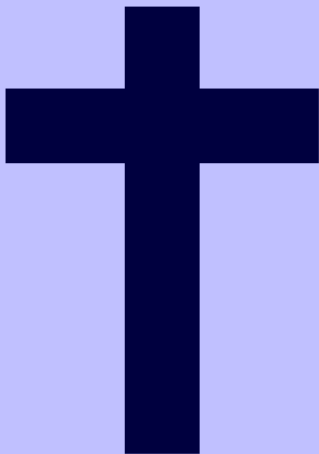

Nuevo Testamento en
mixteco de Ocotepec

New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec

New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Ocotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Ocotepec [mie], Mexico

Copyright Information

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Ocotepec

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
61c6fffd-2562-5253-8242-3993f51527e9

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	58
SAN LUCAS	93
SAN JUAN	153
HECHOS	196
ROMANOS	254
1 CORINTIOS	279
2 CORINTIOS	302
GÁLATAS	317
EFESIOS	326
FILIPENSES	334
COLOSENSES	340
1 TESALONICENSES	346
2 TESALONICENSES	351
1 TIMOTEO	354
2 TIMOTEO	361
TITO	366
FILEMÓN	369
HEBREOS	371
SANTIAGO	389
1 PEDRO	395
2 PEDRO	402
1 JUAN	406
2 JUAN	412
3 JUAN	413
JÚDAS	414
APOCALIPSIS	416

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MATEO

*Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo
(Lc. 3.23-38)*

¹ Yáhá cúu lista nāsa nī nquiji tatā Jesucristo. De maá yā cúu tatā rey David, de David nī nquiji nūu tatā Abraham.

² Abraham nī ncuu dē tatā Isaac, de Isaac nī ncuu dē tatā Jacob, de Jacob nī ncuu dē tatā Judá jíin ndá ñanī dē.

³ De Judá nī ncuu dē tatā Fares jíin Zara, de naná ndúu dē nī ncuu Tamar. De Fares nī ncuu dē tatā Esrom, de Esrom nī ncuu dē tatā Aram.

⁴ De Aram nī ncuu dē tatā Aminadab, de Aminadab nī ncuu dē tatā Naasón, de Naasón nī ncuu dē tatā Salmón.

⁵ De Salmón nī ncuu dē tatā Booz, de naná dē nī ncuu Rahab. De Booz nī ncuu dē tatā Obed, de naná dē nī ncuu Rut. De Obed nī ncuu dē tatā Isaí.

⁶ De Isaí nī ncuu dē tatā David, tēe nī ncuu rey. De rey David nī ncuu dē tatā Salomón, de naná dē, xihna cā nī ncuu ña ñasíhí Urías.

⁷ De Salomón nī ncuu dē tatā Roboam, de Roboam nī ncuu dē tatā Abías, de Abías nī ncuu dē tatā Asa.

⁸ De Asa nī ncuu dē tatā Josafat, de Josafat nī ncuu dē tatā Joram, de Joram nī ncuu dē tatā Uzías.

⁹ De Uzías nī ncuu dē tatā Jotam, de Jotam nī ncuu dē tatā Acáz, de Acáz nī ncuu dē tatā Ezequías.

¹⁰ De Ezequías nī ncuu dē tatā Manasés, de Manasés nī ncuu dē tatā Amón, de Amón nī ncuu dē tatā Josías.

¹¹ De Josías nī ncuu dē tatā Jeconías jíin ndá ñanī dē, maá tiempo jā cuāhān ndá nchivī Israel preso jondē nación Babilonia.

¹² De tá nī iyo ndá ji ñúcuán, de Jeconías nī ncuu dē tatā Salatiel. De Salatiel nī ncuu dē tatā Zorobabel.

¹³ De Zorobabel nī ncuu dē tatā Abiud, de Abiud nī ncuu dē tatā Eliaquim, de Eliaquim nī ncuu dē tatā Azor.

¹⁴ De Azor nī ncuu dē tatā Sadoc, de Sadoc nī ncuu dē tatā Aquim, de Aquim nī ncuu dē tatā Eliud.

¹⁵ De Eliud nī ncuu dē tatā Eleazar, de Eleazar nī ncuu dē tatā Matán, de Matán nī ncuu dē tatā Jacob.

¹⁶ De Jacob nī ncuu dē tatā José, tēe nī ncuu yíi María. De María nī ncuu ña naná Jesús, Yāā nání Cristo.

¹⁷ De jondē Abraham de jondē David de nī ncuu ūxī cūmī tatā. De jondē David de jondē tá cuāhān ndá nchivī Israel preso nación Babilonia de nī ncuu tucu ūxī cūmī tatā. De jondē tá nī jēhēn ndá ji preso de jondē nī ncacu Cristo, suni nī ncuu ūxī cūmī cā tatā.

*Jā ní ncacu Jesucristo
(Lc. 2.1-7)*

¹⁸ De jā ní ncacu Jesucristo de súcuán nī ncuu: Naná yā María, ja nī ncuandā jā cundeē ña jíin José. De jondē tá ncháha ca cundeē ña jíin dē, de nī jīcūhun sēhe ña nī nsāhá Espíritu Santo.

¹⁹ De José, tēe jā cundeē ña jíin, chi tēe ndāā cúu dē. De nduú cūnī dē cuāha dē tūhun canoō ña, chi sa cūnī dē jā ná jéncuīñi yuhū-ni jā má cundeē dē jíin ña.

²⁰ De junī súcuán nácani inī dē, de nī stēhēn jāni nūu dē jā ní nguenda-ni iin ángel maá Jētohō ō Yāā Dios nūu dē, de nī ncāhān yā jíin dē: José, sēhe tatā David, mā cúyūhú nú cueca nú ñasíhí nú María, chi sēhe ña jā cacu, vāji ji jondē nūu maá Espíritu Santo.

²¹ De cacu iin sēhe yíi ña. De scúnani nú ji Jesús, chi maá ji cúu Yāā jā scācu ndá nchivī nūu cuáchi ji, ncachī ángel.

²² Súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáhá, tácu quee ndāā tūhun Jētohō

ō Yāa Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De súcuán nī ncāhān dē:

²³ Coo iin ñahan lúlí, de nīhīn séhe ji, de scácu ji iin séhe yíi,

de cunaní sūchí ñúcuán Emanuel. Cáchī tutū. De síví yáhá cachī: Yāa Dios ndéē yā jín ó.

²⁴ De nī ndoto José, de nī nsāhá dē tá nī ncachī ángel Jētohō ō Yāa Dios nūū dē. De nī jeca dē María nī ncuu ña ñasíhí dē.

²⁵ De nduú ní nguixīn dē jín ña, chi jondē nī scácu ña séhe yíi xīhna ñúhún ña. De nī scúnaní dē ji Jesús.

2

Jā ní nguenda ndá tēe mago nūū yā

¹ De tá nī ncacu Jesús inī ñuū Belén ndáñuū Judea, de tiempo ñúcuán tátúnī rey Herodes. Ñúcuán de jacū tēe ndíchí jā scuáha sīquī tiūūn, nī nguīji jícá ndá dē ichi nūū quénda ncandīi, de nī nguenda dē ciudad Jerusalén.

² De nī jicā tūhún ndá dē nchivī: ¿Ní cúu nūū íyó sūchí jā ní ncacu jā cuu rey nchivī hebreo? Chi ichi nūū quénda ncandīi nī jinī ndá sá iin tiūūn cāhnú jā cúu seña jā ní ncacu ji. De vāji ndá sá jā chíñúhún sá ji, ncachī dē.

³ De rey Herodes, tá nī jini dē tūhun ñúcuán, de nī ncunēhén inī dē, jondē jín ndācá nchivī Jerusalén.

⁴ De nī nastútú dē ndācá sūtú cúñáhnú jín ndācá tēe stéhēn ley janahán nūū nchivī. De nī jicā tūhún dē ndá tēe ñúcuán ní cúu nūū cacu Cristo, cachī tutū.

⁵ De nī ncachī ndá dē nūū rey: Inī ñuū Belén ndáñuū Judea. Chi súcuán cachī nūū tūtú jā ní ntee tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

⁶ Ndá ndóhó nchivī ñuū Belén ndáñuū Judá, cúñáhnú cā ñuū nū nsūú cā ndá cā ñuū jā cúñáhnú inī Judá.

Chi suu inī ñuū nū quee iin Yāa jā tátúnī,

de coto yā nchivī maá nī Israel, ncachī Yāa Dios.

Cáchī tutū.

⁷ Ñúcuán de Herodes nī ncana yuhū dē ndá tēe ndíchí jā nání mago. De nī jicā tūhún vāha dē nā quivī cúu jā ní nguenda tiūūn ñúcuán.

⁸ De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán jā quihīn dē ñuū Belén. De nī ncāhān dē: Cuáhān ndá ní de cātūhún vāha ní ní cúu nūū íyó sūchí lúlí. De tá nī nanihīn ndá ní ji, de quiji ní cachī tūhun ní nūū sá, tácu suni quichiñúhún maá sá ji, ncachī rey.

⁹ De tá nī jini ndá dē tūhun jā ní ncāhān rey, de cuāhān ndá dē. De maá tiūūn cāhnú jā ní jinī dē ichi nūū quénda ncandīi, nī jēcōsō nūū cuāhān nūū ndá dē jondē nī nguenda nūū íyó sūchí lúlí, de ñúcuán nī jencuiñi.

¹⁰ De tá nī jinī ndá dē jā ní jencuiñi tiūūn, de nī ncusiñi ndasi inī dē.

¹¹ De nī jínū ndá dē nī nguiví dē inī vehe, de nī jinī dē nūū sūchí lúlí jín naná ji María. De nī jēcuñiñi jítí ndá dē nūū ji, de nī nchíñúhún dē ji. De nī nacune ndá dē jātūn dē, de nī nsōcō dē oro jín incienso jín sūja ūguā nūū ji.

¹² Ñúcuán de nī stéhēn jāni nūū ndá dē, de nī ncachī nūū dē jā má quínohōn dē nūū Herodes. De incā ichi cuānohōn dē ñuū dē.

Jā ní jinu José cuāhān ndá dē Egipto

¹³ De tá cuānohōn ndá tēe mago, de nī stéhēn jāni nūū José jā iin ángel maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jín dē: Nacōo de cunu nú quihīn nū jín sūchí lúlí jín naná ji jondē nación Egipto. De ñúcuán cundeē nū jondē cachī tūhun nī nūū nū. Chi Herodes ja ñatin nanducú dē sūchí lúlí jiña jā cahní dē ji, ncachī yā.

14 De nī ndoto José. De cuāhān dē jín sūchí lúli jín naná ji, de nī jica ñuú ndá dē cuāhān dē Egipto.

15 De ñúcuán nī ndeē dē jondē nī jihī Herodes. De súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun Jētohō ō Yāā Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā janahán: Jondē nación Egipto nī ncana nī Sēhe nī vāji ji, ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

Jā ní ntatúnī Herodes jā ná cúu ndá tēe ñiquín

16 Ñúcuán de nī jinī Herodes jā súcuán nī stáhvī ndá tēe mago dē, de nī nquiti ndasí inī dē. De nī ntají dē ndá soldado cuāhān, de nī jahni ndacá tēe ñiquín jā úu cuiyā jín jā lúli cá jā iyó inī ñuú Belén jín ndacá ñuú ñatin. Chi ja nī jicā tūhún vāha dē ndá tēe mago nāsaa tiempo nī ncuu jā ní ncacu Jesús.

17 De súcuán nī nquee ndaā tūhun jā ní ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, chi nī ncāhān dē:

18 Inī región Ramá nī jini nī jā jácu de jácu cóhó.

Chi ndá ñahan cúu tatā Raquel, jácu ña jēhē sēhe ña,

de nduú cúnī ndusi inī ndá ña, chi nī jihī ndá ji.

Cáchī tutū.

19 Ñúcuán de nī jihī Herodes. De nī stēhēn jāni nū José jā iin ángel Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jín dē jondē nū ndéē dē Egipto:

20 Nacōo de quínohōn nū nación nū Israel jín sūchí lúli jín naná ji. Chi ja nī jihī ndá tēe jā ndúcú cahni sūchí lúli jīñā nīcu, ncachī ángel.

21 Ñúcuán de nī nacōo dē, de cuānohōn dē Israel jín sūchí lúli jín naná ji.

22 De nī nīhīn dē tūhun jā Arquelao nī nūcuīñi dē nū ndiyi tatá dē Herodes, de maá dē tátúnī inī región Judea. De yúhú dē jā quínohōn dē ñúcuán. De nī stēhēn jāni nū dē jā ná quíhīn dē región Galilea, de cuāhān dē.

23 De nī nguenda ndá dē ñúcuán, de nī ndeē dē ñuú nání Nazaret. Súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Chi nī ncachī dē jā cāhān nchivī jā tēe ñuú Nazaret cúu Jesús.

3

Tūhun Juan tēe scuénduté
(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17;
Jn. 1.19-28)

1 De nī jica tiempo, de nī nguenda Juan tēe scuénduté jondē nū ñuhun tihá ndáñuú Judea, de suha nácani dē tūhun:

2 Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin maá Yāā ndéē andivī jā tatúnī yā nū nū, ncachī dē.

3 De Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, suha nī ntee dē tūhun Juan nū tutū:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nū ñuhun tihá:

Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

4 De sahma ñuhún Juan cúu ixi camello, de núhni iin cinturón ñii chíjin dē. De jā tēcū dē cúu tīca langosta jín ndūxi yōcō.

5 De nchivī ciudad Jerusalén jín ndacá nchivī región Judea jín nchivī ndéē ñatin yuhú yūte Jordán, nī nguenda ndá ji nū dē.

6 De nī nacani ndaā ndá ji cuāchi ji nū Yāā Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

7 De tá nī jinī dē jā vāji cuāhā tēe grupo fariseo jín tēe grupo saduceo nū scuénduté dē, de nī ncāhān dē: Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōō. ¿A jāni inī ndá nú jā cuu cunu nī cācu nú nū castigo xēen jā quiji?

8 Túsaá de sāhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stēhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

⁹ De mā cānī inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nū siquī jā cúu nū tatā Abraham. Chi cāhān nī jín ndá nú jā cuu sáhá Yāa Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

¹⁰ De cúu ndá nú tá cúu tūndihá jáa nduú jéhe jāvixī vāha. De mītan de ja íyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēen, tá cúu nūū íyó tūha iin cāa jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sáhá yā jín ndá nú tá cúu nūū sáhá yā jín ndācá ñutun jáa nduú jéhe jāvixī vāha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn.

¹¹ De nduhū chi jín ndute scuénduté nī ndá nú, de ñúcuán cúu jā stéhēn nū jā ní nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De Yāa jā quiji, chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espiritu Santo cundeē inī ánō ndá nú, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De Yāa jā quiji chi cúñáhnú ndasí cā yā nsuú nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī nī nūū yā, nī jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúli cā jā cuiso nī nījān yā.

¹² De sáhá yā tá sáhá tēe stéchi trigo, chi sáhá sún yā nchivī vāha jín nchivī nēhēn, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quēe sún paja. De nastútú yā trigo yā ndivī inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ Ñúcuán de nī nquee Jesús región Galilea, de nī nguenda yā yūte Jordán nūū íyó Juan, tácuā scuénduté dē yā.

¹⁴ Sochi nduú cúnī Juan scuénduté dē yā, chi nī ncāhān dē jín yā: Sa cánuú jā scuénduté maá ní sāán, ¿de nāsa cúu jā sa nūū sá vāji ní? ncachī dē.

¹⁵ De nī ncāhān Jesús jín dē: Nduú chi sáhá nú, chi súcuán cánuú jā squíncuu ó ndācá jā tátúnī Yāa Dios, ncachī yā. Ñúcuán de nī scuénduté dē yā.

¹⁶ De tá nī ncuu nī jenduté yā, de nī nquee yā ndute. De nī nune-nī nūū ndēē Yāa Dios andivī, de nī jinī yā jā cúun Espiritu Yāa Dios vāji, de cáá tá cáá iin paloma, de nī jinū xīnī yā.

¹⁷ De ichi andivī nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jín, de cúsi ndasí inī nī jín, ncachī.

4

Jā ní jito túnī tächī Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Ñúcuán de nī jinū Jesús jondē nūū ñuhun tíhá nī nsáhá Espiritu Santo. Chi ñúcuán coto túnī tächī cúñáhnú yā, chi cúnī jā sáhá yā cuāchi.

² De nī íyo nditē inī yā uū xico nduú uū xico ñuú, sá de nī nquiji sóco nūū yā.

³ De nī nguenda maá tächī cúñáhnú jā coto túnī ji yā, de nī ncāhān jín yā: Tú maá nú cúu Sehe Yāa Dios de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāa caji nū, ncachī.

⁴ De nī ncāhān yā jín: Nduú chi yósō nūū tutū ī: Nsūū mátúhún-ni stāa cúu jā tēcū nchivī, chi suni jín ndācá tūhun jā cāhān Yāa Dios, ncachī yā.

⁵ Ñúcuán de cuāhān tächī cúñáhnú jín yā jondē Jerusalén jā cúu ciudad ī. De nī jani ji yā xīnī torre templo.

⁶ De nī ncāhān ji jín yā: De tú Sēhe Yāa Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñuhūn, chi scácu yā ndóhó. Chi súcuán yósō nūū tutū:

Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

De canee ndá yā ndóhó,

tácuā mā scáchihi nú jēhē nū nūū yūū.

Cáchī tutū, ncachī tächī.

⁷ De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō cā nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō ji Yāa Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

⁸ De tächī cúñáhnú nī jeca tucu ji yā cuāhān ji jín yā xīnī iin yucu súcún ndasí. De nī stéhēn ji ndācá nación nī cáhnú ñayiví nūū yā, de vii ndasí cáá ndihí.

⁹ De nī ncāhān jín yā: Ndācá yáhá taji nī nūū nū, de tú cuiñi jítí nū chíñúhún nū nduhū, ncachī.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús nūū tächī: Satanás, cujiyo cuáhān, chí yósō nūū tutū jā ná chíñúhún nchiví maá Jētoho ji Yāa Dios, de nūū mátúhún-ni yā satíñú ji, ncachī yā.

¹¹ Ñúcuán de nī ncujiyo-ni tächī cúñáhnú cuāhān. De nī nguenda ndá ángel Yāa Dios nī nchindeé ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹² De tá nī nīhīn Jesús tūhun jā yíhí Juan vecāa, de cuānohōn yā región Galilea.

¹³ De nduú ní ndēē yā ñuū Nazaret, chí nī jēhēn yā nī ndēē yā ñuū Capernaum. De ñuū ñúcuán cáá yuhú mar, maá región Zabulón jín Neftalí.

¹⁴ De súcúan nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun nī ntee Isaías, tēē nī nacani tūhun Yāa Dios janahán:

¹⁵ Región Zabulón jín Neftalí, ichi jā cuāhān yuhú mar, lado yūte Jordán nūū quéndā ncandīi, jín región Galilea nūū ndēē nchiví ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā.

¹⁶ Nchiví ñúcuán chí modo nūū neē ndēē ji,

de stúy yā luz yā nūū ji.
De nchiví jā ñatin naā, nīhīn ji tūhun vāha ndasí,
suu tūhun jā scácu yā ánō ji.
Ncachī Isaías.

¹⁷ De jondē quívi ñúcuán nī nquijéhé Jesús nácani yā tūhun, de súcúan nī ncāhān yā: Nacani inī ndá nū jā sndóo nū cuāchi nū, chí ja nī ncuñatin Yāa ndēē andiví jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēē tīn tiacá
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ De jica Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jínī yā nūū ūū tēē, de ñanī ndúū dē. De iin dē cúu Simón jā suni nánī Pedro, de incā dē cúu Andrés. De tēē tīn tiacá cúu ndúū dē, de chúhun dē ñunu dē inī mar.

¹⁹ De nī ncāhān yā jín ndúū dē: Cuniqūn nduhū ná cóhōn, de nasāhá nī ndóhó tēē jā nīhīn cuāhā nchiví jā candíja nduhū, tá cúu nūū nīhīn nū tiacá, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī sndóo ndúū dē-ni ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.

²¹ De nī jica yā jacū cā, de nī jínī yā nūū ūū cā tēē, de suni ñanī ndúū dē. De cúu dē Jacobo jín Juan, ndúū sēhe Zebedeo. De ndēē dē inī barco jín tatá dē Zebedeo, nāchicatún dē ñunu dē. De suni nī ncana yā ndúū dē jā cuniqūn dē yā.

²² De nī sndóo dē-ni tatá dē jín barco, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní stéhēn yā nūū cuāhā nchiví
(Lc. 6.17-19)

²³ De nī jica nuu Jesús nūi región Galilea, nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe ī jā cúu sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios. De nī nasāhá vāha yā nchiví cúhū ndācá-ni cuēhē.

²⁴ De nī jītē nuu tūhun yā cuāhān nūi región Siria. De nūū yā nī nquisiáha ji ndācá nchiví cúhū, nchiví jā ndóho quéhén nūū cuēhē, jín jā jātú, jín jā ñúhún tächī inī, jín jā jíhí yíhí, jín jā ní nduvehlé. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

²⁵ De cuāhā nchiví región Galilea jín Decápolis, jín nchiví ciudad Jerusalén jín región Judea, jín ndá ñuū jā íyó incā lado yūte Jordán ichi nūū quéndā ncandīi, nī jēcuniquīn ndá ji yā.

5

Jā ní nacani yā tūhun jondē yucu

¹ De nī jinī Jesús nū ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncaa yā yucu cuāhān yā, de nī jécundeē yā. De ndá tēe scuáha jín yā, nī nguenda dē nū yā ñúcuán.

² De nī nguijéhé yā nī stéhēn yā ndá tūhun yáhá nū dē:

*Tūhun nācā ndetū
(Lc. 6.20-23)*

³ Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī jī jāá nduú íyó vāha ánō jī sīquī cuáchi jī, chí ja nī nguivī jī ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nū jī.

⁴ Nācā ndetū ndá nchivī cúcuécá inī, chí ndusiī inī jī sáhá Yāa Dios.

⁵ Nācā ndetū ndá nchivī vitá inī, chí nī nquee yuhú yā jā cutahvī jī ñayiví.

⁶ Nācā ndetū ndá nchivī jā tá-ni cúu jā cócon jī yíchī jī, suni súcuán cúu jā cúnī ndasí jī squíncuu jī tiñu ndāa, chí maá yā chindeé yā jā cuu squíncuu jī.

⁷ Nācā ndetū ndá nchivī jā cundáhvi inī táhán, chí suni cundáhvi inī Yāa Dios jī.

⁸ Nācā ndetū ndá nchivī jā íyó ndoo inī ánō jī, chí cunī jī nū Yāa Dios.

⁹ Nācā ndetū ndá nchivī jā násahá mānī táhán, chí cāhān Yāa Dios jā sēhe yā cúu jī.

¹⁰ Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī ūhvī incā nchivī jī sīquī jā sáhá jī tiñu ndāa, chí ja nī nguivī jī ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nū jī.

¹¹ Nācā ndetū ndá nū tú cāhān nāvāha jī nū nū jā sīquī nduhū, de sáhá nāvāha jī ndóhó, de stáyáhvi jī ndóhó, vísō nduú nā cuāchi nū.

¹² De sáhá sī ndá nū inī nū túsaá, de sa víhī cā cusī inī nū, chí cáhnú ndasí coo táhvī nū jondē andiví. Chí suni súcuán nī jinī ūhvī jī ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jā ní nguiji xihna cā nsuú cā ndá ndóhó.

*Tūhun yátá sīquī ñī jín sīquī luz
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35; 11.33)*

¹³ Ndá máá nū chí cúu nū inī ñayiví tá cúu ñī jā yíhī nū cūñu tácuā mā téhyū. De tú ñī ná náa jā

úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu? Nduú cā tiñu cuitī cā, chí sa cutē nchiví de cuāñū jī sīquī.

¹⁴ Ndá tiñu vāha jā sáhá nū cúu tá cúu luz inī ñayiví. De cúu nū tá cúu iin ñū jā yósō xīnī yūcú, de mā cūu coo yuhū.

¹⁵ De nī nduú scuíquīn nchiví iin lámpara de chihi jī chíjin cajón, chí sa jāni jī nū súcún tácuā stúu nū ndá jā ndēe inī vehe.

¹⁶ De suni súcuán stéhēn nū luz maá nū nū ndá nchiví, de suu cúu jā cunī jī ndá tiñu vāha sáhá ndá nū, de cāhān jī jā vāha ndasí Yāa cúu Tatá nū jā ndēe yā andiví.

Jā ní stéhēn yā sīquī ley Yāa Dios

¹⁷ Mā cānī inī ndá nū jā vāji nī jā snāa nī ley jā ní jēhe Yāa Dios nū Moisés, jín jā snāa nī ndá tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun yā janahán. Nduú vāji nī jā snāa nī, chí sa jā stéhēn cāji nī tūhun ndíso.

¹⁸ Chí ndāa cāhān nī jín ndá nū jā juni íyó andiví jín ñayiví, de mā nāa cuitī nī iin punto nī iin letra nū tutū ley yā, chí jondē quee ndāa ndihi tūhun jā cāhān.

¹⁹ Túsaá de tú iin nchiví nduú squíncuu jī iin tūhun yáhá jā ndácu ley yā, vísō iin tūhun lulí cā cúu, de tú stéhēn jī jā suni súcuán sáhá sava cā nchiví, túsaá de cuu jī nchiví nū cā inī andiví nū tatúnī Yāa Dios. Sochi tú iin nchiví squíncuu jī de stéhēn jī jā squíncuu nchiví, túsaá de cuñáhnú jī inī andiví nū tatúnī Yāa Dios.

²⁰ Chí cāhān nī jín ndá nū, tú mā cōo ndāa cā tiñu sáhá nū nsuú cā tiñu sáhá ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, de mā quívi cuitī nū ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nū nū.

*Jā ní stéhēn yā jā má quítī inī ō
(Lc. 12.57-59)*

²¹ Ja nī jini ndá nū tūhun jā ní ncāhān jín nchiví janahán jā má cáhnī jī ndiyi, de nā-ni nchiví tú cahni jī ndiyi, de quihīn jī nū justicia, cáchi.

22 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú, vísō vāchi jā quītī inī iin nchivī cunī ji tǎhān jī, de suni quihīn ji nūū justicia. De tú iin nchivī cāhān nāvāha ji nūū tǎhān jī, túsaá de quihīn ji nūū justicia cúñáhnú cā. De tú iin nchivī cāhān ji nūū tǎhān ji: Ndóhó tēe naā ndasí, cachī jī, túsaá de quīvi ji nūū ñúhūn infierno de tú mā nácani inī jī.

23 Túsaá de tá quenda ndá nú nūū altar jín jā sōcō nū nūū Yāa Dios, de tú nūcūhun inī nū jā ní nsāhá nú cuāchi sīquī tǎhān nú,

24 túsaá de squéndōo nú jā sōcō nū xiin altar, de xihna cā quihīn nū jā ndumanī nū jín tǎhān nú. De sá de ndicó cóo tucu nú jā sōcō nū.

25 De tú iin nchivī quihīn ji jín nú nūū justicia jā cāhān ji cuāchi sīquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jín ji ichi de sǎhá ndāa maá nú jín ji, tácuā mā squīvi ji ndóhó nūū juez. Chi juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecāa.

26 De ndāa cāhān ni jín ndá nú jā má quēé cuitī nū ñúcuán chi jondē chunáa nú ndihi cuitī xūhún jā jicān ndá dē.

Jā ní stéhēn yā jā má cásíquí ndée tǎhān

27 Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān janahán jā má cásíquí ndée tǎhān nchivī.

28 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú jā tú iin tēe ndéhé dē nūū iin ñahan jā ndíyo inī dē ña, ñúcuán de ja nī ncasíquí ndée dē ñahan ñúcuán inī áno dē.

29 Túsaá de tú tīnūú lado cuáhá nú sǎhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū de squéne nú, tácuā mā sǎhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin tīnūú nú nsūú cā jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quihīn nū infierno.

30 De tú ndahá cuáhá nú sǎhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū de squéne nú, tácuā mā sǎhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin

ndahá nú nsūú cā jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quihīn nū infierno.

Jā ní stéhēn yā jā má ndúsín tǎhān

(Mt. 19.3-9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 De suni nī ncāhān jondē janahán: Tú ní iin cúnī jā sndóo ñasíhí, de ná cuáha acta nūū ña jā ndusín jín ña.

32 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūú jā ndī ña, túsaá de sǎhá dē jā casíquí ndée ña jā cundeē ña jín incā tēe. De tú iin tēe cueca dē ñahan jā ní nguendōo, suni cásíquí ndée dē ña.

Jā ní stéhēn yā sīquī tūhun jā cāhān téyí

33 De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú ní ncāhān téyí nú jā squíncuu nú, jínī jínú Yāa Dios, túsaá de cánuú jā squíncuu nú jā ní ncāhān nū.

34 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú jā ní iin sīquī tīñu mā cāhān téyí nú jondē jín sívī Yāa Dios. De tú cāhān téyí nú de nduú vāha jā nacunehen nú andiví, chi suu cúu nūū íyó mesa nūū tátunī Yāa Dios.

35 De juni mā nacunehen nú ñayívi, chi suu cúu modo teyū nūū yósó jēhē yā. De juni mā nacunehen nú Jerusalén, chi suu cúu ciudad maá Yāa jā cúu Rey cúñáhnú.

36 De juni mā cāhān téyí nú jā ná cundeē cuāchi sīquī nū de tú nduú cāhān ndāa nū. Mā cāhān nū súcuán, chi mā cúu cuitī sǎhá nú jā ní iin ixi xínī nū nducuñín á ndutuún.

37 Chi súcuán-ni cāhān nū: Cuu, cachī nū. Nduú, cachī nū. Chi tú chisó nú cā tūhun cāhān nū, de nūū tǎchī vāji.

Jā ní stéhēn yā jā má nácuāha ó jā ndutahvī nchivī
(Lc. 6.29-30)

38 Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú iin tēe sndáhvā dē tīnūú tǎhān dē, de

suní súcuan ná ndáhvā tīnūú maá dē. De tú iin tēe sndáya dē nūhun táhán dē, de suní súcuan ná ndáva nūhun maá dē.

³⁹ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Mā nácuaḥa nú jā ndutahvī tēe jā sáhá nāvāha ndóhó. Chi tú ní tēe caní dē cūñu nuū lado cuáhá nú, de vāha cā suní cuāha nú incā lado caní dē, nsūú cā jā nacuāha nú jā ndutahvī dē.

⁴⁰ De tú ní tēe stáyáhvi dē ndóhó de candeē dē camisa nū, de suní cuāha nú tūhun jā quihīn dē jín jondē sōo nū.

⁴¹ De tú ní tēe scāca dē ndóhó jā cuiso nú ndatīñú dē iin kilómetro, de caca nú ūū kilómetro jín dē.

⁴² De nā-ni nchivī tú jícān jī ndatīñú nú, de cuāha nú nūū jī. De nchivī jícān nūū ndatīñú nú, de mā sásáhán nú jā cuāha nú nūū jī.

Tūhun jā cundáhvi inī ō nchivī jā jínī ūhvī yóhó

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ De suní ní jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jondē janahán: Cundáhvi inī nū nchivī jā íyó mānī jín nú, de quītī inī nū nūū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó.

⁴⁴ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Cundáhvi inī nū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó. De cācān táhvī nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha sīquī nū. De sáhá váha nú jín nchivī jā quītī inī jínī ndóhó. De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā cáhān nēhén nūū nū de sáhá xēen jī ndóhó.

⁴⁵ De súcuan stéhēn nū jā cúu nú sēhe maá Tatá nú, Yāa ndēē andiví, chi maá yā jēhe ncandīī jā cutūu nūū nchivī nēhén jín nūū nchivī vāha. De jēhe yā sāvī nūū nchivī sáhá tiñu ndāa jín nūū nchivī sáhá tiñu nēhén.

⁴⁶ Chi tú íyó mānī nū jín maá-ni nchivī jā mānī jín nú, de nduú nā táhvī nīhīn nū nūū yā. Chi jondē ndá tēe stáhvi jā stútú xūhún űúū, suní súcuan sáhá ndá dē.

⁴⁷ De tú maá-ni táhán nú cáhān vāha nú jín, ¿de nā tiñu váha sáhá

nú túsaá? Chi jondē nchivī jāa nduú cándíja Yāa Dios, suní súcuan sáhá ndá jī.

⁴⁸ Túsaá de ndāa ná cóo ndihi jā sáhá nú, tá cúu nūū íyó ndāa ndihi jā sáhá Tatá nú, Yāa ndēē andiví.

6

Jā ní stéhēn yā sīquī nāsa sáhá ó tiñu váha

¹ De jā sáhá nú ndācá tiñu váha nūū Yāa Dios, de coto nú jā má sáhá nijīn nū jā cunī nchivī de cuetúhún jī ndóhó. Chi tú súcuan sáhá nú, de nduú nā táhvī nū cuāha maá Tatá nú, Yāa ndēē andiví.

² Jā űúcuán tá sáhá nú caridad, de mā sáhá nú jā cunī ndá nchivī, tá cúu nūū sáhá ndá tēe stáhvi-ni, íñí dē nūū cúchitú nchivī inī ndá vehe īī sinagoga jín nūū yáhvi. Chi súcuan sáhá ndá dē tácuā cuetúhún nchivī dē. De ndāa cáhān ni jín ndá nú jā űúcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

³ Sochi ndá ndóhó, tá sáhá nú caridad, de sáhá yuhū nū, tácuā jondē amigo vāha nú mā cūnī jā sáhá nú.

⁴ Súcuan sáhá yuhū nū caridad. De maá Tatá nú jā ndéhé jā sáhá yuhū nū, iin quiví de cuāha yā táhvī cuu nú.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī ō
(Lc. 11.2-4)

⁵ De tá jícān táhvī ndá nú, de mā sáhá nú tá sáhá ndá tēe stáhvi-ni. Chi jétahān inī ndá dē cuiñí dē cācān táhvī dē nūū íyó chitú nchivī inī ndá vehe īī sinagoga jín squínā calle, tácuā cunī nchivī de cuetúhún jī dē. De ndāa cáhān ni jín nú jā űúcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

⁶ Sochi ndá ndóhó, de tá jícān táhvī nū, de ndiví nú inī vehe nú de nacasī nū viéhé. De cācān táhvī nū nūū maá Tatá nú, Yāa jā íyó yuhū jín nú. űúcuán de maá Tatá nú jā jínī yā jā súcuan sáhá yuhū nū, cuāha yā jā jícān nū.

7 De jā jícān táhvī nū, de mā cáhān nū cuāhā vuelta ndá tūhun jāā nduū nácāni inī nū de cáhān nū-ni, tá cúu nūū sáhá ndá nchivī jāā nduū jínī tūhun Yāā Dios. Chi jāni inī jī jā tú nahán súcuán cáhān jī, de cunīni yā, de nduū.

8 Túsaá de mā sáhá nū tá cúu nūū sáhá ndá jī. Chi maá Tatá nū ja jínī yā naá cúu jā jínī ñúhún nū jondē ncháha ca cācān nū nūū yā.

9 Túsaá de suha cācān táhvī ndá nū:

Tatá ndá sá jā ndēē ní andiví,
níní ná cóo yíñúhún sá nūū ní, chi Yāā ū cúu ní.

10 De ñúhún inī sá jā ñamā ná quíji quívi tatúnī ní ní ñayívi yáhá.

De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān inī maá ní,
tá cúu nūū íyó inī andiví, suni súcuán ná cóo inī ñayívi.

11 Stāā jā tēcū ndá sá ndācá quívi, taji ní nūū sá mitan.

12 De cune cáhnú inī ní nūū cuāchi jā sáhá ndá sá nūū ní,
tá cúu nūū nēe cáhnú inī ndá sá nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū sá.

13 De mā cuāha ní tūhun jā coto túnī tāchī sāán,
chi sa scācu ní sāán nūū ndācá jāñēhēn.

Chi maá ní cúu Yāā tátúnī, de tīn ní poder,

de vīi ndasí cūñáhnú ní ní cání.
Súcuán ná cóo. Amén.

Cachī ndá nū.

14 Chi tú cune cáhnú inī ndá nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán cune cáhnú inī maá Tatá nū andiví nūū cuāchi nū.

15 Sochī tú mā cune cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán mā cune cáhnú inī maá Tatá nū nūū cuāchi nū.

Jā ní stēhēn yā sīquī tūhun conditē inī

16 De tá íyó nditē inī ndá nū jā chíñúhún nū Yāā Dios, de mā sáhá nū tá sáhá ndá tēe stāhvī-ni. Chi sáhá ndá dē jā cáá xīi nūū dē, de súcuán de stēhēn dē nūū nchivī jā íyó nditē inī dē, tácuca cuetúhún

jī dē. De ndāā cáhān nī jín nū jā ñúcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

17 Sochī ndá maá nū, tá íyó nditē inī nū de sa nasāhā vāha nū xīnī nū de quiti nuú nū,

18 tácuca mā cūnī nchivī jā íyó nditē inī nū. Chi maá-ni Tatá nū jā ndēē yuhū yā jín nū, cunī yā, de iin quívi de cuāha yā táhvī cuu nū.

*Nāsa coo cuicá ó jondē andiví
(Lc. 12.33-34)*

19 Mā cundihvī inī ndá nū jā scáyā nū ndatíñú jā cucuicá nū inī ñayívi yáhá, chi quívi tīquixīn, de néne xaha, de tívī. De suni quívi jācuñhá de sácuñhá.

20 Chi sa sáhá nū ndācá tiñu vāha tácuca cāyā táhvī nū jondē andiví. Chi ñúcuán mā quívi tīquixīn nī mā nēné xaha jā tívī, de nī mā cúu quívi jācuñhá jā sácuñhá.

21 Chi jondē nūū ñihīn nū táhvī vāha nū, ñúcuán cúu nūū ndíhvī inī nū sīquī.

*Tīnūú cúu lámpara yiqui cúñu
(Lc. 11.34-36)*

22 Tīnūú nū cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nū. Túsaá de tú tīnūú nū íyó nijīn, de ní-ni yiqui cúñu nū cunijīn.

23 Sochī tú nduú íyó nijīn tīnūú nū, de ní-ni yiqui cúñu nū íyó neē. De suni súcuán cúu ánō nū, chi tú maá-ni jā jāni nēhēn inī nū, de nācā neē cā íyó inī ánō nū túsaá.

*Jā má cundihvī inī ō sīquī xūhún
(Lc. 16.13)*

24 Nī iin mozo mā cúu satíñú dē nūū ū patrón. Chi quiti inī dē cunī dē iin de coo manī dē jín incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sáhá jēhe inī dē nūū incā. De suni súcuán mā cúu satíñú nū nūū Yāā Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndíhvī inī nū.

*Yāā Dios jito yā yóhó
(Lc. 12.22-31)*

25 Túsaá de cáhān nī jín ndá nū: Mā nácāni ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī nū coho nū,

ni sīquī sahma, tú nāsa cuhun nú. Chi Yāa Dios nī nsáhá yā jā tēcū nū jín yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jín jā cuhun nú.

²⁶ Cūndēhé ndá nú nāsa tēcū ndá saā, chi nduú jáquīn tī, de nduú nástútú tī jā chuvāha tī, de ni nduú yacā tī. De vísō sūcuán de maá Tatá nú andiví scājī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá saā ñūcuán?

²⁷ ¿De ní iin nú, á cuu scuáhnu nú maá nú sava metro cā, vísō ná nácani ndasí inī nū?

²⁸ ¿De nūcu nácani ndasí inī ndá nú jā má nīhīn nū sahma? Cūndēhé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátíñú, de ni nduú quéhen.

²⁹ De cáhān ni jín ndá nú jā juni rey Salomón, quīvī jā ní ñūhun dē sahma váha ndasí, de ni nduú ní ñūhūn dē sahma vī sūcuán tá cúu nūú íyó ndá itā.

³⁰ De tú sūcuán jéhe Yāa Dios sahma vī nūú itā yucú jā íyó nūú ñūhūn mitan de teēn de cayū nūú ñūhūn, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja nīhīn ndá nú jā jito yā ndóhó?

³¹ Túsaá de mā nácani ndasí inī nū sīquī jā cajī nū, jā coho nú, jā cuhun nú.

³² Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvī inī nchivī ñayiví jáa nduú cándíja. Sochi ndá máa nú, chi íyó Tatá nú andiví, de jín yā jā jín ñūhūn nú ndācá yáhá.

³³ De sa cánuú cā jā cundihvī inī nū sīquī tiñu jā ndácu Yāa Dios nūú nū, jín sīquī jā sáhá nú tiñu ndāa jā jétahān inī yā. Ñúcuán de sáhá yā jā nīhīn nū ndācá yáhá.

³⁴ Túsaá de mā nácani inī nū tú quijī tūndóhó teēn, chi mitan cúu mitan de teēn cúu teēn. Chi canī inī nū sīquī tūndóhó jā íyó tá iin iin-ni quīvī.

7

Jā má cáhān ō sīquī cuāchi táhān ó (Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Mā cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácuā suni mā cáhān Yāa Dios cuāchi sīquī maá nú jā sáhá nú sūcuán.

² Chi tá cúu nū cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī, suni sūcuán cáhān yā sīquī cuāchi maá nú. De tá-ni ndíhvī inī nū sīquī cuāchi ji, saá-ni cundihvī inī yā sīquī cuāchi nú.

³ Chi cuāchi táhān nú cúu modo jā ñūhūn iin yācā lúli tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā sūcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñūhūn iin vītū tīnūú máa nú?

⁴ ¿De nūcu cáhān ndá nú jín táhān nú: Ná távā ni yācā jā ñūhūn tīnūú nú? De nduú nácani inī nū jā ñūhūn iin vītū tīnūú máa nú.

⁵ Vāchi tēe stáhvi-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna tīnūú maá nú tavā nū vītū, sá de cuu cūndēhé váha nú jā tavā nū yācā tīnūú táhān nú.

⁶ Mā sáhá fuerza nū nchivī nēhén jā quivī ji nūú tūhun ī yā de tú nduú cūnī ji. Chi nenda ji sīquī nū tá cúu tinā jā tīn tī ndóhó. De mā nácani nú tūhun yā nūú nchivī jáa nduú cūnī cuiti cuetáhvi. Chi cúu ji tá cúu quini jā jáñu tī sīquī perla jā ndée yāhvi cā.

Cācān ō nūú yā de nīhīn ō (Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ Cācān nūú Yāa Dios, de taji yā nūú nū. De nducú nú ndācá jā váha jā íyó nūú yā, de nīhīn nū. De cācān táhvī nū jondē nīhīn nū, tá cúu nūú sáhá nchivī jā scāján viéhé jondē nune quivī ji.

⁸ Chi ndācá nchivī jā jícān, cuāha yā nūú ji. De nchivī ndúcú, chi nīhīn ji. De nchivī cáhān, nune yā ichi jā nīhīn ji jā cūnī ji.

⁹ ¿De ní iin nú, de tú sēhe nú jícān ji stāa nūú nū, de á cuáha nú iin yūú nūú ji?

¹⁰ De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōo nūu ji? Nduú cuiti jā sūcuán.

¹¹ Túsaá de ndá máá nú vísō nchivī íyó cuāchi cúu nú, de jínī nū cuāha nú jā váha nūu sēhe nú. De nā oncā cúu maá Tatá nú andiví jā má cuáha yā jā váha nūu nchivī jā jícān nūu yā.

¹² De tá-ni cúu jā cúnī ndá nú jā sáhá vāha nchivī jín nū, saá-ni sáhá vāha nú jín ji. Chi sūcuán tátúnī tutū ley Moisés jín tutū ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios.

Sīquī jā quīvi ó viéhé túu
(Lc. 13.24)

¹³ Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāa Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túu. Chi viéhé jín ichi jā cuáhān nūu tñū tǎhvī nchivī, jíte de cáhnú, de cuāhā ji quīvi ñúcuán.

¹⁴ De viéhé jín ichi jā cuáhān nūu nīhīn tǎhvī ji cutecū ji, chi túu viéhé de cuíñī ichi, de jacū ji-ni nīhīn.

Jín tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 12.33-37; Lc. 6.43-44)

¹⁵ De mā cándija cuiti nū ndá tēe stáhvi jā cáhān dē jā tūhun Yāa Dios nácani dē. Chi modo tīcāchí, quiti jāá nduú xēen, sūcuán sáhá ndá dē vāji dē nūu nū. Sochi inī áno dē chi cúu dē tá cúu yīhī, quiti xēen.

¹⁶ Jín tiñu sáhá ndá dē de cunī ndá nú nāsa tēe cúu dē. Chi cúu tá cúu ñutun jā jín jāvíxī jā cúu de jínī ō tú ñutun váha cúu. De nduú nīhīn ō uva xīnī ñutun iñú, de ni nduú nīhīn ō higo xīnī iñu quími.

¹⁷ Chi ndacá ñutun váha chi jéhe jāvíxī váha, de ñutun néhēn chi cúun jāvíxī néhēn.

¹⁸ Iin ñutun váha mā cūún jāvíxī néhēn, de iin ñutun néhēn mā cuáha jāvíxī váha.

¹⁹ De ndacá ñutun jāá nduú jéhe jāvíxī váha, chi tēhndē de cāyū nūu ñúhūn.

²⁰ De saá-ni cúu ndá tēe ñúcuán, chi jín tiñu sáhá dē de cunī nū nāsa tēe cúu dē.

Nsūú ndihi nchivī quīvi andiví
(Lc. 13.25-27)

²¹ Nsūú ndihi nchivī jā cáhān ji Jētohō ji nduhū cúu jā quīvi nūu tátúnī Tatá nī jondē andiví. Chi jā quīvi cúu maá-ni nchivī jā squíncuu tiñu jā cúnī Tatá nī andiví.

²² De quīvi jā sáhá ndāa ni tiñu nchivī, de cuāhā ji cáhān jín nī: Jētohō ndá sá, jín síví ní nī nacani ndá sá tūhun ní, de jín síví ní nī ntavā sá tǎchī, de jín síví ní nī nsáhá sá cuāhā tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī sáhá. Cachī ji.

²³ Ñúcuán de cáhān ni jín ji: Nduú jín cuiti nī ndá nú. Cujiyo quíhīn nū, chi nchivī sáhá tiñu néhēn cúu nú, cachī ni.

Tūhun sīquī ūu vehe
(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ Túsaá de ndacá nchivī jā jínī tūhun cáhān ni de squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní nacani váha inī, de nī jaquín dē vehe dē sīquī toto.

²⁵ De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tǎchī xēen, de nī nchindahá vehe ñúcuán. Sochi nduú ní jícó cáva, chi sīquī toto yósō.

²⁶ De ndá nchivī jā jínī tūhun cáhān ni de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe naā jā ní jaquín dē vehe dē nūu ñútín.

²⁷ De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tǎchī xēen, de nī nchindahá vehe ñúcuán. De nī jícó cáva-ni, de nī naā ī-ni, ncachī Jesús jín ndá ji.

²⁸ De tá nī jinu nī ncāhān yā ndacá tūhun yáhá, de nchivī cuāhā ñúcuán nī nsáhvi inī ji nī jini ji tūhun jā ní stéhēn yā.

²⁹ Chi nī stéhēn váha yā nūu ji, chi maá yā cúu jā ndiso tiñu sīquī ndihi. De ndá tēe jā stéhēn ley janahán, nsūú sūcuán stéhēn ndá dē.

8

Jā ní nasáhá váha yā iin tēe ndóho cuéhē stéhyū
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ De nī nuu Jesús yucu ñúcuán, de cuāhā nchivī níquīn jī yā.

² De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nguenda dē nūū yā. De nī jēcuīñi jiti dē nūū yā, de nī ncāhān dē jín yā: Señor, jínī sá jā cuu sāhá nī jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

³ De Jesús nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasāhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nū, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín dē: Mā cāchī cuitī nū nūū nī iin. Chi quihīn nū stēhēn nū maá nū nūū sūtū, de cundahá nū jā sōcō nū nūū Yāa Dios, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán, tácu cunī nchivī jā ní nduvāha nū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵ De nī nguīvi Jesús ñuū Capernaum. De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, nī nguenda dē nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jín yā:

⁶ Señor, mozo sá cáá jī vehe sá, chi nī nduvehlé jī de ndóho ndasí jī, ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān Jesús: Cōhōn de nasāhá vāha nī jī túsáá, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān capitán jín yā: Señor, nduú cúñáhnú sá jā quihīn ní quīvi ní vehe sá. Chi maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha-ni mozo sá.

⁹ Chi maá sá suni ndíso tíñú sá jā ní nsāhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú sá nūū ndācá soldado sá. De tú cāhān sá jín iin dē jā quihīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān sá jín incā dē jā quiji dē, de quiji dē. De tú ndacu sá iin tíñu nūū mozo sá, de sáhá jī, ncachī dē.

¹⁰ De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī ncāhān yā jín ndá nchivī jā níquīn jī yā: Ndāa cāhān nī jín ndá nū jā juni nación maá ó Israel nduú ní níhīn nī nī iin nchivī jā cándija níhīn súcuán, tá cúu nūū cándija tēe yáhá, vísō tēe incā

nación jāa nduú jínī tūhun Yāa Dios cúu dē.

¹¹ De cāhān nī jín ndá nū jā quiji cuāhā nchivī ichi nūū quēnda ncandī jín ichi nūū quēe ncandī. De cundēe jī cajī jī stāa jín Abraham jín Isaac jín Jacob nūū tátúnī Yāa Dios jondē andivī.

¹² Sochi saya nchivī nación Israel jā maá jī quīvi nícu, sa tavā yā jī quihīn jī nūū neē, chi nduú ní ncándija jī. De ñúcuán cuacu jī de nacayihī jī ñii yúhú jī jā ndoho ndasí jī, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín tēe cúu capitán: Cuánohōn vehe nū, chi sáhá ní tá cúu nūū cándija nū jā sáhá nī. De mozo dē nī nduvāha jī-ni maá hora ñúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴ De nī jēhēn Jesús vehe Pedro. De nī jini yā naná chíso dē jā cáá ña yihī quiji ña.

¹⁵ De nī ntiin yā ndahá ña, de nī nquee-ni quiji ña. De nī nacōo ña-ni, de nī nsāhá ña jā ní nchajī yā jín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ De tá nī ncuaā de nī nguenda ndá nchivī jín cuāhā nchivī jā ñúhún tāchī inī. De nī ntavā yā ndá tāchī cuāhān jín tūhun jā cāhān yā-ni. De suni nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī cúhū.

¹⁷ De súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán: Maá yā nī ncandēe ndācá nūū cuēhē jā ndóho ó, ncachī Isaías.

Tūhun nchivī jā cúnī jī cuniquīn jī yā

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ De nī jini Jesús jā ní jicó nduū cuāhā nchivī yā. De nī ncāhān yā jín ndá tēe scūaha jín yā jā ná yáha ndá dē jín yā incā lado mar.

¹⁹ De iin tēe stéhēn ley janahán nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Maestro, cuniquín sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quihín ní, ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Ndācá xuncuii chi íyó yaví cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn nī, ncachī yā.

²¹ De incā tēe nī ncāhān dē jín yā, de tēe scuáha jín yā cúu dē: Señor, cundetū ní de ná quichiyuhū sá tatá sá xihna cā. Sá de cuniquín sá níhín, ncachī dē.

²² De nī ncāhān Jesús jín dē: Cuniquín nduhū ná cōhōn. De sndóo ndá ndīyi ná chūhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāā nduú cándíja, ncachī yā.

Jā ní jencuiñi tächī níhin jín mar ní nsāhá yā

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Ñúcuán de nī nquívi Jesús inī barco, de ndá tēe scuáha jín yā nī nquívi dē cuāhān dē jín yā.

²⁴ De nūū mar nī jīquihī iin tächī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquívi inī barco. De maá Jesús chi quíxin yā.

²⁵ De ndá tēe scuáha jín yā nī sndóto dē yā, de nī ncāhān dē: Señor, scācu ní yóhó, chi quēe ó chījin ndute, ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? De nduú cándíja níhin nú jā cācu nú sāhá nī, ncachī yā. Ñúcuán de nī nacuiñi yā, de nī ncāhān yā nūū tächī níhin jín nūū mar. De nī ncuu nañí-ni.

²⁷ De nī nsāhvi inī ndá dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá, jā jondē tächī níhin jín mar jétáhvī jā cāhān dē? ncachī ndá dē.

Uū tēe Gadara jā ndóho tächī

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ De nī nquenda yā incā lado mar, maá región nchivī Gadara. De uū tēe nī nquee dē jondē nūū yíyuhū ndīyi, nī jēcutáhān dē jín yā. De ñúhún tächī inī dē, de sīquí

jā xēēn ndasí ndá tächī, de nī iin nchivī nduú cúu yāha jī ichi ñúcuán.

²⁹ De nī ncana cōhó ndúū dē nī nsāhá tächī: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāā Dios? ¿A vāji ní yáhá jā sndóho ní sāán jondē ncháha ca quenda maá quívi? ncachī.

³⁰ De jondē jícá jacū ñúhún cuāhā quini jítu tī.

³¹ De ndá tächī jā ñúhún inī ndúū tēe ñúcuán, nī ncāhān ndāhvī jín yā: Tú tavā ní ndá sá, de cuāha ní tūhun jā quívi sá inī ndá quini ñúcuán, ncachī.

³² De nī ncāhān yā jín: Cuáhán túsaá, ncachī yā. De nī nquee ndá tächī inī ndúū tēe ñúcuán, de nī nquívi inī ndá quini. De ndá quini nī jinu tī de nī nincava tī iin yuhú cává, de nī nquēe tī ndute mar, de nī jīhī tī.

³³ De ndá tēe jító tī nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda ndá dē ñuū, de nī ncachī tūhun dē ndá tiñu ñúcuán, nāsa nī ncuu jā ní nquee ndá tächī inī ndúū tēe ñúcuán.

³⁴ Sá de ndihī nchivī ñuū nī nquee jī cuāndéhé jī nūū íyó Jesús. De tá nī nquenda jī nūū íyó yā, de nī ncāhān ndāhvī jī jín yā jā ná quēe yā región ñúcuán quihín yā.

9

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Ñúcuán de nī ndīvi Jesús inī barco. De nī nayāha yā cuāhān yā incā lado mar, de nī nenda yā ñuū maá yā.

² De nī nquisiáha nchivī iin tēe nī nduvehlé nūū yā, yósó dē nūū iin camilla. De nī jinī Jesús jā cándíja ndá jī jā cuu nasāhá vāha yā tēe nī nduvehlé. De nī ncāhān yā jín dē: Ndundeé inī nū lílū, chi ja née cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

³ Ñúcuán de jacū tēe stéhēn ley janahán, nī jani inī ndá dē sīquí

yā: Jā cāhān tēe yáhá súcuán, de cāhān dē tūhun nāvāha jā quiti inī Yāa Dios.

⁴ De nī jinī Jesús jā súcuán jāni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nūcu jāni nēhén inī ndá nú jā cāhān nī tūhun nāvāha?

⁵ Jā nduú tūhun yáhá, ¿nī iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān nī jín tēe cúhū: Ja nēe cáhnú inī nī nūū ndācá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cāhān nī: Nacōo de caca nú, chi ja nī nduvāha nú, cachī nī?

⁶ De mitan de ná stéhēn nī jā maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayiví yáhá jā cune cáhnú inī nī nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jín tēe nī nduvehlé: Nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā.

⁷ Ñúcuán de nī nacōo dē-ni, de cuānohōn dē vehe dē.

⁸ De tá nī jinī ndá nchivī jā súcuán nī nsáhá yā, de nī nchūhú ji. De nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios jā súcuán nī jēhe yā poder nūū iin tēe jā cuu nasáhá vāha dē nchivī, cáchī ji.

Jā ní ncana yā Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De nī jinī yā nūū iin tēe nání Mateo, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jín dē: Cuniqūn nduhū ná cóhōn. De nī nacuiñi dē, de cuāhān dē jín yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī jēhēn yā nī nchaji yā stāa vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi, suni ndéē ndá dē yáji dē stāa jín Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā.

¹¹ De ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē, de nī ncāhān dē jín ndá tēe scuáha jín yā: ¿Nūcu yáji maestro nū jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

¹² De nī jini Jesús, de nī ncāhān yátá yā jín ndá dē: Ndá nchivī íyó

vāha, nduú jini ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jini ñúhún.

¹³ Cuáhán ndá nú túsáa, de nacani inī nū nā cuá cúu jā cāhān tūhun yáhá jā yósō nūū tutú ī: Cúni nī jā cundáhvi inī ndá nú táhán nú, nsúú jā sōcō nū ndá quiti nūū nī, ncachī Yāa Dios jondē janahán. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāa nduú cuāchi, jā cúu tá cúu nchivī íyó vāha, chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nacani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín Juan tēe scuénduté, nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Sāan jín ndá tēe fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī ndá sá nūū Yāa Dios. De ndá tēe scuáha jín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

¹⁵ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A cuu conditē inī ndá dē juni íyó cā nī jín dē? ¿A cuu cucuéca inī nchivī jā íyó vico tándahá juni ndéē tēe tándahá jín ji? Sochi quiji quivī jā cujiyo tēe tándahá, de quivī ñúcuán chi conditē inī ji.

¹⁶ De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá sīquī jāa nduú quétáhán tūhun jēé jā stéhēn yā jín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jēé nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jēé de tēhndé cā jā túhú, de cundícā cā nūū tēhndé.

¹⁷ De nī nduú chúhun vino jēé inī ñii túhú. Chi tú súcuán de ndātā ñii, de naā vino jín ñii. Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jēé inī ñii jéé, de súcuán de quendōo vāha nduú, ncachī yā.

Tūhun sēhe sīhí Jairo jín ñahan jā ní nquehé sahma yā

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ De juni cāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de iin tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo nī nquenda dē nūū

yā. De nī jēcuiñi jīti dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Sēhe síhí sá, cáta nī jīhí jī. De á má cóhōn de tee ní ndahá ní jī, de natecū jī, ncachī dē.

¹⁹ De nī nacuiñi Jesús, de cuāhān yā jín dē, de suni cuāhān ndá tēe scuáha jín yā.

²⁰ De māhñú ndá nchivī jā cuāhān jín yā nī nguenda iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuiyā ndóho ña cuēhē játi nīñi ña. De nī nguenda ña ichi chátā yā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

²¹ Chi nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná níhīn nī quehé nī, de nduvāha nī.

²² De nī jicó cóto Jesús, de nī jinī yā nūū ña, de nī ncāhān yā: Ná ndúndē inī nī tīhī. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú, ncachī yā. De nī nduvāha ña maá hora ñúcuán-ni.

²³ De tá nī nguenda Jesús vehe tēe cúñáhnú, de nī jinī yā nūū ndá tēe cúu músico jā quíchuhū dē ndiyi, jín nūū nchivī cuāhā, jácu cóhó jī.

²⁴ De nī ncāhān yā jín jī: Cuiyo ndá nú, chi ñahan lúli ñúcuán nduú ní jīhí jī, chi quíxīn jī-ni, ncachī yā. De nī jācū catá ndá jī jā ní ncāhān yā, chi jín jī jā ní jīhí sūchí ñúcuán.

²⁵ De nī ntavā yā ndá nchivī cuāhā, de nī nquīvi yā inī vehe. De nī ntiin yā ndahá ñahan lúli ñúcuán, de nī natecū jī, de nī nacuiñi jī-ni.

²⁶ De níi región ñúcuán nī jītē nuu tūhun tiñu ñáhnú jā ní nsāhá yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá

²⁷ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De ūū tēe cuáá cuāhān dē yātā yā, de cána jee dē: Maá ní jā cúu ní Sēhe tatā David, cundáhvī inī ní sáán viī, ncachī dē.

²⁸ De tá nī nguenda yā vehe, de nī nguenda ndúū tēe cuáá ñúcuán nūū yā. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A cándíja ndúū nū jā cuu nacune ní tīnūú nú? ncachī yā. De nī ncachī

ndúū dē: Cándíja sá Señor, ncachī dē.

²⁹ Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā tīnūú ndúū dē, de nī ncāhān yā: Ná sáhá nī tá cúu nūū cándíja ndúū nū, ncachī yā.

³⁰ De nī nune-ni tīnūú ndúū dē. De Jesús nī ncāhān níhin yā jín dē: Mā cāchí cuitī nū nūū nī iin, ncachī yā.

³¹ Sochi tá nī nquee ndúū dē, de nī scútē nuu dē tūhun níi región ñúcuán jā sūcuán nī nsāhá yā ndúū dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ñíhín

³² De tá nī nquee ndúū tēe ñúcuán cuāhān dē, de nī nguenda ndá nchivī jín iin tēe ñíhín jā ñúhún tächī inī dē.

³³ De nī ntavā yā tächī cuāhān. De tēe ñíhín nī nacahān dē. De nī nsāhvi inī nchivī nī jinī jī, de nī ncāhān ndá jī: Nchāha ca cunī cuitī ō nī iin tiñu sūcuán inī naciōn Israel, ncachī jī.

³⁴ Sochi ndá tēe grupo fariseo chi nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi távā dē tächī jín fuerza maá tächī cúñáhnú cā, ncachī dē.

Jā cúndáhvī inī yā nchivī cuāhā

³⁵ De nī jica nuu Jesús ndácā ñuū jín rancho, de nī stéhēn yā tūhun inī ndácá vehe īi sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū nā-ni cuēhē ndóho jī.

³⁶ De nī ncundáhvī inī yā nī ndēhé yā ndá nchivī cuāhā ñúcuán. Chi ndóho ndá jī de cúcuécá inī jī, chi cúu jī tá cúu tīcāchí jāá nduú jētohō tī, chi nduú níquīn jī Yāa jā cúu Jētohō jī.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Nchivī yáhá cúu jī tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāa jā cuāhā cúu, de tēe quehndē chi jacū dē-ni cúu.

³⁸ Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá Jētohō nū Yāa Dios jā ná tétíñū yā cuāhā tēe quehndē dē

trigo, de suu cúu já nacani dē tūhun yā nūū nchivī, ncachī yā.

10

*Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol
(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)*

¹ Ŋúcuán de nī ncana yā ūxī ūū tēe já scuáha dē jín yā. De nī jēhe yā poder nūū ndá dē já tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jín já nasāhá vāha dē nchivī cúhū ndācā nūū cuēhē.

² De yáhá cúu sívī ndihúxī ūū tēe apóstol: Tēe xíhna ŋúhún cúu Simón já suni nání Pedro, jín ŋanī dē Andrés. De ūū cā dē cúu sēhe Zebedeo, de nání dē Jacobo jín Juan.

³ Ŋúcuán de Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo tēe nī stútú xūhún renta, Jacobo sēhe Alfeo, jín Lebeo já suni nání Tadeo,

⁴ jín Simón tēe grupo cananista, jín Judas Iscariote, tēe já ní nastúu dē yā.

*Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē
cuānacani dē tūhun
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)*

⁵ De nī ntají Jesús ndihúxī ūū tēe yáhá já quíhīn dē. De nī ndacu yā tiñu nūū dē nāsa sāhá dē: Mā quíhīn ndá nū nūū nchivī jáá nsuú nchivī maá ó hebreo cúu, de nī mā quívi nū ndācā ŋuū nchivī Samaria.

⁶ Chi nūū maá-ni nchivī naciōn maá ó Israel quíhīn ndá nū, chi cúu jī tá cúu tīcāchī já ní nsana.

⁷ De já quíhīn ndá nū de suha nacani nū tūhun: Ja nī ncuñatin Yāā ndēē andiví já tatúnī yā nūū nū, cachī nū.

⁸ De nasāhá vāha nū nchivī ndóho cuēhē stéhyū jín já ndóho ndá cā cuēhē, de nastécū nū ndīyi, de tavā nū tāchī inī nchivī. De súcuán-ni nī ntají nī poder nūū ndá nū já sāhá nū, de suni súcuán-ni nasāhá nū jín ndá jī.

⁹ De mā cuísó nū xūhún oro ni xūhún plata ni xūhún cuáchí.

¹⁰ De nī mā cuísó nū ŋunu stáa caji nū ichi, nī inca camisa, nī nijān, nī garrote. Chi síquī tiñu já nācani ndá

nū tūhun nūū nchivī, de cánuú já coto jī ndóhó.

¹¹ De nā-ni ŋuū á rancho tá quenda ndá nū, de ŋúcuán nducú nū iin nchivī vāha, de cundeē nū vehe jī jondē quíhīn tucu nū.

¹² De tá quívi nū vehe nchivī ŋúcuán, de cāhān nū já ná quíji tūhun ndeē tūhun sī inī nūū jī.

¹³ De tú nchivī vāha cúu jī, de tūhun ndeē já ní ncāhān nū ná quéndōo síquī jī. De tú nsuú nchivī vāha cúu jī, de tūhun ndeē já ní ncāhān nū mā quéndōo síquī jī.

¹⁴ De tú íyó nchivī jáá nduú jétáhvī jī ndóhó, de nī nduú cúnī jī cunini jī tūhun cāhān nū, túsaá de quee nū vehe ŋúcuán á ŋuū ŋúcuán, de scóyo nū tīcāchāā jēhē nū, chi suu cúu já stéhēn nū já íyó cuāchi jī jáá nduú ní jétáhvī jī.

¹⁵ De ndāā cāhān nī jín ndá nū já quívi juicio de xēen cā coo castigo síquī ndá ŋuū já sāhá súcuán nsuú cā síquī ŋuū Sodoma jín ŋuū Gomorra nūū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi.

*Sīquī já cunī ūhvī nchivī ndá dē
(Lc. 12.11-12)*

¹⁶ Cūndēhé ndá nū, chi tetíñu nī ndóhó quíhīn nū tá cúu tīcāchī māhñū yihī. Túsaá de coo listo nū tá cúu cōō, de coo vitá inī nū tá cúu paloma.

¹⁷ De coto ndá nū maá nū nūū nchivī, chi quenda quívi já quisiáha jī ndá nū nūū junta, de inī ndá vehe īī sinagoga canī jī ndá nū.

¹⁸ De suni jondē nūū ndá gobernador jín ndá rey quínasiáha jī ndóhó já síquī nduhū. De súcuán de nune ichi já nacani nū tūhun nī nūū ndá dē jín nūū nchivī ndācā naciōn jáá nduú jínī tūhun Yāā Dios.

¹⁹ De tá nī nsiáha jī ndóhó nūū ndá tēe ŋúcuán, de mā nācani ndasí inī nū nāsa cāhān nū. Chi maá hora ŋúcuán de maá yā stéhēn nūū nū nāsa cāhān nū.

20 Chi nsūú ndá máá nú cúu já cāhān, chi Espíritu maá Tatá nú cúu já cāhān jíin yuhú ná.

21 De sava nchivī jāá nduú cándíja, nastúu ji ĩnanī ji já ná cúu. De tatá nastúu sēhe. De sēhe nenda síquī tatá jíin naná já ná cúu.

22 De ndihi nchivī quītī inī ji nūū nū já síquī nduhū. Sochi nchivī já cuiñi nihin jondē jinu tūndóhó, nchivī űúcuán chi cācu ánō ji.

23 De tú iin űuū jíinī űhvī ji ndóhó, de cunu nú quĩhĩn nū incā űuū. Chi ndāā cāhān ni jíin nú já jondē ncháha ca caça nuu nú ndihi űuū nación maá ó Israel, de nenda-ni maá nī, Yāā nī nduu tēe.

24 Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú cā dē nsūú maestro dē. De ni tēe cúu mozo, nduú cúñáhnú cā dē nsūú patrón dē.

25 Chi tēe scuáha, tá cúu nūū ndóho maestro dē, suni súcuán cundoho nahñi dē, de tēe cúu mozo suni cundoho dē tá cúu nūū ndóho patrón dē. Túsaá de tú nduhū cāhān ndá ji já Satanás cúu nī, de nā oncā cúu ndá ndóhó já má cāhān ji já cúu nū Satanás.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu já cuyūhú ó

(Lc. 12.2-7)

26 Túsaá de mā cúyūhú ndá nú já sāhá nchivī ndóhó. Chi ndācā tūhun já cāhān yuhū ji mā quéndōo yuhū cuiñi, chi ndihi natūu nijīn, de cuni nchivī.

27 Ndá tūhun já ní ncāhān ni jíin nú jāá nduú ní jíinī nchivī, nacachī tūhun cáji nú nūū ji. De tūhun já ní nacani yuhū ni nūū nū, nacani jee nú yātā ndācā vehe.

28 De mā cúyūhú ndá nú nchivī já cahnī ji yiqui cúñu nú, chi mā cúu cahnī ji ánō nū. Chi sa já cuyūhú nú cúu já má stívī nú nūū Yāā Dios, chi cuu stánū tāhvī yā ndóhó já quīvi ánō nū jíin yiqui cúñu nú infierno.

29 De ndá saā chi nduú yāhvi ndéē tī, chi jondē űū tī já iin xūhūn lúlí. De ní iin tī nduú níncava tī

nūū űūhūn de tú nduú jéhe Tatá nú tūhun, chi jíto yā tī.

30 De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xínī nū ja ní ncahvi yā.

31 Túsaá de mā cúyūhú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá máá nú nūū yā nsūú cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétúhūn ji Jesucristo nūū incā nchivī
(Lc. 12.8-9)

32 De ndācā nchivī jā cuetúhūn nduhū nūū incā nchivī, suni súcuán cuetúhūn nī ji nūū Tatá nī, Yāā ndéē andivī.

33 De ndācā nchivī jā má cuetúhūn nduhū nūū incā nchivī, suni súcuán mā cuetúhūn nī ji nūū Tatá nī, Yāā ndéē andivī.

Jā síquī Jesús de cusíin inī nchivī
(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 Mā canī inī ndá nú já vāji nī já cundeē mānī nchivī űayivī. Nduú vāji nī já cundeē mānī nchivī, chi sa canāā ji já síquī nduhū.

35 Chi já síquī nduhū de cusíin inī sēhe yíi jíin tatá, de sēhe síhí jíin naná, de sēhe jānú jíin naná chíso.

36 Chi ndācā nchivī jā cándíja nduhū, chi maá táhān vehe ji cúu já quītī inī nūū ji.

37 De tú ní iin nchivī mānī cā ji jíin tatá ji á naná ji nsūú cā nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji já cuniquĩn ji nduhū. De tú ní iin nchivī mānī cā ji jíin sēhe yíi ji á sēhe síhí ji nsūú cā nduhū, de suni nsūú nchivī vāha cúu ji já cuniquĩn ji nduhū.

38 De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun já cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuū ji já síquī já cuniquĩn ji nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji já cuniquĩn ji nduhū.

39 De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó já quiji nūū ji já síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvī ji níi cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji já síquī nduhū, sochi cutecū ji níi cání.

Jā íyō tāhvī ō nūū Yāā Dios
(Mr. 9.41)

⁴⁰ De nchivī jā jétáhvī ndá ndóhó, túsaá de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, jétáhvī ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī.

⁴¹ Tú nā-nī nchivī cuetáhvī ji iin tēe nácani tūhun Yāa Dios, sīquī jā jīca dē tiñu Yāa Dios, túsaá de inuú-ni coo táhvī ji nūū Yāa Dios jīn tēe nácani tūhun yā. De tú nā-nī nchivī cuetáhvī ji iin tēe ndāa, sīquī jā tēe ndāa cúu dē, túsaá de inuú-ni coo táhvī ji nūū Yāa Dios jīn tēe ndāa.

⁴² De tú ní nchivī cuāha ji vísō iin ñajin ndute vījin coho iin sūchí yáhá, sīquī jā cúu ji sūchí cándíja nduhū, de jándāa ndíja cúu jā nīhīn ji táhvī ji, ncachī yā.

11

*Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā
(Lc. 7.18-35)*

¹ De tá ní jīnu nī ndacu Jesús tiñu nūū ndihúxī ūū tēe scuáha jīn yā, de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā jā stéhēn yā de nácani yā tūhun ndá ñūū región ñúcuán.

² De yíhī Juan vecāa. De nī nīhīn dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Cristo. De nī ntají dē ūū tēe jā scuáha jīn dē,

³ cuācātūhún dē yā: ¿A maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetū ó incā tēe jā quiji? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān yā jīn dē: Cuáhán de cachī tūhun ndúū nū nūū Juan ndācá tiñu jīnī nū jīn tūhun jīnī nū.

⁵ De cachī nū jā nchivī cuāá núne tīnūū ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jīhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhvī jā scācu Yāa Dios ánō ji.

⁶ De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jīn ndúū dē.

⁷ De tá cuāhān ndúū tēe ñúcuán, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jīn nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní

jēndēhé ndá nú jondē nūū ñuhun tihá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhá táchī?

⁸ De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cúnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chí jínī ndá nú jā tēe ñúhún sahma fino, ní maá-ni inī vehe rey ndéē ndá dē.

⁹ ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāa Dios? Cáhān nī jīn ndá nú jā suu nī jēndēhé nú, de cúñáhnú cá Juan yáhá nsūū cá ndá cá tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios.

¹⁰ Chí tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū īi:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūū dē ichi nūū Cristo,

tácua coo tūha nchivī jā quenda yā. Ncachī Yāa Dios, cáchī tutū.

¹¹ De ndāa cáhān nī jīn nú jā inī ñayiví yáhá cúñáhnú cá Juan tēe scuéndutē nsūū cá ndá cá tēe jā ní īyo inī ñayiví. De vísō súcuán de ndācá nchivī jā núu cá inī ñūū nūū tátúnī Yāa andiví, cúñáhnú cá ji nsūū cá Juan.

¹² De jondē quiví jā ní nquenda Juan tēe scuéndutē, de jondē mitan, chí ndúcú ndéé ndá nchivī jā quiví ji ñūū nūū tátúnī Yāa andiví. De jondē nchivī xēen ndúcú ndéé ji sīquī.

¹³ Chí jondē ncháha ca quiji Juan, de nī īyo maá tutū ley Moisés, jīn ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios. De nī ncachī tūhun ndá nāsa coo jā tátúnī Yāa Dios.

¹⁴ De nī ncāhān ndá jā ndíji Elías. De tú cúnī ndá nú cuetáhvī nū tūhun, de suu cúu jā vāji Juan, chí suu dē cúu tá cúu Elías jā ní ncachī tutū jā ndíji.

¹⁵ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

¹⁶ Yáhá cáchī nī iin tūhun yátá tácua cúnī ndá nú nāsa cúu nchivī tiempo mitan. Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúli jā ndéé ji nūū yáhvi cásíquī ji. De cána jee ji nūū táhān ji:

17 Nī ntivī ndá nī tūyōō nūū ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De nī jita ndá nī yāā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchi ndá jī. De tá cúu ndá sūchí lúli űúcuán jáá nduú ní jétahān inī jī nī iin nī incā, sūcuán cúu nchivī tiempo mitan.

18 Chi nī nquiji Juan de cuāhā vuelta nī iyo nditē inī dē, nduú ní nchájī dē nī nduú ní jīhi dē. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā űúhún tāchī inī dē.

19 De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduu tēe, de yájī nī jīhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scāa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yájī nī jīhi nī vino. De quétahān nī jīn ndá tēe stútú xūhún renta jīn ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchi nū. De tú cundichí iin tēe jīn tūhun Yāā Dios, de jīn tiñu sáhá dē de natūu jā tēe ndichí cúu dē, ncachī yā.

Jā ní ncāhān xēen yā nūū sava űūū nīhin inī
(Lc. 10.13-15)

20 űúcuán de nī nquijéhé yā cáhān xēen yā nūū ndācá űūū nūū ní nsáhá yā cuāhā tiñu űáhnú, chi nduú ní nácani inī ndá jī jā sndóo jī cuāchi jī. De nī ncāhān yā:

21 Nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī űūū Corazín. De nācā xēen cundoho nú, nchivī űūū Betsaida. Chi tú inī űūū Tiro jīn űūū Sidón ní nsáhá nī tiñu űáhnú jā ní nsáhá nī inī űūū maá nú, de űamā nacani inī nchivī űūū űúcuán jā sndóo jī cuāchi jī nícu. De sáhá jī seña jā stéhēn jā nácani inī jī sīquī cuāchi jī, chi cūhun jī sahma túún de chihi jī yāā xīnī jī nícu.

22 Túsaá de cáhān nī jīn ndá nú jā quīvī quiji juicio, de xēen cā coo castigo sīquī ndá nú nsūū cā jā coo sīquī űūū Tiro jīn űūū Sidón.

23 De ndá ndóhó nchivī űūū Capernaum, ¿á jáni inī ndá nú jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa nuu nú jondē lugar nūū iyo ndá ánō ndīyi. Chi tú inī űūū Sodoma ní nsáhá nī

tiñu űáhnú jā ní nsáhá nī nūū maá nú, de coo űūū űúcuán jondē mitan nícu.

24 Túsaá de cáhān nī jīn ndá nú jā quīvī juicio de xēen cā coo castigo sīquī ndá nú nsūū cā jā coo sīquī nchivī űūū Sodoma, ncachī yā.

Nehēn nūū nī de natātú nú, ncachī yā

(Lc. 10.21-22)

25 De suni quīvī űúcuán nī ncāhān Jesús: Ná cūtahvī sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jīn űayiví. Chi nī jasī ní ndācá tūhun ndichí ní, jā má cūnī nchivī ndichí jīn nchivī tūha cuenta űayiví yáhá. De nī stéhēn ní nūū ndá nchivī jā cúu tá cúu sūchí lúli.

26 Chi sūcuán nī jétahān inī ní Tatá, ncachī yā.

27 De nī ncāhān cā yā: Ndivii nī jēhe Tatá nī nūū nī. De nduú jīnī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jīnī yā nduhū. De nī nduú jīnī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jīnī. De iyo nchivī jā cūnī maá Sēhe stéhēn yā nūū jī nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá jī suni cunī jī.

28 Ndācá nú jā ní ncuitá nú jīn ndācá tiñu jīn ley jā vījín sáhá jīn nú, nehēn de quīvi nú ndahá nī, de natātú nú sáhá nī.

29 Quīvī nú nūū tiñu jā ndācu maá nī, de scuáha nú cuu nú tá cúu nūū iyo maá nī. Chi vitá inī nī de nduú sáhá űáhnú nī maá nī. De sūcuán de natātú nú jīn ánō nū sáhá nī.

30 Chi nduú vījín jā squíncuu nū nūū nī, de nī nduú vēe tiñu jā ndācu nī, ncachī yā.

12

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quīvī natātú

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ De iin quīvī natātú nī ncāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De tēe scuáha jīn yā, cócon ndá dē. De

nī nquijéhé ndá dē jéhnđē dē xīnī trigo yájī dē.

² De nī jinī ndá tēe fariseo, de nī ncāhān dē jín yā: Cūndēhé chi ndá tēe scuáha jín nú sáhá dē tiñu jáa nduú vāha já sáhá ó quivī nātátú, cáchī ley Moisés.

³ De nī ncāhān maá yā jín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quivī já ní jihī dē sōco jín ndá tēe já ní iyo jín dē?

⁴ De nī nquivī dē inī vehe Yāa Dios. De nī nchajī dē pan īi já yósō nijīn nū Yāa Dios. De nduú nā ley já cajī dē, ni ndá tēe íyó jín dē, chi maá-ni sūtū cúu já yájī. De vísō sūcuán de nduú nā cuāchi ní iyo sīquī dē.

⁵ ¿De á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū ley Moisés, nāsa sátíñú ndá sūtū inī templo, vísō quivī nātátú cúu? De nduú nā cuāchi íyó sīquī dē, vísō quivī nātátú sátíñú ndá dē tiñu já cúu dē sūtū.

⁶ De cáhān ni jín ndá nú já maá nī já íyó nī yáhá, cúñáhnú cá ni nsūú cá templo.

⁷ De nduú jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá já yósō nū tutū īi já ní ncāhān Yāa Dios: Já cúnī cá ni cúu já cundáhvi inī nū táhān nú, nsūú cá já sōcō nū quiti nū ni, ncachī yā. De tú ní jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá, de mā cáhān nū sūcuán sīquī ndá tēe jáa nduú nā cuāchi nícu.

⁸ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, maá nī cúu já tátúnī sīquī nāsa sáhā nchivī quivī nātátú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá (Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ņúcuán de cuāhān Jesús, de nī nquivī yā inī vehe īi sinagoga.

¹⁰ De Ņúcuán íyó iin tēe já ní nchīchī iin ndahá dē. De cúnī ndá tēe grupo fariseo já nīhīn dē cuāchi sīquī yā, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley já cuu nasáhá vāha ó nchivī cúhū quivī nātátú? ncachī yā.

¹¹ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Ní iin nú, de tú névāha nú iin tīcāchī, de tú

nincava tī iin yavī quivī nātátú, de á nduú jéhen nū natavā nū tī, á náa cúu?

¹² ¿De á nduú cánuú ndasí cá iin tēe nsūú cá iin tīcāchī? Túsaá de vātu-ni já sáhá ó tiñu vāha quivī nātátú, ncachī yā.

¹³ Ņúcuán de nī ncāhān yā jín tēe já ní nchīchī ndahá: Scāā ndahá nú, ncachī yā. De nī scāā dē, de nī nduvāha-ni tá cúu nū íyó incā.

¹⁴ Ņúcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī natúhún ndá dē sīquī Jesús, nāsa cahni dē yā.

Tūhun Jesús já ní ncāhān Isaías jondē janahán

¹⁵ De nī jinī Jesús já sūcuán jáni inī ndá dē, de nī nquee yā űúcuán cuāhān yā. De cuāhā nchivī níquīn jī yā. De nī nasáhá vāha yā ndihi nchivī cúhū.

¹⁶ De nī ndacu yā nū ndá jī já má stúu jī yā.

¹⁷ De sūcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun já ní nacani Isaías jondē janahán, já sūcuán nī ncāhān Yāa Dios:

¹⁸ Yáhá cúu mozo ni já ní jani nī, de mānī ni jín yā, de cúsi inī ni jín yā.

De cuāha nī Espíritu ni coo jín yā. De maá yā sáhá ndāā tiñu nchivī ndācá nación.

¹⁹ Mā tétáhān yā, ni mā cāná jee yā, de ni mā cáhān jee yā ichi já cuni nchivī.

²⁰ Mā sáhá xēen yā jín nchivī já ní ncunīhin tūndóhó sīquī, ni mā snāā yā nchivī já iin lulī-ni cándjja.

Chi cuñáhnú yā sīquī ndihi, de ndāā tátúnī yā.

²¹ De nchivī ndācá nación cuhun inī jī já scácu yā jī.

Ncachī Yāa Dios, ncachī Isaías jondē janahán.

Jā ní ncāhān ndá dē já sátíñú yā jín fuerza Satanás

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Ņúcuán de nī nquisiáha ndá jī nū yā iin tēe cuáá űhín, chi űhún

tāchī inī dē. De nī nasāhá vāha yā dē. De nī ndunijin tīnūū dē, de nī nacāhān dē.

²³ De ndihi nchivī cuāhā nī nsāhvi inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji: ¿A tēe yáhá cúu jā ní ncāhān Yāa Dios jā cacu nūū tatā David? ncachī ji.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo, nī jini dē jā sūcuán cáhān ji. De nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhá mā cūū tavā dē ndá tāchī de tú mā sáhá dē jín fuerza Satanás jā cúñáhnú nūū ndá tāchī, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī jinī yā jā sūcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: Ndācá nación jā sáhá sín maá de cánāá maá, túsāá de snāá tāhán maá. De tú iin űūū á iin vehe sáhá sín maá de cánāá maá, de mā cūū cā cundeē cáhnú.

²⁶ De saá-ni Satanás tú tavā tāhán tāchī, túsāá de sáhá sín maá. ¿De nāsa cuiñi nīhin Satanás jā ndacu nūū tāhán túsāá?

²⁷ Chi cáhān ndá nú jā jín fuerza Satanás távā nī ndá tāchī. De tú sūcuán cúu de ndá nchivī jā scuáha jín ndá nú, ¿nā jín fuerza távā maá ji tāchī, jáni inī nū? Túsāá de ndá maá ji cachī jā ní stívī ndasí nú jā ní ncāhān nū jā távā nī tāchī jín fuerza Satanás.

²⁸ De nduú chi sa jín Espíritu Yāa Dios cúu jā távā nī tāchī. Túsāá de ja ndēē Yāa Dios māhñú ndá nú jā tátúnī yā.

²⁹ ¿Chi nāsa cuu quívi iin tēe inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú? Chi cánuú jā xihna cā cuhnī dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe űúcuán. De sunī sūcuán cúu jā júhnī nī Satanás de távā nī tāchī.

³⁰ De nchivī jāá nduú íyó mānī jín nī, túsāá de jínī űhvī ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jín nī, túsāá de sa scútē nuu ji nchivī jā vāji nūū nī.

³¹ Jā űúcuán cáhān nī jín ndá nú: Íyó modo jā coo tūhun cáhnú inī nūū ndācá cuāchi jā sáhá nchivī, jín nūū ndācá tūhun nēhén jā cáhān ji. Sochi tú cáhān nāvāha ji sīquī

Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji.

³² De tú nā-ni nchivī cáhān ji sīquī nduhū, Yāa nī nduu tēe, cuu cune cáhnú inī Yāa Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cáhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji, nī űayívi yáhá, nī tiempo jā quiji.

Tūhun űutun váha jín űutun cánēhén

(Mt. 7.17-20; Lc. 6.43-45)

³³ Tú iin űutun váha, de vāha jāvíxī, de tú iin űutun cánēhén, de sunī cánēhén jāvíxī. Chi jín jāvíxī de jínī ō nāsa űutun cúu. De sunī sūcuán cúu nchivī.

³⁴ Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōō. ¿Nāsa cuu cáhān nū tūhun vāha, chi nchivī nēhén cúu ndá nú? Chi ndihi nāsa jáni inī ánō nchivī, de cúsá űúcuán cáhān ji.

³⁵ Tēe vāha cáhān dē tūhun vāha, chi íyó ndāā ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē.

³⁶ De cáhān nī jín ndá nú jā ndācá nā-ni tūhun jā cáhān nchivī, nacuāha ji cuenta ndá tūhun űúcuán quívi quiji juicio.

³⁷ Chi jín tūhun jā ní ncāhān nū de sáhá ndāā yā sīquī nū, á jā quendōo ndāā nū á jā cundeē cuāchi sīquī nū, ncachī yā.

Jā ní jīcān ndá nchivī jāá nduú cándja iin tiñu űáhnú

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ űúcuán de jacū tēe grupo fariseo jín tēe stéhén ley janahán, nī ncāhān dē jín yā: Maestro, cúni ndá sá jā sáhá ní iin tiñu űáhnú jā stéhén tú maá ní cúu Yāa jā ní ntají Yāa Dios, ncachī dē.

³⁹ De nī ncāhān yā jín dē: Nchivī nēhén yáhá nduú jétáhvī cuitī ji Yāa Dios. De jīcān ji iin tiñu űáhnú jā stéhén tú maá nī cúu Yāa jā ní ntají Yāa Dios. De nduú cā nā incā tiñu űáhnú stéhén nī nūū ji, chi maá-ni tiñu űáhnú tá cúu nūū ní ncuu jín

Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahān.

⁴⁰ Chi tá cúu nūū ní ñūhun Jonás chījin tiacá cáhnú ūnī nduú ūnī ñuú, de saá-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuū nī de coo nī chījin ñuhun ūnī nduú ūnī ñuú, de sá de natecū nī.

⁴¹ De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū jī jīn nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān jī cuāchi sīquī nchivī yáhá. Chi ndá mǎá jī nī nacani inī jī nī sndóo jī cuāchi jī quīvī jā ní nacani Jonás tūhun nūū jī. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Jonás, de nduú cándija ndá nú nduhū.

⁴² De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jīn nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ña cuāchi sīquī jī. Chi jondē jícá ndasí nī nguiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandija ña. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Salomón, de nduú cándija ndá nú nduhū.

Tāchī jā nástútú táhān ndívi inī nchivī

(Lc. 11.24-26)

⁴³ Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándija, de jícá nuu nūū ñuhun tíhá, ndúcú nūū natātú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá:

⁴⁴ Ná quínohōn nī vehe nūū ní nquee nī. De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándija, cúu dē tá cúu iin vehe jāá nduú nā ndéē de nī ndundoo.

⁴⁵ Nūcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā nsūū cā maá. De quīvī ndá inī tēe ñūcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēēn cā cundoho tēe ñūcuán jā sándihī nsūū cā jā xihna ñúhún. De sunī súcuán cundoho nchivī nēhén tiempo yáhá, ncachī yā.

Naná yā jīn ndá ñanī yā
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ De juni súcuán cāhān yā jīn ndá nchivī, de nī nquenda naná yā jīn ndá ñanī yā, íñí ña tāvēhé, de cúni ña cāhān ña jīn yā.

⁴⁷ De nī ncachī iin tēe nūū yā: Naná ní jīn ndá ñanī ní íñí ña tāvēhé, de cúni ña cāhān ña jīn ní, ncachī dē.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jīn tēe jā ní ncāhān jīn yā súcuán: ¿Ní iin cúu naná nī, de ní iin cúu ndá ñanī nī? ncachī yā.

⁴⁹ De nī stéhēn ndāhá yā nūū ndéē ndá tēe scuáha jīn yā. De nī ncāhān yā: Suni naná nī jīn ñanī nī cúu ndacá yáhá.

⁵⁰ Chi ndacá nchivī jā squíncuu tiñu jā cúni maá Tatá nī, Yāā ndéē andivī, suu cúu ñanī nī, cuāha nī, naná nī, ncachī yā.

13

Tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ De quīvī ñūcuán nī nquee Jesús vehe cuāhān yā, de nī nquenda yā nī jécundeē yā yuhú mar.

² De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā. De nī nquīvī yā inī iin barco, de nī jécundeē yā. De ndá nchivī ñūcuán ndéē jī yuhú mar.

³ De jīn tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū jī, de súcuán nī ncāhān yā: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

⁴ De tá nī nguijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

⁵ De jacū cā tatā nī jítē nūū ñuhun yúū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chi nduú íyó cócón.

⁶ De tá nī nquenda ncandīi, de nī nchīchī-ni, de nī ncasūn, chi nduú ní níhīn nūū quihīn yoho.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē mǎhñū nūū cáá níquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasī nūū.

⁸ De jacū cā nī jítē nūū ñuhun váha, de nī jēhe cuāhā nūnī. Sava nī

jēhe ciento jā iin iin, de sava nī jēhe ūnī xico, de sava cā nī jēhe ōcō ūxī.

⁹ De ndá ndóhó jā nīni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10; 10.23-24)

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nguenda dē nūū yā, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nājēhē cúu jā maá-ni tūhun yátá cáhān nī jín nchivī? ncachī ndá dē.

¹¹ De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi sáhá yā jā cuu jícūhun inī nū ndá tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá Yāā andivī jā tatúnī yā nūū jī. Sochi nchivī yáhá jāá nduú cándíja, chi mā jícūhun inī jī.

¹² Chi nchivī jā jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū jī, de vīhí cā cunī jī. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, vísō jā jínī jī jacū, de sa naā.

¹³ Jā ñúcuán cúu jā cáhān ni tūhun yátá jín ndá jī. Chi vísō ndéhé ndá jī, de modo jāá nduú jínī jī. De vísō jínī jín sōho jī, de mā jícūhun inī jī, chi modo jāá nduú ní jínī jī-ni.

¹⁴ Túsaá de sīquī nchivī yáhá nī nquee ndaā tūhun jā ní ncachī Yāā Dios de nī ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

Vísō cunini ndá nú, de mā jícūhun inī nū,

de vísō cūndéhé nú, de mā cūnī nú.

¹⁵ Chi ndá nchivī yáhá ndasí nī ncunīhin inī jī,

de ūhvī ndasí tēe sōho jī,

de modo jā jāsí jī tīnūū jī,

tácua mā cūndéhé jī,

de nī mā cūnini jī,

de nī mā jícūhun inī jī,

de nī mā ndícó cóo inī jī nūū nī

jā nasáhá vāha nī ánō jī nūū cuáchi jī.

Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

¹⁶ Sochi ndá máá nú, nācā ndetū nū, chi ndéhé nú jín tīnūū nú, de tēe sōho nú.

¹⁷ Chi ndāā cáhān nī jín nú jā cuāhā ndá tēe janahán jā ní nacani tūhun Yāā Dios, jín cuāhā ndá tēe ndāā, nī ncuu inī dē jā cūndéhé dē jā ndéhé ndá nú, de nduú ní ndéhé dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā nīni ndá nú, de nduú ní jínī dē, ncachī yā.

Jā ní ncachī cājī yā tūhun yátá tēe jītē tatā

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ Túsaá de cunini ndá nú nā cuá cúu tūhun yátá tēe jītē tatā. Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios.

¹⁹ De nchivī jā jínī tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de tú nduú jícūhun inī jī, de cúu jī tá cúu tatā jā ní jītē yuhú íchí. Sá de quénda tāchī cúáhnū de cándeē-ni tūhun inī ánō jī.

²⁰ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yúu cúu tá cúu nchivī jínī tūhun, de ñamā-ni jétáhvī jī de cúsi inī jī jín.

²¹ Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō jī, de jacū-ni quívi jétáhvī jī. De tá quíji tūndóhó, á jā jínī ūhvī nchivī jī jā sīquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nācani yátá inī jī.

²² De jā ní jītē māhñū iñu cúu ndá nchivī jínī tūhun, sochi ndíhvī inī jī sīquī jā íyó inī ñayívi yáhá, de cūnī jī cucuícá jī, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútēñū jī jín. De ndācá ñúcuán jāsí nūū tūhun yā, de nduú jīja jī jín tūhun yā.

²³ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun vāha cúu ndá nchivī jínī tūhun yā, de jícūhun inī jī, de jīja jī jín. De sava jī cúu tá cúu tatā jā jēhe ciento jā iin iin, de sava cā jī jēhe ūnī xico, de sava cā jī jēhe ōcō ūxī, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī itē lásū

²⁴ De nī ncāhān yā incā tūhun yátá jín ndá dē: Jā tátúnī Yāā andivī cúu tá cúu iin tēe jā ní jītē dē trigo vāha nūū ñuhún dē.

²⁵ De íyó iin tēe jínī ūhvī dē tēe xíi trigo. De juni quíxin tēe xíi trigo jín ndá táhān dē, de nī jēhēn tēe

ñúcuán, de nī jītē niquin itē lásū nūū trigo, de cuāhān.

²⁶ De tá nī ntāhvī trigo, de nī nquene yoco, de suni súcuan nī jahnu itē lásū.

²⁷ Ñúcuán de nī nguenda ndá mozo, de nī ncāhān jī jín patrón: Señor, ¿á nsúú trigo vāha nī jītē ní nūū ñūhún ní? ¿De nūcu nī nquene itē lásū nūū?

²⁸ De nī ncāhān dē jín ji: Iin tēe jínī ūhvī nduhū nī nsāhá yáhá, ncachī dē. De nī ncāhān ndá mozo jín dē: ¿Túsaá de á cūnī ní jā quihīn ndá sá de tuhun sá?

²⁹ De nī ncāhān dē: Nduú, chí tú tuhun nú itē lásū ñúcuán de sanaá de tuhun nú jondē jín trigo.

³⁰ Vāha cā ná cuāhnu maá jondē quivī tēhndē. De quivī ñúcuán de cachī nī nūū ndá tēe quehndē jā xihna cā itē lásū quehndē dē, de caquīn tūtú dē tácuā cāyū. Ñúcuán de trigo chí quehndē dē ndīvi inī yacā nī, ncachī dē, ncachī yā.

*Tuhun yátá sīquī niquin mostaza
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)*

³¹ De suni nī ncāhān yā incā tuhun yátá yáhá: Nchivī jā tátúnī Yāā andivī nūū, ndúcuahā jī tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā ní jaquīn iin tēe nūū ñuhun dē.

³² De ndāā jā iin niquin lúlí cā cúu nsúú cā ndá cā niquin. Sochī tá nī jahnu, de cúu cáhnú cā nsúú cā ndá cā yūcū, chí ndúu iin ñutun. De quéndā ndá saā, de sáhá tī tacā tī chījin ndahá yūcū, ncachī yā.

*Tuhun yátá sīquī levadura
(Lc. 13.20-21)*

³³ De incā tuhun yátá nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā tátúnī Yāā andivī nūū nchivī cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan. De nī nsacā ña jín ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihī ñujan nī nsāhá, ncachī yā.

*Jā maá-ni tuhun yátá cáhān yā jín ji
(Mr. 4.33-34)*

³⁴ Ndācá tuhun yáhá nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī cuāhā. De ndācá jā ní stēhēn yā, de maá-ni tuhun yátá nī ncāhān yā jín ji.

³⁵ Súcuan nī nsāhá yā tácuā quee ndāā tuhun nī ncāhān tēe jā ní nacani tuhun Yāā Dios jondē janahán:

Cāhān nī ndá tuhun yátá jín nchivī, de cachī nī ndá tuhun yuhū jā íyó jondē tá nī jēcāva ñayiví.

Cachī Jesús, ncachī tēe nī nacani tuhun.

Jā ní ncachī cājí yā tuhun itē lásū

³⁶ Ñúcuán de nī nacuetáhvī Jesús nūū nchivī. De nī ndivi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha nī nguenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē jín yā: Cachī cājí ní tuhun yátá itē lásū nūū sá, ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā jītē trigo vāha ñúcuán cúu nduhū, Yāā nī nduu tēe.

³⁸ De ñuhun ñúcuán cúu ñayiví. De tatā vāha cúu ndá nchivī yihí ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū ji. De itē lásū cúu ndá nchivī yihí ndahá tächī cúñáhnú.

³⁹ De tēe jínī ūhvī jā ní jītē niquin itē lásū cúu maá tächī cúñáhnú. De quivī tēhndē cúu quivī jīnu ñayiví. De ndá tēe quehndē cúu ndá ángel Yāā Dios.

⁴⁰ De tá cúu jā tēhndē itē lásū de cāyū nūū ñúhūn, súcuan coo quivī jīnu ñayiví.

⁴¹ Chí nduhū, Yāā nī nduu tēe, tají nī ndá ángel ní quihīn. De nastútú yā ndācá nchivī squivī táhán nūū cuáchī, jín nchivī sáhá tiñu néhēn, tavā yā jī mähñú nchivī jā tátúnī ní nūū.

⁴² De taān yā ndá jī cāyū jī nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu jī de nacayihí jī ñii yúhú jī jā ndoho ndasí jī.

⁴³ Sá de nchivī jā squíncuu nūū yā chí cuēndütē jī modo ncandīi, de cundēē jī nūū tátúnī maá Tatá jī Yāā Dios. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

Tūhun yátá sīquī jātūn xūhún jā yíyuhū

⁴⁴ De jā quívi nchivī ndahá Yāa Dios jā tátúnī yā nūū jī, suu cúu tá cúu iin jātūn xūhún jā yíyuhū chījin iin ñuhun. De nī nanihīn iin tēe, de nī nacasī tucu dē sīquī. De jā cúsiī inī dē jín, de cuāhān dē cuāxícó ndihī dē jā névāha dē, de nī jeen dē ñuhun ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī perla jā ndéē yāhvi

⁴⁵ De jā quívi nchivī ndahá Yāa Dios jā tátúnī yā nūū jī, suni cúu tá cúu iin tēe jéen de náxícó, de ndúcú dē perla vāha.

⁴⁶ De nī jinī dē iin perla jā ndéē yāhvi ndasí, de nī jēhēn dē nī yícó ndihī dē jā névāha dē, de nī jeen dē perla ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī ñunu tīn tiacá

⁴⁷ De jā tátúnī Yāa andivī nūū nchivī, suni cúu tá cúu iin ñunu jā chūndaji ndá dē nūū mar, de quívi ndācá nūū tiacá.

⁴⁸ De tá nī nchitú ñunu, de távā ndá dē yuhú ndúté. De jécundeē dē, de nácāji dē tiacá. De tiacá váha táān dē inī tīcá, de tiacá jáá nduú íyó vāha squéne dē.

⁴⁹ De suni súcuán coo quívi jīnu ñayiví. Chi quenda ndá ángel yā, de sáhá sīn yā ndá nchivī sáhá tiñu nēhén mähñú nchivī vāha.

⁵⁰ De nchivī nēhén chi taān yā jī cāyū jī nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu jī de nacayihí jī ñii yúhú jī jā ndoho ndasí jī, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndatíñú ndéē yāhvi

⁵¹ De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿A nī jīcūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, á nduú? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Nī jīcūhun inī sá, Señor.

⁵² De nī ncāhān yā jín dē: Iyó vāha túsaá. De iin tēe stéhēn ley janahán, tú ja nī ncutūha dē nāsa tátúnī Yāa andiví, de cuu stéhēn dē ndá tūhun sīquī ñúcuán. Chi cúu dē tá cúu iin tēe xivéhe. De inī jātūn

dē távā dē ndatíñú ndéē yāhvi, sava jā jéé jín sava jā ní ncunahán íyó, ncachī yā.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yátá yáhá, de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā.

⁵⁴ De nī nenda yā ñuū yā Nazaret. De nī stéhēn yā tūhun inī vehe ī sin-agoga. De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jinī jī, de nī ncāhān jī: ¿Ní cúu nūū ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun ndíchí yáhá? ¿De nāsa cúu sáhá dē ndá tiñu ñáhnú yáhá?

⁵⁵ Chi sēhe carpintero cúu tēe yáhá, de naná dē cúu María, de ndá ñani dē cúu Jacobo, José, Simón, jín Judas.

⁵⁶ De suni ndéē ndá cuāha dē jín ó yáhá. ¿De nāsa jínī dē ndācá tūhun yáhá túsaá? ncachī ndá nchivī.

⁵⁷ De súcuán nī nsáhá jēhe inī ndá jī nūū Jesús. De nī ncāhān yā jín jī: Ndācá tēe nácani tūhun Yāa Dios, íyó yíñúhún nchivī jín dē, chi maá-ni nchivī ñuū dē jín nchivī vehe dē cúu jáá nduú íyó yíñúhún jín dē, ncachī yā.

⁵⁸ De nduú ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán, chi nduú ní ncándija ndá jī.

14

Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

¹ De tiempo ñúcuán de Herodes, tēe tátúnī región Galilea, nī nihīn dē tūhun nāsa sáhá Jesús.

² De nī ncāhān dē jín ndá nchivī íyó jín dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú, ncachī Herodes.

³ Chi maá dē ja nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jín jā cunuhnī dē jín cadena. Súcuán ní nsáhá dē jā sīquī Herodías, ñasíhí ñani dē Felipe.

4 Chi Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú ña, ncachī dē.

5 De jā ñúcuán nī ncuu inī Herodes jā cahnī dē Juan. Sochi yúhú dē jā quīti inī nchivī, chi ndihi ji jáni ndija inī ji jā iin tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu Juan.

6 De iin quivī nī nsāhá Herodes iin vico quivī jā ní ncacu dē. De sēhe síhí Herodías nī nquīvi ji nī jita jéhé ji nūū ndá nchivī jā ní ncana dē. De nī ncusi inī Herodes nī nsāhá ji.

7 De nī ncāhān téyí dē jā cuāha dē nā-ni cuá cúu jā cācān ji nūū dē.

8 De nī jēhēn ji nī jicā tūhún ji naná ji nā cuá cúu jā cācān ji. De nī ndivī ji nūū Herodes, de nī ncāhān ji: Taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cuhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

9 Ñúcuán de rey Herodes nī ncu-cuéca inī dē. Sochi síquī jā ní ncāhān téyí dē, jín jā ní jini ndá tēe yáji stāa jín dē, jā ñúcuán nī ndacu dē jā ná cuāha ndá nūū ji.

10 De nī ntají dē soldado jā quiquehndē xīnī Juan inī vecāa.

11 De nī nenda soldado jín xīnī Juan, ñúhún nūū iin cōhō, de nī jēhe ndá nūū ñahan lúli. De nī jēnasiáha ji nūū naná ji.

12 Ñúcuán de nī jēhēn ndá tēe nī scuáha jín Juan, de nī nanee dē yiqui cúu Juan, de nī nchiyuhū dē. Ñúcuán de nī jēhēn ndá dē, nī ncachī tūhún dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncujiyo yā ñúcuán cuāhān yā jín barco jā cundeē síin yā iin lugar nūū nduú nchivī. De nī jini ndá nchivī jā cuāhān yā. De ndācá ñuū nī nquee ji, jica jéhé ji cuātahān ji yā.

14 De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jini yā nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncundáhvi inī yā ji, de nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī cúhū jā vāji ndá ji jín.

15 De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jín yā nī nguenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchivī ndēe yáhá. Túsaá de tají ní nchivī ná quīhīn ndá ji ndācá ñuū, de cueen ji jā cají ji, ncachī dē.

16 De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Nduú cánuú quīhīn ji, chi cuāha ndá máa nú jā cají ji, ncachī yā.

17 De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá yáhá, chi ūhūn-ni stāa jín ūū-ni tiacá, ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā jín dē: Taji ná quíji, ncachī yā.

19 De nī ncāhān yā jín ndá nchivī jā cundeē ji nūū ítē. De nī nquehen yā ndihúhūn stāa jín nduú tiacá ñúcuán. De nī nūcūndēhé yā ichi andivī, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāa, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā. De ndá máa dē nī nsají dē nūū ndá nchivī cuāhā.

20 De ndivī ji nī nchají, de nī ndahā chíjin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nguendōo, de nī nchitú ūxī ūū tīcá.

21 De tēe jā ní nchají cúu tá ūhūn mīl, de síin cā cúu ndá ñahan jín sūchī lúli.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

22 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā jā ná quivī dē inī barco, de cosō nūū dē quīhīn dē incā lado mar, juni nátají yā ndá nchivī cuāhā jā quínohōn ji.

23 De tá nī ncuu nī nacuetáhvi yā nūū ji, de nī ncaa yā yucu cuāhān mátúhūn yā, cuācācān táhvi yā. De nī ncuāa, de mátúhūn yā-ni íyó ñúcuán.

24 De barco ja ñúhún sava mar cuāhān. De ndute mar nátundahá ñihin barco, chi vāji táchī ichi nūū.

25 De niquín nī nguenda Jesús nūū ndá dē, jica jéhé yā nūū mar.

26 De ndá tēe scuáha jín yā, nī jini dē jā jica yā nūū mar. De nī nandava ndá dē, de nī ncana cóhó dē jā yúhú dē: Ñíhná cúu, ncachī dē.

²⁷ De nī ncāhān-ni Jesús jín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cūyūhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

²⁸ Ŋúcuán de nī ncāhān Pedro jín yā: Señor, de tú maá ní cúu, de cachī ní ja suni ná cáca jéhé sá nūū mar de cuēē sá nūū ní, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān yā: Nehēn túsaá. De nī nuu Pedro inī barco, de jíca dē nūū ndutē cuāhān dē nūū Jesús.

³⁰ De tá nī jinī dē jā nīhin yíhí tächī, de nī nchūhú dē. De nī nquijéhé dē quée dē chījin ndute. De nī ncana cóhó dē: Scácu ní sáan, Señor, ncachī dē.

³¹ De Jesús nī ntiin yā ndahá dē. De nī ncāhān yā jín dē: Tēe nduú cándíja nīhin cúu nú. ¿Nūcu nī nayūhú nú? ncachī yā.

³² De nī ndīvi yā jín dē inī barco, de nī jencuñī-ni tächī.

³³ Sá de ndá tēe jā ŋúhún inī barco, nī jēcuñī jítí dē nūū yā. De nī ncāhān ndá dē: Maá jāndāā jā Sēhe Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū región Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ De nī nchāha yā jín ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret.

³⁵ De ndá nchivī ŋúcuán nī nacunī jī nūū yā. De nī scāca jī tūhun ndācá ndāñūū ŋúcuán jā ní nquenda yā. De ndá nchivī nī nquisiáha jī ndá jā cúhū nūū yā.

³⁶ De nī ncāhān ndāhvī ndá jī jín yā jā ná quéhé jī vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha jī.

15

Siquī nāsa cútéhén nchivī

(Mr. 7.1-23)

¹ Ŋúcuán de jacū ndá tēe fariseo jín tēe stéhén ley janahán, vāji dē ciudad Jerusalén, de nī nquenda dē nūū yā. De nī ncāhān dē jín yā:

² Ndá tēe scuáha jín nú, ¿nūcu stíví ndá dē costumbre jā ní jaquín

nchivī janahán? Chi nduú squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū yā de caji dē stāā, ncachī dē.

³ De Jesús nī jīcā tūhún yā dē: De saá-ni ndá máá nú, ¿nūcu stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū? Chi sa costumbre ndá máá nú cúu jā squíncuu nú.

⁴ Chi nī ncāhān Yāā Dios: Cooyíñuhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tatá á sīquī naná, de ná cúū, cáchī Yāā Dios.

⁵ Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jín tatá dē á naná dē: Mā cúū chindeé sá ní jā taji sá jā caji ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā névāha sá, ja nī nsōcō sá nūū Yāā Dios.

⁶ De tēe jā cāhān súcuán, nduú cā cánuú jā chindeé dē tatá dē naná dē, cáchī ndá nú. De súcuán stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā sīquī costumbre jā ní jaquín ndá máá nú.

⁷ Vāchi tēe stāhvī-ni cúu ndá nú. Ndāā nī ncāhān Isaías sīquī ndá nú janahán, yósō nūū tutū īi jā ní ncāhān Yāā Dios:

⁸ Nchivī yáhá chi jín yuhú jī-ni jétāhvī jī nduhū,

sochi nsūū jondē jín inī jín ánō jī.

⁹ De chíñuhún cāhá jī nduhū, chi tūhun jā stéhén jī cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,

de nsūū jā ní ndacu maá nī cúu.

Ncachī Yāā Dios, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncana yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jín jī: Cunini vāha ndá nú, de chuhun inī nū:

¹¹ Nsūū jā quívi inī yuhú nchivī cúu jā cútéhén jī sáhá. Chi tūhun jā quée yuhú jī, ŋúcuán cúu jā cútéhén jī sáhá, ncachī yā.

¹² Ŋúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: ¿A jín ní jā ní nquiti inī ndá tēe fariseo jā ní jini dē tūhun nī ncāhān ní? ncachī dē.

¹³ De nī ncāhān maá yā: Cúu ndá dē tá cúu ŋutun jāá nduú ní nchūhun Tatá nī, Yāā ndēē andiví, de iin quívi de tūhun yā.

14 Ná quíhīn ndá máá dē, chí cúu ndá dē modo tēe cuáá já stēhēn ichi nūū incā tēe cuáá. Chí tú iin tēe cuáá stēhēn dē ichi nūū incā tēe cuáá, de nduū dē nincava xehvā, ncachī yā.

15 De nī ncāhān Pedro jíin yā: Cachī cājī ní tūhun yátá yáhá já ní ncachī ní nūū ndá sá, ncachī dē.

16 De nī ncāhān Jesús: ¿De á suni ncháha ca jícūhun inī ndá máá nú?

17 ¿A nduú jícūhun inī nū jā ndācá já yájī nchivī, chí quívi chījin jī, de quée-ni cuāhān?

18 Sochi tūhun já quée yuhú nchivī, chí jondē inī ánō jī vāji, de ñúcuán cúu já cútéhén jī sáhá.

19 Chí jondē inī ánō nchivī quée já jáni nēhén inī, já jáhnī ndiyyi, já cásíquí ndéē tāhán, já sáhá ndiī, já sácúíhná, já cáhān tūhun stáhvī, já cáhān síquí tāhán.

20 De ndācá yáhá cúu já cútéhén nchivī sáhá. Sochi tú nduú squíncuu jī costumbre já nandahá jī de cajī jī stāā, de nduú cútéhén jī sáhá, ncachī yā.

Nahan incā nación jā ní ncandíja nīhin

(Mr. 7.24-30)

21 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jíin Sidón.

22 De iin ñahan ñuū Canaán ndéē ña región ñúcuán, de nī nguenda ña nūū Jesús. De nī ncana jee ña: Señor, maá ní já cúu Sēhe tatā David, cundáhvī inī ní sáán. Chí sēhe síhī sá, ñúhún tāchī inī jī, de xēen ndasí ndóho jī, ncachī ña.

23 Sochi nduú ní ncāhān cuiitī yā já ní ncāhān ña. Ñúcuán de nī nguenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān dē: Cáhān ní jíin ña ná quíhīn ña, chí ndasí cána ña vāji ña yātā ō, ncachī dē.

24 De nī ncāhān yā jíin ña: Nūū mátúhún-ni nchivī nación Israel nī ntají Yāā Dios sáan vāji sá, chí cúu jī tá cúu ticāchí, quiti já ní nsana, ncachī yā.

25 Sochi nī nguenda ña, de nī jēcuiñī jítí ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, chindeé chituu ní sáan víi, ncachī ña.

26 De nī ncāhān yātá yā jíin ña: Nduú íyó vāha já candeē ō stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

27 De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindeé ní sáan visō cúu sá modo tinā. Chí suni ndá tī nīhīn tī pedazo stāā já cóyo chījin mesa jētohō tī yájī tī, ncachī ña jíin yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Vāha ndasí cándíja ní, nánā. De ná sáhá sá já cúnī ní, ncachī yā. De maá hora ñúcuán nī nduvāha-ni sēhe síhī ña.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū

29 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā, de nī ncháha yā yuhú mar Galilea. De nī ncaa yā iin yucu, de ñúcuán nī jēcundeē yā.

30 De nī nguenda cuāhā nchivī nūū íyó yā, de nī nquisiáha jī ndá já cojo, já cuáá, já ñīhín, já cuhlu, jíin cuāhā cā nchivī cúhū. De nī jaquín jī nūū jéhe Jesús. De nī nasāhá vāha yā ndá jī.

31 De nī nsāhvi inī ndá nchivī ndéhe jī já nácāhān nchivī ñīhín, ndúvāha nchivī cuhlu, nácaca vāha nchivī cojo, de nánune tñuū nchivī cuáá. De nī ncāhān ndá jī já vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios nación maá jī Israel.

Jā ní scājī yā cūmī mil nchivī
(Mr. 8.1-10)

32 Ñúcuán de nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Cúndáhvī inī ní ndá nchivī cuāhā yáhá, chí ja ní ncuu ūnī quívi íyó jī jíin nī, de nduú cā nā cuá cajī jī. De nduú cúnī ní natajī nī jī já quínohōn nditē jī, chí tú súcuán de sava ichi de cuiitá ndasí jī, ncachī yā.

33 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: ¿De ní nīhīn ō stāā já cajī ndá

nchiví cuāhā yáhá? Chi yáhá nduú nā nchiví ndēē, ncachī dē.

³⁴ De nī jīcān tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? De nī ncāhān ndá dē: Ujā-ni, jín jacū tiacá lúli, ncachī dē.

³⁵ Ņúcuán de nī ncāhān yā jín ndá nchiví cuāhā jā cundeē jī.

³⁶ De nī nquehen yā ndihúja stāā jín tiacá, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nū Yāā Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndá tēē scuáha jín yā, de ndá máá dē nī nsajī nū nchiví.

³⁷ De ndihi jī nī nchajī, de nī ndahā chijin jī. Sá de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūjā tīcá.

³⁸ De tēē jā ní nchajī, jondē cūmī mil dē cúu, de sīn cā cúu ndá űahan jín sūchí lúli.

³⁹ Ņúcuán de nī nacuetáhvī yā nū nchiví, de cuānohōn jī. De nī ndiví yā inī barco, de cuāhān yā región Magdala.

16

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu űáhnú nū yā

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ De nī nquenda ndá tēē grupo fariseo jín tēē grupo saduceo nū yā. Chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jīcān dē jā sáhā yā iin tiñu űáhnú jā coo iin seña andiví.

² Sochi maá yā nī ncāhān yā jín dē: Tá űini, de cāhān ndá nú: Nandiī, chi nī jīchi cuáhā vīcō, cáchi nū.

³ De jānehēn chi cāhān ndá nú: Mitān de cuun sāvī, chi nī jīchi cuáhā vīcō, cáchi nū. Vāchi tēē stáhvī-ni cúu ndá nú. Chi jícūhun inī ndá nú nāsa stéhēn seña andiví, sochi nduú jícūhun inī nū nāsa stéhēn ndá tiñu űáhnú jā sáhā nī tiempo yáhá.

⁴ De nchiví nēhēn yáhá, chi nduú jétáhvī cuitī jī Yāā Dios. De jīcān jī iin tiñu űáhnú jā sáhā nī jā coo iin seña andiví. Sochi nduú cā nā

incā tiñu űáhnú stéhēn nī nū jī, chi maá-ni tiñu űáhnú tá cúu nū ní ncuu jín Jonás, tēē nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, ncachī yā. De nī sndóo yā-ni ndá dē, de cuāhān yā.

Tūhun levadura ndá tēē fariseo (Mr. 8.14-21)

⁵ De ndá tēē scuáha jín yā nī nāā inī dē cuišo dē stāā tá cuāhān ndá dē jín yā jín barco incā lado mar.

⁶ De nī ncāhān Jesús jín dē: Coto má candíja ndá nú levadura ndá tēē grupo fariseo jín grupo saduceo, ncachī yā.

⁷ De ndá tēē scuáha nī ncāhān ndá máá dē: Va sīquī jāá nduú nā stāā ndíso ó, jā űúcuán cāhān yā súcuán, ncachī dē.

⁸ De nī jínī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cāhān ndá nú jā ní ncāhān nī súcuán sīquī jāá nduú nā stāā ndíso nú? Tēē nduú cándíja nihin cúu ndá nú.

⁹ ¿A ncháha ca jícūhun inī ndá nú jāá nsū sīquī űúcuán ní ncāhān nī? ¿A nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūhūn stāā nī nchajī ūhūn mil tēē, de nāsaa tīcá nī nastútú ndá nú jā ní nquendōo?

¹⁰ ¿De á nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūjā stāā nī nchajī cūmī mil tēē, de nāsaa tīcá nī nastútú tucu nú?

¹¹ ¿De nājēhē cúu jāá nduú jícūhun inī ndá nú jāá nsū sīquī stāā ní ncāhān nī jín nú jā ní ncāhān nī jā coto má candíja ndá nú levadura ndá tēē fariseo jín tēē saduceo? ncachī yā jín dē.

¹² Ņúcuán de nī jícūhun inī ndá dē jāá nduú ní ncāhān yā jín dē jā má cājī dē stātīlā jā yíhī levadura, chi sa nī ncāhān yātā yā jā má cándíja dē tūhun stáhvī jā stéhēn ndá tēē fariseo jín tēē saduceo.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo (Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ De tá nī nquenda Jesús región Cesarea Filipo jín ndá tēē scuáha

jíin yā, de nī jīcā tūhún yā dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchivī?

¹⁴ De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Jeremías á incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

¹⁵ De nī ncāhān yā: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú?

¹⁶ De nī ncāhān Simón Pedro; Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntaji Yāā Dios. De cúu ní Sēhe Yāā Dios, Yāā jā tēcū níí cání, ncachī dē.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús: Nācā ndetū nū, Simón sēhe Jonás, chí nsūū iin nchivī ní stéhēn tūhun yáhá nū nū, chí sa maá Tatá nī, Yāā ndēē andiví, nī stéhēn yā nū nū.

¹⁸ De nduhū suni cáhān nī jíin nú jā maá nú cúu Pedro, de tūhun yáhá cáchī: Yūū. De tūhun ndāā jā ní ncāhān nū jā maá nī cúu Cristo, suu cúu tá cúu iin yūū cāhnú. De síquī yūū cāhnú yáhá sáhá nī jā quituu vehe, de vehe ñúcuán cúu ndá nchivī jā cándíja nduhū. De nī iin mā cundéé síquī ji, nī cuēhē jā jíhī ji, nduú cā nā cuá cuu sáhá jíin áno ji.

¹⁹ De maá nú cundiso tíñú nú jā quívi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nū ji. De ndācá jā casī nū jā má sáhá nchivī inī ñayiví yáhá, suni casī Yāā Dios jā ndēē jondē andiví. De ndācá jā cuāha nū tūhun sáhá ji inī ñayiví yáhá, suni cuāha tūhun Yāā Dios jā ndēē jondē andiví, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ndacu yā nū ndá tēe scuáha jíin yā jā má cáchī dē nū nī iin nchivī jā cúu yā Cristo.

*Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā
(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)*

²¹ De jondē saá nī nquijéhé Jesús cáchī tūhun cájī yā nū ndá tēe scuáha jíin yā jā cánuu quíhīn yā Jerusalén. De ndá tēe ñáhnú jíin

ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, sndóho ndasí dē yā. De cahni ndá dē yā, sochi nūū únī quívi de natecū yā, ncachī yā.

²² Ñúcuán de Pedro nī ncana síin dē yā, de nī nquijéhé dē cáhān dē nūū yā: Señor, ¿nūcu cáhān ní súcuán? De mā cuáha cuitī Yāā Dios tūhun. Va mā cúu cuitī coo súcuán, ncachī dē.

²³ De nī jicó cóto yā nūū Pedro, de nī ncāhān yā: Cuiyo quíhīn nū, chí cáhān nū tá cáhān Satanás. Chí tēe ndúcú stívi nduhū cúu nú. De nduú jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī Yāā Dios, chí sa jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī nchivī, ncachī yā.

²⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nā-nī nchivī tú cúnī ji cuniquín ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquín ji nduhū, de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tündóhó jā síquī ni, vísó ná cúu ji.

²⁵ Chí tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tündóhó jā quíji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tñū táhvi ji níí cání. De tú ní nchivī vísó ná cúu ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji níí cání.

²⁶ ¿Chí ní cuetíñú vísó ná cundéé nchivī nīhīn ji níí ñayiví, de tú quívi ji nūū tñū táhvi ji? Chí nduú nā jíin cuitī chunáá nchivī jā cācu áno ji.

²⁷ Chí nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndiji nī jíin ndācá ángel nī, de vī ndasí cuñáhnú nī tá cúu nūū cúñáhnú Tatá nī. Ñúcuán de cuāha nī yáhvi nūū tá iin iin nchivī tú nāsa tíñu nī nsáhá ji.

²⁸ De ndāā cáhān nī jíin ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu dē chí jondē cunī dē jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, tatúnī nī jíin poder nī, ncachī yā.

17

*Jā tucu nī nduu yā
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)*

¹ Ñúcuán de nūū íñū quívi de Jesús nī jeca yā Pedro jíin Jacobo

jíin Juan ñanī Jacobo, cuāhān sīin yā jíin ndá dē iin yucu súcún.

² De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē. Chī nī jēndūtē nūū yā tá cúu ncandīi. De sahma yā nī nduyaa ndasí tá cúu nduva luz.

³ De nī jīnī-ni ndá dē jā Moisés jíin Elías, tēe nī iyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin yā.

⁴ De nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, nācā vāha jā iyó ndá sá yáhá. De tú cúnī ní de ná sáhá ndá sá ũnī vehe ramádā, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁵ De juni cáhān cā dē, de nī nquiji iin vícō nūhún jā yaa ndasí, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vícō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsiī inī nī jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁶ De jā súcúan nī jini ndá tēe scuáha, de nī jēcāva ndeyi dē nūū ñūhún, chī nī nchūhú ndasí ndá dē.

⁷ Ñúcuán de nī nquenda Jesús, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Nacōo ndá nú de mā cúyūhú nú, ncachī yā.

⁸ De nī nūcūndēhé ndá dē, de nduú cā ní jīnī dē ndúū tēe ñúcuán, chī maá-ni cā Jesús.

⁹ De nī nuu ndá dē jíin yā yucu. De nī ndacu yā nūū dē: Mā cāchī ndá nú nūū nī iin jā súcúan nī jini nū, chī jondē tá natecū maá nī, Yāa nī nduu tēe, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī jīcā tūhún dē yā: Túsaá de ndá tēe stēhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāa cúu Cristo? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Jāndāa cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cáchī tutū.

¹² Sochī cáhān nī jíin nú, ja nī nquiji tēe jāa ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nduú ní jīnī nchivī jā suu dē cúu. De nī nsáhá nāvāha

jī dē ndihi jā ní ncuu inī jī. De suni súcúan sndóho jī nduhū, Yāa nī nduu tēe, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nī jīcūhūn inī dē jā cáhān yā jā Juan, tēe nī scuénduté, nī ncuu dē tá ncuu Elías.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jīhī yīhī

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ De nī nenda yā jíin ndá dē nūū nchivī cuāhā. De nī nquenda iin tēe, nī jēcūñī jīti dē nūū yā, de nī ncāhān dē:

¹⁵ Señor, cundáhvi inī ní sēhe yīi sá, chī ndóho ndasí jī cuēhē jīhī yīhī. De ja ncuu cuāhā vuelta jícó cáva jī nūū ñūhún jíin nūū nduté.

¹⁶ De nī nquisiáha sá jī nūū ndá tēe scuáha jíin ní, de nduú ní ncuu nasáhá vāha dē jī, ncachī dē.

¹⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tēe nīhin ndasí inī cúu ndá nú chī nduú cándija nú jā cuu nduvāha jī. ¿Nāsaa cā quīvī cundeē nī jā ndoho nī jíin nú? ¿De nāsaa cā quīvī cuandeē inī nī jíin nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji jī, ncachī yā.

¹⁸ De nī ncāhān yā nūū tāchī, de nī nquee-ni inī sūchí ñúcuán. De nī nduvāha jī-ni maá hora ñúcuán.

¹⁹ De tá nī ncuñú cā de ndá tēe scuáha nī jīcā tūhún sīn dē yā: ¿Nājēhē cúu jāa nduú ní ncuu tavā ndá sá tāchī ñúcuán? ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān yā: Sīquī jāa nduú cándija nīhin ndá nú jā cuu sáhá nú. Chī ndāa cáhān nī jíin ndá nú jā tú cándija nú vísō iin lulī-ni tá cúu iin niqūin mostaza, de cuu sáhá nú ndācā-ni tiñū vījín. Chī cuu cáhān nū jā ná cújiyo yucu yáhá quihīn incā lado, de cujiyo-ni. De ndācā-ni tiñū chī cuu sáhá nú, de tú candija nīhin nú jā cuu.

²¹ Sochī iin tāchī súcúan, mā quēé cuitī quihīn de tú mā cácan táhvi nū de tú mā cóō nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² De jica nuu Jesús jín ndá dē región Galilea, de nī ncāhān yā jín dē: Maá nī, Yāa nī nduu tēe, nastúu ji nduhū nū ndá tēe xēen.

²³ De cahni dē nduhū, sochi nūū únī quívi de natecū nī, ncachī yā. De nī ncucuéca ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá.

Siqui xūhún jā cuetīñú inī templo

²⁴ De nī nquenda yā űuū Capernaum jín ndá tēe scuáha jín yā. De ndá tēe stútú xūhún templo nī nquenda dē, de nī jicā tūhún dē Pedro: De maestro ndá nú, ¿á mā tājí dē xūhún cuetīñú inī templo? ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān Pedro: Cuu, ncachī dē. De tá nī ndivi dē inī vehe, de xihna cā Jesús nī ncāhān yā jín dē: ¿Nāsa jáni inī nū, Simón? Ndācā tēe cúu rey inī ñayívi yáhá, ¿ní nūū jícān dē xūhún renta jín xūhún űuū? ¿A nūū sēhe dē, á nūū nchivī incā vehe? ncachī yā.

²⁶ De nī ncāhān Pedro: Nūū tēe incā vehe jícān dē, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Túsaá de nduú nā incā cúñáhnú nūū sēhe rey jā cācān xūhún nūū ji. Súcuán nī stéhēn yā jáá nduú cánuú chunáá yā jā cúu yā Sēhe Yāa Dios. De nī ncāhān yā:

²⁷ De ná chúnáá ó tácuā mā squíti inī ō dē. Túsaá de cuáhán yuhú mar, de squívi nú gancho jā tīn tiacá, de tavā nū tiacá jā tīn xihna cā. De ndicā nū yuhú tī, de űúcuán nīhīn nū iin xūhún jā quenda chunáá nú jā jícān ndá dē. De quisiáha nū nūū ndá dē jā cuu nduhū jín ndóhó, ncachī yā.

18

Nī nchivī cúu jā cúñáhnú cā

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ De suni quívi űúcuán nī nquenda ndá tēe scuáha jín yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní iin cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāa andiví nūū? ncachī dē.

² De nī ncana yā iin sūchí lúli, de nī jani yā ji māhñú dē.

³ De nī ncāhān yā: Ndāa cāhān nī jín ndá nú, tú mā ndicó cóo inī nū canī inī nū tá cúu nūū cúu iin sūchí lúli, de mā quívi cuiti nū ndahá Yāa andiví jā tátúnī yā nūū nū.

⁴ Túsaá de nchivī jā jáni inī ji jáa nduú cúñáhnú ji, tá cúu nūū jáni inī sūchí lúli yáhá, suu ji cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāa andiví nūū.

⁵ De nā-ni nchivī tú jā síquī nduhū jétáhvī ji iin sūchí lúli tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhvī ji.

Xēen coo síquī nchivī jā quívi nūū cuāchi

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ De tú iin sūchí lúli yáhá cándíja ji nduhū, de tú quívi ji cuāchi sáhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní nūhñi iin yósó cáhnú sūcūn nchivī űúcuán, de quēe ji chíjin ndute mar nícu.

⁷ Nācā xēen cúu jín nchivī ñayívi, chí maá-ni jā ndúcú squívi nchivī nūū cuāchi íyó. De maá-ni súcuán coo inī ñayívi. De nācā xēen cundoho nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi.

⁸ Túsaá de tú ndahá nú á jēhē nū sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā quehndē nū de squéne nú ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo tícúhlu nú á coo cojo nū de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsúú cā jā coo ndúū ndahá nú de quívi nú nūū űúhūn jā cáyū ní cání.

⁹ De tú tīnūú nú sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā tavā nū de squéne nú ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo iin-ni tīnūú nú de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsúú cā jā coo ndúū tīnūú nú de quívi nú nūū űúhūn infierno.

Tūhun yátá síquī tīcāchí jā ní nsana

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ Coto má sáhá jéhe inī ndá nú nūū nī iin ndá sūchí lúli yáhá. Chí cāhān nī jín nú jā ndācā ángel andiví jā jito yā ji, níní íyó yā nūū maá Tatá nī andiví.

11 Chi nduhũ, Yāā nī nduu tēe, vāji nē jā scácu nī nchivī jā ní nsana jī nūū Yāā Dios.

12 ¿De nāsa jāni inī ndá nú? Tú iin tēe ndēca dē iin ciento ticāchī, de tú sana iin tī, ¿de á nduú sndóo dē cūmī xico xāhōn cūmī cā tī yucu, de ndicó dē quīnanducú dē quiti jā ní nsana?

13 De tú nī nanihīn dē tī, de ndāā cáhān nī jīn nú jā cūsī ndasí cā inī dē jīn quiti űúcuán nsūū cā jīn cūmī xico xāhōn cūmī cā quiti jāā nduú ní nsāna.

14 De suni sūcuán maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, nduú cūnī yā jā tānū tāhvī nī iin sūchī lūlī yáhā.

Sīquī jā cune cáhnú inī ō nūū táhán ó

(Lc. 17:3-4)

15 De tú táhán nú nī nsāhá dē cuāchi sīquī nū, túsāá de cachī tūhun nú nūū mátúhún dē-ni jā ní nsāhá dē cuāchi sīquī nū. De tú nī jetáhvī dē tūhun jā ní ncāhān nū jīn dē, túsāá de ja nī ndumanī dē jīn nú nī nsāhá nú.

16 Sochī tú nduú ní jétáhvī dē jā cáhān nū, de quīcāna nú iin á ūū cā nchivī quīhīn nū jīn nūū dē, de cuu jī testigo nū tácuā cundaā jā íyó cuāchi dē.

17 De tú nduú ní jétáhvī tucu dē jā cáhān ndá tēe űúcuán, de cachī tūhun nú nūū ndá nchivī cándíja. De tú nduú ní jétáhvī tucu dē jā cáhān nchivī cándíja, de siāā nū dē ná cóo dē modo iin tēe jāā nduú cándíja nūū Yāā Dios á tēe stútú xūhún renta.

18 De ndāā cáhān nī jīn nú jā ndācá jā casī nū jā má sāhá nchivī inī űayiví yáhā, suni casī Yāā Dios jā ndēē andiví. De ndācá jā cuāha nú tūhun jā sáhā jī inī űayiví yáhā, suni cuāha Yāā ndēē andiví tūhun.

19 De suni cáhān nī jīn ndá nú, tú ūū táhān nū inī űayiví yáhā, inuú canī inī nū sīquī iin jā cācān táhvī nū, túsāá de maá Tatá nī andiví cuāha yā jā jīcān ndá nú.

20 Chi ní-ni cúu nūū ndútútú ūū á ūnī nchivī jā chíñúhún jī nduhũ, de űúcuán íyó nī jīn jī, ncachī yā.

21 űúcuán de nī nguenda Pedro, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿nāsaa vuelta cune cáhnú inī sá nūū táhán sá jā sáhā dē cuāchi sīquī sá? ¿A jondē siete vuelta, á naá cúu? ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús: Nduú cáhān nī jīn nú jā siete-ni vuelta, chi jondē setenta por siete vuelta.

Tūhun yátá sīquī mozo jāā nduú ní nēe cáhnú inī

23 Túsāá de Yāā ndēē andiví, sūcuán cúu jā nēe cáhnú inī yā nūū nchivī jā tátúnī yā nūū: Cúu tá cúu iin rey jā cūnī dē sáhā ndāā dē jīn ndá mozo dē jā ndíta nūū dē.

24 De nī nquijéhé dē sáhā ndāā dē jīn jī. De nī nquisiáha ndá jī iin mozo jā ndíta quéhén millón peso nūū dē.

25 De nduú nā cuá névāha mozo űúcuán jā chunāā nūū dē. De nī ndacu dē jā ná cúyāhvī mozo űúcuán jīn űasíhí jīn sēhe jīn ndācá ndatiñú, de nūcunāā xūhún jā ndíta dē.

26 űúcuán de nī jēcuīñī jītí mozo, de nī ncāhān ndāhvī dē jīn patrón dē: Señor, cundetu núú ní, de nachunāā ndihi sá xūhún ní, ncachī dē.

27 De maá patrón nī ncundáhvī inī dē mozo dē. De nī nee cáhnú inī dē jā ndíta mozo dē, de nī nsiaā dē sūcuán-ni jā má chúnāā cā.

28 De nī nquee mozo cuāhān dē, de nī nquetáhān dē-ni jīn iin táhán mozo dē jā ndíta jacū-ni nūū dē. De nī ntiin dē tēe űúcuán, de nī nquitū dē sūcūn, de nī ncāhān dē: Chunāā jā ndíta nú nūū ní, ncachī dē.

29 De táhán mozo dē nī jēcuīñī jītí nūū dē, de nī ncāhān ndāhvī jīn dē: Cundetu núú nú, de nachunāā ndihi nī xūhún nú, ncachī.

30 Sochī nduú ní ncūnī dē, chí nī nchihī dē tēe űúcuán vecāa jondē quivī jā nachunāā jā ndíta nūū dē.

³¹ De ndá táhán mozo dē nī jini jā súcuán nī nsáhá dē, de nī ntahúhvī ndasí inī ndá dē. De cuāhān ndá dē nūū patrón dē, de nī ncachī dē ndihī nāsa nī ncuu.

³² Sá de patrón nī nacana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jín: Mozo nāvāha inī cúu nú. Chi nī nee cáhnú inī nī ndihī jā ndíta nū nūū nī, chi nī ncāhān ndāhvī nū jín nī.

³³ De tá cúu nūū nī ncundáhvī inī nī ndóhó, suni súcuán cánuú jā cundáhvī inī nū táhán mozo nū nícu, ncachī dē.

³⁴ De nī nguītī ndasí inī patrón, de nī ndacu dē tiñu jā ná quívi vecāa jondē nachunáá ndihī jā ndíta nūū dē.

³⁵ De nī jīnu tūhun yátá yáhá, de nī ncāhān cā yā: Tá cúu nūū nī nsáhá rey ñúcuán jín mozo dē, suni súcuán sáhá maá Tatá nī andivī jín ndá nū de tú mā cúne cáhnú inī nū nūū táhán nū jondē jín inī jín áno nū, tú nā-ni cuāchi sáhá ji nūū nū, ncachī yā jín ndá dē.

19

Siquí jā má sndóo táhán tēe jín ñahan

(Mt. 5.31-32; Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ De tá nī ndihī nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī nquee yā Galilea cuāhān yā. De nī jīnū yā región Judea, incā lado yūte Jordán ichi nūū quēnda ncandī.

² De cuāhā nchivī nī niqūn ji yā, de ñúcuán nī nasáhá vāha yā nchivī cúhū.

³ Ñúcuán de nī nguenda jacū tēe grupo fariseo nūū yā, chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu ndusín iin tēe jín ñasíhí dē tú nā-ni sīquí cúu? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān yā: ¿A nduú nī ncáhvī cuitī ndá nū tutū ī nāsa nī nsáhá Yāa Dios nchivī jondē jā xīhna ñúhún? Chi tēe jín ñahan nī nsáhá yā, cáchi.

⁵ De suni nī ncāhān Yāa Dios: Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúū dē, ncachī Yāa Dios, cáchi tutū.

⁶ Túsaá de nduú cā cúu ūū táhān dē, chi iin-ni cā cúu. Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chi jā ní squétáhán Yāa Dios cúu, ncachī yā.

⁷ De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de nūcu nī ndacu Moisés tiñu janahán jā tú sndóo iin tēe ñasíhí dē, de ná cúvāha acta jā ndusín dē jín ña? ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Sīquí jā nīhin inī ndá nū, jā ñúcuán nī jēhe Moisés tūhun jā sndóo nū ñasíhí nū. Sochi jā xīhna ñúhún chi nsūú súcuán ní ncúu.

⁹ De nduhū chi cāhān nī jín nū, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūū jā ndīī ña, de quetáhán dē jín incā ñahan, túsaá de cásiquí ndéē dē ña. De tú iin tēe nacueca dē ñahan jā ní ndōo, suni cásiquí ndéē dē ña, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: De tú mā cúú sndóo tēe ñasíhí dē, túsaá de vāha cā mā cuēcá dē ñahan, ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Tūhun jā ní ncāhān nū yáhá, chi nduú nīhín tiñu nūū ndihī tēe, chi maá-ni nūū ndá tēe jā ní nsáhá Yāa Dios jā nīhín tiñú.

¹² Chi íyó quéhén sīquí jā jāsī jā má cuēcá tēe ñahan. Chi sava tēe nī ncacu dē jā má cúú cundēē dē jín ñahan. De sava cā tēe nī nsáhá nchivī jā má cúú cundēē dē jín ñahan. De sava cā tēe nī jani inī maá dē jā má cuēcá dē ñahan sīquí jā ndíhvī inī dē jín tiñu jā ndácu Yāa andivī nūū dē. Tēe jā cuu cuetáhvī tūhun jā má cuēcá dē ñahan, ná cuetáhvī dē túsaá, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúli

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Ñúcuán de nī nguenda ndá nchivī jín ndá sūchí lúli, jā tee yā

ndahá yā xīnī jī de cācān táhvī yā jēhē jī. De ndá tēe scuáha jíin yā nī ncāhān dē nūū nchivī jā vāji jíin ndá jī.

¹⁴ Sochi nī ncāhān Jesús: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jíin nūū nī, de mā cāsī nū jā quíji jī. Chī nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī jī modo ndá sūchí yáhá, suu jī cúu jā quívi ndahá Yāa andivī jā tatúnī yā nūū jī, ncachī yā.

¹⁵ De nī ntee yā ndahá yā xīnī ndá jī. De nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā.

*Tūhun tēe cuicá
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)*

¹⁶ De iin tēe suchí nī nquenda dē nūū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sāhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá níí cání andivī? ncachī dē.

¹⁷ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cāhān nū tēe vāha jíin nī? Chī nduú nī iin tēe vāha íyó, chī mátúhún-ni Yāa Dios. De tú cúnī nū cutecū nū níí cání, de squíncuu nū tiñu jā ní ndacu yā, ncachī yā.

¹⁸ De nī ncāhān dē: ¿De nā tiñu cúu túsaá? De nī ncāhān yā: Mā cáhni nū ndīyi. Mā cásiquí ndēe tāhān nū. Mā sácuíhná nū. Mā cāhān nū tūhun tūhún.

¹⁹ Cuetáhvī nū nūū tatá nū nūū naná nū. De cundáhvī inī nū tāhān nū tá cúu nūū cundáhvī inī nū maá nū, ncachī yā.

²⁰ De nī ncāhān tēe suchí ñúcuán: Ndācá tiñu yáhá jā nī squíncuu sá jondē tá lúli sá. ¿De nā cuá cúu jā cúmanī cā jā sāhá sá túsaá? ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nū squíncuu ndihī nū, de cuāhān de xícó nū ndihī jā névāha nū, de cuāha nū nūū nchivī ndāhvī. De jondē andivī cuāha yā jā vāha ndasī nūū nū. Sá de quíji nū cuniquín nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

²² De tá nī jini tēe suchí tūhun yáhá, de nī ncucuécá inī dē de cuāhān dē, chī cuicá ndasī dē.

²³ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ndāa cāhān nī jíin nū jā ndá tēe cuicá chī ūhvī ndasī quívi dē ndahá Yāa andivī jā tatúnī yā nūū dē.

²⁴ De cāhān tucu nī jíin ndá nū jā ñamā cā yáhá iin camello yavī yitícú nsūū cā jā quívi iin nchivī cuicá ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jī, ncachī yā.

²⁵ De ndá tēe scuáha jíin yā nī nsāhvi ndasī inī dē jā ní jini dē tūhun yáhá, de nī jīcā tūhún tāhān dē: ¿Ní nchivī cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

²⁶ De nī ndēhé Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivī chī mā cúu squívi jī maá jī ndahá Yāa Dios, sochi maá yā chī ndihī-ni cuu sāhá yā, ncachī yā.

²⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, ndá sāán chī nī sndóo sá ndihī jā névāha sá, de níquín sá níhīn. ¿De nā cuá nīhīn sá túsaá? ncachī dē.

²⁸ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Nduhū, Yāa nī nduu tēe, ndāa cāhān nī jíin ndá nū jā iin quívi de cundēe nī nūū mesa nūū tatúnī nī, de vii ndasī cuñáhnú nī inī ñayivī jée. De quívi ñúcuán de ndá máa nū jā ní jēcuniquín nū nduhū, suni cundēe nū nūū ūxī ūū mesa nūū tatúnī nū. De sāhá ndāa nū tiñu ndihūnī ūū tatá nchivī Israel.

²⁹ De ndācá nchivī jā ní sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, sīquī jā cuniquín jī nduhū, de nanihīn jī iin ciento cā jā súcuán. De suni nīhīn táhvī jī cutecū jī níí cání andivī.

³⁰ Sochi cuāhā nchivī jā cúu jī nūū mitan, nduu jī jā sándihí. De nchivī jā sándihí, nduu jī nūū.

20

Tūhun yátá sīquī ndá tēe sátiñú

¹ De suha cúu já tátúnī Yāā ndée andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin tēe xíñúhun. De iin stēen nī nquee dē, ndúcú dē ndá mozo já nastútú uva dē.

² De nī nsáhá ndāā dē jín ndá mozo já chunáá dē iin denario já quívi. De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán cuāhān já nastútú uva dē.

³ Ñúcuán de nī nquee tucu dē tá cahīn. De nī jiní dē nūū sava cā tēe já íñi sūcuán-ni nūū yáhvi.

⁴ De nī ncāhān dē jín: Ndá ndóhó, suni quíhīn nū nastútú nū uva ni, de chunáá vāha nī yáhvi nū, ncachī dē. De cuāhān ndá tēe ñúcuán.

⁵ De nī nquee tucu dē tá cahūxī ūū jín tá cahūnī, de suni sūcuán nī nīhīn tucu dē mozo.

⁶ De já cuácuu cahūhūn nī nquee tucu dē. De nī nīhīn tucu dē jacū cā tēe já íñi sūcuán-ni nūū yáhvi. De nī ncāhān dē jín: ¿Nūcu íñi cāhá-ni ndá nū yáhá ní nduú? ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán: Siquí já nī iin nduú ní ncána sāán já satíñú sá. De nī ncāhān dē jín: Túsaá de suni quíhīn ndá nū nastútú nū uva ni, de chunáá vāha nī yáhvi nū, ncachī dē.

⁸ De tá nī ñini, de tēe xíñúhun nī ncahān dē jín tēe cúñáhnú nūū mozo dē: Cana ndá tēe satíñú de chunáá nū yáhvi dē, de xihna cā ndá tēe já ní nquívī já sándihí, de sá de ndá tēe já ní nquívī xihna ñúhún, ncachī dē.

⁹ De nī nquenda ndá tēe já ní nquívī cahūhūn jañini. De iin denario nī nīhīn iin dē.

¹⁰ De já sándihí de nī nquenda ndá tēe já ní nquívī xihna ñúhún. De jáni iní ndá dē já cuāhā cā nīhīn dē. Sochi suni iin-ni denario nī nīhīn iin dē.

¹¹ De tá nī nīhīn dē, de nī nquijéhé ndá dē cāhān sóo dē jín tēe xíñúhun, cáchī dē:

¹² Ndá sāán ní nduú nī nsatíñú sá, de nī ndoho sá já ihní. De ndá tēe yáhá já ní nquívī já sándihí, chi iin-ni hora nī nsatíñú dē. De inuú

nī nchiyāhvi ní ndá sāán jín dē, ncachī dē.

¹³ De tēe xíñúhun nī ncāhān jín iin dē: Amigo, nsūū já sáhá nāvāha nī ndóhó. ¿A nduú ní nsáhá ndāā ō já iin denario quiyāhvi nū, á naá cúu?

¹⁴ Túsaá de quehen yāhvi nū de quínohōn nū. Chi cúni nī já tēe já ní nquívī já sándihí yáhá, inuú chunáá nī nūū dē jín ndá maá nū.

¹⁵ ¿De á nduú cúu sáhá nī nāsa cúni nī jín xūhún maá ní? ¿De á cúcuásún iní nū já ní nchunáá vāha nī nūū ndá dē siquí já vāha iní ní? ncachī dē.

¹⁶ De tá cúu nūū ní nsáhá tēe xíñúhun, suni sūcuán sáhá Yāā Díos. Chi nchiví já cúu sándihí, nduu ji nūū. De nchiví já cúu nūū, nduu ji já sándihí. Chi cuāhā nchiví cána yā já candíja ji yā. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji cúu já nácāji yā, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān tucu Jesús já cuū yā
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)*

¹⁷ Ñúcuán de tá nī nquehen Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de nī ncana sīn yā ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā. De nī ncāhān yā jín dē:

¹⁸ Cunini ndá nū, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchiví nduhū, Yāā nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúñáhnú jín nūū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē siquí nī já cuū ni.

¹⁹ De nasiáha ndá dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma já tátúnī já ndée Jerusalén. De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nūū nī. De caní dē nduhū, de sá de cahní dē nduhū yīcā cruz. Sochi nūū únī quívi de natecū ni, ncachī yā.

*Jā ní jīcān naná Jacobo jín Juan
iin favor nūū yā
(Mr. 10.35-45)*

²⁰ Ñúcuán de nī nquenda ñasíhí Zebedeo nūū yā jín sēhe ña Jacobo jín Juan. De nī jēcuñi jiti ña nūū yā, jīcān ña iin favor nūū yā.

²¹ De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Nā tiñu vāji ní? De nī ncāhān ña: Cuāha ní tūhun jā quīvī tatúnī ní de cundee ndúu sēhe sá yáhá xiín ní, iin jī lado cuáhá ní, de incā jī lado sátín ní, ncachī ña.

²² Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín Jacobo jín Juan: Nduú jínī ndúu nū nā cuá cúu jā jícān nū. ¿A cuu cundoho nú tündóhó tá cúu nū quiji sīquī ní? ¿De á quenda nú cundoho xēen nū tá cúu nū cundoho ní? ncachī yā. De nī ncāhān ndúu dē: Cuu sáhá sá.

²³ De nī ncāhān yā jín dē: Jāndáa cúu jā ndoho nú tündóhó tá cúu nū quiji sīquī ní, de ndoho xēen nū tá cúu nū cundoho ní. Sochi jā cundee nū lado cuáhá ní jín lado sátín ní, nsúu nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá ní, de tēe ñúcuán nīhín, ncachī yā.

²⁴ De ndihúxī cā tēe scuáha jín yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nguīti inī dē nī jini dē ndúu ñanī ñúcuán.

²⁵ De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: Jínī ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nū nchivī ndá nación. Chi ndácu nīhín dē nū jī, de maá dē cáchī nāsa coo.

²⁶ Sochi ndá máa nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cuñáhnú nú, de ndúu chi sa sáhá nú maá nú tēe jā cuetífñú ndá táhán nú.

²⁷ De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nū, sa sáhá nú maá nú mozo nū táhán nú.

²⁸ Chi suni súcuán sáhá maá ní, Yāa nī nduu tēe, chi nsúu jā vāji ní jā cuetífñú nī nchivī, chi sa vāji ní jā cuetífñú nchivī nduhū. De cuāha ní maá ní jā cuu ní tácu scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ñúcuán de nī nquee yā jín ndá dē ñuū Jericó. De cuāhā ndasi nchivī ní niquín jī yā.

³⁰ De yuhú íchī ndéē ūū tēe cuáá. De nī jini dē tūhun jā yáha Jesús

cuāhān yā, de nī ncana jee ndúu dē: Señor, maá ní jā cúu tatā rey David, cundáhvi inī ní sáán, ncachī dē.

³¹ De ndá nchivī nī ncāhān jī nū dē jā ná cásī ndúu dē yuhú dē. Sochi víhī cā nī ncana jee dē: Señor, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhvi inī ní sáán viī, ncachī dē.

³² De nī jencuiñī Jesús, de nī ncana yā ndúu tēe cuáá ñúcuán, de nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā cuá cúnī ndúu nū jā sáhá ní ndóhó?

³³ De nī ncāhān ndúu dē jín yā: Jā ná ndúnijín tīnūu sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

³⁴ De nī ncundáhvi inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā tīnūu dē. De nī ndunijín-ni tīnūu dē. De nī jēcuniquín ndúu dē yā cuāhān dē jín yā.

21

Jā ní nguīvi Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ De tá nī ncuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī nguenda yā jín ndá tēe scuáha jín yā ñuū Betfagé jā cáá jehē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jín yā jā quíhín dē.

² De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi nú. De ñúcuán nīhín nū iin burra, núhnī tī jín iin burro lulí. De nandají nú ndúu tī, de quiji nú jín tī.

³ De tú ní iin cāhān jín nú, de cachī nū jā maá jētohō ō jini ñúhún yā tī. Ñúcuán de siáa jī tī-ni quiji nú jín tī, ncachī yā.

⁴ De súcuán nī ncuu ndacá tiñu yáhá tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, yósō nū tutū:

⁵ Cachī nū nū nchivī Jerusalén jā cúu ñuū Sión:

Yáhá cündehé nú jā vāji Rey nū.

Nduú sáhá ñáhnú yā maá yā, chi burra-ni yósó yā,

jín burro lulí, sēhe quiti jíso.
Cáchī tutū.

⁶ Ñúcuán de cuāhān nduū tēe scuáha, de nī nsāhá dē tá cúu nūū nī ndacu Jesús nūū dē.

⁷ De ndéca dē burra jíín sēhe tī, nī nenda dē nūū yā. De nī nchisó ndá dē sōō dē síquī tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸ De íyó cuāhā nchivī, de nī scāā jī sōō jī inī ichi. De sava cā jī nī jāhnū ndahá ñūū, de nī jaquīn jī inī ichi.

⁹ De ndá nchivī jā cuāhān ichi nūū yā jíín nchivī cuāhān ichi chātā yā, cána jee jī: Cúñáhnú ndasí Yāa cúu tatā rey David. De vāha ndasí Yāa cúu yā jā vāji yā jíín tiñu maá Jētohō ō Yāa Díos. De vīi ndasí cúñáhnú maá Yāa Díos, ncachī jī.

¹⁰ De tá nī nguīvi Jesús Jerusalén, de ndihi nchivī nī ncuvaā jī, de cuāhā jī nī jīcā tūhún táhán jī: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá? ncachī jī.

¹¹ De nī ncāhān ndá nchivī jā vāji jíín yā: Yáhá cúu Jesús jā nācani tūhun Yāa Díos, jā vāji jondē ñūū Nazaret ndáñúū Galilea, ncachī jī.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Ñúcuán de nī nguīvi Jesús inī patio templo cāhnú Yāa Díos. De nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de nāxícó nūū nchivī jā sōcō jī. De nī scócáva yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíín silla ndá nchivī jā xícó paloma.

¹³ De nī ncāhān yā jíín jī: Yósó nūū tutū ī jā cāhān Yāa Díos: Vehe nī chi vehe nūū jícān táhvī cúu, cáchī Yāa Díos. Sochi ndá ndóhó, chi modo yavī cava jācuīhná nī nasāhá nú, ncachī yā.

¹⁴ Ñúcuán de sava nchivī cuāā jíín nchivī cojo nī nguenda jī nūū yā inī templo. De nī nasāhá vāha yā jī.

¹⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī jinī dē ndācā tiñu ñáhnú jā sáhá yā, de nī jinī dē jā cána jee ndá sūchí lúli inī templo: Cúñáhnú ndasí Yāa cúu tatā rey David, cáchī jī. De nī nguīti inī ndá dē.

¹⁶ De nī ncāhān dē jíín yā: ¿A nduú jííní nú jā sūcuán cāhān ndá sūchí yáhá? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíín dē: Jííní nī. ¿De á ncháha ca cahví ndá nú jā yósó nūū tutū ī jā suha cāhān iin tēe jíín Yāa Díos?

Sāhá ní jā ndá sūchí lúli jíín sūchí jāxīn,

vāha ndasí cāhān jī jā Yāa cúñáhnú cúu Cristo.

Cáchī.

¹⁷ De nī sndóo yā dē. De nī nquee yā Jerusalén, de cuāhān yā ñūū Betania. De ñúcuán nī ndōo yā jacuāā ñúcuán.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ De jānehēn quivī tēen cuānohōn yā Jerusalén, de cócon yā.

¹⁹ De nī jinī yā iin ñutun higo jā íñi yuhú íchí. De nī jēhēn yā jēhē. De nduú nā higo ní níhīn yā, chi maá yūcū-ni cúu. De nī ncāhān yā jíín: Mitan de mā cúūn cuitī cā jāvíxī xīnī nū, ncachī yā. De nī nchīchī-ni ñutun higo ñúcuán.

²⁰ De ndá tēe scuáha jíín yā, nī nsāhvi inī dē nī jinī dē. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nāsa nī nsāhá ní jā ñamā nī nchīchī ñutun higo? ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān yā jíín dē: Ndāa cāhān nī jíín ndá nú, tú candíja nú de mā cāní síquī inī nū, de cuu sáhá nú tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní nsāhá nī jíín ñutun higo. De jondē tiñu ñáhnú cā cuu sáhá nú, chi jondē cuu cāhān nū jā cujiyo yucu yáhá quīhīn nūū mar, de sáhá tá cáchī nū.

²² De ndācā jā jícān táhvī ndá nú, de tú candíja nú jā níhīn nū, de níhīn nū, ncachī yā.

Sīquī jā ndíso tiñú Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ De nī nguīvi tucu yā inī templo cāhnú. De juni stéhēn yā tūhun, de ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā ndacu tiñu nūū nchivī hebreo, nī nguenda dē nūū yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī níhīn

tiñú nú já sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó já sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

²⁴ De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun, de tú cuu scócoo nú, ñúcuán de cachī nī nū nī jondē nī nīhīn tiñú nī já sáhá nī tiñu yáhá.

²⁵ ¿Ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan já ní scuénduté dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? ncachī yā. Ñúcuán de nī natūhún ndá máá dē: Tú cachī ō já Yāā Dios nī ntee tiñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jín ō: ¿Túsaá de nūcu nduú ní ncándija ndá nú já ní ncāhān dē?

²⁶ De tú cāhān ō já nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de yúhú ó nchivī, chí ndivī jī cándija jī já tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē.

²⁷ De nī ncāhān dē jín Jesús: Nduú jíní ndá nī, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān yā jín dē: De saá-ni nduhū, suni mā cāchī nī nū nī iin nī ntee tiñu sīquī nī já sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūū sēhe yíí

²⁸ De nī ncāhān cā yā jín ndá dē: Cunini ndá nú tūhun yátá yáhá: Iin tēe nī iyo ūū sēhe yíí dē. De nī ncāhān dē jín iin jī: Séhē, cuáhān satíñú nú chí nastútú nú uva ní mitan, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān jī: Mā quíhīn sá, ncachī jī. De nī ncunúú, de nī nacani inī jī, de cuāhān jī nū tiñu ñúcuán.

³⁰ De tēe ñúcuán nī jēhēn dē nū incā sēhe dē, de suni súcuán nī ncāhān dē jín jī. De nī ncāhān jī: Ajan táā, de quíhīn sá túsaá, ncachī jī. Sochi nduú ní jēhēn jī.

³¹ ¿De nāsa jáni inī ndá nú? Já nduú jī, ¿ní iin jī nī squíncuu tiñu cúnī tatá jī? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Sūchī já ní ncāhān dē jín xihna cā, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jín dē: Saá, de ndāā cāhān nī jín nú já ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá ñahan

ndiī, ñamā nácani inī jī já sndóo jī cuāchi jī de quívi jī ndahá Yāā Dios já tatúnī yā nū jī, de ndá máá nú chí mā quívi nú.

³² Chí nī nquiji Juan, nī stēhēn dē nāsa squíncuu nú tūhun ndāā, de nduú ní ncándija ndá nú tūhun já ní ncāhān dē. De sa ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá ñahan ndiī, nī ncándija jī tūhun já ní ncāhān dē. De ndá máá nú, vísō nī jinī nū já ní ncándija jī, sochi nduú ní nácani cuitī inī nū já candija nū.

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén já sátiñú nū yūcū uva

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Cunini ndá nú incā tūhun yátá: Nī iyo iin tēe xíñuhun. De nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsāhá dē iin nū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe súcún tácuu cuu coto dē ní cāhnú. De nī sndóo dē nū sava tēe já satíñú nū, de cuu sava dē ndihā jín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jicá dē.

³⁴ De maá tiempo já ndutútú uva, de nī ntají dē jacū mozo cuāquēhen sava ndihā uva nū ndá tēe sátiñú.

³⁵ De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo. De iin jī nī ncani ndá dē, de incā jī nī jahnī dē, de incā jī nī ncani dē yū xīnī.

³⁶ De tēe xí uva nī ntají tucu dē cuāhā cā mozo cuāhān nsūū cā já xíhna ñúhún. De suni súcuán nī nsāhá ndá tēe ñúcuán jín ndihi mozo ñúcuán.

³⁷ De já sándihí da, de nī ntají dē sēhe dē cuāhān. Chí jáni inī dē já cuetáhvi ndá tēe ñúcuán sēhe dē.

³⁸ Sochi ndá tēe sátiñú, tá nī jinī dē nū sēhe tēe xí uva, de nī ncāhān ndá máá: Tēe xí táhvi cúu yáhá. Ná cāhnī ō jī, de ndóo táhvi jī cuu ō, ncachī.

³⁹ De nī ntiin ndá dē jī, de nī ntavā dē jī incā lado, de nī jahnī dē jī, ncachī yā.

⁴⁰ Ñúcuán de nī jicā tūhún yā dē: Túsaá de tá quenda tēe xí uva, ¿de

nāsa sāhá dē jín ndá tēe sátiñú? ncachī yā.

⁴¹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Mā cundāhvī cuitī inī dē ndá tēe jā ní nsāhá tiñu nēhēn ñúcuán, chí cahni dē. De cuāha dē ñuhun cáa uva nūu sava cā tēe jā sátiñú nūu, cuu sava dē ndihā jín. De quīvī ndutútú ndihā, de ndá tēe ñúcuán nacuāha dē sava ndihā nūu tēe xīi uva, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūu tutú īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chí cáchī tutú:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,
maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī nsāhá yā súcuán,

de sáhvī inī ō jín ō tiñu yáhá.

Cáchī tutú.

⁴³ Túsaá de cáhān nī jín ndá nú jā cujiyo-nī jā tátúnī Yāa Dios nūu ndá nú, de nacuāha yā tiñu nūu incā nchivī jā squíncuu vāha jī tiñu ndácu yā tá cúu nūu cúnī yā.

⁴⁴ De nchivī jāá nduú cándíja, ndoho jī tá cúu nūu ndóho nchivī jā jícó cáva sīquī yūū de táhnū jī. De quīvī jā sáhá ndāa Yāa Dios cuāchi, de nchivī jāá nduú ní ncándíja, cundoho jī tá cúu nūu ndóho nchivī jā níncava iin yūū sīquī jī de cundihī jī sáhá, ncachī yā.

⁴⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe grupo fariseo nī jini dē ndá tūhun yátá jā ní ncāhān yā. De nī jicūhun inī dē jā sīquī ndá máa dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe sátiñú nūu uva jín tēe sáhá vehe.

⁴⁶ De nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Sochī yúhú dē jā quītī inī nchivī, chí jání inī ndá jī jā tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu yā.

22

Tūhun yátá sīquī vico tándāhá

¹ Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús incā tūhun yátá jín ndá dē:

² Súcuán cúu jā tátúnī Yāa andivī nūu nchivī: Cúu tá cúu iin rey jā sáhá dē iin vico jā tandāhá sehe yīi dē.

³ De nī ntajī dē ndá mozo dē cuācāna nchivī jā ní ncāhān dē jín. De ndá máa jī nduú ní ncúnī jī quihīn jī.

⁴ De nī ntajī tucu dē jacū cā mozo, de nī ncachī dē: Cāhān jín nchivī jā ní ncana nī, ja íyó tūha ndeyu. Chí ja nī jahni ní sīquī ní jín ndá cā quiti jā ní nduu, de ndihī ja íyó tūha. Nehēn ndá nú vico tándāhá. Cachī nū, ncachī dē.

⁵ De ndá nchivī jā ní ncana dē nduú ní nsāhá jī cuenta. Chí iin jī cuāhān nūu itū jī, de incā jī cuāhān nūu tiñu sáhá jī.

⁶ De sava cā jī nī ntiin jī ndá mozo rey, de nī nsāhá sácá jī nūu, de nī jahni jī.

⁷ Ñúcuán de nī nguītī ndasí inī rey. De nī ntajī dē ndá soldado dē nī jēhēn dē, nī jahni dē ndá nchivī jā ní jahni ndá ndīyi ñúcuán, de nī nteñuhūn dē ñuū jī.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān rey jín sava cā mozo dē: Ndihi ja íyó tūha jā coo vico tándāhá. Sochī nchivī jā ní ncana nī, nsūu nchivī vāha cúu jī jā quiji jī vico.

⁹ Túsaá de cuāhān ndá nú ndācá ichi cáhnú cā, de cana nú nāsaa nchivī nihīn nū, ná quiji ndá jī vico tándāhá. Ncachī dē.

¹⁰ De nī nquee ndá mozo cuāhān ndācá ichi. De nī nastútú dē ndihī nchivī jā ní nihīn dē, cúu nchivī nēhēn, cúu nchivī vāha. De súcuán nī nchitú nchivī inī vehe nūu íyó vico tándāhá.

¹¹ De nī nguīvi rey inī vehe jā cāhān dē jín nchivī jā ní ncutútú. De nī jini dē nūu iin tēe jāá nduú ñuhūn sahma jā ní jēhe dē cuhun nchivī jā quiji vico tándāhá.

¹² De nī ncāhān dē jín tēe ñúcuán: Amigo, ¿nāsa nī nguīvi nú yáhá

jáá nduú ñúhún nú sahma vico tándáhá? ncachí dē. De tēe ñúcuán nduú ní ncāhān cuiṭi dē.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān rey jín ndá tēe jícó ndíso cōhō: Tiin ndá nú dē, cuhni nū ndahá dē jēhē dē, de tavā nū dē ná quihīn dē nū neē tāvehé. De ñúcuán cuacu dē de nacayihí dē ñii yúhú dē jā ndoho ndasí dē. Ncachí rey.

¹⁴ Chi cána Yāa Dios cuāhā nchivī jā ná cándija ji. Sochi jacū ji-ni cándija, de suu ji nácāji yā, ncachí Jesús.

Siquí xūhún renta

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Ñúcuán de cuāhān ndá tēe fariseo, de nī natúhún dē tú nāsa sáhá dē tácuā cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi sīquī yā.

¹⁶ De nī ntají dē jacū tēe scuáha jín maá dē jín tēe grupo Herodes cuāhān dē. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Maestro, jín ndá sá jā tēe cāhān ndāá cúu ní, de stéhēn ndāá ní nāsa squincuu nchivī nū Yāa Dios. De nduú yúhú ní jā cāhān ni iin nchivī sīquī ní, chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin ji, chi inuú-ni sáhá ní jín ndá ji.

¹⁷ Túsaá de cāhān ní nāsa jáni iní ní: ¿A iyó vāha jā chunáá ó renta nū rey nación Roma jā tīn nación maá ó, á nduú? ncachí dē.

¹⁸ De nī jini Jesús jā ndúcú ndá dē iin cuāchi sīquī yā. De nī ncāhān yā jín dē: Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. ¿Nājēhē cúu jā jító túnī nū nduhū?

¹⁹ Stéhēn xūhún jā jécunáá renta ná cundéhé nī, ncachí yā. De nī stéhēn ndá dē iin denario nū yā.

²⁰ De nī ndéhé yā, de nū jicā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndéē nū xūhún yáhá, de nā sívī cúu jā ndéē yáhá?

²¹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Rey ñúcuán cúu. Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Túsaá de nacuāha nū nū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nū nū Yāa

Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachí yā.

²² De tá nī jini ndá dē jā ndíchí nī ncāhān yā tūhun yáhá, de nī nsāhvi iní dē, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Jā ní jicā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndīyi

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ De suni quivī ñúcuán nī nquenda jacū tēe grupo saduceo nū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchi dē jáá nduú natecū cuiṭi ndīyi. De nī ncāhān dē jín yā sīquī iin tūhun:

²⁴ Maestro, de Moisés nī ncāhān dē jā tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní iyo sēhe dē jín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jín ña, nūcuñi ji nū ndīyi ñanī dē. Cáchi tutū.

²⁵ De ñuú sá nī iyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jihī dē. De sīquī jáá nduú ná sēhe dē ní iyo, de nī ndōo ñasíhí dē nū ñanī dē.

²⁶ De tēe ū suni nī jihī dē, de nduú ná sēhe dē ní iyo tucu. De saá-ni tēe ūnī, jondē jín ndihújā dē.

²⁷ De tá nī ndihí dē nī jihī, de suni nī jihī ñahan ñúcuán.

²⁸ Túsaá de quivī natecū ndīyi, ¿ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndēē jín ña, ncachí ndá dē jín yā.

²⁹ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín dē: Ndasí stívī ndá nú tūhun sīquī jáá nduú jícūhun iní nū jā cāhān tutū īī, de nī nduú jín nū jā iyó poder Yāa Dios jā natecū yā ndīyi.

³⁰ Chi quivī jā natecū ndá ndīyi, de nduú cā ná tūhun quetáhān tēe jín ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios andiví.

³¹ De sīquī jā natecū ndīyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa cāhān Yāa Dios jín nú?

³² Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jín Isaac jín Jacob, cáchi yā. Chi visō ja nī jihī ndá dē, sochi tēcū dē nū iyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā

sáhá já técū nchivī ní cání, ncachī yā.

³³ De ndá nchivī nī nsáhvi inī jī níní jī tūhun stéhēn yā.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāa Dios

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Ŋúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī jīnī dē jā ní jasī ndá tēe saduceo yuhú dē nī nsáhá yā. De nī ndutútú ndá dē nū yā.

³⁵ De iin dē jā cúu tēe stéhēn ley janahán nī jīcā tūhún dē yā, chí coto túní dē yā cúní dē:

³⁶ Maestro, ¿ní iin cúu tūhun jā ndácu tiñū jā cánuú ndasí cā nū tutú ley? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Jesús jín dē: Coomanī ndasí nū jín maá Jētohō nū Yāa Dios, jondē jín inī jín ánō nū, jín ní jáá ntúní nū, cáchī tutú.

³⁸ Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cúñáhnú cā de cánuú ndasí cā.

³⁹ De tūhun ūū jā ní ndacu yā, sunī súcuán cáhān: Cundáhvi inī nū táhān nū tá cúu nū cundáhvi inī nū maá nū.

⁴⁰ De chíjin ndúu tūhun yáhá nī nquee ndihī ley jā ní ntee Moisés, jín ndihī jā ní stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, ncachī yā.

Siquī jā cúu Cristo tatā David

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ De junī íyó tutú cā ndá tēe fariseo ŋúcuán, de Jesús nī jīcā tūhún yā dē:

⁴² ¿Nāsa jáni inī ndá nū sīquī Cristo? ¿Nā nū tatā quiijī yā, cáchī tutú? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nūū tatā David, ncachī dē.

⁴³ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Túsaá de nāsa cúu jā David nī ncāhān dē Jētohō dē yā, nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán? Chí nī ncāhān dē:

⁴⁴ Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jín Jētohō nī, Yāa jā quiijī: Cundeē nū lado cuáhá nī nū cúñáhnú nū, de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíní ūhvi ndóhó. Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

⁴⁵ Túsaá de vísō chíjin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chí jondē nūū Yāa Dios vāji yā, ncachī yā.

⁴⁶ De nī iin dē nduú ní ncúu scócóo dē tūhun nūū yā. De jondē quiivī ŋúcuán de nduú cā ní ncúndéé inī nī iin dē jā cātūhún dē yā.

23

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ŋúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī jín ndá tēe scuáha jín yā:

² Ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, jáni inī dē jā ndíso tíñú dē jā stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū Moisés.

³ Túsaá de cuetáhvi nū dē squíncuu nū ndācá jā ndácu dē nūū nū. Sochi mā sáhá nū tá cúu nūū sáhá ndá máá dē. Chí cáhān dē-ni, sochi nduú squíncuu dē.

⁴ Chí sunī stéhēn ndá dē ndācá ley jā ní ntavā maá dē jā víjín sáhá, de tēe dē sīquī nchivī, de nduú cundeē jī squíncuu jī. Sochi ndá máá dē chí nī iin xīnī ndáhá dē nduú scándā dē jā squíncuu dē.

⁵ De maá-ni sīquī jā ná cuétúhún nchivī dē cúu ndihī jā sáhá dē. Chí jétahān inī ndá dē cuhni dē cuāhā tūhun tutú īi teēn dē jín ndahá dē. De sunī sáhá cání cā dē yūhvā yuhú sáhmá dē jā stéhēn jā cúñáhnú cā dē nsúu cā incā nchivī.

⁶ De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā nūū yáji nchivī vico, jín silla yíñúhún cā inī vehe īi sinagoga.

⁷ De sunī jétahān inī dē jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi, jín jā cáhān jī maestro jín dē.

⁸ Sochi ndá máá nū, mā cuáha nū tūhun jā cáhān nchivī maestro jín nū. Chí inuú cúu ndihī nū jā cúu nū hermano, de íyó iin-ni Maestro nū jā cúu nduhū, Cristo.

⁹ De mā chíñúhún nú ni iin tēe ñayiví yáhá já cáhān nū padre jín dē. Chí íyó mátúhún-ni Padre ndá nú, Yāa ndēē andiví.

¹⁰ De suni mā cuáha ndá nú tūhun já cáhān jì jētohō jì ndóhó. Chí íyó iin-ni jētohō nū, de suu cúu nduhū, Cristo.

¹¹ De tēe já íyó mǎhñú ndá nú já chíndeē nū táhán, suu dē cúu já cúñáhnú cā.

¹² Chí tēe já sáhá ñáhnú maá, sa nuu dē. De tēe já sáhá núu maá, sa nduñáhnú dē.

¹³ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chí tēe stáhvī-ni cúu nú. Chí jāsī nū já quívi nchivī ndahá Yāa andiví já tatúnī yā nū jì. Chí nduú quívi ndá máa nú, de ni nduú jéhe nū tūhun já quívi nchivī já ndúcú quívi.

¹⁴ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chí tēe stáhvī-ni cúu nú. Chí cāndeē nū vehe ndá ñahan nī nguendōo ndáhvī. Nūcuán de náhán jícān táhvī nū tácuca canī inī nchivī jáa nduú nā cuāchi nú. Já ñúcuán xēen cā cundoho nú castigo.

¹⁵ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chí tēe stáhvī-ni cúu nú. Chí nū ñuhun yichí jín nū mar jica nuu nú ndúcú nú iin nchivī já scándija nú sáhān maá nú. De tá nī ncandija jì, de sáhá ndá nú já víhí cā cuu cuāchi jì já quíhīn jì infierno nsū cā ndá máa nú.

¹⁶ Nācā xēen cundoho ndá nú, chí cúu nú tá cúu tēe cuáá já stéhēn ichi nū nchivī. Chí cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyí dē já Yāa Dios já ndēē inī templo ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē já Yāa Dios já xíí oro já íyó inī templo, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú já squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

¹⁷ Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú já stívī nū tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu já cúñáhnú cā, á oro, á Yāa Dios já ndēē inī templo já sáhá ñ oro ñúcuán?

¹⁸ De suni cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyí dē já Yāa Dios já xíí altar ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē já Yāa Dios já xíí ndatiñú já sócō ndá nū altar, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

¹⁹ Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú já stívī nū tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu já cúñáhnú cā, á ndatiñú já ñí nū altar, á Yāa Dios já sáhá ñ ndatiñú ñúcuán?

²⁰ Túsaá de tēe já cáhān téyí, tú nacunehen dē Yāa Dios já xíí altar, túsaá de suni nacunehen dē jondē jín ndatiñú já ñí nū altar.

²¹ De tú iin tēe nacunehen dē templo já cáhān téyí dē, túsaá de jondē jín Yāa Dios já ndēē inī templo nacunehen dē.

²² De tú iin tēe nacunehen dē andiví já cáhān téyí dē, túsaá de suni nacunehen dē mesa Yāa Dios de jondē jín maá Yāa Dios já ndēē nū mesa.

²³ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chí tēe stáhvī-ni cúu nú. Chí sáhá ndá nú ūxī ūxī nuhnī mīnu jín yūcū anís jín yūcū comino, de sócō nū iin já ūxī nū Yāa Dios. Sochi sndóo nū tūhun cánuú ndasí cā nū ley, suu já caca ndaā nū, jín já cundáhvī inī nū táhán nú, jín já candija nú. Ndācā yáhá cánuú já sáhá nú nīcu, de suni mā sndóo nū já sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

²⁴ Cúu ndá nú tá cúu tēe cuáá já stéhēn ichi nū nchivī. Chí squíncuu nú iin já lūlí cā ñúcuán, de sndóo nú já cánuú cā. De suu cúu modo já távā nū iin tiucún lūlí já ñúhún nū nduxi, de cócō nú iin quití cáhnú já cúu camello.

²⁵ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chí tēe stáhvī-ni cúu nú. Chí modo jā náquete nú yātā vaso jíin yātā cōhō. Sochi ichi ínī nū chí ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíin tūhun ndíyo inī.

²⁶ Tēe cuáá cúu ndá nú, fariseo. Xihna cā sáhá nú jā coo ndoo inī ánō nū, de ñúcuán de suni coo ndoo ndácá jā sáhá nú jā jíinī nchivī nū.

²⁷ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chí tēe stáhvī-ni cúu nú. Chí cúu ndá nú tá cúu namā ndíyi pan-teón jā íyó yaa. Chí ichi chátá de víi cáá, sochi ichi ínī ñúhún chitú yiqui ndíyi jíin ndácá jā tēhyú.

²⁸ De suni súcuán cúu ndá máá nú, chí ichi chátá nū sáhá nú jā tēe ndāa cúu ndá nú nū nchivī. Sochi ichi ínī nū ñúhún chitú tūhun stáhvī-ni jíin tūhun nēhén.

²⁹ Nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chí tēe stáhvī-ni cúu nú. Chí sáhá ndá nú namā ndá ndíyi tatā nū, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De sáhá víi ndá nú síquī namā nū yíyuhū ndá tēe jā ní íyo ndāa.

³⁰ De cáhān ndá nú: Tú ní ntécū ndácá ó tiempo jā ní ntecū ndá ndíyi tatā ō, de mā squívi nduū ō jíin dē jā cahní ō ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, cáchī nū.

³¹ De súcuán cáhān ndāa ndá nú jā maá nú cúu tatā ndá nchivī jā ní jahní ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³² De ndácá cuāchi jā ní squíjéhe ndá ndíyi tatā nū, suni súcuán sáhá cá ndá máá nú túsaa.

³³ Va sēhe cōo cúu ndá nú, chí xēen nū tá cúu cōo. ¿Nāsa cácu nú jā má tánū tāhvī nū quíhīn nū infierno?

³⁴ Túsaa de tají nī ndá tēe nacani tūhun Yāa Dios nū nū, jíin ndá tēe ndíchí jā stéhēn tūhun yā. De sava dē cahní nū, de sava dē cata caa nú yīcā cruz. De sava cá dē caní nū dē inī ndácá vehe ī sinagoga, de scúnu nú dē quíhīn dē ndácá-ni ñuū.

³⁵ De súcuán de cundēe cuāchi síquī ndá nú jā ní jahní tatā nū ndácá tēe ndāa, xihna cā Abel tēe ndāa, de sá de jondē Zacarías sēhe Berequías, tēe jā ní jahní ndá dē inī templo sava mähñú cuarto ī jíin altar.

³⁶ Jāndāa cáhān nī jíin nú jā ndácá cuāchi yáhá cundēe síquī nchivī jā íyó mitan.

Jā ní ncucuéca inī yā nī ndēhé yā Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

³⁷ Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhñī nū ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe jā tájí Yāa Dios vāji nū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī nī nastútú nī sēhe nú, tá cúu nū sáhá iin ñihín jā nastútú tī sēhe tī chíjin nījin tī, sochi nduú ní ncúnī ndá nú.

³⁸ Túsaa de mitan de sñdóo uun nī ndóhó jíin ndá sēhe nū.

³⁹ Chí cáhān nī jíin nú jā jondē mitan de mā cūnī cuítī cā nū nū nī, chí jondē quenda quívi jā cáhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ní nenda jíin tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios, cachī ji, ncachī yā.

24

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ De nī nquee Jesús inī templo cáhnú cuāhān yā. De nī nquenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān dē jíin yā síquī ndácá vehe jā ndēe tāhán jā cúu templo.

² De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndácá jā ndēhé nú yáhá, ndāa cáhān nī jíin nú jā quíji quívi jā má cósō tāhán cā nī iin yūū, chí ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi ñayívi

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-25, 31, 37)

³ De cuāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jondē yucu Olivos, de nī jēcundēe yā ñúcuán. De nī nquenda ndá dē nū yā, de nī jīcā tūhún síin

dē yā: Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quīvī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ncuñatin quīvī nenda ní jín jā jínu ñayiví? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān Jesús: Coto má stáhvī ní iin dē ndá ndóhó.

⁵ Chi quiji cuāhā tēe jín sívī ní jā stáhvī: Maá nī cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhvī dē cuāhā nchivī.

⁶ De nīhīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chi cánuú jā súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quīvī jā ndihī ñayiví.

⁷ Chi nenda nación sīquī incā nación, de nenda ñuū sīquī incā ñuū jā canāá. De coo tāmā jín cuēhe xēen. De cháhá chúcuán tāan.

⁸ De ndācá yáhá cúu tūndóhó jā quijéhé xihna ñúhún cā.

⁹ Ñúcuán de nastúu ji ndá ndóhó jā sndóhó ji ndóhó de cahní ji. De ndihī nchivī quītī inī ji nūū nū jā sīquī nduhū.

¹⁰ De quīvī ñúcuán chi cuāhā nchivī jā cándija, caca yátá ji, de quītī inī ji nūū táhán ji, de nastúu táhán ji.

¹¹ De quenda cuāhā tēe stáhvī, de cāhān dē jā tūhun Yāa Dios nácani dē, de stáhvī dē cuāhā nchivī.

¹² De jā nducuahā tiñu nehén, de jā ñúcuán cuāhā ji mā cóo mǎnī cā ji.

¹³ Sochi nchivī jā cuiñi nīhin jín tūhun nī jondē quīvī jínu, nchivī ñúcuán chi cácu.

¹⁴ De tūhun vāha yáhá jā nāsa tátúnī Yāa Dios, cūte nuu ní cáhnú ñayiví, tácuca cunī nchivī ndācá nación. Ñúcuán de jínu ñayiví.

¹⁵ De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nehén jā quiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chi iin quīvī de cunī nū jā sáhá nāvāha dē jā stívī dē ndācá ndatíñú ī inī templo, de cuiñi dē inī lugar ī.

¹⁶ De tá cunī ndá nú jā súcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quīhīn ji.

¹⁷ De nchivī ndéē yātā vēhé, mā ndívī ji inī vehe jā tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácuca cácu ji.

¹⁸ De nchivī íyó nūū itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

¹⁹ De quīvī ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jín jā ndéca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

²⁰ De cācān táhvī nū jā má quijí tūndóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo jā cúun yūhā ní quīvī nátatú.

²¹ Chi tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xēen, jāa ncháha ca coo súcuán jondē quīvī jā ní jēcōo ñayiví de jondē mitan. De tá yāha tūndóhó ñúcuán de ní mā cóo cā jā súcuán.

²² De tú mā násndíyi Yāa Dios tiempo tūndóhó ñúcuán, de ní iin nchivī mā cácu cuitī ji. De jā sīquī nchivī cándija jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quīvī.

²³ Túsaá de tú iin nchivī cāhān jín nú: Yáhá cūndēhé nú jā ndéē Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nú jā ndéē yā, cachī ji, de mā cándija nú jā cāhān ji.

²⁴ Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu dē. De sáhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī cunī ji, tácuca stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sáhá dē.

²⁵ Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú mitan jondē ncháha ca coo.

²⁶ Túsaá de tú cāhān nchivī jín nú: Quīndēhé nú, chi jondē nūū ñuhun tihá ndéē yā, cachī ji, de mā quīhīn nū cūndēhé nú. A tú cāhān ji: Nehén cūndēhé nú, chi inī vehe yáhá ndéē yā, cachī ji, de mā cándija ndá nú.

27 Chi tá cúu nū jéndūtē sáhá taja, de túu jondē nū quenda ncan-dī de jondē nū quēe ncandī, de suni súcuan coo quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cunī.

28 De tá cúu nū cútútú ndá tiōcó ní-ni cúu nū cáá quitī jā ní jīhī, suni súcuan coo ndācá jā ní ncāhān nī, ní-ni cúu nū íyó nchivī.

Nāsa coo quīvī tá nenda Yāā nī nduu tēe

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Sá de tá nī ndihi ndācá tūndóhó quīvī nūcuán, de cutuūn ncandī, de yōō mā cútúu cā. De nincava tiūūn, de ndācá jā jīca andivī chī quisi.

30 Nūcuán de cunī ndá nchivī nū maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndijī nī ichi andivī. De cuacu nchivī ndācá nación ní cáhnú ñayivī. De cunī jī jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndijī nī jín vīcō andivī, de cundiso nī cuāhā poder, de vī ndasí cuñáhnú nī.

31 De tajī nī ndá ángel nī quihīn, de tivī nihin yā trompeta. De quīnastútú yā ndá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayivī, jondē iin lado jín jondē incā lado.

32 Mitan de scuáha ndá nū nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de jínī ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

33 De suni súcuan tá cunī ndá nú jā ní nguijéhé ndá tiñu yáhá, nūcuán de jīcūhun inī nū ja nī ncuñatin quīvī jā nenda nī, de ñamā coo.

34 De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā má cúu ndihi nchivī jā cunī tūndóhó yáhá, chi jondē quee ndaā ndihi tá ncachī nī.

35 Andivī jín ñayivī chī naā, sochi ndācá tūhun cáhān nī chī mā náā, chī quee ndaā ndihi.

36 Sochi quīvī jín hora jā nenda nī, chī nī iin nchivī nduú jínī, nī ndá ángel andivī, nī maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios. Chī mátúhún-ni Tatá nī Yāā Dios cúu jā jínī.

37 Chi tá cúu nū ní ncuu ndá quīvī jā ní iyo Noé, suni súcuan coo quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

38 Chi quīvī nūcuán tá ncháha ca cuun sāvī xéen, de yájī jī jīhi jī, tándāhá jī, de jéhe jī sēhe síhí jī jā tandāhá, jondē nī nguenda quīvī jā ní nguīvī Noé inī arca.

39 De nduú ní ncándíja nchivī jā cuun sāvī xéen, de nī ncuun, de nī ndaa ndute, de nī jīhi ndihi jī. De suni súcuan coo tá nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

40 De quīvī nūcuán coo ūū tēe satíñú nū itū. De iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chī nduú ní ncándíja dē.

41 De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

42 Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chī nduú jínī nū nā quīvī nenda Jētoho nū.

43 De chuhun inī nū jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tēe xivéhe, tú ní jínī dē nā hora quiji jācuīhná, de cundito dē, de mā cuáha dē tūhun jā sacuíhná ndatíñú vehe dē nīcu.

44 De saā-ni ndá ndóhó, suni súcuan coo tūha nú, chī maá hora jāā nduú nā cuá jání inī nū, de nenda-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe.

Tūhun mozo vāha jín mozo nduú squíncuu

(Lc. 12.41-48)

45 Túsaá de coo ndá nú tá cúu iin mozo jā ndito xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē mozo nūcuán jā coto jī nchivī vehe dē, tácu scáji jī maá hora.

46 De nācā ndetū mozo nūcuán jā tá nenda patrón, de cunī dē jā súcuan squíncuu vāha jī.

47 De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā canī dē mozo nūcuán jā coto jī ndihi ndatíñú dē.

48 Sochi tú mozo jā sáhá nēhén cúu jī, de jání inī jī jā má nēndá ñamā patrón jī,

49 de quijéhé jī canī jī táhán mozo jī, de cajī jī coho jī jín ndá tēe jínī,

⁵⁰ tú súcuán de nenda-ni patrón quívi jáá nduú ndétu ji jín hora jáá nduú ná jáni iní ji.

⁵¹ De sndóho ndasí dē ji, de squívi dē ji nūū yíhí ndá tēe stáhví-ni. De ñúcuán cuacu ji de nacayíhí ji ñii yúhú ji já ndoho ndasí ji.

25

Tūhun yátá sīquī ūxī ñahan lúlí

¹ De suha cúu já tátúnī Yāa andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin vico tándāhá. De nī ūyo ūxī ñahan lúlí já ní nquehen ji linterna yíndahá ji, de nī nquee ji cuātahān ji iin tēe tandāhá.

² De ūhūn ji chí nduú ndito ji, de ūhūn ji chí sūchí ndito cúu ji.

³ De ndá sūchí jáá nduú ndito, yíndahá ji linterna ji, sochi nduú ná petróleo yíndahá ji já cuhun iní.

⁴ De ndá sūchí ndito, yíndahá ji botella petróleo jín linterna ji.

⁵ De juni cúcuéé tēe tandāhá quenda, de nī nquiji máhná, de nī nquixín ndihi ji.

⁶ De tá nī ncuu sava ñuú, de nī jiní ndá ji já cána jee: Ja vāji tēe tandāhá. Cuáhán ndá nú cuātahān nū dē, ncachī.

⁷ Ñúcuán de nī nacōo ndá ñahan lúlí, de nī nasāhá tūha ji linterna ji.

⁸ De ndá sūchí jáá nduú ndito, nī ncāhān ji jín ndá sūchí ndito: Taji ndá nú jacū petróleo, chí cuāndāhvā linterna ndá nī, ncachī ji.

⁹ De nī ncāhān ndá sūchí ndito: Mā cúu, chí mā quēndá já cuu maá nī jín ndá nú. Vāha cá quihín ndá nú nūū cúyāhvi, de cueen nú já cuu ndá máá nú. Ncachī ji.

¹⁰ De juni cuācuēen ndá ji, de nī nquenda-ni tēe tandāhá. De ndá sūchí já íyó tūha nī nquívi ji jín dē vico tándāhá. De nī ndasí viéhé.

¹¹ De nī ncunúú, de nī nquenda ūhūn cá ñahan lúlí ñúcuán. De nī ncāhān ji jín tēe tándāhá: Señor, nacune ní viéhé ná quívi ndá sá, ncachī ji.

¹² De nī ncāhān maá dē: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chí nduú jíní nī ndóhó, ncachí dē, ncachí yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān cá yā: Túsaá de ndito coo iní ndá nú, chí nduú jíní nū ná quívi ná hora nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

Tūhun yátá tēe já ní jēhe nūú xūhún nūū ndá mozo

¹⁴ De suha cúu já tátúnī Yāa andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin tēe já quihín jicá dē incā ñuū. De jondē nchāha cá quihín dē de nī ncana dē ndá mozo dē, de nī jēhe nūú dē xūhún dē nūū ndá ji, já satíñú ji jín tácuu nducuahā.

¹⁵ De nūū iin ji nī jēhe dē ūhūn mil xūhún cáa. De nūū incā ji nī jēhe dē ūū mil. De nūū incā ji nī jēhe dē iin mil. Súcuán nī jēhe dē, chí jíní dē nāsaa quenda iin iin ji satíñú ji jín. Ñúcuán de nī nquehen dē ichi cuāhān jicá dē.

¹⁶ De mozo já ní nquehen ūhūn mil xūhún, nī nsatíñú dē jín. De nī nīhín dē ūhūn cá mil sīquī.

¹⁷ De saá-ni mozo já ní nquehen ūū mil xūhún, suni nī nīhín dē ūū cá mil sīquī.

¹⁸ Sochi mozo já ní nquehen iin mil xūhún, nī jēhēn dē nī jete dē yavi, de nī nchiyuhū dē xūhún patrón dē.

¹⁹ De nī nchāha cuāhā tiempo, de nī nenda patrón ndá mozo ñúcuán. De nī nācān dē cuenta nūū ji.

²⁰ De nī nquenda mozo já ní nquehen ūhūn mil xūhún, de nī nacuāha dē xūhún nūū patrón dē jín ūhūn cá mil já ní nīhín dē sīquī. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūhūn mil nūū sá, de yáha íyó ūhūn cá mil já ní nīhín sá sīquī. Ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān patrón jín dē: Íyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú já squíncuu vāha nú. Chí vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúlí-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quívi nú nūū cusii iní nū jín nī. Ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī nguenda mozo jā ní nquehen ūū mil xūhún. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūū mil nūū sá, de yáhá íyó ūū cā mil jā ní nīhīn sá sīquī. Ncachī dē.

²³ De nī ncāhān patrón jín dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chī vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quívi nú nūū cusīi inī nū jín nī. Ncachī dē.

²⁴ De nī nguenda mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, de nī ncāhān dē jín patrón: Señor, ja jínī sá níhīn jā tēe xēen cúu ní. Chī cuāhā cā cúnī ní nsūú cā jā cuu sáhá mozo ní, de cuāhā cā nácān ní nsūú cā jā ní jēhe ní.

²⁵ De jā ñúcuán nī nchūhú sá, de nī jēhēn sá nī nchiyuhū sá xūhún ní chījin ñuhun. De yáhá ná nátaji sá xūhún ní. Ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān patrón jín dē: Mozo cūxí cúu nú de maá-ni tiñu néhén sáhá nú. Chī jáni inī nū jā cuāhā cā cúnī ní nsūú cā jā cuu sáhá mozo ní, de cuāhā cā nácān ní nsūú cā jā táji nī.

²⁷ Túsaá de tú ní nchūhun nū xūhún nī nūū banco nícu, de tá nenda nī de naquehen nī xūhún nī jondē jín sēhe xūhún nícu. Ncachī dē jín jī.

²⁸ De nī ncāhān dē jín ndá cā mozo dē: Túsaá de candeē nū mil xūhún jīñā nūū jī, de cuāha nú nūū mozo jā névāha ūxī mil.

²⁹ Chī nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū jī, de jondē sobra cā cunevāha jī. Sochī nchivī jāá nduú, sa cujiyo-nī jacū jā névāha jī.

³⁰ De mozo yáhá jāá nduú squíncuu, tavā ndá nú jī ná quíhīn jī nūū neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu jī de nacayīhī jī ñīi yúhú jī jā ndoho ndasí jī, ncachī dē, ncachī yā.

Sīquī jā coo juicio ndācá nación

³¹ De nī ncāhān cā yā: Iin quívi de nenda maá Yāā nī nduu tēe, de cuu yā Rey nūū nchivī. De ndá ángel

yā cuiñi ní xiín yā. De cundeē yā nūū mesa jā tatúnī yā, de vii ndasí cuñáhnú yā.

³² De ndutútú nchivī ndācá nación nūū yā. De sáhá sīín yā ndá jī, tá cúu nūū ndúsín tīcāchī jín ndixúhú sáhá tēe ndēca tī.

³³ De nchivī vāha jā cúu tá cúu tīcāchī, canī yā jī lado cuáhā yā. De nchivī nēhén jā cúu tá cúu ndixúhú, canī yā jī lado sátín yā.

³⁴ Ñúcuán de cāhān maá Rey jín nchivī jā íyó lado cuáhā yā: Nācā ndetū ndá nú jā ní nsāhá Tatá nī jín nú. Nehēn de quívi ndá nú nūū tatúnī nū. Chījondē quívi jā ní jēcōo ñayívi de ja nī nsāhá tūha yā nūū tatúnī nū.

³⁵ Chī nī jīhī nī sōco, de nī ntaji ndá nú jā ní nchaji nī. Nī nchīchī nī ndute, de nī ntaji ndá nú nī jīhī nī. Nī nquiji nī jondē ñūū jīcá, de nī ntanúú ndá nú vehe nī ndōo nī.

³⁶ Nī ncumanī sahma nī, de nī ntaji ndá nú. Nī ncuhū nī, de nī jēndēhé ndá nú nduhū. De nī nchīhi nī vecāa, de suni nī jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jín nchivī íyó lado cuáhā yā.

³⁷ Sá de cāhān nchivī vāha ñúcuán jín yā: Señor, ¿nā quívi nī jinī ndá sá ní jā ní jīhī ní sōco, de nī ntaji sá jā ní nchaji ní, á jā ní nchīchī ní ndute, de nī ntaji sá jā ní jīhī ní?

³⁸ ¿De nā quívi nī jinī ndá sá ní jā ní nquiji ní jondē ñūū jīcá, de nī ntanúú sá vehe nī ndōo ní, á jā ní ncumanī sahma ní, de nī ntaji sá?

³⁹ ¿De nā quívi nī jinī sá ní jā ní ncuhū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nī jēndēhé sá ní? Cachī jī.

⁴⁰ Ñúcuán de cāhān Rey jín jī: Ndāā cāhān nī jín ndá nú jā tá nī nsāhá ndá nú súcuán jín iin ndá hermano nī jā cándíja, vísō nchivī nūū ndasí cúu jī, de nūū maá nī nī nsāhá ndá nú.

⁴¹ Ñúcuán de suni cāhān Rey jín nchivī jā íyó lado sátín yā: Nchivī jā tñū tāhvī cúu ndá nú. Cujiyo quíhīn nū nūū ñúhūn jā cáyū níi

cání, nūū íyó tūha jā cundeē tāchī cúñáhnú jín ndá cā tāchī jā jétíñú.

⁴² Chi nī jīhī nī sōco, de nduú ní ntáji ndá nú jā cajī nī. Nī nchīchī nī ndute, de nduú ní ntáji ndá nú jā coho nī.

⁴³ Nī nquiji nī jondē ñuū jīcá, de nduú ní ntánúú ndá nú vehe quendōo nī. Nī ncumanī sahma nī, de nduú ní ntáji ndá nú. De nī ncuñū nī, de nī nchīhi nī vecāa, de nduú ní jéndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jín nchivī jā íñi lado sátín yā.

⁴⁴ Sá de cāhān nchivī ñúcuán jín yā: Señor, ¿nā quivī nī jinī sá ní jā ní jīhī ní sōco, á jā ní nchīchī ní ndute, á jā ní nquiji ní jondē ñuū jīcá, á jā ní ncumanī sahma ní, á jā ní ncuñū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nduú ní ntáji sá jā cúmanī nūū ní? Cachi ji.

⁴⁵ Ñúcuán de cāhān yā jín ji: Jāndāa cāhān nī jín ndá nú jā sīquī jāá nduú ní nsáhá nú súcuán jín nī iin ndá hermano nī jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, túsaá de suni nūū maá nī nduú ní nsáhá ndá nú, cachī yā.

⁴⁶ Sá de quihīn ndá nchivī ñúcuán ndoho ji ní cáni. De ndá nchivī vāha, quivī ji nūū cutecū ji ní cáni, ncachī Jesús.

26

Jā ní scáni táhān ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ De tá nī ndihī nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jín ndá tē scuáha jín yā:

² Ja jínī ndá nú jā ūū-nī cā quivī de coo vico pascua. De nduhū, Yāa nī nduu tē, nastúu ji nduhū jā cuū nī yīcā cruz, ncachī yā.

³ Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú, jín ndá tē stēhēn ley janahán, jín ndá tē ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī ndutútú dē inī patio

palacio maá sūtū cúñáhnú cā jā nání Caifás.

⁴ De nī natúhún ndá dē nāsa tiin dē Jesús jín tūhun tūhún, de cahñī dē yā.

⁵ De nī ncāhān ndá dē: Mā tūñ ó dē maá quivī vico, chi nenda nchivī sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīñīyā

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stēhyū.

⁷ De nī nguenda iin ñahan nūū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume jā ndéē yāhvi ndasí. De nī jōsō ña xīñī yā junī yáji yā stāa.

⁸ De nī jinī ndá tēe scuáha jín yā, de nī nquiti inī dē, de nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā snāa cāhá ña perfume jīñā?

⁹ Chi cuu xīcō yāhvi ndasí ña, de cuāha ó xūhún nūū nchivī ndāhvī nícu, ncachī dē.

¹⁰ De nī jinī Jesús jā súcuán cāhān ndá dē. De nī ncāhān yā: ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nācani inī ñahan yáhá? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsáhá ña nduhū.

¹¹ Chi níni íyó nchivī ndāhvī jín ndá nú, de nduhū chi mā cūndēē cā nī jín nú.

¹² Chi jā ní jōsō ña perfume yáhá nduhū, de suu cúu jā ní nsáhá tūha ña nduhū jondē quivī jā quiyuhū nī.

¹³ De ndāa cāhān nī jín ndá nú jā ní cáhnú ñayivī ní-ni cúu nūū cūte nuu tūhun yáhá jā scācu nī nchivī, de suni nacani ji tūhun jā ní nsáhá ñahan yáhá, tácuā nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ñúcuán de iin jā úxī ūū tēe scuáha jín yā, nání dē Judas Iscariote, nī jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú.

¹⁵ De nī ncāhān dē jīn: ¿Nāsa taji ní nūū sá, de nastúu sá Jesús nūū ní? ncachī dē. De nī jēhe ndá ōcō ūxī xūhún plata nūū dē.

¹⁶ Sá de jondē quīvī űúcuán nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā nūū ndá sūtū.

Jā ní jaquīn yā Cena yā

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ De maá quīvī jā quijéhé vico jā yájī nchivī stātīlā jāá nduú nā levadura yihí, de ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān dē jīn yā: ¿Ní cúu nūū cúní ní jā quīsāhá tūha sá nūū cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā: Cuáhán jondē űuū, vehe tēe jā ní ncachī ō, de cāhān nū jīn dē: Cáchi maá Maestro, ja ncuñatin quīvī cuū yā. De mitan de cajī yā vico pascua inī vehe ní jīn ndá tēe scuáha jīn yā, cachī nū, ncachī yā.

¹⁹ De ndá tēe scuáha jīn yā, nī nsāhá dē tá nī ndacu Jesús nūū dē, de nī nsāhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

²⁰ De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā, de nī jēcundeē yā nūū mesa jīn ndihúxī ūū tēe scuáha jīn yā.

²¹ De juni yájī yā jīn ndá dē de nī ncāhān yā: Jāndāā cāhān nī jīn ndá nú jā iin nú nastúu nduhū mitan, ncachī yā.

²² De nī ncucuécá ndasí inī ndá dē. De tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A sáán cúu, Señor? ncachī dē.

²³ De nī ncāhān yā: Iin ndóhó jā yájī cāhnú jīn nī iin cōhō, suu nú nastúu nduhū.

²⁴ De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quīhīn nī cuū nī, tá cúu nūū yósō tūhun nī nūū tutū ī. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe űúcuán nícu, ncachī yā.

²⁵ Sá de nī ncāhān Judas, tēe jā nastúu yā: ¿A sáán cúu, Maestro? ncachī dē. Suu nú cúu, ncachī yā.

²⁶ De juni yájī ndá dē jīn yā, de nī nquehen yā stātīlā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jīn yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chí yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

²⁷ Sá de nī nquehen yā iin vaso jā űúhún ndūxi uva, de nī nacuetáhvī yā, de nī jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Coho ndá nú.

²⁸ Chí yáhá cúu nīñi nī jā sōcō nī jā cúu trátū jēé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī, de coo tūhun cáhnú inī nūū cuāchi jī.

²⁹ De cāhān nī jīn ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā nī ndūxi uva yáhá, chí jondē quenda quīvī jā tatúnī Tatá nī níñi űayivī, de sá de coho tucu nī jīn ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jīnī dē yā

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34;
Jn. 13.36-38)

³⁰ De nī jita yā jīn ndá dē iin yāā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jīn dē jondē yucu Olivos.

³¹ űúcuán de nī ncāhān yā: Ndi-vī nū nayūhú nú jā síquī nduhū jacuāā mitan. Chí suha yósō tūhun nī nūū tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jító tīcāchí, de ndá tīcāchí cūte nuu tī jā yūhú tī, cáchi.

³² Sochi tá natecū nī, de xihna cā nduhū cosō nūū quīhīn nī región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

³³ De nī ncāhān Pedro jīn yā: Vísō ndihī dē nayūhú dē, sochi sáán chí mā náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān yā jīn dē: Jāndāā cāhān nī jīn nú, jacuāā mitan jondē ncháha ca cana lohló, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jīnī nū nduhū, ncachī yā.

³⁵ De nī ncāhān Pedro jīn yā: Vísō ná cúu sá jīn ní, sochi mā cāchí cuitī sá jāá nduú jīnī sá ní, ncachī dē. De

suní súcuan nī ncāhān ndihi ndá tēe scuáha jíin yā.

Jā ní jīcān táhvī yā nūū huerto Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Nūcuán de nī nguenda Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nūū nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá-ni cundeē ndá nú, de ná quíhīn nī nūcuán cācān táhvī nī, ncachī yā.

³⁷ De nī jeca yā Pedro jíin ndúū sēhe Zebedeo cuāhān yā jíin dē. De nī nquijéhe yā cúcuécá ndasí inī yā de xīí cúu inī yā jā quiji tūndóhó sīquī yā.

³⁸ Nūcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí inī nī jondē ja ñatin cuū nī. Yáhá cundetu ndá nú de cundito nú jíin nī, ncachī yā.

³⁹ De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuīñi jīñi yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñūhún, de suha nī jīcān táhvī yā nūū Yāā Dios: Tatá maá sá, tú cuu de sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quijí sīquī sá. Sochi nsūū jā cūnī maá sá, chí jā cūnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

⁴⁰ Nūcuán de nī nenda yā nūū ndinúnī tēe scuáha jíin yā, de nī jīnī yā jā quíxīn ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: ¿A nduú ní ncúndéé ndá nú cundito nú jíin nī vísō iin hora?

⁴¹ Coó ndito inī ndá nú de cācān táhvī nū jā chindeē yā ndóhó tácuā mā cōtō tūnī jāñēhén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chí cūnī ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nú chí nduú fuerza, ncachī yā.

⁴² De nī jēhēn tucu yā vuelta ūū, de suha nī jīcān táhvī yā: Tatá maá sá, de tú mā cuū cujiyo tūndóhó yáhá jā má ndóhó sá, de ná cóo jā cūnī maá ní, ncachī yā.

⁴³ De nī nenda tucu yā nūū dē, de nī jīnī yā jā quíxīn tucu ndá dē, chí ndasí jíhī dē māhná.

⁴⁴ De nī sndóo yā dē, de cuāhān tucu yā cuācācān táhvī yā vuelta ūñī, de suni tūhun nūcuán nī ncāhān yā.

⁴⁵ Sá de nī nenda tucu yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Mitan de cūsūn ndá nú-ni cā de natātú nú. De nduú chí ja nī nguenda hora, de nduhū, Yāā nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

⁴⁶ Nacuiñī ndá nú, chí ja vāji tēe nastūu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53;

Jn. 18.2-11)

⁴⁷ De juni súcuan cāhān cā yā, de nī nguenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chí ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndācu nūū nchivī hebreo, nī nteñíñú ndá tēe nūcuán.

⁴⁸ De Judas, tēe jā nastūu yā, ja nī jēhe dē iin seña nūū ndá tēe nūcuán, chí nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, nūcuán cúu. De tiin ndá nú dē, ncachī dē.

⁴⁹ De nī nguenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Tancuaā, Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Amigo, ¿ná tiñu vāji nú? ncachī yā. Nūcuán de nī nguenda ndá cā tēe, de nī ntiin dē Jesús.

⁵¹ De iin tēe jā íyó jíin Jesús, nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.

⁵² Nūcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Nachuvāha espada nú, chí ndācá jā cánāá jíin espada, suni jíin espada cuū.

⁵³ ¿De á nduú jīnī ndá nú jā cuu cācān táhvī nī nūū Tatá nī, de mitan ñūhún tají yā vīhí cā ūxī ūū mil ángel andiví jā scācu nduhū?

⁵⁴ Sochi tú súcuan, ¿de nāsa cuu squíncuu tūhun jā yósō nūū tutū īī jā cánuu ndoho nī súcuan? ncachī yā.

⁵⁵ Nūcuán de nī ncāhān yā jíin nchivī cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á

naá cúu? Ndácá quívi ní iyo ní jín ndá nú iní templo cáhnú, ní stéhēn ní tūhun, de nduú ní ntiin ndá nú nduhū.

⁵⁶ De súcuán sáhá ndá nú tácuá quee ndaā jā cáhān tutū ī jā ní ntee ndá tēe ní nacani tūhun Yāā Dios, ncachī yā. Nūcuán de ndihi tēe scuáha jín yā, ní sndóo dē yā, de ní jinu dē cuāhān dē.

Jā ní tñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ De ndá tēe jā ní ntiin Jesús, cuāhān dē jín yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā. De nūcuán íyó tūtú ndá tēe stéhēn ley janahán, jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu.

⁵⁸ De Pedro chí jícá-ni níquín dē yā, de ní nguenda dē patio sūtū cúñáhnú cā. De ní nguívi dē iní patio, de ní jēcundeē dē jín ndá policía, tácuá cunī dē nāsa coo sīquī yā.

⁵⁹ De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, ní nducú dē tēe jā cáhān tūhun tūhún sīquī Jesús, chí cahni dē yā cúnī dē.

⁶⁰ De vísō ní nguenda cuāhā nchivī jā cáhān tūhún, sochi nduú ní níhīn ndá dē cuāchi sīquī yā jā cuū yā. De jā sándihí de ní nguenda ūū testigo jā ní ncāhān tūhun tūhún sīquī yā:

⁶¹ Tēe yáhá ní ncāhān dē jā cuu canī dē templo Yāā Dios, de nūū únī-ni quívi de nasāhá dē, ncachī ndūū dē.

⁶² Nūcuán de ní nacuiñī maá sūtū cúñáhnú cā, de ní ncāhān dē jín yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá sīquī nū? ncachī dē.

⁶³ Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús. De ní ncāhān maá sūtū cúñáhnú cā: Cáhān níhin ní jín nū jā cachī ndāā nū cunini maá Yāā Dios, Yāā tēcū. Cachī cājí tú maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, ncachī dē.

⁶⁴ De ní ncāhān Jesús: Suu cúu ní, tá cúu nūū cáhān nū. De suni cáchī tūhun ní nūū ndá nú jā ndácá quívi jā quiji de cunī nū jā nduhū, Yāā ní nduu tēe, cundeē ní lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji ní ichi andiví jín vícō, ncachī yā.

⁶⁵ Nūcuán de sūtū cúñáhnú cā ní ndatá dē-ni sahma dē jā ní nguítī ndasí iní dē, de ní ncāhān dē: Tēe yáhá chí cáhān dē tūhun nāvāha jā quítī iní Yāā Dios, chí sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿Nā testigo cā jínī ñúhún ó túsaá? Chí ja ní jini ndá nú tūhun nāvāha jā cáhān dē.

⁶⁶ ¿De nāsa jáni iní ndá nú? ncachī dē. De ní ncāhān ndá nchivī cuāhā: Cuāchi cúu jā cáhān dē súcuán, de jínī ñúhún jā cuū dē, ncachī.

⁶⁷ Nūcuán de ní ntiví síí ndá dē nūū yā, de ní ncani dē yā. De sava cā dē ní ncatū dē nūū yā.

⁶⁸ De ní ncāhān ndá dē: De tú Cristo cúu nū, de cachī nā tēe ní ncani ndóhó, ncachī dē.

Jā ní ncachī Pedro jāā nduú jínī dē yā

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ De juni súcuán cúu, de ndéē Pedro tāvéhé iní patio. De ní nguenda iin ñahan sátiñú vehe nūcuán, de ní ncāhān ña jín dē: Ndóhó chí suni ní jica nú jín Jesús tēe Galilea, ncachī ña.

⁷⁰ De maá dē nduú ní ncáchī dē, chí ní ncāhān dē ní jini ndá nchivī: Nduú jínī ní nā tūhun cáhān nū, ncachī dē.

⁷¹ De ní nquee dē viéhé quēhe, de ní jini incā ñahan nūū dē. De ní ncāhān ña jín nchivī íyó nūcuán: Tēe yáhá chí suni ní jica dē jín Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

⁷² Sochi nduú ní jétúhún tucu dē, chí sa ní ncāhān téyíí dē: Nduú jínī ní tēe nūcuán, ncachī dē.

⁷³ De ní ncunúú jacū cā, de nchivī íyó nūcuán ní nguenda ji nūū Pedro, de ní ncāhān ji: Jāndāā ndija jā suni táhān ndá tēe nūcuán cúu nú,

chi nijin cáhān nū jā tēe Galilea cúu nú, ncachī ji.

⁷⁴ Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyí dē jā ná cundeē cuāchi sīquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jíní cuitī nī tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncana-ni lohló.

⁷⁵ De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jíní nū nduhū. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jíní dē yā.

27

Jā cuāhān ndá dē jín yā nūū Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ De tá nī ncunijín, de ndācá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī scāni táhān dē tūhun nāsa sáhā dē jā cuū Jesús.

² De nī juhnī ndá dē yā, de cuāhān dē jín yā nūū Poncio Pilato, tēe cúu gobernador.

Jā ní jīhī Judas

(Hch. 1.16-19)

³ Ñúcuán de Judas, tēe jā ní nastúu yā, nī jíní dē jā ní ncunīhin sīquī yā jā cuū yā. De nī ntahúhvī inī dē, de nī nacuāha dē ōcō ūxī xūhún plata jā ní nīhín dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jín nūū ndá tēe ñáhnú.

⁴ De nī ncāhān dē jín: Cuāchi nī nsáhā sá jā ní nastúu sá iin tēe jā cuū dē, de nduú nā cuāchi dē. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nā cuá ndíhvī inī ndá nī? De cuāchi maá nú cúu, ncachī dē.

⁵ De nī nasquéne Judas xūhún ñúcuán inī templo. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī scuéhné dē maá dē.

⁶ De ndá sūtū cúñáhnú nī nastútú dē xūhún ñúcuán, de nī ncāhān dē: Mā cúu chuhun ó xūhún yáhā inī jātūn nūū sócō ndá nchivī, chi xūhún jā ní jēcunáá jā cuū iin tēe cúu, ncachī dē.

⁷ Ñúcuán de nī nsáhā ndāā ndá dē jā xūhún ñúcuán cueen dē ñuhun

jā nání Lugar Ñuhun Quíxín, tácuā ñúcuán quiyuhū ndá nchivī jīcá.

⁸ De jā suu cúu jā jondē mitan nání ñuhun ñúcuán Lugar Ñuhun Nīñi.

⁹ De súcuán nī nquee ndāā tūhun nī ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán: Nī nquehen ndá dē ndihócō ūxī xūhún plata, de súcuán-ni cúu iin yāhvi jā ní nsáhā nchivī Israel cuenta nāsaa-ni ndéē yā nūū ji.

¹⁰ De jín xūhún ñúcuán nī jeen ndá dē ñuhun quíxín, tá cúu nūū ní ndacu maá Jētohō ō Yāā Dios nūū ni. Ncachī Jeremías.

Jā ní tñi Jesús nūū Pilato

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ De tá nī nguenda ndá dē jín Jesús nūū gobernador, tēe cúu Pilato, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

¹² De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ncāhān dē cuāchi sīquī yā. Sochi nduú ní scócōo cuitī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿A nduú jíní nú jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.

¹⁴ Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā ni iin tūhun jín dē. De nī nsáhvi ndasí inī gobernador jāá nduú ní ncāhān cuitī yā.

Jā ní nsáhā ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵ De íyó costumbre gobernador jā quívi vico ñúcuán siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī jā siáā dē.

¹⁶ De quívi ñúcuán íyó iin tēe yíhí vecāa, nání dē Barrabás, de ja nī jītē nuu tūhun jā ní nsáhā dē cuāchi xeēn.

¹⁷ De tá nī ndutútú nchivī, de nī ncāhān Pilato jín ji: ¿Ní tēe cúnī ndá nú jā siáā ni mitan: A Barrabás á

Jesús já cúu Cristo, Yāā já ní ntají Yāā Dios? ncachī dē.

¹⁸ Sūcuán nī ncāhān dē chi cúnī dē siāā dē Jesús. Chi ja nī jīcūhun inī dē já ní ncucuásún inī ndá sūtū űūcuán, de já suu cúu já ní nasiáha ndá dē yā nūū dē.

¹⁹ De juni ndēē Pilato silla nūū sáhá ndāā dē tiñu, de űasíhí dē nī nteűiñū űa tūhun nī nguiji nūū dē: Mā quívi nduū nū jīn ndá nchivī sīquī tēē ndāā jīñā, chi cuni de ndasí nī nsiúhū jāni nduhū já sīquī dē, ncachī űa.

²⁰ Sochī ndá sūtū cúñáhnú jīn ndá tēē űáhnú, nī scáhān dē nchivī jā cācān jī jā ná siāā dē Barrabás, de ná cúu Jesús.

²¹ űūcuán de nī jīcā tūhún tucu gobernador: Jā ndúū dē, ¿ní iin dē cúnī ndá nú jā siāā nī? ncachī dē. De nī ncāhān jī: Siāā ní Barrabás, ncachī jī.

²² De nī jīcā tūhún Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú jā sáhá nī jīn Jesús, tēē cúu Cristo? ncachī dē. De nī ncāhān ndihi jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

²³ űūcuán de nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsaá? De ndá nchivī nī ncana jee ndasí jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

²⁴ De nī jinī Pilato jāā nduú cúndeē dē jīn nchivī, chi sa víhí cā cúvaā jī. De nī ndacu dē jā ná quíji ndute, de nī nandahá dē nūū nchivī cuāhā. De nī ncāhān dē: Jā nándahá nī yáhá cúu seña jāā nduú ná cuāchi cúndeē sīquī nī jā cuū tēē vāha yáhá. Chi sīquī ndá máá nú ná cúndeē, ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān ndihi nchivī: Suu sīquī ndá máá sá jīn sīquī sehe sá ná cúndeē cuāchi jā cuū dē, ncachī jī.

²⁶ Sá de nī nsiāā dē Barrabás cuāhān. De nī ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, jīn jā cata caa dē yā yīcā cruz.

²⁷ űūcuán de ndá soldado cuāhān dē jīn Jesús inī palacio. De nī

ncana dē ndihi táhán dē nī ncutútú dē nūū yā.

²⁸ De nī ntavā ndá dē sahma yā, de nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá jā cúu sahma rey.

²⁹ De nī nsāhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchihi dē ndahá cuahá yā iin űutun jā cúu tá cúu bastón. De nī nsāhá catá dē nūū yā, chi nī jēcūñī jítí dē, sáhá dē jā chíñúhún dē yā. Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo, ncachī dē.

³⁰ De nī ntivī sīí ndá dē nūū yā. De nī naquehen dē űutun jā ní nchihi dē ndahá yā, de nī ncuun dē xīnī yā.

³¹ De tá nī ncuu nī nsāhá sácá dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá jā űúhún yā, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De cuāhān dē jīn yā jā cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz
(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43;
Jn. 19.17-27)

³² De tá nī nquee ndá soldado jīn yā, de nī jēcútahán dē jīn iin tēē űuū Cirene, nání dē Simón. De nī ntee ndá dē tiñu tēē űūcuán jā cuiso dē cruz yā.

³³ De nī nquenda ndá dē iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun űūcuán cáhān: Lugar Yīqui Xínī.

³⁴ De nī jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jīn iin jā úguā jā coho yā. De tá nī jito túní yā, de nduú ní ncúní yā coho yā.

³⁵ De tá nī ncuu nī jata caa dē yā yīcā cruz, de nī nsāhá dē suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma yā. De sūcuán nī nquee ndāā tūhun jā ní ntee tēē nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Tavā ndá dē suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma nī, ncachī yā, cáchī tutū.

³⁶ Sá de nī jēcundeē ndá dē űūcuán jā coto dē jondē cuū yā.

³⁷ De nī ntee dē iin tūhun xīnī cruz yā jā cáhān nā sīquī nī jīhí yā: Yáhá cúu Jesús, Rey nchivī hebreo, cáchī.

38 De suni nī jata caa ndá dē ūū tēe cuíhná yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sātín yā.

39 De nchivī jā yáha ñúcuán, scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchī ji:

40 Ndóhó chi cáhān nū jā canī nū templo cāhnú, de nūū únī quivī de nasāhá nū. Túsaá de scácu nū maá nū mitan. De tú Sēhe Yāa Dios cúu nū, de nuu nū yīcā cruz vīi, ncachī ji.

41 De ndá sūtū cúñáhnú, jín tēe stéhēn ley janahán, jín tēe grupo fariseo, jín ndá tēe ñáhnú, suni súcuán nī ncāhān catá dē nūū yā, de cáhān ndá máá dē:

42 Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mitan? Tú Rey nchivī Israel cúu dē, de ná nūū dē yīcā cruz, tácuca candíja ó dē.

43 Nī ncandíja dē Yāa Dios, de ná scácu yā dē mitan de tú cúndáhvī inī yā dē, chi nī ncāhān dē jā cúu dē Sēhe yā, ncachī ndá dē.

44 De ndúū tēe cuíhná jā ndíta caa xiín yā, suni súcuán nī ncāhān nāwāha dē.

Jā ní jīhī Jesús
(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49;
Jn. 19.28-30)

45 De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

46 De tá cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Elí, Elí, ¿lama sabactani? De tūhun ñúcuán cáhān: Yāa Dios maá sá, Yāa Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sáan?

47 De sava nchivī inī ñúcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Tēe yáhá cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán, ncachī ji.

48 De nī jinu-ni iin tēe, nī jēquēhen dē iin cāchī, de nī nchundaji dē nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

49 De nī ncāhān sava cā dē: Cundetū nū, cúndéhé ó tú quiji Elías scácu dē á nduú, ncachī ji.

50 De maá Jesús nī ncana jee yā incā vuelta, de nī jīhī yā-ni.

51 De sahma jā ndíta caa jā ndásí nūū cuarto ī inī templo cāhnú, nī ndātā-ni sava sava jondē xīnī jín jondē jēhē. De nī ntāan, de nī ndātā toto.

52 De nī nune yavī nūū yíyuhū ndīyi, de cuāhā ndīyi jā ní ncandíja ji Yāa Dios, nī natecū ji.

53 De nī nquee ndá ji nūū yíyuhū ji, de tá nī natecū Jesús de nī ndīvi ji inī ciudad ī Jerusalem, de cuāhā nchivī nī jinī nūū ji.

54 De tá nī jīhī Jesús, de tēe cúu capitán jín ndá tēe inī jín dē jā jito dē jondē cuū yā, nī jinī ndá dē jā ní ntāan, jín ndá cā tiñu jā ní ncuu. De nī nchūhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē: Jāndáa ndíja jā Sēhe Yāa Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

55 De ñúcuán inī cuāhā ñahan, ndéhé jicá ña. De suu ndá ñahan ñúcuán nī jēcuniquīn ña Jesús jondē Galilea, vāji ña jā chíndéé ña yā.

56 De ūnī ña cúu María ñuū Magdala, jín María naná Jacobo jín José, jín naná ndúū sēhe Zebedeo.

Jā ní nchiyuhū dē yā
(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56;
Jn. 19.38-42)

57 De tá nī ñini quivī ñúcuán, de nī nquenda iin tēe cuicá, nání dē José, de tēe ñuū Arimatea cúu dē.

58 Tēe yáhá nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús. De nī ndacu Pilato jā ná cuāha ji nūū dē.

59 De José nī nquehen dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē iin sahma cuijín ndoo.

60 De névāha dē iin yavī ndīyi jā ní ncaān jēé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi. De ñúcuán nī nchiyuhū dē yā. De nī jasí dē iin yūū cāhnú yuhú yāvī, de cuāhān dē.

61 De María ñuū Magdala, jín incā María, ndéé ña ichi nūū nūū yíyuhū yā.

Jā ní jito ndá soldado nūū yíyuhū yā

⁶² De nī ncuu ndācá tiñu yáhá maá quívi jā sáhá tūha nchivī jā quiji quívi nátátú. Sá de nī ncu-nijīn maá quívi nátátú. De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe grupo fariseo, nī jēhēn dē nū Pilato.

⁶³ De nī ncāhān ndá dē: Señor, núcūhun inī ndá sá jā tá nī ntecū tēe stáhvī néhén ñúcuán, de nī ncāhān dē jā natecū dē nū ũnī quívi.

⁶⁴ Túsaá de ndacu ní jā ná coto vāha ndá soldado yuhú yávi ñúcuán jondē tá nī nchāha ũnī quívi. Chi tú nduú de sanaá de quiji ndá tēe jā ní scuáha jín dē, de natavā cuíhná dē ndīyi ñúcuán jacuáa, quíhīn dē jín. Ñúcuán de cachī ndá dē nū nchivī jā ní natecū tēe ñúcuán. De víhī cā cuu tūhun stáhvī ñúcuán nsū cā jā xihna ñúhún, ncachī ndá dē.

⁶⁵ De nī ncāhān Pilato jín dē: Yáhá íyó ndá soldado. Cuáhán jín dē, de sáhá cutú vāha ndá nú yuhú yávi, de coto vāha ndá nú, tú nāsa cuu vāha cā sáhá nú, ncachī dē.

⁶⁶ De cuāhān ndá dē, de nī nsáhá cutú dē yūū jā ndásī yuhú yávi nūū yíyuhū yā, de nī stīn vāha dē. De nī jani dē ndá soldado jā coto.

28

Jā ní natecū Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ De nī nchāha quívi nátátú, de nī ncunijīn quívi domingo. De María ñuū Magdala jín incā María, nī jēndēhé ña nū ní nchiyuhū Jesús.

² Ñúcuán de iin sanaá-ni de nī ntāan nīhin ndasí. Chi iin ángel maá Jētoho ō Yāa Dios nī ncuun yā ichi andiví, nī nguenda yā nūū ní nchiyuhū Jesús. De nī stáá yā yūū jā ndásī yuhú yávi, de nī jēcundeē yā síquī.

³ De jéndūtē nūū yā modo taja, de sahma ñúhún yā yaa ndasí tá cáa yūhvā volcán.

⁴ De ndá soldado jito ñúcuán nī nquisi dē jā yúhú dē ndéhé dē yā. De nī ncuu ndá dē modo ndīyi-nī.

⁵ De nī ncāhān ángel jín ndúū ñahan ñúcuán: Mā cúyuhú nú, chi jínī nī jā nánducú nú Jesús, Yāa nī jīhī yicā cruz.

⁶ Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā, tá cúu nūū ní ncachī yā. Nehēn de cunī nū nūū ní jaquín ndá dē yā.

⁷ De ñamā quínohōn nū, de cachī nū nūū ndá tēe scuáha jín yā jā ní natecū yā. De xihna cā maá yā jínū Galilea, sá de cuēē ndá máa nú, de ñúcuán cunī nū nūū yā, cachī nū nūū ndá dē. Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de nī nquee ndúū ña nūū ní nchiyuhū yā, de ñamā cuāhān ña. De yúhú ña, de suni cúsi ndasí inī ña. De nī jinu ña cuācachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jín yā.

⁹ De juni cuāhān ña, de nī nguenda-ni Jesús nūū ña, de nī ncāhān yā jín ña. De nī ntandēē ña nūū yā, de nī numi ña sūcūn jēhē yā, de nī nchiñúhún ña yā.

¹⁰ De nī ncāhān yā jín ña: Mā cúyuhú ndúū nū. De cuáhán de cachī tūhun nú nūū ndá hermano nī, tēe ní scuáha jín nī, jā ná quínohōn ndá dē Galilea, de ñúcuán cunī dē nūū nī, ncachī yā.

Tūhun jā ní ncāhān ndá soldado

¹¹ De juni cuāhān ndúū ña, de sava soldado jā ní jito ñúcuán, cuānohōn dē jondē ciudad. De nī ncachī tūhun dē nūū ndá sūtū cúñáhnú ndācá tiñu jā ní ncuu.

¹² De ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē nūū ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, de nī scáni táhán dē tūhun. Ñúcuán de nī jēhe dē cuāhā xūhún nūū ndá soldado.

¹³ De nī ncāhān dē: Cachī ndá nú jā ndá tēe scuáha jín dē nī nquiji jacuáa, de nī natavā cuíhná ndīyi ñúcuán juni quíxīn ndá nú, cachī nū.

¹⁴ De tú cuni gobernador tūhun yáhá, de ndá máa nī quiscāhān nī dē, tácu mā nīhīn ndá nú castigo, ncachī dē.

¹⁵ De ndá soldado nī nquehen dē xūhún, de nī ncāhān dē tá nī ncachī ndá nū dē. De jondē mitan chí súcuán cáhān ndá nchivī hebreo tá cúu nū ní ncāhān ndá soldado.

Jā ní ntetíñú yā dē jā nacani dē tūhun

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ De ndihúxī iin tēe nī scuáha jíin yā, cuānohōn dē Galilea, jondē yucu nū ní ncachī Jesús jā quíhīn dē.

¹⁷ De tá nī jinī ndá dē nū yā, de nī nchiñúhún dē yā. Sochi sava dē nduú cándíja vāha dē jā maá yā cúu.

¹⁸ De nī ntandēē yā nū dē, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ja nī ntaji Yāā Dios ndihī poder nū nī jā tatúnī nī inī andiví jíin ñayiví.

¹⁹ Túsaá de cuáhán ndá nú nū nchivī ndācá nación, de stéhēn nū tūhun nī nū jī tácuá cándíja jī. De scuénduté nú jī jā ní ncandíja jī maá Tatá jíin Sēhe jíin Espíritu Santo.

²⁰ De stéhēn nū nū jī jā ná cuétáhvī jī ndācá tiñu jā ní ndacu nī nū nū. De cuhun inī nū jā maá nī íyó nī jíin nú nū cáni jondē quiví jā jíinu ñayiví, ncachī yā. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MARCOS

Tuhun Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Yáhá quijéhé tuhun vāha maá Jesucristo, Sēhe Yāa Dios, jā ní nquiji yā jā scácu yā yóhó.

² Isaías, tēe nī nacani tuhun Yāa Dios jondē janahán, sūcuán nī ntee dē tuhun Juan nū tutū:

Tají nī tēe nacani tuhun nī cosō nū dē ichi nū nū,

tácua coo tūha nchivī jā quiji nú, ncachī Yāa Dios jín Cristo.

³ De tēe ñúcuán cana jee dē jondē nū ñuhun tihá:

Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

⁴ De Juan nī jīnū dē jondē nū ñuhun tihá, scuénduté dē nchivī. De cáhān dē jín ji jā ná nacani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácu cune cáhnú inī Yāa Dios nū cuāchi ji.

⁵ De ndācá nchivī región Judea jín nchivī ciudad Jerusalén, nī nguenda ji nū dē. De nī nacani ndāā ji cuāchi ji nū Yāa Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

⁶ De sahma ñúhún Juan cúu ixi camello, de núhnī iin cinturón ñii chíjin dē. De jā tēcú dē cúu tīca langosta jín nduxi yōcō.

⁷ De suha nī nacani dē tuhun: Quiji maá Yāa jā cúñáhnú ndasí cā nsūú nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī nī nū yā, nī jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā jīqui ndeyi nī nandají nī correa nījān yā.

⁸ De nduhū chí jín ndute scuénduté nī ndá nú, sochi Yāa ñúcuán chí modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espiritu Santo cundeē inī ánō nū, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ De nī ncuu jacū quivī, de Jesús nī nquee yā ñuū Nazaret ndāñū Galilea, de Juan nī scuénduté dē yā inī yūte Jordán.

¹⁰ De tá nī nquee yā ndute, de nī jinī yā jā ní nune-ni nū ndéē Yāa Dios andiví, de nī ncuun Espiritu Santo, nī jīnū xīnī yā, de cáā tá cáā iin paloma.

¹¹ De ichi andiví nī ncāhān iin tuhun: Maá nú cúu sēhe nī jā māñī ndasí nī jín, de cúsi ndasí inī nī jín nū, ncachī.

Jā ní jito túnī Satanás Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ñúcuán de nī jīnū Jesús jondē nū ñuhun tihá nī nsāhá Espiritu Santo.

¹³ De ūū xico quivī nī ndeē yā nū ñuhun tihá ñúcuán nū íyó ndá quiti yúcú. De nī jito túnī Satanás yā. De tá cuāhān Satanás, de nī nguenda ndá ángel Yāa Dios, nī nchindeē ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nacani yā tuhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ñúcuán de tá nī nchihi ndá dē Juan vecāa, de nī nenda Jesús región Galilea, nacani yā tuhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios.

¹⁵ De nī ncāhān yā: Ja nī nguenda quivī, de ja nī ncuñatin jā tátúnī Yāa Dios nū ndá nú. Nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú, de candíja nū tuhun jā scácu yā ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tীন tiacá

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ De jíca Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jinī yā nū Simón jín ñanī dē Andrés. De tēe tীন tiacá cúu dē, de squeē ndúū dē ñunu dē inī mar.

¹⁷ De nī ncāhān yā jín dē: Cuniqūn nduhū ná cóhōn, de nasāhá nī ndóhó tēe jā nīhīn cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nū nīhīn nū tiacá, ncachī yā.

¹⁸ Ñúcuán de nī sndóo-ni ndúū dē ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.

¹⁹ De nī jica yā jacū cā, de nī jini yā nū Jacobo jín ñanī dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo, suni ndéē dē inī barco dē, náchicatún dē ñunu dē.

²⁰ De suni nī ncana yā dē jā cuniquīn dē yā. De nī sndóo-ni ndúū dē tatá dē Zebedeo inī barco jín ndá mozo dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe

(Mt. 7.28-29; Lc. 4.31-37)

²¹ De nī jīnū yā jín ndá dē ñuū Capernaum. De quivī nātātú nī nquivī yā inī vehe ī sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun.

²² De nī nsāhvi inī nchivī nī jini jī tūhun stéhēn yā. Chī stéhēn vāha yā nū jī, chī maá yā ndíso tīñú sīquī ndihi. De ndá tēe stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn dē.

²³ De inī vehe ī sinagoga ñuū ñúcuán íyó iin tēe jā ñúhún tāchī inī. De nī ncana cóhó dē:

²⁴ ¿Nūcu vāji nī nū ndá sá, Jesús ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snáa ní sāán, á naá cúu? Ja jínī sá ní iin cúu ní, chī Sēhe ī Yāa Dios cúu ní, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī ncāhān xēēn yā nū tāchī: Casī yuhú nú de quee nú inī dē, ncachī yā.

²⁶ De tāchī nī jahnī yíhī ndasí tēe ñúcuán. De nī ncana cóhó, de nī nquee-ni cuāhān.

²⁷ De ndihi nchivī nī nchūhú jī, de jīcā tūhún táhán jī: ¿Nā cuá cúu yáhá? ¿A iin tūhun jeé cúu yáhá? Chī tēe yáhá cúñáhnú dē jā ndácu dē jondē nū tāchī de quée ndá, ncachī jī.

²⁸ De ñamā nī jītē nuu tūhun Jesús cuāhān ní cáhnú región Galilea.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ De nī nquee yā jín ndá dē inī vehe ī sinagoga. De Jesús cuāhān yā jín Jacobo jín Juan jondē vehe Simón jín Andrés.

³⁰ De naná chíso Simón, cáa ña yíhī quíji ña. De nī ncachī tūhun ndá dē nū yā jā cúhū ña.

³¹ Ñúcuán de nī ntandēē yā nū cáa ña, de nī ntiin yā ndahá ña, de nī nacani yā ña. De nī nquee-ni quíji ña, de nī nsāhá ña jā ní nchaji yā jín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² De tá nī nquēe ncandī de nī ncuaā, de nī nguenda ndá nchivī vāsíahā jī ndá jā cúhū jín jā ñúhún tāchī inī.

³³ De ndihi nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú jī viéhē ñúcuán.

³⁴ De nī nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū quéhén nū cuéhē, de nī ntavā yā cuāhā tāchī inī jī. De ndá tāchī chī jā jínī jī yā, sochī nduú ní jēhe yā tūhun jā cachī tūhun jī ní iin cúu yā.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea
(Lc. 4.42-44)

³⁵ De nehēn ndasí nī nacōo yā, chī jondē niquīn cā. De nī nquee yā cuāhān sīn yā yātā ñuū nū nduú nchivī, de ñúcuán nī jīcān táhvī yā.

³⁶ De Simón jín ndá tēe íyó jín dē, nī jēnanducú dē yā.

³⁷ De nī nanihīn ndá dē yā, de nī ncāhān dē jín yā: Ndācā nchivī nánducú jī níhīn, ncachī dē.

³⁸ Sochī nī ncāhān maá yā: Sa cōhōn ndācā cā ñuū íyó ñatin, tácuā suni nacani nī tūhun nū jī, chī jā suu cúu jā vāji nī, ncachī yā.

³⁹ De súcuán nī jica nuu yā ní región Galilea, nī nacani yā tūhun inī vehe ī sinagoga ndācā ñuū, de nī ntavā yā tāchī inī nchivī.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuéhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ De iin tēe ndóho cuéhē stéhyū, nī nguenda dē nī jēcūñī jītī dē nū yā, de nī ncāhān dē: Jínī sá jā cuu sáhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

⁴¹ De Jesús nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasáhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā.

⁴² Te tá nī ncāhān yā súcuan, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴³ Nūcuán de nī natajī yā dē jā quínohōn dē, de nī ncāhān nīhin yā jín dē:

⁴⁴ Mā cāchī cuitī nū nū nī iin. Chī quīhīn nū stéhēn nū maá nū nū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nū Yāa Dios sīquī jā ní ndundoo nú nū yā, tá cúu nū ní ndacu Moisés janahán. De súcuan de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

⁴⁵ De nī nquee dē cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nácani dē tūhun nū ndihī nchivī nāsa nī nduvāha dē. De sīquī nūcuán nduú cā ní ncúu quīvi Jesús ndācá nū, chī cúchitú ndasí nchivī nū yā. De nī jica yā yātā ndācá nū nū nduú cúchitú nchivī. Sochi ndācá lado nī nquiji nchivī nū yā.

2

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

¹ De nī ncuu jacū quīvi, de nī nquīvi tucu Jesús nū Capernaum. De nī jinī nchivī jā ndēē yā vehe.

² De nāmā nī ncutútú cuāhā nchivī, de nī nchitú vehe chī jondē viéhé nduú cā núne. De nī nacani yā tūhun Yāa Dios nū jī.

³ Nūcuán de nī nguenda cūmī tēe nū yā, ndíso ndá dē iin tēe jā ní nduvehlé.

⁴ De nduú ní ncúu quīvi ndá dē nū yā sīquī jā íyó chitú nchivī. De nī ncaa dē sīquī vēhé, de nī nacune dē xīnī vēhé ndāa nū íní yā, de yavī nūcuán nī scúun dē tēe cúhū, yósó dē nū nī camilla.

⁵ De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasáhá vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jín tēe cúhū: Lílū, ja

née cáhnú inī nī nū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

⁶ De nūcuán ndēē jacū tēe stéhēn ley janahán, de ndá tēe nūcuán nī jani inī dē sīquī yā:

⁷ ¿Nūcu cáhān tēe yáhá súcuan? Cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāa Dios. Chī nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nū cuāchi, chī mátúhūn-ni Yāa Dios.

⁸ De nī jinī Jesús jā súcuan jani inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nūcu jani inī ndá nú jā cáhān nī tūhun nāvāha?

⁹ Jā nduú tūhun yáhá, ¿nī iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cáhān nī jín tēe cúhū: Ja née cáhnú inī nī nū ndá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cáhān nī: Nacōo de naquehen nū camilla nū, de caca nú, cachī nī?

¹⁰ De mitan de ná stéhēn nī jā maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī nāyivī yáhá jā cune cáhnú inī nī nū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jín tēe nī nduvehlé:

¹¹ Cáhān nī jín nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quínohōn nū vehe nú, ncachī yā.

¹² Nūcuán de nī nacōo dē-ni, de nī naquehen dē camilla dē, de nī nquee dē cuāhān dē, nī jinī jínú ndihī nchivī. De ndivī jī nī nsāhvi inī jī ndéhé jī, de nī ncāhān jī jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De cāchī jī: Nchāha ca cunī cuitī ō nī iin tíñu súcuan, ncachī jī.

Jā ní ncana yā Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Sá de nī nquee tucu yā cuāhān yā jondē yuhú mar. De ndācá nchivī nī nguenda jī nū yā, de nī stéhēn yā tūhun nū jī.

¹⁴ Sá de nī nchāha yā cuāhān yā, de nī jinī yā nū Leví sēhe Alfeo, ndēē dē nū nāstútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, ncachī yā. De nī nacuiñī dē-ni, de cuāhān dē jín yā.

¹⁵ Nūcuán de nī jēhēn yā nī nchaji yā stāa vehe dē. De cuāhā tēe stútú

xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi, suni ndéē dē yáji dē stāā jín Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, chi íyó cuāhā dē jā níquín dē yā.

16 De ndá tēe stēhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, nī jinī dē jā yáji yā stāā jín ndācā tēe űúcuán. De nī ncāhān ndá dē jín ndá tēe scuáha jín yā: ¿Nūcu yáji maestro nū jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

17 De nī jini Jesús, de nī ncāhān yā jín dē: Nchivī íyó vāha, nduú jini űúhún jī tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jini űúhún. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu jī tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nācani inī jī de sndóo jī cuāchi jī, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā síquī jā conditē inī

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 De nī ncuu iin quīvī jā íyó nditē inī ndá tēe scuáha jín Juan, jín ndá tēe scuáha jín grupo fariseo. De nī nguenda jacū tēe, nī ncāhān dē jín Jesús: Ndá tēe scuáha jín Juan jín jā scuáha jín grupo fariseo, quéhén vuelta íyó nditē inī dē nū Yāā Dios. De ndá tēe scuáha jín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

19 De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā nī jín dē? ¿A cuu conditē inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jín jī? Chi tá ndéē tēe tándāhá, de mā cúu conditē inī jī.

20 Sochi quiji quīvī jā cujiyo tēe tándāhá, de quīvī űúcuán chi conditē inī jī.

21 De nī ncāhān yā űū tūhun yátá síquī jāá nduú quítáhán tūhun jeé jā stēhēn yā jín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Nī iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jeé nū iin sahma túhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā túhú, de cundicā cā nū tēhndē.

22 De nī nduú chúhun vino jeé inī űii túhú. Chi tú súcuán de vino jeé ndatá űii, de naā vino jín űii. Jā űúcuán cánuú jā chuhun jī vino jeé inī űii jeé.

Jā ní jēhndē ndá dē xīnī trigo quīvī nátātú

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 De iin quīvī nátātú nī ncāhā Jesús cuāhān yā nū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jín yā nī nguījéhé dē jēhndē dē xīnī trigo yáji dē.

24 űúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī ncāhān dē jín yā: Cūndēhé. ¿Nūcu sáhá ndá tēe scuáha jín nū súcuán? Chi cáchī ley Moisés jā má cúu sáhá ó nī iin tiñu quīvī nátātú, ncachī dē.

25 De nī ncāhān maá yā jín dē: ¿A nduú ní ncāhvi ndá nū tutū nāsa nī nsāhá David, iin quīvī jā ní ncumanī jā cajī dē, de nī jīhi dē sóco jín ndá tēe jā ní iyo jín dē?

26 De nī nguīvi dē inī vehe Yāā Dios. De Abiatar nī ncuu sūtū cúñáhnú cā. De nī nchajī dē pan ī jā yósó nijin nū Yāā Dios. De nduú nā ley jā cajī nī iin tēe, chi maá-nī sūtū cúu jā yáji. De suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jín dē. De nduú nā cuāchi ní iyo síquī dē, ncachī yā.

27 De suni nī ncāhān yā jín ndá dē: Nduú ní jécōo nchivī jā ndoho jī nū quīvī nátātú, chi sa nī jécōo quīvī űúcuán jā síquī nchivī tácuā natātú jī.

28 Túsaá de nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátunī síquī nāsa sáhá nchivī quīvī nátātú, ncachī yā.

3

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 De nī nguīvi tucu Jesús inī iin vehe ī sinagoga. De űúcuán íyó iin tēe jā ní nchīchī iin ndahá dē.

2 De ndá tēe grupo fariseo ndéhé yuhū dē yā, tú nasáhá vāha yā tēe űúcuán quīvī nátātú, tácuā nihīn dē cuāchi síquī yā.

³ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín tēe jā ní nchīchī ndahá: Nacuiñi de cuiñi nú mähñú yāhá, ncachī yā.

⁴ De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Nāsa cāhān ley síquī quīvī nātātú? ¿A jā sähá vāha ó, á jā sähá nēhén ó? ¿A jā nasähá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sähá ó jā cuū ji? ncachī yā. De ndá mää dē chi nduú ní ncāhān cuitī dē.

⁵ De quitī inī yā ndéhé yā nūū ndá dē, de nī ncucucécā inī yā jā nīhin inī dē. De nī ncāhān yā jín tēe jā ní nchīchī ndahá: Scāā ndahá nú, ncachī yā. De nī scāā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

⁶ Ñúcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī scāni táhán dē tūhun jín ndá tēe grupo Herodes jā síquī yā, nāsa cahñi dē yā.

Jā ní nguenda cuāhā nchivī nūū yā yuhú mar

⁷ De Jesús cuāhān yā jondē yuhú mar jín ndá tēe scuáha jín yā. De cuāhā nchivī región Galilea nī jēcuniquīn ji yā.

⁸ De saá-ni nchivī región Judea, jín nchivī Jerusalén, jín nchivī Idumea, jín nchivī jā ndéē lado yūte Jordán nūū quēnda ncandī, jín nchivī región Tiro jín Sidón, cuāhā ndasí nchivī nī jini ji tūhun tá ñáhnú ndasí tiñu sähá yā, de nī nguenda ndá ji nūū yā.

⁹ De nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā jā ná cóo tūha iin barco quīvi yā, tácuā mā chitú nīhin nchivī cuāhā ní xiín yā.

¹⁰ Chi ja nī ncuu cuāhā nchivī nī nasähá vāha yā, de jā ñúcuán vāji cuāhā cā nchivī jā ndóho ndācā nūū cuēhē, de chitú nīhin ji ní xiín yā jā quehē ji yā cūni ji.

¹¹ De ndá nchivī jā ñúhún tāchī inī, tá nī jinī nūū yā, de jēcuiñi jiti nūū yā, de cána cóhó: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchī.

¹² De nī ndacu nīhin yā nūū ndá tāchī jā má cāhān cā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe scuáha jín yā

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ñúcuán de nī ncaa yā cuāhān yā iin yucu. De nī ncana yā ndá tēe jā cūni maá yā cundeca yā, de nī nguenda ndá dē nūū yā.

¹⁴ De nī jani yā ūxī ūū dē jā cuiñi dē jín yā, de taji yā ndá dē quihīn dē nacani dē tūhun.

¹⁵ De nī nsähá yā jā cundiso tiñú dē jā nasähá vāha dē nchivī cúhū de tavā dē ndá tāchī inī nchivī.

¹⁶ De yáhá cúu ndihúxi ūū tēe jā ní nacāji yā: Simón jā ní nascúnani yā dē Pedro.

¹⁷ De saá-ni Jacobo jín ñani dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo. De nī nascúnani yā ndúū dē Boanerges, jā cáchī: Tēe iyó fuerza nacani tūhun, tá cúu nūū iyó fuerza taja.

¹⁸ De sava cā dē nání dē Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Tadeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁹ jín Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān nchivī jā sátiñú yā jín fuerza tāchī

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Sá de nī nguīvi yā iin vehe jín ndá tēe scuáha jín yā.

²⁰ De nī ncutútú tucu cuāhā nchivī, de nī nduú cā ní ncúu caji yā stāā jín ndá dē.

²¹ De ndá táhán vehe yā nī jini tūhun jā súcuán cúu. De nī nguenda ndá dē jā nacueca dē yā, chi cāhān ndá jā ní nsana xīni yā.

²² De saá-ni ndá tēe stéhēn ley janahān jā ní nguīji jondē Jerusalén, nī ncāhān dē: Tēe yáhá ñúhún Satanás inī dē, jā cúu tāchī cúñáhnú cā. De jín fuerza ñúcuán távā dē ndá tāchī, ncachī dē.

²³ De nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín dē: ¿Nāsa cuu tavā Satanás maá?

24 De tú iin nación sáhá síin maá de cánáa maá, de nación ñúcuán chí mā cūú cā coo cáhnú.

25 De tú nchiví iin vehe sáhá síin maá de cánáa maá, de nchiví vehe ñúcuán suni mā cūú cā cundee cáhnú.

26 De saá-ni Satanás jíin ndá táhán tächí, tú sáhá síin maá de cánáa maá, túsaá de mā cūú coo cā, chí sa naá.

27 De ni iin tēe mā cūú quívi dē iní vehe tēe ndacuí jā sacuíhná dē ndatíñú, chí cánuú jā xihna cuhní dē tēe ndacuí, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe ñúcuán. De suni sūcuán cúu jā júhní ni Satanás de távā ni tächí.

28 De ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā íyó modo jā coo tūhun cáhnú iní nūū ndācá cuāchi sáhá nchiví, de saá-ni nūū ndá tūhun nēhén jā cáhān jì.

29 Sochi tú cáhān nāvāha jì sīquí Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú iní Yāa Dios nūū jì, chí sa cundee cuāchi sīquí jì ní cání, ncachí yā.

30 Sūcuán nī ncāhān yā, chí nī ncāhān ndá jì jā távā yā tächí jíin fuerza Satanás.

*Naná yā jíin ndá ñanī yā
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

31 Ñúcuán de nī nguenda naná yā jíin ndá ñanī yā. De íñí ñā tāvēhé, de nī ntetíñú ñā tūhun cuāhān jā cána ñā yā.

32 De nchiví jā ndée ní xiín yā, nī ncāhān jì jíin yā: Naná ní jíin ndá ñanī ní íñí ñā tāvēhé, de cúñí ñā cáhān ñā jíin ní, ncachí jì.

33 De nī ncāhān maá yā: ¿Ní iin cúu naná ní jíin ndá ñanī ní? ncachí yā.

34 De ndéhé yā nūū nchiví ndée ní xiín yā, de nī ncāhān yā: Suni naná ní jíin ñanī ní cúu ndá nchiví yáhá.

35 Chí ndācá nchiví jā squíncuu tiñú cúñí Yāa Dios, suu cúu ñanī ní, cuāha nī, naná ní, ncachí yā.

4

*Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)*

1 De yuhú mar nī nquijéhé tucu Jesús stéhēn yā tūhun. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchiví nūū yā, de jā ñúcuán nī nquívi yā nī jēcundee yā iní iin barco nūū mar. De ndá nchiví ndée jì yuhú mar.

2 De jíin tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū jì, de sūcuán nī ncāhān yā:

3 Cunini ndá nú: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

4 De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí. De nī nguenda ndá saá, de nī nchají tī.

5 De jacū cā tatā nī jítē nūū ñuhun yúu, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhví, chí nduú íyó cócón.

6 De tá nī nguenda ncandíi, de nī nchíchí-ni, de nī ncasūn, chí nduú ní níhín nūū quihín yoho.

7 De jacū cā tatā nī jítē mähñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasí nūū, de nduú ní jēhe nūñí.

8 De jacū nī jítē nūū ñuhun váha. De nī ntāhví, de nī jahnu, de nī jēhe cuāhā nūñí. Sava nī jēhe ócō ūxí jā iin iin tatā, de sava cā nī jēhe ūñí xico, de sava cā nī jēhe ciento, ncachí yā.

9 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá jì: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachí yā.

*Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni
tūhun yátá
(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)*

10 Ñúcuán de cuāhān ndá nchiví, de nī nguendōo yā jíin ndihúxí ūū tēe scuáha jíin yā, jíin jacū cā nchiví íñí jíin dē. De nī jīcā tūhún ndá dē yā nā cuá cúu tūhun yátá ñúcuán.

11 De nī ncāhān yā jíin dē: Ndá ndóhó, chí sáhá Yāa Dios jā cuu jīcūhun iní nū tūhun yáhá jā ní nchiyuhú, nāsa quívi nchiví ndahá yā jā tatúñí yā nūū jì. Sochi nchiví

jā sīn sīquī īñí, chí maá-ni jín tūhun yátá cáhān ni jín ndá ji.

¹² Súcuán cáhān ni tácuá vísō ndéhé ji, de quēndōo ji modo jāá nduú jíní ji. De vísō jíní jín sóho ji, de mā jícūhun iní ji, de mā ndícó cóo iní ji nūū ni, de mā cóo tūhun cáhnú iní nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jītē tatā

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³ De nī ncāhān cā yā jín ndá dē: Tú nduú jícūhun iní nū tūhun yátá yáhá, ¿de nāsa jícūhun iní nū ndācā cā tūhun yátá tūsaá?

¹⁴ Tēe jītē tatā cúu tēe scútē nuu tūhun Yāā Dios.

¹⁵ De tatā jā ní jītē yuhú íchí cúu tá cúu sava nchivī jā níni ji tūhun yā, de tá nī jíní ji, de quēnda-ni Satanás de cādeē tūhun iní ánō ji.

¹⁶ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yúū, chí cúu tá cúu sava nchivī jā níni tūhun, de jétáhvī ji de cúsi iní ji jín.

¹⁷ Sochi nduú cúcutú tūhun iní ánō ji, de jacū-ni quívi jétáhvī ji. De tá quíji tūndóhó, á jā jíní ūhvī nchivī ji jā sīquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nácani yátá iní ji.

¹⁸ De jā ní jītē mähñú niquin iñu cúu tá cúu sava cā nchivī jā jíní ji tūhun,

¹⁹ sochi ndíhvī iní ji sīquī ndá jā íyó iní ñayívi yáhá. De cūnī ji cucuicá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútóo iní ji ndācā ndatíñú. De ndihi yáhá cúteñú ji jín, de jāsī nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jín tūhun yā.

²⁰ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun váha cúu ndá nchivī jā jíní tūhun, de jétáhvī ji, de jíja ji jín tūhun yā. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jéhe ōcō ūxī jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūnī xico, de sava cā ji jéhe ciento, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī lámpara
(Lc. 8.16-18)

²¹ De suni nī ncāhān cā yā: Tá scuíquín nchivī iin lámpara, ¿de á chíhi ji chíjin iin cajón á chíjin jito?

Nduú chí jáni ji nūū sūcún tácuá cutúú.

²² De suni súcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cūnī nchivī, chí ndihi-ni tūhun natūu nijín de cunī nchivī.

²³ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

²⁴ De suni nī ncāhān yā jín ndá ji: Cunini vāha ndá nú tūhun Yāā Dios. Chí tú nāsa medida chúhun iní nū, suni súcuán cuāha yā nūū nū, de víhí cā cuāha yā nūū maá nú jā téé vāha nú sōho nú.

²⁵ Chí nchivī jā jícūhun iní, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, vísō jā jíní ji jacū, de sa naā.

Tūhun yátá sīquī trigo

²⁶ De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā tátúnī Yāā Dios nūū nchivī: Cúu tá cúu tatā jā ní jītē iin tēe.

²⁷ Ñúcuán de quíxīn dē de nácōo dē, de súcuán jíca quívi cuāhān. De tatā ñúcuán táhvī de jáhnu. De maá dē chí nduú jíní dē nāsa jáhnu.

²⁸ Chí maá ñuhun sáhá jā jáhnu, xihna cā yūcū, sá de quēnda yoco, ñúcuán de jíja maá nūnī.

²⁹ De tá nī ncuaān trigo, de quíjéhé nchivī jéhdē ji, chí ja nī nguenda quívi tēhdē, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī niquin mostaza
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ De suni nī ncāhān yā: Ná cáhān ni iin tūhun yátá tácuá cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū.

³¹ Ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā jáquín ji nūū ñuhun. De ñúcuán cúu iin niquin lúli cā nsúu cā ndá cā niquin.

³² Sochi tá nī jaquín ji, de táhvī de jáhnu cā nsúu cā ndá cā yūcū, de cúnáhnú ndahá, chí jondē cuu sáhá ndá saā tacā tī chíjin cōndāhvī, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jín ji
(Mt. 13.34-35)

³³ De cuāhā tūhun yátá súcuán nī stéhēn yā nūū nchivī, tú nāsa quēnda jī jīcūhun inī jī.

³⁴ De ndācā jā ní stéhēn yā, maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jín ndá jī. Sochi nūū ndá tēe scuáha jín yā chi nī ncachī cājí yā ndācā tūhun ñūcuán.

Jā ní jencuīñi tāchī níhin jín mar nī nsāhá yā

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ De jā cúncuaā quīvī ñūcuán, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Ná yāha ó cōhōn incā lado mar, ncachī yā.

³⁶ De nī sndóo ndá dē nchivī cuāhā, de nī nquīvi ndá dē inī barco nūū ja ndéé Jesús, de cuāhān dē jín yā. De suni cuāhān jacū cā barco jín ndá dē.

³⁷ De nī jīquīhi iin tāchī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquīvi inī barco. De ja ñatin chitú ndute inī barco.

³⁸ De Jesús chi cáa yā ichi chátā ndá dē inī barco, quíxīn yā de yíxinī yā iin sahama. De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, ¿a nduú sáhá ní cuenta jā quēe ó chíjin ndute de naā ō da? ncachī dē.

³⁹ De nī nacōo yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jín nūū mar: Jencuīñi de nañíí-ni coo nú, ncachī yā. De nī jencuīñi tāchī, de nī ncuu nañíi ndihi-ni.

⁴⁰ De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? ¿De nūcu nduú cándíja nú jā cācu nú sáhá nī? ncachī yā.

⁴¹ De yúhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē jín táhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhā jā jondē tāchī níhin jín mar jétáhví jā cāhān dē? ncachī ndá dē.

5

Tēe Gadara jā ndóho tāchī

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ De nī nguenda Jesús jín ndá dē incā lado mar, región Gadara.

² De tá nī nquee yā inī barco, de iin tēe ñúhún tāchī inī, nī nquee dē

jondē nūū yíyuhū ndá ndīyi, de nī nguenda dē nūū yā.

³ Tēe ñūcuán ndéé dē nūū yíyuhū ndīyi. De nduú jétíñū jā júhñi nchivī dē, nī jín cadena.

⁴ Chi cuāhā vuelta nī nuhñi jēhē dē ndahá dē jín cadena. De ndācā vuelta jéhnē dē, de scuáchi dē. De nī iin nduú cúndeé jín dē.

⁵ De nduú ñuú jíca dē yucu jín nūū yíyuhū ndīyi, de cána cóhó dē, de stácuēhé dē maá dē jín yūū.

⁶ De jondē jíca cā vāji Jesús, de nī jinī dē nūū yā. De jínu dē nī nguenda dē nūū yā, de nī jēcuīñi jítí dē nūū yā.

⁷ De nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí? Cāhān ndāhví sá jín ní, jā níni Yāa Dios, mā sndóho ní sáan, ncachī dē.

⁸ Súcuán nī ncāhān dē, chi ja nī ncachī Jesús: Tāchī, quee nú quíhñi nū inī tēe yáhā, ncachī yā.

⁹ De nī jícā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nāní sá, chi cuāhā tāchī ñúhún inī sá, ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān ndāhví ndasí dē jín yā jā má tájí yā ndá tāchī jā quee jī inī región ñūcuán.

¹¹ De ñatin yucu ñūcuán ñúhún cuāhā quini jítu tī.

¹² De ndá tāchī jā ñúhún inī tēe ñūcuán nī ncāhān ndāhví jín yā: Tú tájí ní ndá sá de cuāha ní tūhun jā quívi sá inī ndá quini ñūcuán, ncachī.

¹³ De nī jēhe Jesús tūhun. De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñūcuán, de nī nquīvi inī quini, de íyo tá ūū mil tī. De nī jinu ndá tī, de nī nincava tī iin yuhú cává jondē inī mar. De nī nquēe tī chíjin ndute, de nī jīhī tī.

¹⁴ De ndá tēe jító tī, nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nguenda dē nī ncachī tūhun dē nūū ndá nchivī ñuú jín ndá rancho. De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndéhé jī nāsa nī ncuu.

15 De nī nquenda ndá ji nūū íyó Jesús, de nī jini ji nūū tēe jā ní ñūhun cuāhā tächī inī. De ndēē dē, de ñūhún dē sahma, de ja nī nducáji xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī ñūcuán.

16 De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī nduvāha tēe jā ní ñūhun tächī inī, jín nāsa nī ndoho ndá quini.

17 Ñūcuán de nī nquijéhe ndá ji nī ncāhān ndāhvī ji jín yā jā ná quée yā región ñūcuán quihīn yā.

18 De nī ndivi yā inī barco. De tēe jā ní ñūhun tächī inī, nī ncāhān ndāhvī dē jín yā jā cuāha yā tūhun quihīn dē jín yā.

19 De Jesús nduú ní jēhe yā tūhun, chi nī ncāhān yā jín dē: Cuānohōn vehe nú nūū ndá táhān nú, de nacani nú tūhun nūū ji nāsa ñāhnú ndasí tiñu nī nsāhá maá Jētohō nū ndóhó, de nāsa nī ncundāhvī inī yā ndóhó, ncachī yā.

20 De cuāhān dē, de nī nquijéhe dē nācani dē tūhun ndācá ñūū Decápolis nāsa ñāhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jín dē. De ndivi nchivī nī nsāhvi inī ji nī jini ji.

Tūhun sēhe síhí Jairo jín ñahan jā ní nquehé sahmayā

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 De nī nayāha tucu Jesús cuānohōn yā incā lado mar jín barco. De nī nquenda cuāhā ndasí nchivī nūū yā, nūū íyó yā yuhú mar.

22 De nī nquenda iin tēe cúñāhnú inī vehe ñī sinagoga, nání dē Jairo. De tá nī jini dē nūū yā, de nī jēcuñī jiti dē nūū jēhe yā.

23 De nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jín yā: Sēhe síhí sá ja ñatin cuū ji. De á mā cóhōn de tee ní ndahá ní xīnī ji, tácuā ná nduvāha ji de cutecū ji, ncachī dē.

24 Ñūcuán de cuāhān yā jín dē. De cuāhā nchivī nī jēcuniquin ji yā, de nī nchitú ñihin ji ní xīn yā cuāhān ji.

25 De mähñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhē játi nīñi ña.

26 De nī ndoho ndasí ña, chi nī jāxīn ña ndihi jā névāha ña jín cuāhā tēe tátán, de nduú ní jētiñú jā nduvāha ña, chi sa víhi cā sáhá.

27 De ñahan yáhá tá nī jini ña tūhun Jesús, de nī nquenda ña ichi chátā yā mähñú nchivī cuāhā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

28 Chi nī jani inī ña: Vísō sahmayā ná ñihīn ni quehé nī, de nduvāha nī.

29 De nī jencuiñi-ni jā játi nīñi ña, de nī jinī ña jā ní nduvāha ña cuēhē ndóho ña.

30 De Jesús nī jini yā jā ní nduvāha iin nchivī jín fuerza yā. De nī jicó cóto yā nūū nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā.

31 De ndá tēe scuāha jín yā, nī ncāhān dē: Ndéhe ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú ñihin ji xīn ní de cáquihī ji ñihīn ní ichi, de mitan jícá tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní, ncachī ndá dē.

32 De maá yā ndéhe yā cháhá chúcuán, cúni yā jā ná cáhān nchivī jā ní nsāhá.

33 De ñahan ñūcuán yuhú ña de quisi ña, de ja jini ña jā ní nduvāha ña. De nī nquenda ña, de nī jēcuñī jiti ña nūū yā, de nī ncachī ña ndihi nāsa nī ncuu jín ña.

34 De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, nī ncandija nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñūcuán nī nduvāha nú. Cuáhān de ndusi inī nū, chi ja nī nduvāha nú cuēhē jā ní ndoho nú, ncachī yā.

35 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nquenda sava nchivī jā ndéē vehe tēe cúñāhnú inī vehe ñī sinagoga, de nī ncāhān ji jín dē: Ja nī jihī sēhe síhí ní. De mā sátēñú ní cā Maestro, ncachī ji.

36 De Jesús chi nduú ní nsāhá yā cuenta jā súcuán cáhān ji, chi nī ncāhān yā jín tēe cúñāhnú inī

vehe ī sinagoga: Mā cúyuhú nú, chí candíja nú-ni jā nastécū nī jī, ncachī yā.

³⁷ De nduú ní jéhe cā yā tūhun jā cuniquin ndá nchivī yā, chí maá-ni Pedro jín Jacobo, jín Juan ñanī Jacobo.

³⁸ De nī jīnū yā vehe tēe cúñáhnū inī vehe ī sinagoga, de nī jīnī yā nchivī, de cúvaā jī, de jácu jī, de jácu cóhó jī.

³⁹ De nī nguīvi yā, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cúvaā ndasí ndá nú de jácu nú? Ñahan lúli ñúcuán nduú nī jīhī jī, chí quíxīn jī-ni, ncachī yā.

⁴⁰ De nī jācū catá ndá jī jā ní ncāhān yā, chí jīnī jī jā ní jīhī sūchí ñúcuán. De nī ntavā ndīhi yā jī cuāhān jī tāvēhé. De nī ncana yā maá-ni tatá jín naná ñahan lúli, jín ndá tēe íyó jín yā, de nī nguīvi yā nū cāá ndīyi.

⁴¹ De nī ntiin yā ndahá jī, de nī ncāhān yā jín jī: Talita cumi, ncachī yā. De tūhun yáhá cáchī: Tíhī, cáhān ni ndóhó, nacōo.

⁴² De nī natecū-ni ñahan lúli ñúcuán, chí nī nacuiñī jī de nī nacaca jī, chí ja íyó jī ūxī ūū cuiyā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá nchivī nī jīnī jī.

⁴³ De nī ndacu nīhin yā nū ndá jī jā má cáchī cuitī jī nū ni iin. De nī ncachī yā jā ná cuáha ña jā caji ñahan lúli.

6

Jā cuánohōn yā ñūū Nazaret
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ De nī nquee Jesús ñúcuán, de cuánohōn yā ñūū yā. De ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān dē jín yā.

² De maá quivī nátatú nī stéhēn yā tūhun inī vehe ī sinagoga. De cuāhā nchivī nī nsāhvi inī jī nī jīnī jī, de nī ncāhān jī: ¿Ní cúu nū nī ncutūha tēe yáhá ndá tūhun yáhá? ¿De nāsa cúu jā cáhān dē ndá tūhun ndíchí yáhá jín jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnū yáhá?

³ Chi tēe yáhá cúu carpintero, de sēhe María cúu dē, de ñanī Jacobo jín José jín Judas jín Simón cúu dē. De suni ndēē ndá cuāha dē jín ó yáhá, ncachī jī. De súcuán nī nsāhā jéhe inī ndá jī nūū yā.

⁴ De nī ncāhān yā jín jī: Ndācá tēe nācani tūhun Yāa Dios, íyó yíñúhún nchivī jín dē, chí maá-ni nchivī ñūū dē, jín táhān dē, jín nchivī vehe dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún jín dē, ncachī yā.

⁵ De nduú ní ncúu sáhā yā cuāhā tiñu ñáhnū ñúcuán. Chí jacū-ni nchivī cúhū nī ntee yā ndahá yā jī, de nī nduvāha jī.

⁶ De sáhvi inī yā ndéhé yā jāá nduú cándíja ndá jī. Ñúcuán de nī jica nuu yā ndá ñūū ñatin, nī stéhēn yā tūhun.

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē
cuānacani dē tūhun

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ De nī ncana yā ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā, de nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā quíhīn dē. De nī nsāhā yā jā cundiso tíñú dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī.

⁸ De nī ndacu yā jā má cuiśó dē jā cuetíñú dē ichī, nī ñunu, nī stāā, nī xūhún. Chí maá garrote-ni cundahá dē.

⁹ De quíhi dē nījān, de nī mā quíhīn dē jín ūū camisa, ncachī yā.

¹⁰ De suni nī ncāhān yā jín dē: Nā-ni vehe quivī ndá nú, de ñúcuán cundēē nū jondē quee tucu nú quíhīn nū incā ñūū.

¹¹ De tú iin ñūū nduú jétáhvī jī ndóhó, nī nduú cúnī jī cunini jī tūhun cáhān nū, de quee ndá nú ñúcuán, de scóyo nú ticāchā jēhē nū, chí suu cúu jā stéhēn nū jā íyó cuāchi jī jāá nduú ní jétáhvī jī. De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā quivī juicio de xēēn cā coo castigo sīquī ndá ñūū sáhā súcuán nsūū cā sīquī ñūū Sodoma jín ñūū Gomorra nū ní nsāhā ndasí nchivī cuāchi, ncachī yā.

¹² De nī nquee ndá dē cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun jā ná nacani inī ndá nchivī jā sndóo ji cuāchi ji.

¹³ De suni nī ntavā dē cuāhā tāchi inī nchivī. De nī nchihi dē aceite cuāhā nchivī cúhū, de nī nduvāha ji.

Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ De rey Herodes nī nīhīn dē tūhun tá sáhá Jesús, chi nī jītē nuu tūhun yā ní cáhnú. De nī ncāhān dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú, ncachī dē.

¹⁵ De sava cá nchivī nī ncāhān ji: Tēe ñúcuán cúu Elías jā ní nacani tūhun janahán. De sava cá ji nī ncāhān: Nduú chi iin tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu dē, tá cúu ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ji.

¹⁶ De tá nī jini Herodes, de nī ncāhān dē: Nduú chi ñúcuán cúu Juan jā ní ndacu nī jā tēhndē xīnī, de nī natecū dē túsaá, ncachī dē.

¹⁷ Chi maá Herodes nī ndacu dē jā ná quivi Juan vecāa, jín jā cunuhnī dē jín cadena. Súcuán nī nsāhá dē jā síquī Herodías, ñasíhī ñanī dē Felipe. Chi Herodes nī nacueca dē ña jā cúu tucu ña ñasíhī dē.

¹⁸ De Juan nī ncāhān dē nūu Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú ñasíhī ñanī nū, ncachī dē.

¹⁹ De jā ñúcuán nī jinī ūhvī Herodías Juan, de cúnī ña jā ná cúu dē, sochi nduú ní nīhīn ña modo.

²⁰ Chi Herodes yúhū dē jā cahnī dē Juan, chi jínī dē jā tēe ndāa tēe ndoo cúu Juan. De jā ñúcuán nī jasī dē jā ndúcú ña cahnī ña Juan. De jétahān inī dē níni dē tūhun yā jā cáhān Juan, visó nduú jícūhun vāha inī dē.

²¹ De nī nquenda iin quivī jā ní ncundee Herodías. Chi nī nsāhá Herodes iin vico quivī jā ní ncacu dē, de nī jēhe dē jā ní ncuxínī ndá

tēe ndíso tíñú nūu dē, jín ndá tēe cúu capitán, jín ndá tēe cúñáhnú región Galilea.

²² De nī nquivi sēhe síhī Herodías, nī jita jéhé ji nūu chitú ñúcuán. De nī ncusiī inī rey Herodes jín ndá tēe jā cúxínī jín dē. De nī ncāhān dē jín ñahan lúlí: Cācān nā cuá cúnī nū de taji nī nūu nū, ncachī dē.

²³ De nī ncāhān téyíí dē jā cuāha dē nā-ni cúu jā cúnī ji cācān ji, visó jondē sava región jā tín dē.

²⁴ De nī nquee ji nī jicā tūhún ji naná ji: ¿Nā cuá cúu jā cācān sá nūu dē? ncachī ji. De nī ncāhān ña: Xīnī Juan tēe scuénduté cācān nū nūu dē, ncachī ña.

²⁵ Ñúcuán de nī ndīvi ji-ni nūu rey, de nī ncachī ji: Cúnī sá jā mītan ñúhún-ni taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cūhun nūu iin cōhō, ncachī ji.

²⁶ Ñúcuán de nī ncucuécá ndasí inī rey. Sochi síquī jā ní ncāhān téyíí dē, jín síquī jā ní jini ndá tēe yájī stāa jín dē, jā ñúcuán nduú ní nsásáhān dē jā ní jicān ji.

²⁷ De nī ntají dē-ni iin soldado jā quíquēhen dē xīnī Juan.

²⁸ De nī jēhēn soldado inī vecāa, de nī jēhndē dē xīnī Juan. De nī nenda dē jín xīnī Juan, ñúhún nūu iin cōhō. De nī jēhe dē nūu ñahan lúlí, de maá ji nī jēhe ji nūu naná ji.

²⁹ De ndá tēe nī scuáha jín Juan nī nīhīn dē tūhun, de nī jēhēn ndá dē, nī nanee dē yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē.

Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Ñúcuán de ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají Jesús jā nacani tūhun, nī nenda ndá dē nūu yā. De nī nacani dē ndācá tiñu jā ní nsāhá dē, jín tūhun jā ní stēhēn dē.

³¹ De nī ncāhān yā jín dē: Ná cōhōn iin lugar nūu nduú nchivī, de natātú ó jacū, ncachī yā. Chi cuāhā nchivī cuāhān vāji ji nūu yā,

de nduú ní núne yā jā cajī yā stāā jín ndá dē.

³² Ņúcuán de nī nquīvi yā iin barco jín ndá apóstol, de cuāhān sīn yā jín dē iin lugar nū nduú nchivī.

³³ Sochi nī jinī cuāhā nchivī jā cuāhān ndá dē jín yā, de nī jinī jī jā maá yā cúu. De jondē ndācā űuū űúcuán nī nquee ndá jī, de űamā nī jica jéhé jī, de xihna cā jī nī nquenda nsuú cā maá yā.

³⁴ De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jinī yā nchivī cuāhā űúcuán. De nī ncundáhvī inī yā jī, chí cúu jī tá cúu tīcāchī jāá nduú jētohō tī. De nī stēhēn yā cuāhā tūhun nū jī.

³⁵ De tá nī űini, de ndá tēe scuáha jín yā, nī nquenda dē nū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī űini, de nduú nā nchivī ndéé yáhá.

³⁶ Túsaá de tājī ní nchivī ná quihīn ndá jī ndá rancho jín ndá űuū űatin, de cueen jī stāā cajī jī, chí nduú nā cuá ndiso jī jā cajī jī, ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Jesús jín dē: Cuāha ndá máá nú jā cajī jī, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: ¿De nāsa cuu? Chí nī mā cúu vísō ná quicuēen sá űū ciento denario stāā cajī nchivī, ncachī dē.

³⁸ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nāsa stāā névāha ndá nú? Cuándēhé, ncachī yā. De tá nī jinī ndá dē, de nī ncachī dē: Uhūn-nī stāā jín űū tiacá íyó, ncachī dē.

³⁹ űúcuán de nī ncāhān yā jín ndá nchivī jā ná cúndeē sīn jī cuenta grupo nū itē.

⁴⁰ De nī jēcundeē sīn ciento jī, jín cincuenta cincuenta jī.

⁴¹ De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jín nduú tiacá űúcuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andivī, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nū ndá tēe scuáha jín yā, de ndá máá dē nī nsajī nū nchivī cuāhā. De

sunī sūcuán nī nsāhá yā jín nduú tiacá, de nī nsajī ndá dē nū jī.

⁴² De ndivī jī nī nchajī, de nī ndahā chījin jī.

⁴³ Sá de nī nastútú ndá dē pedazo stāā jín tiacá jā ní nquendōo, de nī nchitú űxī űū tīcá.

⁴⁴ De tēe jā ní nchajī cúu űhūn mil.

*Jā ní jica jéhé yā nū mar
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)*

⁴⁵ űúcuán de nī ncachī-nī Jesús nū ndá tēe scuáha jín yā jā ná quivī dē inī barco, de cosō nū dē yāha dē incā lado mar űuū Betsaida. De maá yā natajī yā ndá nchivī quīnohōn jī, sá de sunī quihīn yā.

⁴⁶ De tá nī ncuu nī natajī yā ndá jī, de nī ncaa yā yucu cuācācān táhvī yā.

⁴⁷ De tá nī ncuāā, de ja űúhūn barco jondē sava mar cuāhān, de mátúhūn yā-nī cā nī ndōo nū űuhun yíchī.

⁴⁸ De nī jinī yā jā tūndóhó ndasí scāca ndá dē barco, chí nīhin vāji tāchī ichi nū dē. De yíneē cā nī nquenda yā nū dē, jica jéhé yā nū mar. De yāha yā-nī nū dē quihīn yā nícu.

⁴⁹ De nī jinī ndá dē jā jica yā nū mar, de nī jani inī dē jā űíhná cúu, de nī ncana cóhó ndá dē.

⁵⁰ Chí ndihī dē nī jinī nū yā, de nī nchūhū ndasí dē. De nī ncāhān yā-nī jín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyūhú nú, chí maá nī cúu, ncachī yā.

⁵¹ De nī ncaa yā nī nquīvi yā inī barco, de nī jencuīñī-nī tāchī. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē ndéhé dē jā ní ncuu.

⁵² Chí íyó neē cā jāá ntúnī ndá dē, chí juni jín tiñu űáhnú jā ní nducuahā stāā, de nduú ní jícūhun inī dē jā cúu yā Yāā jā ní ntajī Yāā Dios.

*Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū
región Genesaret
(Mt. 14.34-36)*

⁵³ De nī nchāha yā jín ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret. De yuhú ndúté ñúcuán nī juhni ndá dē barco.

⁵⁴ De tá nī nquee ndá dē jín yā inī barco, de ndá nchivī ñúcuán nī nacunī ji-ni yā.

⁵⁵ De ñamā nī jēhēn ji ndācá ndáñū ñúcuán, de nī nquisiáha ji ndá nchivī cúhū, yósō ji nūū camilla, vāji ndá nchivī nūū ní nīhīn ji tūhun nūū íyó yā.

⁵⁶ De ní-ni cúu nūū ní nquīvi yā, á ñuū lulí, á ñuū cāhnú, á rancho, de jáquīn ji nchivī cúhū inī ichi, de cāhān ndāhvī ji jín yā jā ná quéhé ji visó yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji-ni.

7

*Siquī nāsa cútéhén nchivī
(Mt. 15.1-20)*

¹ Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo jín jacū tēe stéhēn ley janahán, vāji ndá dē ichi Jerusalén, de nī nquenda dē nūū Jesús.

² De ndá tēe ñúcuán nī jinī dē jā sava tēe scuáha jín Jesús, nī nchajī tēhén dē stāā, chi nduú ní squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū Yāa Dios. De nī ncāhān sīquī ndá dē.

³ Chi tēe fariseo jín ndihi nchivī hebreo, névāha ji costumbre janahán jā má cājí ji stāā de tú nduú xihna cā nandahá vāha ji.

⁴ De tá nēnda ji jā jēhēn ji nūū yáhvī, de nduú yáji ji de tú nduú nándahá ji. De íyó cuāhā cā costumbre janahán jā squíncuu ndá ji, tá cúu jā ndúndoo taza, tīndōhō, cōhō cāa, jín jito.

⁵ De ndá tēe fariseo jín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī jicā tūhún dē yā: Ndá tēe scuáha jín nú, ñūcu nduú squíncuu dē costumbre nchivī janahán, chi sa yáji tēhén dē stāā? ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān yā jín dē: Ndāā nī nacani Isaías tūhun sīquī ndá nú jā

tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi súcuán nī ntee dē tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios janahán:

Nchivī yáhá chi jín yuhú ji-ni jétáhvī ji nduhū,

sochi nsūú jondē jín inī jín ánō ji.

⁷ De chíñúhún cāhá ji nduhū, chi tūhun stéhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,

de nsūú jā ní ndacu maá nī cúu.

Ncachī Yāa Dios jā ní ntee Isaías.

⁸ Súcuán cúu ndá nú, chi nī nsiāā nū tiñu jā ní ndacu Yāa Dios nūū nū, de squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn nchivī, jā ndúndoo tīndōhō jín taza. De cuāhā cā costumbre súcuán squíncuu nú, ncachī yā.

⁹ De suni nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi siāā nū tiñu jā ní ndacu Yāa Dios tácu squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn ndá máa nú.

¹⁰ Chi Moisés nī ncāhān dē: Coo yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tatá á sīquī naná, de ná cúu, ncachī Moisés.

¹¹ Sochi ndá máa nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jín tatá dē á naná dē: Mā cúu chindeé sá ní jā taji sá jā caji ní á jā cusúcun ní, chi ndihi jā névāha sá, chi Corbán cúu, cáchī nū. (De tūhun Corbán cáchī: Ja nī nsōcō dē nūū Yāa Dios.)

¹² De cáchī ndá nú jā tú súcuán cāhān iin tēe de nduú cā jini ñúhún chindeé dē tatá dē á naná dē.

¹³ De súcuán stívī ndá nú tiñu jā ní ndacu Yāa Dios, jā sīquī costumbre jā ní jaquīn nchivī janahán. De cuāhā cā tiñu súcuán sáhá nú, ncachī yā.

¹⁴ De nī ncana tucu yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jín ji: Cunini vāha ndá nú de chuhun inī nū:

¹⁵ Ndācá jā íyó de tú quívi inī yuhú nchivī, de mā cútéhén ji sáhá. Chi jā quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

¹⁶ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

17 De nī sndóo yā nchivī cuāhā, de nī nguīvi yā inī vehe. De ndá tēe scuāha jín yā, nī jīcā tūhún dē yā sīquī tūhun yátá yáhá jā ní ncāhān yā.

18 De nī ncāhān yā jín dē: ¿A suni nduú jícūhun inī ndá máá nú? ¿A nduú jínī nū jā ndācā jā quívi inī nchivī, nduú cútéhén jī sáhá?

19 Chi nduú quívi inī ánō jī, chi chījin jī quívi, de quée-ni cuāhān, ncachī yā. Súcuán nī stéhén yā jā ndācā jā yājī nchivī, nduú cútéhén ánō jī sáhá.

20 De nī ncāhān cā yā: Jā quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu jā cútéhén jī sáhá.

21 Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā cásíquí ndéé táhán, jā sáhá ndiī, jā jáhnī ndiī,

22 jā sácúíhná, jā ndíyo inī ndatíñú táhán, jā sáhá nēhén, jā stáhvi táhán, jā maá-ni cuāchi sáhá, jā cúcuásún inī, jā cáhān sīquī táhán, jā sáhá víxi maá, jā íyó naā xīnī.

23 Ndācā tiñu nēhén yáhá chi inī ánō nchivī quée, de cútéhén jī sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncandíja vāha
(Mt. 15.21-28)

24 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jín Sidón. De nī nguīvi yā iin vehe, de cūnī yā jā má cūnī ní iin nchivī jā íyó yā ñúcuán. De vísō súcuán, de nduú ní ncúu cundēé yuhú yā.

25 De iin ñahan jā íyó sēhe síhí ña jā ñúhún tächī inī, nī ñūhīn ña tūhun jā íyó yā. De nī nguenda ña, de nī jēcūñī jītī ña nūū jéhē yā.

26 De ñahan incā nación cúu ña, chi Sirofenicia cúu nación ña. De nī ncāhān ndāhvī ña jín yā jā ná távā yā tächī inī sēhe síhí ña.

27 De nī ncāhān Jesús jín ña: Nsūú nūū ndá máá ní vāji sá, chi maá-ni nūū nchivī jā cúu sēhe Israel. Chi nduú vāha jā candeé ó stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

28 De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindeé ní sāān vísō cúu sá modo tinā. Chi suni íñí ndá tī chījin mesa, de níhīn tī yuchi stāā jā cóyo yuhú sūchí lúli yājī tī, ncachī ña.

29 Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ña: Vāha nī ncāhān ní. Cuāhān ní túsaá, chi jā nī nquee tächī inī sēhe síhí ní, ncachī yā.

30 De nī najinū ña vehe ña, de nī jinī ña jā cáá sēhe síhí ña nūū jito, de jā nī nquee tächī inī jī.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe sóhó stété

31 De nī nquee tucu yā región Tiro, nī ncāha yā Sidón jín ndācā ñuū Decápolis, de nī nguenda yā mar Galilea.

32 De nī nquisiáha ndá jī iin tēe sóhó stété nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī jī jín yā jā ná tēe yā ndahá yā tēe ñúcuán.

33 De nī ntavā sūn yā dē nūū ndá nchivī cuāhā, de nī nchuhun yā xīnī ndahá yā sóho dē, de nī ntivī sīí yā, de nī nquehé yā yáá dē.

34 De nī nūcūndéhē yā ichi andivī, de nī jēca inī yā, de nī ncāhān yā: Efata, ncachī yā, jā cáchī: Nanune.

35 De nī nune-ni sóho dē, de nī nduvāha yáá dē, de nī ncāhān vāha dē.

36 De nī ndacu yā nūū ndá nchivī jā má cáchī jī nūū ní iin. De vísō nī ncāhān níhīn yā jín jī, de sa víhí cā nī scútē nuu jī tūhun.

37 Chi nī nsāhvi ndasí inī jī ndéhé jī, de nī ncāhān jī: Vāha sáhá yā ndācā tiñu, chi jondē ndá tēe sóhó núne sóho dē, de ndá tēe ñíhín nácahān vāha dē sáhá yā, ncachī jī.

8

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī
(Mt. 15.32-39)

1 De tiempo ñúcuán nī ndutútú cuāhā ndasí nchivī, de nduú ná cuá caji jī. De nī ncana Jesús ndá tēe scuāha jín yā, de nī ncāhān yā:

² Cúndáhvī inī nī ndá nchivī yáhá, chi ja nī ncuu ūnī quivī íyó ji jín nī, de nduú cā jā cajī jī.

³ De tú natajī nī ji quīnohōn nditē ji vehe jī, de sava ichi de cuitá ndasí ji, chi íyó sava ji jā jícá vāji jī, ncachī yā.

⁴ De nī ncāhān ndá tē scuáha jín yā: ¿De ní nihīn ō stāā jā cajī ndá ji? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

⁵ De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? Ujā-ni, ncachī ndá dē.

⁶ Ŋúcuán de nī ncāhān yā jín nchivī cuāhā jā ná cúndeē jī. De nī nquehen yā ndihúja stāā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nū Yāa Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndá tē scuáha jín yā. De ndá máa dē nī nsajī dē nū nchivī cuāhā.

⁷ De suni íyó jacú tiacá lúli. De nī jīcān táhvī yā jēhē, de nī ncāhān yā jā suni saji ndá dē.

⁸ De ndihi ji nī nchajī, de nī ndahā chījin jī. Ŋúcuán de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nguendō, de nī nchitú ūja tīcá.

⁹ De tē jā ní nchajī, íyó tá cūmī mil dē. Sá de nī nacuetáhvī yā nū nchivī, de cuānohōn jī.

¹⁰ De nī ndīvi yā-ni inī barco jín ndá tē scuáha jín yā, de cuāhān yā región Dalmanuta.

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nū yā

(Mt. 12.38-40; 16.1-4; Lc. 11.29-30; 12.54-56)

¹¹ Ŋúcuán de nī nguenda ndá tē grupo fariseo, de nī nquijéhe dē stíchi dē Jesús. De cūnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jīcān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña ichi andiví.

¹² De nī jēca inī yā sīquī jāá nduú cándija ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jīcān ndá nchivī yáhá iin tiñu ñáhnú nū ni? De ndāā cáhān nī jā nī iin tiñu ñáhnú mā stéhēn nī nū nchivī yáhá.

¹³ De nī sndóo yā ndá dē, de nī ndīvi tucu yā inī barco, de cuāhān yā incā lado mar.

Tūhun levadura ndá tē fariseo (Mt. 16.5-12)

¹⁴ De ndá tē scuáha jín yā, nī naā inī dē cuiso dē jā cajī dē, chi iin-nī stātīlā névāha ndá dē inī barco.

¹⁵ De nī ndacu yā nū dē: Coto má cándija ndá nú levadura ndá tē grupo fariseo jín levadura Herodes, ncachī yā.

¹⁶ De nī ncāhān ndá tē scuáha jín ndá táhān dē: Va sīquī jāá nduú nā stāā ndiso ó, jā ŋúcuán cáhān yā súcuán, ncachī dē.

¹⁷ De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nājēhē cúu jā nátúhún ndá nú jā ní ncāhān nī súcuán sīquī jāá nduú nā stāā ndiso nú? ¿A ncháha ca cunī nū, á ncháha ca jīcūhun inī nū jāá nsū sīquī ŋúcuán cáhān ni? ¿A uun ndasí inī ndá nú jā cándija nú?

¹⁸ Iyó tīnūú nú, ¿de á nduú ndéhe nú? Iyó sōho nú, ¿de á nduú jíní nú? ¿De á nduú nūcūhun inī nū?

¹⁹ Chi tá nī scuáchi nī ūhūn stāā jā ní nchajī ūhūn mil tē, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú pedazo stāā jā ní nastútú nú? ncachī yā. Uxī ūū, ncachī ndá dē.

²⁰ De saá-ni tá nī scuáchi nī ūja stāā jā ní nchajī cūmī mil nchivī, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú jā ní nastútú nú pedazo stāā? ncachī yā. Uja, ncachī ndá dē.

²¹ De nī ncāhān yā jín dē: ¿De jondē mitan á ncháha ca jīcūhun inī ndá nú? ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yātá yā jā má cándija ndá dē tūhun stáhvī jā stéhēn ndá tē ŋúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tē cuáa ŋuū Betsaida

²² Ŋúcuán de nī nguenda yā jín ndá dē ŋuū Betsaida. De nī nquisiáha nchivī iin tē cuáa nū yā, de nī ncāhān ndáhvī ji jín yā jā ná tē yā ndahá yā nū dē.

23 Ñúcuán de nĩ ntiin yā ndahá tēe cuáá, de nĩ ntavā yā dē yātā ñũũ. De nĩ ntee yā ntesíi yā tĩnũũ dē, de nĩ ntee yā ndahá yā dē. De nĩ jĩcā tũhún yā dē tú cuu cunĩ dē jacũ.

24 De nĩ nũcũndehé dē, de nĩ ncāhān dē: Jínĩ sá nchivĩ jā jĩcā jĩ, de nduú jínĩ cājĩ sá, chí tá cáá ñutun cáá jĩ, ncachĩ dē.

25 Ñúcuán de nĩ ntee tucu yā ndahá yā tĩnũũ dē. De nĩ nũcũndehé vāha dē, de nĩ nduvāha-nĩ tĩnũũ dē, de nĩ jínĩ cājĩ dē ndihini.

26 De nĩ natajĩ yā dē jā quínohōn dē vehe dē, de nĩ ncachĩ yā: Mā quívi nú ñũũ, de mā cāchĩ cuitĩ nũ nũũ ni iin, ncachĩ yā.

Jā ní ncachĩ Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Sá de Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān yā ndācā ndáñũũ Cesarea Filipo. De ichi nĩ jĩcā tũhún yā dē: De nduhũ, ¿ní iin cúu nĩ cāchĩ ndá nchivĩ?

28 De nĩ ncāhān ndá dē: Sava jĩ cāhān jā cúu nĩ Juan, tēe jā nĩ scuéndutē. De sava cā jĩ cāhān jā cúu nĩ Elías, tēe nĩ nacani tũhun Yāa Dios jondē janahán. De sava cā jĩ cāhān jā cúu nĩ incā tēe nĩ nacani tũhun Yāa Dios, ncachĩ ndá dē.

29 Ñúcuán de nĩ jĩcā tũhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nĩ cāchĩ ndá nú? De nĩ ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāa jā ní ntajĩ Yāa Dios, ncachĩ dē.

30 De nĩ ndacu yā nũũ ndá dē jā má cāchĩ dē tũhun yáhá nũũ ni iin nchivĩ.

Jā ní ncachĩ tũhun Jesús jā cuũ yā

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 De nĩ nguijéhé yā stéhēn yā nũũ ndá dē: Maá nĩ, Yāa nĩ nduu tēe, cánuũ jā ndoho ndasi nĩ. De ndá tēe ñáhnú jín ndá sūtũ cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, cuyichĩ inĩ dē nduhũ, de cahni dē nduhũ. Sochi nũũ únĩ quívi de natecũ nĩ, ncachĩ yā.

32 De cājĩ nĩ ncāhān yā tũhun yáhá. Ñúcuán de Pedro nĩ ncana sín dē yā, de nĩ nguijéhé dē cāhān dē nũũ yā jā má cuáha yā tũhun jā coo súcuan.

33 De maá yā nĩ jicó cóto yā, nĩ ndéhé yā nũũ ndá tēe scuáha jín yā. De nĩ ncāhān yā nũũ Pedro: Cujiyo quĩhĩn nũ, chí cāhān nũ tá cāhān Satanás. Chí nduú jání inĩ nũ tá cúu nũũ jání inĩ Yāa Dios, chí sa jání inĩ nũ tá cúu nũũ jání inĩ nchivĩ, ncachĩ yā.

34 De nĩ ncana yā ndá tēe scuáha jín yā jín ndá nchivĩ cuāhā, de nĩ ncāhān yā: Nā-ni nchivĩ tú cúnĩ jĩ cuniquĩn jĩ nduhũ jā scuáha nĩ jĩ, de ná cási jĩ jā cúnĩ maá jĩ, de ná cúniquĩn jĩ nduhũ de cuāha jĩ tũhun jā cundoho jĩ tũndóhó jā síquĩ nĩ, vísó ná cúu jĩ.

35 De tú ní nchivĩ cúnĩ jĩ cācu jĩ nũũ tũndóhó jā quiji nũũ jĩ jā síquĩ nduhũ, túsaá de tñũ tñhvi jĩ níí cánĩ. De tú ní nchivĩ vísó ná cúu jĩ jā síquĩ nduhũ jín síquĩ jā scāca jĩ tũhun jā scācu nĩ nchivĩ, túsaá de cutecũ jĩ níí cánĩ.

36 ¿Chĩ ní cuetiñũ vísó ná cúndeé nchivĩ nĩhĩn jĩ níí ñayivĩ, de tú quívi jĩ nũũ tñũ tñhvi jĩ?

37 Chĩ nduú nā jín cuitĩ chunáa nchivĩ jā cācu áno jĩ.

38 De nchivĩ yáhá nduú cándija cuitĩ jĩ, de cúsa maá cuāchi sáhá jĩ. De tú nā-ni nchivĩ cúcanoō jĩ nũũ nchivĩ yáhá jā síquĩ nduhũ, Yāa nĩ nduu tēe, jín síquĩ tũhun cāhān nĩ, de suni súcuan cucanoō nĩ jā síquĩ maá jĩ, quívi jā nenda nĩ jín ndācá ángel ndoo nĩ. De quívi ñúcuán chí vii ndasi cuñáhnú nĩ, tá cúu nũũ cúñáhnú Tatá nĩ, ncachĩ yā.

9

1 De suni nĩ ncāhān yā jín ndá dē: Ndāa cāhān nĩ jín ndá nú jā sava tēe iyó yáhá, mā cúu cuitĩ dē chí jondē cunĩ dē nāsa tátunĩ Yāa Dios jín poder yā, ncachĩ yā.

Jā tucu nī nduu yā
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Ñúcuán de nūū iñū quivī, de Jesús nī jeca yā Pedro jín Jacobo jín Juan, de cuāhā sīñ yā jín dē iin yucu súcūn. De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē.

³ De sahma yā nī jēndütē, de nī nduyaa ndasí tá cáá yūhā volcán. De nduú nī iin nchivī ñayiví yáhá cuu naquete ji jā nduyaa ndasí súcūán.

⁴ De nī jinī ndá dē jā Elías jín Moisés, tē nī iyo janahán, nátúhún ndúū dē jín Jesús.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jín yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá, de ná sáhá ndá sá ūñi vehe ramádá, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁶ Chi nī nchūhú ndasí ndá dē, de Pedro nduú ní nsáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

⁷ De nī nquiji iin vīcō nūhún, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vīcō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā māñi ndasí nī jín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁸ De nī nūcūndēhé ndá dē-ni, de nduú cá ní jínī dē ndúū tē ñúcuán, chí maá-ni cá Jesús.

⁹ De nī nuu ndá dē jín yā yucu. De nī ndacu nīhin yā nūū dē jā má cāchī dē nūū nī iin jā súcūán nī jinī ndá dē, chí jondē tá natecū maá yā, Yāā nī nduu tē, ncachī yā.

¹⁰ Jā ñúcuán nī nchuhun inī ndá dē ndācá jā ní ncuu ñúcuán, de jīcā tūhún táhān dē nā tūhun cúu jā natecū yā.

¹¹ De nī jīcā tūhún dē yā: De ndá tē stéhēn ley janahán, ¿nājēhé cáhān dē jā cánuú jā xihna cá Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī dē.

¹² De nī ncāhān yā jín dē: Jāndāā cúu jā xihna cá quiji iin tē cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cāchī tutū. ¿De nā cuá cáhān tucu tutū ñ siqui nduhū, Yāā nī nduu tē?

Cáhān jā ndoho ndasí nī, de sāhā jēhe inī ji nūū nī.

¹³ Sochi cáhān nī jín ndá nú, ja nī nquiji tē jāá ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nī nsáhá nāvāha ndá ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji, tá cúu nūū cáhān tūhun dē nūū tutū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jā
ñúhún tächī inī
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ De nī nenda yā jín ndá dē nūū ndá cá tē scuáha jín yā, de nī jinī yā nchivī cuāhā ndasí, nī jicó ndúū ji ndá dē. De suni íyó ndá tē stéhēn ley janahán, stáhān táhān dē jín ndá tē scuáha jín yā.

¹⁵ De tá nī jinī ndá nchivī jā vāji yā, de sáhvi inī ji, de jínu ji cuāhān ji nūū yā jā cáhān ji jín yā.

¹⁶ De nī jīcā tūhún yā ndá tē stéhēn ley janahán: ¿Nā siqui stáhān táhān ndá nú jín ndá dē? ncachī yā.

¹⁷ De nī ncāhān iin tē íyó ñúcuán: Maestro, nī nquisiáha sá sēhe yíi sá nūū ní, chí ñúhún iin tächī inī ji, de nī ncuñhín ji nī nsáhá.

¹⁸ De ní-ni cúu nūū íyó ji, de tächī ñúcuán jáhnī yíhí ji de scó cáva ji nūū ñúhún. De jēe tññ yuhú ji, de cāhñi nūhun ji sáhá. De cuācuxí ndasí ji. De nī ncāhān ndāhví sá jín ndá tē scuáha jín ní jā ná távā dē tächī, de nduú ní ncuu sáhá dē, ncachī dē.

¹⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tē nduú cándíja cuiti cúu ndá nú. ¿De nāsaa cá quivī cundeē nī jā ndoho nī jín nú? ¿De nāsaa cá quivī cuandeē inī nī jín nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

²⁰ De nī nquisiáha ndá dē ji nūū yā. De tá nī jinī tächī nūū yā, de nī jáhnī yíhí ji-ni. De nī jicó cáva ji nūū ñúhún, de nī ntuū ji, de nī jee tññ yuhú ji.

²¹ De Jesús nī jīcā tūhún yā tatá ji: ¿Nāsaa tiempo cúu jā sáhá súcūán jín ji? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jondē lulí ji.

22 De nī ncuu cuāhā vuelta nī scócava tāchī jī nūū ñúhūn jín nūū ndüté, jā cahñī jī cúnī. De tú cuu sáhá nī, de cundáhvi inī nī sáán de chindeé chituu nī sáán jā nduvāha sēhe sá, ncachī dē.

23 De nī ncāhān Jesús jín dē: Tú cuu candíja nú jā sáhá nī, chí nchivī cándíja de cuu ndacá-ni jā cúnī jī, ncachī yā.

24 De maá tatá sūchí ñúcuán nī ncāhān jee dē: Cándíja sá, de chindeé chituu nī sáán jā candíja ñhīn cā sá, ncachī dē.

25 De nī jinī Jesús jā távi ndasí nchivī nūū yā. De nī ncāhān yā nūū tāchī: Ndóhó tāchī jā nī nsáhá jāá ncuñíhīn ncuśóhó jī, nduhū tátúnī nī nūū nū jā quee nú inī sūchí yáhá, de mā ndívi nú cā inī jī, ncachī yā.

26 Ñúcuán de nī ncana cóhó tāchī, de nī jahñī yíhí tucu jī, de nī nquee cuāhān. De sūchí ñúcuán nī ncuu jī modo ndíyi, de nī ncāhān cuāhā nchivī jā nī jīhī jī.

27 Sochí Jesús nī ntiin yā ndahá jī, de nī nacani yā jī, de nī nūcuíñī jī.

28 Sá de nī nquívi Jesús inī iin vehe, de ndá tēe scuáha jín yā nī jicā tūhún sín dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú nī ncúu tavā ndá sá tāchī ñúcuán? ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā: Iin tāchí súcuán, chí mā quēé cuitī quíhīn de tú mā cácan táhvi nū de tú mā cóo nditē inī nū, ncachī yā.

*Jā nī ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)*

30 De nī nquee yā ñúcuán jín ndá dē, de nī nhāha yā ndáñúū Galilea cuāhān yā. De nduú cúnī yā jā cunī nī iin nchivī.

31 Chí stéhēn yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ncachī yā: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ndá jī nduhū nūū ndá tēe xēēn. De cahñī dē nduhū, de tá nī jīhī nī, de nūū únī quívi dē natecū nī, ncachī yā.

32 De nduú nī jícūhun inī ndá dē tūhun yáhá, de nī nchūhú dē

cātūhún dē yā síquī tūhun jā nī ncāhān yā.

*Nī nchivī cúu jā cúñáhnú cā
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)*

33 De nī nquenda yā jín ndá dē ñuū Capernaum, de tá nī nquívi yā inī vehe, de nī jicā tūhún yā ndá dē: ¿Nā tūhun nī natūhún ndá nú jā vají ó ichi? ncachī yā.

34 De nduú nī ncāhān cuitī ndá dē, chí ichi nī ncāhān ndá dē síquī nī iin dē cúñáhnú cā.

35 Ñúcuán de nī jécundeē yā, de nī ncana yā ndihúxī ūū dē, de nī ncāhān yā: Tú nī iin nú cúnī jā cuñáhnú cā, de sa sáhá nú maá nú jā cuu nú tēe nūu cā nūū ndá táhán nú, de cuu nú mozo nūū táhán nú.

36 Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā jī mähñū ndá dē. De nī numi yā jī, de nī ncāhān yā jín ndá dē:

37 Nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū jétáhvi jī iin sūchí lúli tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhvi jī. De nchivī jā jétáhvi nduhū, de nsūū maá-ni nduhū, chí suni Yāā jā nī ntají nduhū jétáhvi jī, ncachī yā.

*Nchivī jāá nduú cáhān síquī yā,
íñī jī jín yā
(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)*

38 Ñúcuán de nī ncāhān Juan jín yā: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jín sívi nī távā dē tāchī inī nchivī. De nī jasí ndá sá jā sáhá dē, chí nduú jica dē jín ó, ncachī dē.

39 De nī ncāhān Jesús jín dē: Mā cāsí ndá nú jā sáhá dē. Chí nī iin tēe jā jín sívi nī sáhá dē tiñū ñáhnú, mā cúū nacahān dē síquī nī.

40 Chí iin tēe jāá nduú cáhān contra síquī ó, íñī dē jín ó.

41 De nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū taji jī vísó iin ñajin ndute coho nú, síquī jā cándíja nú nduhū, de ndāā ndíja cúu jā ñhīn jī táhvi jī.

Xēen coo sīquī nchivī quívi nūū cuāchi

(Mt. 18.6-9; 5.13; Lc. 17.1-2; 14.34-35)

⁴² De tú iin sūchí lúli yáhá cándíja jī nduhū, de tú quívi jī cuāchi sáhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní núhnī iin yōsó cáhnú sūcūn nchivī ñúcuán, de quēe jī chījin ndute mar nícu.

⁴³ De tú ndahá nú sáhá jā quívi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū ná quihīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chī vāha cā jā coo iin-ni ndahá nú de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū ndahá nú de quívi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuitī.

⁴⁴ De ñúcuán chī nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁵ De tú jēhē nū sáhá jā quívi nú cuāchi, de suni vāha cā quehndē nū ná quihīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chī vāha cā jā coo tícúhlu nú de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū jēhē nū de quívi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuitī.

⁴⁶ De ñúcuán chī nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁷ De tú tīnūú nú sáhá jā quívi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū ná quihīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chī vāha cā jā quívi nú nūū tátúnī Yāā Dios jíin iin-ni tīnūú nú, nsūú cā jā coo ndúū tīnūú nú de quívi nú infierno.

⁴⁸ De ñúcuán chī nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁹ Chī tá cúu nūū quēe vāha oro sáhá ñuhūn, suni sūcuán quēe vāha nchivī sáhá tūndóhó. De ndācā cūñu jā sócō nchivī nūū yā, cúu uhguā sáhá ñīi.

⁵⁰ Vāha íyó ñīi, de tú ñīi ná náā jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu sáhá nú? Túsaá de cuu nú nchivī vāha, tá cúu nūū íyó vāha ñīi. De

cundeē vāha ndá nú jíin táhán nú, ncachī yā jíin ndá dē.

10

Sīquī jā má sndóo táhán tēe jíin ñahan

(Mt. 19.1-12; 5.31-32; Lc. 16.18)

¹ De nī nquee yā ñuū Capernaum, de nī jíin yā región Judea jíin incā lado yūte Jordán ichi nūū quēnda ncandīi. De ñúcuán nī ncutútú tucu nchivī nūū yā, de nī stéhēn tucu yā tūhun nūū jī, tá-ni sáhá yā.

² Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo nī nquenda dē nūū yā, chī cūnī dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jíicā tūhún dē yā tú íyó ley jā cuu ndusíin iin tēe jíin ñasíhí dē.

³ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā tiñu nī ndacu Moisés nūū nū jondē janahán?

⁴ De nī ncāhān ndá dē: Moisés nī jēhe dē tūhun jā cuvāha iin acta jā ndusíin dē jíin ña, de ndōo ña, ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Sīquī jā nīhin iní ndá nú, de jā ñúcuán cúu jā ní ndacu dē tiñu yáhá nūū nū.

⁶ Sochī jondē quívi xíhna ñúhún tá nī nsáhá Yāā Dios ndihi, chī tēe jíin ñahan nī nsáhá yā, cáchī tutū.

⁷ Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíin ñasíhí dē.

⁸ De iin-ni cā cúu ndúū dē, cáchī Yāā Dios. Túsaá dē nduú cā cúu ūū táhán dē, chī iin-ni cā cúu.

⁹ Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chī jā ní squétáhán Yāā Dios cúu, ncachī yā.

¹⁰ De tá nī nguívi ndá dē vehe, de ndá tēe scuáha jíin yā nī jíicā tūhún tucu dē yā sīquī tūhun ñúcuán.

¹¹ De nī ncāhān yā jíin dē: Tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē, de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásíquí ndéē dē ñasíhí dē.

¹² De tú iin ñahan sndóo ña yíi ña de nacueca ña incā tēe, suni cásíquí ndéē ña dē, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúli
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Ŋúcuán de nī nguenda nchivī nūū yā jīn ndá sūchí lúli, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De ndá tēe scuáha jīn yā, nī ncāhān dē nūū ndá nchivī jā vāji jīn ji.

¹⁴ De nī jinī Jesús, de nī nguīti inī yā, de nī ncāhān yā jīn ndá dē: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jīnā nūū nī, de mā cāsī ndá nū jā quiji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quívi ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji.

¹⁵ De ndāā cáhān nī jīn ndá nū, tú iin nchivī nduú jétáhvī ji jā tatúnī Yāa Dios nūū ji, tá cúu nūū jétáhvī iin sūchí lúli, de mā quívi cuitī ji ndahá yā, ncachī yā.

¹⁶ De nī numi yā ndá ji, de nī ntee yā ndahá yā xīnī ji, de nī jīcān táhvī yā jēhē ji.

Tūhun tēe cuíca
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Ŋúcuán de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā. De jīnu iin tēe nī nguenda dē, de nī jēcuīnī jiti dē nūū yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sāhā sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá ní cánī andiví? ncachī dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā jīn dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-nī cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jīn nī? Nduú nī iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-nī Yāa Dios.

¹⁹ Ja jīnī nū ndá tiñu jā ní ndacu Yāa Dios: Mā cásiquí ndēē tāhán nū. Mā cáhnī nū ndiyi. Mā sácuihná nū. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Mā stáhvī nū tāhán nū. Cuetáhvī nū nūū tatá nū nūū naná nū, ncachī yā.

²⁰ De nī ncāhān tēe ŋúcuán jīn yā: Ndācā tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondé tá lúli sá, Maestro, ncachī dē.

²¹ Ŋúcuán de nī ncumanī Jesús jīn dē, de nī ncāhān yā: Iin-nī cā tiñu cúmanī sāhā nū túsaá: Cuáhān

de xīcó ndihi nū jā névāha nū, de cuāha nū nūū nchivī ndāhvī. De jondé andiví cuāha yā jā vāha ndasí nūū nū. Sá de quiji nū cuniquīn nū nduhū cōhōn, de cuāha nū tūhun jā cundoho nū tūndóhó jā síquī nī, ncachī yā.

²² De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ntahúhvī inī dē. De cúcuécá inī dē cuāhān dē, chi cuíca ndasí dē.

²³ Ŋúcuán de nī ndéhé Jesús ní xīn yā, de nī ncāhān yā jīn ndá tēe scuáha jīn yā: Nchivī cuíca chi ūhvī ndasí quívi ji ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

²⁴ De ndá tēe scuáha jīn yā nī nsāhvi inī dē nī jini dē tūhun yáhá. De nī ncāhān tucu yā jīn ndá dē: Ndá nchivī jā cutóó xūhún, ūhvī ndasí quívi ji ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji.

²⁵ Ŋamā cā yāha iin camello yavī yitícú nsūū cā jā quívi iin nchivī cuíca inī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

²⁶ De víhī cā nī nsāhvi inī ndá dē nī jini dē, de nī jīcā tūhún tāhán dē: ¿De nī nchivī cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

²⁷ De nī ndéhé yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivī chi mā cúu squívi ji maá ji ndahá Yāa Dios, sochi maá yā chi cuu sāhā yā, chi ndihi-ni tiñu cuu sāhā yā, ncachī yā.

²⁸ Ŋúcuán de nī ncāhān Pedro jīn yā: Señor, de ndá sáan chi nī sndóo sá ndihi ja névāha sá, de níquīn sá níhín, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān nī jīn ndá nū, tú nā-ni nchivī sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, jā síquī nduhū jīn jā síquī jā scútē nuu ji tūhun jā scācu nī nchivī,

³⁰ túsaá de nanihīn ji iin ciento cā jā súcuán mitan, cúu vehe, cúu ñanī, cúu cuāha, cúu naná, cúu sēhe, cúu ñuhun, de suni jondé jīn jā cunī ūhvī nchivī ji. De incā vida jā quiji de cutecū ji ní cánī andiví.

³¹ Sochi cuāhā nchivī jā cúñáhnú mitan, nduu ji nchivī núu cā. De nchivī jā núu cā mitan, chi nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² De ñúhún ndá dē ichi jā cāa cuāhān Jerusalén. De Jesús yósnūú yā nūú ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá nchivī jā níquín ji yā, sáhvi inī ji ní jini ji tūhun cáhān yā, de yúhú ji. Ñúcuán de ní ncana síin tucu yā ndihúxī ūú tēe scuáha, de ní nquijéhé tucu yā cáchī tūhun yā ndācā jā quiji síquī yā:

³³ Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāa ní nduu tēe, nūú ndá sūtū cúñáhnú jíin nūú ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē síquī ní jā cuū ní. De nasiáha dē nduhū nūú ndá tēe naciōn Roma jā tátúnī jā ndée Jerusalén.

³⁴ De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nūú ní, de canī dē nduhū, de tivī síí dē nūú ní, de sá de cahnī dē nduhū. Sochi nūú únī quivī de natecū ní, ncachī yā.

*Jā ní jīcān Jacobo jíin Juan iin fa-
vor nūú yā*

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ñúcuán de Jacobo jíin Juan, ndúú sēhe Zebedeo, ní nguenda dē nūú Jesús, de ní ncāhān dē: Maestro, cúnī sá jā sáhá ní iin jā cācān sá nūú ní, ncachī ndúú dē.

³⁶ De ní ncāhān yā jíin dē: ¿Nā cuá cúu jā sáhá ní jíin nú cúnī nū? ncachī yā.

³⁷ De ní ncāhān ndúú dē: Cuāha ní tūhun jā cundeē sá xiín ní quivī nduñáhnú ní, iin sá lado cuáhá ní, de incā sá lado sátín ní, ncachī dē.

³⁸ Ñúcuán de ní ncāhān Jesús jíin ndúú dē: Nduú jíinī nū nā cuá cúu jā jīcān nū. ¿A cuu cundoho nú tūndóhó tá cúu nūú quiji síquī ní? ¿De á quenda nú cundoho xēen nū tá cúu nūú cundoho ní? ncachī yā.

³⁹ De ní ncāhān ndúú dē: Cuu sáhá sá, ncachī dē. De ní ncāhān yā jíin dē: Jāndāa cúu jā ndoho nú tūndóhó tá cúu nūú quiji síquī ní, de ndoho xēen nū tá cúu nūú cundoho ní.

⁴⁰ Sochi jā cundeē nū lado cuáhá ní jíin lado sátín ní, de nsūú nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá ní, de tēe ñúcuán níhīn, ncachī yā.

⁴¹ De ndihúxī cā tēe scuáha jíin yā, ní jini dē tūhun yáhá, de ní nquítī inī dē ní jini dē Jacobo jíin Juan.

⁴² De Jesús ní ncana yā ndá dē, de ní ncāhān yā jíin dē: Jíinī ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nūú nchivī ndá naciōn. Chi ndácu níhīn ndá dē nūú ji, de maá dē cáchī nāsa coo.

⁴³ Sochi ndá máa nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe jā cuetíñú ndá táhán nú.

⁴⁴ De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nūú, de sa sáhá nú maá nú mozo nūú ndá táhán nú.

⁴⁵ Chi sunī súcuán sáhá maá ní, Yāa ní nduu tēe, chi nsūú jā vāji ní jā cuetíñú ní nchivī, chi sa vāji ní jā cuetíñú nchivī nduhū. De cuāha ní maá ní jā cuū ní tácu scácu ní cuāhā nchivī, ncachī yā.

*Jā ní nasáhá vāhaya Bartimeo tēe
cuáá*

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Ñúcuán de ní nguenda yā ñuū Jericó jíin ndá tēe scuáha jíin yā. Sá de ní nquee yā ñúcuán cuāhān yā jíin ndá dē jíin ndá cā nchivī cuāhā. De Bartimeo tēe cuáá, sēhe Timeo, ndée dē yuhú íchí, jīcān dē caridad.

⁴⁷ De ní jini dē tūhun jā vāji Jesús tēe ñuū Nazaret. De ní nquijéhé dē cána jee dē: Jesús, maá ní jā cúu ní tatá rey David, cundáhvī inī ní sáán, ncachī dē.

⁴⁸ De cuāhā nchivī ní ncāhān ji nūú dē jā ná cāsī dē yuhú dē. Sochi víhí cā ní ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tatá rey David, cundáhvī inī ní sáán víi, ncachī dē.

⁴⁹ Ñúcuán de nī jencuiñi Jesús, de nī ncāhān yā: Cana dē ná quíji dē. De nī ncana ndá ji tēe cuáá ñúcuán: Ndeé coo inī nū. Nacuiñi ná cóhōn, chi cána yā ndóhó, ncachī ji.

⁵⁰ Ñúcuán de nī squéne dē sōō dē, de ñamā nī nacuiñi dē, de nī nquenda dē nūū Jesús.

⁵¹ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā cuá cúnī nū jā sáhá nī ndóhó? De nī ncāhān dē: Maestro, jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān Jesús jín dē: Cuáhán túsaá, chi nī ncandíja nū jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nū, ncachī yā. De nī ndunijīn-ni tīnūú dē, de nī jēcuniquīn dē Jesús cuāhān dē jín yā ichi ñúcuán.

11

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40;
Jn. 12.12-19)

¹ De cuācuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī ncuñatin yā ñuū Betfagé jín ñuū Betania, jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jín yā jā quihīn dē.

² De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi nūū. De tá nī nquīvi nū de cunī nū iin burro núhni tī, jā ni iin tēe ncháha ca cosō dē tī. De nandají nū tī, de quiji nū jín tī.

³ De tú ní iin cātūhún nūcu nándají nū tī, de cachī nū jā maá Jētohō ō jínī ñúhún yā tī, de ñamā natají yā tī ndiji tī, cachī nū, ncachī yā jín ndúū dē.

⁴ De cuāhān ndúū dē, de nī nīhīn dē burro ñúcuán núhni tī viéhé quēhe inī ichi. De nī nandají dē tī.

⁵ De sava nchivī íñi ñúcuán nī ncāhān jín dē: ¿Nā cuá sáhá ní jā nándají ní burro jūñā? ncachī ji.

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān ndúū dē tá cúu nūū ní ncachī Jesús nūū dē. Sá de nī nsiáá ji tī cuāhān dē jín tī.

⁷ De nī nenda ndúū dē jín tī nūū Jesús. De nī nchisō ndá dē sōō dē síqui tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸ De cuāhā nchivī nī scāá ji sōō ji inī ichi. De sava cā ji nī jāhnū ji ndahá ñuū, de nī jaquīn ji inī ichi.

⁹ De nchivī cuāhān ichi nūū yā jín nchivī níquīn ichi chátā yā, cána jee ji: Viī ndasí cúñáhnū yā. De vāha ndasí Yāā cúu yā chi vāji yā jín tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios.

¹⁰ De vāha ndasí coo, chi ja ñatin tatúnī yā tá cúu nūū ní ntatúnī tatā ō rey David. De viī ndasí cúñáhnū maá Yāā Dios, ncachī ji.

¹¹ Sá de nī nquīvi Jesús maá Jerusalén jín inī templo cāhnū. De nī ndéhé yā nūū ndácá ndatiñū jā íyó ní ñúcuán. De ja nī ñini, de nī nquee yā cuāhān yā ñuū Betania jín ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo
(Mt. 21.18-19)

¹² De quīvi téen, tá nī nquee yā ñuū Betania jín ndá dē, de cócon yā.

¹³ De jondē jícá nī jínī yā iin ñutun higo jā ndéē yūcū. De nī jēndéhé yā tú sanaā nīhīn yā higo jā caji yā. De nduú ní nīhīn cuitī yā, chi maá-ni yūcū ndéē, chi nsūū tiempo cúun higo cúu.

¹⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā nūū ñutun higo: Mitán de mā cúun cuitī cā higo xīnī nū, ncachī yā. De ndá tēe scuáha jín yā nī jini dē jā sūcuán nī ncāhān yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48;
Jn. 2.13-22)

¹⁵ De nī nenda yā jín ndá dē Jerusalén. De nī ndivi yā inī patio templo cāhnū, de nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxícō nūū nchivī jā sōcō ji. De nī scócáva yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jín silla ndá nchivī jā xícō paloma.

¹⁶ De nduú ní jēhe yā tūhun jā yāha nchivī inī templo jín ndatiñū ndíso ji.

¹⁷ De nī stéhēn yā tūhun nūū jī, nī ncachī yā: Yósō nūū tutū ī jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chí vehe nūū jīcān táhvī nchivī ndācá naciōn cúu, cáchī yā. Sochi ndá ndóhó, chí modo yavī cava jācuíhná nī nasāhá nú, ncachī yā.

¹⁸ De ndá tēe stéhēn tutū ley jīn ndá sūtū cúñáhnú, nī jīnī dē tūhun yáhá, de nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa cahñī dē yā. Chí yúhú ndá dē jā cuñáhnú cā maá yā nsūú cā ndá máá dē, chí ndācá nchivī cúsiī ndasí inī jī nīnī jī tūhun stéhēn yā.

¹⁹ De tá ja ñatin cuaā, de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā.

Jā ní nchīchī ñutun higo
(Mt. 21.20-22)

²⁰ De jānehēn quīvī téēn nī nayāha yā jīn ndá dē cuāhān yā. De nī jīnī ndá dē jā ñutun higo ñúcuán ja nī nchīchī ní jondē jīn yoho.

²¹ Ñúcuán de nī nūcūhun inī Pedro, de nī ncāhān dē jīn yā: Maestro, cūndéhé ní ñutun higo ñúcuán jā ní ncāhān ní nūū, de mitan ja nī nchīchī, ncachī dē.

²² De nī ncāhān Jesús jīn ndá dē: Cándija ndá nú jā sáhá Yāā Dios jā jīcān nū.

²³ Chí ndāā cāhān nī jīn nú, tú nā-ni nchivī cāhān jī jā cujiyo yucu yáhá quīhīn jondē nūū mar, de tú nduú jāni síquī inī jī, chí sa cándija jī jā coo tá cúu nūū cāhān jī, ñúcuán de quee ndaā jā ní ncāhān jī.

²⁴ Jā ñúcuán cúu jā cāhān nī jīn ndá nú, ndācá jā jīcān táhvī nū, de tú cándija nú jā nīhīn nū, de nīhīn nū.

²⁵ De tá jīcān táhvī nū, de cune cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, tácuā maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, suni cune cáhnú inī yā nūū cuāchi nū.

²⁶ Chí tú mā cúne cáhnú inī nū nūū táhān nú, de saá-ni maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, mā cúne cáhnú inī yā nūū cuāchi nū, ncachī yā.

Sīquī jā ndíso tíñú Jesús
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ñúcuán de nī nenda tucu yā Jerusalén, de jīca nuu yā inī templo cáhnú. De ndá sūtū cúñáhnú, jīn tēe stéhēn ley janahán, jīn tēe ñáhnú jā ndácu tíñu, nī nguenda ndá dē nūū yā.

²⁸ De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nīhīn tíñú nú ndá tíñu jā sáhá nú yáhá? ¿De ní iin nī ntee tíñu ndóhó jā sáhá nú sūcuán? ncachī ndá dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. De tú cuu scócoo nú, ñúcuán de cachī nī nūū nū ní jondē nī nīhīn tíñú nī jā sáhá nī tíñu yáhá.

³⁰ ¿Ní iin nī ntee tíñu sīquī Juan jā ní scuéndutē dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? Cachī nūū nī, ncachī yā.

³¹ Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tíñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jīn ō: ¿Túsaá de nājēhé cúu jāá nduú ní ncándija ndá nú jā ní ncāhān dē?

³² De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tíñu sīquī dē, de quítī inī nchivī cunī jī yóhó, ncachī ndá dē jīn táhān dē. Chí yúhú ndá dē jā quítī inī nchivī, chí ndivī jī cándija jī jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan.

³³ Jā ñúcuán nī ncāhān ndá dē jīn yā: Nduú jīnī nī, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cáchī nī nūū nū ní iin nī ntee tíñu sīquī nī jā sáhá nī tíñu yáhá, ncachī yā.

12

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ De nī nquijéhé yā cāhān yā tūhun yátá jīn ndá dē: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe sūcún tácuā cuu coto dē ní cáhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe

jā satíñú nūū, de cuu sava dē ndihā jín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jīcā dē.

² De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo jā cuánaquēhen jī sava ndihā uva nūū ndá tēe satíñú.

³ De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo, de nī ncani dē jī, de nī natajī uun dē jī cuānohōn jī.

⁴ Ñúcuán de tēe xíi uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe satíñú nī jēhe dē yūū xīnī mozo ñúcuán, de nī stácuēhé dē, de nī ncāhān nāvāha dē nūū.

⁵ De tēe xíi uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De nī jahni ndá dē jī. De suni súcuán nī ntají dē cuāhā cā mozo cuāhān, de sava jī nī ncani ndá dē, de sava cā jī nī jahni dē.

⁶ De tēe xíi uva, íyó iin sēhe dē de mānī ndasí dē jín. De jā sándihí de nī ntají dē sēhe dē cuāhān nūū ndá tēe satíñú. De jáni inī dē jā cuetáhvi ndá tēe ñúcuán nūū sēhe dē.

⁷ Sochi ndá tēe satíñú nī natúhún ndá máa: Tēe xíi táhvi cúu yáhá. Ná cáhni ō jī, de ndōo táhvi jī cuu ó, ncachī ndá.

⁸ De nī ntiin ndá dē jī, de nī jahni dē, de nī squéne dē jī yuhú ñúhún ñúcuán, ncachī yā.

⁹ Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíi uva? Nenda dē de cahni dē ndá tēe satíñú, de cuāha dē ñuhun jā cáa uva nūū sava cā tēe jā satíñú nūū.

¹⁰ ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchi tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,
maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

¹¹ Maá Jētoho ō Yāa Dios nī nsáhá yā súcuán,

de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá.

Cáchī tutū, ncachī yā.

¹² Ñúcuán de nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Chi nī jicūhun

inī dē jā sīquī ndá máa dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe jā satíñú nūū uva jín ndá tēe jā sáhá vehe. Sochi sīquī jā yúhú ndá dē jā quiti inī nchivi, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Sīquī xūhún renta

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe grupo fariseo jín grupo Herodes, cuāhān dē nūū yā, chi nducú ndá dē nāsa sáhá dē tácuā cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

¹⁴ De nī nguenda ndá dē, de nī ncāhān dē jín yā: Maestro, jínī ndá sá jā tēe cāhān ndāa cúu ní, de nduú yúhú ní jā cāhān nī iin nchivi sīquī ní. Chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivi, chi inuú-ni sáhá ní jín ndá jī. De stēhēn ndāa ní nāsa squíncuu nchivi nūū Yāa Dios. ¿De á íyó vāha jā chunáa ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tiin nación maá ó? ¿A chunáa ó, á mā chúnáa ó? ncachī dē.

¹⁵ De maá yā jínī yā jā stáhvi-ni ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nājēhe cúu jā jító túnī ndá nú nduhū? Taji iin xūhún ná cundēhé nī, ncachī yā.

¹⁶ De nī jēhe ndá dē xūhún, de nī ndēhé yā nūū, de nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndēe nūū xūhún yáhá, de nā sívi cúu jā ndēe yáhá? De nī ncāhān ndá dē jín yā: Rey ñúcuán cúu.

¹⁷ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāa Dios ndacá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē nī jini dē jā ndichí nī ncāhān yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndiyi

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ñúcuán de jacū tēe grupo sādudeo nī nguenda dē nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchi dē jāa nduú

nátecū cuitī ndīyi. De nī jīcā tūhún dē yā sīquī iin tūhun:

¹⁹ Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāhā ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jín ña, nūcuīñi jī nūū ndīyi ñanī dē, cáchī tutū.

²⁰ De nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñūhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

²¹ De tēe ūū nī nacueca dē ña, de suni nī jīhī dē, de suni nduú nā sēhe dē ní íyo. De saá-ni tēe ūnī.

²² De ndihújā dē nī nacueca dē ña, de nī iin dē nduú ní íyo sēhe dē. De jā sándihí de nī jīhī ñahan ñúcuán.

²³ Túsaá de tá natecū ndá dē quīvī jā natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndeē jín ña, ncachī ndá dē jín yā.

²⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín dē: Ndasí stívī ndá nú tūhun sīquī jāa nduú jícūhun inī nū jā cáhān tutū ī, de nī nduú jínī nū jā íyó poder Yāa Dios jā nastécū yā ndīyi.

²⁵ Chi quīvī jā natecū ndá ndīyi, de nduú cā nā tūhun jā quetáhān tēe jín ñahan coo. Chi coo ndá jī tá cúu ndá ángel Yāa Dios andivī.

²⁶ De sīquī jā natecū ndīyi, ¿á nduú ní ncāhvi ndá nú tutū jā ní ntee Moisés, nāsa nī ncāhān Yāa Dios jín dē mǎhñū yūcū jā cáyū ñuhūñ? Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jín Isaac jín Jacob, ncachī yā nūū Moisés.

²⁷ Chi vísō ja nī jīhī ndá dē sochi tēcū dē nūū íyó maá yā, chí cúu yā Yāa jā sáhā jā tēcū nchivī níí cání. Ndasí stívī ndá nú tūhun yā túsaá, ncachī yā jín ndá dē.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāa Dios

(Mt. 22.34-40)

²⁸ De nī nguenda iin tēe stéhēn ley janahán, de nī jini dē jā stíchī táhān ndá tēe ñúcuán jín Jesús. De nī jinī dē jā vāha nī scócoo yā tūhun.

De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní tūhun cúu jā ndacu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū ndá cá tūhun jā ní ndacu yā janahán? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: Yáhá cúu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū ndácá cā: Cáchī tutū: Nchivī Israel, cunini nú: Maá Jētohō ō Yāa Dios chí mátúhún yā-ni íyó.

³⁰ Túsaá de coo manī ndasí nú jín maá Jētohō nū Yāa Dios jondē jín inī jín ánō nū, jín níí jāa ntūnī nū, jín níí fuerza nū. Yáhá cúu tūhun ndacu yā jā cánuú ndasí cā.

³¹ De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvi inī nū táhān nú tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nú, cáchī tutū. Nduú cā nā incā tūhun ndacu tiñu cánuú cā íyó, chí yáhá-ni cúu, ncachī yā jín dē.

³² Ñúcuán de tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē jín yā: Vāha nī ncāhān ní Maestro. Chí ndāa jā iin-ni Yāa Dios íyó, de nduú cā nā incā yā íyó.

³³ De cánuú jā coo manī ndasí ó jín yā jondē jín inī jín ánō ō, jín níí jāa ntūnī ō, jín níí fuerza ō, de cundáhvi inī ō táhān ó tá cúu nūū cundáhvi inī ō maá ó. De cánuú ndasí cā yáhá nsūū cā jā teñuhūñ ō quiti jín ndá cā jā sōcō ō nūū yā, ncachī dē.

³⁴ De nī jinī Jesús jā vāha nī scócoo dē tūhun, de nī ncāhān yā jín dē: Ja ñatin cuu quīvi nú ndahá Yāa Dios jā tatūnī yā nūū nū, ncachī yā. Ñúcuán de nī iin cā ndá dē, nduú cā ní nchūndeē inī dē jā cātūhún dē yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ De stéhēn Jesús tūhun inī templo, de nī ncāhān yā: ¿Nāsa cúu jā cáchī ndá tēe stéhēn ley janahán jā Cristo cúu tatā rey David?

³⁶ Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán: Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jín Jētohō ni, Yāa jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nū,
de ná sáhá nī jā candeē nū poder
ndácá jā jínī ūhvī ndóhó.
Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

³⁷ Túsaa de visō chījin tatā David
cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō
dē yā, chi jondē nūū Yāa Dios vāji
yā, ncachī yā. De ndá nchivī cuāhā
jétahān inī ji nīni ji tūhun cáhān yā.

*Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá
dē*
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54;
20.45-47)

³⁸ De stéhēn yā tūhun, de nī
ncāhān yā jín ji: Coto má candíja
ndá nū ndá tēe stéhēn ley janahán.
Chi cúsi inī ndá dē jícā nuu dē jín
sahma cání jā stéhēn jā cúñáhnú dē,
jín jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū
yáhvi.

³⁹ De jétahān inī ndá dē cundeē
dē nūū silla yíñúhún cā inī vehe ī
sinagoga, jín silla yíñúhún cā nūū
íyó vico jā yáji nchivī.

⁴⁰ De cándeē dē vehe ndá ñahan
quéndōo ndáhvī. De nahán jícān
táhvi dē tácuā canī inī nchivī jāá
nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chi
sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachī
yā.

Jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún
(Lc. 21.1-4)

⁴¹ De iin quivī ndéē Jesús inī tem-
plo cāhnú ichi nūū ndá jātūn nūū
sócō ji xūhún. De ndéhé yā nāsa
chúhun nchivī xūhún inī jātūn. De
cuāhā nchivī cuicá nī nchuhun ji
cuāhā xūhún.

⁴² De nī nquenda iin ñahan viuda
jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña
ūū centavo lulí inī iin jātūn.

⁴³ Nūcuán de nī ncana yā ndá tēe
scuáha jín yā, de nī ncāhān yā jín
dē: Ndāā cáhān nī jín ndá nū jā
ñahan viuda ndáhvī yáhá, cuāhā cā
nī nsōcō ña nsūū cā jā ní nsōcō ndá
nchivī cuicá.

⁴⁴ Chi ndá máá ji nī nsōcō ji jā
ní ndōo nūū xūhún cuāhā ji. De
ñahan yáhá, visō ndáhvī ndóho ña,

de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū
ña, ncachī yā jín ndá dē.

13

Jā ní ncachī yā jā naā templo
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ De tá nī nquee Jesús inī tem-
plo cāhnú, de iin tēe scuáha jín yā
nī ncāhān dē: Maestro, cūndéhé ní
nācā vii ndasí cáá ndá vehe yáhá
jā cúu templo, jín ndá yūū jā ní
ncuvāha, ncachī dē.

² De nī ncāhān yā jín dē: Ndácá
vehe náhnú yáhá jā ndéhé nū, chi
iin quivī mā cóso táhán cā nī iin
yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

*Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi
ñayívi*
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24;
17.22-24, 31)

³ De cuāhān yā jín ndá dē yucu
Olivos, jā íñi ichi nūū templo cāhnú.
De nī jécundeē yā ñūcuán. De Pedro
jín Jacobo jín Juan jín Andrés, nī
jícā tūhún sún dē yā:

⁴ Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quivī
coo ndácá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De
nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá
jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān yā: Coto má stáhvī
nī iin dē ndá ndóhó.

⁶ Chi quiji cuāhā tēe jín sívī nī
jā stáhvī: Maá nī cúu Cristo, cachī
dē. De súcuán de stáhvī dē cuāhā
nchivī.

⁷ De nīhīn nū tūhun jā ndácá lado
íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De
mā cúyūhú nū, chi cánuū jā súcuán
coo, sochi ncháha ca quenda quivī
jā ndihi ñayívi.

⁸ Chi nenda nación sīquī incā
nación, de nenda ñuū sīquī incā ñuū
jā canāá. De cháhá chúcuán tān,
de coo tāmā, de nenda nchivī sīquī
táhán ji. De ndácá yáhá cúu tūndóhó
jā quijéhé xihna ñúhún cā.

⁹ De coto ndá nū maá nū, chi
nastúu ndá ji ndóhó nūū justicia, de
inī ndá vehe ī sinagoga canī ndá ji
ndóhó. De quínasiáha ji sava ndá nū
nūū ndá gobernador jín nūū ndá

rey, de cāhān ji cuāchi sīquī nū sīquī jā cándija nú nduhū. De sūcuán de cuu nacani nū tūhun nī nūū ndá dē.

¹⁰ Chi cánuú jā xihna cā cūte nuu tūhun nūū nchivī ndācá nación nāsa scācu nī ji, sá de jīnu quivī.

¹¹ De tá quīnāsīāha ndá dē ndóhó nūū justicia, de mā nācani tūha inī nū nāsa nascócóo nú tūhun nūū ndá dē. Chi hora ñúcuán de maá Yāa Dios cuāha yā tūhun nūū nū nāsa cāhān nū, de tūhun ñúcuán cāhān nū. Chi nsūū maá nú cúu jā cāhān, chi Espíritu Santo cúu jā cāhān.

¹² De ñanī jīn ñanī nastúu táhán jā ná cúu. De tatá nastúu sēhe jā cuū. De sēhe nenda sīquī tatá jīn naná jā cahni.

¹³ De ndācá nchivī quītī inī ji nūū nū jā sīquī nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nīhin jīn tūhun nī jondē quivī jīnu, chi cācu ji.

¹⁴ De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nēhén jā quiiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chi iin quivī de cunī ndá nú jā cuiñi dē inī maá templo nūū nduú nā ley jā cuiñi dē, de sāhá nāvāha dē jā stívī dē ndá ndatíñú ī. De tá cunī nū jā sūcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quīhīn ji.

¹⁵ De nchivī ndéē yātā vēhé, mā ndívi ji inī vehe jā tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácuca cācu ji.

¹⁶ De nchivī íyó nūū itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

¹⁷ De quivī ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jīn jā ndéca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

¹⁸ Túsaá de cācān táhvī nū jā má quījī tūndóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo cúun yūhā.

¹⁹ Chi tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xéēn, jāā nchāha ca coo sūcuán jondē quivī jā ní nsāhá Yāa Dios ñayiví de jondē mitan. De

tá yāha tūndóhó ñúcuán de ní mā cōó cā jā sūcuán.

²⁰ De tú mā násndiyi maá Jētohō ō Yāa Dios tiempo coo tūndóhó ñúcuán, de ní iin nchivī mā cácu cuitī ji. De jā sīquī nchivī cándija jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndiyi yā quivī.

²¹ Túsaá de tú iin nchivī cāhān jīn nú: Yáhá cūndēhé nú jā ndéē Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nú jā ndéē yā, cachī ji, de mā cándija nú jā cāhān ji.

²² Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu dē. De sāhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī cunī ji, tácuca stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sāhá dē.

²³ Sochi ndito coo inī ndá nú, chi ja ní ncachī ndihi nī nūū nū mitan jondē nchāha ca coo.

Nāsa coo quivī tá nenda Yāa nī nduu tēe

(Mt. 24.29-36, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ De quivī ñúcuán, tá ja ní ndihi ndācá tūndóhó yáhá, de cutuún ncandīi, de yōō chi mā cútūu cā.

²⁵ De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andiví chi quisi.

²⁶ Ñúcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāa nī nduu tēe, nenda nī jīn vīcō, de cundiso nī cuāhā poder, de vīi ndasí cuñáhnú nī.

²⁷ Ñúcuán de tají nī ndá ángel nī quiiji jā nastútú ndācá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayiví, jondē nūū ndíhi ñayiví de jondē nūū ndíhi andiví.

²⁸ Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja ní nene numa, de ní nacōco yūcū, de ja jínī ndá nú ja ní ncuñatin tiempo iñní.

²⁹ De suni sūcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jícūhun inī nū ja ní ncuñatin quivī nenda nī, de ñamā coo.

³⁰ De ndāā cāhān nī jīn ndá nú jā má cúu ndihi nchivī jā cunī ndá

tündóhó yáhá, chi jondē quee ndaā ndihi tá ncachī ni.

³¹ Andiví jín ñayívi chi naā, sochi ndacá tūhun cáhān ni chi mā náa, chi quee ndaā ndihi.

³² Sochi quívi jín hora jā nenda nī, chi ni iin nchivī nduú jínī, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāa Dios. Chi mátúhún-ni Tatá nī cúu jā jínī.

³³ Tusaá de cuhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de ndito coo inī nū, de cācān táhvī nū, chi nduú jínī nū nā quívi nenda nī.

³⁴ Chi coo modo iin tēe jā quíhīn jīcá dē, de tá ncháha ca quee dē vehe dē, de nī ndacu dē nū ndá mozo dē nā tiñu sáhá iin iin dē. De nī ndacu dē nū tēe jito vihéhe jā nā cóo ndito dē.

³⁵ De saá-ni ndá máá nú, ndito coo inī nū. Chi cúu nī tá cúu jētohō vehe, de nduú jínī nū nā hora nenda nī, á ja ñatin cuaā, á ñuú, á jā cána lohló, á jānehēn.

³⁶ Chi iin sanaā-ni de nenda nī, de ndito coo nú tácu mā nīhīn ni ndóhó jāa nduú iyó tūha nú.

³⁷ De tūhun cáhān ni jín ndá nú yáhá, suni cáhān ni jín ndi-vii nchivī: Ndito coo inī ndá nú, ncachī yā.

14

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ De cúmanī ūū cā quívi sá de quijéhe vico pascua jā yáji ndá nchivī hebreo státíla jāa nduú nā levadura yíhí. De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú dē modo nāsa tiin dē Jesús jín tūhun tūhún, de cahnī dē yā.

² De nī ncāhān ndá dē: Mā tiín ó dē maá quívi vico, chi nenda nchivī sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīnī yā

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ De iyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuéhē stéhyū. De juni yáji yā stāa, de nī nquenda iin ñahan nūū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume, jā maá-ni itā nardo cúu, de yāhvi ndasí ndéē. De nī ntahví ña frasco, de nī jōsō ña xīnī yā.

⁴ De sava tēe iyó ñúcuán nī nquítī inī dē, de nī ncāhān ndá máá dē: ¿Nājēhē cúu jā snāa cáhá ña perfume yáhá?

⁵ Chi cuu cuyāhvi víhí cā ūnī ciento denario, de cuāha ó xūhún ñúcuán nūū nchivī ndāhvī nīcu, ncachī ji. De nī ncāhān sōo ndá dē jín ña.

⁶ De nī ncāhān Jesús: Mā stāhān ndá nú ña. ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nacani uhvī inī ña? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsáhá ña nduhū.

⁷ Chi níní iyó nchivī ndāhvī jín nú, de tú cúnī ndá nú de cuu sáhá váha nú jín ji. De nduhū chi mā cúndeē cā ni jín nú.

⁸ Chi nī nsáhá ña ndihi jā cuu sáhá ña jā mānī ña jín nī. Chi jondē ncháha ca quiyuhū ni de ja nī nsáhá tūha ña nduhū jā ní jōsō ña perfume nduhū.

⁹ De ndāa cáhān ni jín ndá nú, ní cáhnú ñayívi ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun jā scácu nī nchivī, de suni nacani ji tūhun jā ní nsáhá ñahan yáhá, tácu nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Ñúcuán de Judas Iscariote, iin jā úxī ūū tēe scuáha jín yā, nī jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú, de nī nsáhá ndāa dē jín jā nastúu dē Jesús nūū ndá.

¹¹ De tá nī jini ndá sūtū jā cáhān dē, de nī ncusiī inī. De nī nquee yuhú ndá jā cuāha xūhún nūū dē. De jondē quívi ñúcuán de ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā.

Jā ní jaquín yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² De nī nquenda maá quivī jā quijéhe vico pascua jā yáji nchivī státílā jāá nduú nā levadura yíhí, de suni quivī ñúcuán jáhnī ndá ji ticāchí lúli tá cúu nūú ní ndacu Yāā Dios jā sáhá ji vico pascua. De ndá tēe scuáha nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní cúu nūú cúnī ní jā quísáhá tūha sá nūú cuxínī ní vico pascua? ncachī dē.

¹³ De nī ntají yā ūū tēe scuáha jín yā jā quihín dē, de nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán jondē ñuū, de ñúcuán jēcutáhán nú jín iin tēe ndíso quiyi ndute. De cuniquín nū dē quihín nū jín dē.

¹⁴ De vehe nūú ndīvi dē, ñúcuán cāhān nū jín tēe xivéhe: Cāchī maá Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cúu jā cuāha núú ní nūú cuxínī yā vico pascua jín ndá tēe scuáha jín yā? Cāchī nū.

¹⁵ De maá dē chi stéhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nūú jā íyó tūha. De ñúcuán sáhá tūha nú jā cuxínī ó, ncachī yā jín dē.

¹⁶ De cuāhān ndúū tēe scuáha jín yā, de nī nquenda dē ñuū ñúcuán, de nī nīhín dē tá cúu nūú ní ncachī yā jín dē. De nī nsáhá tūha dē jā cuxínī yā vico pascua.

¹⁷ De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā jín ndihúxī ūū dē.

¹⁸ De nī jēcundeē ndá dē nūú mesa yáji dē stāā, de nī ncāhān yā: Jāndāā cāhān nī jín ndá nú jā iin nú jā yáji jín nī mitan, nastúu nú nduhū, ncachī yā.

¹⁹ Ñúcuán de nī ncucuéca inī ndá dē, de tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A sáán? ncachī iin dē. De saá-ni incā dē: ¿A sáán? ncachī ndá dē.

²⁰ De nī ncāhān yā jín dē: Iin jā úxī ūū nū jā yáji cāhnú jín nī iin cōhō, suu nastúu nduhū.

²¹ De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quihín nī cuū nī, tá cúu nūú yósō tūhun nī nūú tutū ī. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu

nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

²² De juni yáji ndá dē jín yā, de nī nquehen yā státílā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūú Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūú ndá tēe scuáha jín yā. De nī ncāhān yā: Caji ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

²³ Ñúcuán de nī nquehen yā iin vaso jā ñūhún ndūxi uva, de nī nacuetáhvī yā, de nī jēhe yā nī jīhi ndihi dē.

²⁴ De nī ncāhān yā jín dē: Yáhá cúu nīñī nī jā sōcō nī jā cúu trátū jēé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī.

²⁵ De jāndāā cāhān nī jín ndá nú jā má cōhó cā nī ndūxi uva yáhá, chi jondē quenda quivī jā tatúnī Yāā Dios ní ñayiví, sá de coho tucu nī jín ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jínī dē yā

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34;
Jn. 13.36-38)

²⁶ De nī jita yā jín ndá dē iin yaā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jín dē jondē yucu Olivos.

²⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndi-vī nū nayūhú nú jā síquī nduhū jacuāā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūú tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jito ticāchí, de ndá ticāchí cūte nuu tī jā yūhú tī, cáchī.

²⁸ Sochi tá natecū nī, de xihna cā nī cosō nūú quihín nī región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

²⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jín yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sáán chi mā náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

³⁰ De nī ncāhān yā jín dē: Jāndāā cāhān nī jín nú, jacuāā mitan jondē ncháha ca cana lohlo ūū vuelta, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

³¹ Sochi nī ncāhān téyíí dē jíin yā: Vísō ná cúu sá jíin ní, sochi mā cāchí cuítí sá jáa nduú jíin sá ní, ncachí dē. De suni súcuán nī ncāhān ndihi dē.

Jā ní jīcān táhvī yā nūu huerto Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Nūcuán de nī nguenda yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nūu nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá-ni cundee ndá nú de ná quíhīn nī cācān táhvī ní, ncachí yā.

³³ De nī jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan cuāhān yā jíin dē. De nī nguījéhé yā xíí cúu inī yā de cúcuécá ndasí inī yā jā quíjī tūndóhó síquī yā.

³⁴ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí inī ní jondē jā ñatin cuū ní. Yáhá cundetu ndá nú de cundito nū, ncachí yā.

³⁵ De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuíñi jítí yā nī ntuu yā nūu yā nūu ñūhún. De nī jīcān táhvī yā nūu Yāa Dios jā tú cuu de mā cūndoho yā tūndóhó jā vāji síquī yā.

³⁶ De suha nī ncāhān yā: Tatá maá sá, ndihi-ni tiñu cuu sáhá maá ní. De sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quíjī síquī sá. Sochi nsūu jā cúní maá sá, chí jā cúní maá ní ná cóo, ncachí yā.

³⁷ De nī nenda yā nūu ndinúní tēe scuáha jíin yā, de nī jinī yā jā quíxīn ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: Simón, ¿á jā quíxīn nū? ¿A nduú ní ncúu cundito nú jíin nī vísō iin hora?

³⁸ Coo ndito inī ndá nú de cācān táhvī nū jā chindeé yā ndóhó tácu mā cótō túní jānehén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chí cúní ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nū chí nduú fuerza, ncachí yā.

³⁹ De nī jēhēn tucu yā, nī jīcān táhvī yā, de suni tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

⁴⁰ De nī nenda tucu yā nūu dē, de nī jinī yā jā quíxīn tucu ndá dē, chí

ndasí jíhī dē mahná. De nduú cā ní níhīn ndá dē tūhun scócóo dē nūu yā.

⁴¹ De nī nenda yā vuelta ūnī, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Mitān de cūsūn ndá nú-ni cā de natātú nú. De nduú chí jā nī ncuu, chí jā nī nguenda hora, de nduhū, Yāa nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

⁴² Nacuiñi ndá nú, chí jā vāji tēe nastūu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachí yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ De juni súcuán cāhān cā yā, de nī nguenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūu tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chí ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahān jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ntetiñú ndá tēe ñúcuán.

⁴⁴ De Judas, tēe jā nastūu yā, jā nī jēhe dē iin seña nūu ndá tēe ñúcuán, chí nī ncachí dē: Tēe jā techuhú ní, ñúcuán cúu. Tiin ndá nú quíhīn nū jíin, de mā siáa cuítí nū, ncachí dē.

⁴⁵ De nī nguenda dē nūu Jesús, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, Maestro, ncachí dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁴⁶ De ndá cā tēe ñúcuán nī ntiin dē yā, de cuāhān dē jíin yā.

⁴⁷ De iin tēe íyó jíin yā nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.

⁴⁸ De nī ncāhān Jesús jíin nchivi cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á naá cúu?

⁴⁹ Ndācá quívi nī iyo nī jíin ndá nú inī templo cāhnú, nī stéhēn ní tūhun, de nduú ní ntiin ndá nú nduhū. De súcuán sáhá ndá nú tácu quee ndaā jā cāhān tutū ñ, ncachí yā.

⁵⁰ Nūcuán de ndihi tēe scuáha jíin yā, nī sndóo dē yā, de nī jinū dē cuāhān dē.

Tēe suchí jā ní jinu

⁵¹ De iin tēe suchí níquín dē yā cuāhān dē jín yā. De nǎjin dē iin sahma cuijín-ni, chí íyó ñíi dē. De nǎntiín ndá tēe ñúcuán dē.

⁵² De maá-ni sahma cuijín ñúcuán nǎ nǎhín ndá. De nǎ jinu ñíi dē cuāhān dē.

Jā ní ñíi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ñúcuán de cuāhān ndá dē jín Jesús nūū sūtū cúñáhnú cā. De ndācá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu jín ndá tēe stéhēn ley janahán, nǎ ncutútú dē.

⁵⁴ De Pedro chí jícá-ni níquín dē yā, de nǎ nguenda dē inǎ patio sūtū cúñáhnú cā. De nǎ jēcundeē dē jín ndá policía, násaā dē nūū ñúhūn.

⁵⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, nǎ nducú dē cuāchi sǎquǐ Jesús, chí cahni dē yā cúnǎ dē. Sochi nduú ní nǎhín ndá dē.

⁵⁶ Chí cuāhā dē nǎ ncāhān tūhún dē sǎquǐ yā, sochi nduú ní nguétáhán tūhun jā ní ncāhān ndá dē.

⁵⁷ Ñúcuán de nǎ nacuiñi sava dē, de nǎ ncāhān tūhún dē cuāchi sǎquǐ yā, ncachǐ dē:

⁵⁸ Ndá máá sá nǎ jini sá jā ní ncāhān dē jā canǎ dē templo yáhá jā ní ncuvāha jín ndahá tēe, de nūū únǎ quǐvi de nasáhá dē incā jā má cúvāha jín ndahá tēe, ncachǐ ndá dē.

⁵⁹ De nǎ jín tūhun yáhá de nduú ní nguétáhán tucu tūhun jā cáhān ndá dē sǎquǐ yā.

⁶⁰ Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nǎ nacuiñi dē nūū nchivǐ cuāhā, de nǎ jícā tūhún dē Jesús: ¿Nūcu nduú cáhān cuiti nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá sǎquǐ nū? ncachǐ dē.

⁶¹ Sochi maá yā nduú ní ncāhān yā, chí nduú ní náscócóo cuiti yā. De sūtū cúñáhnú cā nǎ jícā tūhún tucu dē yā: ¿A maá nú cúu Cristo,

Sēhe Yāā vāha jā cúñáhnú? ncachǐ dē.

⁶² De nǎ ncāhān yā: Suu cúu nǎ. De cunǎ nū jā nduhū, Yāā nǎ nduu tēe, cundeē ni lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nǎ ichi andivǐ jín vícō, ncachǐ yā.

⁶³ Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nǎ ndatá dē-ni sahma dē jā ní nguǐti inǎ dē, de nǎ ncāhān dē: ¿Nǎ testigo cā jini ñúhún ó túsáá?

⁶⁴ Chí jā nǎ jini ndá nū jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quǐti inǎ Yāā Dios, chí sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿De nása jāni inǎ ndá nū? ncachǐ dē. De ndihi dē nǎ ncāhān dē jā ná cúu yā.

⁶⁵ De sava dē nǎ ntivǐ sǐi dē nūū yā, de nǎ jasǐ dē sahma nūū yā, de nǎ jēhe dē jǎquǐ yā, de nǎ ncāhān ndá dē jín yā: Cachǐ ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachǐ dē. De ndá policía nǎ ncani dē nūū yā.

Jā ní ncachǐ Pedro jāā nduú jini dē yā

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ De ndéē Pedro inǎ patio ichi chíjin nūū íyó Jesús. De nǎ nguenda iin ñahan sátiñú vehe sūtū cúñáhnú cā.

⁶⁷ De nǎ jini ña nūū dē jā ndéē dē násaā dē yúñúhūn. De nǎ ndéhé vāha ña nūū dē, de nǎ ncāhān ña: Ndóhó chí suni nǎ jica nū jín Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachǐ ña.

⁶⁸ De maá dē nduú ní ncáchǐ dē, chí nǎ ncāhān dē: Nduú jini nǎ dē, de nǎ nduú jini nǎ tūhun cáhān nū, ncachǐ dē. De nǎ nqee dē viéhé távēhé, de nǎ ncana-nǎ lohló.

⁶⁹ De ñahan sátiñú ñúcuán, nǎ jini tucu ña nūū dē, de nǎ nguǐjéhé ña cáhān ña jín ndá nchivǐ jā íyó ñúcuán: Tēe yáhá chí suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu, ncachǐ ña.

⁷⁰ Sochi nduú ní ncáchǐ tucu dē. De nǎ ncunúú jacú cā, de nchivǐ íyó ñúcuán nǎ ncāhān tucu jǐ jín Pedro: Jándāā ndija jā suni táhān ndá dē cúu nū, chí tēe Galilea cúu nū, de iin

nuú-ni cáhān nū jín ndá dē, ncachī jī.

⁷¹ Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyí dē já ná cúndeē cuāchi sīquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jínī cuitī nī tēe ñúcuán já cáhān ndá nū tūhun dē, ncachī dē.

⁷² Ñúcuán de nī ncana-ni lohlo vuelta ūū. De nī nūcūhun inī dē tūhun já nī ncāhān Jesús jín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohlo vuelta ūū, de yūhú nū de cachī nū ūnī vuelta jáā nduú jínī nū nduhū, ncachī yā. De nī nacani inī dē sīquī tūhun ñúcuán, de nī jacu dē.

15

Jā ní tñi Jesús nū Pilato
(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5;
Jn. 18.28-38)

¹ De tá nī ncunijín, de ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē jín ndá tēe ñáhnú já ndácu tiñu, jín ndá tēe stēhēn ley janahān, jín ndihī tēe sáhá junta cúñáhnú cā, de nī scāni táhān dē tūhun. De nī juhnī ndá dē Jesús de cuāhān dē jín yā nū Pilato, tēe cúu gobernador.

² De Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nū cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nū cáhān nū.

³ De ndá sūtū cúñáhnú nī ncāhān dē cuāhā cuāchi sīquī yā.

⁴ De Pilato nī jīcā tūhún tucu dē yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A nduú jínī nū já cuāhā cuāchi cáhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.

⁵ Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā nī iin tūhun jín dē. De nī nsāhvi ndasí inī Pilato ndéhé dē nū yā.

Jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25;
Jn. 18.38-19.16)

⁶ De iyó costumbre Pilato já ndācā vico pascua siáā dē iin tēe yíhī vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī.

⁷ De iyó iin tēe nání Barrabás, yíhī dē vecāa jín ndá táhān dē sīquī já ní

nenda ndá dē sīquī gobierno de nī jahni ndá dē ndiyi.

⁸ De nī nguenda nchivī cuāhā, de nī ncāhān jī jín Pilato já ná sáhá dē tá-ni iyó costumbre dē.

⁹ De nī ncāhān Pilato jín jī: ¿A cúnī ndá nū já siáā nī tēe cúu Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē.

¹⁰ Súcuán nī ncāhān dē, chí cúnī dē siáā dē Jesús. Chí ja nī jīcūhun inī dē já ní ncucuásún inī ndá sūtū cúñáhnú, de já ñúcuán nī nasiáha ndá dē yā nū dē.

¹¹ Sochi ndá sūtū cúñáhnú nī scāhān dē nchivī cuāhā já vāha cā ná cācān jī já siáā Pilato Barrabás.

¹² Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu Pilato: ¿Túsaā de nāsa cúnī ndá nū já sáhá nī jín tēe já cáchī ndá nū já cúu dē Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē jín jī.

¹³ De nī ncana jee ndá jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

¹⁴ De nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsaā? De ndá nchivī nī ncana jee tucu jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

¹⁵ De Pilato chí cúnī dē já cusii inī nchivī jín dē, de nī nsiáā dē Barrabás. Ñúcuán de nī ndacu dē já ná cāni ndá soldado Jesús, sá de cata caa dē yā yīcā cruz.

¹⁶ Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jín yā, de nī nguivī dē patio maá palacio. De nī nastútú dē ndihī táhān dē.

¹⁷ De nī nchuhun ndá dē yā iin sahma cuahá ndihī já cúu sahma rey. De nī nsāhá dē iin corona iñu, nī nchuhun dē xīnī yā.

¹⁸ Ñúcuán de nī ncāhān sácā ndá dē jín yā: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo, ncachī dē.

¹⁹ De nī ncuun dē ñutun xīnī yā, de nī ntivī sīí dē nū yā, de nī jēcuīñi jiti ndá dē nū yā, sáhá dē já chíñúhún dē yā.

²⁰ De tá nī ncuu nī nsāhá sácā dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá ndihī, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De nī ntavā ndá dē yā

cuāhān dē jín yā jā cata caa dē yā
yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43;
Jn. 19.17-27)

²¹ De iin tēe nání Simón ñuū
Cirene, tēe cúu tatá Alejandro jín
Rufo, vāndiji dē jā ní jēhēn dē ran-
cho. De nī nchāha dē ñúcuán, de nī
ntee ndá soldado tiñu dē jā cuiso dē
cruz yā.

²² De cuāhān ndá dē jín yā iin
lugar nū nání Gólgota, de tūhun
ñúcuán cáhān: Lugar Yiqui Xíní.

²³ De nī jēhe ndá dē vino jā ní
nsacā nuu jín sūja ũguā jā coho yā,
sochi nduú ní jīhi yā.

²⁴ De nī jata caa ndá dē yā yīcā
cruz. De nī nsāhá dē suerte sīquī
nāsa nīhīn iin dē sahma yā.

²⁵ De cahīn nī jata caa dē yā.

²⁶ De tūhun jā ní ntee dē xīnī cruz
jā cáhān nā sīquī ní jīhi yā, sūcuán
cáhān: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo,
cáchi.

²⁷ De suni nī jata caa ndá dē ũū
tēe cuíhná yīcā ũū cā cruz, iin dē
lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín
yā.

²⁸ De nī nquee ndaā tūhun jā
cáhān tutū ī: Nī squetáhān ndá dē
yā jín ndá tēe nēhén, cáchi.

²⁹ De nchivī jā yáha ñúcuán,
scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchī
ji jín yā: Jājān. Ndóhó chí cáhān
nū jā canī nū templo cáhnú, de nūū
únī quivī de nasāhá nū.

³⁰ Túsaá de scácu nú maá nú, de
nuu nú yīcā cruz viī, ncachī ji.

³¹ De suni sūcuán nī ncāhān catá
ndá sūtū cuñáhnú jín ndá tēe
stéhēn ley janahán, de cáhān ndá
máá dē: Tú incā nchivī nī scácu dē,
¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē
mitan?

³² Tú cunī ō jā Cristo, Rey nchivī
Israel, nuu dē yīcā cruz mitan,
ñúcuán de candíja ó, ncachī ndá dē.
De nduū tēe jā ndíta caa jín yā yīcā
cruz, suni sūcuán nī ncāhān yīchī dē
jín yā.

Jā ní jīhi Jesús

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49;
Jn. 19.28-30)

³³ De tá nī ncuu cahūxī ũū, de nī
ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

³⁴ De tá nī ncuu cahūnī, de nī
ncana jee Jesús: Eloi, Eloi, ¿lama
sabactani? ncachī yā. De tūhun
ñúcuán cáhān: Yāa Dios maá sá,
Yāa Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní
sāán?

³⁵ De sava nchivī íñí ñúcuán, nī
jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji:
Cunini ndá nú, chí cána dē Elías, tēe
nī nacani tūhun Yāa Dios janahán,
ncachī ji.

³⁶ De nī jinu iin tēe, nī jēchundaji
dē iin cáchī nūū vinagre iyá. De nī
ntee dē xīnī iin ñutun, de nī ntee dē
yuhú yā jā coho yā. De nī ncāhān
dē: Ná cundéhé ó tú quiji Elías snúu
dē tēe yáhá, ncachī dē.

³⁷ De maá Jesús nī ncana jee yā,
de nī jīhi yā-ni.

³⁸ Sá de sahma jā ndíta caa jā
ndásī nūū cuarto ī inī templo
cáhnú, nī ndātā sava sava jondē
xīnī jín jondē jēhē.

³⁹ De tēe Roma jā cúu capitán, íñí
dē nūū yā, de nī jini dē jā ní ncana
jee yā de nī jīhi yā. De nī ncāhān dē:
Jāndāa ndija jā Sēhe Yāa Dios cúu tēe
yáhá, ncachī dē.

⁴⁰ De suni íñí sava ñahan, ndéhé
jícá ña. De únī ña cúu María ñuū
Magdala, jín María naná José jín
Jacobo suchí, jín ñahan nání Sa-
lomé.

⁴¹ De ndá ñahan yáhá nī niquín
ña yā, de nī nchindeé ña yā tá nī
jica yā región Galilea. De suni íñí
cuāhā cā ndá ñahan jā ní nquiji jín
yā Jerusalén.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56;
Jn. 19.38-42)

⁴² De nī ñini quivī ñúcuán. De
quivī sātūha cúu, chí stēen cúu quivī
nátātú.

⁴³ De nī nquenda José, tēe ñuū
Arimatea. De cúu dē iin tēe

cúñáhnú nū junta cúñáhnú cā. De suni ñúhún inī dē jā quiji quīvi jā tatúnī Yāa Dios. De nduú yúhú dē chi nī nquīvi dē nū Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús.

⁴⁴ De Pilato chi nī nsāhvi inī dē jā ñamā nī jīhī yā. De nī ncana dē capitán, de nī jicā tūhún dē tēe ñúcuán tú ja nī jīhī yā.

⁴⁵ Ñúcuán de nī ncucáhnú inī dē jā ní ncāhān capitán jín dē, de nī jēhe dē tūhun jā snúu José yiqui cúñu yā.

⁴⁶ De nī jeen José iin sahma cuijín váha. De nī snúu dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcun dē sahma ñúcuán. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavi ndīyi jā ní ncaān yīcā iin cava. De nī jasi dē iin yūu yuhú yávi ñúcuán.

⁴⁷ De María ñuū Magdala, jín María naná José, nī jinī ndúu ña nū ní nchiyuhū dē yā.

16

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12;
Jn. 20.1-10)

¹ De nī ñini quīvi nátātú, de María ñuū Magdala, jín María naná Jacobo, jín Salomé, nī jeen ndá ña ndácá perfume jā quíchīhi ña yiqui cúñu yā.

² De jānehēn quīvi domingo, tá cáta nguenda ncandīi, de nī nguenda ndá ña nū yíyuhū yā.

³ De nī ncāhān ndá ña: ¿Ní nīhīn ō tēe jā sáhá jīyo yūu ndásī yúyávi yáhá? ncachī ña.

⁴ De nī nūcūndēhé ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūu cāhnú ñúcuán.

⁵ De nī nguīvi ndá ña inī yavi ndīyi. De nī jinī ña iin ángel Yāa Dios jā cáá tá cáá tēe suchí, ndēe yā lado cuáhá, ñúhún yā iin sahma cuijín cáni. De nī nchūhú ndá ña.

⁶ De nī ncāhān yā jín ña: Mā cūyūhú ndá nú. Chi nánducú ndá nú Jesús ñuū Nazaret, Yāa nī jīhī yīcā cruz. Nduú cā yā yáhá, chi ja

nī natecū yā. Yáhá cūndēhé nú nū ní jaquín ndá dē yā.

⁷ Cuānohōn ndá nú túsaá, de cachī nū nū ndá tēe scuáha jín yā, jín nū Pedro, jā xihna cā maá yā jín Galilea, sá de cuēe ndá máa nú. De ñúcuán cunī nū nū yā, tá cúu nū ní ncāhān yā jín nú jondē saá, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de nī nquee ndá ña nū ní nchiyuhū yā, de jínu ña cuāhān ña. Chi quísi ña jā yúhú ña. De nduú ní ncachī cuitī ña nū ní iin, chi yúhú ndá ña.

Jā ní nenda nijin yā nū María ñuū Magdala

(Jn. 20.11-18)

⁹ De Jesús nī natecū yā jānehēn quīvi domingo. De xihna cā nū María ñuū Magdala nī nenda nijin yā, ñahan jā ní ntavā yā ūjā tāchī inī.

¹⁰ De cuānohōn ña cuācachī tūhun ña nū ndá tēe jā ní jica jín yā, jā ní nenda nijin yā nū ña. De cúcuécá inī ndá dē de jácu ndá dē.

¹¹ De tá nī jini ndá dē tūhun jā ní jinī ña nū yā jā técu yā, de nduú ní ncándija dē tūhun cāhān ña.

Jā ní nenda nijin yā nū ū tēe scuáha jín yā

(Lc. 24.13-35)

¹² Ñúcuán de nī nquee ū tēe táhān tēe ñúcuán, jica dē cuāhān dē ichi rancho, de síin modo nī nguenda nijin yā nū dē.

¹³ De nī ndicó ndúu dē, de nī ncachī tūhun dē nū ndá cā táhān dē. De nduú ní ncándija tucu táhān dē jā cāhān ndúu dē.

Jā ní ntetīñú yā dē jā nacani dē tūhun

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49;
Jn. 20.19-23)

¹⁴ De cuéé cā de nī nenda nijin yā nū ndihúxi iin dē, ndēe ndá dē nū mesa yáji dē stāa. De nī ncāhān yā nū dē, chi nihin inī ndá dē jáa nduú cándija dē tūhun jā ní ncāhān ndá táhān dē jā ní natecū yā nī jinī dē yā.

¹⁵ De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán ndá nú ní ñayíví, de nacani nú tūhun nī nūū ndācá nchivī nāsa scácu nī jī.

¹⁶ De nchivī jā candíja de cuenduté jī, chī cācu jī. De nchivī jā má cándíja, chī tñū tñhvī jī.

¹⁷ De nchivī candíja, sáhá jī ndá tiñu ñáhnú yáhá jā stéhēn jā íyó nī jín jī: Jín síví nī de tavā jī ndá tñhvī inī nchivī. De cāhān jī quéhén yuhú jéé.

¹⁸ De tú nī ntiin jī cōō, á nī jīhi jī veneno, de mā sáhá dañó jín jī. De suni tee jī ndahá jī nchivī cúhū, de nduvāha, ncachī yā jín ndá dē.

*Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví
(Lc. 24.50-53; Hch. 1.9-11)*

¹⁹ Nūcuán de tá nī ndihī nī ncāhān maá Jētoho ō jín ndá dē, de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī jēcundeē yā lado cuáhá Yāa Dios nūū cúñáhnú yā.

²⁰ De ndá máá dē nī nquee dē, nī nacani dē tūhun yā ndācá lado nāsa scácu yā nchivī. De maá Jētoho ō nī nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī jēhe yā fuerza jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú jā stéhēn jā íyó ndāa tūhun yā jā nācani ndá dē. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN LUCAS

¹ Cuāhā tēe nī nducú ndéé dē nī ntavā vāha dē historia Jesús, ndācá tiñu jā ní nsāhá yā nī jinī ndācá ó.

² De nī ntee ndá dē ndá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá nchivī nūū ō, jā ní jinī ji tiñu ñúcuán jondē tá nī nquijéhé, de nī nacani ji tūhun yā.

³ De sáán, suni nī nanducú vāha sá ndá tūhun yā jondē tá nī nquijéhé. De nī jani inī sá jā suni vāha jā tee cájī sá ndācá tūhun yáhá nūū ní, amigó Teófilo.

⁴ De súcuán de cunī ní jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá ji nūū ní.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Juan tēe scuénduté

⁵ Tiempo jā ní ncuu Herodes rey Judea, de nī iyo iin sūtū nchivī hebreo, nání dē Zacarías, de grupo Abías cúu dē. De ñasíhí dē nání ña Elisabet, de suni tatā maá sūtū Aarón cúu ña.

⁶ De ndúū dē chi nchivī ndāā cúu dē nūū Yāā Dios, de vāha ndāā squíncuu dē tiñu jā ndácu ley maá Jētohō ō Yāā Dios, jínī ndá nchivī.

⁷ De nduú nā sēhe dē íyó, chi ñahan nūmā cúu Elisabet, de ja ñáhnú ndúū dē.

⁸ De iin quivī de sátíñú Zacarías nūū tiñu jā cúu dē sūtū nūū Yāā Dios, chi nī nguenda quivī jā ndivī grupo dē.

⁹ De nī nsāhá ndá dē suerte tá cúu nūū íyó costumbre ndá sūtū. De nī nsāhá tocar Zacarías jā quivī dē inī cuarto ī templo Jētohō ō Yāā Dios, de teñuhūn dē incienso.

¹⁰ De hora jā cáyū incienso, de ndá nchivī cuāhā íñī ji yātā templo, jicān táhvī jī.

¹¹ De nī nguenda iin ángel maá Jētohō ō nūū Zacarías, íñī yā lado cuáhá altar nūū cáyū incienso.

¹² De nī ncunēhén inī Zacarías jā ní jinī dē nūū yā, de nī nchūhú ndasí dē.

¹³ De nī ncāhān ángel jínī dē: Zacarías, mā cúyūhú nū, chí mitan de sāhá Yāā Dios jā ní jicān táhvī nū. De ñasíhí nū Elisabet, scácu ña iin sēhe yíí, de scúnani nū ji Juan.

¹⁴ De cusíi ndasí inī nū. De cuāhā nchivī cusíi inī jā cacu jī.

¹⁵ Chí cuñáhnú sēhe nū sāhá maá Yāā Dios. De mā cōhó ji vino nī ntexēēn, de cunuú maá Espíritu Santo jínī ji jondē ncháha ca cacu jī.

¹⁶ De sāhá ji jā cuāhā nchivī nación nū Israel ndicó inī ji nūū Jētohō ji Yāā Dios.

¹⁷ De xihna cā Juan quiji, nacani tūhun Jētohō ō Jesús, sá de quiji maá yā. De sāhá ji tá cúu nūū ní nsāhá Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, de cunevāha ji poder jā nacani ji tūhun, tá cúu nūū ní nevāha Elías. De sāhá ji jā ndācá yuvá ndumanī dē jínī sēhe dē. De suni sāhá ji jā nchivī nīhin inī cuetáhvī ji nūū Yāā Dios, nduu ji nchivī ndāā. Súcuán sāhá tūha ji nchivī tácuca candíja ji maá Jētohō ō Jesús tá quiji yā, ncachī ángel.

¹⁸ De Zacarías nī jicā tūhún dē yā: ¿Nāsa cucáhnú inī sá tú jandāā cúu? Chí tēe ñáhnú cúu sá, de suni ñáhnú ñasíhí sá, ncachī dē.

¹⁹ De nī ncāhān ángel jínī dē: Maá nī cúu Gabriel, de íyó nī nūū Yāā Dios, jétíñú yā nduhū. De nī ntetíñú yā nduhū vāji nī jā cāhān nī jínī nū, de nācani nī tūhun vāha yáhá nūū nū.

²⁰ De sīquī jāā nduú ní ncándíja nū tūhun jā ní ncāhān nī, de cuñíhín nū, de mā cúu cā cāhān nū, chí jondē tá cacu sēhe nū jínī ña. De quee ndāā ndija tūhun jā cāhān nī yáhá tá quenda quivī, ncachī ángel.

²¹ De ndá nchivī íñī yātā templo, ndétu ji Zacarías, de jáni inī ji nā cuá cúu jā cúcuéé dē inī cuarto ī templo.

22 De tá nī nquee dē, de nduú cā ní ncúu cāhān dē jín ji. De nī jīcūhun inī ji jā inī templo nī jini nijin dē iin jā ní stēhēn yā nūū dē. De maá seña-ni cā nī nsāhá dē nūū ji, chi nī ncuñihín dē.

23 De tá nī jīnu quivī jā sátiñū dē inī templo, de cuānohōn dē vehe dē.

24 De nī ncuu jacū quivī, de ñasíhí dē Elisabet nī jīcūhun sēhe ña. De nī nquendōo ña vehe ña ūhūn yōō jāá nduú cā ní jēhēn ña. De jāni inī ña:

25 Súcuán nī nsāhá maá Jētoho ō jín nī, de nī ncandēē yā tūhun jā cúcanoō nī nūū nchivī jāá nduú sēhe nī, jāni inī ña.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Jesús

26 De nūū íñū yōō, de nī ntají Yāa Dios ángel Gabriel, nī jēhēn yā iin ñūū nání Nazaret, ndáñūū Galilea.

27 De nī jēhēn yā nūū iin ñahan lúli jā nání María. De ja nī ncundaā jā cueca iin tēe nání José ña, de tatā rey David cúu dē.

28 De nī nquivī ángel nūū ndéē ña, de nī ncāhān yā: Ncu tandī, de nācā ndetū tāhvī nū. Chi maá Jētoho ō Yāa Dios íyó yā jín nū, de nī nsāhá yā jā ndetū ndasí cā nū nūū ndá cā ñahan, ncachī yā.

29 De tá nī jini ña nūū ángel, de nī ncunēhén inī ña jā súcuán cāhān yā, de nī jani inī ña nūcu cāhān yā súcuán jín ña.

30 De nī ncāhān cā ángel jín ña: Mā cúyūhú nī María, chi nī nsāhá Yāa Dios jā váha ndóhó.

31 De jīcūhun sēhe nū de scácu nū iin sēhe yíi, de scúnani nū ji Jesús.

32 De cuñáhnú ji, de cunaní ji Sēhe Yāa cúñáhnú ndasí. De maá Yāa ñúcuán jā cúu yā Jētoho ō sāhá yā jā cuu ji rey, tá cúu tatā ji David jā ní ncuu dē rey.

33 De níi cání tatúnī ji nūū nchivī nación nū Israel. De mā ndihí cuiti jā tatúnī ji, ncachī ángel.

34 Ñúcuán de nī jicā tūhún María yā: ¿Nāsa coo tiñu jā ní ncāhān ní? Chi ncháha ca coo yíi sá, ncachī ña.

35 De nī ncāhān ángel: Maá Espíritu Santo sāhá jā jīcūhun sēhe nū, de poder maá Yāa cúñáhnú ndasí sāhá iin tiñu ñáhnú jín nū. De jā ñúcuán maá sūchí īi jā cacu, quihi cuenta ji nūū Yāa Dios, de cunaní ji Sēhe Yāa Dios.

36 De suni cáchī tūhun nī nūū nū jā táhān nū Elisabet, suni scácu ña iin sēhe yíi, vísō ja ñáhnú ña. De mitan íyó íñū yōō jāá nduú cā cāhān nchivī jā cúu ña ñahan nūmā.

37 Chi ndihi-ni cuu sāhá Yāa Dios, de nduú nī iin íyó jā má cúu sāhá yā, ncachī ángel.

38 Ñúcuán de nī ncāhān María: Cuu túsā, de ná sāhá sá ndacá jā ndácu Jētoho ō Yāa Dios, de ná cóo jín sá tá nī ncachī ní, ncachī ña. Sá de cuāhān-ni ángel.

Jā ní jēndēhé María Elisabet

39 De nī ncuu jacū quivī, de ñamā cuāhān María, nī ncaa ña yucu cuāhān ña iin ñūū región Judea.

40 De nī jīnū ña vehe Zacarías, de nī ncāhān jítáhān ña jín Elisabet.

41 De tá nī jini Elisabet jā cāhān María jín ña, de sūchí ñúhún chíjin ña nī ncandā ji-ni. De nī ncunuú Espíritu Santo jín ña.

42 De nī ncāhān jee ña: Nī nsāhá Yāa Dios jā ndetū cā cúu nū nūū ndá cā ñahan, jín jā coo ndetū ndasí sēhe nū.

43 ¿De nāsa cúu jā ní nguenda naná Jētoho nī nūū nī? Chi nduú ná cúu cuiti nī.

44 Chi tá nī jini nī tūhun jā ní ncāhān nū jín nī, de sūchí ñúhún chíjin nī nī ncandā ji-ni jā cúsi inī ji.

45 De nācā ndetū nū jā ní ncandíja nū, chi quee ndaā ndacá tūhun jā ní ncāhān Jētoho ō Yāa Dios jín nū, ncachī Elisabet.

46 Ñúcuán de nī ncāhān María: Cāhān nī jā cúñáhnú ndasí maá Jētoho ō Yāa Dios,

47 de cúsi inī nī jín maá yā jā scácu yā nduhū.

48 Chi nī nsáhá yā cuenta nduhū,
vísō nduú cúñáhnú nī.
De ná squíncuu nī jā ndácu yā.

De jondē mitan de ndá nchivī jā
nacacu, cāhān jī jā ndetū
ndasí nī.

49 Chi Yāā tíin ndihi-ni poder, nī
nsáhá yā tiñu ñáhnú jín nī.

De Yāā nī Yāā ndoo cúu yā.

50 De níí cání cundáhvī inī yā ndá
nchivī jā ndíhvī inī jī jā má
stívī jī nūū yā.

51 Nī nsáhá yā tiñu ñáhnú jín poder
yā,
chi nī scúnu yā ndá nchivī sáhá vīxī
maá,

52 de ndá nchivī cúñáhnú, nī ncan-
deē yā jā cúñáhnú jī.

De nchivī ndáhvī, chi nī nsáhá
ñáhnú yā jī,

53 de nchivī jīhī sōco, nī jēhe yā jā
cājī vāha jī,

de nchivī cuicá, chi nī natajī yā jī
súcuán-nī.

54 De nī nchindeē nī nchituu yā
yóhó nchivī nación Israel, jā
cúu ó mozo yā,

chi nduú náa inī yā jā cundáhvī inī
yā yóhó.

55 Chi súcuán nī nquee yuhú yā nūū
ndācá tatā ō,

nūū Abraham jín ndācá tatā dē jā
coo níí cání.

Ncachī María.

56 De nī ndeē ña jín Elisabet tá
ūnī yōō. Sá de cuānohōn ña vehe ña.

Jā ní ncacu Juan tēe scuénduté

57 De nī nguenda quīvī jā scácu
Elisabet sēhe ña, de nī scácu ña iin
sēhe yíí.

58 De ndá nchivī ndeē ñatin jín
ñā jín ndá táhān ñā, nī jinī jī jā ní
ncundáhvī ndasí inī Yāā Dios ñā, de
nī nguenda jī nī ncāhān jī tūhun sīī
jín ñā.

59 Nūcuán de nūū únā quīvī jā
ní ncacu jī, de nī jēhēn ndá nchivī
nī nsáhá jī circuncidar sūchí níquín
ñūcuán. (De ñūcuán cúu iin tunī
nūū yiqui cúñu ndá sūchí yíí he-
breo jā stēhēn jā cúu jī nchivī Yāā

Dios.) De scúnaní jī sūchí ñūcuán
sívī tatá jī Zacarías nícu.

60 De nī ncāhān naná jī: Mā cúu,
chi Juan cunaní jī, ncachī ñā.

61 De nī ncāhān ndá jī jín ñā: ¿De
nūcu? De nduú nī iin táhān nú nání
súcuán, ncachī jī.

62 Nūcuán de jín seña nī jīcā
tūhún ndá jī tatá sūchí ñūcuán nāsa
cúní dē jā cunaní jī.

63 De nī jīcān dē iin tutū, de nī
ntee dē: Juan cunaní jī, cáchī. De
ndācá nchivī nī nsáhí inī jī nī jinī
jī.

64 De nī nacahān-ni Zacarías jā
ní ncuñíhín dē, de nī nquijéhé dē
cāhān dē jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā
Dios.

65 De ndá nchivī ndeē ñatin jín
dē, nī nsáhí ndasí inī jī. De níí yucu
región Judea nī jītē nuu ndá tūhun
yáhá jā súcuán nī ncuu.

66 De nchivī jā ní jinī tūhun, nī
nquijéhé jī nácani inī jī, de jīcā
tūhún táhān jī: ¿Nāsa coo tá cuahnu
sūchí yáhá? ncachī jī. Chi maá
Jētoho ō Yāā Dios nī nsáhá yā jā
vāha ndasí jī.

Tūhun vīī jā ní nacani Zacarías

67 De tatá jī Zacarías nī ncunuú
Espíritu Santo jín dē, de nī nacani
dē tūhun jā ní stēhēn Yāā Dios nūū
dē:

68 Nācā vāha ndasí Yāā cúu Jētoho
ō, suu Yāā Dios maá ó nchivī
Israel,

chi nī nquijī yā nūū ō jā cúu ó
nchivī yā, de nī scácu yā
yóhó.

69 De nī jani yā iin Yāā íyó poder jā
scácu yóhó,

de Yāā ñūcuán cacu nūū tatā maá
mozo yā rey David.

70 Chi súcuán nī nquee yuhú yā, de
nī nacani ndá tēe ndoo jā ní
nacani tūhun yā janahán.

71 De nī ncāhān ndá dē jā scácu
yā yóhó nūū ndá jā jíní ūhvī
yóhó, jín nūū ndá jā quítī inī
nūū ō.

⁷² Chi nī ncundáhvī inī yā ndācá tatā ō,
de nduú ní náa inī yā trátú ī yā.

⁷³ Chi suu trátú ñúcuán nī ncāhān
tényí yā jín tatā ō Abraham,

⁷⁴ suu jā scácu yā yóhó nū ndá jā
jíní ūhvī yóhó,
tácua sáhá ō tiñu cúnī yā de mā
cúyūhú ó,

⁷⁵ de coo ndāa coo ndoo ánō ō jā
cuetíñú yā yóhó ndihī quívi
jā cutecū ō.

⁷⁶ De ndóhó sūchí lúli, cuu nú tēe
nacañi tūhun Yāa cúñáhnú
ndasí.

Chi cosō nūú nú ichi nūú maá
Jētohō ō Jesús, tácua sáhá
tūha nú nchiví, sá de quiji yā.

⁷⁷ De cachí tūhun nú nūú nchiví
maá yā jā scácu yā jī,
jín jā cune cáhnú inī yā nūú cuāchi
jī.

⁷⁸ Chi Yāa Dios maá ó, vāha inī yā de
cúndáhvī inī yā yóhó.

Jā ñúcuán tají yā maá Yāa jā stúu inī
ánō ō, quiji yā jondē andiví,

⁷⁹ tácua jīcūhun inī ndá yóhó jā ndéē
ō modo nūú neē nūú ja ñatin
cuū ō.

De chuhun yā yóhó ichi nūú coo
ndeē coo sī inī ō.

Ncachí Zacarías.

⁸⁰ De sūchí lúli ñúcuán nī jahnu jī
de nī jija jī jín tūhun yā. De nī iyo
jī nūú ñuhun tíhá jondē quívi jā ní
nquenda nijin jī nūú nchiví Israel.

2

Jā ní ncacu Jesús

(Mt. 1.18-25)

¹ De nī ncuu jacū quívi, de Au-
gusto, tēe cúu rey, nī ndacu dē tiñu
jā coo censo jā nūcōsō sívī ndivíi
nchiví ní cáhnú nūú tátúnī dē.

² Yáhá cúu censo jā xíhna ñúhún jā
ní nsáhá ndá dē tá nī ncuu Cirenio
gobernador nación Siria.

³ De ndivíi nchiví cuānohōn jī tá
ñuū tá ñuū jī jā nacuāha jī sívī jī.

⁴ De saá-ni José nī nquee dē
ñuū Nazaret ndáñuū Galilea. De
cuānohōn dē región Judea, de nī

jīnū dē ñuū Belén, jā cúu ñuū nūú ní
ncacu rey David janahán. Chi tatā
David cúu dē.

⁵ De nī jēhēn dē tácua nacuāha
dē sívī dē jín María, chi ja ñatin
cundeē dē jín ña. De ñúhún sēhe ña
nī nsáhá Espíritu Santo.

⁶ De juni íyó ndúu dē ñúcuán de nī
nquenda quívi jā cacu sēhe ña.

⁷ De nī scácu ña sēhe yíí xíhna
ñúhún ña, de nī nchusúcún ña jī
sahma vítá, de nī jaquín ña jī inī iin
tūndóo nūú yáji quiti, chi nduú cā
núne mesón cundeē ndá ña.

*Jā ní nquenda ndá ángel nūú ndá
pastor*

⁸ De ñatin ñuū Belén íyó ndá tēe
cúu pastor, de níi ñiñú jító ndá dē
tīcāchí dē jondē yucu.

⁹ De iin sanaā-ni de nī nquenda
iin ángel maá Jētohō ō nūú dē, de
nduva maá Jētohō ō nī jēndütē níi
nūú íyó dē. De nī nchūhú ndasí ndá
dē.

¹⁰ De nī ncāhān ángel ñúcuán jín
dē: Mā cúyūhú ndá nú, chi vāji nī
jā cachí tūhun nī iin tūhun vāha nūú
nū, de sáhá jā cusíi ndasí inī ndācá
nchiví:

¹¹ Chi mitan de inī ñuū David nī
ncacu iin Yāa jā scácu ndá ndóhó,
de maá Jētohō ō Cristo cúu yā.

¹² De yáhá cúu seña jā nanihīn nū
sūchí ñíquín ñúcuán, chi ñúsúcún jī
sahma vítá, de cáá jī inī iin tūndóo
nūú yáji quiti, ncachí ángel.

¹³ De sanaā-ni de nī nquenda
cuāhā cā ángel andiví, íñí ndá yā
jín ángel ñúcuán, de cáhān ndá yā
jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De
suní cáhān yā:

¹⁴ Vīi ndasí cúñáhnú maá Yāa Dios
jā ndéē nūú sūcún.

De ná ndúvāha inī ndá nchiví ñayívi
sáhá yā jā cusíi inī yā jín jī.

Ncachí ndá ángel.

¹⁵ Ñúcuán de cuānohōn ndá ángel
andiví. De ndá tēe cúu pastor nī
ncāhān dē jín táhān dē: Ná cóhōn
ñuū Belén, de cunī ō nā cuá cúu jā

ní ncuu jā ní ncachī tūhun Jētohō ō nūū ō, ncachī ndá dē.

¹⁶ De ñamā cuāhān ndá dē, de nī nanihin dē María jín José jín sūchí ñíquín, cáa ji inī tūndōo nūū yáji quti.

¹⁷ De tá nī jini ndá dē nūū ji, de nī nacani dē tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē siquí sūchí ñíquín.

¹⁸ De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jini ji tūhun jā cáhān ndá tēe cúu pastor.

¹⁹ De María nī nchuhun inī ña ndācá tūhun yáhá, de nācani inī ña siquí.

²⁰ De cuānohōn ndá pastor, de cáhān ndá dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios siquí ndācá jā ní jini dē jín jā ní jini dē, chi nī nquee ndaā ndá tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē.

Jā ní stéhēn dē ji nūū Yāa Dios inī templo

²¹ De nī ncuu ūnā quivī jā ní ncacu yā, de nī nsāhá ndá dē circuncidar sūchí ñíquín ñúcuán. De nī scúnani dē ji Jesús, chi sívī ñúcuán nī ncachī ángel nūū María jondē ncháha ca jicūhun ji.

²² De nī jīnu quivī jā ní squíncuu ndá ña costumbre jā ndúndoo ndá ña nūū Yāa Dios, tá cúu nūū cáhān ley jā ní jēhe yā nūū Moisés. De nī jēhēn ndúū dē jín ji Jerusalén tácu stéhēn dē ji nūū Jētohō ō Yāa Dios.

²³ Súcuán nī nsāhá ndúū dē, chi yósō nūū tutū ley yā: Ndācá sūchí yí jā cácu xihna ñúhún, quihi cuenta ji nūū Jētohō ō Yāa Dios, cáchī tutū.

²⁴ De suni cuāsōcō dē tá cúu nūū cáhān ley maá Jētohō ō: Sōcō ndá nū ūū livi á ūū paloma, cáchī tutū.

²⁵ De nī iyo iin tēe nání Simeón, ndēē dē Jerusalén tiempo ñúcuán. De tēe ndāā tēe chíñúhún vāha nūū Yāa Dios cúu dē. De ñúhún inī dē jā quenda maá Yāa jā scácu ndá nchivī nación dē Israel. De maá Espíritu Santo iyo yā jín dē,

²⁶ de ja nī ncachī tūhun yā nūū dē jā má cúu cuitī dē chi jondē cunī dē

nūū Cristo jā tetiñú maá Jētohō ō Yāa Dios.

²⁷ De nī stéhēn yā nūū dē jā quihīn dē templo quivī ñúcuán. De saá-ni tatá jín naná sūchí ñíquín Jesús, nī nquivī dē templo jín ji jā sáhá dē ji tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

²⁸ De Simeón nī numi ndeē dē ji, de nī ncāhān dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, de ncachī dē:

²⁹ Tātā Yāa Dios, mitan de cuu cuāha ní tūhun jā cuū sá da, chi ja nī ncusiī inī sá,

chi ja nī squíncuu ní tūhun jā ní nquee yuhú ní nūū sá jā cúu sá mozo ní.

³⁰ Chi nī jini jínúu sá nūū Yāa jā scácu ndá saán.

³¹ De nī jani ní yā jā scácu yā ndá nchivī ñayiví.

³² De maá yā sáhá jā cutūu inī ánō nchivī ndācá nación,

tácuu jicūhun inī ji nāsa Yāa cúu ní. De sáhá yā jā cuáhnú nchivī maá ní Israel.

Ncachī Simeón.

³³ De José jín naná ji nī nsāhvi inī ndúū dē nī jini dē tūhun yā jā ní ncāhān Simeón.

³⁴ De nī jicān táhvi Simeón jēhē ndá dē, de nī ncāhān dē jín naná ji María: Sūchí yáhá vāji ji tácu candija cuāhā nchivī nación maá ó Israel, de cácu ji. De sava ji chi mā cándija ji, de tñū táhvi ji. Chi sūchí yáhá cúu ji Yāa jā ní ntetiñú Yāa Dios, de vísō súcuán de squéne yichī cuāhā nchivī ji.

³⁵ De súcuán de tūu nijin nāsa jani inī ndá nchivī. De maá nú chi tahúhvi ndasí inī nū jā cunī nū jā ndoho ji, ncachī Simeón.

³⁶ De suni iyo iin ñahan nācani tūhun Yāa Dios, nání ña Ana. De sēhe Fanuel, tatā Aser cúu ña. De ja ñáhnú ndasí ña. De jondē tá lulí ña de nī ndeē ña jín yí ña ūjā cuiyā.

³⁷ Sá de nī nguendōo ndáhvī ña, de ja iyo ña cūmī xico cūmī cuiyā. De ndúu quée ña inī templo, chi nduú ñuú sáhá ña ndācá jā cunī

Jêtohô ô Yâa Dios, de nditê inî ña de jîcân tâhvî ña.

³⁸ De suni maá hora ñúcuán nî nguenda ña nûû inî ndá dē, de nî nacuetáhvî ña nûû Yâa Dios. De nî ncachî ña tûhun sũchî ñíquín ñúcuán nûû ndá nchivî Jerusalén já ñúhún inî ji já quenda maá Yâa já scácu ji.

Já cuánohôn ndá dē ñuû Nazaret

³⁹ De nî ncuu nî squíncuu ndúû dē ndácá tiñu já cáhân ley maá Jêtohô ô Yâa Dios, de cuánohôn dē ñuû dē Nazaret región Galilea.

⁴⁰ De sũchî lúlí ñúcuán nî jahnu ji, de nî jija ji, de nî ncundíchí ji. De nî nsáhá Yâa Dios já váha ndasí ji.

Já ní ñyo sũchî lúlí Jesús inî templo

⁴¹ De ndácá cuíyâ jéhên tatá ji naná ji Jerusalén, já cúu vico pas-cua nchivî hebreo.

⁴² De tá nî ncuu úxî uû cuíyâ ji, de cuáhân tucu ndá dē Jerusalén, tá cúu nûû jéhên dē vico ñúcuán.

⁴³ De tá nî nchâha vico, de cuánohôn ndúû dē. De sũchî lúlí Jesús nî nguendôo ji Jerusalén, de ndúû ní jíní José jíní naná ji.

⁴⁴ De jáni inî ndúû dē já cuáhân ji mähñú nchivî ñúhún ichi. De nî jica dē iin quíwî, sá de nî nanducú dē ji mähñú ndá táhân dē jíní nchivî jíní táhân dē jíní.

⁴⁵ De ndúû ní nánihîn dē ji. Ñúcuán de nî ndicó cóo ndúû dē Jerusalén, cuánanducú dē ji.

⁴⁶ De nûû únî quíwî de nî nanihîn dē ji inî templo, ndéé ji mähñú ndá tēe stéhên ley janahán, de níní ji já cáhân ndá dē, de jícá tûhún ji dē síquî tûhun ñúcuán.

⁴⁷ De ndá nchivî já níní tûhun cáhân ji, sáhvi inî ji já váha cájí xîní ji de váha scócóo ji tûhun.

⁴⁸ De tá nî jiní naná ji tatá ji nûû ji, de nî nsáhvi inî ndúû dē. De nî ncāhān naná ji: Séhē, ¿nūcu nî nsáhá nú nduhũ sũcuán? Chi ndúû nî jíní tatá nú, nácani ndasí inî nî nánducú nî ndóhó, ncachî ña.

⁴⁹ Ñúcuán de nî ncāhān ji: ¿Nūcu nánducú ní sāán? Chi cánuú já cu-cuu sá jíní tiñu Tatá sá Yâa Dios, ncachî ji.

⁵⁰ De ndúû ní jícūhun inî ndúû ña tûhun cáhān ji jíní ña.

⁵¹ Sá de cuānohōn ji jíní ndúû dē ñuû Nazaret, de nî jetáhvî ji nûû dē. De naná ji nî nchuvāha ña ndácá já ní ncuu yáhá inî áno ña.

⁵² De Jesús nî jahnu cá ji de nî ncundíchí cá ji. De cúsi inî Yâa Dios jíní ji, de saá-ni ndácá nchivî.

3

Tûhun Juan tēe scuéndutē

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ De nî ncuu xāhōn cuíyā já tátuní Tiberio nú nación. De Poncio Pilato cúu dē gobernador Judea, de Herodes cúu gobernador Galilea, de ñanî dē Felipe cúu gobernador Iturea jíní Traconite, de Lisantias cúu gobernador Abilinia.

² De sūtū cúñáhnú cá cúu Anás jíní Caifás. De nî ncāhān Yâa Dios jíní Juan sēhe Zacarías, já iyó dē ñuhun tíhá.

³ De nî jica nuu dē ndácá ñuû já iyó ñatin yūte Jordán. De cáhân dē jíní nchivî já ná nácani inî ji já sndóo ji cuāchi ji de cuendutē ji, tácuu cune cáhnú inî Yâa Dios nûû cuāchi ji.

⁴ De sũcuán nî nquee ndaā tûhun Juan já yósō nûû tutū já ní ntee Isaías, tēe nî nacani tûhun Yâa Dios jondē janahán:

Coo iin tēe já cana jee jondē nûû ñuhun tíhá:
Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jêtohô ô,
de sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā.

⁵ De ndácá xehvā ná ndúndaā, de ndácá yucu jíní lómō ná ndúu nduhā,
de ná ndúndoó ichi tiácuá, de ichi ndáyí ná ndúu inuú.
De suu cúu já ndundaā áno nchivî nûû yā.

⁶ De ndihi ji cunī ji jā scácu Yāa Dios ji.

Súcuán cāhān Juan, cáchī tutū.

⁷ De nī nguenda cuāhā nchivī nūū dē jā scuénduté dē ji. De nī ncāhān dē nūū ji: Va sēhe cōō cúu ndá nū, chí xēēn nū tá cúu cōō. ¿A jáni inī ndá nū jā cuu cunu nū cācu nū nūū castigo xēēn jā quiji?

⁸ Túsaá de sáhá ndá nū tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nū cuāchi nū. De mā cānī inī ndá nū cāhān nū jā cuu cācu nū sīquī jā cúu nū tatā Abraham. Chí cāhān nī jín ndá nū jā cuu sáhá Yāa Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja váha, de tú cūnī yā.

⁹ De cúu ndá nū tá cúu tūndihá jáá nduú jéhe jāvíxī váha. De mitan de ja íyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēēn, tá cúu nūū íyó tūha iin cā jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sáhá yā jín ndá nū tá cúu nūū sáhá yā jín ndācá ñutun jáá nduú jéhe jāvíxī váha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn, ncachī Juan.

¹⁰ De ndá nchivī nī jīcā tūhún ji dē: ¿De nāsa sáhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

¹¹ De nī ncāhān dē: Ndá ndóhó jā névāha ūū sahma, de cuāha nū iin nūū nchivī jáá nduú ná névāha. De ndá ndóhó jā íyó jā yáji, suni súcuán sáhá nū, ncachī dē jín ji.

¹² De suni jacū tēe stútú xūhún renta nī nguenda dē jā cuenduté dē. De nī jīcā tūhún ndá dē Juan: Maestro, ¿de ndá sáán, nāsa sáhá sá?

¹³ De nī ncāhān Juan jín ndá dē: Mā scáa nū cācān nū xūhún, chí táni jā ní ndacu nūū nū, ncachī dē.

¹⁴ De suni nī jīcā tūhún jacū soldado: ¿De ndá sáán, nāsa sáhá sá? ncachī dē. De nī ncāhān Juan jín dē: Mā cāndēē nū ndatíñū nī iin nchivī jín tūhun siúhú nī jín tūhun stáyáhvī, de mā ndíyo inī nū jā caa yáhvī nū, ncachī dē.

¹⁵ De ndācá nchivī ndétu ji jā quiji Cristo, Yāa jā tetíñú Yāa Dios, de jáni inī ji jā sanaā de suu cúu Juan.

¹⁶ De nī ncāhān Juan jín ndá ji: Nduhū chí jín ndute scuénduté nī ndá ndóhó. De vāji iin Yāa jā modo jā scuénduté yā ndá nū cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundēē inī ánō nū, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De cuñáhnú ndasí cā yā nsuū nduhū, chí nduú cúñáhnú cuitī nī nūū yā, nī jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúli cā jā nandajī nī correa nījān yā.

¹⁷ De sáhá yā tá sáhá tēe stéchí trigo, chí sáhá sún yā nchivī váha jín nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quēe sún paja. De nastútú yā trigo yā ndívi inī yacā yā. Sochi paja chí teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

¹⁸ De jín ndá tūhun yáhá jín cuāhā cā tūhun nī sndíhvī inī dē nchivī, de nī nacani dē tūhun váha Yāa Dios nūū ndá ji.

¹⁹ De suni nī ncāhān dē nūū Herodes, tēe cúu gobernador, chí tēe ñúcuán nī nacueca dē Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe. De cuāhā cā tiñu nēhén súcuán nī nsáhá Herodes.

²⁰ De sa víhí cā nī nsáhá nēhén dē, chí nī nchihí dē Juan vecāa.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ De jondē ncháha ca quívi Juan vecāa, tá nī iyo dē jā ní scuénduté dē ndá nchivī, de suni nī scuénduté dē Jesús. De jīcān táhvī yā, de nī nune-nī nūū ndēē Yāa Dios andiví.

²² De nī ncuun Espíritu Santo nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma. De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Maá nū cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jín, de cúsiī ndasí inī nī jín nū, ncachī.

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo

(Mt. 1.1-17)

²³ De tá nī nquijéhé Jesús stéhēn yā tūhun, de íyó yā tá ōcō ūxī cuíyā. De jáni inī nchivī jā sēhe José cúu yā. De José nī ncuu sēhe Elí,

²⁴ de Elí nī ncuu sēhe Matat, de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Jana, de Jana nī ncuu sēhe José,

²⁵ de José nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Amós, de Amós nī ncuu sēhe Nahum, de Nahum nī ncuu sēhe Esli, de Esli nī ncuu sēhe Nagai,

²⁶ de Nagai nī ncuu sēhe Maat, de Maat nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Semei, de Semei nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Judá,

²⁷ de Judá nī ncuu sēhe Joana, de Joana nī ncuu sēhe Resa, de Resa nī ncuu sēhe Zorobabel, de Zorobabel nī ncuu sēhe Salatiel, de Salatiel nī ncuu sēhe Neri,

²⁸ de Neri nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Adi, de Adi nī ncuu sēhe Cosam, de Cosam nī ncuu sēhe Elmodam, de Elmodam nī ncuu sēhe Er,

²⁹ de Er nī ncuu sēhe Josué, de Josué nī ncuu sēhe Eliezer, de Eliezer nī ncuu sēhe Jorim, de Jorim nī ncuu sēhe Matat,

³⁰ de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Simeón, de Simeón nī ncuu sēhe Judá, de Judá nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Jonán, de Jonán nī ncuu sēhe Eliaquim,

³¹ de Eliaquim nī ncuu sēhe Melea, de Melea nī ncuu sēhe Mainán, de Mainán nī ncuu sēhe Matata, de Matata nī ncuu sēhe Natán,

³² de Natán nī ncuu sēhe David, de David nī ncuu sēhe Isaí, de Isaí nī ncuu sēhe Obed, de Obed nī ncuu sēhe Booz, de Booz nī ncuu sēhe Salmón, de Salmón nī ncuu sēhe Naasón,

³³ de Naasón nī ncuu sēhe Aminadab, de Aminadab nī ncuu sēhe Aram, de Aram nī ncuu sēhe Esrom, de Esrom nī ncuu sēhe Fares, de Fares nī ncuu sēhe Judá,

³⁴ de Judá nī ncuu sēhe Jacob, de Jacob nī ncuu sēhe Isaac, de Isaac

nī ncuu sēhe Abraham, de Abraham nī ncuu sēhe Taré, de Taré nī ncuu sēhe Nacor,

³⁵ de Nacor nī ncuu sēhe Serug, de Serug nī ncuu sēhe Ragau, de Ragau nī ncuu sēhe Peleg, de Peleg nī ncuu sēhe Heber, de Heber nī ncuu sēhe Sala,

³⁶ de Sala nī ncuu sēhe Cainán, de Cainán nī ncuu sēhe Arfaxad, de Arfaxad nī ncuu sēhe Sem, de Sem nī ncuu sēhe Noé, de Noé nī ncuu sēhe Lamec,

³⁷ de Lamec nī ncuu sēhe Matusalén, de Matusalén nī ncuu sēhe Enoc, de Enoc nī ncuu sēhe Jared, de Jared nī ncuu sēhe Mahalaleel, de Mahalaleel nī ncuu sēhe Cainán,

³⁸ de Cainán nī ncuu sēhe Enós, de Enós nī ncuu sēhe Set, de Set nī ncuu sēhe Adán, de Adán nī ncuu sēhe Yāa Dios, chi nī nsáhá yā dē.

4

*Jā ní jito túnī tächí Jesús
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)*

¹ De Jesús nī ncunuú Espíritu Santo inī yā, de nī nquee yā yūte Jordán cuāhān yā. De nī jīnū yā jondē nūū űuhun tihá nī nsáhá Espíritu Santo.

² De nī iyo yā űúcuán űū xico quivī, de nī jito túnī tächí cúñáhnú yā, chi cúñī jā sáhá yā cuāchi. De ndá quivī űúcuán nduú ní nchájī cuitī yā, de tá nī nchāha quivī űúcuán, de nī nquiji sōco nūū yā.

³ űúcuán de nī ncāhān tächí cúñáhnú jīn yā: Tú maá nú cúu Sēhe Yāa Dios, de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāa cajī nū, ncachī.

⁴ De nī ncāhān Jesús jīn: Nduú chi yósō nūū tutū ī: Nsūú mātúhún-ni stāa cúu jā tēcū nchivī, chi suni jīn ndācá tūhun jā cāhān Yāa Dios, ncachī yā.

⁵ űúcuán de cuāhān tächí cúñáhnú jīn yā jondē xīnī iin yucu súcún, de iin núnúú-ni nī stéhēn nūū yā ndācá nación níí cāhnú űayivī.

⁶ De nī ncāhān jīn yā: Nūū maá nú cuāha nī jā cuñáhnú nú nūū ndi-viī naciōn yáhá, chi viī ndasí cáá. Chi maá nī tīn ndihi, de cuu cuāha nī nūū ní-ni iin cúnī nī.

⁷ Túsaá de tú cuiñi jítí nú chiñúhún nú nduhū, de cuāha ndihi nī nūū nū, ncachī tāchī.

⁸ De nī ncāhān Jesús jīn: Satanás, cujiyo cuáhán, chi yósō nūū tutū jā chiñúhún nchivī maá Jētohō ji Yāa Dios, de nūū mātúhún-ni yā satíñū ji, ncachī yā.

⁹ Ŋúcuán de cuāhān tāchī cúñáhnú jīn yā jondē Jerusalén. De nī jani yā xīnī torre templo. De nī ncāhān jīn yā: De tú Sēhe Yāa Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū űñhún, chi scácu yā ndóhó.

¹⁰ Chi yósō nūū tutū: Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

¹¹ De canee ndá yā ndóhó, tácu mā scáchihi nú jēhē nū nūū yúū.

Cáchī tutū. Ncachī tāchī.

¹² De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō ji Yāa Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

¹³ De nduú cā ní níñin tāchī cúñáhnú modo jā coto túnī ji Jesús quívi űúcuán, de nī ncuiyo cuāhān jacū tiempo.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ De nī ncunuú fuerza Espíritu Santo inī Jesús, de cuānohōn yā Galilea. De ní región űatin űúcuán nī jītē nuu tūhun yā.

¹⁵ De nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe īī sinagoga, de ndihi nchivī nī jetúhún ji yā.

Jā cuānohōn yā űūū Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ De nī nenda yā űūū Nazaret nūū ní jahnu yā. De quívi nátātū nī nquívi yā inī vehe īī sinagoga, tá-ni

sáhá yā. De nī nacuiñi yā jā cahvi yā tutū īī.

¹⁷ De nī jēhe ndá dē tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. De nī nacune yā tutū, de nī naniñin yā nūū yósō iin tūhun, nī ncachī yā:

¹⁸ Espíritu maá Jētohō ō Yāa Dios íyó yā jīn nī,

chi nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá nchivī ndāhvī.

De nī ntaji yā nduhū vāji nī jīn tūhun yā nduvāha inī nchivī cúcuécá inī.

De cachī tūhun nī nūū nchivī jā yíhí ndahá tāchī jā coo libre ji.

De sáhá nī jā ndunijīn inī ánō nchivī jāá nduú jícūhun inī, de scácu nī nchivī jā ndóho ji sáhá táhán ji.

¹⁹ De nacani nī tūhun jā ní nquenda tiempo jā sáhá Jētohō ō Yāa Dios jā vāha nchivī.

Cáchī tutū jā ní ncachī yā.

²⁰ De nī nacasī yā tutū, de nī nacuāha yā nūū tēe sátíñú inī sinagoga, de nī nūcundē yā jā stéhēn yā tūhun nūū nchivī íyó inī sinagoga. De ndihi ji ndéhé vāha ji nūū yā.

²¹ De nī nquijéhé yā cáhān yā jīn ndá ji: Mitán de nī nquee ndāa tūhun cáhān tutū īī yáhá, nī jini ndá nú, ncachī yā.

²² De ndiviī ji nī jetúhún ji yā, de sáhvi inī ndá ji níni ji ndācá tūhun viī jā cáhān yā. De nī jicā tūhún táhán ji: ¿A nsūū sēhe José cúu tēe yáhá?

²³ De nī ncāhān yā jīn ndá ji: Jínī vāha nī jā jání inī ndá nú de suni cáhān nū tūhun yátá yáhá jīn nī: Tēe tátán, sáhá tátán nú maá nú túsaá. De tūhun yáhá cachī jā tá cúu nūū ní nasáhá vāha nī cuāhā nchivī cúhū inī űūū Capernaum nī níñin nū tūhun, suni súcuán cúnī nū jā sáhá nī űūū ō yáhá, tácu candíja ndá ní jání inī nū, ncachī yā jīn ji.

²⁴ De nī ncāhān cā yā: Ndāa cáhān nī jīn ndá nú, nī iin ndá tēe nácani

tūhun Yāa Dios, chi nduú jétáhvī nchivī ñuú maá dē nūū dē.

²⁵ De suni ndāā cáhān ni jín ndá nú jā ní iyo cuāhā ñahan jā ní nquendōo ndáhvī inī nación maá ó Israel, tiempo jā ní iyo Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios. De tiempo ñúcuán nduú ní ncúun cuitī sāvī ũnī cuīyā yósāva, de nī iyo iin tamā xēen nī cáhnú nación.

²⁶ De nduú ní ntájí Yāa Dios Elías quihīn dē nūū ní iin ñahan viuda nación maá ó Israel, chi sa nūū iin ñahan viuda jā ndéē ñuú Sarepta ndáñuú Sidón, nī jēhēn dē nī jito dē jā ní nchajī ña.

²⁷ De inī nación maá ó Israel suni nī iyo cuāhā tēe nī ndoho cuēhē stéhyū, tiempo jā ní iyo Eliseo, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios. De nī iin tēe ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā nduvāha dē sáhá Eliseo, chi sa Naamán, tēe nación Siria, nī nduvāha, ncachī yā.

²⁸ Ñúcuán de ndá nchivī ndéē inī sinagoga, nī nquiti ndasí inī jī jā ní jini jī tūhun cáhān yā.

²⁹ De nī nacuiñi ndá jī, de nī ntavā jī yā yātā ñuú, de cuāhān jī jín yā xīnī yūcú nūū iyó ñuú jī, chi cúnī jī jā chindahá jī yā nincava yā cava ñúcuán.

³⁰ Sochi nduú ní ncúu sáhá jī, chi nī nchāha yā-ni mähñū jī cuāhān yā.

Jā ní ntavā yā tächī inī iin tēe
(Mr. 1.21-28)

³¹ Ñúcuán de cuāhān Jesús ñuú Capernaum región Galilea. De quivī nátātū nī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī.

³² De nī nsāhvi inī jī nī jini jī tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū jī, chi maá yā ndíso tíñū siqui ndihi.

³³ De inī vehe sinagoga iyó iin tēe jā ñúhún tächī inī dē, de nī ncana cóhó dē:

³⁴ Cuiyo ní. ¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús tēe ñuú Nazaret? ¿A vāji ní jā snáa ní ndá sá, á naá cúu? Ja jínī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe ī Yāa Díos cúu ní, ncachī dē.

³⁵ De Jesús nī ncāhān xēen yā nūū tächī: Casí yuhú nú de quee nú inī tēe yáhá, ncachī yā. De nī jicó cáva-ni tēe ñúcuán nūū ndá nchivī, nī nsáhá tächī. De nī nquee-ni inī dē cuāhān, de nduú nā cuá ní nsáhá cá jín dē.

³⁶ De ndihi nchivī nī nchūhú jī, de nī ncāhān jī jín táhán jī: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncuu súcuán? Chi cúñáhnú tēe yáhá jā ndácu nihin dē nūū ndá tächī, de quée-ni cuāhān, ncachī jī.

³⁷ De tūhun yā nī jītē nuu ní cáhnú región ñúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso
Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ñúcuán de nī nquee Jesús inī vehe ī sinagoga, de cuāhān yā nī nguenda yā vehe Simón. De naná chíso Simón yíhí ndasí quiji ña. De nī ncāhān ndáhvī ndá dē jín yā jēhē ña.

³⁹ De nī jaquín nūū yā nūū ña, de nī ncāhān yā jā ná ndíco quiji. De nī nquee-ni quiji ña, de nī nacōo ña-ni, de nī nsáhá ña jā ní nchajī yā jín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ De tá nī nquēe ncandiī, de ndá nchivī jā iyó táhán jī jā cúhū ndácá nūū cuēhē, nī nquisiáha ndá jī nūū yā. De nī ntee yā ndahá yā iin iin jī, de súcuán nī nasáhá vāha yā jī.

⁴¹ De suni cuāhā nchivī nī nquee tächī inī jī, de cána cóhó ndá tächī: Maá ní cúu Sēhe Yāa Dios, cáchī. De nī ncāhān xēen yā nūū jī, de nduú ní jēhe yā tūhun cáhān cá jī súcuán, chi ja jínī ndá jī jā maá yā cúu Cristo, Yāa jā ní ntájí Yāa Dios.

Jā ní nacani yā tūhun región
Galilea

(Mr. 1.35-39)

⁴² De tá nī ntūu, de nī nquee yā cuāhān sín yā yātā ñuú nūū nduú nchivī. De ndá nchivī nánducú jī

yā, de nī nquenda jī nūū íyó yā. De jécani jī yā tácuā mā cújiyo yā nūū jī.

⁴³ De nī ncāhān yā jíin jī: Suni cánuū jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá cā űuū sīquī nāsa tátúnī Yāa Dios, chí suu cúu jā ní ntají yā nduhū vāji nī, ncachī yā.

⁴⁴ De nī jica nuu yā ní región Galilea, nī nacani yā tūhun inī ndá vehe ī sinagoga.

5

Jā ní nīhīn ndá dē cuāhā tiacá nī nsāhá yā

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ De iin quīvi de íñī Jesús yuhú mar Genesaret. De nī nquenda cuāhā nchivī, nī nchitú nīhīn jī nūū yā, chí cúnī jī cunini jī tūhun Yāa Dios.

² De nī jinī yā jā íñī ūū barco ñatin yuhú mar. De ndá tēe tiin tiacá, ja nī nquee dē inī barco, náquete dē ñunu dē.

³ De nī nguīvi yā inī iin barco jā cúu barco Simón. De nī ncāhān yā jíin dē jā ná scáca yátá dē quīhīn jacú cā ichi ínī ndute. De nī jécundeē yā, de jondē inī barco nī stéhēn yā tūhun nūū nchivī cuāhā jā íyó jī yuhú ndúté.

⁴ De tá nī jīnu nī stéhēn yā, de nī ncāhān yā jíin Simón: Scáca barco nū ná cóhōn nūū cūnú ndute, de squée ndá nú ñunu nú, de tiin nú tiacá, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān Simón: Maestro, ní niñū nī squée ndá sá ñunu jā tiin sá tī, de nduū ní nīhīn cuitī sá nī iin tī. De jā cāchī maá ní, de ná squée tucu sá ñunu, ncachī dē.

⁶ De nī squée ndá dē, de nī nguīvi cuāhā ndasí tiacá, chí jondē ndúcú tēhndē ñunu dē.

⁷ De nī nsāhá ndahá ndá dē nūū ndá cā táhān dē jā ñuhūn inī incā barco, jā ná quíji chindeē táhān jíin dē. De nī nquenda ndá dē, de nī nchuhun chitú ndá dē tī ndúū barco, de jondē ndúcú quēe barco.

⁸ De nī jinī Simón Pedro jā súcuán nī ncuu. De nī jēcuiñī jītí dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Vāha cā cujiyo ní Señor, chí tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

⁹ Chí maá dē jíin ndá tēe íyó jíin dē, nī nchūhú dē jā ní nīhīn cuāhā dē tiacá nī nsāhá yā.

¹⁰ De suni nī nchūhú Jacobo jíin Juan, ndúū sēhe Zebedeo, chí tēe chindeē táhān jíin Simón cúu ndúū dē. De nī ncāhān Jesús jíin Simón: Mā cúyūhú nú, chí jondē mitan de sāhá nī jā nīhīn nū cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū ní nīhīn nū cuāhā tiacá, ncachī yā.

¹¹ űúcuán de tá nī nenda ndá dē jíin barco nūū ñuhun yíchí, de nī sndóo ndá dē ndihi ndatíñū dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² űúcuán de íyó Jesús inī iin űuū, de nī nquenda iin tēe jā ndóho cuēhē stéhyū. De nī jinī dē nūū Jesús, de nī jēcuiñī jītí dē nī ntuu dē nūū dē nūū ñuhūn, de nī ncāhān ndāhvī dē jíin yā: Señor, jínī sá jā cuu nasāhá vāha ní sāán de tú cúnī ní, ncachī dē.

¹³ űúcuán de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ní nasāhá vāha nī ndóhó, de ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

¹⁴ De nī ndacu yā nūū dē jā má cāchí cuitī dē nūū ní iin. De nī ncāhān yā: Quístéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāa Dios sīquī jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán. De súcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

¹⁵ Sochi víhí cā nī jītē nuu tūhun yā cuāhān. De nī ncutútú cuāhā nchivī jā cunini jī tūhun jā stéhēn yā, jíin jā nasāhá vāha yā jī nūū ndácá cuēhē jā ndóho jī.

¹⁶ Sochi maá yā chi cuāhān sīin yā nūū nduú nchivī, de nī jicān táhvī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī nduehlé

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ De iin quīvī de stéhēn yā tūhun, de jacū tēe grupo fariseo jīin tēe stéhēn ley janahán, ndéē ndá dē ñúcuán. De nī nguenda dē nūū yā jā vāji dē ndācá ndāñūū Galilea, jīin ndāñūū Judea, jīin ciudad Jerusalén. De poder maá Yāa Dios íyó jīin yā jā násāhá vāha yā nchivī cūhū.

¹⁸ Ñúcuán de nī nguenda jacū tēe, de ndíso ndá dē iin tēe nī nduehlé, yósō dē nūū iin camilla. De ndúcú ndá dē squívi dē tēe ñúcuán inī vehe jā caquín dē nūū íyó yā.

¹⁹ De nduú ní níhīn ndá dē modo jā quívi dē jīin tēe ñúcuán, chí íyó chitú nchivī. De nī ncaa ndá dē sīquī vēhé, de nī nacune dē teja. De nī scūun dē tēe cūhū jīin camilla dē jondē nūū íyó Jesús māhñú nchivī.

²⁰ De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cūhū. De nī ncāhān yā jīin tēe cūhū: Lílū, ja nēe cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

²¹ Ñúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jīin tēe grupo fariseo, nī nquijéhé ndá dē jáni inī dē sīquī yā: ¿Nī iin cā cúu tēe yáhá jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāa Dios? Chí nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūū cuāchi, chí mátúhún-ni Yāa Dios.

²² De nī jinī Jesús jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cáhān nī tūhun nāvāha?

²³ De jā nduú tūhun yáhá, ¿nī iin cúu jā vījín cā? ¿A jā cáhān nī jīin tēe cūhū: Nēe cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú? ¿A vījín cā jā cáhān nī: Nacōo de caca nú, chí ja nī nduvāha nú, cachī nī?

²⁴ De mitan de ná stéhēn nī jā maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayivī yáhá jā cune cáhnú inī

nī nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jīin tēe nī nduehlé: Cáhān nī jīin nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā jīin dē.

²⁵ De nī nacōo-ni tēe ñúcuán, nī jinī jínúū nchivī. De nī naquehen dē camilla jā ní nchosō dē, de cuānohōn dē vehe dē. De nacuetáhvī dē nūū Yāa Dios.

²⁶ De nī nsāhvi ndasí inī ndācá nchivī nī jinī jī, de nī ncāhān ndá jī jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De suni yúhú ndasí jī de cáhān jī: Mitan de nī jinī ō tíñu ñáhnú ndasí, ncachī jī.

Jā ní ncana yā Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ñúcuán de nī nquee yā cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe stútú xūhún renta, nání dē Leví, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jīin dē: Cuniquín nduhū ná cóhōn, ncachī yā.

²⁸ De nī nacuiñi dē, de nī sndóo dē ndihi ndatíñú dē, de cuāhān dē jīin yā.

²⁹ Sá de nī nsāhá Leví iin vico cáhnú inī vehe dē jā cúsi inī dē jīin Jesús. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jīin sava cā tēe, ndéē ndá dē mesa yáji dē stāa jīin yā.

³⁰ De ndá tēe grupo fariseo jīin tēe stéhēn ley janahán, nī nquijéhé ndá dē cáhān dē sīquī ndá tēe scuáha jīin yā, de nī jīcā tūhún dē: ¿Nūcu yáji ndá nú jíhi ndá nú jīin ndá tēe stútú xūhún renta jīin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān Jesús: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jīni ñúhún jī tēe tátán, chí nchivī cūhū cúu jā jīni ñúhún.

³² De nduhū chí nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu jī tá cúu nchivī íyó vāha. Chí sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nācani inī jī de sndóo jī cuāchi jī, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē jín yā: Ndá tēe scuáha jín Juan, jín ndá tēe scuáha jín grupo fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī dē de jīcān táhvi dē. De ndá tēe scuáha jín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuan? Chi yájī ndá dē jīhi dē.

³⁴ De nī ncāhān yā jín dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā nī jín dē? ¿A cuu sáhá nú jā conditē inī nchivī íyó vico tándahá juni ndéé tēe tándahá jín jī?

³⁵ Sochi quijī quivī jā cujiyo tēe tándahá, de quivī ñúcuán chi conditē inī jī, ncachī yā.

³⁶ De suni nī ncāhān yā iin tūhun yátá sīquī jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Nī iin nchivī nduú jéhdē jī iin pedazo sahma jeé, de nachuhun jī nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuan, de stívī jī sahma jeé, de suni nduú quétáhán jā jeé jín jā túhú.

³⁷ De nduú nī iin chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú súcuan, de vino jeé ndatá ñii, de naa vino jín ñii.

³⁸ Chi sa cánuú jā chuhun jī vino jeé inī ñii jeé, de súcuan de quendōo vāha ndūū.

³⁹ De nchivī chi nduú cúnī jī sndóo jī tūhun janahán, modo jāá nduú cúnī jī coho jī vino jeé, chi jā túhú cúu jā váha cā, jáni inī jī, ncachī yā.

6

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quivī nátātú

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ De iin quivī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jín yā nī jehndē dē xīnī trigo, de nī ncavā ndahá dē, de nī nchajī dē.

² De sava tēe grupo fariseo nī ncāhān dē: ¿Nājēhé cúu jā sáhá ndá

nú tiñu jāá nduú íyó vāha jā sáhá nú quivī nátātú, cáchī ley Moisés? ncachī dē.

³ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A nduú ní ncāhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David iin quivī jā ní jīhi dē sōco jín ndá tēe jā ní íyo jín dē?

⁴ De nī nquivī dē inī vehe Yāa Dios. De nī nquehen dē pan īi jā yósō nijīn nūū Yāa Dios. De nī nchajī dē, de suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jín dē. De nduú nā ley jā caji nī iin tēe, chi maá-ni ndá sūtū cúu jā yájī. De vísō súcuan de nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān cā yā jín dē: Nduhū, Yāa nī nduū tēe, maá nī cúu jā tátūnī sīquī nāsa sáhá nchivī quivī nátātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ De incā quivī nátātú suni nī nquivī yā inī vehe īi sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun. De ñúcuán íyó iin tēe nī nchīchī ndahá cuáhá dē.

⁷ De ndá tēe stéhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, ndéhé yuhū dē yā tú nasáhá vāha yā tēe ñúcuán quivī nátātú, tácuā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

⁸ De maá yā chi jínī yā nāsa jáni inī ndá dē. De nī ncāhān yā jín tēe nī nchīchī ndahá: Nacuiñī de cuiñī nú mähñú yáhá, ncachī yā. De nī nacuiñī dē, de nī jēcuñī dē mähñú.

⁹ Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Jīcā tūhún nī ndá nú iin tūhun: ¿Nāsa cáhān ley sīquī quivī nátātú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nēhén ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū jī? ncachī yā.

¹⁰ De ndéhé yā nūū ndá dē jā íñī dē níi xīnī yā, de nī ncāhān yā jín tēe cúhū: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

¹¹ De ndá tēe ñúcuán nī nquītī ndasí inī dē, de nī nquijéhé ndá dē nátūhún dē sīquī Jesús, nāsa cahñī dē yā.

Jā ní nacāji yā ūxi ūū tēe apóstol
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² De nī ncuu jacū quivī, de nī nquee yā cuācācān táhvī yā yucu. De ní niñū nī jícān táhvī yā nū Yāa Dios.

¹³ De tá nī ntūu, de nī ncana yā ndá tēe scuáha jín yā. De nī nacāji yā ūxi ūū dē, de nī ncachī yā jā cuu ndá dē apóstol, chi cundiso tiñū dē jā nacani dē tūhun yā.

¹⁴ De yáha cúu sívī ndá dē: Simón jā ní nascúnani yā dē Pedro, jín ñani dē Andrés, de saá-ni Jacobo jín Juan, Felipe jín Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁶ Judas ñani Jacobo, jín Judas Iscariote, tēe jā ní nastūu dē yā.

Jā ní stéhēn yā nūū nchivī cuāhā
(Mt. 4.23-25)

¹⁷ De nī nuu yā yucu jín ndá tēe ñúcuán jā scuáha jín yā, de nī jencuiñī yā iin nduhā jín dē. De cuāhā nchivī ní región Judea jín ciudad Jerusalén, jín nchivī jondē yuhú mar ñuū Tiro jín ñuū Sidón, nī nguenda ndá ji jā cunini ji tūhun stéhēn yā, jín jā nduvāha ji cuēhe ndóho ji.

¹⁸ De ndācā nchivī jā ñúhún tächī inī, suni nī nduvāha ji nī nsāhá yā.

¹⁹ De ndivī nchivī cúni ji jā quehé ji yā, chi súcuan ndúvāha ji sáhá yā jín poder yā.

Tūhun nchivī nācā ndetū jín nchivī jā xēen cundoho
(Mt. 5.1-12)

²⁰ De nī nūcūndēhé yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā: Nācā ndetū ndá ndóho jā ndóho ndáhvī, chi quivī nū ñuū nūū tátúnī Yāa Dios.

²¹ Nācā ndetū ndá nū jā jíhi nū sōco mitan, chi quiji quivī jā ndahā chijin nū. Nācā ndetū ndá nū jā jácū nū mitan, chi quiji quivī jā cuācū nū.

²² Nācā ndetū ndá nū de tú quítī inī nchivī nūū nū jā síquī nduhū,

Yāa nī nduu tēe, de tú squéne yichī ji ndóho, de tú cáhān nāvāha ji nūū nū, de cáhān ji jā nchivī sáhá tiñū néhēn cúu ndá nū.

²³ De sáhá sī nū inī nū quivī jā sáhá ji súcuan, de sa víhi cā cusī inī nū, chi cáhnú ndasí coo táhvī nū jondē andivī. Chi suni súcuan nī nsāhá ūhvī ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁴ De nācā xēen cundoho ndá nū nchivī cuicá, chi mitan-ni cúu jā íyó sī inī nū.

²⁵ Nācā xēen cundoho ndá nū jā ní ndahā chijin nū mitan, chi quiji quivī jā cuū nū sōco. Nācā xēen cundoho ndá nū jā jácū nū mitan, chi quiji quivī jā nducucá inī nū de cuacu nū.

²⁶ Nācā xēen cundoho ndá nū jā jétúhún ndá nchivī ndóho, chi suni súcuan nī jetúhún ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun stáhvī jondē janahán.

Tūhun jā cundáhvī inī ō nchivī jā jínī ūhvī yóhó
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ De cáhān nī jín ndá nū jā níni: Cundáhvī inī nū ndá nchivī jā jínī ūhvī ndóho, de sáhá vāha nū jín nchivī jā quítī inī jínī ndóho.

²⁸ De cācān nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha síquī nū, de cācān táhvī nū jēhé nchivī jā cáhān néhēn nū nū.

²⁹ De tú ní tēe canī dē iin lado cúu nū nū, de váha cā suni cuāha nū incā lado canī dē, nsūú cā jā nacuāha nū jā ndutahvī dē. De tú ní tēe cúni dē candee dē sōo nū, de suni cuāha nū tūhun jā quíhīn dē jín jondē camisa nū.

³⁰ De nā-ni nchivī jícān nūū nū de cuāha nū nūū ji. De nchivī quéhen ndatíñú nū, de mā nācān nū.

³¹ De tá cúu nūū cúni nū jā sáhá vāha nchivī jín nū, suni súcuan sáhá vāha nū ji.

³² De tú íyó māni nū jín maá-ni nchivī jā māni jín nū, ¿de nā tiñū

váha cúu jā sáhá nú súcuan túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni iyó mǎnī dē jín tēe iyó mǎnī jín maá dē.

³³ De tú sáhá vāha nú jín maá-ni nchivī jā sáhá vāha jín maá nú, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuan túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni súcuan sáhá ndá dē.

³⁴ De tú cuāha núu nú núu maá-ni nchivī jā ñúhún inī nú jā nacuāha ji núu nú, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuan túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni jéhe núu dē núu ndá cā tēe sáhá cuāchi, tácu nanihīn tucu dē.

³⁵ Túsaá de cundáhvi inī ndá nú nchivī jā jini úhvi ndóhó, de sáhá vāha nú ji, de cuāha núu nú núu ji. De mā cuāha nú maá sīquī jā cani inī nú jā suni nacuāha ji núu nú. De súcuan de cáhnú coo táhvi nú, de stéhēn nú jā cúu nú sēhe Yāa cúñáhnú ndasí. Chi maá yā vāha inī yā jín nchivī jāa nduú nácuetáhvi núu yā jín nchivī jā sáhá nēhén.

³⁶ Túsaá de cundáhvi inī nú nchivī, tá cúu núu cundáhvi inī maá Tatá nú nchivī.

Mā cáhān ō sīquī cuāchi táhān ō
(Mt. 7.1-5)

³⁷ Mā cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácu suni mā cáhān Yāa Dios cuāchi sīquī nú jā sáhá nú súcuan. Mā cáhān xēen nú sīquī ji jāa nduú vāha sáhá ji, tácu suni mā cáhān Yāa Dios súcuan sīquī nú. Cune cáhnú inī nú núu ji, de suni cune cáhnú inī yā núu nú.

³⁸ Cuāha nú núu nchivī, de suni súcuan cuāha Yāa Dios núu nú. Chi vāha ndasí cuāha yā núu nú, chi modo jā chīcuāha vāha yā, quisi yā, sáhá nīhin yā, de jondē scāa yā cuāha yā núu nú. Chi medida jā jéhe ndá nú núu nchivī, suni medida ñúcuán cuāha yā núu nú, ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín ji: Ndá tēe jā stéhēn tūhun jāa nduú ndāa, cúu dē tá cúu tēe cuáa.

De iin tēe cuáa, ¿a cuu stéhēn dē ichi núu incā tēe cuáa? ¿A nduú nīncava nduú dē inī xēhvā?

⁴⁰ Iin tēe scuāha, nduú cúñáhnú dē núu maestro dē. De tēe scuāha, tá ja nī ncutūha vāha dē, de jín dē cuu dē tá núu cúu maestro dē.

⁴¹ De cuāchi táhān nú cúu modo jā ñúhún iin yācá lúli tīnūu ji. ¿De núcu sáhá nú cuenta jā súcuan, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñúhún iin vītū tīnūu máa nú?

⁴² ¿De núcu cáhān ndá nú jín táhān nú: Cundetū, de ná távā nī yācá jā ñúhún tīnūu nú, de nduú sáhá nú cuenta jā ñúhún iin vītū tīnūu máa nú? Tēe stáhvi-ni cúu ndá nú túsaá. Xīhna cā tīnūu máa nú tavā nú vītū, sá de cuu cūndēhé vāha nú jā tavā nú yācá tīnūu táhān nú.

Jín tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō
nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Nduú iyó ñutun vāha jā jéhe jāvíxī nēhén, de ni nduú iyó ñutun nēhén jā jéhe jāvíxī vāha.

⁴⁴ Chi jín jāvíxī jā jéhe iin iin ñutun de jín ō tú ñutun vāha cúu. Chi nduú cāndeē ō higo xīnī ñutun íñú, de ni nduú cāndeē ō uva xīnī yūcū zarza.

⁴⁵ De saá-ni cúu tēe vāha, chi cáhān dē tūhun vāha, chi vāha ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cānēhén ánō dē. Chi nāsa iyó ánō nchivī, de cúsa ñúcuán cúu jā cáhān ji.

Tūhun sīquī ūu vehe
(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ ¿Nājēhē cúu jā cáhān yínúhún ndá nú jín nī: Jētoho sá, cáchī nú, de nduú squíncuu ndá nú tiñu jā ndácu nī?

⁴⁷ Ndācá nchivī jā vají núu ni de nīni ji tūhun cáhān ni de squíncuu ji, ná stéhēn ni núu nú nāsa cúu ji:

⁴⁸ Cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquín dē vehe dē, de nī jete cúnú dē jondē nī nīhīn dē toto, de nī nchisó dē sīquī. De tá nī ndaa ndute yúte,

de nī nchindahá vehe ñúcuán, de nduú ní ncándā cuitī sáhá, chí sīquī toto yósō.

⁴⁹ Sochi ndá nchivī jā jīni tūhun jā cāhān ni, de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquín dē vehe dē nūū ñūhún, de nduú yítuu jēhē. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe ñúcuán, de nī scócáva-ni, de nī naā ndihi-ni vehe, ncachī yā jīn ndá ji.

7

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán

(Mt. 8.5-13)

¹ De tá nī jīnu nī ncāhān yā nī jīni nchivī, de cuāhān yā ñuū Caper-naum.

² De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, íyó iin mozo dē jā mānī ndasí dē jīn. De mozo ñúcuán cúhū ji de ja ñatin cuū ji.

³ De nī jīni capitán tūhun Jesús. De nī ntají dē jacū tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, cuāhān dē nūū yā jā cāhān ndāhvī dē jīn yā jā ná quíji yā nasāhá vāha yā mozo dē.

⁴ De nī nguenda ndá tēe ñúcuán nūū Jesús, de nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jīn yā: Chindeé ní tēe cúu capitán, chí tēe vāha cúu dē.

⁵ Chí mānī dē jīn nación maá ó, de maá dē nī ndacu tiñu jā ní ncuvāha iin vehe īī sinagoga jā cuu ndācá ó, ncachī ndá dē.

⁶ Ñúcuán de cuāhān Jesús jīn ndá dē. De tá nī ncuñatin yā vehe capitán, de nī ntají dē jacū amigo dē cuātahān dē yā. De nī ncāhān ndá dē jīn yā: Cáchī capitán jāá nduú cúnī dē jā sáhá tēñú dē ní, Señor, chí nduú cúñáhnú dē jā quíhīn ní quīvi ní vehe dē.

⁷ Jā ñúcuán nduú ní nsáhá ñáhnú dē maá dē jā quíji dē nūū ní, cächī dē. De maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha mozo dē, cächī dē.

⁸ Chí maá dē sunī ndíso tíñú dē nī nsáhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú dē nūū ndá soldado dē,

cächī dē. De tú cāhān dē jīn iin tēe jā ná quíhīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān dē jīn incā tēe jā ná quíji dē, de quíji dē. De tú ndácu dē iin tiñu nūū mozo dē, de sáhá ji, cächī dē, ncachī ndá tēe ñúcuán jīn yā.

⁹ De tá nī jīni Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jīn ndá nchivī cuāhā jā níquín yātā yā: Ndāā cāhān nī jīn ndá nú jā junī nación maá ó Israel, nduú ní níhīn nī nī iin nchivī jā cándíja nīhīn súcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, vísō tēe nación jāá nduú jīnī tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī yā.

¹⁰ De ndá tēe jā ní ntají capitán nūū yā, nī nenda ndá dē vehe, de nī jīnī dē ja nī nduvāha mozo ñúcuán.

Jā ní nastécū yā sēhe yīī ñahan vi-uda

¹¹ Ñúcuán de cuāhān yā iin ñuū nání Naín. De ndá tēe scuáha jīn yā, jīn nchivī cuāhā, sunī cuāhān ji jīn yā.

¹² De tá nī ncuñatin yā yuhú ñūū, de ñúcuán nī nquee nchivī jā quíchuhū ji iin tēe suchí jā ní jīhī. De mátúhún ji-ni nūū naná ji, de ñahan viuda cúu ña. De cuāhā nchivī ñuū ñúcuán vāji jīn ña.

¹³ De tá nī jīnī maá Jētoho ō nūū ña, de nī ncundāhvī inī yā ña, de nī ncāhān yā jīn ña: Mā cuācú ní, ncachī yā.

¹⁴ Ñúcuán de nī jīnū yā jondē nūū ndīyi, de nī ntiin yā jātūn. De nī jen-cuiñī ndá tēe ndíso. De nī ncāhān yā jīn sūchí jā ní jīhī: Cāhān nī ndóhó, nacōo lílū, ncachī yā.

¹⁵ Ñúcuán de nī nūcundeē-ni sūchí jā ní jīhī, de nī nguījéhé ji nácahān ji. De nī nasiáha yā ji nūū naná ji.

¹⁶ De ndivī nchivī nī nchūhú ji nī jīnī ji, de nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De cāhān ji: Māhñú ndācá ó nī nguenda iin tēe cúñáhnú jā nácani tūhun Yāā Dios. De sunī cāhān ji: Maá Yāā Dios nī

nquijéhé yā chíndeé yā nchiví yā, ncachí ji.

¹⁷ De nī jītē nuu tūhun yā ní cáhnú región Judea jíin ndācá región ñatin ñúcuán.

*Jā ní ntají Juan ũū tēe nūū yā
(Mt. 11.2-19)*

¹⁸ De yíhí Juan vecāa, de ndá tēe scuáha jíin dē nī ncachí tūhun nūū dē jā súcuán nī ncuu ndá tiñu yáhá.

¹⁹ De nī ncana Juan ũū tēe scuáha jíin dē, de nī ntají dē tēe ñúcuán cuāhān dē nūū Jesús, tácuā cātūhún dē yā tú maá yā cúu ndija Cristo jā ní ncachí Yāa Dios jā tají yā, á jā cundetú dē quiji incā tēe cuu Cristo.

²⁰ De nī nguenda ndúū dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Juan tēe scuénduté nī ntají dē ndúū sá vāji sá cātūhún sá ní tú maá ní cúu Cristo jā cáchí tutū jā quiji, á cundetú ó incā tēe jā quiji, ncachí dē.

²¹ De maá hora ñúcuán nī nasāhá vāha yā cuāhā nchiví cúhū, jíin nchiví ndóho ndá cuēhē xēen, jíin nchiví ñúhún tächí inī. De suni cuāhā nchiví cuāá, nī ndunijin tinūū ji nī nsāhá yā.

²² De nī ncāhān yā jíin ndúū dē: Cuāhān de cachí tūhun nú nūū Juan ndācá tiñu jā ní jini nū jíin jā ní jini nú. De cachí nū jā nchiví cuāá núne tinūū ji, de nchiví cojo nácaca ji, de nchiví ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchiví sōhó núne sōho ji, de nchiví jíhí nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchiví ndāhví jā scácu Yāa Dios ánō ji.

²³ De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachí nū nūū Juan, ncachí yā jíin ndúū dē.

²⁴ De tá cuānohōn ndúū tēe jā ní ntají Juan, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíin nchiví: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú nūū ñuhun tihá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ũū inī jā cúu tá cúu itē jā cánda sáhá tächí?

²⁵ De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cūnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chi jíin ndá nú jā ndá tēe ñúhún sahma fino de ndúcú ndācá jā cúsi inī, ní maá-ni inī vehe rey ndēē ndá dē.

²⁶ ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāa Dios? Cáhān nī jíin nú jā suu nī jēndēhé nú. De cúñáhnú cā Juan yáhá nsūú cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios.

²⁷ Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū īi:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūū dē ichi nūū Cristo,

tácuā coo tūha nchiví jā quenda yā. Ncachí Yāa Dios, cáchí tutū.

²⁸ De cáhān nī jíin ndá nú jā inī ñayiví yáhá cúñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsūú cā ndá cā tēe jā iyó inī ñayiví. De visó súcuán de ndá nchiví jā núu cā inī ñuū nūū tátunī Yāa Dios, cúñáhnú cā ji nsūú cā Juan, ncachí yā.

²⁹ De ndācá nchiví jíin ndá tēe stútú xūhún renta, tá nī jini ji tūhun cáhān yā, de nī jetáhvi ji jā Yāa ndāa cúu Yāa Dios, chi ja nī jenduté ji nūū Juan.

³⁰ Sochi ndá tēe grupo fariseo jíin tēe stéhēn ley janahān, nduú ní jetáhvi dē tūhun jā cūnī Yāa Dios sáhá yā jā vāha dē, chi nduú ní jénduté ndá dē nūū Juan.

³¹ De nī ncāhān cā maá Jētohō ō: Yáhá cáchí nī iin tūhun yátá tácuā cūnī ndá nú nāsa iyó nchiví tiempo mitan.

³² Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúli jā ndēē ji nūū yáhvi cásíquí ji. De cána jee ji nūū táhān ji: Nī ntiví ndá nī tūyóo nūū ndá nú, de nduú ní jita jéhé nú. De nī jita ndá nī yaā jā cuécá jita, de nduú ní jácu nú, cáchí ndá ji. De tá cúu ndá sūchí ñúcuán jāa nduú ní jētahān inī ji nī iin nī incā, súcuán cúu ndá nú.

³³ Chi nī nquiji Juan tēe scuénduté, de cuāhā vuelta nī iyo

nditē inī dē, chi nduú ní nchájī dē stāa de nduú ní jíhi dē vino. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā űhún tächī inī dē.

³⁴ De nī nquenda maá nī, Yāa nī nduu tē, de yájī nī jíhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scāa nú cā chi cāhān nū jā maá-ni jā yájī nī jíhi nī vino. De quétáhān nī jín ndá tē stútú xūhún renta jín ndá cā tē sáhá cuāchi, cächī ndá nú.

³⁵ De tú cundíchī iin tē jín tūhun Yāa Dios, de jín tiñu sáhá dē de jínī ndá cā tē ndíchī jā ndíchī dē, ncachī yā.

Jā íyó Jesús vehe Simón tē fariseo

³⁶ De iin tē grupo fariseo nī ncana dē Jesús jā cajī yā stāa jín dē. De nī jēhēn yā vehe dē, de nī jēcundeē yā mesa jā cajī yā stāa.

³⁷ űcuán de iin ñahan sáhá cuāchi, ndéē ña űu űcuán, de nī jinī ña jā ní jinū Jesús vehe tē fariseo, yájī yā stāa. De nī nquiji ña jín iin frasco yū luu jā űhún chitú aceite perfume.

³⁸ De nī jēcuiñī jiti ña nū jēhé yā, de jácu ña. De nī nquijéhé ña sáchií ña jēhé yā jín ndute tínū ña, de nī nasíchī ña jín ixi xínī ña. De nī ntechuhú ña jēhé yā, de nī nchihi ña perfume.

³⁹ De tē fariseo jā ní ncana dē yā, nī jinī dē jā súcuan nī nsáhá ña, de nī jani inī dē: Tú tē nácani tūhun Yāa Dios cúu tē yáhá, de cunī dē nāsa ñahan cúu ñahan yáhá jā quéhé ña dē, chi ñahan sáhá cuāchi cúu ña, jáni inī dē.

⁴⁰ űcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Simón, cunī nī cāhān nī jín nú iin tūhun. De nī ncāhān maá dē: Cāhān ní Maestro.

⁴¹ De nī ncāhān Jesús: Iin tē jéhe núu xūhún, nī íyo űu tē ndíta nū dē. Iin dē ndíta űhún ciento xūhún jā nání denario, de incā dē ndíta űu xico űxi denario.

⁴² De nduú nā cuá névāha nduú tē űcuán jā nachunáa dē. De tē jéhe núu xūhún nī nee cáhnú inī

dē nū nduú tē űcuán. Túsaá de cachī nū: Já nduú tē űcuán, ¿ní iin dē cúu jā coo manī cā jín dē? ncachī yā.

⁴³ De nī ncāhān Simón: Jáni inī sá jā tē nī ndita cuāhā cā, ncachī dē. De nī ncāhān yā: Ndāa cāhān nū, ncachī yā.

⁴⁴ De ndéhé yā nū ñahan űcuán, de nī ncāhān cā yā jín Simón: ¿A ndéhé nú tá sáhá ñahan yáhá? Já ní nquenda nī vehe nú, de nduú ní jéhe nú ndute jā ndundoo jēhé nī, tá cúu nū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nsáhá chí ña jēhé nī jín ndute tínū ña, de nī nasíchī ña jín ixi xínī ña.

⁴⁵ De nduú ní ntéchuhú nú nduhū, tá cúu nū íyó costumbre. De ñahan yáhá, jondē nī nguivi nī vehe nú, de nduú jécuiñī ña jā téchuhú ña jēhé nī.

⁴⁶ De nduú ní nchihi nú aceite xínī nī, tá cúu nū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nchihi ña aceite perfume jēhé nī.

⁴⁷ Túsaá de cāhān nī jín nú jā ní stéhēn ña jā ndasí íyó mānī ña jín nī sīquī jā nēe cáhnú inī nī nū ndācá cuāchi ña, visō cuāhā cúu. Sochi tú nēe cáhnú inī nī nū nchivī jā íyó jacū-ni cuāchi, de jacū-ni stéhēn jī jā mānī jī jín nī, ncachī yā.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín ña: Ja nēe cáhnú inī nī nū ndācá cuāchi nú, ncachī yā.

⁴⁹ űcuán de ndá nchivī yájī stāa jín yā, nī nquijéhé ndá jī cāhān jī: ¿Ní iin cā cúu tē yáhá jā cāhān dē jā nēe cáhnú inī dē nū cuāchi? ncachī jī.

⁵⁰ Sochi Jesús nī ncāhān cā yā jín ñahan űcuán: Nī ncandíja nú nduhū, de jā űcuán cúu jā ní scácu nī ndóhó nū cuāchi nú. Cuáhān de ndusiī inī nū, ncachī yā.

8

Tūhun ndá ñahan jā jito ña yā

¹ űcuán de nī ncuu jacū quivī, de nī jica nuu Jesús ndācá űu nāhnú

jín ñuū lulí. De nácani yā tūhun vāha, de cáchī yā nāsa tátúnī Yāa Dios. De ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, suni jíca dē jín yā.

² De suni iyó jacū ñahan jíca jín yā, jā ní ntavā yā tächī inī sava ña, de nī nasāhá vāha yā sava ña jā ndóho cuēhē. De iin ña cúu María ñuū Magdala, de inī ñahan ñúcuán nī ntavā yā ūjā tächī.

³ De incā ña cúu Juana, ñasíhí Chuza, tēe ndíso tiñú inī vehe Herodes. De incā ña cúu Susana, jín cuāhā cā ñahan jā chindeé ña yā jéhe ña ndácá jā jínī ñúhún yā jín ndá dē.

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ De cuāhā nchivī ndácá ñuū ñúcuán nī nguenda ji nūū Jesús. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá nūū ndá ji:

⁵ Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē. De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí, de nī jāñū nchivī sīquī, de nī nchajī-ni ndá saā.

⁶ De jacū cā nī jítē nūū ñuhun yúū. De nī ntāhvī, de nī nchīchī-ni, chi nduú iyó cuāhā cōhyo.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē mähñú nūū cáá niquin iñu. De iin nuú-ni nī ntāhvī iñu jín, de nī jasi nūū.

⁸ De sava nī jítē nūū ñuhun váha. De tá nī ntāhvī, de nī jēhe cuāhā nūnī, chi iin iin tatā nī jēhe jondē ciento, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān jee yā: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho váha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹ De ndá tēe scuáha jín yā nī jīcā tūhún dē yā nā cuá cáchī tūhun yátá yáhá.

¹⁰ De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó, chi sáhá Yāa Dios jā cuu jícūhun inī nū tūhun nī nchiyuhū yáhá, nāsa quívi nchivī ndahá Yāa Dios

jā tatúnī yā nūū ji. Sochi sava cā nchivī chi maá-ni jín tūhun yátá cáhān nī jín ji, tácuá vísó ndéhé ji de quéndōo ji modo jāá nduú jín ji. De vísó jínī jín sōho ji, de mā jícūhun inī ji.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹ De súcuán cúu jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāa Dios.

¹² De tatā jā ní jítē yuhú íchí cúu tá cúu ndá nchivī jā jínī tūhun, sochi quéndā-ni tächī cúñáhnú, de cándeē tūhun inī ánō ji, tácuá mā cándíja ji de mā cácu ji sáhá yā.

¹³ De tatā jā ní jítē nūū ñuhun yúū cúu tá cúu ndá nchivī jā jínī tūhun, de jétáhvī ji de cúsi inī ji jín. Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi cándíja ji. De tá quiji tūndóhó sīquī ji, de jíca yátá ji.

¹⁴ De tatā jā ní jítē mähñú niquin iñu cúu tá cúu nchivī jínī tūhun, de cuāhān ndá ji de cútéñú ji jín tiñu ji de cúnī ji cucuicá ji de cúsi inī ji. De nduú jíja ji jín tūhun yā.

¹⁵ De tatā jā ní jítē nūū ñuhun váha cúu tá cúu ndá nchivī jínī tūhun, de tén váha ji, chi iyó váha iyó ndāá ánō ji. De jíja ji jín tūhun yā, chi cándíja váha ji.

Tūhun yátá sīquī lámpara
(Mr. 4.21-25)

¹⁶ Tá scuíquín nchivī iin lámpara, de nduú jásī ji ni iin sīquī, de ni nduú chíhi ji chíjin jito. Chi sa jáni ji nūū sūcún, tácuá cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

¹⁷ De suni súcuán, nduú iyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cúnī nchivī, chi ndihi-ni tūhun jā cáhān ji natūu nijín de cunī nchivī.

¹⁸ Túsaá de cunini váha ndá nú, chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, chi maá jacū jā jáni inī ji jā jínī ji, de sa naā, ncachī yā.

Tūhun naná yā jín ñanī yā
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Ñúcuán de nī nguenda naná yā jín ndá ñanī yā nūú íyó yā. De nduú ní ncúu quívi ndá ña nūú yā, síquī jā íyó chitú nchivī.

²⁰ De nī ncachī tūhun iin nchivī nūú yā: Naná ní jín ndá ñanī ní íñī ña tāvēhé, de cāhān ña jín ní cūnī ña, ncachī jī.

²¹ De nī ncāhān maá yā: Suni naná nī jín ñanī ní cúu ndá nchivī níni tūhun Yāā Dios de squíncuu jī, ncachī yā jín jī.

Jā ní jencuīñī tāchī níhin jín mar nī nsāhá yā

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² De iin quívi nī nguívi yā iin barco jín ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā jín dē: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar. De nī scāca ndá dē barco cuāhān dē.

²³ De juni scāca dē barco de nī nguixīn yā. De nī jīquīhi iin tāchī níhin nūú mar. De jā ñatin chitú ndute inī barco, de ndúcú quēe barco.

²⁴ De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, Maestro, mitan de quēe ó chíjin ndute de naā ō, ncachī dē. De nī nacuiñī yā, de nī ncāhān yā nūú tāchī níhin jín nūú mar. De ndihi nī jencuīñī, de nī ncuu nañíi-ni.

²⁵ De nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: ¿Nūcu nduú cándíja ndá nú? De ndá máá dē chí nī nchūhú ndasí dē, de sáhvi inī dē, de cāhān dē jín ndá táhān dē: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā jondē nūú tāchī níhin jín nūú nduté tátúnī dē, de jétáhvi jā cāhān dē? ncachī ndá dē.

Tēe ñuū Gadara jā ndóho tāchī
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ñúcuán de nī nguenda yā jín ndá dē región Galilea, de cuāhān yā región Gadara jā íyó incā lado mar Galilea.

²⁷ De tá nī nuu yā nūú ñuhun yíchí, de iin tēe ñuū ñúcuán nī nguenda dē nūú yā. De jā nī ncuu

cuāhā cuíyā jā ñúhún cuāhā tāchī inī dē. De nduú ñúhún cuítī dē sahma, de nī nduú ndéē dē vehe, chí sa mähñú nūú yíyuhū ndíyi ndéē dē.

²⁸ De tá nī jinī dē nūú Jesús, de nī jēcuīñī jítī dē nūú yā, de nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūú sá, Jesús Sēhe Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí? Cāhān ndāhví sá jín ní jā má sndóho ní sāán.

²⁹ Súcuán nī ncāhān dē, chí jā nī ndacu yā nūú ndá tāchī jā ná quēe inī dē. De jā nī ncuu cuāhā vuelta jā ní nsāhá xēen tāchī dē. De nī nuhnī ndahá dē jēhē dē jín cadena nī nsāhá nchivī, tácuu nduú nā cuá sáhá dē. De ndihi-nī jéhnē dē, de jínu dē jēhēn dē nūú ñuhun tíhá sáhá ndá tāchī.

³⁰ De Jesús nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nání sá. De nī ncāhān dē jā súcuán nání dē, chí ñúhún cuāhā tāchī inī dē.

³¹ De nī ncāhān ndāhví ndá tāchī ñúcuán jín yā jā má táji yā jī cundasi jī maá yaví cūnú ndasí.

³² De yucu ñúcuán íyó cuāhā quini jítu tī. De ndá tāchī nī ncāhān ndāhví jín yā jā ná cuāha yā tūhun quívi ndá inī quini. De nī jēhe yā tūhun.

³³ De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñúcuán, de nī nguívi inī quini. De ndá quini nī jinu tī ní nincava tī iin yuhú cává, de nī nquēe tī inī mar, de nī jīhī tī nūú nduté.

³⁴ De ndá tēe jítu tī, nī jinī dē jā súcuán nī ncuu, de nī nchūhú ndá dē. De nī jinu dē cuācachī tūhun dē nūú ndá nchivī ñuū jín ndá rancho.

³⁵ De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé jī nāsa nī ncuu. De nī nguenda jī nūú íyó Jesús. De nī jinī jī nūú tēe jā ní nquee ndá tāchī inī, ndéē dē nūú jēhé Jesús, de ñúhún dē sahma, de jā nī nducájí xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī.

³⁶ De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī ncuu jā ní nduvāha tēe jā ní űuhun tāchī inī.

³⁷ űúcuán de ndá nchivī ní región Gadara, nī nquijéhé jī cāhān ndāhvī jī jín yā jā ná cúyio yā quīhīn yā, chí yúhú ndasí jī. De nī ndivī yā inī barco jā quínohōn yā.

³⁸ De tēe jā ní nquee tāchī inī, nī ncāhān ndāhvī dē jín yā jā cuāha yā tūhun quīhīn dē jín yā. Sochi Jesús nī ncāhān yā jā ná quéndōo dē, de ncachī yā:

³⁹ Cuánohōn vehe nú, de nacani nú tūhun nāsa űāhnú ndasí tiñu nī nsāhá Yāa Dios ndóhó, ncachī yā jín dē. De cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun ní űuū űúcuán jā nāsa űāhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jín dē.

Tūhun sēhe síhí Jairo jín űahan jā ní nquehé sahma yā

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ De tá nī nenda Jesús incā lado mar, de ndá nchivī nī ncusiī inī jī jā ní nenda yā, chí ndihī jī ndétu jī yā.

⁴¹ De nī nguenda iin tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nání dē Jairo. De nī jēcuīñī jītí dē nūū jéhē yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jā ná quīhīn yā jín dē vehe dē.

⁴² Chí íyó iin sēhe síhí dē jā mātúhún jī-nī nūū dē, de íyó jī tá űxī űū cuiyā. De sūchí űúcuán jā űatin cuū jī. De cuāhān yā jín dē, de cuāhā nchivī níquīn jī yā, de nī nchitú nīhin jī ní xiín yā cuāhān jī.

⁴³ De māñú ndá nchivī cuāhān iin űahan cúhū, de ja nī ncuu űxī űū cuiyā ndóho űa cuēhē játí nīñī űa. De nī jāxīn űa ndihī jā névāha űa jín tēe tátán, de nduú ní ndúvāha űa sāhá nī iin dē.

⁴⁴ De nī nguenda űa ichi chátā Jesús, de nī nquehé űa yuhú sáhmá yā. De nī jencuīñī-nī jā játí nīñī űa.

⁴⁵ űúcuán de nī ncāhān Jesús: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā. De ndivī jī nī ncāhān jāá nduú ní nquehé jī. De Pedro jín ndá tēe íyó jín dē, nī ncāhān dē: Maestro,

ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú nīhin jī xiín ní, de cáquīhī jī nīhín, de mitan jícā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní.

⁴⁶ De nī ncāhān Jesús: Nduú chí iin nchivī nī nquehé sahma nī, chí nī jinī ní jā jín fuerza ní de nī nduvāha iin nchivī, ncachī yā.

⁴⁷ De nī jinī űahan űúcuán jāá nduú ní ncúu coo yuhū jā ní nsāhá űa. De quísi űa nī nguenda űa, de nī jēcuīñī jītí űa nūū jéhē yā. De jín jínúū ndá nchivī, de nī ncachī cājí űa nājéhē cúu jā ní nquehé űa yuhú sáhmá yā, jín jā ní nduvāha űa-ni.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín űa: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā űúcuán nī nduvāha nú. Cuāhān de ndusiī inī nū, ncachī yā.

⁴⁹ De juni cāhān cā yā súcuán, de nī nguenda iin tēe ndéē vehe Jairo, tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga. De nī ncachī dē nūū Jairo: Ja ní jīhī sēhe síhí ní. De mā sátéñú ní cā Maestro, ncachī dē.

⁵⁰ De nī jinī Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jín Jairo: Mā cúyuhú nú, chí candíja nú-ni, de nastécū ní sēhe nú, ncachī yā.

⁵¹ De nī jínū yā vehe, de nduú ní jéhe yā tūhun jā quīvi ndá nchivī jín yā, chí maá-ni Pedro jín Jacobo jín Juan, jín tatá naná sūchí űúcuán.

⁵² De cúcuécā inī ndá nchivī ndéē inī vehe, de jácu jī jéhē sūchí űúcuán. Sochi nī ncāhān yā: Mā cuācú ndá nú. Chí űahan lúlí űúcuán nduú ní jīhī jī, chí quíxīn jī-nī, ncachī yā.

⁵³ De nī jācū catá ndá jī jā ní ncāhān yā, chí jín jī jā ní jīhī sūchí űúcuán.

⁵⁴ De nī ntiin yā ndahá jī, de nī ncāhān jee yā jín jī: Tíhī, nacuiñī, ncachī yā.

⁵⁵ De nī natecū jī de nī nacuiñī jī-ni. De nī ndacu yā jā ná cuāha ndá jā cājí jī.

⁵⁶ De nī nsāhvi ndasí inī tatá jī naná jī ndéhé dē. De nī ndacu nīhin

yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin
jā sūcuán nī ncuu.

9

*Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē
cuānacani dē tūhun*

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ De nī nastútú Jesús ndihúxī ūū
tēe scuáha jíin yā, de nī nsāhá yā jā
cundiso tíñú dē de coo poder dē jā
tavā dē ndá tächí inī nchivī, jíin jā
nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

² De nī ntají yā ndá dē jā nacani
dē tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, jíin jā
nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

³ De nī ncāhān yā jíin dē: Mā cuíso
nú jā cuetíñú nú ichi, ni garrote, ni
ñunu, ni stāā, ni xūhún. De quíhīn
nū jíin iin-ni camisa, de mā cuíso
nú incā.

⁴ De nā-ni vehe quívi ndá nú, de
ñúcuán cundeē nū jondē quee tucu
nú quíhīn nū incā ñuū.

⁵ De tú iin ñuū nduú jétáhvī ji
ndóhó, de quee ndá nú ñúcuán, de
scóyo nú ticāchāā jēhē nū, chi suu
cúu jā stēhēn nū jā íyó cuāchi ji jāā
nduú ní jétáhvī ji, ncachī yā.

⁶ De nī nquee ndá dē cuāhān dē,
nī jicó núu dē ndācá ñuū. De nī
nacani dē tūhun vāha nāsa scácu Yāā
Dios nchivī, de nī nasāhá vāha dē
nchivī cúhū.

Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ De Herodes, tēe cúu guber-
nador, nī nīhīn dē tūhun ndācá tíñu
jā sáhá Jesús. De nī ncunēhén inī dē,
chi jáni inī sava nchivī cāhān ji jā
Juan nī natecū dē.

⁸ De sava cā nchivī cāhān jā ní
nenda Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā
Dios janahán. De sava cā ji cāhān jā
ní natecū incā tēe nī nacani tūhun
Yāā Dios janahán.

⁹ De nī ncāhān Herodes: Juan
chi nī ndacu nī jā tēhndē xīnī dē.
¿Túsaá de nā tēe cúu yáhá jā nīhīn ni
tūhun jā sáhá dē cuāhā tíñu ñáhnú?
ncachī dē. De nī nducú dē modo
nāsa cunī dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe

(Mt. 14.13-21;

Mr. 6.30-44;

Jn. 6.1-14)

¹⁰ De nī nenda ndá tēe cúu apóstol
jā ní ntají yā dē nī nacani dē tūhun.
De nī ncachī ndá dē nūū yā ndācá
tíñu jā ní nsāhá dē. De nī jeca yā
ndá dē cuāhān sīin yā jíin dē iin
lugar nūū nduú nchivī, ñatin ñuū
Betsaida.

¹¹ De nī jinī ndá nchivī, de suni
cuāhān ndá ji. De nī jetáhvī yā ji, de
nī nacani yā tūhun nāsa tátúnī Yāā
Dios, de nī nasāhá vāha yā nchivī
cúhū.

¹² De tá cuāñini, de nī nguenda
ndihúxī ūū apóstol, de nī ncāhān dē
jíin yā: Tají ní nchivī cuāhā yáhá
ná quíhīn ji ndācá ñuū jíin ndācá
rancho ñatin yáhá, de nducú ji nūū
quendōo ji de cueen ji jā cajī ji, chi
nduú nā cuá íyó yáhá, ncachī ndá
dē.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Cuāha ndá
máá nú jā cajī ji, ncachī yā. De nī
ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá,
chi ūhūn-ni stāā jíin ūū-ni tiacá. De
vísō tú quícuēen sá stāā cajī ndihi
nchivī cuāhā yáhá, de nī mā cúu,
ncachī dē.

¹⁴ Chi íyó tá ūhūn mīl tēe. De
nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha:
Cāhān ndá nú jíin nchivī jā ná
cundeē sīin cincuenta cincuenta ji,
ncachī yā.

¹⁵ De sūcuán nī nsāhá ndá dē, de
nī jēcundeē ndihi nchivī.

¹⁶ De nī nquehen yā ndihúhūn
stāā jíin nduū tiacá ñúcuán, de nī
nūcūndéhé yā ichi andivī, de xihna
cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De
nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá
tēe scuáha jíin yā, de nī nsajī dē nūū
ndá nchivī cuāhā.

¹⁷ De ndivīi ji nī nchajī, de nī
ndahā chíjin ji. De nī nastútú ndá
dē pedazo jā ní nguendōo, de nī
nchitú ūxī ūū ticá.

*Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu
Cristo*

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

18 De iin quívi ní ncusiín Jesús, jícān táhvī yā, de maá-ni ndá tēe scuáha jín yā íyó dē jín yā. De ní jícā tūhún yā ndá dē: De nduhū, ¿ní iin cúu ní cáchī ndá nchiví?

19 De ní ncāhān ndá dē: Sava jī cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuéndutē. De sava cā jī cáhān jā cúu ní Elías, tēe ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā jī cáhān jā cúu ní incā tēe ní nacani tūhun yā, de ní natecū dē, ncachī ndá dē.

20 Nūcuán de ní jícā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu ní cáchī ndá nú? De ní ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ncachī dē.

*Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)*

21 Nūcuán de ní ndacu níhin yā nūū ndá dē jā má cáchī dē tūhun yáha nūū ní iin nchiví.

22 De ní ncāhān yā: Nduhū, Yāā ní nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí ní. De ndá tēe náhnú jín ndá sūtū cúáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, squéne yichī dē nduhū. De cahnī dē nduhū, de nūū únī quívi de natecū ní, ncachī yā.

23 Nūcuán de ní ncāhān yā jín ndihī dē: Nā-ni nchiví tú cúnī jī cuniquín jī nduhū jā scuáha ní jī, de ná cásī jī jā cúnī maá jī, de ná cúniquín jī nduhū ndacá quívi, de cuāha jī tūhun cundoho jī tündóhó jā síquī ní, vísó ná cúu jī.

24 Chi tú ní nchiví cúnī jī cācu jī nūū tündóhó jā quíjī nūū jī jā síquī nduhū, túsaá de tánū táhvī jī níí cání. De tú ní nchiví vísó ná cúu jī jā síquī nduhū, sochī cutecū jī níí cání.

25 ¿Chi ní cuetiñú vísó ná cúndeé nchiví níhīn jī níí ñayiví, de tú quívi jī nūū tánū táhvī jī?

26 Chi tú ná-ni nchiví cúcanoō jī jā síquī nduhū, Yāā ní nduu tēe, jín síquī tūhun cáhān ní, suni súcuán cucanoō ní jā síquī maá jī, quívi nenda ní. De quívi nūcuán chí víi ndasí cuáhnú ní, tá cúu nūū

cúáhnú Tatá ní, de suni cúáhnú ndacá ángel ndoo yā sáha yā.

27 De ndāā cáhān ní jín ndá nú jā sava tēe íyó yáha, mā cúu dē chí jondē cunī dē nása tátúnī Yāā Dios jín poder yā, ncachī yā.

Jā tucu ní nduu yā

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Nūcuán de tá únā quívi jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáha, de ní ncaa yā iin yucu, cuācācān táhvī yā. De Pedro jín Jacobo jín Juan cuahān ndá dē jín yā.

29 De juni jícān táhvī yā, de tucu ní nduu yā, de sahma yā ní nduyaa ndasí, de jéndutē.

30 Nūcuán de ní nquenda ūū tēe, nátúhún dē jín yā, de cúu dē Moisés jín Elías, tēe jā ní íyo janahán.

31 De víi ndasí jéndutē níí tēe nūcuán, de cáhān ndúū dē jín yā síquī jā ní ncuñatin jā cuū yā Jerusalén.

32 De Pedro jín ndúū cā tēe íyó jín dē, jíhī ndasí dē māhná, sochī nduú ní nquixín dē. De ní jinī ndá dē jā víi jéndutē maá yā jín ndúū tēe íñí jín yā.

33 De tá ní ncujiyo-ni ndúū tēe nūcuán nūū yā, de ní ncāhān Pedro jín yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáha. De ná sáha ndá sá únī vehe ramádā, iin cuu maá ní, de incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē. De nduú sáha dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

34 De juni cáhān dē súcuán, de ní nquíjī iin vícō nūhún, de ní jasī-ni nūū ndá dē. De ní nchūhū ndá dē jā íyó dē chíjin vícō nūhún.

35 De nūū vícō nūcuán ní ncāhān iin tūhun: Yáha cúu Sēhe ní jā mǎnī ndasí ní jín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

36 De tá ní ncuu ní ncāhān tūhun nūcuán, de mátúhún-ni cā Jesús íñí yā nūū ndá dē. De nduú ní ncāhān cuitī cā ndá dē, de ndá quívi nūcuán nduú ní ncáchī dē nūū ní iin jā súcuán ní jinī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí ñūhūn tāchī inī

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ De quivī tēen nī nuu yā jín ndá dē yucu. De cuāhā nchivī nī jētāhān ji yā.

³⁸ De māhñú nchivī cuāhā nī ncana jee iin tēe: Maestro, jicān táhvī sá nū nī jā cūndēhé ní sēhe yíí sá, chí mātúhūn ji-nī íyó nū sá.

³⁹ De maá-nī jā sáhá xēen tāchī jín ji, de cána cóhó ji sáhá, de jáhñī yíhí ji, de jée tiñū yuhú ji. De sndóho ji, de ūhvī ndasí siāā ji.

⁴⁰ De nī ncāhān ndāhvī sá jín ndá tēe scuáha jín nī jā ná távā dē tāchī, de nduú ní ncúu sáhá dē, ncachī dē.

⁴¹ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Nchivī nīhin ndasí inī cúu ndá nú, chí nduú cándíja nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cá quivī cundē nī jín ndá nú jā cuandē inī nī jín nú? Cuáquēhen sēhe nú ná quíji ji, ncachī yā.

⁴² De juni vāji ji nū yā, de nī jicó cáva ji nū ñūhūn nī nsáhá tāchī, de nī jahñī yíhí ji. De nī ncāhān xēen Jesús nū tāchī, de nī nasáhá vāha yā sūchí ñúcuán, de nī nasiáha yā ji nū tatá ji.

⁴³ De ndivī nchivī nī nsāhvī inī ji nī jinī ji jā ñáhnú ndasí tiñū sáhá Yāa Dios.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuú yā

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

De juni sáhvi inī ji ndéhe ji ndācá tiñū jā ní nsáhá Jesús, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā:

⁴⁴ Chuhun vāha inī nū tūhun cáhān nī yáhá, de mā náā inī nū, chí nduhū, Yāa nī nduu tēe, nastúu ji nduhū jā quivī nī ndahá ndá tēe xēen.

⁴⁵ Sochi nduú ní jícūhun inī ndá dē jā ní ncāhān yā, chí nduú ní ncúu cuítī jícūhun inī dē. De nī nchūhú ndá dē cātūhūn dē yā síquī tūhun jā ní ncachī yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cá

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nquijéhe dē cáhān dē síquī ní iin dē cúñáhnú cá.

⁴⁷ De nī jinī Jesús jā súcuán jani inī ndá dē. De nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā ji xiín yā.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Nā-ni nchivī tú jā síquī nduhū jétáhvī ji sūchí lúli yáhá, de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, suni jétáhvī ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī. De nchivī núu cá māhñú ndá nú, suu ji cúñáhnú cá, ncachī yā.

Nchivī jāá nduú cáhān síquī yā, iñí ji jín yā

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Juan: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jín síví ní távā dē tāchī inī nchivī. De nī jasí ndá sá jā sáhá dē, chí nduú jica dē jín ó, ncachī dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Mā cásí nū jā sáhá dē, chí tēe jāá nduú cáhān contra síquī ó, iñí dē jín ó, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā nū Jacobo jín Juan

⁵¹ De nī ncuñatin quivī jā quínohōn yā andiví, de nī jani téyí inī yā jā quíhīn yā Jerusalén.

⁵² De nī ntají yā sava tēe nī jēcōsō nū dē jín tūhun jā vāji yā. De cuāhān ndá dē iin ñuū Samaria tácuā nducú dē nū quendōo yā.

⁵³ Sochi nchivī Samaria nduú ní jéhe ji vehe ndōo yā, chí nī jinī ji jā jondē Jerusalén quíhīn yā.

⁵⁴ De Jacobo jín Juan, nduú tēe scuáha jín yā, nī jinī dē jā súcuán cúu, de nī ncāhān dē jín yā: Señor, ¿á cúní nī jā ndacu ó tiñū jā quíji ñūhūn ichi andiví, de naā nchiví yáhá, tá cúu nū nī nsáhá Elías, tēe nī nacani tūhun janahán? ncachī dē.

⁵⁵ Ñúcuán de nī ndicó cóto Jesús nū nduú dē, de nī ncāhān yā nū dē: Nduú jíní ndá nú nā nū vāji tūhun cáhān nū.

⁵⁶ Chí nduhū, Yāa nī nduu tēe, nduú vāji nī jā snāā nī nchiví, chí

sa vāji nī jā scācu nī nchivī, ncachī yā. Sá de cuāhān yā jín ndá dē incā ñuū.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn ji yā

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ De junī jīca ndá dē jín yā ichi, de nī ncāhān iin tēe jín yā: Señor, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quīhīn ní, ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús jín dē: Ndācá xūncuii chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāa nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn nī, ncachī yā.

⁵⁹ De nī ncāhān yā jín incā dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De nī ncāhān dē: Señor, cundetu ní de ná quíchuhū sá tatá sá xihna cā, ncachī dē.

⁶⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Sndóo ndá ndīyi, ná chūhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāá nduú cándīja. De maá nú, chi quīhīn nū nacani nū tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, ncachī yā.

⁶¹ Ñūcuán de suni nī ncāhān incā dē: Señor, cúnī sá cuniquīn sá ní, de cuāha ní tūhun jā xihna ná quicāhān sá jín nchivī vehe sá, ncachī dē.

⁶² De nī ncāhān Jesús jín dē: Tú nā-ni tēe quijéhe dē cuniquīn dē nduhū, de tú maá-ni jā nácani cuécá inī dē sīquī ndācá jā ní sndóo dē, túsaá de cúu dē tá cúu iin tēe sátíñú jín arado, de jícó cóto dē ndéhé dē ichi véhe dē. Túsaá de nsūú tēe vāha cúu dē jā cuniquīn dē nduhū sīquī tiñu tátúnī Yāa Dios, ncachī yā.

10

Jā ní ntají yā ũnī xico ũxī dē

¹ De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá, de maá Jētohō ō nī nacāji yā ũnī xico ũxī cā dē. De nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā cosō nūū dē nūū yā quīhīn dē ndācá ñuū jín ndācá lugar nūū ja ñatin quīhīn maá yā.

² De nī ncāhān yā: Ndá nchivī yáhá chi cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāa jā cuāhā cúu, de tēe jā

quehndē chi jacū dē-ni cúu. Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá Jētohō nū Yāa Dios jā ná tētíñú yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī.

³ De cuáhān ndá nú, de ná cáchī tūhun nī nūū nū jā tētíñú nī ndá nú quīhīn nū tá cúu tīcāchī lúlí mähñú yīhī.

⁴ De mā cuísó nú ñunu, ni itīn xūhún, ni nījān. De ichi mā cúcuéé nú jā natúhún nú jín ni iin nchivī.

⁵ De nā-ni vehe quīvi ndá nú, de xihna cā cāhān nū: Ná quīji tūhun ndeé tūhun sīi inī nūū ndá nú, nchivī vehe yáhá, cachī nū.

⁶ De tú vehe ñūcuán íyó nchivī vāha, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū jínū sīquī ji. De tú nduú, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā jínū sīquī ji.

⁷ De suni vehe ñūcuán cundeē nū, de caji nū coho nú jā cuāha nchivī nūū nū. Chi sīquī tiñu jā nácani nú tūhun nūū nchivī, de cánuú coto ji ndá nú. De mā cundeē nū quéhén vehe, chi iin-ni vehe.

⁸ De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú cuetáhvi ji ndóhó, de caji nū nā-ni cúu jā cuāha ji nūū nū.

⁹ De nasāhá vāha nú ndá nchivī cúhū ñuū ñūcuán. De cachī nū nūū ji: Ja nī ncuñatin jā tátúnī Yāa Dios nūū ndá nú, cachī nū.

¹⁰ De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú mā cuetáhvi ji ndóhó, de quee nū inī calle ñūcuán de cāhān nū:

¹¹ Jondē tīcāchāa ñuū ndá nú yáhá jā ní ntīin jēhē nī, ná scóyo nī jā cúu seña jā íyó cuāchi ndá nú jāá nduú ní jétáhvi nú. De cunahān ndá nú jā Yāa Dios ja nī ncuñatin yā jā tátúnī yā nūū nū nícu. Cachī ndá nú.

¹² De cāhān ni jín ndá nú jā quīvi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ñuū jā sáhá súcuán nsūú cā jā coo sīquī ñuū Sodoma nūū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi.

Jā ní ncāhān yā nūū sava űūū nīhin inī

(Mt. 11.20-24)

¹³ Nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī űūū Corazín. De nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī űūū Bet-saida. Chi tú inī űūū Tiro jín űūū Sidón ní nsáhá nī tiñu űáhnú jā ní nsáhá nī inī űūū maá nú, de űamā nacani inī nchivī űūū űúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sáhá ji seña jā stéhēn jā nácani inī ji sīquī cuāchi ji, chi cuhun ji sahma túún de chihi ji yāā xīnī ji nícu.

¹⁴ Túsaá de quīví juicio de xēen cā coo castigo sīquī ndá nú nsūú cā jā coo sīquī űūū Tiro jín űūū Sidón.

¹⁵ De ndá ndóhó nchivī űūū Capernaum, ¿á jáni inī nū jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cāa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa cuun nú quīhīn nū jondē lugar nūū íyó ndá áno ndīyī, ncachī yā.

¹⁶ De nī ncāhān cā yā jín ndá tēe jā taji yā quīhīn: Nchivī jā tee sōho tūhun jā cáhān ndá nú, suni tee sōho ji jā cáhān maá nī. De nchivī jā squéne yichī ndóhó, suni nduhū squéne yichī ji. De nchivī jā squéne yichī nduhū, suni squéne yichī ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní nenda ndá tēe jā ní ntají yā

¹⁷ De nī nenda ndihúnī xico űxī tēe űúcuán, de cúsi inī ndá dē, de cáhān dē jín Jesús: Señor, jondē ndá tächī jétáhvi ji nūū sá jā jín síví maá ní, ncachī ndá dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Súcuán cúu, chi nī jínī nī jā modo iin taja nī nincava Satanás ichi andiví, chi nī ncandēē nī ndihi poder.

¹⁹ De mitan de ja nī jēhe nī poder nūū ndá nú jā cuāñū nū sīquī ndá cōo jín tisuhmā, cúu jā cundēē nú sīquī ndácá fuerza maá jā jínī űhvi yóhó, de nduú nā cuá sáhá jín nū.

²⁰ Sochi mā cúsi inī ndá nú maá-ni jā jétáhvi ndá tächī nūū nū, chi sa cúsi cā inī nū jā yósó síví nú jondē andiví, ncachī yā.

Jā ní ncusi inī Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ De suni hora űúcuán nī ncusi inī Jesús nī nsáhá Espíritu Santo, de nī ncāhān yā: Ná cútahvi sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jín űayiví. Chi nī jasí ní ndácá tūhun ndíchí ní, jā má cūnī nchivī ndíchí jín nchivī tūha cuenta űayiví yáhá. De nī stéhēn ní nūū ndá nchivī cúu tá cúu sūchí lúli. Chi súcuán nī jétahān inī ní Tatá, ncachī yā.

²² De nī ncāhān cā yā: Ndivi nī jēhe Tatá nī nūū nī. De nduú jínī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jínī yā nduhū. De nī nduú jínī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jínī. De íyó nchivī jā cūnī maá Sēhe stéhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cunī ji, ncachī yā.

²³ űúcuán de nī ndéhé yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā jín ndá máá dē-ni: Nācā ndetū ndá nchivī jā ndéhé tiñu űáhnú jā ndéhé ndá máá nú.

²⁴ Chi cáhān nī jín nú jā cuāhā ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jín cuāhā ndá rey, nī ncuu inī dē cūndéhé dē jā ndéhé ndá máá nú, de nduú ní jínī dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā nīni ndá máá nú, de nduú ní jínī dē, ncachī yā.

Tūhun tēe Samaria, tēe vāha inī

²⁵ űúcuán de iin tēe stéhēn ley janahán, nī nacuiñī dē, de nī jēcāhān dē jín Jesús jā coto túnī dē yā. De nī jicā tūhún dē: Maestro, ¿nā cuá sáhá sá de nīhīn táhvi sá cutecū sá níí cání andiví? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nāsa yósó nūū tutū ley? ¿Nāsa cáhān jā cáhvi nú? ncachī yā.

²⁷ De tēe űúcuán nī ncāhān dē nāsa cáhān nūū tutū: Coo manī ndasí nú jín maá Jētohō nū Yāā Dios, jondē jín inī jín áno nū, jín níí fuerza nū, jín níí jáá ntúnī nū. De cundáhvi inī nū táhān nú tá cúu

nū cundáhvī inī nū maá nú, cáchi tutū, ncachī dē.

²⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Vāha nī ncāhān nū. De tú cuu sáhá nū súcuán de nīhīn táhvī nū cutecū nū ní cánī, ncachī yā.

²⁹ De tēe űúcuán cúnī dē jā quendōo ndāā dē nū yā jín tūhun jā ní jīcā tūhún dē, de nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu ndá táhān sá? ncachī dē.

³⁰ űúcuán de nī ncāhān Jesús: Iin tēe nī nquee dē Jerusalén, nī ncuun dē cuāhān dē űuū Jericó. De ichi nī nguenda ndá tēe cuihná nū dē, de nī ncandēē ndihī ndatíñū dē, de jondē sahma űúhún dē. De nī ncani nāvāha ndá tēe űúcuán dē, jondē ja űatin cuū dē nícu. De nī sndóo ndá, de cuāhān ndá.

³¹ De ichi űúcuán nī nchāha iin sūtū cuāhān dē, de nī jinī dē nū tēe űúcuán, de nī nsáhá jīyo dē-ni cuāhān dē.

³² De saá-ni iin tēe grupo levita jā sátiñū inī templo, vāji dē ichi űúcuán, de suni nī jinī dē nū tēe űúcuán, de nī nchāha jícá dē-ni cuāhān dē.

³³ De iin tēe nación Samaria, suni jícá dē ichi űúcuán. De nī jinī dē nū tēe űúcuán, de nī ncundáhvī inī dē.

³⁴ De nī nguenda dē nū cáá tēe űúcuán, de nī nchuhun dē aceite jín vino nū ní ntacuēhé, de nī juhnī dē sahma nū. De nī nchisó dē tēe űúcuán sīquī quitī dē, de cuāhān dē jín tēe űúcuán iin mesón, de nī jito dē.

³⁵ De quīvī tēēn, hora jā quíhīn dē, de nī ntavā dē űū xūhún cāa, de nī jēhe dē nū tēe xī mesón, de nī ncāhān dē: Coto ní tēe yáhá, de tú cāxīn ní cā xūhún jín dē, de tá nenda sá de nachunáá sá, ncachī dē.

³⁶ ¿Túsaá de nāsa jáni inī nū? Jā ndinúnī tēe űúcuán, ¿ní iin dē nī nsáhá cuenta jā táhān dē cúu tēe jā ní nguenda jācuíhná nū? ncachī yā jín tēe stéhēn ley janahán.

³⁷ De nī ncāhān dē: Tēe jā ní ncundáhvī inī tēe jā ní ntacuēhé, vísō tēe űuū jícá cúu dē, ncachī dē. űúcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Cuāhān túsaá, de suni súcuán cundáhvī inī nū ndācá nchivī, ncachī yā.

Jā ní űyo yā vehe Marta jín María

³⁸ Sá de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā, de nī jínū yā iin űuū lulí. De iin űāhan nánī Marta nī ncana űa yā ní jēhēn yā vehe űa.

³⁹ De Marta, íyó iin cūhū űa nánī María. De María nī jēcundeē űa nū jéhē Jesús, níni űa ndācá tūhun jā cáhān yā.

⁴⁰ De Marta chi cútéñū űa jín cuāhā tiñu sáhá űa. De nī nguenda űa nū yā, de nī ncāhān űa: Señor, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā cūhū sá ní sndóo űa sáán nū tiñu? De cāhān ní jín űa ná chíndeē táhān űa jín sá, ncachī űa.

⁴¹ De nī ncāhān Jesús jín űa: Marta, nācā ndihvī ndasí inī nū jín cuāhā tiñu, de ndasí sndóho nū maá nú jín.

⁴² De íyó iin-ni tiñu cánuú. De María chi nī nacāji űa tiñu cánuú, suu jā ndihvī inī űa sīquī tūhun Yāa Dios, de mā cāndeē űa nū tiñu űúcuán, ncachī yā.

11

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī dē (Mt. 6.9-13; 7.7-11)

¹ De iin quīvī íyó Jesús iin lugar, jícān táhvī yā. De tá nī ncuu nī jicān táhvī yā, de iin tēe scuáha jín yā, nī ncāhān dē: Señor, stéhēn ní nū ndá sá nāsa cācān táhvī sá, tá cúu nū ní stéhēn Juan nū ndá tēe nī scuáha jín dē, ncachī dē.

² De nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā cācān táhvī ndá nú, de suha cāhān nū: Tatá ndá sá jā ndēē ní andivī, níni ná cóo yíñuhún sá nū ní, chi Yāa űi cúu ní.

De ñúhún inī sá jā ñamā ná quíji
quívī tatúnī ní níí ñayíví
yáhá.

De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān inī
maá ní,

tá cúu nūū íyó inī andiví, suni
súcuán ná cóo inī ñayíví.

³ Stāā jā técu ndá sá ndācá quívī,
cuāha ní nūū sá mitan.

⁴ De cune cáhnú inī ní nūū cuāchi jā
sáhá ndá sá nūū ní,

tá cúu nūū née cáhnú inī ndá sá nūū
nchivī jā sáhá cuāchi nūū sá.

De mā cuāha ní tūhun jā coto túnī
tāchī sāán,

chi sa scácu ní sāán nūū ndācá
jāñehēn.

Cachī ndá nú, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān cā yā: Tú ní iin
nú íyó iin amigo nū, de quíhīn nū
vehe dē sava ñuú de cāhān nū jín
dē: Amigo, tanúú nú ũnī stāā nūū
ní.

⁶ Chi iin amigo ni jā jíca viaje, nī
nquenda dē vehe nī, de nduú nā
cuá névāha nī jā cuāha nī caji dē,
cachī nū.

⁷ De cāhān tēe ndéē inī vehe: Mā
stāhān nū nduhū, chi ja ndásī viéhé
nī, de ja quíxīn nī jín ndá sēhe nī, de
mā cúu nacōo nī jā taji nī nūū nū,
cachī dē.

⁸ De cāhān ni jín ndá nú, vísō mā
nácōo dē taji dē nūū nū sīquī jā cúu
dē amigo nū, sochi sīquī jā stāhān
ndasí nú dē, jā ñúcuán nacōo dē taji
dē ndihi jā jínī ñúhún nú.

⁹ Túsaá de cāhān ni jín ndá nú jā
suni súcuán cācān táhvi nū nūū Yāā
Dios, de taji yā nūū nū. De nducú
nú ndācá jā váha jā íyó nūū yā, de
ñihīn nū. De cācān táhvi nū jondē
ñihīn nū, tá cúu nūū sáhá nchivī jā
scáján viéhé jondē nune quívī ji.

¹⁰ Chi ndācá nchivī jā jícān, cuāha
yā nūū ji. De nchivī ndúcú, chi
ñihīn ji. De nchivī cāhān, nune yā
ichi jā ñihīn ji jā cúnī ji.

¹¹ ¿De ní iin nú cúu tatá, de tú sēhe
nú jícān ji stāā nūū nū, de á cuāha
nú iin yūū nūū ji? De tú jícān ji iin
tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōo nūū ji?

¹² De tú jícān ji iin ndivī, ¿de á
cuāha nú iin tīsuhmā nūū ji? Nduú
cuiti jā súcuán.

¹³ Túsaá de ndá maá nú vísō
nchivī íyó cuāchi cúu nú, de jínī ndá
nú cuāha nú jā váha nūū sēhe nú.
De nā oncā cúu maá Tatá nú andiví
jā mā cuāha yā Espíritu Santo nūū
nchivī jícān nūū yā, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān ndá dē jā sátíñú yā
jín fuerza Satanás*

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ De távā yā iin tāchī inī iin tēe,
jā ní ncuñihīn dē nī nsāhá. De tá
nī nquee tāchī, de nī nacahān tēe jā
ní ncuñihīn. De nī nsāhvi inī ndá
nchivī ndéhé ji.

¹⁵ Sochi sava nchivī nī ncāhān ji:
Jín fuerza Satanás jā cúñáhnú nūū
ndá tāchī, de távā tēe yáhá ndá tāchī
inī nchivī, ncachī ji.

¹⁶ De sava cā ji cúnī ji coto túnī ji
yā, de nī jícān ji jā sáhá yā jā coo iin
seña ichi andiví.

¹⁷ De maá yā chi jínī yā jā súcuán
jání inī ndá ji, de nī ncāhān yā:
Ndācá nación jā sáhá sín maá de
cánāá maá, túsaá de snāā jā íyó vāha
maá. De tú nchivī iin vehe sáhá sín
maá de cánāá maá, de mā cúu cā
cundeē cáhnú ji.

¹⁸ De saá-ni Satanás, tú sáhá sín
maá jín ndá táhān tāchī, ¿de nāsa
cuiñi ñihīn jā tatúnī túsaá? Chi
cāhān ndá nú jā jín fuerza Satanás
távā ni ndá tāchī.

¹⁹ De tú súcuán cúu de ndá nchivī
scuāha jín ndá nú, ¿nā jín fuerza
távā maá ji tāchī? Túsaá de ndá
maá ji cachī ji jā ní stívī ndasí nú
nī ncāhān nū jā távā ni tāchī jín
fuerza Satanás.

²⁰ De nduú chi jín fuerza Yāā
Dios cúu jā távā ni tāchī. Túsaá de
ja ndéē Yāā Dios mähñú ndá nú jā
tátúnī yā.

²¹ De tú iin tēe ndacuī jito dē
vehe dē jín tūjī dē, túsaá de ni iin
ndatíñú dē mā ndóñuhún.

²² De tú quíji incā tēe ndacuī cā,
de cundeē jín tēe ñúcuán, túsaá de
candeē tūjī dē jā jito dē vehe dē,

de sähá dē nāsa cúnī maá dē jín ndatíñú já candeē dē. De tá nūú cúu tēe ndacuí cā ñúcuán, súcuán cúu maá nī nūú Satanás.

²³ De nchivī jāá nduú íyó mānī jín nī, túsaá de jínī ūhvī jī nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jín nī, túsaá de sa scútē nuu jī nchivī jā vāji nūú nī.

Tāchī jā nástútú táhán ndívi inī nchivī

(Mt. 12.43-45)

²⁴ Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jica nuu nūú ñuhun tíhá, ndúcú nūú natātú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá: Ná quínohōn nī vehe nūú ní nquee nī.

²⁵ De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jā ní ndundo.

²⁶ Ñúcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā nsūú cā maá. De quívi ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēēn cā cundoho tēe ñúcuán jā sándihí nsūú cā jā xíhna ñúhún, ncachī yā.

Nācā ndetū nchivī nīni tūhun yā

²⁷ De juni cáhān yā tūhun yáhá, de iin ñahan íñī māññú nchivī cuāhā, nī ncāhān jee ña jín yā: Nācā ndetū ñahan jā ní scácu ña ní de nī scáxīn ña ní, ncachī ña.

²⁸ De nī ncāhān yā: Sa ndetū ndasí cā ndá nchivī nīni tūhun Yāa Dios de squíncuu jī, ncachī yā.

Jā ní jicān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ De nī ntācā cuāhā cā nchivī nūú Jesús, de nī nquijéhe yā cáhān yā: Nchivī tiempo mitan chi maá-ni jā sáhá nēhén jī. De jicān jī iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú Yāa jā ní ntají Yāa Dios cúu nī. De nduú nā incā tiñu ñáhnú stéhēn nī nūú jī, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūú ní ncuu jín Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

³⁰ Chi tá cúu nūú ní jinī nchivī ñuū Nínive jā ní ncuu iin tiñu ñáhnú jín Jonás, suni súcuán cunī nchivī

tiempo yáhá jā coo iin tiñu ñáhnú jín nduhū, Yāa nī nduu tēe, jā quétáhān jín modo jā ní ndoho Jonás.

³¹ De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jín nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān ña cuāchi sīquī jī. Chi jondē jícá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāa íyó yáhá, nsūú cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

³² De ndá nchivī ñuū Nínive nūú ní nacani Jonás tūhun, natecū jī jín nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān jī cuāchi sīquī nchivī yáhá. Chi ndá máá jī ní nacani inī jī ní sndóo jī cuāchi jī quívi jā ní nacani Jonás tūhun nūú jī. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāa íyó yáhá, nsūú cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tūhun yátá sīquī lámpara

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Tá nástíin nchivī iin lámpara, de nduú chiyuhū jī, ní nduú chíhi jī chíjin iin cajón. Chi sa jáni jī nūú sūcún, tácuā cutūu nūú ndá nchivī jā quívi vehe.

³⁴ De tīnūú ndá nú cúu tá cúu lámpara nūú yiquí cúñu nú. Túsaá de tú tīnūú nú íyó nijīn, de ní-ni yiquí cúñu nú cunijīn. Sochi tú nduú íyó nijīn tīnūú nú, de ní-ni yiquí cúñu nú íyó neē.

³⁵ De suni súcuán cúu ánō nū, de coto ndá nú jā má cānī nēhén inī nū, tácuā mā cōó neē inī ánō nū.

³⁶ Chi tú sáhá ndá nú maá-ni tiñu váha, de nduú nā tiñu nēhén sáhá nú, túsaá de luz yā cunijīn vāha inī ánō nū, tá nūú cúu iin lámpara jā sáhá jā cúnijīn vāha, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36;

Lc. 20.45-47)

Mr. 12.38-40;

³⁷ De tá nī ncuu nī ncāhān yā, de iin tēe grupo fariseo nī ncana dē yā jā caji yā stāā vehe dē. De nī nquīvi yā, de nī jēcundēē yā mesa jā caji yā stāā.

³⁸ De tēe fariseo nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jāā nduú squíncuu yā cos-tumbre jā nandahá yā de caji yā stāā.

³⁹ De nī ncāhān maá Jētohō ō jín dē: Ndá ndóhó tēe fariseo, chi modo jā náquete nú yātā vásō jín cōhō, cúu jā nándahá nú. De ichi inī ndá nú chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jín tūhun nēhén.

⁴⁰ Tēe naā cúu ndá nú. ¿A nduú jín nī jā Yāā jā ní nsāhá yiqui cúñu nū, suni nī nsāhá yā áno nū?

⁴¹ De jā jéhe ndá nú caridad nū nchivī ndāhvī, de sáhá nú sīquī jā cúndāhvī ndija inī nū ji. De súcuán de coo ndaā áno nū.

⁴² De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi squíncuu nú ndācá tiñu lúli, de nduú squíncuu nú tiñu cánuú. Chi sáhá ndá nú ūxī ūxī nuhnī mīnu jín ruda jín ndācá yuvā, de sócō nū iin iin jā ūxī nū Yāā Dios. Sochi nduú sáhá cuitī nū tiñu ndāā, nī nduú íyó mānī nū jín Yāā Dios. Ndācá yáhá cánuú jā sáhá nú nīcu, de suni mā sndóo nú jā sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

⁴³ De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi jétahān inī nū cundēē nū nū silla yíñúhún cā inī vehe ī sinagoga, de jétahān inī nū jā cāhān yíñúhún nchivī jín nū nū yāhvi.

⁴⁴ De nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi cúu nú tá cúu iin yavī ndīyi jāā nduú nijīn, chi snāā nū áno nchivī, de nduú jín ji jā súcuán sáhá nú ji, ncachī yā.

⁴⁵ De nī ncāhān iin tēe stéhēn ley janahán: Maestro, jā cāhān nī ndācá tūhun yáhá, de suni sīquī ndá máá sá nī ncāhān ní, ncachī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān yā: Suni nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán. Chi suni stéhēn nū ndācá

ley jā ní ntavā maá nú jā víjín sáhá, de nduú cúndēē nchivī squíncuu ji. De ndá máá nú chi nī iin xīnī ndāhá nú nduú scāndā nū jā squíncuu nú.

⁴⁷ Nācā xēen cundoho ndá nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndīyi tatā nū, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De suni ndá tatā nū nī jahnī ndá tēe ñúcuán.

⁴⁸ De jā sáhá nú súcuán cúu jā quétáhān nú jín ndá dē sīquī tiñu jā ní nsāhá dē. Chi ndá máá dē nī jahnī ndá tēe ñúcuán, de ndá máá nú chi sáhá nú namā sīquī dē.

⁴⁹ Jā ñúcuán cúu jā jondē janahán nī ncāhān Yāā Dios iin tūhun ndíchí: Tají nī ndá tēe nacani tūhun nī jín ndá tēe cúu apóstol quihīn dē nū ndá ji. De sava dē cahnī ji, de sava cā dē cunī ūhvī ji, ncachī Yāā Dios.

⁵⁰ De súcuán de sīquī nchivī tiempo yáhá ná cúndēē cuāchi jā ní jahnī tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jondē tá nī jēcāva ñayívi jín jondē mitan,

⁵¹ jondē Abel jín jondē Zacarías, tēe jā ní jahnī ndá dē sava māñú altar jín cuarto ī inī templo. Túsaá de cāhān nī jín ndá nú jā sīquī nchivī tiempo mitan cundēē ndācá cuāchi ñúcuán.

⁵² Nācā xēen cundoho ndá nú, tēe stéhēn ley janahán, chi jásī nū ichi jā jīcūhun inī nchivī tūhun yā. De nī ndá máá nú nduú cúnī nū jīcūhun inī nū, de nī nduú jéhe nú tūhun jā jīcūhun inī nchivī jā cúnī, ncachī yā.

⁵³ De jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe fariseo, nī nquītī ndasí inī dē nī jini dē yā. De nī nquijéhe dē stíchī dē yā sīquī cuāhā cā tūhun.

⁵⁴ De ndúcú ndá dē modo tú sanaā de stívī yā tūhun cāhān yā, tácuā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

12

*Sīquī tūhun stáhvī jā cāhān ndá tēe fariseo
(Mt. 10.26-27)*

¹ De juni súcuan cúu, de nī ncutútú cuāhā mil nchivī, chi jondē jáñū ji sīquī jéhé táhān ji. De xihna cā nī nguijéhé yā cáhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Coto má cándíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo, chi suu cúu tūhun stáhvī jā cáhān ndá dē. Chi jítē nuu nū ndá nchivī tá cúu nū sndáa levadura ñujan.

² Chi ndācá tūhun stáhvī mā quéndōo yuhū cuitī, chi ndihī natūu nijin de cunī nchivī.

³ Túsaá de suni ndá ndóhó, ndācá tūhun jā ní ncāhān nū jāá nduú ní jínī nchivī, iin quīvī de cunī vāha ji. De ndācá tūhun jā ní ncāhān yuhū nū jā ndāsī viéhé, iin quīvī de cáhān jee nchivī yātā ndācá vehe.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó

(Mt. 10.28-31)

⁴ Cáhān nī jín ndá nú, amigo: Mā cuyūhú nú nchivī jā cahñī yiqui cúñu nú, chi tá nī jahñī ji ndóhó, de nduú nā cuá cuu cā sáhā ji.

⁵ De ná cáhī nī nū nū ní iin cúu jā cuyūhú nú: Jā cuyūhú nú cúu Yāa Dios jā tú sáhā yā jā cuū nū, de íyó poder yā jā chuhun yā ndóhó infierno. Suu maá yā cúu jā cuyūhú nú jā má stívī nú nū yā.

⁶ De ndācá saā chi nduú yāhvi ndēē tī, chi jondē ūhūn tī jā úu centavo. De nī iin tī nduú náa inī Yāa Dios jāá nduú jito yā tī.

⁷ De ná oncā cúu ndá máa nú, chi jondē ndihī ixi xínī nū jā nī nchivī yā. Túsaá de mā cuyūhú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá máa nú nū yā nsūū cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétúhún ji Jesucristo nūū incā nchivī

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ De cáhān nī jín ndá nú jā ndācá nchivī jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, de saā-nī nduhū, Yāa nī nduú tēe, cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāa Dios.

⁹ De ndācá nchivī jā má cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, suni

súcuan mā cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāa Dios.

¹⁰ De tú nā-nī nchivī cáhān ji sīquī nduhū, Yāa nī nduú tēe, de cune cáhnú inī Yāa Dios nūū ji. Sochi tú nā-nī nchivī cáhān nāvāha ji sīquī Espiritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji.

¹¹ De tú quīsiáha ndá ji ndóhó ndācá vehe iī sinagoga nūū justicia jín nūū ndá cā tēe tátúnī, de mā nācani ndasí inī nū nāsa scócóo nū tūhun jín nāsa cáhān nū.

¹² Chi maá hora ñúcuán de Espiritu Santo stéhēn yā nūū nū nāsa cáhān nū, ncachī yā.

Sīquī jā má cútóó ó ndatíñú cuicá

¹³ Ñúcuán de iin tēe inī māhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jín Jesús: Maestro, cáhān ní jín ñanī sá jā ná táhvī sáva dē táhvī ndúū sá, ncachī dē.

¹⁴ De nī ncāhān yā jín dē: Lílū, nduú ní jani yā nduhū jā sáhā ndāa nī tiñu nú jā tahví sáva nī táhvī nū, ncachī yā.

¹⁵ De nī ncāhān cā yā: Coto vāha ndá nú maá nú jā má cútóó cuitī nū xūhún jín ndá cā. Chi vísō cuāhā ndasí ndatíñú névāha iin tēe, de nsūū ñúcuán sáhā jā quéndōo ndetū dē ñayivī yáhā, ncachī yā.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín ji: Nī iyo iin tēe cuicá jā névāha ñuhun jā vāha ndasí cúu itū.

¹⁷ De tēe cuicá ñúcuán nī nacani inī dē: ¿Nāsa sáhā nī? Chi nduú cā núne nūū cuhun niñi nī. Ncachī dē.

¹⁸ De nī jani inī dē: Suha ná sáhā nī: Canī nī ndá yacā nī, de nasáhā nī jā nāhnú cā. De ñúcuán nataān ndihī nī niñi nī jín ndācá ndatíñú nī.

¹⁹ Ñúcuán de cani inī nī: Mitān de cuāhā ndasí névāha ó jā quenda cuāhā cuiyā. Ná nátātú ó, de cajī ō coho ó, de ná cúsi inī ō, nī jani inī dē.

²⁰ Sochi nī ncāhān Yāa Dios jín dē: Tēe naā cúu nú, chi jacuāā mitān de cuū nū, de ndācá jā ní

nchuvāha nú, ¿ní tēe cuu? Ncachī Yāa Dios jín dē.

²¹ De suni súcuan cundoho ndācá tēe jā sáhá cuicá dē maá dē, de nduú ndúcú dē jā quendōo ndetū dē nū Yāa Dios, ncachī yā.

*Yāa Dios jito yā yóhó
(Mt. 6.25-34)*

²² De nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Túsaá de cāhān nī jín ndá nú: Mā nācani ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī nū, nī sīquī sahma nú, tú nāsa cuhun nú.

²³ Chi Yāa Dios nī nsáhá yā jā tēcū nū jín yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jín jā cuhun nú.

²⁴ Cūndēhé ndá nú nāsa tēcū ndá ticācá, de nduú jáquín tī, nī nduú nástútú tī, nī nduú nū tavāha tī nī yacā tī. De visō súcuan de maá Yāa Dios scājī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá quiti ñúcuán?

²⁵ ¿De ní iin nú, á cuu chisó nú iin yiqui cā maá nú, visō ná nācani ndasí inī nū?

²⁶ De tú mā cūú sáhá nú iin tiñu lúli súcuan, ¿de nājēhē cúu jā nācani ndasí inī nū sīquī jā cajī nū jā cuhun nú?

²⁷ Cūndēhé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátiñú nī nduú quēhen. De cāhān nī jín ndá nú jā juni rey Salomón, quívi jā ní ñúhun dē sahma váha ndasí, de nī nduú ní ñúhun dē sahma víi súcuan tá cúu nūú íyó ndá itā.

²⁸ De tú súcuan jéhe Yāa Dios sahma víi nūú itā yucú jā íyó nūú ñúhún mitan de teēn de cāyū nūú ñúhún, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja nīhin ndá nú jā jito yā ndóhó?

²⁹ Túsaá de mā nācani cuécá inī nū nāsa cajī nū nāsa coho nú.

³⁰ Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvī inī nchivī ñayiví jáa nduú cándíja. Sochi ndá máa nú chi íyó Tatá nú andiví, de jíní yā jā jíní ñúhún nú ndācá yáhá.

³¹ De sa cánuú cā jā cundihví inī nū sīquī tiñu jā ndácu Yāa Dios nūú nū. Ñúcuán de sáhá yā jā nīhin nū ndācá yáhá.

*Nāsa coo cuicá ó jondē andiví
(Mt. 6.19-21)*

³² Mā cúyūhú ndá nú chi cúu nú tá cúu ticāchí nī. Chi visō jacū ndá nú-ni cúu, de maá Tatá nú cúsi inī yā jā quívi nú ñuú nūú tátúní yā.

³³ Xicó ndá nú jā névāha nú, de cuáha nú xūhún ñúcuán nūú nchiví ndāhví. De súcuan de scáyā nū táhvī nū jondē andiví nūú má cutúhú, tá cúu nūú távāha nú xūhún inī itín. Chi jondē andiví de mā náa jā váha jā cunevāha nú. Chi ñúcuán mā quívi jācuíhná, nī mā cūú stíví tīquixín.

³⁴ Chi jondē nūú nīhin nū táhvī váha nú, ñúcuán cúu nūú cundihví inī nū sīquī.

Jā ná cóo tūha ó jā nenda yā

³⁵ Coo tūha ndá nú jā nenda Jētoho nū, de sáhá nú tá sáhá ndá mozo jā náscuíquín ji lámpara ji.

³⁶ Chi íyó tūha ji de ndétu ji jā nenda patrón ji jā cuāhān dē vico tándáhá. Chi tá nenda dē de cāhān dē, de nacune-ní ndá ji viéhe.

³⁷ De nācā ndetū ndá mozo ñúcuán jā tá nenda patrón ji, de cuní dē jā ndító ji. De ndāā cāhān nī jín nú jā maá patrón sáhá tūha dē maá dē, de tenee dē ji nūú mesa jā caní dē cōhō ji.

³⁸ De visō cucuéé dē nenda dē jondē sava ñuú, á ja nī nchāha ñuú, de tú cuní dē jā súcuan ndító ndá mozo dē, de nācā ndetū ndá ji túsaá.

³⁹ De chuhun inī ndá nú jā cāhān tūhun yátá yáhá: Tēe xivéhe, tú ní jíní dē nā hora quiji jācuíhná, de cundito dē, de mā cuáha dē tūhun sacuíhná vehe dē nícu.

⁴⁰ De saá-ni ndá ndóhó, coo tūha nú, chi tú nduú, de maá hora jáa nduú ná jáni inī nū, de nenda nduhū, Yāa nī nduú tēe, ncachī yā jín ndá dē.

Tūhun mozo vāha jīn mozo nduú squíncuu

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Ñūcuán de Pedro nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jīn ndá máá sá-nī cáhān ní tūhun yátá yáhá, á suni cáhān ní jīn ndihi cā nchivī? ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cáhān nī jīn nā-nī nchivī jā cúu tá cúu mozo jā ndito xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē jī jā coto jī nchivī vehe dē, tácuā scājī jī maá hora.

⁴³ De nācā ndetū mozo ñūcuán jā tá nenda patrón jī, de cunī dē jā sūcuán squíncuu vāha jī.

⁴⁴ De ndāā cáhān nī jīn ndá nú jā canī dē mozo ñūcuán jā coto jī ndihi ndatīfū dē.

⁴⁵ Sochī tú jani inī jī jā má nēndá ñamā patrón jī, de quijéhé jī canī jī ndá tēe jīn ñahan jā cúu táhān mozo jī, de caji jī coho jī de jīni jī,

⁴⁶ tú sūcuán de nenda-nī patrón jī quīvī jāá nduú ndétu jī jīn hora jāá nduú ná jani inī jī. De sndóho ndasí dē jī, de chihi dē jī cundoho jī nūū yīhī ndá nchivī jāá nduú squíncuu.

⁴⁷ De mozo jā jīnī nāsa jétahān inī patrón jī, de tú nduú sātūha jī de nduú squíncuu jī jā cūnī dē, de cundoho xēen jī jīn ntuxí.

⁴⁸ De mozo jāá nduú jīnī nāsa jétahān inī patrón jī, de tú sáhá jī tiñu jā canī dē jī ntuxí, túsaá de jacū-nī canī dē jī. Chi ndá nchivī jā stéhēn cuāhā yā nūū jī, suni cuāhā nācān yā nūū jī. De ndá nchivī jā cuāhā cā tiñu nī ntee yā jī, suni cuāhā cā nācān yā nūū jī.

Jā sīquī Jesús de cusín inī nchivī
(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Nī nguenda nī jā modo jā scuíquīn nī ñuhūn inī ñayiví, de suu cúu jā cusín inī nchivī jā sīquī nduhū. De cūnī nī jā ñamā coo sūcuán, tácuā quīvī ndá nchivī ndahá Yāā Dios.

⁵⁰ De íyó iin tūndóhó jā cánuú cundoho nī, de cúcuécá ndasí inī nī chi

jondē jīnu cundoho nī, sá de ndusiī inī nī.

⁵¹ ¿De á jani inī ndá nú jā vají nī jā cundeē mānī nchivī ñayiví? Cáhān nī jīn ndá nú jāá nduú, chi sa cusín inī nchivī jā sīquī nduhū.

⁵² Chi jondē mitan de quijéhé jā ūhūn nchivī iin vehe cusín inī jī. De nenda ūnī sīquī ūū, de ūū sīquī ūnī.

⁵³ Chi tatá cusín inī jīn sēhe yīi, de sēhe yīi jīn tatá, de naná jīn sēhe síhí, de sēhe síhí jīn naná, de naná chíso jīn sēhe jānú, de sēhe jānú jīn naná chíso, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā sīquī seña andivī
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ De suni nī ncāhān yā jīn nchivī cuāhā: Tá jīnī ndá nú jā nénda vīcō ichi nūū quée ncandī, de cáhān nū jā cuun sāvī, de sūcuán cúu.

⁵⁵ De tá vāji tächī ichi sur, de cáhān nū jā nandī, de sūcuán cúu.

⁵⁶ Vāchī tēe stáhvī-nī cúu ndá nú. Jā jícūhun inī nū nāsa stéhēn seña andivī jīn inī ñayiví, ¿de nūcu nduú jícūhun inī nū ní iin cúu nduhū jā sáhá nī ndācā tiñu ñáhnú tiempo yáhá?

Jā cundihvī inī ō jā má cundeē cuāchi sīquī ō
(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ ¿De nūcu nduú sáhá ndá máá nú cuenta ní iin cúu tiñu ndāā jā sáhá nú?

⁵⁸ De tú iin nchivī quīhīn jī jīn nū nūū justicia jā cáhān jī cuāchi sīquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jīn jī ichi de cundihvī inī nū sáhá ndāā nū jīn jī. Chi tú nduú, de squívī jī ndóhó nūū juez, de juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecā.

⁵⁹ De ndāā cáhān nī jīn nú jā má quée cuitī nū ñūcuán chi jondē chunāá nú ndihi cuitī xūhūn jā jīcān ndá dē, ncachī yā.

13

Jā cánuú nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó

¹ De iin quívi ñúcuán nī nguenda jacú tēe, nī nacani dē tūhun nūū yā nāsa nī ndoho sava tēe Galilea. Chi tá jáhni ndá dē quiti jā sōcō dē, de nī nguenda-ni ndá mozo Pilato nī jahni tēe ñúcuán.

² De nī ncāhān Jesús: Ndá tēe Galilea ñúcuán, ¿á jáni inī ndá nú jā súcuán nī ndoho dē sīquī jā ndasí cā nī iyo cuāchi dē nsūú cā ndá cā nchivī Galilea?

³ Cāhān nī jīn ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tñū tāhvī nū de tú mā nācani inī nū jā sndóo nú cuāchi nū.

⁴ De xāhōn ūnī tēe jā ní jicó cáva torre Siloé sīquī dē, de nī jīhī ndá dē, ¿á jáni inī nū jā ndasí cā nī nsāhá ndá dē cuāchi nsūú cā ndá cā nchivī Jerusalén?

⁵ Cāhān nī jīn ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tñū tāhvī nū de tú mā nācani inī nū jā sndóo nú cuāchi nū.

Tūhun yátá ñutun higo

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jā stéhēn yā tá cúu nchivī jāá nduú squíncuu tūhun ndácu Yāa Dios: Cúu jī tá cúu iin ñutun higo jā iñī nūū ñuhun iin tēe. De nī jēndéhé dē tú íyó jāvíxī xīnī, de nduú nā cuá íyó.

⁷ De nī ncāhān dē jīn mozo jā sátíñú nūū ñuhun dē: Mitān de jā íyó ūnī cuīyā jā quínducú nī jāvíxī xīnī ñutun higo yáhá, de nduú nā cuá cúun. Túsaá de quehndē nū, chi vāchi sátéñú nūū ñuhún, ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān mozo jīn dē: Señor, sndóo ní ná cuíñi iin cuīyā yāhá cā, de ná nástáyā sá jēhē de chuhun sá jēhen.

⁹ De cūndéhé ó tú cuun jāvíxī incá cuīyā. De tú nduú, de tēhndē, ncachī mozo, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin ñahan quívi nátátú

¹⁰ De iin quívi nátátú de stéhēn Jesús tūhun inī vehe ī sinagoga.

¹¹ De íyó iin ñahan jā ní ncuu xāhōn ūnī cuīyā cúhū ña. Chi iin

tāchī nī nsāhá jā jíca tihī ña, de nduú cā cúu cuitī caca tuun ña.

¹² De nī jini Jesús nūū ña, de nī ncana yā ña, de nī ncāhān yā jín ña: Nánā, mitān de nduvāha ní jā cúhū ní, ncachī yā.

¹³ De nī ntee yā ndahá yā ña, de nī nūcuíñi tuun ña-ni, de nī nacuetáhvi ndasí ña nūū Yāa Dios.

¹⁴ De tēe cúñáhnú inī vehe ī sinagoga, nī nquítī inī dē nī jini dē Jesús jā ní nasāhá vāha yā ñahan ñúcuán quívi nátátú. De nī ncāhān dē jīn ndá nchivī: Íyó iñū-ni quívi sátíñú ó, de ndá quívi ñúcuán quiji ndá nú jā nduvāha nú. De quívi nátátú chi mā cúu, ncachī dē.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētoho ō jín dē: Vāchi tēe stáhvi-ni cúu ndá nú. De quívi nátátú, ¿á nduú nándají ndá nú stīquī nū jín burro nú jā quíscóho nú tī ndute?

¹⁶ De ñahan yáhá jā cúu ña tatā Abraham, chi modo jā ní nuhnī ña xāhōn ūnī cuīyā ní nsāhá Satanás. ¿De á nduú íyó vāha jā ní nandají nī ña nūū cuēhē ña quívi nátátú? ncachī yā.

¹⁷ De jā ní ncāhān yā súcuán, de nī ncucanoo ndá tēe jā jini ūhvī dē yā. De ndihī nchivī ní ncusiī ndasí inī jī nī jini jī ndá tiñū ñáhnú sáhá yā.

Tūhun yátá sīquī niqun yuvā mostaza

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ De nī ncāhān yā: Ná cāhān nī iin tūhun yátá tácuā cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátunī Yāa Dios nūū.

¹⁹ Ndúcuahā jī tá cúu nūū jáhnu iin niqun yuvā mostaza jā ní jaquín iin tēe nūū ñuhun dē. De nī jahnu, de nī ncuu iin ñutun cáhnú, de ndá saā chi sáhá tī tacā tī chíjin ndahá yúcū, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī levadura

(Mt. 13.33)

²⁰ De nī ncāhān tucu yā: Súcuán cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátunī Yāa Dios nūū:

²¹ Cúu tá cúu levadura já ní nquehen iin ñahan, de nī nsacā ña jín ũnī kilo harina, de nī ndaa ndihī ñujan nī nsáh, ncachī yā.

Sīquī jā quīvi ó viéhé túū

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de yáha yā ndācā ñuū nāhnú jín ñuū lulí, de stéhēn yā tūhun.

²³ De iin nchivī nī jīcā tūhún jī yā: Señor, ¿á jacū-ni nchivī cúu jā scácu Yāa Dios, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín ndá jī:

²⁴ Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāa Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túū. De cāhān nī jín ndá nú jā iin quīvi de cuāhā nchivī nducú jī quīvi jī, de mā cūū cā quīvi jī.

²⁵ De quīvi ñúcuán chi sáhá nī tá cúu nū sáhá iin tēe xivéhe, jā nacuiñi dē de nacasī dē viéhé. De tāvéhé cuiñi ndá nú, de scáján nú viéhé, de cāhān nū: Señor, nacune nī viéhé ná quīvi ndá sá. De cāhān dē jín nú: ¿Nī nū vāji ndá nú? Chi nduú jínī nī ndóhó, cachī dē.

²⁶ Ñúcuán de quijéhé ndá nú cāhān nū jín dē: Nī nchajī ndá sá nī jīhi sá jín ní, de nū yáhvi ñuū sá nī stéhēn nī tūhun, cachī nū.

²⁷ De cāhān maá dē: Cāhān nī jín ndá nú jāa nduú jínī nī ní jondē vāji nú. Cujiyo ndá nú quīhīn nū, chi nchivī jā sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī dē.

²⁸ De quīvi ndá nú nū cuacu nú de nacayihī nú ñii yúhú nú jā ndoho xēen nū. De cunī nū ñuū Abraham jín Isaac jín Jacob jín ndācā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, íyó ndá dē ñuū nū tátúnī Yāa Dios. De ndá ndóhó, vísó cúu nú tatā ndá dē, sochi quīvi nú nū ndoho nú.

²⁹ Sochi cuāhā nchivī, vísó nduú cúu jī tatā ndá dē, de quijī ndá jī ichi nū quenda ncandī jín nū quée ncandī, jín ichi norte jín ichi sur. De cundē jī mesa jī cajī jī stāa ñuū nū tátúnī Yāa Dios.

³⁰ De sava nchivī jā mitan cúu jī jā sándihī, de ichi ñúcuán nduu jī nū. De sava nchivī jā mitan cúu jī nū, de ichi ñúcuán nduu jī jā sándihī, ncachī yā.

*Jā ní ncucuécá inī yā nī ndéhé yā
Jerusalén*

(Mt. 23.37-39)

³¹ De maá quīvi ñúcuán nī nquenda jacū tēe fariseo, de nī ncāhān dē jín yā: Cujiyo ní quīhīn ní incā lado, chi cunī Herodes cahñi dē ní, ncachī ndá dē.

³² De nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de cachī tūhun nú nū tēe stáhvi ñúcuán jāa nchāha ca quenda quīvi cuū ní, chi mitan jín teēn tavā nī tāchī inī nchivī, de nasáhá vāha nī nchivī. De quīvi ũnī de jīnu tiñu sáhá nī, cachī nū.

³³ Chi cánuú jā caca nī quīhīn nī mitan jín teēn jín isá, de jīnū nī Jerusalén. Chi ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios, nduú jīhi dē incā lado, chi maá-ni inī Jerusalén jáhnī jī ndá dē.

³⁴ Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhnī nū ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe jā táji Yāa Dios vāji nū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī nī nastútú nī sēhe nú, tá cúu nū sáhá iin ñihín jā nastútú tī sēhe tī chījin nījīn tī, sochi nduú nī ncunī ndá nú.

³⁵ Túsaá de mitan de sndóo uun nī ndóhó jín ndá sēhe nú. Chi cāhān nī jín nú jā jondē mitan de mā cūnī cuiti cā nū nū ní, chi jondē quenda quīvi jā cāhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ní nenda jín tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios, cachī nū, ncachī yā.

14

*Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe cúhū
cuēhē cuiñu*

¹ De iin quīvi nátátú nī jēhēn yā vehe iin tēe fariseo jā cúñáhnú, nī jēcajī yā stāa jín dē. De ndá cā tēe fariseo chi ndéhé yuhū dē yā tú stívī yā.

² De ñúcuán íyó iin tēe cūhū cuēhē cuiñu, íñi dē nū yā.

³ De nī jīcā tūhún yā ndá tēe stēhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo: ¿A íyó ley jā nasāhá vāha nī nchivī cūhū quivī nátātú, á nduú? ncachī yā.

⁴ Sochi nduú ní ncāhān cuitī ndá dē. De nī ntiin yā tēe cūhū, de nī nasāhá vāha yā dē, de nī ncāhān yā jā ná quínohōn dē.

⁵ De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Ní iin nú de tú burro nú á stīquī nū ñincava tī inī iin pozo, de á nduú ñamā natawā nū tī, vísō quivī nátātú cúu? ncachī yā.

⁶ De nduú ní ncúu scócoo ndá dē nī iin tūhun nū yā jā sūcuán nī ncāhān yā.

Tūhun sīquī nchivī jā jēhēn vico tándāhá

⁷ De nī jinī Jesús jā ndá tēe jā ní ntacā, nácāji dē silla yíñúhún cā nū mesa jā cundeē dē. De nī ncāhān yā tūhun yáhā jín ndá dē:

⁸ Tú cana iin tēe jā quihīn nū vico tándāhá, de mā cundeē nū lugar yíñúhún cā. Chi tú sūcuán de sanaā de ja nī ncana dē iin tēe cúñáhnú cā nsúu cā ndóhó.

⁹ De quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jín nú: Nacuiñi, chi jīñā cundeē tēe yáhā. Ñúcuán de cucanoō nū de quihīn nū jondē jā sándihí.

¹⁰ Chi tú cana iin tēe ndóhó, de sa cundeē nū jondē lugar jā sándihí. De tá quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jín nú: Amigo, nehēn cundeē nū iin lugar nū yíñúhún cā, cachī dē. Ñúcuán de ndá nchivī ndēē jín nú nū mesa, cunī ji jā sáhā ñáhnú dē ndóhó.

¹¹ Sūcuán nī ncāhān nī tūhun yáhā tácuā cunī ndá nú jā ndācā nchivī jā sáhā ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji sáhā Yāa Dios. De nchivī jā sáhā núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji sáhā yā, ncachī yā.

¹² De suni nī ncāhān yā jín tēe jā ní ncana dē yā jā caji yā stāa: Tú

sáhā nú jā cusámā nchivī á jā cuxinī ji, de mā cānā nú ndá nchivī cúu amigo nū jín ñanī nū jín táhán nú jín ndá nchivī cuicā. Chi tú sūcuán de suni nacana ndá maá ji ndóhó, de sūcuán nanihīn nū jā ní jēhe nú.

¹³ Chi tá sáhā nú vico, de sa cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī cuhlu, nchivī cojo, nchivī cuāá.

¹⁴ De sūcuán de quendōo ndetū nū, chi mā cúu nacūaha ji nū nū. De nihīn nū táhvī nū quivī jā natecū ndá nchivī ndāa, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī vico cúxini

¹⁵ De iin tēe jā yáji stāa jín yā, nī jini dē tūhun yáhā, de nī ncāhān dē jín yā: Nācā ndetū ndá tēe jā caji stāa inī ñuū nū tātúnī Yāa Dios, ncachī dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stēhēn yā jā cána Yāa Dios nchivī jā quivī ji inī ñuū nū tātúnī yā: Iin tēe nī nsāhá dē iin vico cáhnú jā cuxinī, de nī ntaji dē mozo dē jā cana cuāhā nchivī.

¹⁷ De maá quivī jā cuxinī, de nī ntaji dē mozo dē cuācāna ndá nchivī ñúcuán jā ná quiji ji cuxinī ji: Nehēn ndá ní, chi ja íyó tūha ndihī, ncachī mozo.

¹⁸ De ndihī nchivī nī ncāhān ji jā ná cúne cáhnú inī dē chi mā quihīn ji. Iin tēe nī ncāhān dē: Cáta nī jeen nī iin ñuhun de cánuú quindēhé nī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuēē nī, ncachī dē.

¹⁹ De incā dē nī ncāhān: Nī jeen nī ūhūn yunta stīquī, de quihīn nī coto túnī nī tī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuēē nī, ncachī dē.

²⁰ De incā dē nī ncāhān: Cáta nī ntandāhá nī, de jā ñúcuán mā cúu cuēē nī, ncachī dē.

²¹ De cuānohōn mozo, de nī ncachī tūhun dē nū patrón dē nāsa nī ncāhān ndá nchivī. Ñúcuán de nī nguītī inī patrón, de nī ncāhān dē jín mozo dē: Ñamā quihīn nū ndá calle náhnú jín calle lulí, de cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī

cuhlu, nchivī cojo, jíin nchivī cuáa, ná quíji ndá ji vico, ncachī dē.

²² De nī jēhēn mozo, de nī nenda dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja nī nsāhá sá tá ncachī ní, de cúmanī cā nchivī de chitú vehe ní, ncachī dē.

²³ De nī ncāhān tucu patrón: Quíhīn tucu nú ndācá calle jíin ichi, de cana fuerza nū nchivī ná quíji ji, tácuá cuchitú vehe ní.

²⁴ Chi cāhān nī jíin nú jā nī iin nchivī jā ní ncana nī jā xihna ñúhún, mā cuáha cuitī nī tūhun jā cuxinī ji vehe nī, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun jā cánuú nacani vāha inī ō de cuniquīn ō Cristo
(Mt. 10.37-39)

²⁵ De cuāhā ndasī nchivī níquīn ji Jesús cuāhān ji jíin yā, de nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jíin ji:

²⁶ Tú nā-ni nchivī cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de tú mānī cā ji jíin tatá ji, naná ji, ñasíhī ji, sēhe ji, ñanī ji, cuāha ji, nsūú cā jíin nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíin nī. De tú ndíhvi cā inī ji sīquī jā coo vāha maá ji nsūú cā jā cuniquīn ji nduhū, de suni mā cūú tucu.

²⁷ De nā-ni nchivī tú mā cuáha ji tūhun cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuú ji sīquī jā cuniquīn ji nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíin nī.

²⁸ Chi tú ní iin nú cúnī nū caquīn nū iin vehe cáhnú, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē nū tavā nū cuenta tú quenda xūhún jā sínu nú vehe?

²⁹ Chi tú nduú, de tá ja nī ntavā nū cimientō, de mā quēndá xūhún sínu nú, de ñúcuán de ndá nchivī chi sáhá catá ji nūū nū.

³⁰ De cāhān ji: Tēe yáhá chi nī nquijéhé dē sáhá dē vehe, de nduú ní ncúndéé dē sínu dē, cachī ji.

³¹ De saá-ni tú iin rey quícanāá dē jíin incā rey jā vāji sīquī dē, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē dē nacani inī dē tú cundeē dē jíin ūxi

mīl soldado jā canāá dē jíin incā rey jā vāji sīquī dē jíin ōcō mīl soldado?

³² Chi tú mā cúndéé dē, de juni jícā cā vāji incā rey, de taji dē sava tēe ndiso tiñú jā quíhīn ndá dē cātūhún dē nā cuá cúnī incā rey jā cuāha dē, de jencuiñī-ni.

³³ De ndá máá nú, suni súcuán cánuú jā xihna cā nacani inī nū de quehndē inī nū jā sndóo nú ndihī jā névāha nú, chi tú nduú de mā cūú cuu nú nchivī scuáha jíin nī.

Tūhun yátá sīquī ñīn
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ De nchivī cándíja cúu ji tá cúu ñīn. Vāha íyó ñīn, de tú ñīn ná nāá jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu?

³⁵ Nduú cā tiñu cuitī cā, nī jā chuhun nchivī nūū itū, nī jā nduu jēhen, chi sa cutē-ni nchivī. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

15

Tūhun yátá sīquī ticāchí jā ní nsana
(Mt. 18.10-14)

¹ De ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, nī nquenda dē nūū Jesús jā cunini dē tūhun cāhān yā.

² De ndá tēe grupo fariseo jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē sīquī yā: Tēe yáhá chi jétáhvi dē ndá tēe sáhá cuāchi de yáji dē jíin, ncachī dē.

³ De nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíin ndá dē:

⁴ ¿Ní iin nú de tú névāha nú iin ciento ticāchí, de tú scuíta nú iin tí, de á nduú sndóo nú cūmī xico xāhōn cūmī cā tí yucu, de quīnanducú nú quiti jā ní nsana jondē nanihīn nū tí?

⁵ De tá nī nanihīn nū tí, de chisó nú tí nūū chíyō nū, de cusī inī nū.

⁶ De tá nenda nú vehe nú de nastútú nú ndācá amigo nū jíin nchivī ndéē ñatin jíin nú, de cāhān nū jíin ji: Ná cúsi inī ō, chi nī

nanihĩn ni tĩcāchĩ nĩ jā nĩ nsana, cachĩ nũ.

⁷ De cāhān ni jĩn ndá nú jā suni súcuán cúu jondē andivĩ. Chi cúsi cā inĩ yā jĩn iin nchivĩ jā íyó cuāchi de nācani inĩ ji jā sndóo ji cuāchi ji, nsuú cā jĩn cūmĩ xico xāhōn cūmĩ nchivĩ íyó ndāā jāā nduú cā cánuú nacani inĩ ji, ncachĩ yā.

Tũhun yátá sīquĩ ñahan jā nĩ scuíta xũhũn

⁸ De tú iin ñahan névāha ña ũxĩ xũhũn plata, de tú scuíta ña iin, ħde á nduú scuíquĩn ña lámpara, de nastāā ña vehe, de nanducú vāha ña jondē nanihĩn ña?

⁹ De tá nĩ nanihĩn ña, de nastútú ña ndācā amiga ña jĩn nchivĩ ndēē ñatin jĩn ña, de cāhān ña jĩn ji: Ná cúsi inĩ ō, chi nĩ nanihĩn ni xũhũn jā nĩ scuíta nĩ, cachĩ ña.

¹⁰ De cāhān ni jĩn ndá nú jā suni súcuán cúsi inĩ ndá ángel Yāā Dios sīquĩ iin nchivĩ jā íyó cuāchi de nācani inĩ ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachĩ yā.

Tũhun yátá sũchĩ jā nĩ snāā cāhá xũhũn

¹¹ De nĩ ncāhān tucu yā: Iin tēe nĩ íyo ũū sēhe yĩí dē.

¹² De tēe sũchĩ cā nĩ ncāhān ji jĩn tatá ji: Tatá, tahví sáva nĩ ndatĩnú nĩ, de taji nĩ sava cuu tāhvĩ sá, ncachĩ ji. De nĩ ntahví sáva dē tāhvĩ ndúū ji.

¹³ De nĩ ncuu jacū-ni quĩvĩ, de tēe sũchĩ ñũcuán nĩ stútú ndihi ji ndatĩnú ji, de nĩ nquee ji cuāhān ji iin ñuū jĩcá. De ñũcuán nĩ snāā cāhá ji tāhvĩ ji chi nĩ jāxĩn nāvāha ji.

¹⁴ De tá nĩ ndihi nĩ jāxĩn ji, de nĩ nquiji iin tāmā xēēn inĩ ñuū ñũcuán, de nĩ nquijéhe cúmanĩ jā cajĩ ji.

¹⁵ De cuānducú tĩnú ji nũ iin tēe ñuū ñũcuán. De nĩ ntajĩ dē ji cuāhān ji rancho dē jā coto ji quĩnĩ dē.

¹⁶ De cúnĩ ji cajĩ ji sōo ndũchĩ jā yájĩ quĩnĩ tácuā ndahā chijin ji. De nĩ iin nchivĩ nduú ná jéhe nũū ji.

¹⁷ Ñũcuán de nĩ nacani inĩ ji, de nĩ ncāhān ji: Ndācā mozo jā sátĩnú vehe tatá nĩ, íyó cuāhā stāā yájĩ ji. De nduhũ jĩhĩ nĩ sōco yáhá.

¹⁸ Ná quĩnohōn ni nũū tatá nĩ, de cāhān ni jĩn dē: Tatá, nĩ nsāhá sá cuāchi nũū Yāā Dios jĩn nũū maá nĩ.

¹⁹ Mitan de nsuú cā tēe vāha cúu sá jā cunani sá sēhe nĩ. De cuāha nĩ tũhun cuu sá tá cúu iin mozo nĩ, cachĩ nĩ.

²⁰ Sá de nĩ naquehen ji ichi cuānohōn ni nũū tatá ji. De cáta jĩcá cā vāji ji, de nĩ jinĩ tatá ji nũū ji, de nĩ ncundáhvĩ inĩ dē ji. De jĩnu dē cuātahān dē ji, de nĩ numi táhān dē jĩn ji, de nĩ nchitū dē nũū ji.

²¹ Ñũcuán de nĩ ncāhān ji jĩn dē: Tatá, nĩ nsāhá sá cuāchi nũū Yāā Dios jĩn nũū maá nĩ. Mitan de nsuú cā tēe vāha cúu sá jā cunani sá sēhe nĩ, ncachĩ ji.

²² Sochi maá tatá ji nĩ ncāhān dē jĩn ndá mozo dē: Cuáquēhen nú iin sahma vāha cā de chuhun nú ji. De chuhun nú iin xehe ndahá ji, de chihi nú nijān jēhē ji.

²³ De quĩcuēca nú becerro jā nĩ neñu, de cahnĩ nũ tĩ ná cājĩ ō, chi sáhá ó vico.

²⁴ Chi sēhe yĩí nĩ yáhá, modo ja nĩ jĩhĩ ji, de nĩ natecū ji. Chi nduú nĩ jĩnĩ nĩ nĩ ichi nĩ jēhēn ji, de nĩ nenda ji, ncachĩ dē. De nĩ nquijéhe ndá dē sáhá dē vico.

²⁵ De sũchĩ ñáhnú cā, ndēē ji jondē rancho, de vāndiji ji, de nĩ nduñatin ji vehe. De nĩ jinĩ ji jā tĩvĩ música de jíta jéhe nchivĩ.

²⁶ De nĩ ncana ji iin mozo, de nĩ jĩcā tũhũn ji nā cuá cúu.

²⁷ De nĩ ncachĩ mozo nũū ji: Nĩ nenda ñanĩ nũ, de tatá nú nĩ jahni dē becerro jā nĩ neñu, chi nĩ nenda vāha ji nũū dē, ncachĩ mozo.

²⁸ Ñũcuán de nĩ nquĩtĩ inĩ sũchĩ ñáhnú, de nduú nĩ ncūnĩ ji ndĩvi ji. De nĩ nquee tatá ji, de nĩ ncāhān ndāhvĩ dē jĩn ji jā ná ndĩvi ji.

29 De nī ncāhān jī jīn tatá jī: Níní sáhá sá tiñu ndácu ní, de nduú cúnihīn cuiṭī inī sá nūū ní. De nduú táji ní vísō iin lītú nūū sá já sáhá sá vico já cajī sá jīn ndá amigo sá.

30 De nī nenda sēhe ní yáhá já ní jāxīn cāhá jī xūhún ní jīn ndá ñahan ndiī. De nī jahñī ní becerro já ní neñu já cajī jī, ncachī jī jīn tatá jī.

31 Ñúcuán de nī ncāhān dē: Séhē, ndóhó chi níní ndéē nū jīn nī, de ndihi já névāha nī chi suni cuenta maá nú cúu.

32 De mitan de íyó vāha já sáhá ó vico de cusī inī ō. Chi ñanī nū yáhá, modo ja ní jīhī jī, de nī natecū jī. Chi nduú ní jīnī ō ní ichi ní jēhēn jī, de nī nenda jī, ncachī dē, ncachī yā.

16

Tūhun yátá mozo já ní stáhvī dē patrón dē

(Mt. 6.24)

1 De suni nī ncāhān Jesús jīn ndá tēe scuáha jīn yā: Iin tēe cuicá ní íyo iin mozo dē já ndíso tiñú nūū ndá cā mozo. De nī ncāhān ndá jīn patrón já mozo ñúcuán snāā cāhá ndatíñú dē.

2 De nī ncana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jīn: ¿Nā tūhun cúu yáhá já ní nīhīn ní siquī nū? Nacuāha nú cuenta tiñu ndíso nú, chi mā cúndiso tiñú nú cā nūū ndá mozo ní, ncachī dē.

3 Ñúcuán de nī jani inī mozo: ¿Nāsa sáhá nī mitan? Chi patrón ní candeē dē tiñu ndíso nī. Chi nduú ndacuī ní já quete nī ñuhun, de já cācān ní caridad chi cucanoō ní.

4 Túsaá de jīnī ní nāsa sáhá ní jīn ndá nchivī já jéen nūū patrón ní, tácuja taji jī vehe cundeē ní tá quenda quīví candeē dē tiñu nī. Ncachī dē.

5 De nī ncana dē tá iin iin tēe já ndíta nūū patrón dē. De nī ncāhān dē jīn iin: ¿Nāsaa ndíta nú nūū patrón ní?

6 De nī ncachī tēe ñúcuán: Ciento barril aceite. De nī ncāhān mozo: Yáhá ná táji ní vale nū, de ñamā

cundeē nū sáhá nú incā vale já ūū xico ūxī-ni, ncachī dē.

7 Ñúcuán de nī ncāhān dē jīn incā tēe: ¿De ndóhó, nāsaa ndíta nú? De nī ncāhān tēe ñúcuán: Ciento cajón trigo, ncachī dē. De nī ncāhān dē jīn: Yáhá ná táji ní vale nū, de sáhá nú incā vale já cūmī xico-ni, ncachī dē.

8 Sá de nī ncāhān maá patrón já ndíchí ndasí ní nsāhá tēe nēhén ñúcuán jīn nchivī já ndíta nūū patrón dē, tácuja cuāha jī vehe cundeē dē. De cāhān ní jīn ndá nú já nchivī ñayiví yáhá, ndito cā sáhá jī já quendōo vāha jī nūū táhán jī, nsūú cā ndá nchivī já cándija Yāa Dios.

9 Túsaá de cāhān ní jīn ndá nú já ndíchí cā sáhá nú nsūú cā já ní nsāhá mozo ndíchí ñúcuán. Chi inī ñayiví yáhá nūū íyó cuāchi, sáhá ndá nú tiñu vāha jīn xūhún nú, chi cuāha nū nūū nchivī ndāhvī, tácuja vísō tú ndihi xūhún nú ñayiví yáhá, de quīví nú andiví nūū coo vehe nú níí cání.

10 Nchivī já squíncuu vāha jīn iin tiñu lúli-ni, suni squíncuu vāha jī jīn tiñu cáhnú. De nchivī já stáhvī jīn iin tiñu lúli-ni, suni stáhvī jī jīn tiñu cáhnú.

11 Túsaá de tú nduú squíncuu vāha nú jīn xūhún já íyó ñayiví yáhá nūū íyó cuāchi, de mā cuáha yā já vāha já cuu nú níí cání andiví.

12 De tú nduú squíncuu vāha nú jīn ndatíñú já ní jēhe núú yā nūū nū ñayiví yáhá, de mā cuáha yā táhvī já cuu nú níí cání.

13 Ní iin mozo mā cūú satíñú dē nūū ūū patrón. Chi quiti inī dē nūū iin de coo manī dē jīn incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sáhá jēhe inī dē nūū incā. De suni súcuán mā cūú satíñú nú nūū Yāa Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndihvī inī nū, ncachī yā.

14 De ndá tēe fariseo ní nsāhá catá dē nūū yā já ní jini dē ndācá tūhun cāhān yā, chi tēe cútóó xūhún cúu ndá dē.

¹⁵ De nī ncāhān yā jīn dē: Ndá máá nú chí sáhá nú já tēe ndāā cúu nú nūū nchivī. Sochī Yāā Dios chí jīnī yā nāsa cáá áno ndá nú. Chí tiñu já jáni inī nchivī já tiñu ñáhnú cúu, de nūū Yāā Dios chí tiñu néhén cúu.

Siquī ley Yāā Dios jīn sīquī jā tátúnī yā

¹⁶ Jondē ncháha ca quiji Juan tēe scuéndutē, de nī īyo ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, de suni nī stēhēn ndá tēe nī nacani tūhun yā. Ñúcuán de tá nī nquiji Juan, de nī nquijéhé jītē nuu tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios. De ndá nchivī chí ndúcú ndéē jī quívi jī ndahá yā.

¹⁷ De víjín cá cúu já naā iin letra nūū tutū ley yā nsūū cá já naā andiví jīn ñayiví, chí quee ndāā ndihi tūhun jā cáhān.

Tūhun jā má sndóo táhán tēe jīn ñahan

(Mt. 5.31-32; 19.3-12; Mr. 10.2-12)

¹⁸ De tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásiquí ndéē dē ña. De tú iin tēe nacueca ñahan jā ní ndusiín, suni cásiquí ndéē dē ña, ncachī yā.

Tūhun tēe cuicá jīn Lázaro

¹⁹ De nī ncāhān cá yā: Nī īyo iin tēe cuicá, nī ñūhun dē sahma fino ndasí. De ndiquivī nī īyo vāha ndasí jā ní nchajī dē.

²⁰ De suni nī īyo iin tēe ndáhvī, nání dē Lázaro, de ndéē dē viéhé tēe cuicá ñúcuán, de ní dē nī nquene ndíhyi.

²¹ De cúnī dē jā ndahā chījin dē jīn pedazo stāā jā cóyo yuhú mesa tēe cuicá. De quénda ndá tinā de náyuu tī nūū ndíhyi dē.

²² De nī jīhī tēe ndáhvī ñúcuán, de ndá ángel Yāā Dios nī nacueca yā dē cuāhān yā jīn áno dē jondē andiví nūū íyó Abraham. De suni nī jīhī tēe cuicá, de nī jīquiyuhū dē.

²³ De tēe cuicá ñúcuán ndóho ndasí dē íyó dē lugar nūū íyó áno ndá ndíyi jáá nduú ní ncándija. De nī nūcündéhé dē, de jondē jícá nī

jīnī dē nūū Abraham, de ndéē iin ncáá Lázaro jīn dē.

²⁴ Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Tatá Abraham, cundáhvī inī ní sáán, de tají ní Lázaro, ná quíchundaji dē xīnī ndáhá dē nūū ndüté, de ná quíji dē sndáji dē yáá sá. Chí xēen ndóho sá nūū yáñuhūn yáhá, ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān Abraham jīn dē: Lílū, nūcūhun inī nū jā ní nīhīn nū ndācá jā váha tá nī ntecū nū, de Lázaro chí sa tūndóhó nī nīhīn dē. De mitan de ja nī ndundéé inī dē yáhá, de ndóhó chí ndóho nú jīñā.

²⁶ De suni íyó iin jā cúnū ndasí íyó māhñū ó jīn ndá nú. De nchivī íyó yáhá, vísó cúnī jī jā yāha jī cuēē jī nūū nū, de mā cúu. De suni mā cúu yāha ndá máá nú quiji nú yáhá. Ncachī Abraham.

²⁷ Ñúcuán de nī ncāhān tēe cuicá: Túsaá de cáhān ndáhvī sá jīn ní, tatá Abraham, tají ní dē ná quíhīn dē vehe tatá sá.

²⁸ Chí íyó ūhūn cá ñanī sá, de ná quícachī dē nūū ndá jī jā ná nacani inī jī de sndóo jī cuāchi jī, tácuā mā quívi ndá jī nūū ndóho sá yáhá, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Abraham jīn dē: Ja névāha jī tutū jā ní ntee Moisés jīn ndá cá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Ñúcuán ná chūhun inī jī, ncachī Abraham.

³⁰ De nī ncāhān tucu tēe cuicá: Nduú, tatá Abraham, chí tú iin nchivī ja nī jīhī quíhīn nūū ndá jī, ñúcuán de nacani inī jī jā sndóo jī cuāchi jī, ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān Abraham jīn dē: Tú mā chūhūn inī jī tūhun jā ní nacani Moisés jīn ndá cá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, de suni mā cándija cuitī jī tú natecū iin ndíyi quíhīn nūū jī, ncachī dē, ncachī yā.

17

*Xēen coo sīquī nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi
(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)*

¹ De nī ncāhān Jesús jīn ndá tēe scuáha jīn yā: Maá-ni íyó já ndúcú squívi nchivī nūū cuāchi. De nācā xēen cundoho nchivī já squívi táhán nūū cuāchi.

² Vāha cā de tú ní núhnī iin yōsó cáhnú sūcūn ji, de quēe ji chījin ndute mar, nsūú cā já squívi ji iin sūchí lúli yáhá nūū cuāchi.

³ Coto má sāhá ndá nú sūcuán túsaá. De tú táhán nú sáhá dē cuāchi sīquī nū, de cáhān nū nūū dē. De tú nacani inī dē, de cune cáhnú inī nū nūū dē.

⁴ De tú ūjā vuelta sáhá dē cuāchi sīquī nū já iin quivī, de tú ūjā vuelta nācani inī dē de cáhān dē jīn nú já cune cáhnú inī nū chī mā sāhá cā dē, cáchi dē, de cánuu cune cáhnú inī nū nūū dē, ncachī yā.

Jā cúñáhnú ndasí tūhun cándíja

⁵ De ndá tēe cúu apóstol nī ncāhān dē jīn Jētohō ō: Sāhá ní já ná cándíja nīhin cā ndá sá já sāhá Yāa Dios já jīcān sá nūū yā, ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān Jētohō ō jīn ndá dē: Tú cándíja ndá nú visó iin lulī-ni, tá cúu iin niquin yuvā mostaza já lulī-ni, de cuu cachī nū já tiūhndú yáhá ná quēe de nūcūhun jondē nūū mar, de coo tá cúu nūū cáchi nū.

Jā ná squíncuu vāha ó nūū yā

⁷ Tú ní iin nú íyó mozo já jítu dē á já scājī dē ndá quitī nú, de tá nenda dē vehe nú já ní jēhēn dē yucu, de nduú cáhān nū jīn dē já cundēē dē cajī dē stāa.

⁸ Chi sa cáhān nū: Sāhá nú ndeyu cuxínī nī, de canī nú cōhō nī. De tá nī ncuu nī nchajī nī nī jīhi nī, sá de cajī maá nú coho nú, cáchi ndá nú.

⁹ De cáchi ndá nú jáa nduú cánuú nacuetáhvī nū nūū mozo tá nī nsāhá dē tiñu já ní ndacu nú, chī já cánuú sáhá dē cúu.

¹⁰ De saá-ni ndá máa nú, cúu nú mozo Yāa Dios. De tú nī squíncuu nú ndācá tiñu já ní ndacu yā nūū nū, de cachī nū: Nduú cánuú nacuetáhvī yā nūū nī, chī

sūcuán cánuú já squíncuu nī, cachī nū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū

¹¹ De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā ciudad Jerusalén, de nī nchāha yā cuāhān yā mähñú región Samaria jīn Galilea.

¹² De nī jīnū yā iin ñuū, de ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū nī nquenda dē, de jícá nī jencuñī dē.

¹³ De nī ncana jee ndá dē: Jesús, Maestro, cundáhvī inī ní ndá sāan, ncachī dē.

¹⁴ De tá nī jīnī Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de stéhēn nū maá nú nūū ndá sūtū já ní nduvāha nú, ncachī yā. De junī cuāhān ndá dē de nī nduvāha dē-ni.

¹⁵ Ñúcuán de iin dē nī ndicó cōo dē nūū Jesús, de nācana jee dē, nācuetáhvī dē nūū Yāa Dios já ní nduvāha dē.

¹⁶ De nī jēcuñī jítī dē nūū yā, de nī ntuu dē nūū dē nūū ñúhún, de nī nacuetáhvī dē nūū yā. De tēe Samaria cúu dē.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús: ¿A nsūú ndihúxī dē nī nduvāha? De iin cā dē, ¿nūcu nduú ní ndicó dē já nacuetáhvī dē?

¹⁸ ¿A mátúhún-ni tēe ñuū jícá yáhá cúu já ní ndicó já nacuetáhvī dē nūū Yāa Dios?

¹⁹ De nī ncāhān yā jīn dē: Nacuiñī de quīnohōn nū. Chī nī ncandíja nú já cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de já suu cúu já ní nduvāha nú, ncachī yā.

Nāsa coo quivī tá nenda yā já tatúnī yā

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún dē Jesús nā quivī quijéhe já tatúnī Yāa Dios inī ñayiví. De nī ncāhān yā jīn dē: Mā quijí nijīn já tatúnī Yāa Dios.

²¹ Nī mā cúu cachī nchivī: Cūndēhé chī yáhá ndēē yā já tatúnī yā, á: Ñúcuán ndēē yā, cachī ji. Chī

ja tátúnī Yāa Dios māhñú ndá nú, ncachī yā.

²² Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Quiji tiempo jā cuu ndasí inī nū cūndēhé nú nūū nduhū, Yāa nī nduu tēe, de mā cūnī ndá nú.

²³ De cāhān nchivī jín nú: Yáhá ndēē yā, á: Ñúcuán ndēē yā, cachī ji. De mā quíndēhé ndá nú, nī mā cúniquīn nū ji.

²⁴ Chi tá cúu nūū sáhá taja jā jéndūtē iin lado andiví de nátūu jondē incā lado, de suni sūcuán coo quivī jā nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cunī.

²⁵ Sochi cánuú jā xihna cā cundoho xēēn nī, de nchivī íyó mitan chi squéne yichī ji nduhū.

²⁶ De tá cúu nūū ní ncuu ndá quivī jā ní íyo Noé, suni sūcuán coo quivī nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

²⁷ Chi quivī ñúcuán nī nchajī ndá ji, nī jihī ji, nī ntandáhá ji, nī jēhe ji sēhe síhí ji jā tandáhá, jondē nī nguenda quivī jā ní nquivī Noé inī barco cāhnú jā nání arca. De nī ncuun sāvī xēēn, de nī ndaa ndute de nī jihī ji.

²⁸ De suni sūcuán nī ncuu quivī tá nī íyo Lot. Nī nchajī ji, nī jihī ji, nī jeen ji, nī yícó ji, nī jaquín ji itū, nī nsáhá ji vehe.

²⁹ De quivī jā ní nquee Lot inī ñuū Sodoma cuāhān dē, de nī ncuun ñuhūn jín azufre ichi andiví, de nī snáa ndihi nchivī.

³⁰ De suni sūcuán coo quivī jā nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

³¹ De quivī ñúcuán de nchivī ndēē yātā vēhé, de ndatíñú ji ñuhūn inī vehe, cāhān nī jín ji jā má ndívi ji naquehen ji, chí cánuú cunu ñamā ji jā cācu ji. De saá-ni nchivī satíñú nūū itū, mā quínohōn ji vehe ji jā naquehen ji ndatíñú ji.

³² De nūcūhun inī nū nāsa nī ndoho ñasíhí Lot jā ní jihī ña.

³³ De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síquī

nduhū, túsaá de tñū tñhvī ji ní cání. De tú ní nchivī vísó ná cúu ji jā síquī nduhū, túsaá de cutecū ji ní cání.

³⁴ De cāhān nī jín ndá nú jā quivī nenda nī de cūsūn ūū tēe nūū iin jito jacuáa, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chí nduú nī ncándíja dē.

³⁵ De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

³⁶ De ūū tēe satíñú dē nūū itū, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, ncachī yā.

³⁷ De jā ní jini ndá dē tūhun yáhá, de nī jicā tūhūn dē yā: Señor, ¿ní cúu nūū coo sūcuán ndācá jā ní ncāhān ní? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Tá cúu nūū cútútú ndá tióco ní-ni cúu nūū cáá quiti jā ní jihī, suni sūcuán coo ndācá jā ní ncāhān nī, ní-ni cúu nūū íyó nchivī.

18

Tūhun yátá síquī juez jín ñahan viuda

¹ De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jín ndá dē jā cánuú jā níní cācān táhvī dē, de mā nūū inī dē jín.

² De nī ncāhān yā: Nī íyo iin juez inī iin ñuū. De nī nduú yúhú dē Yāa Dios, de nī nduú sáhá dē cuenta nī iin nchivī.

³ De suni ñuū ñúcuán íyó iin ñahan jā ní nguendōo ndáhví. De jēhēn jēhēn ña nūū dē, jícān ña jā ná sáhá ndāa dē síquī iin nchivī jā jíní ūhvī ji ña.

⁴ De cuāhā quivī nduú ní ncúnī dē sáhá ndāa dē, sá de nī jani inī dē: Vísó nduú yúhú nī Yāa Dios nī nduú sáhá nī cuenta nī iin nchivī,

⁵ sochi ñahan viuda yáhá, ndasí stáhān ña nduhū, de jā ñúcuán ná sáhá ndāa nī síquī nchivī jā jíní ūhvī ji ña. Chí tú nduú de mā cūndéé cā inī nī sáhá ña jā quiji quíji ña, ncachī dē, ncachī maá jētohō o.

⁶ De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā ní ncāhān juez, tēe jāá nduú íyó ndāā.

⁷ De Yāā Dios chi nsūú súcuán sáhá yā, chi sáhá ndāā yā sīquī tiñu nchivī jā ní nacāji yā jā nduú ñuú cáhān ndāhvī ji jín yā. Chi scācu yā ji nūū ndācā jā jín ūhvī nūū ji. ¿De á cuéé scācu yā ji, á naá cúu?

⁸ Cáhān nī jín ndá nú jā ñamā. De quívi nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿de á nihīn cā nī nchivī cándíja nihīn inī ñayiv? ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī tēe fariseo jín tēe stútú xūhún renta

⁹ De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jín jacū nchivī jā jani inī ji jā nchivī ndāā cúu ji, de jani inī ji jā sava cā nchivī nduú íyó ndāā:

¹⁰ Iin tēe fariseo cuāhān dē templo jā cācān táhvī dē. De iin tēe stútú xūhún renta suni cuāhān dē jā cācān táhvī dē templo.

¹¹ De íní tēe fariseo, de nī jīcān táhvī dē tūhun yáhá: Tātā Yāā Dios, ná cútahví sá nūū ní, chi nduú cúu sá tá cúu nūū cúu sava cā tēe, tēe cuíhná, tēe nēhén, tēe cásiquí ndéē tāhán cúu ndá dē. De nī nduú cúu sá tá cúu nūū cúu tēe stútú xūhún renta ñúcuán jā scāa cā dē jīcān dē nūū nchivī.

¹² De ūū vuelta jā semana íyó nditē inī sá nūū ní, de suni jéhe sá nūū ní iin iin sīquī ndācā jā úxī ndatíñú jā nihīn sá, ncachī dē.

¹³ Sochi tēe stútú xūhún renta, nī jēcuíñi jīcā dē nūū templo, de nī nduú ní ncúndéē inī dē jā nane nuū dē, chi sa nī ncani dē ndahá dē ndica dē jā cúcuécā inī dē. De nī ncāhān dē: Tātā Yāā Dios, cundáhvi inī ní sáan, chi tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

¹⁴ De cáhān nī jín ndá nú jā tēe stútú xūhún renta, nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi dē, de cuānohōn dē vehe dē. Sochi tēe fariseo, chi nduú. Chi nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji. De nchivī jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúli
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ De nī nguenda ndá nchivī jín ndá sūchí lúli nūū Jesús, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De tá nī jínī ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān dē nūū nchivī jā vāji jín ndá ji.

¹⁶ De nī ncana Jesús ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jīñā nūū nī, de mā cásí ndá nú jā quíji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī ji jā caní inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quívi ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji.

¹⁷ De ndāā cáhān nī jín ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhvi ji jā tatúnī Yāā Dios nūū ji, tá cúu nūū jétáhvi iin sūchí lúli, de mā quívi cuítī ji ndahá yā, ncachī yā.

Tūhun tēe cuíca
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ De iin tēe cúñáhnú nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nihīn táhvī sá cutecū sá ní cání andiví? ncachī dē.

¹⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A jani inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jín nī? Chi nduú nī iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

²⁰ Ja jínī nū ndá tūhun jā ní ndacu yā: Mā cásiquí ndéē tāhán nú. Mā cáhnī nū ndīyi. Mā sácuihná nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Cuetáhvi nū nūū tatá nú nūū naná nú, ncachī yā.

²¹ De nī ncāhān dē: Ndācā tiñu yáhá ja nī squincuu sá jondē tá lúli sá, ncachī dē.

²² De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jín dē: Iin-ni cā tiñu cúmanī sáhá nú túsaá. Xícó ndihī jā névāha nú, de cuāha nú nūū nchivī ndāhvī. De jondē andiví cuāha yā jā vāha ndasí nūū nū. Ñúcuán de quíji nū cuniquín nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

²³ De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncucuéca ndasí inī dē, chí cuíca ndasí dē.

²⁴ De nī jinī Jesús já ní ncucuéca ndasí inī dē, de nī ncāhān yā: Nchivī cuíca chí ūhvī ndasí quívi jī ndahá Yāa Dios já tatúnī yā nūū jī.

²⁵ Namā cā yāha iin camello yavī yitícu nsūú cā já quívi iin nchivī cuíca inī ndahá Yāa Dios já tatúnī yā nūū jī, ncachī yā.

²⁶ De ndá tēe já ní jini tūhun yáhá, nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu já cācu túsáa? ncachī dē.

²⁷ De nī ncāhān yā: Nchivī chí mā cúu squívi jī maá jī ndahá Yāa Dios, sochí maá yā chí cuu sáhá yā, ncachī yā.

²⁸ Nūcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, de ndá sáan chí nī sndóo sá ndihí já névāha sá, de níquín sá níhín, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Ndāa cāhān ní jín ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo jī vehe, á tatá, á naná, á ñanī, á ñasíhí, á sēhe, já síquī já scáca jī tūhun já tátúnī Yāa Dios nūū nchivī,

³⁰ túsáa de nanihīn cuāhā cā jī inī ñayiví yáhá, de tiempo já quiji de cutecū jī ní cání, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān tucu Jesús já cuū yā
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)*

³¹ De nī ncana sún yā ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā jín ndá dē: Mitān de ja cuāhān ō Jerusalén. De nūcuán quee ndāa ndihí tūhun nāsa ndoho nduhū, Yāa nī nduu tēe, tá cúu nūū ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

³² Chí nastúu nchivī nduhū nūū ndá tēe nación Roma já tátúnī já ndēē Jerusalén. De sáhá catá ndá dē nūū ní, de sáhá nāvāha dē nduhū, de tiví síí dē nūū ní.

³³ De caní dē nduhū, de sá de cahní dē nduhū. Sochí nūū únī quívi de natecū ní, ncachī yā.

³⁴ De nduú ní jícūhun cuítī inī ndá dē ndá tūhun yáhá. Chí tūhun víjín

cúu, de nduú ní ncúu jícūhun inī dē já cāhān yā.

*Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáa
ñuū Jericó*

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ De nī ncuñatin yā cuāhān yā ñuū Jericó. De iin tēe cuáa ndēē dē yuhú íchí, jícān dē caridad.

³⁶ De nī jini dē já yāha cuāhā nchivī cuāhān jī, de nī jícā tūhún dē nā cuá cúu já cuāhān ndá jī.

³⁷ De nī ncāhān ndá jī jín dē já Jesús, tēe ñuū Nazaret, yāha yā cuāhān yā.

³⁸ Nūcuán de nī ncana cóhó dē: Jesús, maá ní já cúu ní tatá rey David, cundáhvī inī ní sáan, ncachī dē.

³⁹ De ndá nchivī já cuāhān ichi nūū, nī ncāhān jī nūū dē já ná cásí dē yuhú dē. Sochí víhí cā ní ncana jee dē: Maá ní já cúu ní tatá rey David, cundáhvī inī ní sáan víi, ncachī dē.

⁴⁰ De nī jencuiñī Jesús, de nī ncachī yā já ná quíji nchivī jín dē. De tá nī nguenda dē, de nī jícā tūhún yā dē:

⁴¹ ¿Nā cuá cúnī nū já sáhá ní ndóhó? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Já ná ndúnijīn tīnūú sá cúní sá, Señor, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān Jesús jín dē: Ná ndúnijīn tīnūú nú túsáa. Chí nī ncandíja nú já cuu nasāhá vāha ní ndóhó, de suu cúu já ní nduvāha nú, ncachī yā.

⁴³ De nī ndunijīn-ni tīnūú dē, de nī jēcuniquín dē yā, de nácuetáhví dē nūū Yāa Dios. De ndihí nchivī já ní jinī, suni nī ncāhān jī já vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios.

19

Tūhun Zaqueo

¹ De nī nguívi Jesús inī ñuū Jericó, de nī ncāhā yā-ni cuāhān yā.

² De nūcuán íyó iin tēe cuíca, nání dē Zaqueo, de cúñáhnú dē nūū ndá tēe stútú xūhún renta.

³ De cúnī dē cūndēhé dē ní iin cúu Jesús. Sochi nduú ní ncúu, chi cuāhā nchivī nī jasi ji nūū yā, de liquī dē-ni.

⁴ De jínu dē nī jēcōsō nūū dē. De nī ncaa dē xīnī iin tiūhndú tácu cunī dē nūū yā, chi ñúcuán yāha yā quīhīn yā.

⁵ De tá nī nguenda yā ñúcuán, de nī nūcūndēhé yā nūū dē, de nī ncāhān yā: Zaqueo, ñamā nuu nú, chi cánuú jā quendōo nī vehe nú mitan, ncachī yā.

⁶ Ñúcuán de ñamā-ni nī nuu dē, de nī ncusiī ndasí inī dē, de nī jeca dē yā cuāhān dē jín yā vehe dē.

⁷ De nī jinī ndá nchivī jā sūcuán nī ncuu, de nī ncāhān ji sīquī yā jā cuāhān yā ndōo yā vehe iin tēe sáhā cuāchi.

⁸ Ñúcuán de nī nūcuīñi Zaqueo, de nī ncāhān dē jín maá Jētohō ō: Señor, mitan de ndihi ndatiñú jā névāha sá, cuāha sá sava nūū nchivī ndāhvī, de tú nī scāa cā sá nī jicān sá xūhún nūū nchivī, de nacuāha sá cūmī jā sūcuán nūū ji, ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Mitan de vehe yáhā ja nī ncācu iin tēe jā má tánū tāhvī dē, chi nī ncandíja dē tá cúu nūū ní ncandíja tatā dē Abraham.

¹⁰ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, vāji nī nánducú nī nchivī jā ní ntānū tāhvī, de scācu nī ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūxī mozo jín xūhún

¹¹ De nūū ndá nchivī jā ní jini ndá tūhun yáhā nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stēhēn yā nāsa coo quīvī nenda yā. Chi ja nī ncuñatin yā Jerusalén, de jáni inī ndá ji jā mitan ñūhún quijéhé jā tatúnī yā sáhā Yāa Dios.

¹² De nī ncāhān yā: Iin tēe cúñáhnú nī jēhēn jicá dē incā nación, tácu nīhīn tiñú dē jā cuu de rey, de nenda dē jā tatúnī dē.

¹³ De jondē ncháha ca quīhīn dē, de nī ncana dē ūxī mozo dē, de nūū iin iin ji nī jēhe dē iin xūhún jā ndēe

yāhvi ndasí. De nī ncāhān dē jín ji: Satíñú ndá nú tácu nducuahā xūhún yáhā juni quīhīn nī de nenda nī, ncachī dē.

¹⁴ De ndá nchivī nación dē, quítī inī ji jínī ji dē, de nī ntaji ji sava tēe ndíso tiñú, cuāhān yātā dē jā cāhān: Nduú jétahān inī nchivī ñuū sá jā cuāha ní tiñu nūū tēe yáhā jā cuu dē rey ndá sá, ncachī.

¹⁵ De vísō sūcuán de nī nīhīn tiñú dē jā cuu dē rey, de nī nenda dē ñuū dē. De tá nī nenda dē de nī ndacu dē jā ná quíji ndá mozo jā ní jēhe dē xūhún nūū, tácu cunī dē nāsaa nī nīhīn iin iin ji sīquī.

¹⁶ De nī nguenda iin mozo nūū dē, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūxī, ncachī ji.

¹⁷ De nī ncāhān maá rey: Vāha mozo cúu nú, de vāha nī nsáhā nú. Chi nī squincuu vāha nú jín iin tiñu lúli-ni, de mitan de sáhā nī jā cuñáhnú nú tatúnī nū nūū ūxī ñuū jā tiñ nī, ncachī dē.

¹⁸ De nī nguenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūhūn, ncachī ji.

¹⁹ De suni nī ncāhān dē jín mozo ñúcuán: De ndóhó, suni cuñáhnú nú tatúnī nū nūū ūhūn ñuū jā tiñ nī, ncachī dē.

²⁰ De nī nguenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, yáhā nataji sá xūhún ní, chi nī nchuvāha sá inī iin pañito.

²¹ Chi nī nchūhú sá ní, chi tēe xēen cúu ní. Chi cuāhā cā náquehen ní nsūū cā jā ní ntaji ní, de cuāhā cā cúnī ní nsūū cā jā cuu sáhā mozo ní, ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī ncāhān rey: Mozo nēhēn cúu nú tūsaá, de jín tūhun jā ní ncachī nū yáhā de sáhā ndāa nī jā íyó cuāchi nú jāá nduú ní nsatíñú nú jín xūhún nī. Chi jáni inī nū jā tēe xēen cúu nī, de cuāhā cā náquehen nī nsūū cā jā ní ntaji ní, de cuāhā cā cúnī ní nsūū cā jā cuu sáhā mozo ní.

23 ¿Túsaá de nūcu nduú ní nchíhi nú xūhún nī vísō nūū banco? De tá nenda nī de nanihín nī xūhún nī jondē jín sēhe xūhún nīcu, ncachī dē.

24 Ñúcuán de nī ncāhān dē jín ndá nchivī íñī ñúcuán: Candeē nū xūhún jīñā nūū jī, de cuāha nú nūū mozo ja névāha ūxī, ncachī dē.

25 De nī ncāhān nchivī ñúcuán jín dē: Señor, nduú chi ja névāha dē ūxī, ncachī jī.

26 De nī ncāhān tucu rey: Cāhān nī jín ndá nú jā nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū jī, de cuāhā cā cunevāha jī. Sochi nchivī jāá nduú névāha, sa cujiyo-ni jacū jā névāha jī.

27 De ndá tēe jā jínī ūhvī nduhū, jāá nduú ní jétahān inī dē jā cuu nī rey dē, cuācuēca ndá nú dē quiji dē yáhá. De cahnī nū ndá dē cunī nī, ncachī dē, ncachī Jesús.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 De tá nī ndihi nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nī jica cā yā jā cuāhān yā ciudad Jerusalén.

29 De tá nī ncuñatin yā ñuū Betfagé jín ñuū Betania, ñatin nūū íyó yucu nánī Olivos, de nī ntají yā ūū tēe scuāha jín yā jā quíhīn dē.

30 De nī ncachī yā nūū dē: Cuáhān ñuū lulí jā íyó ichi nūū. De tá nī nquīvi nú de cunī nū iin burro núhīn tī, jā nī iin tēe nchāha ca cosō dē tī. De nandají nú tī quiji nú jín tī.

31 De tú ní iin cātūhún nūcu nándají nú tī, de cachī nū: Maá Jētohō ō jīni ñūhún yā tī, cachī nū, ncachī yā.

32 De cuāhān nduū tēe jā ní ntají yā, de nī nihín dē tá nī ncachī yā.

33 De tá nándají dē tī, de nī ncāhān ndá jētohō tī jín nduū dē: ¿Nūcu nándají nú burro nī? ncachī jī.

34 De nī ncāhān nduū dē: Maá Jētohō ō jīni ñūhún yā tī.

35 De nī nenda nduū dē jín tī nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē sīquī burro, de nī nchisó dē Jesús sīquī tī.

36 De juni jica yā cuāhān yā jín tī, de scāā ndá nchivī sahma jī inī ichi.

37 De tá nī ncuñatin yā nūū cúun ichi yucu Olivos, de ndihi nchivī cándija jā níquín jī yā, nī nquijéhe jī cúsi inī jī, de nácana jee jī Yāā Dios sīquī ndācá tiñu ñáhnú jā ní jinī jī nī nsáhā yā.

38 De cáhān ndá jī: Vāha ndasí Yāā cúu Rey jā vají jín tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Chi sáhā yā jā ndúmanī ō jín Yāā Dios jā ndéē andiví, de víi ndasí cúñáhnú Yāā Dios, ncachī ndá jī.

39 Ñúcuán de sava tēe fariseo jā íyó mähñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jín yā: Maestro, cāhān ní nūū ndá nchivī jā níquín jī níhín jā ná cāsī jī yuhú jī, ncachī dē.

40 De nī ncāhān Jesús: Cāhān nī jín ndá nú jā tú ndá nchivī yáhá casī jī yuhú jī, de ndācá yūū chi cana jee, ncachī yā.

41 De tá nī ncuñatin yā Jerusalén, de nī ndēhé yā, de nī jacu yā sīquī.

42 De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, ndasí nī ncuu inī nī jā ná jicūhun inī nū jā cuu ndumanī nū jín Yāā Dios sáhā nī. De sīquī jāá nduú cándija ndá nú, de mitan chi mā cūū jicūhun inī nū.

43 Chi quiji quivī jā coo tūndóhó, de ndá nchivī jā jínī ūhvī ndóhó, cuicó nduū jī ñuū nū, de casī cutú jī jín yūū, de ndācá lado nenda jī sīquī nū.

44 De ndihi vehe scúnúu jī, de cahnī jī ndá nú. De mā sndóo jī nī iin vehe jā cosō tāhán cā yūū. Chi nī nquiji nī jondē nūū Yāā Dios jā scácu nī ndá nú, de nduú ní ncándija nú, ncachī yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ De nī nguīvi yā inī patio templo cāhnú, de nī nguījéhé yā táva yā ndá nchivī jā jéen quiti de nāxícó nūū nchivī jā sōcō jī.

⁴⁶ De nī ncāhān yā jīn jī: Yósō nūū tutū ī jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jīcān táhvī cúu, cāchī Yāā Dios. Sochi ndá ndóhó chi modo yavī cava jācuīhná nī nasāhá nū, ncachī yā.

⁴⁷ De ndiquivī nī stéhēn yā tūhun inī templo. De ndá sūtū cúñáhnú jīn ndá tēe stéhēn ley janahán jīn ndá tēe cúñáhnú nūū nchivī ciudad, ndúcú ndá dē modo nāsa cahnī dē yā.

⁴⁸ De nduú ní níhīn dē modo sāhá dē, chí ndivī nchivī jétáhvī ndasí jī níni jī tūhun cāhān yā.

20

Siquī jā ndiso tiñú Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ De iin quivī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī inī templo, de nācani yā tūhun jā scácu Yāā Dios nchivī. De ndá sūtū cúñáhnú, jīn tēe stéhēn ley janahán, jīn tēe ñáhnú jā ndácu tiñú, nī nguenda ndá dē nūū yā.

² De nī jīcā tūhún dē yā: Cachī, ¿nī jondē nī níhīn tiñú nū jā sáhá nū tiñú yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñú ndóhó jā sáhá nū sūcuán? ncachī ndá dē.

³ De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nū iin tūhun. Cachī nūū nī:

⁴ ¿Ní iin nī ntee tiñú siquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāā Dios, á ndá tēe? ncachī yā.

⁵ Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: ¿Nāsa cāhān ō? Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tiñú ñúcuán siquī Juan, de cāhān dē jīn ó: ¿Túsaá de nājēhé cúu jāā nduú ní ncándija ndá nū jā ní ncāhān dē?

⁶ De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñú siquī dē, de ndihī nchivī cahnī jī yóhó jīn yūū, chí cándija jī jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē jīn táhān dē.

⁷ De nī ncāhān dē jīn Jesús jāā nduú jīnī dē ní iin nī ntee tiñú siquī Juan jā ní scuénduté dē.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchī nī nūū nū ní iin nī ntee tiñú siquī nī jā sáhá nī tiñú yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá siquī ndá tēe nēhén jā sátiñú nūū yūcū uva

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ De nī nguījéhé Jesús cāhān yā tūhun yátá yáhá jīn nchivī: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva nūū ñuhun dē. De nī sndó dē nūū sava tēe jā sátiñú nūū, de cuu sava dē ndihā jīn. De nī nquehen dē ichi jā cuāhān nahán dē incā ñuū.

¹⁰ De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo cuāhān nūū ndá tēe sátiñú ñúcuán, tácu naquehen dē sava ndihā uva. De ndá tēe ñúcuán nī ncani dē mozo, de nī natajī uun dē jī cuānohōn jī.

¹¹ De tēe xíi uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátiñú, suni nī ncāhān nāvāha dē nūū jī, de nī ncani dē jī, de nī natajī uun dē jī cuānohōn jī.

¹² De tēe xíi uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátiñú suni nī stácūhé dē mozo ñúcuán, de nī scūnu dē.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān tēe xíi uva: ¿Nāsa sáhá nī? Ná tájī nī sēhe nī, sūchí jā mānī nī jīn, chí sanaā de cuetáhvī ndá dē jī, ncachī dē.

¹⁴ Sochi ndá tēe sátiñú, tá nī jīnī dē jā vají jī, de nī ncāhān ndá dē: Tēe xíi táhvī cúu jā vají ñúcuán. Ná cāhnī ō jī, de ndōo táhvī jī coo ó, ncachī ndá dē.

¹⁵ De nī ntavā ndá dē jī yuhú ñúhún, de nī jahnī dē jī, ncachī yā. Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíi uva jīn ndá tēe sátiñú?

¹⁶ Nenda dē de cahnī dē ndá tēe ñúcuán, de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cá tēe sátiñú nūū, ncachī yā. De tá nī jīnī ndá nchivī tūhun yáhá, de nī ncāhān jī: Aī, vāha

de tú mā cōó cuitī sūcuán vii, ncachī ji.

¹⁷ De ndéhé maá yā nūū ji, de nī ncāhān yā: ¿Túsaá de á jícūhun inī ndá nū tūhun yáhá já yósō nūū tutū īī, já nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cāchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,

yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

Cāchī tutū.

¹⁸ De nchivī jāá nduú cándíja, ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā jícó cáva sīquī yūū de táhnū ji. De quīvī jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivī jāá nduú ní ncándíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā níncava iin yūū sīquī ji de cúndihī ji sáhá, ncachī yā.

Sīquī xūhún renta

(Mt. 21.45-46; 22.15-22;
Mr. 12.12-17)

¹⁹ Nūcuán de ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahān, cúni dē tiin dē yā maá hora nūcuán. Chi nī jícūhun inī ndá dē jā sīquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe jā sátiñū nūū uva jín ndá tēe sáhá vehe. Sochi nduú ní ncúu tiin dē yā, chi yúhú dē jā quīti inī nchivī.

²⁰ Nūcuán de nī ntají ndá dē sava tēe cuāhān jā cūndēhé yuhū dē yā. De tēe nūcuán chi sáhá-ni ndá dē jā tēe ndāā cúu dē. De ndúcú dē sáhá dē jā cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi sīquī yā, de quīsíaha dē yā nūū tēe cúu gobernador.

²¹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Maestro, jín ndá sá jā cāhān vāha ní, de ndāā stéhēn ní. De nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ní jín ndá ji. De stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāā Dios.

²² Túsaá de cachī ní: ¿A íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tiin nación maá ó, á nduú? ncachī ndá dē.

²³ De nī jín yā jā cúni ndá dē stáhvī dē yā, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nājēhē cúu jā jító túnī ndá nū nduhū?

²⁴ Stéhēn iin xūhún ná cúndēhé nī. ¿Nā tēe cúu jā ndēē nūū xūhún yáhá, de nā sívī cúu jā ndēē yáhá? De nī ncāhān ndá dē: Rey nūcuán cúu.

²⁵ Nūcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Túsaá de nacuaāha nū nūū rey nūcuán jā cúu cuenta dē, de nacuaāha nū nūū Yāā Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

²⁶ De ndá tēe nūcuán nduú ní ncúu nihīn dē cuāchi sīquī yā jín nī iin tūhun jā cāhān yā, nī jín ndá nchivī. De nī nsāhvi inī ndá dē jā ndíchí nī scócóo yā tūhun nūcuán, de nduú cā ní ncāhān dē.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndīyi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Nūcuán de sava tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūū yā. De ndá tēe nūcuán cāchī dē jāá nduú nátecū cuitī ndīyi.

²⁸ De nī ncāhān dē jín yā: Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāha ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhī dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhī dē, de sēhe dē jā coo jín ña nūcūñī ji nūū ndīyi ñanī dē, cāchī tutū.

²⁹ Túsaá de nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna nūhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³⁰ De tēe ūū nī nacueca dē ña. De suni nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³¹ De saá-ni tēe unī nī nacueca dē ña, de jondē jín ndihújā dē, de nī jīhī ndá dē, de nī iin dē nduú nā sēhe dē ní íyo.

³² De jā sándihí de nī jīhī ñahan nūcuán.

³³ Túsaá de quīvī natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhī dē? Chi ndihújā dē nī ndēē jín ña, ncachī ndá tēe saduceo.

34 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Ñayívi yáhá chi quétáhán tēe jíin ñahan.

35 De ndá nchivī vāha jā natecū ji de quívi ji andivī, mā cuēcá cā ji táhán ji ñúcuán, chi nduú cā nā tūhun jā quétáhán tēe jíin ñahan coo.

36 De nī mā cúu cuitī cā ji, chi coo ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios. De sēhe Yāa Dios cuu ji, chi ja nī natecū ji.

37 De suni maá Moisés cáhān dē jā natecū ndīyi, chi nī ntee dē nūū tutū nāsa nī ncāhān yā jíin dē mǎhñū yūcū jā cáyū ñuhūn. Chi nī ncāhān dē jā cúu yā Yāa Dios ndīyi Abraham jíin Isaac jíin Jacob. De jā ní ncāhān dē súcuán cúu jā cáchī dē jā tēcū ndá ndīyi.

38 Chi vísō ja nī jīhī ndá ji, sochi tēcū ji nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā tēcū nchivī níi cání, ncachī yā jíin ndá dē.

39 De jacū tēe stéhēn ley janahán nī ncāhān dē: Vāha nī ncāhān ní Maestro, ncachī dē.

40 De nduú cā ní nchúndeé inī ndá dē jā cātūhún dē yā.

*Siquī jā cúu Cristo tatā David
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)*

41 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nāsa cúu jā cáchī nchivī jā Cristo cúu tatā rey David?

42 Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nūū tutū Salmo:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō nī, Yāa quiji:
Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nū,

43 de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíin ūhvī ndóhō.
Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

44 Túsaá de vísō chījin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūū Yāa Dios vāji yā, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)*

45 De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de suni nī jini ndá nchivī:

46 Coto má cándija ndá nú ndá tēe stéhēn ley janahán. Chi cúsi inī ndá dē jica nuu dē jíin sahma cání jā stéhēn jā cuñáhnú dē, jíin jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi. De Jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā inī vehe īi sinagoga, jíin silla yíñúhún cā nūū íyó vico jā yáji nchivī.

47 De candeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhvī. De nahān jicān táhvī dē tácuca canī inī nchivī jāa nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chi sa víhī cā ndoho dē castigo, ncachī yā.

21

Tūhun jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Mr. 12.41-44)

1 De íyó yā inī templo, de nī jinī yā nūū ndá nchivī cuicá jā chūhun ji cuāhā xūhún inī ndá jātūn nūū sócō ji.

2 De suni nī jinī yā nūū iin ñahan viuda jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña ūū centavo lulī inī iin jātūn.

3 De nī ncāhān yā: Ndāa cáhān nī jíin ndá nú jā cuāhā cā nī nsōcō ñahan viuda ndáhvī yáhá nsūū cā jā ní nsōcō ndá cā nchivī.

4 Chi ndá máa ji nī nsōcō ji jā ní ndōo nūū xūhún cuāhā ji. De ñahan yáhá, vísō ndáhvī ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā.

*Jā ní ncachī yā jā naā templo
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)*

5 De sava dē nī ncāhān dē jā vii cáa templo cāhnú, chi nī ncuvāha jíin ndācá yūū vii jíin ndācá jā ní nsōcō nchivī. Ñúcuán de nī ncāhān yā:

6 Ndihi jā ndéhé ndá nú yáhá, quiji quívi jā má cósō táhān cā nī iin yūū, chi ndihi tǎnī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin jīnu ñayīví

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23; Lc. 17.22-25, 31)

⁷ De nī jīcā tūhún ndá dē yā: Maestro, ¿nā quivī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān yā: Coto má stáhvī ndá nchivī ndóhó. Chi quiji cuāhā tēe jín sívī nī jā stáhvī, de cāhān dē: Maá nī cúu Cristo. De suni cāhān dē: Ja nī nquenda quivī ndihi ñayīví, cachī dē. De mā cándíja ndá nú dē.

⁹ De tá nīhīn nū tūhun jā ndācá lado iyó guerra jín jā nénda nchivī sīquī ndá tēe ndíso tīñú, de mā cúyūhú nú, chi cánuú jā xihna cā súcuán coo, de nī mā jínu ñamā quivī jā ndihi ñayīví, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncāhān cā yā: Nenda nación sīquī incā nación, de nenda ñuū sīquī incā ñuū jā canāa.

¹¹ De cháhá chúcuán tāan ndasí, de coo tāmā jín cuēhē xēen. De coo ndá seña cāhnú ichi andivī jā cuyūhú ndasí nchivī cunī ji.

¹² De jondē ncháha ca coo ndá tīñu yáhá, de cunī ūhvī ji ndá nú, de tīñ ji ndóhó. De quisiáha ji sava nú ndācá vehe īi sinagoga jā cāhān ji cuāchi sīquī nū. De chihi ji sava nú vecāa. De quisiáha ji sava nú nū ndá rey jín gobernador, de cāhān ji cuāchi sīquī nū sīquī jā cándíja nú nduhū.

¹³ De jā súcuán coo, de cūtē nuu cā tūhun nī, chi nacani nú nū ndá ji.

¹⁴ Túsaá de cuhun inī ndá nú jā má nacani tūha inī nū nāsa scócoo nū tūhun nū ndá dē jā cācu nú.

¹⁵ Chi maá nī taji nī tūhun ndíchí jā cāhān nū, tácuā nchivī jā jín ūhvī ndóhó, mā cúndéé ji jín nū nī mā cúu cāhān ji sīquī nū.

¹⁶ De jondē tatá ndá nú, naná nú, ñanī nū, táhán nú, jín amigo nū,

nastúu ji ndóhó nū nchivī xēen. De sava nú cahnī ji.

¹⁷ De ndācá nchivī chi quītī inī ji nū nū jā sīquī nduhū.

¹⁸ Sochi nī iin ixi xīnī nū mā náa, chi coto yā ndá nú.

¹⁹ De tú cuiñi nīhin nú jín tūhun nī, de cutecū nū ní cání.

²⁰ De tá nī jínī nū jā ní jicó ndúu ndá soldado yūñúu Jerusalén, de jīcūhun inī nū jā ja ñatin naā ciudad ñúcuán.

²¹ Ñúcuán de nchivī ndéē Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quīhīn ji. De nchivī ndéē Jerusalén, ná quée ji quīhīn ji. De nchivī ndéē jondē rancho, mā nándicó ji ciudad.

²² Chi ndá quivī ñúcuán cuāha Yāa Dios castigo nū nchivī jā sīquī cuāchi ji, tácuā quée ndaā ndá tūhun jā yósó nū tutū.

²³ De quivī ñúcuán nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe, jín ñahan ndéca ñiquín, chi mā cúu cunu ñamā ña. Chi xēen ndasí coo tūndóhó inī ñayīví, de quiji castigo xēen sīquī nchivī yáhá.

²⁴ De sava ji cuū nū guerra, de sava ji quīhīn preso jondē ndá cā nación. De nchivī ndá cā nación tatúnī nīhin ji nū nchivī Jerusalén, jondē ndihi tiempo jā jéhe Yāa Dios tūhun jā tátúnī ji.

Nāsa coo quivī tá nenda Yāa nī nduu tēe

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵ Ñúcuán de coo seña nū ncan-díi jín nū yōo jín nū tūñ. De inī ñayīví de quiji tūndóhó xēen sīquī nchivī ndācá nación. De cunēhén inī ji de cuyūhú ji jā nīhīn xēen mar de scuísó ndasí ndute mar.

²⁶ De cuū sōó sava nchivī jā cuyūhú ji jā ndétu ji ndācá tūndóhó jā quiji sīquī ñayīví. De jondē ndācá jā jīca andivī chi quisi.

²⁷ Ñúcuán de cunī ndá nchivī nū maá nī, Yāa nī nduu tēe, nenda nī jín vícō, de cundiso nī cuāhā poder, de víi ndasí cuáhnú nī.

28 De tá nī nquijéhé ndá tiñu yáhá, de ndeé coo inī ndá nú, de cunuū nū andiví, chí ja ñatin scácu yā ndá nú, ncachī yā jín ndá dē.

29 De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá: Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá ñutun higo jín ndá cā ñutun.

30 Tá jín ndá nú ja ní nquijéhé nácōco yūcū jī, de ja jín nū ja nī ncuñatin tiempo ihní.

31 De suni sūcuán tá cunī ndá nú ja ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jīcūhun inī nū ja nī ncuñatin quīvī tatúni Yāa Dios.

32 De ndāā cāhān nī jín ndá nú ja má cúu ndihi nchivī ja cunī ndá tūndóhó yáhá, chí jondē quee ndāā ndihi tá ncachī nī.

33 Andiví jín ñayiví chí naā, sochi ndācá tūhun cāhān nī mā nāā, chí quee ndāā ndihi.

34 De coto má stívī ndá nú maá nú ja sáhá nū ndá cuāchi, jín ja jín nū, jín ja cutéñú nú jín ndācá ja cutecū nū, tácuā mā quījī quīvī ñúcuán iin sanaā-ni sīquī nū.

35 Chí tá cúu nū nū iin trampa, sūcuán jín tūndóhó sīquī nchivī ja ndēē ní cāhnú ñayiví.

36 Tú sūcuán de ndito coo nú, de níní cācān táhvī nū, tácuā cuu cācu nú nū ndācá tūndóhó ja quiji, de cuu cuiñi nū nū maá nī, Yāa nī nduu tē, ncachī yā.

37 De ndiquivī stéhēn yā tūhun inī templo, de ndācá jacuāā nī jēndōo yā yucu nání Olivos.

38 De ndācá stēēn nehēn quījī ndá nchivī nū yā inī templo ja cunini jī tūhun stéhēn yā.

22

Jā ní scáni táhān ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

1 Ñúcuán de nī ncuñatin vico pas-cua ja yájī nchivī státílā jaá nduú ná levadura yíhí.

2 De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tē stéhēn ley janahán, nī nducú

yuhū dē modo nāsa cahnī dē Jesús, chí yúhú ndá dē ja quítī inī nchivī.

3 De nī nquīvi Satanás inī ánō Judas ja nastúu dē yā. De suni nání dē Iscariote, de cúu dē iin táhān ndihúxī ūū tēe apóstol.

4 De nī jēhēn dē nī natúhún dē jín ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ndíso tíñú inī templo ja nāsa nastúu dē yā nū ndá tēe ñúcuán.

5 De nī ncusī inī ndá dē, de nī nquee yuhú dē ja cuāha dē xūhún nū Judas.

6 De nī jetáhvī Judas, de nī nducú dē modo nāsa nastúu yuhū dē yā hora jaá nduú ná nchivī íyó.

Jā ní jaquīn yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7 De nī nquenda maá quīvī vico ja yájī nchivī státílā jaá nduú ná levadura yíhí, de suni quīvī ñúcuán jáhnī jī tīcāchī lúli tá cúu nū ní ndacu Yāa Dios ja sáhá jī vico pas-cua.

8 De Jesús nī ntají yā Pedro jín Juan quīhīn dē, de nī ncāhān yā jín dē: Cuáhān de sáhá tūha nú ja cuxíní ó vico pascua, ncachī yā.

9 De nī jīcā tūhún ndúu dē yā: ¿Ní cúu nū cúní ní ja quisáhá tūha sá? ncachī dē.

10 De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhān ndúu nū ñuū ñúcuán de tá nī nquīvi nú de jēcutáhān nú jín iin tēe ndíso quīyi ndute. De cuniquīn nū dē quīhīn nū jín dē vehe nū ndivi dē.

11 De cāhān nū jín tēe xivéhe ñúcuán: Vāji sá cáchī Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cuāha nú ní ja cuxíní yā vico pascua jín ndá tēe scuāha jín yā? cachī nū.

12 Ñúcuán de stéhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nū ja íyó tūha, de ñúcuán sáhá tūha nú ja cuxíní ó, ncachī yā.

13 De cuāhān ndúu dē, de nī nīhīn dē tá cúu nū ní ncachī yā. De nī nsáhá tūha dē ja cuxíní yā vico pascua.

14 Ñúcuán de nī nguenda hora jā cuxíní, de nī nguenda Jesús, de nī jécunde yā nūū mesa jín ndá tēe cúu apóstol.

15 De nī ncāhān yā jín ndá dē: Nī ncuu ndasí inī nī jā cuxíní nī jín ndá nú vico pascua yáhá, mitan ncháha ca cuū nī.

16 Chi cáhān nī jín nú jā má cājí cuitī cā nī vico pascua, chi jondē tá quenda quívi jā tatúnī Yāa Dios nī ñayívi, sá de caji tucu nī, ncachī yā.

17 De nī nquehen yā iin vaso ndūxi uva, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī ncāhān yā: Quehen ndá nú vaso yáhá, de coho nú jín táhán nú.

18 Chi cáhān nī jín ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā nī ndūxi uva, chi jondē quenda quívi jā tatúnī Yāa Dios nī ñayívi, sá de coho tucu nī, ncachī yā.

19 De nī nquehen yā stātīlā, de nī nacuetáhvī yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu yiqui cúñu nī jā sōcō nī jā chunáa nī cuāchi ndá nú. De níní caji ndá nú súcuán jā nūcūhun inī nū jā ní jīhī nī jā jéhē nū, ncachī yā.

20 De suni súcuán nī nsāhá yā jín vaso ndūxi uva, tá nī ncuu nī ncuxíní yā. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu nīñi nī jā sōcō nī jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi ndá nú.

21 De mitan chi tēe nastúu nduhū, ndēē dē jín nī nūū mesa yáhá.

22 Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, jāndāa cúu jā quíhīn nī cuū nī, tá cúu nūū ní nsāhá ndāa Yāa Dios jā súcuán coo. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī nquijéhé ndá dē jícā tūhún táhán dē ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān ndá dē sīquī ní iin dē cúñáhnú cā

24 Ñúcuán de nī ncāhān ndasí ndá dē sīquī ní iin dē cúñáhnú cā nūū táhán dē.

25 De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Rey ndācá nación chi ndácu nīhin ndá dē tiñu nūū nchivī jā tīn dē, de cáhān ndá ji jā tēe sáhá vāha cúu ndá tēe jā cúñáhnú nūū ji.

26 Sochi ndá máa nú, chi mā cōo nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúñáhnú cā, de sa nasāhá lulí nú maá nú. De tú ní iin nú ndácu tiñu, de sa nasāhá nú maá nú tēe jā jétíñú táhán.

27 ¿De ní iin cúu jā cúñáhnú cā, á tēe yājī nūū mesa, á tēe jáni cōhō? ¿A nsūū tēe jā yājī nūū mesa cúu jā cúñáhnú cā? Sochi nduhū, nsūū súcuán cúu nī, chi nī nasāhá nī maá nī tá cúu tēe jā jétíñú nchivī, chi vāji nī sáhá nī jā nīhīn táhvi ji.

28 De ndá máa nú cúu tēe jā níní íyó jín nī ndācá quívi jā ndóho nī tūndóho.

29 Túsaá de tá cúu nūū ní nsāhá Tatá nī jā tatúnī nī, suni súcuán sáhá nī jā tatúnī ndá nú.

30 De caji ndá nú coho nú jín nī inī ñuū nūū tatúnī nī. De cundee nū iin iin mesa jā sáhá ndāa nū tiñu ndihúxī ūū tatá Israel, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jíní dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 De suni nī ncāhān maá Jētoho ō jín Simón Pedro: Simón, cunini nú, chi nī jicān Satanás ndá nú jā coto túnī ji ndóho tá cúu nūū sījin trigo, de stúu ní iin nú cúu modo paga jā nayūhú nú, de ní iin nú cúu modo trigo jā cándija nīhin nú.

32 De nī jicān táhvi nī jēhē nū, tácuā mā náyūhú nú jā má cándija cā nū. De tá nī nacani tucu inī nū, de scúja nú inī ndá táhán nú jín tūhun nī, ncachī yā.

33 De nī ncāhān dē jín yā: Señor, ja íyó tūha sá jā quíhīn sá jín ní vecāa visō ná cúu sá jín ní, ncachī dē.

34 De nī ncāhān yā: Pedro, cáhān nī jín nú jā jondē ncháha ca cana lohló mitan, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóho, de cachī nū ūnī

vuelta jāá nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

Jā ní ncuñatin cunī yā tūndóhó

³⁵ Nūcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: Tá nī ntajī nī ndá nū nī jēhēn nū jāá nduú ní ndíso nū ñunu nī itīn xūhún nī nījān, ¿de á nī iyo iin jā ní ncumanī nū nū? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nī iin nduú ní ncūmanī.

³⁶ De nī ncāhān yā: Sochi mitan de sa cāhān nī jā cundiso nū ñunu nū, de saá-ni itīn xūhún. De tēe jāá nduú nēvāha espada jā coto dē maá dē, ná xícó dē sōo dē de quehen dē.

³⁷ Chi cāhān nī jín ndá nū jā quiji quīvī jā cundoho ó tūndóhó, chí cánuú quee ndaā tūhun yáhá jā cāhān nū tutū sīquī nī: Sāhá nchivī jín yā tá cúu nū sáhá jī jín ndá tēe sáhá cuāchi xēen, cáchi tutū. Chi ndācá tūhun yósō ñūcuán jā cāhān sīquī nī, quee ndaā ndihī, ncachī yā.

³⁸ Nūcuán de nī ncāhān ndá dē: Señor, yáhá íyó ūu espada, ncachī dē. De nī ncāhān yā jín ndá dē: Ja ndóo cā yáhá-ni, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī yā nūu huerto Getsemani

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ De nī nquee yā cuāhān yā yucu Olivos, tá-ni sáhá yā. De ndá tēe scuáha jín yā, nī jēcuniquín dē yā cuāhān dē jín yā.

⁴⁰ De tá nī nquenda yā ñūcuán, de nī ncāhān yā jín dē: Cācān táhvī ndá nū jā chindee yā ndóhó jā má sáhá nū cuāchi tá coto túnī jānēhén ndóhó, ncachī yā.

⁴¹ De nī jica yā jacū nū ndá dē, tá iin medida jā quenda yūu jā squēne ó. De nī jēcuiñī jītí yā, de nī jīcān táhvī yā suha:

⁴² Tatá, tú cúnī ní de sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quījī sīquī sá. Sochi nsūū jā cúnī maá sá, chí jā cúnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

⁴³ De nī nquenda iin ángel andiví nūu yā, de nī jēhe fuerza nūu yā.

⁴⁴ De ndóho yā chí cúcuécá ndasí inī yā jā quiji tūndóhó sīquī yā, de nī nducú ndée cā yā nī jīcān táhvī yā. De nī jēhe tāan yā, de tóo nūu ñūhún modo yúyú náhnú nīñī.

⁴⁵ De tá nī nacuiñī yā jā ní jīcān táhvī yā, de nī nenda yā nūu ndá tēe scuáha jín yā. De nī jínī yā jā quixín ndá dē, chí nduú cā íyó ndee inī dē cācān táhvī dē sīquī jā cúcuécá ndasí inī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nūcu quixín ndá nū? Nacōo de cācān táhvī nū jā chindee yā ndóhó jā má sáhá nū cuāchi jā coto túnī jānēhén ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ De juni cāhān cā yā súcuán, de nī nquenda cuāhā nchivī. De tēe nánī Judas, iin táhán jā úxī ūu tēe scuáha jín yā, yósō nūu dē nūu nchivī vāji dē. De nī nquenda dē jondē nūu Jesús, de nī ntechuhú dē yā, de súcuán nī nastúu dē yā.

⁴⁸ De nī ncāhān Jesús jín dē: Judas, ¿á jín jā téchuhú nū nduhū cúu jā nastúu nū nduhū, Yāā nī nduu tēe? ncachī yā.

⁴⁹ De ndá tēe íyó jín yā, nī jínī dē jā súcuán nī nquijéhe cúu, de nī ncāhān dē jín yā: Señor, ¿á nenda ndá sá sīquī ndá dē jín espada? ncachī dē.

⁵⁰ De iin dē nī stácuēhé dē mozo maá sūtū cúñáhnú cā, chí nī jehndē dē sōho lado cuáhá.

⁵¹ De nī ncāhān Jesús: Siáā, ná jéncuiñī, ncachī yā. De nī ntee yā ndahá yā sōho mozo, de nī nasáhá vāha yā dē.

⁵² Sá de nī ncāhān yā jín ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ndíso tūñú inī templo jín ndá tēe ñáhnú jā ní nquenda ndá dē jā tiin dē yā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nū sīquī nī jín machete jín ñutun, á naá cúu?

⁵³ Ndácá quīvī nī iyo nī jín ndá nū inī templo cāhnú, de nduú ní

ntiin ndá nú nduhū. De mitan de nī nquenda hora jā tiin nú nduhū jīn jā sāhá nú ndá tiñu jā ndácu jānēhén jā ndēē nūū neē, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jāā nduú jīnī dēyā

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ De nī ntiin ndá dē yā cuāhān dē jīn yā vehe sūtū cúñáhnú cā. De Pedro chi jícā-ni níquīn dē yā.

⁵⁵ De ndá policía nī stáhān dē ñuhūn inī patio, de nī jicó ndúū dē yúñúhūn ndēē dē. De suni nī jēcundeē Pedro jīn ndá dē.

⁵⁶ De iin ñahan sátiñú vehe ñúcuán, nī jīnī ña nūū dē jā ndēē dē yúñúhūn. De nī ndēhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jīn tēe ñúcuán, ncachī ña.

⁵⁷ De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jīnī nī tēe ñúcuán tíhī, ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncunúú jacū cā, de nī jīnī tucu incā dē nūū Pedro, de nī ncāhān dē: Ndóhó chi suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pedro: Nsúú cúu nī lílū, ncachī dē.

⁵⁹ De nī ncuu tá iin hora cā, de nī ncāhān nīhin incā dē: Jāndāā ndija jā tēe yáhá nī jica dē jīn tēe ñúcuán, chi suni tēe región Galilea cúu dē, ncachī dē.

⁶⁰ De nī ncāhān Pedro: Nduú jīnī cuitī nī nā tūhun cáhān nū lílū, ncachī dē. De juni súcuan cáhān cā dē, de nī ncana-ni lohló.

⁶¹ Ñúcuán de nī ndicó cóto maá Jētohō ō, de nī ndēhé yā nūū Pedro. De nī nūcūhūn inī dē tūhun jā ní ncāhān yā jīn dē: Jondē tá ncháha cá cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāā nduú jīnī nū nduhū.

⁶² De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāā nduú jīnī dē yā.

Jā ní nsāhá catá ndá dē nūū yā
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ De ndá tēe jā jito Jesús, nī nsāhá catá dē nūū yā, de nī ncani dē yā.

⁶⁴ De nī jasí ndá dē nūū yā, de nī ncani dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cachī, ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē.

⁶⁵ De cuāhā cā tūhun súcuan nī ncāhān nāvāha ndá dē nūū yā.

Jā ní iñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ De tá nī ncunijīn, de nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, jīn ndá sūtū cúñáhnú, jīn ndá tēe stēhēn ley janahān. De cuāhān ndá dē jīn yā nūū junta, de ñúcuán de nī jicā tūhún dē yā:

⁶⁷ Cachī, ¿á maá nú cúu Cristo jā ní ntají Yāā Dios? ncachī dē. De nī ncāhān yā jīn dē: Vísō ná cáchī nī jā suu nī cúu, de mā cándija cuitī ndá nū.

⁶⁸ De saá-ni tú cātūhún maá nī ndá ndóhó, de suni mā scócoo nū nūū nī, nī mā siāā nū nduhū.

⁶⁹ De nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndācá quīvī jā quiji de cundeē nī lado cuáhá maá Yāā íyó poder, ncachī yā.

⁷⁰ Ñúcuán de ndihi dē nī jicā tūhún dē yā: ¿De á maá nú cúu Sēhe Yāā Dios túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān yā jīn dē: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān ndá nú, ncachī yā.

⁷¹ Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē: ¿Nā testigo cā jīnī ñuhūn ō túsaá? Chi nī jīnī ndācá ó jīn yuhú maá dē jā cáhān nāvāha dē jā cúu dē Sēhe Yāā Dios, ncachī ndá dē.

23

Jā ní iñi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Ñúcuán de nī nacuiñī ndihi ndá dē, de cuāhān dē jīn yā nūū Pilato.

² De ñúcuán nī nguijéhé ndá dē cáhān tūhún dē cuāchi sīquī yā: Nī nīhīn ndá sá tēe yáhá jā snēnda dē nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú. De

cáhān dē jāá nduú vāha jā cuāha ndá sá xūhún renta nūū rey nación Roma jā tátúnī nūū nación sá. De suni cáhān dē jā maá dē cúu Cristo, Rey jā ní ntají Yāa Dios, ncachī ndá dē.

³ Ņúcuán de Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

⁴ De nī ncāhān Pilato jín ndá sūtū cúñáhnú jín ndá nchivī cuāhā: Nduú nī iin tūhun stívī cáhān tēe yáhā jā nīhīn nī cuāchi sīquī dē, ncachī dē.

⁵ De víhī cā nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhā snénda ndasí dē nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú jín tūhun jā stéhēn dē níí Judea. Chi nī nquijéhé dē stéhēn dē jondē Galilea de mitan de jondē yáhā, ncachī dē.

Jā ní űi Jesús nūū Herodes

⁶ De tá nī jini Pilato jā Galilea cáhān ndá dē, de nī jīcā tūhún dē tú tēe región Galilea cúu yā.

⁷ De tá nī ncachī ndá dē jā cúu yā tēe Galilea, de nī ndacu dē jā ná quīhīn ndá dē jín yā nūū Herodes, tēe cúu gobernador Galilea. Chi quīvī űúcuán suni íyó Herodes Jerusalén.

⁸ De tá nī jini Herodes nūū Jesús, de nī ncusiī ndasí inī dē, chi ja nī ncuu cuāhā tiempo jā cúnī dē cūndéhé dē yā. Chi nī nīhīn dē tūhun yā, de űúhún inī dē jā sáhā yā iin tiñū űáhnú cunī dē.

⁹ De nī jīcā tūhún dē yā cuāhā tūhun, de nduú ní scócóo yā nī iin tūhun nūū dē.

¹⁰ De suni íñī ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, de nīhīn nī ncāhān ndá dē cuāchi sīquī yā.

¹¹ űúcuán de Herodes jín ndá soldado dē nī ncāhān nēhēn dē jín yā, de nī nsáhā catá dē nūū yā, chi nī nchuhun dē yā iin sahma fino jā cúu sahma rey. De Herodes nī ndacu dē jā ná quínasiáha dē yā nūū Pilato.

¹² De maá quīvī űúcuán nī ndu-manī táhán Pilato jín Herodes, chi quīvī yātā nī nguītī nūū táhán inī ndúū dē.

Jā ní nsáhā ndāā ndá dē jā cahñī dē yā

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)

¹³ űúcuán de nī ncana Pilato ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ndiso tiñū jín ndá cā nchivī, nī ndutútú ji.

¹⁴ De nī ncāhān dē: Nī nquisiáha ndá nú tēe yáhā nūū nī, jā cáchī ndá nú jā snénda dē nchivī sīquī gobierno. De ja nī stíchī nī dē, nī jini jínúū ndá nú. De nduú ní nīhīn nī nī iin cuāchi sīquī dē tá cúu nūū cáhān ndá nú.

¹⁵ De nī Herodes nduú ní nīhīn dē, chi nī natajī tucu dē tēe yáhā nūū nī. Chi nduú ní nsáhā cuītī dē nī iin cuāchi jā cuū dē.

¹⁶ Túsaá de ná cuáha nī castigo dē de siáā nī dē quīhīn dē, ncachī Pilato.

¹⁷ De íyó costumbre jā ndacá vico pascua siáā Pilato iin preso, nā-nī tēe cúnī nchivī.

¹⁸ De ndá nchivī cuāhā, iin nuú nī ncana jee ji: Ná cúū tēe jīñā, de siáā ní Barrabás, ncachī ji.

¹⁹ De Barrabás yíhī dē vecāa sīquī jā ní snénda dē nchivī sīquī gobierno nī ncanāā ji inī ciudad, de nī jahnī dē ndīyi.

²⁰ De Pilato cúnī dē siáā dē Jesús, de nī ncāhān tucu dē jín nchivī.

²¹ De víhī cā nī ncana jee ndá ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī ji.

²² De nī ncāhān tucu dē jín ji vuelta űnī: ¿Nā cuāchi nī nsáhā dē túsaá? Nduú ní nīhīn cuītī nī nī iin cuāchi sīquī dē jā cuū dē. Túsaá de ná cuáha nī castigo dē, de siáā nī dē quīhīn dē, ncachī Pilato.

²³ Sochi víhī cā nī ncana jee ndá nchivī, de nī ncāhān nīhīn ji jā ná cúū yā yīcā cruz. De ndá máá ji jín ndá sūtū cúñáhnú, nī ncana jee

ndasí ji. De nī ncundeé ji nī scáhān ji Pilato jā ná cúu yā.

²⁴ Ńúcuán de nī ndacu Pilato jā ná cóo tá cúu nūū cúnī ndá ji.

²⁵ De nī nsiáá dē tēē jā jícān ndá ji, tēē jā yíhí vecāa sīquī jā ní snénda dē nchivī sīquī gobierno, de nī jahni dē ndiyi. De nī jēhe dē tūhun jā ná cúu Jesús tá cúu nūū cúnī ji.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ De cuāhān ndá soldado jín yā jā cahni dē yā yīcā cruz. De nī nīhīn ndá dē iin tēē űūū Cirene, nání dē Simón, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī ntee ndá dē tiñu tēē űúcuán jā cuišo dē cruz yā quīhīn dē yātā yā.

²⁷ De cuāhā ndasí nchivī níquīn ji yātā yā cuāhān ji. De suni cuāhā ñahan níquīn ña yā dē jácu cóhó ña jā cúcuécá inī ña jēhē yā.

²⁸ De nī ndicó cóto Jesús nūū ndá ña, de nī ncāhān yā: Ndá ndóhó ñahan Jerusalén, mā cuācú nú jēhē nduhū, chi sa jēhē maá nú jín ndá sēhe nú cuacu nú.

²⁹ Chi quiji quivī jā coo tūndóhó xēēn sīquī nū, de cachī ndá nú: Nācā ndetū ndá ñahan númā, jín jāā nduú ní scācu sēhe, jín jāā nduú ní ndéca ñiquín, chi nduú sēhe ña jā tahúhvī inī ña jā ndoho ji, cachī ndá nú.

³⁰ De quivī űúcuán de quijéhe nchivī cāhān ji jín ndá yucu: Ndicó cáva sīquī ndá nī tácuā cuū ni. De saá-ni jín ndá lómō: Casī sīquī ndá nī, cachī ji.

³¹ Chi tú sáhá xēēn ndá ji nduhū jāā nduú nā cuāchi nī, de nā oncā cúu ndá nchivī űúcuán jā má cōó xēēn sīquī ji, chi ndihi ji íyó cuāchi, ncachī yā.

³² De suni cuāhān ndá dē jín ūū tēē jā ní nsáhá cuāchi xēēn, jā suni cuū dē jín yā.

³³ De nī nguenda ndá dē lugar jā nání Yiqui Xínī, de űúcuán nī jata

caa dē yā yīcā cruz. De suni nī jata caa dē nduú tēē jā ní nsáhá cuāchi xēēn yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sātín yā.

³⁴ De junī jata caa ndá dē yā, de nī ncāhān Jesús: Tatá, cune cáhnú inī ní nūū ndá dē, chi nduú jínī dē nā cuá cúu jā sáhá dē, ncachī yā. De nī ntavā ndá soldado suerte sīquī sahma yā, nāsa nīhīn iin iin dē.

³⁵ De íñī ndá nchivī űúcuán, ndéhé ji nūū yā. De ndá tēē ndíso tíñu suni nī ncāhān yīchī dē nī jínī dē yā: Tú incā nchivī nī scācu dē, de ná scācu dē maá dē mitan, de tú ndāā jā Cristo jā ní nacāji Yāa Dios cúu dē, ncachī ndá dē.

³⁶ De saá-ni ndá soldado, nī nsáhá sácá dē yā, chi nī ntandēē dē nūū yā, de nī jēhe dē vinagre iyá jā coho yā.

³⁷ De nī ncāhān dē jín yā: Tú maá nú cúu Rey nchivī hebreo, de scācu nú maá nú, ncachī ndá dē.

³⁸ De suni nī íyo iin tūhun jā ndéē xīnī cruz yā jā cāhān nā sīquī nī jīhī yā, de suha yósō jín letra griego jín latín jín hebreo: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchī.

³⁹ De iin tēē jā ndíta caa jín yā jā ní nsáhá cuāchi xēēn, nī ncāhān nāvāha dē nūū yā: Tú maá nú cúu Cristo, de scācu nú maá nú dē suni scācu nú nduú nī, ncachī dē.

⁴⁰ Sochi incā dē nī ncāhān dē nūū táhán dē: ¿A nduú yúhú nú Yāa Dios? Chi iin nuú-ni ndóho ó jín Yāa yáhá.

⁴¹ De maá ó chi vātu-ni ndóho ó, chi yáhá nīhīn ō castigo sīquī tiñu néhén jā ní nsáhá ó. Sochi Yāa yáhá chi nī iin cuāchi nduú ní nsáhá yā, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān dē jín yā: Jesús, nūcūhun inī ní sáán tá quenda quivī jā tatúnī ní, ncachī dē.

⁴³ űúcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Jāndāā cāhān nī jín nú jā mitan de cundēē nū jín nī andiví nūū vī ndasí cáá, ncachī yā.

Jā ní jīhī Jesús
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41;
Jn. 19.28-30)

⁴⁴ De nī ncuu tá cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

⁴⁵ De nī ncutuún ncandī. De sahma jā ndíta caa jā ndāsī cuarto ī īnī templo cáhnú, nī ndātā-ni sava sava.

⁴⁶ Ōñucuán de nī ncana jee Jesús: Tatá, naquehen ní ánō sá. De súcuán nī ncāhān yā, de nī jīhī yā-ni.

⁴⁷ De tēe naciōn Roma jā cúu capitán, nī jīnī dē jā súcuán nī ncuu, de nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, de ncachī dē: Jāndāā ndija jā tēe nduú nā cuāchi cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁸ De ndivīi nchivī jā īñī ŋúcuán nī jīnī jī ndācá jā ní ncuu, de nī ncani jī ndahá jī ndica jī jā táhúhvī īnī jī, de nī ndicó cóo ndá jī cuānohōn jī.

⁴⁹ De ndá nchivī jā jīnī tāhán jīn yā, jīn ndá ñahan Galilea jā ní jica jīn yā, īñī jicá ña ndéhé ña ndācá jā ní ncuu.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47;
Jn. 19.38-42)

⁵⁰ De nī īyo iin tēe vāha tēe ndāā, nánī dē José. De tēe ŋūū Arimatea ndāñūū Judea cúu dē. De cúu dē iin tāhán ndá tēe hebreo jā sáhá junta cúñáhnú cā.

⁵¹ De suni ŋúhún īnī dē jā quiji quīvī jā tatúnī Yāā Dios, de nduú ní jétahān īnī dē jā ní nsáhá ndāā junta jā cuū Jesús.

⁵² De tēe ŋúcuán nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jīcān dē yīqui cúñu Jesús.

⁵³ De nī snúu dē yā yīcā cruz, de nī nchusúcún dē yā iin sahma cuijín. De nī nchiyuhū dē yā īnī iin yavī jā ní ncaān yīcā iin cava, nūū ncháha ca quīhi ndiyi.

⁵⁴ De quīvī ŋúcuán cúu jā sātūha nchivī, chí jañīni ŋúcuán cúu jā quíjéhé quīvī nátátú.

⁵⁵ De ndá ñahan jā ní nquiji jīn yā jondē Galilea, nī jēhēn ña jīn José, de nī jīnī ña yavī cava ŋúcuán, jīn nāsa nī nchiyuhū ndá dē yā.

⁵⁶ De cuānohōn ndá ña vehe ña, de nī nsáhá tūha ña ndá perfume jīn aceite yūcū jēhēn āsīn. De nī natátú ña quīvī nátátú, tá cúu nūū ndácu ley Yāā Dios.

24

Jā ní natecū Jesús
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8;
Jn. 20.1-10)

¹ De nehēn ndasí quīvī domingo de nī jēhēn ndá ñahan ŋúcuán nūū yīyuhū Jesús, de née ña ndá perfume jīn aceite jā ní nsáhá tūha ña. De suni cuāhān sava cā ñahan jīn ña.

² De tá nī nquenda ndá ña, de nī jīnī ña jā nī ncujiyo yūū jā ndāsī yuhú yāvī ndiyi.

³ De nī nquīvī ndá ña yavī, de nduú cā ní jīnī ña yiqui cúñu Jētoho ō Jesús.

⁴ De nī ncunēhēn īnī ña ndéhé ña jāā nduú cā ndiyi. Sá de nī jīnī ña ūū ángel Yāā Dios jā cáá tá cáá tēe, nī jēcūñī yā xiín ña, de ŋúhún yā sahma jā jéndūtē.

⁵ De nī nchūhú ndasí ndá ña, de nī jīquindeyi ña nūū ŋúhún. De nī ncāhān ndúū ángel ŋúcuán jīn ña: ¿Nūcu sa nūū yīyuhū ndīyi nánducú ndá nú Yāā tēcū?

⁶ Nduú cā yā yáhá, chí ja nī natecū yā. De nūcūhun īnī ndá nú nāsa nī ncāhān yā jīn nú tá nī īyo cā yā jīn nú región Galilea.

⁷ Chí nī ncachī yā jā maá yā, Yāā nī nduu tēe, cánuú natūu yā nūū ndá tēe iyó cuāchi, jā tiin dē yā cahnī dē yā yīcā cruz, de nūū ūnī quīvī de natecū yā, ncachī ndúū ángel.

⁸ ŋúcuán de nī nūcūhun īnī ña ndá tūhun jā ní ncāhān Jesús.

⁹ De nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de cuānohōn ña. De nī nacani ña ndācá tūhun yáhá nūū

ndihúxī iin apóstol jíin nūū ndá cā dē.

¹⁰ De ndá ñahan jā ní nacani tūhun yáhá nūū ndá tēe apóstol, cúu ña María ñuū Magdala, jíin Juana, jíin María naná Jacobo, jíin sava cā ña.

¹¹ Sochi ndá tēe apóstol chi jáni inī dē jā tūhun naā cúu jā cáhān ña, de nduú ní ncándíja dē.

¹² De visō súcuán de nī nquee Pedro, de jínu dē cuándehé dē nūū ní nchiyuhū yā. De nī jito nihni dē inī yavī, de nī jinī dē jā maá-ni cā sahma cuijín cáá. De cuānohōn dē vehe dē, de sáhvi inī dē ní jinī dē jāá nduú cā yā.

*Jā ní natúhún yā jíin ūū dē ichi cuāhān Emaús
(Mr. 16.12-13)*

¹³ De suu quívi ñúcuán cuāhān ūū táhān dē iin ñuū nání Emaús, jā née tá ūxī iin kilómetro jíin ciudad Jerusalén.

¹⁴ De nátúhún ndúū dē sīquī ndácá tiñu jā ní ncuu ñúcuán.

¹⁵ De juni nátúhún dē de jícā tūhún táhān de, de maá Jesús nī ncuñatin yā yātā dē, de jícā yā cuāhān yā jíin dē.

¹⁶ De nī nsáhá jíin dē jāá nduú ní nácunī dē yā visō ndéhé dē nūū yā.

¹⁷ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā tūhun cúu jā nátúhún ndúū nū juni jícā nú? ¿De nājēhē cúu jā cúcuécá inī nū? ncachī yā.

¹⁸ De iin dē jā nání Cleofas nī ncāhān jíin yā: Ndihi cuitī nchivī jíin jī ndácá tiñu jā ní ncuu inī Jerusalén ndá quívi yáhá. ¿De á mátúhún-ni ní cúu jā ní nguenda ní yáhá jāá nduú jíin ní nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī dē.

¹⁹ De nī jícā tūhún yā dē: ¿De nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī yā. De nī ncāhān ndúū dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret, nī nacani yā tūhun Yāa Dios, de jíin poder Yāa Dios nī nsáhá yā ndá tiñu ñáhnú de nī nacani yā tūhun, nī jinī Yāa Dios jíin ndá nchivī.

²⁰ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe cúñáhnú nūū sá, nī nastúu ndá dē yā nūū ndá tēe Roma, de nī nsáhá ndāa ndá tēe ñúcuán jā cuu yā yīcā cruz.

²¹ De ndá maá sá chi nī ñūhun inī sá jā maá yā scácu nchivī nación maá sá Israel nūū nchivī Roma nícu. De sīquī ndá tiñu yáhá, de íyó incā tūhun. Chi mitan ja íyó ūnī quívi jā ní jíhi yā.

²² De sava ñahan jā jíinī táhān sá jíin, nī nacani ña iin tūhun jā sáhvi ndasí inī sá, chi nī ncachī ña jā ní natecū yā. Chi nehēn ndasí nī jēhēn ndá ña yavī ndīyi ñúcuán.

²³ De nduú cā ní jíinī ña yiqui cúñu yā. De nī nenda ndá ña nūū ndá sá, de nī ncachī ña jā ní jinī ña ūū ángel Yāa Dios nī nguenda nūū ña, de nī ncachī ángel jā ní natecū Jesús.

²⁴ Sá de nī jēhēn sava táhān sá yavī ndīyi, de nī jinī dē jā súcuán íyó tá cúu nūū ní ncāhān ndá ña, sochi nduú ní jíinī cuitī ndá dē nūū yā, ncachī ndúū dē.

²⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá yā jíin dē: Tēe jāá nduú jícūhun cuitī inī cúu ndúū nū. Nācā ūhvī cándíja nú ndácá tūhun Cristo jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

²⁶ ¿A nduú cánuú jā súcuán ndoho Cristo ndácá tūndóhó yáhá, de sá de quīnohōn yā nūū víi ndasí nduñáhnú yā? ncachī yā.

²⁷ De nī nacani cáji yā ndá tūhun jā yósō nūū tutū īi jā cáhān sīquī maá yā. De nī nquijéhé yā jíin tūhun jā ní ntee Moisés, de nī ncāhān cā yā tūhun jā ní ntee ndá cā tēe nī nacani tūhun yā janahán.

²⁸ De tá nī jīnū ndá dē ñuū nūū cuāhān dē, de Jesús nī nsáhá yā-ni jā quíhīn cā yā.

²⁹ De nī ndeē tuu ndúū dē yā, nī ncāhān dē jíin yā: Ndōo ní vehe sá, chi ja ní ñini de ja ñatin cuaā, ncachī dē. Ñúcuán de nī nquívi yā jā quendōo yā jíin dē.

30 De tá nī jēcundeē yā nūū mesa jā caji yā jín dē, de nī nquehen yā stāā, de nī nacuetáhvi yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndūū dē.

31 De jā sáhá yā súcuan, de modo jā ní nune tīnūū dē, de nī nacunī dē yā. De nī ndoñúhún yā-ni nūū dē cuāhān yā.

32 De nī ncāhān ndūū maá dē: Jāndāā jā ní ncusiī ndasí inī ō tá nī nacani yā tūhun nūū ō ichi, de nī ncachī tūhun caji yā nāsa cāhān tutū ī, ncachī dē.

33 Ūnúcuán de ñamā nī naquehen ndūū dē ichi cuānohōn dē Jerusalén. De nī naquetáhán dē jín ndihúxi iin apóstol, iyó tutú dē jín sava cā táhán dē.

34 De nī ncāhān ndá tēe iyó tutú: Jāndāā ndija jā ní natecū Jētoho ō, de nī nenda nijīn yā nūū Simón, ncachī ndá dē.

35 Sá de ndūū tēe ūnúcuán nī nacani dē tūhun nāsa nī nquetáhán dē jín yā ichi, jín nāsa nī nacunī dē yā tá nī scuáchi yā stāā.

Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jín yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 De juni súcuan cāhān cā dē ndá tūhun yáhá, de nī jēcuiñi ndeē-ni maá Jesús mähñú ndá dē. De nī ncāhān yā jín dē: Coó ndeé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

37 De nī nchūhú ndasí ndá dē nī jinī dē yā, chí nī janī inī dē jā áno cúu yā.

38 De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndá nú, de nūcu jáni síqui inī nū súcuan?

39 Cūndéhé ndahá nī jín jēhē nī, de cunī nū jā maá nī cúu. Tiin nduhū de cunī nū, chí iin áno nduú névāha cūñu nī yiqui tá cúu nūū ndéhé nú jā névāha maá nī, ncachī yā.

40 De tá nī ncāhān yā súcuan, de nī stēhēn yā ndahá yā jín jēhē yā nūū ní nchīhi ndūyu cāa.

41 De ndasí nī ncusiī inī ndá dē, de sáhvi inī dē. Sochī ncháha ca candíja vāha dē jā maá yā cúu. De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿A névāha nú jacū jā caji nī yáhá? ncachī yā.

42 Ūnúcuán de nī jēhe ndá dē iin pedazo tiacá távi jín iin yōcō jā űnúhún ndūxi.

43 De nī nquehen yā, de nī nchaji yā nūū ndá dē.

44 De nī ncāhān yā jín dē: Ndācá jā ní ndoho nī cúu jā ní ncāhān nī tá nī iyo nī jín ndá nú saá, jā cánuú quee ndāā ndācá tūhun nī jā yósō nūū tutū ley Moisés, jín nūū tutū ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, jín nūū tutū salmo, ncachī yā.

45 De nī nacune yā jāá ntúnī ndá dē, tácu cuu jicūhun inī dē jā cāhān tutū ī.

46 De nī ncāhān yā: Súcuan yósō nūū tutū jā súcuan cánuú cundoho nduhū jā cúu nī Cristo, de nūū únī quivī de natecū nī.

47 De cūtē nuu tūhun nī jā cánuú nacani inī nchivī jā sndóo jī cuáchi jī, tácu cune cáhnú inī Yāa Dios nūū cuáchi jī. De Jerusalén quijéhé cūtē nuu tūhun yáhá, de quihīn nūū nchivī ndācá nación.

48 De ndá máá nú cúu tēe jā nacani tūhun síqui ndācá jā ní jinī nū.

49 De tetiñú nī Espíritu Santo quiji yā nūū ndá nú, tá cúu nūū ní nquee yuhú Tatá nī. De quendōo ndá nú Jerusalén cundetú nú jondē nihīn nū poder Espíritu Santo jā quiji jondē andivī, ncachī yā.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andivī (Mr. 16.19-20; Hch. 1.9-11)

50 Ūnúcuán de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā jín ndá dē jondē űnū Betania. De nī nanee yā ndūū ndahá yā, de nī jicān táhvī yā jēhē ndá dē.

51 De juni jicān táhvī yā jēhē dē, de nī ncuiyo yā-ni nūū ndá dē, nī ndaa yā cuānohōn yā andivī.

⁵² De ndá máá dē chi nī
nchiñúhún dē yā. Sá de cuānohōn
dē Jerusalén, de cúsī ndasí inī dē.

⁵³ De níní íyó ndá dē inī templo,
jícān táhvī dē de nácuetahvī dē nūū
Yāa Dios. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN

Yāa nání Tūhun Yāa Dios nī nduu yā tēe

¹ Jondē jā xíhna ñúhún tá nī jécōo ndihi jā íyó, de ja íyó Yāa jā nání Tūhun Yāa Dios, chi stéhēn yā ndihi tūhun nāsa Yāa cúu Yāa Dios. De Yāa jā nání Tūhun ndēē yā jín Yāa Dios, de Yāa Dios cúu yā.

² Maá yā ndēē yā jondē jā xíhna ñúhún jín Yāa Dios.

³ De nī nsáhá Yāa Dios jā jín maá yā nī jécōo ndihi ndácá jā íyó. De mā jécōo nī iin jā íyó de tú nduú nī nsáhá maá yā.

⁴ Maá yā sáhá jā tēcū ndihi-ni, de maá yā cúu luz jā stúu inī ánō nchiví, cúu jā sáhá yā jā jícūhun inī jī sīquí Yāa Dios.

⁵ De Yāa cúu luz ñúcuán stúu inī ánō nchiví jāa nduú jīca ndāa, de modo jā íyó jī nūu neē. De nchiví jā íyó nūu neē nduú cúu sndáhvā jī luz yā.

⁶ De nī íyo iin tēe jā ní ntají Yāa Dios, nání dē Juan.

⁷ Tēe ñúcuán nī nquiji dē nī nacani cájī dē tūhun maá Yāa cúu luz, tácuā candíja ndácá nchiví jín tūhun cáhān dē.

⁸ Nsúu maá Juan cúu luz ñúcuán, chi cúu dē iin jā ní nacani cájī tūhun maá Yāa cúu luz.

⁹ De Yāa cúu luz ndāa jā stúu inī ánō ndácá nchiví, nī nquiji yā inī ñayíví.

¹⁰ De Yāa ñúcuán jā cúu Tūhun Yāa Dios nī ndēē yā inī ñayíví, de vísō jín maá yā nī nsáhá Yāa Dios ñayíví, sochi nchiví ñayíví nduú ní ncúnī jī cuetáhví jī jā maá yā cúu.

¹¹ Nī nquiji yā nūu nchiví maá yā nación hebreo, de nchiví ñúcuán nduú ní jétáhví jī yā.

¹² De vísō súcuán de sava nchiví chi nī jetáhví jī yā, de nī ncandíja jī jā sáhá yā jēhé jī. De nūu maá jī

nī jēhé yā tūhun jā nduu jī sēhe Yāa Dios.

¹³ De jā nduú jī sēhe Yāa Dios, nsúu jín modo jā cácu nchiví inī ñayíví, nī nsúu sīquí jā cúnī ndá tēe, chi maá Yāa Dios sáhá yā jā nduú jī sēhe yā.

¹⁴ Maá Yāa jā cúu Tūhun Yāa Dios nī nduu yā tēe, de nī ndēē yā jín ó. De nī jíní ó jā víi ndasí cúñáhnú yā, chi mátúhún-ni yā cúu Sēhe Yāa cúu Tatá, Yāa cúñáhnú súcuán. De maá-ni jā váha sáhá yā yóhó, de maá-ni tūhun ndāa cáhān yā.

¹⁵ De Juan nī nacani dē tūhun yā, de nī ncāhān dē: Yāa yáhá cúu jā ní ncāhān nī tá nī ncachí nī jā Yāa quiji chi cúñáhnú cā yā nsúu cā nduhū, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī, ncachí dē.

¹⁶ De ndihi ó nī nīhīn ó cuāhā ndasí jā váha jā íyó nūu yā, chi maá-ni jā váha sáhá sáhá yā yóhó.

¹⁷ Moisés nī stéhēn dē ley Yāa Dios nūu nchiví janahán, de Jesucristo chi sa sáhá yā jā váha yóhó de stéhēn yā ndácá tūhun ndāa Yāa Dios nūu ó.

¹⁸ Nduú ní jíní cuítī nī iin nchiví nūu Yāa Dios. De mátúhún-ni Sēhe yā jā ndēē yā jín Tatá yā, suu yā nī stéhēn nūu ó nāsa Yāa cúu Yāa Dios.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ De nchiví hebreo ciudad Jerusalén, nī ntají jī jacū sūtū jín ndá tēe grupo levita jā ndíso tíñú inī templo cáhnú. De nī nguenda ndá dē nūu Juan tácuā cātúhún dē ní iin cúu Juan de nā tíñu ndíso dē.

²⁰ De Juan cájī nī ncachí dē: Nsúu nduhū cúu Cristo, ncachí dē.

²¹ De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? ¿A cúu nú Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, á naá cúu? ncachí dē. Nsúu dē cúu nī, ncachí Juan. De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de á cúu nú tēe nácani tūhun Yāa Dios jā

cáchĩ tutũ ĩĩ já quiji? Nduú, ncachĩ tucu Juan.

²² De nĩ ncāhān tucu ndá dē: ¿De ní iin cúu nú túsáá? Cachĩ nũũ ndá nĩ, chí jínĩ ñũhũn já cachĩ tũhun nĩ nũũ ndá tēe já ní ntajĩ nduhũ vāji nĩ. Cachĩ nā tiñũ ndíso nú viĩ.

²³ De nĩ ncāhān Juan: Maá nĩ cúu tēe já ní ncāhān Isaías, tēe nĩ nacani tũhun Yāa Dios jondē janahān, já quiji nĩ cana jee nĩ jondē nũũ ñũhun tihá. De cáhān nĩ jínĩ nchivĩ já ná sáhá tũha jĩ maá jĩ, chí quiji maá Jētoho ō, ncachĩ Juan.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo cúu já ní ntajĩ dē ndá tēe já ní nquiji nũũ Juan.

²⁵ De nĩ jicā tũhũn ndá dē Juan: ¿Túsáá de nũcu scuénduté nú de tú nsũú Cristo nĩ Elías nĩ maá tēe já quiji já nacani tũhun Yāa Dios cúu nú?

²⁶ De nĩ ncāhān Juan: Nduhũ chí jínĩ ndute scuénduté nĩ. Sochi mähñũ ndá nú íyó iin Yāa jáa nduú jínĩ ndá nú.

²⁷ De Yāa ñúcuán cúu já ní ncāhān nĩ já quiji yā de cúñáhnú cā yā nsũú cā nduhũ. Chí nduú cúñáhnú cuiti nĩ nũũ yā, nĩ já cuetiñũ yā nduhũ vísó iin tiñũ lúlĩ cā já nandajĩ nĩ correa nijān yā, ncachĩ dē.

²⁸ Súcuán nĩ ncuu já ní natúhũn ndá dē jínĩ Juan jondē Betábara já íyó ichi nũũ quenda ncandĩi yũte Jordán, nũũ scuénduté Juan.

Siquĩ já cúu yā Ticāchĩ lúlĩ Yāa Dios

²⁹ De quĩvĩ tēen de nĩ jini Juan nũũ Jesús já vāji yā nũũ dē. De nĩ ncāhān dē jínĩ nchivĩ: Cũndēhé ndá nú, chí yáhá vāji maá Yāa já cúu Ticāchĩ lúlĩ já ní ntajĩ Yāa Dios, de cuũ yā já sáhá ndoo yā cuāchi nchivĩ ñayĩvĩ.

³⁰ Yāa yáhá cúu já ní ncachĩ nĩ já quiji iin Yāa cúñáhnú ndasĩ, chí já íyó yā jondē ncháha ca cacu nĩ.

³¹ De jondē saá de ncháha ca cunĩ nĩ ní iin cúu yā, sochi nĩ nquiji nĩ já scuénduté nĩ nchivĩ nación maá

ó jínĩ ndute, tácuá stéhēn nĩ yā nũũ jĩ.

³² De suni nĩ ncāhān cā dē tũhun yā: Nĩ jini nĩ Espiritu Santo, nĩ ncuun yā ichi andivĩ, cáá yā tá cáá paloma, de nĩ jēcōsō yā xĩnĩ Jesús.

³³ De jondē saá de ncháha ca cunĩ nĩ já suu yā cúu. De maá Yāa Dios já ní ntetiñũ yā nduhũ já scuénduté nĩ jínĩ ndute, nĩ ncāhān yā jínĩ nĩ: Tá cunĩ nũũ já cuun Espiritu Santo de jēcōsō xĩnĩ iin tēe, suu tēe ñúcuán cúu Yāa já cuāha Espiritu Santo já cundeē inĩ ánō nchivĩ, ncachĩ Yāa Dios.

³⁴ De ja nĩ jini nĩ, de nācani cájĩ nĩ tũhun já maá yā cúu Sēhe Yāa Dios, ncachĩ Juan.

Tũhun ũũ tēe já ní ncana Jesús xihna cā

³⁵ De incā quĩvĩ tēen de Juan íyó tucu dē ñúcuán jínĩ ũũ tēe jica jínĩ dē.

³⁶ De nĩ jini dē nũũ Jesús já jica yā ñúcuán. De nĩ ncāhān dē: Cũndēhé ndá nú, chí ñúcuán cúu maá Yāa já cúu Ticāchĩ lúlĩ já ní ntajĩ Yāa Dios.

³⁷ De nduú tēe jica jínĩ Juan nĩ jini dē tũhun yáhá, de nĩ jēcuniquĩn dē Jesús.

³⁸ De nĩ ndicó cóto Jesús, de nĩ jini yā já níquĩn nduú dē yātā yā. De nĩ ncāhān yā jínĩ dē: ¿Nā cuá ndúcú nduú nũ? De nĩ ncāhān dē: Maestro, ¿nĩ cúu nũũ ndēē nĩ?

³⁹ De nĩ ncāhān yā: Ná cóhōn de cunĩ nũ, ncachĩ yā. De nĩ jēhēn nduú dē, de nĩ jini dē nũũ ndēē yā. De nĩ nguendōo dē jínĩ yā quĩvĩ ñúcuán, chí ja íyó tá cacũmĩ jañĩnĩ.

⁴⁰ De Andrés, ñanĩ Simón Pedro, cúu iin dē já ní jini dē tũhun nĩ ncāhān Juan de nĩ jēcuniquĩn dē Jesús.

⁴¹ De Andrés, ñamā nĩ jēnanducú dē ñanĩ dē Simón, de nĩ ncāhān dē jínĩ: Nĩ nquetáhān ndá nĩ jínĩ Mesías, ncachĩ dē. De tũhun yáhá cáhān: Cristo, Yāa nĩ ntajĩ Yāa Dios.

⁴² Ñúcuán de cuāhōhōn dē nũũ Jesús jínĩ ñanĩ dē Simón. De tá nĩ

jinī Jesús nū Simón, de nī ncāhān yā: Maá nú cúu Simón sēhe Jonás. De jondē mitan de cunaní nú Cefas, ncachī yā. De tūhun yáhá cáhān: Pedro, de suu cúu yūū.

Jā ní ncana yā Felipe jín Natanael

⁴³ De incā quīvī téēn de cunī Jesús quihīn yā región Galilea. De nī jēcutáhān yā jín Felipe, de nī ncāhān yā jín dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn.

⁴⁴ De Felipe cúu tēē űū Betsaida, jā cúu űū Andrés jín Pedro.

⁴⁵ De nī jēnanducū dē Natanael, de nī ncāhān dē jín: Nī nquetáhān ndá nī jín Yāā jā yósō tūhun yā nū tutū ley jā ní ntee Moisés, jín nū tutū jā ní ntee ndá tēē nī nacani tūhun Yāā Dios janahān. De Jesús sēhe José űū Nazaret cúu yā, ncachī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān Natanael jín dē: ¿De nāsa cúu cúñáhnú iin tēē jā ní ncacu űū ndāhvī Nazaret? De nī ncāhān Felipe: Ná cōhōn de cunī nū, ncachī dē.

⁴⁷ De nī jinī Jesús jā vāji Natanael, de ncāhān yā: Yáhá vāji iin tēē ndāā jā cúu ndija tatā Israel, chi nduū stāhvī cuitī dē, ncachī yā.

⁴⁸ De nī ncāhān Natanael jín yā: ¿Nāsa jín ní sāán? De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī nī ndóhó jondē ncháha ca cana Felipe ndóhó, tá nī iyo nú jēhē űutun higo, ncachī yā.

⁴⁹ űúcuán de nī ncāhān Natanael jín yā: Maestro, maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, maá ní cúu Rey nación maá ó Israel, ncachī dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús: ¿A jā ní ncāhān nī jā ní jinī nī ndóhó tá nī iyo nú jēhē űutun higo, á suu cúu jā ní ncandíja nú nduhū, á naá cúu? Sochi coo tiñū űáhnú cā cunī nū nsū cā yáhá, ncachī yā jín dē.

⁵¹ De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā jondē mitan de cunī nū jā nune nū ndēē Yāā Dios andivī, de ndá ángel yā ndaa

yā nuu yā nū nduhū, Yāā nī nduu tēē, ncachī yā.

2

Jā ní jēhēn yā iin vico tándāhá űū Caná

¹ De nī ncāhā űnī quīvī, de nī iyo iin vico tándāhá űū Caná ndáñū Galilea. De űúcuán iyo naná Jesús.

² De suni nī ncana nchivī Jesús jín ndá tēē scuáha jín yā, nī jēhēn yā vico jín ndá dē.

³ De nī ndoco vino. De naná Jesús nī ncāhā űā jín yā: Nī ndoco vino ndá ji, ncachī űā.

⁴ De nī ncāhān Jesús jín űā: ¿De nūcu cáhān ní súcuán jín sá, naná? Chi ncháha ca quenda quīvī jā sāhá sá tiñū űáhnú, ncachī yā.

⁵ De naná yā chi nī ncāhān űā jín ndá nchivī jícó ndíso cōhō: Sāhá ndá nú ndácá jā cáchī yā nū nū, ncachī űā.

⁶ De űúcuán iyo iñū tinaja yūū jā űūhun ndute nándahá ndá nchivī hebreo jā ndúndoo ji nū Yāā Dios. De iin iin tinaja quenda cuhun cūmī xico á ciento litro ndute.

⁷ De nī ncāhān Jesús jín nchivī jícó ndíso cōhō: Chuhun chitú ndá nú ndute tinaja yáhá. De nī nchuhun chitú ndá ji.

⁸ De nī ncāhān yā: Mitán de tavā ndá nú jacū de quísiáha nú coto túnī tēē cúu encargado vico, ncachī yā. De nī jēsiáha ji nū dē.

⁹ De nī jito túnī dē ndute jā ní nduu vino, de nduū jín dē ní cúu nū ní nīhīn ndá ji. Chi maá-ni ndá mozo cúu jā jín, chi maá ji ní ntavā ndute. űúcuán de tēē encargado nī ncana dē tēē tándāhá.

¹⁰ De nī ncāhān dē: Ndácá nchivī chi xihna cā vino vāha jēhe ji, de tá nī jīhi vāha nchivī iyo vico, de sá de jēhe ji vino jā iyo nū cā. Sochi maá nú tucu nī nsāhá nú, chi jā sándihí de jēhe nú vino jā vāha ndasí cā, ncachī dē.

¹¹ Tiñū yáhá jā ní nsāhá Jesús inī űū Caná ndáñū Galilea cúu tiñū űáhnú jā xihna űūhūn jā ní nsāhá yā

jā stéhēn yā poder yā. De súcuán nī stéhēn yā jā cúñáhnú ndasí yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī ncandíja dē yā.

¹² De sá de cuāhān yā ñuū Caper-naum jíin naná yā jíin ndá ñanī yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ndeē yā ñúcuán jacū quīvī.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18;
Lc. 19.45-46)

¹³ De jā cuácuñatin vico pascua jā sáhá ndá táhān yā hebreo, de cuāhān yā Jerusalén.

¹⁴ De inī patio templo cāhnú nī jinī yā ndá nchivī jā xícó stiquí jíin ticāchí jíin paloma, jíin ndá nchivī sáma xūhún, ndeē ndá jī nūū mesa jī.

¹⁵ De jā súcuán nī jinī yā, de nī nsáhá yā iin cuarta ñii. De nī ntají yā ndácá jī inī templo, jondē jíin ticāchí jíin stiquí jī. De nī jitē yā xūhún nchivī sáma. De nī scócáva yā ndá mesa jī.

¹⁶ De nī ncāhān yā jíin nchivī xícó paloma: Tavā ndá quiti yáhá. De mā sáhá nú yāhvi inī vehe Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nūcūhun inī dē tūhun yósō nūū tutū īī: Ja ñatin cuū sá jā ndíhvi ndasí inī sá sīquī vehe ní, cáchī yā jíin Tatá yā, cáchī tutū.

¹⁸ De ndá táhān yā hebreo nī jīcā tūhún dē yā: ¿De nā tiñu ñáhnú sáhá nú jā stéhēn nū poder nū, de cucáhnú inī nī jā ndíso tiñú nú jā sáhá nú súcuán? ncachī dē jíin yā.

¹⁹ De nī ncāhān yātá yā: Scócáva ndá nú templo yáhá, de nūū únī quīvī de nacani nī, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo: Uū xícó iñū cuīyā de nī jīnu templo yáhá. De ndóhó, ¿á nūū únī-ni quīvī de nacani nú, á naá cúu? ncachī dē.

²¹ Sochī templo jā ní ncāhān Jesús cúu maá yiquí cúñu yā, chí cahni

nchivī yā de natecū yā nūū únī quīvī.

²² Jā ñúcuán cúu jā tá nī natecū yā jā ní jīhī yā, de ndá tēe nī scuáha jíin yā nī nūcūhun inī dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá. De nī ncandíja ndá dē tūhun jā yósō nūū tutū īī, jíin tūhun yáhá jā ní ncāhān Jesús.

Jā jīnī Jesús nāsa cáá inī ánō nchivī

²³ De tá íyó Jesús Jerusalén maá vico pascua, de cuāhā nchivī nī ncandíja jī jā cúu yā Cristo, chí nī jinī jī ndácá tiñu ñáhnú jā sáhá yā jā stéhēn yā poder yā.

²⁴ Sochī maá Jesús nduú ní jétáhvī yā jī, chí ja jīnī yā nāsa cáá inī ánō ndá jī.

²⁵ De nduú jīnī ñúhún jā cachī ni iin nchivī nūū yā nāsa íyó ndá nchivī, chí maá yā ja jīnī yā nāsa cáá inī ánō jī.

3

Jā ní natúhún Jesús jíin Nicodemo

¹ De íyó iin tēe grupo fariseo, nání dē Nicodemo, de cúñáhnú dē nūū nchivī naciōn dē hebreo.

² Tēe yáhá nī nquiji dē nūū Jesús iin jacuáa, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, ja jīnī ndá sá jā maá Yāa Dios nī ntají yā níhín jā stéhēn ní tūhun yā nūū ndá sá. Chí tú nduú íyó Yāa Dios jíin ní, de mā cúu sáhá ní nī iin tiñu ñáhnú tá cúu nūū sáhá ní jā stéhēn ní poder ní, ncachī dē.

³ De nī ncāhān Jesús: Jāndāa cáhān nī jíin nú jā tú mā nácacu jéé iin nchivī, de mā cúu quīvi jī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jī, ncachī yā jíin dē.

⁴ De nī ncāhān Nicodemo jíin yā: ¿De nāsa cuu nacacu iin tēe de tú ja nī jahnu dē? ¿A cuu nūcūhun tucu dē chíjin naná dē de nacacu tucu dē? ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús: Jāndāa cáhān nī jíin nú jā tú mā nácacu iin nchivī, de mā cúu quīvi jī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jī. De jā

nácacu ji cúu jā ndúndoo cuāchi ji tá cúu nūū sáhá ndute, de cundee Espíritu Santo inī ánō ji.

⁶ Jā cácu sáhá nchivī, chi sēhe nchivī cúu. Sochi jā cácu sáhá Espíritu yā, chi sēhe yā cúu.

⁷ Mā sáhvi inī nū cani inī nū nāsa cúu tūhun nī ncāhān nī jín nū jā cánuú nacacu jeé ndá nū.

⁸ De tāchī chi quéne ní-ni cúu nūū cúnī maá, de jínī nū jā cáyu, sochi nduú jínī nū ní jondē vāji ní jondē quihīn. De suni sūcuán cúu ndācá nchivī jā nácacu sáhá Espíritu, chi nduú jínī nū nāsa sáhá yā tiñu ñúcuán, ncachī yā.

⁹ De nī jīcā tūhún tucu Nicodemo: ¿De nāsa cúu túsaá?

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Maá nū cúu iin maestro jā cúñáhnú nūū ndá táhán ó Israel, ¿de á nduú jícūhun inī nū tūhun yáhá, á naá cúu?

¹¹ Jāndāā cáhān nī jín nū jā tūhun jā jícūhun inī nī cúu jā cáhān nī jín nū. De nácani cáji nī sīquī tiñu jā ní jínī nī. Sochi nduú cándíja ndá nū tūhun jā cáhān nī.

¹² Chi nī ncāhān nī tūhun nāsa sáhá Yāa Dios inī ñayiví, de nduú cándíja ndá nū. ¿Túsaá de nāsa cuu cándíja nū de tú cáhān nī tūhun nāsa sáhá yā jondē andiví?

¹³ Chi nī iin nduú ní ncāa andiví jā cunī nāsa íyó ñúcuán, chi mátúhún-ni nduhū, Yāa nī nduu tēe. Chi andiví ndēē nī, de nī ncuun nī vāji nī.

¹⁴ De tá cúu nūū ní jata caa Moisés iin cōō cāa, tá nī jica ndá nchivī nūū ñuhun tihá, suni sūcuán maá nī, Yāa nī nduu tēe, cánuú jā cundita caa nī yīcā cruz.

¹⁵ De sūcuán cánuú tácu ndācá nchivī jā cándíja ji jā scácu nī ji, mā tánū tāhvī ji, chi sa cutecū ji níí cání andiví.

Ndasí nī ncundáhvī inī yā nchivī ñayiví

¹⁶ Chi Yāa Dios nī ncundáhvī ndasí inī yā nchivī ñayiví. De jā ñúcuán nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji,

vísō mátúhún-ni yā íyó, tácu ndācá nchivī jā cándíja ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji chi sa cutecū ji níí cání andiví.

¹⁷ Chi nduú ní ntají Yāa Dios Sēhe yā inī ñayiví jā stánū tāhvī yā nchivī, chi sa jā scácu yā ji.

¹⁸ Nchivī jā cándíja ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji. Sochi nchivī nduú cándíja, ja nī ntánū tāhvī ji, chi nduú ní ncándíja ji maá Sēhe Yāa Dios, jā mátúhún-ni yā íyó.

¹⁹ Maá Yāa jā stúu inī ánō nchivī, ja nī nquenda yā inī ñayiví. Sochi nchivī nī jétahān cā inī ji caca ji modo nūū neē nsūū cā jā stúu yā inī ánō ji, chi tiñu sáhá ji cúu tiñu néhén. Jā ñúcuán cúu jā tánū tāhvī nchivī jā nduú cándíja.

²⁰ Chi ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhén, nduú jétahān cuitī inī ji luz yā. De nduú jéhe ji tūhun jā stúu yā inī ánō ji, chi nduú cúnī ji jā natūu tiñu néhén jā sáhá ji.

²¹ Sochi nchivī jā sáhá tiñu ndāa, jéhe ji tūhun jā stúu yā inī ánō ji, tácu natūu jā ndācá tiñu sáhá ji cúu tiñu jétahān inī Yāa Dios, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Juan tūhun Jesús

²² Ñúcuán de Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān yā región Judea. De nī ndeē yā ñúcuán jacū tiempo jín ndá dē, de scuénduté ndá dē nchiví.

²³ De suni scuénduté Juan, ndēē dē lugar jā nání Enón ñatin ñuū Salim, chi ñúcuán íyó cuāhā ndute. De nī nquiji ndá nchivī nūū dē, de nī scuénduté dē ji.

²⁴ Sūcuán nī nsáhá dē jondē ncháha ca quívi dē vecāa.

²⁵ Ñúcuán de sava tēe scuáha jín Juan ndasí nī ncāhān ndá dē jín sava táhán dē hebreo sīquī ní iin cúu modo vāha cā jā cuenduté nchiví jā ndundoo ji nūū Yāa Dios.

²⁶ De nī nquiji ndá dē nūū Juan, de nī ncāhān dē: Maestro, tēe jā ní iyo jín ní yūte Jordán ichi

nūū quenda ncandii, jā ní nacani ní tūhun dē nūū sá, mitan de scuénduté maá dē, de ndiviī nchivī jéhēn ji nūū dē.

²⁷ De nī ncāhān Juan: Ni iin tēe mā cúu sáhá dē tiñu Yāa Dios de tú mā tētiñú yā dē.

²⁸ Ndá maá nú chi nī jini nú jā ní ncāhān cājí nī jāá nsūú maá nī cúu Cristo, chi cúu nī iin jā ní ntají Yāa Dios jā cosō nūū nacani tūhun jā quiji yā.

²⁹ De tá sáhá nchivī vico tándāhá, de maá tēe tándāhá cúu jā ndéca ñasíhí. De amigo tēe tándāhá chi iyó jíin dē, de níni tūhun cáhān dē. De cúsiī ndasí inī dē jā níni dē tūhun cáhān tēe tándāhá. De saá-ni nduhū, chi cúu nī tá cúu amigo tēe tándāhá. Chi nī nquenda maá Cristo, de cúsiī ndasí inī nī jā níni nī tūhun cáhān yā.

³⁰ De cánuú jā nduñáhnú cā maá yā de nuu cā maá nī, ncachī Juan.

Jā ní nquiji yā jondē nūū sūcún

³¹ De Yāa jā vāji jondē andiví, cúñáhnú yā nūū ndihi. Chi ndācá jā ní ncacu inī ñayiví yáhá, sēhe ñayiví cúu, de maá-ni tūhun ñayiví cáhān. Sochi Yāa jā vāji ichi andiví, chi cúñáhnú yā nūū ndihi nchivī.

³² De nácani yā tūhun jā ní jini yā jíin jā ní jini yā. De nchivī chi nduú cándíja ji tūhun cáhān yā.

³³ Sochi tú iin nchivī cándíja ji tūhun cáhān yā, suu cúu jā jétúhún ji jā Yāa ndāa cúu Yāa Dios.

³⁴ Chi Yāa jā ní ntají Yāa Dios vāji, chi maá-ni tūhun Yāa Dios cáhān yā. Chi Yāa Dios nduú jēhe yícuāhá yā Espíritu yā nūū Yāa jā ní ntají yā.

³⁵ Maá yā jā cúu yā Tatá, ndasí mānī yā jíin Sēhe yā, de ndiviī nī nchihī yā ndahá Sēhe yā jā tatúnī yā nūū.

³⁶ Nchivī jā cándíja maá Sēhe yā jā scácu yā ji, cutecū ji níí cání andiví. De nchivī jāá nduú cúnī candíja sēhe yā, mā cutecū ji, chi sa cuāha Yāa Dios castigo jā ndoho ji níí cání.

4

Jā ní ncāhān Jesús jíin ñahan Samaria

¹ De ndá tēe grupo fariseo, nī nīhīn dē tūhun jā iyó cuāhā cā nchivī scuáha jíin Jesús nsūú cā jíin Juan, jíin jā cuāhā cā nchivī scuénduté yā nsūú cā Juan.

² Sochi nsūú maá yā cúu jā scuénduté, chi ndá tēe scuáha jíin yā cúu jā scuénduté.

³ De tá nī jini Jesús jā sūcuán nī nīhīn ndá dē tūhun, de nī nquee yā región Judea, de cuānohōn yā región Galilea.

⁴ De ichi jā nóhōn yā chi yáha región Samaria.

⁵ De nī nquenda yā iin ñuū región Samaria jā nání Sícár, ñatin ñuhun jā ní jēhe Jacob nūū sēhe dē José jondē janahán.

⁶ De ñūcuán iyó pozo jā nání pozo Jacob. De nī jécundeē Jesús xiín pozo ñūcuán, chi nī ncuitá yā jā cuāhān yā ichi. De cúu tá cahūxī ūū.

⁷ De nī nquenda iin ñahan Samaria, vāji ña jā quehen ña ndute. De nī ncāhān Jesús jíin ña: Cuni mānī ní ndute coho sá, ncachī yā.

⁸ De ndá tēe scuáha jíin yā, ja cuāhān ndá dē ñuū cuācuēen dē jā cajī dē jíin yā.

⁹ De ñahan Samaria nī ncāhān ña jíin yā: ¿Nūcu jicān ní ndute nūū sá coho ní? Chi tēe hebreo cúu ní, de ñahan Samaria cúu sá, ncachī ña. Sūcuán nī ncāhān ña, chi nchivī hebreo nduú cáhān ndá ji jíin nchivī Samaria.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Tú jā jíin ní nāsa cúnī Yāa Dios sáhá yā jā váha nīhín, jíin ní iin cúu sáan jā jicān sá ndute nūū ní, ñūcuán de maá ní cācān ní nūū sá, de cuāha sá ndute jā cutecū ní níí cání sáhá, ncachī yā.

¹¹ De nī ncāhān ña jíin yā: Señor, cúnú ndasí pozo yáhá, de nduú ná nēe ní jā tavá ní ndute. ¿Túsaá de ní nīhīn ní ndute jā cutecū sá sáhá?

¹² ¿De á cúñáhnú cā maá ní nsūú cā tatá ó Jacob, á naá cúu? Chi maá dē nī sndóo dē pozo yáhá nūū ō. De yáhá nī jīhi maá dē ndute, jín ndá sēhe dē, jín ndá quiti ndéca dē, ncachī ña.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Ndācá nchivī jā jīhi ndute yáhá, chi yīchī tucu jī.

¹⁴ Sochi nchivī jā coho ndute jā cuāha sá nūū jī, chi mā yīchī cuitī cā jī. Chi ndute jā cuāha sá quene inī jī tá cúu ndute jā quēne nūū ñūhún, de sāhá jā cutecū jī nūí cání, ncachī yā jín ña.

¹⁵ De maá ña nduú ní jícūhun inī ña, de nī ncāhān ña jín yā: Señor, cuāha ní ndute ñúcuán coho sá, tácuā mā yīchī cuitī cā sá, de nī nduú cā jíní ñūhún quiquehen sá ndute pozo yáhá, ncachī ña.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jín ña: Cuácāna ní yīí ní de quiiji ní jín dē, ncachī yā.

¹⁷ Nduú nā yīí sá iyó, ncachī ña. De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ní jāá nduú nā yīí ní iyó.

¹⁸ Chi ja nī iyo ūhūn yīí ní, de tēe ndéca ní mitan chi nsūú yīí ní cúu dē. Yáhá cúu jā ní ncāhān ndāā ní, ncachī yā.

¹⁹ De jā súcuán nī ncāhān yā, de nī ncāhān ña: Señor, iin tēe nācani tūhun Yāā Dios cúu ní, jáni inī sá.

²⁰ Ndá ndīyi tatā sá nchivī Samaria, yucu yáhá nī nchiñúhún jī Yāā Dios. Sochi ndá máá ní nchivī hebreo, cáhān ní jā Jerusalén cúu nūū cánuú chiñúhún ó yā, ncachī ña.

²¹ De nī ncāhān Jesús jín ña: Nānā, candíja ní tūhun cáhān sá, chi quiiji quívī jāá nsūú yucu yáhá ní nsūú Jerusalén cúu nūū chiñúhún ní maá Yāā cúu Tatá, chi ndihi-nī lugar de cuu chiñúhún ní yā.

²² Ndá máá ní nchivī Samaria chi nduú jíní ní ní iin cúu jā chiñúhún ní. Sochi ndá máá sá chi jíní sá ní iin cúu jā chiñúhún sá. Chi jondē

nūū ndá máá sá nchivī hebreo cúu nūū vāji Yāā jā scácu nchivī.

²³ De ja nī nguenda quívī jā ndá nchivī jā chiñúhún Yāā cúu Tatá, mitan de víhí cā chiñúhún ndija jī yā, chi jondē jín inī jín ánō jī. Chi maá Tatá súcuán cúnī yā jā chiñúhún nchivī yā.

²⁴ Yāā Dios cúu Espíritu, de nchivī jā cúnī jī chiñúhún jī yā, cánuú jā chiñúhún ndija jī yā jondē jín inī jín ánō jī, ncachī yā.

²⁵ De nī ncāhān tucu ña: Jíní sá jā quiiji Mesías jā cúu Cristo, Yāā jā taji Yāā Dios. De tá quenda maá yā, de stéhēn cājí yā ndācá tūhun nūū ō.

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Maá sá jā cáhān sá jín ní, suu sá cúu Yāā ñúcuán.

²⁷ De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nenda ndá tēe scuáha jín yā. De sáhi inī ndá dē ndéhé dē jā nátúhún yā jín ñahan ñúcuán. De nī iin dē nduú ní jícā tūhún dē yā naá cúu jā jícā tūhún yā ña á naá cúu jā nátúhún yā jín ña.

²⁸ Ñúcuán de nī sndóo ña quíyi ña, de cuāhān ña jondē ñuū. De nī ncāhān ña jín ndá nchivī ñúcuán:

²⁹ Nehēn ndá nú ná cóhōn de cunī nū iin tēe jā ní ncachī ndihi ndācá jā ní nsāhá nī. Sanaā de maá yā cúu Cristo jā ndétu ó jā quiiji, ncachī ña.

³⁰ Ñúcuán de nī nquee ndá jī ñuū, de cuāhān jī nūū iyó Jesús.

³¹ De juni cuāhān ndá jī nūū yā, de ndá tēe scuáha jín yā nī ncāhān ndāhvī dē jín yā: Maestro, caji ní stāā viī, ncachī dē.

³² De nī ncāhān yā jín ndá dē: Iyó stāā caji ní jāá nduú jíní ndá nú nāsa cúu, ncachī yā.

³³ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī jícā tūhún táhān ndá de: ¿A ja nī nquisiáha iin nchivī jā ní nchaji yā, á naá cúu? ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jā ní ncachī ní jā iyó jā caji ní cúu jā cúsi inī ní sáhá nī tiñu cúnī Yāā ní ntají nduhū

vāji nī, jín jā sínu nī tiñu jā ní jēhe yā nūū ni.

³⁵ De cáhān ndá nú jā cúmanī cūmī cā yōō de tēhndē trigo. Sochi nduhū chi cáhān nī jín nū: Cūndēhé ndá nú, chi nchivī cuāhā cúu ji tá cúu trigo jā ní ncuaān jā tēhndē, chi ja íyó tūha ji candíja ji nduhū.

³⁶ De ndá tēe scándíja nchivī, cúu dē tá cúu tēe jēhndē trigo, de nīhīn dē yāhvi dē. De jā nástútú ndá dē nchivī cúu jā cutecū ji ní cání andiví. De ndá tēe jā scútē nuu tūhun nī xihna cā, cúu dē modo tēe jítē trigo, de inuú-ni cusī inī dē jín ndá cā tēe jā stēhēn cā sīquī ñúcuán.

³⁷ Chi ndāā cáhān iin tūhun: Iin tēe jítē, de incā tēe nástútú, cáchī.

³⁸ De jā suu cúu jā ní ntají nī ndá ndóhó jā scándíja nú nchivī ja nī jini tūhun nī nī nacani incā tēe. Chi ndá cā tēe chi ja nī nacani dē tūhun nūū nchivī, de ndá máá nú chi modo jā nástútú nú ji cúu jā scándíja nú ji, ncachī yā.

³⁹ De cuāhā nchivī Samaria jā ndēē ñuū ñúcuán, nī ncandíja ji Jesús jā ní jini ji tūhun jā ní ncāhān ñahan ñúcuán. Chi nī ncāhān ña jā ní ncachī yā ndihi ndācā jā ní nsāhā ña.

⁴⁰ Jā suu cúu jā ndá nchivī Samaria ñúcuán nī nguenda ji nūū yā, de nī ncāhān ndāhvi ji jín yā jā ná quéndō yā ñuū ji. De nī ndōō yā ñúcuán ūū quivī.

⁴¹ De cuāhā cā ji nī ncandíja ji yā jín tūhun cáhān maá yā.

⁴² De nī ncāhān ndá ji jín ñahan ñúcuán: Nduú cā jini ñúhún jā cáhān maá nú de candíja nī yā, chi ja nī jini ndá nī tūhun jā cáhān maá yā. De jini ndācā ó jā maá yā cúu ndíja Cristo, Yāā jā scácu nchivī ñayiví, ncachī ndá ji.

Jā ní nasāhā vāha yā sēhe tēe ndíso tīñú nūū rey

⁴³ De tá nī nchāha ūū quivī, de Jesús nī nquee yā Samaria, de

nī naquehen yā ichi cuānohōn yā región Galilea.

⁴⁴ Chi ja nī ncāhān maá yā jā ndá tēe nācani tūhun Yāā Dios, nduú íyó yíñúhún nchivī ñuū dē jín dē, de saá-ni jín maá yā.

⁴⁵ De tá nī nenda yā Galilea, de nchivī ñúcuán nī jetáhvi ji yā, chi suni maá ji nī jēhēn ji vico pascua Jerusalén, de nī jinī ndá ji ndācā tiñu nī nsāhā yā quivī jā ní íyo vico ñúcuán.

⁴⁶ Ñúcuán de nī jēhēn tucu yā ñuū Caná ndáñuū Galilea, nūū ní nsāhā yā jā ndute nī nduu vino. De inī ñuū Capernaum nī íyo iin tēe cúñáhnú jā ndíso tīñú nūū rey. De cúhū sēhe dē.

⁴⁷ Tēe ñúcuán nī nīhīn dē tūhun jā ní nguenda tucu Jesús región Galilea jā ní jēhēn yā región Judea. De nī jēndēhé dē yā, de nī ncāhān ndāhvi dē jā ná quihīn yā jín dē vehe dē, de nasāhā vāha yā sēhe dē, chi ja ñatin cuū ji.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Tú mā cūnī nú ndá tiñu ñáhnú jā sāhvi inī nū sāhā, de mā cándíja cuitī ndá nú, ncachī yā.

⁴⁹ De tēe ndíso tīñú nūū rey, nī ncāhān dē: Señor, sāhā ní favor ná cóhōn, chi tú ná cúcuéé ní de cuū sēhe sá, ncachī dē.

⁵⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cuānohōn vehe nú, chi cutecū sēhe nú. De nī ncandíja dē tūhun nī ncāhān Jesús, de cuānohōn dē-ni.

⁵¹ De juni jica dē cuānohōn dē vehe dē, de nī nguenda ndá mozo dē nī nquitahān ji dē, de nī ncāhān ji: Ja nī nduvāha sēhe ní, ncachī ji.

⁵² De nī jicā tūhún dē nā hora cúu jā ní nquijéhé nī nduvāha ji. De nī ncāhān ndá ji jín dē: Cahiin icu nī nquee cahni ji.

⁵³ Ñúcuán de maá tatá ji nī nsāhā dē cuenta jā hora ñúcuán cúu jā ní ncāhān Jesús jín dē jā cutecū sēhe dē. De nī ncandíja dē jín ní vehe dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

⁵⁴ Yáhá cúu vuelta ũū jā ní nsāhá Jesús tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā región Galilea, tá nī nenda yā jā ní jēhēn yā región Judea.

5

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe jā cáá nūū pila Betesda

¹ Ñúcuán de cuāhān tucu Jesús Jerusalén, chi íyó tucu vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo.

² De Jerusalén íyó iin pila ndute ñatin maá viéhé jā nání viéhé ticáchí. De yuhú hebreo nání Betesda. De nūū íyó pila ñúcuán íyó ũhūn corredor.

³ De ndá corredor ñúcuán cáá cuāhā nchiví cūhū, jā cuāá, jā cojo, jā vehlé. De ndétu ndá ji jā candā ndute ñúcuán.

⁴ Chi íyó quívi jā cúun iin ángel yā nūū pila, de scándā yā ndute. De nchiví jā quívi xihna cā iní pila tá scándā yā ndute, de ndúvāha ji nā-ni cuēhē ndóho ji.

⁵ De ñúcuán cáá iin tēe jā ní ncuu ōcō xāhōn ũnī cuiyā cūhū dē.

⁶ De nī jiní Jesús jā cáá dē, de nī jiní yā jā ní ncuu cuāhā cuiyā cūhū dē. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A cúnī nū nduvāha nú? ncachí yā.

⁷ De nī ncāhān tēe cūhū: Señor, nduú níhīn sá nī iin tēe squívi sáan iní pila tá cándā ndute. Chi ndācá vuelta jā cúnī sá quívi sá, de quívi-ni incā nchiví xihna cā, ncachí dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Nacōo de naquehen nú camilla nū de caca nū, ncachí yā.

⁹ De tēe ñúcuán nī nduvāha dē-ni. De nī naquehen dē camilla dē, de nī nquijéhé dē jícā dē. De quívi nátātú cúu quívi ñúcuán.

¹⁰ De nī ncāhān ndá táhán dē hebreo jín dē: Quívi nátātú cúu mītan. De cáchī ley jā má cúu cuiso nú camilla nū.

¹¹ De nī ncāhān tēe nī nduvāha: Tēe jā ní nasāhá vāha nduhū, nī

ncāhān dē jín nī jā naquehen nī camilla nī de caca nī, ncachí dē.

¹² Ñúcuán de nī jícā tūhūn ndá dē: ¿Ní tēe nī ncāhān jín nú jā naquehen nú camilla nū de caca nú?

¹³ De tēe nī nduvāha, nduú jínī dē ní iin tēe cúu jā ní nasāhá vāha dē. Chi íñí cuāhā nchiví ñúcuán, de Jesús ja cuāhān yā.

¹⁴ De cuéé cā de nī naquetáhán Jesús jín dē iní templo cāhnú. De nī ncāhān yā: Mitan chi nī nduvāha nú. De mā sáhá cā nū cuāchi, chi tú nduú, de quiji iin tūndóhó xēen cā sīquī nū, ncachí yā.

¹⁵ Sá de cuāhān tēe ñúcuán de nī ncachí tūhūn dē nūū ndá táhán dē hebreo jā Jesús cúu jā ní nasāhá vāha yā dē.

¹⁶ De sīquī jā ní nsāhá Jesús tiñu yáhá quívi nátātú, jā ñúcuán cúu jā ndá tēe hebreo jínī ũhvī dē yā, de cúnī ndá dē cahnī dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Maá Tatá nī chi ní cání sáhá yā tiñu váha, de suni súcuán sáhá maá nī tiñu váha.

¹⁸ De sīquī jā ní ncāhān yā súcuán, de ndá tēe hebreo víhí cā cúnī dē cahnī dē yā. Chi nsūú maá-ni jāá nduú squíncuu yā jā cāhān ley sīquī quívi nátātú, chi suni jā ní ncāhān yā jā Tatá yā cúu Yāā Dios de súcuán sáhá inuú yā maá yā jín Yāā Dios.

Sīquī jā ndiso tíñū Sēhe Yāā Dios

¹⁹ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān nī jín ndá nú: Nduhū jā cúu Sēhe Yāā Dios, nī iin mā cúu sáhá nī jā maá nī, chi sáhá nī maá-ni tiñu jā jínī nī jā sáhá Tatá nī. Chi ndācá jā sáhá Tatá nī, suni sáhá nduhū jā cúu nī Sēhe yā.

²⁰ Chi Tatá nī mānī yā jín nduhū jā cúu nī Sēhe yā, de stéhēn yā nūū nī ndihī jā sáhá yā. De coo tiñu ñáhnú cā jā stéhēn cā yā nsūú cā jā ní ncuu mitan, jā sáhvi iní ndá nú cunī nū.

²¹ Chi tá cúu nūū nástécū Tatá nī ndiyi de cutecū tucu ji, saá-ni

nduhū jā cūu nī Sēhe yā, suni sáhā nī jā cutecū ní-ni cūu jā cúnī maá nī.

²² De maá Tatá nī, nduú sándaā yā sīquī nī iin nchivī, chí nī jēhe yā tūhun jā sándaā maá nī sīquī ndācá nchivī, chí Sēhe yā cūu nī.

²³ De sūcuán de coo yíñúhún ndihī nchivī nūū nī, tá cūu nūū íyó yíñúhún jī nūū Tatá nī. De nchivī jāá nduú íyó yíñúhún nūū nī, túsāá de suni nduú íyó yíñúhún jī nūū maá Tatá nī, Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

²⁴ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú: Tú iin nchivī chuhun inī jī tūhun cáhān nī, de candíja jī jā Yāā ndāā cūu Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, nchivī ñúcuán cutecū jī níí cání andivī, de mā tánū tāhvī jī. Chí mā cōo cā jī tá cūu ndīyi, chí sa cutecū jī níí cání.

²⁵ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā quiji quivī, de mitan de ja nī nguijéhe, jā ndācá nchivī jā cūu tá cūu ndīyi, cuni ndá jī tūhun jā cáhān nduhū, Sēhe Yāā Dios. De nchivī cuetáhvi chí cutecū jī níí cání.

²⁶ Chí tá cūu nūū íyó poder maá Tatá nī jā sáhā yā jā técu ndācá-ni, suni sūcuán nī jēhe yā poder nūū maá nī jā sáhā nī jā cutecū ndācá-ni.

²⁷ De suni nī nsáhā yā jā ndíso tiñú nī jā sándaā nī sīquī nchivī, chí cūu nī Yāā nī nduu tēe.

²⁸ Mā sáhvi inī ndá nú canī inī nū sīquī tūhun cáhān nī. Chí quiji quivī jā ndācá ndīyi cuni jī tūhun cáhān nī,

²⁹ de queue jī nūū yíyuhū jī. De ndá ndīyi jā ní nsáhā tiñu váha, natecū jī jā cutecū jī níí cání. De ndá ndīyi jā ní nsáhā tiñu néhén, natecū jī de quivī jī nūū tánū tāhvī jī.

Jā ní stéhén yā jā ní ntetíñú Yāā Dios yā

³⁰ Nī iin mā cūu sáhā nī jā maá nī. Chí nāsa ndācu Yāā Dios nūū nī, sūcuán sándaā nī tiñu nchivī. De ndāā sándaā nī, chí nduú sáhā nī jā cúnī maá nī, chí sáhā nī jā cúnī maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

³¹ Tú maá nī cáhān jā cūu nī Sēhe Yāā Dios, de cachī nchivī jāá nduú jétíñú tūhun cáhān nī.

³² Sochi íyó incā jā cáhān jā cūu nī Sēhe yā. De jínī nī jā tūhun cáhān yā, chí nīñ nī.

³³ Ndá máá nú nī ntají nú ndá tēe jā ní jīcā tūhún dē Juan. De Juan chí ndāā nī ncāhān dē tūhun nī.

³⁴ De vísō sūcuán de nsūū nduhū cūu jā jínī ñúhún jā stéhén iin tēe jā Sēhe Yāā Dios cūu nī. Chí ndá máá nú cūu jā jínī ñúhún, tácuā candíja ndá nú de cācu nú. Jā ñúcuán nī ncāhān nī jā íyó ndāā tūhun nī jā ní nacani Juan.

³⁵ Maá Juan nī ncuu dē tá cūu iin lámpara jā cáyū de cútūu, cūu jā ní nacani dē tūhun nī. De ndá máá nú chí jacū-ni quivī nī jēhān inī nū jā ní stéhén dē nūū nī.

³⁶ Sochi íyó jā stéhén cājí cā jā cúñáhnú nī nsūū cā jā ní ncāhān Juan. Maá tiñu sáhā nī, suu stéhén cājí jā Tatá nī nī ntají ndija yā nduhū vāji nī, chí tiñu yáhā nī ntetíñú yā nduhū jā sáhā nī.

³⁷ De Tatá nī jā ní ntají yā nduhū vāji nī, suni maá yā cáhān nūū tutū ī jā cúñáhnú nī, vísō nduú ní jínī jín sóho ndá nú jā cáhān yā, de nī nduú ní jínī jínūū nū yā.

³⁸ Sochi nduú ní nchúhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān Tatá nī, chí nduú cándíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā.

³⁹ De nānducú viī ndá nú ndācá tūhun cáhān tutū ī, chí jāni inī nū jā ñúcuán nīñ nū tūhun jā cutecū nū níí cání sáhā. De sīquī maá nī cūu jā cáhān tutū ī.

⁴⁰ Sochi nduú cúnī ndá nú cuetáhvi nú nduhū jā quivī nū ndahā nī tácuā cutecū nū níí cání.

⁴¹ Nduú sáhā nī cuenta tūhun jā cáhān ndá nchivī jā cúñáhnú nī.

⁴² Chí jā jínī nī nāsa cūu ánō ndá nú jāá nduú íyó māñī nū jín Yāā Dios.

⁴³ Nduhū vāji nī jín tiñu cúnī Tatá nī, de nduú jétáhvi ndá nú nduhū. Sochi tú incā tēe quenda dē jín tiñu

cúnī maá dē, de sa tēe ñúcuán ñamā cuetáhvi ní dē.

⁴⁴ ¿Nāsa cuu candíja ndá nú? Chi máni já cúnī ndá nú já cuñáhnú nú sáhá ndá táhán nú, de nduú ndúcú nú já cuñáhnú nú sáhá Yāa Dios, já iyó mátúhún-ni yā.

⁴⁵ Mā cānī inī ndá nú já cāhān ni cuāchi sīquī nū nūū Tatá nī. Chi iyó iin já cāhān cuāchi sīquī nū, suu Moisés, tēe já ñúhún inī ndá nú já quendōo ndāa nū jín ley já ní ntee dē.

⁴⁶ Chi tú ní ncándíja ndá nú já ní ntee Moisés, de suni candíja nú nduhū nícu, chi tūhun maá nī cúu já ní ntee dē.

⁴⁷ Te tú nduú cándíja ndá nú tūhun nī já ní ntee dē, ¿de nāsa candíja nú tūhun cāhān maá nī túsaa? ncachī yā jín ndá dē.

6

Jā ní scájī yā ūhūn mil nchivī

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ñúcuán de cuāhān Jesús incā lado mar Galilea, já cúu mar Tiberias.

² De cuāhā ndasí nchivī nī jēcuniquín jī yā, chi ní jinī jī ndacá tiñu ñáhnú já stéhēn yā poder yā já ní nasáhá vāha yā nchivī cúhū.

³ De nī ncaa yā iin yucu, de nī jēcundeē yā ñúcuán jín ndá tēe scuáha jín yā.

⁴ De ja nī ncuñatin vico pascua já núcūhun inī ndá táhán yā hebreo já ní ncācu jī nūū nchivī nación Egipto.

⁵ De nī nūcūndēhé yā, de nī jinī yā já vāji cuāhā ndasí nchivī. De nī ncāhān yā jín Felipe: ¿Ní jondē cueen ó já cajī ndá nchivī yáhá?

⁶ De sūcuán nī ncāhān yā já jító túnī yā dē tú nāsa cāhān dē. Chi ja jinī maá yā nāsa sáhá yā.

⁷ De nī ncāhān Felipe jín yā: Nī mā quēndá ūū ciento denario stāa já cajī ndá jī vísō jacū-ni, ncachī dē.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān incā tēe scuáha jín yā, já cúu Andrés, ñanī Simón Pedro:

⁹ Yáhá iyó iin tēe lulí já ndíso jī ūhūn stāa cebada jín ūū tiacá. ¿De ní quenda ñúcuán, chi nchivī cuāhā ndasí cúu? ncachī dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cāhān ndá nú jín nchivī ná cūndeē jī, ncachī yā. De ñúcuán iyó cuāhā itē, de nī jēcundeē ndá jī, de tá ūhūn mil tēe cúu.

¹¹ De nī nquehen Jesús stāa ñúcuán, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūū Yāa Dios. De nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ndá máa dē nī nsaji dē nūū ndá nchivī ndēē ñúcuán. De suni sūcuán nī nsáhá yā jín tiacá, de nī nchaji ndá jī nāsaa cúnī jī cajī jī.

¹² De tá nī ndahā chījin jī, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha: Nastútú ndá nú ndá pedazo já ní nguendōo, tácuā mā nāa cuitī.

¹³ De nī nastútú ndá dē, de nī nchitú ūxī ūū ticá pedazo já ní nguendōo cā sīquī ndihúhūn stāa cebada.

¹⁴ De já ní jinī ndá nchivī tiñu ñáhnú já ní nsáhá Jesús já stéhēn yā poder yā, de nī ncāhān jī: Jāndāa ndija já tēe yáhá cúu já cāhān tutū já quiji inī ñayivī já nacanī tūhun Yāa Dios, ncachī ndá jī.

¹⁵ De nī jinī Jesús já cúnī ndá jī sáhá jī fuerza já cuu yā rey jī nícu. De nī ncuijiyo tucu mátúhūn yā-ni, nī ncaa yā cuāhān yā nūū sūcún cā yucu.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ De já cuácuneē, de ndá tēe scuáha jín yā nī nuu dē yucu cuāhān dē nūū mar.

¹⁷ De nī ndivī ndá dē inī barco, de nī scāca dē já quihīn dē incā lado mar jondē ñuū Capernaum. De ja nī ncuneē, de ncháha ca nenda Jesús nūū ndá dē.

¹⁸ Ñúcuán de nī jiquihī iin tāchī níhin, de jísō ndute mar sáhá.

19 De tá nī ncuu tá cúu ūhūn á iñū kilómetro jica ndá dē jín barco, de nī jinī dē jā jica Jesús nūu mar, de nī ncuñatin yā nūu barco. De nī nchūhú ndá dē.

20 De maá yā nī ncāhān yā jín dē: Maá nī cúu, de mā cúyūhú ndá nú.

21 De nī ncusiī inī ndá dē jā ná quívi yā inī barco. De nī nsáhā yā jā ñamā-ni nī nquenda barco nūu ñuhun yíchí nūu cuāhān ndá dē.

Jā ní nanducú ndá nchivī Jesús

22 De quívi téen de ndá nchivī jā ní nquendōo incā lado mar, nī jinī jī jā ndá tēe scuáha jín yā cuāhān dē jín mātúhūn-ni barco jā ní iyo ñúcuán, jín jāá nduú ní nquívi Jesús jā quihīn yā jín dē.

23 Sá de sava cā barco jā vāji ichi ñuū Tiberias, nī nquenda ñatin lugar nūu ní nchajī ndá jī stāā jā ní nacuetáhvī maá jētohō ō jēhē.

24 De jā ní jinī nchivī jāá nduú cā Jesús iyó yā ñúcuán, de nī ndá tēe scuáha jín yā, de nī nquívi jī ndá barco ñúcuán, de cuāhān jī ñuū Capernaum cuānanducú jī yā.

Jesús cúu stāā jā cutecū ō níí cání

25 De tá nī nquenda jī jondē incā lado mar, de nī nanihīn jī Jesús. De nī jīcā tūhūn jī yā: Maestro, ¿nā hora nī nquenda nī yáhā?

26 De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān nī jín ndá nú jā nānducú nú nduhū sīquī jā ní nchajī nū jondē nī ndahā chījin nú, de nsūū sīquī jā ní jinī nū ndācā tiñu ñáhnú jā ní stēhēn nī poder nī.

27 Mā cúndihvī inī nū maá-ni sīquī jā cajī nū jā ñamā nataxīn, chí sa cundihvī inī nū jā nihīn nū stāā jā cutecū nū níí cání sáhā. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, taji nī maá stāā jā cutecū nū níí cání. Chí Tatá nī Yāā Dios nī jani yā nduhū jā sáhā nī sūcuán, ncachī yā jín ndá jī.

28 Ñúcuán de nī jīcā tūhūn jī yā: ¿Nāsa sáhā ndá sá tácuā squīncuū sá tiñu cúni Yāā Dios?

29 De nī ncāhān Jesús: Tiñu jā cúni Yāā Dios cúu jā candíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā vāji.

30 Ñúcuán de nī ncāhān ndá jī: ¿Túsaá de nā tiñu ñáhnú sáhā ní cunī ndá sá de candíja sá jā ní ntají yā níhín? ¿Nā tiñu cúu jā sáhā ní?

31 Chí ndá tatā ō janahán nī nchajī dē maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūu ñuhun tíhá, tá cúu nūu yósō nūu tutū ī: Yāā Dios nī jēhe yā stāā nī ncuun ichi andiví nī nchajī ndá jī, cáchī tutū, ncachī ndá jī jín yā.

32 De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān nī jín ndá nú: Nsūū Moisés ní jēhe stāā ñúcuán nūu ndá dē jā ní ncuun ichi andiví, chí maá Tatá nī nī jēhe. De maá yā jēhe stāā andiví jā cutecū nū níí cání sáhā.

33 Chí stāā jā jēhe Yāā Dios cúu maá Yāā jā ní ncuun ichi andiví, de sáhā yā jā nchivī ñayiví cutecū jī níí cání andiví, ncachī yā.

34 De nī ncāhān ndá jī: Señor, níni cuāha ní stāā ñúcuán cajī ndá sá túsaá.

35 De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu maá stāā jā cutecū nū níí cání sáhā. Nā-ni nchiví quívi ndahá nī, mā cōcón cuitī cā jī. De nā-ni nchiví cándíja nduhū, mā yíchí cuitī cā jī.

36 Sochí ndá ndóhó ja nī ncāhān nī jín nū jāá nduú cándíja nú nduhū, vísō nī jinī nū nūu nī.

37 Ndācā nchiví jā sáhā Tatá nī jā candíja jī nduhū, maá jī quívi ndahá nī. De jétáhvī nī ndācā jī jā cúni jī quívi jī ndahá nī, chí mā tají cuitī nī jī.

38 Chí nī nquiji nī jondē andiví tácuā sáhā nī tiñu jā cúni Yāā jā ní ntají nduhū, de nsūū jā sáhā nī jā cúni maá nī.

39 De tiñu jā cúni Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, cúu jā má scuíta nī nī iin nchiví jā jēhe yā nūu nī, chí coto nī jī de nastēcū nī jī quívi jīnu ñayiví.

40 De Yāā nī ntají nduhū, cúni yā jā ndācā nchiví jā níhīn jī tūhun

nduhū de candíja ji nduhū jā cúu nī Sēhe Yāa Dios, cutecū ji ní cání andiví. Chi nastécū nī ji quívi jīnu ñayívi, ncachí yā.

⁴¹ Ŋúcuán de nī nquijéhé ndá táhán yā hebreo cáhān ji contra síquī yā, chi nī ncāhān yā jā maá yā cúu stāa jā ní ncuun ichi andiví.

⁴² De nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Jesús sēhe José? De jínī ō tatá dē naná dē. ¿De nāsa cúu jā cáhān dē jā ní ncuun dē ichi andiví túsaá?

⁴³ De nī ncāhān Jesús jín ndá ji: Mā cáhān ndá nú síquī nī.

⁴⁴ Nī iin nchiví mā cúu quívi ji ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu iní ji quívi ji, chi maá yā nī ntají nduhū vāji nī. De nastécū nī ji quívi jīnu ñayívi.

⁴⁵ De suha yósō nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán: Ndācá ji chí stéhēn Yāa Dios nūū ji, cáchī. Túsaá de ndācá nchiví jā jīni tūhun jā cáhān Tatá nī de jétáhvī ji jā stéhēn yā nūū ji, nchiví ñúcuán chí quívi ji ndahá nī.

⁴⁶ Nī iin nchiví nduú ní jínī cuití ji nūū maá Tatá nī. Chi mátúhún-ni nduhū cúu jā ní jínī nūū yā, chí jondē nūū maá yā vāji nī.

⁴⁷ Jāndāa cáhān nī jín ndá nú jā nchiví jā candíja jā scácu nī ji, maá ji cutecū ji ní cání.

⁴⁸ Maá nī cúu stāa jā cutecū nū ní cání sáhá.

⁴⁹ Ndá tatá nū janahán, nī nchají dē stāa maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tíhá, sochi nduú ní nsáhá jā cutecū dē ní cání.

⁵⁰ De stāa jā cáhān nī jā vāji ichi andiví, chí nā-ni nchiví cají, de cutecū ji ní cání andiví.

⁵¹ De suu maá nī cúu stāa ñúcuán jā ní nquiji ichi andiví jā sáhá jā cutecū nū ní cání. De nchiví jā cají stāa yáhá, cutecū ji ní cání andiví. De stāa jā cuāha nī cúu yiqui cúñu nī, de cuāha nī tácuā nchiví ñayívi cutecū ji ní cání, ncachí yā.

⁵² Ŋúcuán de ndá táhán yā hebreo nī ncāhān ji jín táhán ji: ¿Nāsa cuu cuāha tēe yáhá yiqui cúñu dē cají ō? ncachí ji.

⁵³ De nī ncāhān Jesús jín ji: Jāndāa cáhān nī jín ndá nú: Tú mā candíja nú jā yiqui cúñu nduhū, Yāa nī nduu tēe, cúu tá cúu stāa, de nīñī nī cúu tá cúu ndute, túsaá de mā cutecū nū ní cání sáhá.

⁵⁴ Chi ndá nchiví jā candíja jā yiqui cúñu nī cúu tá cúu stāa de nīñī nī cúu tá cúu ndute, maá ji cutecū ní cání. De nastécū nī ji quívi jā jīnu ñayívi.

⁵⁵ Chi yiqui cúñu nī jín nīñī nī cúu ndija jā sáhá jā cutecū ji ní cání.

⁵⁶ De ndá nchiví jā candíja jā yiqui cúñu nī jín nīñī nī cúu tá cúu stāa jín ndute jā cutecū ji ní cání sáhá, maá ji iní nihin ji jín nī, de íyó nī jín ji.

⁵⁷ Maá Tatá nī, Yāa tēcū, nī ntají yā nduhū vāji nī, de tēcū nī sáhá maá yā. De saá-ni ndá nchiví jā candíja jā cúu nī tá cúu stāa ji jín ndute ji, suni súcuán cutecū ji ní cání sáhá nī.

⁵⁸ Maá nī cúu stāa jā ní nquiji ichi andiví. De stāa jā cáhān nī nduú cúu tá cúu stāa maná jā ní nchají ndá tatá nū janahán, chí nduú ní nsáhá jā cutecū ji ní cání. Chi stāa jā cáhān nī, de nchiví jā cají, cutecū ji ní cání sáhá, ncachí yā.

⁵⁹ Ndá tūhun yáhá nī stéhēn Jesús nūū nchiví jā ní ndutútú iní vehe īī sinagoga ñuū Capernaum.

Tūhun jā cutecū ō ní cání

⁶⁰ De cuāhā nchiví scuāha jín yā, nī jínī jī tūhun yáhá jā ní stéhēn yā, de nī ncāhān ndá ji: Vījín ndasí tūhun yáhá. ¿Nāsa cuu cuetáhvī ō túsaá?

⁶¹ De nī jínī Jesús jā cáhān ndá ji jā vījín cúu tūhun yáhá, de nī ncāhān yā: ¿A vījín sáhá tūhun yáhá jín ndá nú?

⁶² ¿De nāsa sáhá nú de tú cunī nū jā nduhū, Yāa nī nduu tēe, ndaa nī

quĩnohōn ni nūū ní ndeē ni xihna ñúhún?

⁶³ Maá ánō nchivĩ cúu jā sáhá jā tēcū ji. Chi yiqui cúñu ji nduú jétíñú cuitĩ súcúan. De ndá tūhun jā ní ncāhān ni jín nū cúu jā quendō vāha ánō nū, de cutecū nū ní cání sáhá.

⁶⁴ Sochi sava nū chi nduú cándíja nū, ncachĩ yā. Chi jondē jā xihna ñúhún ja jínĩ Jesús nā nchivĩ cúu jā má cándíja, jín ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

⁶⁵ De nĩ ncāhān cā yā: Jā ñúcuán nĩ ncāhān ni jín ndá nū jā má cúu quĩvĩ ni iin nchivĩ ndahá nĩ de tú mā sáhá Tatá nĩ jā cuu inĩ ji quĩvĩ ji, ncachĩ yā.

⁶⁶ De jondē quĩvĩ ñúcuán de cuāhā nchivĩ scuáha jín yā, nĩ sndóo ji yā, de nduú cā ní jica ji jín yā.

⁶⁷ Ñúcuán de nĩ ncāhān yā jín ndihúxĩ ũū tēe scuáha jín yā: ¿A suni cúnĩ ndá máá nū quĩhĩn nū, á naá cúu?

⁶⁸ De nĩ ncāhān Simón Pedro: Señor, ¿nā nūū cā quĩhĩn sá? Chi maá ní cúu jā nācani tūhun jā cutecū sá ní cání sáhá.

⁶⁹ De nĩ ncandíja ndá sá de jínĩ sá jā maá ní cúu Cristo, Sēhe Yāa Dios, Yāa tēcū, ncachĩ dē.

⁷⁰ De nĩ ncāhān Jesús: De vísō nĩ nacāji nĩ ndihúxĩ ũū ndá nū, de íyó iin nū jā ní nquĩvĩ tāchĩ inĩ, ncachĩ yā.

⁷¹ De súcúan nĩ ncāhān yā sīquĩ Judas Iscariote, sēhe Simón. Chi maá dē nastúu dē yā, vísō iin táhán jā úxĩ ũū tēe scuáha jín yā cúu dē.

7

Jāa nduú ní ncándíja ndá ñanĩ Jesús

¹ Ñúcuán de jica nuu Jesús región Galilea. Chi nduú cúnĩ yā caca nuu yā región Judea, chi ndá táhán yā hebreo jā ndēē ñúcuán, cúnĩ dē cahni dē yā.

² De cuācuñatin vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo vehe ramádā jā cundeē ji.

³ De ndá ñanĩ yā nĩ ncāhān dē jín yā: ¿Nūcu maá yáhá-ni íyó nū? Vāha cā quĩhĩn nū región Judea, tácu ndá tēe ñúcuán jā cándíja dē ndóhó, suni cunĩ dē tiñu ñáhnú jā sáhá nū.

⁴ Chi tú cúnĩ iin tēe jā cūtē nuu tūhun dē, de mā sáhá yuhū dē tiñu. De tú sáhá nū ndācá tiñu ñáhnú, vāha cā sáhá nū jā cunĩ ndi-viĩ nchivĩ túsaá.

⁵ Súcúan nĩ ncāhān ndá ñanĩ yā jín yā, chi nĩ ndá máá dē nduú cándíja dē yā.

⁶ Ñúcuán de nĩ ncāhān Jesús: Ncháha ca quenda maá quĩvĩ jā quĩhĩn ni. De ndá máá nū chi nā-ni quĩvĩ de cuu quĩhĩn nū.

⁷ Chi mā quítĩ inĩ nchivĩ ñayivĩ cunĩ ji ndóhó, de maá nĩ chi quítĩ inĩ ji jínĩ ji, chi cáhān ni jā maá-ni tiñu néhēn sáhá ndá ji.

⁸ Cuáhán ndá máá nū vico. De maá nĩ chi mā quĩhĩn ni mitan, chi ncháha ca quenda maá quĩvĩ jā cánuú quĩhĩn ni, ncachĩ yā.

⁹ Súcúan nĩ ncāhān yā tūhun yáhá jín ndá dē, de nĩ nquendō yā Galilea.

Jā níjēhēn Jesús vico vehe ramádā

¹⁰ De tá nĩ ncháha ndá ñanĩ yā cuāhān dē vico ñúcuán, de sá de suni cuāhān maá yā. De nduú ní jēhēn nijñ yā, chi nduú ní stúu yā maá yā.

¹¹ De ndá táhán yā hebreo nánducú ji yā vico ñúcuán, de cáhān ndá ji: ¿Ní cúu nūū íyó tēe ñúcuán? ncachĩ ji.

¹² De ndasí nĩ ncāhān nchivĩ jā síquĩ yā, chi sava ji cáhān: Tēe vāha cúu dē. De sava cā ji cáhān: Nduú chi stáhvi dē nchivĩ.

¹³ De yuhū-ni nĩ ncāhān ji tūhun yā, chi yúhú ji jā quítĩ inĩ ndá táhán ji hebreo.

¹⁴ De tá nĩ ncuu sava vico, de nĩ nquenda Jesús, nĩ nquĩvĩ yā templo

cāhnú, de nī nquijéhé yā stéhēn yā tūhun.

¹⁵ De nī nsāhvi inī ndá táhán yā hebreo níní ji, de nī ncāhān ji: ¿Nāsa jíní tēe yáhá cuāhā tūhun ndíchí? Chī nduú ní jícā dē escuela, ncachī ji.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tūhun jā stéhēn nī chī nsūú tūhun maá nī cúu, chī tūhun jā ní jēhe maá Yāa jā ní ntají nduhū cúu.

¹⁷ Tú iin nchivī cúnī ji sáhá ji tiñu cúnī Yāa Dios, nchivī ñúcuán chī jícūhun inī ji á jondē nū Yāa Dios vāji tūhun stéhēn nī, á tūhun jā jání inī maá nī cúu.

¹⁸ Tēe jā cáhān tūhun jání inī maá dē, tēe ñúcuán ndúcú dē jā sáhá ñáhnú nchivī dē. De tú iin tēe ndúcú dē sáhá ñáhnú dē Yāa jā ní ntají dē, tēe ñúcuán cúu tēe ndāa, de nduú nā tūhun stáhvī iyó jín dē.

¹⁹ ¿A nsūú jā ní jēhe Moisés ley yā nū nū jā squíncuu nú? De ní iin nú nduú squíncuu. Chī sa jā cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, ¿de nājēhē cúu? ncachī yā.

²⁰ De nī ncāhān ndá nchivī ñúcuán: Táchī ndóho nú. ¿Ní iin cúnī cahnī ndóhó?

²¹ De nī ncāhān Jesús: Nī nasāhá vāha nī iin tēe quívi nátátú, de ndivī nū nī nsāhvi inī nū nī jinī nū jā quívi nátátú nī nsāhá nī tiñu ñúcuán.

²² De Moisés nī jēhe dē ley jā cúu circuncidar nū ndá nú. De sáhá ndá nú circuncidar sūchí yí nū únā quívi jā ní ncacu ji, vísō quívi nátátú cúu. (Sochi nsūú maá Moisés ní jáquín ley ñúcuán, chī ja ní iyo nū ndācá tatā dē.)

²³ Túsaá de tú sáhá ndá nú circuncidar vísō quívi nátátú cúu, tácuā squíncuu nú ley Moisés, ¿de nūcu quítī inī ndá nú jā ní nasāhá vāha ndasí nī iin tēe quívi nátátú?

²⁴ Mā cānī ñamā inī nū jā cuāchi sáhá nī. Chī sa canī vāha inī nū sīquī ndācá tiñu vāha, ncachī yā.

Jā ní ncachī Jesús ní jondē vāji yā

²⁵ Ñúcuán de sava nchivī Jerusalén nī jicā tūhún táhán ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā nānducú ndá tēe cúñáhnú jā cahnī dē, á naá cúu?

²⁶ De yáhá cáhān nijín dē nū chitú, de nduú ní iin jásī jā sáhá dē. ¿A sanaā de nī ncundaa inī ndá tēe cúñáhnú jā tēe yáhá cúu Cristo jā cáhī tutú jā quiji, á naá cúu?

²⁷ De nduú chī ja jíní ō ní nū vāji tēe yáhá. De tá quiji Cristo, chī ní iin ó mā cúnī ō ní jondē quiji yā, ncachī ji.

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān jee Jesús jā stéhēn yā tūhun inī templo: Jíní ndá nú nduhū, de jíní nū nā ñuū vāji nī. De vísō súcuán de maá Yāa ndāa cúu jā ní ntají nduhū vāji nī, de nduú vāji nī jā cúnī maá nī. De nduú jíní ndá nú nāsa Yāa cúu yā.

²⁹ De maá nī chī jíní ní yā, chī jondē nū maá yā vāji nī, de maá yā nī ntají nduhū, ncachī yā.

³⁰ Ñúcuán de nī nducú ndá dē tiin dē yā. De ní iin dē nduú ní ncúu tiin dē yā, chī ncháha ca quenda maá quívi jā tiin dē yā.

³¹ Sochi cuāhā nchivī nī ncandíja ji yā, de nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Cristo, Yāa ndétu ó jā quiji? Chī cuāhā ndasí tiñu ñáhnú sáhá yā jā stéhēn yā poder yā, ncachī ji.

Jā ní ntají ndá dē policía jā tiin dē Jesús

³² De nī jinī ndá tēe fariseo jā súcuán cáhān ndá nchivī tūhun yā. De ndá maa dē jíní ndá sūtū cúñáhnú, nī ntají dē ndá policía jā jito templo, vāji dē jā tiin dē yā.

³³ De nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quívi coo ní jíní ndá nú. Ñúcuán de quínohōn ní nū Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

³⁴ De nanducú ndá nú nduhū, sochi mā nánihīn nū nduhū. Chī mā cūu cuēē nū nū cundeē ní, ncachī yā.

³⁵ Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī jicā tūhún táhán dē: ¿De ní cúu

nūū quihīn tēe yáhá já mā nánihīn ō dē? ¿A quihīn dē nūū ndá táhán ó hebreo já ní jītē nuu já ndēē naciōn Grecia? ¿De á stéhēn dē tūhun nūū nchivī Grecia, á naá cúu?

³⁶ ¿De nā tūhun cúu já ní ncāhān dē já nanducú ó dē de mā nánihīn ō dē, já má cúū cōhōn nūū cundēē dē? ncachī ndá dē.

Siquī ndute já cutecū ō nūí cání sáhá

³⁷ De quivī sándihí vico ñúcuán de iyó vico cáhnú cá. De quivī ñúcuán nī nacuiñi Jesús, de nī ncāhān jee yā: Tú nā-ni nchivī cúu ndasí inī jī ndācá já váha já sáhá nī jēhē jī, jondē tá cúu nūū yíchī ndasí jī ndute, túsaá de ná quivī jī ndahá nī de coho jī ndute, cúu já nīhīn jī ndācá já váha ñúcuán.

³⁸ De nchivī já candíja já scácu nī jī, chí inī ánō jī cundēē Espíritu Santo, de cuu yā tá cúu iin yūte já quéne de nūí cání jica ndute. De suu cúu já sáhá yā já cutecū jī níí cání, tá cúu nūū cáhān tutū īī, ncachī yā.

³⁹ De súcuán nī ncāhān yā já nchivī candíja já scácu yā jī, nīhīn jī Espíritu Santo. Chí ncháha ca quenda maá Espíritu, chí ncháha ca ndaa Jesús quīnohōn yā nūū nduñáhnú yā.

Já ní ncusín inī nchivī já síquī yā

⁴⁰ De sava ndá nchivī cuāhā, tá nī jini jī tūhun yáhá, de nī ncāhān jī: Jāndāa já tēe yáhá cúu já cáchī tutū já quiji dē nacani dē tūhun Yāa Dios, ncachī jī.

⁴¹ De sava cá jī nī ncāhān: Tēe yáhá cúu Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios. Sochí sava cá jī nī ncāhān jī: Nduú chí nsúú Galilea quiji Cristo.

⁴² Chí cáchī tutū īī já chījin tatā rey David cacu Cristo, de cacu yā ñuū Belén, ñuū nūū ní ncacu maá David, ncachī jī.

⁴³ De súcuán nī ncusín inī ndá nchivī já síquī yā.

⁴⁴ De sava jī cúnī jī tiin jī yā já chindasí jī yā, de nī iin jī nduú ní ntíin jī yā.

Jāa nduú ní ncándíja ndá tēe cúñáhnú

⁴⁵ Ñúcuán de ndá policía já jito templo, nduú ní ntíin ndá dē Jesús, de cuānohōn ndá dē nūū ndá tēe fariseo jín ndá sūtū cúñáhnú. De ndá tēe ñúcuán nī jicā tūhún dē policía: ¿Nūcu nduú ní nguíji ndá nú jín dē?

⁴⁶ De nī ncāhān ndá policía: Nduú cuitī nī iin tēe cáhān vāha ndasí tá cúu nūū cáhān tēe ñúcuán, ncachī dē.

⁴⁷ De nī ncāhān ndá tēe fariseo: ¿De á suni jondē ndá máá nú nī stáhvī dē, á naá cúu?

⁴⁸ Nī iin táhán nī ndá sūtū cúñáhnú jín tēe fariseo, nduú candíja ndá nī tūhun cáhān tēe ñúcuán, ¿de nūcu candíja ndá máá nú?

⁴⁹ De ndá nchivī cuāhā ñúcuán jáa nduú jícūhun inī jī ley Moisés, chí tánū táhvī jī, ncachī ndá dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Nicodemo, tēe já ní jēhēn nūū yā iin jacuáa, de suni iin tēe fariseo cúu dē:

⁵¹ Cáchī ley já má cúū tee ó cuāchi síquī iin tēe, de tú mā cúnini ó xihna cá nāsa cáhān dē, tácuca cucáhnú inī ō nā cuāchi nī nsáhá dē, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān ndá dē: De ndóhó, ¿á suni jondē Galilea vāji nú já cáhān nū jēhē tēe ñúcuán? Nanducú vīi nū nūū tutū īī de cunī nū já Galilea nduú quée cuitī nī iin tēe nācani tūhun Yāa Dios, ncachī ndá dē.

⁵³ De cuānohōn ndá dē tá vehe tá vehe dē.

8

Tūhun ñahan já ní ncasíquí ndēē tāhán

¹ De nī ncaa Jesús cuāhān yā yucu Olivos.

² De já cuácunijīn incā quivī, de nī nguenda tucu yā templo. De ndihi nchivī nī nguenda jī nūū yā. De nī

jēcundeē yā, de nī stéhēn yā tūhun nūū ndá ji.

³ Ŋúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, nī nquiji ndá dē jín iin űahan jā nī nīhīn dē űa jā cásíquí ndéē űa. De nī jani dē űa mǎhū.

⁴ De nī ncāhān dē jín yā: Maestro, nī nīhīn ndá sá űahan yáhá jā cásíquí ndéē űa.

⁵ De ley Moisés ndácu nūū ō jā cuāha ó yūū xīnī ndá űahan sáhá súcuán tácu cuū űa. De maá ní, űnasa cáchī ní?

⁶ De súcuán nī ncāhān ndá dē jā jító túnī dē yā tú cuetáhvi yā jā cáhān ley űúcuán, chi tú nduú de cáhān dē cuāchi sīquí yā. De Jesús nī jīquindeyi yā, de nī ntee yā nūū űūhún jín xīnī ndáhá yā.

⁷ De jā cáhān cáhān ndá dē, de nī nūcuīñi yā, de nī ncāhān yā jín dē: Tú ní iin ndá máá nú nduú nā cuāchi nú, de xihna cā ndóhó cuāha yūū xīnī űa túsaá, ncachī yā.

⁸ De nī jīquindeyi tucu yā, de nī ntee tucu yā nūū űūhún.

⁹ De tá nī jini ndá dē jā súcuán nī ncāhān yā, de nī jícūhun inī dē jā suni íyó cuāchi dē. De tá iin tá iin dē nī nquee dē cuāhān dē, de xihna cā tēe űáhnú cā nī nquee, de jondē nī ndihi. De nī nguendōo maá-ni cā Jesús jín űahan jā iñi űúcuán.

¹⁰ De nī nūcuīñi tucu yā, de nduú cā ní iin tēe űúcuán ní jínī yā, chi maá-ni cā űahan iñi. De nī ncāhān yā jín űa: űNí cuāhān ndá tēe jā ní ncāhān cuāchi sīquí nū? űA nduú cā ní nénda ní iin dē jā cáhān dē cuāchi sīquí nū?

¹¹ De nī ncāhān űa: Nduú ní iin dē, Señor. űúcuán de nī ncāhān Jesús jín űa: Ní nduhū, mā cáhān ní cuāchi sīquí nū. De cuáhān de mā sáhá cā nū cuāchi, ncachī yā.

Jesús cúu maá luz jā stúu inī áno nchivī

¹² De incā vuelta nī ncāhān Jesús jín nchivī: Maá ní cúu tá cúu luz jā stúu inī áno nchivī űayivī, jā sáhá ní

jā jícūhun inī ji sīquí Yāa Dios. De nchivī jā candíja nduhū, mā cācá cā ji modo nūū neē, chi sa cunevāha ji luz inī áno ji jā sáhá jā cutecū ji ní cáni.

¹³ űúcuán de nī ncāhān ndá tēe fariseo jín yā: Ndóhó chi cáhān nū jēhē maá nū, de nduú jétiñú tūhun cáhān nū.

¹⁴ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Vísó cáhān ní jēhē maá ní, de íyó ndāa tūhun cáhān ní. Chi jínī ní ní jondē vāji ní ní jondē quīhīn ní. Sochi ndá ndóhó nduú jínī nū ní jondē vāji ní ní jondē quīhīn ní.

¹⁵ Ndá ndóhó chi modo nchivī űayivī sándaā nū sīquí tūhun cáhān ní. De nduhū chi nduú sándaā mātúhún ní-ni sīquí ní iin nchivī.

¹⁶ De tú sáhá ndāa ní sīquí ji, de ndāa sándaā ní, chi nduú sáhá mātúhún ní-ni, chi sándaā ní jondē jín maá Tatá ní, Yāa ní ntají nduhū vāji ní.

¹⁷ De yósó nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā tú inuú cáhān ūū testigo, de cánuú cuetáhvi nú jā cáhān dē, chi íyó ndāa tūhun cáhān dē.

¹⁸ Túsaá de nduhū cúu iin jā cáhān ndāa ní jēhē ní. De incā jā cáhān ndāa jēhē ní cúu maá Tatá ní, Yāa ní ntají nduhū, ncachī yā.

¹⁹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: űNí cúu nūū ndéē Tatá nú túsaá? De nī ncāhān yā: Nduú jínī ndá nú ní iin cúu nduhū ní Tatá ní. De tú jā jínī nū nduhū, de suni cunī nū Tatá ní nícu.

²⁰ Ndá tūhun yáhá ní ncāhān Jesús jā stéhēn yā inī templo nūū íyó ndá jātūn nūū sócō nchivī xūhún. De nduú ní ntīin ní iin dē yā, chi nchāha ca quenda quīvī jā tiin dē yā.

Jā ní ncāhān yā jā má cúu quīhīn ji nūū cundeē yā

²¹ De nī ncāhān tucu Jesús jín ndá dē: Nduhū chi quīhīn ní, de nanducú ndá nú nduhū, de mā nānihīn nū nduhū, chi quendōo cuāchi nú sīquí nū tá cuū nū. De jā űúcuán mā

cūū cuēē nū nūū quihīn ni, ncachī yā.

²² Ņūcuán de ndá tēe hebreo nī ncāhān dē jīn táhán dē: ¿A cahnī tēe yáhá maá dē, de á suu űūcuán cúu jā cáhān dē jā má cūū cōhōn nūū quihīn dē, á naá cúu? ncachī ndá dē.

²³ De nī ncāhān yā: Ndá máá nú chi űayīví yáhá vāji nú, sochi nduhū chi jondē andivī vāji nī. Ndá máá nú cúu nchivī űayīví yáhá, de nduhū chi nsūū tēe űayīví yáhá cúu nī.

²⁴ Jā űūcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū. Chi tú mā cándíja nú jā maá nī cúu Cristo, de quendōo ndija cuāchi nū sīquī nū tá cuū nū, ncachī yā.

²⁵ De nī jīcā tūhūn ndá dē yā: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? De nī ncāhān yā: Ja nī ncachī nī nūū nū jondē jā xīhna űūhūn ní iin cúu nī.

²⁶ De íyó cuāhā cā tūhun jā cuu cāhān ni jīn nú de sáhá ndāa ni sīquī nū. Sochi mā cáhān ni, chi inī űayīví yáhá cáhān ni maá-ni tūhun jā ní jini nī nī ncāhān Yāa nī ntajī nduhū vāji nī. De maá-ni tūhun ndāa cáhān yā, ncachī yā.

²⁷ De nduú ní jīcūhun inī ndá dē jā cáhān yā tūhun Tatá yā andivī.

²⁸ Jā űūcuán nī ncāhān cā yā: Tá nī nchāha jā ní jata caa ndá nú nduhū, Yāa nī nduu tēe, yīcā cruz, űūcuán de cunī nū ní iin cúu nī. De cunī nū jāá nduú nā cuá sáhá nī jā cunī maá nī, chi cáhān ni maá-ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū nī.

²⁹ Chi maá Tatá nī, Yāa nī ntajī nduhū, íyó yā jīn nī. De nduú sndóo mātúhūn yā nduhū, chi níní sáhá ní tiñu jā jétahān inī maá yā, ncachī yā.

³⁰ De jā ní ncāhān yā tūhun yáhá, de cuāhā nchivī nī ncandíja jī yā.

Sīquī ní-ni nchivī cúu sēhe Yāa Dios jīn sēhe tächī cúñáhnú

³¹ űūcuán de nī ncāhān Jesús jīn ndá táhán yā hebreo jā ní ncandíja jī yā: De tú cuiñi nīhin nú jīn tūhun

stéhēn nī nūū nū, de cuu ndija nú nchivī scuáha jīn nī.

³² De jīcūhun inī nū tūhun ndāa, de tūhun ndāa sáhá jā nduu libre nū nūū maá jā yihí nū ndahá.

³³ De nī ncāhān ndá jī jīn yā: Nduú yihí cuitī ni ndahá ni iin, chi tatā Abraham cúu ndá nī. ¿De nūcu cáhān nū jā nduu libre ni túsaá?

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jāndāa cáhān ni jīn ndá nú jā ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, nduú íyó libre jī, chi yihí jī chījin cuāchi jā sátíñú cāhá jī nūū.

³⁵ De nchivī jā sátíñú cāhá, chi nduú cúu jī iin táhán nchivī vehe nūū sátíñú jī. Sochi iin sēhe chi sa cúu ndija jī táhán nchivī vehe jī.

³⁶ Túsaá de maá nī jā cúu Sēhe Yāa Dios, tú sáhá nī jā má sátíñú cāhá nú cā nūū cuāchi, túsaá de nduu libre ndija ndá nú, de cuu nú sēhe yā.

³⁷ De jīnī ni jā tatā Abraham cúu ndá nú, de vísó súcuán de cunī ndá nú cahnī nū nduhū, chi nduú jétáhvi nú tūhun cáhān nī.

³⁸ Nduhū chi cáhān ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni. De ndá ndóhó chi sáhá nú tiñu jā ní ncāhān tatá ndá máá nú, tächī cúñáhnú, ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān ndá jī: Tatā Abraham cúu ndá nī. De nī ncāhān Jesús: Tú jā candíja ndá nú tá cúu nūū ní ncandíja Abraham, tácuu cuu ndija nú tatá dē, űūcuán de tiñu váha jā ní nsáhá dē suni sáhá ndá máá nú nícu.

⁴⁰ De mitan chi cunī ndá nú cahnī nū nduhū, vísó nī ncāhān ni jīn nú ndācá tūhun ndāa jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni. De Abraham chi nduú ní nsáhá cuitī dē tá sáhá ndá máá nú.

⁴¹ Chi inuū-ni sáhá ndá nú tá sáhá maá tatá nú, ncachī yā. űūcuán de nī ncāhān ndá jī: Ndá máá nī chi nduú cúu nī sēhe ndáhvi jāá nduú tatá. Chi íyó iin-ni tatá nī, de Yāa Dios cúu yā.

⁴² űūcuán de nī ncāhān Jesús: Tú Yāa Dios cúu ndija tatá nú, de coo

manī nū jín nī nícu. Chi jondē nū Yāa Dios nī nquee nī vāji nī. De nduú vāji nī jā cúnī maá nī, chi maá yā nī ntajī nduhū.

⁴³ ¿De nājēhē cúu jāa nduú jícūhun inī ndá nū tūhun cáhān nī túsaá? Suu sīquī jāa nduú cúnī nū chuhun inī nū tūhun cáhān nī.

⁴⁴ Ndá máa nū chi tatá nū cúu tächī cúñáhnú. De cúnī ndá nū sáhá nū tiñu jā cúnī tatá nū ñúcuán. Maá tächī cúñáhnú nī jahnī ndiyi jondē jā xíhna ñúhún. De nduú cuitī nā tūhun ndāa íñi jín, de nduú cuitī nā tūhun ndāa cáhān. De cáhān tächī cúñáhnú tūhun stáhvī sīquī jā súcuán cáa maá. Chi maá tächī cúu jā ndiso tūhun stáhvī, de nī squíjéhé ndihi tūhun stáhvī.

⁴⁵ Sochi nduhū chi cáhān nī tūhun ndāa, de jā ñúcuán cúu jāa nduú cándija ndá nū nduhū.

⁴⁶ De nī iin nū mā níhīn nū cuāchi sīquī nī, chi nduú cuitī nā cuāchi nī. De maá-ni tūhun ndāa cáhān nī, ¿de nūcu nduú cándija ndá nū nduhū?

⁴⁷ Ndá nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, chi chúhun inī ji tūhun Yāa Dios. De ndá ndóhó chi nduú cúu nū sēhe Yāa Dios, de jā ñúcuán nduú cúnī nū chuhun inī nū, ncachī yā jín ndá dē.

Iyó Jesús jondē ncháha ca coo Abraham

⁴⁸ Ñúcuán de nī ncāhān ndá táhān yā hebreo: Ndāa cáhān ndá nī jā cáneē nū tá cúu nchivī Samaria, de ndóhó nū tächī.

⁴⁹ De nī ncāhān Jesús: Nduú ndóhó nī tächī, chi iyó yíñúhún nī nūu Tatá nī. De ndá ndóhó chi nduú iyó yíñúhún nū nūu nī.

⁵⁰ Nduhū chi nduú ndúcú nī jā cuñáhnú nī. Iyó iin jā sáhá jā cúñáhnú nī, de maá yā sándaā sīquī tūhun cáhān ndá nū.

⁵¹ Jāndāa cáhān nī jín nū, tú nī nchivī squíncuu tūhun cáhān nī, de mā cúu cuitī ji, ncachī yā.

⁵² De ndá tēe hebreo nduú ní jícūhun inī dē, de nī ncāhān dē: Mitan de nī ncucáhnú inī ndá nī jā ndóhó ndija nū tächī. Chi Abraham

jín ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, nī jihī ndá dē. De ndóhó chi cáhān nū, tú nī iin squíncuu tūhun cáhān nū, de mā cúu cuitī ji, cáchī nū.

⁵³ ¿De á cúñáhnú cá maá nū nsūu cá tatá ō Abraham, á naá cúu? Chi nī jihī dē, de suni nī jihī ndá tēe nī nacani tūhun yā. ¿De nī iin cá sáhá nū maá nū túsaá? ncachī ndá dē.

⁵⁴ De nī ncāhān Jesús: Tú nduhū sáñáhnú nī maá nī, de nduú níhīn tiñu. Maá Tatá nī cúu jā sáñáhnú nduhū. De cáhān ndá nū jā maá yā cúu Yāa Dios maá nū.

⁵⁵ De vísō súcuán de nduú jínī nū nāsa Yāa cúu yā. De nduhū chi jínī nī yā. De tú cáhān nī jāa nduú jínī nī yā, de cuu nī tēe stáhvī tá cúu ndá máa nū. De nduú chi jínī ndija nī yā, de squíncuu nī tūhun cáhān yā.

⁵⁶ De tatá ō Abraham nī ncusiī inī dē jā cunī dē quívī quenda nī. De ja nī jinī dē, de nī jinī nī jā ní ncusiī ndasi inī dē, ncachī yā.

⁵⁷ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo jín yā: Va ncháha ca coo nū ūu xico ūxī cuīyā, ¿de nāsa cúu jā cáhān nū jā ní jinī nū nūu Abraham? ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús: Jāndāa cáhān nī jín ndá nū jā jondē ncháha ca cacu Abraham de ja iyó nī, ncachī yā.

⁵⁹ Ñúcuán de nī nquehen ndá dē yūu jā cuāha dē yā. Sochi nī nquee yuhū yā-ni, nī ncháha yā mähñú ndá dē, de nī nquee yā inī templo cuāhān yā.

9

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī ncacu cuáá

¹ De jā jíca Jesús cuāhān yā, de nī jinī yā nūu iin tēe nī ncacu cuáá.

² De ndá tēe scuáha jín yā nī jicā tūhún dē yā: Maestro, ¿nūcu nī ncacu cuáá tēe yáhá? ¿A cuāchi tatá dē naná dē cúu, á cuāchi maá dē cúu?

³ De nī ncāhān Jesús: Nsūū cuāchi maá dē, nī nsūū cuāchi tatá dē naná dē cúu jā ní ncacu dē súcuan, chi sa nī ncacu dē súcuan tácu cunī nchivī tiñu ñáhnú jā sáhá Yāa Dios jíin dē.

⁴ Juni cúu inī ñayiví tá nūū cúu nduú, de cánúū sáhá nī tiñu Yāa jā ní ntají nduhū. Chi quiji tiempo jā cuu tá nūū cúu jacuáa, jáa nduú cá ná tiñu cuu sáhá nī iin.

⁵ Juni ndéē nī inī ñayiví, de cúu nī luz jā cútu inī ánó nchivī ñayiví, tácu jíicūhun inī jī sīquī Yāa Dios, ncachī yā.

⁶ De tá nī ncuu nī ncāhān yā súcuan, de nī jati yā ntesí yā nūū ñūhún, de nī nsáhá yā ndēhyū jíin ntesí yā, de nī ntee yā sīquī tñūú tēe cuáa.

⁷ De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán nūū pila Silóé de naquete nú tñūú nú, ncachī yā. De tūhun Silóé cáhān: Ndute jā ní scáca ndá dē nī nguenda. Ñúcuán de cuāhān dē, de nī naquete dē tñūú dē, de nī ndunijīn-ni, de cuānohōn dē.

⁸ Ñúcuán de ndá nchivī ndéē ñatin jíin dē, jíin ndá nchivī jā ní jinī jā ní ncuu dē tēe cuáa, nī jīcā tūhún táhán jī: ¿A nsūū tēe yáhá cúu jā jíicān caridad jā ndéē yáhá?

⁹ De sava jī nī ncāhān: Suu dē cúu. De sava cá jī nī ncāhān: Nsūū dē cúu, sochi súcuan cáa dē. De maá dē chí nī ncāhān dē: Suu nī cúu.

¹⁰ Ñúcuán de nī jīcā tūhún ndá jī: ¿De nāsa cúu jā ní nune tñūú nú túsaá?

¹¹ De nī ncāhān dē: Tēe nání Jesús nī nsáhá dē ndēhyū, de nī ntee dē tñūú nī, de nī ncāhān dē jíin nī: Cuáhán nūū pila Silóé de naquete nú tñūú nú. De nī jēhēn nī, de nī naquete nī, de nī nune-ni tñūú nī, ncachī dē.

¹² Ñúcuán de nī jīcā tūhún jī dē: ¿Ní cúu nūū íyó tēe ñúcuán? ncachī jī. Nduú jíin nī, ncachī dē.

Jā ní stíchī ndá tēe fariseo tēe nī ncacu cuáa

¹³ Ñúcuán de nī jēsiáha ndá jī tēe nī ncacu cuáa nūū ndá tēe fariseo.

¹⁴ De quivī nátatú cúu jā ní nsáhá Jesús ndēhyū jā ní nacune yā tñūú dē.

¹⁵ De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún tucu dē nāsa nī nune tñūú dē. De nī ncāhān dē: Nī ntee dē ndēhyū sīquī tñūú sá, de nī naquete sá, de nī ndunijīn-ni tñūú sá, ncachī dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān sava tēe fariseo: Tēe ñúcuán chí nsūū jondē nūū Yāa Dios vāji dē, chí nduú ndéē ī dē quivī nátatú. Sochi sava cá dē nī ncāhān: ¿Nāsa cuu sáhá tēe ñúcuán ndá tiñu ñáhnú de tú tēe íyó cuāchi cúu dē? De nī ncusín inī ndá dē sīquī yā.

¹⁷ De nī jīcā tūhún tucu ndá dē tēe nī ncacu cuáa: Ndóhó, ¿nāsa cáhān nū sīquī tēe jā ní nacune tñūú nú túsaá? De maá dē nī ncāhān dē: Iin tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu dē, ncachī dē.

¹⁸ Sochi ndá tēe hebreo ñúcuán nduú ní ncándija dē jā ní īyo cuáa tēe ñúcuán de nī ndunijīn tñūú dē. De nī ncana ndá dē tatá naná tēe cuáa.

¹⁹ De nī jīcā tūhún ndá dē: ¿A yáhá cúu sēhe nú jā ní ncacu cuáa cáchī nū? ¿Túsaá de nāsa nī ndunijīn tñūú dē mitan?

²⁰ De nī ncāhān tatá dē jíin naná dē: Suu sēhe nī cúu tēe yáhá jā ní ncacu cuáa.

²¹ Sochi nduú jíin nī nāsa nī ndunijīn tñūú dē mitan, de nī nduú jíin nī ní tēe nī nacune tñūú dē. Cātūhún ndá nú maá dē, chí ja ñáhnú dē, de ná cáchī maá dē.

²² Súcuan nī ncāhān tatá dē jíin naná dē, chí yúhú dē ndéhé dē ndá táhán dē tēe hebreo. Chí ja nī nsáhá ndāa ndá tēe ñúcuán jā tú ní iin nchivī cachī jī jā Jesús cúu Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios, de tavā dē jī jā má cúu cá quivī jī inī vehe ī sinagoga.

²³ Jā ñúcuán nī ncāhān tatá dē jíin naná dē: Cātūhún ndá nú maá dē, chí ja ñáhnú dē.

24 Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncana tucu dē tēe nī iyo cuáá. De nī ncāhān dē jín: Cachī cājí nú nūū nī jā cunī jínūū Yāā Dios. Chi jínī ndá nī jā tēe íyó cuāchi cúu tēe nī nacune tīnūū nú.

25 Ñúcuán de nī ncāhān dē: Nduú jínī sá tú íyó cuāchi dē, á naá cúu. De íyó iin jā jínī sá, cúu jā tēe cuáá nī ncuu sá, de mitan chi nī ndunijīn tīnūū sá, ncachī dē.

26 De nī jicā tūhún tucu ndá dē: ¿Nāsa nī nsāhá dē jín nú? ¿Nāsa nī nacune dē tīnūū nú túsaá?

27 De nī ncāhān dē: Ja nī ncachī tūhun sá nūū ndá ní, de nduú cúnī ní cuetáhvi ní. ¿De nūcu cúnī ndá ní jā cachī tucu sá nūū ní? ¿De á suni cúnī ndá ní candíja ní dē, á naá cúu?

28 Ñúcuán de nī ncāhān nēhén ndá jín dē, sá de nī ncāhān cā: Maá nú chi cándíja nú tēe ñúcuán, sochi ndá máá nī chi cándíja nī Moisés.

29 De jínī ndá nī jā ní ncāhān Yāā Dios jín Moisés. Sochi tēe ñúcuán, nī nduú jínī nī ní jondē vāji dē.

30 De nī ncāhān tēe nī iyo cuáá: Sáhvi inī sá jā cáhān ndá ní jāá nduú jínī ní jā vāji dē nūū Yāā Dios, vísō nī nacune dē tīnūū sá.

31 De jínī ō jā Yāā Dios nduú nínī yā jā jicān táhvi nchivī íyó cuāchi. Chi nínī yā jā cáhān ndá máá-nī nchivī jā chíñúhún nūū yā de sáhá jī jā cúnī yā.

32 De nūí tiempo vāji ó, de nduú ní jínī cuitī ō jā nácune iin tēe tīnūū incā tēe nī ncacu cuáá.

33 De tú nsūú jondē nūū Yāā Dios vāji tēe ñúcuán, de mā cūú cuitī sáhá dē iin tīñu sūcuán, ncachī dē.

34 De nī ncāhān ndá tēe hebreo: Ndóhó chi íyó ndasí cuāchi nú jondē quívi nī ncacu nú, ¿de á maá nú stéhén nūū nī, á naá cúu? ncachī dē. De nī ntavā ndá dē tēe ñúcuán yātā vehe īī sinagoga.

Siquī nchivī jā íyó cuáá ánō

35 De nī nīhīn Jesús tūhun jā ní ntavā ndá dē tēe ñúcuán. De nī naquetáhān yā jín dē, de nī ncāhān yā: ¿A cándíja nú Sēhe Yāā Dios?

36 De nī ncāhān dē: Señor, ¿ní iin cúu yā tácuca candíja sá yā?

37 De nī ncāhān Jesús: Ja nī jínī nū nūū yā, de suu cúu nduhū jā cáhān nī jín nú, ncachī yā.

38 Ñúcuán de nī jēcuīñī jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Candíja sá jā maá ní cúu Jētohō sá.

39 De nī ncāhān Jesús: Vāji nī inī ñayivī yáhá jā sáhá ndāā nī sīquī nchivī. Chi nchivī íyó cuáá ánō, ndunijīn inī ánō jī jā jícūhun inī jī sīquī nī. De nchivī jā jāni inī jī jā jícūhun inī jī, sochi nduú, chi sa nducuáá ánō jī, ncachī yā.

40 De sava tēe fariseo jā īñī jín yā, tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē: ¿De á jāni inī nū jā suni tēe nduú jícūhun inī cúu ndá máá nī túsaá?

41 De nī ncāhān Jesús: Tú jā cúu ndá nú tēe nduú jícūhun inī, de mā cōó cuāchi nú. De sīquī jā ní ncāhān ndá nú jā jícūhun inī nū, sochi nduú jétáhvi nú, jā ñúcuán cúu jā cundēe cuāchi nú sīquī nū, ncachī yā.

10

Tūhun yātá sīquī tīcāchī

1 De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú, tá yíhī ndá tīcāchī inī corral jā névāha cáhnú nchivī, de tú iin tēe nduú quívi dē ichi viéhé corral, chi sa incā lado corral cáa dē quívi dē, tēe ñúcuán cúu jācuīhná, chi vāji jā sacuíhná.

2 Sochi tēe quívi ichi viéhé, tēe ñúcuán cúu pastor jā jito tīcāchī.

3 De tēe jito viéhé, nácune dē jā quívi tēe ñúcuán. De tīcāchī dē nácunī tī tāchī dē. De cána dē sívī tīcāchī maá dē, de távā dē tī.

4 De tá nī ntavā dē ndihī tīcāchī maá dē, de yósō nūū dē nūū tī cuāhān dē. De ndá tīcāchī chi níquīn tī dē, chi nácunī tī tāchī dē.

5 De mā cúniquīn tī yātā incā tēe, chi sa cunu tī cunī tī dē, chi nácunī tī jāá nsūú jētohō tī cúu.

⁶ Tūhun yátá yáhá nī ncāhān Jesús jín nchivī, de nduú ní jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā ní ncāhān yā.

Jesús cúu maá pastor vāha

⁷ ņúcuán de nī ncāhān cā Jesús jín nchivī: Jāndāā cāhān nī jín ndá nú: Maá nī cúu tá cúu viéhé corral nūū quívi ndá nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī.

⁸ Ndācā tēe jāá nduú ní ntájí Yāa Dios, jā ní nquiji ndá dē jondē ncháha ca quenda nī, cúu ndá dē tá cúu jācuīhná, chi nduú ní stéhēn dē tūhun ndāā. De nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī, nduú ní jétáhvi ji ndá dē.

⁹ Maá nī cúu tá cúu viéhé. De nchivī jā jín maá nī quívi ji, scácu nī ji. De cúu ji tá cúu ticāchí jā ndívi ndá tí nūū yíhí vāha tí, de quée tucu tí nūū caji vāha tí.

¹⁰ Tēe cuīhná chi maá-ni jā vāji dē jā sacuíhná dē ticāchí, de cahnī dē, de snāā dē tí. De nduhū chi vāji nī tácu cutecū nchivī cúu tá cúu ticāchí nī, de jondē ndetū ndasí coo ji ní cání.

¹¹ Maá nī cúu maá pastor vāha. De pastor vāha chi jito vāha dē ticāchí dē, vísō jondē cuū dē jā jéhē tí.

¹² Sochi iin tēe jā quēhen yāhvi, nsūū pastor tí cúu dē, chi nsūū ticāchí maá dē cúu tí. De tú jínī dē jā vāji yíhí, de sndóo dē ticāchí, de jínu dē cuāhān dē. De yíhí chi tīn tí ticāchí, de sáhá tí jā jítē nuu ticāchí.

¹³ De tēe quēhen yāhvi chi jínu dē cuāhān dē síquī jā ticāchí tátū cúu jā jito dē, de jā ņúcuán nduú cundáhvi inī dē tí.

¹⁴ Maá nī cúu maá pastor vāha. De jínī nī ndācā nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī, de ndá máá ji jínī ji nduhū.

¹⁵ De yáhá cúu tá cúu jā Tatá nī jínī yā nduhū, de maá nī jínī nī Tatá nī. De cuū nī jā síquī nchivī cúu ticāchí nī.

¹⁶ De suni íyó cā nchivī cúu ticāchí nī, de sín sín nchivī cúu ndá ji. De cánuú jā suni quícuēca nī ndá

nchivī ņúcuán. De cuetáhvi ji tūhun jā cāhān nī. De cundeē cāhnú-ni ndihi nchivī cándíja, de coo iin-ni pastor ji.

¹⁷ De Tatá nī mānī ndasí yā jín nī síquī jā jéhē nī maá nī jā cuū nī jā jéhē nchivī, de natecū tucu nī.

¹⁸ Nī iin mā cūū cahnī nduhū, chi maá nī cúu jā jéhē tūhun jā cuū nī. Jā cáchī maá nī de cuū nī, de jā cáchī maá nī de natecū nī, chi sūcuán íyó poder nī. Sūcuán nī ncāhān Tatá nī jā sáhá nī, ncachī yā.

¹⁹ De jā ní jini ndá táhán yā hebreo tūhun yáhá, de nī ncusín tucu inī ji.

²⁰ De cuāhā ji nī ncāhān: ¿Nūcu níni ndá nú tūhun jā cāhān dē? Chi ndóho dē tächī, de nī ntíví xínī dē.

²¹ Sochi sava gā ji nī ncāhān: Nsūū sūcuán cāhān tēe ndóho tächī, tá cúu nūū cāhān tēe yáhá. De iin tēe ndóho tächī, ¿a cuu nacune dē tīnūū tēe cuáá? ncachī ndá ji.

Jā ní ncuyichī inī ndá ji Jesús

²² De tiempo vījin cúu, de ciudad Jerusalén násáhá ndá nchivī vico jā núcūhun inī ji quívi jā ní ncuhī templo cāhnú.

²³ De jica nuu Jesús inī templo, inī corredor jā nání Salomón.

²⁴ De ndá táhán yā hebreo nī ncutútú ji nūū yā, de nī ncāhān ji: ¿Nāsaa cā quívi sáhá nú jā má cúcāhnú inī ndá nī? Chi tú maá nú cúu Cristo, de cachī caji nú nūū ndá nī.

²⁵ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú, de nduú ní ncándíja nú. Ndācā tiñu jā ní ntetíñú Tatá nī nduhū jā sáhá nī, ņúcuán cúu jā stéhēn caji jā maá yā nī ntají nduhū.

²⁶ De nduú cándíja ndá nú, chi nsūū ticāchí nī cúu nú, tá cúu nūū ní ncāhān nī jín nú.

²⁷ Ndá nchivī jā cúu ticāchí nī, chi nácunī ji jā maá nī cúu jā cāhān jín ji. De jínī nī ji, de níquín ndá ji nduhū.

28 De cutecū ji ní cání sáhá nī, de mā tánū tāhvī cuitī ji. De ní iin mā cūú nacandēē ji inī ndahá nī.

29 Maá Tatá nī nī squívi yā ji ndahá nī. De cúñáhnú cā maá yā nsūú cā ndācá cā. De ní iin mā cūú nacandēē ji inī ndahá yā.

30 Maá nī jín Tatá nī, chí iin-ni cúu nī, ncachī yā.

31 Nūcuán de ndá táhán yā hebreo nī nquehen tucu dē yūú já cuāha dē yā.

32 De nī ncāhān yā jín dē: Nī stēhēn ni cuāhā tiñu váha nūú nū já ní nsáhá nī jín poder Tatá nī. ¿De á sīquī já ní nsáhá nī ndá tiñu váha cúu já cuāha nū yūú nduhū, á naá cúu? ncachī yā.

33 De nī ncāhān ndá dē: Nsūú sīquī já ní nsáhá nū tiñu váha cúu já cuāha nī yūú ndóhó, chí sīquī já cáhān nū tūhun nāvāha já quītī inī Yāa Dios, chí cáchī nū já inuú cúu nū jín Yāa Dios. Chí tēe-ni cúu nū, de sáhá nū já inuú cúu nū jín Yāa Dios, ncachī ndá dē.

34 De nī ncāhān Jesús: Yósō nūú tutū ley já névāha ndá nū já ní ncāhān Yāa Dios: Tá cúu yāa cúu ndá nchivī cándija, cáchī Yāa Dios, cáchī tutū.

35 De jínī ō já má cūú cāhān ō jáa nduú cāhān ndāa tutū ī. Chí nī ncāhān yā já ndá nchivī já ní ncandija tūhun yā, cúu ji tá cúu yāa. De víhī cā cúu nduhū.

36 ¿Túsaá de nūcu cāhān ndá nū já tūhun nāvāha cúu já ní ncāhān ni já Sēhe Yāa Dios cúu nī? Chí maá Yāa Dios nī jani yā nduhū sīquī tiñu ī, de nī ntají yā nduhū vāji nī inī ñayīví.

37 Tú nduú sáhá nī tiñu sáhá Tatá nī, túsaá de mā cándija ndá nū nduhū.

38 Sochi tú sáhá nī, de visō nduú cándija nū nduhū, de cándija nū sīquī ndá tiñu sáhá nī. De súcuán de cucáhnú inī nū já iin-ni cúu Tatá nī jín nī, de iin-ni cúu nī jín Tatá nī, ncachī yā.

39 Nūcuán de ndúcú tucu ndá dē tiñ dē yā. Sochi nī ndoñuhūn yā-ni nūú ndá dē cuāhān yā.

40 De cuānohōn yā yūte Jordán ichi nūú quenda ncandī, nūú ní Iyo Juan nī scuéndutē dē. De nī ndēē yā ñúcuán.

41 De nī nquenda cuāhā nchivī nūú yā, de nī ncāhān ndá ji jín táhán ji: Ndāa chí visō nduú ní nsáhá Juan nī iin tiñu ñáhnú, de nī ncundaā ndihi tūhun já ní ncāhān dē sīquī nāsa sáhá tēe yáhá, ncachī ji.

42 De cuāhā nchivī ñúcuán nī ncandija ji yā.

11

Jā ní jīhī Lázaro

1 De nī Iyo iin tēe cúhū, nání dē Lázaro. De maá dē jín cuāha dē María jín Marta, cúu ndá dē nchivī ñūú Betania.

2 De María já cúu cuāha Lázaro, suu ña cúu já ní nchihi aceite perfume jēhē Jētohō ō, de nī nasíchī ña jín ixi xínī ña.

3 De ndúú cuāha dē ñúcuán nī ntetiñū ña tūhun cuāhān nūú Jesús: Señor, tēe já mǎnī ní jín, cúhū dē, cáchī ña, ncachī mozo.

4 De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncāhān yā: Cuēhē yáhá chí nsūú cuēhē já cuū dē cúu. Chí sa sáhá Yāa Dios já cunī nchivī nāsa cúñáhnú yā. Chí nduhū, Sēhe Yāa Dios, jín cuēhē yáhá de stēhēn ni já suni cúñáhnú maá nī, ncachī yā.

5 De mǎnī Jesús jín Marta jín cúhū ña jín Lázaro.

6 De visō súcuán de tá nī nihīn yā tūhun já cúhū dē, de nī nquendōo yā ūú cā quívī nūú ndēē yā.

7 Nūcuán de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Ná cóhōn quīnohōn ō región Judea.

8 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: Maestro, cáta ñatin-ni quívī cúu já ndúcú ndá táhán ō hebreo cuāha dē yūú ní. ¿De á cúnī ní quīhīn tucu ní ñúcuán, á naá cúu? ncachī dē.

9 De nī ncāhān Jesús: Mā cūu cahni nchivī nduhū de tú ncháha ca quenda maá quivī cuū nī. Chī jā íyó nī ñayiví yáhá cúu tá cúu jā íyó ūxī ūū hora iin nduú. De jā sáhá nī jā cúnī Yāa Dios, de súcuán cúu nī tá cúu tēe jā jīca nduú, de nduú scáchihi dē jēhē dē, chī nijin nūū dē ñayiví yáhá.

10 Sochi tēe jāá nduú sáhá jā cúnī Yāa Dios, chī modo jā jīca dē jacuáa, de modo jā scáchihi dē jēhē dē, chī nduú cútūu inī ánō dē, ncachī yā.

11 Ñúcuán de nī ncāhān tucu yā: Amigo ō Lázaro quíxīn dē, de quíhīn nī jā sndóto nī dē, ncachī yā.

12 Ñúcuán de ndá tēe scuáha nī ncāhān dē: Señor, tú quíxīn dē de jīnī ō jā nduvāha dē.

13 Sochi Jesús chī súcuán nī ncāhān yā jā ní jīhī dē. De jāni inī ndá tēe scuáha jā quíxīn ndija dē.

14 Ñúcuán de nī ncāhān cājī yā: Ja nī jīhī Lázaro.

15 De cúsi inī nī jāá nduú ní íyo nī ñúcuán, tácuva vāha cā candíja ndá nú tá cunī nū tiñu ñáhnú jā sáhá nī. Túsaá de ná cóhōn nūū ndiyi ñúcuán, ncachī yā.

16 Ñúcuán de Tomás, tēe cúu cuátī, nī ncāhān dē jīnī ndá táhān dē jā scuáha jīnī yā: Suni ná cóhōn tácuva cuū ō jīnī yā, ncachī dē.

Jesús cúu jā sáhá jā natecū de cutecū ní cánī

17 De tá nī nguenda Jesús, de jīnī yā ja nī ncuu cūmī quivī jā ní ncujuhū Lázaro.

18 De ñatin-ni íyó ñuū Betania jīnī ñuū Jerusalén, chī tá ūū kilómetro yósávā.

19 De Marta jīnī María, nī nguenda cuāhā táhān ña hebreo jā cáhān jī tūhun ndeé inī jīnī ña jā ní jīhī cuāha ña.

20 De tá nī nihīn Marta tūhun jā vājī Jesús, de nī nquee ña cuātahān ña yā. De María chī nī ndōo ña vehe.

21 De nī ncāhān Marta jīnī Jesús: Señor, tú ní íyo ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu.

22 De vísō súcuán de jīnī sá jā ndācá jā cācān ní nūū Yāa Dios, de sáhá yā, ncachī ña.

23 De nī ncāhān Jesús jīnī ña: Natecū cuāha nú, ncachī yā.

24 De nī ncāhān Marta: Jīnī sá jā natecū dē quivī jā natecū ndācá ndiyi jondē quivī jīnu ñayiví.

25 De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu Yāa jā sáhá jā natecū nchivī jīnī jā cutecū jī ní cánī. Nchivī cándíja jā scácu nī jī, vísō ná cúu jī, de natecū jī.

26 De nchivī jā tēcū de candíja jī nduhū, cutecū jī ní cánī andiví. ¿A cándíja nú tūhun yáhá? ncachī yā.

27 De nī ncāhān ña: Señor, cándíja sá jā maá ní cúu Cristo Sēhe Yāa Dios, jā cáchī tutū jā quiji inī ñayiví, ncachī ña.

Jā ní jacu Jesús nūū yíyuhū Lázaro

28 De tá nī ncāhān ña súcuán, de cuāhān ña-ni, cuācana yuhū ña cūhū ña María: Maá Maestro nī nguenda yā, de cána yā ndóhó, ncachī ña.

29 De jā ní jīnī María tūhun yáhá, de ñamā nī nacuiñī ña, de cuāhān ña nūū yā.

30 De ncháha ca quivī Jesús ñuū, chī nī nguendōo yā nūū ní jētahān Marta yā.

31 De nchivī hebreo jā ndeé inī vehe jīnī María jā cáhān jī tūhun ndeé inī jīnī ña, nī jīnī jī jā ñamā nī nacuiñī ña cuāhān ña. De nī jēcuniquīn ndá jī ña, chī jāni inī jī jā cuāhān ña cuacu ña jondē nūū yíyuhū ndiyi.

32 Ñúcuán de nī nguenda María nūū íyó Jesús, de nī jēcuiñī jītī ña nūū jēhē yā, de nī ncāhān ña: Señor, tú ní ndeé ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu, ncachī ña.

33 De nī jīnī Jesús jā jácu ña jīnī jā jácu ndá nchivī jā vājī jīnī ña. De nī ncuécá ndasí inī yā, de nī ntahúhvi inī yā jā cúndáhvi inī yā jī.

34 De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Ní cúu nūū ní nchiyuhū ndá nú dē? De nī ncāhān ña jín yā: Ná cohōn de cunī ní, Señor, ncachī ña.

35 De nī jacu Jesús.

36 Ñúcuán de nī ncāhān ndá nchivī hebreo jín táhán ji: Cündehé nācā mānī ndasí nī iyo dē jín ndīyi ñúcuán.

37 De sava ji chi nī ncāhān ji: Tēe yáhá já ní nacune dē tīnūū tēe cuáá, ¿á mā cúu sáhá dē já má cúu Lázaro nícu? ncachī ji.

Jā ní nastécū yā Lázaro

38 De nī ntahúhvī ndasí tucu inī Jesús, de nī nguenda yā nūū yíyuhū ndīyi. De iin yavī cava cúu, de yúyávi ñúcuán ndasí iin yūū.

39 De nī ncāhān yā: Sáhá jíyo ndá nú yūū jīñā, ncachī yā. De Marta, cuāha ndīyi ñúcuán, nī ncāhān ña: Señor, ja jéhēn xicō dē, chi ja nī ncuu cūmī quivī yíyuhū dē.

40 De nī ncāhān Jesús jín ña: ¿A nsūú ja nī ncāhān nī jín nú já tú candíja nú de cunī nū já cúñáhnú ndasí Yāa Dios jín poder yā? ncachī yā.

41 Ñúcuán de nī nsáhá jíyo ndá dē yūū já ndasí yúyávi ndīyi. De nī nūcündehé-ni Jesús ichi andivī, de nī ncāhān yā: Tatá, ná cútahvī sá nūū ní já sáhá ní já jícān sá.

42 De jínī sá já níní sáhá ní já jícān sá. De já quendōo vāha nchivī íñí yáhá cúu já súcuán cáhān sá, tácuá ná cándíja ji já maá ní nī ntají sáán.

43 De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī ncāhān jee yā: Lázaro, quee quiji nú, ncachī yā.

44 De nī nquee-ni tēe já ní jīhī, de ñúsúcún ndahá dē sīhin dē jín tira sahma. De nūū dē ñúsúcún iin sahma. De nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī: Nandají ndá nú sahma ñúsúcún dē, tácuá cuu caca dē, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun já cahní dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Ñúcuán de cuāhā nchivī hebreo já ní nguenda nūū María, nī ncandíja ji Jesús, chi nī jinī ji tiñu já ní nsáhá yā.

46 Sochi sava ji cuāhān ji nūū ndá tēe fariseo, de nī ncachī tūhun ji nāsa nī nsáhá Jesús.

47 Ñúcuán de ndá tēe fariseo jín ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē junta jín ndá cá tēe cúñáhnú. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nāsa sáhá ó? Chi tēe ñúcuán sáhá ndasí dē tiñu ñáhnú.

48 De tú cuāha ó tūhun já sáhá cá dē súcuán, de ndivīi nchivī candíja ji dē. De quiji ndá tēe nación Roma já cúñáhnú, de canī dē templo cáhnú ó, de scútē nuu dē nchivī nación ndācá ó, ncachī ndá dē.

49 De iin táhán dē já nání Caifás, já cúu maá sūtū cúñáhnú cá cuīyā ñúcuán, nī ncāhān dē: Ndá ndóhó chi nduú jínī cuitī nū,

50 ni nduú jícūhun inī nū já vāha cá já cuū iin tēe já jéhē nchivī nación ndācá ó nsūú cá já naā ndivīi ó, ncachī dē.

51 De nduú ní ncāhān dē tūhun yáhá já jáni inī maá dē. Chi sīquī já cúu dē sūtū cúñáhnú cá cuīyā ñúcuán, de nī nsáhá Yāa Dios jín dē já ní nacani dē tūhun já cuū Jesús já jéhē nchivī nación hebreo.

52 De nsūú maá-ni já jéhē nación hebreo, chi suni já jéhē ndivīi nchivī já cúu sēhe Yāa Dios já ní jītē nuu ndācá nación, tácuá inuú-ni cuu ndá ji.

53 De jondē quivī ñúcuán de ndācá tēe hebreo já cúñáhnú, nī scáni táhán ndá dē tūhun já cahní dē Jesús.

54 De já ñúcuán nduú cá ní jíca nijīn yā nūū ndá táhán yā hebreo, chi nī nquee yā región Judea, de cuāhān yā iin ñuū nání Efraín, nūū íyó ñatin ñuhun tíhá. De ñúcuán nī ndeē yā jín ndá tēe scuáha jín yā.

55 De nī ncuñatin vico pascua já násáhá ndá nchivī hebreo. De cuāhā nchivī ndācá ñuū ñúcuán

cuāhān ji Jerusalén, tácuá squíncuu ji jā cáhān ley jā cuchi ji ndundoo ji nūū Yāā Dios, de sá de quijéhé vico pascua.

⁵⁶ De nánducú ndá ji Jesús, de jícā tūhún táhán ji inī templo: ¿Nāsa jáni inī ndá nú? ¿A quiji dē vico, á nduú? ncachī ji.

⁵⁷ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo nī ndacu dē tiñu jā tú ní iin nchivī jínī ji ní nūū íyó yā, de ná cáchī tūhun ji, tácuá tiin ndá dē yā.

12

Jā ní nchihi María perfume jēhē Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ De cúmanī iñū cā quīvī de coo vico pascua. De nī jēhēn tucu Jesús ñūū Betania nūū ndéē Lázaro, tēe jā ní jīhī de nī nastécū yā dē.

² De nī nsáhá ndá ji iin vico jā cuxínī ji jíin yā jā íyó yíñúhún ji jíin yā. De Marta nī jani ña cōhō. De Lázaro yájī dē stāā jíin yā nūū mesa jíin ndá cā nchivī.

³ Ñúcuán de María nī nguenda ña jíin tá sava litro aceite perfume jā cúu ndinuhun itā nardo, jā yāhvi ndasí ndéē. De nī nchihi ña jēhē Jesús, de nī nasíchī ña jíin ixi ña. De níi inī vehe nī nchitú xicō perfume.

⁴ Ñúcuán de nī ncāhān Judas Iscariote sēhe Simón, iin tēe scuáha jíin yā, de suu dē cúu jā nastúu dē yā:

⁵ ¿Nūcu nduú ní ncúyāhvi perfume yáhá jā ūnī ciento denario, de cuāhā ó nūū nchivī ndāhvi nícu?

⁶ Súcuán nī ncāhān dē, nsūū jā cúndáhvī ndija inī dē nchivī ndāhvī, chi sa jā cúu dē tēe cuíhná. Chi maá dē née itīn xūhún, de quéhen cuíhná dē jā jáquín ndá tēe ñúcuán.

⁷ Sá de nī ncāhān Jesús: Mā stāhān nū ña. Chi jā ní nsáhá ña yáhá cúu jā ní nsáhá túha ña nduhū jōndē quīvī jā quiyuhū ni.

⁸ Chi níi cánī ndéē nchivī ndāhvī jíin nū, sochī nduhū chi mā cūndēē ní cā jíin nú, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahnī dē Lázaro

⁹ De cuāhā nchivī hebreo nī jini ji tūhun jā ndéē yā ñūū Betania. De nī nguenda ndá ji, de nsūū maá-ni jā cúni ji cūndéhé ji nūū Jesús, chi suni cúni ji cūndéhé ji nūū Lázaro, tēe jā ní nastécū yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú nī scáni táhán dē tūhun jā suni cahnī dē Lázaro.

¹¹ Chi jā síquī Lázaro de nī ncujiyo cuāhā táhán dē hebreo nūū dē, de cándija ji Jesús.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² De incā quīvī, de ndá nchivī cuāhā jā ní nguenda vico pascua, nī jini ji tūhun jā vají Jesús Jerusalén.

¹³ De nī jahnū ji ndahá ñūū, de nī nquee ji cuātahān ji yā. De nī ncana jee ndá ji: Cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā vají jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Vāha ndasí Yāā cúu Rey maá ó nchivī Israel, ncachī ji.

¹⁴ De nī nīhīn Jesús iin burro, de nī jēcōsō yā tī, tá cúu nūū cáhān tutū II:

¹⁵ Nchivī Jerusalén jā suni nání Sión, mā cúyūhú ndá nú.

Yáhá cūndéhé nú jā vají Rey nū, de yósó yā iin burro.

Cáchī tutū.

¹⁶ De quīvī ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nduú ní jícūhun inī dē jā súcuán quée ndaā ndācá jā yósó nūū tutū II. De jōndē tá nī nduñáhnú Jesús jā cuānohōn yā andiví, de sá de nī nūcūhun inī dē ndá tūhun jā yósó síquī yā, jíin jā súcuán nī nsáhá ndá dē jíin yā.

¹⁷ De ndá nchivī jā ní íyo jíin yā tá nī ncana yā Lázaro nūū yiyuhū dē, de nī nastécū yā dē, nī nacani ji tūhun nāsa nī nsáhá yā.

¹⁸ Jā ñúcuán cúu jā ní nquee nchivī cuāhā, nī jētahān ji yā, chi

nī jini ji tūhun jā ní nsāhá yā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā.

¹⁹ Ñúcuán de nī ncāhān ndá máá tēe fariseo: Mitān de ja nī jini ō jā má cūū cuītī cā cašī ō. Chi ndéhé ō jā ndivī cuītī nchivī cuāhān ji jín dē, ncachī ndá dē.

Nchivī nación Grecia nánducú ji Jesús

²⁰ De sava nchivī nación Grecia, suni nī nguenda ji Jerusalén vico pascua jā chiñúhún ji Yāa Dios.

²¹ De nī nguenda ndá ji nūū Felipe, tēe ñuū Betsaida ndáñuū Galilea. De nī ncāhān ji jín dē: Señor, cūnī ndá sá cāhān sá jín Jesús, ncachī ji.

²² De nī jēhēn Felipe, nī ncachī tūhun dē nūū Andrés. De ndúū dē cuācachī tūhun dē nūū Jesús.

²³ De nī ncāhān Jesús jín dē: Ja nī nguenda quīvī jā nduñáhnú maá Yāa nī nduu tēe.

²⁴ De ndāā cāhān ni jín ndá nú, iin nūnī trigo tú mā níncava nūū ñúhún jā quiyuhū, túsaá de coo mátúhún-ni. Sochi tú quiyuhū, de nacayā cuāhā ndasí. De suni súcuán cánuú jā cuū ni de quiyuhū ni, tácuca coo cuāhā nchivī jā nduu ji sēhe Yāa Dios.

²⁵ De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū, de tñnū tñhvī ji. De nchivī jā jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū inī ñayiví yáhá, cutecū ji ní cání andiví.

²⁶ De tú ní nchivī cūnī ji satíñú ji nūū ni, de ná cúniquin ji nduhū. De nūū cundeē maá nī, suni ñúcuán cundeē nchivī satíñú nūū ni. De nchivī jā satíñú nūū ni chi sāhá Tatá nī jā cuñáhnú ji.

Jā ní ncāhān Jesús jā cuū yā

²⁷ De mitān de cúcuécá ndasí inī ní sáhá tñndóhó jā quiji síquī nī. ¿De nāsa cāhān ni? ¿A cāhān ni jín Tatá nī: Scácu ní sāán nūū tñndóhó jā quiji síquī sá, cachī nī? Mā cūū, chi jā síquī ñúcuán cúu jā ní nquiji nī ñayiví.

²⁸ Tatá, stéhēn ní jā cúñáhnú ndasí ní jín poder ní, ncachī yā. Ñúcuán de ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Ja nī stéhēn ní jā cúñáhnú nī, de stéhēn tucu nī incā vuelta, ncachī yā.

²⁹ De nī jini ndá nchivī inī ñúcuán, de nī ncāhān ji jā taja cána. De sava cā ji nī ncāhān: Iin ángel Yāa Dios nī ncāhān jín yā.

³⁰ De nī ncāhān Jesús jín ji: Nduú ní ncāhān Yāa Dios tūhun yáhá jā síquī nduhū, chi sa síquī ndá máá nú tácuca cūnī nū jā ní ncāhān yā jín nī.

³¹ Mitān cúu jā sándaā Yāa Dios síquī cuāchi nchivī ñayiví yáhá. Mitān cúu jā scúnu yā jāñēhén jā tátunī inī ñayiví yáhá.

³² De nduhū, tá jīnu cundita caa nī cuū ni inī ñayiví, de sáhá nī jā cuu inī ndá nchivī quīvī ji ndahá nī, ncachī yā.

³³ Súcuán nī ncāhān yā jā stéhēn yā nāsa modo cuū yā.

³⁴ De nī ncāhān nchivī jín yā: Nī jini ndá sá tūhun jā cāhān tutū ley Yāa Dios jā névāha ō, jā Cristo cutecū yā ní cání. ¿De nūcu cāhān ní jā Yāa nī nduu tēe, cánuú cundita caa yā cuū yā? ¿Ní iin cúu maá Yāa nī nduu tēe túsaá? ncachī ji.

³⁵ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quīvī cundeē ni jín ndá nú jā cúu nī luz jā cúnijīn inī ánō nū. Túsaá de mitān juni íyó cā luz ni jín nú, de caca nú jín, chi iin sanaā-ni de cuāhān ni, de quendōo nú modo nūū neē. Chi nchivī jīca modo nūū neē, nduú jínī ji ní cúu nūū quíhīn ji.

³⁶ Túsaá de juni ndéē cā ni jín nú, de candíja nú nduhū jā cúu nī luz, tácuca nduu nú nchivī jīca jín luz, ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de cuāhān yā-ni, de nduú cā ní stéhēn yā maá yā nūū ji.

Jāa nduú ní ncándíja nchivī hebreo jā cúu yā Cristo

³⁷ De vísō cuāhā tiñu ñáhnú nī nsāhá Jesús jā stéhēn yā poder yā nūu nchivī, de nduú ní ncándíja jī yā.

³⁸ Chi cánuú quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán:

Tátā Yāa Dios, nduú ní ncándíja ndá nchivī tūhun jā ní nacani sá, de nduú ní ncándíja jī tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ní poder ní nūu jī. Ncachī Isaías.

³⁹ Jā ñūcuán nduú ní ncūu candíja ndá jī, chī nī ncāhān tucu Isaías:

⁴⁰ Nī nsāhá Yāa Dios modo jā cuáá áno ndá jī, jín jā cūnīhin inī jī, tácu coo modo jā má cūnī ndá jī, de nī mā jícūhun inī jī, nī mā násāma inī jī quīvi jī nūu nī, jā nasāhá vāha nī áno jī nūu cuáchi jī.

Ncachī Cristo, cáchi tutū.

⁴¹ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Isaías, chī ja nī jínī dē nāsa cūñáhnú ndasí Jesús, de nī ncāhān dē nāsa coo quīvi jā quiji yā.

⁴² De vísō sūcuán de cuāhā nchivī hebreo chī nī ncandíja jī yā, de suni jondē jín sava tēe tátúnī. Sochi nduú ní ncáchi ndá dē jā cándíja dē yā, chī sīquī jā yúhú dē tēe fariseo. Chī tú sūcuán de mā cuáha cā ndá tūhun jā quīvi dē vehe īī sinagoga.

⁴³ Chī ndá tēe tátúnī cúsiī cā inī dē jā cuñáhnú dē sáhá nchivī, nsūu cā jā cuñáhnú dē sáhá Yāa Dios.

Tūhun jā cáhān Jesús cúu jā sáhá ndāā sīquī nchivī

⁴⁴ De nī ncāhān jee Jesús: Nchivī cándíja nduhū, de nsūu mātúhún-nī nduhū cándíja jī, chī suni cándíja jī jondē maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū.

⁴⁵ De nchivī jínī nūu nī, suni jínī jī nūu Yāa nī ntají nduhū.

⁴⁶ Maá nī jā cúu luz jā cūnijīn inī áno nchivī, nī nguījī nī inī ñayiví tácu ndá nchivī cándíja nduhū, mā cācá jī modo nūu neē.

⁴⁷ De tú iin nchivī jínī jī tūhun cáhān nī, de tú nduú jétáhvī jī, de nsūu nduhū cúu jā sáhá ndāā sīquī jī. Chī nduú vāji nī jā nacunehen nī cuāchi sīquī nchivī ñayiví, chī sa jā scácu nī jī.

⁴⁸ De nchivī jā squéne yichī nduhū, de nduú jétáhvī jī tūhun cáhān nī, íyó iin jā sáhá ndāā sīquī jī. Suu ndācá tūhun jā ní ncāhān nī, tūhun ñūcuán cúu jā nacunehen cuāchi sīquī jī quīvi jīnū ñayiví.

⁴⁹ Chī nduú cáhān nī jā cúu inī maá nī, chī Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū, maá yā nī ndacu nūu nī nāsa cáhān nī jín nāsa stéhēn nī.

⁵⁰ De jínī nī jā tūhun ndácu Tatá nī sáhá jā cutecū nchivī níí cání. Túsaá de ndá tūhun jā cáhān nī, chī maá-nī tūhun jā ní ncachī Tatá nī cúu, ncachī yā.

13

Jā ní naquete yā jēhē ndá tēe scuáha

¹ De jañíni incā quīvi de quijéhe vico pascua. De ja jínī Jesús jā ní nguenda quīvi jā quee yā ñayiví yáhá quīnohōn yā nūu Tatá yā. De nínī cūndáhvī inī yā nchivī maá yā jā íyó inī ñayiví. De mitan jā ní ndihi quīvi jā íyó yā ñayiví, de sáhá yā iin tiñu jā stéhēn cāji yā jā cūndáhvī inī yā jī.

² De tāchī cūñáhnú ja nī scúu inī áno Judas Iscariote sēhe Simón, jā mitan nastúu dē yā.

³ De jínī Jesús jā vāji yā jōndē nūu Yāa Dios, de quīnohōn yā nūu Yāa Dios. De jínī yā jā ní nsāhá Tatá yā jā cūñáhnú yā sīquī ndihi-nī.

⁴ De cúxínī yā jín ndá tēe scuáha jín yā, de nī nacuiñī yā. De nī stáá yā sahma níjin yā, de nī juhni yā iin toalla chíjin yā.

⁵ De nī nchuhun yā ndute inī iin tījēhēn. De nī nguijéhe yā náquete yā jēhē ndá tēe scuáha. De násichī yā jín toalla jā núhni chíjin yā.

⁶ De nī nquenda yā nū Simón Pedro. De nī ncāhān Pedro jín yā: Señor, ¿á sa maá ní naquete ní jēhē sá?

⁷ De nī ncāhān Jesús: Nduú jícūhun inī nū jā sáhá nī mitan, de cúcuéé cā de jícūhun inī nū.

⁸ De nī ncāhān Pedro jín yā: Mā náquete cuitī ní jēhē sá. De nī ncāhān Jesús: Tú mā náquete nī jēhē nū, de mā cūú coo inuú inī nū jín nī.

⁹ De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, tú sūcuán cúu de nsūú mātúhún-ni jēhē sá, chí saá-ni ndahá sá jín xīnī sá naquete ní, ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Tēe jā cáta nī jichi, nduú jini ñúhún ndundoo ní dē, chí maá-ni jēhē dē, chí ja íyó ndoo ní dē. De ndá ndóhó, chí ja nī ndundoo nú. Sochi nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo, ncachī yā.

¹¹ Chí ja jínī yā ní iin dē cúu jā nastúu dē yā, de jā ñúcuán nī ncāhān yā: Nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo.

¹² De tá nī ncuu nī naquete yā jēhē ndá dē, de nī naquehen yā sahama níjin yā, de nī nūcundeē yā nūú mesa. De nī ncāhān yā: ¿A jícūhun inī ndá nú nā cuá cúu jā ní nsáhá nī jín nú?

¹³ Cáhān ndá nú jā Maestro nū jín Jētohō nū cúu nī, de ndāā cáhān ndá nú, chí suu cúu ndija nī.

¹⁴ Túsaá de vísó Maestro nū jín Jētohō nū cúu nī, de nī naquete nī jēhē ndá nú, de suni sūcuán cánuú jā naquete ndá máá nú jēhē táhán nú.

¹⁵ Chí tiñu yáhá nī nsáhá nī jā stēhēn nī nūú nū jā suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú mozo nūú táhán nú, tá cúu nūú ní nsáhá nī maá nī mozo nūú ndá nú.

¹⁶ Jāndāā cáhān nī jín nú jā iin mozo nduú cúñáhnú dē nūú patrón dē, de tēe jica tiñu nduú cúñáhnú dē nūú tēe jā ní ntají dē. Túsaá de ndá máá nú cúu mozo nī, de suni sūcuán

cánuú sáhá nú maá nú nūú táhán nú tá cúu nūú ní stēhēn nī nūú nū.

¹⁷ De tú nī jícūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de nācā ndetū táhvī nū tú squincuu nú.

¹⁸ Sochi nduú cáhān nī jā ndihi nú ndetū, chí ja jínī ní ndá nú jā ní nacāji nī. De cánuú quee ndāā tūhun yáhá jā cáhān tutū ī: Tēe yājī stāā jín nī, nī ndicó cóo dē sīquī nī, cáchī tutū.

¹⁹ De mitan de ja cáchī tūhun nī nūú nū ndācá jā coo jondē ncháha ca coo, tácuá tá coo, de candíja nú jā maá nī cúu Yāā nī ntají Yāā Dios.

²⁰ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā nā-ni nchivī cuetáhvī jí ndācá jā tají nī, de nduhū cuetáhvī ji. De nchivī jétáhvī nduhū, suni jétáhvī ji Yāā nī ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā nastúu Judas yā (Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ De tá nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí inī yā. De nī ncāhān cājí yā: Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā iin nú nastúu nduhū, ncachī yā.

²² Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā, nī nūcūndēhé nūú táhán dē, jáni inī ndá dē ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²³ De iin tēe scuáha jā mánī cā yā jín, ndēē dē xín yā nūú mesa jā cúxínī ndá dē jín yā.

²⁴ De nī nsáhá Simón Pedro seña nūú dē jā ná cáthún dē yā ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²⁵ De tēe ñúcuán nī scáyí dē maá dē nūú Jesús, de nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Ná chūndaji nī stāā de cuáha nī nūú iin dē, de suu tēe ñúcuán cúu, ncachī yā. De nī nchundaji yā stāā, de nī jēhe yā nūú Judas Iscariote sēhe Simón.

²⁷ De tá nī nquehen dē stāā ñúcuán, de nī nquīvi-ni Satanás inī ánō dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Tiñu jā sáhá nú, de ñamā sáhá nú, ncachī yā.

²⁸ De ni iin tēe yáji stāa jín yā, nduú ní jícūhun inī dē nūcu cáhān yā súcuán jín dē.

²⁹ Chi sava dē jáni inī dē jā ní ncāhān yā jín Judas jā cueen dē jā jini űúhún yā vico, á jā cuāha dē jacū xūhún nū nchivī ndāhvī. Chi maá dē ndíso itin xūhún.

³⁰ De tá ní nchaji dē stāa űúcuán, de ní nquee dē-ni cuāhān dē. De ja ní ncuāa.

Jā ní ndacu yā tiñu jée

³¹ űúcuán de tá cuāhān Judas, de ní ncāhān Jesús: Mitan de nduhū, Yāa ní nduu tēe, stéhēn ni nāsa cúñáhnú ní, de suni jín nduhū de cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāa Dios.

³² De tú jín nduhū cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāa Dios, túsaá de suni stéhēn Yāa Dios nāsa cúñáhnú nduhū jā cúu ní Sēhe yā. De űamā-ni stéhēn yā.

³³ Séhē, nduú cá nahán cundeē ní jín ndá nú. De nanducú nú nduhū, de tá cúu nū ní ncāhān ní jín ndá táhán ó hebreo, suni súcuán cáhān ní jín ndá nú mitan jā mā cúu cuēe nū nū quihín ni.

³⁴ De mitan de ndácu ní iin tiñu jée nū ndá nú, jā cundáhvī inī nū táhán nú. Tá cúu nū cundáhvī inī ní ndá maá nú, suni súcuán cundáhvī inī nū táhán nú.

³⁵ De tú cundáhvī inī nū táhán nú, de súcuán de cunī ndācá nchivī jā cúu nú tēe scuáha jín ní, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cachī dē jā jini dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ De ní ncāhān Simón Pedro jín yā: Señor, ¿ní cúu nū quihín ní túsaá? De ní ncāhān Jesús: Nū quihín ní chi mā cúu cuniquín nū nduhū mitan, de cúcuéé cá de cuēe nū.

³⁷ De ní ncāhān Pedro: Señor, ¿nūcu mā cúu cuniquín sá níhín mitan? Nduú yūhú sá vísó cuú sá jā jéhē ní, ncachī dē.

³⁸ De ní ncāhān Jesús: ¿A jáni inī nū jā má cúyūhú nú cuú nū jā jéhē

ni? Jándāa cáhān ní jín nú jā jondē ncháha ca cana lohlo, de űnī vuelta cuyūhú ní de cáhān nū jāa nduú jini nū nduhū, ncachī yā.

14

Jesús cúu ichi jā jinu ó nū Tatáyā

¹ De ní ncāhān cá yā: Mā cúcuéé inī ndá nú síquī ndācá tündóhó. Candíja nú jā sáhá Yāa Dios jéhē nū, de suni candíja nú jā sáhá ní jéhē nū.

² Chi nū ndēe Tatá ní, íyó cuāhā vehe jā cundeē ndá nú. De tú nsūú súcuán íyó, de ja ní ncachī tūhun ní nū nū nícu. Túsaá de quihín ní sáhá tūha ní nū cundeē ndá nú.

³ De jā quihín ní sáhá tūha ní, de ndiji ní quínacueca ní ndá nú cōhōn, tácuu suni cundeē nū nū cundeē maá ní.

⁴ De ja jini ndá nú ní jondē quihín ní, de ja jini nū nāsa cuēe nū űúcuán, ncachī yā.

⁵ De ní ncāhān Tomás jín yā: Señor, nduú jini ndá sá ní jondē quihín ní, ¿de nāsa cunī sá ichi cuēe sá űúcuán túsaá?

⁶ De ní ncāhān Jesús jín dē: Maá ní cúu ichi jā jinu nū andiví, de maá ní cúu tūhun ndāa jín tūhun jā cutecū nū ní cání. De ní iin mā cúu jinu nū Tatá ní de tú nduú nduhū.

⁷ De tú ja ní jini nū nduhū, de suni ja ní jini nū Tatá ní túsaá. De mitan de ja jini ndá nú yā, chi ja ní jini nū nū ní, ncachī yā.

⁸ De ní ncāhān Felipe jín yā: Señor, stéhēn ní Tatá ní nū sá, de ná cúvāha inī ndá sá, ncachī dē.

⁹ De ní ncāhān Jesús: Felipe, ja ní ncuu cuāhā quiví jica ní jín ndá nú, ¿de á ncháha ca cunī nū ní iin cúu nduhū? Tēe jā ndéhé nū ní, suni ndéhé dē nū Tatá ní. ¿Túsaá de nūcu cáhān nū jā stéhēn ní Tatá ní nū nū?

¹⁰ ¿A nduú cándíja nú jā iin-ni cúu ní jín Tatá ní, de Tatá ní iin-ni cúu yā jín ní? Ndācá tūhun jā cáhān ní jín nú, nsūú tūhun maá ní cúu. Chi

Tatá nī jā iin-ni cúu yā jíin nī, maá yā sáhá ndācá tiñu jā sáhá nī.

¹¹ Candíja ndá nú jā iin-ni cúu nī jíin maá Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíin nī. De tú nduú cúu candíja ndá nú, sochi candíja nú maá síquī ndācá tiñu sáhá nī.

¹² Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú, tú ní iin nchivī candíja ji nduhū, de tiñu ñáhnú jā sáhá nī yáhá, suni sáhá ji. De ñáhnú cā tiñu sáhá ji nsūū cā yáhá, chí quínohōn ni nūū ndēē Tatá nī.

¹³ De ndācá nā-ni cúu jā cācān nū nūū Tatá nī síquī jā cāndíja nú jā cúu nī Sēhe yā, de sáhá nī jā cācān nū, de súcuán stéhēn ni jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

¹⁴ Chi níní sáhá nī ndācá nā-ni cúu jā cācān nū síquī jā cāndíja nú nduhū.

Jā ní nquee yuhú yā jā tetiñú yā Espíritu Santo

¹⁵ De tú mānī ndá nú jíin nī, de squíncuu nú tiñu ndācu nī nūū nū.

¹⁶ De cācān táhvī ni nūū Tatá nī, de tetiñú yā incā Yāā jā chindeē chituu ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo sīi inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de coo yā jíin nú ní cání.

¹⁷ De nchivī ñayiví mā cūū cuetáhvī ji yā, chí nduú cúu cūndēhé ji nūū yā, ni nduú cúu cunī ji nāsa Yāā cúu yā. Sochi ndá máá nú chí ja jíin nū nāsa Yāā cúu yā, chí ndēē yā jíin nú, de cundeē yā inī ánō nū ní cání.

¹⁸ Mā sndóo uun nī ndá nú, chí ndiji nī nūū nū.

¹⁹ Jacū-ni cā quivī de mā cūnī cā nchivī ñayiví nūū nī. Sochi ndá máá nú chí cunī nū nūū nī, chí cutecū ni ní cání, de jā ñúcuán suni cutecū ndá máá nú.

²⁰ De quivī ñúcuán de cunī nū jā iin-ni cúu nī jíin Tatá nī, de ndá máá nú suni iin-ni cúu nú jíin nī jā ndēē nī inī ánō nū.

²¹ Tú nā-ni nchivī ñúhún inī ji tiñu ndācu nī, de squíncuu ji, suu nchivī

ñúcuán cúu jā mānī ndija jíin nī. De nchivī jā mānī jíin nī, suni coo mānī Tatá nī jíin ji. De saā-ni nduhū coo mānī nī jíin ji, de stéhēn ni maá nī nūū ji jā íyó nī jíin ji, ncachī yā.

²² De nī ncāhān Judas jíin yā (de nsūū tēe cúu Iscariote): Señor, ¿nūcu stéhēn ní maá ní nūū ndá máá sá, de nūū nchivī ñayiví chí nduú?

²³ De nī ncāhān Jesús: Nchivī jā mānī jíin nī, chí squíncuu ji tūhun jā cáhān ni. De coo mānī Tatá nī jíin ji. De Tatá nī jíin maá nī quiji nī coo nī jíin ji.

²⁴ De nchivī jāā nduú mānī jíin nī, chí nduú squíncuu ji jā cáhān ni. De tūhun níni ndá nú jā cáhān ni, nsūū tūhun maá nī cúu, chí tūhun maá Tatá nī jā ní ntaji nduhū cúu.

²⁵ Ndācá tūhun yáhá cáhān ni jíin nú juni ndēē nī cā jíin nú.

²⁶ De Tatá nī chí tetiñú yā Espíritu Santo, quiji nūcuñi nūū nī. De maá yā chindeē chituu yā ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo sīi inī nū. De stéhēn yā ndācá tūhun nūū nū, de nacachī yā ndācá jā ní ncāhān ni jíin nú.

²⁷ De jā quíhīn ni, de sáhá nī jā coo ndeē coo sīi inī ndá nú. Tá cúu nūū íyó ndeē íyó sīi inī maá nī, suni súcuán coo ndeē coo sīi inī ndá nú sáhá nī. De jā sáhá nī jā coo ndeē coo sīi inī nū, nduú quitáhān jíin tūhun ndeē inī jā cáhān nchivī ñayiví. Mā cúcuécá inī ndá nú síquī ndācá tūndóhó, de ni mā cúyūhú nú.

²⁸ Ja nī jini ndá nú jā ní ncāhān ni jā quíhīn ni, de ndiji nī coo tucu nī jíin nú. De tú íyó mānī vāha nú jíin nī, de cusīi inī nū jā ní ncāhān ni jā quínohōn ni nūū Tatá nī. Chí cúñáhnú cā Tatá nī nsūū cā nduhū.

²⁹ Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācá tūhun yáhá jondē ncháha ca coo, tácuá tá ja nī ncuu, de candíja ndá nú nduhū.

³⁰ Mā cáhān ni cuāhā cā jíin ndá nú, chí ja vāji jāñēhén jā tátúnī inī

ñayiví yáhá. De ni iin mā cūú sáhá sīquī ni nícu.

³¹ Sochi mitan de ná cóo tá cúu nūū nī ndacu Tatá nī nūū nī, tácu cunī nchivī ñayiví jā mānī nī jín Tatá nī, de sáhá nī tiñu jā ní ndacu yā. Nacuiñi ndá nú ná cóhōn túsaá, ncachī yā.

15

Jesús cúu tá cúu yoho yūcū uva

¹ De nī ncāhān cā yā: Maá nī cúu tá cúu yoho yūcū uva ndāā, de Tatá nī cúu tá cúu tēē jā jito yoho yūcū.

² De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu ndahá yūcū, de tú nduú jéhe nú ndihā de candeē yā ndóhó. De tú cúu ndá nú modo ndahá jā jéhe ndihā, de naquehndē yā nasahá ndoo yā ndóhó modo jā cúu nú ndahá ñúcuán, tácu cuāha nú cuāhā cā ndihā.

³ De ndá máá nú chi ja nī ndundoo ánō nū jín tūhun nī stéhēn nī nūū nū, tá cúu nūū ndúndoo ndahá uva.

⁴ De cuiñi nīhin nú jín nī, de suni maá nī coo nī jín nú. Iin ndahá yūcū mā cūú cuāha ndihā jā maá-ni, de tú nduú tiin yīcā yoho. De saá-ni ndá ndóhó, mā cūú sáhá nú tiñu váha de tú mā cuiñi nīhin nú jín nī.

⁵ Maá nī cúu yoho yūcū ñúcuán, de ndá máá nú cúu ndahá nī. Nchivī jā iñi nīhin jín nī, de iyó nī jín ji, maá ji cúu tá cúu ndahá jā ndēē cutú jín yoho yūcū jā jéhe cuāhā ndihā. Chi tú nduú iñi nīhin nú jín nī, de nduú cuiti nā tiñu váha cuu sáhá nú.

⁶ Nchivī jāā nduú iñi nīhin jín nī, candeē yā ji modo iin ndahá yūcū uva, de yichī. De cuu ji modo ndahá yūcū uva jā ndutútu de cāyū nūū ñúhūn.

⁷ Tú iñi nīhin ndá nú jín nī, de tú ñúhūn iñi nū ndá tūhun cáhān nī, ñúcuán de cācān nū nā-ni cúu jā cūnī nū, de sáhá nī jā cācān nū.

⁸ De tú sáhá ndá nú cuāhā tiñu váha, tá cúu nūū jéhe ndahá yūcū cuāhā ndihā, súcuán stéhēn nū jā

cúu ndija nú nchivī scuāha jín nī, de súcuán cunī nchivī jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

⁹ De tá cúu nūū mānī Tatá nī jín nī, suni súcuán mānī nī jín ndá nú. Túsaá de mā siāā nū tūhun jā mānī nī jín nū.

¹⁰ Tú squíncuu nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, de níní coo manī nī jín nú, tá cúu nūū squíncuu maá nī tiñu nī ndacu Tatá nī nūū nī, de níní iyó mānī yā jín nī.

¹¹ Súcuán nī ncāhān nī jín ndá nú tácu coo siī iñi nū tá cúu nūū iyó siī iñi nī, chi jondē cusī ndasí iñi nū.

¹² De yáhá cúu tiñu jā ndacu nī nūū ndá nú: Jā cundáhvi iñi nū táhán nú, tá cúu nūū cundáhvi iñi nī ndá máá nú.

¹³ Tú iin tēē cuu dē jā jéhe amigo dē, túsaá de nduú cā nā cuá cúmanī cā sáhá dē jā cundáhvi iñi dē amigo dē.

¹⁴ De ndá máá nú cúu amigo ni de tú squíncuu nú ndá tiñu jā ndacu nī nūū nū.

¹⁵ Mā cáhān cā ni mozo jín ndá nú, chi iin mozo nduú cáchī tūhun patrón nūū ji nāsa jáni iñi dē sáhá dē. Chi sa amigo cáhān nī jín ndá nú, chi ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācā tūhun jā ní ncāhān Tatá nī jín nī.

¹⁶ Maá nī nī nacāji ndá ndóhó jā scācu nī ndóhó, de nsūū ndá máá nú nī nacani iñi xihna cā jā cuniquín nū nduhū. De nī jani nī ndá ndóhó jā caca ndāā nū de scándija nú cuāhā nchivī jā cuu ji sēhe nī níí cání. De súcuán de ndihī jā cācān nū nūū Tatá nī sīquī jā cándija nú nduhū, sáhá yā jā cācān nū.

¹⁷ De yáhá cúu tiñu jā ndacu nī nūū nū: Jā cundáhvi iñi nū táhán nú.

Jā quítī iñi nchivī ñayiví nūū Jesús jín nūū nchivī cándija

¹⁸ De tú quítī iñi nchivī ñayiví jín ji ndá nú, de ja jín nū jā xihna cā nūū maá nī nī nquítī iñi ji.

¹⁹ De tú jā cúu cā nū cuenta ñayíví, de coo maní nchiví ñayíví jíin nū nícú, tá cúu nūū mānī jī jíin táhān jī. Sochi nī nacāji nī ndá ndóhó jā má sáhá cā nū tá sáhá nchiví ñayíví. De jā ñúcuán cúu jā quítí inī jī nūū ndá nū, chi nduú cā cúu nū cuenta ñayíví.

²⁰ Nūcūhun inī ndá nū tūhun jā ní ncāhān nī jíin nū: Tú nduú íyó yínúhūn nchiví nūū patrón, de nā oncā cúu nūū mozo dē. Tú nī jinī ūhvī jī nduhū, de suni sūcuán cunī ūhvī jī ndá ndóhó jā cúu nū mozo nī. De tú nī jetáhvī jī tūhun stéhēn nī, de suni cuetáhvī jī tūhun stéhēn ndá nū.

²¹ De ndācá tiñu yáhá sáhá jī jíin ndá nū jā síquī nduhū, chi nduú jíin jī Yāa jā ní ntajī nduhū vāji nī.

²² Tú nduú ní nguīji nī jā nacani nī tūhun nūū ndá jī, de mā cōó cuāchi jī nícú. De mitan de mā cūú cā cāhān jī jāa nduú jíin jī jā íyó cuāchi jī.

²³ Nchiví jā quítí inī jíin nduhū, suni nūū Tatá nī quítí inī jī.

²⁴ Tú nduú ní nsáhá nī tiñu ñáhnú nūū jī jā ní iin tēe nduú sáhá dē sūcuán, de mā cōó cuāchi jī nícú. De mitan de ja nī jinī jī tiñu ñúcuán, de vísó sūcuán de quítí inī jī nūū nī jíin nūū Tatá nī.

²⁵ De sūcuán sáhá jī tácuā quee ndāa tūhun jā yósó nūū tutū ley Yāa Dios jā névāha jī: Nī nguítí inī jī nūū nī, vísó nduú nā cuāchi nī, cáchi.

²⁶ De tetíñú nī maá Yāa jā chin-deé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sīi inī nū. De Yāa ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāa, de quíji yā jondē nūū Tatá nī, de nacani cáji yā tūhun nī.

²⁷ De saá-ni ndá maá nū nacani nū tūhun nī, chí ja íyó nū jíin nī jondē tá nī nguíjéhé nī nacani nī tūhun.

16

¹ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān nī jíin ndá nū tácuā maá náyūhú nū tá quíji tūndóhó.

² Chi tavā jī ndá nū jā má cuáha cā jī tūhun cundeē nū ndācá vehe īi sinagoga. De quenda quívi jā cahñī jī ndóhó, de cani inī jī jā iin tiñu váha nī nsáhá jī nūū Yāa Dios.

³ De sūcuán sáhá jī jíin nū, chi nduú jíin cuití jī maá Tatá nī de juni maá nī.

⁴ De nī ncāhān nī ndá tūhun yáhá jíin nū, tácuā tá quenda quívi jā sūcuán coo, de nūcūhun inī nū jā sūcuán nī ncāhān nī jíin nū.

Tiñu jā sáhá Espíritu Santo

De nduú ní ncāhān nī ndá tūhun yáhá jíin nū jondē jā xihna ñúhūn, chí íyó maá nī jíin ndá nū.

⁵ De mitan chí quínohōn nī cundeē ní jíin Yāa ní ntajī nduhū vāji nī. De ní iin nū nduú jíicā tūhūn nduhū ní nūū quíhīn nī.

⁶ Chí sa jā cúcuécá ndasí inī nū jā ní ncāhān nī sūcuán.

⁷ Jāndāa cāhān nī jíin nū: Jā váha ndá ndóhó cúu jā quíhīn nī. Chí tú mā quíhīn nī, de mā quíji Yāa jā chin-deé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sīi inī nū. Sochi tá quíhīn nī, de tetíñú nī yā quíji yā nūū nū.

⁸ De tá quenda yā, de stéhēn yā nūū nchiví ñayíví jā íyó cuāchi jī, jíin nāsa quívi jī ichi ndāa, jíin jā sáhá ndāa Yāa Dios síquī cuāchi jī.

⁹ Stéhēn yā jā íyó cuāchi jī, chí nduú cándíja jī nduhū.

¹⁰ De stéhēn yā nāsa quívi jī ichi ndāa, chí maá nī quínohōn nī nūū Tatá nī, de mā cūnī cā nū nūū nī.

¹¹ De stéhēn yā síquī jā sáhá ndāa Yāa Dios cuāchi nchiví, chí ja ní ncundaā jā tñū táhvī maá jānēhén jā cūñáhnú inī ñayíví yáhá.

¹² De íyó cuāhā cā tūhun jā cūnī ní cāhān nī jíin ndá nū, de mā cūú jíicūhun inī nū mitan.

¹³ De tá quenda maá Espíritu jā stéhēn tūhun ndāa, suu maá yā stéhēn ndācá tūhun ndāa nūū nū. Chí mā cāhān yā jā maá yā, chí cāhān yā ndācá jā níni yā jā cāhān Yāa Dios. De stéhēn yā síquī ndācá tiñu jā coo.

14 De stéhēn yā jā cúnáhnú nī, chi nacachī tūhun yā nū nū ndācā tūhun ja nī ncāhān nī, de sáhā yā jā jícūhun inī nū.

15 Ndihi nāsa cúnáhnú Tatá nī, suni súcuan cúnáhnú maá nī. Jā nūcuán cúu jā ní ncāhān nī jā Espíritu Santo nacachī tūhun yā nū nū ndācā tūhun ja nī ncāhān nī, de sáhā yā jā jícūhun inī ndá nū.

Vísō cúcuécā inī nū, sochi ndusiī inī nū

16 Iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ndá nū nū nī. De suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nū nū nī, chi quīnohōn nī nū ndēē Tatá nī, ncachī yā.

17 Nūcuán de sava tēe scuáha jín yā, nī jīcā tūhún táhān dē: ¿Nā tūhun cúu yáhā jā ní ncāhān yā jín ó? Chi cáchī yā jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ō nū yā, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu ó nū yā, chi sīquī jā quīnohōn yā nū ndēē Tatá yā.

18 ¿Nā tūhun cúu yáhā jā ní ncāhān yā, iin lulī-ni cā? Nduú jícūhun inī ō nā cuá cúu jā cáhān yā, ncachī ndá dē.

19 De nī jinī Jesús jā cūnī ndá dē cātūhún dē yā. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A jīcā tūhún táhān ndá nū nā cuá cúu jā ní ncāhān nī jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā nū nū nī, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nū nū nī?

20 Jāndāā cáhān nī jín nū jā cuacu ndá nū de cucuécā inī nū, sochi nchivī ñayivī chi sa cusī inī jī. De visō cucuécā inī ndá nū, sochi ndusiī inī nū jā cūnī tucu nū nū nī.

21 Iin ñahan tá cuacuñatin scácu ña, de téhndē chījin ña, chi ja nī nguenda hora jā scácu ña. De tá ja nī ncacu sūchí lúli, de nduú cā náhān ña jā ní ndoho ña, chi cūsī inī ña jā ní ncacu sēhe ña.

22 De suni súcuan cúu jā ndóho ndá nū mitan, chi cúcuécā inī nū jín nī. Sochi iin lulī-ni cā de nacunī táhān tucu ó, de cusī ndasī inī nū. De nī iin mā cásī jā cusī inī nū.

23 De quīvī nūcuán de nduú nā cuá cācān cā ndá nū nū nī. Chi jāndāā cáhān nī jín nū jā nū maá Tatá nī cācān nū, de sáhā yā ndihi jā jīcān ndá nū, sīquī jā cándija nū nduhū.

24 Jondē mitan de ncháha cācān nū nū Tatá nī jā jín sívī nī. De mitan de quijéhé nū cācān nū jín sívī nī, de nīhīn nū, tácu cusī ndasī inī nū.

Ja nī ncandēē yā poder ndihi jāñehén jā íyó inī ñayivī

25 Ndá tūhun yáhā nī ncāhān yātá nī jín ndá nū. De quijī quīvī jā má cáhān yātá cā ní jín nū, chi sa cachī tūhun cājī nī nū nī sīquī Tatá nī.

26 De quīvī nūcuán chi cācān ndá nū nū Tatá nī sīquī jā cándija nū nduhū. De nduú cáhān nī jín nū jā cācān táhvi ní jēhē nū nū Tatá nī.

27 Chi maá Tatá nī ja cúndáhvī inī yā ndá nū sīquī jā íyó mānī nū jín nī, de nī ncandija nū jā jondē nū maá yā vāji nī.

28 Nī nquee nī jondē nū Tatá nī, de nī nguenda nī inī ñayivī. De mitan de quee nī inī ñayivī, de quīnohōn tucu nī nū Tatá nī, ncachī yā.

29 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: Mitan de cáhān cājī ní, de nduú cā cáhān yātá nī.

30 Mitan de jín ndá sá jā jín ní ndiviī cuitī, de nduú cā jín nūhún jā cātūhún ndá sá nīhín. Jā nūcuán cúu jā cándija sá jā vāji ní jondē nū Yāa Dios, ncachī ndá dē.

31 De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A jondē mitan de cándija ndá nū, á naá cúu?

32 De quijī quīvī, de ja nī nguenda, jā cūtē nuu ndá nū quīnohōn nū tá vehe tá vehe nū, de sndóo ndá nū mátúhún-ni cā nduhū. Sochi nsūū jā quendōo mátúhún nī, chi Tatá nī íyó yā jín nī.

33 Ndācā tūhun yáhā nī ncāhān nī jín ndá nū tácu coo ndēē coo sī inī nū sīquī jā cándija nū nduhū.

Inĩ ñayiví chi cánuú cunī ndá nú tũndóhó. De vísó súcuán de ná cóo sũ inĩ nũ, chi ja nĩ ncandee ni poder ndácá jãnehén ja íyó inĩ ñayiví, ncachĩ yã.

17

Ja ní jicãñ táhvĩ yã jehẽ nchivĩ cándjã

¹ De tá nĩ ncuu nĩ ncãhãñ Jesús ndá tũhun yáhá, de nĩ nũcũndehé yã ichi andiví, de nĩ ncãhãñ yã: Tatá, ja nĩ nguenda quivĩ ja cundoho sá. Mitã de stéhẽn ní ja cúñáhnú sá ja cúu sá Sêhe ní, tácuã suni maá sá stéhẽn sá ja cúñáhnú maá ní.

² Chi nĩ nsáhá ní ja ndíso tíñú sá sũquĩ ndácá nchivĩ, tácuã ndácá nchivĩ ja ní jehẽ ní nũ sá, cutecũ ji ní cáni sáhá sá.

³ De suha cúu tũhun cutecũ ji ní cáni: Suu ja cunĩ ji níhĩn ja mátúhũn ní cúu Yãã ndãã, jíin ja cunĩ ji sããñ ja cúu sá Jesucristo, Yãã nĩ ntají ní.

⁴ Ja nĩ stéhẽn sá nũ nchivĩ ñayiví ja cúñáhnú ní, de ja nĩ nsĩnu sá tíñu ja ní ndacu ní nũ sá.

⁵ De mitãñ, Tatá, sáhá ní ja nduñáhnú tucu sá jondẽ nũ ndẽ ní, tá cúu nũ cúñáhnú sá jíin ní jondẽ ncháhã ca jẽcãva ñayiví.

⁶ Nchivĩ ja ní nacãji ní inĩ ñayiví, nĩ jehẽ ní ji nũ sá, de nĩ stéhẽn sá nũ ji nãsa Yãã cúu ní. Cuenta maá ní cúu ji, de nĩ jehẽ ní ji nũ sá. De nĩ jetáhvĩ ndá ji tũhun ní, de nĩ squĩncuu ji.

⁷ De mitãñ de jíin ji ja jondẽ nũ maá ní vãji ndácá ja íyó jíin sá.

⁸ Chi ndácá ndá tũhun ja nĩ ncãhãñ ní jíin sá, nĩ ncachĩ tũhun sá nũ ndá ji, de nĩ jetáhvĩ ji. De nĩ jíin ji ja ní nquee ndija sá jondẽ nũ maá ní, de nĩ ncandjã ji ja maá ní nĩ ntetĩñú sããñ.

⁹ De jicãñ táhvĩ sá jehẽ ndá máã ji. Nduú jicãñ táhvĩ sá jehẽ nchivĩ ñayiví jaã nduú cándjã, chi sa jehẽ maá nchivĩ ja ní jehẽ ní nũ sá, chi cuenta maá ní cúu ji.

¹⁰ Chi ndácá ji ja yíhĩ ndahá maá sá, suni cuenta maá ní cúu. De ndácá ji ja cúu cuenta maá ní, suni cuenta maá sá cúu. De stéhẽn ndá ji nãsa cúñáhnú sá.

¹¹ De mã cundeẽ cã sá inĩ ñayiví. Sochi ndá máã ji chi quendõo ji inĩ ñayiví, de maá sá chi cuẽẽ najee sá cundeẽ sá jíin ní. Tatá, cúu ní Yãã ñ Yãã íyó ndoo. De jíin poder ní coto ní ndácá nchivĩ ja ní jehẽ ní nũ sá, tácuã inuú ná cóo inĩ ndá ji, tá cúu nũ íyó maá ó.

¹² De tá nĩ íyo sá jíin ji inĩ ñayiví, de jíin poder ní nĩ jito sá ji. Ndá nchivĩ ja ní jehẽ ní nũ sá, nĩ jito ñuncũn sá ji. De nduú ní jehẽ sá tũhun ja nãã ní iin ji, chi mátúhũn-ni tẽe ja cúu dẽ tẽe tãñu táhvĩ, tácuã quee ndãã tũhun yósó nũ tutũ ñ.

¹³ De mitãñ de cuẽẽ najee sá nũ ní, de juni íyó cã sá inĩ ñayiví de cãhãñ sá ndá tũhun yáhá jíin ji, tácuã ná cúsi ndasí inĩ ji tá cúu nũ cúsi inĩ maá sá.

¹⁴ Nĩ ncachĩ tũhun sá tũhun ní nũ ndá ji. De ní nguĩti inĩ nchivĩ ñayiví nũ ji, chi nduú cã cúu ji cuenta ñayiví, tá cúu nũ cúu maá sá jaã nduú cúu sá cuenta ñayiví.

¹⁵ De nduú jicãñ táhvĩ sá ja tavã ní ji inĩ ñayiví, chi sa ja coto ní ji nũ táchĩ cúñáhnú.

¹⁶ Nsũú cuenta ñayiví cúu ndá ji, tá cúu nũ cúu maá sá jaã nsũú cuenta ñayiví cúu sá.

¹⁷ Jíin tũhun ndãã ní de sáhá ní ja ná cóo ndoo coo ñ ji nũ ní. Ndá tũhun cãhãñ maá ní cúu tũhun ndãã.

¹⁸ De tá cúu nũ ní ntetĩñú ní sããñ nĩ nguĩji sá inĩ ñayiví, suni súcuán tetĩñú sá ndá ji nacani ji tũhun ní nũ nchivĩ ñayiví.

¹⁹ De ja jehẽ ndá ji cúu ja sócõ sá maá sá cuũ sá, tácuã suni maá ji coo ndoo coo ñ ji nũ ní ja jíin tũhun ndãã.

²⁰ De nsũú iin-ni jehẽ ndá nchivĩ yáhá jicãñ táhvĩ sá, chi suni jehẽ ndá cã nchivĩ ja candjã ji sããñ tá cunini ji tũhun ja nacani ndá máã ji.

²¹ De jícān táhvī sá jā inuú ná cóo inī ndá jī. Tá cúu nūū iin-ni cúu ní jín sá, Tatá, de iin-ni cúu sá jín maá ní, suni súcuan ná cóo inuú ndá jī jín ó. De cúnī sá jā inuú ná cóo inī jī, tácuā candíja nchivī ñayiví jā maá ní nī ntetíñú ní sáán.

²² Nī nsáhá ñáhnú sá ndá jī tá cúu nūū ní nsáhá ñáhnú ní sáán, tácuā inuú ná cóo inī jī, tá cúu nūū iyó inuú maá ó.

²³ De iyó inuú sá jín ndá jī, de suni iyó inuú ní jín sá, de súcuan de inuú cuiti coo inī ndá jī. Ñúcuán de cunī nchivī ñayiví jā maá ní nī ntetíñú sáán, jín jā mānī ndasí ní jín ndá jī, tá cúu nūū mānī ní jín sá.

²⁴ Tatá, maá ní nī jēhe ní jī nūū sá. De cúnī sá jā cundeē jī jín sá nūū cundeē sá, tácuā cunī jī nāsa vii cúñáhnú sá nī nsáhá ní. Chi iyó mānī ndasí ní jín sá jondē ncháha ca jēcāva ñayiví de jondē mitan.

²⁵ Yāā ndāa cúu ní, Tatá, de nchivī ñayiví nduú jín jī níhín, de maá sá chí jín sá níhín. De ndá nchiví yáhá chí jín jī jā maá ní nī ntetíñú sáán.

²⁶ Nī stéhēn sá nūū ndá jī nāsa Yāā cúu ní. De stéhēn cā sá súcuan nūū jī, tácuā ná cóo mānī ndasí jī jín táhán jī, tá cúu nūū iyó mānī ndasí ní jín sá, de tácuā cundeē sá inī áno jī, ncachī yā.

18

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nquee yā jín ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān yā incā lado yuū Cedrón. De ñúcuán iyó iin huerto nūū ní nquivi yā jín ndá tēe scuáha jín yā.

² De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni jín dē lugar ñúcuán, chí cuāhā vuelta nī ndutútú Jesús ñúcuán jín ndá tēe scuáha jín yā.

³ De nī nquenda dē ñúcuán jín iin grupo soldado jín jacú policía jā jito templo, jā ní ntají ndá sūtū

cúñáhnú jín ndá tēe fariseo. De ndíso ndá dē espada, de nēe dē linterna jín iti.

⁴ De Jesús jā jín yā ndācá tündóhó jā váji siquí yā. De nī nquenda yā ichi nūú ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nā tēe nánducú ndá nú?

⁵ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu. De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni íñi dē jín ndá tēe ñúcuán.

⁶ De jā súcuan nī ncāhān yā, maá nī cúu, de nī jica yátá ndá dē, de nī jicó cáva ndá dē-ni.

⁷ Ñúcuán de nī jicā tūhún tucu yā dē: ¿Nā tēe nánducú ndá nú? Jesús tēe ñuū Nazaret, ncachī ndá dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī ni jā maá nī cúu. De tú nduhū nánducú ndá nú, de maá nī-ni tiin nú, de ndá tēe yáhá ná quihín dē, ncachī yā.

⁹ Súcuan nī ncuu tácuā quee ndāa tūhun jā ní ncāhān yā jín Tatá yā: Nduú ní jēhe sá tūhun jā naā ni iin tēe jā ní jēhe ní nūū sá, ncachī yā.

¹⁰ De Simón Pedro ndíso dē iin espada. De nī ntavá dē, de nī jehndē dē sōho lado cuáhá iin tēe nání Malco. De tēe ñúcuán cúu mozo maá sūtū cúñáhnú.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jín Pedro: Nachuhun espada nū inī cubierta. ¿A nduú cánuú jā cundoho nī tündóhó yáhá jā ní nsáhá ndāa Tatá nī jā cundoho nī? ncachī yā.

Jā ní íñi Jesús nūū sūtū cúñáhnú

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Ñúcuán de ndá soldado jín capitán dē, jín ndá policía tēe hebreo, nī ntiin ndá dē Jesús, de nī juhní dē yā.

¹³ De xihna cā vehe Anás cuāhān ndá dē jín yā. De tatá chíso Caifás cúu Anás. De Caifás cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuíyā ñúcuán.

¹⁴ De suu dē nī ncachī nūū ndá táhán dē hebreo jā cánuú jā cuú iin tēe jā jéhē nación dē.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jínī dēyā

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ De Simón Pedro jín incā tēe scuáha, níquín nduú dē Jesús cuāhān dē yātā yā. De incā tēe scuáha ñúcuán chi jínī tǎhán dē jín sūtū cúñáhnú. Jā ñúcuán cúu jā ní nquívi dē jín Jesús inī patio vehe sūtū cúñáhnú.

¹⁶ Sochi Pedro nī nguendōo dē yātā viéhé patio. De maá tēe scuáha jā jínī tǎhán jín sūtū cúñáhnú, nī nquee dē nī ncāhān dē jín ñahan jito viéhé, de nī squívi dē Pedro inī patio.

¹⁷ Ñúcuán de ñahan jito viéhé, nī jicā tǔhún ña Pedro: ¿A nsúú iin tēe scuáha jín tēe jā íñi nū sūtū ñúcuán cúu nú? ncachī ña. Nsúú cúu nī, ncachī dē.

¹⁸ De ndá mozo jín ndá policía ñúcuán nī stáhān ndá dē ñuhún jín ticāyi, chi vjin sáhá. De íñi ndá dē násaā dē. De suni íñi Pedro, násaā dē jín ndá tēe ñúcuán.

Jā ní stíchī sūtū cúñáhnú Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ De sūtū cúñáhnú ñúcuán nī stíchī dē Jesús nā tēe cúu ndá tēe jā scuáha jín yā, jín nā tǔhun cúu jā stéhēn yā.

²⁰ De nī ncāhān yā: Níní nī ncāhān nī nūú íyó chitú nchivī, de nī jini ndihi nchivī. De níní nī stéhēn nī tǔhun inī ndá vehe ī sinagoga jín inī templo cáhnú nūú ndútútú ndi-vi tǎhán ó hebreo. De nī iin tǔhun nduú ní ncāhān yuhū nī.

²¹ ¿De nūcu jicā tǔhún nú nduhū? Cātǔhún nú ndá nchivī jā ní jini tǔhun nī ncāhān nī, de maá ji cachī nása nī ncāhān nī. Chi jínī ndá ji nása nī ncāhān nī.

²² De jā ní ncāhān Jesús súcuán, de iin policía jito templo jā íñi ñúcuán, nī ncani dē nūú yā. De nī ncāhān dē jín yā: ¿A súcuán cáhān nū jín sūtū cúñáhnú, á naá cúu?

²³ De nī ncāhān Jesús: Tú nī ncāhān nī iin tǔhun nēhén, de cachī nā tǔhun nēhén cúu jā ní ncāhān nī. Sochi tú nduú ní ncāhān nī iin tǔhun nēhén, ¿de nūcu cáni nú nduhū? ncachī yā.

²⁴ Ñúcuán de Anás jā cúu sūtū cúñáhnú, nī ntají dē yā, núhnī yā cuāhān yā nūú Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā.

Jā ní ncachī tucu Pedro jāá nduú jínī dēyā

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ De juni súcuán cúu, de íñi Pedro násaā dē yúñúhūn. De nī ncāhān ndá ji jín dē: ¿A nsúú iin tēe scuáha jín tēe ñúcuán cúu nú? De maá dē nduú ní ncachī dē: Nsúú nduhū cúu, ncachī dē.

²⁶ Ñúcuán de iin mozo sūtū cúñáhnú jā cúu tǎhán tēe jā ní jehndē Pedro sōho, nī ncāhān jín dē: ¿A nsúú maá nú cúu jā ní jini nī jín dē inī huerto?

²⁷ De Pedro nduú ní ncachī tucu dē. De nī ncana-nī lohlo.

Jā ní íñi Jesús nūú Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸ Ñúcuán de nī nquee ndá dē jín Jesús inī vehe Caifás, de cuāhān dē jín yā palacio tēe nación Roma jā cúu gobernador. De ja cuācunijín. De ndá nchivī hebreo nduú ní nquívi ji inī palacio, tácuā mā stívī ji ley ji jā cáhān jā má quívi ji inī vehe nchivī jāá nsúú hebreo cúu. Chi tú súcuán de mā cúu cuxínī ji vico pascua jā coo quívi téén.

²⁹ Ñúcuán de nī nquee Pilato, tēe cúu gobernador, nī ncāhān dē jín ndá ji: ¿Nā cuāchi cáhān ndá nū síquī tēe yáhá?

³⁰ De nī ncāhān ji: Tú nsúú tēe nēhén cúu tēe yáhá, de mā quisiáha ndá sá dē nūú ní nícu, ncachī ji.

³¹ De nī ncāhān Pilato: Cuáhān ndá máá nú jín dē, de sáhā ndāā nū síquī dē jín ley jā névāha ndá nú. De nī ncāhān ndá nchivī hebreo

ñúcuán: Ndá sáán nchivī hebreo, nduú nā permiso jā cahnī sá ni iin nchivī.

³² Súcuán nī ncāhān ndá ji tácu quee ndaā tūhun jā ní ncachī Jesús jā quīvi yā ndahá ndá tēe Roma de cahnī dē yā yīcā cruz.

³³ De nī ndīvi Pilato inī palacio, de nī ncana dē jā ná quīji Jesús. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo, á naá cúu?

³⁴ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A jīcā tūhún nú nduhū jā súcuán jāni inī maá nú, á jā ní ncachī nchivī hebreo nūū nū?

³⁵ De nī ncāhān Pilato: Nsūú tēe hebreo cúu nī jā cunī nī. Chi nchivī nación maá nú jín ndá sūtū cúñáhnú nī nchihi ndá dē ndóhó ndahá nī. ¿Nā cuá cúu jā ní nsáhá nú túsaá? ncachī dē.

³⁶ De nī ncāhān Jesús: Nsūú jā tátúnī ní modo tá cúu nūū tátúnī ndá rey ñayiví yáhá. Chi tú jā nchivī ñayiví ní nsáhá jā cúu nī rey, ñúcuán de ndá tēe níquín nduhū canāá dē tácu mā quīvi nī ndahá ndá táhán nī hebreo nícu. Sochi nsūú nchivī ñayiví yáhá cúu jā tátúnī nī nūū mitan, ncachī yā.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿De á iin rey cúu nú jā súcuán? De nī ncāhān Jesús: Rey cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū. Nī nquiji nī nī ncacu nī inī ñayiví yáhá tácu nacani nī tūhun ndāā. De ndācá nchivī jā jétáhvī tūhun ndāā, chi níni jī tūhun cáhān nī, ncachī yā.

³⁸ De nī ncāhān Pilato: ¿Nāsa cunī ō ní iin cúu maá tūhun ndāā? ncachī dē.

Jā ní ncundaā jā cuū yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá, de nī nquee tucu dē nūū nchivī hebreo. De nī ncāhān dē jín ji: Nduú cuitī nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

³⁹ De iyó costumbre ndá máá nú jā vico pascua de siáá nī iin tēe yihí vecāa nūū nū. ¿De á nduú cúnī

ndá nú jā siáá nī Rey ndá nú nchivī hebreo? ncachī dē.

⁴⁰ Ñúcuán de ndīvī ji nī ncana jee tucu ji: Mā siáá ní tēe jīñā, chi Barrabás siáá ní, ncachī ji. De tēe cuíhná cúu Barrabás.

19

¹ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jā ná tīin ndá soldado Jesús, de cani dē yā jín cuarta ñīi.

² De nī nsáhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá ndíhī jā cúu sahma rey.

³ De nī jēcuñī dē nūū yā, de nī ncāhān sácá ndá dē: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo. De nī ncani ndá dē nūū yā.

⁴ Ñúcuán de nī nquee Pilato incā vuelta, de nī ncāhān dē jín nchivī: Yáhá cūndēhé nú jā távā nī dē nūū ndá nú, tácu cunī nū jāá nduú nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

⁵ De nī nquee Jesús, ñúhún yā corona iñu jín sahma cuahá ndíhī ñúcuán. De nī ncāhān Pilato jín ji: Yáhá cūndēhé ndá nú nūū dē.

⁶ De tá nī jīnī ndá sūtū cúñáhnú jín ndá policía nūū yā, de nī ncana jee ndá dē: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē. De nī ncāhān Pilato: Túsaá de natiin ndá máá nú dē de cahnī nū dē. Chi nduhū nduú nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

⁷ De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Névhā ndá sá iin ley, de sīquī ley ñúcuán cánuú jā cuū dē, chi sáhá dē maá dē jā Sēhe Yāa Dios cúu dē.

⁸ De tá nī jīni Pilato tūhun yáhá, de víhī cā nī nchūhú dē.

⁹ De nī ndīvi tucu dē inī palacio, de nī jīcā tūhún dē Jesús: ¿Ní jondē vāji nú? Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús jín dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿Nūcu nduú cáhān nū jā cáhān nī? ¿A nduú jīnī nū jā ndíso tīñú nī jā cahnī ní ndóhó yīcā cruz, de suni ndíso tīñú nī jā siáá ní ndóhó quíhīn nū?

¹¹ De nī ncāhān Jesús: Tú nduú ní nsáhá Yāa Dios jā ndíso tíñú nú, de nduú nā cuá cuu sáhá nú sīquī nī. De jā ñúcuán cúu jā tēe jā ní nquisíaha nduhū nūū nū, xēen cā coo cuāchi sīquī dē nsūū cā sīquī maá nú, ncachī yā.

¹² De sá de jondē hora ñúcuán de ndúcú ndéé Pilato jā siáa dē yā. Sochi ndá nchivī hebreo chi cána jee ji: Tú siáa ní tēe jíña, túsaá de nduú cúu ní amigo rey Roma jā ndácu tíñu. Chi ndācá tēe jā sáhá dē rey maá dē, túsaá de cúu dē enemigo sīquī rey ñúcuán, ncachī ji.

¹³ De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de nī ndacu dē tíñu jā ná quéé Jesús inī ndacu quiji yā. De nī jēcundeē dē silla nūū cúndaā tíñu, nūū maá-ni yūū nī jēcāva, de lugar ñúcuán nání Gabata yuhú hebreo.

¹⁴ De cuacuu cahūxī ūū, de jañíni quivī ñúcuán quijéhé vico pascua. De nī ncāhān Pilato jíin ndá nchivī hebreo: Yáhá íñi maá rey nū.

¹⁵ De nī ncana jee ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, chi cánuú jā cuū dē, ncachī ji. De nī ncāhān Pilato jíin ji: ¿A jā cata caa nī rey nū yīcā cruz, á naá cúu? De nī ncāhān ndá sūtū cúñáhnú: Nduú nā incā rey névāha ndá sá, chi maá-ni rey Roma jā tátúnī nūū sá.

¹⁶ Ñúcuán de Pilato nī nacuāha dē yā nūū ndá ji jā ná cúu yā yīcā cruz. De nī ntiin ji Jesús cuāhān ji jíin yā.

Jā ní jata caa ndá dē yā yīcā cruz
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32;
Lc. 23.26-43)

¹⁷ De nī nquee Jesús, ndíso yā cruz yā, cuāhān ndá dē jíin yā iin lugar nūū nání Yiqui Xínī, de yuhú hebreo nání Gólgota.

¹⁸ De ñúcuán nī jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De suni nī jata caa dē ūū tēe nūū ūū cā cruz, iin iin dē iin lado yā, de maá Jesús mähñú.

¹⁹ De suni nī ndacu Pilato jā ná cūndeē tūhun xīnī cruz yā, jā cáhān:

Tēe yáhá cúu Jesús ñuū Nazaret, Rey nchivī hebreo, cáchī.

²⁰ De cuāhā nchivī hebreo nī ncāhvi ji tūhun yáhá, chi maá ñatin yuhú ñuū cúu nūū ní jata caa dē yā. De tūhun yáhá yósō jíin yuhú hebreo jíin griego jíin latín.

²¹ De ndá sūtū cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī ncāhān dē jíin Pilato: Mā tēe ní jā cúu dē Rey nchivī hebreo, chi sa tee ní jā maá dē nī ncāhān jā cúu dē Rey nchivī hebreo.

²² De nī ncāhān Pilato: Mā násāma nī jā ní ntatúnī nī jā cundeē.

²³ De ndá soldado ñúcuán, tá nī ncuu nī jata caa dē Jesús yīcā cruz, de nī nquehen dē sahma yā, de nī jehndē dē nī nduu cūmī parte, de iin iin parte nī ncuu iin iin soldado. De suni nī nquehen dē camisa yā. De camisa ñúcuán nduú ní nguicu, chi nī ncuu ní.

²⁴ De nī ncāhān ndá dē: Mā quéhndē ō, chi vāha cā ná sáhá ó suerte sīquī, de cūndehé ó ní iin ó nīhīn, ncachī dē. De súcuán nī nquee ndaā tūhun yósō nūū tutū īi jondē janahán jā cáhān Jesús: Nī nquehen dē sahma nī cuu ndá máa dē. De nī nsáhá dē suerte sīquī camisa nī. Cáchī tutū. Súcuán cúu jā ní nsáhá ndá soldado ñúcuán.

²⁵ De ñatin nūū íyó cruz nūū ndíta caa Jesús íñi naná yā jíin cūhū ña María ñasíhí Cleofas, jíin María ñuū Magdala.

²⁶ De nī ndēhé Jesús nūū naná yā jíin nūū tēe scuáha jíin yā jā mánī cā yā jíin, chi suni íñi dē ñúcuán. De nī ncāhān yā jíin naná yā: Naná, jondē mitan de maá dē nūcuíñi dē cuu dē sēhe ní.

²⁷ Sá de nī ncāhān yā jíin tēe scuáha ñúcuán: Jondē mitan de cuu ña modo naná nú, ncachī yā. De jondē hora ñúcuán nī ncana dē ña jā cundeē ña vehe dē jā coto dē ña.

Jā ní jīhī Jesús
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41;
Lc. 23.44-49)

²⁸ Ñúcuán de nī jinī Jesús jā ní jīnu ndācá tiñu jā cánuú cundoho yā. De tácuá quee ndaā tūhun cáhān tutū īī, de nī ncāhān yā: Yīchī nī ndute, ncachī yā.

²⁹ De ñúcuán íyó iin tīndōhō jā ñúhún chitú vinagre īyā. De nī nchundaji ndá dē iin cāchī nūū vinagre ñúcuán, de nī ntee dē xīnī iin ndahá ñutun hisopo, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

³⁰ De tá nī jīhi yā vinagre, de nī ncāhān yā: Ja nī jīnu, ncachī yā. De nī jēcuīta-ni xīnī yā, de nī jīhī yā-ni.

Jā ní nquiní soldado lanzayīcā yā

³¹ De quīvī téen coo vico pascua. De ndá tēe hebreo nduú cūnī dē jā cundita caa ndá ndīyi ñúcuán yīcā cruz quīvī nātātú. Chi quīvī nātātú jā cúu vico pascua, īī ndasí cā nsūū cā ndá cā quīvī nātātú. De nī ncāhān dē jīn Pilato jā ná ndācu dē jā tāhnū sīhin ndá tēe ndíta caa, de ná cújiyo dē yīcā cruz.

³² De nī nquenda ndá soldado, de nī jāhnū dē sīhin iin tēe jā ndíta caa jīn yā, de saá-ni incā dē.

³³ De tá nī nquenda ndá dē nūū Jesús, de nī jinī dē ja nī jīhī yā. Jā ñúcuán cúu jāā nduú ní jāhnū ndá dē sīhin yā.

³⁴ Sochi iin soldado chi nī nquiní dē lanza yīcā yā, de nī nquee-ni nīñi jīn ndute.

³⁵ De nduhū jā tēe tutū yáhá, nī jinī nī jā súcuán nī ncuu, de nácani ndaā nī tūhun nāsa nī ncuu. De jīnī nī jā íyó ndāā tūhun cáhān nī, tácuá suni candíja ndá máá nú.

³⁶ Chi súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā cáhān tutū īī: Mā cáhnū dē nī iin yiqui yā, cāchī.

³⁷ De suni incā tūhun cáhān tutū īī: Iin quīvī de cūndēhé ndá jī nūū Yāā jā ní nquiní jī lanza, cāchī.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ De nī ncuu ndācá tiñu yáhá. De íyó iin tēe ñuū Arimatea jā nání

José, de cúu dē tēe cándíja Jesús. Sochi cándíja yuhū dē, chí yuhú dē táhān dē hebreo. De nī ncāhān ndāhvī dē jīn Pilato jā ná cuáha dē tūhun jā quehen dē yiqui cúñu Jesús. De nī jēhe Pilato tūhun. Ñúcuán de cuāhān José, de nī snúu dē yiqui cúñu Jesús.

³⁹ De suni nī nquenda Nicodemo, tēe jā ní nquiji nūū Jesús iin jacuāā. De ndíso dē tá ōcō ūxi kilo sūja ūguā jā ní nsacā nuu jīn yūcū áloe.

⁴⁰ De ndūū dē nī nquehen dē yiqui cúñu Jesús, de nī nchusúcun dē jīn tira sahma jā ní nquīvi yūcū jā jēhēn āsīn ñúcuán, tá cúu nūū íyó costumbre maā nchivī hebreo jā chūhū jī ndīyi.

⁴¹ De ñatin nūū ní jīhī Jesús íyó iin huerto. De nūū huerto ñúcuán ndēē iin yavī jā ní ncaān jēē yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi.

⁴² De ñúcuán nī nchiyuhū ndá dē Jesús, chí íyó ñatin yavī ndīyi ñúcuán. Chi ja ñatin quijéhé quīvī nātātú dē jā cúu dē nchivī hebreo, de cáhān ley jā má cúu chiyuhū dē ndīyi tá quijéhé quīvī ñúcuán.

20

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ De jānehēn quīvī domingo nī nquenda María ñuū Magdala nūū ní nchiyuhū Jesús, de cáta yīnēē cā. De nī jinī ña jā ní ncujiyo yūū jā ndásī yuhú yavī ndīyi.

² Ñúcuán de jīnu ña cuāhān ña nūū Simón Pedro jīn nūū incā tēe scuáha jā ní iyo mānī cā Jesús jīn. De nī ncāhān ña jīn dē: Nī ntavā ndá dē Jētohō ō nūū ní nchiyuhū yā, de nduú jīnī ō ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā, ncachī ña.

³ De nī nquee Pedro jīn incā tēe ñúcuán, cuāhān ndūū dē cuāndēhé dē yavī ndīyi.

⁴ De jīnu iin ncāá ndūū dē. De incā tēe scuáha ñúcuán, nīhin cā nī

jínu dē nsūū cā Pedro. De xihna cā dē nī nquenda yavī ndīyi.

⁵ De nī jaquín nūū dē, nī ndēhé dē inī yavī. De nī jinī dē jā ndá tira sahma cáá maá-nī cā. Sochi nduú nī nquīvi dē.

⁶ De sá de nī nquenda Simón Pedro jā níquín dē vāji dē. De nī nquīvi dē nūū ní nchiyuhū Jesús. De suni nī jinī dē jā tira sahma cáá maá-nī cā.

⁷ De nī jinī dē sahma jā ní ñusúcun xīnī Jesús, nduú cáá jín tira sahma, chí nī natuū de cáá síin.

⁸ Ñúcuán de suni nī nquīvi incā tēe scuáha jā ní nquenda xihna cā nūū ní nchiyuhū yā. De nī jinī dē nāsa íyó, de nī ncandíja dē jā nī natecū yā.

⁹ Chí tá ncháha ca quenda dē yavī ndīyi, de nduú ní jícūhun inī dē tūhun cáhān tutū īī, jā cánuú natecū yā tá ja nī jīhī yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndūū tēe scuáha ñúcuán, cuānohōn dē vehe dē.

Jā ní nenda yā nūū María ñuū Magdala

(Mr. 16.9-11)

¹¹ De María íñī ña jácu ña nūū ní nchiyuhū yā. De junī jácu ña, de nī jaquín nūū ña, nī ndēhé ña inī yavī ndīyi.

¹² De nī jinī ña ūū ángel, ñúhún yā sahma cuijín. De iin yā ndēē ichi xīnī, de incā yā ndēē ichi nūū jéhē nūū ní ncāa yiqui cúñu Jesús.

¹³ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? De nī ncāhān ña: Nī ntavā ndá dē Jētohō sá, de nduú jínī sá ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā.

¹⁴ De tá nī ncāhān ña súcuan, de nī ndicó cóto ña, de nī jinī ña nūū Jesús jā íñī yā ñúcuán. Sochi nduú ní nácunī ña jā maá yā cúu.

¹⁵ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? ¿Nī iin nánducú nú? ncachī yā. De maá ña jáni inī ña jā tēe jito huerto cúu yā. De nī ncāhān ña jín yā: Señor, de tú maá ní nī nsāhá jíyo ní yā, de cachī ní

ní cúu nūū ní nchuhun ní yā, de ná quínāquēhen sá yā, ncachī ña.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jín ña: María, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuan, de nī nacunī ña yā, de nī ndicó cóto ña, de nī ncāhān ña jín yuhū hebreo: Raboni, ncachī ña. De tūhun ñúcuán cáhān: Maestro.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jín ña: Mā quēhé nú nduhū, chí ncháha ca ndaa nī quínohōn nī nūū Tatá nī. De cuáhān nūū ndá hermano nī, tēe nī scuáha jín nī, de cachī nū nūū dē jā ndaa nī quínohōn nī nūū Tatá nī, jā suni Tatá ndá máa nú cúu. De cúu yā Yāa Dios maá nī jín Yāa Dios ndá máa nú, ncachī yā.

¹⁸ Ñúcuán de María ñuū Magdala, cuāhān ña, de nī ncachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jā ní jinī ña nūū maá Jētohō ō jín jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá jín ña.

Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jín yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ De jā ní ncuaā maá quīvī domingo ñúcuán, de íñī tutú ndá tēe scuáha inī iin vehe. De ndásī viéhé, chí yúhú ndá dē ndá táhān dē hebreo jā cunī ūhvī jī dē. De nī nquenda-nī Jesús, nī jēcuīñī yā mähñú ndá dē, vísō ndásī viéhé, de nī ncāhān yā jín dē: Coó ndeé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

²⁰ De tá nī ncāhān yā súcuan, de nī stéhēn yā ndahá yā jín yīcā yā nūū ndá tēe scuáha. De nī ncusī inī ndá dē jā nī jinī dē nūū maá Jētohō ō.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān tuçu Jesús: Coó ndeé coo siī inī ndá nú. De tá cúu nūū ní ntají Tatá nī nduhū inī ñayiví, suni súcuan tají nī ndá ndóhó nacani nú tūhun nī nūū nchiví, ncachī yā.

²² Ñúcuán de nī ntiví táchí yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Mitan de nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo.

²³ De ndācā nchiví jā cune cáhnú inī nū nūū cuáchi jī, túsaa de coo tūhun cáhnú inī nūū cuáchi jī. De

tú mā cúne cáhnú inī nū nūu cuáchi ji, de mā cóo tũhun cáhnú inī nūu cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní nenda yā nūu Tomás

²⁴ De Tomás, tēe jā ní ncacu cuátī, iin táhān jā úxī ūu tēe scuáha jín yā, nduú ní íyo dē quíwī jā ní nenda nijīn Jesús nūu ndá cā tēe scuáha.

²⁵ Nūcuán de sava cā ndá tēe scuáha, nī ncāhān dē jín Tomás: Nī jinī ndá nī nūu maá Jētohō ō. De nī ncāhān Tomás: Tú mā cūnī nī nūu ní ntacuēhé ndahá yā nī nsáhá ndūyu cāa, de tú mā chíhī nī xīnī ndahá nī nūu ní nchīhi ndūyu cāa, de tú mā chíhī nī ndahá nī yīcā yā, de mā cándíja cuitī nī, ncachī dē.

²⁶ De nūu únā quíwī, de ndá tēe scuáha íyó tútú tucu dē inī iin vehe. De íyó Tomás jín dē. Nūcuán de nī nquenda tucu Jesús, nī jēcuiñī yā mähñū ndá dē, vísō ndásī viéhé. De nī ncāhān yā jín dē: Coó ndeé coo sīi inī ndá nú.

²⁷ De nī ncāhān yā-ni jín Tomás: Chíhī xīnī ndahá nú inī ndahá nī yáhá de cunī nū. De chíhī nū ndahá nú yīcā nī nūu ní ntacuēhé. De mā cānī síquí cā inī nū, chí sa candíja nú, ncachī yā.

²⁸ Nūcuán de nī ncāhān Tomás jín yā: Aī, Jētohō maá sá jín Yāa Dios maá sá cúu ní, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: Tomás, jondē nī jinī nū nduhū, de nī ncandíja nú. De nācā ndetū ndá nchivī jā candíja ji nduhū vísō nduú ní jínī ji nduhū, ncachī yā.

Nājēhē nī ntee Juan libro yáhá

³⁰ De suni nī nsáhá Jesús cuāhā cā tiñū ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā nūu ndá tēe scuáha jín yā, jáa nduú yósō nūu tutū yáhá.

³¹ Sochi ndá tiñū yáhá nī ntee nī tácuā candíja ndá nú jā Jesús cúu Cristo, maá Sēhe Yāa Dios. De jā candíja nū yā, de cutecū nū ní cánī sáhá yā.

21

Jā ní nenda yā nūu ūjā tēe scuáha jín yā

¹ De nī ncuu jacū quíwī, de incā vuelta nī nenda Jesús nūu ndá tēe scuáha jín yā, jā íyó dē yuhú mar Tiberias. De súcuán cúu jā ní stéhēn yā maá yā nūu dē:

² Iyó tútú Simón Pedro, jín Tomás, tēe nī ncacu cuátī, jín Natanael, tēe űuū Caná ndáñūū Galilea, jín ndūu sēhe Zebedeo, jín ūu cā tēe scuáha.

³ De nī ncāhān Simón Pedro jín ndá dē: Ná quítīn nī tiacá. De nī ncāhān ndá dē: Suni cōhōn jín nú. De cuāhān ndá dē, de nī nguívi dē iin barco. Sochi nduú ní nīhīn cuitī ndá dē tī jacuāā nūcuán.

⁴ De tá cuācunijīn, de íñī Jesús yuhú mar. Sochi ndá tēe scuáha, nduú ní nácunī dē jā maá yā cúu.

⁵ Nūcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Lílū, ¿á nī nīhīn ndá nú tiacá caji ō? Nduú cuitī, ncachī ndá dē.

⁶ Nūcuán de nī ncāhān yā jín dē: Chuhun ñunu nú ichi lado cuáhá barco, de nīhīn nū tī. De nī nchuhun ndá dē ñunu, de nduú cā ní ncúu cuitī natavā dē, jā ní nguívi cuāhā ndasī tiacá.

⁷ Nūcuán de tēe scuáha jā mānī cā Jesús jín, nī ncāhān dē jín Pedro: Maá Jētohō ō cúu tēe jā ní ncāhān ō jín, ncachī dē. De tá nī jini Simón Pedro jā maá Jētohō ō cúu, de nī nūcūhun dē sahma dē, chí nī ntavā dē jā sátiñū dē. De nī ndava dē-ni nūu mar, cuāhān dē nūu yā.

⁸ De ndá cā tēe scuáha nūcuán, vāji dē jín barco yuhú nduté, stáá dē ñunu ñuhún chitú tiacá. Chí nduú jícá íyó dē jín ñuhun yíchí, chí tá ciento-ni metro cúu.

⁹ De tá nī nquee ndá dē inī barco, de nī jinī dē jā ndúhā ticāyi ñuhūn, de cáá stāā jín iin tiacá jā ní nchohō.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Cuáquēhen ndá nú jacū tiacá jā cáta ntiin nú, ná scásūn ō, ncachī yā.

¹¹ De nī nquīvi Simón Pedro inī barco, de nī stáá dē ñunu, nī nquenda dē jín nū ñuhun yíchí. De ñúhún chitú tiacá náhnú, iin ciento ūū xico ūxī ūnī tī cúu. De vísō iin súcuán tī ñúhún, de nduú nī ntéhdē ñunu.

¹² De nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Nehēn ndá nú ná cájī ō stāā. De nī iin ndá tēe scuáha ñúcuán nduú nī ncúndeē inī dē já cātühún dē yā tú ní iin cúu yā. Chi ja jínī ndá dē já maá Jētohō ō cúu yā.

¹³ De nī ntandē Jesús yuhú ñúhún, de nī nquehen yā stāā, de nī jēhe yā nū ndá dē, de saá-ni tiacá.

¹⁴ Yáhá cúu vuelta ūnī já ní nenda Jesús nū ndá tēe scuáha jín yā, tá nī natecū yā.

Jā ní natúhún Jesús jín Simón Pedro

¹⁵ De tá nī ncuu nī nchasī inī dē, de Jesús nī jīcā tühún yā Simón Pedro: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī cā nū jín nī nsúu cā ndá cā tēe yáhá? De nī ncāhān dē: Señor, ja jínī ní já mānī sá jín ní. De nī ncāhān yā jín dē: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí lúli nī, ncachī yā.

¹⁶ De nī jīcā tühún yā dē vuelta ūū: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jín ní? De nī ncāhān dē jín yā: Ja jínī ní já mānī sá jín ní. De nī ncāhān yā: Coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí nī túsaá.

¹⁷ De nī jīcā tühún tucu yā dē vuelta ūnī: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jín ní? De nī ncucuécá inī Pedro já ní jīcā tühún yā dē vuelta ūnī tú mānī dē jín yā. De nī ncāhān dē: Maá ní jínī ní ndihi, de jínī ní já mānī sá jín ní, Señor. De nī ncāhān yā: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí nī.

¹⁸ De jāndāā cáhān nī jín nú já jondē tá suchí nú de nī nquehen maá nú sahma nú, de nī jica nú ní jondē nī ncuu inī maá nú. Sochi tá yīi nú, de nsúu já cúu inī maá nú, chi incā nchivī cueca jī ndóhó nū

nduú cúu inī nū quīhīn nū, de scāā nū ndúu ndahá nú já cuū nū.

¹⁹ Tūhun yáhá nī ncāhān yā já ní stéhēn yā já cundita caa dē yicā cruz cuū dē, de já súcuán cuetáhvi dē cúu já stéhēn dē já cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Cuniquīn nduhū já sáhá nū tiñu nī ndacu nī nū nū, ncachī yā.

Tūhun tēe scuáha já mānī cā yā jín

²⁰ De nī jicó coto Pedro, de nī jínī dē nū tēe scuáha já mānī cā Jesús jín, níquín dē vaji dē yātā. Tēe ñúcuán cúu já ní ndēē xiín Jesús tá nī ncuxíní ndá dē jín yā, de nī jīcā tühún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu já nastúu dē níhín?

²¹ De já ní jínī Pedro nū tēe ñúcuán, de nī jīcā tühún dē Jesús: Señor, ¿de tēe yáhá, nāsa coo dē?

²² De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nī já cutecū dē jondē quīvi nenda nī, de ndóhó mā cúndihvi inī nū. Maá nú chi cuniquīn nū nduhū já sáhá nū tiñu nī ndacu nī nū nū, ncachī yā.

²³ Ñúcuán de tūhun yáhá nī jītē nuu nū ndācá hermano, já tēe scuáha ñúcuán mā cúu dē. Sochi nduú ní ncāhān Jesús já má cúu dē, chi sa nī ncāhān yā: Tú cúnī nī já cutecū dē jondē quīvi nenda nī, de ndóhó mā cúndihvi inī nū.

²⁴ De tēe scuáha ñúcuán já mānī cā Jesús jín, suu cúu nduhū já nácani tūhun ndācá tiñu yáhá, de suu nī tēe ndācá tūhun yáhá. De jínī ndá nú já íyó ndāā tūhun nácani nī.

²⁵ De suni íyó cuāhā ndasí cā tiñu já ní nsáhá Jesús. De tú tee ó tá iin tá iin, de mā quēndá níi ñayīvi já cuhun tutū já cosō tūhun ñúcuán, jáni inī nī. De nī ncuu. Amén.

TIÑU JA NI NSAHA NDA TEE APOSTOL

*Jā ní nquee yuhú yā jā quiiji
Espíritu Santo*

¹ Señor Teófilo, nūū tūtū jā ní ntee sá jā xihna ñúhún, nī ntee sá ndācá tiñu jā ní nsáhá Jesús jíin ndācá tūhun jā ní stéhēn yā jondē quívi jā ní nquijéhé yā sáhá yā

² jíin jondē quívi jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De tá ncháha ca ndaa yā quihīn yā de quívi ñúcuán de nī nsáhá Espíritu Santo jā ní ndacu Jesús nūū ndá apóstol jā ní nacāji yā.

³ De tá nī jīnu nī ndoho yā nī jīhī yā, de sá de nī nenda yā tēcū yā nūū ndá tēe ñúcuán, de quéhén vuelta nī jīnī ndá dē jā tēcū ndija yā. Chi ūū xico quívi nī stéhēn nījīn yā maá yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā jíin ndá dē nāsa tátúnī Yāa Dios.

⁴ De juní íyó tūtū ndá dē de nī ncāhān yā: Mā quēé ndá nú ciudad Jerusalén, chi cundetu nú jondē quiiji Espíritu Santo jā ní nquee yuhú maá Tatá nī Yāa Dios. De ja nī jīnī ndá nú jā súcuán nī ncāhān nī jíin nú, ncachī yā.

⁵ De Juan chi jándāa jā ndute-ni nī scuénduté dē nchiví. De ndá ndóhó chi jacū-ni cā quívi de cuāha nī Espíritu Santo cundeē inī ndá nú, de ñúcuán cúu modo jā scuénduté nī ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ndaa Jesús cuānohōn yā andiví

(Mr. 16.19-20; Lc. 24.50-53)

⁶ Ñúcuán de ndá apóstol jā ní ndutútú dē nūū Jesús, nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jondē mitan de nasáhá ñáhnú ní nchiví nación maá ó Israel jā tátúnī nūū nación maá ó, á naá cúu? ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān yā: Mā cúu cunī nū quívi á cuiyā jā ní jani maá Tatá nī, chi mátúhún maá yā-ni cúu Yāa

jā cúñáhnú ndasí jā cuu sáhá ndāa vāha síquī ndācá tiñu yáhá.

⁸ Sochí tá ja nī nquívi Espíritu Santo iní ánō nū, sá de nīhīn nū poder yā, de nacani nú tūhun nī nūū ndá nchiví ciudad Jerusalén jíin nī Judea jíin nī Samaria jíin jondē ní cáhnú ñayiví, ncachī yā jíin ndá dē.

⁹ De tá nī ncuu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de juni ndéhé ndá dē de nī ndaa yā-ni cuānohōn yā andiví. De nī nquiji-ni iin vícō, de nī jasī-ni nūū cuāhān yā, de nduú cā ní jīnī ndá dē yā.

¹⁰ De juni ndéhé ndá dē andiví nūū ní ndaa yā cuāhān yā, de nī nquenda-ni ūū ángel yā jā ñúhún yā sahma cuijín de cáa yā tá cáa tēe. De nī jēcuiñī ndeē yā xiin ndá dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndá ndóhó tēe Galilea, ¿nūcu ndéhé ndá nú ichi andiví? Chi Yāa Dios nī nacueca yā maá Jesús cuānohōn yā andiví, de suni súcuán ndiji tucu yā tá cúu nūū ndéhé ndá nú mitan jā cuāhān yā, ncachī ndúū ángel.

Jā ní nacāji ndá dē Matías jā nūcuiñī yúnúū Judas

(Mt. 27.3-10)

¹² Ñúcuán de nī nuu ndá dē lómō jā nání Olivos cuānohōn ndá dē ciudad Jerusalén. De ñatin-ni íyó lómō ñúcuán jíin Jerusalén, chi nēe tá iin kilómetro, jā cúu medida jā cáhān ley tá cuu caca nchiví quívi nátātú.

¹³ De nī nenda ndá dē ciudad, de nī ndaa ndá dē cuarto xīnī vēhé nūū ndeē nūū dē. De cúu ndá dē Pedro jíin Jacobo jíin Juan jíin Andrés jíin Felipe jíin Tomás jíin Bartolomé jíin Mateo jíin Jacobo sēhe Alfeo, jíin Simón táhān grupo jā nání cananista, jíin Judas ñanī Jacobo.

¹⁴ De níní ndútútú inuú ndá dē jíin ndá ñanī Jesús, jíin María jā cúu naná yā, jíin ndá cā ñahan, de inuú-ni jícān táhvi ndá dē.

¹⁵ De iin quívi de nī nacuiñī Pedro nūū ndá hermano cándíja. De íyó tá

ciento òcō nchivī jā ní ndutútú. De nī ncāhān dē:

¹⁶ Mitān de cāchī tūhun nī, hermano, jā nīnī nī nquee ndāā tūhun jā yósō nūū tutū ī jā ní ncāhān David jondē janahān nī nsāhá Espíritu Santo. De tūhun ñúcuán cúu tūhun Judas, tēe jā ní nchosō nūū nūū ndá tēe jā ní ntiin Jesús.

¹⁷ De Judas chi suni táhān ó nī ncuu dē nícu, de nī nchindee táhān ó jín dē sīquī tiñu jā ní jani yā yóhó.

¹⁸ De nī jeen dē ñuhun jín xūhūn jā ní nīhīn dē sīquī tiñu néhēn jā ní nsāhá dē. De nī nincava ndeyi dē, de nī ncahndī-ni chījin dē, de nī jītē-ni jītī dē.

¹⁹ De nī jītē nuu-ni tūhun yáhá nūū ndācā nchivī Jerusalén. De jā suu cúu jā ní scúnani ndá ji ñuhun ñúcuán Acéldama yuhú maá ji, jā cāhān: Ñuhun jā cúu Ñuhun Nīñi.

²⁰ Chi súcuán cāhān nūū tutū Salmo sīquī Judas:

Vehe dē, ná quéndōo súcuán-ni, de nī iin mā cūndeē cā vehe ñúcuán. De suni cāhān: Tiñu jā ní ndiso dē ná nácuiso incā tēe.

Cāchī.

²¹ Túsaá de cúnī jā nacāji ó iin tēe māñū ndá tēe jā ní jica ó jín ní tiempo tá nī jica maá Jētohō ō Jesús jín ó.

²² De ná nacāji ó iin tēe jā ní jica jín ó jondē quīvī jā ní scuénduté Juan yā, de jondē quīvī jā ní ndaa yā cuānohōn yā andivī. De ná núcuñi dē cuu dē testigo jín ndācā ó jā ní natecū yā, ncachī Pedro.

²³ De nī nacāji ndá dē ūū tēe jā cúu Matías jín José jā nánī Barsabás, de suni nánī dē Justo.

²⁴ De nī jīcān táhvī ndá nchivī cándija: Tātā Yāa Dios, maá ní chi jīnī ní nāsa íyó ánō ndá nchivī. Túsaá de jā ndūū tēe yáhá, stéhēn ní ní tēe cúu jā ní nacāji ní.

²⁵ De cuiso tiñū dē jā cuu dē apóstol. De nacuiso dē tiñu jā ní

sndóo Judas, chi nī nsāhá dē cuāchi, de cuāhān dē maá lugar xēen nūū cánuū quīhīn dē, ncachī ndá dē.

²⁶ Ñúcuán de nī ntavā ndá dē suerte ndūū tēe ñúcuán. De nī nquee suerte Matías, de nī ncuu dē iin táhān ndihúxi iin cā apóstol.

2

Jā ní nquiji Espíritu Santo

¹ De quīvī vico Pentecostés nī iyo tutú ndá nchivī cándija ciudad Jerusalén.

² De sanaā-ni de nī nihin andivī modo jā yíhī ndasi táchi. De ndá nchivī jā ndēē inī vehe, nī jini ndá ji jā níhīn.

³ De nī jīnī ndá ji modo yáñuhūn, de nī ncusín jacū jacū nī jēcōo xīnī iin iin ji.

⁴ De ndācā ji nī nchitū inī ji jín Espíritu Santo. De nī nquijéhé ndá ji cāhān ji sín sín yuhú, nāsa nī stéhēn maá Espíritu Santo jā cāhān iin iin ji.

⁵ De Jerusalén íyó ndá nchivī hebreo jā chíñúhūn nūū Yāa Dios jā ní nquiji ndá ji ndācā nación níí cāhnú ñayīví.

⁶ De jā ní nihin súcuán de nī ncutútú cuāhā nchivī ñúcuán. De nī ncunéhēn inī ndá ji, chi iin iin ji ní jini ji jā ndá tēe jā ní nīhīn Espíritu Santo cāhān yuhú ñūū ndá nchivī jā vāji jicá.

⁷ De nī nsāhvi inī ndá ji ní jini ji, de nī ncāhān ji: ¿A nsūū tēe Galilea cúu ndācā tēe yáhá jā cāhān ndá dē yuhú ñūū ō, á naá cúu?

⁸ ¿De nāsa cúu túsaá? Chi tá iin tá iin ó níni ó jā cāhān ndá dē yuhú ñūū ō jā ní ncacu ó jín.

⁹ Chi vāji sava ó jondē región Partia jín Media jín Elam. De sava ó vāji ó jondē región Mesopotamia jín Judea jín Capadocia jín Ponto jín Asia.

¹⁰ De suni jondē región Frigia jín Panfilia jín Egipto jín ndācā ndáñūū Africa jā íyó incā lado ñūū Cirene vāji sava ó. De sava cā ō vāji

ó jondē ciudad Roma, de ndēē nūū ó yáhá mitan. De maá ó jā vāji ó ciudad Roma, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu incā nchivī ja ní ncandíja ley nchivī hebreo.

¹¹ De suni sava cā ō vāji ó región Creta jíin Arabia. De níni ndācá ó jā yuhú ñūū ō nácani ndá tēe yáhá ndācá tiñū ñáhnú nāsa ní nsāhá Yāa Dios, ncachī ndá ji.

¹² De ndācá ji sáhvi ndasí inī ji de cúnēhén inī ji ndéhé ji. De nátúhún ndá ji jíin táhán ji: ¿De nāsa cúu cāhān ndá dē ndá ñúcuán túsáa? ncachī ji.

¹³ De sava cā ji ní ncāhān yīchī ji jíin táhán ji: Nduú chi jā jíini ndá dē, ncachī ji.

Tūhun jā ní nacani Pedro nūū nchivī

¹⁴ Ñúcuán de ní nacuiñi Pedro jíin ndihúxi iin cā apóstol. De ní ncāhān jee dē jíin ndá nchivī: Ndá ní táhán maá ó hebreo jíin ndá ní nchivī Jerusalén, tūhun yáhá chuhun inī ndá ní de cunini vāha ndá ní tūhun jā cāhān sá.

¹⁵ Chi ndá sāán, nsūū jā jíini ndá sá tá cúu nūū jáni inī ndá ní. Chi nsūū hora jā jíini nchivī cúu, chi cáta cahīin jānehēn cúu.

¹⁶ Chi sa tiñū yáhá cúu jā squíncuu tá cúu nūū ní ncāhān Joel, tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán ní ncāhān dē:

¹⁷ Cáhī Yāa Dios: Ndá quīvī sándihí de tetiñū ní Espíritu ní cuēē nūū ndācá nchivī.

De sēhe yīi nú jíin sēhe síhí nú, nacani ndá ji tūhun nī.

De ndá tēe suchí, chi sáhá ní jā scóto nūū ji,

de ndá tēe ñáhnú, chi scóto jáni nūū dē.

¹⁸ De jāndāa chi ndá quīvī ñúcuán de cuāha vāha ní Espíritu ní nūū ndá mozo ní, cúu tēe cúu ñahan,

de nacani ndá ji tūhun nī.

¹⁹ De sáhá ní tiñū ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī nchivī cunī ji,

de suni sáhá ní seña inī ñayiví de cunī nchivī jā cúñáhnú ní, chi coo níni jíin ñuhūn jíin ñūhmā modo vícō.

²⁰ De ncandīi chi cutuún de mā cútūu cā,

de yōo cucuáhá modo níni.

De ñúcuán de quenda quīvī jā nenda maá Jētohō ndá nú Jesús.

De cunī ndācá nchivī jā quīvī cāhnú cuu quīvī ñúcuán.

²¹ De ndācá nchivī jā cāhān ndāhvī ji jíin yā, chi scácu yā ji, ncachī Yāa Dios.

Ncachī Joel jondē janahán.

²² De ní ncāhān cā Pedro: Mitan de ndá ní nchivī nación maá ó Israel, cunini ní jā cāhān sá tūhun Jesús, tēe ñūū Nazaret. Chi maá Yāa Dios ní jēhe yā poder yā nūū Jesús jā ní nsáhá yā ndá tiñū ñáhnú mähñú ndá ní jíin tiñū jā stéhēn jā íyó poder yā, jíin tiñū jā sáhvi inī nchivī sáhá, tá cúu nūū ní jinī ndá ní jā súcuán ní ncuu. Súcuán ní stéhēn Yāa Dios nūū ō jā maá yā ní ntetiñū Jesús.

²³ Sochi ní ntiin ndá ní yā, de ní nasiáha ndá ní yā ndahá ndá tēe nēhén. De ní jahnī ndá dē yā yīcā cruz ní nsáhá ndá ní. De ja ní jinī Yāa Dios jā súcuán sáhá ndá ní, chi ja ní nsáhá ndāa yā jā súcuán coo.

²⁴ Sochi ní nastécū Yāa Dios Jesús, de nduú ní ncúu cā yā ndīyi, chi tūndóhó xēen jā jīhī nchivī, nduú cā ní ncúu sáhá jíin yā.

²⁵ Chi jondē janahán de ní ntee rey David tūhun nāsa cāhān Jesús jíin Yāa Dios:

Jētohō sá, jíin sá jā níi cání íyó ní jíin sá.

Chi íyó ní lado cuáhá sá jā chindeé ní sāán, tácuā mā cúyūhú sá.

²⁶ Jā ñúcuán cúu jā cúsi inī sá, de cāhān sīi sá.

De suni ñúhún inī sá jā nastécū maá ní yiqui cúñu sá.

²⁷ Chi mā squéndōo ní ánō sá nūū íyó ánō ndá ndīyi,

de ni mā cuáha ní tūhun jā tēhyū sá,
chí sáhá sá tiñu jā cúnī maá
ní de íyó mānī ní jín sáan.

²⁸ Nī stēhēn ní nūū sá nāsa natecū sá
de sáhá ní jā cusī ndasí inī sá sīquī
jā cundeē sá jín ní ní cánī.

Cachī Jesús, ncachī David jondē
janahán.

²⁹ Ndá ní amigo, ná cáchī cājí
sá nūū ndá ní tūhun tatā ō David,
tēe nī ncuñáhnú jondē janahán, chí
nduú ní ncāhān dē ndá tūhun yáhá
sīquī maá dē. Chí nī jīhī dē, de nī
jīquiyuhū dē. De jínī ō nūū yíyuhū dē
jondē mitan.

³⁰ Chí nī ncuu dē tēe nī nacani
tūhun Yāa Dios jondē janahán. De
nī jinī dē jā ní ncāhān téyí yā jín
dē jā chíjin tatā maá dē quiji Cristo,
de cundeē yā tatúnī yā nūū mesa dē
tá-ni nī ntatúnī maá dē jā ní ncuu dē
rey.

³¹ Jondē tá ncháha ca quiji Cristo,
de ja nī jinī dē jā cuū yā de natecū
yā. De nī ncachī dē jā má quéndōo
ánō yā nūū íyó ánō ndá ndīyi, de
juni yiqui cúñu yā mā téhyū.

³² Chí Yāa Dios nī nastēcū yā
Jesús, de ndá máá sá cúu testigo jā
súcuán nī ncuu jā ní natecū yā.

³³ De nī nduñáhnú tucu yā nī
nsáhá Yāa Dios jín poder yā. De nī
jēhe Tatá yā Yāa Dios tūhun jā tetíñú
Jesús Espíritu Santo, chí súcuán nī
nquee yuhú yā jā sáhá yā. De suu
Espíritu Santo ñúcuán cúu jā sáhá
ndácá jā ndéhé ndá ní de nīni ní
mitan.

³⁴ De David nsūū tūhun maá dē
cúu jā ní ncāhān dē, chí nduú ní
ndáa yiqui cúñu dē andiví. Chí sa
tūhun Jesús nī ncāhān dē jā cáhān
súcuán:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā
jín Jētohō nī, Yāa jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nū,

³⁵ de ná sáhá nī jā candeē nū poder
ndácá jā jínī ūhvī ndóhó,
ncachī Yāa Dios jín Cristo.

Ncachī David.

³⁶ Túsaá de ndácá ní jā cúu ó tatā
Israel, ná cúnī ndāa ní jā vísō nī
jahnī ndá ní yā yīcā cruz, sochi Yāa
Dios nī jani yā maá Jesús jā cúu
yā Jētohō ō de suni cúu yā Cristo,
Yāa jā scácu yóhó, ncachī Pedro jín
nchivī.

³⁷ De súcuán nī jini ndá ji tūhun
yáhá, de nī ntahúhvi inī ndá ji. De
nī ncāhān ndá ji jín Pedro jín ndá
cā apóstol: Ndá ní amigo, cachī ní
¿nása sáhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

³⁸ De nī ncāhān Pedro: Nacani
inī ndá ní jā sndóo ní cuáchi ní, de
cuenduté ndá ní jā ní ncandíja ní
Jesucristo, tácu cune cáhnú inī Yāa
Dios nū cuáchi ní. De ñúcuán de
taji yā Espíritu Santo yā cundeē inī
ánō ndá ní.

³⁹ Chí súcuán nī nquee yuhú maá
Tátá Yāa Dios nū ndá máá ó jín
nūū séhe ó jín nūū ndá nchivī ndá
cā nación, nā-ni nchivī cana yā jā
candíja ji.

⁴⁰ De cuáhā cá tūhun nī ncāhān
cājí Pedro jā sndíhvi inī dē ndá ji:
Ndúcú ndéé ndá ní jā ná cácu ní, chí
ndá nchivī sáhá tiñu néhén chí tñū
táhvī ji, ncachī dē.

⁴¹ Ñúcuán de sava ji nī jetáhvī ji
tūhun jā ní ncāhān dē, de nī jenduté
ndá ji. De quivī ñúcuán nī ncu-
cuahā cá nchivī cándíja, chí nī ncuu
tá ūnī cá mil ji.

⁴² De inī nīhin ndá ji sīquī tūhun jā
stēhēn ndá apóstol, de íyó ñuncúún
ndá ji, de jícān táhvī ndá ji. De yáji
cáhnú ndá ji stātīlā tá cúu nūū ní
stēhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun inī
ō yā.

*Nāsa nī ñyo ndá nchivī jā ní
ncandíja jā xíhna ññhún*

⁴³ De ndihī nchivī sáhvi inī ji
de yuhú ji. Chí nī nsáhá ndá
apóstol cuáhā tiñu ñáhnú jā stēhēn
jā cúñáhnú yā.

⁴⁴ De inuú-ni nī ñyo ndá nchivī
cándíja, de ndácá ndatíñú jā névāha
ji cúu cáhnú ndá ji-ni.

⁴⁵ De nī yícó ndá ji ñuhun ji jín nā-
ni ndatíñú névāha ji, de nī nsaji ji

xūhún nūū ndá táhán ji, nāsaa jini
ñūhún iin iin ndá táhán ji.

⁴⁶ De ndiquivī ndútútú ndá ji inī
templo. De sīi-ni yáji cāhnú ndá ji
stātīlā vehe táhán ji, tá cúu nūū ní
stéhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun inī
ō yā. De íyó mānī ndá ji.

⁴⁷ De cáhān ji jā cúñáhnú ndasí
Yāa Dios. De nī jetúhún ndihi ndá
nchivī ciudad ñúcuán ndá nchivī
cándija. De ndiquivī nī scácu cá
maá Jētohō ō ndá cá nchivī, de
nī nduu inuú-ni ndá ji jín nchivī
cándija.

3

Jā ní nduvāha tēe cojo

¹ De iin quivī de cahūnī jañīni nī
ncaa Pedro jín Juan cuāhān ndúū
dē templo, chi maá hora jā jicān
tāhvī ndá táhán dē hebreo cúu.

² De ñúcuán íyó iin tēe cojo jā
súcuán íyó dē nī ncacu dē. Chi
ndiquivī jíso nchivī dē jesiáha ji dē
viéhé templo jā nání Viéhé Her-
mosa, de jicān dē caridad nūū ndá
nchivī jā quivī templo.

³ De nī jinī tēe ñúcuán jā váji Pe-
dro jín Juan jā quivī dē templo. De
nī jicān dē caridad nūū Pedro jín
Juan.

⁴ De nī ndéhé vāha Pedro jín
Juan nūū dē, de nī ncāhān Pe-
dro: Cūndéhé vāha nú nūū ndúū nī,
ncachī dē.

⁵ De íyó tūha tēe cojo ñúcuán, chi
jání inī dē jā nīhīn dē jacū xūhún
nūū ndúū dē.

⁶ De nī ncāhān Pedro: Nduú nā
xūhún plata nī oro nduú ná névāha
nī. Sochi íyó iin jā vāha cá jā sáhā
nī jín nú. Jín poder maá Jesu-
cristo ñūū Nazaret cáhān nī jín nú,
nacuiñī de caca nú, ncachī dē.

⁷ De nī ntiin dē ndahá cuáhā
tēe cojo ñúcuán, de nī stácuñī dē.
De jēhē dē jín sūcūn jēhē dē nī
nduvāha-ni.

⁸ De nīhīn nī nacuiñī dē de íñī dē.
De nī nquijéhé dē jíca dē-ni, de nī
nquivī dē inī templo jín Pedro jín

Juan, jíca dē cuāhān dē, de cándava
dē, de nácana jee dē Yāa Dios.

⁹ De nī jinī ndācá nchivī jā jíca
dē cuāhān dē, de nácana jee dē Yāa
Dios.

¹⁰ De nī nacunī ndá ji nūū dē jā
suu dē cúu jā ní ndēē viéhé templo
jā nání Viéhé Hermosa, nī jicān dē
caridad. De sáhvi inī ndá ji, de yúhú
ji jā súcuán nī nduvāha tēe cojo.

*Jā ní nacani Pedro tūhun yā inī
corredor jā nání Corredor Salomón*

¹¹ De tēe jā ní íyo cojo jā ní
nduvāha, chi nduú siāā dē ndahá
Pedro jín Juan, de ndihi nchivī nī
jinu ji nī nguenda ji nūū ndá dē inī
corredor templo jā nání Corredor
Salomón. De sáhvi ndasí inī ndá ji
ndéhé ji ndá dē.

¹² De nī jinī Pedro jā váji ndá
nchivī ñúcuán, de nī ncāhān dē jín
ndá ji: Ndá ní táhān maá ō Israel,
¿nā sīquī cúu jā sáhvi inī ndá ní
ndéhé ní tiñu yáhā? ¿Nā sīquī cúu jā
ndéhé vāha ndá ní nūū ndúū sá? ¿A
jání inī ndá ní jā íyó poder ndúū sá
á jā cúu sá tēe vāha, de suu cúu jā ní
nacaca tēe yáhā nī nsáhā sá, á náá
cúu?

¹³ De nduú chi maá Yāa Dios jā ní
nchiñūhún tatā ō Abraham, Isaac,
Jacob jín ndá cá tatā ō, maá yā nī
nsáhā tiñu yáhā tácuā cunī nchivī
jā cúñáhnú ndasí Sēhe yā Jesús.
De suu maá Jesús ñúcuán cúu jā
ní nasiáha ndá ní yā nūū ndá tēe
cúñáhnú. De nduú ní jétúhún ndá
ní yā nūū Pilato vísō cūnī dē jā siāā
dē yā nícu.

¹⁴ Sochi ndá máá ní nī ncuyichī
inī ndá ní Yāa ī, Yāa ndāā ñúcuán.
De nī ncāhān ndá ní jā ná siāā Pilato
iin tēe jā ní jahni ndīyi lugar maá
yā.

¹⁵ De nī ncāhān ndá ní jā ná cúu
maá Yāa jā sáhā jā tēcū ndācá-ni.
Sochi Yāa Dios nī nastēcū yā Jesús
jā ní ncuu yā ndīyi. De ndá máá sá
cúu testigo jā ní natecū yā.

¹⁶ De tēe yáhá já ndéhé ndá ní de nácunī ndá ní dē, chí nī ncandíja ndá sá já íyó poder Jesús já nasáhá vāha yā dē, de já suu cúu já ní nduvāha dē-ni nī nsáhá yā tá cúu nūū ndéhé ndá ní mitan.

¹⁷ De mitan amigo, ja jínī sá já síquī jáa nduú ní jícūhun inī ndá ní cúu já ní jahní ní yā, de saá-ni nī nsáhá ndá tēe já tátúnī nūū ō.

¹⁸ De jondē tá ncháha ca cuu, de ja nī nsáhá Yāa Dios já ní ncāhān ndá tēe já ní nacani tūhun yā jondē janahán já suu sūcuán cundoho Cristo. De mitan chí ja nī nquee ndaa nī nsáhá yā.

¹⁹ Túsaá de nacani inī ndá ní já sndóo ní cuāchi ní mitan, de quívi ndá ní ndahá Yāa Dios tácuā ná sndáhvā yā cuāchi ndá ní, de quíji quívi já ndusiī inī ndá ní sáhá maá Jētoho ō.

²⁰ De suni tetíñú tucu Yāa Dios Jesús ndíji yā, chí cúu yā Cristo já ní jani Yāa Dios já scácu yā yóhó.

²¹ Sochi cánuū já cundeē Jesús andiví jondē quívi já nasáhá jeé Yāa Dios ndācá-ni tá cúu nūū ní nacani ndá tēe jondē janahán nī nsáhá Yāa Dios. De tēe nī íyo ndoo ánō nūū Yāa Dios nī ncuu ndá dē.

²² De Moisés nī ncāhān dē jíin ndá tatā ō: Maá Jētoho ō Yāa Dios cani yā iin Yāa já nacani tūhun Yāa Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De cuu yā iin táhán ó. De ndācá tūhun já cāhān yā, de chuhun inī ndá nú.

²³ De tú nā-ni nchivī mā chūhún inī jī tūhun já cāhān maá Yāa já nacani tūhun ñúcuán, de tñū tāhvī jī de mā cúu cá jī nchivī Israel, já cúu nchivī maá yā, ncachī Moisés.

²⁴ De ndá cá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē tiempo já ní nquíji Samuel jíin jondē mitan, suni nī nacani ndá dē tūhun nāsa coo ndá quívi yáhá.

²⁵ De ndá máá ó cúu tatā ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De suni síquī ndá máá ó nī nsáhá yā trátū jíin ndá tatā ō, chí nī

ncāhān yā jíin Abraham: Chíjin tatā nū quíji iin Yāa já sáhá já quendōo ndetū ndá nchivī ní cáhnú ñayiví, ncachī yā.

²⁶ De tá nī nastécū Yāa Dios Sēhe yā, de sá de xihna cá nūū ndá yóhó nī nteitíñú yā Jesús tácuā quendōo ndetū ō. Chí sáhá yā já nasāma inī ō de mā sáhá cá ō tiñu néhén, ncachī Pedro.

4

Jā ní jēsíáha nchivī Pedro jíin Juan nūū ndá tēe cúñáhnú

¹ De Pedro jíin Juan juni cāhān cá ndúū dē jíin ndá nchivī, de ndá sūtū jíin ndá tēe grupo saduceo jíin tēe cúñáhnú nūū ndá tēe já jito templo, nī nquenda ndá dē.

² De nī nquítī ndasí inī ndá dē nī jini dē já sūcuán stéhēn Pedro jíin Juan nūū ndá nchivī, já nácani ndúū dē tūhun já natecū ndíyi, chí Jesús de ja nī natecū yā já ní jihí yā.

³ De nī ntiin ndá dē Pedro jíin Juan, de nī nchihi dē ndúū tēe ñúcuán vecāa já quendōo dē jondē quívi téēn, chí ja nī ñini.

⁴ Sochi cuāhā nchivī já ní jini tūhun nī ncāhān Pedro jíin Juan, nī ncandíja ndá jī. De nī jīnu tá ūhūn mīl tēe já ní ncandíja, de sín cá cúu ndá ñahan jíin sūchí lúli.

⁵ Ñúcuán de quívi téēn de ndá tēe ndíso tíñú nūū nchivī hebreo, jíin ndá tēe cúñáhnú, jíin ndá tēe stéhēn ley Moisés, nī ndutútú ndá dē inī ciudad Jerusalén.

⁶ De saá-ni Anás já cúu sūtū cúñáhnú cá, jíin Caifás jíin Juan jíin Alejandro jíin ndá nchivī já cúu táhán sūtū cúñáhnú cá ñúcuán.

⁷ De nī ncana ndá dē Pedro jíin Juan, de nī jani ndá ndúū dē mähñú ndá, de nī jicā tūhún ndá: ¿Ní iin cúu já ní nteitíñú ndóhó de ní jondē nī nīhīn tíñú ndúū nū tiñu yáhá? ncachī ndá.

⁸ De Pedro nī nchitú inī dē jíin Espíritu Santo, de nī ncāhān dē jíin ndá tēe ñúcuán: Ndá níhín tēe ndíso

tiñú jíin tēe ñáhnú já ndíso tiñú nūu maá ó nchiví Israel,

⁹ mitan de ¿á stíchí ndá ní sáan siquí iin tiñu váha já ní nsáhá sá já ní nduváha tēe cúhū yáhá?

¹⁰ Túsaá de ndá máa ní jíin ndá cá nchiví táhán maá ó Israel, jicūhun iní ndá ní já jíin poder maá Jesucristo ñuū Nazaret cúu já ní nduváha tēe íñí nūu ndá ní yáhá. De suu yā cúu já ní jahní ndá ní yicā cruz, sochi maá Yāa Dios nī nastécū yā Jesucristo.

¹¹ Sochi ndá máa ní chi nī squéne yichí ndá ní yā tá cúu nūu squéne yichí ndá ní iin yūu já quituu iin squínā vehe, chi nduú ní ncándíja ndá ní yā. De yūu ñúcuán cúu maá yūu já yítuu squínā vehe mitan.

¹² Chi ní iin cá nduú cá ná íyó já cuu scácu yóhó, chi nduú cá ní iin cá sívī já cáhān nchiví iní ñayiví yáhá já cuu scácu yóhó, ncachí Pedro.

¹³ Ñúcuán de nī jiní ndá tēe ñúcuán já íyó ndeé iní Pedro jíin Juan já cáhān ndúu dē. De ja jíní ndá jáa nduú túha Pedro jíin Juan, chi tēe súcuán-ni cúu ndúu dē. De nī nsáhvi iní ndá, de nī nsáhá ndá cuenta já ní jica ndúu dē jíin Jesús.

¹⁴ De suni ndéhé ndá nūu tēe já ní nduváha ñúcuán, íñí dē jíin Pedro jíin Juan. De ní iin tūhun nduú ní ncúu cuití cá nascócóo ndá nūu Pedro jíin Juan.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncachí ndá já ná quíhīn Pedro jíin Juan távehé tácuu natúhūn ndá máa dē.

¹⁶ De nī ncāhān ndá: ¿Nāsa sáhá ó jíin ndúu tēe yáhá túsaá? Chi ja ní jītē nuu tūhun cuāhān nūu ndá nchiví níí cáhnú ciudad Jerusalén yáhá já súcuán nī nsáhá ndúu dē iin tiñu ñáhnú. De mā cúu cáhān ō jáa nduú ndāa.

¹⁷ Túsaá de cáhān xēen ō nūu dē já má cáchí cuití cá dē tūhun Jesús nūu ní iin cá nchiví, tácuu mā cúte nuu cá tūhun yáhá quíhīn nūu ndá cá nchiví, ncachí ndá.

¹⁸ De nī nacana ndá dē Pedro jíin Juan. De nī ncāhān xēen ndá nūu ndúu dē já má cáchí cuití cá dē de ní mā stēhēn cuití cá dē tūhun Jesús nūu ní iin nchiví.

¹⁹ Sochi nī ncāhān Pedro jíin Juan: Cani váha iní ndá ní de tú jétahān iní Yāa Dios já sndóo sá tiñu já ní ndacu yā de sáhá sá tiñu já ndácu ndá máa ní.

²⁰ Chi mā cúu sndóo ndá sá tiñu já ní jiní sá jíin já ní jini sá, chi cánuú já nacani sá nūu ndá nchiví, ncachí ndúu dē.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān xēen tuu ndá nūu ndúu dē, de nī nsíāa-ni ndá ndúu dē. Chi nduú ní níhīn cuití ndá ní iin modo já sndóho ndá Pedro jíin Juan, chi yúhū ndá ndéhé ndá ndá cá nchiví, chi ndihi ji-ni cáhān ji já cúñáhnú ndasí Yāa Dios já ní nsáhá yā tiñu ñáhnú ñúcuán.

²² Chi tēe já ní nduváha jíin tiñu ñáhnú ñúcuán, íyó dē víhí cá ūu xico cuíyā.

Jā ní jicān táhvi ndá nchiví cándíja

²³ De tá nī nsíāa ndá Pedro jíin Juan cuāhān ndúu dē, de ní nenda dē nūu ndá táhān dē. De nī nacani dē ndācā tūhun já ní ncāhān ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú já ndíso tiñú.

²⁴ De já súcuán nī jini ndá ji, de inuú-ni nī jicān táhvi ndá ji nūu Yāa Dios: Tátā Yāa Dios, maá ní cúu Yāa Dios já ní nsáhá andiví jíin ñayiví jíin mar jíin ndācā cá já íyó.

²⁵ De já jíin Espíritu Santo ní nī nsáhá ní já ní ncāhān mozo ní David jondē janahán:

¿Nājēhē cúu já quítí ndasí iní nchiví ndá cá nación?

¿De nājēhē cúu já jáni cáhá iní ndá ji?

²⁶ Nī ncutútú ndá tēe já cúu rey iní ñayiví,

de nī natacā ndá tēe já ndíso tiñú, de inuú-ni nī nenda ndá dē siquí maá ní já cúu ní Jētohō ndá sá,

jíin siquí Cristo, Yāa já ní jani ní.

Ncachī David.

²⁷ Chi jāndāā cúu jā Herodes jín Poncio Pilato jín ndá nchivī táhán maá sá Israel jín ndá nchivī incā nación, nī ncutútú ndá ji inī ciudad Jerusalén yáhá, de nī nenda ji sīquī Sēhe īī ní Jesús, Yāā jā ní jani ní.

²⁸ De súcuán nī ncuu tácuá ná quée ndāā ndācā tiñu jā ní nsāhá ndāā maá ní jondē janahán jā súcuán coo.

²⁹ De mitan, Tātā Yāā Dios, cūndēhé ní jā ní ncāhān xēen ndá dē nūū ndá sá. De cuāha ní fuerza ní nūū ndá sá jā cúu sá mozo ní, tácuá coo ndeé inī sá jā nacani sá tūhun ní.

³⁰ De jín poder maá ní de sāhá ní jā nsāhá vāha ndá sá nchivī cúhū, de sāhá ndá sá tiñu jā stéhēn jā íyó poder ní, jín tiñu jā sāvhi inī nchivī sāhá. De ndācā ñúcuán sāhá ní jín poder Sēhe īī ní Jesús, ncachī ndá nchivī cándíja.

³¹ De tá nī ncuu nī jicān táhvī ndá ji de nī nsāhá yā jā ní ntāan nūū íyó tútú ndá ji. De nī nchitú ndá ji jín Espíritu Santo, de víhí cā nī nchundeé inī ndá ji nī nacani ji tūhun Yāā Dios.

Jā ní ŷo cáhnú ndatíñú ndá ji

³² De ndá nchivī cuāhā jā ní ncandíja, chi inuú-ni íyó inī ndá ji. De ni iin ji nduú ní nsāhá ji jā cúu ndatíñú máá ji ndācā ndatíñú jā névāha ndá ji, chi ndihi-ni ndatíñú névāha cáhnú ndá ji.

³³ De nīhin ndasí nácani ndá apóstol tūhun jā ní jinī dē jā ní natecū Jētohō ō Jesús. De vāha ndasí nī nchindeé yā ndá nchivī cándíja.

³⁴ Chi ni iin ji nduú ná cúmanī cuitī nūū ji, chi ndācā nchivī jā xíñuhun jā xivéhe chi nī yícó ji.

³⁵ De jesiáha ndá ji xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol. De sáji ndá apóstol xūhún nūū ndá cā nchivī cándíja nása jini ñúhún iin iin ji.

³⁶ De súcuán nī nsāhá José jā cúu tatā Leví, nī ncacu dē Chípree jā cúu

iin pedazo ñuhun jā ñúhún māhñú ndute. De ndá apóstol nī nascúnani dē tēe ñúcuán Bernabé. De sivi ñúcuán cáhān jā tēe cáhān tūhun ndeé inī cúu dē.

³⁷ De nī yícó dē iin ñuhun dē, de nī jesiáha dē xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol.

5

Cuāchi jā ní nsāhá Ananías jín Safira

¹ De incā tēe jā nání Ananías jín ñasíhí dē jā nání ña Safira, nī yícó ndúū dē iin ñuhun dē.

² De nī nacao dē sava xūhún jā cuu ndúū dē jín ña, de suni nī jinī ña jā súcuán nī nsāhá dē. De nī jesiáha dē sava xūhún dē nūū ndá apóstol, sochi sáhá dē-ni jā ñúcuán cúu ndihi.

³ De nī ncāhān Pedro: Ananías, ¿nājēhē cúu jā ní nquivi Satanás ánō nū jā stáhví nū Espiritu Santo cúni nū? Chi nī nacao nú jacū xūhún ñuhun jā cuu maá nú, de stáhví nú chi sáhá nú-ni jā vají ndihi nú-ni jín xūhún.

⁴ De tá nchāha ca xícó nú ¿de á nsūú cuenta maá nú ní ncúu ñuhun ñúcuán? De tá nī yícó nú ¿de á nsūú xūhún maá nú cúu? ¿De nājēhē cúu jā ní jani inī nū jā stáhví nú? Chi nsūú maá-ni tēe ñayívi cúu jā ndúcú nú stáhví nú, chi suni jondē Yāā Dios, ncachī Pedro.

⁵ De tá nī jini Ananías ndá tūhun yáhá de nī ndicó cáva dē, de nī jīhí dē-ni. De ndācā nchivī jā ní jini tūhun ñúcuán, nī nchūhú ndasí ndá ji.

⁶ Ñúcuán de nī nacuiñi ndá tēe suchi, de nī nchusúcun ndá dē sahma ndīyi ñúcuán, de cuāchuhū ndá dē.

⁷ De nī ncuu tá ūnī cā hora, de nī nquenda ñasíhí ndīyi ñúcuán, nī nquivi ña vehe nūū íyó Pedro. De nduú jini ña jā súcuán nī ncuu.

⁸ De nī jicā tūhún Pedro ña: Cachī nūū ni, ¿á iin tanto suha nī nīhīn ndúū nū jā ní yícó nú ñuhun, á naá

cúu? ncachī dē, De nī ncāhān ña: Suu iin tanto sūcuán nī yícó ndúú sá, ncachī ña.

⁹ De nī ncāhān Pedro jín ña: ¿De nūcu nī squétáhán ndúú nū tūhun jā stáhvī nú Espíritu maá Jētohō ō? ¿De á mā níhīn ndúú nū castigo jáni inī nū? De cunini de cunī nū chi ja cātīn tāvēhé jā ní nenda ndá tēe jā ní jēchuhū yíi nú, de suni sūcuán tavā dē ndóhō jā cuyuhū nū, ncachī dē.

¹⁰ De nī ndicó cáva ña-ni nūū jéhe Pedro, de nī jīhī ña-ni. De nī ndivi-ni ndá tēe suchí ñúcuán. De nī jini ndá dē ja nī jīhī tucu ñahan ñúcuán, de nī ntavā tucu dē ña tāvēhé, de nī nchiyuhū dē ña xiín yíi ña.

¹¹ De nī nchūhū ndasí ndá nchivī cándija jín ndá cā nchivī jā ní jini tūhun nāsa nī ncuu.

Jā ní nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú

¹² De nī nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú nūū ndá nchivī, jín tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios. De ndútútú ndá nchivī cándija inī corredor templo jā nání Corredor Salomón.

¹³ De ndá nchivī jāá nduú cándija chi nduú ní ncúndeé inī ni iin ji jā tandēe táhán ji jín ndá nchivī cándija, vísó jētúhūn ndasí ji.

¹⁴ Sochi nī ncandija cuāhā cā nchivī nūū maá Jētohō ō, cúu tēe cúu ñahan.

¹⁵ De nī nguiji ndá nchivī jín ndá táhán ji nchivī cúhū, de nī jaquín ji inī ndá calle, yósó ndá ji nūū yūú jín nūū camilla tú sanaa de yāha Pedro de vísó cōndāhvī dē ná yāha sīquī ji de nduvāha ji.

¹⁶ De saá-ni ndá nchivī ndá ñuū ñatin ñúcuán, suni nī nguenda cuāhā ní ciudad Jerusalén, nī nguisiáha ji ndá jā cúhū jín jā ndóho tāchī. De ndihi-ni ndá ji nī nduvāha.

Jā ní sndóho ndá ji ndá apóstol

¹⁷ Ñúcuán de nī ncucuásún inī maá sūtū cúñáhnú cā ní jini dē ndá

apóstol, de saá-ni ndá cā táhán dē jā scuáha sahān saduceo. De nī nenda ndá dē sīquī ndá apóstol.

¹⁸ De nī ntiin ndá dē, de nī nchihi ndá dē ndá apóstol vecāa.

¹⁹ Sochi iin ángel maá Jētohō ō nī nacune yā viéhe cāa jacuāa. De nī ntavā yā ndá dē, de nī ncāhān yā:

²⁰ Cuáhán, de cuiñi nú inī templo. De ñúcuán nacani nú ndācā tūhun nūū ndá nchivī nāsa níhīn táhvi ji jā cutecū ji níi cání, ncachī ángel.

²¹ De nī jini ndá dē tūhun yáhā. De tá nī ncunijin de nī nquivi ndá dē inī templo, de nī stéhēn ndá dē tūhun yā nūū nchivī. De juni stéhēn ndá dē de sūtū cúñáhnú cā jín ndá táhán dē nī nastútú dē ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā nūū nchivī Israel. De nī ntají dē ndá policía jā cuátavā dē ndá apóstol jā yíhí dē vecāa.

²² Sochi tá nī nguenda ndá policía viéhe cāa de nduú cā ndá apóstol yíhí vecāa. De nī ndicó cóo ndá dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá tēe sáhá junta:

²³ Maá jāndāa jā ní jini ndá sá jā ndasí vāha viéhe cāa de íñi ndá tēe jā jito, sochi tá nī nacune ndá sá de nduú ní jini cuiti cā ndá sá nūū ni iin tēe ñúcuán, ncachī ndá dē.

²⁴ De sūtū cúñáhnú cā jín ndá cā sūtū cúñáhnú jín tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jito templo, tá nī jini ndá dē tūhun yáhā de jáni inī ndá dē nāsa cā coo tiñu ndá apóstol.

²⁵ Ñúcuán de nī nguenda-ni iin tēe nī ncachī tūhun dē: Ndá tēe jā ní nchihi ndá ní vecāa, íyó ndá dē inī templo, de stéhēn ndá dē nūū nchivī, ncachī dē.

²⁶ Ñúcuán de maá tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jito templo, ní jēhēn dē jín ndá policía, de nī nacueca ñuncúún tucu ndá dē ndá apóstol, chi yúhú ndá dē ndéhe dē nchivī jā cuun ji yūú ndá dē de tú sáhā xēen dē jín ndá apóstol.

²⁷ De tá nī nenda ndá dē jín ndá apóstol de nī jani dē nūū ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta. De nī

ncāhān sūtū cúñáhnú cā nūū ndá apóstol:

²⁸ ¿A nsūū ja nī ndacu nīhin nī nūū ndá nú jā má stéhēn cuitī nū cā tūhun tēe nání Jesús? De mitan chí ja nī scútē nuu nú cā tūhun Jesús ní ciudad Jerusalén yáhá. ¿A cúnī nū jā tee nú cuāchi nīñī tēe ñúcuán sīquī ndá nī? ncachī sūtū cúñáhnú cā.

²⁹ Ñúcuán de Pedro jíin ndá cā apóstol nī ncāhān ndá dē: Cánuú cā jā squíncuu ndá sá jā cúnī maá Yāa Dios nsūū cā jā cúnī ndá tēe.

³⁰ Yāa Dios jā ní nchiñúhún ndá ndīyī tatā ō, nī nastécū yā Jesús, Yāa jā ní jahñī ndá máá ní, chí nī jata caa ndá ní yā yīcā cruz.

³¹ De Yāa ñúcuán nī nduñáhnú tucu yā nī nsāhá Yāa Dios, chí ndéē yā ichi ndahá cuāhá Yāa Dios. De cúu yā Yāa jā tátúnī jíin Yāa jā scácu yóhó, tácuu nacani inī ndācá ō jā cúu ó nchivī Israel sīquī cuāchi ó de cune cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi ó.

³² De ndá máá sá cúu testigo sīquī ndācá tūhun yáhá. De saá-ni Espíritu Santo suni súcuán stéhēn cājí yā, chí jēhe Yāa Dios Espíritu Santo nūū ndācá nchivī jā jétáhvī jí yā, ncachī Pedro jíin ndá cā apóstol.

³³ De tá nī jini ndá tēe cúñáhnú tūhun yáhá de nī nquiti ndasí inī ndá dē, de cúnī ndá dē jā cahñī dē ndá apóstol.

³⁴ Sochi iyó iin dē jā stéhēn ley yā jā nání Gamaliel jā cúu grupo fariseo, de ndācá nchivī jétáhvī jí tēe ñúcuán. De nī nacuiñī dē nūū junta, de nī ncachī dē jā ná quihñ dē ndá apóstol iin nūú nūú tāvēhé.

³⁵ De nī ncāhān Gamaliel: Ndá níhín jā cúu ó nchivī nación Israel, cani vāha inī ní nāsa sāhá ndá ní jíin ndá tēe yáhá.

³⁶ De nūcūhun inī ndá ní nāsa nī ncuu quivī yātā jā ní nenda Teudas contra sīquī gobierno, de nī ncachī dē jā tēe téyíí cúu dē. De nī ncutútú tá cūmī ciento tēe nūū dē. Sochi nī jahñī nchivī dē, de ndācá jā ní

jétáhvī tūhun jā ní ncāhān dē, nī nacutē nuu ndá dē cuāhān dē-ni, de nī jencuiñī-ni tiñu ñúcuán.

³⁷ Ñúcuán de quivī jā ní iyo censo de Judas tēe Galilea, suni súcuán ní nenda dē contra sīquī gobierno, de cuāhā nchivī nī ncutútú jí nūū dē de nī jétáhvī jí dē. De suni nī jahñī nchivī tēe ñúcuán, de ndācá nchivī jā ní jétáhvī tēe ñúcuán, suni nī jītē nuu-ni ndá jí.

³⁸ De yáhá ná cáchī tūhun sá nūū ndá ní. Mā stáhān cā ní ndá tēe yáhá. Siāā ndá ní dē ná quihñ dē. Chí tú iin tēe cúu jā ní squijéhé tiñu yáhá de naā-ni.

³⁹ Sochi tú Yāa Dios nī squijéhé, de mā cúu cuitī casí ndá ní, chí sanaā de cuéé cā de cunī ndá ní jā tiñu Yāa Dios cúu jā ndúcú ní casí ní, ncachī Gamaliel.

⁴⁰ De nī jétáhvī ndá dē tūhun jā ní ncāhān Gamaliel. De nī nacana ndá dē ndá apóstol. De nī ncani ndá dē jíin cuarta ñii, de nī ncāhān xēen ndá dē nūū ndá apóstol jā má cáhān cā dē tūhun Jesús, de nī nsiāā ndá dē-ni.

⁴¹ De nī nquee ndá apóstol nūū junta cuāhān dē, de cúsi inī ndá dē jā ní jēhe Yāa Dios tūhun jā ní ndoho ndá dē tūhun canoō jā sīquī jā cándija dē Jesús.

⁴² De ndiquivī nácani ndá dē tūhun Jesucristo inī templo jíin inī ndācá vehe, chí nduú ní jencuiñī ndá dē jā stéhēn dē.

6

Jā ní jani ndá dē ūjā cā tēe jā satíñū jēhé nchivī cándija

¹ De nī ncucuahā cā nchivī cándija. De ndá quivī ñúcuán de ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego, nī ncāhān sōo dē sīquī táhān dē jā cáhān yuhú hebreo, chí cáchī dē jā ndá ñahan viuda jā cáhān yuhú griego nduú níhín vāha ña tá sáji dē stāā ndiquivī jā yáji ndá ñahan viuda.

² Ñúcuán de ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, nī nastútú dē ndācā nchivī cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nduú vāha jā jencuiñī ndá nī jā nācani nī tūhun Yāa Dios jā saji ni stāā nūū nchivī.

³ Túsaá de ndá ndóhó hermano, nacāji nū ūjā táhán ndá máá ó, tēe jā jétúhún nchivī dē, de ñúhún chitú Espiritu Santo inī dē, de tú tēe jínī vāha cā cúu dē. De ndá máá dē cuiso tíñú jā saji dē stāā.

⁴ De ndá nduhū chi cúsa maá jā cācān táhvī ndá nī jín jā nacani nī tūhun yā, ncachī ndá dē.

⁵ De nī jētahān inī ndihi nchivī tūhun jā ní ncāhān ndá dē. De nī nacāji ndá ji Esteban, chi tēe cándíja nihin cúu dē, de íyó chitú Espiritu Santo inī dē. De suni nī nacāji ji Felipe jín Prócoro jín Nicanor jín Timón jín Parmenas jín Nicolás. De Nicolás cúu tēe ñuū Antioquía jā ní ntiin ley hebreo jondē ncháha ca candíja dē Cristo.

⁶ De ndá tēe yáhá nī jani ndá nchivī dē nūū ndá apóstol, de nī jīcān táhvī ndá apóstol sīquī tíñú jā sáhá ndá dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīñī tá iin iin dē.

⁷ De tūhun Yāa Dios nī jītē nuu cā cuāhān nū cáhnú. De ndá nchivī cándíja nī ncucuahā ndasí ji inī ciudad Jerusalén. De suni cuāhā sūtū nī ncandíja dē yā.

Jā ní ntiin ndá dē Esteban

⁸ De nī nchindeé nī nchituu yā Esteban, de nī jēhe yā poder nūū dē de vāha nī nsáhá dē tíñú ñáhnú ndasí nūū ndá nchivī, jín tíñú jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios.

⁹ De íyó ndá tēe jā ní ncuyāhvi de nī nduu libre dē, de nī íyo vehe īī sinagoga ndá dē. De sava ndá dē jín sava tēe ñuū Cirene jín ñuū Alejandría jín región Cilicia jín Asia, nī nquijéhé ndá dē stíchī dē Esteban.

¹⁰ Sochi nduú ní ncúndéé ndá dē jín Esteban, chi ndíchī nī ncāhān dē nī nsáhá maá Espiritu Santo.

¹¹ Ñúcuán de nī scāhān ndá dē jacū tēe nī ncāhān tūhun stáhvī sīquī Esteban, chi nī ncāhān dē jā ní jini dē jā ní ncāhān nāvāha Esteban sīquī Moisés jín sīquī Yāa Dios.

¹² De jā súcuán nī ncāhān dē, de nī nquītī inī ndá nchivī jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jín ndá tēe jā stéhēn ley janahān. De nī nenda ndá dē sīquī Esteban, de nī ntiin ndá dē, de cuāhān ndá dē jín Esteban nūū junta cúñáhnú cā.

¹³ De nī jani ndá dē testigo tūhún jā ní ncāhān súcuán: Tēe yáhá, ndiquivī cāhān nāvāha dē sīquī templo īī yáhá jín sīquī ley Yāa Dios.

¹⁴ Chi nī jini ndá sá jā ní ncāhān dē jā Jesús tēe ñuū Nazaret, canī dē templo yáhá, de nasāma dē ndá costumbre jā ní sndóo Moisés nūū ō jā sáhá ó, ncachī testigo tūhún.

¹⁵ Ñúcuán de ndācā tēe jā ndēē nūū junta, nī ndēhé vāha ndá dē nūū Esteban, de nī jinī ndá dē jā cáá nūū dē tá cáá nūū iin ángel Yāa Dios.

7

Tūhun jā ní nacani Esteban

¹ De maá sūtū cúñáhnú cā nī ncāhān jín Esteban: ¿A ndāā jā súcuán nī ncāhān nū tá cúu nūū cāhān tēe yáhá? ncachī dē.

² De nī ncāhān Esteban: Ndá ní tátā, señor, cunini ndá ní tūhun yáhá jā cāhān sá. Maá Yāa Dios, Yāa jā vii ndasí cúñáhnú, nī nquiji yā nūū ndīyi tátā ō Abraham tá ní ndēē dē inī región Mesopotamia de jondē tá ncháha ca quīhīn dē cundeē dē inī ñuū Harán.

³ De nī ncāhān yā jín dē: Quee inī ñuū nū jín mähñú táhán nū, de quīhīn nū iin ñuū jā stéhēn ni nūū nū cundeē nū, ncachī yā.

⁴ Ñúcuán de nī nquee dē inī región Caldea, de nī ndēē dē inī ñuū Harán. De tá nī jīhī tátā dē, sá de nī nsáhá Yāa Dios jā nī nquiji dē yáhá nūū ndēē ō mitan.

⁵ De nī iin lulī ñuhun nduú ní jéhe cuiti yā jā cuu tãhvī dē, sochī nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ní ñuhun yáhá nū dē jondē jíin nū ndācá tatā dē jā quiji, vísō ncháha ca coo sēhe dē jondē saá.

⁶ De súcuan nī ncāhān Yāa Dios jíin dē: Cundeē jicá tatā nū incā nación. De cūmī ciento cuīyā satíñú cāhá ji nū nchivī de sndóho ndá nchivī ji.

⁷ De sīquī jā súcuan sáhá ji jíin sēhe nú de nenda nī cuāchi sīquī ndá nchivī ñúcuán nū satíñú cāhá ji, de sá de quee ji inī nación ñúcuán quiji ji ichī cháhá cundeē ji, de chíñúhún ji nduhū, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān yā jíin Abraham jā ná cúu dē circuncidar, jā cúu iin tunī jā stéhēn jā ní nsáhá yā trátū jíin dē. De tá nī ncacu sēhe dē Isaac, de nī nsáhá dē circuncidar ji nū únā quivī ji. De suni súcuan nī nsáhá Isaac jíin sēhe dē Jacob, de saá-ni nī nsáhá Jacob jíin ndihúxī ū sēhe yī dē. De ndá tēe ñúcuán nī ncuu ndihúxī ū tatā xíhna ñúhún nación maá ó Israel.

⁹ De ndācá sēhe tatā ō Jacob nī ncucuásún inī ndá dē nī jinī dē ñanī dē José. De nī yícó ndá dē José nū ndá tēe jā cuāhān jíin dē jondē nación Egipto jā satíñú cāhá dē nū iin tēe ñúcuán. Sochī Yāa Dios nī jito yā dē.

¹⁰ De nī scácu yā dē nū ndācá tūndóhó jā ní nquiji sīquī dē. De nī ncundíchí dē nī nsáhá yā. De Faraón, tēe cúu rey inī nación Egipto, nī ncusi inī dē jíin José nī nsáhá yā. De nī scuísō tiñú dē José jā cuu dē gobernador, de nī ntatúnī José inī nación Egipto jíin nū ndá nchivī vehe Faraón.

¹¹ De nī nquiji quivī jā ní iyo iin tāmā ní Egipto jíin ní jondē Canaán. Iin tūndóhó xēen nī ncuu inī ndúu nación ñúcuán. De ndá ndiyi tatā ō, nduú cā ná cajī ndá dē ndá tiempo ñúcuán.

¹² De nī nihīn Jacob tūhun jā íyó trigo nación Egipto, de nī ntají dē

ndá sēhe dē jā cúu tatā ō, nī jēhēn Egipto jā xíhna ñúhún nī jēcuēen ndá dē trigo.

¹³ De jā cuāhān ndá dē vuelta ū, sá de nī nastúu José jā maá dē cúu ñanī ndá dē. De sá de nī jinī vāha Faraón nā tatā cúu José.

¹⁴ De nī ncachī José nū ndá ñanī dē jā ná quícuēca ndá dē tatā dē jíin ndá nchivī vehe dē. De nī iyo ūnī xico xāhōn ji.

¹⁵ Súcuan nī ncuu jā ní nquee Jacob cuāhān dē jondē Egipto. De nī ndeē dē ñúcuán jondē nī jihī dē. De suni ñúcuán nī ndeē ndihúxī ū sēhe dē jā cúu tatā ō de jondē nī jihī ndihī ndá dē.

¹⁶ De tá nī nguenda quivī jā ní ntavā yā ndá tatā dē inī nación ñúcuán, de nī jiso ji yiqui ndá ndiyi tatā ō ñúcuán nī jēhēn ji jíin jondē ñu Siquem. De nī nchiyuhū ndá ji inī iin yavī ndiyi jā ní jeen Abraham nū ndá sēhe Hamor ñu Siquem.

¹⁷ De tá cáta ndéē cā ndá ji inī nación Egipto de nī ncuñatin quivī jā quee ndá ji. Chī súcuan jā nī ncāhān téyí Yāa Dios jíin tatā ō Abraham jā iin quivī de quee ji inī Egipto. De ndá nchivī Israel ñúcuán chī nī ncāyā ndá ji de nī ncucuahā ji inī nación Egipto.

¹⁸ Ñúcuán de nī nūcuñī incā rey inī Egipto, de nduú ní jinī dē jā vāha tiñū nī nsáhá José jondē janahán.

¹⁹ De rey ñúcuán nī stáhvī dē ndá ndiyi tatā ō, de suni nī nsáhá nāvāha dē ndá ji, chī nī nsáhá dē fuerza jā má cōtó cā ji ndá sēhe ñiquín ji tácuá ná cúu ndá ji.

²⁰ De tiempo ñúcuán nī ncacu Moisés, de nī ncusi inī Yāa Dios jíin ji. De ūnī yōo nī iyo yuhū ji inī vehe tatā ji.

²¹ De tá nduú cā ní ncúu coo yuhū ji de nī jēsíaha dē ji iin lugar nū ní nanihīn sēhe síhī rey jā tátúnī ní nación Egipto. De nī naquehen ña ji, de nī scuáhu ña ji tá cúu nū cúu sēhe maá ña.

²² De nī ncutūha Moisés ndācá tūhun ndíhí inī nación Egipto. De vāha ndasí tūhun dē, de vāha sáhá dē ndācá tiñu.

²³ De tá nī ncuu ūū xico cuiyā dē, de nī jēndehé dē ndācá táhán dē jā cúu tatā Israel.

²⁴ De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe Egipto jā sáhá nāvāha jín iin táhán dē Israel. De nī nchindeé Moisés táhán dē, chi nī jahnī dē tēe Egipto, de súcuan nī nacuāha dē jā nī ndutahvī tēe ñúcuán.

²⁵ De jáni inī Moisés jā jícūhun inī ndācá táhán dē jā ní ntetiñú Yāa Dios maá dē jā scácu dē ji jā ndóho ji, sochi nduú ní jícūhun cuitī inī ndá ji.

²⁶ De quivī téen nī nguenda dē nūū ūū táhán dē jā cánāá. De cúnī dē jā má cánāá nduū tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē jín nduū dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú táhán nú? Chi modo ñanī nduū nū, ncachī dē.

²⁷ Sochi maá tēe jā cáni táhán ñúcuán nī nchindahá dē Moisés, de nī ncāhān dē: ¿Ní iin nī jani ndóho jā cúñáhnú nú jā sáhá ndāa nū tiñu ndá ní?

²⁸ ¿De á suni cúnī nū jā cahni nū nduhū tá cúu nūū ní jahnī nū tēe Egipto icu, á naá cúu? ncachī dē.

²⁹ De tá nī jini Moisés tūhun yáhá, de nī jinu dē cuāhān dē incā nación. De jondē Madián nī ndeē jīcá dē, de ñúcuán nī scácu ñasíhí dē ūū sēhe yíi dē.

³⁰ De tá nī ncuu ūū xico cuiyā jā ndeē dē Madián, sá de nī nguenda iin ángel Yāa Dios nūū dē jondē nūū ñuhun tihá ñatin nūū íyó yucu súcún Sinaí. De nī nguenda yā xīnī iin yūcū cāhnú jā cáyū jín itā ñuhūn sochi nduú cáyū maá yūcū.

³¹ Ñúcuán de nī ndehé Moisés, de nī nsāhvi inī dē ndehé dē ñuhūn jā nī jinī dē. De nī ntandeē dē tácu cunī vāha dē nājēhē cúu jāa nduú cáyū. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jín dē:

³² Maá nī cúu Yāa Dios jā nī nchiñúhūn ndá ndīyi tatā nū Abraham jín Isaac jín Jacob, ncachī yā. Sochi Moisés chi quisi dē jā yúhú dē, de nduú cá ní ncúndeé inī dē cūndehé dē nūū cáyū ñuhūn.

³³ De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jín Moisés: Tavā nījān nū, chi lugar nūū íñi nú jīñā, lugar īi cúu sīquī jā īi maá nī.

³⁴ Ja nī jinī vāha nī jā ndóho ndasí ndá nchivī maá nī jā íyó inī nación Egipto, de suni jini nī jā jácu ndá ji sīquī jā ndóho ji tūndóhó, de nī nuu nī vāji nī jā scácu nī ndá ji. Túsaá de mitan de cunini nū, chi tājī nī ndóhó quínohōn nū jondē Egipto tácu scácu nú ndá táhán nú, ncachī yā.

³⁵ De jondē tá ncháha ca quee Moisés inī nación Egipto, de ja nī ncuyichī inī ndá táhán dē Israel, chi nī ncāhān ji: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cuñáhnú nú jā sáhá ndāa nū tiñu ndá ní? ncachī ji. De vísō súcuan sochi nūū maá dē nī nquiji ángel yā nūū yūcū jā cáyū jín itā ñuhūn, de súcuan nī ntetiñú Yāa Dios dē jā quínohōn dē tatúnī dē nūū ndá ji, de scácu dē ji.

³⁶ De maá Moisés nī natavā dē ndá ji inī nación Egipto, de nī ncháha ndá dē Mar Rojo, de nī jica nuu ndá dē nūū ñuhun tihá ūū xico cuiyā. De nūi tiempo ñúcuán nī nsáhá Moisés cuāhā tiñu ñáhnú jín tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.

³⁷ De maá Moisés cúu jā ní ncāhān tucu jín ndá tatā ō Israel: Maá Yāa Dios sáhá yā jā mähñú tatā ndācá ó quiji iin Yāa jā nacani tūhun Yāa Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De chuhun inī ndá nú tūhun jā cāhān Yāa ñúcuán, ncachī Moisés.

³⁸ De suni maá Moisés cúu jā ní ndeē cāhnú jín ndá ndīyi tatā ō tá nī jica nuu ndá ji nūū ñuhun tihá. De nī ncāhān iin ángel yā jín maá dē xīnī yucu súcún Sinaí, de nī nacani dē nūū ndá tatā ō, chi ñúcuán nī

nĩhĩn dē tũhun nāsa cutecũ ō, de nĩ nguendõ ō jĩn tũhun ñũcuán jondē mitan.

³⁹ Sochi ndá ndiŷi tatā ō chi nduú ní ncúnĩ ndá ji cuetáhvi ji Moisés, chi sa nĩ ncuyichĩ inĩ ndá ji dē, de cúnĩ ndá ji jā sa ndicó cóo ji quĩnohõn ji nación Egipto nícu.

⁴⁰ De nĩ ncāhān ndá ji jĩn Aarón: Sāhá ní ndá yāā jā cosō nũ nũ ō. Chi Moisés jā ní nataŷā dē yóhó inĩ nación Egipto ŷāi ó, nduú jĩnĩ ō naá cúu jā ní ndoho dē mitan jāá nduú nēnda dē jā cuāhān dē xĩnĩ yucu súcun Sinaí, ncachĩ ndá ji.

⁴¹ Ñũcuán de nĩ nsāhá ji iin ídolo jā cáá tá cáá becerro. De nũ ídolo ñũcuán nĩ nsōcō ndá ji quiti, de nĩ ncusiĩ inĩ ji jĩn ídolo jā ní nsāhá ndá ji.

⁴² De nĩ ncujiyo-ni Yāā Dios nũ ndá ji cuāhān yā. De nĩ sndóo yā ji-ni jā ná chiñúhún ndá ji nũ ndācā jā jĩnĩ ō jā yíhĩ andiví tá cúu nũ cáhān tutũ jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tũhun Yāā Dios jondē janahán:

Nĩ ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivĩ Israel,
¿á jani inĩ ndá nú jā nũ nduhũ nĩ nsōcō nũ quiti
tá nĩ jica nú nũ ñuhun tíhá ũũ xico cuĩyā, á naá cúu?

⁴³ Nduú, chi sa nĩ jicó nú ndá nú jĩn nicho jā ñúhún yāā jā nání Moloc
jĩn figura tiũn jā nání Renfán,
ndá yāā jā ní nsāhá maá nú jā chiñúhún nú.

Túsaá de siāha nĩ ndá ndóhó quĩhĩn
jicá nú jondē yātā ñũ Babilonia, ncachĩ yā.

Cáchĩ tutũ.

⁴⁴ De nĩ ntatúnĩ Yāā Dios nũ Moisés jā sāhá dē vehe ñii nũ chiñúhún ndá dē yā, jā cáá tá cáá jā ní stéhēn yā nũ dē. De ndiŷi tatā ō nĩ nevāha ndá dē vehe ñii ñũcuán jondē nũ ñuhun tíhá, de inĩ vehe ñũcuán nĩ nchuhun ndá dē tabla yũ nũ ní ntee yā ley yā.

⁴⁵ De cuéé cā de nĩ sndóo ndá dē vehe ñũcuán nũ ndá sēhe dē jā cúu tatā ō. De nĩ nguĩvi Josué jĩn ndá tatā ō inĩ nación Israel yāhá, de suni nĩ jetíñũ ndá dē vehe ñii ñũcuán. De nĩ ncundeé ndá dē jĩn ndá nchivĩ jā ní iyo nación yāhá, de nĩ scũnu dē ji nĩ nsāhá Yāā Dios. De yāhá nĩ iyo vehe ñii jondē tiempo jā ní ncuu David rey.

⁴⁶ De nĩ ncusiĩ inĩ Yāā Dios jĩn David. De nĩ ncuu inĩ dē jā sāhá dē iin vehe ñi maá yā nícu. De maá yā cúu Yāā Dios jā ní nchiñúhún tatā ō Jacob.

⁴⁷ Sochi Salomón sēhe David cúu jā ní nsāhá vehe ñi yā.

⁴⁸ De vísō súcuan de maá Yāā cúñáhnũ ndasí, nsũu maá-ni vehe jā sāhá ndá tēe cúu nũ ndēē yā. De suni súcuan nĩ ncāhān tēe jā ní nacani tũhun Yāā Dios jondē janahán:

⁴⁹ Chi nĩ ncāhān yā:

Andiví cúu modo mesa nũ tátúnĩ
nĩ,
de ñayĩvi cúu modo nũ yósō jēhē
nĩ.

¿Nāsa cā coo vehe jā sāhá ndá nú jā cundeē nĩ túsaá?

¿A ní cúu nũ sāhá nú nũ natatú
nĩ?

⁵⁰ ¿A nsũu maá nĩ ní nsāhá ndihĩ jā íyó? ncachĩ Yāā Dios.

Ncachĩ tēe jā ní nacani tũhun yā jondē janahán, ncachĩ Esteban.

⁵¹ De cáhān cā Esteban: Nĩhĩn ndasí inĩ ndá ní. De cúu ní tá cúu nchivĩ ndācā nación jāá nduú cándija tũhun yā, chi sóhó ndasí ndá ní. Chi cúsa maá jā jāsĩ ndija ndá ní nũ Espiritu Santo, de tá-ni nĩ nsāhá ndiŷi tatā ō jondē janahán suni súcuan sāhá ñi cā ndá ní jondē mitan.

⁵² ¿A nĩ iyo tēe jā ní nacani tũhun yā jondē janahán jāá nduú ní nsāhá nāvāha ndá tatā ō, á naá cúu? Nduú chi nĩ jahnĩ ndá dē ndá tēe jā ní nacani tũhun nāsa quĩi maá Yāā ndāā. De tá nĩ nguĩji Yāā ñũcuán de

nī nastúu ndá ní yā nūu ndá tēe jā ní jahñī ndá dē yā.

⁵³ De vísō ndá ángel yā nī jēhe ley Yāa Dios nūu ndācá ó de nduú ní squíncuu ndá ní, ncachī Esteban.

Jā ní jahñī ndá dē Esteban

⁵⁴ Ndācá tūhun yáhá nī jini ndá dē, de nī nquítī ndasí inī ndá dē, de nī nacayihí ndá dē ñii yúhú dē nī jinī ndá dē Esteban.

⁵⁵ Sochi maá Esteban chi nī nchitū Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndéhé vāha dē andiví, de nī jinī dē jā jéndūtē ndasí nūu ndēe Yāa Dios, de Jesús inī yā ichi lado cuáhá Yāa Dios.

⁵⁶ De nī ncāhān Esteban: Mitan de ndéhé sá jā nūne andiví, de ndéhé sá nūu maá Yāa jā ní nduu tēe, de inī yā ichi lado cuáhá Yāa Dios, ncachī dē.

⁵⁷ Ñúcuán de nī jasí ndá dē sōho dē, de nī ncana cóhó ndá dē, de ndíta-ni nī ntiin ndá dē Esteban.

⁵⁸ De nī ntavā ndá dē Esteban cuāhān ndá dē jín dē yātā ñūu. De ndá tēe jā cúu testigo tūhún ñúcuán nī jaquín ndá dē sōo dē nūu iin tēe suchí jā nání Saulo, de nī ncuun ndá dē yūu Esteban.

⁵⁹ De juni cúun ndá dē yūu Esteban de nī jicān táhvi dē nūu maá Jētohō ō: Tátā Jesús, mitan de naquehen ní ánō sá, ncachī dē.

⁶⁰ De nī jēcuiñī jītī dē, de nī ncāhān jee dē: Tátā Yāa Dios, mā tēé ní cuāchi yáhá sīquí ndá ji jā sáhá nāvāha ji sáán mitan, ncachī dē. Súcuán nī ncāhān dē, de nī jīhī dē-ni.

8

Jā ní nsāhá nāvāha Saulo ndá nchivī cándija

¹ De nī jetúhún Saulo jā ní jahñī ndá dē Esteban. De quívi ñúcuán nī nquijéhe ndá ji sáhá nāvāha ndasí ndá ji ndá nchivī cándija inī ciudad Jerusalén. De jā suu cúu jā ní jītē nuu ndá nchivī ñúcuán cuāhān ji ní región Judea jín ní región

Samaria. Sochi ndá tēe cúu apóstol chi nduú ní nquée ndá dē.

² De ndá tēe jā íyó yíñúhún nūu Yāa Dios nī nchiyuhū ndá dē Esteban, de nī jacu ndasí ndá dē jā ní jīhī Esteban.

³ De Saulo chi sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándija nūu Jesús. Chi quívi dē ndá vehe, de tīn dē nchivī cúu tēe cúu ñahan, chíhi dē vecāa.

Jā ní jītē nuu tūhun Yāa Dios inī iin ndáñūu Samaria

⁴ De ndācá nchivī ñúcuán jā ní jītē nuu, de ní-ni cuāhān ndá ji de nācani ndá ji tūhun Yāa Dios nāsa scácu yā nchivī.

⁵ De nī nquenda Felipe iin ñūu jā íyó inī Samaria, de nūu nchivī ñúcuán nī nacani dē tūhun Cristo jā cúu Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu ndá yóhó.

⁶ De nī ndutútú ndá nchivī, de ndihi ndá ji nī nchuhun vāha inī ji ndācá tūhun jā ní ncāhān Felipe. Chi nī nini ji, de nī jinī ji ndācá tiñu ñáhnú jā ní nsāhá dē.

⁷ Chi cuāhā nchivī jā ndóho tāchī nī nasāhá vāha dē ji, de tá quée tāchī inī ndá nchivī de cána cóhó de cuāhān. De cuāhā nchivī jā ní nduvehlé jín nchivī cojo nī nduvāha nī nsāhá dē.

⁸ De nī ncusiī ndasí inī ndá nchivī ñūu ñúcuán.

⁹ De inī ñūu ñúcuán íyó iin tēe nání Simón, de scuáha dē mágica. De tá ncháha ca quihīn Felipe inī ñūu ñúcuán, de sáhvi ndasí inī ndá nchivī región Samaria ndéhé ji jā sáhá Simón. De stáhvi dē ndá ji chí cáchī dē jā iin tēe cúñáhnú ndasí cúu dē.

¹⁰ De ndācá nchivī chúhun vāha inī ji tūhun jā cáhān dē, cúu nchivī cúñáhnú cúu nchivī jáá nduú. De nī ncāhān ndá ji: Tēe yáhá nī jēhe ndasí Yāa Dios poder nūu dē, ncachī ndá ji.

¹¹ De chúhun vāha inī ndá ji tūhun cáhān dē, chí cuāhā ndasí quívi nī nsāhá dē ndá tiñu stáhvi ñúcuán, de nī nsáhvi inī ndá ji nī ndéhé ji.

12 De tá nī nquenda Felipe de nī nacani dē tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios, jín tūhun maá Jesucristo nūū ndá ji. Ñúcuán de nī ncandíja ndá ji, de nī jenduté ndá ji, cúu tēe cúu ñahan.

13 De suni nī ncandíja maá Simón, de nī jenduté dē. De nī jica dē jín Felipe, de nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jā ní nsāhá Felipe ndācá tiñu ñáhnú jín tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios.

14 De ndá apóstol jā íyó Jerusalén, nī nīhīn dē tūhun jā ní ncandíja ndá nchivī Samaria tūhun Yāa Dios. Ñúcuán de nī ntají ndá dē Pedro jín Juan nī jēhēn ndúū dē Samaria.

15 De nī nquenda ndúū dē ñúcuán. De nī jicān táhvi ndúū dē jēhē ndá nchivī ñúcuán tácuā ná nīhīn ndá ji Espíritu Santo.

16 Chi ncháha ca quívi yā inī ánō nī iin ji, chi maá-ni jā ní jenduté ndá ji jā ní ncandíja ji Jētohō ō Jesús.

17 Ñúcuán de nī ntee ndúū dē ndahá dē xīnī ndá ji, de nī nquívi Espíritu Santo inī ndá ji.

18 De nī jinī Simón jā sūcuán tēe ndúū apóstol ndahá dē xīnī ndá nchivī ñúcuán de quívi Espíritu Santo inī ánō ji. De cūnī dē jā cuāha dē xūhún nūū apóstol nícu, tácuā nīhīn dē poder jā sáhá dē sūcuán.

19 De nī ncāhān dē: Suni taji ní poder yáhá nūū sá tácuā nā-ni nchivī tee sá ndahá sá xīnī ji de quívi Espíritu Santo inī ánō ji, ncachī Simón.

20 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jín dē: De xūhún nú ná nāá jín nú sīquī jā jāni inī nū jā jín xūhún de cuu cueen nú poder jā jín mānī Yāa Dios nūū nchivī.

21 Nsūū táhvi nū cúu jā cuiñi nū sīquī tiñu yáhá, chi nduú íyó ndāā ánō nū nūū Yāa Dios.

22 Túsaá de jini ñúhún jā nacani inī nū sīquī jā jāni nēhēn inī nū yáhá. De ncān táhvi nū nūū Yāa Dios, cūndéhé ó á sanaa de cune

cáhnú inī yā sīquī jā jāni nēhēn inī nū jā ní ncāhān nū sūcuán.

23 Chi jínī nī jā cúcuásún inī nū sīquī jā sáhá nī tiñu yáhá. De ndācá jā nēhēn jā jāni inī nū cúu jā tiin nīhīn ndóhó, ncachī Pedro jín Simón.

24 Ñúcuán de nī ncāhān Simón jín dē: Cācān táhvi ndúū ní jēhē sá nūū maá Jētohō ō tácuā nī iin tūhun jā cáhān ní jīñā mā quíjī sīquī sá, ncachī dē.

25 De nī nacani Pedro jín Juan tūhun Yāa Dios nūū ndá nchivī. De nī ndicó cóo ndúū dē cuānohōn dē ciudad Jerusalén, de juni cuāhān ndúū dē de nācani dē tūhun vāha Yāa Dios inī cuāhā cā ndāñūū Samaria.

Felipe jín tēe nación Etiopía

26 Ñúcuán de iin ángel maá Jētohō ō nī ncāhān yā jín Felipe: Quehen ichi de quíhīn nū ichi sur, ichi jā quée inī ciudad Jerusalén jā cúun cuāhān jondē ñuū Gaza, ncachī yā. De maá-ni ñuhun tihá cúu ñúcuán.

27 De nī nquehen Felipe ichi cuāhān dē. De iin tēe eunuco nī nquee dē Jerusalén. De tēe nación Etiopía cúu dē, de ndíso tiñú dē jā cúu dē tesorero nūū ñahan cúu reina jā tátúnī nūū nación Etiopía, de nánī ña Candace. De tēe ñúcuán nī jēhēn dē ciudad Jerusalén nī jēchiñúhún dē Yāa Dios.

28 De ñúhún dē inī carreta dē cuānohōn dē, de cáhvi dē tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

29 De maá Espíritu nī ncāhān yā jín Felipe: Cuáhán, de quetáhán nú jín tēe jā cuāhān jín carreta ñúcuán, ncachī yā.

30 Sá de cuāhān Felipe de nī nquetáhán dē jín tēe jā ñúhún inī carreta. De nī jini dē jā cáhvi tēe ñúcuán tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De nī jicā tūhún dē tēe ñúcuán: ¿A jícūhun inī ní ndá jā cáhvi ní jīñā, á nduú? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān dē jín Felipe: ¿De nāsa jīcūhun inī sá de tú mā stéhēn iin tēe nūū sá? ncachī dē. De nī ncāhān dē jín Felipe jā ná cáa dē nūū carreta quihīn ndúū dē.

³² De maá nūū tūtū ī jā cāhvi dē yósō tūhun jā cāhān:

Tá cúu iin tīcāchī jā cuāhān nchivī jín tī jā cuū tī, sunī sūcuán nī nsāhá ndá nchivī maá yā.

De tá cúu iin tīcāchī lúli jā sété dē tī de nduú ndáhyū tī, sunī sūcuán nī nsāhá maá yā, chi nduú ní ncāhān cuitī yā tá nī nsāhá nāvāha jī yā.

³³ De hora jā ní jēhe jī tūhun canoō yā, de nduú ní nsāhá ndāa jī tiñu yā.

De ni iin nchivī mā cuū cāhān jī tūhun tatā yā

chi nī jahnī ndá jī yā de nduú nā tatā yā.

Cáchī tūtū.

³⁴ Nūcuán de nī ncāhān tēe Etiopía: De sáhá ní favor cachī ní nūū sá, ¿ní sīquī cāhān tēe nī nacani tūhun yáhá? ¿A sīquī maá dē, á sīquī incā tēe? ncachī dē.

³⁵ De jín tūhun jā ní ncahvi tēe Etiopía nūcuán, nī nquijéhe Felipe cachī tūhun dē ndācá tūhun vāha Jesús nūū dē.

³⁶ De junī nūhún ndúū dē ichi cuāhān dē de nī nguenda dē nūū nūhún ndute. De nī ncāhān tēe Etiopía: Yáhá nūhún ndute, ¿de á cuu cuenduté sá? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Felipe: Cúu de tú cándija ní jā ní nsāhá Jesús jēhē ō jondē jín inī jín ānō ní, ncachī dē. De nī ncāhān tēe Etiopía: Cándija sá jā Jesucristo cúu maá Sēhe Yāa Dios, ncachī dē.

³⁸ De nī jecani dē carreta dē. De nī nuu dē jín Felipe, de nī nchunuu dē cuāhān dē nūū nūhún ndute, de nī scuénduté Felipe tēe Etiopía.

³⁹ De tá nī nquee ndúū dē inī ndute de Espíritu maá Jētohō ō nī nsāhá jīyo yā-ni Felipe cuāhān dē, de tēe Etiopía nduú cā ní jín dē nūū Felipe. De nī naquehen dē ichi

cuāhōhōn dē nūū dē, de cúsiī ndasi inī dē.

⁴⁰ Sochi Felipe nī nguenda dē jondē Azoto, de sá de cuāhān tucu dē, de ndācá nūū nī nacani dē tūhun vāha yā. De sá de nī nguenda dē ciudad Cesarea.

9

Jā ní nasāma inī Saulo nī nsāhá Jesucristo

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ De Saulo nduú jéncuifī dē jā cāhān nīhin dē jā cahnī dē ndá nchivī jā cándija jī maá Jētohō ō. De jā nūcuán cúu jā ní jēhēn dē nūū sūtū cúñáhnú cā.

² De nī jīcān dē órden nūū tēe nūcuán jā cuu quihīn dē ndācá vehe ī sinagoga nūū Damasco tácuu cuu tiin dē cúu tēe cúu ñahan jā īñī sīquī tūhun yā, de quinasáha dē jī ciudad Jerusalén cúni dē.

³ De nī nquehen dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē yuhú nūū Damasco. De sanaā-ni de nī jēndūtē ndasí ní nūū dē jā vají jondē an-diví.

⁴ De nī ndicó cáva dē-ni nūū nūhún. De nī jini dē jā cāhān iin tūhun jín dē: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁵ Nūcuán de nī ncāhān dē: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándija cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū. De jā sáhá nú sūcuán cúu jā sndóho nú maá nú modo stīquī jā jāñū yātā tī punta garrocha, de suu cúu jā sndóho tī maá tī, ncachī yā.

⁶ De quísi dē chi yúhú dē, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá cúni ní túsaá? ncachī dē. De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jín dē: Nacōo, de quívi nú inī nūū, de nūcuán íyó iin tēe jā cachī dē nūū nū naá cúu jā jini nūhún sáhá nú, ncachī yā.

⁷ De ndá tēe jā cuāhān jín Saulo, nī nsāhvi inī ndá dē níni dē jā cāhān, de nduú ní jín dē nūū jā cāhān.

⁸ Ñúcuán de nī nacōo Saulo, de tá cúnī dē jā nūcūndēhé dē de nduú ní ncúu cuitī cā cūndēhé dē. De tīn ndá tēe ñúcuán-ni cā ndahá Saulo de cuāhān ndá dē ñuū Damasco.

⁹ De ñúcuán nī ndēe Saulo ũnī quīvī. De nduú ní ncúu cuitī cūndēhé dē, nī nduú ná nchájī cuitī dē de nī nduú ná jíhi dē.

¹⁰ De inī Damasco íyó iin tēe jā cándija, de nání dē Ananías. De nī stéhēn maá Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Ananías, ncachī yā. De nī ncāhān dē: Señor, ¿á jā cáhān ní? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān maá Jētohō ō jíin dē: Quehen ichi de quīhīn nū calle jā nání Calle Derecha. De vehe Judas cātūhún nū iin tēe nání Saulo, tēe ñuū Tarso, chi mitan de jícan táhvī dē.

¹² De nī stéhēn nī nūū dē jā ní nquīvī iin tēe nání Ananías, jā cúu maá nú, de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ndunijīn tīnūū dē. Súcuán nī stéhēn nī nūū Saulo, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Ananías: Señor, ja nī jini sá jā cuāhā nchivī cáchī jā tēe ñúcuán sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándija jī ní jā íyó Jerusalén.

¹⁴ De mitan nī nguenda dē yáhá ndíso tīnū dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jā tiin dē ndācá nchivī jā chíñúhún jī ní, ncachī Ananías.

¹⁵ De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cuáhán, chi tēe jā ní nacāji maá nī cúu Saulo, tácuá ná quīhīn dē nacani dē tūhun nī nūū ndá táhán nū Israel jíin nūū nchivī ndá cā nación jíin nūū ndá rey.

¹⁶ De stéhēn nī nūū dē jā cánuú cúu jā cundoho ndasī dē tūndóhó jā síquī nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de cuāhān Ananías, de tá nī nguenda dē vehe nūū íyó Saulo, de nī nquīvī dē de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ncāhān dē: Hermano Saulo, maá Jētohō ō Jesús, Yāa jā nī nguenda nijīn nūū nū ichi nūū vají nú, suu yā nī ntají

nduhū vají nī nūū nū tácuá ndunijīn tīnūū nú, de chitú Espiritu Santo yā inī nū, ncachī dē.

¹⁸ De ndañúhún-ni nī ndunijīn tīnūū Saulo, chi modo jā ní ncōyo-ni jā ní ndasī tīnūū dē. De nī nacuiñī dē, de nī jenduté dē-ni.

¹⁹ Ñúcuán de nī nacāji dē stāā, de nī nanihīn inī dē. De nī íyo dē jacū quīvī jíin ndá nchivī jā cándija inī ñuū Damasco.

Jā ní nacani Saulo tūhun inī ñuū Damasco

²⁰ De nī nquijéhé dē-ni nācani dē tūhun Jesús inī ndá vehe ī sina-goga, cáchī dē jā Jesús cúu Sēhe Yāa Dios.

²¹ De ndācá nchivī jā ní jini tūhun jā cáhān dē, sáhvi inī jī níni jī. De nī ncāhān ndá jī: ¿A nsūū tēe yáhá cúu jā sáhá nāvāha dē ndá nchivī Jerusalén jā chíñúhún nūū Jesús? De suu cúu jā ní nquiji dē yáhá jā tiin dē ndá nchivī quīhīn dē jíin jī nūū ndá sūtū cúñáhnú cúnī dē, ncachī jī.

²² Sochi Saulo chi sa víhí cā nācani dē tūhun jā Jesús cúu ndija Cristo, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu yóhó. De ndá táhán dē hebreo jā ndēe Damasco nī iin tūhun nduú ní ncúu scócóo jī jā cachī jī jāa nduú íyó ndāa tūhun jā cáhān Saulo.

Jā ní ncācu Saulo nūū ndá táhán dē hebreo

²³ De nī ncuu cuahā cā quīvī. De nī squetáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā cahnī ndá dē Saulo.

²⁴ De nī nihīn Saulo tūhun jā súcuán nī squetáhán ndá dē tūhun. De nduú ñuú jito dē viéhé namā jā ndasī yuhú ñúū, chi cahnī dē Saulo cúnī ndá dē.

²⁵ Ñúcuán de ndá tēe cándija, nī nchuhun dē Saulo inī iin tīcā iin jacuāā, de nī snúu ndá dē yīcā namā jā ndasī yuhú ñúū, de súcuán nī ncācu Saulo.

Jā ní nenda Saulo inī ciudad Jerusalén

26 De tá nī nenda dē ciudad Jerusalén de cúnī dē jā naquetáhán dē jín ndá nchivī cándíja. Sochi nī nchūhú ndá ji nī jinī ji Saulo, chi nduú ní ncándíja ndá ji jā ní nduu dē tēe cándíja.

27 De Bernabé nī jeca dē Saulo cuāhān dē jín nūū ndá apóstol. De nī nacani dē tūhun nūū ndá tēe űúcuán nāsa nī jinī Saulo nūū maá Jētohō ō ichi nūū ní jēhēn dē, jín nāsa nī ncāhān yā jín dē, jín nāsa nī űyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun Jesús inī űuū Damasco.

28 De nī ndeē Saulo inī ciudad Jerusalén de nī jica dē jín ndá apóstol.

29 De vāha nī űyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun maá Jētohō ō. De jā síquī Jesús de nī stíchī tāhán dē jín ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego. Sochi ndá tēe űúcuán cúnī dē jā cahni dē Saulo nícu.

30 De nī jinī ndá hermano cándíja jā súcuán cúnī dē sáhá dē, de nī jeca ndá dē Saulo cuāhān dē jín jondē ciudad Cesarea. De űúcuán de nī nachuhun ichi ndá dē Saulo cuāhōn dē jondē űuū maá dē Tarso.

31 De nduú cā ní nsáhá nāvāha ndá ji ndá nchivī cándíja ní inī región Judea jín Galilea jín Samaria. De nī jija cā ndá ji jín tūhun yā, de nī űyo yíñúhún ndá ji nūū maá Jētohō ō. De nī ncucuahā cā ndá ji, chi nī nchindeé maá Espíritu Santo ndá ji.

Jā ní nduvāha Eneas

32 De Pedro jéndehé dē ndá nchivī cándíja ndácá lado, de suni nī jéndehé dē nchivī jā ndeē űuū Lida.

33 De űúcuán nī jinī dē nūū iin tēe nání Eneas jā ní ncuu űnā cuīyā cáá dē, chi nī nduvehlé dē.

34 De nī ncāhān Pedro jín dē: Eneas, ná ndúvāha ní sáhá Jesucristo. Nacōo ní de nastúū ní yuu ní, ncachī dē. De nī nacōo-ni tēe űúcuán.

35 De nī jinī ndácá nchivī űuū Lida jín nchivī jā ndeē nduhvā Sarón, de nī nasāma inī ndá ji de nī ncandíja ndá ji maá Jētohō ō.

Jā ní natecū Dorcas

36 De suni nī űyo iin űahan jā cándíja inī űuū Jope, nání űa Tabita, de yuhú griego nání űa Dorcas. De sáhá ndasí űa tiñu vāha, de sáhá űa caridad nchivī ndáhí.

37 De tiempo űúcuán nī ncuu űa, de nī jihī űa. De nī scúchi ndá ji ndíyi űúcuán, de nī jaquín ji űa iin cuarto xīnī vēhé.

38 De űuū Lida chi űatin-ni íyó jín Jope. De ndá nchivī cándíja jā ndeē űuū Jope, nī nīhīn ji tūhun jā ndeē Pedro űuū Lida. De nī ntají ndá ji űū tēe jā cuácāna dē Pedro. De nī ncāhān ndúū dē: Mā cúcuéé ní, de cōhōn űuū Jope, ncachī ndúū dē.

39 űúcuán de nī nquehen Pedro ichi cuāhān dē jín ndúū tēe űúcuán. De tá nī nenda ndúū dē jín Pedro de nī ncaa ndá dē cuarto nūū cáá ndíyi űúcuán. De ndá űahan viuda nī jicó ndúū ndá űa Pedro, de jácu ndá űa. De stéhēn ndá űa ndá xīquín jín ndá páñū jā ní nsáhá ndíyi Dorcas chi nī jinī mānī űa nūū ndá űahan űúcuán tá nī ntecū űa.

40 űúcuán de nī ncāhān Pedro jín ndá nchivī jā ná quée ndá ji tāvēhé. De nī jēcuiñi jiti dē, de nī jīcān táhvī dē. De nī ndicó cóto dē nūū cáá ndíyi űúcuán, de nī ncāhān dē: Tabita, nacōo, ncachī dē. De nī nūcūndehé űa-ni, de nī jinī űa nūū Pedro. De nī nacōo űa-ni nī nūcūndeē űa.

41 De nī ntiin dē ndahá űa, de nī stácuñi dē űa. űúcuán de nī nacana dē ndácá nchivī cándíja jín ndácá űahan viuda, de nī stéhēn dē űa nūū ndá ji jā ní natecū űa.

42 De tūhun yáhá nī jītē nuu ní űuū Jope cuāhān. De cuāhā nchivī nī ncandíja nūū maá Jētohō ō.

43 De cuāhā quívi nī ndeē Pedro inī űuū Jope, ndeē dē vehe iin tēe sátíñú űi jā nání Simón.

10

Pedro jín Cornelio

¹ De iní ciudad Cesarea íyó iin tēe nání Cornelio, de cúu dē iin capitán grupo soldado jā nání Italiano.

² Tēe chíñúhún vāha nūū Yāa Dios cúu dē, de saá-ni ndācā nchivī vehe dē. De sáhá ndasí dē caridad nchivī hebreo visō nsūū tēe hebreo cúu dē, de níní jícān táhvi dē nūū Yāa Dios.

³ De iin quívi nī stéhēn iin ángel Yāa Dios nūū dē tá cahūnī jañíni, de cājí nī jíní dē jā ní nequīvī ángel ñúcuán nūū ndéē dē. De nī ncāhān yā jín dē: Cornelio, ncachī yā.

⁴ De nī nūcūndēhé vāha dē nūū yā, de yúhú dē. De nī ncāhān dē: ¿A jā cáhān ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Ja née Yāa Dios cuenta nāsa jícān táhvi nū nāsa sáhá nū caridad ndá nchivī hebreo.

⁵ Mitān de tetiñú nū mozo ná quíhīn ndá jī ñūū Jope de cana jī Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

⁶ Chī ndéē nūū dē vehe iin tēe nání Simón, tēe sātíñū ñii. De ñatin-ni yuhú mar cáa vehe dē. De cachī maá Pedro nūū nū nā incā cúu jā cánuú sáhá nū, ncachī yā jín Cornelio.

⁷ De tá cuāhān ángel jā ní ncāhān jín dē, de nī ncana dē ūū mozo dē jín iin soldado jā squíncuu vāha nūū dē, de suni tēe chíñúhún vāha nūū Yāa Dios cúu dē.

⁸ De nī nacani Cornelio ndācā tūhun ñúcuán nūū ndá dē, de nī ntají dē ndá cuāhān jondē ñūū Jope.

⁹ De quívi téen de ñúhún ndá dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē ñūū Jope. De ja ñatin cuu cahūxī ūū, de hora ñúcuán nī ncaa Pedro cuācācān táhvi dē xñí vēhé.

¹⁰ De cājí dē stāā cūnī dē, chī cócon ndasí dē. De juni sáhá ndá ña jā cājí dē de nī stéhēn nūū dē jā ní nune-ni andiví.

¹¹ De nī jíní dē iin jā cáá tá cáá manta cáhnú nī ncuun vāji ichi andiví jondē nūū ñúhún, de modo jā núnhī ndicūmī squínā, de nī ncuun.

¹² De iní ñúcuán ñúhún ndá quiti jíca ndicūmī jín cōō jín quiti ndáva.

¹³ De nī jini dē jā ní ncāhān iin tūhun: Pedro, nacuiñi de cahñi nū quiti jíñā, de cājí nū tī, ncachī.

¹⁴ De nī ncāhān Pedro: Mā cājí sá, Señor, chí nduú yājí cuitī sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha cājí sá tī chí modo jāá nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī dē.

¹⁵ De nī ncāhān tucu: Jā cáchī ní cúu jā íyó vāha cājí nū ndá quiti jíñā, chí nī nsáhā ndoo maá ní, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁶ De súcuán nī ncāhān tūhun yáhá ūnī vuelta. De sahma ñúcuán nī ndaa-ni cuānohōn andiví.

¹⁷ De juni jáni ndasí iní Pedro sīquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī nguenda-ni ndá mozo jā ní ntetiñú Cornelio, chí jícā tūhún jícā tūhún ndá jī vehe Simón jondē nī nguenda jī viéhé nūū ndéē dē.

¹⁸ De nī ncāhān jee ndá jī nī jícā tūhún ndāā jī de tú ñúcuán ndéē Simón, tēe nání Pedro.

¹⁹ De juni nācani iní Pedro sīquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī ncāhān maá Espíritu Santo jín dē: Nī nguenda ūnī tēe jā nānducú ndá dē ndóhó.

²⁰ Nacuiñi, de nuu nú, de mā cānī iní nū jāá nduú vāha quíhīn nū jín ndá dē, visō nsūū táhān nū hebreo cúu dē. Chī maá nī nī ntetiñú ndá dē vāji dē, ncachī yā. Jā suu cúu jā ní stéhēn yā nūū dē jā cuu cājí dē nā-ni quiti, de tūhun ñúcuán cáhān jā cuu quíhīn dē nūū nchivī incā naciōn.

²¹ Ñúcuán de nī nuu Pedro nī nguenda dē nūū mozo jā ní ntetiñú Cornelio, de nī ncāhān dē: Maá sá cúu tēe jā nānducú ndá ní. ¿Nā tiñu cūnī ndá ní jā vāji ní nūū sá túsaá? ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī ncāhān ndá mozo: Cornelio, tēe cúu capitán, nī ntají dē ndá saán vāji ndá sá. Chī cúu dē tēe ndāā, de chíñúhún vāha dē nūū Yāa Dios. De saá-ni nchivī hebreo suni cáhān ndá jī jā tēe vāha cúu dē. De nī ncāhān iin ángel yā

jíin dē jā cana dē ní quihīn ní vehe dē, de cunini dē tūhun jā cāhān ní jíin dē, ncachī mozo.

²³ Ñúcuán de nī squívi Pedro ndá mozo inī vehe nī nquendōo ndá ji. De quívi téen de nī nquehen dē ichi jíin ndá mozo cuāhān dē. De suni cuāhān jacū hermano cándíja jā ndéē ñuū Joepo jíin dē.

²⁴ De incā quívi nī nquenda ndá dē ciudad Cesarea. De ndétu Cornelio ndá dē, chí nī nastútú dē ndá táhān dē jíin ndá amigo vāha dē.

²⁵ De tá nī nquenda Pedro de nī nquee Cornelio jā cāhān dē jíin Pedro. De nī jēcuiñi jiti dē jā chíñúhún dē Pedro núcu.

²⁶ De nī stácuñi Pedro dē, de nī ncāhān dē: Nacuiñi ní, chí saá-ni sáan suni iin tēe-ni cúu sá, ncachī dē.

²⁷ De juni súcuán nátúhún ndúu dē de nī nguivi-ni ndúu dē inī vehe. De nī jinī Pedro jā ní ncutútú cuāhā nchivī ndéē ji inī vehe.

²⁸ De nī ncāhān Pedro jíin ndá nchivī ñúcuán: Ja jíin ndá ní nāsa cúu ley ndá sáan nchivī hebreo jā má cúu quetáhān ndá sá jíin ndá ní jā cúu nchivī incā nación de nī mā cúu quívi sá vehe ndá ní. Sochi nī stéhēn Yāa Dios nūu sá jā má cōo cā súcuán, chí mā cúu cujéhe inī sá nūu nchivī ndá cā nación.

²⁹ De jā suu cúu jā tá nī ncana ní sáan de vāji sá-ni, chí nduú ní nsáhá jéhe inī sá vísō cúu ndá ní nchivī incā nación. De mitan de jícā tūhún sá ní ¿nā síquī cúu jā cána ní sáan? ncachī Pedro.

³⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Cornelio: Ja nī ncuu cūmī quívi jā ní iyo ndité inī sá maá hora yáhá jā cúu cahūnī jañini, de jícān táhvī sá inī vehe sá. De nī nquenda iin ángel yā nūu sá jā cáá tá cáá tēe, de xíñu sahma ñúhún yā.

³¹ De nī ncāhān yā: Cornelio, ja née Yāa Dios cuenta nāsa jícān táhvī nū nāsa sáhá nú caridad nchivī.

³² Túsaá de tetíñu nú ndá mozo ná quihīn ñuū Joepo cana ji Simón,

tēe nání Pedro, quiji dē nūu nū. De tēe ñúcuán ndéē dē vehe Simón, tēe sátíñu ñii, de ñatin yuhú mar cáá vehe dē. De quiji tēe ñúcuán de cachī tūhun dē nūu nū nāsa cánuu sáhá cā nū, ncachī yā jíin sá.

³³ Jā suu cúu jā ní ntetíñu sá-ni ndá mozo sá jā ní jēcāna ji ní. De ná cútahvī ō nūu ní jā vāji ní, chí vāha nī nsáhá ní. De mitan iyo tútú ndācá sá nūu Yāa Dios tácuca cunini ndá sá ndihi tūhun jā cāhān ní nāsa nī ntatúnī yā nūu ní, ncachī dē.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā vehe Cornelio

³⁴ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Mitan de nī jinī ndāa sá jā Yāa Dios inuú-ni sáhá yā cuenta ndācā-ni nchivī, cúu nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación.

³⁵ De nā-ni nchivī ndācā-ni nación tú iyo yíñúhún ji nūu yā de sáhá vāha ji, de cúsi inī yā jíin ji.

³⁶ Nī ncāhān yā jíin ndá sá nchivī Israel, chí nī ntetíñu yā tūhun vāha nī nquiji nūu sá jā ndumanī ō jíin yā sáhá maá Jesucristo. De maá yā cúu Jētoho ndācá ō.

³⁷ De ja jíin ndá ní nāsa nī ncuu. Chí nī nacani Juan tūhun yā de nī scuéndutē dē nchivī, de ñúcuán de nī nquijéhe Jesús nācani yā tūhun jondē región Galilea, de nī jītē nuu tūhun yā níí nūu ndá sá nchivī hebreo.

³⁸ De jíin ndá ní jā ní jēhe Yāa Dios Espíritu Santo jíin poder nūu Jesús, Yāa jā ní jahnu Nazaret. De jíin ndá ní jā ní jica nuu yā nī nsáhá yā tiñu vāha, de nī nasáhá vāha yā ndācá nchivī jā ndóho ji sáhá táchī cúñáhnú. Chí Yāa Dios nī nchindeé nī nchituu yā Jesús.

³⁹ De ndá máá sá cúu jā ní jinī ndācá tiñu jā ní nsáhá Jesús inī ciudad Jerusalén jíin ndá cā ñuū jā iyo inī Judea, de nācani sá nūu nchivī. Ñúcuán de nī jahni ndá ji yā chí nī jata caa ndá ji yā yīcā cruz.

⁴⁰ Sochi Yāa ñúcuán chí nī natecū yā nūu únī quívi nī nsáhá Yāa Dios,

de nī stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá sá nī nsáhá Yāā Dios.

⁴¹ Sochi nduú nī stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá cā nchivī, chi nūū ndá máá sá-ni. De jondē tá ncháha ca coo ndá tiñu ñúcuán de nī nacāji Yāā Dios ndá sáán jā cuu ndá sá testigo yā, chi nī nchaji ndá sá nī jihī ndá sá jín yā tá nī natecū yā.

⁴² De nī ndacu yā nūū ndá sá jā ná nācani ndá sá tūhun yā nūū ndá nchivī, de ná cáhān ndāā sá jā ní jani Yāā Dios Jesús jā sáhá ndāā yā tiñu ndá nchivī tēcū jín nchivī ja nī jihī.

⁴³ Chi tūhun Jesús nī ncāhān ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. Chi nī ncāhān ndá dē jā ndācá nchivī jā cándija ji Jesús de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ji, ncachī Pedro.

Jā ní nguīvi Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī incā nación

⁴⁴ De juni cáhān cā Pedro ndācá tūhun yáhá de nī nguīvi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī nīni tūhun jā cáhān dē.

⁴⁵ De ndá tēe hebreo jā cándija jā ní jēhēn jín Pedro, nī nsáhvi inī ndá dē nī jinī dē jā suni nī nguīvi Espíritu Santo inī ánō nchivī incā nación.

⁴⁶ Chi nī jini ndá dē jā cáhān ndá nchivī ñúcuán síin síin yuhú, de cáhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios.

⁴⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Nī iin mā cūú casī jā cuenduté ndá nchivī yáhá. Chi suni nī nguīvi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá-ni nī nguīvi yā inī ánō maá ó, ncachī dē.

⁴⁸ De nī ncachī dē jā ná cuenduté ndá ji sīquī jā ní ncandija ji Jesucristo. Ñúcuán de nī ncāhān ndāhvī ndá ji jín Pedro jā ná quéndōo dē jín ndá ji jacū quivī.

11

Jā ní nacani Pedro tūhun Cornelio nūū ndá nchivī cándija inī ciudad Jerusalén

¹ De ndá tēe apóstol jín ndá hermano cándija jā ndēē región Judea, nī jini ndá dē tūhun jā suni nī ncandija ndá nchivī incā nación tūhun Yāā Dios.

² De tá nī nenda Pedro ciudad Jerusalén de sava tēe hebreo jā cándija nī ncāhān dē nūū Pedro.

³ Chi nī ncachī ndá dē: ¿De nūcu nī nguīvi nú inī vehe ndá tēe jāá nsūú nchivī nación maá ó cúu? De nī nchaji nū stāā jín ndá dē, ncachī dē.

⁴ Ñúcuán de nī nacani cáji Pedro nāsa nī nguījéhe yā sáhá yā jín nchivī ndá cā nación:

⁵ De ndēē nī ñuū Jope de juni jicān táhvi nī de nī stéhēn yā iin jā ní jinī nī. De nī jinī nī iin jā cáá tá cáá manta cáhnú de núhni ndicúmī squínā, de jondē ichi andivī nī ncuun vāji nūū nī.

⁶ De nī ndēhé vāha nī inī sahma ñúcuán, de nī jinī nī jā ñúhūn ndá quiti jica ndicumī jín quiti xéen jín cōo jín quiti ndáva.

⁷ De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān: Pedro, nacuiñī de cahni nū quiti jñā, de caji nū tī, ncachī.

⁸ De nī ncāhān nī: Mā caji sá, Señor, chi nduú yáji cui tī sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha caji sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī nī.

⁹ Sochi tūhun ñúcuán nī ncāhān tucu jondē andivī: Jā cáhī nī cúu jā íyó vāha caji nū ndá quiti jñā, chi nī nsáhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁰ De súcuán nī ncāhān ũnī vuelta, sá de nī ndaa-nī sahma cuānohōn ichi andivī.

¹¹ De hora ñúcuán nī nguenda-ni ũnī tēe vehe nūū ndēē nī jā nānducú ndá dē nduhū. De iin tēe jā ndēē ciudad Cesarea nī nteitíñú dē ndá tēe ñúcuán jēē dē nūū nī.

¹² De maá Espíritu nī ncāhān yā jín nī jā quihīn nī jín ndá dē, chi mā cāni inī nī jāá nduú vāha quihīn nī jín dē vísó cúu dē nchivī incā

nación. De suni nī jēhēn īñū hermano yáhá jín nī, de nī nguīvi ndá nī inī vehe tēe ñúcuán jā nání Cornelio.

¹³ De tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nūū ndá nī jā ní jinī dē iin ángel yā īñi yā inī vehe dē, de nī ncāhān yā jín dē: Tetíñú nú mozo ná quíhīn jī ñuū Jope de cana jī Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

¹⁴ De tēe ñúcuán nacani dē tūhun nūū nū nāsa cācu nú jín nī nchivī vehe nú, ncachī ángel jín Cornelio.

¹⁵ De tá nī nguījéhe nī cáhān nī de nī nguīvi Espíritu Santo inī ánō ndá jī tá cúu nūū ní nguīvi yā inī ánō maá ó jā xīhna ñúhún.

¹⁶ Ñúcuán de nī nūcūhun inī nī tūhun jā ní ncāhān maá Jētohō ō: Jāndāā jā jín ndute-nī nī scuénduté Juan nchivī, sochi ndá ndóhó chi cuāha nī Espíritu Santo inī ánō ndá nú, de ñúcuán cúu jā cuenduté ndá nū sáhá nī, ncachī yā, ncachī Pedro.

¹⁷ De cáhān cā Pedro: De sīquī jā ní jēhe Yāā Dios Espíritu Santo yā inī ánō ndá jī tá-nī nī jēhe yā inī ánō maá ó jā cándija ó Jētohō ō Jesucristo ¿de nūcu casī nī jā sáhá maá yā túsaa? ncachī Pedro.

¹⁸ Súcuán nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nduú cā ní ncāhān ndá dē nūū Pedro, chi sa nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi nī ncāhān ndá dē: Suni nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nacani inī nchivī incā nación jā sndóo jī cuāchi jī tácuacutecū jī ní cání túsaa, ncachī ndá dē.

Ndá nchivī cándija ñuū Antioquía

¹⁹ De quivī jā ní jahnī ndá dē Esteban inī ciudad Jerusalén de nī nguījéhe dē sáhá nāvāha dē nchivī cándija. De jā ñúcuán cúu jā ní jītē nuu ndá jī cuāhān jī ndá cā ñuū de nī nguenda jī región Fenicia jín isla Chipre jín ñuū Antioquía. De nūū maá-nī táhān jī hebreo nī nacani ndá jī tūhun yā, chi nduú ní nácani jī nūū ndá cā nchivī.

²⁰ Sochi mähñú ndá nchivī jā ní jītē nuu nī Iyo jacū tēe cándija jā ní nguiji isla Chipre jín jondē ñuū Cirene. De nī nguenda ndá dē Antioquía, de suni nī nacani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō Jesús nūū nchivī jāá nsūū nchivī hebreo cúu.

²¹ De maá Jētohō ō nī nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī nasāma inī cuāhā nchivī nī ncandija jī maá Jētohō ō Jesús.

²² De ndá nchivī cándija ciudad Jerusalén nī nīhīn ndá jī tūhun yáhá, de nī ntají ndá jī Bernabé cuāhān dē jondē Antioquía.

²³ De Bernabé tá nī nguenda dē ñuū ñúcuán de nī jinī dē jā vāha ndasí nī nsáhá Yāā Dios jī, de nī ncusiī ndasí inī dē. De nī ncāhān nīhīn dē jín ndá nchivī ñúcuán jā jondē jín inī jín ánō jī ná cuíñi nīhīn jī jín maá Jētohō ō, de mā náyūhú jī.

²⁴ Chi tēe vāha cúu Bernabé, de nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē, de cándija nīhīn dē yā. De nī ncandija cuāhā nchivī nūū maá Jētohō ō nī nsáhá dē.

²⁵ Ñúcuán de nī nquee Bernabé cuāhān dē jondē ñuū Tarso cuānanducú dē Saulo. De nī nanihīn dē Saulo, de ndéca dē tēe ñúcuán nī nenda ndúū dē ñuū Antioquía.

²⁶ De níi iin cuīyā nī natakā ndúū dē jín ndá nchivī jā cándija ñuū ñúcuán, de nī stéhēn ndúū dē tūhun yā nūū cuāhā nchivī. De xīhna ñúhún Antioquía nī jīcunaní jī cristiano sīquī jā ní ncandija jī Cristo.

²⁷ De ndá quivī ñúcuán nī nquee ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios ciudad Jerusalén, nī nguenda dē jondē Antioquía.

²⁸ De iin táhān dē jā nání Agabo nī nacuiñi dē nūū ndá hermano cándija. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū dē, de nī ncachī tūhun dē jā quiji iin tāmā xēen níi cáhnú ñayiví. De tāmā ñúcuán nī nguiji tiempo jā ní ntatúní rey Claudio.

²⁹ Ñúcuán de nī natúhún ndá nchivī cándíja ñuū Antioquía já tetíñú ji já cutecū ndá hermano cándíja já íyó ichi Judea, tú nāsaa quenda cuāha iin iin ji.

³⁰ De súcuán nī nsāhá ji, de nī ntetiñú ndá ji Bernabé jín Saulo cuāhān ndúū dē región Judea cuāsiáha ndúū dē nūū ndá tēe ñáhnú já ndíso tñú nūū nchivī cándíja.

12

Jā ní jahnī Herodes Jacobo, de nī nchihi dē Pedro vecā

¹ De maá tiempo ñúcuán de nī nquiéhé rey Herodes nī nsāhá nāvāha dē sava nchivī cándíja.

² De nī ndacu dē já Jacobo ñani Juan ná cúū dē jín espada.

³ De tá nī jinī dē já ní ncusiī inī ndá nchivī hebreo já ní nsāhá dē súcuán de já suu cúū já ní ntiin dē Pedro. De ndá quīvī ñúcuán nī Iyo vico já yájī nchivī hebreo stātílā jáa nduū nā levadura yíhi.

⁴ De tá nī ntiin dē Pedro, de nī nchihi dē tēe ñúcuán vecā. De nī jani dē cūmī grupo soldado já jito Pedro, de iin iin grupo íñī cūmī cūmī soldado. De cúñī Herodes já tavā dē Pedro vecā nūū ndá nchivī tá nī nchāha vico pascua ñúcuán.

⁵ Súcuán nī ncuu dē yíhi Pedro vecā, de jito vāha ji dē. Sochi ndá nchivī cándíja nī jīcān táhvī ndasí ji nūū Yāa Dios jēhē Pedro já yíhi dē vecā.

Nāsa nī ntavā Yāa Dios Pedro vecā

⁶ De jáni inī Herodes já incā quīvī de tavā dē Pedro vecā nūū ndá nchivī cuāhā. De jacuāa ñúcuán quíxīn Pedro inī vecā māhñú ūū soldado, núhnī dē ūū cadena. De suni íñī soldado viéhé cāa jito ndá dē Pedro.

⁷ De jacuāa ñúcuán de sanaā-ni de nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō, de nī ndunihni ndasí inī vecā. De nī scāndā yā Pedro nī sndóto yā dē, de nī ncāhān yā: Ñamā nacōo nú,

ncachī yā. De ndúū cadena já núhnī ndahá dē ñúcuán, nī nandajī-ni de nī nīncava-ni.

⁸ De nī ncachī ángel yā jín dē: Nachihi vāha chíjin nú, de nūquīhi nú nījān nū, ncachī yā. De súcuán nī nsāhá dē, de nī ncāhān tucu ángel: Cunijin sōo nū, de cuniquīn nduhū ná cóhōn, ncachī yā.

⁹ De nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē jín yā. De jáni inī dē jáa nsūū jāndāa cúū já ní nsāhá ángel yā jín dē, chí jáni inī dē já iin já stéhēn nūū dē cúū.

¹⁰ De nī nchāha yā jín dē ūū ñucūn soldado já jito viéhé cāa. De nī nquenda dē viéhé cāa sándihí, de ī-ni nī nune, de nī nquee dē jín yā. De nī nchāha yā jín dē iin calle cuāhān dē. Ñúcuán de nī ndoñúhún-ni ángel yā nūū dē cuāhān yā.

¹¹ De nī nducájī vāha Pedro, de nī ncāhān maá nī ncāhān iin dē: Mitān de nī jinī ndāa nī já ní ntajī maá Jētohō nī ángel yā nī nquiiji, de nī scācu yā nduhū nūū Herodes jín nūū ndá táhān nī hebreo já cúñī ndá ji já sāhá nāvāha ji nduhū nícu, ncachī dē.

¹² De tá nī jinī dē já ní ncācu ndija dē de nī nquehen dē ichi cuāhān dē vehe María naná Juan, tēe nání Marcos. De ñúcuán íyó tūtú cuāhā nchivī jīcān táhvī ji jēhē Pedro.

¹³ De nī ncāhān Pedro viéhé tāvēhé, de cuāhān iin ñahan lúli nání Rode já cuácunini ji cúndēhé ó ní iin nchivī cúū já cáhān.

¹⁴ De nī nacunī ji tāchī Pedro. De já cúsiī inī ji de nduú ní nácune ji viéhé, chí jínu ji nī ndicó cóo ji cuānohōn ji inī cuarto nūū ndēe ndá nchivī, de nī ncachī tūhun ji já íñī Pedro viéhé tāvēhé.

¹⁵ De nī ncāhān ndá jín ji: Já cáhān naā nū, ncachī ndá nchivī. Sochi maá ji chí nīhin nī ncāhān ji já maá dē cúū, ncachī ji. Ñúcuán de nī ncāhān tucu ndá ji: Anō Pedro cúū túsaá, ncachī ndá ji.

¹⁶ Sochi Pedro víhí cā cáhān dē. De tá nī nacune ndá jī viéhé de nī nacunī ndá jī nūū dē, de nī nsāhvi inī ndá jī.

¹⁷ De nī nsāhá maá dē seña jā má cáhān cā jī. De nī nacani dē nāsa nī nsāhá maá Jētohō ō jā ní ntavā ángel yā dē vecāa. De nī ncāhān dē: Cachī tūhun ndá nú ndá tūhun yáhá nūū Jacobo jín nūū ndá cā hermano cándija, ncachī dē. Sá de nī nquee dē cuāhān dē incā lugar.

¹⁸ De tá nī ncunijín quivī ñúcuán de nī ncuvaā ndasí ndá soldado jāa nduú cā Pedro.

¹⁹ De Herodes nī ndacu dē nūū ndá soldado jā ná nānducú vāha ndá dē Pedro, sochi nduú ní nánihīn ndá dē Pedro. De sá de nī stíchī Herodes ndá soldado de nī ncachī dē jā ná cúū ndá soldado. Ñúcuán de nī nquee Herodes inī Judea cuānohōn dē ciudad Cesarea jā cundeē dē.

Jā ní jīhī Herodes

²⁰ De nī nguītī ndasí inī rey Herodes nī jīnī dē ndá nchivī ñuū Tiro jín nchivī ñuū Sidón. De nī natúhún ndá nchivī ñúcuán jā quíhīn jī nūū Herodes, chí jondē ñuū maá Herodes jécueen ndá jī jā yájī jī. De nī nsāhá ndá nchivī ñúcuán amigo jī jín Blasto, tēe cúñáhnú jā sátiñú nūū Herodes, de nī ncāhān ndāhvī ndá jī jín dē jā ná cáhān dē jēhē jī jín Herodes jā ná cóo vāha inī dē jín jī.

²¹ De nī jani Herodes iin quivī jā natakā ndá jī nūū dē. De nī nūcūhun dē sahma jā ñúhun dē tá tátúnī dē, de nī jécundeē dē nūū mesa nūū tátúnī dē, de nī ndacu dē tiñu tácu cunini ndá nchivī ñúcuán.

²² Sá de nī ncāhān jee ndá jī: Nsūū iin tēe-ni cúu jā cáhān yáhá, chí iin yāa cúu, ncachī ndá jī.

²³ De maá hora ñúcuán jā cáhān jī, de nī nquehen-ni iin cuēhē xēen Herodes nī nsāhá iin ángel Yāa Dios, de nī nchajī-ni tīndacú dē, de nī jīhī

dē, chí nī nsāhá vīxī dē maá dē, chí nduú ní ncachī dē jā cúñáhnú Yāa Dios, chí sa nī nsāhá dē jā maá dē cúu jā cúñáhnú.

²⁴ De nī jītē nuu cā tūhun Yāa Dios cuāhān, de nī ncandija cuāhā cā nchivī ndācā-ni lugar.

²⁵ De Bernabé jín Saulo nī squíncuu nduú dē tiñu jā ní jēsíaáha dē jā cutecū ndá hermano cándija jā iyó ciudad Jerusalén. De nī ndicó cóo nduú dē cuānohōn dē ñuū Antioquia, de nī jeca dē Juan, tēe nání Marcos, cuāhān dē jín.

13

Jā ní nquijéhé Bernabé jín Saulo jica nuu dē nācani dē tūhun yā

¹ De māhñú grupo nchivī cándija inī ñuū Antioquia nī iyo ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios jín ndá tēe stéhēn tūhun yā. De súcuán nání ndá dē: Bernabé, Simón tēe nání Negro, Lucio ñuū Cirene, Saulo, jín Manaén tēe nī jahnu jín incā Herodes jā ní ncuu gobernador Galilea.

² De iin quivī de iyó nditē inī ndá dē, de chíñúhún ndá dē nūū maá Jētohō ō, de nī ncāhān maá Espíritu Santo: Cúnī nī jā sáhá sún nú Bernabé jín Saulo jā ná quíhīn dē iin tiñu jā ní jani nī dē jā sáhá dē, ncachī yā.

³ De nī jicān táhvī tucu-ni ndá dē juni iyó nditē inī dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī Bernabé jín Saulo. Sá de nī nacuetáhvī ndá dē nūū nduú tēe ñúcuán de cuāhān nduú dē.

Jā ní nacani Bernabé jín Saulo tūhun yā inī isla Chipre

⁴ De nī nsāhá maá Espíritu Santo jā cuāhān nduú dē ichi ñuū Seleucia jā iyó yuhú mar. De ñúcuán nī nguivī nduú dē inī barco, de cuāhān dē jondē isla Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñúhún māhñú ndute.

⁵ De nī nquenda nduú dē puerto Salamina. De nī nacani dē tūhun

Yāa Dios inī ndá vehe īi sinagoga táhán dē hebreo. De suni cuāhān Juan, chí tēe jētíñú ndúú dē cúu dē.

⁶ De nī nchāha ndá dē níi isla Chipre cuāhān dē nī nquenda dē jondē ñuū Pafos jā íyó yuhú isla Chipre. De ñúcuán nī jinī ndá dē nūū iin táhán dē hebreo jā nání dē Barjesús, de tēe scuáha mágica cúu dē. De cáhān dē tūhun stáhvī jā cáchī dē jā tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu dē.

⁷ De tēe scuáha mágica ñúcuán sátiñú dē nūū gobernador Sergio Paulo. De gobernador ñúcuán chí ndíchí dē. De nī ncana dē Bernabé jín Saulo chí cúnī dē cunini maá dē tūhun Yāa Dios.

⁸ De tēe scuáha mágica ñúcuán suni nání dē Elimas. De ndúcú dē jā casí dē jā má cándija gobernador tūhun jā nácani Saulo jín Bernabé.

⁹ De Saulo jā suni nání Pablo, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndēhé vāha dē nūū tēe scuáha mágica ñúcuán.

¹⁰ De nī ncāhān dē: Tēe sáhá tiñu néhén jā stáhvī ndasí cúu nú, de sēhe tächī cúñáhnú cúu nú, chí jásī nū nūū ndācá tiñu vāha. De násāma nú tūhun ndāa maá Jētohō nī tácuā mā cándija nchivī. ¿De nājēhé cúu jāá nduú jécuiñī cuitī nū jā sáhá nū sūcuán?

¹¹ De mitan de maá Jētohō nī de sndóho yā ndóhó chí cucuáa nú, de mā cúnī nú cā ncandīi jacū quīvī, ncachī Pablo. De nī jasī-ni nūū dē, de tiin íyú tiin suha dē-ni cā ndúcú dē iin nchivī jā tiin ndahá dē quihīn dē jín cúnī dē.

¹² Ñúcuán de nī jinī gobernador jā sūcuán nī ncuu, de nī ncandíja dē tūhun maá Jētohō ō, de sáhvi inī dē nínī dē.

Jā ní iyo Pablo jín Bernabé inī ñuū Antioquía ndáñú Pisidia

¹³ Ñúcuán de Pablo jín ndá táhán dē nī nquee ndá dē ñuū Pafos. De nī nquīvi ndá dē inī barco de cuāhān ndá dē ñuū Perge jā cúu ndáñú

Panfilia. De ñúcuán nī ncusiín Juan cuānohōn dē ciudad Jerusalén.

¹⁴ De ndá máa dē chí nī nquee tucu dē inī Perge cuāhān dē, de nī nquenda dē Antioquía jā cúu ndáñú Pisidia. De iin quīvī nátatú nī nquīvi ndá dē inī vehe īi sinagoga, de nī jécundeē ndá dē.

¹⁵ De tá nī ncuu nī ncāhvi nchivī ley Moisés jín tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, sá de ndá tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga nī ncāhān ndá dē jín iin tēe jā cuācāhān jín Pablo jín ndá táhán dē: Cáhān sá jín ndá ní, tátā, tú íyó jacū tūhun jā cáhān ní jā sndíhvī inī ní ndá nchivī yáhá, de cáhān ní, ncachī dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī nacuiñī Pablo nī nsáhá dē seña jā coo nañíi nchivī, de nī ncāhān dē: Ndá ní táhán ó Israel jín ndá ní jā suni chíñúhún ní Yāa Dios, cunini ndá ní ná cáhān sá.

¹⁷ Maá Yāa Dios jā chíñúhún ndācá ó jā cúu ó nchivī nación Israel, nī nacāji yā ndācá tatā ō jā ní ntecū janahán. De nī ndeē tátū ndá ji inī nación Egipto de nī ncāyā ji nī nsáhá yā. Ñúcuán de jín poder yā nī ntavā yā ndá ji inī Egipto cuāhān ji.

¹⁸ De tá ūū xico cuīyā nī jica ndá ji nūū ñuhun tihá, de maá Yāa Dios nī jendeē inī yā jín ji.

¹⁹ De nī nsáhá yā jā ní snāa ndá ji ūjā nación jā ní iyo inī Canaán, de ndá ñuhun ñúcuán nī jēhe yā nūū ndá ji cuu táhvī ji.

²⁰ De nī jani yā ndá tēe jā ní ntatúnī nūū ji tá cūmī ciento ūū xico ūxī cuīyā jondē quīvī jā ní ntatúnī Samuel, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán.

²¹ Ñúcuán de nī jicān ndá ji iin rey. De nī jani Yāa Dios Saúl jā ní ncuu dē rey nī ntatúnī dē nūū ndá ji ūū xico cuīyā. De sēhe Cis nī ncuu Saúl jā cúu tatā Benjamín.

²² De nī ncandeeē yā-ni tiñu ndíso Saúl, de nī jani yā David nī ncuu

dē rey nūū ndá ji. De nī ncāhān yā tūhun David: Cúsi inī nī jín David sēhe Isai, chi sáhá dē ndācá já cúnī nī, ncachī yā.

²³ De nī ncāhān cā Pablo: De chījin tatā David nī nquiji Jesús, Yāā já ní jani Yāā Dios já scácu ndá táhán ó Israel, chi súcuán nī nquee yuhú yā.

²⁴ De jondē tá ncháha ca quijéhe Jesús nacani yā tūhun de nī nacani Juan tūhun nūū ndācá táhán ó Israel já ná nacani inī ndá ji já sndóo ji cuāchi ji, de cuenduté ji.

²⁵ De tá cuācuñatin quivī já cuū Juan de nī ncāhān dē: ¿De á jáni inī ndá ní já sáan cúu Cristo? Nduú chi nsūú sá cúu. Sochi cáta quiji yā, de cúñáhnú ndasí yā. Sochi sáan chi nduú cúñáhnú cuitī sá já tavā sá visō nījan yā, ncachī Juan, ncachī Pablo.

²⁶ De nī ncāhān cā Pablo: Tátā, ndācá ní já cúu ó tatā Abraham jín ndācá ní já suni iyó yíñúhún nūū Yāā Dios, cúnī Yāā Dios já ná cúnī maá ó tūhun yā já cáhān nāsa scácu yā yóhó.

²⁷ Chi ndá nchivī Jerusalén jín ndá tēe cúñáhnú nūū ji, nduú ní jícūhun inī ndá ji já Jesús cúu Cristo, Yāā já ní jani Yāā Dios já scácu yóhó. De ndá quivī nátátú nī nini ndá ji tūhun já ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán nāsa quiji Cristo. De visō súcuán de nduú ní jícūhun inī ndá ji visō ja nī nquiji yā, chi sa nī nenda ndá ji síquī yā já ní jīhī yā. De súcuán nī squíncuu ndá ji tūhun já ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²⁸ De visō nduú ní níhīn ndá ji nī iin cuāchi síquī yā já cuū yā sochi nī ncāhān níhīn ndá ji jín Pilato já ná cúu yā.

²⁹ De tá nī nquee ndaā ndācá tūhun yā já cáhān nūū tutū ī de nī snūu nduú dē yā yīcā cruz, de nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī já ní jete yīcā iin cava.

³⁰ Sochi nī natecū yā nī nsáhá Yāā Dios.

³¹ De tá tēcū cā yā de nī jēhēn ndá nchivī Galilea jín yā jondē ciudad Jerusalén. De tá nī natecū yā de cuāhā quivī nī nenda nijīn yā nūū ndá máá ji. De ndá nchivī ñúcuán cúu já nácani ji tūhun yā nūū ndá cā táhán ó hebreo mitan.

³² De suni súcuán nácani ndá sá tūhun vāha ñúcuán nūū ndá ní, de suu tūhun ñúcuán cúu já ní nquee yuhú yā nūū ndá ndiyi tatā ō.

³³ De tūhun ñúcuán nī squíncuu Yāā Dios já ní jinī jínúu maá ó já cúu ó tatā dē, chi nī nastécū yā Jesús. Chi suni súcuán cáhān salmo ūū nūū cáhān yā jín Sēhe yā Jesús: Maá nú cúu Sēhe nī, de mitan nī nsáhá ñáhnú nī ndóhó já cúu nī Tatá nú, cáchī.

³⁴ De nī nastécū yā Jesús tácuā mā téhyū cuitī yā, chi súcuán yósō nūū tutū já ní ncāhān yā jín Sēhe yā jondē janahán: Maá nú níhīn ndija ndācá já vāha já ní nquee yuhú nī já cuāha nī nūū David, ncachī yā.

³⁵ Chi suni súcuán cáhān tucu incā salmo já ní ntee David, já cáhān Jesús jín Yāā Dios: Mā cuāha ní tūhun já téhyū sá, chi sáhá sá tiñu ní de mǎnī ní jín sá, cáchī.

³⁶ De ndāā chi David nī nsáhá dē tiñu já ní iñi dē jēhē nchivī já ní iyo tiempo dē, tá nūū cúnī maá yā. De sá de nī jīhī dē, de nī jīquiyuhū dē táni nī jīquiyuhū ndācá tatā dē, de nī ntēhyū ndija yiqui cúñu dē.

³⁷ Sochi Jesús, já ní nastécū Yāā Dios, chi nduú ní ntēhyū cuitī yā.

³⁸ Tátā, túsaá de cánuú já ná jícūhun inī ndá ní já Jesús cúu Yāā já cune cáhnú inī yā nūū ndá cuāchi ní.

³⁹ Chi nī jani inī ndá ní já jín ley cúu já ndahvā cuāchi ndá ní nícu, sochi nduú ní ncúu. Sochi maá Jesús cúu já sndáhvā ndija cuāchi ndá nchivī já cándija ji yā.

⁴⁰ Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní já má quijī ndá castigo síquī ní já ní ncāhān ndá tēe já ní nacani tūhun

Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán nī ncāhān yā:

⁴¹ Ndá ndóhó jā jácū catá sīquī tūhun yā, chi cūndēhé nú jā quiji castigo xēen sīquī nū,

de sāhvi inī nū cunī nū de cuū nū.

Chi tiempo maá nú sāhá nī iin tiñu ñáhnú

de mā cándija cuitī nū jā súcuán sāhá nī vísó ná nācani ndá nchivī tūhun nū nū.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

⁴² De Pablo jín ndá tēe jíca jín dē, tá nī nquee ndá dē inī vehe ī sinagoga táhán dē hebreo, de nchivī ndá cā nación nī ncāhān ndāhvī jī jín dē jā incā quivī nátātú nacani tucu dē tūhun Jesús nū jī.

⁴³ De nī nacutē nuu ndá nchivī ñúcuán cuānohōn jī. De nī iyo cuāhā nchivī hebreo, jín nchivī ndá cā nación jā ní ntiin ley hebreo de chíñuhún jī Yāa Dios. De nī nchiniquín ndá jī Pablo jín Bernabé cuāhān ndá jī jín ndúu dē. De nī ncāhān nīhin dē jín ndá jī jā ná cuíñi nīhin jī jín tūhun jā mānī Yāa Dios jín ndá jī.

⁴⁴ De quivī nátātú incā semana de ja ñatin ndivī nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú ndá jī jā cunini jī tūhun Yāa Dios.

⁴⁵ De tá nī jinī ndá táhán dē hebreo jā ní ncutútú cuāhā ndá nchivī ñúcuán, de nī ncucuásún inī dē. De nī ncachī ndá jāá nsūu tūhun vāha cúu jā stēhēn Pablo, de nī ncāhān nāvāha ndá nūu Pablo.

⁴⁶ Ñúcuán de nī nchundeé cā inī Pablo jín Bernabé nī ncāhān dē: Cánúu jā xihna cā nūu ndá máá ní jā cúu ní táhán ó hebreo nacani sá tūhun Yāa Dios. Sochi nduú ní jétáhvī ní, de cuāchi ndá máá ní cúu jā má quivī ní nūu cutecū ní ní cání túsaá. De mitan de quīnacani sá tūhun yā nūu ndá nchivī ndá cā nación.

⁴⁷ Chi súcuán nī ntatúnī maá Jētohō sá nūu ndá sá:

Nī jani nī ndóhó jā cuu nú modo iin luz jā stúu inī ánō nchivī ndá cā nación,

chi nacani nú tūhun nī nūu nchivī ní ñayivī jā scácu nī jī.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

⁴⁸ De nchivī ndá cā nación, tá nī jini jī tūhun yáhá de nī ncusiī ndasí inī jī, de nī ncāhān jī jā tūhun vāha cúu tūhun maá Jētohō ō. De ndācá nchivī jā ní nacāji Yāa Dios jā cutecū jī ní cání, nī ncandíja ndá jī.

⁴⁹ De nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān ní ndáñúu ñúcuán.

⁵⁰ De inī ñuū Antioquía íyó ndá ñahan cúñáhnú jā chíñuhún ña Yāa Dios. De ndá tēe hebreo nī scāhān dē ndá ñahan ñúcuán jín suni ndá tēe cúñáhnú ñuū ñúcuán. De nī nquijéhé ndá dē sáhá nāvāha dē Pablo jín Bernabé, de jondē nī scúnu ndá ndúu dē cuāhān dē.

⁵¹ De nī scóyo ndúu dē tīcāchāa jēhé dē jā cúu seña jāá nduú ní jétáhvī jī tūhun Yāa Dios, de cuāhān ndúu dē ñuū Iconio.

⁵² De ndá nchivī cándija jā íyó inī Antioquía, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō jī, de cúsiī ndasí inī ndá jī.

14

Jā ní iyo Pablo jín Bernabé inī ñuū Iconio

¹ De ñuū Iconio nī nquivī ndúu dē inī vehe ī sinagoga táhán dē hebreo. De jín tūhun jā ní nacani ndúu dē de nī ncandíja cuāhā táhán dē hebreo de saá-ni cuāhā nchivī ndá cā nación.

² Sochi ndá táhán dē hebreo jāá nduú ní ncándija, nī scāhān ndá jī ndá cā nchivī jāá nsūu nchivī hebreo cúu, chi cáchi jī jāá nsūu nchivī vāha cúu ndá nchivī cándija.

³ De cuāhā cā quivī nī iyo Pablo jín Bernabé ñuū ñúcuán. De nī nchundeé inī ndúu dē nī ncāhān nīhin dē tūhun yā, chi cándija vāha dē jā chindeé maá Jētohō ō dē. De maá yā chi nī stēhēn yā jā íyó ndāa tūhun jā vāha inī yā jín nchivī jā nācani ndúu dē, chi ní jēhe yā fuerza

jā sähá dē tiñu ñáhnú jín tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.

⁴ De nchivī ñuū ñúcuán nī ncuśín-ni inī ndá ji, de sava ji nī iñi jín ndá tē hebreo jāá nduú cándíja, de sava cá ji nī iñi jín ndá apóstol.

⁵ De ndá nchivī hebreo jín nchivī ndá cá nación jín ndá tē cúñáhnú ñuū ñúcuán, nī squétáhn ndá dē tūhun jā nenda ndá dē siqui Pablo jín Bernabé jā cuun ndá dē yūū ndúū tē ñúcuán nícu.

⁶ De nī ñihīn ndúū dē tūhun jā súcuán cúni ndá tē ñúcuán sähá dē, de nī nsähá jíyo-ni ndúū dē cuāhān dē ñuū Litra jín ñuū Derbe jā cúu ndáñuū Licaonia, jín ndá cá ñuū íyó ñatin ñúcuán.

⁷ De ní ñúcuán nī nacani ndúū dē tūhun vāha maá yā nāsa scácu yā yohó.

Jā ní ncuun ndá ji yūū Pablo inī ñuū Litra

⁸ De inī ñuū Litra ndēē iin tē jāá nduú cúu caca dē, chi nduú jica cuiti dē jondē quivī jā ní ncacu dē.

⁹ De tē ñúcuán nī jini dē tūhun jā cáhān Pablo. De nī ndéhé vāha Pablo nūū tē ñúcuán, de nī jini dē jā cándíja vāha tē ñúcuán jā nduvāha dē.

¹⁰ De nī ncāhān jee Pablo jín dē: Nacuiñi de cuiñi nú, ncachī dē. De ñihīn nī nacuiñi tē ñúcuán, de nī jica dē-ni.

¹¹ De nī jini ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsähá Pablo, de nī ncāhān jee ji jín yuhú maá ji jā cúu tūhun Licaonia: De mitan de nī jini nijin ō jā ní ncuun ūū yāā vāji yā nūū ō, de tá cáá tē cáá ndúū yā, ncachī ndá ji.

¹² De nī ncāhān ndá ji jā Bernabé cúu yāā ndá ji nání Júpiter, de Pablo cúu yāā ndá ji nání Mercurio, chi Pablo cúu tē nacani tūhun.

¹³ De ñatin yuhú ñuū ñúcuán íyó veñūhun yāā nání Júpiter. De sūtū jā sátiñū veñūhun ñúcuán nī scútú dē itā ndá stiqui, de cahni dē ti jín ndá

cā nchivī nūū Bernabé jín Pablo jā chiñúhún dē cúni dē nícu.

¹⁴ De nī jini ndúū tē cúu apóstol ñúcuán jā súcuán cúni ndá nchivī jā sähá ji, de nī ndatá dē sahma dē, de ñúcuán cúu iin seña jāá nduú jétahān inī dē jā sähá ndá ji súcuán. De nī ndava-ni ndúū dē nī nguivi ndúū dē mähñú ndá nchivī cuāhā ñúcuán, de ñihīn nī ncana ndúū dē:

¹⁵ Tātā, mā sähá ndá ní súcuán, chi suni tē-ni cúu ndúū sá tá cúu nūū cúu ndá máá ní. De vāji ndúū sá jā cachī tūhun ndúū sá tūhun vāha Yāā Dios nūū ndá ní. De cáhān sá jā má sähá ní cá tiñu jāá nduú tiñu yáhá, chi sa Yāā Dios chiñúhún ní, Yāā técu, Yāā jā ní nsähá andiví jín ñayiví jín mar jín ndācā cá jā íyó ní cáhnú.

¹⁶ Chi jondē janahān chi nī jēhe yā tūhun jā sähá ndá nchivī tiñu jā cúni ndá máá ji.

¹⁷ De vísō súcuán sochi nī stéhēn ndāā yā nūū ji nāsa Yāā cúu yā, chi ndācā-ni tiñu vāha nī nsähá yā jín ndācā ō, de súcuán cúu jondē mitan. Chi scúun yā sāvī, de sähá yā jā vāha cúu itū, de jēhe yā jā yājī ō de cúsi inī ō, ncachī dē.

¹⁸ De vísō súcuán nī ncāhān dē, sochi ūhvī ndasí nī jasī ndúū dē jā chíñúhún ndá nchivī dē nícu.

¹⁹ Ñúcuán de jacū tē hebreo nī nquenda dē Litra jā vāji dē ichi Antioquía jín Iconio. De nī scāhān ndá dē ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncuun ndá ji yūū Pablo, de nī ñuhun ndá ji Pablo nī ntavā ji dē yātā ñuū, chi nī jani inī ndá ji ja nī jihī dē.

²⁰ Sochi ndá tē cándíja ñuū ñúcuán nī jicó ndúū ndá dē Pablo, de nī nacōo dē-ni, de nī ndīvi dē inī ñuū. De quivī téen de nī nquehen dē ichi cuāhān dē jín Bernabé ñuū Derbe.

²¹ De inī ñuū ñúcuán nī nacani ndúū dē tūhun vāha maá Jētohō ō jā scácu yā nchivī, de cuāhā nchivī nī ncandíja nī nsähá dē. Sá de nī

nōhōn tucu ndúū dē Lистра jíin Ico-nio jíin Antioquía.

²² De nī jija cā inī ndá nchivī cándija nī nsáhá ndúū dē ní nū nī jēhēn dē. De nī sndíhvi inī ndúū dē ndá ji jā ná cuíñi nihin ndá ji jíin tūhun yā jā cándija ji. De nī ncāhān ndúū dē jā níní cúu jā quiji ndá tūndóhó sīquī ō, de sá de quívi ō nūū tátúní Yāā Dios.

²³ De ndācā űuū nī jani ndúū dē sava tēe űáhnú jā cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándija. De nī jīcān táhvī nditē ndúū dē nūū maá Jētohō ō jā ná cóto yā ndá nchivī űúcuán, chí ndihi ji cándija ji nūū yā.

Jā ní nōhōn tucu Pablo jíin Bernabé űuū Antioquía ndáñúú Siria

²⁴ De nī nayāha ndúū dē Pisidia cuāhān dē, de nī nguenda dē ndáñúú Panfilia.

²⁵ De nī nacani ndúū dē tūhun yā inī Perge jā íyó inī Panfilia, de sá de cuāhān dē űuū Atalia.

²⁶ De űúcuán nī nguívi ndúū dē barco de nī nenda tucu dē Antioquía. De űuū űúcuán cúu nūū ní jīcān táhvī ndá nchivī nūū Yāā Dios jēhē ndúū dē jā ná chíndeé ná chítuu yā dē jíin tíñú jā nacani dē tūhun yā. De nī nenda ndúū dē jā ní squíncuu dē tíñú űúcuán.

²⁷ De tá nī nenda ndúū dē Antioquía de nī nastútú dē ndá nchivī cándija. De nī nacani dē tá tíñú űáhnú nī nsáhá Yāā Dios jíin ndúū dē, chí nī jēhe yā tūhun jā suni cándija ndá cā nchivī vísó nsūū nchivī hebreo cúu.

²⁸ De cuāhā tiempo nī íyo ndúū dē Antioquía jíin ndá nchivī cándija.

15

Siqui junta ciudad Jerusalén

¹ űúcuán de jacú tēe región Judea nī nguenda dē űuū Antioquía, de nī stēhēn ndá dē nūū ndá hermano jā tú mā sáhá ji circuncidar tá cúu nūū íyó costumbre jā ní jēhe Moisés nūū nchivī hebreo, de mā cácu cuiti ndá ji, ncachí ndá dē.

² De Pablo jíin Bernabé nī ntetáhān ndasí ndúū dē jíin ndá tēe űúcuán sīquī tūhun jā ní ncāhān ndá dē de nduú ní ncúndaā. De jā suu cúu jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā quíhīn Pablo jíin Bernabé jíin sava cā dē jondē ciudad Jerusalén, de űúcuán natúhún ndá dē sīquī tūhun yáhá jíin ndá cā apóstol jíin ndá tēe űáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándija.

³ űúcuán de ndá nchivī cándija nī nachuhun ichi ji ndá dē. De nī nchāha ndá dē cuāhān dē ichi Feni-cia jíin Samaria, nácani dē tūhun nāsa nī nsāma inī nchivī jāā nsūū nchivī hebreo cúu, chí nī ncandija ji tūhun yā. De nī ncusiī ndasí inī ndá hermano űúcuán.

⁴ De nī nguenda ndá dē Jerusalén. De ndá nchivī cándija űúcuán jíin ndá tēe cúu apóstol jíin ndá tēe űáhnú jā ndíso tíñú nūū ji, nī ncusiī inī ndá dē jā ní nguenda Pablo jíin ndá cā dē. De nī nacani Pablo jíin Bernabé ndācā tūhun nāsa nī nsáhá Yāā Dios jíin ndúū dē tá nī jica nuu dē nī nacani dē tūhun yā.

⁵ Sochi nī nacuiñi sava tēe grupo fariseo jā cándija, de nī ncāhān ndá dē: Nchivī ndá cā nación jā cándija ji Jesús, cánuú jā cuu ndá ji circuncidar, de ndacu ō nūū ji jā ná squíncuu ji ley Moisés, ncachí ndá dē.

⁶ De nī ndutútú ndācā tēe cúu apóstol jíin ndācā tēe űáhnú jā ndíso tíñú jā sáhá ndāā dē sīquī tíñú yáhá.

⁷ De tá cuājīnu jā ní ncāhān ndihi ndá dē de nī nacuiñi Pedro nī ncāhān dē: Hermano, ja jīnī vāha ndá ní jā ja cuācunahān nī nacāji Yāā Dios sāán jā ní nacani sá tūhun vāha yā nūū nchivī incā nación, de nī ncandija ji.

⁸ De Yāā Dios chí jīnī yā nāsa íyó ánō ndá nchivī, de nī stēhēn yā jā ní jetáhvī yā ji, chí suni nī jēhe yā Espiritu Santo nūū ndá ji tá-ni nī ntaji yā nūū maá ō.

⁹ De nduú ní nsáhá síin yā yóhó jíin ndá ji, chi suni nī nsáhá ndoo yā áno ji sīquī jā ní ncandíja ndá ji Jesús.

¹⁰ De mitan ¿de nājēhē cúu jā cúnī ndá ní squívi ní ji chíjin ley jā má cundéé ji jíin? Chi nduú jétahān inī Yāa Dios jā sūcuán. Chi cúnī ndá ní jā tee ní tiñu víjín yáhá sīquī ndá nchivī cándíja ñúcuán, de ni ndá tatá o nduú ní ncundéé dē squíncuu dē, de ni maá o.

¹¹ Chi sa cándíja ndācá o jā sīquī jā vāha inī Jētohō o Jesús cúu jā ní scācu yā yóhó sūcuán-ni, de suni sūcuán-ni scācu yā ndá cā nchivī, de nsūu sīquī jā squíncuu ji ley, ncachī Pedro.

¹² De nī ncāhān Pablo jíin Bernabé, de nī ncunañí ndá nchivī níni ji jā cáhān ndúu dē, chi nī nacani dē jā ní jēhe yā poder nūu ndúu dē jā ní nsáhá dē ndá tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā nūu nchivī ndá cā nación.

¹³ De tá nī jīnu nī ncāhān ndúu dē de nī ncāhān Jacobo: Hermano, cunini ndá ní ná cáhān sá.

¹⁴ Nī nacani Simón Pedro tūhun nāsa nī nguijéhe Yāa Dios cána yā nchivī ndá cā nación, chi nánducú maá yā ndá ji jā nduu ji nchivī maá yā.

¹⁵ De inuú-ni cáhān ndá tūhun yáhá jíin tūhun jā ní nacani ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán tá cúu nūu ní ntee dē nūu tutū ī:

¹⁶ Cāchī Yāa Dios:

Vehe nūu ní nchiñúhún David nduhū chi nī ndicó cáva.

De iin quívi de nenda nī de nasāhá nī vehe ñúcuán, jā chiñúhún tucu ndá nchivī hebreo nduhū.

¹⁷ Sūcuán sáhá nī tácuu cuu nánducú ndá cā nchivī nduhū, jondē jíin nchivī ndá cā nación, ndācá ji jā cana nī ji jā cándíja ji nduhū.

¹⁸ Sūcuán nī ncāhān maá Jētohō o, de jondē janahán ndasí

ja stéhēn yā nūu nchivī jā sūcuán scācu yā ji.

Cāchī tutū ī.

¹⁹ De cáhān cā Jacobo: De jā ñúcuán cúu jā jáni inī sá jā má tēe o ley víjín ñúcuán sīquī nchivī ndá cā nación jā nándicó cóo inī nūu Yāa Dios.

²⁰ Chi sa carta tee-o quíhīn nūu ji jā má quívi nduú cā ji jíin ídolo, de mā cācá ndiī ji, de mā cājī ji cūñu quiti jéhnē chi nduú ní játi niñī tī, de ni iin niñī ndá cā quiti mā cājī ji.

²¹ Tūhun yáhá-ni tee o quíhīn nūu ji. Chi ja íyó ndá tēe nácani ley Moisés jondē janahán de jondē mitan. De ndācá quívi nátatú cáhvi ndá dē ndá tūhun ñúcuán inī ndá vehe ī sinagoga ndācá ñuū, ncachī Jacobo.

²² De sūcuán nī ncucáhnú inī ndá apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú jíin ndihi nchivī cándíja jā sūcuán sáhá dē, de nī nacāji ndá dē sava tēe quíhīn jíin Pablo jíin Bernabé, chi quínohōn ndúu dē Antioquía. De tēe nī nacāji dē ñúcuán cúu Silas jíin Judas, de incā sívī dē cúu Barsabás. De iin tēe cúñáhnú cúu ndúu dē nūu ndá hermano.

²³ De ndá tēe ñúcuán née dē carta, de sūcuán cáhān: Ndá máá sá cúu apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú jíin ndá cā hermano, de tēe ndá sá tūhun yáhá cuēē nūu ndá ní, hermano ndá cā nación jā ndēē ndá ní inī ñuū Antioquía jíin región Siria jíin Cilicia. Sáhá ndēē inī ndá ní.

²⁴ Nī niñīn sá tūhun jā ní nquee sava táhān sá yáhá nī nguenda dē nūu ndá ní jā cúu ní nchivī cándíja Cristo. De nī ndacu dē jā cuu ndá ní circuncidar jíin jā cuetáhvī ní ley Moisés. De jíin tūhun jā ní ncāhān ndá dē ñúcuán de jáni ndasí inī ndá ní de cúcuécá inī ní sáhá dē. Sochi nsūu ndá sáan ní ntetíñú ndá tēe ñúcuán jā cuēē dē nūu ní.

²⁵ De mitan nī nsáhá ndāa ndá sá, de inuú-ni jáni inī ndá sá. De nī nacāji sá tēe jā tetíñú sá cuēē nūu

ní jín hermano jā mānī ō jín jā cúu Bernabé jín Pablo.

²⁶ De ndúu tēe yáhá ja nī jēhe dē tūhun jā vísō ná cúu dē jā síquī Jētoho ō Jesucristo.

²⁷ Túsaá de tetiñú ndá sá Judas jín Silas cuēē dē nūu ní tácuā suni inuú-ni cachī tūhun ndúu dē nūu ndá ní tá-ni cáhān carta yáhá.

²⁸ Chi súcuán jétahān inī Espiritu Santo, de saá-ni ndá máá sá suni mā téē ndá sá nī iin tiñu vjín síquī ndá ní, chi maá-ni tiñu jā cánuú cā yáhá:

²⁹ Mā cājí ní cā jā ní nsōcō nūu ídolo, nī mā cājí ní niñi, nī quiti jéhnē chi nduú ní jati niñi ti, de mā cācá ndi ndá ní. Tú sndóo ní ndācá yáhá de vāha squíncuu ní. Sāhá ndeē inī ndá ní túsaá, cáchī carta.

³⁰ De ndá tēe jā ní ntetiñú ndá dē ñúcuán, cuāhān ndá dē Antioquía. De nī nastútú ndá dē ndá nchivī cándija, de nī jēhe dē carta ñúcuán nūu jī.

³¹ De nī ncahvi ndá jī, de nī ncusi inī jī jín tūhun ndeē inī jā cáhān carta.

³² De suni tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu Judas jín Silas, de jín ndācá cā tūhun jā ní ncāhān ndúu dē de nī ndundeē inī ndá hermano ñúcuán, de nī jija cā inī ndá jī nī nsāhá ndúu dē.

³³ De nī iyo ndá dē ñúcuán jacū quivī. Sá de nī nacuetáhvi ndá hermano nūu ndá dē jā quínohōn dē nūu ndá tēe jā ní ntetiñú ndá dē.

³⁴ Sochi nī jétahān inī Silas jā quendōo dē ñúcuán.

³⁵ De suni nī nguendōo Pablo jín Bernabé Antioquía, de stéhēn ndúu dē jín cuāhā cā tēe ñuū ñúcuán, de nácani ndá dē tūhun vāha maá Jētoho ō.

Jā quínacani tucu Pablo tūhun yā vuelta ūu

³⁶ De nī ncuu cā quivī, de Pablo nī ncāhān dē jín Bernabé: Mitan de quindēhé ō ndācá hermano ō ndācá ñuū nūu ní nacani ó tūhun

maá Jētoho ō nūu jī, cúndēhé ó nāsa íyó ndá jī, ncachī dē.

³⁷ De cúni Bernabé jā quihīn dē jín Juan, tēe nání Marcos.

³⁸ Sochi nduú ní jétahān inī Pablo jā quihīn tēe ñúcuán jín dē, chi jondē Panfilia nī ncusiñ Marcos nūu Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúni cā Marcos jā chindeē táhān dē jín ndúu dē saá.

³⁹ De nahān nī natúhūn Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúndaā inī ndúu dē jā síquī Marcos. De nī ncusiñ ndúu dē, de Bernabé nī jeca dē Marcos cuāhān ndúu dē jín barco jondē isla Chipre.

⁴⁰ De Pablo nī nacāji dē Silas jā quihīn dē jín. De ndá cā hermano nī jicān táhvi nūu maá Jētoho ō jā ná chindeē chituu yā Pablo, chi vāha inī yā. De cuāhān ndúu dē.

⁴¹ De nī jicó núu dē níi Siria jín Cilicia. De nī jija cā inī ndá nchivī cándija ñúcuán nī nsāhá dē.

16

Jā cuāhān Timoteo jín Pablo jín Silas

¹ Ñúcuán de nī nenda Pablo jín Silas ñuū Derbe jín Listra. De iin ñuū ñúcuán íyó iin tēe cándija, nání dē Timoteo. De cúu dē sēhe yíi iin ñahan hebrea jā cándija Jesús. De tatá dē cúu tēe griego.

² De ndācá hermano ñuū Listra jín ñuū Iconio nī ncāhān ndá dē jā tēe vāha cúu Timoteo.

³ De cúni Pablo jā cueca dē Timoteo quihīn dē jín. De nī nsāhá Pablo jā cuu jī circuncidar, chi nduú cúni dē jā cáhān ndá nchivī hebreo jāá nduú ní squíncuu Timoteo costum-bre ñúcuán, chi ndihi jī jín jāá nsuū tēe hebreo cúu tatá jī.

⁴ De ndācá ñuū nī jēhēn ndá dē nī stéhēn ndá dē nūu ndá nchivī cándija jā ná squíncuu jī tiñu jā ní ntatūnī ndá apóstol jín ndá tēe ñáhnū Jerusalén jā ndiso tiñu nūu nchivī cándija.

⁵ De ndá nchiví cándíja nī jija cā inī jī. De ndiquivī nī ncāyā cā ndá jī.

Jā ní stéhēn yā iin tēe región Macedonia nūū Pablo

⁶ De nduú nī jēhe Espíritu Santo tūhun jā nacani dē tūhun yā inī región Asia, de jā ñúcuán cúu jā ní nchāha ndá dē cuāhān dē ichi región Frigia jín Galacia.

⁷ De nī nguenda dē nūū quétáhán región Misia jín Bitinia. De cūnī dē jā quíhīn dē Bitinia nīcu, sochi Espíritu Jesús nduú nī jēhe yā tūhun jā quíhīn dē.

⁸ De nī nchāha ndá dē iin lado Misia cuāhān dē puerto Troas.

⁹ De iin jacuáa nī stéhēn yā nūū Pablo jā ífī iin tēe región Macedonia cáhān ndāhvī jín dē: Nehēn ní Macedonia yáhá, de chindeé ní ndá sáan, ncachī.

¹⁰ Súcuán nī stéhēn nūū dē. Ñúcuán de sáan jā cúu Lucas, nī nquetáhán sá jín Pablo. De nī nsāhā tūha ndá sá jā quíhīn ndá sá Macedonia, chí nī jinī cājí sá jā maá Yāa Dios cúni yā jā nacani ndá sá tūhun vāha yā nūū ndá nchivī ñúcuán.

Jā ní iyo Pablo jín Silas inī ciudad Filipos

¹¹ De jín barco nī nquee ndá sá ñuū Troas cuāhān ndāa sá isla Samotracia. De quivī tēen nī nguenda sá ñuū Neápolis.

¹² De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá de nī nguenda ndá sá Filipos jā cúu ñuū cúñahnú cā inī Macedonia, chí nchivī ciudad Roma nī nsāhā jī ñuū jī ñúcuán. De nī iyo ndá sá ñúcuán jacū quivī.

¹³ De iin quivī nátátú nī nquee ndá sá ñuū ñúcuán, de nī jēhēn ndá sá iin yuhú yúte. De ñúcuán cúu iin lugar nūū jícān táhvī ndá nchivī. De nī jēcundeé ndá sá, de nī nacani ndá sá tūhun yā nūū ndācá ñahan jā ní natakā ñúcuán.

¹⁴ De iin ñahan nání Lidia jā váji jondē ñuū Tiatira, xícó ña sahma

cuahá ndíhí jā yāhvi ndéē. De chíñúhún ndija ña Yāa Dios. De nī nini ña tūhun nacani ndá sá, de nī nsāhā maá Jētohō o jā ní ncandíja ña tūhun yā jā cáhān Pablo.

¹⁵ De tá nī jenduté ña jín ndācá nchivī jā ndéē vehe ña de nī ncāhān ndāhvī ña jín sá: Tú jani inī ndá ní jā cándíja ndija sá nūū maá Jētohō o, de cuēē ndá ní vehe sá cundeē ní, ncachī ña. De nī ncana fuerza ña ndá sáan.

¹⁶ Sá dē iin quivī cuāhān tucu ndá sá nūū jícān táhvī ndá jī ñúcuán. De nī nquetáhán sá jín iin sūchí síhí jā ñúhún táchī inī, de maá sáhá jā cúu cáhān jī tūhun nāsa coo ichi nūū, de quēē ndāa jā cáhān jī. De sūchí yáhá nī jeen ndá patrón jī tácuā nīhīn dē cuāhā xūhún sīquī jā cáchī tūhun jī nūū ndá nchivī nāsa coo ichi nūū.

¹⁷ De sūchí ñúcuán níquīn jī vāji jī yātā ndá sá cána cóhó jī: Ndá tēe yáhá sátiñú dē nūū Yāa Dios, Yāa cúñahnú ndasí, de cáchī tūhun ndá dē nūū ndá ní nāsa cācu ní nūū cuāchi ní, ncachī jī.

¹⁸ De cuāhā quivī nī nsāhā jī súcuán nūū ndá dē. De nī ntahúhvī inī Pablo, de nī ndicó cóto dē nūū jī, de nī ncāhān dē jín táchī ñúcuán: Tátúnī nī jín poder Jesucristo jā quee nú inī sūchí yáhá quíhīn nū, ncachī dē. De maá hora ñúcuán de nī nquee-nī.

¹⁹ Ñúcuán de nī jinī ndá patrón jī jā má nīhīn cā ndá xūhún sáhá jī. De jā suu cúu jā ní ntiin ndá Pablo jín Silas cuāhān ndá jín ndúū dē centro nūū íyó justicia.

²⁰ De nī jani ndá ndúū dē nūū ndá tēe sáhá ndāa tiñu, de nī ncachī ndá: Ndúū tēe yáhá cúu tēe hebreo, de sáhá ndúū dē jā cúvaā nchivī ñuū o.

²¹ De jáquīn ndúū dē incā costumbre jā má cúu cuetáhvī ó ní mā cúu sáhá ó, chí contra sīquī ley nación maá ó cúu, chí nchivī nación Roma cúu ó, ncachī ndá.

²² Ñúcuán de nī nenda cuāhā cā nchivī sīquī ndúū dē. De nī

ncachĩ ndá tēe cúñáhnú ñúcuán já ná scúnuu ndá sahma ndúu dē, de ná cáni ndá ndúu dē jíin ñutun.

²³ De tá nĩ ncuu nĩ ncani ndasi ndá ndúu dē, de nĩ squívi ndá ndúu dē vecāa. De nĩ ncachĩ ndá nūu tēe já jito vecāa já ná cóto vāha ndúu dē.

²⁴ De tēe jito vecāa, tá nĩ ndacu ndá súcuán nūu dē de nĩ squívi dē Pablo jíin Silas vecāa ichi inĩ cā. De nĩ nchihi dē sūcūn jéhē ndúu dē iin ñutun já ndéē yāwĩ, de nĩ nasníhin dē jíin cadena.

²⁵ De tá nĩ ncuu sava ñuú de jícān táhvĩ Pablo jíin Silas de jita ndúu dē yaā ī nūu Yāa Dios. De suni nĩ jini ndá nchivĩ já yíhĩ jíin dē vecāa.

²⁶ De sanaā-ni de nīhin ndasĩ nĩ ntāan, de nĩ ncandā níi vecāa. De ndācā viéhé cāa ñúcuán nĩ nune-ni, de cadena já núhnĩ ndá nchivĩ nĩ ndājĩ-ni.

²⁷ De nĩ ndoto tēe jito vecāa. De nĩ jinĩ dē já núne ndá viéhé cāa, de nĩ ntavā dē espada já cahni dē maá dē núcu, chi jáni inĩ dē já ní jinu ndá nchivĩ yíhĩ vecāa cuāhān ji.

²⁸ Sochi nĩ ncāhān jee Pablo: Mā cáhnĩ ní maá ní, chi yíhĩ ndihi ndá sá yáhá, ncachĩ dē.

²⁹ Ñúcuán de tēe já jito vecāa nĩ ncana dē ñuhūn nĩ nguji. De nĩ nguívi dē-ni inĩ vecāa, de quísi dē já yúhú dē. De nĩ jēcuĩñi jiti dē nūu Pablo jíin Silas.

³⁰ De nĩ ntavā dē Pablo jíin Silas tāvēhé cāa, de nĩ ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu já sáhá sá tácuā cācu áno sá? ncachĩ dē.

³¹ De nĩ ncāhān ndúu dē jíin tēe ñúcuán: Candíja ní Jētohō ō Jesu-cristo de cācu ní, de saá-ni ndācā nchivĩ vehe ní, ncachĩ dē.

³² De nĩ nacani ndúu dē tūhun maá Jētohō ō nūu tēe ñúcuán jíin nūu ndācā nchivĩ já ndéē vehe dē.

³³ De maá jacuāa ñúcuán nĩ na-quete dē nūu ní ntacuēhé ndúu dē já ní nsáhá ñutun. De ñúcuán de nĩ jenduté dē jíin ndācā nchivĩ já ndéē vehe dē.

³⁴ De nĩ jeca dē Pablo jíin Silas cuāhān dē jíin vehe dē, de nĩ jēhe dē já ní nchajĩ ndúu dē. De nĩ ncusiĩ ndasĩ inĩ dē jíin ndá cā nchivĩ já ndéē vehe dē já ní ncandíja ndá ji Yāa Dios.

³⁵ De tá nĩ ntūu de ndá tēe cúñáhnú nĩ ntetiñú dē ndá policía cuāhān nūu tēe já jito vecāa já ná siāa dē Pablo jíin Silas.

³⁶ De tēe já jito vecāa nĩ ncachĩ tūhun dē tūhun yáhá nūu Pablo: Ndá tēe cúñáhnú nĩ ntetiñú dē tūhun vāji já siāa sá ní. Tusaá de quee ndúu ní quíhĩn ní, de sáhá ndéē inĩ ní, ncachĩ dē.

³⁷ Sochi nĩ ncāhān Pablo jíin policía: Cuāhā nchivĩ nĩ jinĩ já ní ncani ndá dē ndúu sá. ¿De nūcu ndúu ní nsáhá ndāa dē de tú jandāa já iyó cuāchi ndúu sá? De nĩ nchihi ndá dē ndúu sá vecāa visō tēe Roma cúu ndúu sá, chi iyó ley já má cúu sáhá dē súcuán jíin nchivĩ Roma. De mitan ¿á tavā yuhū dē ndúu sá cúnĩ ndá dē, á naá cúu? De já súcuán mā cúu cuitĩ, chi ná quíji ndá máa dē tavā dē ndúu sá, ncachĩ Pablo.

³⁸ Ñúcuán de nĩ ndicó cóo ndá policía nĩ nacani dē ndācā tūhun yáhá nūu ndá tēe cúñáhnú, de nĩ nchūhú ndasĩ ndá nĩ jini ndá já tēe Roma cúu Pablo jíin Silas.

³⁹ De nĩ nguenda ndá, de nĩ ncāhān ndāhvĩ ndá jíin ndúu dē já ná cúne cáhnú inĩ ndúu dē. De nĩ ntavā ndá ndúu dē vecāa, de nĩ ncāhān ndāhvĩ ndá já ná quée dē quíhĩn dē inĩ Filipos.

⁴⁰ De sá de nĩ nquee ndúu dē vecāa, de cuānohōn dē vehe Lidia. De nĩ ncāhān ndúu dē tūhun ndéē inĩ jíin ndá hermano, de nĩ nquehen tucu ndúu dē ichi cuāhān dē.

17

Jā ní ncuvaā nchivĩ ñuū Tesalónica

¹ De nĩ ncāhā Pablo jíin Silas ñuū Anfípolis jíin ñuū Apolonia cuāhān dē, de nĩ nguenda dē Tesalónica

nūū íyó iin vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

² De nī ndeē ndūū dē űūcuán űnī semana. De ndá quivī nātātú de sáhá Pablo tá-ni sáhá dē, chi nī jēhēn dē vehe īī sinagoga, de nī ncāhān dē jīn ndá tēe űūcuán sīquī tutū īī.

³ De jīn tūhun cáhān tutū īī nī stēhēn dē jā cánuú jā ndoho Cristo jā cuū yā de natecū yā, de nī ncāhān dē: Jesús, Yāā jā nácani sá tūhun nūū ndá ní, suu yā cúu Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó, ncachī dē.

⁴ De nī ncandíja sava táhán dē hebreo jīn cuāhā nchivī griego jā suni chíñúhún Yāā Dios, jīn cuāhā űhān cúñáhnú. De inuū-ni nī nduu ndá jī jīn Pablo jīn Silas.

⁵ űūcuán de nī ncucuásún ndasí inī ndá táhán dē hebreo jāā nduú cándíja, de nī stútú ndá dē sava tēe nēhēn jā jīca cúxí-ni. De nī ncuvaā ndasí ndá jī inī űūū űūcuán. De nī nguenda ndá vehe Jasón nánducú ndá Pablo jīn Silas jā cueca ndá de canī ndá nūū ndá nchivī cuāhā nícu.

⁶ Sochī nduú ní nánihīn ndá ndūū dē. De nī jeca xeēn ndá Jasón jīn sava cā hermano nī nguenda ndá jīn ndá dē nūū ndá tēe tátúnī inī űūū űūcuán, de nī ncana jee ndá sīquī Pablo jīn Silas: Ndá tēe jā sáhá sīn nchivī níí cáhnú űayīví, suni nī nguenda ndá dē yáhá.

⁷ De Jasón nī jēhe núú dē vehe dē ndeē ndá tēe űūcuán. De ndácá ndá dē nduú jétáhvī dē ley maá rey ndácá ó jā cúu ó nchivī Roma, chí sa cáhān ndá dē jā íyó incā rey jā jétáhvī ndá dē jā nání Jesús, ncachī ndá.

⁸ De ndá tēe tátúnī jīn ndá cā nchivī nī jini ndá tūhun yáhá, de nī ncuvaā ndá.

⁹ De Jasón jīn ndá cā hermano nī sndóo ndá dē xūhún dē jā cúu prenda jā tají dē Pablo jīn Silas quíhīn ndūū dē, de sá de nī nsíáā ndá Jasón jīn ndá cā hermano cuānohōn dē.

Jā ní īyo Pablo jīn Silas inī űūū Berea

¹⁰ űūcuán de ndá hermano nī scáca űūū-ni dē Pablo jīn Silas cuāhān ndūū dē Berea. De tá nī nguenda ndūū dē űūcuán, de nī nguivī dē inī vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

¹¹ De táhán dē hebreo űūcuán vāha cā inī ndá jī nsūū cā táhán dē hebreo űūū Tesalónica, chí vāha nī ncusī inī jī jīn tūhun jā ní nacani ndūū dē. De ndácá quivī nánducú vīī ndá jī nūū tutū īī de tú súcuán cáhān, á nduú.

¹² De jā űūcuán nī ncandíja cuāhā jī, de suni nī ncandíja cuāhā nchivī griego, cúu tēe cúu űhān cúñáhnú.

¹³ Sochī ndá táhán dē hebreo űūū Tesalónica nī nīhīn dē tūhun jā suni nácani Pablo tūhun Yāā Dios űūū Berea. De nī jēhēn ndá dē Berea, de nī scáhān ndá dē ndá nchivī űūcuán de nī nenda jī sīquī Pablo.

¹⁴ De ndá hermano Berea nī ntetíñú dē-ni Pablo jā quíhīn dē yuhú mar. De nī nguendōo Silas jīn Timoteo űūcuán.

¹⁵ De sava hermano nī jēsíáha dē Pablo jondē Atenas. De nī ncachī Pablo nūū ndá tēe űūcuán jā űamā ná quíhīn Silas jīn Timoteo űūcuán, de nī ndicó cóo ndá hermano cuānohōn dē.

Jā ní īyo Pablo inī űūū Atenas

¹⁶ De juni ndétu Pablo űūū Atenas jā quenda Silas jīn Timoteo de nī jini dē jā ndá nchivī űūcuán ndasí chíñúhún jī ndá ídolo, de nī ncu-cuécá ndasí inī dē.

¹⁷ De inī vehe īī sinagoga nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhán dē hebreo jīn ndá cā nchivī jā suni chíñúhún Yāā Dios. De suni ndiquivī nácani dē tūhun yā nūū ndá nchivī jā íyó nūū yáhvi.

¹⁸ De sava tēe jā scuáha tūhun epicúreo jīn jā scuáha tūhun estoico nī natúhún ndá dē jīn Pablo, de sava dē nī ncāhān: ¿Nā tūhun cúu jā cáhān tēe tiléhlé yáhá? ncachī ndá. De sava cā nī ncāhān: Tūhun yāā

jeé jáá nduú jíní ò nácani dē, ncachī ndá. Súcuán nī ncāhān dē chi nī nacani Pablo tūhun vāha Jesús jín tūhun jā ní natecū yā.

¹⁹ De nī jeca ndá dē cuāhān ndá jín dē nūū ndútútú ndá tēe cūñáhnú iin lugar nūū nání Areópago, de nī ncāhān ndá: Mitan de sáhá ní iin favor cachī ní ndá tūhun jeé jā nácani ní, chí cúnī ndá sá cunini sá.

²⁰ Chi tūhun jáá ncháha ca cunī ndá sá cúu, de cúnī ndá sá jā jícūhun inī ndá sá sīquī tūhun ñúcuán, ncachī ndá.

²¹ Chi ndācá nchivī Atenas jín ndācá nchivī incā ñuū jā ndéē inī Atenas, nduú cā nā incā cúsi cā inī jī jín chi maá-ni jā cúnī jī jā cunini jī ndá tūhun jeé de suni cāhān jī cúnī jī.

²² De íñī Pablo mähñú nchivī jā ní ndutútú inī Areópago de nī ncāhān dē: Ndá ní nchivī Atenas, nī jini sá jā vāha chíñúhún ní ndá yāa maá ní.

²³ Chi nī jicó núu sá nī ndēhé sá ndá jā chíñúhún ndá ní, de nī jini sá iin altar jā ndéē letra, de súcuán cāhān: Yáhá cúu altar maá yāa jáá ncháha ca cunī ò tūhun yā, cáchī. De maá Yāa ñúcuán jā chíñúhún ndá ní vísó ncháha ca cunī ní tūhun yā, suu tūhun Yāa ñúcuán cúu jā nácani sá nūū ní mitan.

²⁴ Chi Yāa ñúcuán cúu Yāa jā ní nsāhá ñayiví jín ndācá cā jā íyó, de maá yā cúu Jētohō andiví jín ñayiví. De nduú ndéē yā inī veñūhun jā sáhá nchivī.

²⁵ De maá yā chi nduú jini ñúhún yā ní iin ndatíñú jā cuāha nchivī nūū yā, chí maá yā sáhá jā tēcū nchivī jín jā stáá táchī jī jín jā nīhīn jī ndihī jā jini ñúhún jī.

²⁶ De nī nsāhá yā jā chíjin iin-ni tatā nī ntāhvī ndācá nchivī jā ní nduu ndācá nación tácu cundee jī ní cáhnú ñayiví. De nī jani yā cuīyā jā cutecū ndá nchivī, jín lugar nūū cundee ndá jī.

²⁷ De súcuán nī nsāhá Yāa Dios, chí cúnī yā jā nanducú ó yā, chí tú nanducú ó yā de nanihīn ò yā, chí nduú íyó jícá yā jín iin ó.

²⁸ Chi maá yā cúu jā sáhá jā íyó maá ó jín jā tēcū ò jín jā cándā ò. De suni súcuán nī ncāhān sava tēe jā távā yāa ní: De suni tatā maá yā cúu ndācá ó, cáchī.

²⁹ De tú tatā Yāa Dios cúu ndācá ó, túsaa de mā cānī inī ò jā cúu Yāa Dios tá cúu nūū cúu ídolo oro á plata á yūū, chí ndá ñúcuán cúu jā ní jani inī nchivī jā súcuán cáá yā, de nī nasāhá jī-ni.

³⁰ De nī jendeē inī yā sīquī jā nduú ní jícūhun inī ndá jī jondē saá, de mitan chí ndācu yā jā ndācá nchivī ní cáhnú ñayiví ná nácani inī jī sīquī cuáchi jī.

³¹ Chi Yāa Dios ja nī jani yā quivī jā ndāa sáhá ndāa yā tiñu ndá nchivī ñayiví, de nī jani yā Jesús já maá Jesús sáhá ndāa. De ja nī stēhēn nijīn Yāa Dios nūū ndācá nchivī jā maá yā nī jani Jesús, chí nī nastēcū yā Jesús jā ní ncuu yā ndiyi, ncachī Pablo.

³² De jā súcuán nī jini ndá jī tūhun jā nátecū ndiyi, de sava jī nī ncāhān yīchī jī. De sava cā jī nī ncāhān: Cúnī ndá sá jā cāhān tucu ní ndá tūhun jīñā incā quivī cunini ndá sá, ncachī ndá jī.

³³ De nī nquee Pablo mähñú nchivī ñúcuán cuāhān dē.

³⁴ De cuāhān sava nchivī jín Pablo, de nī ncandíja ndá jī. De iin jī cúu Dionisio, tēe jā ndútútú jín ndá tēe cūñáhnú jā sáhá junta nūū nání Areópago, de incā jī cúu ñahan nání Dámaris, de íyó cā jī.

18

Jā ní ñyo Pablo inī ñuū Corinto

¹ Ñúcuán de nī nquee Pablo inī Atenas, de cuāhān dē Corinto.

² De ñúcuán nī jini dē nūū iin táhān dē hebreo nání Aquila. Tēe región Ponto cúu dē, de nī ñyo dē nación Italia chí cáta jacū-ni quivī

nī nquenda ndúū dē jín ñasíhí dē Priscila ñuū Corinto jā ní nquee ndúū dē inī Italia. Chi nī ntatúnī rey Claudio jā ná quée ndācá nchivī hebreo inī Roma jā cúu capital nación Italia. De nī nquenda Pablo vehe Aquila jín Priscila.

³ De iin-nī tiñu sáhá tēe ñúcuán jín Pablo, chi tēe quícu manta jā cuu vehe cúu ndúū dē. De nī ndeē Pablo jín tēe ñúcuán, de nī nsatíñu cáhnú ndúū dē.

⁴ De ndācá quívī nátátú nī jēhēn Pablo vehe ī sinagoga nī nacani dē tūhun yā, de nī nducú ndéé dē jā scándíja dē táhán dē hebreo jín nchivī ndá cā nación.

⁵ De nī nquenda Silas jín Timoteo ñuū Corinto jā váji ndúū dē Macedonia. De tá nī nquenda ndúū dē Corinto, de Pablo chi cúsá maá tūhun yā nácani cáji dē nūū táhán dē hebreo jā Jesús cúu Cristo jā ñúhún inī ndá ji jā quiji.

⁶ Sochi nī nguijéhé ndá ji cáhān ji sīquī tūhun ñúcuán jāá nsūū tūhun ndāā cúu, de nī ncāhān nāvāha ndá ji nūū dē. Ñúcuán de Pablo nī nquisi dē sahma dē jā cúu seña jā quíhīn dē de quendōo ndá ji jín cuāchi ji. De nī ncāhān dē jín ndá ji: Cuāchi ndá máá ní cúu jā tānū táhvī ní túsáa, de nsūū cuāchi maá sá cúu. Mitan de sndóo sá ndá ní jā cúu ní táhán sá nchivī hebreo, de quíhīn sá nacani sá tūhun yā nūū nchivī ndá cā nación, ncachī dē.

⁷ De nī nquee dē vehe ī sinagoga ñúcuán, de nī nguivi dē vehe iin tēe nání Justo. De tēe ñúcuán suni chíñúhún dē Yāa Dios, de maá xiín vehe ī sinagoga cáá vehe dē.

⁸ De Crispo, tēe cúñáhnú inī vehe ī sinagoga, nī ncandíja dē nūū maá Jētohō ō jondē jín ní nchivī vehe dē. De cuāhā nchivī ñuū Corinto nī jini ndá ji tūhun jā nácani Pablo, de nī ncandíja ji, de nī jenduté ndá ji.

⁹ De iin jacuáa nī stéhēn nijīn maá Jētohō ō nūū Pablo, de nī ncāhān yā: Mā cúyúhú nú, de nī mā cásí nū yuhú nú, chi nacani nú tūhun nī.

¹⁰ Chi jíca maá nī jín nú, de nī iin tēe mā cúu sáhá nāvāha dē ndóhó. Chi ñuū yáhá iyó cuāhā nchivī jā candíja ji tūhun nī, ncachī yā.

¹¹ De sá de iin cuīyā yósávā nī Iyo Pablo ñuū ñúcuán, de stéhēn dē tūhun Yāa Dios nūū ji.

¹² De tá nī ncuu Galión gobernador inī región Acaya de inuú-ni nī nenda ndá nchivī hebreo sīquī Pablo, de nī jeca ndá ji dē cuāhān ji jín dē vehe tiñú.

¹³ De nī ncāhān ndá jín Galión: Tēe yáhá chi scāhān ndasí dē nchivī jā incā modo chíñúhún ji Yāa Dios, de jā chíñúhún ji chi contra ley cúu, ncachī ndá.

¹⁴ De númī Pablo jā cáhān dē nícu, sochi nī ncāhān-ni Galión jín ndá nchivī ñúcuán: Ndá ndóhó nchivī hebreo, tú iin cuāchi xeēn á iin cuāchi nīhin cúu jā cáhān nū sīquī dē de cunini vāha nī jā cáhān nū nícu.

¹⁵ De nduú. Chi maá-ni sīquī nā-ni tūhun á sīquī nā-ni síví á sīquī ndá ley maá nú cúu, de ndá ñúcuán chi sáhá ndāā maá nú túsáa. Chi nduú sáhá ndāā nī iin tiñu súcuán, ncachī dē.

¹⁶ De nī ntavā dē ndá ji cuāhān ndá ji távehé tiñú.

¹⁷ Ñúcuán de ndá nchivī griego nī ntiin ji Sóstenes, tēe cúñáhnú inī vehe ī sinagoga, de nī ncani ndá ji dē viéhé tiñú, de Galión chi nduú ní nsáhá cuiti dē cuenta.

Jā ní nōhōn tucu Pablo Antioquía, de nī nquee dē cuāhān dē jā nacani dē tūhun yā vuelta ūnī

¹⁸ De cuāhā cā quívī nī ndeē Pablo Corinto. Sá de nī nacuetáhví dē nūū ndācá hermano ñúcuán, de Aquila jín ñasíhí dē Priscila nī nquee ndá dē cuāhān dē jín Pablo ñuū Cencrea. De ñúcuán nī nsété Pablo xīnī dē, chi ñúcuán cúu iin seña jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. De nī nguivi ndá dē barco jā quíhīn dē jondē región Siria.

¹⁹ De nī nquenda ndá dē ñuū Efeso. De ñúcuán nī sndóo dē

Aquila jíin Priscila, de maá dē-ni nī jēhēn vehe ī sinagoga, de nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhān dē hebreo jā nī ndutūtū űúcuán.

²⁰ De nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíin dē jā ná cúndeē dē jacū cā quīvī jíin ji, sochi nduú ní jēhe dē tūhun.

²¹ Chi nī nacuetáhvī dē nūū ji, chi nī ncāhān dē: Cānuú jā quínohōn sá ciudad Jerusalén jā coo sá vico, sochi tú cūnī Yāa Dios de nenda tucu sá nūū ní, ncachī dē. De nī nquee dē inī űuū Efeso, de nī nquīvi dē barco cuāhān dē.

²² De nī nguenda dē Cesarea, de sá de nī jēhēn dē Jerusalén jā sāhá dē saludar grupo nchivī cándíja űúcuán, de sá de cuānohōn dē jondē Antioquía.

²³ De nī űyo dē űúcuán jacū quīvī, de sá de nī nquee dē űúcuán cuāhān tucu dē nī jicó núu dē ní ndáñū Galacia jíin ndáñū Frigia. De ndá nchivī cándíja nūū ní jēhēn dē nī jija cā inī ndá ji ní nsāhá dē.

Jā ní nacani Apolos tūhun Jesús inī űuū Efeso

²⁴ De Efeso nī nguenda iin tēe hebreo jā nání Apolos, de tēe űuū Alejandría cúu dē. De vāha ndasi nācani dē tūhun yā, de jíin vāha dē tutū ī.

²⁵ De suni ja nī ncutūha dē tūhun jā ní stēhēn Juan nāsa quiji maá Jētohō ō Jesús. De ndíhvī inī dē stēhēn cājí dē tūhun yā vísō maā-ni tūhun jā ní stēhēn Juan tá ní scuēnduté dē nchivī cúu.

²⁶ De nī nchundeē inī Apolos nī ncāhān dē tūhun yā inī vehe ī sinagoga. De nī jini Aquila jíin Priscila tūhun nācani dē, de nī jeca síin ndúū dē tēe űúcuán, de nī stēhēn vāha cā ndúū dē tūhun Jesús jāá ncháha ca cūnī Apolos.

²⁷ űúcuán de cūnī Apolos jā quíhīn dē región Acaya. De ndá hermano űuū Efeso nī ntee ji carta jā quíhīn dē jíin nūū nchivī cándíja Acaya jā ná cuetáhvī ji Apolos. Chi ja cándíja sava nchivī űúcuán nī

nsāhá Yāa Dios síquī jā vāha inī yā. De tá nī nguenda dē űúcuán, de vāha nī nchindeē dē ji jíin tūhun yā.

²⁸ Chi cājí ndasi nī ncachī dē nūū ndá táhān dē hebreo jondē nduú cā ní ncúu cāhān cā ndá dē síquī tūhun Jesús. De súcuán nī ntūu nūū ndá cā nchivī jā nchivī hebreo chi stívī dē. Chi jíin tutū ī nī stēhēn Apolos jā maá Jesús cúu Cristo, jā űúhūn inī ndá nchivī hebreo jā quiji.

19

Jā ní űyo Pablo inī űuū Efeso

¹ De juni ndéē Apolos inī űuū Corinto de nī jica nuu Pablo ndá űuū íyó ichi síquī űuū Efeso, sá de nī nguenda dē Efeso. De űúcuán nī nquetáhān dē jíin sava nchivī cándíja.

² De nī jicā tūhūn dē ji: ¿A nī nīhīn ndá ní Espíritu Santo tá nī ncandíja ní, á nduú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Nduú chi juni nduú ní nīhīn ndá sá tūhun de tú íyó Espíritu Santo, ncachī ji.

³ űúcuán de nī ncāhān dē: ¿De nāsa nī jenduté ndá ní túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Suu nī jenduté ndá sá modo jā ní stēhēn Juan, ncachī ndá ji.

⁴ De nī ncāhān Pablo: De jā ní scuēnduté Juan cúu jā ní stēhēn dē jā ná nācani inī nchivī jā sndóo ji cuāchi ji, de nī ncāhān dē jā ná cándíja ji Yāa jā quiji jā cúu Cristo Jesús, ncachī Pablo.

⁵ De tá nī jini ndá ji tūhun yáhá de nī jenduté ndá ji-ni jā ní ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

⁶ De nī ntee Pablo ndahá dē xīnī ndá ji. De nī nquīvi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá ji, de nī ncāhān ndá ji síin síin yuhú, de nī nacani ji tūhun yā.

⁷ De nī űyo tá űxī űū tēe.

⁸ De űnī yōō nī jica Pablo vehe ī sinagoga. De nī nchundeē inī dē nī ncāhān nīhīn dē tūhun yā jā scándíja

dē ji cúnī dē, chi nī ncachī dē nāsa tátúnī Yāa Dios.

⁹ Sochi sava ji nī ncujéhe inī ji, de nduú ní ncándíja ji, de nī ncāhān nāvāha ji sīquī tūhun Yāa Dios nī jini ndá nchivī jā ndútútú. De jā ñúcuán cúu jā ní ncujiyo-ni Pablo nūū ndá ji, de cuāhān dē jín ndá nchivī cándíja. De ndácá quivī nī stéhēn dē nūū ndá nchivī ñúcuán inī escuela iin tēe nání Tiranno.

¹⁰ De súcuán nī nsáhā Pablo ūu cuiyā. De ndácá nchivī jā íyó Asia, cúu nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nación, nī jini ji tūhun maá Jētohō ō Jesús.

¹¹ De nī jēhe Yāa Dios poder nūū Pablo jā cuu sáhā dē quéhén nūū tiñu ñáhnú ndasí.

¹² De jondē ndá pañito jín ndá sahma jā jétiñú dē nī jēhēn ndá nchivī jín nūū cáá ndá nchivī cúhū, de nī nduvāha ndá ji-ni cuēhē ndóho ji de nī nquee ndá tächī inī ji.

¹³ De jacū tēe hebreo jícó núu ndá dē jā tavā dē tächī inī nchivī. De cúnī dē jā nacunehen dē sívī maá Jētohō ō Jesús tácuá quee ndá tächī inī nchivī. De súcuán cáhān ndá dē nūū ndá tächī: Jín sívī maá Jesús, Yāa jā nácani Pablo tūhun, cáhān nīhin nī jín nú jā quee nú quīhīn nū, cáchī dē.

¹⁴ De iin tēe hebreo, nání dē Esceva, cúu dē sūtū cúñáhnú, de íyó ūjā sēhe yíi dē jā sáhā súcuán.

¹⁵ Sochi tá nī ncāhān ndá dē súcuán de nī ncāhān-ni tächī: Ja jínī nī maá Jesús, de suni jínī nī Pablo. Sochi ndá ndóhó, ¿nā tēe cúu ndá nú jā cuetáhvī nī nūū nū? ncachī.

¹⁶ De tēe ndóho tächī ñúcuán nī ndava dē nī ntiin dē ndihújā tēe ñúcuán, de nī nsáhā xēen dē chi jondē nī stácuēhé dē, de nī stávichí dē. De nī nquee ndá dē vehe nī jinu ñíi dē cuāhān dē.

¹⁷ De tūhun yáhā nī jini ndá nchivī Efeso, cúu nchivī hebreo cúu nchivī ndá cā nación. De nī nchūhú ndasí ndá ji, de nī ncāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸ De cuāhā nchivī jā ní ncandíja nī nguenda ji nūū Pablo, náhmā ji ndácá cuāchi jā ní nsáhā ji.

¹⁹ De cuāhā ndá tēe jā névāha mágica nī nguenda ndá dē nēe dē tutū dē, de ndéhé jínúū ndácá nchivī de nī nteñuhūn ndá dē tutū dē. De nī ntavā ndá dē cuenta nāsaa ndéē ndá tutū jā ní ncāyū ñúcuán, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā ūu xico ūxī mil xūhún plata cúu.

²⁰ De súcuán nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān, de nī jini ndihi nchivī jā cúñáhnú ndasí tūhun yā.

²¹ De tá nī ncuu ndácá tiñu yáhā de nī jani téyíi inī Pablo jā quīhīn dē Macedonia jín Acaya de sá de nenda dē ciudad Jerusalén. De nī ncāhān dē jā tá quenda dē Jerusalén de suni cánuu quīhīn dē ciudad Roma.

²² De nī scáca Pablo Timoteo jín Erasto, ūu tēe jā chíndeé táhān jín dē, cuāhān ndúū dē Macedonia. De nī nguendōo Pablo Asia jacū cā quivī.

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū Efeso

²³ De iin ndá quivī ñúcuán nī nenda ndasí nchivī sīquī tūhun yā.

²⁴ Chi nī íyo iin tēe sátiñú plata nání dē Demetrio. De maá dē jín ndá cā tēe jā sátiñú jín dē, nīhīn ndasí ndá dē xūhún, chi jín plata sáhā ndá dē ndá veñūhun lulí jā cáá tá cáá veñūhun ídolo ji jā cúu yāa Diana.

²⁵ De nī nastútú Demetrio ndá táhān dē jā sátiñú jín dē jín ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhā jín dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja jínī ndá ní jā vāha nīhīn ō xūhún sīquī tiñu sáhā ō yáhā.

²⁶ De jini ndá ní de suni jini ndá ní tūhun jā tēe nání Pablo chi cáhān dē jāá nsūū Yāa ndāa cúu jā sáhā nchivī. De ja nī scáhān dē cuāhā nchivī, de nsūū maá iin-ni ñuū ō Efeso yáhā chi níi cáhnú región Asia.

²⁷ De yúhú sá já cani inī nchivī jāá nduú tiñu já sáhá ó. De nsúú maá-ni ñúcuán, chí suni cani inī jì jáá nduú tiñu veñuhun maá yāā Diana, de suni sáhá jéhe inī ndá jì nūū yāā Diana, de mā cúñáhnú cā yā vísō ndihi nchivī Asia jín nchivī ní cáhnú ñayiví chíñúhún jì yā mitan, ncachī dē.

²⁸ Súcuán nī jini ndá tūhun yáhá, de nī nguītī ndasí inī, de nī ncana jee ndá: Cúñáhnú ndasí yāā Diana já cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachī ndá.

²⁹ De ndihi ndá nchivī ñuū ñúcuán nī ncuvaā jì. De iin cáhnú-ni nī nenda ndá jì nī jeca xeēn jì Gayo jín Aristarco cuāhān ndá jín ndúū dē inī vehe nūū ndútútú ndá nchivī sáhá junta. De tē Macedonia cúu ndúū dē, de jica ndúū dē jín Pablo.

³⁰ De cúni Pablo já quívi dē nūū íyó tútú ndá nchivī ñúcuán já cāhān dē jín ndá nchivī cúni dē nícu, sochí ndá nchivī cándija nduú ní jéhe jì tūhun já quívi dē.

³¹ De saá-ni sava ndá tē Asia já cúñáhnú já cúu amigo dē, nī ntetiñú tūhun cuāhān nūū dē cāhān ndáhvi jín dē já má quívi dē nūū ní ndutútú nchivī ñúcuán.

³² De ndá nchivī já ní ndutútú nī ncana jee, sava jì iin tūhun, de sava cā jì incā tūhun, de súcuán nī ncuvaā ndasí. De cuāhā jì nduú jini cuiti jì ná siquí cúu já ní ndutútú jì.

³³ De ndá tē hebreo nī jani dē iin táhān dē tē nání Alejandro nūū nchivī cuāhā, de nī ncachī tūhun ndá táhān dē nūū dē ná siquí cúu já cúvaā ndá. Ñúcuán de nī nsáhá Alejandro seña já ná cóo nañí nchivī, chí cúni dē já cachī dē nūū nchivī jāá nsúú cuāchi nchivī hebreo cúu já cúvaā.

³⁴ Sochí nī nacunī ndá jì já tē hebreo cúu dē, de já ñúcuán nī ncana jee ndasí cā ndá jì tá ūū hora: Cúñáhnú ndasí yāā Diana já cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachī ndá jì.

³⁵ Ñúcuán de secretario inī ñuū ñúcuán nī nsáhá dē já ní jasi ndá jì yuhú jì, de nī ncāhān dē: Ndá ní tē ñuū ō Efeso, ja jínī ndácá nchivī já nchivī ñuū yáhá jito ndácá ó veñuhun yāā Diana já cúñáhnú, jín imagen Diana já ní nincava ichi andiví.

³⁶ De nī iin mā cúu cāhān jāá nduú ndāā tūhun yáhá. Túsaá de vāha cā casí ndá ní yuhú ní, de mā sáhá ñamā ní iin tiñu jāá ncháha ca cucáhnú vāha inī ní.

³⁷ Chí nī nquisiáha ndá ní ndúū tē yáhá vísō nduú ní nsáhá dē nī iin cuāchi ní nduú ní ncāhān nāvāha dē siquí yāā maá ó Diana.

³⁸ De Demetrio jín ndá cā tē já iin-ni tiñu sáhá jín dē, de tú cúni dē cāhān dē cuāchi siquí iin tē de ná quíhīn dē juzgado nūū ndá tē já sáhá ndāā tiñu, de ñúcuán cundaā siquí tiñu ndá dē.

³⁹ De tú íyó incā tiñu já má cundaā ñúcuán de sáhá ndāā ndá máá ní nūū junta cáhnú tá cúu nūū tátunī ley.

⁴⁰ Chí yúhú sá já coto cachī nchivī nación Roma já siquí gobierno nénda ó, chí mā cúcáhnú inī ō nāsa cachī ō já ní ncutútú ó de nī ncuvaā ō mitan, ncachī dē.

⁴¹ De tá nī jīnu nī ncāhān secretario tūhun yáhá, de nī jītē nuu-ni nchivī cuāhān jì.

20

Jā ní jēhēn Pablo región Macedonia jín Grecia

¹ De tá nī ncuu nī ncuvaā ndá jì, de incā quívi de nī ncana Pablo ndá nchivī cándija, de nī jani ichí dē ndá jì. De nī nacuetáhnvi nūū táhān ndá jì jín dē, de nī nanumi táhān ndá jì jín Pablo. Sá de cuāhān Pablo Macedonia.

² De ní cáhnú Macedonia nī jicó núu dē, de nī sndíhvī inī dē ndá hermano. De sá de nī nguenda dē Grecia.

³ De ñúcuán nī ndeē dē ūnī yōō. De ja númī dē quíhīn dē jín barco

jondē región Siria nícu, de nī nīhīn dē tūhun jā ní squetáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā nenda dē sīquī Pablo ichi nūū quíhīn dē. De jā ñúcuán cúu jā ní nacani inī dē, de nī ndicó cóo dē Macedonia.

⁴ De nī iyo sava tēe jícá jín Pablo, de súcuán nání ndá dē: Sópater tēe ñuū Berea, Aristarco jín tēe nání Segundo de tēe ñuū Tesalónica cúu ndúū dē, Gayo tēe ñuū Derbe, Tíquico jín Trófimo tēe región Asia, jín Timoteo.

⁵ De ndá tēe yáhá nī jehndē ndāā dē cuāhān dē ñuū Troas, de ñúcuán nī ndetu ndá dē ndúū sá jín Pablo. De sáán cúu Lucas.

⁶ De tá nī nchāha vico jā yájī ndá nchivī hebreo stātīlā jāā nduú nā levadura yíhí, de jín barco nī nquee ndúū sá Filipos, de nūū úhūn quíwī nī naquetáhán ndá sá jín ndá dē jondē Troas. De ūjā quíwī nī iyo ndá sá ñuū ñúcuán.

Jā ní iyo Pablo ñuū Troas

⁷ De domingo nī ndutútú ndá nchivī cándíja jā cajī jī stātīlā jā nūcūhun inī jī yā. De cání ndasí nī stéhēn Pablo tūhun yā nūū ndá jī chí jondē sava ñuū, chí incā quíwī de quíhīn dē.

⁸ De nī iyo cuāhā ñuhūn inī vehe piso ūnī nūū ní iyo tūtú ndá sá ñúcuán.

⁹ De jín tēe lulí nání Eutico ndéē jī viéhé ventana. De tá nī ncunūū nácani Pablo tūhun de jīhī ndasí jī māhná, de nī nquixīn jī-nī. De nī nincava jī ventana jondē nūū ñuhūn, de tá nī nanee ndá nchivī jī de ja nī jīhī jī.

¹⁰ Ñúcuán de nī nuu Pablo. De nī jīquindeyī dē de nī numī dē jī, de nī ncāhān dē: Mā cúyūhú ndá ní, chí nī natecū jī, ncachī dē.

¹¹ De nī ndaa dē, de nī scuáchi dē stātīlā, de nī nchajī dē jín ndá jī jā nūcūhun inī ndá jī yā. De nahán cā nī stéhēn dē tūhun chí jondē nī ntūu. Ñúcuán de nī nquee dē cuāhān dē.

¹² De cuānohōn ndá jī jín Eutico, chí íyó vāha jī, de cúsiī ndasí inī ndá jī.

Jā ní nquee Pablo ñuū Troas cuāhān dē ñuū Mileto

¹³ De nī nquíwī ndá sá inī barco, de cuāhān sá ñuū Asón, de ñúcuán naquetáhán ndá sá jín Pablo, chí súcuán nī ncachī dē jā caca jéhé dē de quenda dē ñúcuán.

¹⁴ De nī naquetáhán ndá sá jín dē Asón. De nī nquíwī dē barco jín ndá sá, de cuāhān ndá sá jín dē ñuū Mitilene.

¹⁵ De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jín barco. De quíwī téen nī nguenda sá xiín isla Quío, de quíwī únī de nī nguenda sá jín barco isla Samos, de nī nguendōo ndá sá ñuū Trogilio. De quíwī cúmī de nī nguenda ndá sá Mileto.

¹⁶ Chí jání inī Pablo jā má jécuiñī dē Efeso, tácuá quee ñamā dē-nī inī Asia, chí númī dē jā quíhīn ñamā dē ciudad Jerusalén tácuá coo dē maá quíwī Pentecostés tú ná cúñamā dē.

Jā ní jani ichí Pablo ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja inī ñuū Efeso

¹⁷ De juni ndéē dē ñuū Mileto, de nī ntetíñú dē tūhun cuāhān Efeso jā ná quíjī ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja ñúcuán.

¹⁸ De tá nī nguenda ndá tēe ñúcuán de nī ncāhān dē: Ja jínī vāha ndá máá ní nāsa sáhá sá jondē quíwī jā ní nquijī xíhna ñuhūn sá región Asia de jondē mitan.

¹⁹ De ja jínī ní nāsa nī nsatíñú vāha sá nūū maá Jētoho ō níí tiempo jā ní iyo sá jín ndá ní de jondē mitan. De nduú ní nsáhá ñáhnú sá maá sá. De suni íyó vuelta jā ní jacu sá jā jéhé nchivī. De nī nquijī tündóhó sīquī sá nī nsáhá ndá táhán sá hebreo, chí nī squetáhán ndá jī tūhun jā sīquī sá.

²⁰ De ja jínī ní jāā nduú ní ncúmanī jā nacani sá ndācá tūhun yā nūū ní jā sáhá jā quendōo vāha

ndá ní, chi ní stéhēn sá tūhun yā cúu nūū chítú cúu inī ndācá vehe.

²¹ De suni inuú-ni nī nacani sá tūhun yā nūū ndá táhán sá hebreo jín nūū nchivī ndá cā nación jā ná nacani inī jī sīquī cuāchi jī, de ná cándija jī maá Jētohō ō Jesucristo.

²² De mitan chi ja ñúhún ichí sá jā quíhín sá Jerusalén, chi sndíhvī inī Espíritu Santo sáan jā quíhín sá vísō nduú jínī sá nāsa cundoho sá ñúcuán.

²³ De íyó iin jā jínī sá, chi ndācá ñuū nūū jíca sá chi cáhān Espíritu Santo jín sá jā quiji tūndóhō sīquī sá, de suni quíhín sá vecāa.

²⁴ De nī nduú sáhá sá cuenta vísō ná cáhnī jī sáan, chi jā cúnī sá cúu jā ná sínu vāha sá tiñu jā ní ntee maá Jētohō ō Jesús sīquī sá de súcuán cusī inī sá. De tiñu ñúcuán cúu jā nacani sá tūhun vāha yā nūū ndācá nchivī nāsa vāha inī Yāa Dios jín ó.

²⁵ De mähñú ndá máá ní chi ja nī jica nuu sá nī nacani sá tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, de mitan chi ja nī jínī sá jā ní iin ní mā cúnī cuitī cā nūū sá.

²⁶ Túsaá de cájī cáhī tūhun sá nūū ndá ní mitan jāá nsūū cuāchi maá sá cúu de tú naā iin ní.

²⁷ Chi nduú ní ncúmanī jā nacani sá nūū ndá ní ndācá jā ní nsáhā ndāa Yāa Dios.

²⁸ Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní, de suni coto vāha ndá ní ndá cā nchivī cándija, chi Espíritu Santo nī jani yā ndá ní jā coto ní ndá nchivī jā ní ncandija maá Jētohō ō. Chi jín nīñī yā nī nacueen yā ndá jī.

²⁹ Chi jínī sá jā tá quee sá quíhín sá de quívi ndá tēe nēhén mähñú ndá ní jā stáhvī dē ndá ní. Chi cuu dē tá cúu yíhī jā jáhnī ticāchí de súcuán nducú ndá dē jā snāa dē áno ndá nchivī cándija.

³⁰ De saá-ni jondē mähñú grupo ndá máá ní, suni quijéhé sava dē cāhān dē tūhun stáhvī tácuā stáhvī dē nchivī cándija jā ná tīn jī tūhun stáhvī jā stéhēn dē.

³¹ Coó ndito inī ndá ní túsaá. De mā náa inī ní jā ūnī cuiyā nduú ñuū nduú ní jéncuiñī sá jā sndíhvī ndasí inī sá tá iin iin ní chi jondē nī jacu sá jēhē ndá ní.

³² De mitan, hermano, jícān táhvī sá jēhē ndá ní jā maá Yāa Dios coto yā níhín, de coo ndá ní jín tūhun yā jā sáhá yā jā vāha ndá ní. Chi íyó poder tūhun yā ñúcuán jā scúja yā inī ndá ní, de suni sáhá jā níhín ní ndācá jā cúnī yā taji yā nūū ní jín nūū ndá cā nchivī jā coo ndoo coo ī jī nūū yā.

³³ De nī nduú ní ndíyo inī sá jā níhín sá ní xūhún ní sahma nūū ní iin nchivī.

³⁴ Chi jínī vāha ndá ní jā ní nsatíñū ndasí maá sá tácuā níhín sá ndācá jā jínī ñúhún sá jín ndá tēe jā ní jica jín sá.

³⁵ De súcuán ní stéhēn sá nūū ní jā súcuán cánuú satíñū ó tácuā níhín ō jā cuāha ó nūū ndá nchivī jā cúmanī nūū. De mā náa inī ní tūhun maá Jētohō ō Jesús, chi súcuán ní ncāhān yā: Ndetū cā quéndōo ó jā cunī mānī maá ó ndatíñū nūū nchivī nsūū cā jā cunī mānī jī nūū maá ó, ncachī yā, ncachī Pablo.

³⁶ De tá ní ndíhi ní ncāhān dē ndācá tūhun yáhá de ní jēcuíñī jítí dē, de ní jícān táhvī dē jín ndá hermano ñúcuán.

³⁷ Ñúcuán de ndíhi dē ní jacu ndasí. De ní nanumi táhán ndá dē jín Pablo de ní nchitū ndá dē nūū Pablo.

³⁸ Chi cúcuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān Pablo jā má cúnī cuitī cā ndá dē nūū dē. De cuāhān ndá dē jín Pablo nūū íñī barco.

21

Jā cuánohōn Pablo ciudad Jerusalén

¹ Ñúcuán de ndá hermano jā ní nquiji Efeso ní nquendōo ndá jī Míleto. De ní nquívi ndá sá barco, de ní jehndē ndāa ndá sá cuāhān sá jondē isla Cos. De quívi téen ní nquenda sá ñuū Rodas. De ní

nquee tucu ndá sá, de nī nguenda sá ñuū Pátara.

² De ñúcuán nī nīhīn ndá sá iin barco jā quíhīn región Fenicia, de nī nguīvi ndá sá cuāhān sá.

³ De tá nī jinī sá isla Chipre de nī nguendōo-ni lado sátin sá, chi nī nchāha ndá sá cuāhān sá jín barco jondē región Siria. De nī nguenda ndá sá ñuū Tiro, chi ñúcuán quendōo carga jā ndiso barco.

⁴ De ñúcuán nī nanducú ndá sá nchivī cándija, de nī iyo sá jín ndá ji ūjā quīvī. De nī stéhēn Espiritu Santo nū ndá ji jā quiji tūndóhó síquī Pablo inī ciudad Jerusalén, de jā ñúcuán nī ncāhān ndá ji jín dē jā má quíhīn dē nícu.

⁵ Ñúcuán de tá nī jīnu ūjā quīvī de nī nquee ndá sá. De ndá tēe cándija jín ñasíhī dē jín ndá sēhe dē, nī jēchūhun ichí ndá dē ndá sáan yuhú ñú ñúcuán. De nī jēcuīñi jítī ndá sá yuhú mar, de nī jīcān táhvi ndá sá.

⁶ De nī nanumi táhān ndá sá de nī nacuetáhvi nū táhān ndá sá ñúcuán. De nī nguīvi ndá sá barco cuāhān sá, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji vehe ji.

⁷ De súcuán nī nquee ndá sá inī ñuū Tiro cuāhān sá jín barco, de nī nguenda sá ñuū Tolemaida de sá de nī nquee sá barco. De ñúcuán nī nsāhá ndá sá saludar ndá hermano, de nī iyo ndá sá iin quīvī jín ndá dē.

⁸ De quīvī téen nī nquee tucu ndá sá jín Pablo, de nī nguenda ndá sá ciudad Cesarea. De nī nguīvi ndá sá inī vehe iin tēe nání Felipe. De tēe nácani tūhun vāha yā cóo dē, de cóo dē iin táhān jā ūjā tēe jā ní nsaji stāa nū ndá ñahan ndahví tá nī nacāji nchivī cándija. De nī ndeē ndá sá jín dē.

⁹ De tēe ñúcuán íyó cūmī sēhe síhī dē jā íyó maá, de nácani ndá ji tūhun Yāa Dios.

¹⁰ De juni ndē ndá sá jín dē jacū quīvī ñúcuán de ichi Judea nī nguīji

iin tēe nácani tūhun Yāa Dios, nání dē Agabo.

¹¹ De nī nguindēhé dē ndá sá. De nī nquehen dē sachíjin Pablo, de nī juhni dē ndahá maá dē jín jēhe dē, de nī ncāhān dē: Cáchi Espiritu Santo jā súcuán cuhni táhān ó hebreo tēe xī sachíjin yáhá tá quíhīn dē Jerusalén. De cuāha ji dē nū nchivī incā nación, ncachī dē.

¹² De jā súcuán nī jinī ndá sá tūhun ñúcuán, de ndá sáan jín ndá cā hermano Cesarea nī ncāhān ndahví ndá sá jín Pablo jā má quíhīn dē Jerusalén nícu.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: ¿Nājēhé cóo jā jácú ndá ní de cúcuécá ndasí inī sá sáhá ndá ní? Chi sáan chi nsūú vāchi jā cunuhni sá-ni inī ciudad Jerusalén, chi ja íyó tūha sá jā vísó ná cóo sá ñúcuán jā síquī maá Jētoho ó Jesús, ncachī dē.

¹⁴ De nduú ní ncúu casí ndá sá jā má quíhīn dē. De nduú cā ní ncāhān fuerza sá jín dē, chi nī ncāhān sá: Ná cóo nāsa cúnī maá Jētoho ó túsaa, ncachī ndá sá.

¹⁵ Ñúcuán de nī nsāhá tūha sá de nī nquee ndá sá cuāhān sá Jerusalén.

¹⁶ De suni cuāhān ndá sá jín jacū tēe Cesarea jā cándija, de suni cuāhān iin tēe Chipre, nání dē Mnasón. De ja nī ncunahān cándija dē. De tá nī nguenda ndá sá Jerusalén, de nī ndōo ndá sá vehe tēe ñúcuán.

Jā ní jēndēhé Pablo Jacobo

¹⁷ De tá nī nguenda ndá sá Jerusalén de nī ncusi ndasí inī ndá hermano ñúcuán jā ní nguenda ndá sá.

¹⁸ De quīvī téen nī jēhēn ndá sá jín Pablo vehe Jacobo. De ñúcuán nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú nū ndá nchivī cándija.

¹⁹ De nī nsāhá saludar Pablo ndá tēe ñúcuán. Sá de nī nacani dē tūhun ndacá tíñu jā ní nsāhá Yāa Dios jín dē tá nī nacani dē tūhun yā nū nchivī ndá cā nación.

²⁰ De nĩ jini ndá dē tũhun yáhá, de nĩ ncāhān ndá dē jā cúnáhnú ndasí Yāā Dios. De nĩ ncāhān ndá dē jín Pablo: Hermano, mitan de ja jíní ní tá cuāhā mĩl táhān ó hebreo nĩ ncandíja ji Jesús. De cáhān nĩhin ndá ji jā cánuú squíncuu ó ley Moisés.

²¹ Sochi nĩ nĩhĩn ndá ji tũhun jā stēhēn ní nũ ndá táhān ó hebreo jā íyó ndá cā nación jā má cuétáhvĩ cā ji ley Moisés de nĩ mā sāhá cā ji circuncidar ndá sēhe ji de nĩ mā cuétáhvĩ cā ji ndá costumbre janahán.

²² ¿De nāsa sāhá ó túsaá? Chi nĩhĩn ndija ndá táhān ó hebreo tũhun jā ní nenda ní, de cutútú cuāhā ji.

²³ Túsaá de súcuán ná sāhá ó: Yáhá íyó cūmĩ táhān ó hebreo jā ní nquee yuhú ndá dē iin jā squíncuu dē nũ Yāā Dios.

²⁴ Cueca ní ndá tēe yáhá, de quĩhĩn ní jín dē templo. De sāhá ndá ní tá cúu nũ cáhān ley jā ndúndoo nchivĩ nũ yā. De chunáá ní jā sōcō ndá dē nũ yā. De sá de cuu sēté ndá dē xĩnĩ dē, de ñúcuán stēhēn jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nũ yā. Tú súcuán sāhá ní sá de jĩcũhun inĩ ndá táhān ó hebreo jāá nsũú jāndáá cúu tũhun jā ní nĩhĩn ji sīquĩ ní, chi cunĩ ji jā sa vāha squíncuu ní ley Moisés.

²⁵ Sochi ndá nchivĩ ndá cā nación jā cándíja Jesús, chi ja nĩ ntetĩnú ndá sá carta cuāhān nũ ji jāá nduú cánuú squíncuu ji ní iin tũhun ñúcuán. Chi jā squíncuu ji cúu jā má cājĩ ji cūñu jā ní nsōcō nũ ídolo nĩ nĩñĩ nĩ quiti jéhné, de mā cācá ndiĩ ji, ncachĩ ndá dē.

Jā nĩ ntiin ndá dē Pablo inĩ templo

²⁶ Ñúcuán de nĩ jeca Pablo ndicúmĩ tēe ñúcuán cuāhān ndá dē nũ quendoo dē. De quĩvĩ tēen nĩ nasāhá ndoo ndá dē maá dē nũ yā. De nĩ nguĩvĩ Pablo inĩ templo jā cachĩ tũhun dē nũ ndá sũtũ nā quĩvĩ jĩnu jā násāhá ndoo ndá dē

maá dē de quĩsíaħa dē quiti jā sōcō tá iin iin dē nũ yā.

²⁷ De tá ja ñatin sínu dē ndihújā quĩvĩ jā ndúndoo ndá dē nũ yā, de sava táhān dē hebreo jā vāji ichi Asia nĩ jini nũ Pablo jā íyó dē inĩ templo. De nĩ scáhān ndá dē ndihĩ nchivĩ ñúcuán, de nĩ ntiin ndá Pablo.

²⁸ De nĩ ncana jee ndá: Ndá ní tēe nación maá ó Israel, cuāha núu ndá ní ndahá ní, chi tēe yáhá cúu jā jica nuu ní cáhnú stēhēn dē nũ ndācā nchivĩ, de cáhān dē sīquĩ nación ndācā ó jín sīquĩ ley Moisés jín sīquĩ templo yáhá. De mitan ja nĩ squĩvĩ dē jacũ tēe griego inĩ templo ĩ yáhá, de súcuán nĩ stívĩ dē templo chi cáhān ley jā má cúu quĩvĩ nchivĩ incā nación jāá nsũú nchivĩ hebreo cúu, ncachĩ ndá.

²⁹ Chi jondē tá ndēe Pablo inĩ Jerusalén nĩ jini ndá tēe hebreo jā jica dē jín Trófimo, tēe ñu Ēfeso. Chi nĩ jani inĩ ndá jā ní squĩvĩ Pablo tēe ñúcuán inĩ templo, de nsũú tēe hebreo cúu dē.

³⁰ De ndihĩ nchivĩ ciudad ñúcuán nĩ ncuaā. De nĩ ncutútú ji-nĩ, de nĩ ntiin ndá ji Pablo, de nĩ ntavā xēen ji dē inĩ templo. De nĩ nacasĩ ji-nĩ viéhé.

³¹ De cúnĩ ji jā cahñĩ ji Pablo nícu, sochi general, tēe cúnáhnú nũ ndá soldado, nĩ nĩhĩn dē tũhun jā ndihĩ nchivĩ Jerusalén nĩ nenda ndá ji cúvaā ji.

³² De nĩ jeca general ndá soldado jín capitán, de jĩnu ndá dē cuāhān dē nũ íyó ndá nchivĩ cuāhā ñúcuán. De nĩ jini nchivĩ jā ní nguenda general jín ndá soldado, de nĩ jencuĩñĩ ndá ji jā cáni ji Pablo.

³³ Ñúcuán de nĩ ntandē-nĩ general, de nĩ ntiin dē Pablo. Ñúcuán de nĩ ncachĩ dē jā ná cúnuhñĩ Pablo jín ũ cadena. De nĩ jicā tũhún general ndá nchivĩ ñúcuán nā tēe cúu Pablo, de nā cuāchi nĩ nsāhá dē.

³⁴ Sá de ndá nchivĩ cuāhā ñúcuán nĩ ncana ji sín sín tũhun. De nduú

ní ncúáhnú iní dē nā cuāchi nī nsāhá Pablo sīquī jā cúvā ndasí ndá ji, de nī ncachī dē jā ná quīhīn Pablo cuartel.

³⁵ De tá nī nguenda ndá dē jín Pablo escalera cuartel de nī jiso-ní ndá soldado dē cuāhān dē, chi nī nenda ndasí nchivī sīquī dē.

³⁶ Chi ndihi nchivī níquīn ji soldado, de cána jee ndá ji: Ná cúu tēe jīñā, ncachī.

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūñú ndá nchivī

³⁷ De tá ja quívi ndá soldado jín Pablo iní cuartel, de jín tūhun griego nī ncāhān dē jín general: ¿A cuāha ní tūhun jā cāhān sá iin tūhun jín ní? ncachī dē. De nī ncāhān general: Jājān, cúu cāhān nū yuhú griego túsaá.

³⁸ ¿A nsúu maá nú cúu tēe nación Egipto jā ní nenda sīquī gobierno quívi yātā túsaá? Chi tēe ñúcuán nī snénda dē cūmī mīl tēe jā jáhnī ndīyi nī jēhēn dē jín jondē nū ñuhun tihá, ncachī general.

³⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: Nduú chi tēe hebreo cúu sá, chi nī ncacu sá Tarso jā cúu ñuú cúñáhnú ndáñúú Cilicia. De sáhá ní favor cuāha ní tūhun jā cāhān sá jín ndá nchivī yáhá, ncachī dē.

⁴⁰ De nī jēhe general tūhun jā cāhān dē, de nī jēcuīñī ndēe Pablo nū escalera. De nī nsáhá dē seña nū nchivī ñúcuán jā ná cóo nañí ji. De tá nī ncunañí ji de nī ncāhān dē yuhú ndá maá dē jín ndá ji jā cúu yuhú hebreo:

22

¹ Tātā, señor, mītan de cunini ndá ní tūhun jā cāhān sá jēhē maá sá jín ní, ncachī dē.

² De nī jini ndá ji jā cāhān Pablo yuhú hebreo, de vīhī cā nī ncunañí ndá ji. De nī ncāhān Pablo:

³ Maá sá cúu ndija tēe ñuú ō hebreo, de nī ncacu sá ñuú Tarso ndáñúú Cilicia, sochi ciudad Jerusalén yáhá nī jahnu sá. De nī ncutūha sá escuela Gamaliel, de

nī stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nū ndá ndīyi tatā ō. De nī ndihvī iní sá jā squíncuu vāha sá nū Yāa Dios jondē jín iní jín ánō sá, tá cúu nū sáhá ndá maá ní jín ley mitan.

⁴ De nī nsáhá nāvāha sá ndá nchivī cándija tūhun Jesús, de jondē nī ncuu iní sá jā cuū ndihi ji nícu. De cúu tēe cúu ñahan nī ntiin sá ndá ji nī nchihī sá ji vecāa.

⁵ De sūtū cúñáhnú cā jín ndācá tēe ñáhnú jā ndiso tiñú iní ñuú ō, ndá maá dē cúu testigo jā súcuán nī nsáhá sá. De suni nī ntaji dē orden nū sá jā cuāha sá nū ndá tēe ñuú ō hebreo jā íyó Damasco. De cuāhān sá ñúcuán jā tiin sá ndá nchivī cándija nū Jesús de quinasiáha sá ji ciudad Jerusalén yáhá de ndoho ji nícu.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ndico cóo iní dē nū Jesús

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ De nī nquehen sá ichi cuāhān sá, de nī ncuñatin sá yuhú ñuú Damasco cuāhān sá. De tá cahūxī ūú cúu de ichi andivī ní nqijji-ni iin luz jéndütē ndasí nū sá.

⁷ De nī ndicó cáva sá-ni nū ñuhún, de nī jini sá iin tūhun jā cāhān: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De nī ncāhān yā jín sá: Maá ní cúu Jesús ñuú Nazaret, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándija cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū, ncachī yā.

⁹ De ndá tēe jā cuāhān jín sá nī jini ndija dē luz ñúcuán, de nī nchūhú ndá dē, sochi nduú ní jini dē nāsa nī ncāhān yā jín sá.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān sá: Señor, ¿maá cúu jā cūnī ní jā sáhá sá túsaá? ncachī sá. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Nacōo, de quīhīn nū Damasco, de ñúcuán íyó iin tēe jā cachī nū nū naá cúu jā cūnī ní jā sáhá nú, ncachī yā.

¹¹ De sīquī jā jéndütē ndasí luz ñúcuán de nī ncucuáá sá-ni nī

nsāhá. De ndá tēe jā cuáhān jín sá tīn ndá dē-ni cā ndahá sá nī nguīvi sá Damasco.

¹² De ñúcuán ndéē iin tēe nání Ananías. De ndācá táhān ó hebreo jā ndéē ñúcuán cāhān jā tēe vāha cúu Ananías, chí vāha squíncuu dē ley Moisés.

¹³ De nī nguenda tēe ñúcuán vehe nūū ndéē sá, de nī ncāhān dē jín sá: Hermano Saulo, ná nátūu tīnūū nī, ncachī dē. De nī natūu-ni nūū sá, de nī jinī sá nūū dē.

¹⁴ De nī ncāhān Ananías: Maá Yāā Dios ndá ndīyi tatā ō, ja nī nacāji yā ní tácu cunī ní naá cúu jā cúnī yā jā sáhá ní, de cunī ní nūū maá Cristo Yāā ndāā, de cunī ní tūhun jā cāhān yā.

¹⁵ De nacani ní tūhun yā nūū ndihī nchivī ndācá jā ní jinī ní jín jā ní jinī ní.

¹⁶ De mitan de mā cúhuun inī ní túsaá. Nacuiñi ní, de cuenduté ní, de cāhān ndāhvī ní jín maá Jētohō ō tácu naquete yā ānō ní nūū cuāchi ní, ncachī dē jín sá.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ntetīñú Yāā Dios dē nūū nchivī ndá cā nación

¹⁷ De nī ndicó cóo sá nī nenda sá ciudad Jerusalén. De jīcān táhvī sá inī templo de nī stéhēn yā iin jā ní jinī sá.

¹⁸ Chí nī jinī sá nūū yā, de nī ncāhān yā jín sá: Ndíta-ni quee ñamā nū inī Jerusalén yáhá, chí mā cuétúhūn nchivī yáhá tūhun nī jā nacani nú nūū jī, ncachī yā.

¹⁹ De nī ncāhān sá jín yā: Nduú, Señor, chí cuetáhví ndá jī sāán, chí ja jínī ndá jī nāsa tēe nī ncuu sá jā ní nguīvi sá ndihī vehe īī sinagoga nī ntiin sá ndācá nchivī cándíja jī ní, de nī ncani sá ndá jī, de nī nchihī sá jī vecāa.

²⁰ De suni jínī ndá jī jā quīvī jā ní jahní jī Esteban, tēe nī nacani tūhun ní, de suni nī īñi sá quīvī ñúcuán, de nī jetúhūn sá jā ní jīhī dē. Chí nī jito sá sahma ndá tēe jā ní jahní Esteban, ncachī sá jín yā.

²¹ De nī ncāhān yā: Cuáhán, chí maá nī tetíñú ndóhó jā quihīn jīcá nú jondē nūū nchivī ndá cā nación nacani nú tūhun nī nūū jī, ncachī yā jín sá, ncachī Pablo.

Jā ní īñi Pablo nūū general

²² De xihna nī nini vāha ndá jī jā cāhān dē. De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá jā ní ncāhān yā jín dē jā tetíñú yā dē quihīn dē nūū nchivī ndá cā nación nacani dē tūhun yā, sá de nī ncana jee ndá jī: Ná cúu tēe jīñā. Nsūū tēe vāha cúu dē jā cutecū cā dē, ncachī ndá jī.

²³ De súcuan cána cóhó ndá jī. De quísi jī sōō jī, de squénda jī tīcāchā ñuhun, de súcuan sáhá ndá jī chí quítī ndasí inī jī.

²⁴ De nī ncachī general jā ná quívi Pablo inī cuartel. De nī ncachī dē jā ná stíchī ndá soldado Pablo jondē jín cuarta ñii tácu cucáhnú inī general nā sīquī cúu jā ní nenda ndá nchivī ñúcuán sīquī dē.

²⁵ De nī juhñi ndá dē Pablo tácu cuu cani ndá dē. De nī ncāhān Pablo jín tēe cúu capitán jā īñi ñúcuán: ¿A iyó ley jā cani ní jín cuarta ñii iin tēe nación Roma de tú ncháha ca cunī ní nā cuāchi nī nsáhá dē? ncachī dē.

²⁶ De nī jini capitán tūhun yáhá, de nī nquee dē cuācachī dē nūū general: Cūndéhé ní nāsa sáhá ní jín tēe yáhá, chí tēe nación Roma cúu dē, ncachī dē.

²⁷ Ñúcuán de nī nguenda general nūū Pablo, de nī jīcā tūhún dē: Cachī tú maá jāndāā jā tēe nación Roma cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Suu cúu ndija sá, ncachī dē.

²⁸ De nī ncāhān tucu general: De nduhū chí cuāhā xūhūn nī jēhe nī, de súcuan nī nduu nī sēhe nación Roma, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Sochi sāán chí cúu sá maá tēe jā ní ncacu nación Roma, ncachī dē.

²⁹ Ñúcuán de ndá jā cúnī jā sndóho dē nī ncujiyo-ni cuāhān. De saá-ni jondē general suni nī

nchūhú dē chi nī stíví dē ley jā ní juhnī dē Pablo, chi nduú íyó vāha jā sáhá súcuán jín tēe nación Roma.

Jā ní tñi Pablo nūū junta cúñáhnú cā táhán dē hebreo

³⁰ De quívi téen de cúnī general jā cucáhnú vāha inī dē nā sīquī cúu jā ní nenda ndá tēe hebreo sīquī Pablo. De nī ndají dē cadena jā nūhnī Pablo. De nī ncachī dē jā cutútú ndācá sūtú cúñáhnú jín ndācá tēe sáhá junta cúñáhnú cā. De nī ntavā dē Pablo, de nī jani dē nūū ndá tēe jā ní ncutútú.

23

¹ Nūcuán de nī nūcūndēhé vāha Pablo nūū ndá tēe jā ní ncutútú, de nī ncāhān dē: Ndá ní tátā, señor, sáan chi nījīn cúu ánō sá jā vāha ndāa jíca sá nūū Yāa Dios jondē mitan, ncachī dē.

² Nūcuán de Ananías, tēe cúu sūtú cúñáhnú cā, nī ncachī dē nūū tēe íñi ñatin nūū Pablo jā ná catū maá yuhú dē.

³ De nī ncāhān Pablo jín sūtú cúñáhnú cā ñūcuán: Yāa Dios chi sndóho yā níhín chi tēe stáhvī-ni cúu ní. Chi ndēē ní jā sáhá ndāa ní tiñú sá de tú nī stíví sá ley Moisés. ¿Túsaá de nā sīquī cúu jā cáchī ní jā cani dē sáan? Chi suu jīñā cúu jā stíví maá ní ley, ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān ndá tēe íñi nūū dē ñūcuán: ¿Nājēhé cúu jā cáhān nāvāha nú jín sūtú cúñáhnú cā jā satíñú nūū Yāa Dios? ncachī ndá.

⁵ De nī ncāhān Pablo: Tátā, señor, nduú ní jíní sá jā sūtú cúñáhnú cā cúu dē. Chi tú ní jíní sá de mā cáhān sá súcuán nícu, chi cáchī nūū tūtū ī jā mā cáhān nāvāha ó nūū tēe cúñáhnú inī ñuū ō, cáchī, ncachī dē.

⁶ De tá nī ncucáhnú inī Pablo jā sava dē cúu tēe grupo saduceo de sava cā dē cúu grupo fariseo, de nī ncāhān jee dē nūū junta: Ndá níhín tátā, maá sá cúu iin táhān grupo fariseo, chi cúu sá sēhe iin tēe fariseo. Chi ñúhún inī sá jā nastécū

yā ndíyi, de jā suu cúu jā cáhān ndá ní cuāchi sīquī sá, ncachī dē.

⁷ De tá nī ncāhān dē súcuán de nī ntetáhān ndá tēe fariseo jín tēe saduceo jā sáhá junta. De nī ncusíin inī ndá.

⁸ Chi cáhān ndá tēe saduceo jā má nátecū ndíyi de nī nduú nā ángel yā íyó de nī ánō. Sochi tēe fariseo chi jétúhún dē ndinúnī tūhun yáhá.

⁹ De nī ncuvaā ndasí. De ñūcuán de nī nacuíñi sava tēe fariseo jā stéhēn ley Moisés, de nī ncāhān dē: Nduú ní iin cuāchi níhín ndá sá sīquī tēe yáhá. Sanaā de nī ncāhān ndíja iin ánō á iin ángel yā jín dē, de mā sáhá níhín inī ō nūū Yāa Dios túsaá, ncachī ndá dē.

¹⁰ De nī ntetáhān ndasí ndá. De yúhú general jā scuāchi ndá Pablo de nī ncachī dē jā ná quívi ndá soldado tavā dē Pablo mähñú ndá, de ná ndívi dē inī cuartel.

¹¹ De jacuaā ñūcuán nī nquenda-ni Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jín dē: Pablo, sáhá ndeé inī nū, chi tá-ni nī nacani nú tūhun nī inī Jerusalén yáhá, suni súcuán cánuú quínacani nú tūhun nī jondē Roma, ncachī yā.

Jā ní squetáhān ndá jī tūhun jā cahñi ji Pablo

¹² De tá nī ncunijīn de nī ncutútú cuāhā ndá tēe hebreo de nī squetáhān ndá tūhun. De nī ncāhān téyíi ndá jā mā cājí cuiti ndá de nī mā cōhó cuiti ndá de tú mā cáhñi ndá Pablo xihna cā.

¹³ De víhí cā ūū xico tēe hebreo nī ncāhān téyíi ndá tūhun yáhá.

¹⁴ De nī jēhēn ndá nūū ndá sūtú cúñáhnú jín nūū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī hebreo, de nī ncāhān ndá jín tēe ñūcuán: Nī ncāhān téyíi ndá sá jā mā cājí cuiti ndá sá de tú mā cáhñi ndá sá Pablo xihna cā.

¹⁵ Túsaá de ndá máa ní jín ndá cā tēe sáhá junta cúñáhnú cā, cuacāhān ndá ní jín general jā ná távā dē Pablo cuēē dē jín nūū junta tēen, chi cachī ní jā cúnī ndá ní

jā stíchī vāha cā ndá ní dē. De ná cóo tūha ndá sá jā cahnī sá dē ichi, ncachī ndá.

¹⁶ Sochi sēhe yíí cuāha Pablo ní jini ji jā súcuán nī squétáhán ndá tūhun. De nī jēhēn ji cuartel, de nī ncachī tūhun ji nūū Pablo.

¹⁷ De nī ncana Pablo iin tēe cúu capitán, de nī ncāhān dē: Cueca nī sūchí yáhá quihīn ní jín ji nūū general, chí íyó iin tūhun cachī tūhun ji nūū dē, ncachī dē.

¹⁸ De capitán nī jeca dē ji cuāhān ji jín dē nūū general, de nī ncāhān dē: Pablo, tēe yíhí vecāa, nī ncana dē sáan nī ncāhān dē jín sá jā quisiáha sá sūchí yáhá nūū ní, chí íyó iin tūhun cāhān ji jín ní, ncachī dē.

¹⁹ De nī ntiin general ndahá ji de cuāhān dē jín ji iin lado, de nī jicā tūhún yuhú dē ji: ¿De nā tūhun cāhān nū jín nī cúnī nū? ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān ji: Ndá tēe hebreo nī squétáhán ndá dē tūhun jā cāhān dē jín ní jā teēn tavá ní Pablo quihīn dē nūū ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā, chí cāhān ndá dē jín ní jā cúnī dē jā stíchī vāha cā dē Pablo.

²¹ Sochi mā cándija ní, chí víhí cā ūū xico dē cundetu yuhú dē ichi. Chí nī ncāhān téyíí ndá dē jā má cājí cuiti dē de nī mā cohó dē de tú mā cáhnī ndá dē Pablo, ncachī ndá dē. De mitan ja ndétu dē jā cuāha ní tūhun jā quihīn Pablo nūū junta, ncachī ji.

²² De nī ncāhān general jín ji jā ní iin nūū mā cāchí ji jā súcuán nī ncachī tūhun ji nūū dē, de nī natajī dē ji cuānohōn ji.

Jā ní ntají general Pablo cuāhān dē nūū Félix, tēe cúu gobernador

²³ Núcuán de nī ncana general ūū capitán, de nī ncachī dē jā sáhá tūha dē ūū ciento soldado jā jica jéhé jín ūñi xico ūxi soldado jā yósō caballo jín ūū ciento soldado jā yíndahá lanza. Chí cahīn jacuāá ñúcuán

quee ndá dē quihīn dē jín Pablo jondē ciudad Cesarea.

²⁴ De nī ncachī dē jā suni sáhá tūha dē iin caballo jā cosō Pablo. De coto vāha ndá dē Pablo quihīn ndá dē jín dē jondē nūū Félix, tēe cúu gobernador.

²⁵ De nī ntee dē iin carta, de súcuán cāhān:

²⁶ Maá sá cúu Claudio Lisias, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní, señor Félix, gobernador cúñáhnú. ¿Nā tāhvī ní cúu?

²⁷ De mitan de cáchī tūhun sá nūū ní jā nchivī hebreo nī ntiin ndá ji tēe yáhá. De ja ñatin cahnī ndá ji dē nícu, sochi nī scácu sá dē jín ndá soldado, chí nī jinī sá jā tēe nación Roma cúu dē.

²⁸ De nī jani sá dē nūū junta ndá máá ji, chí cúnī sá cucáhnú inī sá nā cuāchi cāhān ndá ji síquī dē.

²⁹ De nī jinī sá jā síquī ley ndá máá ji cúu jā cāhān ji cuāchi síquī dē, sochi nduú ní níhīn sá ní iin cuāchi síquī dē jā cuú dē á jā quihi dē vecāa.

³⁰ De nī níhīn sá tūhun jā ní squétáhán sava tēe hebreo tūhun jā cahnī ji dē, de jā ñúcuán cúu jā ní ntetíñú ñamā sá dē cuēē dē nūū ní. De suni ja nī ncachī sá nūū ndá nchivī jā cāhān cuāchi síquī dē jā ná cuēē ji nūū ní de jínā cāhān ji cuāchi dē nūū ní de tú nā cuāchi dē. Ja nī ncuu nī ncāhān ō, tátā, ncachī carta.

³¹ De ndá soldado nī jeca ñuú dē-ni Pablo cuāhān ndá dē jondē ñuú Antípatris tá cúu nūū ní ndacu general.

³² De quivī téēn nī ndicó cóo-ni ndá soldado jā jica jéhé cuānohōn jondē cuartel, de maá-ni cā soldado jā yósō caballo cúu jā ní jēhēn jín Pablo.

³³ De nī nquenda ndá Cesarea. De nī jēhe ndá carta nūū gobernador, de suni nī nsiáha ndá Pablo nūū dē.

³⁴ De nī ncahvi gobernador carta ñúcuán. De nī jicā tūhún dē nā ñuú

Pablo, de nī jinī dē jā tēe ndáñū Cilicia cúu dē.

³⁵ De nī ncāhān dē: Ná quíji ndá tēe jā cáhān cuāchi sīquī nū. Ñúcuán de cunini vāha nī tūhun cáhān nū, ncachī dē. De nī ncachī dē jā ná quíndasī Pablo inī palacio ndīyi rey Herodes.

24

Jā ní nacani Pablo tūhun maá dē nūū gobernador Félix

¹ De nūū úhūn quīvī de nī nquenda maá sūtū cúñáhnú cā Ananías jín sava tēe ñáhnú jā ndíso tñū nūū táhān dē hebreo jín iin tēe jā cúu abogado jā nání Tértulo. De nī nguīvi ndá nūū gobernador jā cáhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

² Ñúcuán de nī ncana gobernador Pablo. De nī nguījé Tértulo cáhān dē cuāchi Pablo nūū gobernador: Señor gobernador, sīquī jā vāha tēe cúu ní cúu jā vāha nañíi-ni iyó ndá sá mitan, de sīquī jā ndíchí ní de vāha tátúnī ní cúu jā vāha iyó nación.

³ De ná cútahvī sá chi níní iyó vāha ndācá-ni lugar sáhá ní, señor Félix.

⁴ De mitan chi nduú cúnī sá jā snāá sá tiempo ní, sochi cáhān ndāhvī sá jín ní jā sáhá ní tūhun mānī inī jā cunini ní iin tūhun lulī-ni jā cáhān sá jín ní.

⁵ Chi nī jinī ndá sá jā maá tēe ndúcuéhé cúu tēe yáhá, chi sáhá dē jā cánāá ndá táhān sá hebreo ní cáhnú ñayivī. Chi maá dē cúñáhnú nūū ndá nchivī jā scuáha tūhun tēe nání Jesús jā ní jahnu ñuū Nazaret.

⁶ De suni ja ndúcú dē jā jondē templo stívī dē nícu, de nī ntiin ndá sá dē. De cúnī ndá sá jā sáhá ndāá sá jín dē nícu tá cúu nūū cáhān ley ndá sá.

⁷ Sochi nī nquenda-ni general Lisias, de nī ncandēē xēen dē-ni tēe yáhá nūū ndá sá.

⁸ De nī ncachī dē jā ná quíji ndá sāān jā cáhān cuāchi sīquī Pablo nūū ní. De mitan de cuu stíchī maá ní

dē de jín tūhun jā cáhān maá dē de cunī ní nāsa iyó ndá cuāchi dē jā cáhān sá sīquī dē, ncachī Tértulo.

⁹ De suni nī ncāhān ndá cā tēe jā cuāhān dē jín: Súcuán iyó ndija cuāchi dē, ncachī ndá.

¹⁰ Ñúcuán de nī nsāhá gobernador seña nūū Pablo jā ná cáhān dē, de nī ncāhān dē: Ja jínī sá ja nī ncuu cuāhā cuīyā cúu ní gobernador inī nación yáhá, de jā ñúcuán cúu jā cúsi inī sá jā maá ní sáhá ndāá tiñu sá.

¹¹ De maá ní chi cuu nanducú vāha ní de cunī ní jā cáta ncāá úxī ūū-ni quīvī cúu mitan jondē jín jā ní jēhēn sá Jerusalén jā ní jēchiñúhún sá Yāa Dios.

¹² De nduú ní ntétáhān cuitī sá jín ní iin nchivī, de nī nduú ní snénda sá nchivī ní inī templo ní inī ndá vehe ī sinagoga ní inī ciudad.

¹³ De nī iin cuāchi jā cáhān ndá dē sīquī sá, mā cúu cuitī sáhá ndāá dē jā ní nsáhá sá.

¹⁴ Sochi yáhá cúu jā cáchī ndāá sá nūū ní jā Yāa Dios ndīyi tatā sá cúu jā chíñúhún sá, de suu cúu maá Jesucristo. De tūhun yáhá-ni cúu jā cáhān dē jā tūhun jeé cúu, sochi tiñu néhén cúu, cáchī dē. Sochi cándija sá ndācá tūhun yósō nūū tutū ley Moisés jín nūū tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

¹⁵ De suni inuú-ni ñúhún inī sá jín ndá dē jā sáhá Yāa Dios jā natecū ndá ndīyi, cúu nchivī jā sáhá vāha cúu nchivī jā sáhá néhén.

¹⁶ De jā ñúcuán cúu jā níní ndíhvī inī sá sáhá sá ndācá tiñu vāha tácu cusiī inī áno sá jāá nduú nā cuāchi sá de mā cúcanoō sá nūū Yāa Dios jín nūū nchivī.

¹⁷ De nī jica nuu sá jacū cuīyā ndá cā nación, de sá de nī nenda sá ciudad Jerusalén nī jēnasiáha sá xūhún jā ní jinī mānī nchivī ndá cā nación jā cuu táhān sá ñúcuán. De suni nī nenda sá jā sōcō sá quiti nūū Yāa Dios.

18 De juni íyó sá inī templo jā ní nsáhá sá tá cúu nūū cāhān ley jā ndundoo nchivī nūū yā de sócō sá quiti nūū yā, de jacū táhān sá hebreo jā vāji jondē Asia nī jinī ndá dē nūū sá inī templo. Sochi nduú ní íyo cuāhā nchivī jín sá, de juni nduú ní ncúvāā jī.

19 ¿De nūcu nduú ní nguji ndá máá dē yáhá jā cāhān dē cuāchi sīquī sá de tú nī jinī dē jā íyó cuāchi sá?

20 A ndá tēe yáhá ná cáchī dē de tú nā cuāchi nī nihīn ndá dē sīquī sá tá nī íyo sá nūū junta cúñáhnú cā ndá táhān sá hebreo.

21 A sanaā de yáhá-ni cúu cuāchi jā cuu nihīn dē sīquī sá, chí tá nī iñi sá nūū junta ndá dē de nī ncāhān jee sá: Cándija sá jā nastécū yā ndá ndīyi, de jā suu cúu jā cāhān ní cuāchi sīquī sá mitan, ncachī sá, ncachī Pablo.

22 De ja jínī vāha Félix nāsa cándija nchivī jā chíñúhún Cristo. De tá nī jinī dē tūhun jā cāhān Pablo de nī nsínu dē-ni junta, de nī ncāhān dē: Jondē ná quji general Lisias sá de cātūhún vāha cā nī sīquī tiñu yáhá, ncachī dē.

23 De nī ncachī dē nūū capitán jā ná coto vāha dē Pablo, sochi ná cuāha dē tūhun jā caca nuu Pablo jacū, de mā cāsī dē de tú vāji táhān Pablo jā cāhān jī jín dē á jā chindeé jī dē.

24 De nī ncuu jacū quivī, de nī nenda Félix jín ñasíhí dē Drusila, de ñahan hebrea cúu ña. De nī ncana dē Pablo tácu cunini dē nāsa cúu tūhun jā candija ó Jesucristo.

25 De nī ncāhān Pablo jín dē jā cánuú jā sáhá ó tiñu ndāā de cāhnū vāha ó maá ó. De suni nī nacani dē jā quivī sándihí de sáhá ndāā Yāā Dios tiñu ndivī nchivī nāsa nī nsáhá ndá jī. De nī nchūhú Félix de nī ncāhān dē: Mitan de cuáhān, de tá iin quivī núne ní de cana tucu nī ndóhó quiji nú, ncachī dē.

26 De cúnī dē jā cuāha Pablo xūhún cuu maá dē de siáā dē-ni Pablo nícu. Jā ñúcuán cúu jā quéhén vuelta nī ncana dē Pablo nī natúhún ndúū dē.

27 De tá nī ncuu ūū cuīyā de sá de nī nsāma Félix de nī nūcuīñi Porcio Festo. De cúnī Félix jā ná cúsi inī nchivī hebreo jín dē, de jā ñúcuán cúu jā ní squéndōo dē Pablo vecāa.

25

Jā ní iñi Pablo nūū Festo

1 De cáta ncāā ūñi-ni quivī jā ní nguivī Festo cúu dē gobernador de nī nquee dē inī ciudad Cesarea cuāhān dē ciudad Jerusalén.

2 De ndācā sūtū cúñáhnú jín ndācā tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī nquenda ndá nūū Festo, de nī ncāhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

3 De nī ncāhān ndāhvī ndá jín Festo: Sáhá ní favor natetínú ní Pablo ná ndíji dē yáhá, ncachī ndá. De súcuán nī ncāhān ndá, chí ja nī squetáhān ndá tūhun jā cahnī ndá Pablo ichi.

4 Sochi nī ncāhān Festo: Pablo chí ja yindasi vāha dē Cesarea, de nduhū chí ja ñatin quīnohōn nī.

5 De ndá ndóhó jā cúñáhnú quīhīn iin ncāā ó, de ñúcuán cāhān nū cuāchi dē de tú íyó cuāchi dē, ncachī dē.

6 De nī íyo dē ñúcuán tá ūnā á ūxi-ni quivī, de nī nenda dē Cesarea. De quivī tēen nī nūcundeē dē mesa nūū sáhá ndāā dē tiñu, de nī ndacu dē jā ná quji Pablo.

7 De ja iñi ndá tēe hebreo jā ní nguivī ciudad Jerusalén. De tá nī nquenda Pablo de nī jicó ndúū ndá Pablo, de nī nguijéhé ndá sáhá tūhún nāvāha ndá sīquī dē. Sochi nduú ní ncúndéé ndá jín tūhun tūhún.

8 De nī ncāhān Pablo jēhē maá dē: Nduú ní nsáhá sá nī iin cuāchi sīquī ley ndá táhān sá hebreo nī sīquī templo nī sīquī rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

⁹ De sīquī jā cūnī Festo jā cusīi inī nchivī hebreo jīn dē de nī ncāhān dē jīn Pablo: ¿A nduú cūnī nū cōhōn jondē Jerusalén, de ñūcuán sáhá ndāā ni tiñu nú? ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān Pablo: Mitān ja īñī sá inī vehe tiñú nū tātúnī ley maá rey cúñáhnú cā, de yáhá cúu nū cānuú jā cundaā tiñu sá. De maá ní chi ja jīnī vāha ní jāā nduú ní nsáhá sá nī iin cuāchi sīquī táhān sá hebreo.

¹¹ Chi tú ní nsáhá sá iin cuāchi xeēn jā cānuú jā cuū sá de vātuni cuū sá túsāá. Sochi tú nduú íyó ndāā tūhun jā tēe cuāchi ndá tēe yáhá sīquī sá de nī iin tēe mā cūu nasiáha dē sāán jā quínohōn sá nū táhān sá Jerusalén. Túsāá de cūnī sá jā quīhīn sá nū maá rey cúñáhnú cā jā íyó Roma de maá dē ná sáhá ndāā tiñu sá, ncachī dē.

¹² De nī natúhūn Festo jīn ndá cā táhān ndíso tiñú jīn dē. De nī ncāhān dē jīn Pablo: Ja nī ncāhān nū jā quīhīn nū nū maá rey cúñáhnú cā jā sáhá ndāā dē tiñu nú cūnī nū. De cuu de quīhīn nū túsāá, ncachī dē.

Jā ní īñī Pablo nū rey Agripa

¹³ De nī ncuu jacū quīvī, de nī nquenda rey Agripa jīn Berenice jondē ciudad Cesarea jā cuándēhé dē Festo.

¹⁴ De quéhén quīvī nī íyo ndúu dē ñūcuán. De nī nacani Festo tūhun Pablo nū rey ñūcuán, chi nī ncāhān dē: Félix, tēe nī ncuu gobernador, nī sndóo dē iin tēe yíhi vecāa yáhá.

¹⁵ De tá nī jēhēn sá Jerusalén de ndá sūtū cúñáhnú jīn ndá tēe ñáhnú jā ndíso tiñú nū nchivī hebreo nī nquenda ndá dē nū sá cāhān ndá dē cuāchi sīquī tēe yáhá, de cūnī ndá dē jā ná cūu tēe yáhá.

¹⁶ De nī ncachī sá jīn ndá dē jāā nduú nā costumbre tēe Roma jā cahnī dē súcuán-ni iin tēe chi jondē cuiñī dē jīn ndá tēe jā cāhān cuāchi sīquī dē, tácuā cāhān dē jēhē maá dē

de cundaā á íyó cuāchi dē á nduú, ncachī sá.

¹⁷ Ñūcuán de tūtú nī nquenda ndá ji yáhá. De quīvī tēen dē nduú ní ncúcuéé sá jā cundeē sá vehe tiñú jā sáhá ndāā sá tiñu ñūcuán, de nī ncachī sá jā ná quíji tēe jā yíhi vecāa.

¹⁸ De īñī ndá nchivī jā cāhān cuāchi sīquī dē. De nī jani inī sá jā cāhān ji iin cuāchi xeēn sīquī tēe ñūcuán nīcu, de nduú.

¹⁹ Chi vāchi sīquī nāsa cándija ndá máá ji-ni cúu, jīn sīquī iin tēe nání Jesús, sochi ja nī jīhī dē, de cáchi Pablo jā ní natecū ndija dē.

²⁰ De nduú ní ncúcáhnú cuiti inī sá nāsa sáhá ndāā sá tiñu ñūcuán. De nī jīcā tūhūn sá Pablo de tú cūnī dē quīhīn dē Jerusalén de ñūcuán cundaā tiñu dē.

²¹ Sochi Pablo nī ncachī dē jā cūnī dē quīhīn dē nūu rey Augusto jā cúu rey cúñáhnú cā nación Roma, de ñūcuán sáhá ndāā rey tiñu dē. De nī ncachī sá jā ná quíhi dē vecāa jondē tetiñú sá dē quīhīn dē nūu rey ñūcuán, ncachī Festo.

²² Ñūcuán de nī ncāhān Agripa jīn Festo: De saá-ni sāán suni cūnī sá jā cunini sá tūhun cāhān tēe ñūcuán, ncachī dē. De nī ncāhān Festo: Teēn de cunini ní jā cāhān dē túsāá, ncachī dē.

²³ De quīvī tēen de nī nquenda Agripa jīn Berenice. De yíñúhūn nī nquīvī dē inī vehe tiñú jīn ndá general jīn ndá tēe cúñáhnú inī ciudad. De nī ncachī Festo jā ná quíji Pablo.

²⁴ De nī ncāhān Festo: Cāhān sá jīn ní, señor rey Agripa, jīn ndihi ndá ní jā ní nquenda ní yáhá. Yáhá cúu tēe jā ní nenda ndācá táhān dē hebreo sīquī dē, cúu nchivī Jerusalén de saá-ni nchivī hebreo ciudad Cesarea yáhá, de cúsa maá jā cāhān ndá ji jāā nduú íyó vāha jā cutedū cā dē.

²⁵ Sochi jani inī maá sá jā nduú ni iin cuāchi xeēn ní nsáhá dē jā cuū dē. De nī ncachī dē jā cūnī dē quīhīn dē nūu rey cúñáhnú Augusto, de

ñúcuán cundaā tiñu dē. De ñúcuán cúu jā ní ncachī sá jā tetiñu sá dē quihñ dē nūu rey ñúcuán.

²⁶ De nduú cúcáhnú inī sá nā cuāchi dē tee sá nūu tutū jā quihñ jín dē nūu rey cúñáhnú cā, chi nduú níhñ sá ní iin cuāchi dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ntavā sá dē nūu ndá ní, de cánuú cā nūu maá ní, señor rey Agripa. De stichī vāha maá ní dē tácuā cucáhnú inī sá nāsa tee sá carta quihñ.

²⁷ Chi cúcanōō sá jā tetiñu sá iin preso quihñ de tú mā cāchī tūhun sá nā cuāchi ní nsáhā dē, ncachī dē.

26

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūu rey Agripa

¹ De ní ncāhān rey Agripa jín Pablo: Mitān de cuu cāhān nū tūhun maá nū, ncachī dē. De ní scāā Pablo ndahā dē, de súcuán ní ncāhān dē:

² Señor rey Agripa, cúsi inī sá mitān jā cuu nacani sá nūu ní jāā nduú íyó ndāā ndācā cuāchi jā cāhān táhān ó hebreo sīquī sá.

³ Chi jā jínī vāha maá ní ndācā costumbre táhān ó hebreo jín ndācā tūhun jāā nduú quétáhān jā jáni inī jī. De jā ñúcuán cúu jā cāhān ndāhvī sá jín ní jā cune cáhnú inī ní cunini ní ndá tūhun yáhā jā cāhān sá jín ní.

Jā ní nacani Pablo nāsa ní nsáhā dē tá ncháha ca ndicó cóo inī dē nūu Jesús

⁴ Ja jínī ndācā táhān ó hebreo nāsa ní nsáhā sá jondē tá lulí sá, tá ní ndeē sá māhñú ndá jī inī ñuū sá jín inī Jerusalén.

⁵ De tú cúnī ndá máá dē jā cachi ndāā dē, de jā jínī ndá dē jā jondē lulí sá ní iyo sá nūu grupo fariseo. De víjín cā cúu grupo ñúcuán nsūú cā ndá cā grupo táhān ó hebreo sīquī jā cāhān níhñ cā jā squíncuu ó ley.

⁶ De ñúhún inī sá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūu ndiyi

tatā ó jā nastécū yā ndiyi, de tūhun ñúcuán-ni cúu jā ní ntee dē cuāchi sīquī sá.

⁷ Chi maá ó jā cúu ó tatā ndihúxi ūū sēhe Israel jā cúu ó nchivī hebreo, chi ñúhún inī ó tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nastécū yā ndiyi. De jā ñúcuán cúu jā nduú ñuú chíñúhún ndasí ó Yāā Dios de sátiñu ó nūu yā. De sīquī jā inuú-ni ñúhún inī sá jín ndá táhān ó hebreo cúu jā cāhān maá jī cuāchi sīquī sá, chi nācani sá tūhun jā natecū ndiyi, señor rey Agripa.

⁸ ¿De á mā cúu nastécū Yāā Dios ndiyi jáni inī ndá ní, á naá cúu?

Jā ní nacani Pablo nāsa ní nsáhā nāvāha dē nchivī cándíja

⁹ De maá sá chi ní jani inī sá jā cúnī jā nenda sá contra sīquī ndá nchivī cándíja Jesús, Yāā jā ní jahnu ñuū Nazaret.

¹⁰ De suni súcuán ní nsáhā sá inī Jerusalén, chi ní níhñ sá orden nūu ndācā sūtū cúñáhnú, de ní nchihi ndasí sá nchivī cándíja yā vecāa. De suni ní jetúhún sá tá ní jahni nchivī ndá jī.

¹¹ De quéhén vuelta ní sndóho sá ndá jī inī ndá vehe ī sinagoga, de ní nsáhā sá fuerza jā ná sndóo jī tūhun Jesús. De ní nquiti ndasí inī sá ní jini sá ndá jī, chi jondē ndá nchivī cándíja jā íyó ñuū jīcā ní nsáhā nāvāha sá jī.

Jā ní nacani tucu Pablo nāsa ní ndicó cóo inī dē nūu Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² De ní níhñ sá orden nūu ndá máa sūtū cúñáhnú jā quihñ sá Damasco jā sāha nāvāha sá ndá nchivī cándíja nícu.

¹³ De cahúxi ūū cúu de ñúhún sá ichi cuāhān sá, señor rey. De ní jini sá iin jā jéndütē ní nguiji ichi andiví. De ní jéndütē-ni ní nūu sá jín ní nūu ndá tēe jā cuāhān sá jín, de jéndütē cā nsūú cā ncandī.

¹⁴ De ndihi ndá sá ní ndicó cáva-ni nūu ñúhún. De ní jini sá iin tūhun jā ní ncāhān yuhú hebreo:

Saulo, Saulo, ¿nājēhē cūu jā sáhá nāvāha nú nduhū? Chi jā sáhá nú súcuan cūu modo stīquī jā jāñū yātá ti punta garrocha, de suu cūu jā stācuēhé ti maá ti, ncachī.

¹⁵ Nūcuan de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cūu ní, Señor? ncachī sá. De nūcuan de nī ncāhān maá Jētohō sá: Maá nī cūu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándija cūu jā sáhá nāvāha nú nduhū.

¹⁶ De mitan de nacōo de cuiñi nú, chi nī nquenda nī nūū nū tácu canī nī ndóhó jā sáhá nú tiñu cūnī nī de nacani nú jā ní jinī nū mitan jín jā stéhēn cā nī nūū nū ndá quīvī quiji.

¹⁷ De scācu nī ndóhó nūū ndācá táhān nú hebreo jín nūū nchivī ndá cā nación. Chi tetiñū nī ndóhó jā quihīn nū nacani nú tūhun nī nūū nchivī ndá cā nación.

¹⁸ De tetiñū nī ndóhó quihīn nū nūū ji, chi modo jā nacune nú tñnūū ji cūu jā stéhēn nū tūhun nī nūū ji de jīcūhun inī ji. De tú candija ji nduhū de mā cācā cā ji nūū neē, chi sa caca ji jín luz nī. De mā quihī cā ji ndahá tächī cúñáhnú jā cūu Satanás, chi sa nduhū cuniquín ji. De tetiñū nī ndóhó quihīn nū nūū ji tácu candija ji nduhū de cune cáhnú inī nī nūū cuáchi ji. Nūcuan de inuú-ni nīhīn ji táhvī ji jín ndá cā nchivī jā ní nacāji nī, ncachī yā jín sá.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī jetáhvī de tūhun jā ní ncāhān yā jín dē

¹⁹ De jā nūcuan cūu jāā nduú ní nsáhá nīhin inī sá tá nī nquiji yā ichi andivī nī ncāhān yā jín sá, señor rey Agripa.

²⁰ Chi sa nī jetáhvī sá, de nī nacani sá tūhun yā, xihna cā nūū nchivī nūū Damasco de sá de nūū nchivī ciudad Jerusalén jín ní región Judea de saā-ni nūū nchivī ndá cā nación. De nī nacani sá tūhun nūū ji jā ná nacani inī ji sīquī cuáchi ji, de ná nāndicó cóo inī ji nūū Yāā Dios, de ná sáhá ji tiñu váha jā stéhēn ji jā ní nacani inī ji sīquī cuáchi ji.

²¹ De jā sīquī jā nācani sá tūhun yáhá nūū ndá ji cūu jā ní ntiin ndá táhān ó hebreo saān inī templo, chi cahñi ji saān cūnī ji nīcu.

²² Sochi nī nchindeé nī nchituu Yāā Dios saān, de jā nūcuan cūu jā inī nīhin sá jondē mitan nācani cáji sá tūhun yā nūū ndá nchivī cúñáhnú jín jāā nduú. Chi nduú chisó sá nī iin cā tūhun sīquī tūhun jā ní nacani Moisés jín ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²³ Chi nācani sá tá-ni nī nacani ndá dē tūhun Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scācu yóhó. Chi nī nquee ndaā jā ní nacani ndá dē jā cánuú ndoho yā jondē cuū yā, de xihna cā maá yā nī natecū nsuū cā ndá cā ndīyi, sá de nī stéhēn cáji yā nūū nchivī jā scācu yā ji, cūu nchivī nación maá ó Israel jín nchivī ndá cā nación, ncachī Pablo.

Jā ní nducú ndéé Pablo jā scándija dē tūhun yā Agripa

²⁴ De súcuan nī ncāhān Pablo jēhē maá dē, de nī ncāhān jee Festo: Cāhān naā nū, Pablo, chi sīquī jā ní scuáha ndasí nú de ndúcú ndu-cuéhé nú, ncachī dē.

²⁵ Sochi nī ncāhān Pablo: Nduú ndúcúhé sá, señor Festo, chi sa íyó cáji inī sá jā cāhān cáji sá ndācá tūhun yáhá.

²⁶ Chi maá rey Agripa ja jínī vāha dē ndācá tiñu jā ní ncuu jā ní nacani sá. De nduú yúhú sá cāhān sá ndá tūhun yáhá, chi jínī sá jā jínī vāha dē ndācá tūhun jā cāhān sá yáhá, chi nduú jíca yuhū ndá tūhun yáhá.

²⁷ Señor rey Agripa, ¿á cándija ní ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán? Nduú chi jáni inī sá jā cándija ní, ncachī Pablo.

²⁸ Nūcuan de nī ncāhān Agripa jín Pablo: ¿A jáni inī nū jā jín jacū-ni tūhun jā ní ncāhān nū de candija nī nūū Cristo sáhá nú? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Pablo: Vísō jacū-ni tūhun á cuāhā sochi jícān táhvī sá nūū Yāā Dios jā ná cándíja ndá ní jín ndācā cā nchivī jā nīni tūhun jā cáhān sá mitan de nduu ndá ní tá nūū cúu maá sá, sochi nduú cúnī sá jā cunuhnī ndá ní jín cadena tá cúu nūū núhñī sá mitan, ncachī dē.

³⁰ De tá nī jīnu nī ncāhān Pablo ndācā tūhun yáhá de nī nacuiñī rey jín gobernador jín Berenice jín ndá cā tēe cúñáhnú jā íyó jín dē.

³¹ De nī ncujiyo ndá dē iin lado, de nī natúhún síin ndá máá dē: Junī iin cuāchi nduú ní nsáhá tēe yáhá jā cuū dē á jā quihī cā dē vecāa, ncachī ndá dē.

³² De nī ncāhān Agripa jín Festo: Cuu siáá ní tēe yáhá nícu de tú nduú ní ncachī dē jā quihīn dē nūū rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

27

Jā ní ntetíñū ndá dē Pablo cuāhān dē ciudad Roma

¹ De nī ncundaā jā quihīn ndá sá jín Pablo jín barco jondē nación Italia. De Pablo jín sava cā tēe jā yíhī vecāa nī nguīvi ndá dē ndahá iin capitán nánī Julio jā quisiáha dē ndá tēe ñúcuán jondē Italia, de Julio cúu iin táhán grupo soldado jā nánī Augusto.

² De nī nguīvi ndá sá inī iin barco jā vāji puerto Adramitio, de barco ñúcuán quihīn ndācā puerto jā íyó región Asia. De suni cuāhān Aristarco jín sá, de tēe ñuū Tesalónica ndáñūū Macedonia cúu dē.

³ De quīvi téen nī nguenda ndá sá puerto Sidón. De Julio nī ncundáhvī inī dē Pablo, de nī jēhe dē tūhun jā quíndēhé Pablo amigo dē tácuā chindeé ji dē.

⁴ De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jín barco. De síquī jā nīhin yíhī táchī de nduú ní ncúu quihīn ndāā barco, de nī ntee xín ndá sá cuāhān sá jín barco xín isla Chipre jā ñúhún

māhñū ndute. De nī ndōo lado ndahá sátn sá.

⁵ De nī nchāha sá yuhú mar Cilia jín Panfilia cuāhān sá. Sá de nī nguenda ndá sá ñuū Mira jā cúu ndáñūū Licia.

⁶ De ñuū ñúcuán nī nīhīn capitán incā barco jā vāji ichi Alejandría jā quihīn ichi Italia, de nī ncachī dē jā ná quívi ndá sá inī barco ñúcuán.

⁷ De cuāhā quīvi nī ñūhun ndá sá ndute, chi cuéé nī jica barco síquī jā cáni táchī ichi nūū. De jā fuerza-ni nī nguenda ndá sá yuhú ñūū Gnido. De nduú ní jēhe táchī tūhun jā quihīn ndāā barco, de nī nchāha ndá sá ñatin xín ñuū Salmón jā íyó isla Creta, tácuā quisáhvi ndá sá nūū táchī.

⁸ De nī nducú ndéé ndasí tēe scāca barco. De ñatin-ni yuhú nduté nī nchāha ndá sá xín Creta, de nī nguenda ndá sá iin lugar nūū nánī Buenos Puertos. De ñatin-ni ñúcuán íyó ñuū Lasea.

⁹ De síquī jā cuéé ndasí nī jica barco de ja ñatin quijéhé tiempo vījin, de vījin jica barco ndá tiempo ñúcuán de sanaā de coo tūndóhó nūū mar. De nī ncāhān nīhin Pablo jín ndá dē:

¹⁰ Tātā, jínī sá jā vījin ndasí coo viaje yáhá, de quiji iin tūndóhó síquī barco. De nsūū maá-ni barco jín jā ñúhún inī cúu jā naā, chi saá-ni jondē ndá máá ó sanaā de naā ō, ncachī dē.

¹¹ Sochi nduú ní nsáhá capitán cuenta jā ní ncāhān Pablo, chi sa jā ní ncāhān tēe scāca barco jín tēe xíi barco cúu jā ní nsáhá dē cuenta.

¹² De síquī jāā nduú íyó vāha puerto ñúcuán jā coo ndá sá ní tiempo vījin de cuāhā dē nī jani inī jā vāha cā quee barco ñúcuán quihīn, chi sanaā de quenda dē Fenice, de ñúcuán coo ndá dē ní tiempo vījin jāni inī dē. De Fenice cúu iin puerto jā íyó isla Creta, de nijīn ichi noroeste jín suroeste.

Jā ní nquene táchī nīhin nūū mar

¹³ De tá nī jīquīhi iin tāchī lūlī ichi sur jā scāca barco de nī jani inī ndá dē jā cuu quenda dē Fenice nīcu. De nī scāca cā dē barco xiīn Creta.

¹⁴ Sochi tá nī ncunúú jacū cā de nī nquene-ni iin tāchī nīhin ndasí jā vāji ichi nordeste.

¹⁵ De nī nchindahá-ni tāchī barco, de nduú cā ní ncúu quīhīn ndāā. De nī nsiāā-ni ndá dē barco, de cuāhān maā-ni cā jīn tāchī.

¹⁶ De nī nchāha ndá sá xiīn iin isla lūlī nánī Clauda jā sáhvi tāchī. De vísō sūcuán de tūndóhó ndasí nī scāa ndá dē barco lūlī jā ndāñuhun barco cāhnú.

¹⁷ De nī squívi ndá dē inī barco cāhnú. De nī nasnīhin vāha ndá dē barco cāhnú jīn cable. De nī snúu ndá dē manta jā núhni ichi xīnī barco tácuā mā stéchí cā tāchī, chi yúhú ndá dē jā quīhīn barco nūū ñúhún ñáxín ndute nūū nánī Sirte de tiin nūū ñútīn. De nī nsiāā ndá dē barco de sūcuán-ni cā cuāhān ndá sá jīn.

¹⁸ De nduú ní jéncuiñī tāchī nīhin. De quīvī téen nī nquijéhé ndá dē nī squéne dē ndatíñú jā jíso barco tácuā nduñamā cā barco.

¹⁹ De quīvī únī de nī nchindeé táhán ndá sá nī squéne ndá sá ndācā ndatíñú jā jétíñú ndá dē jīn barco.

²⁰ De cuāhā quīvī nduú ní jínī ndá sá ncandī jīn tiūūn sīquī jā iyó vícō, nī nduú ní jéncuiñī cuitī tāchī nīhin ñúcuán, De cúsá nduú cā ñúhún inī ndá sá jā cācu sá.

²¹ De nī ncuu quīvī jāā nduú cā yáji cuitī ndá sá stāā. De nī jécuiñī Pablo māhñú ndá tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tātā, tú ní jétáhvi ndá ní tūhun jā ní ncāhān sá jā má quēe ó inī isla Creta de juni mā cūnī ó tūndóhó yáhá de juni mā nāā ndatíñú nícu.

²² Sochi mitan chi cāhān nīhin sá jīn ndá ní jā sáhá ndeé inī ndá ní, chi nī iin ó mā nāā, sochi barco chi naā.

²³ De jínī sá jā sūcuán coo, chi cuni nī nquiji iin ángel maā Yāa Dios nūū

sá, chi maā Yāa ñúcuán cúu Jētohō sá, de sātíñú sá nūū yā.

²⁴ De sūcuán nī ncāhān yā jīn sá: Pablo, mā cúyūhú nū, chi vāha-ni quenda nū nūū rey Roma jā cūñáhnú cā. De jā sīquī ndóhó cúu jā sáhá Yāa Dios jā cācu ndá cā tēe jā cuāhān jīn nū, ncachī yā.

²⁵ Tātā, túsaá de sáhá ndeé inī ndá ní, chi cūndeé cúcáhnú inī sá Yāa Dios jā tá-ni nī ncāhān ángel jīn sá de sūcuán coo.

²⁶ Sochi nínī cúu jā quenda ó iin isla vísō mā quēndá ñamā ō nūū cóhōn, ncachī dē.

²⁷ De nī ncuu ūxī cūmī jacuāā jā ní nquijéhé tāchī nīhin, de cuāhān ndá sá nūū mar Adria, de cháhá chúcuán cuāhān barco sáhá tāchī. De máā jacuāā ñúcuán de tá nī ncuu sava ñuú de jáni inī ndá tēe jā scāca barco jā ní ncuñatin ndá sá ñuhun yíchí.

²⁸ De nī scúun ndá dē iin plomo chíjin ndute tácuā cunī dē nāsaa cúnú ndute, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā née ōcō xāhōn iin metro. De nī jica ndá sá jacū cā, de nī scúun tucu dē, de nī jínī dē jā née ōcō ūjā-ni cā metro.

²⁹ De nī nchūhú ndá dē jā jīcutáhán barco jīn toto. De nī squéne dē cūmī gancho cāa nāhnú ichi chātā barco tácuā jīquituu de jencuiñī barco. De ndētu ndasí ndá dē jā ná túu ñamā.

³⁰ De ndá tēe scāca barco ndúcu ndá dē cunu dē quīhīn dē jīn barco lūlī, de sndóo dē barco cāhnú cūnī dē nícu. De jā ñúcuán cúu jā ní nquijéhé dē snúu dē barco lūlī ñúcuán nūū ndüté, de sáhá dē-ni jā quīhīn dē ichi nūū barco cāhnú jā scúun dē incā gancho cāa tácuā mā cūnī nchivī jā cūnī dē cunu dē quīhīn dē.

³¹ De Pablo nī ncāhān dē jīn capitán jīn ndá soldado: Tú mā quéndōo ndá tēe scāca barco inī barco cāhnú yáhá de mā cācu cuitī ndá máā ní, ncachī dē.

³² Ñúcuán de nī jehndē-ni ndá soldado yoho núhnī barco lulí, de nī nchāā-ni de cuāhān-ni jín ndute.

³³ De tá ja ñatin cunijín de nī ncāhān Pablo jín ndá sá já ná cáji ndá sá stāā. Chi súcuán nī ncāhān dē: Mitān íyó ūxī cūmī jacuāā já ndító ndá ní de nduú yáji cuiťi ndá ní stāā.

³⁴ De cáhān ndāhvī sá jín ndá ní já cáji ní stāā mitān tácuā nanihīn inī ndá ní de cācu ní, chi nī iin ó mā nāā, chi cācu ndihi ó, nī mā tácuēhé cuiťi ō, ncachī dē.

³⁵ De tá nī ncuu nī ncāhān dē de nī nquehen dē-ni iin stāā. De māhñú ndá nchivī ñúcuán nī nacuetāhvī dē nūū Yāā Dios, de nī ntahví dē, de nī nquijéhé dē yáji dē.

³⁶ Ñúcuán de nī ndundeé inī ndá sá, de suni nī nchaji ndá sá stāā.

³⁷ De já ndihi ndá sá já ñúhún inī barco cúu ūū ciento ūnī xico xāhōn iin sá.

³⁸ De nī nchaji vāha ndá sá. Ñúcuán de nī squéne ndá dē trigo nūū nduté tácuā ná ndúñamā cā barco.

Jā ní naā barco nūū mar

³⁹ De tá nī ntūu de nī jinī ndá sá ñuhun yíchí, sochi nduú ní ncucáhnú inī ndá dē ní lugar cúu. Sochi nī jinī ndá sá iin ndahá nduté já íyó ñútín, de ñúcuán jáni inī ndá dē já quíhīn dē jín barco de tú ná cúu.

⁴⁰ De nī jehndē ndá dē yoho já núhnī ndá gancho cāa, de nī ndōo-ni gancho ñúcuán. De nī nandají ndá dē ñutun já sáhá já cuu quíhīn barco ní-ni cúu. De ichi nūū barco nī jata caa ndá dē sahma tácuā chindahá táchī quíhīn ndahá nduté. De nī jica barco jacū.

⁴¹ De nī nquenda barco nūū íyó ñáxín ndute māhñú ūū lugar nūū jica corriente dē, de ñúcuán nī ntīn cutú ichi nūū barco, de nduú cā ní ncándā cuiťi. De já cáni ndasi ndute mar de nī ntānī-ni ichi chātā barco.

⁴² Ñúcuán de nī natúhún ndá soldado já cahni ndá dē ndá preso tácuā mā suté ni iin ji já cunu ji.

⁴³ Sochi capitán chi cúnī dē já scácu dē Pablo, de nī jasī dē tūhun ñúcuán. Chi sa nī ncachī dē tú ní nchivī jinī ji suté ji de xihna cā ji ná nūu ji já suté ji nūū nduté quenda ji ñuhun yíchí.

⁴⁴ De sava cā ji ná cósō nūū ndá nducúnú á nūū ndá ñutun barco, ncachī dē. De súcuán nī ncācu ndihi ndá sá, de nī nquenda sá ñuhun yíchí.

28

Jā ní íyo Pablo isla Malta

¹ De tá nī ncācu ndá sá de nī ncucáhnú inī sá já isla ñúcuán nānī Malta.

² De ndá nchivī isla ñúcuán nī ncundáhvī inī ji ndá sáán, de nī stāhān ji iin ñuhūn de nī ncana ji ndá sáán já nasaā sá, chi vījin sáhá chi cúun sāvī.

³ De nī stútú Pablo jacū ntu-cuáchí, de nī ntaān dē nūū ñúhūn. De jínu iin cōō xéēn nī nquee tī sīquī já ihní, de nī ntiin tī-ni ndahá Pablo.

⁴ De ndá nchivī ñúcuán nī jinī ji já ndíta caa cōō yíyuhú tī ndahá dē, de nī ncāhān ndá ji: A sanaā de tēe jáhnī ndíyi cúu tēe yáhá túsaá, de vísō ja nī ncācu dē nūū mar sochi maā yāā já sáhá ndāā tiñu nchivī, nduú jéhe yā tūhun já cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

⁵ De nī nquisi Pablo ndahá dē, de nī nincava cōō ñúcuán nūū ñúhūn, de nduú ná ndóho cuiťi dē.

⁶ De ndétu ndá nchivī já chitú cuiñu dē á já nduvā dē de cuū dē-ni. De nī ncunúú ndasi ndétu ndá ji, de nī jinī ndá ji jáá nduú ná ndóho dē. Ñúcuán de nī nacani inī ndá ji, de nī ncāhān ji já iin yāā cúu dē.

⁷ De ñatin ñúcuán íyó ñuhun tēe cúñáhnú cā isla Malta, nání dē Publio. De nī ncana tēe ñúcuán ndá sá, de nī jéhe nūú dē vehe dē nī ndeē ndá sá ūnī quivī, de nī jito vāha dē ndá sáán.

⁸ De tatá Publio cáá dē cūhū dē cuēhē cahni jín cuēhē nīñi. De nī jēndēhé Pablo tēē ñúcuán, de nī jicān táhvī dē, de nī ntee dē ndahá dē tēē ñúcuán, de nī nduvāha dē-ni.

⁹ Ñúcuán de nī nquiji ndá cā nchivī cūhū isla ñúcuán, de nī nduvāha ndá ji-ni.

¹⁰ De ndá nchivī ñúcuán nī ntaji ji cuāhā ndatíñú nī ncutahvī ndá sá. De tá nī nquenda quīvī jā quee tucu ndá sá quīhīn sá jín barco, de nī ntaji ndá ji ndācá ndatíñú jā jini ñúhún ndá sá.

Jā ní nquenda Pablo Roma

¹¹ De ūñi yōō nī iyo ndá sá isla Malta. De iin barco jā ní nquiji ichi Alejandría nī iyo isla Malta ñúcuán níi tiempo vījin. De ichi nūu barco nī nanehen dē ūñi figura ídolo ñuū dē jā nání Cástor jín Pólux. De nī nquīvī ndá sá barco ñúcuán cuāhān sá.

¹² De nī nquenda ndá sá ñuū Siracusa, de ñúcuán nī iyo tucu ndá sá ūñi cā quīvī.

¹³ De nī nquenda tucu ndá sá cuāhān sá, de nī nchāha barco yuhú ndúté yuhú ndúté cuāhān jín ndá sá, de nī nquenda ndá sá ñuū Regio. De quīvī tēēn de vāha nī jiquīhi tächī ichi sur, de nī nquenda ndá sá ñuū Regio cuāhān sá, de incā quīvī nī nquenda ndá sá ñuū Puteoli.

¹⁴ De ñúcuán nī nanihīn táhān ndá sá jín sava hermano. De nī jecani dē ndá sá de nī nquendōo ndá sá iin semana jín ndá dē. Sá de nī nquenda ndá sá jā cuāhān sá Roma.

¹⁵ De ndá hermano jā íyó Roma, ja nī nīhīn dē tūhun jā cuāhān ndá sá, de nī nquitahān sava dē ndá sáan jondē ñuū Foro de Apio, de sava cā dē ñuū Tres Tabernas. De tá nī jini Pablo nūu ndá dē de nī nacuetáhvi dē nūu Yāa Dios, chi nī ndundeé inī dē.

¹⁶ De tá nī nquenda ndá sá ciudad Roma de nī jēhe capitán ndá preso nūu tēē cūñáhnú nūu ndá soldado Roma. Sochi nī jēhe dē

tūhun jā ná cūndeē sīn Pablo jín iin soldado tácu coto dē.

Jā ní nacani Pablo tūhun yā inī ciudad Roma

¹⁷ De nūu ūñi quīvī de nī ncana Pablo ndá táhān dē hebreo jā cūñáhnú nūu nchivī hebreo jā íyó Roma, de nī ncutútú ndá dē. De nī ncāhān Pablo: Tātā, nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá sá nūu ndá táhān ó hebreo nī sīquī costumbre ndá tatā ō. Sochi jondē Jerusalén nī jēhe ndá táhān ó hebreo sáan nūu ndá tēē Roma, de nī nchihi ndá dē sáan vecāa.

¹⁸ De ndá tēē Roma cūñáhnú jā ndēē ciudad Cesarea nī stíchī ndá dē sáan. De cūñi dē siāā dē sáan nícu, chi nī iin cuāchi nduú ní nīhīn dē sīquī sá jā cuū sá.

¹⁹ Sochi nduú ní jēhe ndá táhān ó hebreo tūhun. Jā ñúcuán cúu jā ní jicān táhvī sá jā quiji sá nūu rey cūñáhnú cā Roma yáhá tácu maá dē sáhá ndāā tiñu sá. Sochi nduú vāji sá jā cāhān sá cuāchi sīquī ndá táhān ó.

²⁰ Jā ñúcuán cúu jā ní ncana sá ndá ní jā cunī sá nūu ndá ní de natúhún ó. Chi ndá máá ó jā cúu ó nchivī Israel chi ñúhún ndija inī ō jā quiji Cristo. De sīquī jā nācani sá tūhun jā jā nī nquiji yā cúu jā ñúhñi sá jín cadena yáhá, ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān ndá tēē ñúcuán jín Pablo: De ndá táhān ó jā íyó región Judea nī iin carta ní nduú ní ntétíñú ndá ji jā quiji nūu sá. De juni ndá cā táhān ó jā ní nquenda yáhá nduú cuitī nā cuāchi cāhān ndá dē sīquī ní.

²² Sochi cūñi ndá sá cunini sá tūhun nāsa cāhān ní, chi ja jini sá jā ndācá lado cāhān nchivī contra sīquī tūhun jeé yáhá jā stēhēn ní, ncachī dē.

²³ De nī jani ndá dē iin quīvī, de cuāhā ndá nchivī nī nquenda vehe nūu ndēē Pablo. De nī nacani dē ndá tūhun nāsa tátūñi Yāa Dios. De súcuán nī stēhēn cāji dē jondē jānehēn de jondē nī ñini. Chi ndúcú dē jā scándija dē ndá nchivī ñúcuán

tūhun Jesús, de nī stéhēn dē tūhun yā jondē jíin ley Moisés jíin tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁴ De sava ji nī jetáhvi jā ní ncāhān Pablo, sochi sava cā ji chi nduú ní jétáhvi ji.

²⁵ De nduú ní íyo inuú inī ndá ji. De tá ja númī ndá ji quīnohōn ji de nī ncāhān Pablo tūhun yáhá: Ndāa cāhān tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, chi súcuán nī ncāhān dē jíin ndá ndīyi tatā ō nī nsāhá Espíritu Santo:

²⁶ Nī ncāhān Yāa Dios:

Cuáhán nī cāhnú nación nūū íyó
ndá táhán nú, de cachī nū
nūū ndá ji jā súcuán cāhān nī:
Vísō cunini ndá ji, sochi mā jícūhun
inī ji,

de vísō cūndēhé ji, de mā cūnī ji.

²⁷ Chi ndá nchivī yáhá nī ncunīhin
inī ji,

de ūhvī ndasí tēe sōho ji,
de modo jā jāsī ji tīnūú ji,
tácua mā cūndēhé ji,
de nī mā cúnini ji,
de nī mā jícūhun inī ji,
de nī mā ndīcō cóo inī ji nūū nī
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi
ji, ncachī yā.

Ncachī Isaías.

²⁸ Túsaá de ná cāchī tūhun sá nūū ndá ní, chi tūhun jā ní ntajī Yāa Dios jā scácu yā yóhó, mitan de tají yā tūhun yáhá quīhīn nūū nchivī ndá cā nación, de cunini vāha ndá máa ji, ncachī Pablo.

²⁹ De tá nī jīnu nī ncāhān dē ndá tūhun yáhá de cuānohōn ndá táhán dē hebreo, nátúhūn ndasí ndá ji sīquī tūhun yáhá.

³⁰ De ūū cuiyā nī ndeē Pablo vehe nūū ní nquenúú dē, de nī ncusī inī dē nī ncāhān dē jíin ndá nchivī jā quēnda vehe dē.

³¹ De nácani dē tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, de stéhēn dē tūhun maá Jētoho ō Jesucristo, de vāha nī íyo

libre chi nī iin nchivī nduú ní jāsī jā nácani dē tūhun yā.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA

¹ Maá nī cúu Pablo, mozo Jesucristo, chí nī ncana Yāa Dios nduhū já cúu nī apóstol yā, nī jani yā nduhū de nī ntají yā nduhū já nacani nī tūhun já scácu yā nchivī.

² De tūhun yáhá nī nquee yuhú yā jondē janahán ndasí, de yósō nūū tutū ī já ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³ De tūhun yáhá cáhān sīquī Jētohō ō Jesucristo, Yāa cúu Sēhe Yāa Dios. De nī nduu yā tēe, nī ncacu yā chíjin tatā rey David.

⁴ De nī natecū yā mǎhñú ndīyi nī nsáhá Espíritu Santo, de sūcuán nī stéhēn Yāa Dios já cúu yā Sēhe yā já ndíso poder.

⁵ De já jín Jesucristo nī jēhe Yāa Dios tiñu vii yáhá já cúu ndá nī apóstol, jáca ndá nī jín tūhun Cristo, tácu coo nchivī ndácá nación já candíja jī já ní nsáhá yā jēhē jī, de cuetáhvi jī nūū yā.

⁶ De saá-ni ndá máá nú, suni nī ncana yā ndóhó nī nguīvi ndá nú ndahá Jesucristo.

⁷ De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī Roma. Chí nī ncundáhvi inī Yāa Dios ndá ndóhó, de nī ncana yā ndóhó já coo ndoo coo ī nū nūū yā. De ñúhún inī nī já maá Tatá ō Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā já váha ndóhó, de sáhá yā já coo ndeé coo sīī inī nū.

Jā cúnī Pablo quīhīn dē Roma

⁸ De xihna cā cáchī tūhun nī nūū ndá nú já nácuetáhvi nī nūū Yāa Dios já sīquī nū, chí nī nsáhá Jesucristo já váha ndá nú. Chí ní ñayivī jītē nuu tūhun cuāhān nása váha cándíja nú yā.

⁹ De maá Yāa Dios jínī yā já nínī jícān táhvi nī jēhē ndá nú tá jícān táhvi nī. Chí ndíhvi ndasí inī nī sáhá nī tiñu yā já nacani nī tūhun Sēhe yā.

¹⁰ De nínī jícān táhvi nī nūū yā já tú cúnī yā de jondē mitan de cuu cuēē nī cuēndēhé nī ndá nú.

¹¹ Chí cúu inī nī já cunī nī nūū ndá nú, de stéhēn cā nī tūhun yā nūū nū, tácu quendōo váha cā ánō nū de cuiñi nihin cā nū jín.

¹² Sūcuán cúnī nī tácu sáhá ó já inuú coo ndeé inī ndácá ó sīquī já inuú cándíja ó yā.

¹³ Hermano, cúnī nī já ná jícūhun inī ndá nú já quéhén vuelta nī ncuu inī nī já cuēndēhé nī ndá nú, de jondē mitan de ncháha ca cuu. Chí cúnī nī já scútē nuu cā nī tūhun yā mǎhñú ndá nú, tá cúu nūū ní nsáhá nī mǎhñú nchivī ndá cā nación.

¹⁴ Chí cúu nī tēe ndíta sīquī tūhun yā, chí ndíta nī já nacuāha nī tūhun yā nūū ndihi nchivī, cúu nchivī jínī cā sīquī ndihi já íyó ñayivī jín jáa nduú jínī cuitī, cúu nchivī tūha jín jáa nduú tūha.

¹⁵ Já ñūcuán cúu já ndíhvi inī nī já suni nūū ndá ndóhó nchivī Roma nacani nī tūhun já scácu yā yóhó.

Jā ndíso tūhun váha yā poder

¹⁶ Chí nduú cúcano ō nī sīquī tūhun váha yā, chí ñūcuán cúu poder Yāa Dios já scácu yā ndácá nchivī cándíja, xihna cā nchivī hebreo de saá-ni ndá cā nchivī.

¹⁷ Chí tūhun váha yáhá stéhēn nūū ō nása sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó sīquī já cándíja ó já sáhá yā jēhē ō, jín maá-ni já cándíja ó ní cā já cuāhān ō. Chí sūcuán cáhān tutū ī: Nchivī já ní sndáhvā yā cuāchi jī, técū jī já cándíja jī já sáhá yā jēhē jī, cáchī.

Sīquī já íyó ndasí cuāchi nchivī

¹⁸ Chí jínī váha ó já Yāa Dios andivī, cuāha yā castigo xēen nūū ndácá nchivī jáa nduú cándíja chí maá-ni cuāchi sáhá jī. Chí jín tiñu néhén já sáhá jī de jási jī nūū tūhun ndāa.

19 De mā cūú cāhān ji jāá nduú jícūhun inī ji sīquī nāsa Yāā cūú Yāā Dios, chi maá yā nī stēhēn nūū ji.

20 Chi jīn ndācā jā ní nsāhá yā de cūú jícūhun inī nchivī nāsa Yāā cūú maá Yāā jāá nduú jīnī jīn nūū ji. Chi jondē nī jēcōo ñayivī de jondē mitan de cūú jícūhun vāha inī ji jā maá yā cūú Yāā Dios de iyó poder yā nūí cání. De jā ñúcuán mā cūú cuitī cāhān ji jāá nduú jīnī ji jā iyó yā.

21 Chi vísō nī jīnī ji nāsa Yāā cūú yā, de nduú ní nchíñuhún ji yā jā cūú yā Yāā Dios, de nī nduú ní nácuētáhvī ji nūū yā. Chi sa nchivī jā jāni cāhá inī nī nduú ji, chi nī ndunēhén ji, de nī nquendōo naā ánō ji.

22 De cāhān ndá ji jā ndíchí ji, sochi sa cúnaā ji.

23 Chi nī sndóo ndá ji Yāā Dios jā viī ndasí cúñáhnú, jā má náā cuitī. De nī jetáhvī ndá ji ndācā imagen jā sáhá maá ji, jā cáá tá cáá tēe jā jīhī, de suni jondē imagen saā jīn cōo jīn quiti jā jīca ndicumī.

24 De jā ñúcuán nī nsíáā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācā tiñu téhén jīn tiñu néhén jā cūnī maá ji. De sáhá ndá ji tiñu néhén jīn táhán ji jā cūú maá tūhun canoō.

25 Chi nduú ní ncándija ji tūhun ndāā Yāā Dios, chi sa tūhun stáhvī nī ncándija ji. De iyó yíñuhún ndá ji de chíñuhún ji nūū ndācā jā ní nsāhá yā, lugar jā chíñuhún ji maá Yāā jā ní nsāhá ndá ñúcuán, suu Yāā jā cánuú jā cāhān ō jā cúñáhnú yā nūí cání. Amén.

26 Jā ñúcuán nī nsíáā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācā tiñu néhén jā ndíyo inī ji jā cūú maá tūhun canoō. Chi jondē ñahan nī nsāma ña modo sīhī, de nī nquīvi ña jīn modo néhén.

27 De saá-ni ndá tēe nī nsíáā dē modo jā xitíñu jīn ñahan. De jondē nī nducuéhé dē nī nsāhá dē tiñu ndī jīn táhán yí dē, de tēe jīn tēe nī nsāhá tiñu canoō. De ndóho ndá dē castigo sīquī tiñu néhén jā sáhá dē.

28 De sīquī jāá nduú ní ncúnī ndá ji cuetúhún ji Yāā Dios, jā suu cūú jā ní nsíáā yā ji jā ná cáni néhén inī ji, de sáhá ji ndācā tiñu jāá nduú vāha.

29 De cúsa maá-ni cā tiñu jāá nduú iyó ndāā cūú jā ndíhvī inī, de jīca ndī, de sáhá tiñu néhén, de ndíyo inī, de jīnī ūhvī táhán. De maá-ni jā cúcuásún inī, jáhnī ndíyi, cūnduxí, stáhvī táhán, sáhūhvī táhán, sātúhún sīquī táhán.

30 Cāhān tūhun néhén sīquī táhán, jīnī ūhvī nūū Yāā Dios, cújéhe inī, sáhá vīxī maá, sáhá téyíí maá, jáquín costumbre néhén, de cūnīhin inī nūū tatá nūū naná.

31 De nduú jícūhun cuitī inī, de nduú squíncuú tūhun jā quée yuhú, de nduú iyó mānī jīn táhán, de nduú née cáhnú inī nūū táhán, de nduú cūndáhvī inī táhán.

32 De jā jīnī vāha ndá ji jā ní nsāhá ndāā Yāā Dios jā nchivī sáhá súcuán cánuú jā tñū táhvī ji. De vísō súcuán jīnī ji, sochi níní sáhá ji tiñu néhén ñúcuán, de suni jétahān inī ji jā sáhá táhán ji.

2

Ndāā sándāā Yāā Dios sīquī cuāchi

1 Túsaá de ndá ndóhó jā cāhān cuāchi sīquī táhán, tú nā-ni nchivī cūú nú, de mā cūú cāhān nū jāá nduú nā cuāchi maá nú. Chi jā cāhān nū cuāchi sīquī táhán nú cūú jā nácuñehen nú cuāchi maá nú. Chi ndóhó jā cāhān cuāchi, suni súcuán sáhá maá nú cuāchi.

2 Chi jīnī ō jā Yāā Dios, ndāā sáhá yā jā nénda yā sīquī cuāchi nchivī jā sáhá súcuán.

3 De ndóhó jā cāhān cuāchi sīquī nchivī jā sáhá cuāchi, de suni saá-ni sáhá maá nú, ¿de á jāni inī nū jā cācu maá nú quīvī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, á nāsa?

4 ¿A cújéhe inī nū nūū tūhun jā vāha ndasí inī Yāā Dios jīn nū, jīn jā iyó paciencia yā jāá nduú jéhe yachī yā castigo nūū nū? ¿De á

nduú jícuhun inī nū jā tūhun jā vāha ndasí inī yā, suu sáhá jā nacani inī nū sīquī cuāchi nú?

⁵ Sochi nīhin inī nū de nduú nacani inī nū sīquī cuāchi nú. De suu cúu jā scáyá cā nū castigo sīquī maá nú maá quívi jā sáhá Yāa Dios juicio, maá quívi jā coo nijīn jā ndāa sándāa yā sīquī cuāchi.

⁶ Chi nachunáa yā nū tá iin iin nchivī tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

⁷ De nchivī jāa nduú jécucuiñi ji jā sáhá ji tiñu vāha, cuāha yā tūhun jā cutecū ji ní cání. Chi ndúcú ji quívi ji nūu nduñáhnú yíñúhún ji, nūu cutecū ji ní cání.

⁸ Sochi quítī inī yā de cuāha yā castigo nūu nchivī jā cújehe inī nūu yā, de cúnīhin inī nūu tūhun ndāa, chi sa nūu tūhun yácuá yōhō jétáhvī ji.

⁹ De ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhen, chi nīhīn ji tūndóhó xéen de cucuéca ndasí inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹⁰ Sochi ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha, chi quívi ji nūu nduñáhnú yíñúhún ji, de coo ndeé coo sī inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹¹ Chi Yāa Dios nduú sáhá yā cuenta nāsa-ni cáa iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ndāa yā sīquī ji.

¹² Chi ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, vísō nduú yíhī ji chíjin ley jā ní jehe yā nūu Moisés, de nduú níni ley ñúcuán de tánū táhvī ji. De ndācá nchivī jā yíhī chíjin ley Moisés, de sáhá cuāchi, jíin ley ñúcuán sáhá ndāa yā cuāchi ji.

¹³ Chi nduú sndáhvā Yāa Dios cuāchi nchivī jā vāchi jā níni jini jā cáhān ley yā. Chi sa nchivī jā squíncuu jā cáhān ley yā cúu jā sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁴ Chi nchivī ndá nación jāa nduú névāha tutū ley jā ní jehe yā nūu nchivī hebreo, de tú squíncuu maá ji ley yā, suu cúu jā névāha ji ley yā

inī ánō ji, vísō nduú névāha ji maá tutū ley yā.

¹⁵ De súcuán stéhēn ji jā tūhun jā ndácu ley yā chí ñúhún inī ánō ji. De ndācá jā jáni inī ji jíin ánō ji, suu cúu jā stéhēn nūu ji á ní nsáhá ji cuāchi á vāha nī nsáhá ji.

¹⁶ De súcuán coo maá quívi jā jíin Jesucristo sáhá ndāa Yāa Dios sīquī ndācá jāa nduú íyó vāha jā ní jani yuhū inī ndācá nchivī. Súcuán cúu jā cáhān tūhun vāha yā jā nacani nī.

Sīquī jāa nduú squíncuu nchivī hebreo ley Moisés

¹⁷ De ndá ndóhó cáhān nū jā tēe hebreo cúu nú, de yítuu táhān nū jíin maá ley Moisés, de cútéyíí nú jā sīquī Yāa Dios.

¹⁸ De jáni inī ndá nú jā jíni nū nāsa jétahān inī yā, jíin jā cuu nacāji vāha nú ní cúu ndá tiñu vāha, chí nī ncutūha nú ley yā.

¹⁹ De jáni inī ndá nú jā maá nú cúu tēe stéhēn ichi Yāa Dios nūu nchivī jāa nduú jíni cuiti, jíin jā cúu sáhá nú jā cutūu inī ánō nchivī jā jíca modo nūu neē.

²⁰ De jáni inī ndá nú jā cúu stéhēn nū nūu nchivī jāa nduú tūha tūhun yā, jíin jā maá nú cúu maestro nūu nchivī jāa nduú jícuhun inī. Chi jíin tutū ley yā de jíni ndá nú nāsa cúu tūhun ndíchí tūhun ndāa, jáni inī ndá nú.

²¹ Túsaá de ndá máa nú jā stéhēn nūu nchivī, ¿de nūcu nduú stéhēn nū nūu maá nú? De ndá máa nú jā cáhān jā má sácuihná ji, ¿de nūcu sácuihná maá nú?

²² De ndá máa nú jā cáhān jā má cásiquí ndéē ji, ¿de nūcu cásiquí ndéē maá nú? De ndá máa nú jā cáhān jāa nduú jétahān cuiti inī nū ídolo, ¿de nūcu sácuihná nú ndatíñū jā íyó inī veñūhun ídolo?

²³ De cútéyíí ndá nú jíin ley Yāa Dios, de vísō súcuán de sáhá nú jā cáhān nchivī sīquī yā, chí nduú squíncuu maá nú tūhun jā ndácu ley yā.

24 Chi suha yósō nūū tutū īī: Nchivī ndá cā nación, maá-ni jā cāhān nēhén ndá ji sīquī Yāā Dios jā sīquī cuāchi ndá ndóhó nchivī hebreo.

25 De tú squíncuu ndá nú ley Moisés, de ñūcuán de nīhīn tiñū ndija jā ní nīhīn nū tunī circuncidar. Sochi tú nduú squíncuu nú ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar, de modo jāā nduú ní ncúu nú.

26 De tēe ndācā nación, tú squíncuu dē tiñū jā ndācu ley yā, vísō nduú ní nīhīn dē tunī circuncidar, túsāā de cúu tá cúu jā ní nīhīn dē tunī circuncidar.

27 De ndá tēe jāā nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē, de squíncuu dē ley yā, maá dē cāhān cuāchi sīquī nū. Chi nduú squíncuu ndá nú, vísō névāha nú tutū ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar.

28 Chi nsūū jā nāsa cáā ichi chátā iin tēe sáhā jā cúu ndija dē tēe hebreo. De ni nsūū jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu iin tēe sáhā jā cúu dē tēe ndāā.

29 Chi sa tēe jā ñūhún tūhun ndāā inī ánō dē, suu dē cúu tēe hebreo ndija. De tēe jā jondē jīn inī jīn ánō dē sáhā dē tiñū ndāā, suu dē cúu jā ní ncuu circuncidar ndija, vísō nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē tá nūū cāhān tutū ley. De ndá tēe jā íyó súcuán, chi nsūū nchivī jétúhún ji dē, chi sa maá Yāā Dios.

3

1 ¿Túsāā de nāsa cúu jā quéndōo vāha cā nchivī hebreo nsūū cá ndá cā nchivī? ¿De nāsa nīhīn tiñū jā sáhā ji circuncidar?

2 Vāha ndasí nīhīn tiñū. Jā xīhna ñūhún cúu jā ní jēhe Yāā Dios tūhun yā nūū maá ji.

3 De vísō nduú ní ncándija sava ji, ¿de á suu sáhā jā má squíncuu cā Yāā Dios tūhun jā ní nquee yuhú yā?

4 Nduú cuitī jā súcuán. Chi vísō tú ndihi nchivī stáhvi ji, sochi Yāā Dios chi ndāā sáhā yā. Chi suha

yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān iin tēe jīn yā:

Cāhān nchivī jā íyó ndāā ní jīn ndācā tūhun cāhān ní, de cunī ji jā sáhā ndāā ní, vísō cāhān ji sīquī ní.

Cáchī tutū.

5 De cāhān sava nchivī jā íyó vāha jā sáhā ó cuāchi, chi cuāchi ó jétíñū jā stēhēn jā íyó ndāā Yāā Dios. ¿Túsāā de á cuu cāhān ō jāā nduú vāha sáhā yā jā jēhe yā castigo de tú súcuán jétíñū cuāchi ó? (Va cāhān ni tá nūū cāhān nchivī ñayiví túsāā.)

6 Nduú cuitī jā súcuán, chi íyó vāha jā jēhe yā castigo. Chi tú jāā nduú vāha sáhā Yāā Dios, ¿de nāsa cuu sáhā ndāā yā cuāchi nchivī ñayiví?

7 De tú tūhun stáhvi jā cāhān nchivī jétíñū jā stēhēn jā cúñáhnú ndasi Yāā Dios sīquī jā maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ¿túsāā de á cuu cāhān ō jāā nduú vāha jā nénda yā cuāchi sīquī ji jā stáhvi ji?

8 Nduú, chi tú jā súcuán cúu, de cuu cāhān ō jā vātu-ni sáhā ó jā nēhén tácuā quee jā vāha nícu. De sava nchivī chi cāhān nāvāha ji sīquī ni, cáchi ji jā súcuán stēhēn ni, sochi nduú ndāā. Nchivī ñūcuán chi íyó vāha jā nénda yā cuāchi sīquī ji.

Ndiviī ō íyó cuāchi

9 ¿Túsāā de á vāha cā nchivī cúu ndācā ó nchivī hebreo nsūū cá ndá cā nchivī, á naá cúu? Nduú cuitī jā súcuán. Chi ja nī ncāhān ō jā vísō nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, ndiviī ō yíhi chíjin cuāchi.

10 Chi suha cāhān tutū īī: Nduú cuitī nā nchivī ndāā íyó, ni iin ji.

11 De nduú cuitī nchivī jícūhun inī íyó,

de nduú ni iin ji nánducú ji Yāā Dios.

12 Ndihi ji nī scuíta ji tūhun yā, de inuú-ni nī stívī ndihi ji maá ji.

De nduú cuitī nchivī jā sáhā tiñū vāha íyó, ni iin ji.

13 Yavī sūcūn ji cúu tá cúu iin yavī
ndīyi jā nūne,

chi cúsa maá tūhun stáhvī cáhān ji.
De modo veneno cōō yíhī yuhú ji,

14 chi cúsa maá tūhun nāvāha tūhun
ūguā cáhān ndá ji.

15 De ñamā ndasí jēhē ji jā cahni ji
ndīyi.

16 De ní-ni cúu nūū jica ji de squívi ji
tūndóhó jā tñū tāhvī nchivī.

17 De nduú jica cuitī ji jín tūhun
mānī,

18 de ni nduú nácani inī ji jā cuyūhú
ji jā má stívī ji nūū Yāa Dios.

Cáchī tutū.

19 De jínī ō jā ndācá tūhun jā cáhān
ley janahán, chi cáhān nūū nchivī
jā yíhī chījin ley, tácuā ni iin ji mā
cūū cáhān ji jēhē ji. Chi nenda Yāa
Dios cuāchi sīquī ji, de saá-ni sīquī
nchivī ní ñayivī.

20 Chi ni iin nchivī nduú cúu
quendōo ndāa ji nūū yā jā ndúcú ji
squíncuu ji jā ndácu ley yā. Chi ley
yā jétíñū maá-ni sīquī jā cunī ō jā íyó
cuāchi ō.

*Jā scácu yā yóhó sīquī jā cándija ō
jā sáhā yā jēhē ō*

21 De mitan de ja jínī vāha ō nāsa
sndáhvā Yāa Dios cuāchi ō. De nsūū
ley ñúcuán sáhā jā quendōo ndāa
ō, vísō maá tutū ley jín ndá tēe
nī nacani tūhun yā, nī ncāhān ndá
nāsa sndáhvā yā cuāchi nchivī.

22 Chi ndācá nchivī jā cándija ji
jā ní jīhī Jesucristo jā chunáa yā
cuāchi ji, sndáhvā Yāa Dios cuāchi ji
sīquī jā sūcuán cándija ji. Chi inuú-ni
cúu ndācá ndihi nchivī.

23 Chi ndihi ō ní nsáhā cuāchi,
de jā ñúcuán nduú ní ncúu cuu ō
nchivī ndāa nūū Yāa Dios.

24 De sīquī jā vāha ndasí inī Yāa
Dios, jā suu cúu jā sndáhvā yā
cuāchi ō sūcuán-ni. Chi sīquī jā ní jīhī
Cristo Jesús jēhē ō cúu jā scácu yā
yóhó.

25 Chi Yāa Dios nī jani yā Cristo
tácuā sōcō yā maá yā jā chunáa yā
cuāchi ō jā ní jīhī yā. De scácu
yā yóhó de tú sūcuán cándija ō.

De sūcuán ní nsáhā Yāa Dios tácuā
stéhēn yā jā Yāa ndāa cúu yā. De
ichi chátā de ní iyo paciencia yā,
de nduú ní nchihī yā cuenta cuāchi
nchivī.

26 De tiempo yáhā suni stéhēn yā
jā Yāa ndāa cúu yā, chi ndāa sáhā
yā jā squéndōo ndāa yā nchivī jā
cándija, vísō íyó cuāchi ji, chi cándija
ji jā ní sndáhvā Jesús cuāchi ji.

27 ¿Túsaá de á cuu cutéyí cā ō
sīquī maá ó? Mā cūū cuitī, chi mā
cūū cutéyí ō jā canī inī ō jā vāha
squíncuu ō ley yā. Chi scácu yā yóhó
maá-ni sīquī jā cándija ō jā sáhā yā
jēhē ō.

28 Túsaá de ja jínī ō jā sndáhvā Yāa
Dios cuāchi ō sīquī jā sūcuán cándija
ó, de nsūū sīquī jā ndúcú ō squíncuu
ó jā ndácu ley.

29 ¿De á nūū maá-ni nchivī he-
breo cúu yā Yāa Dios, á naá cúu?
Nduú, chi suni cúu yā Yāa jā scácu
nchivī ndá cā nación.

30 Chi iin-ni Yāa Dios íyó, de
sndáhvā yā cuāchi nchivī jā cándija
jā ní nsáhā yā jēhē ji, cúu nchivī jā
ní ncuu circuncidar, cúu nchivī jāa
nduú.

31 Túsaá de jā cándija ō jā scácu
yā yóhó, ¿á suu sáhā jāa nduú cā
cánuú squíncuu ō ley yā, á naá cúu?
Nduú cuitī, chi sa sáhā jā vāha cā
cuu squíncuu ō ley yā.

4

Abraham cúu iin ejemplo nūū ō

1 ¿Túsaá de nāsa cáhān ō sīquī
ndācá jā ní ncuu jín tatā ō Abra-
ham? ¿Nāsa nī ndáhvā cuāchi dē?

2 Nsūū jā ní nsáhā maá dē cúu jā
ní sndáhvā Yāa Dios cuāchi dē. Chi
tú jā sūcuán cúu nícu, de cuu cutéyí
dē jā vāha nī nsáhā dē. De nduú
ní ncútéyí dē, chi nsūū sīquī jā ní
nsáhā maá dē cúu jā ní sndáhvā yā
cuāchi dē.

3 ¿Chi nāsa cáhān tutū īī? Cáhān jā
ní ncandija Abraham jā sáhā yā jā
ní nquee yuhú yā nūū dē, de jā suu
cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

⁴ De iin nchivī jā sātíñū, de yāhvi ji chi nsūú jā cútahvī ji cúu, chi sa jā chúnáá ó nūū ji cúu.

⁵ Sochi jā scácu Yāā Dios nchivī, chi jā cútahvī ji cúu. Chi vísō nduú cúu squíncuu ji ndācá tiñū váha, de tú cándíja ji jā scácu yā ji nūū cuāchi ji, ñúcuán de sndáhvā yā cuāchi ji.

⁶ De David suni nī ncāhān dē nāsa ndetū ndasí cúu nchivī jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, vísō nduú cúu sáhā ji ni iin tiñū jā quendōo ndāā ji nūū yā.

⁷ Chi nī ncāhān dē: Nācā ndetū ndá nchivī jā nēe cáhnū inī yā nūū tiñū néhén jā ní nsáhā ji, de nduú nēnda yā cuāchi sīquī ji.

⁸ De nācā ndetū tēe jāā nduú cā chíhi maá Jētohō ō cuenta cuāchi dē.

Cáchi tutū.

⁹ ¿De á maá-ni nchivī jā squíncuu ley circuncidar cúu jā quéndōo ndetū? ¿A suni quéndōo ndetū nchivī jāā nduú cúu circuncidar? Nduú chi suni maá ji quendōo ndetū ji. Chi ja nī ncāhān ō jā ní ncandíja Abraham jā sáhā yā jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁰ De tá nī sndáhvā yā cuāchi dē, ¿á ja nī ncuu dē circuncidar, á jondē ncháha ca cuu dē? Nsūú jā ja nī ncuu dē circuncidar, chi jondē ncháha ca.

¹¹ De cuéé cā nī nīhīn dē tunī circuncidar. De suu nī ncuu iin seña, modo iin sello ja ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā súcuán nī ncandíja dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān yā jā cúu dē tatā nūū ndācá nchivī jā cándíja ji jā sáhā yā jēhē ji, de saá-ni nūū nchivī jāā nduú ní ncúu circuncidar, chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ji.

¹² De suni cúu dē tatā nūū ndá nchivī jā ní ncuu circuncidar, de nsūú maá-ni jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu ji, chi suni nī ntiin ji ejemplo dē. Chi cándíja ji jā sáhā

yā jēhē ji, tá cúu nūū ní ncandíja maá dē jondē ncháha ca cuu dē circuncidar.

Tú candíja ó de sáhā Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā

¹³ Chi nī nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham jíin nūū ndá tatā dē jā cuāha yā ní ñayivī cuu táhvī ndá dē. De nsūú sīquī jā ní nducú dē squíncuu dē ley yā cúu jā ní nquee yuhú yā súcuán nūū dē, chi sa sīquī jā súcuán nī ncandíja dē, de nī sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁴ Chi tú jā maá-ni nchivī jā nducú squíncuu ley cúu jā nīhīn jā ní nquee yuhú yā, túsaá de nduú jétíñū jā cándíja ó jā sáhā yā jēhē ō, de mā nīhīn tiñū jā ní nquee yuhú yā.

¹⁵ De ley yā chi sáhā jā nīhīn nchivī castigo sīquī jāā nduú cúndeé ji squíncuu ji. De tú jāā nduú ley, de suni nduú nā tūhun jā stívī nchivī sīquī ley coo nícu.

¹⁶ Túsaá de nī nquee yuhú yā jā sáhā yā jā váha nchivī sīquī jā cándíja ji jā súcuán sáhā yā, de jā cútahvī ji súcuán-ni cúu. De tūhun jā ní nquee yuhú yā chi íyó cutú nūū ndācá tatā Abraham, de nsūú nūū maá-ni nchivī jā nducú squíncuu ley janahán, chi saá-ni nūū ndācá nchivī cándíja tá cúu nūū ní ncandíja Abraham. De súcuán cúu dē tatā nūū ndācá ó jā cándíja ó.

¹⁷ Súcuán nī nsáhā Yāā Dios chi nī ncandíja dē jā sáhā yā. Chi súcuán cáhān tutū īī: Nī jani nī ndóhó jā cuu nú tatā nūū cuāhā ndasí nchivī. Súcuán nī ncāhān maá Yāā jā nāstécū ndīyi de cáhān yā nāsa coo ndācá jāā ncháha ca coo.

¹⁸ De nī ncandíja dē, de nī ñūhun téyíi inī dē jā ní nquee yuhú yā jā coo cuahā tatā dē, vísō nduú cā nā modo jā coo sēhe dē nícu. De jā suu cúu jā ní nduú dē tatā nūū cuāhā ndasí nchivī, tá cúu nūū ní ncāhān Yāā Dios: Súcuán nducuahā tatā nū, ncachī yā jíin dē.

¹⁹ De ja ñatin quenda dē ciento cuiyā, de vísō sūcuán de nduú ní nquee dē nūū tūhun cándíja dē, vísō jíní dē já maá dē jín ñasíhí dē Sara ja ñáhnú ndasí nduú dē já má cūú cā coo sēhe dē.

²⁰ De nduú ní nácani síquí iní dē já má cándíja cā dē tūhun já ní nquee yuhú Yāa Dios já coo sēhe dē. Chi sa nī ncandíja nīhin cā dē, de nī nacuetáhví dē nūū Yāa Dios.

²¹ Chi nī ncucáhnú vāha iní dē já cuu squíncuu Yāa Dios ndihi já ní nquee yuhú yā.

²² De já suu cūú já ní sndáhvā yā cuāchi dē síquí já sūcuán nī ncandíja dē.

²³ De nsūú maá-ni síquí Abraham cūú já yósō nūū tutū já ní sndáhvā yā cuāchi dē já ní ncandíja dē.

²⁴ Chi suni yósō já síquí ndācá ó. Chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ó já cándíja ó já cūú yā Yāa já ní nastécū Jētohō ō Jesús.

²⁵ Chi nī jīhī Jesús já chunáá yā cuāchi ó, de nī natecū yā tácuā sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó.

5

Nāsa quéndōo nchivī já sndáhvā yā cuāchi

¹ Túsaá de ja nī sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó síquí já ní ncandíja ó já sáhá yā jēhē ō. De já ñūcuán nī nsáhá yā já ní ndīvi ó nūū tūhun já mānī yā jíní ó, síquí já ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

² Chi maá Cristo nī nsáhá já ní nquīvi ndācá ó nūū Yāa Dios, chi nī nsáhá yā já vāha yóhó síquí já sūcuán cándíja ó. De íñi nīhin ó jín tūhun já sáhá yā já vāha yóhó. De cúsiī iní ō chi ñúhún iní ō já quenda ó nūū vii cuáhnú ó jín Yāa Dios.

³ De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsiī iní ō já ndóho ó tūndóhó. Chi jíní ō já maá tūndóhó sáhá já jéndeé iní ō.

⁴ De já jéndeé iní ō, suu sáhá já jíja vāha ó já cūú ó nchivī ndāā. De já

jíja vāha ó sáhá já ñúhún iní ō ndācá já vāha já coo.

⁵ De ndācá já ñúhún iní ō, chi nīhīn ō. Chi tūhun já cúndáhví iní Yāa Dios yóhó, nī nchitú iní ánō ō, nī nsáhá yā já jín Espíritu Santo já ní jēhe yā nūū ō.

⁶ Chi jondē tá ndóho ó já má cūú cuitī scácu ó maá ó, de nī jīhī Cristo jēhē ō já cūú ó nchivī íyó cuāchi. De nī jīhī yā maá quivī já ní jani Yāa Dios.

⁷ De vījín cūú já cuū iin nchivī já jēhē incā nchivī, vísō jēhē iin nchivī ndāā. De sanaā de íyó tá chūndeé iní iin tēe já cuū dē já jēhē iin tēe ndāā ndasí.

⁸ Sochī maá Cristo chi nī jīhī yā jēhē ō juni sáhá ó maá-ni cuāchi, de sūcuán nī stéhēn Yāa Dios já cúndáhví iní yā yóhó.

⁹ De mitan ja nī sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó síquí já ní jīhī Cristo jēhē ō. Túsaá de suni jíní vāha ó já scácu Cristo yóhó nūū castigo já quiji maá quivī já sáhá Yāa Dios juicio.

¹⁰ Chi jondē tá nī ncuu ó enemigo Yāa Dios, de síquí já ní jīhī Sēhe yā jēhē ō, de nī nsáhá yā já ní ndīvi ó nūū tūhun já mānī yā jíní ó. De já sūcuán nī ndīvi ó nūū tūhun já mānī yā jíní ó, de suni jíní vāha ó já cācu ó síquí já tēcu Cristo de íyó yā jíní ó.

¹¹ De nsūú máá yáhá-ni, chi suni cúsiī ndasí iní ō jín Yāa Dios síquí já ní nsáhá Jētohō ō Jesucristo jēhē ō, chi maá yā nī nsáhá já ní ndīvi ó nūū tūhun já mānī Yāa Dios jíní ó.

Tūhun Adán jín tūhun Cristo

¹² Túsaá de jíní ō já ní nquīvi cuāchi iní ñayívi nī nsáhá iin-nī tēe Adán. De já síquí cuāchi ñūcuán de nī jēcōo cuēhē já jīhī nchivī. De já suu cūú já jīhī ndihi nchivī, chi ndihi ji íyó cuāchi.

¹³ De jondē tá ncháha ca cuāha yā ley nūū Moisés, de ja íyó cuāchi iní ñayívi. De síquí jáá ncháha ca cuāha

yā ley, de nduú ní nchíhi yā cuenta jā stíví ndá ji.

¹⁴ De vísō sūcuán de jondē tiempo Adán de jondē tiempo Moisés nī nchíhi nchivī chījin tūhun jā jīhī ji sīquī cuāchi ji. Chi nī jīhī ji sīquī cuāchi jā ní nsāhá ndá máá ji, vísō nduú ní nsāhá ji táhán cuāchi jā ní nsāhá Adán jā ní ncunihin inī dē nūū iin tiñu jā ní ndacu yā. De Adán nī nsāhá dē jā ní nguīvi tūndóhó nūū nchivī, sochi Cristo nī nsāhá yā jā quéndōo vāha nchivī.

¹⁵ De tūhun jā ní nsāhá Adán cuāchi, nduú quétáhán cuitī jín tāhvī jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi jā ní stíví iin-ni tēe ñūcuán, jā suu cúu jā jīhī ndihi ó. Sochi tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó cūñáhnú ndasí cā, chi sīquī jā ní nsāhá mátúhún-ni tēe Jesucristo cúu jā sūcuán-ni scácu yā ndihi nchivī jā cándíja.

¹⁶ De cuāchi jā ní nsāhá mátúhún-ni Adán, nduú quétáhán cuitī jín tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi sīquī mátúhún-ni cuāchi ñūcuán cúu jā ní nguīvi nchivī chījin tūhun jā tánū tāhvī ji. De tūhun jā scácu yā nchivī, sa sáhá jā sūcuán-ni sndáhvā yā cuāchi ji, vísō cuāhā ndasí cuāchi nī nsāhá ji.

¹⁷ Chi sīquī jā ní nsāhá mátúhún-ni tēe Adán cuāchi, de maá cuēhē jā jīhī nchivī, nī nīhīn poder. De sa sīquī jā ní jīhī mátúhún-ni tēe Jesucristo, de nchivī maá yā víhí cā nī nīhīn ji poder jā cutecū ji de caca ndaā ji jín yā. Chi nī sndáhvā yā cuāchi ji sīquī jā vāha ndasí inī yā.

¹⁸ Túsaá de sīquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Adán cuāchi, de nī nguīvi ndihi nchivī chījin tūhun jā tánū tāhvī ji. Sochi sīquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Jesucristo tiñu vāha ndasí, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi ndihi nchivī de cutecū ji ní cání.

¹⁹ Chi sīquī jāa nduú ní jétáhvī iin-ni tēe Adán, de nī nguīvi cuāhā ndasí nchivī chījin cuāchi. De suni sūcuán sīquī jā ní jétáhvī iin-ni tēe

Jesucristo, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi cuāhā ndasí nchivī.

²⁰ De nī jēhe yā ley yā tácu cunī ō jā cuāhā cuāchi sáhá ndacá ó. De jā ní nducuahā cuāchi ó, de víhí cā nī nducuahā tūhun jā vāha inī yā jā nēe cáhnú inī yā nūū ō.

²¹ Túsaá de tá cúu nūū ní nīhīn poder tūhun jā jīhī ndá nchivī sīquī cuāchi ji, suni sūcuán íyó poder tūhun jā vāha inī yā jín ó. Chi sndáhvā yā cuāchi ó de cutecū ō ní cání sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

6

Jāa nduú cā yíhí ó chījin cuāchi chi yíhí ó ndahá Cristo

¹ ¿Túsaá de nāsa cāhān ō? ¿A caca cā ō jín cuāchi tácu víhí cā sáhá yā jā vāha yóhó jā cune cáhnú inī yā nūū ō?

² Mā cúu cuitī. Chi cúu modo jā ní jīhī ō jāa nduú cā yíhí ó chījin cuāchi, de mā cúu cā caca ó jín cuāchi túsaá.

³ ¿A nduú jícūhun inī ndá nú jā ndacá ó jā ní jenduté ó sīquī jā ní nguīvi ó ndahá Cristo Jesús, suni nī jenduté ó sīquī jā ní nguīvi ó chījin tūhun jā ní jīhī ō jín yā?

⁴ Chi jā ní jenduté ó cúu modo jā ní jīquiyuhū ō jā ní jīhī ō jín yā. De mitan de cuu caca ó jín vida jeé jā ní jēhe yā nūū ō, chi modo jā suni nī natecū ō jín yā. Chi nī natecū yā nī nsāhá Tatá yā jín poder jā cūñáhnú ndasí yā.

⁵ Chi tú nī nduu inuú ó jín yā sīquī tūhun jā ní jīhī ō jín yā, de suni sūcuán coo inuú ó jín yā sīquī tūhun jā natecū ō jín yā.

⁶ Chi jínī ō jā ní naā modo maá ó jā ní jica ó jín ní ichi chátā, chi nī nguīvi ó nūū tūhun jā ní jīhī ō jín Cristo yīcā cruz. De sūcuán nī naā modo maá ó jā cúu ó mozo nūū cuāchi, tácu nduú cā satíñū cāhá ó nūū ndacá tiñu jā maá-ni cuāchi cúu.

⁷ Chi nchivī ja nī jīhī, ja nī nquee ji chījin ndācā cuāchi.

⁸ De tú ja nī jīhī ō jīin Cristo, de cándíja ó ja suni súcuán natecū ō jīin yā.

⁹ Chi jínī ō ja ní natecū Cristo, de mā cúu cuitī cā yā, chi tūhun jā jīhī, nduú cā nā cuá cuu sáhá jīin yā.

¹⁰ Chi jā ní jīhī yā, chi iin vuelta-ni nī jīhī yā jā síquī cuāchi nchivī. De jā técu yā mitan, chi sáhá yā jā cúni Yāa Dios.

¹¹ De saá-ni ndá ndóhó, sáhá nú cuenta jā modo jā ní jīhī nú jā ní nquee nú chījin cuāchi. De jā técu ndá nú de sáhá nú jā cúni Yāa Dios, chi íyó inuú inī nú jīin Jētohō ō Cristo Jesús.

¹² Túsaá de mā cuāha nú cā tūhun jā quihi nú chījin cuāchi jīin yiqui cúnu nú jā cuū. Chi maá cuāchi sndíhvī inī ndá ndóhó jā sáhá nú ndācā jā nēhén jā ndíyo inī nú.

¹³ De mā cuāha nú cā maá nú jā satíñú cāhá nú núu cuāchi jā cucuu nú jīin tiñu nēhén. Chi sa cuāha nú maá nú núu Yāa Dios, de sáhá nú cuenta jā ja nī jīhī ndá nú de nī natecū nú núu yā. De cuāha ndihi nú maá nú núu yā jā sáhá nú tiñu ndāa.

¹⁴ Chi nduú cā nā poder cuāchi jā cundee jīin ndá nú, chi nduú cā yíhí nú chījin ley janahán, chi sa yíhí nú chījin tūhun jā vāha inī yā jīin nú.

Tūhun mozo jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

¹⁵ ¿De nāsa sáhá ó túsaá? ¿A caca cā ō jīin cuāchi síquī jaá nduú cā yíhí ó chījin ley janahán, chi sa yíhí ó chījin tūhun jā vāha inī yā jīin ó? Mā cúu cuitī.

¹⁶ Chi jínī ndá nú jā tú cuāha nú maá nú jā cuetáhvi nú satíñú nú núu iin tēe, túsaá de mozo tēe ñúcuán cúu nú, de cánuú jā cuetáhvi ndá nú núu dē. De suni súcuán tú cuāha nú maá nú jā sáhá nú cuāchi, de cúu nú mozo núu cuāchi, de cuū nú. Sochi tú cuetáhvi ndá nú núu

maá yā, de mozo yā cúu nú jā caca ndāa nú.

¹⁷ De ná cútahvī ō núu Yāa Dios, chi vísō nī ncuu ndá nú mozo núu cuāchi, de mitan chi jondē jīin inī jīin ánō nú nī jetáhvi nú núu tūhun yā jā ní nguivi nú núu.

¹⁸ De mitan de ja nī nduu libre nú jaá nduú cā cúu nú mozo núu cuāchi, de satíñú ndá nú núu tiñu ndāa.

¹⁹ (Nī ncāhān ni iin tūhun nāsa cúu síquī mozo inī ñayīvi yáhá, chi nduú jícūhun yachī inī nú síquī tūhun yā.) Túsaá de tá cúu núu ní jēhe ndá nú maá nú jondē saá jā ní ncuu nú mozo núu ndācā tiñu téhén jīin tiñu nēhén, suni súcuán cuāha nú maá nú mitan jā coo nú mozo núu tiñu ndāa, tácu coo ndoo coo iī nú núu Yāa Dios.

²⁰ Chi jondē tá nī ncuu nú mozo núu cuāchi, de nduú ní ncúu nú mozo núu tiñu ndāa.

²¹ ¿De nā cuá cúu jā ní nīhīn ndá nú síquī ndá cuāchi ñúcuán jā cúcanoō nú mitan sáhá? Nduú cuitī, chi maá-ni jā tñu táhvī nú ní cání sáhá.

²² Sochi mitan de ja nī nduu libre ndá nú jaá nduú cā cúu nú mozo núu cuāchi, de cúu nú mozo núu Yāa Dios. De suu sáhá jā quéndōo vāha ndá nú, chi íyó ndoo íyó iī nú núu yā, de jondē jā sándíhí de cutecū nú ní cání.

²³ Chi yāhvi jā nīhīn nchivī síquī cuāchi cúu jā tñu táhvī jī. Sochi táhvī jā jēhe Yāa Dios cúu jā cutecū ō ní cání andiví, síquī jā ní nduu inuú inī ō jīin Jētohō ō Cristo Jesús.

7

Tūhun ñasíhí jīin yíi jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

¹ Hermano, ja jínī ndá nú nāsa cáhān ley yā, chi jínī nú jā yíhí nchivī chījin ley maá-ni jā técu jī ñayīvi yáhá.

² De yáhá cúu tá cúu iin ñahan jā ní nquetáhán jīin iin tēe, chi cáhān ley jā yíhí ña ndahá yíi ña juni técu

dē. Sochi tú ja nī jīhī yīī ña, de ja nī nquee ña chījin ley jā ní nquetáhán ña jín dē.

³ Túsaá de tú quetáhán ña jín incā tēe juni tēcū cā yīī ña, de cásiquí ndēē ña dē. Sochi tú ja nī jīhī yīī ña, de ja nī nquee ña chījin ley ñúcuán. De cuu quetáhán ña jín incā tēe, de nsūú jā cásiquí ndēē ña túsaá.

⁴ De saá-ni ndá ndóhó, ñanī mánī, chī inuú íyó nú jín Cristo. Chī modo jā ní jīhī ndá nú jín Cristo, de nī nquee ndá nú chījin ley janahán. De mitan chī modo jā ní nquetáhán nú jín incā, cúu jā ní nquīvi nú ndahá Cristo, Yāa jū ní natecū mähñú ndīyi, tácu cuu sáhá nú tiñu váha jā cúnī Yāa Dios.

⁵ Chī tá nī jica ndācá ó jín modo maá ó jondē saá, de ley ñúcuán nī nsáhá jā ní ndīyo inī ō ndācá jā nēhén jā cúnī yiquí cúñu ó jā sáhá ó. De suu nī nsáhá jā tññú táhvī ō nícu.

⁶ De mitan de ja nī nquee ó chījin ley janahán, chī modo ja nī jīhī ō jā má níhīn cā poder sīquī ō. De súcuán de íyó libre ō jā sáhá ó tiñu jā cúnī Yāa Dios. De jīca ó jín modo jeé jā cúnī maá Espíritu Santo, chī nduú cā yíhī ó chījin ley jā ní ntee Moisés janahán.

Sīquī cuāchi jā ñúhún inī ánō ō

⁷ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A ley ndíso cuāchi? Nduú cuitī jā súcuán. Sochi tú jāá nduú ley yā, de mā cúnī cuitī nī jā íyó cuāchi nī. Chī mā cúnī nī jā cuāchi cúu tú ndīyo inī nī ndatíñu táhán nī de tú nduú ní ncāhān ley jā má ndīyo inī ō.

⁸ De súcuán nī níhīn cuāchi modo jā cucuu jín nī. Chī sīquī jā ndácu ley tiñu jā má sáhá ó cuāchi, de nī nquijéhé jā ndīyo inī nī sáhá nī ndācá jā nēhén. De tú jāá nduú ley, de sunī nduú nā tūhun stívi ó sīquī ley nícu.

⁹ Chī nī íyo tiempo jā ní ntecū nī tá ncáhā ca jīcūhun inī nī jā cāhān ley. De tá nī nquijéhé jīcūhun inī nī tiñu jā ndácu ley, de nī jīcūhun inī nī

jā íyó cuāchi nī, de nī nduu nī modo ndīyi.

¹⁰ Chī nī jínī nī jā ley jā sáhá jā cutecū ánō nī nícu, de nduú chī sa nī nsáhá jā tññú táhvī nī nícu.

¹¹ Chī jín jā ndácu ley tiñu, de nī níhīn cuāchi modo jā cucuu jín nī, de nī stáhvi nduhū. Chī jín jā ndácu ley tiñu, de cuāchi nī nsáhá jā ní nquenda tūhun jā tññú táhvī nī.

¹² Túsaá de íyó ndāa maá ley, de ndācá tiñu jā ndácu chī íyó ndoo íyó ndāa váha.

¹³ Túsaá de ley ñúcuán jā íyó váha, ¿á suu sáhá jā tññú táhvī nī, á naá cúu? Nduú cuitī. Chī sa maá cuāchi cúu jā sáhá jā tññú táhvī nī, de súcuán stúu cuāchi nāsa íyó maá. Chī jín tiñu váha jā ndácu ley de nī natūu tiñu nēhén jā cúu cuāchi.

¹⁴ Chī jínī ō jā nūu maá Espíritu vāji ley. De nduhū chī sa névāha nī iin modo nēhén maá nī jā ní squívi nduhū jā sátíñu cāhā nī nūu cuāchi.

¹⁵ Chī ndācá cuāchi jā sáhá nī, chī nduú jīcūhun inī nī nājēhē cúu jā sáhá nī. Chī tiñu váha jā cúnī nī sáhá nī, nduú níhīn nī fuerza jā sáhá nī, chī sa tiñu nēhén jāá nduú jétahān inī nī, sa ñúcuán sáhá nī.

¹⁶ De tá sáhá nī tiñu nēhén jāá nduú cúnī nī sáhá nī, de ñúcuán de nácunī nī jā íyó ndāa ley.

¹⁷ Túsaá de nsūu maá nī cúu jā sáhá tiñu nēhén ñúcuán, chī modo nēhén jā ñúhún inī ánō nī cúu jā sáhá cuāchi.

¹⁸ Chī jínī nī jā modo maá nī jā ñúhún inī ánō nī, nduú cuitī nā jā váha íyó. Chī cúnī nī sáhá nī tiñu váha, sochi nduú níhīn nī fuerza jā sáhá nī.

¹⁹ Chī tiñu váha jā cúnī nī sáhá nī, de nduú sáhá nī. Sochi tiñu nēhén jāá nduú cúnī nī, sa ñúcuán sáhá nī.

²⁰ De tá sáhá nī tiñu jāá nduú cúnī nī sáhá nī, de nsūu maá nī cúu jā sáhá, chī modo nēhén jā ñúhún inī ánō nī cúu jā sáhá.

²¹ Túsaá de nī jínī nī jā suha cúu jín nī: Vísō cúnī nī sáhá nī tiñu

váha, sochi maá-ni modo nēhén cún̄ jā ñúhún inī ánō ni.

²² Chi cúsi inī ni jín̄ ley Yāa Dios jondē jín̄ inī jín̄ ánō ni.

²³ Sochi nī nacunī ni jā íyó incā modo nēhén maá nī jā jásí jā cún̄ ni sáhá nī jā váha. De súcuan̄ cún̄ nī modo preso nū̄ cuāchi jā íyó jín̄ nī.

²⁴ Nācā ndáhvī cā ni túsaā. ¿Ní iin scácu nduhū nū̄ modo nēhén maá nī jā sáhá jā tñū tñhvī nī?

²⁵ Ná cútahvī ndasí nī nū̄ Yāa Dios, chi maá yā cún̄ jā scácu nduhū nū̄ modo nēhén nī sīquī jā ní jīhī Jētohō ni Jesucristo jēhē ni. Túsaā de vísō cún̄ ō jā squíncuu ō ley Yāa Dios, de jā jín̄ fuerza maá ō chi mā cū̄, chi modo nēhén maá ō sáhá jā sátiñú cāhá ō nū̄ cuāchi.

8

Sīquī jā jícā ō jín̄ modo jā cún̄ Espíritu Yāa Dios

¹ Túsaā de mā nēndá Yāa Dios cuāchi sīquī nchivī jā yíhī ndahá Cristo. Chi nduú cā jícā ndá ji jín̄ modo nēhén maá ji, chi sa jícā ji jín̄ modo jā cún̄ maá Espíritu Santo.

² Chi modo jā sáhá Espíritu cún̄ jā tēcū ō sīquī jā yíhī ō ndahá Cristo Jesús. De ñúcuán̄ nī nsáhá jā ní nduu libre ndācá ō nū̄ tūhun jā ní nchīhi ō chījin̄ cuāchi jā tñū tñhvī ō nícu.

³ Chi nī nsáhá Yāa Dios jā quéndōo vāha nchivī jāā nduú ní ncū̄ quendōo vāha jín̄ ley Moisés, sīquī jāā nduú nā fuerza ji jín̄ modo maá ji jā squíncuu ji ley yā. Chi nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, de nī nduu yā modo nchivī íyó cuāchi, tácuā sōcō yā maá yā sīquī cuāchi, vísō nduú nā cuāchi maá yā. De súcuan̄ nī nenda Yāa Dios sīquī cuāchi, chi nī nacuiso maá Jesús cuāchi jā ní nsáhá nchivī jín̄ modo nēhén maá ji.

⁴ Súcuan̄ nī ncuu tácuā cuu squíncuu ō ndācá tñū ndāā jā ndācu ley, chi nduú cā jícā ō jín̄ modo

nēhén maá ō, chi jícā ō tá cún̄ nū̄ cún̄ maá Espíritu Santo.

⁵ Chi nchivī jā jícā jín̄ modo nēhén maá, chi maá-ni sīquī jā cún̄ maá ji ndíhvī inī ji. Sochi nchivī jā jícā tá cún̄ nū̄ cún̄ Espíritu, chi maá-ni sīquī tñū jā cún̄ Espíritu ndíhvī inī ji.

⁶ De jā ndíhvī inī ō sīquī jā cún̄ maá ō chi sáhá jā tñū tñhvī ō. Sochi jā ndíhvī inī ō sīquī tñū jā cún̄ maá Espíritu, sa sáhá jā cutecū ō ní cání de coo ndeé coo si inī ō.

⁷ Chi nchivī jā ndíhvī inī sīquī modo nēhén jā cún̄ maá ji, jín̄ ūhvī ji Yāa Dios, chi nduú cún̄ ji cuetáhvī ji ley Yāa Dios, de ní mā cū̄ squíncuu ji.

⁸ Jā ñúcuán̄, nchivī jā jícā jín̄ modo jā cún̄ maá, nduú cún̄ sáhá ji jā cusī inī Yāa Dios jín̄ ji.

⁹ Sochi ndá ndóhó, chi nduú cā jícā nú jín̄ modo jā cún̄ maá nú, chi jícā nú tá cún̄ nū̄ cún̄ Espíritu, chi ndeé Espíritu Yāa Dios inī ánō nū. De nchivī jāā nduú ndeé Espíritu Cristo inī ji, chi nduú yíhī ji ndahá yā.

¹⁰ De tú ndeé Cristo inī nū, de vísō iin quivī de cuū yiqui cūñu nú jā sīquī cuāchi, sochi cutecū ánō nū sīquī jā ní sndáhvā Yāa Dios cuāchi nú.

¹¹ De tú inī ndá nú ndeé Espíritu maá Yāa jā ní nastēcū Cristo Jesús mähñū ndíyi, ñúcuán̄ de suni sáhá maá yā jā natecū yiqui cūñu nú jā cuū. De sáhá yā súcuan̄ jā jín̄ maá Espíritu yā jā ndeé inī nū.

¹² Túsaā hermano, ndeé tñū ō jā caca ndaā ō, de nsuū jā sáhá ō modo nēhén jā cún̄ maá ō.

¹³ Chi tú caca nú jín̄ modo nēhén maá nú, de tñū tñhvī nū. Sochi tú jín̄ fuerza maá Espíritu snāā nū ndācá tñū jā sáhá nú jín̄ modo nēhén maá nú, de cutecū nū ní cání.

¹⁴ Chi ndācá nchivī jā níquín̄ ji modo jā stēhēn Espíritu Yāa Dios, maá ji cún̄ sēhe Yāa Dios.

15 Chi Espíritu jā ní nīhīn ndá nú, nduú ní nsáhá yā ndóhó jā cuu nú modo mozo nūū yā jā yūhú tucu nú nūū yā, chi sa nī nsáhá yā yóhó jā cúu ó sēhe yā. De jā suu cúu jā cāhān jee ó: Tatá maá sá.

16 De maá Espíritu stéhēn yā inī ánō ō jā cúu ndija ó sēhe Yāa Dios.

17 De tú sēhe yā cúu ó, de suni nīhīn ō maá táhvi jā ní nquee yuhú yā, de iin cáhnú-ni coo táhvi ō jín Cristo. Chi tú ndoho ó jín yā mitan, de suni cuñáhnú ó jín yā andiví.

18 Túsaá de sáhá nī cuenta jā ndācá tündóhó jā ndóhó ó mitan, lulí ndasí cúu nūū tūhun jā vīi cuñáhnú ó jín yā ichi nūū cā.

19 Chi ndihi jā ní jēcōo, ndétu ndasí jā ná sáhá Yāa Dios jā nduvāha, quīvī jā tūu nijīn jā cuñáhnú ndá sēhe Yāa Dios.

20 Chi ndācá jā ní jēcōo, nī nquīvi chíjin tūhun jāa nduú quéndōo vāha. De nsūú maá ní stívī maá, chi sa nchivī nī nsáhá cuāchi, de jā suu cúu jā ní squéndōo Yāa Dios súcuán. De maá-ni jā ndétu jā nduvāha.

21 Chi iin quīvī de ndācá jā ní jēcōo, chí quee chíjin tūhun jā tívī jín jā téhyū. De nduu vīi ndasí tá cúu nūū coo ndācá sēhe Yāa Dios, chí cācu nūū tūhun jāa nduú quéndōo vāha.

22 Chi jínī ō jā ndācá jā ní jēcōo, chí jondē mitan de inuú-ni ndóhó de modo jā tána inī jā ná ndúvāha ndihi.

23 De nsūú maá-ni ndācá jā ní jēcōo cúu jā ndóhó, chí suni jondē maá ó ndóhó, vísō ja névāha ó Espíritu Santo jā cúu seña jā iin quīvī de nīhīn ō ndihi táhvi ō. Chi ndóhó ndasí ó tündóhó, de ndétu ó quīvī jā naquehen yā yóhó jā cúu ó sēhe yā, de scācu yā yiqui cúū ō tácuu nduú cā ndoho ó jín.

24 Chi nī scācu yā yóhó sīquī jā súcuán ñúhún inī ō. Sochi tú ja nī nsáhá yā maá jā ñúhún inī ō, ñúcuán de nduú cā ñúhún inī ō jā

sáhá yā. Chi nduú cā ndétu ó de tú ja nī ncuu súcuán.

25 Sochi tú ncháha ca cunī ō jā sáhá yā jā ñúhún inī ō, túsaá de jín paciencia ndétu ó jā sáhá yā.

26 De saá-ni maá Espíritu Santo, suni chindeé chítuu yā yóhó jāa nduú nā fuerza inī ō. Chi nduú jínī ō cācān táhvi ō tá cúu nūū cānuú. Sochi maá Espíritu cāhān ndāhvi yā jín Yāa Dios jēhē ō sīquī ndācá jā jēca ndasí inī ō de nduú nīhīn ō tūhun nāsa cācān táhvi ō.

27 De maá Yāa Dios jā jito túnī ánō ō, chí jínī yā ndācá jā cunī maá Espíritu jā cāhān yā jēhē ō. Chi ndá nchivī jā yihí ndahá Yāa Dios, cāhān ndāhvi Espíritu jēhē jī tá cúu nūū cunī Yāa Dios.

Vāha-ni cūndeé ó sīquī ndihi jānēhén

28 De jínī ō jā ndācá-ni jā quíji nūū nchivī jā mānī jín Yāa Dios, jā váha á jā úhvi, chí quéndōo vāha cā jī nūū yā, sáhá yā jín ndācá ñúcuán. Chi cúu ndá jī nchivī jā ní ncana yā jī nī nquīvi jī ndahá yā sīquī jā súcuán nī ncundaā inī yā jondē janahán.

29 Chi jondē ncháha ca coo jī de ja jínī yā jī, de ja nī jani yā jī jā nduu ndoo nduu ndaā jī jā ndacu jī maá Sēhe yā, tácuu cuu Sēhe yā ñānī ñāhnú nūū cuāhā nchivī jā cúu ndá jī ñānī cándija.

30 De jā ní jani yā jī, de suni nī ncana yā jī. De jā ní ncana yā jī, de suni nī sndáhvā yā cuāchi jī. De jā ní sndáhvā yā cuāchi jī, de suni nī nsáhá yā jā cúñáhnú jī.

31 ¿De nāsa cā cāhān ō sīquī tūhun ñáhnú yáhá túsaá? Chi tú íyó Yāa Dios jín ó, ¿de ní iin cā cuu cundeé sīquī ō? Nduú ni iin.

32 Chi maá yā nduú ní scācu yā Sēhe yā, chí sa nī jēhe yā Sēhe yā nī jīhī yā jā jēhē ndihi ó. De tú súcuán nī jēhe yā Sēhe yā, de nā oncā cúu jā má cuāha yā ndācá cā jā jínī ñúhún ó túsaá.

³³ ¿De ní iin cuu cāhān cuāchi sīquī nchivī jā ní nacāji Yāā Dios? Nduú ní iin. Chi maá yā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

³⁴ ¿De ní iin cuu nenda cuāchi sīquī ō túsaá? Nduú ní iin. Chi maá Cristo cúu Yāā jā ní jīhī jēhē ō, de suni ní natecū yā. De mitan de ndéē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā, de cāhān ndāhvī yā jēhē ō jín Yāā Dios.

³⁵ ¿De ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó? ¿A tūndóhó, á ndācá jā sáhá vījín, á jā jínī ūhvī nchivī yóhó, á tāmā, á jā cúmanī sahma ó, á tūhun yúhú, á jā cahni ji yóhó, á naá cúu? Ni iin ndācá jā yáhá.

³⁶ Chi súcuán yósō nūū tutū ī jā cāhān nchivī cándíja jín Yāā Dios: Jā sīquī maá ní de ndācá-ni hora cúni ndá ji cahni ji ndá sáán. De sáhá ji jín sá tá cúu nūū sáhá ji tīcāchī, quiti jā cuū. Cáchi tutū.

³⁷ De nduú chi vísō ndóho ó ndācá yáhá, de váha-ni cūndeé ó sīquī ndihi-ni, sáhá maá Yāā jā ní ncundáhvī inī yóhó.

³⁸ Jā űúcuán ní ncucáhnú inī ni jāá nduú ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó. Ni tú cuū ō á cutecū ō, ni ndācá ángel andiví, ni ndācá jā nēhén jā cúñáhnú jā íyó poder, ni jā íyó mitan, ni jā coo,

³⁹ ni jā íyó nūū sūcún, ni jā íyó nūū cūnú, ni ndācá cā jā ní jēcōo, mā cūū cuitī tavā yóhó nūū Yāā Dios jā jín Jētohō ō Cristo Jesús ní ncundáhvī inī yā yóhó.

9

Sīquī nāsa ní nacāji yā tatā Israel

¹ De cāhān ndāā ní chi cúu ní tēe cándíja Cristo, de nduú stáhvī ní, de nijín cúu inī áno ní jā cāhān ndāā ní sáhá Espíritu Santo.

² Cúcuécá ndasí inī ni, de níni táhúhvī inī áno ní

³ jā sīquī ndācá táhán ní nchivī nación hebreo, chi iin-ni tatā ndá ní. Chi jā sīquī maá ji de jondē cúu inī ní jā tú ná cúu de cujiyo ní nūū Cristo jā tñū táhvī ní, tácuā súcuán de cuu cācu áno maá ji nícu.

⁴ Chi cúu ndá ji tatā nchivī Israel, de jondē janahán ní nsāhá Yāā Dios jā cúu ji sēhe yā, de māhñū vīcō jā jéndūtē ní ndeē yā jín ji saá. De jín maá ji ní nsāhá yā ndācá contrato, de ní jēhe yā ley yā nūū Moisés jā cuu maá ji, de ní stéhēn yā nāsa chiñúhún ji yā inī templo, de nūū maá ji ní nquee yuhú yā cuāhā tūhun.

⁵ De ndá máá ji cúu tatā ndācá tatā ndá sá jā ní ncuñáhnú, de suni chíjin tatā maá ji ní ncacu Cristo jā ní nduu yā tēe. De maá yā cúu Yāā Dios jā tñn ndihi-ni, de níi cání ná cāhān nchivī jā cúñáhnú yā. Amén.

⁶ De nsūú jāá nduú ní nquee ndaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū nchivī Israel. Chi ní nquee ndaā nūū vísō sava ji-ni, chi nsūú ndihi tatā Israel cúu jā cándíja.

⁷ Chi nsūú ndihi tatā Abraham cúu ndija sēhe dē. Chi ní ncāhān Yāā Dios jín dē: Nūū maá-ni sēhe nú Isaac cúu jā coo tatā nū tá cúu nūū ní nquee yuhú ní jā cuāha ní nūū nū.

⁸ De tūhun yáhá cāhān jā ní iin nchivī nduú cúu ji sēhe Yāā Dios sīquī jā ní ncacu ji chíjin iin tatā jā jáni inī ji jā váha cā cúu. Chi sa maá-ni tatā jā ní nquee yuhú yā cúu ndija tatā jā chíhi yā cuenta.

⁹ Chi yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham: Maá tiempo jā ní jani ní de quiji ní, de cacu iin sēhe yíi ñasíhí nú Sara, ncachī yā.

¹⁰ De nsūú yáhá-ni, chi saá-ni Rebecca ní ncacu ūū sēhe yíi ña, de iin-ni tatā ndúū ji, jā ní ncuu tatā ndá sá Isaac.

¹¹⁻¹³ De jondē ncháha ca cacu ndúū ji, de ncháha ca sáhá ji jā váha

á já úhvī, de ja nī ncāhān yā jīn Rebeca: Sūchí já cacu já xihna űúhún satíñú jī nūū sūchí úū, ncachī yā. Chi suni sūcuán cāhān tutū ī: Nī īyo mānī nī jīn Jacob, de Esaú chi nduú, ncachī Yāa Dios. De sūcuán jīnī ō já maá Yāa Dios cuu nacāji yā nchivī tú nāsa nī ncundaā inī maá yā, de nsūū sīquī tiñu já sáhá jī, chi sa sīquī nāsa cúnī maá yā nacāji yā jī.

¹⁴ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A jáa nduú íyo ndāa Yāa Dios já sáhá yā sūcuán? Nduú cuitī.

¹⁵ Chi jondē janahán nī ncāhān yā jīn Moisés: Ní-ni cúu já cúnī nī cundáhví inī nī, de cundáhví inī nī jī. De ní-ni cúu já cúnī nī sáhá nī já váha, de sáhá nī, ncachī yā.

¹⁶ Túsaá de nsūū sīquī já cúnī maá nchivī, nī nsūū já ndúcú ndée maá jī cúu, chi sīquī nāsa cúnī maá yā cundáhví inī yā jī.

¹⁷ Chi suni sūcuán yósō nūū tutū ī já ní ncāhān yā jīn rey nación Egipto: Nī jani nī ndóhó já cúu nú rey, tácuá jīn ndóhó de stéhēn nī poder nī, de tácuá cūte nuu sívī nī ní ñayiví, ncachī yā.

¹⁸ Túsaá de tú ní iin cúnī yā cundáhví inī yā, de cundáhví inī yā. De tú ní iin cúnī yā já cunihin inī, de sáhá yā já cunihin inī.

¹⁹ De sanaā de cāhān iin nú jīn nī: Tú sūcuán cúu ¿de nūcu cāhān yā cuāchi sīquī ō? Chi mā cúu casī ō nāsa cúnī maá yā sáhá yā. Cachī nū.

²⁰ De sa cāhān nī jīn nú: Ndóhó, ¿ní iin cúu nú já jáni inī nū já nascócóo nú nūū Yāa Dios? ¿A cuu cāhān quīsi ñuhun jīn tēe já ní nsáhá: ¿Nūcu nī nsáhá nú nduhū sūcuán? cachī.

²¹ Chi tēe já sáhá quīsi, cuu sáhá dē nāsa cúnī maá dē, chi iin-nī ñuhun cuu sáhá dē iin quīsi fino de incā quīsi corriente.

²² ¿De á nduú jétáhvī nú já suni sūcuán sáhá Yāa Dios jīn nchivī? Chi cúnī yā stéhēn yā nāsa sáhá yā juicio sīquī nchivī tácuá cunī jī

poder yā. De vísō sūcuán de nī īyo paciencia yā jáa nduú ní nēnda ñamā yā sīquī nchivī já tñū tāhvī.

²³ De suni cúnī yā stéhēn yā nāsa vii ndasí cuñáhnú yā sīquī tiñu sáhá yā jīn yóhó nchivī já cundáhví inī yā. Chi jondē janahán ja nī nsáhá tūha yā yóhó já vii cuñáhnú ō jīn yā.

²⁴ Chi nī ncana yā yóhó já candíja ó, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu nchivī ndá cā nación.

²⁵ Chi suni suha nī ncāhān yā nūū tutū Oseas:

Nchivī jáa nduú ní ncúu nchivī maá nī, mitan de cāhān nī já cúu jī nchivī maá nī.

De nchivī jáa nduú ní íyo mānī nī jīn, mitan de cāhān nī já cúu jī nchivī já mānī nī jīn.

²⁶ De maá lugar nūū ní ncāhān nī jáa nsūū nchivī nī cúu jī, suu ñūcuán cāhān nchivī já cúu jī sēhe Yāa Dios, Yāa técu ní cání.

Ncachī yā.
²⁷ Sochi Isaías chi suha nī ncāhān dē tūhun nchivī Israel: Vísō nī ncāyā ndá tatā Israel tá cúu ñūtin mar; sochi jacū jī-ni scácu yā.

²⁸ Chi Jētohō ō Yāa Dios, ñamā sīnu yā tiñu já sáhá ndāa yā sīquī cuāchi nchivī ñayiví. Cáchī tutū.

²⁹ Chi cúu tá cúu já ní ncāhān tucu Isaías:

Maá Yāa já cúu Jētohō nūū ndacá ángel andiví, tú nduú ní scácu yā jacū tatā ō nícu,

de ja cúu ó tá cúu nchivī ñuū Sodoma jīn ñuū Gomorra, já ní naā ndihi.

Cáchī tutū.

Jāa nduú jétáhvī nchivī hebreo tūhun já scácu yā jī

³⁰ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? Suu já nchivī ndá cā nación, vísō nduú ní ndúcú jī quendōo ndāa jī nūū Yāa Dios, de nī sndáhvā yā cuāchi jī. Chi sīquī já ní ncandíja jī já ní jīhī Cristo jēhe jī cúu já ní sndáhvā yā cuāchi jī.

³¹ De sa nchivī Israel, vísō ndúcú ndá jī já quendōo ndāa jī nūū Yāa

Dios jā sáhá ley yā, sochi nduú cundeé ji quendōo ndāā ji.

³² ¿De nājēhē? Sīquī jāā nduú ndúcú ji jā sndáhvā yā cuāchi ji jā candíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji, chí sa jáni inī ndá ji jā squíncuu ji maá ley de quendōo ndāā ji. De jā stíví ji sūcuán cúu tá cúu jā ndícó cáva ji sīquī maá yūū jā scáchihi jēhē, de suu cúu Cristo.

³³ Chī sūcuán cáhān nūū tutū īi: Jondē űūū ní Sión canī nī maá Yāā jā cúu modo yūū jā scáchihi ji jēhē ji.

De cúu yā tá cúu toto jā ndícó cáva ji sáhá.

Sochi nchivī jā candíja Yāā űúcuán, chí squíncuu yā jā űúhún inī ji.

Ncachī Yāā Dios.

10

¹ Hermano, cúu ndasí inī ni de jícān táhvī ní nūū Yāā Dios jēhē nchivī nación ní Israel, jā ná scácu yā ndá ji.

² Chī cáhān ní jā vāha sáhá ndá ji chí ndíhvī inī ji chíñúhún ji Yāā Dios. De vísō sūcuán de chíñúhún cáhā ndá ji.

³ Chī nduú jícūhun inī ji nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, de ndúcú ji quendōo ndāā ji maá-ni jā squíncuu ji ley. De nduú jétáhvī ji maá modo jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji.

⁴ Chī sīquī jā ní nsáhá Cristo de cuu quee nchivī chíjin ley Moisés. De sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndācá nchivī jā candíja jā sáhá Cristo jēhē ji.

⁵ Chī sūcuán ní ntee Moisés tūhun nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jín ley: Tú iin nchivī cuu squíncuu ji ndācá tiñu ndácu ley, de cutecū ji nícu, cáchī.

⁶ Sochi tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī sīquī jā candíja ji jā sáhá yā jēhē ji, chí sa cáhān: Mā cānī inī nū jā jínī űúhún caa nú andiví jā quísnúu nú Cristo jā sndáhvā yā cuāchi nú.

⁷ De ní mā cānī inī nū jā jínī űúhún cuun nú jondē nūū cūnú jā quísndāa nú Cristo māñū ndīyi, modo jāā nduú ní nátecū yā.

⁸ ¿De nāsa cáhān tūhun űúcuán túsaá? Iyō ñatin tūhun yā jín nú, chí űúhún inī yuhú nú jín inī ánō nū, cáchī tutū. De suu cúu tūhun jā ná candíja ó jā scácu yā yóhó. De tūhun yáhá cúu jā nācani ndá nī.

⁹ Chī tú cáhān nū jā Jētohō nū cúu Jesús, de tú candíja nú jondē jín inī jín ánō nū jā ní nátecū yā māñū ndīyi ní nsáhá Yāā Dios, űúcuán de scácu yā ndóhó.

¹⁰ Chī jín inī jín ánō ō candíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de sūcuán de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De jā cáhān ō jā Jētohō ō cúu Jesucristo, de sūcuán de scácu yā yóhó.

¹¹ Chī cáhān tutū īi: Ndācá nchivī jā candíja ji yā, chí squíncuu yā jā űúhún inī ji, cáchī.

¹² Chī inuú-ni cúu nchivī hebreo jín ndá cā nchivī. Chī maá yā cúu Jētohō nūū ndīhi ó, de cuāhā jā váha sáhá yā jín nchivī jā cáhān ndáhvī jín yā.

¹³ Chī sūcuán cáhān tūhun yā: Ndihi nchivī jā cáhān ndáhvī jín maá Jētohō ō, chí scácu yā ji, cáchī.

¹⁴ ¿De nāsa cáhān ndáhvī ji jín yā de tú nduú ní ncandíja ji jā scácu yā ji? ¿De nāsa candíja ji de tú nduú ní jín ji tūhun yā? ¿De nāsa cuni ji de tú nduú nā nchivī nacani tūhun nūū ji?

¹⁵ ¿De nāsa nacani nchivī tūhun yā de tú nduú táji yā ji quihīn ji? Chī tá cúu nūū cáhān tutū īi: Vī ndasí tiñu sáhá ndá nchivī jā jíca jín tūhun ndeé tūhun sī inī jā nācani ji tūhun vāha yā, cáchī.

¹⁶ Sochi nsūū ndīhi ji jétáhvī tūhun jā scácu yā ji. Chī ní ncāhān Isaías jondē janahán: Tātā Yāā Dios, ¿nā nchivī ní ncandíja tūhun jā nācani ndá sá vī? ncachī dē.

¹⁷ Túsaá de tú cunini nchivī de cuu candíja ji. De tūhun jā cunini ji cúu tūhun Cristo.

18 Sochi jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jíní jì tūhun yā túsáá? Nduú, chí nī jíní jì, chí cáhān tutū ī:

Níí ñayíví nī jíní nchivī tūhun jā ní nacani ndá dē.

De jondē nūū jícā cā ndācá lado ní jínū tūhun yā.

Cáchī tutū.

19 De suni jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jícūhun inī ndá nchivī Israel tūhun yā? Nduú chí nī jícūhun inī jì, de nduú ní jétáhvī jì. Chí xihna cá Moisés nī ncachī dē jā ní ncāhān Yāa Dios:

Cucuíñú inī ndá nú sāhá nī, chí cuāha nī tūhun nī nūū incā nchivī jāá nduú cúu jì iin naciōn.

De quítī inī nū cunī nū jā cuāha nī tūhun nī nūū iin naciōn jāá nduú jícūhun inī.

20 De saá-nī Isaías nī nchundee inī dē nī ncachī cājī dē jā ní ncāhān Yāa Dios:

Ndá nchivī jāá nduú ní nánducú nduhū, nī jíní jì nduhū.

De nūū nchivī jāá nduú ní jícā tūhún, nī stéhēn nī nāsa Yāa cúu nī.

21 Sochi sīquī nchivī Israel sa nī ncāhān dē jā ní ncāhān yā: Ndiquivī nī ncana nī jì jā quívi jì nūū nī, de nduú ní ncūnī jì, chí nchivī nīhin inī, nchivī jéhe inī cúu jì. Ncachī yā, ncachī Isaías.

11

Jā íyó jacū-ni cā nchivī Israel jā scácu yā

1 Túsáá de jícā tūhún nī: ¿A nī sndóo Yāa Dios nchivī maá yā Israel, á naá cúu? Nduú cuítī. Chí nduhū suni tēe Israel cúu nī, de tatā Abraham cúu nī, de vāji nī chījin tatā Benjamín.

2 Nduú ní sndóo Yāa Dios nchivī maá yā, chí jā nī nacāji yā jì jondē janahán. ¿A nduú jíní ndá nú nāsa cáhān tutū ī tūhun Elías, tēe nī nacani tūhun yā janahán? Chí tá jicān táhvī dē, de súcuán nī ncāhān dē sīquī nchivī Israel:

3 Tātā Yāa Dios, nī jahnī ndá jì ndācá tēe nācani tūhun ní, de nī janī jì ndá altar ní. De mátúhún-nī cá sāán nī nguendōo, de mitan suni cúnī jì cahñī jì sāán, ncachī dē.

4 De Yāa Dios nī scócóo yā: Íyó ūjā mil nchivī jā cándíja nduhū jāá nduú ní jécuiñī jítī jì nūū ídolo jā nání Baal, ncachī yā.

5 De saá-ni mitan, chí íyó jacū-ni cā nchivī jā ní nacāji yā sīquī jā vāha inī yā jín jì.

6 De tú nī nacāji yā jì sīquī jā vāha inī yā, de nsūū sīquī jā ní nsāhá jì tiñu vāha cúu. Chí tú sīquī jā ní nsāhá jì tiñu vāha cúu, ñúcuán de nsūū sīquī jā vāha inī yā.

7 ¿De nāsa cúu túsáá? Cúu jā nchivī Israel nduú ní ncúndee jì jā ní nducú jì quendōo ndāa jì. Sochi sava jì jā ní nacāji yā, chí maá jì nī sndáhvā yā cuāchi jì. De sava cá jì chí nī ndunīhin inī jì,

8 tá cúu nūū cáhān tutū ī: Nī nsāhá Yāa Dios jāá nduú jícūhun cuítī inī jì sīquī yā, de nī nduú jíní jì jín tinūū jì, de nī nduú níni jì tūhun yā, de súcuán cúu jondē mitan. CÁCHI TUTÚ.

9 De suni nī ncāhān David: Vico jā sáhá ndá jì, ná cóo tá cúu iin trampa á iin xeyí, tácuā nīhīn jì castigo xēēn sīquī jā stívī ndá jì jā sáhá jì cuāchi.

10 De ánō jì ná ndúneē, modo jā má cúu cā cunī jì,

de ná cósndihí tündóhó sīquī jì níí cání.

CÁCHI TUTÚ.

Sīquī jā scácu yā nchivī ndá cā naciōn

11 Túsáá de jícā tūhún nī: ¿A mā cúu cuítī cā ndīvi nchivī Israel nūū Yāa Dios jā súcuán nī stívī ndá jì? Nduú chí cuu. Chí jā ní ncunīhin inī ndá jì, de sa nchivī ndá cā naciōn nī nīhīn táhvī jì tūhun jā scácu yā jì. De ñúcuán sáhá tucu jā nchivī Israel cundihví inī jì jā suni cándíja maá jì.

12 Chi jā ní stíví ndá ji, de sa nchiví ní cáhnú ñayíví nī nīhīn maá ji tūhun yā. De jā ní jica yátá ndá ji, suu nī nsáhá jā ní nīhīn nchiví ndá cā nación tūhun yā. Túsaá de tá ndívi tucu ndíhi nchiví Israel ndahá yā, de nchiví ñayíví víhí cā quendōo ndetū ji sáhá ñúcuán.

13 De mitan de cáhān nī jín ndá ndóhó nchiví ndācá nación jáá nduú ní jín tūhun yā. Chi nī ntají Yāa Dios nduhū jā scāca nī tūhun nū ndá ndóhó nchiví ndācá nación. De ndúcū nī jā ná cuétúhún ndá nú tiñu jā sáhá nī jā nácani nī tūhun yā.

14 Chi cúnī nī jā jín ñúcuán de nacani inī sava táhān nī nchiví Israel jā suni candíja maá ji, de scācu yā ji.

15 Chi jā ní sndóo yā nchiví Israel, jā ñúcuán cúu jā sa nchiví ñayíví nī nsáhá yā jā ndívi ji nū tūhun mānī yā jín ji. Túsaá de quívi jā naquehen tucu yā nchiví Israel, quívi ñúcuán suni vāha ndasí sáhá yā jín nchiví ní cáhnú ñayíví. Chi cuu modo jā natecū ji jā cúu ji tá cúu ndíyi.

16 De nchiví Israel sócō ndá ji nū Yāa Dios pan jā quée xihna cā nū ñujan, de súcuán stéhēn ji jā ndíhi ñujan cúu cuenta yā. De saá-ni iin ñutun, tú yíhí jā cuenta yā cúu, de suu cúu jondē yoho jín jondē ndíhi ndahá. De suni súcuán nchiví Israel, yíhí cuenta ji nū yā, sīquī jā ndá tata xihna ñúhún ji, nī nguívi ji ndahá yā.

17 Chi nchiví Israel cúu ji tá cúu ndá ñutun olivo vāha, de sava ndahá ñutun ñúcuán nī ncandē. De ndá ndóhó nchiví ndá cā nación jáá nduú jín tūhun yā, cúu ndá nú tá cúu ndahá ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndá nú nū ní ncandē nchiví jā cúu ndahá ñutun olivo vāha. De modo jā inuú-ni stáá ndá nú cōhyo jín cajin jā vāji jondē yoho ñutun olivo vāha.

18 Túsaá de mā sáhá téyí ndá nú maá nú nū nchiví Israel jā cúu ji tá cúu ndahá ñutun jā ní ncandē. Mā cútéyí nú, chi nūcūhun inī nū jáá nsūú yoho cúu jā stáá cajin nū maá nú, chi sa maá nú stáá cajin jā vāji jondē yoho.

19 De sanaā de cáhān nū: Nduú chi sava ndahá nī ncandē tácu nachuhun yā nduhū nū ní ncandē, cachī nū.

20 Ndāa, sochi nī ncandē ji sīquī jáá nduú ní ncándíja ji Cristo. De ndá ndóhó chi maá-ni sīquī jā cándíja nú, jā suu cúu jā ní nguívi nú lugar ji. De mā sáhá víxī nū maá nú túsaá, chi sa cuyūhú nú jā coto candē maá nú.

21 Chi nduú ní nēe cáhnú inī yā nū maá ndahá jā xítíñu, de saá-ni ndá ndóhó mā cúne cáhnú inī yā nū nū de tú stíví nū.

22 Túsaá de sáhá vāha ndá nú cuenta nāsa vāha inī Yāa Dios jín nāsa xēen inī yā. Chi nī nduxeēn inī yā jín nchiví hebreo jā ní stíví ñúcuán, de sa ndá ndóhó cundáhvi inī yā. De cánuú jā cuiñi nīhin nú jín tūhun jā vāha inī yā jín nú. Chi tú nduú, de suni candē yā ndá nú.

23 De maá nchiví hebreo tú candíja tucu ji, de nūcūhun tucu ji, chi cuu nachuhun tucu Yāa Dios ji.

24 Túsaá de ndá ndóhó nchiví ndācá nación jáá nduú ní jín tūhun yā, nī ncandē nū xīnī ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndóhó xīnī ñutun olivo vāha, vísō nsūú ndahá maá ñutun ñúcuán cúu ndá nú. De nā oncā nchiví hebreo jā má náchuhun yā ji nū ní ncandē ji, chi cúu ji maá ndahá ñutun vāha ñúcuán.

Iin quívi de scācu yā ndíhi nchiví nación Israel

25 Hermano, cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa íyō tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, tácu mā cútéyí nú cani inī nū jā ndíchí maá nú: Chi sava nchiví Israel nī ndunīhin inī ji, de súcuán coo jondē quívi jā jinu candíja nchiví ndá cā nación jáá

nduú jíní tūhun yā, de sá de nduú cā.

²⁶ Ñúcuán de scácu yā ndihi nchiví nación Israel, chi suha cáhān tutū īī:

Ichi ñuū nī Sión quiji Yāā jā scácu nchiví,

de sáhā yā jā má cōō cā cuāchi nūū ndācā tatā Jacob.

²⁷ De yáhā cúu contrato jā sáhā ndāā nī jín jī,

quīvī jā candēē nī cuāchi ndá jī, cáchī Yāā Dios.

Cáchī tutū.

²⁸ Chi nchiví hebreo nī nduu jī modo enemigo Yāā Dios sīquī jāā nduú ní ncándíja jī tūhun jā scácu yā jī. De jā ñúcuán de cuu cūte nuu tūhun yā nūū ndācā nú. De vísō sūcuán de sīquī jā ní nacāji yā ndá tatā jī janahán, de cundáhvi cā inī yā jī jā má sndóo yā jī ní cání.

²⁹ Chi nduú nácani yátā inī yā jā cána yā nchiví jín jā jēhe yā tāhvī jī.

³⁰ De ndá ndóhó, suni nī iyo nīhin inī nū nūū Yāā Dios jondē saá. De mitan jā ní ncunīhin inī maá nchiví hebreo, de cundáhvi inī yā ndá ndóhó.

³¹ De saá-ni maá jī, chi vísō cūnīhin inī jī mitan, de cundáhvi tucu inī yā jī, tá cúu nūū cundáhvi inī yā ndá máá nú.

³² Chi Yāā Dios nī nsáhā yā jā ní nguendōo ndivīi nchiví chíjin tūhun jā cūnīhin inī jī, tácuā suni cuu cundáhvi inī yā ndivīi jī.

³³ Túsaá de sáhvi inī ō jā cuāhā ndasí tūhun ndíchí íyó jín Yāā Dios, de ndihi cuiti jíní yā. De juni mā cūú cuiti cáchī tūhun ō nása sándāā inī yā sáhā yā ndācā-ni, de mā quēndá cuiti ō jícūhun inī ō nása cúu ndācā jā sáhā maá yā.

³⁴ Chi cáhān tutū īī: ¿Ní iin jícūhun inī nása jáni inī maá Jētohō ō? ¿A ní iin nī stēhēn nūū yā?

³⁵ ¿Ní iin nī jēhe xihna cā nūū maá yā, tácuā nachunáá yā nūū jī?

³⁶ Chi jondē nūū maá yā vāji ndācā jā íyó, de maá yā nī nsáhā

ndihi, de jā cuu maá yā cúu. De ná cáhān ō jā vīi ndasí cúñáhnú Yāā Dios ní cání. Amén.

12

Jā ná cóo ndoo áno ō jā cuetīnú Yāā Dios yóhó

¹ Túsaá de cáhān ndáhvi nī jín ndá nú, hermano, jā sīquī jā cundáhvi inī Yāā Dios yóhó. Sōcō ndá nú maá nú nūū yā, coo ndoo coo īī nū jā cuetīnú yā ndóhó, tá cúu nūū cúsi inī yā. Chi suu cúu jā chíñúhún nú yā jondē jín inī jín áno nū.

² De mā cācā ndá nú jín ndācā modo jā sáhā nchiví ñayíví yáhā, chi sa sāma nú modo jā jáni inī nū, de ndujee jāá ntūnī nū. De sūcuán de cuu nacāji nú ní-ni cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios, jā cúsi inī yā, jín jā jīja inī nū jín tūhun yā.

³ De sīquī jā váha inī yā de nī jēhe yā tiñu jā nácani nī tūhun yā, de jā ñúcuán cáhān nī jín ndihi nú jā má cání inī nū jā váha cā nchiví cúu nú nsūū cā tá íyó nú. Chi tá iin tá iin nú canī ndāā inī nū sīquī maá nú, de mā scāā cā nū canī inī nū jā váha cā nchiví cúu nú nsūū cā tá medida jā ní jēhe Yāā Dios fuerza inī nū jā candíja nú.

⁴ Chi cúu ndá nú tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, de tá iin iin chi sín sín jétīñú.

⁵ Chi vísō íyó cuāhā ō, de modo iin-ni yiqui cúñu cúu ó jā yíhí ó ndahā Cristo, chi iin-ni nī nduu ndācā ō.

⁶ De sín sín tāhvī nī jēhe Yāā Dios nūū ō jā sáhā ó tiñu cūnī yā, tú nása nī jétahān inī yā nī jēhe yā nūū iin iin ó. Túsaá de ná sáhā váha ó jín ndá tāhvī jā ní jēhe yā. Tú nī nīhīn ō tāhvī jā nácani ó tūhun yā, de cánuú sáhā ó jondē maá medida jā ní jēhe yā jā cándíja ó.

⁷ De tú nī nīhīn ō tāhvī jā chíndeé ó táhān ó, de ná sáhā ñuncúún ó. De tú nī nīhīn ō tāhvī jā stēhēn ō, de ná cundihvi inī ō stēhēn ó.

⁸ De nchivī jā sndíhvī inī incā nchivī, suni ná sáhá ñuncúún ji. De nchivī jā jéhe núú táhán, ná cuáha ji súcuan-ni. De nchivī jā ndiso tíñú, ná ndácu váha ji tíñú. De nchivī jā jito ndáhvī nchivī ndáhvī, ná cúsiī inī ji sáhá ji.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī cándija

⁹ De cundáhvī ndija inī ndá nú táhán nú, de nsūú maá-ni jā cáhān nū-ni. De cunī ūhvī nū tíñu néhén, de cuniquín nū tíñu váha.

¹⁰ De cánuú coo manī nū jín ndá táhán nú tá cúu núú mānī nū jín ñanī nū. De nducú ndá nú nāsa quendōo yíñúhún cá táhán nú nsūú cá maá nú.

¹¹ De mā cúcúxī nú jín ndá tíñu jā sáhá nú. Chi jín inī jín ánō nū cundihvī inī nū jā sáhá nú tíñu cúnī maá Jētohō ō.

¹² De cusīī inī nū jā ñúhún inī nū ndācá jā váha jā coo. De cuandēē inī nū de tú ndóho nú tündóhó. De níñi cācān táhvī nū.

¹³ De coto ndáhvī nú nchivī cándija de tú cúmanī núú ji. De cuáha núú nú vehe núú nchivī jicá.

¹⁴ De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā jínī ūhvī ndóhó. Mā cáhān nāvāha nú sīquī ji, chi sa cācān táhvī nū jēhē ji.

¹⁵ De tú cúsiī inī nchivī, de suni cusīī inī nū jín ji. De tú cúcuécá inī nchivī, de suni cucuécá inī nū jín ji.

¹⁶ De coo inuú inī ndá nú jín táhán nú. De mā sáhá vīxī nū maá nú, chi sa quetáhán nú jín nchivī ndáhvī. Mā cānī inī nū jā ndíchí nú.

¹⁷ De mā násáhá nāvāha nú nī iin nchivī de tú nī nsáhá nāvāha ji ndóhó. Cundihvī inī ndá nú sáhá nú tíñu váha jā cunī jínúú ndācá nchivī.

¹⁸ De cundihvī inī ndá nú cundēē mānī nū jín ndācá nchivī, vísō nāsa-ni íyō maá ji.

¹⁹ Ñanī mánī, mā nácuāha ndá nú jā ndutahvī nchivī jā sáhá nāvāha ndóhó, chi sa cuāha nú tūhun jā maá Yāa Dios cuāha yā castigo ji. Chi

súcuan cáhān tutū īi: Maá nī cuāha castigo ji, de maá nī nacuāha yāhvī ji, cáchī Jētohō ō.

²⁰ De suni cáhān tutū: Tēē jā jínī ūhvī ndóhó, tú jínī dē sōco, de cuāha nú jā cajī dē. De tú yíchī dē, de cuāha nú jā coho dē. Chi tú sáhá nú súcuan, de cucanoō dē de nacani uhvī inī dē jā ní jínī ūhvī dē ndóhó, cáchī.

²¹ Mā cuāha nú tūhun jā cundēē tíñu néhén jín nú, chi sa tíñu váha sáhá nú tácuā ndáhvā tíñu néhén.

13

¹ Ndācá nchivī ná cuetáhvī ji núú ndá tēē jā ndiso tíñu ñuū. Chi mā cōó tēē ndiso tíñu de tú nduú ní nsáhá Yāa Dios. De ndá tēē jā ndiso tíñú, chi Yāa Dios nī ntee tíñu sīquī dē.

² De nchivī jāá nduú jétáhvī núú ndá tēē ndiso tíñú, túsaá de cúnihin inī ji núú ndá jā ní jani Yāa Dios. De nchivī jā cúnihin inī, chi cuāchi sáhá ji, de níhīn ji castigo.

³ Chi ndācá tēē jā ndiso tíñú, nsūú jā ndiso tíñú dē jā cuyūhú nchivī sáhá tíñu váha, chi sa jā cuyūhú nchivī sáhá tíñu néhén. De tú cúnī nū jā má cúxeēn ndá tēē ndiso tíñú núú nū, de sáhá nú tíñu váha túsaá. Nūcuán de cuetúhún ndá dē ndóhó.

⁴ Chi jétíñú Yāa Dios ndá dē, tácuā cundēē váha ndá nú. Sochi tú sáhá nú tíñu néhén, de sa cuyūhú nū, chi nsūú jā ndiso cāhá ndá dē tíñu jā sndóho dē nchivī. Chi jétíñú Yāa Dios dē, tácuā cuāha dē castigo nchivī sáhá tíñu néhén.

⁵ Jā ñúcuán cánuú jā cuetáhvī ndá nú núú tēē ndiso tíñú, de nsūú maá-ni jā má níhīn nū castigo, chi suni jāá nduú nā cuāchi coo ánō nū.

⁶ De jā ñúcuán cúu jā suni jéhe ndá nú xūhún núú ndá tēē ndiso tíñú, cuu tíñu ñuū. Chi jétíñú Yāa Dios dē, de maá-ni tíñu ñúcuán sáhá ndá dē.

⁷ De chunáá ndá nú ndihi jā ndíta nú núú ndācá nchivī. Cuāha nú xūhún ñúú núú tēē jā quéhen xūhún ñuū. De cuāha nú xūhún cuota núú

têe quêhen cuota. De coo respeto nû nûu nchivî jâ cânuú coo respeto nû. De coo yîñúhún nû nûu nchivî jâ cânuú coo yîñúhún nû.

⁸ Mâ cúndita nú nûu ni iin. De íyó iin jâ ndíta nú jâ má téhndê cuitî, suu jâ ní ncâhân Yâa Dios jâ cundáhví inî nû táhán nú. Chi nchivî jâ cúndáhví inî táhán, ja nî squíncuu ji ndihi jâ ndácu ley yâ.

⁹ Chi súcuan ndácu ley tiñu: Mâ cásiquí ndêe nû táhán nú, mã cáhni nû ndiyi, mã sácuihná nú, mã sátúhún nú, mã ndíyo inî nû jâ névâha táhán nú. De ndácá tûhun yáhá jín ndá cá tiñu jâ ndácu ley, ndihi-ni yíhî chíjin tûhun yáhá: Cundáhví inî nû táhán nú, tá cúu nûu cúndáhví inî nû maá nú, cáchi tutû.

¹⁰ Chi tú cúndáhví inî ô táhán ó, de mã sáhá ó ni iin jáá nduú vâha nûu ji. Túsaá de jâ cúndáhví inî ô táhán ó, ñúcuán cúu jâ squíncuu ó ní ley yâ.

¹¹ Súcuan sáhá ndá nú, chi sáhá nú cuenta jâ cuácuñatin quívi jâ nenda yâ. De mã cóo cá nû tá cúu nchivî quíxin, jâ cuhuun inî nû. Chi mitan ja nî ncuñatin cá quívi jâ scácu yâ yóhó nsúu cá quívi jâ ní ncandíja ô tûhun yâ.

¹² Chi modo jâ ja ñatin yâha jacuáa, de cuácunijin quívi scácu yâ yóhó. Túsaá de ná sndóo ó tiñu jâ ní nsáhá ó nûu neê, de ná cúcutú ó jín ndácá tiñu ndáa jâ caca ó jín luz yâ.

¹³ Ná cáca yíñúhún ó tá cúu nûu cânuú caca ó jín luz yâ. Mã jíní ndá nú, mã sáhá nú ndácá vico néhén, mã cáca ndîi nû, mã sáhá nú tiñu néhén, mã cánaá nú, mã cúcuásún inî nû.

¹⁴ Chi sa cuiñi cutú nú jín fuerza maá Jêtoho ô Jesucristo, jâ mã cuáha cá nû tûhun sáhá nú tiñu jâ cúni modo néhén maá nú.

14

Mâ cáhân néhén ó cunî ô táhán ó

¹ Cuetáhví nû nchivî jáa ncháha ca cuja jín tûhun yâ, de mã tétáhán

nú jín ji sîquî ndácá tûhun jâ sín jáni inî ji jín maá nú.

² Chi íyó nchivî jâ jáni inî ji jâ cuu cajî ji ndinuú-ni. De íyó nchivî jáa ncháha ca cuja jín tûhun yâ, de jáni inî ji jáa nduú vâha jâ cajî ji cúñu, chi jâ ní nsôcô nchivî nûu ídolo cúu.

³ De ndóhó têe jâ yáji ndinuú-ni, mã cáhân nû cunî nû têe jáa nduú yáji ndinuú. De ndóhó têe jáa nduú yáji ndinuú, mã cáhân nû cunî nû têe jâ yáji ndinuú. Chi Yâa Dios nî jetáhvi yâ têe ñúcuán.

⁴ De ndóhó, ¿ní iin cúu nú jâ cáhân néhén nú jíní nû mozo Yâa Dios? Chi tú vâha sáhá dē á néhén sáhá dē, de maá yâ cúu jâ sáhá ndáa sîquî dē, nsúu maá nú. De nduú chi cuiñi vâha dē, chi mozo maá Jêtoho ô cúu dē, de cuu sáhá yâ jâ má stívi dē.

⁵ De suni íyó nchivî jâ jáni inî jâ ñi cá iin quívi nsúu cá incâ quívi. De incâ nchivî chi jáni inî ji jâ inuú-ni cúu ndácá quívi. De ndácá ji ná cúndaá vâha inî maá ji sîquî nása jáni inî ji.

⁶ Chi têe jâ née ñi iin quívi, chíñúhún dē Jêtoho ô jâ sáhá dē súcuan. De têe jáa nduú née ñi iin quívi, suni chíñúhún dē Jêtoho ô jâ sáhá dē súcuan. De têe jâ yáji ndinuú-ni, chíñúhún dē maá Jêtoho ô jâ sáhá dē súcuan, chi nácuetáhvi dē nûu Yâa Dios. De têe jáa nduú yáji ndinuú, suni chíñúhún dē Jêtoho ô jâ sáhá dē súcuan, de suni nácuetáhvi dē nûu yâ.

⁷ Chi ni iin ó nduú técu ô jâ coo vâha maá ó-ni, de ni iin ó nduú jíhi ô jâ cúni maá ó.

⁸ Chi tú técu ô de técu ô jâ sáhá ó tiñu cúni maá Jêtoho ô. De tú cuú ô, de suni cuú ô sîquî jâ cúni maá Jêtoho ô. Túsaá de á jâ cutecu ô á jâ cuú ô, de yíhî ó ndahá maá Jêtoho ô.

⁹ Chi nî jíhi Cristo de nî natecu yâ, tácu cuu yâ Jêtoho nûu nchivî jâ ní jíhi jín nûu nchivî técu.

¹⁰ De ndóhó, ¿nájehê cúu jâ jáni néhén inî nû jíní nû táhán nú túsaá?

¿De nūcu cújehe inī nū jínī nū dē? Chi ndācá ó cuiñi ó yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó.

¹¹ Chi suha yósō nūū tutū ī:

Jāndāā ndija chi nūū maá nī cuiñi jítī ndācá nchivī,
de ndihi ji cāhān jā maá nī cúu Yāā
Dios, cáchī maá Jētohō ō.

¹² Túsaá de tá iin tá iin ó nacuāha ó cuenta nūū Yāā Dios nāsa tiñu nī nsáhá ó.

Mā sáhá ó jā quīvi táhán ó cuāchi

¹³ De jā űúcuán de mā cāhān nēhén cā ō cunī ō táhán ó. Chi sa chuhun inī ndá nú jā má sáhá nú nī iin tiñu jā sáhá jā stívī táhán nú de quīvi ji cuāchi.

¹⁴ De jínī nī jā nī iin jā ní nsáhá Yāā Dios, nduú stívī ánō ō. Chi súcuán nī ncucáhnú vāha inī nī sīquī jā cándija nī Jētohō ō Jesús. Sochi tú iin nchivī jāni inī ji jā íyó jā stívī ánō ji, túsaá de súcuán sáhá ndija jín maá ji.

¹⁵ De tú táhán nú nduú cúvāha inī dē jā yájī nū cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo, chi jāni inī dē jā stívī űúcuán ánō nū, túsaá de nduú cúndáhvī inī nū dē jā yájī nū. Coto má snāā nū ánō táhán nú sīquī jā yájī nū iin jā jāni inī dē jā cuāchi cúu. Chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

¹⁶ Mā sáhá nú tiñu jā cāhān ji sīquī, vísō jínī maá nú jā íyó vāha.

¹⁷ Chi jā ndācu Yāā Dios tiñu nūū ō, nsūū sīquī nāsa cājī ō coho ó cúu, chi sa sīquī jā ná sáhá ó tiñu ndāā, de cundeē mānī ō jín táhán ó, de cusī inī ō sáhá Espíritu Santo.

¹⁸ De nchivī jā súcuán sáhá tiñu jā cúnī Cristo, chi cusī inī Yāā Dios jín ji, de suni jétúhún ndá nchivī ji.

¹⁹ Túsaá de ná cúndihvī inī ō cundeē mānī ō, tácuā jín űúcuán de chindeē táhán ó jín táhán ó jā cuja ó jín tūhun yā.

²⁰ De mā cuāha nú tūhun jā jín ndeyu yájī nū de snāā nū tiñu jā ní nsáhá Yāā Dios jín táhán nú. Chi ndāā chi íyó ndoo ndihi jā yájī ō, de

vísō súcuán de nduú vāha jā yájī nū ndeyu tú sáhá jín táhán nú jā suni cājī maá dē vísō jāni inī dē jā cuāchi cúu.

²¹ Vāha cā mā cājī nú cūñu, nī mā cōhó nú vino, de nī iin mā sáhá nú jā stívī ánō táhán nú, de quīvi dē cuāchi, de caca yátá dē nūū tūhun cándija dē.

²² De tú cándija nú jāā nduú ná cuá sáhá jā yájī nū, de súcuán cándija maá nú-ni nūū Yāā Dios. De nācā ndetū tēe jāā nduú sáhá jín ánō dē jā cuāchi cúu tú cājī dē coho dē.

²³ De tēe jā yájī iin jā jāni inī dē sanaā de stívī ánō dē, túsaá de sáhá dē cuāchi, chi nduú cándija dē jā íyó vāha jā yájī dē. Chi ndācá jā sáhá ó, de tú nduú cándija ó jā íyó vāha, de cuāchi cúu.

15

Jā ná sáhá ó jā cusī inī táhán ó

¹ De yóhó jā ní jija jín tūhun yā, cánuū jā coto ó nchivī jāā ncháha ca cuja jín tūhun yā, tácuā cándija vāha ji. De mā sáhá ó jā cusī inī maá ó-ni.

² Chi tá iin iin ó ná sáhá ó jā cusī inī táhán ó, tácuā quendōo vāha ji de cuja ji jín tūhun cándija ji.

³ Chi juni Cristo nduú ní nsáhá yā jā cusī inī maá yā, chi sa jā cusī inī Tatá yā. Chi súcuán cāhān tutū ī: Ndācá tūhun nāvāha jā ní ncāhān ndá nchivī sīquī ní, nī ndīvi sīquī maá sá, ncachī Cristo jín Tatá yā.

⁴ Chi ndācá tūhun jā ní jēcōsō nūū tutū ī jondē janahán, chi nī jēcōsō tácuā stēhēn nūū ō, de nihīn ō tūhun jā sáhá jā cuandeē inī ō de ndusī inī ō. De súcuán de cuhun inī ō ndācá jā vāha jā coo.

⁵ De maá Yāā Dios jā jēhe tūhun cuandeē inī jín tūhun ndusī inī, ná sáhá yā jā coo inuú inī ndá nú, tá cúu nūū cúnī Cristo Jesús.

⁶ De súcuán de iin-ni coo nú de inuú-ni cuu cāhān nū jā vāha ndasī Yāā cúu Yāā Dios, Tatá Jētohō ō Jesucristo.

*Jā ní jītē nuu tūhun vāha yā nūū
nchivī ndá cā nación*

⁷ Túsaa de cuetáhvī nú ndācá táhán nú, tá cúu nūū ní jetáhvī Cristo yóhó, tácu cunī nchivī jā vīi cúñáhnú Yāa Dios.

⁸ Chi cāhān nī jā ní nquiji Cristo Jesús, nī nsāhá yā ndācá tiñu jā quendōo vāha nchivī hebreo, tácu cundaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios nūū ndācá tatā ji janahán. De súcuán nī stéhēn Cristo jā squíncuu Yāa Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā.

⁹ De suni nī nquiji yā tácu nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cāhān ji jā vāha ndasí inī Yāa Dios jā cúndáhvī inī yā ji. Chi suha cāhān tutū īi:

Túsaa de cāhān sá jā vāha ndasí inī ní, cunī nchivī ndācá nación, de cata sá yaā jā chiñúhún sá ní.

¹⁰ De suha cāhān tucu tutū īi: Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, inuú ná cúsi inī nū jín nchivī maá yā.

¹¹ De cāhān tucu: Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, cāhān nū jā vāha ndasí inī Jētoho ō Yāa Dios.

De ndá ndóhó nchivī ndācá-ni ñuū, suni cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā.

¹² De suni nī ntee Isaías tūhun yáhá: Chījin tatā Isai quiji iin jā cuñáhnú, de ndacu yā tiñu nūū nchivī ndācá nación.

De ndá nchivī ñúcuán chi cuhun inī ji ndācá jā sāhá yā.

Cáchī tutū.

¹³ De maá Yāa Dios jā sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo, ná sáhá yā jā coo siī ndasí inī ndá nú jín jā coo ndeé inī nū sīquī jā cándija nú yā. De súcuán de cuhun téyí cā inī nū ndācá jā váha jā coo, sáhá poder maá Espíritu Santo.

¹⁴ Ñanī mánī, cúcáhnú inī nī jā vāha ndasí ndíhvī inī ndá nú jín tiñu váha, de vāha ndasí jicūhun inī nū, de cúu sndíhvī táhán inī nū.

¹⁵ De nī jani inī nī jā tee nī carta yáhá jā cāhān cājí nī jín ndá nú, tácu vīhí cā cuhun inī nū ndācá tūhun yáhá. Chi súcuán sáhá nī sīquī jā vāha inī Yāa Dios, de nī jēhe yā tiñu nūū nī

¹⁶ jā sáhá nī tiñu cúnī Jesucristo jā nācani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. De nācani nī tūhun vāha Yāa Dios nūū ji jā scácu yā ji. Súcuán sáhá nī tácu nchivī ndācá nación, cuu squívi nī ji ndahá yā jā cúu ji tá cúu iin jā sócō nī nūū yā jā cúsi inī yā jín. Chi nī nsāhá Espíritu Santo jā íyó ndoo íyó īi ji nūū yā.

¹⁷ Túsaa de sīquī jā cándija nī Cristo Jesús, de cúsi inī nī jā vāha sáhá nī tiñu cúnī Yāa Dios.

¹⁸ Chi mā cúu cāhān nī sīquī tiñu jā sáhá sava cā tēe, chi maá-ni sīquī nāsa nī jetíñú Cristo nduhū jā sáhá nī jā nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun Yāa Dios, mitan de jetáhvī ji nūū yā. Chi súcuán nī ncuu jín tūhun jā ní ncāhān nī jín tiñu jā ní nsāhá nī.

¹⁹ Chi nī nsāhá nī tiñu ñáhnú jā ndíso poder jā stéhēn jā cúñáhnú yā, de nī Iyo poder Espíritu Santo jín nī. De súcuán nī nacani ndihi nī tūhun nāsa scácu Cristo nchivī. De nī nacani nī jondē Jerusalén, jín ndihi ndācá ñuū, jín jondē níi región Ilirico.

²⁰ Súcuán cúu jā ní ndihvī inī nī nī nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī. De nī jēhēn nī nūū nchivī jāá nchāca ca cunī tūhun Cristo, chi nduú ní ncúu inī nī nacani nī nūū ndá nchivī jā ja nī jini ji tūhun nī nacani ndá cā tēe.

²¹ Chi sa nī nsāhá nī tá cúu nūū cāhān tutū īi:

Ndācá nchivī jāá nduú ní nquiji tūhun yā nūū ji, mitan chi cunī ji tūhun yā,

de ndācá nchivī jāá nduú ní jini cuitī tūhun yā, mitan chi jicūhun inī ji.

Cáchī tutū.

Jā ñúhún inī Pablo jā quíhín dē Roma

²² De jā ñúcuán cúu jā cuāhā vuelta nī ncutéñú nī, de nduú ní ncúu cuēē nī nūū ndá nú.

²³ De mitan chi nī ndihi tiñu nī ní cáhnú ndá región yáhá. De ja nī ncuu cuāhā cuīyā jā cúnī nī cuēē nī nūū nū.

²⁴ Túsaá de ñúhún inī nī cuēē nī nūū ndá nú tá yāha nī quíhín nī España. De ñúhún inī nī jā tá nī ncusi inī nī jā ní jini nī nūū ndá nú, ñúcuán de chindeé ndá nú nduhū jā quíhín cā nī.

²⁵ Sochi xihna cā Jerusalén quíhín nī quísiáha nī xūhún cuu ndá hermano jā íyó ñúcuán.

²⁶ Chi nchivī Macedonia jíin Acaya nī jani inī ndá ji jā caquín ji xūhún jā quíhín nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvi Jerusalén.

²⁷ Chi súcuan nī ncusi inī ndá ji nī nsáhá ji. De íyó vāha jā súcuan, chi ndá máá ji jā cúu ji nchivī ndá cā nación, ndíta ji jā sáhá vāha ji nchivī hebreo ñúcuán. Chi nchivī hebreo nī nsáhá jā ní nguenda tūhun Yāa Dios nūū ji jā quéndōo vāha ánō ji sáhá. Jā ñúcuán cánuú jā chindeé ji nchivī hebreo jā cándija jíin ndatíñú ñayiví yáhá.

²⁸ Túsaá de tá nī nsínu nī tiñu yáhá jā quísiáha nī xūhún yáhá nūū ji, ñúcuán de cuēē nī nūū ndá nú jā yāha nī quíhín nī España.

²⁹ De jíin vāha nī jā quivī cuēē nī nūū nū, de vāha ndasí quendōo nū jā nacani cā nī tūhun vāha Cristo nūū nū.

³⁰ Hermano, cáhān ndáhvi nī jíin ndá nú jā chindeé chítuu nū nduhū cācān táhvi nū jēhē nī nūū Yāa Dios síquī tiñu jā ndúcú ndéē nī. Súcuan sáhá ndá nú síquī jā cándija ó Jētohō ó Jesucristo, jíin síquī jā cúndáhvi inī ō táhān ó sáhá maá Espiritu Santo.

³¹ De cācān táhvi nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe región Judea jáa nduú cándija, jíin jā ná cúsi inī ndá

hermano Jerusalén jā quísiáha nī xūhún yáhá cuu ji.

³² De súcuan de tú cúnī Yāa Dios de cuēē nī nūū ndá nú, de cusii inī ō, de nanihín inī nī jā coo nī jíin ndá nú.

³³ De maá Yāa Dios jā jēhe tūhun ndeē tūhun sīi inī, ná cóo yā jíin ndá nú. Amén.

16

Jā cáhān Pablo jā sáhá ndeē inī ji

¹ De mitan de cáhān nī jíin ndá nú jā chindeé nú hermana Febe, chi cúu ña ñahan jā sátíñú síquī tūhun yā nūū nchivī cándija ñuū Cencrea.

² De cuetáhvi ndá nú ña tá cúu nūū cúnī maá Jētohō ō, chi súcuan cánuú sáhá ndá hermano cándija. De chindeé nú ña nā-ni cuá cúu jā jíin ñúhún ña, chi súcuan nī nchindeé maá ña cuāhā nchivī, de saá-ni jondē nduhū.

³ Cáhān ndá nú jíin Priscila jíin Aquila jā sáhá ndeē inī nduú dē, cáchi nī, chi chindeé táhān dē jíin nī síquī tiñu Cristo Jesús.

⁴ Chi tá nī íyo tūndóhó jā cuū nī nícu, de nī nchundeé inī nduú dē nī nducú dē modo scácu dē nduhū, visō suni cuū maá dē nícu. De nácuetáhvi nī nūū nduú dē, de nsūú vāchi nduhū-ni, chi saá-ni ndācá grupo nchivī jā cándija ndācá nación.

⁵ De suni cáhān ndá nú jíin ndá nchivī cándija jā ndútútú vehe dē, jā sáhá ndeē inī ji, cáchi nī. De cáhān nū jā sáhá ndeē inī Epeneto, tēe jā mānī nī jíin. Chi región Acaya de maá dē cúu jā ní ncandija xihna cā nūū Cristo.

⁶ Suni cáhān ndá nú jā sáhá ndeē inī María, ñahan jā ní nsatíñú ndasí mähñú ndá nú síquī tūhun yā.

⁷ De cáhān nū jā sáhá ndeē inī Andrónico jíin Junias, nduú tēe jā cúu táhān ñuū nī jā ní nchihī nī jíin dē vecāa. De ndá apóstol chi jétuhún dē nduú tēe jiñā, de xihna cā dē nī ncandija Cristo nsūú cā maá nī.

⁸ Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Amplias, tēe jā mānī nī jín, chi cándíja dē Jētohō ō.

⁹ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Urbano, tēe jā chindeé táhán jín ó sīquī tiñu Cristo Jesús, de saá-ni Estaquis, tēe jā mānī nī jín.

¹⁰ Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Apeles, tēe jā ní stéhēn jā cándíja nīhin dē Cristo, de suni sūcuán cāhān nū jín nchivī vehe Aristóbulo.

¹¹ Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Herodión, tēe cúu táhán ñuū nī. De saá-ni nchivī vehe Narciso jā cándíja maá Jētohō ō.

¹² De suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Trifena jín Trifosa, ndúū ñahan jā sátiñú sīquī tūhun maá Jētohō ō. De suni sāhá ndeé inī Pérsida, hermana jā mānī ō jín, chi suni nī nsatíñú ndasí ña sīquī tūhun Jētohō ō.

¹³ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Rufo, tēe jā jétuhún ndá nchivī jā vāha cándíja dē maá Jētohō ō. De suni sūcuán cāhān nū jín naná dē, de maá ña suni nī jito ña nduhū modo jā naná nī cúu ña.

¹⁴ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Asíncrito jín Flegonte jín Hermas jín Patrobas jín Hermes jín ndá hermano jā ndeé jín dē.

¹⁵ De suni sūcuán Filólogo jín Julia jín Nereo jín cuāha dē, jín Olimpás jín ndihi hermano cándíja jā ndeé jín ndá dē.

¹⁶ De tá cāhān jítáhán nú, de yíñuhún techuhú nú ndahá ji. De ndácá grupo nchivī cándíja nū Cristo, cāhān ji jā sāhá ndeé inī ndá nú.

¹⁷ De cāhān ndāhvī nī jín ndá nú, hermano, jā coto nú maá nú nū nchivī jā cútuco inī de ndúcú stívī táhán jín tūhun jāá nduú quétáhán jín jā ní ncutūha ndá nú. De cujiyo ndá nú nū ndá ji.

¹⁸ Chi nchivī sūcuán, nduú sāhá ji tiñu cúnī maá Jētohō ō, chi maá-ni jā ndíhvī inī ji sīquī jā cají ji. De

vīxī ndasí yuhú ji jín tūhun jā cāhān ndá ji, de sūcuán stāhvī ji nchivī jāá nduú jínī vāha.

¹⁹ De ndá maá nú chi jā jínī ndihi nchivī nāsa vāha jétáhví nú nū yā, de jā ñūcuán cúsiī inī nī. De cúnī nī jā coo listo vāha nú sāhá nú tiñu vāha, de mā sāhá nú tiñu néhén.

²⁰ De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ñamā sāhá yā jā cundeé ndá nú sīquī tächī cúñáhnú jā cúu Satanás. De ñúhún inī nī jā Jētohō ō Jesucristo ná sāhá yā jā vāha ndá ndóhó.

²¹ Sāhá ndeé inī ndá nú, cáchī Timoteo, tēe jā chindeé táhán jín nī sīquī tūhun yā. De suni sūcuán cāhān ndá táhán ñuū nī Lucio jín Jasón jín Sosípater.

²² De nduhū jā nání Tercio, jā tēe nī carta yáhá jā cāhān Pablo, suni cāhān nī jā sāhá ndeé inī ndá nú jā cándíja nú Jētohō ō.

²³ De Gayo, tēe jā ní jéhe núú vehe nū ndeé nduhū jā cúu Pablo, cāhān dē jā sāhá ndeé inī ndá nú. De suni jéhe núú dē vehe nū ndácá nchivī cándíja. De suni sūcuán cāhān Erasto, tēe cúu tesorero ñuū yáhá, de suni sūcuán cāhān hermano Cuarto.

²⁴ De ñúhún inī nī jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sāhá yā jā vāha ndá ndóhó. Amén.

Tūhun sándíhí jā cāhān jā cúñáhnú ndasí yā

²⁵ De mitan de ná cāhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Chi maá yā cuu sāhá yā jā cuiñi nīhin cá ndá nú jín tūhun jā scácu yā ndóhó jā nácani nī, jín tūhun Jesucristo jā stéhēn nī. Chi sūcuán nī stéhēn Yāa Dios tūhun yuhū yā jā ní nchiyuhū ní cání jondē ncháha ca jēcōo ñayíví.

²⁶ Sochi mitan de ja nī nquenda nijín. Chi jín tutú ī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī jītē nuu tūhun yuhū yáhá nū nchivī ndácá nación, tácuca cándíja ji de cuetáhví

ji. Chi Yāā Dios jā tēcū nīí cání,
súcuán nī ndacu yā tiñu.

²⁷ De nīí cání ná cáhān ō jā
cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī tiñu
jā ní nsāhá yā jín Jesucristo. Chi
mátúhún yā-ni íyó de ndíchí ndasí
yā. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NDA NCHIVI NUU CORINTO

¹ Maá nī cúu Pablo, de nī ncana Yāā Dios nduhū jā cúu nī apóstol Jesucristo. Chi sūcuán nī jētahān inī yā nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndūū nī jīn hermano ō Sóstenes

² té nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī ñū Corinto jā cándíja nú Yāā Dios. Chi cúu ndá nú nchivī maá yā, chi yíhí nú ndahá Cristo Jesús. Chi nī ncana Yāā Dios ndá nú jā coo ndoo coo iī nū nū yā. De nī ncana yā ndá nú jondē jīn ndá cá nchivī jā nácunehen jī maá Jētohō ō Jesucristo, ní-ni cúu nū íyó ndá jī. Chi Jētohō ndācá ó jīn ndá jī cúu yā.

³ De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāā Dios jīn Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cá yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Cristo cúu jā sáhá ndācá jā váha yóhó

⁴ De níní nácuetáhvī nī nū Yāā Dios jā síquī ndá nú, chi jā jīn Cristo Jesús nī nsáhá yā jā váha ndá nú.

⁵ Chi yíhí nú ndahá Cristo, de jā ñúcuán nī nsáhá Yāā Dios jā íyó cuicá ndá nú jīn ndācá tūhun yā, chi jícūhun váha inī nū, de cúu nācani nú.

⁶ Chi sūcuán cúu jā íñi nīhin ndá nú jīn tūhun Cristo jā ní nacani ndá nī nū nū.

⁷ De sūcuán de nduú cúmanī nī iin táhvī jā jéhe yā jā cuu ánō ndá nú juni ndétu nú quivī jā nenda nijīn Jētohō ō Jesucristo.

⁸ De maá yā chi sáhá yā jā cuiñi nīhin ndá nú jondē jīnu quivī, tácuā mā cóo cuāchi síquī nū quivī jā nenda Jētohō ō Jesucristo.

⁹ Chi squíncuu Yāā Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā, de nī ncana yā ndá nú tácuā cunī táhān nú jīn Sēhe yā, Yāā cúu Jētohō ō Jesucristo.

Síquī jā má cóo siī inī jī táhān jī

¹⁰ Hermano, jondē jīn sívī Jētohō ō Jesucristo cáhān ndāhvī nī jīn ndá nú jā inuú-ni natúhún ndá nú jīn táhān nú, de mā cóo siī inī nū, chi sa váha inuú coo inī ndá nú jīn ndācá jā jáni inī nū.

¹¹ Sūcuán cáhān nī, ñanī mánī, chi nī ncachī tūhun ndá nchivī vehe Cloé nū nī jā tétáhān ndá nú.

¹² Chi tá iin iin nú siīn siīn cáhān nū: Nduhū chi jīn Pablo íñi nī, cáhān sava nú. De sava cá nū: Nduhū chi jīn Apolos. Nduhū chi jīn Pedro. Nduhū chi jīn Cristo. Cáhān ndá nú.

¹³ De jā cáhān ndá nú sūcuán, ¿de á jáni inī nū jā siīn siīn Cristo cúu jā nācani ndá nī tūhun? ¿De á nduhū jā cúu Pablo nī jīhí yīcā cruz jā jéhe ndá nú? ¿De á jīn sívī nduhū nī jenduté ndá nú?

¹⁴ Nduú cuitī. De cútahvī nī nū Yāā Dios jāá nduú cuāhā ndá nú ní scuénduté nī, chi vāchi Crispo jīn Gayo-ni,

¹⁵ tácuā mā cáhān nī iin nú jā jīn sívī nī nī jenduté nú.

¹⁶ De cáta núcūhun inī nī jā suni nī scuénduté nī Estéfanos jīn nchivī vehe dē. De sanaā de sūcuán-ni cúu nchivī jā ní scuénduté nī, jáni inī nī.

¹⁷ Chi nduú ní ntétíñú Cristo nduhū jā scuénduté nī, chi sa jā nacani nī tūhun jā scācu yā nchivī. De nduú ní ndúcú nī jā stéhēn nī nū nū iin modo ndíchí jā má jícūhun inī nū, chi tú sūcuán de mā cúu jícūhun váha inī nū tūhun jā ní jīhí Cristo yīcā cruz nícu.

Jīn Cristo nī stéhēn Yāā Dios poder yā jīn tūhun ndíchí yā

¹⁸ De tūhun jā ní jīhí yā yīcā cruz jā scācu yā nchivī, chi tūhun naā cuitī cúu nū ndá nchivī jā cuāhān nū tūhū táhvī. Sochi ndá máá ó

jā cuāhān ō nūū cācu ó, chi jínī ō jā tūhun Yāa Dios jā ndiso poder cūu.

¹⁹ Chi súcuan yósō nūū tutū ī jā ní ncāhān Yāa Dios:

Ná snāā nī tūhun ndíchí jā cáhān nchivī ndíchí cuenta ñayiví yáhá,

de mā cuetáhvi nī tūhun cáhān ndá nchivī jā jāni inī jā jínī vāha.

Ncachī yā.

²⁰ ¿Túsaá de ní cuetíñú ndá tēe ndíchí cuenta ñayiví yáhá, jín ndá tēe stēhēn tutū, jín ndá tēe jā nānducú vāha sīquī ndá jā stēhēn nchivī ñayiví? Chi ndācá tūhun ndíchí cuenta ñayiví yáhá, nī ncāhān Yāa Dios jā tūhun naā cuitī cūu.

²¹ Chi ndíchí ndasí sáhá Yāa Dios. Chi ndá tūhun ndíchí jā jínī nchivī ñayiví, nī ncachī yā jāá nduú jétíñú jā cunī ji nāsa Yāa cūu yā. Nūcuán de nī jētahān inī yā jā jín tūhun yā jā nācani ndá nī de scācu yā nchivī cándija, vísō jāni inī nchivī ñayiví jā tūhun naā cuitī cūu.

²² Chi nchivī hebreo, maá-ni jā cūnī ji jā sáhá Yāa Dios cuāhā tiñu ñáhnú jā stēhēn poder yā. De nchivī griego chi maá-ni sīquī tūhun ndíchí cūu jā ndíhvī inī ji.

²³ Sochi ndá máá nī chi sa nācani nī tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz jā scācu yā nchivī. De tūhun yáhá sáhá jā cūyichī inī nchivī hebreo, de nchivī ndá cā nación chi jāni inī ji jā tūhun naā cuitī cūu.

²⁴ Sochi ndá nchivī jā ní ncana yā jā ní nquīvi ndahá yā, vísō nchivī hebreo á nchivī griego, chi jínī ji jā jín Cristo nī stēhēn Yāa Dios poder yā jín tūhun ndíchí yā.

²⁵ Chi tūhun Yāa Dios jā cáhān nchivī jā tūhun naā cuitī cūu, ndíchí ndasí cā nsūú cā tūhun ndíchí nchivī. De jāni inī nchivī jāá nduú nā poder yā tá nī jīhī Jesús jā scācu yā yóhó, de nduú chi téyí ndasí cā poder yā nūcuán nsūú cā poder nchivī.

²⁶ Hermano, ndá máá nú cūu jā ní ncana yā ní nquīvi nú ndahá yā.

De cundéhé ndá nú jāá nduú íyó cuāhā nū jā ndíchí jín tūhun ñayiví, de nī nduú íyó cuāhā nū jā tátúnī, de nī nduú íyó cuāhā nū jā cūu sēhe nchivī cūñáhnú.

²⁷ Chi sa nī nacāji Yāa Dios ndācá jā cáhān nchivī ñayiví jāá nduú ndíchí cuitī, tácuā coo tūhun canoō nūū ndācá jā ndíchí. De nī nacāji yā nchivī jāá nduú téyí inī ñayiví, tácuā coo tūhun canoō nūū nchivī téyí.

²⁸ De suni nī nacāji yā ndācá jāá nduú cūñáhnú inī ñayiví, jín ndācá jā sáhá jēhe inī ji nūū, jondē jín ndācá jā jāni inī ji jāá nduú tiñu, tácuā snúu yā ndācá jā cūñáhnú inī ñayiví.

²⁹ Súcuan nī nsāhá yā tácuā nī iin nchivī mā cūū sáhá téyí ji maá ji nūū yā.

³⁰ Sochi ndá máá nú chi nī nsāhá Yāa Dios jā inuū-ni cūu nú jín Cristo Jesús. Chi jondē nūū maá yā nī nūhīn ō tūhun ndíchí, de nī sndáhvā yā cuāchi ó, de nī nsāhá yā jā íyó ndoo íyó ī ō nūū yā, chi nī scācu yā yóhó.

³¹ Túsaá de ná cóo tá cūu nūū cáhān tutū: Tú iin nchivī cūnī ji cutéyí ji, de ná cutéyí ji sīquī jā ní nsāhá maá Jētoho ō jēhē ji, cáchi.

2

Jā nācani Pablo tūhun jā ní jīhī Cristo

¹ De nduhū, hermano, tá nī jēē nī nūū ndá nú jā nācani nī tūhun ndāā Yāa Dios, de nduú nī nācani nī tūhun ndíchí jā má jícūhun inī nū.

² Chi tá nī īyo nī jín nú de nduú nā incā tūhun ní ndúcú nī jā cachī tūhun nī nūū nū, chi maá-ni tūhun Jesucristo jā ní jīhī yā yīcā cruz jā scācu yā yóhó.

³ De tá nī jēē nī nūū ndá nú, chi nduú nā fuerza ni, de yúhú nī, de quísi nī.

⁴ De tá nī nācani nī tūhun nūū ndá nú, chi nsūú jín tūhun ndíchí nchivī ñayiví ní scándija nī ndá nú, chi sa

jíin poder maá Espíritu Yāa Dios nī stéhēn ni nūū nū,

⁵ tácuā mā cuiñí nū sīquī tūhun ndíchí jā cáhān nchivī, chí sa cuiñi nū sīquī poder Yāa Dios.

Jíin Espíritu de stéhēn Yāa Dios nāsa Yāa cúu yā

⁶ De ndāā chí ndíchí cáhān ndá nī jíin ndá nchivī ja nī jija jíin tūhun jā cándija ji yā. Sochí nsūū tūhun ndíchí jā íyó inī ñayiví yáhá, de ni nsūū tūhun ndíchí jā cáhān ndá tēe cúñáhnú ñayiví yáhá, chí ndá tēe ñúcuán chí yáha-ni jā cúñáhnú dē.

⁷ Chí tūhun jā cáhān ndá nī cúu tūhun ndíchí maá Yāa Dios jā ní nchiyuhū. Chí tūhun ndíchí ñúcuán jā ní íyo yuhū, chí nī jaquīn Yāa Dios jondē ncháha ca jēcōo ñayiví, tácuā cācu ó jā cutecū ō níí cání sáhá tūhun ñúcuán.

⁸ Chí ní iin tēe jā cúñáhnú inī ñayiví yáhá, nduú ní jícūhun inī dē tūhun ndíchí ñúcuán. Chí tú ní jícūhun inī dē nícu, de mā cáhni cuiñi dē maá Jētohō ō, Yāa jā vīi cúñáhnú.

⁹ Chí cúu tá cúu nūū cáhān tutū īi: Ndācá jā ní nsáhá tūha Yāa Dios jā cuu nchivī jā mānī jíin yā, ni iin ñúcuán nduú ní jínī jínúū nchivī, de ni nduú ní jínī jíin sóho ji, de ni nduú ní nquíji jā súcuán cani inī ji.

Cáchī tutū.

¹⁰ Sochí ndá máá ó chí nī stéhēn Yāa Dios ndá ñúcuán nūū ō jíin Espíritu Santo yā. Chí maá Espíritu jínī vāha yā de stéhēn yā ndihī, chí jondē ndācá tūhun ndíchí cā maá Yāa Dios.

¹¹ Chí ní iin nchivī mā cúu cunī ji nāsa jáni inī incā nchivī, chí maá ji-ni jíin ánō ji cúu jā jínī. De suni súcuán ni iin nchivī nduú jínī ji nāsa jáni inī Yāa Dios, chí maá-ni Espíritu Yāa Dios cúu jā jínī.

¹² De maá ó chí nī nihīn ō Espíritu ñúcuán jā vāji nūū Yāa Dios, de nduú jáni inī ō tá jáni inī nchivī ñayiví. De jā ñúcuán cúu jā jícūhun

inī ō nāsa nī nsáhá Yāa Dios jā vāha yóhó sīquī jā vāha inī yā.

¹³ De suu sīquī ndācá yáhá cúu jā cáhān ndá nī, de nsūū jíin tūhun jā stéhēn nchivī ndíchí, chí sa jíin tūhun jā stéhēn maá Espíritu. Chí stéhēn ndá nī tūhun Espíritu nūū ndá nchivī jā névāha Espíritu.

¹⁴ Sochí nchivī jāá nduú névāha Espíritu Yāa Dios, nduú jétáhvī ji ndá tūhun jā vāji nūū Espíritu, chí jáni inī ji jā tūhun naā cuiñi cúu. De mā cúu jícūhun inī ji, chí nduú névāha ji maá Espíritu jā sáhá jā jícūhun inī ji.

¹⁵ De nchivī jā névāha Espíritu, chí jícūhun inī ji nāsa íyó ndihī-ni. De nchivī ñayiví mā cúu jícūhun inī ji nāsa nchivī cúu nchivī ñúcuán.

¹⁶ Chí cáhān tutū īi: ¿Ní iin cuu cunī nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿De ní iin cuu stéhēn nūū yā? Ni iin mā cúu. Cáchī tutū. De vísō súcuán de maá ó chí jáni inī ō tá cúu nūū jáni inī Cristo.

3

Jā chíndeé táhān ndá dē jā sáhá dē tiñu Yāa Dios

¹ De nduhū, hermano, nduú ní ncúu cáhān ní jíin ndá nú tá cúu nūū cáhān ni jíin nchivī jā jíca jíin Espíritu. Chí sa nī ncāhān ni tá cúu nūū cáhān ni jíin nchivī jā cáta jíca jíin modo maá. Chí cúu ndá nú tá cúu sūchí lúli jāá ncháha ca cuja nú jíin tūhun Cristo.

² Nī stéhēn ni jāá nduú vjín nūū ndá nú, chí cúu nú tá cúu sūchí lúli jā cáta jáxīn cā. De nduú ní ncāhān ni jíin nú tūhun vjín jā cúu tá cúu jā cājī jā yājī nchivī ja nī jija, chí ncháha ca quenda nú jíin jondē saá. De mitan suni ncháha ca quenda nú jíin.

³ Chí cáta jíca cā ndá nú jíin modo nēhēn maá nú. Chí cúcuásūn inī ndá nú, de cánaá nú, de cúsin inī nū. Túsaá de cúu ndá nú tá cúu nchivī ñayiví jā jíca jíin modo nēhēn maá.

⁴ Chi iin nú cáhān: Nduhū chi jín Pablo íñi nī. De incā nū cáhān: Nduhū chi jín Apolos. De súcuán cúu jā jíca ndá nú jín modo nēhén maá nú.

⁵ ¿De ní iin cúu nduhū, de ní iin cúu Apolos túsaá? Vāchi mozo-ni cúu ndūū nī nūū Yāā Dios, de nī jetíñū yā nduhū tácuca candíja ndá nú maá Jētohō ō. Chi tá iin iin nī nī nsāhá tiñu nāsa nī Jēhe maá Jētohō ō nūū nī.

⁶ Nduhū chi modo jā ní jaquín nī tūhun yā inī ánō nū, de Apolos chi modo jā ní nchuhun dē ndute, cúu jā ní stéhēn cā dē nūū ndá nú. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní scuáhnu tūhun inī ánō nū.

⁷ Túsaá de nduú ná cúu sáhá tēe jā jáquín, de saá-ni tēe jā chúhun ndute, chi sa maá Yāā Dios cúu jā scuáhnu.

⁸ De tēe jáquín jín tēe chúhun ndute, iin-ni cúu dē. De ndācā dē chi cuāha yā yāhvi dē nāsa tiñu nī nsāhá iin iin dē.

⁹ Chi ndá nduhū chi cúu nī tēe chindee táhān jā sáhá nī tiñu Yāā Dios. De ndá ndóhó cúu tá cúu itū maá Yāā Dios jā sátiñū yā jín. De suni tá cúu iin vehe jā sáhá Yāā Dios cúu ndá nú.

¹⁰ De nduhū chi cúu nī tá cúu iin maestro albañil jā ní ntavā nī cimientto vehe ñúcuán, cúu jā ní scándíja nī ndá nú. De incā dē sāmā dē sīquī, cúu jā stéhēn cā dē nūū nū. Túsaá de tá iin iin dē ná cóo cuidado dē nāsa sāmā dē sīquī.

¹¹ De Jesucristo cúu cimientto vehe ñúcuán, de ní iin mā cūú tavā incā cimientto, chi maá yā cúu jā ní sndáhvā cuāchi ó.

¹² De ndācā nchivī cándíja, chi sáhá ji vehe sīquī cimientto ñúcuán, de á jín ndatíñú váha tá cúu oro á plata á yūū luu, á jín jā ñamā naā, tá cúu ñutun á itē á ndáyóho.

¹³ De natūu tiñu jā ní nsāhá iin iin ji, tú nāsa nī ndihvī inī ji sīquī maá yā. Chi maá quivī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu nchivī, suu quivī ñúcuán natūu cáji tiñu ji. Chi jín

ñuhūn quiiji quivī ñúcuán, de modo tá sáhá ñuhūn jā téñuhūn ndācā jā cúu cāyū, suni súcuán coto túnī yā tiñu iin iin ji.

¹⁴ De tú nduú ní ncāyū tiñu jā ní nsāhá ji sīquī cimientto, de nīhīn ji táhvī ji.

¹⁵ Sochi tú nduú ní ndihvī inī ji jín tiñu yā, de mā nīhīn ji táhvī ji, chi modo jā cāyū tiñu ji. Sochi maá ji chi cācu ánō ji, vísō modo ja ñatin cāyū ji nūū yáñuhūn.

¹⁶ ¿A nduú jínī ndá nú jā cúu nú tá cúu templo Yāā Dios, chi ndéē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū?

¹⁷ De tú iin nchivī stívī ji templo Yāā Dios, de stánū táhvī yā nchivī ñúcuán. Chi ndoo ndasí íyó templo yā, de suu cúu ndá máá nú.

¹⁸ Nī iin nú mā stáhvī nú maá nú jín jā jáni inī nū. Tú iin nchivī jáni inī ji jā ndíchí ji jín ndá tūhun ñayiví yáhá, de váha cā ná siáá ji, tácuca coo ndíchí ndíja ji jín tūhun maá yā.

¹⁹ Chi tūhun ndíchí jā íyó inī ñayiví yáhá, tūhun naā cuítī cúu nūū Yāā Dios. Chi cáhān nūū tutū ī: Nchivī ndíchí cuenta ñayiví chi nátiin yā ji sīquī ndācā tūhun ndíchí ji jā jásī ji nūū tūhun yā, cáchī.

²⁰ De cáhān tucu tutū: Maá Jētohō ō jínī yā ndācā jā jáni inī nchivī ndíchí, chi maá-ni jā jáni cāhá inī ji, cáchī.

²¹ Túsaá de ní iin nú mā cutéyíí nú jā sīquī ní iin tēe ndíchí. Chi cuenta ndá máá nú cúu ndihī-ni.

²² Cúu Pablo, cúu Apolos, cúu Pedro jā stéhēn ndá dē nūū nū. Cúu ndihī jā íyó inī ñayiví, jā íyó mitan jín jā coo. De vísō tú cutecū nū á cuū nū, de ndihī-ni cúu cuenta ndá nú.

²³ De ndá máá nú cúu cuenta Cristo, de Cristo cúu cuenta Yāā Dios.

4

Jā sátiñú ndá apóstol sīquī tūhun yā

¹ Túsaá de canī inī ndá nú jā mozo-ni cúu ndá nī nūū Cristo,

jā ní ntetiñú yā nduhū jā stéhēn ni tūhun Yāa Dios jā ní nchihuhū jondē janahān.

² De ndāa chi tēe jā sátiñú sīquī ñúcuán, iyó responsable tá iin iin dē jā squíncuu vāha dē.

³ De nduhū chi nduú sáhá nī cuenta tú nánducú ndá nú sīquī ni nāsa sáhá nī, á tú nánducú nchivī jā cúñáhnú inī ñayiví. De juni maá nī chi nduú nánducú nī sīquī maá nī.

⁴ Chi vísō jínī ni jín ánō ni jāa nduú nā cuāchi nī, sochi nsūú ñúcuán cúu jā quéndōo ndāa nī, chi maá Jētohō ō cúu jā jito túnī nduhū.

⁵ Túsaá de mā nánducú ndá nú sīquī tiñu táhán nú, chi tá quenda maá quiví sá de cunī nū. Chi jondē tá ndiji maá Jētohō ō, de nastúu nijin yā ndācá tiñu jā yíyuhū nū neē, de stéhēn nijin yā ndācá jā jani inī nchivī jín ánō ji. Ñúcuán de maá Yāa Dios cuetúhún yā tá iin iin ji nāsa nī nsáhá ji.

⁶ Hermano, ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni tácuā quéndōo vāha ndá nú. De nī ncachī ni jā maá nī jín Apolos, chi mozo-ni cúu nduú ni nū yā, de súcuán cúu nī iin ejemplō nū ndá nú. De cāhān ni jā súcuán cúu nī, tácuā cutūha nú canī inī nū maá-ni tá cúu nū cāhān tutū ī. Chi mā sáhá vixi nū jā cuetúhún nú iin tēe jā stéhēn, de incā dē nduú.

⁷ ¿De nūcu cutéyí ndá nú nū táhán nú túsaá? ¿De nā cuá iyó nū ndá nú jāa nduú ní ncutahvī nū nū yā? De tú jā ní ncutahvī nū cúu, ¿de nūcu sáteyí ndá nú maá nú jā modo jāa nsūú jā ní ncutahvī nū cúu?

⁸ Va ja nī ncucuicá ndá nú, de ja névāha nú ndihi, jani inī nū túsaá. De ja tátunī ndá máa nú, de nī nduú cā jini ñúhún nú nduhū, jani inī nū. Nduú vāha jā súcuán cutéyí ndá nú. De nācā vāha de tú jā tátunī ndija ndá nú nícu, tácuā va suni cuāha nú tūhun jā tátunī ndá nī jín nú túsaá.

⁹ De iyó tá jani inī nī jā ndá nduhū jā cúu apóstol, chi nī nsáhá Yāa Dios

jā cúu ndá nī modo tēe núu cā nū nchivī, modo tēe jā ní ncundaā jā cuú dē. Chi ní ñayiví jín andiví ndéhé vāha nū nī, cúu ndá ángel jín nchivī.

¹⁰ Chi jā sīquī Cristo de cāhān ndá ji jā tēe naā cúu ndá nī. De ndá ndóhó chi va ndíchí nú jín tūhun Cristo, jani inī nū. De ndá nduhū chi nduú nā fuerza ni, de ndá ndóhó va iyó fuerza nū, jani inī nū túsaá. De ndá ndóhó chi iyó yíñuhún nchivī nū nū, sochi nū ndá nduhū chi sáhá jéhe inī ji.

¹¹ Níi cáni jā vāji ndá nī de jīhī nī sōco jondē mitan. De yíchí ndá nī ndute, de cúmanī sahma nī, de nduú sáhá vāha nchivī jín nī, de nī nduú nā vehe névāha ndá nī.

¹² De nihin sátiñú ndá nī jín ndahá nī. De cāhān nāvāha ji nū ndá nī, sochi cāhān vāha nī jín ndá ji. De jínī ūhvī ji ndá nī, sochi jéndē inī nī.

¹³ De cāhān nēhén ji sīquī ndá nī, sochi cāhān mānī nī jín ji. De cúu ndá nī tá cúu yācá inī ñayiví, de squéne yichí ji nduhū jondē mitan.

¹⁴ De nsūú jā tēe nī yáhá jā cucanoō nū, chi sa jā sndíhvī inī nī ndá nú, chi cúu ndá nú modo sēhe nī jā mānī nī jín.

¹⁵ Chi vísō ná cóo ūxī mil tēe jā stéhēn tūhun Cristo nū nū, sochi iin-ni tatá nú iyó. De nduhū cúu modo tatá ndá nú, chi nī scándija nī ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo Jesús jā scácu yā yóhō.

¹⁶ Túsaá de cāhān ndāhvī nī jín nú jā ndacu ndá nú nduhū.

¹⁷ De jā ñúcuán cúu jā ní ntají nī Timoteo cuēē dē nū ndá nú. Chi cúu dē modo sēhe nī jā mānī nī jín dē, de squíncuu vāha dē nū maá Jētohō ō. De maá dē nachuhun inī ndá nú nāsa jica nī jā cándija nī Cristo, jín nāsa stéhēn ni nū ndá grupo nchivī cándija ndācá lado.

¹⁸ Sochi sava nú chi sáhá téyí nú maá nú, chi jani inī nī jā má cuēē cuitī nī cā nū nū.

¹⁹ De nduú chi ñamā cuēē ni nūū ndá nú de tú súcuán cúnī maá Jētohō ō. Nūcuán de nanducú nī sīquī ndá tēe jā cútéyí, de mā sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān dē-ni, chi sa coto túnī ni dē de tú cuu squíncuu dē.

²⁰ Chi jā tátúnī Yāā Dios nūū ō, chi nsūū jā cáhān ō-ni cúu, chi jínī ñúhún jā cundiso poder tūhun cáhān ō jínī tiñu sáhá ō.

²¹ ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú? ¿A jā cuxeēn ni nūū nū tá cuēē ni, sīquī jāá nduú nácani inī nū, á jā nacani inī nū de cuēē ni jínī tūhun cundáhvi inī jínī tūhun vitá inī?

5

Jā sáhá ndāā Pablo sīquī iin cuāchi

¹ De nī nīhīn ni tūhun jā jíca ndiī iin tēe jā íyó mähñú ndá nú, chi ndéca dē naná úū dē. De xēēn ndasí sáhá tēe jīñā, chi juni nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios, nduú sáhá jī súcuán.

² De vísō súcuán de sáhá téyí ndá nú maá nú. Vāha cā jā cucuécá ndasí inī nū. De cánuú jā tavā nū tēe jā sáhá cuāchi ñúcuán ná quéē dē mähñú ndá nú.

³ De nduhū vísō nduú íyó nī jínī ndá nú, sochi modo jā íyó nī jínī nú cúu jā ñúhún inī ni ndá ndóhó. De ja nī nsáhá ndāā ni sīquī tēe jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán, chi tá-ni cúu jā íyó nī jínī ndá nú cúu.

⁴ Túsaá de ndutútú ndá nú, de maá Jētohō ō Jesucristo coo yā jínī nú. De nduhū chi modo jā coo nī jínī nú, chi ñúhún inī ni ndá nú. De poder maá Jētohō ō Jesús suni coo jínī nú.

⁵ De ná chíhi ó tēe jīñā ndahá Satanás, tácuá ná ndóho yiqui cúñu dē, de nacani inī dē de cācu ánō dē quīvī jā ndiji Jētohō ō Jesús.

⁶ Nduú vāha jā sáhá téyí ndá nú maá nú. ¿A nduú jínī nū tūhun jā cáhān suha? Vísō jacū-ni levadura de ndāā nū ñujan sáhá, cáchī.

⁷ Túsaá de tavā ndá nú tēe jīñā tá cúu nūū squéne nú levadura jā ní ntívī. De súcuán de cuu ndá nú modo pan jā cúvāha jínī ñujan jée jāá nduú nā levadura yíhí, jā yájī ndá jī vico pascua. De suu súcuán cúu ndija ndá nú. Chi ja nī jīhī Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, chi cúu yā modo ticāchí pascua jā ní jīhī jā jēhē ō.

⁸ Túsaá de ná núcūhun inī ō nāsa nī ncuu vico ñúcuán, de ná cóo ndaā ndija ánō ō, de suu cúu tá cúu pan jāá nduú nā levadura yíhí. De mā sáhá ó tiñu néhén jínī tiñu téhén jā cúu tá cúu levadura jā ní ntívī.

⁹ Nūū incā carta jā ní ntee nī nūū ndá nú nī ncāhān ni jā má quívi nduū nū jínī nchivī jíca ndiī.

¹⁰ Sochi nduú ní ncáchī nī jā má quétáhán cuítī nū jínī ndá nchivī jāá nduú cándíja jā jíca ndiī, jā ndíyo inī, jā cuíhná, jā chíñúhún ídolo. Chi tú súcuán de jínī ñúhún quee nū inī ñayíví nícu, chi nduú nā incā modo jā cujíyo nū nūū jī chi ndēē ō ñayíví jínī jī.

¹¹ Chi sa nī ncachī nī jā má quívi nduū nū jínī ndá máá nchivī jā cáhān jī jā cúu jī hermano, de tú jíca ndiī jī, á ndíyo inī jī, á chíñúhún jī ídolo, á sátúhún jī, á jínī jī, á cuíhná jī. De nī mā cājī cuítī nū stāā jínī nchivī jā sáhá súcuán.

¹² Chi nsūū tiñu nī cúu jā sáhá ndāā ni sīquī nchivī jāá nduú íñī jínī ó. Yāā Dios cúu jā sáhá ndāā sīquī jī.

¹³ Sochi nchivī jā íñī jínī ndá nú chi cánuú jā sáhá ndāā nū sīquī jī. Túsaá de cánuú jā tavā ndá nú tēe jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán jā íyó dē mähñú ndá nú, ná quíhīn dē.

6

Jā má cáquīn jī cuāchi sīquī táhán jī nūū justicia jāá nduú cándíja

¹ De tú táhán nú jā cándíja nī nsáhá cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu jēhēn ndá nú jínī dē nūū justicia jāá nduú cándíja? ¿De nūcu nduú

sáhá ndāā ndá nú nūū táhán nú já cándíja Yāā Dios?

² ¿A nduú jínī nū jā nchivī cándíja Yāā Dios chí iin quívi de sáhá ndāā jī tiñu nchivī ñayiví? De tú iin quívi sáhá ndāā ndá nú tiñu nchivī ñayiví, ¿de á mā cūū sáhá ndāā nū mitan sīquī iin cuāchi lulí já sáhá ndá táhán nú?

³ ¿A nduú jínī nū jā iin quívi de sáhá ndāā ō jondē tiñu ndá ángel andiví? De nā oncā cúu tiñu ñayiví yáhá já má cūū sáhá ndāā ō.

⁴ Túsáá de tú táhán nú sáhá dē iin cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu jéhén ndá nú sa nūū ndá tēe jáá nduú cúu dē táhán nchivī cándíja já sáhá ndāā dē cuāchi nú?

⁵ Súcuán cáhán nī tácuā cucanoō ndá nú. ¿A nduú íyó nī iin tēe jícūhun inī māññú ndá nú já cuu sáhá ndāā dē sīquī nū?

⁶ Nduú íyó vāha já iin hermano caquīn cuāchi sīquī incā hermano nūū justicia jáá nduú cándíja.

⁷ De já jáquīn ndá nú cuāchi sīquī táhán nú, chí já stívī ndasí nú cúu. ¿A nduú vāha cā já cuandēé inī nū já ná sáhá jī cuāchi sīquī nū á já candēé jī ndatíñú nú?

⁸ De nduú chí sa ndá máá nú cúu já sáhá cuāchi de candēé nū ndatíñú táhán nú, de nūū ndá hermano cúu já sáhá nú súcuán.

⁹ ¿A nduú jínī ndá nú já nchivī jáá nduú íyó ndāā, mā nīhīn táhvī jī quívi jī nūū tátúnī Yāā Dios? Mā stáhvī nú maá nú já canī inī nū já nīhīn táhvī nū, chí nī nchivī já jíca ndiī, nī nchivī já chíñúhún ídolo, nī nchivī já cásíquí ndēé táhán, nī tēe já sáhá ndiī jín táhán yíí,

¹⁰ nī nchivī cuihná, nī nchivī ndíyo inī, nī nchivī jínī, nī nchivī sátúhún, nī nchivī já stáhvī táhán sīquī xūhún, mā nīhīn táhvī jī quívi jī nūū tátúnī Yāā Dios.

¹¹ De súcuán nī íyo sava ndá nú nícu, sochī mitan chí ja nī naquete yā ndá nú, de íyó ndoo íyó ī nū nūū yā. Chí ja nī sndáhvā yā cuāchi nú nī

nsáhá yā jín maá Jētohō ō Jesús jín Espíritu Yāā Dios.

Jā íyó ndoo íyó ī yiqui cúñu nchivī cándíja

¹² De ndāā cúu já cáhán nchivī já ndihi-ni tiñu íyó vāha já sáhá ō tú nāsa cúnī ō. De vísō súcuán de nsūū ndihi sáhá já quéndōo vāha ánō ō. Ndihi chí cuu sáhá ō, de vísō súcuán de nduú íyó vāha já quívi ō nūū tiñu já stívī ánō ō.

¹³ De ndāā cúu já cáhán nchivī já ndeyu cúu já cuhun chíjin, de chíjin cúu já cuhun ndeyu. Sochī iin quívi de mā cōō cā súcuán, chí naā nduú ñúcuán sáhá Yāā Dios. De nsūū sīquī já sáhá ō tiñu ndiī cúu já íyó yiqui cúñu ō, chí sa já sáhá ō já cúnī maá Jētohō ō. De Jētohō ō chí jito yā yiqui cúñu ō.

¹⁴ De tá cúu nūū ní nastécū Yāā Dios Jētohō ō, sunī súcuán nastécū yā yóhó jín poder yā.

¹⁵ ¿A nduú jínī ndá nú já yiqui cúñu tá iin iin ō cúu modo ndá parte yiqui cúñu Cristo? ¿Túsáá de á cuu candēé ō iin parte yiqui cúñu Cristo de squétáhán ō jín iin ñahan ndiī? Mā cúu cuitī súcuán.

¹⁶ ¿A nduú jínī ndá nú já tēe já quétáhán jín ñahan ndiī, de iin-ni cā yiqui cúñu nī nduú dē jín ña? Chí cáhán tutū ī: Já nduú dē chí iin-ni cā yiqui cúñu cúu, cáchī.

¹⁷ Sochī nchivī já quétáhán jín maá Jētohō ō, chí sunī súcuán iin-ni cā cúu jī jín yā sīquī já cándíja jī yā.

¹⁸ Túsáá de cunu ndá nú já má quívi nū nūū tiñu ndiī. Chí ndá cā cuāchi já sáhá nchivī, chí nsūū yiqui cúñu jī stívī jī. Sochī tú jíca ndiī jī, de sīquī yiqui cúñu jī cúu já sáhá jī cuāchi.

¹⁹ ¿A nduú jínī ndá nú já yiqui cúñu nú cúu templo Espíritu Santo já ní jēhe Yāā Dios nūū nū, de ndēé yā inī nū? De nsūū cuenta maá nú cúu nú.

²⁰ Chí Yāā Dios chí yāhvi ndasí nī nacueen yā ndá nú. Já ñúcuán cánuú já caca yíñúhún nú nūū Yāā

Dios já sáhá nú tiñu váha jondē jíin yiqui cúñu nú jíin iní jíin ánō nū, chi cuenta Yāā Dios cúu.

7

Jā cáchī tūhun sīquī yíí jíin ñasíhí

¹ Mitan de ná cáchī ni sīquī ndá tūhun já ní jīcān tūhún ndá nú nduhū nū carta. Jāndāā já váha cā quéndōo iin tēe de tú mā cūndeē dē jíin ñahan.

² Sochi sīquī já íyó tiñu ndiī, de váha cā já ndācá tēe ná cóo ñasíhí maá dē, de saá-ni ndācá ñahan ná cóo yíí ña.

³ De yíí ná squíncuu váha dē nū ñasíhí dē já cúu dē yíí ña. De saá-ni ñasíhí ná squíncuu váha ña nū yíí ña.

⁴ Chi ñasíhí nduú cúu sáhá ña já cúnī ña jíin yiqui cúñu ña, chi suni já cúnī yíí ña. De saá-ni yíí nduú cúu sáhá dē já cúnī dē jíin yiqui cúñu dē, chi suni já cúnī ñasíhí dē.

⁵ De mā sásáhán ndá nú maá nú nū táhán nú. Sochi tú cúnī ndúu nū já víhí cā cācān táhvi nū jacū tiempo, de tú íyó conforme ndúu nū, de cuu sasáhán nú maá nú nū táhán nú. De ñúcuán de váha cā já naquetáhán tucu nú, tácu mā cōtó túnī Satanás ndúu nū sīquī tiñu ndiī.

⁶ De nsūú já ndácu nī tiñu já cánuú já coo ū táhán nū, chi já jéhe nī tūhun cúu.

⁷ Chi jétahán inī ni já ndá tēe ná cóo mátúhún dē-ni, tá cúu nū íyó maá nī. Sochi sín sín nī nsáhá Yāā Dios iin iin dē nāsa cúu maá dē, chi sava dē cuu coo mátúhún dē-ni, de sava cā dē chi nduú chi sín nī nsáhá yā jíin dē.

⁸ Túsaá de cáhán ni jíin ndá nchivī já íyó mátúhún-ni, jíin ndá ñahan já ní nguendōo ndáhvi, já váha cā de tú coo ji sūcuán-ni, tá cúu nū íyó maá nī.

⁹ Sochi tú jíin ji já má quéndá ji coo ji sūcuán-ni, de ná cóo ū táhán ji túsaá. Chi váha cā já coo ū táhán ji nsūú cā já jíhyó ji.

¹⁰ Sochi nū nchivī já ní ncuu ū táhán chi ndácu nī tiñu já ñahan mā sndóo ña yíí ña. De nsūú nduhū cúu já ndácu tiñu, chi sa maá Jētohō ō.

¹¹ De tú sndóo iin ñahan yíí ña, de ná quéndōo mátúhún ña-ni, de suni cuu naquetáhán ña jíin yíí ña. De yíí suni mā sndóo dē ñasíhí dē.

¹² De jíin sava cā nchivī chi cáhán ni yáhá já jáni inī maá nī, de nsūú já ní ncachī maá Jētohō ō cúu: Tú iin hermano ndéca dē ñahan jáá nduú cándija, de tú jétahán inī ña já cundeē ña jíin dē, de mā sndóo dē ña.

¹³ De tú iin ñahan ndéca ña tēe jáá nduú cándija, de tú jétahán inī dē cundeē dē jíin ña, de mā sndóo ña dē.

¹⁴ Chi tēe jáá nduú cándija, yíhí cuenta dē nū Yāā Dios sīquī já ní nquetáhán dē jíin ñahan cándija. De ñahan jáá nduú cándija, suni yíhí cuenta ña nū Yāā Dios sīquī já ní nquetáhán ña jíin hermano cándija. Chi tú nsūú sūcuán de sehe ji mā quíhí cuenta ji nū Yāā Dios, sochi mitan chi yíhí cuenta ji nū yā.

¹⁵ Sochi yíí á ñasíhí jáá nduú cándija, tú fuerza cúu já cúnī ji sndóo ji táhán ji, de ná sndóo ji. Chi tú sūcuán cúnī ji, de hermano á hermana cándija nduú cánuú já casī ji já ndusíin táhán ji jáá nduú cándija. Chi nī ncana Yāā Dios yóhó já cundeē mánī ō jíin táhán ó.

¹⁶ Chi ndóhó já cúu nú ñasíhí, nduú jíin nū, sanaā de candija yíí nú sáhá nú, de cācu dē. De saá-ni ndóhó já cúu yíí, nduú jíin nū, sanaā de candija ñasíhí nú sáhá nú, de cācu ña.

¹⁷ Túsaá de tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa nī nsáhá Jētohō ō ndóhó, jíin nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú já ní ncandija nú. De sūcuán ndácu nī nū ndācá grupo nchivī cándija.

¹⁸ Tú nī ncana yā iin tēe já ní ncuu circuncidar, de sūcuán ná quéndōo dē. De tú nī ncana yā iin tēe jáá

nduú ní ncúu circuncidar, de mā cūú dē circuncidar.

¹⁹ Chi nduú nā cuá sáhá á cuu ó circuncidar á nduú, chi jā cánuú cā cúu jā squíncuu vāha ó tiñu jā cúnī Yāa Dios.

²⁰ Tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú nī ncandíja nú.

²¹ Tú mozo jā ní jeen nchivī cúu nú tá nī ncana yā ndóhó, de mā cúndihvī inī nū jā quee nú. Sochi tú íyó modo jā nduu libre nū, de íyó vāha jā sáhá nú.

²² Chi tēe cúu mozo jā ní jeen nchivī, de tú nī ncana Jētohō ō dē, de mitan chi nī nduu libre dē nūū cuāchi dē, de jētíñú maá Jētohō ō dē. De saá-ni tēe sātíñú cuenta maá, de tú nī ncana yā dē, de mitan de nī nduu dē mozo nūū Cristo jā ní nacueen yā dē.

²³ Chi yāhvi nī ncuu jā ní nacueen Yāa Dios ndá ndóhó. Túsaá de mā sātíñú nú nūū tiñu cāhá jā ndácu nchivī ñayiví.

²⁴ Túsaá hermano, tá iin iin nú ná quéndōo nú nūū Yāa Dios nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú.

²⁵ De mitan de sīquī nchivī jā íyó mātúhún-ni, de nduú nā tūhun ní ndácu maá Jētohō ō nūū ni. Sochi ná cáhān nī jā jāni inī maá nī, chi nī ncundáhvī inī Jētohō ō nduhū, de nī nsáhá yā jā cuu cáhān ndāā ni.

²⁶ Jāni inī nī jā vāha-ni quéndōo ndá tēe tú nāsa-ni íyó dē, jā sīquī jā íyó tūndóhó ndá tiempo yáhá.

²⁷ Tú íyó ñasíhí nú, de mā sndóo nú ña. De tú nduú nā ñasíhí nú íyó, de mā nducú nú ña.

²⁸ Sochi tú coo ñasíhí nú, de nsūú cuāchi cúu. De tú quetáhān iin ñahan lúli jín tēe, de suni nsūú cuāchi cúu. Sochi nchivī jā íyó ūū táhān, chi nīhīn jī tūndóhó ñayiví yáhá, de cúnī nī jā má nīhīn nū tūndóhó.

²⁹ Hermano, tūhun jā cáhān nī yáhá cúu jā yachi-ni ndihī tiempo jā sáhá ó tiñu yā. Túsaá de jondē mitan de tēe jā íyó ñasíhí, ná cúndihvī

cā inī dē sīquī tiñu maá yā nsūú cā sīquī ña.

³⁰ De nchivī jā ní jihī táhān vehe, ná sáhá jī modo jāá nduú cúcuécá inī jī. De nchivī jā cúsi inī, ná sáhá jī modo jāá nduú-ni. De nchivī jēen, ná sáhá jī modo jāá nsūú ndatíñú jī cúu. Mā cuáha jī tūhun jā casī ndá ñúcuán jā má cúndihvī inī jī sīquī tiñu maá yā.

³¹ De nchivī jā ní ndihvī inī sīquī ndatíñú ñayiví yáhá, mā cútéñú cā jī jín. Chi jā ñatin naā ndācá jā íyó inī ñayiví yáhá.

³² Cúnī nī jā má nácani ndasí inī ndá nú sīquī ndācá jā íyó inī ñayiví. Chi tēe cúu soltero, ndihvī inī dē tiñu maá Jētohō ō, nāsa cusī inī Jētohō ō sáhá dē.

³³ Sochi tēe íyó ñasíhí, chi ndihvī inī dē tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusī inī ñasíhí dē sáhá dē.

³⁴ De suni sūcuán sín sín jāni inī ñahan íyó yīi jín ñahan íyó maá. Chi ñahan íyó maá, ndihvī inī ña tiñu maá Jētohō ō, chi cúnī ña jā coo ndoo coo iī ánō ña jín yiqui cúñu ña jā sáhá ña tiñu maá yā. Sochi ñahan íyó yīi chi ndihvī inī ña jín tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusī inī yīi ña sáhá ña.

³⁵ Jā vāha ndá máá nú cúu jā cáhān nī sūcuán. Chi nsūú jā ndúcú nī casī nī jā coo ūū táhān nū, chi sa cúnī nī jā caca yīñúhún nú de nune nú jā satíñú cutú nú nūū maá Jētohō ō jondē jín inī jín ánō nū.

³⁶ De tú iin tēe íyó sēhe síhí dē, de tú cuāyāha cuīyā jī, de tú jāni inī dē jā vāha cā jā coo yīi jī, túsaá de ná sáhá dē jā jāni inī dē, de ná cuáha dē tūhun jā coo yīi jī, chi nsūú cuāchi cúu.

³⁷ Sochi tú iin tēe nī ncundaā inī dē jā cundeē sēhe síhí dē sūcuán-ni, jā má cuáha dē jī visō jícān fuerza nchivī jī, túsaá de cuu quendōo jī tá cúu nūū cúnī dē, chi vāha-ni sáhá dē.

³⁸ Túsaá de tēe jā jéhe tūhun jā coo yīi jī, vāha-ni sáhá dē. De tēe jāá

nduú jéhe tūhun, chi vāha cā sáhá dē.

³⁹ De ñahan jā íyó yíí, chi yíhí ña ndahá yíí ña juni técū dē. Sochi tá ja nī jīhí yíí ña, ñúcuán de ja nī ncuu libre ña jā quetáhán tucu ña jín nā-ni tēe cúnī ña, de tú tēe cándíja nūū maá Jētohō ō cúu dē.

⁴⁰ Sochi jáni inī nī jā ndetū cā coo ña de tú quendōo ña súcuán-ni. De suni jáni inī nī jā jín Espíritu Yāa Dios cúu jā cáhān nī.

8

Sīquī cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo

¹ De mitan de ná cáchī nī sīquī cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo. Ndāa chi ndācá ō jáni inī ō jā jínī vāha ō nāsa cúu. De ndācá jā jínī ō ñúcuán, chi ndúcú sáhá vīxí yóhó. De sa jā cúndáhvī inī ō táhán ō, ñúcuán sáhá jā jíja ō jín tūhun yā.

² Tú nā-ni nchivī jáni inī jī jā jínī vāha jī, de nduú chi ncháha ca cunī cuitī jī tá cúu nūū cánuú cunī jī.

³ De sa nchivī jā mānī jín Yāa Dios, maá jī cúu jā jétáhvī yā.

⁴ Túsaá de ná cáchī tūhun nī sīquī cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo. Ndāa chi jínī ō jā ndācá ídolo ñayiví, nduú ndāa cuitī. De nduú nā incā yāa íyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

⁵ De nchivī chi jáni inī jī jā íyó ndācá yāa inī andiví jín ñayiví, chi cáhān jī jā íyó cuāhā ndija ndá yāa jī jín jētohō jī.

⁶ Sochi nūū ndá máá ō chi mátúhún-ni Yāa íyó, jā cúu Tatá ō Yāa Dios. De maá yā nī nsáhá ndācá jā íyó, de cuenta maá yā cúu ndācá ō. De suni íyó iin-ni Jētohō ō Jesucristo, de jondē nūū maá yā vāji ndācá jā íyó, de suni maá yā nī nsáhá yóhó.

⁷ De nchivī cándíja, chi nsūū ndihī jī jínī tūhun yáhá. Chi sava jī nī ncāan jī nī nchínúhún jī ídolo jondē ncháha ca cándíja jī. De jondē mitan de tú yájī jī cūñu ñúcuán de sáhá jī cuenta jā ní nsōcō nūū ídolo cúu. De sīquī jāá ncháha ca cuja jī

jín tūhun Yāa Dios, de jáni inī jī jā cutéhén ánō jī sáhá cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo.

⁸ De ndāa chi nsūū jā yájī ō cúu jā sáhá jā cuetáhvī Yāa Dios yóhó. Chi tú yájī ō, de nsūū ñúcuán sáhá jā quendōo vāha cā ō nūū Yāa Dios. De tú nduú yájī ō, de suni nduú sáhá jā quendōo nūu cā ō nūū yā.

⁹ De vísō nī iin nduú jásī jā cajī nū cūñu ñúcuán, sochi coto nú táhán nú jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de mā sáhá nú jā suni cajī jī vísō jáni inī jī jā cuāchi cúu.

¹⁰ Vāha cā mā cājī nú túsaá, chi sanaā de hermano nū jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, cunī dē ndóhó jā yájī nū inī vehe nūū íyó ídolo, chi jínī vāha nú jāá nduú nā cuá sáhá. De súcuán de sáhá nú jā cuu inī dē jā suni cajī maá dē cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo, vísō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

¹¹ De súcuán de stívī nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, vísō jínī vāha maá nú jāá nduú nā cuá sáhá jā cajī nū. De nduú vāha jā sáhá nú súcuán, chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

¹² De tú súcuán stívī nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, túsaá de sīquī maá Cristo cúu jā sáhá nú cuāchi.

¹³ Túsaá de tú cūñu ñúcuán sáhá jā quívi hermano nī cuāchi, de mā cājī cuitī cā nī cūñu ñúcuán, tácuca mā sáhá nī jā quívi dē cuāchi.

9

Sīquī jā íyó derecho ndá apóstol

¹ De maá nī chi jíca libre nī, de íyó derecho nī sīquī jā cúu nī apóstol, tēe jā ní ntají yā jā scáca tūhun yā. Chi nī jinī nī nūū maá Jētohō ō Jesús, de ndá máá nú cúu tiñu jā ní nsáhá nī jā ní squívi nī ndá nū ndahá Jētohō ō.

² De tú sava cā nchivī nduú jétáhvī jī jā cúu nī apóstol, sochi nūū ndá máá nū chi suu cúu ndija nī. Chi sīquī jā ní scándíja nī ndá nú, de

jā ñúcuán cúu nú prueba jā stéhēn jā ndíso tiñú nī jā cúu nī apóstol nūū maá Jētohō ō.

³ De tūhun yáhá cáhān ni jēhē maá nī nūū ndá nchivī jā cáhān sīquī nī:

⁴ Cáchī nī jā íyó derecho ni jā caji ni coho nī jā táji nchivī de tú cúnī nī.

⁵ De suni íyó derecho ni tú cúnī ni cundeca nī iin hermana cándíja cuu ñasíhī nī, de caca ndúū ni jín ña, tá cúu nūū íyó ñasíhī Pedro jín ndá cá apóstol jín ndá tēe cúu ñanī maá Jētohō ō.

⁶ ¿A jáni inī ndá nú jā maá-ni nduhū jín Bernabé cúu jāá nduú nā derecho jā sndóo nī tiñu sáhá nī jā cutecū ni, tácuca nune cá ni jā nacani nī tūhun vāha yā, á naá cúu?

⁷ ¿A íyó soldado jā tēcū dē xūhún vehe dē? ¿A íyó tēe jā jítu yūcū uva de nduú yáji dē uva? ¿A íyó tēe jā scájī tīcāhī de nduú jīhi dē leche tī? Nduú cuitī. De saá-ni nduhū, ¿á nduú íyó derecho ni jā cutecū ni sīquī tūhun yā, á naá cúu?

⁸ De mā cānī inī ndá nú jā ndācá jā cáhān ni yáhá, maá-ni tūhun jā cáhān nchivī ñayivī cúu. Chi jondē maá ley yā jā ní jēhe yā nūū Moisés, suni sūcuán cáhān.

⁹ Chi cáhān nūū tutū ley yā: Mā chūhún nú ñunu yuhú stīquī, quiti jáxīn trigo, cáhī. De ndāa chi nsūū maá-ni sīquī stīquī cúu jā ní ncāhān yā sūcuán.

¹⁰ Chi suni sīquī maá ó nī ncāhān yā. Chi ley ñúcuán nī jēhe yā jā váha yóhó, chi stéhēn jā tēe jítu jín tēe jáxīn trigo, cánuú jā nīhīn dē sava ñúcuán quivī jā ndutútú.

¹¹ De suni sūcuán ndá nduhū jā ní jaquín nī tūhun Espíritu inī ánō nū, ¿de á tiñu vēe cúu nūū ndá nú tú nastútú nī nūū nū jā cutecū nī?

¹² De tú sava cá tēe jā stéhēn nūū nū, íyó derecho dē jā cācān dē nūū nū, de nā oncā cúu ndá nduhū jā má coó derecho ni jā cācān nī. Sochi nduú ní jicān ndá nī derecho ñúcuán, chi sa nī jendeé inī nī jā caji

ni cuenta maá nī, tácuca mā cāsī nī jā caca tūhun vāha Cristo.

¹³ De jínī ndá nú jā ndá sūtū jā sátiñú inī templo, nī ntecū ndá dē sīquī ndācá jā ní nsōcō nchivī inī templo. Chi ndá sūtū jā ní nsátiñú nūū altar nūū ní nsōcō ji quiti, suni nī nchajī dē sava quiti ñúcuán.

¹⁴ De suni sūcuán nī ndacu maá Jētohō ō tiñu jā ndá tēe nācāni tūhun jā scácu yā yóhó, sīquī tiñu ñúcuán nīhīn dē jā cutecū dē.

¹⁵ Sochi nduhū chi nduú ní jicān cuitī ni derecho ni yáhá, de suni nsūū jā tēe nī tūhun yáhá nūū ndá nú jā taji nú nūū nī. Chi jáni inī nī jā vāha cá ná cúu nī nsūū cá jā quehen nī jā taji ndá nú, chi casī jā cúsiī inī nī jā scáca nī tūhun yā sūcuán-ni.

¹⁶ De nduú vāha tú sáhá téyī nī maá nī sīquī jā nācāni nī tūhun jā scácu yā yóhó. Chi jā ní ntetīñú yā nduhū cúu, de cánuú jā squíncuu nī. Chi nācā ndáhvi nī de tú mā nācāni nī tūhun yā.

¹⁷ De tú jā cúu inī maá nī cúu jā nācāni nī, ñúcuán de cuu cācān nī yāhvi nī nícu. De nduú chi cánuú jā squíncuu nī, chi maá Yāa Dios nī ntee tiñu nduhū.

¹⁸ Túsaá de yāhvi nī cúu jā cúsiī inī nī jā sūcuán-ni nācāni nī tūhun jā scácu yā yóhó, de nduú jicān nī derecho nī jā cutecū nī sīquī jā nācāni nī tūhun yā.

¹⁹ Chi vísō nī iin nchivī nduú tátúnī nūū nī, sochi nī nsāhā nī maá nī mozo nūū ndācá ji jā nācāni nī tūhun nūū ji, tácuca nīhīn ni cuāhā ji jā candíja ji Cristo.

²⁰ De tá íyó nī jínī ndá táhān nī hebreo, de sáhá nī tá cúu nūū sáhá maá ji, tácuca cuu scándíja nī ji. Chi násāhā nī maá nī modo tēe jā yíhī chījin ley Moisés, tácuca cuu scándíja nī ji jā yíhī ji chījin ley ñúcuán, vísō nduú cá yíhī maá nī chījin ley.

²¹ De suni násāhā nī maá nī modo nchivī jāá nduú yíhī chījin ley Moisés, tácuca cuu scándíja nī nchivī ñúcuán. De vísō sūcuán de yíhī nī

chijin ley Yāa Dios, chi suu cúu ley Cristo jā squíncuu nī.

²² De tá iyó nī jín nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de sáhá nī maá nī modo jā suni ncháha ca cuja nī, tácu cuu scándíja cā ni ji. Túsaá de násāhá nī maá nī tú nāsa iyó ndācá nchivī, tácu jín ndācá-ni modo ñúcuán de cuu scándíja nī sava ji.

²³ Ndācá yáhá sáhá nī jā síquī tūhun jā scácu yā yóhó, tácu suni nīhīn nī táhvī jā ndíso tūhun yā.

²⁴ De jínī ndá nú jā ndá tēe jā jínu carrera, de ndāa chi ndihī dē jínu, sochi iin dē-ni cundeé jā nīhīn premio. De suni súcuán nducú ndéé ndá máa nú squíncuu nú, tácu nīhīn nū premio nū yā.

²⁵ De ndācá tēe jā cúnī cundeé síquī iin deporte, chi scuáha dē de jító dē maá dē. Súcuán sáhá ndá dē tácu nīhīn dē iin premio jā cúu corona ndahá yúcū ñutun jā ñamā naā. Sochi ndá máa ó sa ndúcú ndéé ó tácu nīhīn ó iin premio jā má naā cuitī.

²⁶ De saá-ni maá nī, suni ndúcú ndéé nī modo tá sáhá tēe jínu, de nduú ndúcú ndéé cāhá nī. De sáhá nī tá sáhá ndá tēe cānāa juego jāa nduú jēhe iyú dē, chi quée tiñu jā sáhá nī.

²⁷ Chi sa sndóho nī yiqui cúñu nī, de sndíhvī inī nī maá nī jā squíncuu nī. Chi vísó sndíhvī inī nī incā nchivī jā nducú ndéé ji, de tú nduú ndúcú ndéé maá nī, de snāa ni premio ni.

10

Síquī jā má chíñúhún ji ídolo

¹ Hermano, cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa nī jica ndá tatā ó jondē janahán. Chi ndihī ji nī jica chíjin vícō jā ní stéhēn ichi nūu ji, de ndihī ji nī ncháha mähñú ndute Mar Rojo jā ní ncusín de nī nune ichi.

² De súcuán cúu jā ní nduu inuú ndá ji jín Moisés, chi nī niquín ji dē chíjin vícō jín mähñú mar.

³ De ndihī ji chi inuú-ni nī nchajī ji alimento jā ní jēhe maá Espíritu.

⁴ De suni ndihī ji nī jihī ndute jā ní jēhe Espíritu. Chi nī jihī ji ndute jā ní nquene yīcā cava nūu ní jica nuu ji. De Cristo cúu tá cúu cava ñúcuán jā jēhe yā ndute jā cutecū ó ní cání.

⁵ De vísó súcuán de cuāhā ji nī ncunīhīn inī, de nduú ní ncúsī inī Yāa Dios jín ji, de jā ñúcuán cúu jā ní jihī ji nūu ñuhun tíhā.

⁶ De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūu ó, tácu mā ndíyo inī ó ndācá jā nēhén, tá cúu nūu ní ndíyo inī ndá ji.

⁷ De mā chíñúhún ndá nú ídolo, tá cúu nūu ní nsāhá sava ji. Chi súcuán cāhān nūu tutū ī: Nī jēcundeé ndá nchivī, nī nchajī ji nī jihī ji vico ídolo, de nī nacuiñī ji nī jita jéhé ji nūu, cáchī.

⁸ De nī mā cācā ndīī ó tá cúu nūu ní nsāhá sava ndá ji, de nī jihī ócō ūnī mil ji jā iin-ni quívī.

⁹ De nī mā sāhá ó tiñu jā squítī inī ó Jētohō ó, tá cúu nūu ní nsāhá sava ji, de nī jihī ji jā ní ntiin cōō ji nī nsāhá yā.

¹⁰ De nī mā cāhān sōó nú síquī Yāa Dios, tá cúu nūu ní ncāhān sōó sava ji, de nī jihī ji jā ní jahní ángel yā ji.

¹¹ De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūu ó. De súcuán yósō nūu tutū tácu ná chúhun vāha inī maá ó. Chi ndá máa ó cúu nchivī tēcū quívī jā cuándihī ñayíví.

¹² Túsaá de ndá ndóhó jā jání inī nū jā íñī nīhīn nú jāa nduú sáhá nú cuāchi, de coto má quívī nú cuāchi.

¹³ Chi iyó jā ndúcú squívī ndá ndóhó nūu cuāchi, de inuú-ni ndóho ndá nú súcuán jondē jín ndá cā nchivī. Sochi cuu cundeé cucáhnú inī nū maá Yāa Dios, chi mā cuāha yā tūhun jā caa cā coto túnī Satanás ndóhó, chi maá medida-ni jā cuu cundeé nú jín. Chi sa tú vāji jā ndúcú squívī ndóhó cuāchi, de chin-deé yā ndóhó jā quée nú de cundeé nú síquī.

14 Ñanĩ mánĩ, mā chíñúhún cuiti ndá nú ídolo túsaá.

15 Cáhān ni jín ndá nú jā cúu nú nchivĩ jā jícūhun inĩ, de sáhá nú cuenta de tú íyó ndāā tūhun jā cáhān ni.

16 Maá vaso ī jā nácuetáhvi ó jēhē, suu jīhi cáhnú ó jā stéhēn ō jā inuú-ni cúu ndihi ó chi nĩ jati nĩñi Cristo jā sīquĩ ō tá nĩ jīhi yā yīcā cruz. De stātílā jā scuáchi ó, jā yáji cáhnú ó, suu stéhēn jā inuú cúu ndihi ó sīquĩ jā ní jēhe Cristo yiqui cúñu yā nĩ jīhi yā jēhē ō.

17 De vísō cuāhā ō íyó, de iin-ni nchivĩ cúu ó, chi iin-ni stātílā ñúcuán yáji cáhnú ó sīquĩ jā cándíja ó.

18 Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá nchivĩ Israel. Ndá nchivĩ jā yáji quiti jā ní nsōcō nū yā, chi inuú-ni cúu ndihi jī sīquĩ jā yáji jī jā ní nsōcō ñúcuán.

19 De cáhān ni jāá nduú ná jétíñú ídolo, de suni nduú ná jétíñú cūñu jā ní nsōcō nū ídolo, chi inuú-ni cúu jín ndācā cā cūñu.

20 De suni cáhān ni jā nchivĩ jāá nduú jín tūhun Yāā Dios, tá sócō jī, de nū tāchī sócō jī, nsū nū Yāā Dios. De nduú cūñi nĩ jā quivi nduú ndá nú jín tāchī.

21 Mā cúu coho ndá nú vaso maá Jētohō ō de tú jīhi nú jā ní nsōcō nū tāchī. De mā cúu cajī nū nū mesa Jētohō ō de tú yáji nū jā ní nsōcō nū tāchī.

22 Mā quivi nduū ō súcuán jín tāchī, tácuā mā sáhá ó jā cucuñú Jētohō ō yóhō. ¿A jani inĩ nū jā íyó téyí cā maá ó nsū cā maá yā jā má cúu cuāha yā castigo yóhō, á naá cúu?

Ndihini chi sáhá ó jín tūhun cūndáhvi inĩ

23 De ndāā cúu jā cáhān nchivĩ jā ndihini tiñu íyó vāha jā sáhá ó tú nāsa cūñi ō. De nduú chi nsū ndihi sáhá jā quendōo vāha ánō ō. Ndihi chi cuu sáhá ó, de vísō súcuán de nsū ndihi sáhá jā cuja táhān ó jín tūhun yā.

24 Chi cánuú jā sáhá ó jā vāha táhān ó, nsū maá-ni jā vāha maá ó.

25 Cuu cajī ndá nú ndihi-ni cūñu jā cūyāhvi nū yāhvi, de mā catūhún nū de nĩ mā cāñi inĩ nū á jā ní nsōcō nū ídolo cúu.

26 Chi cuenta maá Jētohō ō cúu ñayivĩ jín ndivĩ jā íyó inĩ, de cuu cuetíñú ó.

27 De tú iin tēe jāá nduú cándíja cana dē ndóhó jā cajī nū jín dē, de tú cūñi nū quihĩ nū, túsaá de cajī nū ndācā jā cani dē nū nū. De mā catūhún nū de nĩ mā cāñi inĩ nū á jā ní nsōcō nū ídolo cúu.

28 Sochi tú cachĩ iin-jī nū nū jā cūñu jā ní nsōcō nū ídolo cúu, ñúcuán de mā cāñi nū, chi sīquĩ jā jani inĩ jī jā cuāchi cúu, de sīquĩ jāá nduú cūñi nū jā quivi jī cuāchi.

29 De súcuán cáhān ni sīquĩ jā incā jī jani inĩ jā cuāchi cúu, vísō nsū súcuán jani inĩ maá nú. De sanaā de cáhān iin nú: ¿A nduú íyó libre nĩ jā cajī nĩ jā cūñi maá nĩ, vísō jani inĩ incā jī jā cuāchi cúu?

30 De tú nácuetáhvi nĩ nū Yāā Dios de yáji nĩ, ¿de nājēhē cáhān jī sīquĩ nĩ jā yáji nĩ? cachĩ nū.

31 Nduú chi ndihi jā sáhá nú, vísō jā cajī nū á jā coho nú, á nā-ni tiñu sáhá nú, de ndihi-ni sáhá yíñúhún nū jín Yāā Dios, tácuā cūñi nchivĩ jā vii cūñáhnú yā.

32 De mā sáhá nú tiñu jā squivi nū nchivĩ nū cuāchi, cúu nchivĩ hebreo, cúu nchivĩ ndá nación jāá nduú jín tūhun Yāā Dios, cúu nchivĩ cándíja Yāā Dios.

33 De nduhū chi ndúcú nĩ jā ná cúsi inĩ ndācā nchivĩ jín ndá tiñu jā sáhá nĩ. Nduú ndúcú nĩ jā vāha maá nĩ-ni, chi sa ndúcú nĩ jā sáhá nĩ jā vāha cuāhā nchivĩ, tácuā cācu ndá jī.

11

1 De ndacu ndá nú nduhū, tá cúu nū ní ndacu maá nĩ Cristo.

Sīquĩ nāsa cánuú sáhá ndá ñahan jā ndúrtú

² Vāha sáhá ndá nú, hermano, já níní núcūhun inī nū nduhū, de ndihvī inī nū jín ndá tiñu já ní stéhēn ni nūū nū.

³ Sochi cúnī ni já ná jícūhun inī ndá nú já Cristo cúñáhnú nūū ndācá tēe. De tēe cúñáhnú dē nūū ñasíhí dē. De Yāa Dios cúñáhnú yā nūū Cristo.

⁴ Tú iin tēe ñúhún dē xiní dē tá jícān táhvī dē á nácani dē tūhun nūū ndútútú nchivī cándíja, túsaá de jēhe dē tūhun canoō maá dē.

⁵ Sochi iin ñahan, tú nduú ndásī xīnī ña tá jícān táhvī ña á nácani ña tūhun, túsaá de jēhe ña tūhun canoō maá ña, chi iin-ni cúu ñúcuán jín já sētē xīnī ña.

⁶ Chi tú mā cásī ña xīnī ña, de vāha cā ná sētē ndihī ña xīnī ña túsaá. De tú cúcanoō ña já sētē ña xīnī ña á já sētē ñií ña, de ná cásī ña túsaá.

⁷ Sochi tēe chi mā cásī dē xīnī dē, chi maá dē cúu muestra já stéhēn nāsa cúu Yāa Dios já cúñáhnú yā. De ñahan chi sa stéhēn ña já cúñáhnú tēe.

⁸ Chi tá nī nsáhá yā tēe, de nsūú jín yiqui ñahan ní nsáhá yā, chi sa jín yiqui tēe nī nsáhá yā ñahan.

⁹ De ñahan chi nī ncuvāha ña já síquī tēe, nsūú tēe já síquī ñahan.

¹⁰ De já ñúcuán cánuú já cundāsī xīnī ñahan, de suu stéhēn já cúñáhnú tēe, chi suni ndéhé ndá ángel yā nāsa sáhá ña.

¹¹ De visō sūcuán de yóhó já cándíja ó chi jínī ō já má cóo tēe de tú nduú ñahan, de mā cóo ñahan de tú nduú tēe.

¹² Chi visō nī nsáhá yā ñahan jín yiqui tēe, de mitan chi cácu tēe chījin ñahan, de maá Yāa Dios cúu já sáhá ndācá-ni.

¹³ Sáhá ndá máa nú cuenta, ¿á íyó vāha de tú nduú ndásī xīnī ñahan tá jícān táhvī ña nūū Yāa Dios?

¹⁴ Chi sáhá ó cuenta já inī ñayīví yáhá, tú cání ixi tēe de cúcanoō dē sáhá.

¹⁵ Sochi ñahan chi sa viī cáá ña de tú cání ixi ña, chi suu nī jēhe yā já cundāsī xīnī ña.

¹⁶ De tú ní iin nchivī cúnī ji cāhān ji síquī tūhun yáhá, de ndá nduhū jín ndá grupo nchivī já cándíja nūū Yāa Dios, nduú ná incā costumbre jétúhún nī síquī tūhun yáhá.

Jā stívī ndá ji síquī Cena Jētohō ō

¹⁷ De íyó incā tūhun já cánuú já cāhān ni jín ndá nú, chi nduú cúu cāhān ni já vāha sáhá nú. Chi tá ndútútú ndá nú de nduú sáhá já quéndōo vāha cā nū, chi sa já stívī ndá nú.

¹⁸ Xihna cā tūhun yáhá cāhān ni, chi nīhīn ni tūhun já tá ndútútú ndá nú de cúsiín inī nū. De jáni inī ni já ndāa cúu.

¹⁹ Chi níní coo sava nú já cusíín inī, tácuā natūu ní-ni nchivī cúu já cándíja vāha māhñū ndá nú.

²⁰ De já cúsiín inī ndá nú sūcuán tá ndútútú nú, de nsūú cena maá Jētohō ō cúu já yáji nū túsaá.

²¹ Chi tá yáji ndá nú, de tá iin iin nú cúnī já cajī xihna cā nsūú cā ndá táhán nú. De sūcuán de sava nú nduú nīhīn, de jīhī sōco, de sava nú jínī já jīhi cuāhā.

²² ¿A nduú névāha ndá nú vehe nūū cajī nū coho nú, á naá cúu? Chi já sáhá ndá nú sūcuán cúu jáá nduú íyó yínúhún nū inī vehe nūū ndútútú nchivī já cándíja Yāa Dios, chi sáhá nú já cúcanoō nchivī jáá nduú ná névāha. ¿Nāsa cāhān ni jín ndá nú túsaá? ¿A cāhān ni já vāha sáhá nú? Nduú chi nsūú já vāha cúu já sáhá ndá nú sūcuán.

Síquī já ní jaquīn Jētohō ō Cena yā

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Chi tūhun yáhá já ní nastéhēn ni nūū ndá nú, chi nūū maá Jētohō ō nī nīhīn ni: Já maá jacuāa já ní nastúu dē Jētohō ō Jesús, de nī nquehen yā stātīlā.

²⁴ De xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Quehen de cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī já ní nsōcō ni já

síqui ndá nú. De níní cajī ndá nú súcuán jā nūcūhun inī nū nduhū jā ní jīhī ní jēhē nū. Ncachī yā.

²⁵ De suni súcuán nī nquehen yā vaso tá nī ncuu nī ncuxíní yā jín ndá dē, de nī ncāhān yā: Jā ñúhún vaso yáhá cúu nīñi ní jā sáhá cutú trátū jeé jā scácu nī nchivī. De ndācá vuelta tá jīhi ndá nú, de nūcūhun inī nū nduhū. Ncachī yā.

²⁶ Chi ndācá vuelta jā yājī ndá nú stātílā ñúcuán de jīhi nú vaso ñúcuán, chi súcuán stéhēn nū jā ní jīhī Jētohō ō jēhē ō. De súcuán sáhá ndá nú jondē quīvī jā nenda yā.

Síqui nāsa cajī yíñúhún jī Cena yā

²⁷ De tú nā-ni nchivī cajī jī stātílā ñúcuán á coho jí vaso Jētohō ō ñúcuán, de tú nduú sáhá yíñúhún jī nū Yāa Dios, túsaá de sáhá jí cuāchi jāa nduú íyó yíñúhún jī síqui yiqui cúñu maá Jētohō ō jín síqui nīñi yā.

²⁸ Túsaá de coto túnī ndá nú maá nú tú íyó ndoo ánō nū jāa nduú nā cuāchi nú. De sá de cuu cajī nū stātílā ñúcuán de coho nú vaso ñúcuán.

²⁹ Chi tú iin nchivī nduú yājī nduú jīhi yíñúhún jī de nduú nūcūhun inī jí jā yiqui cúñu yā cúu, de nchivī ñúcuán chí nīhīn jí castigo tú cajī jí coho jí.

³⁰ Jā ñúcuán cúu jā íyó cuāhā nchivī cúhū jín nchivī íyó xī māhñú ndá nú. De sava jí ja ní jīhī.

³¹ Sochi tú coto túnī ō maá ō jondē ncháha ca cajī ō, de Jētohō ō chí mā cuáha yā castigo yóhō.

³² De tú maá Jētohō ō jēhe yā castigo nū ō, de súcuán sndóho yā yóhō tácu mā tánū tāhvī ō jín nchivī ñayíví.

³³ Ñanī mánī, túsaá de tá ndútútú ndá nú jā cajī nū cena yā, de cundetú táhán nú tácu cajī inuú nú.

³⁴ De tú iin nchivī jīhī jí sōco, de xihna cā vehe jí ná cājī jí, tácu mā stívī jí nū ndútútú ndá nú. De súcuán de mā cuáha yā castigo jí.

De quīvī jā cuēē ní nū ndá nú, de cachī ní nāsa coo sava cā tiñu.

12

Síqui ndá tāhvī jā jēhe Espíritu

¹ Hermano, cúnī ní jā ná jícūhun inī ndá nú síqui ndācá tāhvī jā jēhe Espíritu Santo nū ō, suu ndācá modo jā sátíñú iin iin ó nū Yāa Dios.

² De jínī ndá nú jā tá nī ncuu nú nchivī jāa nduú cándíja, de ní ndihví inī nū ní nchiñúhún nú ndá ídolo ñihín.

³ De mītan de ná jícūhun inī nū jā tú ní nchivī cáhān nāvāha jí síqui Jesús, de nsū jín poder Espíritu Yāa Dios cúu jā cáhān jí súcuán. De ní iin jí suni mā cúu cáhān jí jā Jētohō jí cúu Jesús, de tú nduú ndēe poder Espíritu Santo inī jí.

⁴ De sín sín tāhvī jēhe yā jā sáhá iin iin ó tiñu yā, sochi iin-ni maá Espíritu Santo cúu jā jēhe.

⁵ De sín sín tiñu sáhá iin iin ó, sochi nū iin-ni Jētohō ō sátíñú ndācá ō.

⁶ De sín sín modo sáhá ó tiñu yā, sochi iin-ni Yāa Dios cúu jā sáhá ndá tiñu ñúcuán jín ō.

⁷ De nū tá iin iin ó ní jēhe Yāa Dios tāhvī jā sáhá Espíritu yā jín ó, tácu ná sáhá ó jā cuja ndá táhán ó jín tūhun yā.

⁸ Chi sava ó ní nīhīn ō tāhvī jā cáhān ndichí ó tūhun yā, jā sáhá maá Espíritu. De sava cā ō ní nīhīn ō jā cúu jícūhun vāha inī ō de cáhī tūhun ó, de suni maá Espíritu sáhá.

⁹ De nū sava cā ō ní jēhe yā tāhvī jā cúu cándíja nīhīn ó jā squincuu yā jā jícān ō, de sava cā ō cúu sáhá ó jā ndúvāha nchivī cúhū, de suni maá Espíritu sáhá.

¹⁰ De sava cā ō cúu sáhá tiñu ñáhnú jín poder Yāa Dios. De sava cā ō cúu nācani tūhun yā. De sava cā ō ní nsáhá yā jā nācunī ō ndācá tūhun, tú vāji nū Espíritu yā á nduú. De sava cā ō ní nīhīn tāhvī jā cáhān ō quéhén yuhú jāa nduú jícūhun inī ō. De sava cā ō cúu

nácachī tūhun ó tūhun jā ní ncāhān táhān ó jín incā yuhú.

¹¹ De ndācā tāhvī yáhá, chi iin-ni maá Espiritu cúu jā sājī, de síin síin jēhe yā nūū iin iin ó, nāsa jétahān inī maá yā.

Ndihi ó cúu tá cúu iin-ni cā yiqui cúñu

¹² Chi tá cúu nūū cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, súcuan cúu ó jín Cristo jā cúu ó modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jín yā. De vísó cuāhā parte cúu ó, sochi iin-ni cúu ó, tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte.

¹³ Chi iin-ni cā nī nduu ó jín yā nī nsāhá iin-ni maá Espiritu Santo tá nī jenduté ndācá ó. Súcuan cúu vísó cúu ó nchivī hebreo á nchivī griego, vísó mozo jā ní jeen nchivī á tēe sātíñú cuenta maá. De ndihi ó chi iin-ni Espiritu nī nīhīn ó.

¹⁴ De iin yiqui cúñu chi nsūū iin-ni parte cúu, chi sa cuāhā parte cúu.

¹⁵ De tú jēhē cāhān: Nsūū cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūū ndahá cúu nī, de nduú chi iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

¹⁶ De tú sōho cāhān: Nsūū cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūū tīnūū cúu nī, de nduú chi suni iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

¹⁷ De tú ní yiqui cúñu ó cúu tīnūū, ¿de nāsa cunini ó túsaá? De saá-ni tú ní yiqui cúñu ó cúu sōho, ¿de nāsa nīhīn xicō ó túsaá?

¹⁸ Sochi Yāa Dios nī nchutáhān yā tá iin iin parte yiqui cúñu, nāsa nī ncuu inī yā jā coo.

¹⁹ Chi tú iin-ni parte cúu ndihi, de nsūū ní iin yiqui cúñu cúu túsaá.

²⁰ De nduú chi cuāhā parte íyó, de iin-ni yiqui cúñu cúu.

²¹ De nī mā cūū cāhān tīnūū jín ndahá: Nduú jini nīhūn nī ndóhó. De saá-ni xīnī, mā cūū cāhān jín jēhē: Nduú jini nīhūn nī ndóhó.

²² Chi sa ndācā parte yiqui cúñu jā jáni inī ó jā nūū cā fuerza, sa suu cúu jā cánuú cā.

²³ De ndācā parte jā jáni inī ó jāá nduú cáá vāha, sa suu ñuncúún cā chūhun ó sahma. De ndá parte jāá nduú cáá viī, sa vāha cā jāsī ó.

²⁴ Chi ndá parte jā cáá viī, nduú cánuú jā cundasī. Chi súcuan nī nchutáhān Yāa Dios yiqui cúñu, jā ñuncúún cā jito ó jāá nduú cáá viī.

²⁵ Súcuan nī nsāhá yā tácuā mā cúsíin ndācā parte yiqui cúñu, chi sa chindeé táhān vāha jín táhān.

²⁶ De tú jātū iin parte yiqui cúñu, de suni ní cáhnú jātū. De tú iin parte jito ñuncúún ó, de suni ndihi-ni parte quéndōo vāha.

²⁷ De ndá ndóhó chi modo yiqui cúñu Cristo cúu nú, chi iin-ni cā cúu ó jín yā. De tá iin iin nú cúu iin iin parte yā.

²⁸ Túsaá de síin síin tiñu nī jēhe Yāa Dios nūū ndācā nchivī cándija jā cúu jī modo iin iin parte yā: Xi-hna cā ndācā apóstol jā ní jani yā jā scāca dē tūhun yā. Nūcuán de jā úū, ndá tēe nācani tūhun yā, de jā únī, ndá tēe stēhēn. Nūcuán de ndá nchivī jā sáhá tiñu ñáhnú jín poder yā, jín nchivī jā sáhá jā ndúvāha nchivī cúhū, jín nchivī jā chindeé táhān, jín jā ndíso tiñú, jín nchivī jā cāhān síin síin yuhú jāá nduú jícūhun inī.

²⁹ ¿Túsaá de á ndihi ó cúu apóstol? ¿A ndihi ó nācani tūhun? ¿A ndihi ó stēhēn? ¿A ndihi ó cuu sáhá tiñu ñáhnú?

³⁰ ¿A ndihi ó cuu sáhá jā nduvāha nchivī cúhū? ¿A ndihi ó cuu cāhān síin síin yuhú? ¿A ndihi ó cuu nacachī tūhun incā yuhú ñūcuán, á naá cúu? Nduú chi síin síin táhvī nī nīhīn ndācá ó.

³¹ Túsaá de cundihvī inī ndá nú jā cācān nū jā cuāha Yāa Dios táhvī jā cánuú cā nūū nū. De mitan de ná stēhēn nī nūū ndá nú iin jā vāha cā nūū ndācā cā táhvī ñūcuán, suu tūhun cundáhvi inī táhān.

13

Sīquī tūhun jā cundáhvi inī táhān

¹ Vísō tú cuu cāhān ō quéhén yuhú jā cāhān ndá nchivī á jā cāhān ndá ángel Yāā Dios, de tú nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de ndá tūhun jā cāhān ō cúu tá cúu iin tambor jā naxín caxín á iin platillo jā naxín caxín jā sáhá jā cúcúxí sōho nchivī.

² De vísō cuu nacani vāha ó tūhun yā, de cuu jícūhun inī ō ndācā tūhun yuhū yā jín ndācā tūhun ndíchí, de tú nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de nduú ná tiñu cuitī ō tusaá. De vísō cuu candíja téyí ó jā jondē cuu cāhān ō jā cujiyo yucu, sochi tú nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de nduú ná tiñu cuitī cúu.

³ De vísō ná sājī ō ndihi jā névāha ó cuu nchivī ndáhvi, de vísō ná cuáha ó tūhun jā teñuhūn nchivī yóhó jā síquī tūhun yā, de tú nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de nduú ná jétíñú cuitī tusaá.

⁴ Nchivī jā cundáhvi inī chi íyó paciencia jín táhán, de íyó mānī inī, de nduú cúcuásún inī. De nduú sáhá vīxī, de nduú sáhá téyí maá.

⁵ Nduú sájéhe inī, nduú ndúcú jā cuu maá, nduú quítī inī, nduú chūhun inī tūhun quítī inī.

⁶ Nduú cúsi inī jín tiñu néhén jā sáhá ndá táhán, chi sa cúsi inī jín tiñu vāha.

⁷ Nchivī jā cundáhvi inī táhán chi ndihi-ni jéhnē inī jā ndoho jēhe táhán, de nduú jéncuifī jā cándíja táhán, jín jā ñúhūn inī jā squíncuu táhán, jín jā jéndeé inī jín táhán.

⁸ Tūhun cundáhvi inī chi mā náa cuitī. De quiji quivī jāá nduú cā nacani jī tūhun, de ni mā cāhān cā jī quéhén yuhú, de ni nduú cā jínī ñúhūn tūhun ndíchí.

⁹ Chi nduú jínī vāha vāha ó mitan, de tūhun yā jā nācani ó suni jacū-ni cúu.

¹⁰ Sochi tá quiji quivī jā cunī ō ndihi, ñúcuán de mā cōó cā jā jínī ō jacū-ni, chi ndihi-ni cunī ō.

¹¹ Tá nī ncuu ó sūchí lúli de nī ncāhān ō tá cāhān sūchí lúli, de nī janī inī ō de nī jícūhun inī ō modo

sūchí lúli. Sochi tá nī jahnu ó de nī sndóo ó modo sūchí lúli.

¹² De suni súcuán, jacū-ni jícūhun inī ō mitan, modo jā ndéhé ó nū iin espejo jāá nduú nijīn vāha. Sochi cúcuéé cā de jícūhun cájī inī ō ndihi. De mitan chi jacū-ni jínī ō, sochi cúcuéé cā de cunī vāha ó nāsa Yāā cúu yā, tá cúu nū jínī vāha yā yóhó nāsa nchivī cúu ó.

¹³ Tusaá de íyó ūnī tūhun jā quéndōo cutú níí cánī: jā candíja nīhin ó jā squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, jā cūhun inī ō ndācā jā vāha jā coo, jín jā cundáhvi inī ō táhán ó. De tūhun cundáhvi inī chi ñáhnú ndasí cā cúu nū ndācā cā yāhá.

14

Siqui jā cāhān jī quéhén yuhú

¹ Tusaá de cundihvi inī ndá nú jā cundáhvi inī nū táhán nú, de suni cundihvi inī nū cācān nū ndá táhvi jā jéhe Espíritu Santo. De táhvi jā cánuú cā cúu jā nacani nú tūhun yā.

² Chi tēe jā névāha táhvi jā cāhān dē quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī dē, chi maá-ni Yāā Dios jínī jā cāhān dē, de nchivī chi nduú. Chi nī iin jī mā jícūhun inī jā cāhān dē. Chi sáhá Espíritu Santo jā cāhān dē ndá tūhun yuhú.

³ Sochi tēe jā nācani tūhun yā, chi jín nchivī cāhān dē tácuā cuja jī jín tūhun yā, de sndíhvi inī dē jī, de cāhān dē tūhun ndeé inī jín jī.

⁴ De tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī, chi maá dē-ni cúu jā jīja jín tūhun yā. Sochi tēe jā nācani tūhun yā chi sa suha sáhá dē jā nchivī cándíja, jīja jī jín tūhun yā.

⁵ Jétahān inī nī jā ndihi nú cuu cāhān nū quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, sochi jā cánuú ndasí cā cúu jā nacani nú tūhun yā. Chi ñáhnú cā tiñu sáhá tēe jā nācani tūhun yā nsúú cā tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nduú ná tēe jā cachī tūhun ná tūhun

cúu jā cāhān dē, de mā cuetīñú jā cuja nchivī cándíja.

⁶ Jā ñúcuán hermano, tá cuēē ni nūū ndá nú de tú cāhān ni jín yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, ¿de nāsa cuetīñú ñúcuán túsaá? Sochi tú cāhān ni iin tūhun jā ní stéhēn yā, á iin jā cutūha nú tūhun ndāā, á iin jā nācāni nī tūhun yā, á iin jā stéhēn ni nūū nū, suu ñúcuán cúu jā cuetīñú.

⁷ Ná sáhá ó cuenta jā instrumento música, vísō nduú técu, de cuu cata, tá cúu flauta jín arpa. De tú nduú jíta sín sín nota, ¿de nāsa cunī ō nā yaā jíta?

⁸ De tú trompeta nduú ndáhyū cājí, de ni iin tēē mā sáhá tūha dē jā quíhīn de guerra.

⁹ De saá-ni ndá ndóhó, tú nduú cāhān cājí nú tūhun jā jícūhun inī nchivī, ¿de nāsa cunī ji nāá cúu jā cāhān nū? Chi tūhun jā cāhān nū chi vāchi tāchī-ni jiso cuāhān jín.

¹⁰ De ndāā chi íyó cuāhā yuhú inī ñayivī, de ndācá yuhú chi íyó nchivī jícūhun inī.

¹¹ Sochi tú nduú jícūhun inī ō yuhú jā cāhān iin tēē, de cúu ó tá cúu tēē ñuū jicá nūū tēē jā cāhān, de suni tá cúu tēē ñuū jicá cúu dē nūū maá ō.

¹² De jā ñúcuán ndá ndóhó jā cúnī ndasí nú nīhīn nū tāhvī jā jéhe Espíritu, cācān nū tāhvī jā sáhá jā cuja nchivī cándíja jín tūhun yā.

¹³ Túsaá de nchivī jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji, ná cācān tāhvī ji jā cuu nacachī tūhun ji yuhú ñúcuán.

¹⁴ Chi tú jicān tāhvī ō jín incā yuhú, de maá ánō ō-ni cúu jā jicān tāhvī, sochi nduú ná jétīñú jín jāá ntúnī ō.

¹⁵ ¿Nāsa sáhá ó túsaá? Ná cācān tāhvī ō jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō. De suni ná cáta ó yaā ī jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō.

¹⁶ Chi tú nacuetáhvī nú maá-ni tūhun jā ní nquiji nūū ánō nū, de nduú jícūhun inī nū, túsaá de tēē níni jāá nduú jícūhun inī, mā cūū

nacuetáhvī dē jín nú. Chi nduú jín cuitī dē nā tūhun cāhān nū.

¹⁷ Ndāā chi vāha nacuetáhvī maá nú, sochi incā dē nduú ná nīhīn dē jā cuja ánō dē jín tūhun yā.

¹⁸ Ná cútahvī ni nūū Yāā Dios jā cuāhā cā vuelta cāhān ni jín yuhú jāá nduú jícūhun inī ō nsūū cā ndá ndóhó.

¹⁹ De vísō súcuán de tá íyó tútú nī jín nchivī cándíja, de jétahān cā inī ni cāhān ni ūhūn-ni tūhun jā jícūhun inī ji de stéhēn nūū ji, nsūū cā jā cāhān ni ūxī mil tūhun jín incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji.

²⁰ Hermano, mā cāni inī ndá nú modo sūchí lúli, chi sa cuja nú jā jícūhun vāha inī nū. Sochi coo nú tá nūū cúu sūchí lúli jāá nduú jín ji tiñu néhēn.

²¹ De suha yósō nūū tutú ley yā janahán: Jín tūhun jā cāhān tēē incā yuhú, jín tūhun jā cāhān tēē ñuū jicá, sáhá nī jā cunini ndá nchivī yáhā tūhun nī. Sochi ni jín ñúcuán de mā sáhá ji cuenta tūhun jā cāhān ni, cáchī maá Jētohō ō.

²² Túsaá de tú névāha ó tāhvī jā cāhān ō quéhēn yuhú, ñúcuán cúu iin jā stéhēn poder Yāā Dios nūū nchivī jāá nduú cándíja, nsūū nūū nchivī cándíja. Sochi jā nācāni ō tūhun yā, ñúcuán cúu jā stéhēn nūū nchivī cándíja, nsūū nūū nchivī jāá nduú cándíja.

²³ Túsaá de tú ndācá nú nchivī cándíja, íyó tútú nú de ndācá nú cāhān sín sín yuhú, de quívi ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jín nchivī jāá nduú cándíja, ¿de á mā cāhān ji jā ní nduū loco ndá nú?

²⁴ Sochi tú ndācá nú nācāni tūhun yā, de tú quívi iin tēē jāá nduú cándíja á iin tēē jāá nduú jícūhun inī, ñúcuán de cunī dē jā tēē íyó cuāchi cúu dē, de coto túnī dē maá dē jín tūhun jā nācāni ndá nú.

²⁵ De nūcūhun inī dē ndācá jā ní jani yuhū inī dē jín ánō dē. Ñúcuán de cuiñi jítí dē de chiñúhún dē Yāā

Dios. De cāhān dē jā Yāa Dios íyó ndija yā jíin ndá nú.

Sīquī jā coo ñuncúún de coo yíñúhún tá ndútútú ó

²⁶ Túsaá de tá ndútútú ndá nú, hermano, de ndācá nú coo iin yaā ī cata nú, á iin tūhun jā stéhēn nū, á iin tūhun jā ní nsāhá Yāa Dios jā jícūhun inī nū, á incā yuhú jā cāhān nū, á jā nacachī tūhun nú tūhun incā yuhú. De ndācá ñúcuán sāhá ndá nú tácuca cuja nchivī cándíja jíin tūhun yā.

²⁷ De tú íyó tēe jā cāhān incā yuhú, de ná cāhān ūū á ūnī dē-ni, de tá iin tá iin dē ná cāhān. De suni jīni ñúhún jā nacachī tūhun iin tēe tūhun ñúcuán.

²⁸ De tú nduú nā tēe íyó jā cuu nacachī tūhun tūhun ñúcuán, de ndá tēe jā cāhān incā yuhú, vāha cā mā cāhān dē nūū ndútútú ndá nú, de ná cāhān maá dē-ni jíin Yāa Dios.

²⁹ De saá-ni ndá tēe nācani tūhun, ná cāhān ūū á ūnī dē-ni, de sava cā nū nacani inī nū tú íyó ndāa jā cāhān ndá tēe ñúcuán.

³⁰ De tú incā tēe jā ndēē nī nīhīn dē iin tūhun jā ní stéhēn yā nūū dē, túsaá de tēe cāhān ná jencuiñī dē jā cāhān dē, tácuca cāhān incā tēe ñúcuán.

³¹ Túsaá de tá iin tá iin nú cuu nacani ndá nú tūhun jā stéhēn yā nūū nū, tácuca cutūha ndá nú de coo ndeē inī nū.

³² De ndá tēe nācani tūhun, cánuú jā cuetáhví dē jā nacani incā tēe tūhun de jencuiñī jā cāhān maá dē.

³³ Chī Yāa Dios cūnī yā jā ná cóo nañú māhñú ndá nú, nsūú jā sácā nuu de cuvaā nū. De tá cúu nūū sáhá ndá grupo nchivī cándíja,

³⁴ de saá-ni ndācá ñahan jā ndútútú jíin nchivī yā, ná cóo nañí ña. Chī nduú vāha jā cāhān ña, chī sa cuetáhví ña, tá cúu nūū cāhān tutū ley yā.

³⁵ De tú cūnī ña cucáhnú inī ña iin tūhun, de jondē vehe ná cātūhún ña yíi ña. Chī tūhun canoō cúu

de tú cāhān iin ñahan māhñú nūū ndútútú nū.

³⁶ De sáhá ndá nú cuenta chī nsūú nūū ndá máá nú ní nquēe tūhun Yāa Dios, de suni nsūú vāchi ndá ndóhó-ni ní nīhīn tūhun yā.

³⁷ Tú iin tēe jāni inī dē jā tēe nācani tūhun jíin tēe névāha Espiritu cúu dē, túsaá de ná cuetáhún dē jā tiñū jā ní ndacu maá Jētoho ō cúu jā tēe ní yáhá.

³⁸ Sochi tú nduú jétáhví dē tūhun yáhá, de suni mā cuetáhví ó dē.

³⁹ Túsaá, ñanī mánī, cundihví inī ndá nú nacani nú tūhun yā, de mā cāsī nū nūū tēe jā cāhān síin síin yuhú.

⁴⁰ Sochi ñuncúún de yíñúhún sáhá ndá nú ndācá tiñū.

15

Tūhun jā ní natecū Cristo

¹ Hermano, mitan de nūcūhun inī ndá nú tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani nī nūū nū. De tūhun ñúcuán chī jā ní jétáhví ndá nú, de suni inī nīhīn nú jíin.

² De suni jíin tūhun ñúcuán cúu jā ní scácu yā ndá nú, de tú inī nīhīn nú jíin tūhun jā ní nacani nī nūū nū, de tú nduú ní ncándíja cāhá nú.

³ Chī tūhun cánuú cā jā ní nīhīn maá nī nī nastéhēn nī nūū ndá nú: Jā ní jīhī Cristo sīquī cuāchi ó, tá cúu nūū jā cāhān tutū ī jondē janahán.

⁴ De nī jīquiyuhū yā, de nī natecū yā nūū ūnī quivī, tá cúu nūū cāhān tutū ī.

⁵ De nī nenda yā nūū Pedro. De sá de nī nenda yā nūū ndihúxī cā apóstol.

⁶ De sá de nī nenda yā nūū víhī cā ūhūn ciento hermano jā íyó tutú. De sava jī tēcū cā mitan, de sava jī ja nī jīhī.

⁷ De sá de nī nenda yā nūū Jacobo, sá de nūū ndihī cā apóstol.

⁸ De jā sándihī de nī nenda yā nūū maá nī. De tá cúu iin jā ní ncacu yúté, súcuán cúu jā iin sanaa-ni de nī nduū nī apóstol.

⁹ Chi tēe nūu cā nūū ndá cā apóstol cúu nī, de nī nsūú tēe vāha cúu nī jā cunaní nī apóstol, chi nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándíja nūū Yāa Dios.

¹⁰ De síquī jā ní nsāhá Yāa Dios jā váha nduhū, jā ñúcuán cúu jā cúu nī apóstol mitan. De jā ní nsāhá yā jā váha nduhū, chi nduú cāhá ní ncúu, chi sa nī scāca cā nī tūhun yā nsūú cā ndá cā tēe apóstol. Sochi nsūú maá nī ní nsāhá, chi sa Yāa Dios nī nsāhá yā jā váha ñúcuán jín nī.

¹¹ Túsaá de vísō nduhū á ndá cā tēe ñúcuán, de súcuán nácani ndá nī tūhun, de suu cúu jā ní ncandíja ndá nú.

Tūhun jā natecū ndīyi

¹² De tú nácani ndá nī tūhun Cristo jā ní natecū yā mǎhñū ndīyi, ¿de nājēhē cáhān sava ndá nú jā má nátecū ndīyi?

¹³ Chi tú mā nátecū ndīyi, de suni mā nátecū Cristo nícu.

¹⁴ De tú nduú ní nátecū Cristo, de nácani cāhá ndá nī tūhun yā nícu, de suni cándíja cāhá ndá nú nícu.

¹⁵ Chi tú jā súcuán cúu, de cúu ndá nī tēe jāa nduú cáhān ndāa tūhun Yāa Dios, chi nī ncachī nī jā ní nastécū Yāa Dios Cristo. De tú mā nátecū ndíja ndīyi, túsaá de nduú ndāa jā ní nastécū Yāa Dios Cristo.

¹⁶ Chi tú nduú nátecū ndīyi, de juni Cristo suni nduú ní nátecū yā nícu.

¹⁷ De tú nduú ní nátecū Cristo, de cándíja cāhá ndá nú de ndíso īī cā nū cuāchi nú nícu.

¹⁸ De tú jā súcuán cúu, de suni ja nī ntānū tāhvī ndá ndīyi jā ní ncandíja Cristo.

¹⁹ Chi tú mā nátecū ndīyi, de tú maá-ni síquī iin-ni vida yáhá cúu jā ñúhún inī ō jā sāhá Cristo jā váha yóhō, túsaá de ndáhvī ndasí cā cúu ó nsūú cā ndá cā nchivī, chi cándíja cāhá ó nícu.

²⁰ De nduú chi íyó ndāa jā ní natecū Cristo mǎhñū ndīyi. De maá yā cúu jā xihna cā nī natecū nsūú cā ndācā cā ndīyi jā natecū.

²¹ Chi síquī jā ní stívī iin-ni tēe Adán, de nī nquijéhé cuēhē jā jíhī nchivī. De suni súcuán síquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Cristo, de nátecū nchivī.

²² Chi tá cúu nūū jíhī ndihi ó síquī jā cúu ó tatá Adán, de suni súcuán natecū ndihi ó síquī jā yíhī ó ndahá Cristo.

²³ Sochi tá iin iin nāsa ndíta táhán maá: Xihna cā Cristo nī natecū yā, de sá de quívi ndíji yā de natecū ndá nchivī jā yíhī ndahá yā.

²⁴ Ñúcuán de jīnu tiempo, de snāa yā poder ndācā enemigo jā cúñáhnú, jín jā ndācu tiñu, jín jā íyó poder. De ndihi jā tátúnī yā nūū, nacuāha yā nūū Tatá yā Yāa Dios.

²⁵ Chi cánuú jā tátúnī Cristo jondē quíji quívi jā candeē Yāa Dios poder ndācā jā jínī úhvī nūū Cristo, de sndóho yā.

²⁶ De jā sándihī de snāa yā cuēhē jā jíhī nchivī.

²⁷ Chi cáhān tutū īī jā ní nsāhá Yāa Dios jā cúñáhnú Cristo síquī ndihi jā íyó, de cuetáhvī nūū yā. De tá cáhān jā cúñáhnú yā síquī ndihi-ni, de jínī vāha ó jā maá Yāa Dios mā quíhī yā ndahá Cristo, chi Yāa Dios cúu jā ní nchihī ndācā ñúcuán ndahá Cristo.

²⁸ De tá nī nquívī ndihi ñúcuán ndahá Cristo, sá de suni maá Cristo jā cúu yā Sēhe, quívi yā ndahá maá Tatá yā, Yāa jā ní nchihī ndācā ñúcuán ndahá yā. De súcuán cúu jā tiin maá Yāa Dios ndihi-ni.

²⁹ De íyó nchivī jā jénduté jī jā jéhē ndīyi. De tú mā nátecū cuitī ndīyi, ¿de nūcu jénduté jī jā jéhē ndīyi túsaá?

³⁰ De ndá máa nī, ¿nājēhē cúu jā ndiquívī jéndeé inī nī jā íyó peligro jā cuū nī, de tú mā nátecū ndīyi?

³¹ Hermano, tá cúu nūū íyó ndāa jā cúsiī inī nī jā cándíja ndá nú Jētohō ō Jesucristo, suni súcuán íyó ndāa jā ndiquívī ndúcú nchivī cahnī nduhū síquī tiñu yā.

32 De jā ní ndoho nī nī nsáhá ndá tēe xēēn űnū Efeso jā cúu dē tá cúu quiti xēēn, ¿de nā cuá nīhīn nī sīquī űncuán túsaá? Chi tú mā nátecū ndīyi, de cuu cāhān ō tá cúu nūū cáchī iin tūhun: Ná cúsi inī ō de caji ō coho ó, chi sanaā de teēn de cuū ō, cachī ō nīcu.

33 Mā cuáha ndá nú tūhun jā stāhvī nchivī ndóhó. Chi cáchī iin tūhun: Tú jica nú jīn ndá nchivī nēhén, de stívī jī ndóhó jā má cācā ndāā cā nū.

34 Nachuhun inī ndá nú, de sáhá nú tiñu ndāā, de mā sáhá cā nū cuāchi. Chi sava nú nduú jīnī cuitī nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios. Súcuán cāhān nī tácuā cucanoō ndá nú.

Sīquī nāsa nátecū ndīyi

35 Sochi sanaā de cāhān iin nú: ¿Nāsa nátecū ndá ndīyi? ¿Nāsa coo yiqui cúñu jī? cachī nū.

36 Nduú jícūhun cuitī inī nū túsaá. Chi cúu tá cúu jā chíhi ó ndācá tatā chījin űnahun tácuā quene yūcū jī.

37 De tatā jā quívi chījin űnahun, á trigo á incā tatā, chi nsūū yūcū cúu, chi maá nūnī-ni cúu.

38 De cuéé cā de tāhvī, chi Yāa Dios nī jēhe yā yūcū ndá tatā űncuán, nāsa nī jētahān inī maá yā, de tá iin iin tatā chi sīn sīn cáá yūcū nī nsáhá yā.

39 De suni súcuán cúu ndācá yiqui cúñu, chi nsūū inuú cáá. Chi sīn cáá nchivī, de sīn cáá quiti, de sīn cáá saā, de sīn cáá tiacá.

40 De suni súcuán cúu ndācá jā íyó andiví jīn ndācá jā íyó űnayiví. De sīn cáá vī jā íyó andiví, de sīn cáá vī jā íyó űnayiví.

41 De sīn jēndūtē ncandī, de sīn ndī yoō, de sīn xīñu ndá tiūñ. De tá iin iin tiūñ chi suni sīn sīn xīñu.

42 De suni súcuán coo ndá ndīyi jā nátecū. Ndīyi jā chíyuhū ō chi téhyū, de tá nastécū yā chi mā cúu cā.

43 Jā chíyuhū ō chi ndáhvī cáá, de tá nastécū yā chi vī cuñáhnú. Jā chíyuhū ō chi nduú nā fuerza, de tá nastécū yā chi coo fuerza.

44 Jā chíyuhū ō chi iin yiqui cúñu cuenta űnayiví cúu, de tá nastécū yā chi coo iin yiqui cúñu cuenta Espíritu. Chi íyó yiqui cúñu cuenta űnayiví, de suni íyó yiqui cúñu cuenta Espíritu.

45 Chi súcuán yósō nūū tutū ī: Adán, tēe jā xīhna űñhún, nī ncuvāha dē jīn vida cuenta űnayiví, cáchī. De Cristo cúu modo incā Adán űū, de maá yā cúu Espíritu jā jēhe vida.

46 De nsūū yiqui cúñu cuenta Espíritu cúu jā ní ncuvāha xihna cā, chi sa yiqui cúñu cuenta űnayiví, sá de nduu cuenta Espíritu.

47 De cuenta űnayiví cúu tēe jā xīhna űñhún, chi nī ncuvāha dē jīn ticāchāā űnahun. De Adán űū jā cúu maá Jētohō ō, chi jondē andiví nī nquiji yā.

48 De nchivī űnayiví yáhá, chi cúu jī táhān Adán jā ní ncuvāha jīn ticāchāā űnahun. De nchivī jā quívi andiví, chi nduú jī tá cáá maá Yāa jā ní nquiji jondē andiví.

49 Chi jā cáá ó tá nūū cáá tēe jā ní ncuvāha jīn ticāchāā űnahun, de suni súcuán coo ó tá nūū cáá Yāa jā ní nquiji jondē andiví.

50 Tūhun yáhá cáchī tūhun nī nūū ndá nú hermano, jā yiqui cúñu ó cuenta űnayiví, mā cúu quívi nūū tátúnī Yāa Dios. Chi jā jīhī cúu, de mā cúu quívi nūū cutecū ní cání.

51 De cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā ní nchiyuhū: Nsūū ndīhi ó cuū, sochi ndīhi ó chi nasāma yiqui cúñu ō.

52 Chi quívi jā tivī trompeta jā sándihī da, de iin núnúú-ni, modo iin jā nácuēni ō-ni, de nasāma yā yóhó. Chi tivī trompeta, de nátecū ndācá ndīyi jā má cúu cā jī. De ndācá ō jā tēcū ō quívi űncuán, chi nasāma yā yiqui cúñu ō.

53 Chi jā téhyū yáhá, cánuú nūcūhun jā má téhyū cā. De jā jīhī, cánuú nūcūhun jā má cúu cuitī cā.

⁵⁴ De jā jīhī jīn jā téhyū yáhá, chi quiji quīvī jā nūcūhun jā má cúu cā mā téhyū cā. Nūcuán de quee ndāā tūhun jā yósō nūū tutū ī: Jīn poder yā nī snāā yā cuēhē jā jīhī nchivī.

⁵⁵ Túsaā de cuēhē jā cuū ō, ¿nāsa cā cuu sáhá xēn jīn ó? Chi natecū ō. ¿De nāsa cā cundeé jīn ó? Chi snāā yā. Cāchī tutū.

⁵⁶ Chi maā cuāchi cúu jā sáhá jā cundeé cuēhē jā jīhī nchivī. De ley yā janahán sáhá jā nénda cuāchi sīquī ō.

⁵⁷ De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi jīn maā Jētohō ō Jesucristo sáhá yā jā cundeé ō sīquī cuāchi jīn sīquī cuēhē jā cuū ō.

⁵⁸ Jā nūcuán ñanī mánī, cuiñi nīhin ndá nú de mā cācá yátá nú. De nínī satīñú vāha ndá nú jīn tiñu maā Jētohō ō. Chi ja jīnī nū jāá nduú satīñú cāhá nú jīn maā Jētohō ō.

16

Sīquī jā caquīn ji xūhún cuu ndá hermano

¹ De mitan de cāhān ni sīquī xūhún jā caquīn ndá nú jā cuu ndá hermano cándija jā ndóho ndáhví. Suni sáhá ndá máá nú tá cúu nūū ní ndacu nī nūū ndá grupo nchivī cándija jā iyó Galacia.

² Ndācá domingo de tá iin iin nú chuvāha sīn nú jacū xūhún, tú nāsa nī nīhīn ndá nú, tácuā tá cuēē nī nūū nū de ja iyó tūha.

³ De tá cuēē nī, de cuāha nī carta nūū ndá tēe jā nacāji ndá nú, de taji nī dē quīhīn dē nūū ndá hermano jā iyó Jerusalén, quīsiáha dē xūhún jā ní jaquīn ndá nú.

⁴ De tú iyó vāha jā quīhīn nī, de suni quīhīn nī jīn ndá dē.

Jā cāhān Pablo jā quíndehé dē ndá nchivī cándija

⁵ De jā cuēē nī nūū ndá nú, de cánuú jā xihna cā región Macedonía quenda nī coo nī nūcuán, sá de cuēē nī ñuū ndá nú Corinto.

⁶ De sanaā de coo nī jīn ndá nú jacū tiempo, á sanaā de coo ó nī tiempo vījin. Nūcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū, ní-ni cúu nūū quīhīn cā nī.

⁷ Chi nduú cúnī nī cuēē nī nūū nū jā yāha ñamā nī quīhīn nī, chi ñúhún inī nī jā coo nī jīn ndá nú jacū tiempo, de tú cuāha maā Jētohō ō tūhun.

⁸ De coo nī ñuū Efeso yáhá jondē yāha quīvī Pentecostés.

⁹ Chi iyó cuāhā nchivī jā scándija nī, chi vāha jīca tiñu Jētohō ō. De suni iyó cuāhā nchivī jā iyó contra.

¹⁰ De tú cuēē Timoteo, de sáhá ndá nú jā coo sī inī dē māñū nú, de nī iin mā cānī inī dē sīquī. Chi suni tiñu maā Jētohō ō sáhá dē, tá cúu nūū sáhá nī.

¹¹ Túsaā de nī iin ndá nú mā sájēhe inī nūū dē. Chi sa chindeé nú dē jā quīhīn cā dē, de coo ndeé coo sī inī dē, tácuā ndiji dē jā nacunī tāhán nī jīn dē. Chi ndétu ndá nī dē jīn sava cā hermano.

¹² De hermano Apolos, chi nī ncāhān ndāhvī nī jīn dē jā ná cuēē dē nūū nū jīn sava cā hermano, cuēndehé dē ndá nú. De nī jani inī dē jā má cúu cuēē dē mitan. Sochi tá nune dē de cuēē dē.

Saludo jā sándihí

¹³ Ndito coo inī ndá nú, de cuiñi nīhin nú jīn tūhun jā cándija nú. De téyí coo inī nū, de coo fuerza inī nū.

¹⁴ De ndācá jā sáhá nú, de sáhá nú jīn tūhun jā cundāhvī inī tāhán.

¹⁵ Hermano, jīnī ndá nú jā xihna cā nchivī vehe Estéfanos nī ncándija ichi Acaya. De nī jēhe ji maā ji nūū tiñu jā chindeé ji ndá hermano cándija.

¹⁶ De cúnī nī jā suni ndá máá nú cuetāhvī vāha nú nchivī jā sáhá súcuán, jīn ndá cā nchivī jā chindeé tāhán de satīñú sīquī tiñu yā.

¹⁷ Cúsi inī nī jā ní nguenda Estéfanos jīn Fortunato jīn Acaico, chi ndá tēe yáhá nī nchindeé dē

nduhū lugar ndá máá nú jāá nduú
ní íyo nú jín nī.

¹⁸ Chi nī ndundeé inī ni nī nsāhá
ndá dē, de saá-ni nī nsāhá dē ndá
máá nú. De cánuú jā cuetúhún nú
ndá tēe jā sáhá súcuán.

¹⁹ Sāhá ndeé inī ndá nú, cáchī
ndá grupo nchivī cándíja jā íyó
Asia. Aquila jín Priscila jín nchivī
cándíja jā ndútútú vehe dē, cáhān
ndá ji jā sáhá ndeé ndasí inī ndá nú
jín tūhun maá Jētohō ō.

²⁰ De ndācá hermano cáchī ji jā
sāhá ndeé inī nū. De tá cáhān
jítáhān ndá nú, de yínúhún techuhú
nú ndahá ji.

²¹ Maá nī jā cúu Pablo, jín ndahá
maá nī tēe nī tūhun yáhá jā sáhá
ndeé inī ndá nú.

²² De tú ní iin nduú íyó mānī jín
Jētohō ō Jesucristo, de ná tánū tāhvī
ji túsaá. De ná cáhān ō: Jētohō sá,
cúnī sá jā ñamā nenda ní.

²³ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō
ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha
ndá ndóhó.

²⁴ De mānī ni jín ndá nú jā cándíja
nú Cristo Jesús. Súcuán ná cóo.
Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU CORINTO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndūū nī jīn hermano ō Timoteo tēe nī carta yāhá cuēē nūū ndá nū hermano nūū Corinto jā cándija nú Yāā Dios, jīn nūū ndihi ndá nū jā yíhi ndahá Yāā Dios jā íyó nú ní cáhnú Acaya.

² De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāā Dios jīn Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú de sáhá yā jā coo ndeé coo sīi inī nū.

Siquí jā ní ndoho Pablo tūndóhó

³ Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo. Chi maá yā cúu Tatá ó jā cúndáhvī inī yóhó, de níní sáhá yā jā ndúsīi inī ō.

⁴ Chi sáhá yā jā ndúsīi inī ō sīquī ndācá tūndóhó jā ndóhó ó, tácu suni cuu sáhá maá ó jā ndusīi inī táhān ó jā ndóhó tūndóhó. Chi tá cúu nūū ní nsáhá yā jā ní ndusīi inī maá ó, suni súcuán sáhá ó jā ndúsīi inī jī.

⁵ Chi jā ndóhó ó cuāhā tūndóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, suni súcuán nīhīn ō cuāhā tūhun ndusīi inī, sáhá Cristo.

⁶ Jā ñúcuán, tú ndóhó ndá nī tūndóhó, de súcuán de cúu sáhá nī jā ndusīi inī ndá nú de quendō vāha cā ánō nū. De jā sáhá Yāā Dios jā ndúsīi inī nī, suu sáhá tucu jā ndusīi inī ndá nú, de quendō vāha cā ánō nū. De súcuán de nīhīn nū fuerza jā cuandee inī nū jīn ndācá tūndóhó tá cúu nūū ndóhó ndá nī.

⁷ De ñúhún ndasí inī nī jā cúu ndá nú, chi jīnī nī jā tá cúu nūū ndóhó ndá nú tūndóhó jīn nī, suni súcuán

ndusīi inī nū jīn nī sáhá maá Yāā Dios.

⁸ Hermano, cúni ndá nī jā ná cúni ndá nú nāsa nī ndoho ndá nī ichi Asia. Chi nī nīhīn ndá nī tūndóhó xēen ndasí, jondē jā ñatin nduú cā quēnda nī jīn, de nī jani inī nī jā cuū nī nīcu.

⁹ De sīquī jā ní jehndē inī ndá nī jā cuū ndá nī, de ñúcuán nī nsáhá jā ní jīcūhun inī nī jā má cándija nī maá nī chi nduú tiñu nī, chi sa Yāā Dios jā nāstēcū ndiyi candija nī.

¹⁰ Chi maá yā nī scácu ndá nduhū nūū tūndóhó xēen jā jā ñatin cuū nī nīcu, de suni súcuán scácu yā nduhū mitan. De ñúhún inī nī jā suni scácu tucu yā nduhū ichi núū cā.

¹¹ De suni chindee ndá nú nduhū jā cācān táhvī nū jēhē nī. Chi tú cuāhā nchivī cācān táhvī jēhē nī, de suni cuāhā jī cuu nacuetáhvī jēhē nī jā ní nsáhá yā jā váha nduhū.

Jā ní ncucuée Pablo jā quihīn dē Corinto

¹² Iyó iin jā sáhá jā cúsi inī ndá nī: Chi nījīn cúu inī ánō nī jā váha ndoo de ndāā nī jica ndá nī nūū nchivī ñayiví, de víhí cā nūū ndá máá nú. Chi sīquī jā váha inī Yāā Dios, de nī nchindee yā ndá nduhū, de nsūū sīquī jā ndíchí ndá máá nī cúu jā ní jica nī súcuán.

¹³ De tūhun jā tēe ndá nī nūū ndācá carta nī, chi maá-nī jā cuu cahví ndá nú de jīcūhun inī nū cúu. De ñúhún inī nī jā jīcūhun vāha cā inī nū,

¹⁴ tá cúu nūū jā jīcūhun inī nū jacū. De súcuán de cuu cusīi inī ndá nú sīquī ndá nī quivī jā ndijī Jētohō ō Jesús, tá cúu nūū cúsi inī ní sīquī ndá máá nú.

¹⁵ De sīquī jā súcuán nī ncucáhnú inī nī, de jā ñúcuán nī jani inī nī jā tá quihīn nī Macedonia de xihna cā nūū ndá máá nú cuēē nī, tácu cusīi inī nū jā cuéndēhé nī ndá nú ūū vuelta nīcu.

¹⁶ Chi nī jani inī nī jā cuéndēhé nī ndá nú, sá de yāha nī quihīn nī

Macedonia, de jā ndicó nī Macedonia de nenda tucu nī nū nū. Ñúcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū jā quihīn ni ichi Judea nícu.

¹⁷ De jā súcuán nī jani inī ni, ¿de á tēe jāá nduú nácani vāha inī cúu nī jāá nduú ní jēe ni nū ndá nú? ¿A jāni inī nū jā cúu nī tá cúu nchivī ñayivī jā ñamā cáhān jā cuu, ñúcuán de nduú?

¹⁸ Nduú chi maá Yāa Dios jínī yā jāá nduú cáhān ni jín nū jā cuu, de yachī nácāhān ni jā má cūú.

¹⁹ Chi nduhū jín Silvano jín Timoteo nī nacani nī tūhun Jesucristo Sēhe Yāa Dios nū ndá nú. De maá yā nduú cáhān yā jā cuu de nacāhān tucu yā jā má cūú. Chi sa squíncuu yā jā cáhān yā.

²⁰ Chi ndihi jā ní nquee yuhú Yāa Dios, squíncuu maá Cristo. De jā suu cúu jā cáhān ō jā vii cúñáhnú Yāa Dios, de cáhān ō Amén, chi ndihi squíncuu Cristo Jesús.

²¹ De Yāa Dios cúu jā sáhā jā íñi nīhin ndācá ó jín Cristo, de nī nsáhā ndoo yā yóhó jā sáhā ó tiñu jā cúnī yā.

²² De suni nī jēhe yā Espíritu yā jā cundeé inī ánō ō, de cúu yā modo iin sello jā stēhēn jā cúu ó sēhe Yāa Dios. De sáhā Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāa Dios táhvī ō.

²³ De jāá ncháha ca cuēē ni nū ndá nú nchivī Corinto, tá cúu nū ní jani inī ni, suu cúu sīquī jāá nduú ní ncúu inī ni jā cuxeēn ni nū ndá nú jāá nduú sáhā vāha nú. De maá Yāa Dios cúu jā jínī jā cáhān ndāa ni. De tú nduú cáhān ndāa ni, de íyó vāha jā cuū ni.

²⁴ De nsūú jā cúnī ndá nī jā ndacu nīhin nī nū nū sīquī tūhun jā cándija nú yā, chi ja íñi nīhin nú jín tūhun yā. Chi sa cúnī ni chindeé nī ndá ndóhó jā ná cúsiī cā inī nū.

2

¹ Túsaá de nī jani inī ni jā má cuéē ni incā vuelta nū ndá nú jín tūhun

jā cuxeēn ni de cucuécá inī nū sáhā nī.

² Chi tú cucuécá inī nū sáhā nī, ¿de ní nchivī sáhā jā cusī inī maá nī? Nduú cā nā incā nchivī, chi maá-ni ndá máa nú, de nāsa cúu de tú sáhā nī jā cucuécá inī nū.

³ Jā ñúcuán cúu jā ní ntee nī carta ñúcuán nū nū, tácuā tá cuēē ni de ja nī nacani inī nū sīquī cuāchi nú sáhā, de mā cucuécá inī ni sáhā cuāchi nú quivī jā cuēē ni nū nū. Chi sa sáhā ndá nú jā cusī inī ni. De jínī vāha ni jā tú cusī inī ni, de suni ndihi ndá nú cusī inī nū.

⁴ De jā ní ntee nī carta ñúcuán nū nū, de ndasí nī nacani inī ni sīquī nū, de nī ntahúhvī inī ni, de jondē jácu nī nī ntee nī. De nduú ní ntée nī jā sáhā nī jā cucuécá inī ndá nú, chi sa jā cunī nū nāsa mānī ndasí nī jín nū.

Jā nēe cáhnú inī Pablo nū tēe jā ní nsáhā cuāchi

⁵ De jā ní ncucuécá inī ni nī nsáhā tēe jā ní nsáhā cuāchi ñúcuán, de nsūú maá nī-ni, chi saá-ni ndá máa nú nī ncucuécá inī nū jacū nī nsáhā dē. De cáhān ni jā jacū-ni, chi nduú cúnī ni jā cuxeēn ndasí nī.

⁶ De jín jā ní ncuxeēn ndá nú nū dē tá ní ndutútú ndá nú, de jín ñúcuán-ni de nī ncuu-ni.

⁷ De mitan chi cúnī jā cune cáhnú inī ndá nú nū dē, de sáhā nú jā ndusiī inī dē, chi sanaā de caa cā cucuécá inī dē, de mā ndúsiī cā inī dē.

⁸ Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín ndá nú jā stēhēn tucu nú jā íyó mānī nū jín dē.

⁹ Chi jā sīquī tiñu yáhā cúu jā ní ntee nī carta ñúcuán nū nū, tácuā coto túnī ni ndá nú tú cuetáhvī vāha nú tiñu ndácu nī nū nū.

¹⁰ Túsaá de jā nēe cáhnú inī ndá nú nū nchivī, de saá-ni nduhū. Chi jā nēe cáhnú inī ni nū nchivī tú nī nsáhā ji cuāchi, de sáhā nī súcuán sīquī jā mānī ni jín nū, jín jínú Cristo.

¹¹ Chi cánuú já cune cáhnú iní ò, chi nduú cúní ò já nīhīn Satanás cuāchi sīquī ò, chi já jīnī vāha ó nāsa ndúcú stáhvī yóhó já sáhá ó cuāchi.

Jāá nduú ní iyo nañí iní Pablo iní ñuū Troas

¹² Tá nī jēhēn ni ñuū Troas já nacani nī tūhun Jētohō ò Cristo, de vāha nī nsáhá yā já ní iyo modo já nacani nī tūhun yā.

¹³ De vísō sūcuán de nduú ní iyo nañí iní ánō nī, chi nduú ní nánihīn tǎhán nī jín hermano ò Tito. Ñúcuán de nī nacuetáhvī nī nūū nchivī ñúcuán, de cuānanducú nī dē ichi Macedonia.

Jā sáhá Cristo já cūndeé ó

¹⁴ De ná cútahvī ò nūū Yāa Dios, chi níní ndéca vāha yā yóhó já cuāhān ò jín Cristo Jesús, de iyó inuú ó jín yā já cūñáhnú ndasí yā já snáa yā poder ndihi enemigo. De jétíñū yā yóhó já scútē nuu ó tūhun yā ndācá-ni lugar, tá cúu nūū jíte nuu iin xicō āsīn.

¹⁵ De cúu ó tá cúu iin sūja já jēhēn āsīn nūū Yāa Dios sáhá Cristo. De modo já quēnda xicō ñúcuán nūū nchivī já cācu ánō jín nūū nchivī já tǎnū tǎhvī.

¹⁶ Nūū nchivī já tǎnū tǎhvī, chi cúu ó tá cúu iin xicō já cuū jī sáhá, de nūū nchivī já cācu ánō chi cúu ó tá cúu iin xicō vāha já cutecū jī sáhá. De ni iin ó mā quēndá ó sáhá ó tiñū yáhá de tú mā chíndeé yā yóhó.

¹⁷ De ndá nduhū chi nduú sáhá nī tá cúu nūū sáhá cuāhā tēe já ndúcú dē nīhīn dē xūhún sīquī tūhun Yāa Dios. Chi sa nácani ndaā ndá nī tūhun yā, chi maá Yāa Dios nī ntají nduhū, de maá yā jíní já nácani ndaā ndá nī sīquī já cándíja nī Cristo.

3

Tūhun sīquī contrato jeé

¹ De já cāhān ndá nī sūcuán, ¿de á jáni iní ndá nú já ndúcú tucu ndá nī cāhān nī já vāha cá tēe cúu nī, á naá cúu? ¿De á jíní ñúhún já stēhēn ni

carta recomendación nūū ndá nú, á já cācān nī já taji nú nūū ndá nī, tá cúu nūū sáhá sava jī?

² Nduú chi ndá maá nú cúu modo iin carta recomendación nī. De suu cúu já ñúhún iní nī já ní ncandíja vāha ndá nú nī nsáhá nī, de cúu modo já yósō tūhun carta ñúcuán iní ánō nī. De ndihi nchivī chi modo já cāhvi jī cúu já jíní jī nāsa nī nasāma nú.

³ Chi ndá maá nú cúu tá cúu iin carta já ní ntee Cristo de scáca ndá nī. De nsūú jín tinta ní ntēe yā, chi sa jín Espíritu Yāa Dios, Yāa tēcū. De nsūú nūū tabla yūū tá cúu nūū ní ntee yā ley yā, chi sa nūū ánō nchivī nī ntee yā.

⁴ De cāhān ndá nī sūcuán, chi cūcáhnú iní nī Yāa Dios sīquī já ní nsáhá Cristo.

⁵ De nsūú já jáni iní ndá nī já cuu quenda maá nī já sáhá nī tiñū ñúcuán. Chi sa maá Yāa Dios sáhá já cuu squíncuu nī.

⁶ De maá yā nī nsáhá já cuu satíñū vāha nī sīquī contrato jeé yā. De contrato yáhá chi nduú cāhān já squíncuu ó ley já ní ntee jín letra, chi sa já caca ó jín vida jeé, suu já ní jēhe Espíritu Santo. Chi contrato ley já yósō jín letra, tǎnū tǎhvī nchivī sáhá. Sochi já sáhá maá Espíritu cúu já cutecū ò nī cání.

⁷ De tá nī jēhe yā ley nūū Moisés janahán, de nī nchosō letra nūū tabla yūū. De nī jēndūtē ndasí nūū iyó Moisés nī nsáhá yā, de jondē nī jēndūtē ndasí nūū dē. De nduú ní ncúu cūndēhé vāha ndá nchivī Israel nūū dē nī nsáhá. De vísō sūcuán de cuéé-ni cuéé-ni nī ndáhvā já jēndūtē nūū dē. De tú sūcuán nī ncuñáhnú ndasí ley já sáhá já cuū nchivī de tǎnū tǎhvī jī,

⁸ de sa víhí cá cūñáhnú ndasí cá tūhun já cutecū ò já jēhe Espíritu Santo nūū ò.

⁹ Chi tú nī ncuñáhnú ndasí ley ñúcuán já tǎnū tǎhvī nchivī sáhá, de sa víhí cá cūñáhnú tūhun já sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó.

¹⁰ Chi ley ñúcuán jā ní ncuñáhnú jondē saá, nduú cā cúñáhnú cuitī, sīquī jā cúñáhnú ndasí cā tūhun Espiritu jā íyó mitan.

¹¹ Chi tú sūcuán nī ncuñáhnú ley jā ní íyo jacū-ni tiempo, de sa tūhun jā coo ní cání chi cúñáhnú ndasí cā.

¹² De jā sūcuán ñúhún inī ndá nī, jā ñúcuán cúu jā íyó téyí inī nī jā nácani nī tūhun yáhá.

¹³ Chi nduú sáhá ndá nī tá cúu nūu ní nsáhá Moisés jā ní jasí dē iin sahma nūu dē, tácuā mā cūnī ndá nchivī Israel nāsa cuāndahvā jā jéndūtē nūu dē.

¹⁴ De nchivī ñúcuán nduú ní jícūhun inī jī. De jondē mitan de tá cáhvi jī tutū contrato ley janahán, suni nduú jícūhun inī jī, chí modo jā ndásī sahma ñúcuán nūu jāá ntúnī jī, de nduú cújiyo cuitī. Chi jondē tá candíja jī Cristo, sá de cujiyo.

¹⁵ De suni sūcuán jondē mitan tá cáhvi jī tutū ley Moisés, de modo jā ndásī iin sahma nūu jāá ntúnī jī.

¹⁶ Sochī jā nácani inī iin nchivī de quívi jī nūu maá Jētohō ō Cristo, sá de cujiyo-ni jā ndásī ñúcuán.

¹⁷ Chi Jētohō ō cúu maá Espiritu. De nūu íyó Espiritu maá Jētohō ō, ñúcuán cúu nūu íyó libre nchivī jāá nduú cā yíhī jī chíjin ley janahán.

¹⁸ De jā ñúcuán de ndá máá ó chi nduú cā jasí nūu jāá ntúnī ō. Chi cúu ó tá cúu espejo jā jéndūtē, cúu jā stéhēn ō nāsa víi ndasí cúñáhnú maá Jētohō ō, chí jíca ndaā ō. De maá ó ndācá quívi cuānasāma ó cuānduu víi cā áñō ō tá cúu nūu cáá maá yā. Chi maá Jētohō ō jā cúu yā Espiritu, sūcuán sáhá yā jíin ó.

4

¹ Túsaá de nduú núu inī ndá nī jā nácani nī tūhun yā. Chi sīquī jā ní ncundáhvī inī yā ndá nduhū de ní jēhe yā tiñu yáhá nūu nī.

² Chi nduú ndúcú ndá nī ndá modo yuhū jā cúcanoō ō sáhá, de ní nduú jíca nuu ní jíin tūhun ndíchí jā stáhvī, de ní nduú násāma nī tūhun

Yāa Dios. Chi sa cáhān ndá nī maá-ni tūhun ndāā. De sūcuán de cuu cunī ndācá nchivī inī áñō jī jā cáhān ndāā ndá nī, jíin jínuū Yāa Dios.

³ De tú íyó nchivī jāá nduú jícūhun inī tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani ndá nī, de sūcuán cúu nūu maá-ni nchivī jā tánū tǎhvī.

⁴ De jāá nduú cándíja jī, chí maá jānēhén jā ndácu tiñu inī ñayívi yáhá, ní jasí nūu jāá ntúnī jī, tácuā mā jéndūtē tūhun Cristo inī áñō jī, de mā cūnī jī jā víi ndasí cúñáhnú Cristo, Yāa jā inuu cáá jíin Yāa Dios.

⁵ De jā nácani ndá nī tūhun, de nsūu tūhun maá nī, chí sa tūhun Jētohō ō Jesucristo nácani nī. De ndá máá nī chí mozo-ni cúu nī nūu ndá nú jā sīquī jā mānī ní jíin Jesús.

⁶ Chi tá nī nsáhá Yāa Dios ñayívi de ní ncāhān yā jā ná túu luz nūu neē. De suni sūcuán nī nsáhá yā jā ní ntūu luz inī áñō ndācá ó, cúu jā jícūhun inī ō sīquī Jesucristo, nāsa jéndūtē nūu yā jā víi ndasí cúñáhnú yā tá cúu nūu íyó maá Yāa Dios.

Jā jíca ó jíin tūhun jā cándíja ó yā

⁷ De ndācá tūhun yáhá jā víi ndasí cúñáhnú, chí modo jā ñúhún inī iin quísi ñuhun. Chi cúu ó tá cúu quísi ñuhun, chí nduú nā fuerza ō. De jā ñúcuán jíin vāha ndá nī jā maá Yāa Dios cúu jā jēhe poder sīquī tūhun yáhá jā víi ndasí cúñáhnú, de nsūu fuerza maá nī cúu.

⁸ De jā ñúcuán, vísō ndācá lado jíin ndá nī tūndóhó, sochī nduú sáhá jā má ndúsi cā inī nī. De vísō cúcuécá inī ndá nī sīquī tūndóhó, sochī ñúhún inī ní jā quee vāha tiñu nī.

⁹ De vísō jíin ūhvī nchivī ndá nduhū, de maá yā chí nduú sndóo yā ndá nī. De vísō ndúcú jī snāā jī ndá nduhū jíin tiñu sáhá nī, de mā cūu.

¹⁰ De ní-ni cúu nūu cuáhān nī, de tá cúu nūu ní ndoho Jesús jā ní jíhī yā, suni sūcuán ndóho ndá nī jā ja ñatin cuū nī, tácuā suni cuu stéhēn

ni fuerza Jesús jā técu yā inī yiqui cúñu nī.

¹¹ Chi juni técu ndá nī, de ndācá quīvī ja ñatin cahñī nchivī nduhū jā síquī Jesús. De súcuán de jínī nchivī jā técu Jesús inī yiqui cúñu nī jā cuū.

¹² Túsaá de ndá nduhū, níní cúu jā ja ñatin cuū ni síquī tūhun yā, de ñúcuán sáhá jā cutecū ndá máá nú nīí cání.

¹³ De yósō nūū tutū īī: Nī ncandíja nī, de jā ñúcuán nī ncāhān nī, cáchī. De saá-ni ndá nduhū, suni cándíja nī de suu cúu jā nācānī nī tūhun yā.

¹⁴ Chi jínī ndá nī jā maá Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús, suni súcuán nastécū yā ndá nduhū, de sáhá yā jā iin cáhnú-ni cuiñī ndihi ó nūū yā.

¹⁵ Chi ndācá tūndóhó yáhá ndóho ndá nī tácuā quendōo vāha ndá nú. De súcuán de cāyā cuāhā cā nchivī jā sáhá yā jā váha jī. Ñúcuán de suni cuāhā ndasí jī nacuetáhví jī nūū Yāā Dios, de cuñáhnú cā yā sáhá.

¹⁶ Jā ñúcuán cúu jāá nduú núu inī ndá nī, de vísō cuāndihi fuerza yiqui cúñu nī, de ánō nī chi sa cuānduu fuerza cā ndācá quīvī.

¹⁷ Chi tūndóhó jā ndóho ō ñayīví yáhá, nduú-ni xēen cúu, de ñamā yāha. De sáhá jā nīhīn ō iin tahví jā cuñáhnú ó nīí cání jā cāa ndasí cā nsūū cā tūndóhó ñúcuán.

¹⁸ De nduú sáhá ó cuenta nūū ndācá tūndóhó jā jínī ō nūū mitan, chi sa sáhá ó cuenta nūū ndācá jā váha jāá nduú jínī ō nūū mitan. Chi ndācá jā jínī ō nūū mitan, chi ñamā ndihi, sochi ndācá jāá nduú jínī ō nūū, chi coo nīí cání.

5

¹ Chi yiqui cúñu ó jā ndéē ō ñayīví yáhá, cúu tá cúu iin vehe jā naā. De jínī ō jā tá naā, de cuāha Yāā Dios iin yiqui cúñu jeé, de suu cúu tá cúu iin vehe jā coo nīí cání jondē andiví. De nsūū iin vehe jā sáhá nchivī cúu, chi jā sáhá Yāā Dios cúu.

² De juni ndéē ō vehe yáhá jā cúu yiqui cúñu ó, chi jéca inī ō sáhá,

chi ndasí cúñī ō jā nūcūhun ó yiqui cúñu jeé ó jondē andiví.

³ Chi tá nūcūhun ó ñúcuán, de mā cōó maá-ni cā ánō ō jā naā yiqui cúñu ó yáhá.

⁴ Chi juni íyó cā ō inī vehe yiqui cúñu ó yáhá, de jéca inī ō de cúcuécá inī ō. De nsūū jā cúñī ō jā sndóo ó yiqui cúñu ó de coo maá-ni ánō ō. Chi sa cúñī ō jā nūcūhun ō jā jeé, tácuā ndāhvā yiqui cúñu ó jā naā, de coo maá jā cutecū nīí cání.

⁵ De Yāā Dios cúu jā ní nsāhá jā súcuán coo ó. De nī jēhe yā Espíritu Santo jā ndéē inī ánō ō, de sáhá maá Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

⁶ Túsaá de níní cúu jā cūndeé cúcáhnú inī ndá nī. Chi jínī nī jā juni ndéē nī chíjin yiqui cúñu nī yáhá, de jícá íyó nī jínī maá Jētohō ō.

⁷ Sochi mitan chi cándíja ndá nī jā íyó yā jínī nī, vísō ncháha ca cunī nī nūū yā.

⁸ De cūndeé cúcáhnú inī ndá nī, chi sáhá nī cuenta jā vāha cā tú ná quée nī chíjin yiqui cúñu nī yáhá de quihīn nī cundeē nī jínī maá Jētohō ō.

⁹ Jā ñúcuán cúu jā ndúcú ndéē nī sáhá nī jā cusī inī yā jínī nī, vísō tú íyó cā nī chíjin yiqui cúñu nī á vísō tú cundeē nī jínī yā.

¹⁰ Chi cánuú jā ndihi ó cuiñī yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó. De tá iin iin ó nīhīn ō síquī nāsa nī nsāhá ó, á jā váha á jā nēhén, tá nī iyo ó chíjin yiqui cúñu ó.

Sīquī jā ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jínī ó

¹¹ Túsaá de ndíhvī inī nī jā má stívī nī nūū maá Jētohō ō, de jā ñúcuán ndúcú ndéē nī scándíja nī nchivī. Sochi jínī Yāā Dios jā íyó ndāā ndá nī, de ñúhún inī nī jā suni súcuán jínī ndá nú.

¹² De nsūū jā ndúcú tucu nī cāhān nī jā váha cā tēe cúu ndá nī. Sochi cáchī tūhun nī jā cuu cusī inī ndá nú jā síquī nī. De súcuán de cuu

scócóo nú nūū nchivī jā cútéyíi ji sīquī nāsa cáá nchivī, de nduú sáhá ji cuenta nāsa cáá ánō nchivī.

¹³ De va sanaá de jáni inī ndá nú jā tēe loco cúu ndá nī jā cáhān ni sūcuán. De sīquī jā ndíhvī inī ni jēhē Yāā Dios cúu. De nduú chi íyó vāha xīnī ni, de jā ñūcuán jétíñú yā ndá nī jā quendōo vāha ndá nú.

¹⁴ Chi sīquī jā cūndáhvī inī Cristo ndá nduhū, jā ñūcuán cúu jā cánuú nacani nī tūhun yā. Chi jínī vāha ndá nī jā ní jīhī mātúhún-ni yā jā sīquī ndihi ó, de jā ñūcuán cúu modo jā ní jīhī ndihi ó jín yā.

¹⁵ Chi nī jīhī yā jā sīquī ndihi ó tácuā ndācá ó jā tēcū, mā cútēcū cā ō jā sáhá ó jā cūnī maá ó, chi sa jā cūnī maá yā jā ní jīhī yā de nī natecū yā jā sīquī ō.

¹⁶ Jā ñūcuán nduú cā sáhá ndá nī cuenta nāsa-ni cáá nchivī, tá cúu nūū sáhá nchivī ñayīví. De vísō sūcuán nī nsáhá nī cuenta Cristo jondē saá, jā iin tēe-ni cúu yā, de mitan chi nduú cā jáni inī ni sūcuán.

¹⁷ Chi tú iin nchivī yíhí ji ndahá Cristo, de ja nī ndujeé ji. De ndācá modo nēhén ji, ja nī nchāha cuāhān, de mitan de ja nī ndujeé ndihi.

¹⁸ De Yāā Dios cúu jā sáhá ndihi yáhá, chi jín Cristo nī nsáhá yā jā ní ndívi ndācá ó nūū tūhun jā mānī yā jín ó. De nī nteitíñú yā ndá nī jā nācani nī tūhun jā ndívi nchivī nūū tūhun jā mānī yā jín ji.

¹⁹ Chi jín Cristo de nī nsáhá Yāā Dios jā nchivī ñayīví ndívi ji nūū tūhun jā mānī yā jín ji. De nduú nácunehen yā cuāchi jā ní nsáhá nchivī. De nī nteitíñú yā ndá nī jā nācani nī tūhun yáhá nāsa ndívi ji nūū tūhun jā mānī yā jín ji.

²⁰ Túsaá de cúu ndá nī tēe jā jíca tiñu maá Cristo. De jā cáhān ni, chi modo jā maá Yāā Dios cáhān ndāhvī yā jín ndá nú. Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín ndá nú jā cáhān Cristo, jā ná ndívi ndá nú nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jín nú.

²¹ De Cristo, vísō nduú ni iin cuāchi yā, de nī nsáhá Yāā Dios jā ní nūcundeē cuāchi ó sīquī yā. De sūcuán de yóhó jā yíhí ndahá Cristo, nī nūcundeē sīquī ō jā íyó ndāā ō tá cúu nūū íyó ndāā Yāā Dios.

6

¹ Túsaá de sīquī jā cúu ndá nī tēe jā sátiñú jín yā, de cáhān ndāhvī nī jín ndá nú jā má sndōo uun nú tūhun jā ní nsáhá Yāā Dios jā vāha ndá nú.

² Chi cáchī yā nūū tutū īi: Maá tiempo jā cūnī maá nī de cunini nī tūhun jā cáhān ndāhvī nú jín nī.

De maá tiempo jā scácu nī nchivī, de scácu nī ndóhó. Cáchī yā. De mitan-ni cúu maá tiempo jā cūnī yā, de mitan-ni cúu tiempo jā ní nquiji Yāā jā scácu yóhó.

³ De ndúcú ndá nī jā má sáhá nī ni iin tiñu jā casí jā candíja nchivī, tácuā mā cáhān ji sīquī tiñu ndiso nī.

⁴ Chi sa ndúcú nī jā ndihi jā sáhá nī stéhen jā cúu nī tēe jā sátiñú nūū Yāā Dios. Jā ñūcuán jéndeé inī ndá nī jā ndóho nī tūndóhó, jín jā cúmanī nūū ni, jín jā víjín sáhá jín nī.

⁵ Chi nī íyo quéhén vuelta jā ní ncani nchivī ndá nī, de nī nenda ji sīquī ndá nī, de nī nchihi ji ndá nī vecāa, de nī nsatíñú nīhin nī, de nī jahnī ni maá nī mahná, de nī íyo nditē inī nī.

⁶ De suni ndúcú ndá nī jā cuetúhún ji nduhū sīquī jā ndāā jíca nī, de jícūhun vāha inī ni tūhun ndāā, de íyó paciencia inī ni, de vāha inī ni, de ndéē Espíritu Santo inī ndá nī, de cūndáhvī ndíja inī ni táhān nī.

⁷ De nācani ndāā ndá nī tūhun, de poder Yāā Dios íyó jín nī. De jín tūhun ndāā sndáhvā ni ndācá tiñu nēhén, chi modo jā cánāā nī sīquī. De modo jā nénda ñūcuán sīquī ndá nī, de nénda ndá nī sīquī.

⁸ Iyó vuelta jā íyó yíñúhún nchiví jín nī, de íyó vuelta jāá nduú. Iyó vuelta jā jétúhún jī ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān jī sīquī nī. De íyó vuelta jā cáhān jī jā tēe stáhvī cúu ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān jī jā tēe ndāā cúu nī.

⁹ De íyó vuelta jā sáhá jī jāá nduú jín jī ndá nī, de íyó vuelta jā sáhá jī jā jín vāha jī ndá nī. De íyó vuelta jā cúnī nchiví jā cahnī jī ndá nī, sochi técū cā ni. De vísō sndóho jī ndá nī, sochi nduú jīhī ndá nī.

¹⁰ De vísō íyó jā cúcuécá inī nī, sochi nínī cúsi inī nī. De vísō tēe ndáhvī cúu ndá nī, sochi sáhá cuicá nī cuāhā nchiví jín tūhun yā. De vísō nduú nā cuá névāha nī, sochi jín maá yā de ndihi-ni névāha nī.

¹¹ Hermano ñuū Corinto, súcuán cúu jā cáhān cājī nī jín ndá nú, chí sīquī jā mānī nī jín nú, jā ñúcuán cúu jā cáhī ndihī nī nāsa ndóho nī.

¹² Ndá máá nī cáhī cājī nī sīquī jā mānī ndasí nī jín ndá nú, de ndá máá nú sanaā de nduú mānī nū jín nī súcuán.

¹³ De modo jā cáhān tatá jín sēhe, suni súcuán cáhān ndáhvī nī jín ndá nú jā coo manī nū jín nī, tá cúu nūū íyó mānī nī jín nú.

Sīquī jā cúu ó templo Yāa Dios

¹⁴ Mā quívi nduú ndá nú jín tiñu néhén jā sáhá nchiví jāá nduú cándíja, chí mā cúu coo inuú nú jín jī. ¿Chí nāsa cúu quetáhán tiñu jā sáhá nchiví ndāā jín jā sáhá nchiví néhén? ¿De nāsa cuu cundeē inuú nchiví jīca jín luz yā jín nchiví jīca nūū neē?

¹⁵ ¿Nāsa cuu coo inuú Cristo jín Satanás? ¿De nāsa cuu cuiñi cáhnú nchiví cándíja jín nchiví jāá nduú cándíja?

¹⁶ ¿De nāsa cuu canī táhán templo Yāa Dios jín ídolo? Chí ndá máá nú cúu templo Yāa Dios, Yāa técū, chí ndēē yā inī ánō nū, tá cúu nūū nī ncāhān yā:

Cundeē nī inī ndá jī de caca nuu nī mähñú jī,

de cuu nī Yāa Dios maá jī,
de cuu jī nchiví maá nī.
Ncachi yā.

¹⁷ De jā ñúcuán nī ncāhān cā yā:
Mā quívi nduú ndá nú jín tiñu néhén jā sáhá ndá jī,
chí sáhá sín nú maá nú, cáhī Jētoho ō.

De mā tīn nú ndācá jāá nduú ndāā.
Ñúcuán de naquehen nī ndá nú,
¹⁸ de cuu nī Tatá ndá nú,
de cuu nú sēhe yī nī jín sēhe sīhī nī,
cáhī Jētoho ō, Yāa jā tīn ndihī poder.

Cáhī tutū.

7

¹ Ñanī mánī, túsāa de névāha ó ndācá tūhun yáhá jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā. Jā ñúcuán ná sáhá ndoo ó maá ó ndācá jā sátéhén yiqui cúñu ó jín ánō ō. De ná cúndihví inī ō jā má stívī ó nūū Yāa Dios, de ná cóo ndoo coo ī ō nūū yā jín ndihī tiñu jā cúnī yā.

Jā ní nacani inī nchiví Corinto sīquī cuáchī jī

² Coo manī ndá nú jín ndá nī viī. Chí nduú ní nsáhá nī falta nūū nī iin nú, de nduú ní stívī nī ánō nī iin nú, de ní iin nú nduú ní stáhvī nī.

³ De nsūū jā ndúcú nī cáhān nī nūū nū cúu jā cáhān nī súcuán, chí jā nī ncāhān nī jā mānī ndasí nī jín nú. De nínī ñúhún inī nī ndá nú, vísō cuū ō á cutecū ō.

⁴ De cúcáhnú ndasí inī nī ndá nú, de cúsi ndasí inī nī jā jīca ndāā nū. De vísō jín ndá nī ndācá tūndóhó yáhá, de íyó ndēē inī nī de cúsi ndasí inī nī jā sīquī ndá nú.

⁵ Tá nī jēē ndá nī Macedonia, de nduú ní íyo nañí inī nī, chí sa vījín nī íyo tūndóhó jín nī ndācá lado. Chí nī íyo jā ní stáhān táhān jín nī, de nī nchūhú nī jā sanaā de caca yátá nchiví cándíja.

⁶ De Yāa Dios jā sáhá jā ndúndēē inī nchiví jā cúcuécá inī, nī nsáhá yā jā ní ndundēē inī ndá nī, chí nī nquiji Tito nī nsáhá yā.

⁷ De nī ndusiī inī ndá nī, de nsūú maá-ni sīquī jā ní nquiījī dē, chi suni jā ní ndundeé inī dē nī nsāhá ndá nú. Chi nī ncachī tūhun dē jā űúhún inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, jīn jā cúcuécá inī nū sīquī cuáchi nú, jīn jā nácani inī nū jēhē ni. De jā űúcuán víhí cā nī ncusiī inī nī.

⁸ De carta jā ní ntajī nī nūū ndá nú, vísō nī nsāhá jā ní ncucuécá inī ndá nú, sochi nduú cā nácani cuécá inī maá nī jā ní nsāhá súcuán. Chi vísō nī ncucuécá inī ni saá, de mitan de nduú cā, chi jīnī nī jā jacū-ni quīvī nī ncucuécá inī ndá nú nī nsāhá.

⁹ De mitan de cúsiī inī ni, de nsūú sīquī jā ní ncucuécá inī ndá nú, chi sa sīquī jā ní jetiñú jā ní ncucuécá inī nū, chi nī nsāhá jā ní nacani inī nū sīquī cuáchi nú. Chi nī ncucuécá inī nū tá cúu nūū cúnī maá Yāā Dios, de nsūú jā ní nsāhá űhvī nī ndá nú.

¹⁰ Chi tú cúcuécá inī ō tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de suu sáhá jā nácani inī ō sīquī cuáchi ó de scácu yā yóhó, de sá de nduú cā nácani cuécá inī ō. Sochi tú cúcuécá inī nchivī jāá nduú cándíja, de nduú jétíñú jā nacani inī jī, chi sa tñnū tāhvī jī.

¹¹ Sochi nī ncucuécá inī ndá nú tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de mitan de jīnī ndá nú nāsa vāha nī jetiñú. Chi nī nacani ndasí inī nū nī nsāhá, de nī nducú ndá nú jā quendōo ndāā nū, de nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuáchi, chi nī nchūhú nú jā ní stívī nū nūū yā. űúcuán de ndasí nī ncuu inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, de nī ndihvī ndasí inī nū nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuáchi űúcuán. De súcuán nī stēhēn ndá nú jāá nduú cuáchi nú, chi nduú ní jétúhún ndá nú cuáchi jā ní nsāhá tēe űúcuán.

¹² De jā ní ntee nī carta űúcuán, de nsūú maá-ni sīquī tēe jā ní nsāhá cuáchi, de nī nsūú maá-ni jēhē tēe jā ní ndoho nī nsāhá dē. Chi sa nī ntee nī tácuā sáhá ndá nú cuenta nāsa nī

nacani ndasí inī nū jā mānī nū jīn nī, jīnī jīnūū Yāā Dios.

¹³ Jā űúcuán nī ndusiī inī ndá nī jā sīquī ndá nú. De víhí cā nī ncusiī inī nī jā ní jīnī nī jā cúsiī inī Tito, chi nī nduu nañíí inī dē nī nsāhá ndá nú.

¹⁴ Chi jā nī ncāhān nī jīn dē jā cúsiī inī nī jā vāha nchivī cúu ndá nú, de mitan de nduú ní nguéndōo nī tūhun canoō jā sīquī nū. Chi tá cúu nūū ní jīnī ndá nú jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncāhān nī jīn nū, suni súcuán nī nquee ndāā jā ní ncāhān nī jīn Tito jā cúsiī inī nī sīquī nū jā vāha squīncuu nū.

¹⁵ De víhí cā mānī dē jīn ndá nú mitan jā űúhún inī dē jā vāha nī jetáhvī nú jā cáhān dē, de nī íyo yíñúhún nú chi nī ndihvī inī nū jā má stívī nú nūū dē.

¹⁶ Túsaá de cúsiī inī nī sīquī jā cúcáhnú ndasí inī nī ndá nú.

8

Jā ná cúsiī inī jī sōcō jī cuāhā

¹ Hermano, mitan de suni cúnī ndá nī cachī tūhun nī nūū ndá nú nāsa cuāhā jā vāha nī nsāhá Yāā Dios jīn nchivī cándíja jā íyó región Macedonia.

² Chi vísō nī jito túnī ndasí tūndóhó jī, de suni nī ncusiī ndasí inī jī jīn tūhun yā. De vísō ndóho ndáhvī ndasí jī, de vāha ndasí nī jaquīn jī cuāhā xūhún jā cuu nchivī cándíja.

³ Chi cúu nī testigo jā ní ncusiī inī maá jī nī jēhe jī nāsaa nī nquenda jī, de jondē víhí cā nī jēhe jī.

⁴ Chi nī ncāhān ndáhvī ndasí jī jīn nī jā cuāhā nī tūhun jā chindeé táhān jī jīn ó cuāhā jī xūhún cuu ndá hermano jā ndóho ndáhvī.

⁵ De víhí cā nī nsāhá jī nsūú cā tá nī jani inī ndá nī, chi xihna cā nī nsōcō jī maá jī nūū jētohō ō, de sá de nī jēhe jī maá jī jā sáhá jī ndācá jā cúnī ndá nī, ndihī nāsa jétahān inī Yāā Dios.

⁶ De jā súcuán nī nsāhá ndá nchivī Macedonia, de nī sndíhvī inī

ndá nī Tito jā ná cuēē tucu dē nūū ndá máá nú, de sáhá dē jā jīnu tiñu jā ní squijéhé dē jín nú jā suni caquín nū cuāhā xūhún cuu nchivī ndāhvī.

⁷ Chi ndá ndóhó vāha ndasí sáhá nú ndācá-ni, chí vāha cándija nú, vāha nácani nú tūhun, vāha jícūhun inī nū, vāha ndíhvī inī nū, vāha mānī nū jín ndá nī. Túsaá de suni cánuú jā vāha sáhá nú tiñu yáhá jā cuāha nú jā cuu nchivī ndāhvī.

⁸ De nsūū jā cunī ni ndacu nī nūū nū, chí sa cáhī tūhun nī nūū nū nāsa cúsiī ndasí inī sava cā nchivī jéhe jī xūhún, de súcuán de cunī ni jā suni cúndāhvī ndija inī ndá máá nú nchivī ndāhvī.

⁹ Chi ja jínī ndá nú nāsa vāha ndasí inī Jētohō ō Jesucristo jín ō. Chí sīquī jā ní ncundāhvī inī yā ndóhó de nī nasāhá ndāhvī yā maá yā, víso cuicá ndasí yā jondē andiví nícu. De súcuán nī nsāhá yā jā cúcuicá ndá nú ndíhi jā ndíso tūhun yā, sīquī jā ní nasāhá ndāhvī yā maá yā.

¹⁰ De jā vāha ndá máá nú cúu jā ná cáhī nī nāsa jáni inī ní sīquī tiñu yáhá. Vāha nī nquijéhé ndá nú cuīyā ava, chí nsūū maá-ni jā ní jaquín nū xūhún, chí suni nī ncusiī ndasí inī nū ní nsāhá nú.

¹¹ Túsaá de mitan de sínu ndá nú da. De tá cúu nūū ní ncusiī inī nū jā ní nquijéhé nú jín, suni súcuán cusī inī nū sínu nú, chí cuāha ndá nú tú nāsa névāha nú.

¹² Chi tú cúsiī inī ō cuāha ó, de jétāhvī yā tú nāsa névāha ó, chí nduú jícān yā jā cuāha ó jáá nduú névāha ó.

¹³ De nsūū jā cáhān ni jā cahni ndāhvī nú maá nú jā caa cā nihīn jī nsūū cā jā ndōo nūū ndá máá nú.

¹⁴ Chi sa jā inuú-ni cunevāha ndá nú jín jī. Chí névāha cuāhā nū mitan, de cuu cuāha nú jā cúmanī nūū ndá jī. Nūcuán de tú ní iin quivī cunevāha ndá jī, de suni cuu taji jī de tú cúmanī nūū nū. De súcuán de inuú-ni cunevāha ndá nú,

¹⁵ tá cúu nūū cáhān tutū ī sīquī nchivī jā ní nastútú maná jondē janahán: Tēe jā ní nastútú cuāhā, chí nduú ní ndōo cā. De tēe jā ní nastútú jacū-ni, suni nduú ní ncúmanī nūū dē. Cáhī tutū.

Tūhun Tito jín ūū cā táhān dē

¹⁶ De ná cútahvī nī nūū Yāa Dios jā ní nsāhá yā jā ndíhvī inī Tito jēhē ndá nú tá cúu nūū ndíhvī inī ndá máá nī.

¹⁷ Chí nī jetāhvī dē jā ní ncāhān ni jín dē jā cuēē dē nūū nū. De sīquī jā ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, jā ñúcuán cúu jā cuēē dē, chí súcuán cúu inī maá dē.

¹⁸ De suni taji ndá nī iin hermano cuēē jín Tito nūū nū. De ndācá grupo nchivī cándija jétūhún jī tēe ñúcuán jā vāha sātíñú dē sīquī tūhun jā scācu yā yóhó.

¹⁹ De ndācá grupo nchivī cándija suni nī ntee jī tiñu dē jā quihīn dē jín ndá nī chindeé dē jā quisiáha ndá nī xūhún jā ní jēhe nchivī. De tiñu yáhá sáhá ndá nī tácuā cáhān nchivī jā vāha ndasí Yāa cúu maá Jētohō ō, chí cunī jī nāsa cúsiī ndasí inī nū jā sócō nū xūhún.

²⁰ De quihīn nī jín ndá tēe ñúcuán tácuā nī iin nchivī mā tēe jī cuāchi sīquī nī sīquī xūhún jā ní nsōcō nchivī.

²¹ Chí ndúcú nī jā ndāa squíncuu nī ndācá tiñu, de nsūū maá-ni nūū Yāa Dios, chí saá-ni nūū nchivī.

²² De suni taji ndá nī incā hermano ō cuēē dē jín nduú tēe yáhá. De ja ncuu quéhén vuelta nī stéhēn dē jā cúsiī ndasí inī dē jā ndíhvī inī dē ndācá tiñu. De mitan chí ndíhvī cā inī dē jēhē ndá nú, chí cúcāhnú ndasí inī dē jā squíncuu nú.

²³ De tú jícān tūhún nchivī sīquī Tito, de cachī nū jā cúu dē tēe chindeé nduhū jā sātíñú dē jín nī nūū nū jā sīquī tūhun yā. De nduú cā hermano ō yáhá, cachī nū jā cúu dē tēe jā ní nteñíñú nchivī cándija, de íyó yíñúhún dē nūū Cristo.

²⁴ Túsaá de stéhēn nū nūū dē jā íyó mānī ndija ndá nú jín dē, tácuá cunī ndácá grupo nchivī cándíja. De súcuan de cunī jī jāá nduú ní ncúsī cāhá inī nī jā síquī ndá nú.

9

Sīquī jā jáquīn jī xūhún cuu ndá hermano

¹ De mitan de nduú cā jínī ñúhún jā tee nī nūū ndá nú síquī xūhún jā jáquīn nū jā cuu ndá hermano jā ndóho ndáhvi.

² Chi jā jínī nī jā jétahān inī ndá nú cuāha nú. De jā ñúcuán maá-nī jā cúsī inī nī cāhān nī jín nchivī Macedonia jā ndá ndóho nchivī Acaya, ja nī nsāhá tūha nú xūhún cuīyā ava. De jā súcuan nī ncusiī inī ndá máá nú, de jā ñúcuán cuāhā nchivī Macedonia suni nī ndihvī inī jī nī jēhe maá jī.

³ De taji nī ndinúnī hermano yáhá, cuēē ndá dē nūū nū xihna cā, tácuá tá cuēē maá nī de mā cāhān nchivī jā ní stáhvi nī jā ní ncāhān nī jā squíncuu vāha nú jín tiñu ñúcuán. Chi coo tūha ndija nú jín xūhún tá cúu nūū ní ncāhān nī jín jī.

⁴ Chi sanaá de cuēē nī jín jacū tē Macedonia, de tú cunī dē jāá nduú íyó tūha ndá nú, de nīhīn nī tūhun canoō, de saá-ni ndá máá nú, chi nī ncāhān téyī nī jā íyó tūha ndija nú.

⁵ Jā ñúcuán nī jani inī nī jā cánuú jā cāhān nī jín ndácá hermano yáhá jā cuēē ndá dē xihna cā, de sá de cuēē nī, tácuá sndíhvi inī dē ndá nú jā ñamā ná cóo tūha xūhún jā ní ncāhān nū jā cuāha nú. De súcuan de coo tūha síquī jā váha inī ndá nú, de nsūū jā ní nsāhá fuerza nī ndóho.

⁶ De nūcūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā tú jacū-nī cuāha nú de suni jacū-nī nanihīn nū: Chi tē jā jáquīn tāmá, suni tāmá-nī nástútú dē. De tē jā jáquīn cuāhā, chi suni cuāhā nástútú dē. Cáchī tutū.

⁷ Tá iin iin nū cuāha nú nāsaa nī nchuhun inī maá nú. Mā cúxī inī nū cuāha nú, chi nsūū fuerza cúu.

Chi Yāa Dios mānī yā jín nchivī jā cúsī inī cuāha.

⁸ De maá Yāa Dios cuu sāhá yā jā nducuahā ndácá nūū jā váha jā cuu ndá nú, tácuá nínī cunevāha nú ndácá ndihī jā jínī ñúhún nú, de coo sobra cā jā cuāha nú cuu ndácá tiñu váha.

⁹ Chi súcuan cāhān tutū ī sīquī ndá nchivī jā jēhe:

Nī scáa jī nī jēhe jī nūū nchivī ndáhvi.

De ndácá tiñu váha jā sáhá jī chi quendōo ní cánī.

Cáchī tutū.

¹⁰ De Yāa Dios jēhe yā tatā nūū tē jāquīn, de nīhīn dē stāa yájī dē. De suni súcuan cuāha yā ndīnuū nūū jā váha cuu ndá nú, de sāhá yā jā cāyā de nducuahā tiñu váha jā sáhá ndá nú.

¹¹ Súcuan de coo cuíca nú jín ndácá-nī, tácuá cuu cuāha cuāhā nū. De xūhún jā cuāha nú jā quīhīn nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvi, suu sāhá jā nacuetáhvi jī nūū Yāa Dios.

¹² Chi xūhún jā cuāha ndá nú nūū jī, nsūū mātúhún-nī jā nīhīn jī jā cúmanī nūū jī, chi suni sāhá jā nacuetáhvi ndasí jī nūū yā.

¹³ De cāhān jī jā váha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, chi xūhún jā jēhe ndá nú stéhēn jā váha cándíja nú tūhun Cristo. De suni sāhá jā cāhān jī jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios síquī jā váha nī jēhe ndá nú nūū jī jín nūū ndá cā nchivī.

¹⁴ De suni cācān táhvi jī jēhē nū, chi coo manī ndasí jī jín nú síquī jā váha ndasí nī nsāhá Yāa Dios jín nū.

¹⁵ De ná cútahvi ō nūū Yāa Dios, chi nī jēhe yā Sēhe yā nūū ō, jā cúu iin táhvi cāhnú ndasí jā má quendá cuitī ō cachī tūhun ó ndihī.

10

Jā ndíso tiñú Pablo jā cúu dē apóstol

¹ De nduhū Pablo, cāhān ndáhvi nī jín ndá nú jín modo jā cāhān maá Cristo jā vitá inī yā de váha inī

yā. Nduhū, chi cáhān ndá nú jā tá íyó nī jín nú de íyó suchi inī nī nū nū, sochi tá íyó jícá nī de nduú yúhú cuiti nī cáhān nīhin nī jín nú. Cáchi ndá nú.

² Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín ndá nú jā tá cuēē ni de mā cáhān nū tūhun jā sáhá jā cuxeēn ni nū nū. Chi sava ndá nú cáhān jā sáhá ndá nī tiñu yā jā maá-ni jā nīhin nī sīquī ñúcuán. Túsaá de íyó tūha nī jā cuxeēn ni nū nchivī jā cáhān súcuán.

³ Chi vísō cúu ndá nī nchivī jā ndéē inī ñayivī, de nduú cánāá nī tá cúu nū cánāá nchivī ñayivī. Chi modo jā cánāá nī cúu jā cánāá nī sīquī ndācá tiñu néhén.

⁴ Chi nsūú ndatíñú ñayivī jétíñú nī jā cánāá nī, chi jín poder Yāa Dios cúu jā cánāá nī jā snāá nī ndācá fuerza jā cúu contra sīquī yā.

⁵ Súcuán snāá ndá nī ndācá tūhun nduxí jín tūhun téyí jā ndúcú casí jā má cūnī nchivī nāsa Yāa cúu Yāa Dios. De jāsī nī nū ndihi jāá nduú vāha jā jāni cáhá inī nchivī, tácuca candíja jī nū Cristo.

⁶ De tá jīnu jā candíja vāha ndá máá nú, sá de coo tūha nī jā cuāha nī castigo nū ndá cá nchivī jāá nduú cūnī candíja.

⁷ Ndá máá nú chi maá-ni jā jāni inī nū modo nchivī jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nā-ni tēe jāni inī dē jā Cristo nī ntetíñú yā dē, de ná sáhá dē cuenta jā suni súcuán nī ntetíñú yā ndá nduhū.

⁸ De tú nī ncāhān téyí nī jín nú jā ndíso tíñú nī, sochi nduú cúcanoō nī sáhá. Chi maá Jētoho ō nī ntetíñú yā ndá nī, tácuca sáhá nī jā cuja áno ndá nú jín tūhun yā, de nsūú jā snāá nī.

⁹ Túsaá de nduú cūnī nī jā canī inī nū jā ndúcú nī siúhú nī ndá nú jín carta nī.

¹⁰ Chi cáhān sava nú jā ndācá carta nī chi sndíhvī ndasí inī, de nīhin ndacu tiñu, sochi tá íyó nī jín ndá nú de nduú cūndeé inī nī jā

ndacu nīhin nī, de suni nduú cúu cáhān vī nī, cáchi ndá nú.

¹¹ De nchivī jā cáhān súcuán ná sáhá jī cuenta jā tá cúu nū nīhin cáhān carta nī tá íyó jícá nī, suni súcuán nīhin ndacu nī tiñu nū tá coo nī jín nú.

¹² De va mā chūndeé cuiti inī nī jā sáhá ñáhnú nī maá nī tá cúu nū sáhá sava tēe ñúcuán jā jétúhún dē maá dē. Ndá tēe ñúcuán chi íyó naā xīnī dē jā jāni inī dē jā cūñáhnú cā dē nsūú cā ndá táhān dē, de nduú sáhá dē cuenta nāsa íyó dē nū Yāa Dios.

¹³ Sochi ndá nduhū chi nduú cutéyí nī, chi maá-ni medida tiñu jā ní jēhe Yāa Dios nū nī, de mā scáa cā nī. Maá Yāa Dios nī jēhe medida nāsaa cúu jā sáhá nī, de maá yā nī jēhe tūhun jā ní jín nī nū ndá ndóhó nchivī Corinto.

¹⁴ Jā ñúcuán, tá nī jín ndá nī nū nū jā xíhna ñúhún de nsūú jā ní nchāha nī nū medida tiñu jā ní jēhe yā nū nī. Chi xíhna cā ndá máá nī nī jín nū ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo.

¹⁵ De nduú cutéyí nī sīquī tiñu jā ní nsáhá incā tēe, chi vāchi sīquī tiñu jā ní nsáhá maá nī-ni. De sa ñúhún inī ndá nī jā cuāhā cā candíja nú, de súcuán de cuu sáhá nī cuāhā cā tiñu yā mähñú ndá nú, sochi maá-ni medida jā ní jēhe yā.

¹⁶ De sá de quīhīn nī nū ndá cā ñuū jā íyó ichi nū cā ñuū nū, jā scútē nuu cā nī tūhun jā scácu yā yóhó cūnī nī. Sochi mā quívi nduū nī jā cutéyí nī nū jā nī nacani incā tēe tūhun.

¹⁷ De tú ní tēe cūnī dē cutéyí dē, ná cutéyí dē sīquī jā sáhá maá Jētoho ō, nsūú sīquī jā sáhá maá dē.

¹⁸ Chi nsūú tēe jā jétúhún maá cúu jā quéndōo yíñúhún, chi sa tēe jā jétúhún maá yā.

11

Jā cáhān Pablo sīquī ndá tēe jā nācani tūhun stáhvī

¹ Cune cáhnú iní ndá nú de ná cáhān nī jacū tūhun modo tá cáhān nchivī naā. Túsaā de cáhnú coo iní ndá nú vīj.

² Chī cúcuíñú nī jā jēhē ndá nú, tá cúu nūū cúcuíñú Yāā Dios. Chī cúu ndá nú tá cúu iin ñahan lúli jā íyó ndoo, de nī nsáhā nī jā quetáhān ndá nú jín Cristo, tá cúu nūū quetáhān iin ñahan lúli jín matúhún-ni yíj jī.

³ Sochi yúhú nī jā sanaā de cuāha ndá nú tūhun jā ndá tēe nācani incā tūhun, stáhvī dē ndá nú, de siāā nū tūhun jā chíñúhún ndāā nū Cristo jondē jín iní jín ánō nū. Chī suni sūcuán nī nsáhā Satanás jín Eva, chī nī nquívī iní iin cōo, de nī stáhvī jī ña jín tūhun ndíchí jā stáhvī.

⁴ Chī tá quíji ndá tēe nūū nū de tú nduú nācani ndāā dē tūhun Jesús tá cúu nūū ní nacani ndá nī, de va vāha ndasí jétáhvī ndá nú dē. De suni sūcuán vāha jétáhvī nū nūū incā espíritu jín nūū incā tūhun jāá nduú quetáhān jín Espíritu Santo jín tūhun jā ní ncandíja nú jā scácu yā ndá nú.

⁵ De ndá tēe ñúcuán jā cándíja ndá nú jā cáhān dē jā cúu dē apóstol cúñáhnú, sochi nduú cúñáhnú cuitī dē nūū nī.

⁶ Chī vísō sanaā de nduú níhīn vāha nī modo jā cáhān nī, sochi jícūhun vāha iní nī. Chī jín ndihi tiñu jā ní nsáhā nī mähñú ndá nú nī stéhén cājí nī jā sūcuán cúu.

⁷ Nduú ní jícān nī xūhún nūū ndá nú jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó. De sūcuán nī ntecū ndāhvī nī tácu quendōo vāha cā ndá nú jín tūhun yā. ¿De va cuāchi nī nsáhā nī jā ní nsáhā nī sūcuán, á naá cúu?

⁸ Chī sava cā grupo nchivī cándíja nī nquehen nī xūhún jā ní jēhe jī nūū nī, tácu sūcuán-nī nacani nī tūhun yā nūū ndá nú.

⁹ De tá nī íyo nī jín nú de nī ndihi xūhún nī, de nduú ní jícān cuitī nī nūū nī iin nú. Chī ndá hermano jā ní nquiji ichi Macedonia nī jēhe dē nūū nī jā cúmanī. De jín sūcuán de

nduú ní stáhān nī ndá ndóhó, de nī mā sáhā cuitī nī.

¹⁰ De tá cúu nūū cúcáhnú vāha iní nī jā jín nī tūhun ndāā Cristo, suni sūcuán jín nī jā má quēhén nī xūhún nūū nī iin nchivī ní región Acaya, tácu mā cāsī jī jā cúsi iní nī jā sūcuán-nī nācani nī tūhun yā.

¹¹ ¿De á sīquī jāá nduú mānī nī jín ndá nú cúu jā cáhān nī sūcuán, jáni iní nū? Nduú chī maá Yāā Dios jín yā jā mānī nī jín ndá nú.

¹² De sáhā cā nī tá-ni sáhā nī, chī mā quēhén nī xūhún nū, tácu casī nī jā sáhā téyí ndá tēe ñúcuán maá dē jā cáhān dē jā inuú-ni sáhā dē tiñu yā jín nī.

¹³ De ndá tēe ñúcuán chī nsūū apóstol ndāā cúu dē, chī cúsa maá tūhun stáhvī-ni cáhān dē, de sáhā dē maá dē jā cúu dē apóstol Cristo.

¹⁴ De nduú sáhvi iní ō jín ō jā sáhā ndá dē sūcuán, chī ja jín ō jā suni Satanás násāma maá, de stáhvī jā sáhā maá modo iin ángel Yāā Dios jā jícā jín luz yā.

¹⁵ De jā ñúcuán suni nduú sáhvi iní ō jín ō ndá tēe jā jétíñú Satanás, tú sáhā dē maá dē jā tēe sáhā ndāā cúu dē. De iin quívī de nanihīn dē sīquī tiñu néhén jā sáhā dē.

Tündóhó jā ní ndoho Pablo sīquī jā cúu dē apóstol

¹⁶ Incā vuelta cáhān nī jín ndá nú jā nī iin nū mā cānī iní nū jā tēe naā cúu nī. Sochi tú sūcuán jáni iní ndá nú, de va cuetáhvī nú jā cáhān nī modo tēe naā túsaā, de sūcuán de va suni maá nī cuu cutéyí nī jacū tá cúu nūū sáhā ndá tēe ñúcuán túsaā.

¹⁷ Jā cáhān nī sūcuán chī nsūū jā ní ncachī maá Jētohō ō jā cáhān nī, chī sa modo tēe naā cáhān nī jā cutéyí nī.

¹⁸ Chī cuāhā dē sáhā téyí dē maá dē jā cúu cuenta ñayíví, de va suni sūcuán ná sáhā téyí nī maá nī túsaā.

¹⁹ De va tēe íyó cājí xīnī cúu ndá nú, jáni iní nū, de jā ñúcuán vāha jéndeé iní nū ndá tēe naā xīnī túsaā.

²⁰ Chi va vāha-ni jéndeé inī ndá nú nūū ndá tēe űūcuán jā sáhá fuerza dē ndá nú jā satíñú cāhá nú nūū dē, á sáhá ndáhvī dē ndá nú, á cāndeé dē ndatíñú nú, á sáhá űáhnú dē maá dē nūū nú, á jondē cátū dē nūū nū.

²¹ De va vísō cúcanoō ni jā cachī ni, de ná cáchī ni jā maá ni va nduú nā valor ni jā sáhá téyí ni maá ni tá cúu nūū sáhá ndá tēe űūcuán. Sochi mitan de tú íyō sava tēe jā chūndeé inī dē sáhá téyí dē maá dē, de va suni chundeé inī maá ni túsáá. De va cáhān ni tá cúu nūū cáhān iin tēe naā.

²² Tú cutéyí ndá dē jā tēe hebreo cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tēe Israel cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tatā Abraham cúu dē, de saá-ni nduhū.

²³ De va cáhān ni tá cúu nūū cáhān tēe naā jā cutéyí ni súcuán túsáá. Tú tēe satíñú nūū Cristo cúu dē, de víhī cā nduhū. Chi cuāhā cā tiñu sáhá ni nsúū cā ndá máá dē, de cuāhā cā vuelta ni ncani nchivī nduhū, de cuāhā cā vuelta ni nchīhi ni vecāa, de suni cuāhā vuelta ja űatin cuū ni.

²⁴ Chi ndá táhān ni tēe hebreo űhūn vuelta ni ncani ndasí dē nduhū jín cuarta űii, iin medida jā ja űatin cuū ni sáhá.

²⁵ Unī vuelta ni ncani ndá dē nduhū ntuxí, de iin vuelta ni ncuun ndá dē yūū xīnī ni. Unī vuelta ni nquēe barco jā ní jica ni síqui tūhun yā. Iin űuú jín iin nduú ni nchosō teni ni nūū cūnú ndute mar.

²⁶ Cuāhā vuelta ni ndoho ni jā jíca ni ichi, de ni ncācu ni nūū ndācá yūte, de ni ncācu ni nūū ndācá jācuīhná. Nī ncācu ni nūū nchivī nación ni jín nūū nchivī űuū jicá. Nī ncācu ni cháhá chúcuán tá ni iyo ni űuū jín rancho jín mar. Nī ncācu ni nūū ndá táhān ni jaá nduú íyō ndāā.

²⁷ Nī nsatíñú nīhin ni de vījín ni ndoho ni. Cuāhā vuelta ni jahni ni maá ni māhná. Nī jīhī ni sōco, nī nchīchī ni ndute. Cuāhā vuelta

nī iyo nditē inī ni, nī ncuitūn ni, nī ncumanī sahma nī.

²⁸ De síqui ndācá jā yáhá chi íyō cā. Chi ndiquivī ndóho ni jā nācani ndasí inī ni jēhē ndá grupo nchivī cándija.

²⁹ Tú iin nchivī nduú fuerza inī ji, de suni súcuán ndóho ni jín ji. De tú iin nchivī quívi ji cuāchi sáhá táhān ji, de ndóho ni tūhun canoō jín tūhun quítī inī.

³⁰ Tú súcuán de tú cánuu jā cutéyí ni, de va cutéyí ni síqui ndācá jā stēhēn jāá nduú nā fuerza inī ni.

³¹ De Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo, jínī yā jā cáhān ndāā ni. De ní cánī ná cáhān nchivī jā vāha ndasí Yāa cúu yā.

³² Tá ni iyo ni űuū Damasco, de gobernador jā ndācu tiñu inī región jā tīn rey Aretas, ni jani dē ndá soldado ni jito vāha dē ndá viéhé pared jā ní jicó nduū űuū űūcuán, chi tiin dē nduhū jā quíhīn ni vecāa nīcu.

³³ De ni nguivī ni inī iin tīcá, de nchivī cándija ni ntavā ji nduhū ventana iin vehe jā íyō yīcā pared, chi ni snúu ji nduhū inī tīcá. De súcuán ni ncācu ni nūū tēe űūcuán.

12

Jā ní iyo iin jā ní stēhēn nūū Pablo jā ní stúu yā nūū dē

¹ De nduú níhīn tiñú jā cutéyí ni. De vāha cā ná cáchī tūhun ni nūū nū síqui iin jā ní stēhēn maá Jētohō ō chi ní stúu yā nūū ni.

² Jínī ni iin tēe jā cándija Cristo, de ja ni ncuu űxī cūmī cuīyā jā ní nsáhá yā jā ní ncaa tēe űūcuán ni jēhēn dē jondē andiví űnī. De nduú jínī ni á ni jēhēn ni jín yiqui cúñu nī, á ni jēhēn ánō ni-ni. Maá Yāa Dios cúu jā jínī.

³ Sochi jínī ni jā ní ncanee yā nduhū. De á ni jēhēn ni jín yiqui cúñu nī, á ni ndōo, nduú jínī ni, chi maá-ni Yāa Dios cúu jā jínī.

⁴ Chi ní nsáhá yā jā ní ncaa ni ni jēhēn ni jondē andiví nūū vii ndasí

cáa. De ichi ñúcuán nī jini nī ndācá tūhun yuhū ndasí jā má cúu cachi tūhun yóhó nchivī.

⁵ De sīquī jā ní nsáhā yā súcuán jín nī cúu jā cutéyí nī, sochi sīquī maá nī chi mā cutéyí nī. Chi cutéyí nī maá-ni sīquī jāa nduú nā fuerza inī ni.

⁶ De tú cúnī nī cutéyí nī sīquī maá nī nīcu, de nsūú jā naā xīnī nī de tú sáhā nī súcuán nīcu, chi ndāā jā íyó iin jā cuu cutéyí nī. Sochi mā sáhā nī, chi nduú cúnī nī jā canī inī nchivī jā cúñáhnú cā nī nsūú cā jā nī jini jī á jā nī jini jī jā cáhān nī.

⁷ De nduú cúnī yā jā yāha jā cutéyí nī sīquī jā ní stéhēn nijin yā tiñu ñáhnú ndasí ñúcuán nū ni, de jā ñúcuán nī nguiji iin tündóhó jā níquín nduhū de sndóho nduhū. De iin jā ní jēhe yā tūhun jā tetiñú Satanás cúu, iin jā sndóho nduhū, tácuā mā yáha jā cutéyí nī.

⁸ De ūnī vuelta nī ncāhān ndāhvī nī jín maá Jētohō ō jā sáhā jīyo yā quhīn.

⁹ Sochi nī ncāhān yā jín nī: Nduú chi nduú cúmanī jā cúndáhvī inī nī ndóhó. Chi tá nduú fuerza vāha iin nchivī, de sáhā nī jā ndúcuahā cā fuerza maá nī inī jī, ncachī yā. Túsaá de cúsiī inī nī jāa nduú fuerza vāha nī, chi súcuán ndúcuahā cā fuerza Cristo inī nī.

¹⁰ Jā ñúcuán cúu jā cúsiī inī nī jāa nduú fuerza vāha nī, jín jā cáhān nāvāha nchivī nū ni, jín jā cúmanī nū ni, jín jā jini ūhvī jī nduhū, jín jā ndóho nī tündóhó jā sīquī Cristo. Chi jāa nduú fuerza vāha maá nī, ñúcuán sáhā jā nīhīn nī fuerza maá yā.

Jā nácani inī Pablo sīquī nchivī cándija ñuū Corinto

¹¹ De va tēe naā cúu nī jā ní nsáhā téyí nī maá nī túsaá. De sīquī jāa nduú cándija ndá nú nduhū, jā ñúcuán cúu jā sáhā nī súcuán. Chi sa cánuú jā cuetúhún ndá nú nduhū nīcu. Chi visó nduú tiñu cuiti nī jā maá nī, sochi va nduú núu cuiti nī

nū ndācá tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú jā apóstol cúñáhnú cúu dē.

¹² Chi māññú ndá nú nī nsáhā nī ndācá tiñu jā stéhēn jā cúu ndija nī apóstol. Chi jín cuāhā paciencia nī nsáhā nī ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn poder Yāa Dios, jín ndācá tiñu jā ní nsāhvi inī nū nī jini nū.

¹³ De nduú ní nsáhā nī ndá ndóhó jā coo nū nū nū ndá cā grupo nchivī cándija, chi mátúhún-ni jāa nduú ní jēhe nī tūhun jā taji nú jā jini ñúhún nī, ñúcuán-ni cúu jā ní nsáhā nī. Túsaá de cune cáhnú inī ndá nú tú súcuán nī nsáhā nī falta nū nū.

¹⁴ De mitan de ja íyó tūha nī jā cuéndehé nī ndá nú vuelta ūnī. De suni nduú nā cuá cācān nī nū nū, chi nsūú ndatiñú nú cúu jā cúnī nī, chi sa jā ná quéndōo vāha nú jín tūhun yā. Chi cúu ndá nú tá cúu sēhe nī, de sēhe chi nduú cánuú cáyā jī jā cuu tatá jī, chi sa tatá cánuú jā cuāha dē jā jini ñúhún sēhe dē.

¹⁵ Jā ñúcuán cúsiī inī nī jā cāxīn nī jā névāha nī, de jondē sndíhi nī fuerza maá nī, tácuā sáhā nī jā quendōo vāha ánō ndá nú. De mānī cā coo nī jín nú, visó sanaā de jacū-ni íyó mānī ndá nú jín nī.

¹⁶ De íyó jacū nū jā cáhān jā visó nduú nā cuá ní jícān nī nū nū, sochi tēe stáhvī cúu nī, chi nī nducú nī modo ndichí jā nīhīn nī xūhún nú, cáhān ndá nú. De nduú.

¹⁷ ¿A ndá tēe jā ní ntají nī nū nū, á íyó iin dē jā ní stáhvī dē ndá ndóhó jā nīhīn dē xūhún nú cuu maá nī? Nduú cuiti.

¹⁸ Nī ncāhān ndāhvī nī jín Tito jā cuéndehé dē ndá nú, de nī ntají nī incā hermano nī jēē jín dē. ¿De á nī stáhvī Tito nī nquehen dē xūhún nū nū jā cuu maá dē, á naā cúu? Nduú, chi inuú-ni sáhā ndúu nī, chi iin-ni ánō ndúu nī.

¹⁹ A sanaā de jani inī ndá nú jā cáhān nī tūhun yáha tácuā canī inī nū jā vāha tēe cúu nī. Nsūú súcuán cúu, chi Yāa Dios jini yā jā cáhān nī maá-ni tūhun jā cúnī Cristo. De

ndihi já cáhān ni chi ndúcú nī já cuja nú jín tūhun yā, ñanī mánī.

²⁰ Chi yúhú nī já tá cuēē ni nū nū, de sanaā de cunī ni jáa nduú sáhá ndá nú tiñu já jétahān inī ni. De ndá máá nú sunī mā quétahān inī nū nduhū. Chi sanaā de cánāá ndá nú, cúcuásún inī nū, quítī inī nū, cúnduxí nú, sátúhún nú, cáhān nū síquī táhān nú, cútéyíí nú, jíca nēhén nú.

²¹ De yúhú nī já tá cuēē tucu nī de cuāha Yāa Dios tūhun canoō nū nī já súcuán sáhá ndá nú. De sanaā de cucuéca inī ni tú íyó cuāhā nū já ní nsáhá cuāchi ichi chátā, de nduú nácani inī nū já sndóo nú tiñu téhén, jín tiñu jíca ndiī, jín tiñu néhén ndasí já ní nsáhá ndá nú.

13

Saludo jín tūhun já cáchī tūhun Pablo já sándihí

¹ Yáhá cúu vuelta ūnī já cuéndehé nī ndá nú. De sáhá ndāā ō tiñu tá cúu nū cáhān tutū: Jín tūhun já cáhān ūū á ūnī testigo de cundaā ndācá tiñu, cáchī.

² De mitan já íyó jíca nī de cáhān tucu nī tá cúu nū ní ncāhān ni tá nī íyo nī jín nú. Cáhān ni nū ndá nchiví já ní nsáhá cuāchi ichi chátā, jín nū ndihi nú, já tá cuēē tucu nī de mā cóo vitá inī ni jín ndá nú.

³ De ñúcuán cuu prueba já ndúcú ndá nú tú jāndāā já cáhān ni jín fuerza Cristo. Chi Cristo nduú cúmanī fuerza yā já sáhá ndāā yā jín ndá nú, chi stéhén yā poder yā mähñú nú.

⁴ Chi visō nduú ní stéhén yā fuerza yā tá nī jihí yā yicā cruz, sochi mitan chi tēcū yā jín poder Yāa Dios. De tá cúu nū ní ndoho maá yā, sunī súcuán ndóho ndá nī mitan jáa nduú fuerza ni. De visō súcuán de jín poder Yāa Dios de tēcū ndá nī jín yā já sátíñú nī nū nū já síquī tūhun yā.

⁵ Coto túnī ndá nú maá nú tú íñí nīhin nú jín tūhun cándíja nú yā. Sáhá vāha nú cuenta. ¿De á nduú

jínī ndá nú já ndēē Jesucristo inī ánō nū, de tú ndāā já ní ncandíja ndíja nú?

⁶ De ñúhún inī ni já suni cúcáhnú inī ndá nú já cándíja ndíja ndá máá nī.

⁷ De jícān táhvī ndá nī nū Yāa Dios já má sáhá ndá nú ni iin tiñu néhén. De visō cuetúhún ndá nú já vāha ndácu nī nū nū, á visō mā cuetúhún nú, de nduú nā cuá sáhá, chi maá-ni já sáhá nú tiñu ndāā cúu já ndúcú nī.

⁸ Chi nduú jási nī nū tiñu ndāā, chi sa scáca nī.

⁹ Túsaá de cúsi inī ndá nī de tú nduú nā fuerza maá nī, de tú íyó fuerza maá nú. De níní jícān táhvī ni já ná cúja cā inī ndá nú jín tūhun yā.

¹⁰ De téē nī carta yáhá nū nū jondē ncháha ca cuēē ni, tácuā tá cuēē ni de nduú cā jíní ñúhún já cuxeēn ni nū nū. Chi nī jēhe Jētoho ō tiñu yáhá já ndiso nī tácuā sáhá nī já cuja ánō ndá nú jín tūhun yā, nsūú já snāā ni.

¹¹ Ja nī ncāhān ō túsaá hermano, de ná cóo já vāha jín ndá nú. De cundihví inī nū já cuja nú jín tūhun yā, de coo ndeé inī nū. De coo inuú inī nū de cundee mānī nū jín táhān nú. De Yāa já ndiso tūhun ndeé tūhun sī inī jín tūhun cúndáhvī inī, coo yā jín ndá nú.

¹² De tá cáhān jítáhān ndá nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ndá jī.

¹³ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī ndá hermano cándíja já íyó yáhá.

¹⁴ De ñúhún inī ni já Jētoho ō Jesucristo ná sáhá cā yā já vāha ndá nú, de Yāa Dios cundáhvī inī yā ndá nú, de Espíritu Santo coo cáhnú yā jín nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI GALACIA

¹ Maá nī cúu Pablo apóstol. De nsūú nchivī ní jáni nduhū, de ni nsūú nchivī ní ntétíñú nduhū já nacani nī tūhun, chi sa maá Jesucristo jín Tatá ó Yāa Dios, Yāa já nī nastécū Jesús mähñū ndiyi.

² De nduhū jín ndācá hermano já iyó jín nī yáhá, té nī carta yáhá cuēē nūú ndá ndóhó nchivī cándíja níi región Galacia.

³ De ñúhún inī ndá nī já Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha ndá nú, de sáhá yā já coo ndeé coo siī inī nū.

⁴ Chi Jesús nī nsōcō yā maá yā já ní jīhī yā já síquī cuāchi ó, tácu scácu yā yóhó nūú ndācá já nēhén já iyó ñayivī yáhá, chi sūcuán nī jētahān inī maá Tatá ó Yāa Dios.

⁵ De ná cáhān ō já vīi ndasí cúñáhnū yā níi cání. Sūcuán ná cóo. Amén.

Síquī jáá nduú cā nā incā tūhun já cācu nchivī

⁶ De sáhvi inī nī ndéhé nī já ñamā ndasí ndúcú ndá nú sndóo nú Yāa Dios, Yāa já ní ncana ndá ndóhó já quīvi nú ndahá yā síquī já ní ncundáhvī inī Cristo yóhó. Chi nī niquīn ndá nú incā tūhun já síin cáhān.

⁷ De nduú cuitī cā nā incā tūhun iyó já cācu ó. Sochi iyó jacū nchivī já stáhān jī ndá ndóhó, de cúnī jī nasāma jī tūhun nāsa scácu Cristo yóhó.

⁸ De tú iin nchivī nacani incā tūhun nūú nū já nāsa scácu yā ndóhó, de tú nduú quétáhān jín tūhun já ní nacani ndá nī nūú nū xihna cā, de ná tánū tǎhvī nchivī ñúcuán. De vísō ndá nduhū á iin ángel já quiji jondē andivī nacani incā tūhun, de ná tánū tǎhvī.

⁹ Ja nī ncāhān nī jín ndá nú, de suni sūcuán cáhān tucu nī mitan: Tú nā-ni tēe nacani incā tūhun nūú nū, de tú nduú quétáhān jín tūhun já ní jētáhvī ndá nú, de ná tánū tǎhvī dē túsáa.

¹⁰ De já cáhān nī sūcuán, ¿de á ndúcú nī já cuetúhún nchivī nduhū, á Yāa Dios? ¿A ndúcú nī já cusī inī nchivī jín nī, jáni inī ndá nú? Nduú chi tú ndúcú cā nī já cusī inī nchivī jín nī, de nsūú mozo Cristo cúu nī túsáa.

Nāsa nī nduu Pablo apóstol

¹¹ De cáhī tūhun nī nūú ndá nú, hermano, já tūhun já scácu yā yóhó já nacani nī, chi nsūú já ní jani inī maá nī jín ndá cā nchivī cúu.

¹² Chi nsūú nchivī ní stéhēn nūú nī, de nī nsūú nchivī ní nsáhá já ní ncutūha nī, chi sa maá Jesucristo nī stéhēn nūú nī.

¹³ Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāsa nī nsáhá nī jondē saá, tá nī nchiñúhún nī sáhān ndá táhān nī hebreo. De jínī ndá nú já ndasí nī nsáhá nāvāha nī nchivī já cándíja nūú Yāa Dios, de nī ndihvī inī nī já snáa nī jī nícu.

¹⁴ De vāha cā nī ncutūha nī sáhān ñúcuán nsūú cā cuāhā cā tēe nación nī já ní jahnu jín nī, chi nī ndihvī cā inī nī síquī ndá já ní jaquīn ndá tatā nī.

¹⁵ De vísō sūcuán de Yāa Dios chi ja nī nacāji yā nduhū jondē tá nchāha ca cacu nī. De iin quīvī nī ncusī inī yā nī ncana yā nduhū já quīvi nī ndahá yā síquī já ní ncundáhvī ndasí inī yā nduhū.

¹⁶ De nī stéhēn yā Sēhe yā nūú nī, tácu nacani nī tūhun nāsa scácu yā nchivī ndācá nación jáá nduú jínī tūhun yā. Ñúcuán de nduú ní jícā tūhún nī nī iin nchivī,

¹⁷ de nī nduú ní jēhēn nī Jerusalén nūú ndá tēe cúu apóstol xihna ñúhún cā nsūú cā nduhū. Chi sa nī jēhēn nī jondē región Arabia, de sá de nī nōhōn tucu nī ñūú Damasco.

¹⁸ Ñúcuán de jondē nī nchāha ūnī cuiyā, sá de nī jēhēn nī Jerusalén.

De nī jīnī ni nūū Pedro, de nī ndeē ni jīnī dē xāhōn-ni quīvī.

¹⁹ Sochī nduú ní jīnī ni nūū ndá cā apóstol, chī nūū mātúhún-ni Jacobo ñanī maá Jētohō ō.

²⁰ Tūhun yáhá já tēe nī cuēē nūū ndá nú, chī jīnī Yāa Dios já ndāa cúu.

²¹ Ñúcuán de nī jēhēn ni ní región Siria jīnī Cilicia.

²² De ndá nchivī cándíja já yíhī ndahá Cristo, já ndeē región Judea, ncháha ca cunī cuitī jī nūū ni saá.

²³ Chī vāchi tūhun nī-ni nī jīni jī já cáhān nchivī: Tēe já ní nsáhá nāvāha yóhó jondē saá, de mitan chī nácani dē tūhun já cándíja ō já ndúcu dē snáa dē saá, ncachī.

²⁴ De nī ncāhān jī já cúñáhnú ndasí Yāa Dios já súcuán nī nsáhá yā jīnī nī.

2

Jā ní jetáhvī ndá cā apóstol já cúu Pablo apóstol

¹ Ñúcuán de jondē nūū úxī cūmī cuiyā, de nī jēhēn tucu nī Jerusalén jīnī Bernabé, de suni nī jeca nī Tito nī jēhēn ni jīnī dē.

² De nī jēhēn ni chī maá Yāa Dios nī stéhēn yā já jīni ñúhún quīhīn nī. De nī ndutútú sīn ndá máa-ni tēe cúñáhnú nūū nchivī cándíja. De nī ncachī tūhun nī nūū ndá dē sīquī tūhun já scácu yā yóhó já nácani nī nūū nchivī ndācá nación jáa nduú jīnī tūhun yā. De súcuán nī nsáhá nī tácu cuetúhún dē já súcuán tiñu sáhá nī, de tácu mā quéndōo cāhá tiñu já sáhá nī jīnī já ní nsáhá nī.

³ De juni nduú ní nsáhá fuerza ndá dē Tito, tēe já ní jica jīnī nī, já cundeē tunī circuncidar dē, vísō cúu dē tēe incā nación de nduú ní ncúu dē circuncidar.

⁴ De súcuán nī ncundaā, vísō nī nguīvi jacū tēe stáhvī já sáhá dē já hermano cúu dē. De ndá tēe ñúcuán nī nguīvi dē tácu cundéhé yuhū dē nāsa nī nduū libre ō nūū ley circuncidar sīquī já yíhī ō ndahá Cristo

Jesús. Chī cúnī ndá dē já squíncuu tucu ō ley ñúcuán, de nduū tucu ō mozo nūū.

⁵ De nduú ní jétáhvī cuitī ndá nī nūū ndá tēe ñúcuán, chī cúnī nī já quendōo nīhin ndá nú jīnī tūhun já scácu yā yóhó.

⁶ De ndá tēe ñúcuán já cúñáhnú nūū nchivī cándíja, nduú cā nā incā tiñu jée ní ndácu dē nūū nī. De maá nī chī nduú ní nsáhá nī cuenta já cúñáhnú dē, chī Yāa Dios suni nduú sáhá yā cuenta, chī inuú-ni cúu ndiviī tēe nūū yā.

⁷ Chī sa nī jīnī ndá dē já tūhun já scácu yā yóhó, ndíso tiñu nī já nácani nī nūū nchivī ndācá nación jáa nduú sáhá circuncidar, tá cúu nūū nácani Pedro tūhun ñúcuán nūū nchivī hebreo já sáhá circuncidar.

⁸ Chī Yāa Dios já ní ntetīnú Pedro já nácani dē tūhun nūū nchivī hebreo, suni maá yā ní ntetīnú nduhū já nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jáa nduú jīnī tūhun yā.

⁹ Já ñúcuán, Jacobo jīnī Pedro jīnī Juan nī jīnī ndá dē já ní ntaji Yāa Dios tiñu váha ndasí yáhá nūū nī. De ndá tēe ñúcuán chī cáhān nchivī cándíja já maá dē cúu já cúñáhnú cā. De nī ntiin ndá dē ndahá nī jīnī ndahá Bernabé, já stéhēn dē já íyó mánī dē jīnī nī, jīnī já ní ncundaā inī dē já ndúu maá nī quīhīn nacani tūhun nūū nchivī ndá cā nación, de ndá máa dē nūū nchivī hebreo.

¹⁰ De iin-nī já ní jīcān dē cúu já nūcūhun inī ndá nī já chindee nī nchivī já ndóho ndáhvī, de tiñu ñúcuán chī suni ndíhvī inī maá nī sáhá nī.

Jā ní ncāhān Pablo nūū Pedro

¹¹ De tá nī nquiji Pedro ñuū Antioquía, de nī ncāhān cājī nī nūū dē, chī nī stívī dē tiñu.

¹² Chī jondē ncháha ca quenda sava táhān dē hebreo já ní ntají Jacobo, de yájī dē stāa jīnī nchivī jáa nsūu hebreo cúu. Ñúcuán de tá nī nguenda ndá tēe ñúcuán, de nī ncusín dē jáa nduú cā yájī dē

jíin ji, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán jāá nduú cā squíncuu dē ley ndá táhán dē hebreo. Chi cáhān ley jā má cūú caji dē stāā jíin nchivī jāá nduú sáhá circuncidar.

¹³ De sava cā tēe hebreo jā cándíja, suni nī ncujiyo dē nūū ji, tá cúu nūū ní nsáhá Pedro, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán. De jondē maá Bernabé nī scáhān ndá dē, nī ncujiyo dē.

¹⁴ Ñúcuán de nī jinī ni jā ní nayūhú ndá dē jā caji dē stāā jíin nchivī ñúcuán, de sūcuán cúu jāá nduú cā jíca dē jíin modo jā cáhān tūhun jā scácu yā yóhó. De nī ncāhān nī nūū Pedro, nī jinī jínúū ndáca dē: Ndóhó jā cúu tēe naciōn ō hebreo, nduú cā squíncuu nú ley táhán ó nchivī hebreo, chi yáji nū jíin nchivī ñúcuán. ¿De nājēhē sáhá nú fuerza ji jā squíncuu maá ji ley táhán ó hebreo, de tú nduú squíncuu maá nú? ncachī nī.

Iin-ni modo scácu yā nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā naciōn

¹⁵ De yóhó chi cúu ó nchivī hebreo, de cáhān ō jāá nsūú nchivī ndá cā naciōn jā sáhá cuāchi cúu ó.

¹⁶ De vísō sūcuán de jíin ō jā nī iin ó nduú quéndōo ndāā ō nūū Yāā Dios jā squíncuu ó tiñu jā ndácu ley Moisés janahán, chi maá-ni jā cándíja ó jā Jesucristo sndáhvā yā cuāchi ó. Jā ñúcuán cúu jā suni maá ó nī ncandíja ó Jesucristo, tácu sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā cándíja ó, de nsūú sīquī jā ndúcu ó squíncuu ó ley. Chi cáhān tutū īī: Nī iin nchivī mā quéndōo ndāā ji nūū Yāā Dios jíin jā ndúcu ji squíncuu ji tiñu jā ndácu ley, cáchī.

¹⁷ De ndá máá ó nchivī hebreo, tú cúnī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jīhī Cristo jēhē ō, suu cúu jā jícūhun inī ō jā suni nchivī sáhá cuāchi cúu ó, tá cúu nūū cúu ndá cá nchivī. ¿Túsaá de á cuāchi nī nsáhá ó jā ní sndóo ó ley janahán tá

nī ncandíja ó Cristo? Nduú cuitī jā sūcuán.

¹⁸ Chi sa tú naquehen tucu nī ley jā ní sndóo nī ñúcuán, de suu sáhá jā nenda cā cuāchi sīquī nī.

¹⁹ Chi modo ja nī jīhī nī nī nsáhá ley, de jā ñúcuán mā cūú cā ndacu ley nūū nī. De sūcuán de cuu cutecū nī jā sáhá nī jā cúnī Yāā Dios.

²⁰ Chi modo jā ní jīhī nī yīcā cruz jíin Cristo, de mitan chi nduú cā técu nī jā maá nī, chi maá Cristo cúu jā técu inī nī. De jā técu nī inī ñayíví yáhá mitan cúu jā cándíja nī jā Sēhe Yāā Dios chíndeé chítuu yā nduhū. Chi nī ncundáhvī inī yā nduhū de nī nsōcō yā maá yā jēhē nī.

²¹ Túsaá de nduú cúnī nī casī nī nūū tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā vāha ndasī inī yā jíin ó. Chi tú jā quéndōo ndāā ō nūū yā jā nducú ó squíncuu ó ley janahán, ñúcuán de nduú nā tiñu cuitī jā ní jīhī Cristo nícu.

3

Tūhun ley jíin tūhun cándíja

¹ Ndá ndóhó hermano región Galacia, ¿nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿Ní tēe nī nsacā nuu xīnī nū jāá nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā? Chi tá nī nacani ndá nī tūhun yā nūū nū, de cáji ndasī nī jícūhun inī nū jā ní jīhī Jesucristo yīcā cruz jā jēhē nū.

² Iin-ni tūhun yáhá jíca tūhún nī ndá nú: ¿Nāsa nī nīhīn nū Espíritu Santo? ¿A jā ní ncundeé nú squíncuu nú tiñu jā ndácu ley Moisés? Nduú cuitī, chi sa jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndóhó jā ní jini nú.

³ ¿Nā sīquī cúu jāá nduú jícūhun cuitī inī nū? Chi xihna cā nī ncandíja ndá nú jā ní jīhī Cristo jā scácu yā ndóhó, de nī nīhīn nū Espíritu Santo. ¿De mitan á jani inī ndá nú jā sndóo tucu nú tūhun ñúcuán de fuerza maá nú squíncuu nú ley de cácu nú, á naá cúu?

⁴ Ndasī nī sndóho nchivī ndá nú sīquī tūhun jā scácu Cristo ndóhó.

Nācā jā váha de tú nduú ní ndóho cāhá nú, chi sa jā cándíja ndija nú yā.

⁵ ¿De nā sīquī cúu jā jēhe Yāa Dios Espíritu yā nū nū de sáhá yā tiñu ñáhnú māhñú nú? Nduú sáhá yā sīquī jā ndúcú ndá nú squíncuu nú ley, chi sa sīquī jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndá nú jā ní jini nú.

⁶ Abraham ní ncandíja dē jā sáhá Yāa Dios jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán ní sndáhvā yā cuāchi dē.

⁷ Túsaá de ná jícūhun iní ndá nú jā nchivī jā cándíja jā sáhá Yāa Dios jēhē ji, ndīvi ji nduu ji tatā Abraham sīquī jā súcuán cándíja ji.

⁸ Chi jondē janahán ja cāhān tutū ī jā nchivī ndācā nación jāa nduú jīnī tūhun Yāa Dios, sndáhvā yā cuāchi ji de tú cándíja ji tūhun ñúcuán. De jondē ncháha ca cuu ndācā yáhá de ja ní nquee yuhú yā tūhun vāha yáhá nū Abraham: Jā jīn ndóhó de quendōo ndetū nchivī ndācā-ni nación.

⁹ Tú súcuán de nchivī cándíja, quendōo ndetū ji jīn Abraham, tēe jā ní ncandíja tūhun jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā.

¹⁰ De sa tñū tñhvī nchivī jā ndúcú quendōo ndāa jīn ley Moisés. Chi súcuán yósō nū tutū ī: Tñū tñhvī ndācā nchivī jāa nduú squíncuu ndihī cuītī tūhun jā yósō nū tutū ley, cáchī.

¹¹ Túsaá de cājí cúu jā ni iin nchivī mā quendōo ndāa ji nū Yāa Dios sīquī jā ndúcú ji squíncuu ji ley. Chi cāhān tutū: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, tēcū ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

¹² De ley Moisés nduú cāhān jā cutecū ō nū cání sīquī jā cándíja ō jā ní nsáhá yā jēhē ō, chi sa cāhān: Tú ní nchivī squíncuu tiñu yáhá, de cutecū ji sáhá, cáchī.

¹³ De Cristo ní scácu yā yóhó nū tūhun jā cāhān ley jā tñū tñhvī ō sīquī cuāchi ō, chi maá yā ní ndoho sīquī tūhun jā tñū tñhvī ō. Chi yósō

nū tutū ī: Ndācā nchivī jā cundita caa yīcā ñūtún, tñū tñhvī ji, cáchī.

¹⁴ De Cristo Jesús ní jīhī yā yīcā ñūtún cruz tácu quendōo ndetū nchivī ndācā nación sáhá yā. Chi tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā quendōo ndetū Abraham, jīnū nū jī. De súcuán de tú cándíja ō jā ní nsáhá Yāa Dios jēhē ō, de nīhīn ō Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā quiiji.

Sīquī ley jīn sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā

¹⁵ Hermano, ná cāhān ni iin tūhun nāsa sáhá ndā nchivī ñayivī: Tú iin tēe sáhá dē iin contrato á iin acta, de tú ja ní ncucutú jā ní nsáhá dē firmar, de mā cúu cā nacanī, de ni mā cúu jēcōsō cā.

¹⁶ De suni súcuán ní nsáhá Yāa Dios iin contrato jā ní nquee yuhú yā nū Abraham jīn tatā dē jā quiiji. De nduú cāhān tutū ī sīquī cuāhā tatā dē, chi sa cāhān sīquī iin ni tatā dē, de suu cúu Cristo.

¹⁷ Túsaá de tūhun jā cāhān ni yáhá cúu jā xihna cā ní nsáhá Yāa Dios iin contrato jīn Abraham, suu jā quiiji Cristo de scácu yā yóhó, de ní nsáhá cutú yā. Ñúcuán de ní ncháha cūmī ciento ōcō ūxī cuīyā, de sá de ní jēhe yā ley nū Moisés. De ley ñúcuán jā ní nquiiji cuéé cā, mā cúu nacanī contrato ñúcuán, ni mā cúu casī nū tūhun jā ní nquee yuhú yā jā scácu yā yóhó.

¹⁸ Chi tú jā jīn ley Moisés scácu yā nchivī, ñúcuán de nsūu sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā cúu jā scácu yā ji. De nduú chi sa sīquī maá jā ní nquee yuhú yā nū Abraham cúu jā ní scácu yā dē.

¹⁹ ¿Túsaá de nāsa jétíñú ley Moisés? Jétíñú chi ní jēhe yā cuéé cā tácu nastúu cuāchi ji. De ní ndacu tiñu maá-ni tiempo jāa ncháha ca quiiji Cristo, Yāa jā cúu tatā jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā quiiji. De tá ní jēhe Yāa Dios ley ñúcuán nū nchivī, de ní ntají yā

ndá ángel yā nī ncachī tūhun nūū Moisés, de Moisés nī nacachī nūū jī.

²⁰ De síin cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā quiji Cristo, chi mátúhún-ni yā nī nquee yuhú nūū dē, de nduú ní jīni ñúhún ni iin jā cāhān yúnúū yā nūū dē.

Sīquī nāsa jétíñú ley janahán

²¹ ¿Túsaá de á ndihi yáhá cāhān jā ley jā ní jēhe Yāa Dios nūū Moisés, sáhá jīyo jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā? Nduú cuítī jā súcuán. Chi tú ní jēhe Yāa Dios iin ley jā cutecū nchivī ní cání sáhá, ñúcuán de quendōo ndāā jī nūū yā sīquī jā squíncuu jī tiñū jā ndácu ley nícu.

²² De nduú chi yósō nūū tutū ñī jā ndihi nchivī ñayiví, modo jā yíndasī jī vecāa chi yíhí jī chījin cuāchi. De súcuán cúu tácuā ndācá jī jā cándíja jā ní jīhī Jesucristo jēhē jī, ñihīn jī maá jā ní nquee yuhú yā nūū jī sīquī jā cándíja jī tūhun ñúcuán.

²³ Chi jondē ncháha ca quenda tūhun jā candíja ó Cristo, de modo jā ní nchindasī ō nī nsáhá ley janahán, tácuā cundetū ó quívi jā quiji Cristo, Yāa jā cándíja ó.

²⁴ Túsaá de ley nī ncuu iin jā jító yóhó modo tá sáhá iin mozo jā jító sūchí lúlí, de nī jetíñú jondē ncháha ca quiji Cristo, de sá de candíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó.

²⁵ De mitan chi ja nī nquiji Cristo, Yāa jā cándíja ó, de nduú cā yíhí ó ndahá ley jā cúu tá cúu mozo jā jító yóhó.

²⁶ Chi ndivii nū cúu sēhe Yāa Dios sīquī jā ní ncandíja nú Cristo Jesús.

²⁷ Chi ndācá nú jā ní jenduté nú sīquī jā ní nguívi nú ndahá Cristo, nī nsáhá yā jā ní nduu nú tá cúu nūū cúu maá yā.

²⁸ De mitan chi nduú cā cúu nú nī nchivī hebreo nī nchivī griego, nī mozo jā ní jeen nchivī nī nchivī jā sátíñú cuenta maá, nī tēe nī ñahan. Chi iin-nī cā nī nduu ndá nú nūū

Yāa Dios jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

²⁹ De tú yíhí nú ndahá Cristo, túsaá de tatá Abraham cúu ndíja ndá nú, de ñihīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā.

4

¹ Jā cāhān nī jíin ndá nú cúu yáhá: Iin sūchí jā xíí táhvī, vísō iin quívi de ñihīn ndíhi jī jā névāha tatá jī, sochi tá lulí jī chí inuú-ni cúu jī jíin mozo.

² Chi yíhí jī ndahá ndá mozo jā jító jī jíin jā jító ndatíñú jī, jondē tá quenda quívi jā ní jani tatá jī, sá de ñihīn jī.

³ De saá-ni yóhó, chi jondē ncháha ca jīcūhun inī ō sīquī Cristo de nī ncuu ó tá cúu sūchí lulí, de nī nchíhi ó chījin ndācá jā tátúnī inī ñayiví.

⁴ De jondē tá nī nguenda quívi jā ní jani Yāa Dios, de nī ntají yā Sēhe yā, nī ncacu yā chījin iin ñahan, de nī ncacu yā nūū nchivī hebreo jā yíhí chījin ley Moisés.

⁵ Súcuán nī ncacu yā tácuā scácu yā yóhó jā má quíhi ó cā chījin ley, de tácuā naquehen Yāa Dios yóhó jā cuu ó sēhe yā.

⁶ De sīquī jā cúu ndá nú sēhe yā, de nī ntají Yāa Dios Espíritu Sēhe yā jā ní nguívi inī ánō ndá nú, de sáhá yā jā cāhān jee ndá nú: Tatá maá sá.

⁷ Tú súcuán de nduú cā cúu ndá nú tá cúu mozo, chí sēhe yā cúu nú. De sīquī jā cúu nú sēhe Yāa Dios, de ñihīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā jā jíin Cristo.

Jā nācani inī Pablo sīquī nchivī cándíja

⁸ Chi jondē saá, jondē tá ncháha ca jīcūhun inī nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios, de nī ncuu ndá nú mozo nūū ndācá jāā nsūū yāā ndāā cúu.

⁹ De mitan chi ja jīnī ndá nú nāsa Yāa cúu yā, á vāha cā cāhān nī jā maá yā ja jīnī yā ndóhó. ¿Túsaá de nājēhē cúu jā cúni ndá nú nandicó cóo nú jā nduu tucu nú mozo nūū

ndācā jā tátunī inī ñayīví jāá nduú níhīn tīñú cuitī?

¹⁰ Chī maá-ni jā née īi ndá nú quīví jīn yōō jīn vico jīn cuiyā.

¹¹ De yúhú nī jā sanaā de nduú ní jétīñú cuitī jā ní nacani nī tūhun nūū ndá nú.

¹² Cāhān ndāhvī nī jīn ndá nú hermano, jā cani inī nū tá cúu nūū jāni inī maá nī jā nduú cā squīncuu nī costumbre nchivī hebreo. Chī nduhū nī nasāhá nī maá nī tá cúu ndá máá nú jāá nduú yīhī nú nūū ley costumbre nchivī hebreo. De nduú nā cuá ní nsáhá nú jā cucuécá inī ni jondē saá.

¹³ Chī jīnī ndá nú nāsa nī ncuu jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó nūū nū jā xīhna ñúhún, chī sīquī jā ní ncuū nī cúu jā ní jencuiñī nī ñuū nī ní nacani nī tūhun.

¹⁴ De vísō tūndóhó nī ncuu jā ní ncuū ni, de nduú ní nsáhá jéhe inī ndá nú nūū ni, de ni nduú ní ncúyichī inī nū nduhū. Chī sa nī jetáhvī ndá nú nduhū modo iin ángel Yāā Dios, á modo maá Jesu-cristo.

¹⁵ ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú cā cúsiī inī ndá nú jīn nī mitan? Chī nāhán nī jā váha nī nsáhá ndá nú jā ní ntahúhvī inī nū jā cúhū tīnūú nī, de tú jā cuu de jondē tavā nū tīnūú váha maá nú de taji nú nūcūhun tīnūú nī nícu.

¹⁶ De mitan ¿de á nī nduu nī enemigo nū sīquī jā cáchī nī maá-ni tūhun ndāā nūū nū, á naá cúu?

¹⁷ De íyó tēē jā ndíhvī inī sīquī ndá nú, sochī nsūú jā quendōo váha ánō nū, chī sa jā cúni ndá dē nasāhá síin dē ndá nú jīn nduhū, tácuā cundihvī inī nū jā cúu maá dē.

¹⁸ De íyó váha tú ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, de tú jā quendōo váha ánō nū cúu. Chī níni cánuú jā sáhá dē jā váha ndá nú nícu, vísō ndēē nī jīn nū á nduú nī.

¹⁹ Ndá ndóhó sēhe mánī, jā sīquī ndá nú cúu jā táhúhvī ndasí tucu inī nī, chī tá cúu iin ñahan jā scácu sēhe, súcuán ndóho nī jā jēhē nū. De

suu cúu jā táhúhvī inī nī ndétu nī jondē ná ndúndaā ánō nū jā ndacu nú Cristo.

²⁰ Nācā jā váha de tú jā íyó nī jīn nú mitan ñúhún, tácuā cuu cāhān mánī nī jīn nú. De nduú cúcáhnú cuitī cā inī nī nāsa cani inī nī sīquī ndá nú.

Tūhun yátá sīquī Agar jīn Sara

²¹ Ndá ndóhó jā cúni nū quihī nú chíjin ley Moisés, cáchī nūū ní: ¿A nduú ní jīni ndá nú nāsa cāhān ley ñúcuán?

²² Chī cāhān tutū īi jā Abraham nī iyo ūū sēhe yīi dē. De iin jī cúu sēhe Agar, ñahan cúu mozo vehe dē. De incā jī cúu sēhe ñahan íyó libre, suu ñasíhī dē Sara jā ní ncuu ña ñahan númā.

²³ De sēhe ñahan cúu mozo, nī ncacu jī tá cúu nūū cácu ndá cā sūchī lúli. De sēhe ñahan íyó libre, nī ncacu jī sīquī jā súcuán nī nquee yuhú Yāā Dios.

²⁴ De yáhá cúu iin tūhun yátá, chī ndúū ñahan ñúcuán cúu ña modo ndúū contrato jā ní nsáhá Yāā Dios jīn nchivī. Maá ñahan nánī Agar, cúu ña tá cúu contrato ley jā vāji jondē yucu Sinaí. De nchivī jā yīhī chíjin contrato ley, cúu jī mozo nūū ley ñúcuán.

²⁵ Chī Agar cúu tá cúu ley jā ní jēhe Yāā Dios xīnī yucu Sinaí jā íyó jondē Arabia. De cúu ña modo Jerusalén, ciudad nchivī hebreo, jā íyó mitan, chī ndācā sēhe Jerusalén cúu jī mozo nūū ley ñúcuán.

²⁶ Sochī maá Jerusalén jā íyó an-diví, chī sa íyó libre tá cúu nūū cúu Sara. De yóhó nchivī jā cándíja, modo sēhe ñúcuán cúu ndācā ó, chī íyó libre ndācā ó nūū contrato ley.

²⁷ Chī súcuán yósō nūū tutū īi: Ndóhó jā ní ncuu nú ñahan númā jāá nduú sēhe nú, ná cúsiī inī nū.

Ndóhó jāá nduú ní ntéhndē chíjin nú jā scácu nú, ná cána jee nū jā cúsiī inī nū.

Chi coo cuāhā cā sēhe ndóhó jā ní ncuu nú ñahan númā nsūú cā ñahan jā ní scācu sēhe.

Cáchī tutū.

²⁸ Hermano, sēhe Yāā Dios cúu ó, chi súcuan ní nquee yuhú yā nūú ó, tá cúu nūú ní nquee yuhú yā nūú Abraham jā coo sēhe dē Isaac.

²⁹ De jondē saá de incā sūchí jā ní ncacu tá cúu nūú cácu ndá cā nchiví, ní jini ūhvī jī Isaac, sūchí jā ní ncacu ní nsāhá Espíritu Santo. De tá cúu nūú ní ūyo saá, suni súcuan jini ūhvī nchiví ndá sēhe Yāā Dios jondē mitan.

³⁰ ¿Sochi nāsa cáhān tutū ī? Tavā nū ñahan cúu mozo ná quíhī ña jín sēhe ña. Chi sēhe ñahan cúu mozo, mā níhīn jī tāhvī jī nūú sēhe ñahan libre, ncachī yā jín Abraham.

³¹ Túsaá, hermano, nduú cúu ó tá cúu sēhe ñahan cúu mozo, chi tá cúu sēhe ñahan libre cúu ó.

5

Ná cuiñi ñihin ó jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó

¹ De Cristo ní nsāhá libre yā yóhó jāā nduú cā yíhí ó chíjīn ley Moisés. Túsaá de cuiñi ñihin ndá nú jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó, de mā ndívi tucu nú cuu nú mozo nūú ley.

² Sāhá ndá nú cuenta, chi nduhū Pablo cáhān ní jín nú jā tú squíncuu nú ley circuncidar, ñúcuán de nduú níhīn tiñú cuiti jā ní ncandíja nú jā ní jīhī Cristo jēhē nū.

³ De incā vuelta cáhān ñihin ní jín ndá tēe jā ndúcú cuu circuncidar, jā tú súcuan de suni cánuú jā squíncuu dē ndiví cuiti cā tūhun jā cáhān ley Moisés.

⁴ Ndá ndóhó jā ndúcú nú quendōo ndāā nū jā squíncuu nú ley, túsaá de ja ní nsíāā nū Cristo. Ja ní sndóo nú tūhun jā ní sndáhvā yā cuāchi nú sīquī jā ní ncundáhvī inī Yāā Dios ndóhó.

⁵ Sochi maá ó chi jica ó jín Espíritu Santo, de cándíja ó jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó, de jā

ñúcuán ñúhūn inī ó jā quendōo ndāā ó quívi jā cuiñi ó nūú yā.

⁶ Chi ndācā ó jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús, vísō tú cúu ó circuncidar á nduú, de nduú nā cuá níhīn tiñú. Jā níhīn tiñú cúu jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ó. De ñúcuán sáhá jā cundáhvī inī ó táhān ó.

⁷ Vāha ní ncandíja ndá nú nícu. ¿De ní iin ní jasī jāā nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā túsaá?

⁸ Tūhun jā ní scáhān ndá dē ndóhó, chi nduú vāji nūú maá Yāā jā ní ncana ndá ndóhó jā ní nguívi nú ndahá yā.

⁹ De mā nāā inī ndá nú jā ndá tēe jā stáhvī ndóhó, tūhun jā stéhēn dē cúu tá cúu levadura, chi vísō jacū-ni levadura, de ndāā ndihī ñujan sáhá.

¹⁰ Sochi cúcáhnú inī ní jā maá Jētohō ó sáhá yā jā má cándíja ndá nú incā tūhun jā sín cáhān. De maá Yāā Dios cuāha yā castigo ndá tēe jā sácā nuu xīnī nū, tú nā-ni tēe cúu dē.

¹¹ De nduhū, hermano, tú jā nácani cā ní tūhun jā cánuú sáhá circuncidar jondē mitan, de ndá táhān ní nchiví hebreo mā sáhá nāvāha jī nduhū nícu. Chi mā quítī inī jī jā nácani ní tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz, de tú suni nácani ní tūhun jā cánuú sáhá circuncidar nícu.

¹² De ndācā tēe jā sácā nuu xīnī nū sīquī tūhun ñúcuán, vāha cā ná quéhndē cā dē maá dē túsaá.

¹³ Chi ndá máá nú, hermano, ní ncana yā ndá nú tácuu coo libre nū nūú ley ñúcuán. De vísō íyó libre ndá nú, de mā cānī inī nū jā cuu quívi nú ndācā cuāchi jā cúu modo nēhén jā cúnī maá nú, chi sa sáhá nú maá nú mozo jā chindeé nú táhān nú sīquī jā cundáhvī inī nū jī.

¹⁴ Chi ja ní squíncuu nú ndihī ley de tú squíncuu nú iin-ni tūhun jā ndácu tiñu yáhá: Cundáhvī inī nū táhān nú tá cúu nūú cundáhvī inī nū maá nū, cáchī.

¹⁵ Sochi tú maá-ni jā nénda nú sīquī táhān nú jā cánāá nú, túsaá

de coto má sáhá cā nū sūcuán, chi sūcuán de snāā tǎhán ndá nū.

Modo jā cúnī nchivī jāā nduú cándjja jín modo jā sáhá Espíritu

¹⁶ Sūcuán cǎhán nī jín ndá nū: Caca nū tá cúu nū cúnī maá Espíritu Santo, de ñúcuán de mā sáhá cā nū modo jā cúnī maá nū.

¹⁷ Chi ndācá jā cúnī maá ó, ñúcuán jāsī jā cúnī maá Espíritu. De jā cúnī Espíritu, suu jāsī nū modo nēhén jā cúnī maá ó. De jā nduú yáhá chi jāsī nū tǎhán, de jā ñúcuán nduú cúu sáhá nū tiñu vǎha jā cúnī nū sáhá nū.

¹⁸ Sochi tú maá Espíritu stéhén nū nū, túsáa de nduú cā yíhí nū chjín ley janahán.

¹⁹ De íyó nijín ndācá tiñu jā sáhá nchivī jā jícā jín modo nēhén maá, de yáhá cúu: Cásiquí ndēē tǎhán jī, sáhá jī tiñu téhén, sáhá nēhén ndasí jī,

²⁰ chíñúhún jī ídolo, sáhá tásí jī, quítí inī jī nū tǎhán jī, cánāa jī, cúcuíñú inī jī. De ñamā quítí inī jī, de ndíhvī inī jī jā cúu maá jī-nī, de tétáhán jī sáhá sín jī maá jī.

²¹ De cúcuásún inī jī, jǎhnī jī ndíyi, jín jī, sáhá jī vico nēhén, jín ndá cā jā sūcuán. De cǎhán nīhín nī jín ndá nū, tá cúu nū ja nī ncǎhán nī jín nū saá, jā nchivī jā sáhá sūcuán, mā nīhín táhvī jī quívi jī ñuū nū tátúnī Yāa Dios.

²² Sochi nchivī jā jícā jín maá Espíritu Santo, ndācá tiñu yáhá sáhá yā jín jī: Cúndáhvī inī jī tǎhán jī, cúsi inī jī, íyó ndeé íyó sī inī jī, íyó paciencia jī, mānī inī jī, vǎha inī jī, squíncuu vǎha jī,

²³ nduú sáhá jī jā cúñáhnú jī, de jāsī jī jā cúnī maá jī. De nduú nā ley íyó jā cǎhán cuāchi sīquī nū de tú sáhá nū ndācá tiñu yáhá.

²⁴ De nchivī jā yíhí ndahá Cristo, chi tá cúu jā nī jǎhnī jī modo nēhén maá jī yícā cruz, jonde jín ndācá jā nēhén jā ndíyo inī jī de cutíndí jī.

²⁵ De jā sūcuán nī jēhe maá Espíritu iin vida jeé nū ō, de suni ná cáca ó jín modo jā stéhén Espíritu.

²⁶ De mā cúnduxí ó jā squítí inī ō tǎhán ó, de nī mā cúcuásún inī ō sīquī tǎhán ó.

6

Tūhun jā chindeé tǎhán ó

¹ Hermano, tú iin tǎhán nū nī nsáhá cuāchi, de ndá ndóhó jā jícā jín Espíritu Santo nachuhun ichí nū jī. De jín tūhun vitá cǎhán ndá nū jín jī, de suni coto nū maá nū jā má sáhá jín nū jā quívi nū cuāchi.

² De chindeé nū ndá tǎhán nū tú nā cuá cúu jā ndóho jī, chi sūcuán cúu jā squíncuu nū ley Cristo.

³ Chi tú iin nchivī jání inī jī jā nchivī vǎha cā cúu jī, vísō nsūú sūcuán cúu, de stáhvī jī maá jī túsáa.

⁴ De tá iin iin nū coto túnī nū nāsa cáa tiñu sáhá nū. De tú vǎha sáhá nū, ñúcuán de cuu cusí inī nū jín jā sáhá maá nū, de nduú níní scáni tǎhán nū maá nū jín tǎhán nū.

⁵ Chi tá iin iin ó cánuú jā squíncuu ó jín tiñu jā ní jēhe yā nū maá ó.

⁶ De ndá ndóhó jā scuáha tūhun vǎha yā, chindeé nū ndá tēe jā stéhén nū nū jín ndācá jā vǎha jā névǎha nū.

⁷ Mā stíví nū jā caní inī nū jā cuu sáhá nū cuāchi. Chi mā cúu sáhá catá nū nū Yāa Dios jā caní inī nū jāā nduú sáhá yā cuenta. Chi ndācá tú nāsa sáhá nchivī, suu ñúcuán nanihín jī.

⁸ Chi nchivī jā sáhá jā cúnī modo nēhén maá jī, nanihín jī jā tǎnū táhvī jī sáhá modo nēhén maá jī. Sochi nchivī jā sáhá jā cúnī maá Espíritu Santo, chi nanihín jī jā cutecū jī ní cání andiví sáhá Espíritu.

⁹ De mā cuítá ó jā sáhá ó ndá tiñu vǎha túsáa, chi tá quenda maá quívi de nanihín ō, de tú mā cuítá ó.

¹⁰ Túsáa de ndācá vuelta jā cuu sáhá ó, de ná sáhá vǎha ó jín ndācá

nchiví, de ndá hermano ō jā cándíja
cúu jā cánuú cā.

*Saludo jín tūhun jā cáchī tūhun
Pablo jā sándhí*

¹¹ Cūndēhé ndá nú jā náhnú letra
tée nī cuēē nū ndá nú, chi ndahá
maá nī téē nī yáhá.

¹² De ndá téē jā sáhá fuerza dē
ndá nú jā cuu nú circuncidar, sáhá
dē sīquī jā cúnī dē jā cuetúhún
nchiví dē. De sáhá dē tácuā mā cúnī
ūhvī nchiví dē jā nācani dē tūhun jā
ní jīhī Cristo jēhē ō.

¹³ De nī maá dē jā sáhá dē circun-
cidar, suni nduú squíncuu vāha dē
ndihi cā ley janahán. De cúnī dē jā
cuu ndá nú circuncidar, tácuā cuu
sáhá téyíí dē maá dē jā quehen nú
tunī circuncidar sáhá dē.

¹⁴ Sochī nduhū chi nduú cúnī nī
sáhá téyíí nī maá nī sīquī nī iin
ñúcuán, chi mátúhún-ni sīquī jā ní
jīhī Jētohō ō Jesucristo yīcā cruz.
Chi sīquī ñúcuán cúu modo jā ní jīhī
nī, chi nī nsíāā nī ndācá jā íyó inī
ñayíví, de suni modo iin ndíyi cúu nī
nūū ñayíví.

¹⁵ Chi tú yíhí ó ndahá Cristo Jesús,
de nduú níhīn tīñú á cúu ó circunci-
dar á nduú. Chi jā níhīn tīñú cúu jā
ní nsáhá jeé yā ánō ō.

¹⁶ De ñúhún inī nī jā ndācá nú jā
jíca jín modo yáhá, ná sáhá cā yā jā
coo ndeé coo sīi inī nū, de cundáhví
inī yā ndóhó. De suni ñúhún inī nī
jā súcuán sáhá yā jín ndá cā jī jā cúu
ndija jī nchiví jā cándíja Yāa Dios.

¹⁷ De mitan jín nī cā jā cuáhān ō,
cúnī nī jā má stáhān cā nī iin nchiví
nduhū. Chi yiqui cúñu nī ndíso seña
jā ní ntacuēhé nī nī ndoho nī jā cúu
nī mozo maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸ Hermano, ñúhún inī nī jā ná
sáhá cā Jētohō ō Jesucristo jā váha
ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU EFESO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi súcuán nī jétahān inī Yāa Dios nī ntajī yā nduhū. De tée nī carta yáhá cuēē nū ndá nú nchivī űū Efeso, jā cúu nú nchivī maá yā jā cándíja nú Cristo Jesús.

² De űūhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ó Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī nū.

Jā sáhá Cristo jā quéndōo vāha áno ō

³ Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios, Yāa cúu Tatá Jētohō ó Jesu-cristo. Chi nī jēhe yā ndācá jā váha jā íyó andiví jā quéndōo vāha áno ō, chí yíhí ó ndahá Cristo.

⁴ Chi jondē ncháha ca jēcōo űayīví de nī nacāji yā yóhó jā quīví ó ndahá Cristo, tácuā coo ndoo áno ō de caca ndā ō nū yā.

⁵ Ja nī ncundáhvī inī yā yóhó jondē saá, de nī nchindetu yā yóhó jā naquehen yā yóhó jā coo ó sēhe yā. De jín Jesucristo nī nsáhá yā súcuán, chí nī jétahān inī maá yā jā sáhá yā.

⁶ De jā űúcuán níní ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, chí váha ndasí nī nsáhá yā yóhó jín ndācá jā váha inī yā, sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo, Sēhe yā jā mānī yā jín.

⁷ De sīquī jā váha ndasí inī Yāa Dios jín ó, de Sēhe yā nī scácu yā yóhó jā ní jīhī yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nū cuāchi ō.

⁸ De nī stéhēn yā jā cúndáhvī ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā jícūhun inī ō de cúndíchí ó jín tūhun yā.

⁹ De nī nsáhá yā jā cunī ō iin tūhun yā jā ní nchiyuhū, jáa nduú ní nsáhá yā jā cunī nchivī janahán.

Chi súcuán ja nī ncundaā inī yā, de nī jétahān inī yā jā sáhá yā.

¹⁰ De yáhá cúu tūhun jā ní ncundaā inī yā: Jondē tá quenda maá tiempo de sáhá yā jā ndihi jā íyó inī andiví jín űayīví, iin cáhnú-ni nduu, de quihi ndahá Cristo.

¹¹ De sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo, de nīhīn ō táhvī ō, chí ja nī nacāji Yāa Dios yóhó jondē jā xíhna űūhún. Chi súcuán nī jani inī maá yā, chí sáhá yā ndācá-ni jā ní ncundaā inī yā jā jétahān inī yā sáhá yā.

¹² Súcuán nī nsáhá yā, tácuā ndá máa nī jā ní ncandíja Cristo xíhna űūhún, caca ndā nī de súcuán de sáhá űáhnú nī yā jā víi ndasí cúñáhnú yā.

¹³ De saá-ni ndá ndóhó, nī jini nú tūhun ndāa tūhun vāha jā scácu yā ndóhó, de nī ncandíja nú Cristo. De nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā. De ndēe Espíritu yā inī áno nū, de cúu yā modo sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāa Dios.

¹⁴ De sáhá yā jā íyó seguro inī ō jā cuéé cā de cuāha Yāa Dios táhvī ō, jondē tá sínu yā tiñu jā scácu yā nchivī yā. De quīví űúcuán cáhān ō jā cúñáhnú yā, chí víi ndasí cúñáhnú yā.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

¹⁵ De nduhū nī jini nī tūhun nāsa cándíja ndá nú jā ní nsáhá Jētohō ó Jesús jēhē nū, jín nāsa cúndáhvī inī nū ndihi nchivī jā yíhí ndahá Yāa Dios.

¹⁶ De jā űúcuán nduú jéncuiñī nī jā nácuetáhvī nī jēhē ndá nú, de tá jícān táhvī nī de nduú náa inī nī ndá ndóhó.

¹⁷ Chi jícān táhvī nī jā sáhá Yāa Dios jā jícūhun vāha inī nū de cundíchí nú jín tūhun yā, de cunī cā nū nāsa Yāa cúu yā. Chi maá yā cúu Yāa Dios Jētohō ó Jesucristo, de cúu yā Tatá ó jā víi ndasí cúñáhnú.

¹⁸ De jícān táhvī ni jā nastúu cā yā inī jāá ntúnī ndá nú, tácuā jīcūhun inī nū nāsa cáá ndihi jā űhún inī nū jā nīhīn nū sīquī jā ní ncana yā ndóhó. De jīcūhun inī nū nāsa cúcuíca nú jīn ndācá tūhun űáhnú tūhun viī jā ndíso tūhun yā jā cúu nchivī maá yā.

¹⁹ De jícān táhvī ni jā jīcūhun inī ndá nú nāsa cúűáhnú ndasí poder yā jā sātíűú yā inī ánō ō jā cúu ó nchivī cándíja. Chi nduú ndíhi cuiti poder yā.

²⁰ De poder űúcuán cúu jā ní stéhēn yā tá ní nastécū yā Cristo māhűú ndīyi, de ní nteneē yā Cristo lado cuáhā yā jondē andivī.

²¹ De ní jani yā Cristo sīquī ndācá jā cúűáhnú, jīn jā ndíso tiűú, jīn jā tiin poder, jīn jā tátúnī, jīn sīquī ndācá jā cáhān nchivī jā cúűáhnú, cúu tiempo mitan, cúu tiempo jā quiji.

²² De ní nsáhā yā jā tiin nīhin Cristo ndācá jā íyó. De ní nsáhā yā jā maá Cristo cúűáhnú nū nchivī cándíja.

²³ De nchivī cándíja cúu jī tá cúu yiqui cúűu yā, chi iin-ni cā cúu jī jīn yā, de cúnuú yā inī ánō jī, chi Yāā jā űhún chitú ní cáhnú-ni cúu yā.

2

Nī ncācu ó sīquī jā ní ncundáhvi inī yā yóhó

¹ De ní nsáhā yā jā cutecū ndá nú ní cání jīn Cristo. Chi ja ní ncuu ndá nú modo ndīyi nū yā, ní nsáhā cuāchi nú jīn tiűu néhén jā ní nsáhā nú.

² Chi ní jica ndá nú jīn tiűu űúcuán jondē saá, tá ní niquīn nū tiűu nchivī űayivī, tá ní jetáhvī nú nū táchī cúűáhnú jā ndācu tiűu nū ndá cā táchī, de jīca nū táchī. De suu cúu jā scāndā inī nchivī jā íyó nīhin inī nū Yāā Dios.

³ De ndá maá ní suni súcuán ní jica ní, chi ní nsáhā ní tiűu néhén jā cúnī maá ní, jīn ndācá jā jícān

yiqui cúűu ní, jīn jā jání néhén inī ní jondē saá. Jā űúcuán suni ní ncuu ní nchivī jā nīhīn castigo xēēn jā cuāha yā nícu, chi inuú ní nsáhā ní tá cúu nū sáhā ndá maá jī.

⁴ De Yāā Dios chi cuāhā ndasí ní ncundáhvi inī yā yóhó, de vāha ndasí inī yā jīn ó.

⁵ De tá ní ncuu ó modo ndīyi nū yā jā ní nsáhā cuāchi ó, de ní nastécū yā yóhó jā cutecū ō ní cání jīn Cristo. Chi sīquī jā vāha ndasí inī yā cúu jā ní scācu yā yóhó.

⁶ De ní nastécū yā yóhó jā cutecū inuú ó jīn Cristo Jesús, de teneē yā yóhó jīn yā jondē andivī.

⁷ Súcuán ní nsáhā yā tácuā ní cā tiempo jā quiji de stéhēn yā nāsa mānī ndasí yā jīn ó, jīn nāsa vāha inī yā jīn ó jā sīquī Cristo Jesús.

⁸ Chi sīquī jā mānī ndasí yā jīn ndá nú cúu jā ní scācu yā ndóhó, chi ní ncandíja ndá nú jā sáhā yā jēhē nū. De nsūú sīquī jā ní nsáhā ndá maá nú cúu, chi táhvī jā ní jēhe yā nū nū cúu.

⁹ Chi nduú ná tiűu vāha ní nsáhā ó jā scācu yā yóhó, de jā űúcuán ní iin ó mā cúu sáhā téyíí ó maá ó jā cuu scācu ó maá ó.

¹⁰ Chi cúu ó iin tiűu viī jā ní nsáhā maá yā, chi ní nasáhā yā yóhó jā íyó inuú ó jīn Cristo Jesús, tácuā sáhā ó ndācá tiűu vāha jā ja ní nsáhā tūha Yāā Dios jā sáhā ó.

Jā sáhā Cristo jā ndívi ó nū tūhun jā mānī Yāā Dios jīn ó

¹¹ Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nchivī ní ncuu ní jondē saá. Chi nduú ní ncúu nú nchivī hebreo, chi sa ní ncuu nú nchivī ndācá nación jāá nduú jīn tūhun yā. De nchivī hebreo jā sáhā circuncidar yiqui cúűu, ní ncāhān jī jā cúu nú nchivī jāá nduú sáhā circuncidar.

¹² De nūcūhun inī nū jā jondē saá de nduú ní íyo ndá nú jīn Cristo, de ní ncuu nú nchivī űuū jícā nū nación Israel. De nduú ní jīn ndá nú ndācá tūhun contrato jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā sáhā yā. De

nduú ní íyo Yāa Dios jíin nú ñayívi yáhá, de nduú ná já váha ní ñúhun iní ndá nú já coo.

¹³ De mitan chi ní ndívi ndá nú nū Yāa Dios jáa nduú ní jíní nū tūhun yā jondē saá, chi ní nguívi nū ndahá Cristo síquī já ní jīhī yā jēhē nū.

¹⁴ De Cristo cúu Yāa já sáhá já ndúmanī táhán ó. Chi ní nsáhá yā já nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación, iin-ni cā ní nduú ó nū yā. Chi ní nsáhá yā jáa nduú cā jíní ūhvī táhán ó, de suu cúu modo já ní janí yā iin já ní ndasí sava mähñú ó já ní nsáhá síin yóhó.

¹⁵ Chi ní nsōcō yā maá yā ní jīhī yā, de súcuán ní sndáhvā yā ley janahán jíin tūhun já ndácu tiñu jíin já tátúní já ndíso maá. Chi ley ñúcuán ní nsáhá síin nchivī hebreo jíin ndá cā nación jáa nduú ní jíní jī ley. De ní nasquetáhán yā ndíhi ó já ní nduú ó iin-ni cā nación jeé, de yíhí ó ndahá yā. De súcuán ní nsáhá yā já ní ndumanī táhán ó.

¹⁶ De jíin já ní jīhī yā yīcā cruz, de ní snáa yā tūhun já jíní ūhvī táhán nchivī hebreo jíin ndá cā nación. De ní nsáhá yā já ní ndívi ó nū tūhun já mǎnī Yāa Dios jíin ó, de ní nduú ó iin-ni cā nchivī maá yā.

¹⁷ Chi ní nguíji Cristo ní nacani yā tūhun váha nū ndācá nchivī já ná ndívi jī nū tūhun já mǎnī yā jíin jī, cúu ndá ndóhó nchivī jáa nduú ní jíní tūhun yā, de saá-ni nchivī hebreo já jíní tūhun yā.

¹⁸ De mitan de síquī já ní jīhī Cristo, de ndíhi ó, cúu nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, cuu quívi ó nū Tatá ó Yāa Dios, de iin-ni Espíritu Santo sáhá.

¹⁹ Túsaá de nduú cā cúu ndá nú tá cúu nchivī ñuū jīcá ní nchivī tátū, chi iin-ni cā ní nduú nú jíin ndá nchivī ñuū maá yā. De táhán nchivī vehe Yāa Dios cúu ndá nú.

²⁰ De cúu ndá nú tá cúu iin iin parte iin vehe cáhnú já cúvāha síquī cimientó, de cimientó ñúcuán

cúu tūhun Cristo já ní nacani ndá apóstol jíin ndá tēe já ní nacani tūhun yā janahán. De maá Jesu-cristo cúu tá cúu iin yūū já cánuú cā já yítuu squínā vehe.

²¹ De ní vehe cúvāha váha síquī maá yā, de cúsucún cuāhān, de cúu iin templo ī já ndēē maá Jētohō ō.

²² De suu cúu ndá máá nú, chi íyó inuú nú jíin Cristo, de inuú-ni sámā yā ndóhó jíin ndá cā nchivī cándíja já cúu ndá nú modo iin iin yūū templo. De suu cúu já ndēē Espíritu Yāa Dios iní nū modo iní iin templo.

3

Jā ndíso tiñú Pablo já nácani dē tūhun nū nchivī jáa nduú jíní tūhun Yāa Dios

¹ De já ñúcuán nduhū Pablo, jícān táhvī ní nū yā. De yíhí ní vecāa síquī já ní nacani ní tūhun Cristo Jesús nū ndá ndóhó nchivī ndācá nación jáa nduú ní jíní tūhun yā nícu.

² De jíní ní já ní jíní ndá nú tūhun nāsa váha ndasí ní nsáhá Yāa Dios jíin ní, chi ní jēhe yā tiñu nū ní já nácani ní tūhun váha yā nū nū.

³ De tūhun yā já ní nchiyuhū, ní nastúu yā nū ní, tá cúu nū ja ní ntee ní jacú síquī ñúcuán nū nū.

⁴ De tá cahví nú de cuu jīcūhun iní nū já ní jíní váha ní tūhun Cristo já ní nchiyuhū.

⁵ De nduú ní stéhēn yā tūhun yuhū ñúcuán nū ní iin nchivī ndācá cuíyā yātā. De mitan cúu já stéhēn nijīn yā jíin Espíritu yā nū ndá apóstol já ní janí ndoo yā, jíin nū ndá tēe nácani tūhun yā.

⁶ De súcuán cáhān tūhun já ní nchiyuhū ñúcuán: Nchivī ndá cā nación iin cáhnú-ni nīhīn jī táhvī jī jíin nchivī hebreo, chi ní ncandíja jī tūhun já scácu yā jī. De inuú-ni ní nduú ndíhi jī, de iin cáhnú-ni quéndōo ndetū áno jī sáhá Cristo, tá cúu nū ní nquee yuhú Yāa Dios.

⁷ De já síquĩ tũhun yáhá cúu já ní jani yā nduhũ já nácani nĩ tũhun nũ ndá nú. Chi nĩ ncutahví nĩ tiĩũ váha ndasí yáhá já ní jēhe yā nũ nĩ. De jín poder yā nĩ nsáhá yā ñúcuán jín nĩ.

⁸ De nduhũ chi cúu nĩ tēe já núu cā nũ ndācá nchivĩ já núu cā já yíhĩ ndahá yā. De visō sūcuán cúu nĩ, de nũ maá nĩ nĩ jēhe yā tiĩũ váha ndasí yáhá já nácani nĩ tũhun vāha yā nũ nchivĩ ndācá nación jāá nduú jínĩ, nāsa cuicá ndasí ó ndihĩ já ndiso tũhun Cristo, já má quendá cuitĩ ō jicũhun inĩ ō.

⁹ Chi nĩ jani yā nduhũ já stēhēn cājĩ nĩ nũ ndihĩ nchivĩ já scácu yā jĩ. De ñúcuán cúu tũhun Yāa Dios já ní nchiyuhũ jondē janahán ndasí, chi maá yā nĩ nsáhá ndihĩ-nĩ.

¹⁰ De sūcuán nĩ nsáhá yā jín nchivĩ, tácuā mitan de ndācá já cúñáhnú jín já ndiso tiĩũ nũ sūcún, ná cúnĩ nāsa ndíchĩ ndasí Yāa Dios. Chi ndíchĩ ndasí nĩ nsáhá yā jín nchivĩ cándija.

¹¹ Chi sūcuán nĩ ncundaā inĩ yā jondē ní cání, de nĩ nsáhá yā já maá Jētohō ō Cristo Jesús nĩ squíncuu yā ñúcuán.

¹² De sīquĩ já ní nsáhá Cristo, de mitan de cūndeé cúcáhnú inĩ ō já cuu quivĩ ō cāhān ō jín Yāa Dios sīquĩ já cándija ō Cristo.

¹³ Túsaá de cāhān ndāhvĩ nĩ jín ndá nú já má cúcuécá inĩ nũ sīquĩ tūndóhó já ndóho nĩ jēhē nũ. Chi suu sáhá já quēndōo ndetū ánō ndá nú.

Cristo cúndáhvĩ ndasí inĩ yā yóhó

¹⁴ De já ñúcuán cúu já jécuiĩ jiti nĩ nũ maá Yāa já cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵ De maá yā cúu Tatá nũ ndihĩ nchivĩ yā já ndēe andivĩ jín ñayivĩ.

¹⁶ De jícān táhvĩ nĩ já jín poder yā já cúñáhnú ndasí yā, ná sáhá yā já cuja vāha inĩ ndá nú jín tũhun yā, de coo fuerza inĩ ánō nũ, sáhá Espíritu yā.

¹⁷ De suni jícān nĩ já cándija nĩhin ndá nú Cristo, tácuā cūndeē yā inĩ ánō nũ, de tiin vāha nú tũhun já cúndáhvĩ inĩ yā ndóhó, de cuiñĩ nĩhin nú jín.

¹⁸ De sūcuán de cuu jicũhun vāha inĩ nũ jín ndācá nchivĩ cándija, nāsa íyó tũhun já cúndáhvĩ inĩ Cristo yóhó. Chi ndasí jītē, cání, cúnú, sūcún tũhun ñúcuán, chi cuāhā ndasí sáhá.

¹⁹ Túsaá de jícān nĩ já ná cúnĩ vāha ndá nú nāsa cúndáhvĩ inĩ yā yóhó, visō nduú cúu cuiti jicũhun inĩ ō ndihĩ ndihĩ. De sūcuán de coo inuú nú jín Yāa Dios já cunuú yā inĩ ánō nũ.

²⁰ Túsaá de ná cāhān ō já viĩ ndasí cúñáhnú yā, chi maá yā cúu Yāa já íyó poder já sáhá yā já vāha ndasí cā nsū cā ndihĩ já jícān ō á já jani inĩ ō. De sáhá yā ñúcuán jín poder yā já sátiñũ inĩ ánō ō.

²¹ De ná cāhān ō já viĩ ndasí cúñáhnú yā já síquĩ já ní nsáhá yā jēhē nchivĩ cándija jín já síquĩ Cristo Jesús. De sūcuán ná cóo jondē ní cání cuiti tiempo já quiji. Amén.

4

Jā ní nduu inuú ndá nchivĩ cándija sáhá Espíritu

¹ De nduhũ já yíhĩ nĩ vecāa sīquĩ tũhun maá Jētohō ō, cāhān ndāhvĩ nĩ jín ndá nú já ná cáca ndaā nũ tá cúu nũ cánuú caca nú já cúu nú nchivĩ já ní ncana yā.

² De níni coo suchí inĩ nũ, de coo vitá inĩ nũ. De coo paciencia nũ, de cuandeē inĩ nũ jín táhān nú já cúndáhvĩ inĩ nũ jĩ.

³ De cundihví inĩ nũ já cūndeē mānĩ inuú nú, sáhá maá Espíritu Santo nũ vājĩ tũhun mānĩ inĩ.

⁴ Chi iin-nĩ cúu ndá nchivĩ maá yā, de íyó iin-nĩ Espíritu, de inuú ñúhún inĩ ō já coo já vāha sīquĩ já ní ncana yā yóhó.

⁵ De íyó iin-nĩ Jētohō ō, jín iin-nĩ tũhun cándija ó, jín iin-nĩ tũhun jéndutē ó.

⁶ De íyó iin-ni Yāa Dios jā cúu Tatá ndācá ó. De maá yā cúñáhnú nūū ndihi ó, de sátíñú yā jín ndihi ó, de ndéé yā iní ndihi ó.

⁷ De tá iin iin ó nī ncutahví ō sín sín tiñu jā sáhá ó, tú nāsa medida nī jēhe Cristo ndá táhvī nūū ō.

⁸ Jā ñúcuán cúu jā cáhān tutū īī: Tá nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī nastútú yā cuāhā jā yíndasí, cuāhān yā jín.

De nī nsajī yā táhvī nūū ndācá nchiví.

⁹ De jā cáhān tutū jā ní ndaa yā, de suu cáhān jā xihna cā ichi andiví nī ncuun yā jondē nūū cúnú cā ñayiví yáhá.

¹⁰ De Yāa jā ní ncuun, suni maá yā cúu jā ní ndaa jondē nūū sūcún cā andiví, tácuā cuhun chitú yā ní cáhnú-ni.

¹¹ De nī jēhe yā sín sín tiñu jā sáhá nchiví. Chi nī jani yā sava nchiví cuu apóstol, de sava cā nacani tūhun yā, de sava cā scándíja nchiví tūhun jā scácu yā jī, de sava cā cuu pastor jā coto nchiví cándíja, de sava cā stéhēn.

¹² Súcuán nī jani yā nchiví maá yā jā sáhá jī tiñu cúnī yā, tácuā cuahnu cā nchiví Cristo jín tūhun yā.

¹³ De súcuán coo jondē nduu inuú-ni ndihi ó jín tūhun cándíja ó, de cunī vāha ó nāsa Yāa cúu Sēhe Yāa Dios. De súcuán cuja vāha ó jondē chitú iní ō jín ndihi tūhun jā ñúhún chitú iní Cristo.

¹⁴ De súcuán de mā cúu cā ō modo sūchí lulí jā ñamā jāni yáhá jāni ñúcuán iní jī, nī mā quívi nduū ō cháhá chúcuán jín sín sín tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhví jā ndito ndasí dē squívi dē yóhó nūū tūhun stáhví.

¹⁵ Chi sa ná cúniquīn ō tūhun ndāā jín tūhun cúndáhvī iní. De súcuán de cuahnu ó jín ndācá tiñu jā cúnī Cristo, Yāa jā cúñáhnú nūū nchiví jā cúu modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu jī jín yā.

¹⁶ De sáhá yā jā nduu inuú-ni ndācá jī jā jíja jī cuāhān jī, chi cúu

jī modo iin-ni cā yiqui cúñu jín yā. De jétíñú vāha tá iin iin jī nāsa nī ñihīn tiñú jī, tácuā scuáhnu táhān de cuja ndá jī jín tūhun cúndáhvī iní.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

¹⁷ Túsaá de yáhá cúu tūhun jā cáhān nī jín ndá nú, de jā cáchī maá Jētohō ō cúu jā cáhān ñihīn nī jín nú: Jā má cācá cā nū tá cúu nūū jīca sava nchiví jāá nduú jínī jī nāsa Yāa cúu Yāa Dios, chi jīca jī jín tūhun jā jāni cāhā iní maá jī.

¹⁸ De íyó neē jāá ntúnī jī, de nduú névāha jī Espíritu jā vají nūū Yāa Dios, chi nduú jínī jī tūhun yā, sīquī jā ñihīn iní jī.

¹⁹ De nduú cā cúcanoō jī, chi nī nguívi jī jín tiñu néhēn ndasí, de ndíhvī iní jī sáhá jī ndācá tiñu téhēn.

²⁰ Sochi ndá ndóhó, chi nsūú súcuán nī scuáha nú tūhun Cristo,

²¹ de tú ndāā jā ní jini ndá nú tūhun yā jín jā ní ncutūha nú jín tūhun ndāā Jesús.

²² Túsaá de sndóo nú ndācá tiñu jā ní nsáhá nú ichi chātā, tá nī nsáhá ndá nú modo jā cúnī maá nú jā ní ncutéhēn ánō nū nī nsáhá tiñu néhēn tiñu stáhví jā ní ndíyo iní nū.

²³ De ná ndújeé ánō nū jín jāá ntúnī nū.

²⁴ De cuāha ndá nú tūhun jā ndujeé nú, chi nasáhá Yāa Dios ndóhó tá cúu nūū cúnī maá yā jā caca ndāā nū jín tiñu vāha tiñu ndoo.

²⁵ Túsaá de mā cáhān cā nū tūhun stáhví, de sa cáhān ndāā nū jín ndācá táhān nú, chi iin-ni cā cúu ndihi ó.

²⁶ Tú vají iin jā squítī iní ndóhó, de mā quítī xēen iní nū cuāhā hora.

²⁷ Chi mā cuāha nú tūhun jā súcuán squívi tächí cúñáhnú ndóhó nūū cuāchi.

²⁸ De nchiví jā ní nsacuíhná, mā sácuíhná cā jī, chi sa satíñú jī, de cucuu jī jín tiñu vāha, tácuā ñihīn jī jā cuāha jī nūū nchiví jā cúmanī nūū.

²⁹ Nī iin tūhun néhēn mā cáhān ndá nú, chi sa cáhān nū tūhun vāha

jā scuáhnū táhán jín tūhun yā, de sáhā jā quéndōo vāha nchivī jā jini.

³⁰ Mā sáhā ndá nú cuāchi tácuā mā cúcuēcā inī Espiritu Santo Yāa Dios. Chi Espiritu yā cúu tá cúu sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāa Dios, jondē quiji quivī jā jinu tiñu jā scácu yā ndá nú.

³¹ De siāā ndá nú ndācá tūhun jā cúucu inī, jín tūhun xēēn inī, jín tūhun quiti inī, jín tūhun cáhān nāvāha, jín ndācá tūhun nēhēn.

³² Chi sa coo vāha inī nú jín táhán nú, de cundáhvī inī nú ji. De cune cáhnú inī ndá nú nūū táhán nú, tá cúu nūū ní nee cáhnú inī Yāa Dios nūū nú jā ní nsáhā yā jín Cristo.

5

Nāsa cánuú caca ndāā sēhe Yāa Dios

¹ Túsaá de ndacu ndá nú Yāa Dios, chí cúu ndá nú sēhe yā jā mānī yā jín.

² De níni cundáhvī inī nú táhán nú, tá cúu nūū ní ncundáhvī inī Cristo yóhó, de ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, ní ncuu yā tá cúu iin ticāchí jā jēhēn āsīn nūū Yāa Dios jā ní nsōcō yā maá yā.

³ De mitan jā cúu ndá nú sēhe Yāa Dios, de ní mā sáhā nú de ní mā nátúhún nú sīquī tiñu ndīī, ní sīquī ndācá tiñu téhēn, ní sīquī tiñu ndiyo inī ndatíñú.

⁴ De ní mā cáhān nú ndācá tūhun jā sáhā jā cúcanoō táhán, ní tūhun naā, ní tūhun jāá nduú jétiñú cuitī. Chi ndācá ñúcuán nduú níhīn tiñú. Chi sa nacuetáhvī nú nūū Yāa Dios.

⁵ Chi jā jini ndá nú jā ní iin nchivī jā jica ndīī, ní jā sáhā tiñu téhēn, ní jā ndiyo inī ndatíñú, mā níhīn táhvī ji quivī ji ndahá Cristo jín Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji. Chi ndācá jā ndiyo inī ji cúu tá cúu ídolo ji jā chíñúhún ji.

⁶ De coto ndá nú jā má stáhvī ní iin ji ndóhó jín ndācá tūhun jā cáhān cáhā ji-ni, chí sīquī ndá tūhun nēhēn yáhā cúu jā quiji castigo xēēn Yāa Dios nūū ndá nchivī jā níhīn inī.

⁷ Mā quivī nduū nú jín ji túsaá.

⁸ Chi ndá quivī yātā ní iyo ndá nú tá cúu nūū neē, de mitan chí íyó nú jín luz maá Jētohō ō, cúu jā jícūhun inī nú sīquī yā. De caca nú tá cúu nūū jica nchivī jā túu luz yā inī ánō ji.

⁹ Chi tú íyó ó jín luz yā de sáhā ó tiñu mānī inī, tiñu ndāā, jín tiñu vāha.

¹⁰ Scuáha ndá nú sáhā nú ndācá tiñu jā jétahān inī maá Jētohō ō.

¹¹ De mā quivī nduū nú jín ndācá jāá nduú níhīn tiñú jā sáhā nchivī jā íyó nūū neē. Chi sa stéhēn nú nūū ji tūhun ndāā.

¹² Chi cúcanoō ō cáhān ō sīquī tiñu jā sáhā yuhū ndá ji.

¹³ De luz yā sáhā jā nátūu ndācá tiñu nēhēn jā sáhā ji. Sochi tú cuetáhvī ji luz yā de caca ji jín luz.

¹⁴ Jā ñúcuán cáhān tutū: Ndóhó jā cúhuun inī, jā modo jā quixīn nū, nacōo, de quee nú mähñú nchivī jā cúu modo ndīyi.

De Cristo stúu yā luz yā inī ánō nū. Cáchī tutū.

¹⁵ Túsaá de coto vāha ndá nú nāsa caca ndāā nū. De mā cācá nú tá cúu nūū jica ndá tēe naā xīnī, chí sa caca nú tá cúu nūū jica ndá tēe ndíchī.

¹⁶ Mā snāā nū tiempo, chí cundi-hvī inī nú jín tiñu yā, chí íyó cuāhā cuāchi ndá quivī yáhā.

¹⁷ Túsaá de mā cōo naā xīnī nū, chí sa jícūhun vāha inī nū nā tiñu jétahān inī maá Jētohō ō.

¹⁸ De mā jini nú, chí tiví nú sáhā. Chi sa nducú nú jā cunuú Espiritu Santo inī ánō nū.

¹⁹ De cáhān ndá nú jín táhán nú jín salmo jín himno, yāā ī jā cáhān tūhun yā. De inī ánō nū cáhān nú jín yā jín ndācá yaā, chí ñúcuán cúu jā jita ánō nū nūū yā jā chíñúhún nú yā.

²⁰ De níni nacuetáhvī nú sīquī ndācá-ni nūū Tatá ó Yāa Dios de nacunehen nú sivi maá Jētohō ō Jesucristo.

Nāsa squíncuu vāha nchivī cándija nūū táhán ji

²¹ De cuetáhvī ndá nú nūū táhán nú sīquī jā iyó yíñúhún nú nūū Cristo.

²² Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhvī nú nūū yíí nú, tá cúu nūū jétáhvī nú nūū maá Jētohō ō.

²³ Chi yíí cúñáhnú nūū ñasíhí, tá cúu nūū cúñáhnú Cristo nūū yóhó nchivī cándija. De maá yā scácu yā yóhó, jā cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jín yā.

²⁴ De tá cúu nūū jétáhvī nchivī cándija nūū Cristo, suni sūcuán cánuú jā cuetáhvī ñasíhí ndihi jā cáhān yíí ña.

²⁵ De ndá ndóhó tēe cúu yíí, cundáhvī inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū ní ncundáhvī inī Cristo yóhó nchivī cándija, de nī nsōcō yā maá yā jēhē ō.

²⁶ Sūcuán nī nsāhá yā tácuā coo ndoo coo īī ō nūū yā, de nī naquete yā ánō ō jín tūhun yā jín jā ní jenduté ō.

²⁷ De yóhó nchivī cándija chi cuiñi ó nūū yā, de vīi cuñáhnú ó. De mā cúndeē cuāchi ánō ō, de nī iin jāá nduú vīi, de nī iin jā sūcuán, chi sa coo ndoo coo īī ō nūū yā, de nduú nā cuá cumanī cā.

²⁸ De tá cúu nūū ní ncundáhvī inī Cristo nchivī cándija, suni sūcuán cánuú jā cundáhvī inī yíí ñasíhí dē, tá cúu nūū cundáhvī inī dē maá dē. Chi tēe jā cundáhvī inī dē ñasíhí dē, maá dē cúu jā cundáhvī inī dē.

²⁹ Chi ni iin tēe nduú jínī ūhvī dē maá dē, chi sa scājī dē maá dē de jito vāha dē maá dē. De suni sūcuán sáhá Cristo jín yóhó nchivī cándija nūū yā.

³⁰ Chi cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā, de iin iin ó cúu tá cúu iin iin parte yiqui cúñu yā.

³¹ De suu cúu tá cúu tēe jā sndóo dē tatá dē naná dē, de quétáhán dē jín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúū dē.

³² Cúñáhnú ndasí tūhun yuhū yáhá, de cáhān ni jā nchivī cándija suni sūcuán quétáhán ji jín Cristo.

³³ De suni sūcuán cánuú jā tá iin iin nú cundáhvī inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū cundáhvī inī nū maá nú. De ñasíhí ná cóo yíñúhún ña jín yíí ña.

6

¹ De ndá ndóhó sēhe, cándija nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi sūcuán cúu jā sáhá vāha nú jā cándija nú Jētohō ō.

² Chi yáhá cúu iin táhán jā úxī tūhun jā ndácu tiñu jā ní jēhe yā, de xihna cā tūhun yáhá cúu jā ndiso táhvī: Coó yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú,

³ tácuā quendōo ndetū nū, de náhán cutecū nū inī ñayíví, cáchī.

⁴ De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, chi sa scuáhnú nú ji jín tūhun jā cuetáhvī ji, de stéhēn nū nūū ji jā cándija ji maá Jētohō ō.

⁵ De ndá ndóhó mozo, squíncuu nú nūū patrón nū ñayíví yáhá, de coo yíñúhún nú de cundihví inī nū jā má stívī nú nūū dē. De ndāa de vāha satíñú nú, de canī inī nū jā nūū Cristo sátiñú nú.

⁶ Mā sátiñú vīxī nū maá hora jā jínī dē tácuā cuetúhún dē ndóhó. Chi sa sáhá ndá nú cuenta jā mozo Cristo cúu nú. De sáhá nú jā jétahān inī Yāa Dios jondē jín inī jín ánō nū.

⁷ De cusī inī nū jā satíñú nú, de canī inī nū jā nūū maá Jētohō ō sátiñú nú, nsūú nūū nchivī.

⁸ Chi ja jínī ndá nú jā tiñu vāha jā sáhá iin iin nú, de nihīn nū yāhvi sīquī tiñu ñūcuán nūū maá Jētohō ō, vísō cúu nú mozo á tēe jā sátiñú maá.

⁹ De ndá ndóhó patrón, suni sūcuán sáhá nú jín mozo nū, de mā cáhān xēen nū jín ji. Chi nūcūhun inī nū jā suni maá nú jín maá ji yíhí nú ndahá Jētohō ō, Yāa jā ndēe andiví. De nduú sáhá yā cuenta

nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá yā jín ji.

Jā ná cúcutú ó jín ndācá fuerza Yāa Dios

¹⁰ De íyó incā tūhun, hermano. Nducú ndá nú jā ná cóo fuerza inī nū jín fuerza maá Jētohō ō jā íyó inuú ndá nú jín yā, chi íyó ndasí poder yā.

¹¹ De cucutú nú jín ndācá fuerza Yāa Dios, tácuā cuu cuiñi nīhin nú jā má stáhvi tächī cúñáhnú ndóhó.

¹² Chi modo jā cánāá ó jín ndācá jānēhén. De nsūu nchivī cúu jā cánāá ó jín, chi sa jín ndācá tächī jā jíca nū sūcún. De ñúcuán cúu ndá jā cúñáhnú, jín jā ndíso tíñú, jín jā tátúnī nū nchivī ñayiví yáhá jā jíca ji nū neē.

¹³ Túsaá de cucutú ndá nú jín ndihi fuerza Yāa Dios, tácuā cuu cuiñi nīhin nú quivī jā coto túnī tächī ndá nú. De sūcuán coo tūha nú jín ndācá ndihi jā cuiñi nīhin nú jín.

¹⁴ Túsaá de cuiñi nīhin nú jín tūhun ndāā jā cúu tá cúu jā yíhí cutú cinturón chījin nú. De sacutú nú maá nú jín tūhun jā caca ndāā nū, de ñúcuán cúu modo jā cúcutú soldado jín sahma cā jā ndāsí dē.

¹⁵ De níní coo tūha ndá nú jā nacani nú tūhun ndeé tūhun sī inī jā váji nū Yāa Dios. De ñúcuán cúu modo jā chíhi soldado zapato jēhē dē.

¹⁶ De jā cánuú cā cúu jā candíja nú jā íyó yā jín nú. De ñúcuán cúu tá cúu jā jásí nū maá nú jín iin escudo. Chi jín tūhun jā cándíja nú ñúcuán, de cuu sndáhvā nū ndihi jā tájí maá tächī cúñáhnú, jā cúu tá cúu flecha jā cáyū yáñuhūn punta.

¹⁷ De cuiñi ndá nú jín tūhun jā ní scácu yā ndóhó, jā cúu tá cúu iin xiní cā. De cuetíñú nú tūhun jā yósō nū tutū Yāa Dios jā ní jēhe Espíritu Santo nū nū. Chi ñúcuán cúu modo jā jétíñú soldado espada dē.

¹⁸ De níní cācān táhvī nū nū Yāa Dios síquī ndihī-nī, de cāhān ndāhvī nū jín yā jín fuerza Espíritu. Túsaá de ndito coo inī nū, de mā jéncuiñī nū jā cācān táhvī nū jēhē ndācá nchivī maá yā.

¹⁹ De suni cāhān nū jēhē nī, tácuā nīhīn nī tūhun jā cāhān nī, de coo téyí inī nī jā nacani cájí nī tūhun jā ní nchiyuhū jā scácu yā nchivī.

²⁰ Chi nī ntetíñú yā nduhū jā jíca nī nacani nī tūhun ñúcuán, de jā síquī ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāa. De cācān táhvī ndá nú jā coo téyí inī nī cāhān nī tūhun yā, tá cúu nū cánuú jā cāhān nī.

Saludo jā sándihí

²¹ Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jín, de cúu dē tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhān jín nī nū tiñu maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nāsa cuáhān tiñu nī de nāsa íyó nī.

²² Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēē dē nū nū, tácuā cachī dē nāsa íyó ndá nī, de coo ndeé inī ndá nú sáhá dē.

²³ De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī ndācá nú jā cúu nú hermano, de coo manī cā nū jín yā, de candíja nīhin nú.

²⁴ De ñúhún inī nī jā ná sáhá cā yā jā váha ndá nú jā mānī ndija nú jín Jētohō ō Jesucristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU FILIPOS

¹ Nduú ni cúu Pablo jíin Timoteo, mozo Jesucristo. De tée ni carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó hermano jā ndēē ñuū Filipos, jā cúu ndá nú nchivī maá yā jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús. De suni tée ni nū ndá tēē jā ndíso tíñú jā jító ndóhó, jíin nū ndá tēē jā chíndeē ndá ndóhó.

² De ñúhún inī ndúu ni jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeē coo sī inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

³ Ndācá vuelta jā núcūhun inī ni ndá nú, de nácuētáhvī nī nū Yāa Dios.

⁴ De tá jícān táhvī ni, de níní cúsi inī ni jā jícān táhvī ni jēhē nū.

⁵ Chi nī nchindeē táhán ndá nú jíin nī jā scāca ó tūhun váha yā, jondē quivī jā ní ncandíja nú de jondē mitan.

⁶ De jíin ndija nī jā maá Yāa jā ní squíjéhé tiñu váha jíin nú, cucuu yā jíin jondē quivī jā nenda Jesucristo, de sínu ndihí yā.

⁷ De íyó váha jā sūcuán jáni inī ni síquī ndācá nú, chi mānī ndasí nī jíin nú, de inuú-ni nī nsáhá yā jā váha yóhó. De sūcuán cúu vísó yihí nī vecāa á vísó cuiñi nī nū ndācá tēē cúñáhnú jā cāhān ni jēhē tūhun jā scācu yā yóhó jā tūhun ndāa cúu.

⁸ Chi Yāa Dios jíin yā nāsa mānī ndasí nī jíin ndá nú, tá cúu nū mānī ndasí Jesucristo jíin ó.

⁹ De jícān táhvī ni jā ná cāa cā cundáhvī inī nū táhán nú, jíin jā jícūhun cā inī nū de cundíchí nú jíin ndācá tūhun yā.

¹⁰ De sūcuán de cuu nacāji nú ndācá jā váha jā cuniquín nū, de

caca ndāa nū, tácuā mā cōó ni iin cuāchi síquī nū quivī jā nenda Cristo.

¹¹ De sūcuán de cāyā cuāhā tiñu váha jā sáhá Jesucristo jíin ndá nú. De sáhá jā coo yíñúhún nchivī nū Yāa Dios de cāhān ji jā vii ndasí cúñáhnú yā.

Jā tēcū ō cúu jā tēcū Cristo inī ō

¹² Hermano, cūnī ni jā ná cúcáhnú inī ndá nú nāsa nī nsáhá tūndóhó jā ní ndoho nī. Chi nī nsáhá jā ní jītē nuu cā tūhun jā scācu yā yóhó.

¹³ Chi ndācá soldado jā íyó inī palacio, jíin ndá cā nchivī, jíin ji jā yíhí nī vecāa jā síquī Cristo.

¹⁴ De síquī jā yíhí nī vecāa, jā ñúcuán cúu jā víhí cā nīhīn ndeē inī cuāhā hermano jā cándíja nū Jētohō ō. De íyó téyí cā inī ndá dē jā nácani dē tūhun yā, de nduú nū cuiti inī dē.

¹⁵ De ndāa chi sava tēē nácani dē tūhun Cristo síquī jā cúcuásún inī dē jíin jā nduxí dē. De sava cā dē chi sa nácani dē tūhun yā síquī jā váha inī dē.

¹⁶ Sava dē nácani tūhun Cristo síquī jā ndúcú dē jā váha maá dē-ni, de nduú ndija dē, chi cūnī dē jā nīhīn cā ni tūndóhó jā yíhí nī vecāa.

¹⁷ Sochi sava cā dē chi nácani dē tūhun síquī jā cúndáhvī inī dē nduhū, chi jíin dē jā yíhí nī vecāa síquī jā cāhān ni jēhē tūhun jā scācu yā yóhó.

¹⁸ Nduú nā cuá sáhá túsaá, chi ndācá-ni modo scútē nuu ndá dē tūhun Cristo, vísó tú ndija dē á nduú. De yáhá cúu jā cúsi inī nī sáhá. De suni cusí cā inī nī,

¹⁹ chi jíin ni jā ndācá yáhá sáhá jā váha cā coo jíin nī, chi jícān táhvī ndá nú jēhē ni, de Espíritu Jesucristo chíndeē yā nduhū.

²⁰ Chi ñúhún inī ni de cúu ndasí inī ni jā má sáhá nī ni iin jā sáhá jā cucanoó ni nū yā. Chi sa coo téyí inī ni jā cāhān ni tūhun yā, tácuā nduñáhnú cā Cristo sáhá nī mitan,

tá cúu nūū ja nī nsāhá nī nīí jā vāji nī, de vísō cutecū nī á cuū nī.

²¹ Chi jā tēcū nī cúu jā tēcū Cristo inī nī, de jā cuū nī cúu jā vīhī cā quendōo vāha nī.

²² De tú cutecū cā nī, de cuu scāca cā nī tiñu maá Jētohō ō. Túsaá de nduú cúcáhnū inī nī ní iin cúu jā váha cā, á jā cutecū nī á jā cuū nī.

²³ Chi māhñú ndūū tūhun yáhá íyó nīhin nī. Chi iin cúu jā cūnī nī quīhīn nī cundeē nī jīin Cristo, chi ñúcuán cúu jā vīhī cā coo vāha nī.

²⁴ Sochi cánuú cā jā cutecū cā nī jā síquī ndá ndóhó.

²⁵ Túsaá de íyó seguro inī nī jā quendōo nī ñayívi yáhá cundeē cā nī jīin ndá nú, tácuá stéhēn cā nī nūū nū nāsa caca vāha cā nū jīin yā, de cusīi cā inī ndá nú jīin tūhun cándíja nú.

²⁶ Tú súcuán de cuēē nī cundeē tucu nī jīin ndá nú, de cusīi ndasī inī nū jā síquī nduhū, sáhá maá Cristo Jesús.

²⁷ De maá iin-ni cúu jā cundihvī inī nū caca ndaā nū, tá cúu nūū cánuú caca nú síquī jā cándíja nú tūhun Cristo. Ñúcuán de vísō cuēē nī jā nacunī táhán ó, á cundeē jīcá nī, de nīhin nī tūhun nú jā íñī nīhin ndá nú jīin tūhun yā, de íyó inuú inī nū, de inuú-ni ndúcú ndéé ndá nú síquī tūhun jā cándíja ó jā scácu yā yóhó.

²⁸ De mā cúyūhú cuiti ndá nú jā sáhá ndá jā jīnī ūhvī ndóhó. Chi jā jīnī ūhvī jī ndóhó, ñúcuán stéhēn jā tñū tñhvī jī, de suni stéhēn jā cācu ánō ndá máá nú sáhá Yāa Dios.

²⁹ Chi nī jēhe Cristo ūū jā váha nūū nū: Nsūú maá-ni jā candíja nú yā, chi suni jā ndoho nú jā síquī yā.

³⁰ Chi maá nī jīin ndá ndóhó, modo jā cánāá ó jīin ndācā jā nēhén. Chi nī jīnī ndá nú jā súcuán nī nsāhá maá nī, de nīhīn nū tūhun jā sáhá cā nī jondē mitan.

2

Jā ní nsāhá suchíyā maáyā de nī nduñáhnū yā

¹ Túsaá de sáhá Cristo jā íyó ndeé inī ndá nú, jīin jā cúsiī inī nū síquī jā váha inī yā jīin nú. De íyó Espiritu yā jīin nú, de mānī nū jīin táhán nú, de jito ndáhvī nú jī.

² Tú súcuán de ná cúcuu cā ndá nú jīin ndācā tūhun yáhá, tácuá cusīi ndasī inī nī. De inuú-ni coo inī ndá nú, de cundeē mānī nū, de inuú-ni coo ánō nū, de inuú canī inī nū.

³ De nī iin tiñu mā sáhá nú jā quendōo vāha maá nú-ni, nī jā sáhá téyíi nú maá nú. Chi sa sáhá suchí ndá nú maá nú, de sáhá nū cuenta jā váha cā táhán nú nsūú cā maá nú.

⁴ De mā cúndihvī inī nū maá-ni tiñu jā quendōo vāha maá nú-ni, chi suni cundihvī inī nū tiñu jā quendōo vāha táhán nú.

⁵ De canī inī ndá nú tá cúu nūū ní jani inī Cristo Jesús.

⁶ Chi maá yā cúñáhnū inuú yā jīin Yāa Dios, de vísō súcuán de nduú ní jani inī yā jā cuñáhnū inuú yā jīin Yāa Dios.

⁷ Chi nī nsiāā yā jā cúñáhnū yā, de nī nduu yā tá cúu mozo, de nī ncacu yā nī nduu yā tēe.

⁸ De tá nī nduu inuú yā jīin tēe, de nī nsāhá suchí yā maá yā. De nī jetáhvī yā jondē jīin tūhun jā cuū yā, de jondē jīin tūhun canoó jā cuū yā yīcā cruz.

⁹ Jā ñúcuán nī nsāhá Yāa Dios jā vīi ndasī nī nduñáhnū yā, de síví yā cúñáhnū ndasī cā nūū ndá cā síví.

¹⁰ De ndācā jā íyó andivī jīin ñayívi jīin chíjin ñayívi, tá cuni jī síví Jesús de jēcuiñī jīti jī.

¹¹ De cāhān ndāā ndivīi jī jā Jesu-cristo cúu maá Jētohō ō. De súcuán stéhēn jī jā cúñáhnū ndasī maá Tatá yā Yāa Dios.

Nchivī cándíja cúu jī tá cúu tiūūn jā jéndūtē

¹² Túsaá hermano, tá cúu jā níní nī jetáhvī ndá nú tūhun jā ní ncāhān nī tá nī íyo nī jīin nú, suni súcuán

víhí cā cuetáhví nú mitan jā íyó jíca nī jín nú. De cundihví inī nū jā caca ndaā nū jín tūhun jā ní scācu yā ndá nú, de caca yíñúhún nú de cundihví inī nū jā má stíví nú nūū yā.

¹³ Chi Yāā Dios sáhá yā jín ndá nú jā cúu inī nū sáhá nú tiñu váha, de chindeé chítuu yā ndóhó jā squíncuu nú tiñu jétahān inī yā.

¹⁴ Ndihi jā sáhá nú, de mā cáhān sōó nú, ni mā tétáhān nú,

¹⁵ tácuu cuu ndá nú sēhe Yāā Dios jáā nduú nā cuāchi coo sīquī nū de coo ndaā nū. De caca ndoo ndá nú mǎhñú nchiví nēhēn nchiví nīhīn inī. Chi mǎhñú nchiví ñúcuán stéhēn nū tiñu váha nú, de súcuán cuu ndá nú tá cúu tiūūn jā jéndūtē nūū neē inī ñayíví.

¹⁶ De stéhēn nū tūhun yā nūū jī jā cutecū jī nūí cání sáhá. De súcuán de cusīi ndasí inī ni quiví jā nenda Cristo, chí cunī ni jáā nduú ní jíca cāhá nī, ni nduú ní nsátíñú cāhá nī.

¹⁷ De vísō ná cúu ni jā sōcō ni maá nī nūū yā jā sīquī ndá nú, de ñúcuán cúu jā ndúcú ní scándíja cā ni ndóhó, tácuu sōcō nū maá nú sáhá nú tiñu váha sīquī jā cándíja nú yā. Jā ñúcuán cúsiī inī ni, de cúnī ni jā suni cusīi inī ndá nú jín nī.

¹⁸ Túsaá de cusīi inī ndá maá nú jín nī, de inuú ná cúsiī inī ndācá ó.

Tūhun Timoteo jín Epafrodito

¹⁹ De ñúhún inī ni jā cuāha maá Jētohō ō Jesús tūhun jā tají ñamā ni Timoteo cuēē dē nūū ndá nú, tácuu ndusiī inī ni tá nīhīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú.

²⁰ Chi nduú cā nā incā tēe íyó yáhá jā inuú jáni inī jín nī, tá cúu nūū cúu maá dē jā ndíhvī ndíja inī dē jēhē nū.

²¹ Chi ndihi cā dē ndúcú dē jā cuu maá dē, de nsūū jā cúnī Cristo Jesús.

²² De ja jínī ndá nú jā tēe vāha cúu Timoteo. Chi tá cúu sēhe jín tatá, súcuán nī nsatíñú dē jā nācani dē tūhun vāha yā jín nī.

²³ Túsaá de ñúhún inī ni jā tají nī dē cuēē dē nūū nū, tá ja nī ncucáhnú inī ni nāsa coo jín nī.

²⁴ De jáni ndíja inī ni jā cuāha Jētohō ō tūhun jā suni maá nī jínū yāchī ni nūū ndá nú.

²⁵ De suni jáni inī ni jā cánuú tají nī hermano ō Epafrodito cuēē dē, chí tēe jā sátíñú jín nī sīquī tūhun yā cúu dē, de chindeé táhān dē jín nī. Chi ndá maá nú nī ntají nú dē jā sáhá dē ndācá jā cúmanī nūū nī.

²⁶ Chi cúu ndasí inī dē nacunī tucu dē nūū ndá nú. De nī ncucuéca ndasí inī dē, chí nī nīhīn ndá nú tūhun jā ní ncuhū dē.

²⁷ De jándāā jā ní ncuhū dē, de ja ñatin cuū dē nícu. Sochi Yāā Dios nī ncundáhví inī yā dē, de nsūū mátúhún dē-ni, chí saá-ni nduhū, tácuu mā cāā cā jā cucuéca inī ni jēhē dē nícu.

²⁸ Jā ñúcuán cúu jā ndíhvī cā inī ni jā tají nī dē cuēē dē nūū nū, tácuu ndusiī inī nū jā nacunī tucu nú nūū dē. De saá-ni nduhū mā cúcuéca ndasí cā inī nī.

²⁹ Túsaá de cusīi inī ndá nú jā najinū dē nūū nū, chí cúu dē hermano ō jā cándíja maá Jētohō ō. De coo yíñúhún nú jín ndācá tēe jā cúu tá nūū cúu maá dē.

³⁰ Chi jā sīquī tiñu Cristo cúu jā ja ñatin cuū dē nícu. Chi nī nchundee inī dē jā cuū dē sīquī jā chindee dē nduhū jín tiñu jáā nduú ní íyo modo sáhá ndá maá nú.

3

Tūhun jā caca ndaā vāha ó

¹ De mitan, hermano, cusīi inī ndá nú jín maá Jētohō ō. Nduhū chí nduú cuítá nī jā tēe tucu nī tūhun yáhá nūū nū, chí cuetíñú jā quendōo vāha cā ndá nú.

² Coto nú maá nú nūū ndá tēe jā sáhá tiñu nēhēn, jā cúu dē tá cúu tinā. Chi ndúcú ndá dē stácuēhé dē ndóhó jā sáhá dē circuncidar, de nduú sáhá dē tiñu ndāā.

³ Sochi maá ó cúu nchiví jā ní ncuu circuncidar ndíja, chí

chíñúhún ó nūū Yāā Dios jondē jín inī jín ánō ō, de cúsi inī ō jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De nduú cándíja ó maá ó jā quendōo ndāā ō jín tiñu jā sáhá maá ó-ni.

⁴ Chi tú jā súcuán cúu de nduhū chi suni cuu candíja nī tiñu jā sáhá maá nī nícu. Chi tú ní tēe jáni inī dē jā cuu candíja dē maá dē, de nduhū chi víhí cā cuu candíja nī maá nī.

⁵ Chi nī ncuu nī circuncidar nūū únā quívi jā ní ncacu nī. De tatā Israel cúu nī, de suni táhán tatā Benjamín, de iin hebreo sēhe hebreo cúu nī. De suni nī ncuu nī tēe grupo fariseo jā ní squíncuu nī ndācá ley táhán ñuū ni hebreo.

⁶ De nī nsáhá nāvāha nī nchiví cándíja, chi ndasí nī ndihví inī nī jā má sáma jī modo ley janahán. De nī iin nduú ní ncúu cāhān jāá nduú ní squíncuu nī ley ñúcuán, chi nī squíncuu vāha nī.

⁷ Sochi ndācá jā ní ncandíja nī ñúcuán, chi sáhá nī cuenta jāá nduú nā cuá nīhīn tiñú cuití, chi mitan de nī ncandíja nī Cristo.

⁸ De suni sáhá nī cuenta jā vāha cā ná náa ndihi jā ní ncandíja nī ñúcuán, chi vāha ndasí cā cúu jā ní nguívi nī ndahá maá Jētohō nī Cristo Jesús. De jā siquí maá yā de nī nsiáá nī ndihi ñúcuán, de sáhá nī cuenta jā tá cúu yācá-ni cúu. Súcuán nī nsáhá nī tácuā quívi nī ndahá Cristo.

⁹ De mitan de inuú-ni cúu nī jín yā. De nduú cā ndúcú nī jā quendōo ndāā nī jín ley ñúcuán, chi sa Yāā Dios nī sndáhvā yā cuāchi nī siquí jā ní ncandíja nī Cristo. Chi súcuán squéndōo ndāā yā nchiví cándíja.

¹⁰ De mitan de cúnī nī jīcūhun vāha cā inī nī nāsa Yāā cúu yā. De cúnī nī jā poder jā ní natecū yā coo jín nī. De cúnī nī ndoho nī jín yā, de jondē ndoho ndihi nī tá cúu nūū ní ndoho maá yā jā ní jīhī yā.

¹¹ Chi ñúhún ndasí inī nī jā natecū nī tá cúu nūū ní natecū maá yā.

Jā ndúcú ndéé Pablo sínu dē carrera dē

¹² De ncháha ca nīhīn nī ndihi jā ní ncāhān nī ñúcuán, de nī ncháha ca cuja nī jín. De ndúcú ndéé nī siquí ndá ñúcuán, chi ñúhún inī nī jā nīhīn nī, chi jā ñúcuán cúu jā xihna cā maá Cristo Jesús nī nīhīn nduhū.

¹³ Hermano, nduú cāhān nī jā ja nī nīhīn nī ndihi ñúcuán. De íyó iin jā sáhá nī, cúu jā squéndōo nī ndācá jā ní ncuu ichi chātā, de ndúcú ndéé nī jā nīhīn nī ndācá jā íyó ichi nūū.

¹⁴ Chi cúu ñúcuán modo jā jín nī iin carrera cuāhān nī jondē jín nī andiví, de nīhīn nī premio jā cuāha Yāā Dios. Chi nī ncana yā yóhó jā cōhōn nūū yā andiví siquí jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

¹⁵ De ndācá ó jā ja nī jija vāha ó jín tūhun cándíja ó, súcuán ná cáni inī ō. De tú ní iin nú sīn jáni inī nū, de Yāā Dios suni stéhēn yā nūū nū jāá nsūū súcuán cúu.

¹⁶ De jínī ñúhún cani inī ō de caca ó modo jā quétáhán jín jā ja nī nīhīn ō.

¹⁷ Hermano, ndacu ndá nú nduhū. De cūndēhé vāha nú nāsa jīca nchiví ndāā, chi jīca jī tá cúu nūū ní stéhēn nī nūū nū.

¹⁸ De ja nī ncuu quéhén vuelta jā ní ncāhān nī jín nū, de jondē jácu nī cāhān tucu nī mitan, jā íyó cuāhā nchiví jā jīca jī iin modo jā stéhēn jā jínī ūhvī jī tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz.

¹⁹ De iin quívi de tñū tāhvī nchiví ñúcuán. Chi maá-ni jā yájī vāha jī cúu jā chíñúhún jī. De sáhá téyí jī maá jī jín tiñu néhén jā jēhe tūhun canoō. De maá-ni jā íyó inī ñayíví cúu jā ndihví inī jī.

²⁰ Sochi maá ó chi nchiví jā cundeē andiví cúu ó, de ndētu ó jā jondē ñúcuán ndiji Jētohō ō Jesu-cristo, Yāā jā scácu yóhó.

²¹ De maá yā nasāma yā yiqui cúñu ndāhvī ó, tácuā nduu ó tá cúu nūū cáá maá yā jā vīi cúñáhnú yā. De súcuán sáhá yā jín poder yā jā cúñáhnú yā sīquī ndihi-ni.

4

Níní ná cúsiī inī ō jín Jētohō ō

¹ Túsaá hermano, cuiñi nihin ndá nú jín maá Jētohō ō. Chi mānī ndasí nī jín nú, de cúnī ni jā cunī tāhán ó, de cúsiī inī ni jín nú, de modo premio ni cúu ndá nú.

² De cáhān ndāhvī nī jín ndóhó Evodia jín Sintique jā inuú coo inī ndūū nū, chi cúu nú hermana jā cándija nú maá Jētohō ō.

³ De suni cáhān ndāhvī nī jín ndóhó, tēe jā ní nchindee táhán vāha jín nī, jā chindee nú ndūū hermana ñúcuán, chi nī nsatíñú nihin ña jín nī sīquī tūhun jā scácu yā yóhó. De suni súcuán nī nsáhá Clemente jín sava cā nchivī jā ní nsatíñú jín nī. De nī jēcōsō síví ji nūū libro jā yósō síví nchivī jā cutecū ní cání.

⁴ De níní cusíī inī ndá nú jín maá Jētohō ō. De incā vuelta cáhān ni jā cusíī inī nū.

⁵ Sáhá vāha nú jín ndācá nchivī, tácuā cunī ji jā súcuán vāha inī nū. Chi maá Jētohō ō, ñatin-ni íyó yā jín nú.

⁶ Mā nácani ndasí inī nū sīquī ni iin. Chi sa cáhān nū jín Yāa Dios sīquī ndācá jā nácani inī nū. Chi cācān táhvī nū, de cáhān ndāhvī nú, de suni nacuetáhvī nú nūū yā.

⁷ Ñúcuán de sáhá Yāa Dios jā coo ndeé coo sīī ndasí inī nū, de súcuán coo jín nú jondē mā jícūhun cā inī nū nāsa cúu jā sáhá yā jín nú. De coto vāha yā ánō nū jín jāá ntúnī nū, jā coo cuāhā tūhun ndeé tūhun sīī inī jín nú sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

Jā ná cáni inī ō sīquī ndācá jā vāha

⁸ De iin-ni cā tūhun íyó, hermano. Cani inī ndá nú sīquī ndācá

jā íyó ndāā, jín jā sáhá yíñúhún, jín ndācá tiñu jā sáhá vāha, jín tiñu íyó ndoo, jín ndācá jā íyó mānī inī, jín jā vīi sáhá. De níní nūcūhun inī nū ndācá jā vāha jā sáhá jā nacuetáhvī nú nūū yā.

⁹ Ndācá jā ní stéhēn ni nūū nū, jā ní ncutūha ndá nú nūū ni, jā ní jíní nú nī ncāhān ni, jín jā ní jíní nū nī nsáhá nī, ndācá ñúcuán suni sáhá ndá nú. Ñúcuán de maá Yāa jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīī inī, coo yā jín nú.

Jā ní nsōcō nchivī Filipos nūū Pablo

¹⁰ De cúsiī ndasí inī ni sáhá maá Jētohō ō, chi mitan de nī ndijéhe tucu ndá nú jā chindee nú nduhū. De nsūū jā ní naā inī nū sáhá nú súcuán, chi sīquī jāá nduu ní íyo modo.

¹¹ De nsūū jā cáhān ni jā ndóho ndāhvī nī, chi jā ní ncutūha nī cúsiī inī ni jín jā névāha nī.

¹² Jíní ni cutecū ndāhvī nī, de jíní ni cutecū cuíca nī. Chi nī ncāan nī jín ndācá-ni, á jā ndahā chíjin nī á jā cuū ni sōco, á jā cunevāha cuāhā ni á jā cumanī nūū ni.

¹³ Ndihi-ni cúu sáhá nī, chi maá Cristo jéhe yā fuerza inī nī.

¹⁴ De vísō súcuán de vāha nī nsáhá ndá nú jā ní nchindee nú nduhū jín tūndóhó jā ndóho nī.

¹⁵ De ndá ndóhó nchivī ñuū Filipos, jā jíní nū nāsa nī ncuu. Chi jondē quívi jā ní nguijéhe nī nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó, tá nī nquee nī Macedonia vāji nī, de nī nsōcō ndá nú xūhún nūū ni sīquī jā ní nihin nū tūhun yā jā ní nacani nī. De ni iin grupo nchivī cándija nduu ní nsáhá súcuán, chi ndá máá nú-ni.

¹⁶ De tá nī íyo nī ñuū Tesalónica de nī ntají ndá nú jacū jā jíní ñúhún nī, nī nguenda iin ūū vuelta.

¹⁷ De nsūū jā ndúcú nī jā cuāha nú nūū ni, chi sa cúnī ni jā ná cáyā cā tiñu vāha ndá nú, tácuā cāyā táhvī nū nūū Yāa Dios.

¹⁸ Chi ja nī nīhīn ni ndihi jā jīni ñúhún nī, de ndóo cā. De íyó cuāhā nūū ni, chi nī nīhīn ni jā ní ntají ndá nú vāji jīn Epafrodito. De jā ní ntají ndá nú cúu tá cúu iin ofrenda jā āsīn jéhēn jā ní nsōcō nū nūū Yāā Dios, de cúsiī inī yā jīn.

¹⁹ De Yāā Dios chi cuāha yā ndācá jā cúmanī nūū nū, chi cuicá ndasí yā jīn ndācá jā váha jā vii íyó nūū Cristo Jesús.

²⁰ De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú Tatá ó Yāā Dios níí cání. Amén.

Saludo jā sándīhí

²¹ Cachī ndá nú nūū ndācá nchivī maá yā jā sáhā ndeé inī jī, cáchī nī, chi cándíja jī Jesucristo. De ndá hermano ō jā ndeé jīn nī yáhá, cáhān dē jā sáhā ndeé inī ndá nú.

²² De ndācá nchivī maá yā jā íyó yáhá, suni cáhān jī jā sáhā ndeé inī ndá nú. De nchivī jā ndeé vehe rey jā cúñáhnú Roma yáhá, ndá máá jī cúu jā cáhān cā súcuán.

²³ De ñúhún inī nī jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU COLOSAS

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi súcuán nī jétahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū. De ndúū nī jín hermano ō Timoteo

² téē nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī űū Colosas, já cúu nū nchivī maá yā já cándíja vāha nū Cristo. De űúhún inī ndúū nī já Tatá ō Yāā Dios ná sáhá cá yā já vāha ndá nū, de sáhá yā já coo ndeé coo sī inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

³ De tá jícān táhvī ndúū nī nū Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jétohō ō Jesucristo, de níní nácuétáhvī nī nū yā já síquī ndá ndóhó.

⁴ Chi nī jini nī tūhun nāsa vāha cándíja nū Cristo Jesús, jín nāsa cúndáhvī inī nū ndācá nchivī maá yā.

⁵ Chi űúhún inī ndá nū já nīhīn nū já űúhún vāha jondē andivī cuu nū. Chi tá nī jini nū tūhun ndāā já scácu yā ndóhó, de nī nquijéhé ndá nū űúhún inī nū.

⁶ De tūhun űúcuán já ní nacani ndá nū nū, chi ndúcuahā cuāhān de nīhīn tīñú ní cáhnú űayíví. De suni súcuán nī nsáhá jín ndá nū jondē quívī já ní jini nū de nī jícūhun inī nū já ndāā cúu já vāha ndasi inī Yāā Dios jín nū.

⁷ Chi tūhun űúcuán cúu já ní stéhēn Epafras nū ndá nū, téē já sátiñú jín nī já mānī nī jín. De cúu dē téē sátiñú já squíncuu vāha nū Cristo já jito dē ndá nū.

⁸ De maá dē nī ncachī tūhun nū nī síquī ndá nū, nāsa cúndáhvī inī nū táhān nū sáhá maá yā.

⁹ Já űúcuán cúu já suni nduú jéncuīñī ndá nī já jícān táhvī nī jēhē nū, jondē quívī já ní nīhīn nī tūhun űúcuán de jondē mitan. De jícān ndá nī nū yā já ná jícūhun vāha inī nū de coo ndíchí nū jín tūhun yā, sáhá maá Espiritu, tácu cunī nū ndihi nāsa jétahān inī maá yā.

¹⁰ De jícān táhvī nī já caca ndāā nū tá cúu nū cánuú já caca nū já cúu nū nchivī maá Jétohō ō. De súcuán de sáhá nū ndihi já jétahān inī yā, de nīhīn tīñú nū jín ndācá tīñu vāha, de jícūhun cá inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

¹¹ De jícān ndá nī já cuāha yā fuerza inī nū, tá cúu nū íyó fuerza maá yā já víí cúñáhnú yā. De súcuán de cuu cuandéé inī nū jín ndācá-ni tūndóhó, de cusī ndasí inī nū.

¹² De cuu nacuetáhvī nū nū Tatá ō, chí maá yā nī nchihī fuerza yóhó já iin cáhnú-ni jín ndá nchivī maá yā nīhīn ō táhvī ō. Chí jica ō jín luz yā já yíhí ō ndahá yā.

¹³ Chí nī scácu yā yóhó já ní nchihī ō ndahá maá já tīn poder nū neé, de nī squivī yā yóhó ndahá Sēhe yā já mānī yā jín, já tatúnī yā nū ō.

¹⁴ Chí maá Sēhe yā nī scácu yóhó já ní jihī yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nū cuáchi ō.

Jā ní nsáhá Cristo jā ní ndīvi ō nū tūhun jā mānī Yāā Dios jín ō

¹⁵ Yāā Dios jáā nduú cúu cunī ō nū, nī nsáhá yā já ní nquiji Sēhe yā, de súcuán nī jini ō maá yā. De Sēhe yā chí ja íyó yā jondē ncháha ca jécōo ndācá já íyó.

¹⁶ Chí jín Sēhe yā nī nsáhá Yāā Dios ndihi já ní jécōo, ndihi já íyó andivī jín já íyó űayíví, já jini ō nū jín jáā nduú jini ō nū. De suni nī nsáhá yā ndācá ángel já ndācu tīñu, jín já ndíso tīñú, jín já cúñáhnú, jín já tīn poder. Jín Cristo nī nsáhá Yāā Dios já ní jécōo ndihi, de já cuu Cristo cúu.

17 De ja íyó Cristo jondē ncháha coo ndihi já íyó. De ndahá maá yā yíhí vāha ndihi-ni.

18 De maá yā cuñáhnú nūu nchiví cándíja, tá cúu nūu cuñáhnú xīnī nūu yiqui cúñu, chí modo yiqui cúñu yā cúu jī já iin-ni cā cúu jī jín yā. De maá yā sáhá já cutecū jī ní cání, de xihna cā maá yā nī natecū mǎhñú ndíyi, tácuā cuñáhnú yā nūu ndācá-ni.

19 Chí nī ncusiī inī Yāā Dios já ndihi-ni nāsa cúu yā já cúu yā Yāā Dios, suni súcuán cúu Cristo.

20 De sīquī já ní jīhī Cristo, de nī ncusiī inī Yāā Dios sáhá yā já ndīvi ndācá-ni nūu tūhun já mǎnī yā jín, ndācá já íyó ñayívi jín já íyó andiví. Chí jín já ní jīhī Cristo yīcā cruz, de nī nsáhá Yāā Dios já ndīvi ndācá-ni nūu tūhun já mǎnī yā jín.

21 De ndá máá nú, chí sín sīquī nī iñi nú jondē saá, de nī jíní ūhvī nū yā inī ánō nū, chí maá-ni tiñu néhén nī nsáhá ndá nú. De mitan chí ja nī nsáhá Yāā Dios já ní ndīvi nú nūu tūhun já mǎnī yā jín nú.

22 Súcuán nī nsáhá yā sīquī já ní nsōcō Cristo maá yā nī jīhī yā, tácuā coo ndoo coo iñi nū já cuiñi nú nūu yā, de mā cōo téhén nú, de nduú nā cuāchi coo sīquī nū.

23 De súcuán sáhá yā tú cuiñi nīhin nú já cándíja vāha nú, de tú quendōo nīhin nú jín tūhun vāha já ñuhún inī ndá nú já scácu yā ndóhó, de mā síáa cuitī nū. Chí tūhun ñúcuán nī jíní ndá nú, de nī jītē nuu ní cáhnú ñayívi. De suni jétíñú yā nduhū Pablo já nácani nī tūhun ñúcuán.

Jā jétíñú yā Pablo jēhē nchiví cándíja

24 De mitan de cúsiī inī nī já ndóho nī jēhē ndá nú. Chí jín yiqui cúñu nī ndóho nī já cúmanī cā ndoho nī jín Cristo jēhē nchiví cándíja, suu nchiví já cúu tá cúu yiqui cúñu yā.

25 De cúu nī tēe já jétíñú Yāā Dios jēhē nchiví cándíja, chí súcuán nī ntetíñú yā nduhū, tácuā nacani ndihi nī tūhun yā nūu ndá nú de quendōo vāha nú.

26 De nácani nī tūhun yā já ní nchiyuhū, jáā nduú ní jíní nchiví jondē janahán ndasí de jondē ní cání vāji. De mitan de ja nī stéhēn cāji yā tūhun ñúcuán nūu nchiví maá yā.

27 Chí nī ncusiī inī yā já stéhēn yā nūu jī nāsa cúcuíca ndasí jī jín ndihi já ndíso tūhun yáhá já ní nchiyuhū já viī cuñáhnú, de cūtē nuu quihín nūu ndācá nación jáā nduú jíní. De tūhun já ní nchiyuhū yáhá cúu já ndēe Cristo inī ánō nū, de sáhá yā já ñuhún inī ndá nú ndācá já viī ñáhnú já coo.

28 De suu tūhun Cristo cúu já nácani ndá nī, de sndíhvī inī nī ndācá nchiví, de stéhēn nī tūhun yā tácuā jícūhun vāha inī jī. De súcuán de cuja vāha inī ndiví jī já yíhí jī ndahá Cristo Jesús.

29 De sīquī ñúcuán cúu já sítíñú nī, chí ndíhvī inī nī nácani nī tūhun jín ndācá fuerza Cristo já chíndēe chítuu yā nduhū.

2

1 Chí cúní nī já ná jícūhun inī ndá nú nāsa ndúcú ndéé ndasí nī jēhē nū, jín jēhē nchiví ñuū Laodicea, jín jondē ndācá nchiví jáā nduú ní jíní cuitī nūu nī.

2 Chí cúní nī já coo ndeé inī ánō jī, de inuú-ni cundeé mǎnī jī, de jícūhun ndihi inī jī nāsa cuíca ndasí jī jín tūhun já cándíja nīhin jī. Chí cúní jī nāsa Yāā cúu Cristo, chí maá yā cúu tūhun Yāā Dios já ní nchiyuhū.

3 De inī Cristo yíyuhū ndācá tūhun já cúcuíca nú jín, suu tūhun ndíchí jín tūhun jícūhun inī.

4 De súcuán cáhān nī jín ndá nú, tácuā má stáhvī nī iin jī ndóhó jín ndācá tūhun stáhvī já viī cáhān.

⁵ Chi vísō íyó jícá nī jín nū, de ñúhún inī nī ndá nū, de cúsi inī nī jín nī nāsa jica ndāa ndá nū de cándíja nīhin nū Cristo.

⁶ Túsaá de tá cúu nū ní jetáhvī ndá nū jā Jētohō nū cúu Jesucristo, suni sūcuán caca ndāa nū jín yā.

⁷ De ná tīin vāha tūhun yā inī nū, de ná cúja vāha nū jín tūhun jā cándíja nū yā, tá cúu nū ja nī jín ndá nū. De níní nacuetáhvī nū nū Yāa Dios.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

⁸ Coto má cuáhá ndá nū tūhun jā stáhvī nī iin nchivī ndóhó jín tūhun ndíchí jāa nduú jétíñú, jín tūhun nduxí stáhvī. Chi nduú cándíja ndá jī tūhun Cristo, chí sa cándíja jī ndácá costumbre jín ndácá modo jā stéhēn nchivī inī ñayíví yáhá.

⁹ Chi ndihi-ni nāsa cúu maá Yāa Dios, suni sūcuán cúu Cristo.

¹⁰ De ndihi-ni nāsa cúu Cristo, suni sūcuán cúu ndá máa nū, chí yíhí nū ndahá yā. De maá yā cúñáhnú nū ndácá jā cúñáhnú jín jā ndíso tīñú andiví.

¹¹ De sīquī jā yíhí nū ndahá yā, suu cúu modo jā ní ncuu nū circuncidar. De jā sūcuán nī nsáhá yā circuncidar ndá nū, chí nsūú iin tunī jā ndéé yiqui cúñu nū cúu, chí sa jā ní nsáhá ndoo yā ndácá cuāchi jā ní nsáhá nū jín modo nēhēn maá nū. Chi sūcuán cúu jā sáhá Cristo circuncidar yóhó.

¹² De jā ní jenduté ndá nū cúu modo jā ní nchiyuhū nū jín Cristo, de suni modo jā ní natecū nū jín yā. Chi nī ncandíja ndá nū jā jín poder Yāa Dios nī nastécū yā Cristo mähñú ndīyi.

¹³ Chi nī ncuu ndá nū modo ndīyi nū yā sīquī cuāchi nū, chí ncháha ca sáhá yā circuncidar áno nū jondē saá. Sochi mitan de nī nsáhá Yāa Dios jā cutecū nū ní cání jín Cristo, chí nī nee cáhnú inī yā nū ndácá cuāchi nū.

¹⁴ De modo jā íyó iin acta jā cáhān cuāchi sīquī ō jā ní stíví ó ley yā. De

nī sndáhvā yā acta ñúcuán, chí nī nchunáa Cristo cuāchi ó jā ní jīhí yā yicā cruz.

¹⁵ Chi tá nī jīhí yā yicā cruz, de nī ncandē yā ndihi poder ndácá jānēhēn jā cúñáhnú jín jā tīin poder. De nī ncandē yā jāa nduú cá cúñáhnú, chí nī nsáhá yā jā cuáhān ndá nū quindasī, de sūcuán nī stéhēn yā poder yā.

Ná cúndihvī inī ō jā quendōo vāha ó jondē andiví

¹⁶ Túsaá de mā cuetáhvī ndá nū de tú cáhān nchivī cuāchi sīquī nū, sīquī iin jā yáji nū á jā jīhi nū, á jāa nduú née iī nū quiví vico jín quiví núcōsō yōō jín quiví nátatú.

¹⁷ Chi ndácá ley sīquī ñúcuán nī jetíñú maá-ni jondē ncháha ca quiji Cristo. De mitan de ja nī nquiji yā de nduú cá jíní ñúhún.

¹⁸ Mā cuáha ndá nū tūhun jā casī nī iin nchivī jā nīhīn nū táhvī nū. Chi chíñúhún jī ndá ángel yā, de cáhān jī jā sūcuán sáhá suchí jī maá jī. De cáhān jī jā jíní ndíja jī jā íyó ndāa tūhun nácani jī, de nduú. De sūcuán sáhá téyí cáhá jī maá jī, chí jáni nēhēn inī jī.

¹⁹ De nduú íñí jī jín Cristo, Yāa jā cúñáhnú nū nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā, chí iin-ni cá cúu jī jín yā. Chi maá yā scuáhnu yā jī jín tūhun yā, de ndúu inuú inī ndácá jī jā jíja jī cuáhān jī, tá cúu nū ní jani inī Yāa Dios.

²⁰ De modo jā ní jīhí ndá nū jín Cristo, cúu jā ní nsíāa nū ndácá costumbre jā stéhēn inī ñayíví. ¿Túsaá de nūcu sáhá cá ndá nū tá cúu nū sáhá nchiví ñayíví jā cándíja nū ndácá jā ndácu jī?

²¹ Chi cáhān ndá jī: Mā quēhé nū yáhá, mā cājí nū ñúcuán, nī mā tīn nū, cáchī jī.

²² De maá-ni jā ndácu nchiví jín costumbre maá jī cúu, sochi nduú nīhīn tīñú jā quendōo ndāa nchiví.

²³ De ndāa chí jáni inī jī jā tūhun ndíchí cúu ndá ñúcuán, chí sáhá jín

ji jā chíñúhún nīhin ji, jín jā sáhá suchí ji maá ji, jín jā sndóho ji yiqui cúñu ji. Sochi nduú nīhín tiñú cuítí jā casí ndácá jā nēhén jā cúní ji sáhá ji.

3

¹ Túsaá de tá cúu nū ní natecū Cristo, suni sūcuán nī natecū ndá nú, jā ní ncuu nú modo ndiyi nī nsáhá cuāchi nú. De cundihví inī ndá nú sīquī ndácá jā íyó andiví nū ndéē Cristo lado cuáhá Yāa Dios nū cúñáhnú yā.

² De caní inī nū sīquī ndácá jā íyó andiví, nsūu sīquī jā íyó inī ñayíví.

³ Chi modo ja nī jīhí ndá nú jín Cristo, de mitan chi modo jā tēcū nū jín yā andiví, chi yíhí nú ndahá Yāa Dios.

⁴ De quíví jā nenda Cristo, Yāa jā sáhá jā cutecū ō níí cání, ñūcuán de suni quenda nijín ndá nú jín yā, de vii cuñáhnú nú jín yā.

Nchiví jā jíca jín modo jā cúní maá, jín nchiví jā ní ndujeé

⁵ Túsaá de casí ndá nú ndácá modo jā cúní maá nú jā íyó nú inī ñayíví yáhá: Mā cācá ndíi nū, mā sáhá nú tiñu téhén, mā ndíyo inī nū sáhá nú ndácá tiñu nēhén, mā cutóó nú, mā ndíyo inī nū ndatíñú. Chi ndácá ndatíñú jā ndíyo inī ō cúu tá cúu ídolo jā chíñúhún ō.

⁶ Chi sīquī ndácá tiñu yáhá cúu jā cuāha Yāa Dios castigo xēen nū nchiví jā nīhin inī nū yā.

⁷ De suni jín tiñu yáhá nī jica ndá nú jondē saá, tá nī nsáhá nú sūcuán.

⁸ Sochi mitan de sndóo nú ndácá yáhá: Jā quítí inī, jā xēen inī, jā sáhá tiñu nēhén, jā cáhān nāvāha nū táhán, jín jā cáhān ndácá tūhun jāá nduú vāha.

⁹ Mā stáhví ndá nú táhán nú, chi ñūcuán nī ncuu modo maá nú jā ní jica nú jín jondē saá, de ja nī sndóo nú.

¹⁰ De nī nduu ndá nú nchiví jeé, cuāndacu nú maá Yāa jā ní nsáhá

ndóhó, de cuājícūhun vāha inī nū nāsa Yāa cúu yā.

¹¹ De nchiví jā ní ndujeé nduú cá cúu ji nchiví griego, ni nchiví hebreo, ni nchiví jā ní ncuu circuncidar, ni nchiví jāá nduú ní ncúu circuncidar, ni nchiví ñuú jíca, ni nchiví yucú jā íyó naā, ni mozo jā ní jeen nchiví, ni nchiví sátíñú cuenta maá, chi inuú-ni cúu ndihi ji nū yā. Chi Cristo cúu jētohō ndihi ji, de ndéē yā inī ánō ndihi ji.

¹² Chi nī nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā cuu nú nchiví maá yā jā mānī yā jín. Túsaá de níí cundáhví inī nū táhán nú, de coo vāha inī nū jín táhán nú. De sáhá suchí nú maá nú, de coo vitá inī nū, de coo paciencia inī nū.

¹³ Cuandeé inī ndá nú jín táhán nú, de cune cáhnú inī nū nū ji de tú nā cuá nī nsáhá ji nū nū. Chi tá cúu nū ní nee cáhnú inī Cristo nū nū, suni sūcuán sáhá ndá máá nú.

¹⁴ De jā cánuú cá cúu jā cundáhví ndasí inī nū táhán nú. Chi ñūcuán sáhá jā ndúu inuú inī nū de jíja vāha inī nū jín tiñu vāha.

¹⁵ De tūhun jā cundeē mānī ná cúnuú inī ánō nū sáhá Yāa Dios. Chi nī ncana yā ndá nú jā nduu nú iin-ni cá nchiví jā cundeē mānī nū. De níí nacuetáhví nú nū yā.

¹⁶ De scuáha vāha ndá nú tūhun Cristo tácuu cunuú tūhun yā inī ánō nū. De stéhēn nū nū táhán nú, de sndíhví inī nū ji jín ndácá tūhun ndíchí yā. De jín salmo jín himno, yaā ī jā cáhān tūhun yā, cata vii nū jā nacuetáhví nú inī ánō nū nū Yāa Dios.

¹⁷ De ndácá tiñu jā sáhá nú, tú jā cáhān nū á jā sáhá nú cúu, ndihi sáhá nú tácuu nduñáhnú síví maá jētohō ō Jesús, de nacuetáhví nú nū Tatá ō Yāa Dios sáhá yā.

Nāsa cánuú squíncuu nchiví cándíja nū táhán ji

¹⁸ Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhví nú nū yíí nú, chi sūcuán

cánuú sáhá nú sīquī jā cándíja nú Jētohō ō.

¹⁹ De ndá ndóhó tēe cúu yíi, cundáhvi inī nū ñasíhí nú, de mā cútuucu inī nū jín ña.

²⁰ Ndá ndóhó sēhe, ndācá-ni tiñu candíja nú nūu tatá nú nūu naná nú, chi súcuan cúsi inī maá Jētohō ō.

²¹ De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, tácuca mā cúcuécá inī jī.

²² Ndá ndóhó mozo, ndācá-ni tiñu candíja nú nūu patrón nū ñayívi yáhá. Mā sátiñú vīxī nū maá hora jā jínī dē tácuca cuetúhún dē ndóhó. Chi ndāa de vāha sátiñú nú, de cundihvī inī nū jā má stívī nú nūu Yāa Dios.

²³ De ndācá tiñu jā sáhá nú, de cusíi inī nū sáhá nú, de canī inī nū jā nūu maá Jētohō ō sátiñú nú, nsūu nūu nchivī.

²⁴ Chi ja jínī ndá nú jā maá Jētohō ō cuāha yā cuāhā táhvī cuu nú níi cání. Chi nūu maá Cristo sátiñú ndá nú, chi maá yā cúu Jētohō nū.

²⁵ Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi sa ndutahvī jī sīquī jā ní nsáhá jī. Chi nduú sáhá Yāa Dios cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá ndāa yā sīquī jī.

4

¹ Ndá ndóhó patrón, vāha ndāa sáhá nú jín mozo nū. De nūcūhun inī nū jā suni íyó Jētohō maá nú, Yāa ndéē andivī.

² De ndivīi nū mā jéncuiñī nū jā jícān táhvī nū, chi ndito coo inī nū jín, de nacuetáhvi nú nūu Yāa Dios.

³ De suni cācān táhvī nū jēhē ndá ní, jā ná sáhá Yāa Dios jā coo cā modo jā nacani nī tūhun, tácuca cuu cāhān nī tūhun Cristo jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jínī nchivī janahán. De sīquī tūhun ñūcuán cúu jā yíhí nī vecāa.

⁴ De cācān táhvī nū jā cuu cāhān cājī nī nāsa cánuú cāhān nī.

⁵ Sáhá ñuncúún vāha ndá nú jín nchivī jāá nduú cándíja. Mā cúhuun

inī nū sīquī jī, chi cundihvī inī nū scándíja nú jī.

⁶ De níní cāhān vāha nú jín nchivī, de cāhān nū tūhun jā cuetíñú jā quendōo vāha jī sáhá. De canī inī nū nāsa vāha nascócóo nū tūhun nūu iin iin jī.

Saludo jā sándihí

⁷ Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jín, de tēe squíncuu vāha jā chindeé táhān jín nī cúu dē, de sátiñú dē jín nī nūu maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihī nūu nū nāsa cuāhān tiñu nī.

⁸ Jā ñūcuán nī ntajī nī dē cuēē dē nūu ndá nú, tácuca cunī nū nāsa íyó ndá ní jín tiñu, de coo ndeé inī nū sáhá dē.

⁹ De suni cuēē Onésimo jín dē, tēe cúu táhān ndá máa nú. De cúu dē hermano jā squíncuu vāha jā mānī ō jín. De nduú dē cachī tūhun nūu nū nāsa cuāhān ndācá tiñu ichi cháhá.

¹⁰ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Aristarco, tēe yíhí jín nī vecāa. De suni súcuan cāhān Marcos, ñanī primo Bernabé. De ja nī ndacu nī tiñu nūu ndá nú sīquī Marcos, de tá cuēndēhé dē ndá nú de sáhá vāha nū jín dē.

¹¹ De suni súcuan cāhān Jesús, tēe jā suni nání Justo, jā sáhá ndeé inī ndá nú. De ndá máa dē-ni cúu tēe hebreo jā cándíja jā chindeé táhān nācani tūhun jín nī sīquī nāsa tátúnī Yāa Dios. De íyó ndeé ndasí inī ní sáhá ndá dē.

¹² Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Epafra, tēe jā cúu táhān ndá nú, de mozo Cristo cúu dē. De níní jícān táhvī ndasí dē jēhē ndá nú, jā ná cuíñi nīhin nú, de cuja vāha inī nū jā squíncuu vāha nú ndihī tiñu jā cúnī Yāa Dios.

¹³ Chi cāhān ndāa ní jā ndíhvī ndasí inī dē jēhē ndá nú, jín jēhē nchivī ñuū Laodicea jín Hierápolis.

¹⁴ Lucas, tēe cúu médico jā mānī ō jín, suni cāhān dē jā sáhá ndeé inī nū, de suni súcuan cāhān Demas.

¹⁵ Cachī ndá nú nūu ndá hermano ñuū Laodicea jā sáhá ndeé

inī jī, cáchī nī. De suni súcuan cāhān
nū jín Ninfas, jín ndācā nchivī
cándija jā ndútútú vehe ña.

¹⁶ De tá nī jīnu nī ncahvi ndá
nú carta yáhá, de suni tetíñú nú
cahvi nchivī cándija ñuū Laodicea.
De suni cahvi ndá máá nú carta
jā cuáhān nūū nchivī Laodicea jā
ndiji nūū nū.

¹⁷ De cachī nū nūū Arquipo jā
nducú ndée dē squíncuu dē tiñu jā
ní ntee Jētohō ō sīquī dē, cáchī nī.

¹⁸ Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā téé
nī jín ndahá maá nī, jā sáhá ndée
inī ndá nú. De nūcūhun inī ndá nú
nduhū jā yíhí nī vecāa. De ñúhún
inī nī jā ná sáhá cā Yāa Dios jā váha
ndá ndóhó. Súcuan ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

¹ Ndá nduhū cúu Pablo jín Silvano jín Timoteo, de té nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī cándíja ñuū Tesalónica, jā yíhí nú ndahá Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo. De ñúhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī nū.

Nchivī Tesalónica cúu ji iin ejempló vāha

² Níní nácuetáhvī ndá nī nū Yāa Dios jā síquī ndá ndóhó, de nduú náā inī nī jā cācān táhvī nī jēhē nū tá jícān táhvī nī.

³ De níní nácunehen nī ndá nú nū Tatá ó Yāa Dios, nāsa váha sáhá nú ndācá tiñu chi cándíja ndá nú, jín nāsa váha sátiñú nú nū yā chi mānī nū jín yā, jín nāsa jéndeé inī ndá nú chi ñúhún inī nū jā coo jā váha sáhá Jētohō ō Jesucristo.

⁴ Chi mānī Yāa Dios jín ndá nú hermano, de jín ndá nī jā ní nacāji yā ndá nú.

⁵ Chi tá nī nacani ndá nī tūhun nū nū jā scācu yā ndá nú, de nsūú jā nī ncāhān nī sūcuān-ni, chi nī nacani nī jín poder Espíritu Santo, de nī ncucáhnú váha inī nī jā tūhun ndāa cúu. De jín ndá nú nāsa nī nsāhá váha ndá nī tá nī iyo nī jín nú, chi nī nducú nī jā quendōo váha nú.

⁶ De ndá ndóhó chi nī ndacu nú ndá nduhū, de suni nī ndacu nú maá Jētohō ō. Chi nī jetáhvī ndá nú tūhun yā, de nī ncusi inī nū nī nsāhá Espíritu Santo, vísō nī jín ndá nú cuāhā tūndóhó síquī tūhun yā.

⁷ De sūcuán cúu ndá nú iin ejempló nū ndihi nchivī cándíja jā iyo región Macedonia jín Acaya jiñā.

⁸ Chi jā síquī ndá nú cúu jā nī jītē nuu tūhun Jētohō ō, de nsūú maá-ni Macedonia jín Acaya, chi suni nī cáhnú-ni nī jītē nuu tūhun nāsa cándíja ndá nú Yāa Dios. De jā ñúcuán nduú cā jín ñúhún jā nacani maá nī tūhun nū jī.

⁹ Chi sa ndá maá ji nacani nāsa nī jetáhvī váha ndá nú nduhū tá nī jē ndá nī nū nū, jín nāsa nī sndóo nú ídolo de nī nguīvi nú ndahá Yāa Dios, Yāa ndāa Yāa técu, tácu sátiñú nú nū yā.

¹⁰ De nacani ndá ji jā ndétu ndá nú jā ichi andivī nenda Sēhe yā Jesús jā ní nastécū yā. De maá Jesús scācu yā yóhó nū castigo xēen jā quiji.

2

Tiñu jā ní nsāhá Pablo ñuū Tesalónica

¹ Chi jín ndá nú hermano, jāa nduú ní jē cāhá ndá nī nū nū.

² De jín nū jā ní sndóho ndá ji ndá nduhū, de nī ncāhān nāvāha ji nū nī inī ñuū Filipos. De vísō sūcuán sochi maá Yāa Dios nī nchindeé yā ndá nduhū, nī nsāhá yā jā ní iyo ndeé inī nī, de nī jē nī ñuū nū nī nacani nī tūhun jā scācu yā ndá nú. Sūcuán nī nsāhá ndá nī vísō xēen nī iyo tūndóhó.

³ De tūhun jā ní nacani ndá nī, nsūú tūhun jā ní stívī nī cúu, nī nsūú jā níhīn nī síquī nū, nī nsūú jā ní stáhvī nī ndá ndóhó.

⁴ Chi maá Yāa Dios nī jito túnī yā ndá nduhū, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun jā scācu yā ndóhó. De jā ñúcuán cúu jā cáhān ndá nī. De nduú cáhān nī tūhun jā jétahān inī nchivī, chi sa jā jétahān inī Yāa Dios, chi maá yā jito túnī ánō nī.

⁵ De jín ndá nú jāa nduú ní nducú nī cuetúhún nī ndá ndóhó iin modo stáhvī, de nī nduú ní ncāhān nī jā cūsī inī nī jín nú tácu níhīn

ni xūhún nūū nū. De jínī Yāā Dios jā súcuán cúu.

⁶ De ni nduú ní ndúcú nī jā cuetúhún ndá nū nduhū, nī jā cuetúhún incā nchivī nduhū, vísō súcuán cánuú nícu, chi apóstol Cristo cúu ndá nī.

⁷ Chi sa nī ncāhān vitá nī jín ndá nū, tá cúu nūū sáhá ñahan ndéca ñiquín jā ñuncúún jito ña sēhe ña.

⁸ De sīquī jā ní ncundáhvī ndasí inī ndá nī ndá ndóhó, jā ñúcuán nī ndihvī inī ni nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nūū nū. De nsūú maā-ni ñúcuán, chi suni jondē vida ni cuāha nī jā sīquī ndá nū nícu, chi mānī ndasí nī jín nū.

⁹ De náhán ndá nū hermano, jāá nduú ni iin nū ní stáhān ndá nī jā cācān nī nūū nū tá nī nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nūū nū. Chi nī nducú ndéé nī nī nsatíñú ndasí nī sīquī jā cutecū ni. De nduú ñuú nī nsatíñú ndá nī.

¹⁰ Ndá máá nū jínī nū, de suni Yāā Dios jínī yā nāsa ndāā ndoo nī jica ndá nī nūū ndá ndóhó nchivī cándíja. De ni iin nduú cúu cāhān cuāchi sīquī nī.

¹¹ De suni jínī ndá nū nāsa nī sndíhvī inī ndá nī tá iin iin nū, de nī ncāhān nī tūhun ndeé inī jín nū, tá cúu nūū sáhá iin tatá jín sēhe dē.

¹² De nī ncāhān nīhin nī jín ndá nū jā caca ndāā nū nūū Yāā Dios tá cúu nūū cánuú caca nū. Chi nī ncana yā ndá nū jā quíhīn nū nūū tátúnī yā, nūū vīi cuñáhnú nū jín yā.

¹³ De jā ñúcuán cúu jā níní nácuetáhvī nī nūū Yāā Dios, chi nī jetáhvī ndá nū tūhun yā jā ní nacani ndá nī. Chi nī jínī ndá nū jāá nsūú tūhun iin tēe cúu, chi tūhun Yāā Dios cúu. De maá jāndāā jā tūhun ñúcuán sātíñú inī ánō ndá ndóhó nchivī cándíja jondē ndacu nū yā.

¹⁴ Hermano, nchivī ñuū nū nī jínī xēēn ji ndá nū, de súcuán nī ndoho nū tá cúu nūū ní ndoho nchivī cándíja jā íyó región Judea jā yíhī ndahá Yāā Dios jínī Cristo Jesús. Chi

tá cúu nūū ní ndoho ji nī nsāhá táhān ji nchivī hebreo, suni súcuán nī ndoho ndá nū.

¹⁵ Chi suu nchivī hebreo cúu jā ní jahnī dē maá Jētoho ō Jesús, tá cúu nūū ní jahnī dē ndācā tēe nación dē jā ní nacani tūhun yā jondē janahān. De suni jondē ndá nduhū nī scúnu dē. De sáhá ndá dē tiñū jāá nduú jétahān inī Yāā Dios, de cúu dē contra sīquī ndá nchivī.

¹⁶ Chi ndúcú dē casī dē jā má nácani nī tūhun nūū nchivī ndācā nación jāá nduú jínī, tácu mā cácu ji. De súcuán sáhá dē jā nducuahā cā cuāchi sīquī dē. De mitan de ñamā quiji quívi jā cuāha Yāā Dios castigo xēēn nūū dē.

Jā cúnī Pablo quīndēhé tucu dē nchivī Tesalónica

¹⁷ Hermano, nī ncujiyo ndá nī iin núnúú-ni nūū ndá nū. De vísō nduú jínī ō nūū táhān ó, de níní ñúhún inī ndá nī ndá nū. De ndasí nī ncuu inī nī jā nacunī tucu nī nūū ndá nū.

¹⁸ De jā ñúcuán nī jani inī ndá nī jā cuēē nī nūū nū nícu. De nduhū Pablo, quéhén vuelta nī nducú nī modo jā cuēē nī, sochi Satanás nī jasī ichi ndá nī.

¹⁹ Chi nduú cā nā incā ñúhún inī ndá nī, de nduú cā nā incā cúsiī inī nī, chi suu ndá máá nū. De jā sīquī ndá máá nū cúu jā nīhīn nī premio nī de cúsiī ndasí inī nī tá cuiñī ó nūū maá Jētoho ō Jesucristo quívi jā nenda yā.

²⁰ Suu jā sīquī ndá ndóhó cúu jā cúsiī ndasí inī ndá nī.

3

¹ De jā ñúcuán nduú cā ní ncúndeé inī ndá nī cundetū nī jondē nīhīn nī tūhun nāsa íyó ndá nū. De nī nsāhá ndāā ndá nī jā quendōo maá nī-ni ñuū Atenas.

² De nī ntají nī hermano ō Timoteo, tēe jā sātíñú jín ndá nī nūū Yāā Dios sīquī tūhun jā scácu Cristo yóhó. De nī jēndēhé dē ndá nū tácu sáhá dē jā cuiñī nīhin nū de coo ndeé inī nū jín tūhun cándíja nū.

³ De nī jēē dē tácuā mā náyūhú ni iin nú sīquī ndācá tūndóhó jā sáhá nchivī. Chi jā jínī ndá nú jā súcuan cánuú ndoho ó.

⁴ Chi jondē tá nī iyo ndá nī jín ndá nú, de nī ncachī tūhun nī nū nū jā nīhīn nahīí ó tūndóhó. De ja jínī ndá nú jā súcuan nī ncuu, tá cúu nū ní ncāhān ndá nī.

⁵ De jā űcuán, tá nduú cā ní ncúndeē inī nī cundetu nī jā nīhīn ni tūhun nása íyó ndá nú, de nī ntají nī dē nī jēē dē, tácuā cunī ni tú cándíja ndíja nú. Chi nī jani inī ni á sanaā de tāchī cúñáhnú jā jító túnī yóhó nī ncundeē jín nú, de naā cāhá-ni tiñu jā ní nsáhá ndá nī jín nú.

⁶ Sochī mitan chī ja nī nenda Timoteo nū ndá nī jā ní jēē dē űuū nū Tesalónica. De nī nacani dē jā cándíja vāha ndá nú, de cúndáhvī inī nū táhán nú. De nī ncachī dē jā űúhún inī nū ndá nduhū, chī íyó mānī nū jín nī. De cúni ndasí nú jā nacunī nū nū nī, tá cúu nū cúni ndá nī jā suni nacunī ni nū ndá nú.

⁷ De jā űcuán nī ndusi inī ndá nī sīquī jā cándíja nīhīn ndá nú, hermano, vísō xēēn íyó tūndóhó sīquī nī.

⁸ De mitan ja nī nanihīn inī nī, chī íñī nīhīn ndá nú jín maá Jētoho ó.

⁹ Túsaá de nduú jínu cuitī jā nácuetáhvī nī nū Yāa Dios jā sīquī ndá ndóhó. Chi jínī yā jā cúsi ndasí inī ndá nī jā súcuan íyó ndá nú.

¹⁰ De nduú űuú jícān táhvī ndasí ndá nī jā nacunī tucu nī nū ndá nú, de stéhēn cā nī nā-ni tūhun cúmanī jā jīcūhun inī nū sīquī tūhun jā cándíja ó.

¹¹ De cúni ndá nī jā maá Tatá ó Yāa Dios jín Jētoho ó Jesucristo, ná nácune yā ichī jā cuu cuēē tucu nī nū nū.

¹² De ná sáhá maá Jētoho ó jā cuāhā ndasí cā cundáhvī inī nū táhán nú jín ndá cā nchivī, tá cúu nū cúndáhvī inī ndá nī ndá ndóhó.

¹³ De ná sáhá yā jā cuja ánō nū jā cuiñī nīhīn nú, tácuā coo ndoo nú

jā má cōó cuāchi nú nū maá Tatá ó Yāa Dios, quivī jā nenda Jētoho ó Jesucristo jín ndācá nchivī jā yihí ndahá yā.

4

Sīquī jā caca ndaā ó tá cúu nū cúsi inī yā

¹ De mitan hermano, íyó incā tūhun jā cáhān ndāhvī ndá nī jín nú de cáhān nīhīn nī jín nú, chī súcuan cúni maá Jētoho ó Jesús. Ja nī stéhēn ndá nī nū nū nása cánuú caca ndaā nū tácuā cusī inī Yāa Dios. De cáhān ndāhvī nī jín nú jā sa víhí cā caca ndá nú súcuan.

² Chī ja jínī ndá nū nā tiñu nī ndacu ndá nī nū nū jā ní ndacu maá Jētoho ó Jesús.

³ De cúni Yāa Dios jā coo ndoo coo iī ndá nú nū yā, de mā cācá ndī nū.

⁴ De tá iin iin nú cundeca yíñúhún nú űasíhī maá nú, de súcuan caca ndoo nú.

⁵ De mā sáhá nú tiñu néhēn jā ndīyo inī nū űahan, tá cúu nū sáhá nchivī ndá nación jāa nduú jínī jī tūhun Yāa Dios.

⁶ Ni iin nú mā sáhá nú cuāchi jā candeē nū űasíhī táhán nú. Chī maá Jētoho ó cuāhā yā castigo xēēn nū nchivī jā sáhá ndācá tiñu űcuán, tá cúu nū jā nī ncāhān nīhīn nī jā ní ncachī tūhun nī nū nū.

⁷ Chī nduú ní ncāna Yāa Dios yóhó jā sáhá ó tiñu téhēn, chī sa jā caca ndoo ó.

⁸ Túsaá de nchivī jā squéne yichī tūhun yáhá, nsūū tūhun iin tēe squéne yichī jī, chī sa tūhun Yāa Dios, Yāa jā ní jēhe Espíritu Santo nū ó.

⁹ De nduú jínī űúhún jā tee nī nū carta yáhá jā coo manī nū jín ndá hermano, chī ja nī stéhēn Yāa Dios nū nū jā coo manī nū jín táhán nú.

¹⁰ De ja íyó mānī ndá nú súcuan jín ndācá hermano jā íyó ní cáhnú Macedonia jīñā. Sochī cáhān ndāhvī nī jín ndá nú hermano, jā sa víhí cā coo manī nū jín jī.

¹¹ De cundihvī inī nū jā cundēē nañíí nū, chí mā cúndihvī inī nū sīquī nāsa sáhá táhán nū, de cundihvī inī nū sáhá nū tiñu maá nū, tá cúu nūū ní ndacu ndá nī nūū nū.

¹² Súcuán sáhá ndá nū tácu ndá nchivī jáa nduú cándija, cuetáhvi ji ndóhó, de suni mā cúmanī já cutecū nū.

Sīquī já nenda Jētohō ō

¹³ Suni cúni ndá nī, hermano, já ná jícūhun inī ndá nū sīquī nchivī já jihī, tácu mā cúcuécá inī nū tá cúu nūū sáhá sava cá nchivī jáa nduú ñúhún inī ji já natecū ndīyi.

¹⁴ Chi tá cúu nūū cándija ó já ní jihī Jesús de nī natecū yā, suni súcuán cándija ó já nastécū Yāa Dios ndá nchivī já ní ncandija nūū Jesús de nī jihī.

¹⁵ Já ñúcuán cáchi tūhun ndá nī iin tūhun já ní stéhēn maá Jētohō ō nūū ni: Já yóhó já técu cá quīvī já nenda maá Jētohō ō, nsūu maá ó cosō nūū ó já ndaa ó cōhōn. Chi xihna cá nchivī ja nī jihī ndaa ji quihīn ji.

¹⁶ Chi maá Jētohō ō nuu yā quiji yā ichi andiví, de cana jee yā já maá yā ndacu tiñu, de suni cana jee maá ángel cúñáhnú cá, de tivī trompeta Yāa Dios. De xihna cá ndācá ndīyi já ní ncandija Cristo natecū.

¹⁷ De sá de yóhó já técu cá ō quīvī já nenda yā, suni sndaa yā yóhó jín ndá ji, cōhōn mähñú vícō. De naquetáhán ó jín maá Jētohō ō sava andiví. De súcuán cundēē ō nūí cání jín maá Jētohō ō.

¹⁸ Túsaá de jín tūhun yáhá cáhān ndeé inī ndá nū jín ndá táhán nū.

5

¹ De nduú jíní ñúhún já tee nī nūū carta yáhá sīquī cuīyá á quīvī já coo ndá ñúcuán, hermano.

² Chi ja jíní vāha ndá nū já iin sanaā-ni de quenda quīvī já nenda maá Jētohō ō, tá cúu nūū iin sanaā-ni de quenda jácuīhná jacuáa.

³ Chi juní cáhān nchivī já nañíí-ni íyó de nduú ná tūndóhó coo, de juni

cáhān ji súcuán de iin sanaā-ni de quiji tūndóhó sīquī ji já naā ji, de mā cácu cuiti ji. Chi quiji quīvī ñúcuán tá cúu nūū iin sanaā-ni de quijéhé téhndē chíjin iin ñahan já scácu ña sēhe.

⁴ Sochi ndá ndóhó hermano, nduú cúu nū nchivī já jica modo nūū neē já iin sanaā-ni de quiji quīvī ñúcuán sīquī nū tá cúu nūū quiji jácuīhná.

⁵ Chi ndihi nū cúu nchivī já jica modo nduú, chí stúu luz yā inī ánō nū. Chi nduú cúu ó tá cúu nchivī jáa nduú jícūhun inī sīquī Yāa Dios, já jica ji modo nūū neē.

⁶ Túsaá de mā cúhuun inī ō tá cúu nchivī quíxīn, chí sa ndito coo inī ō de coo cáji xīnī ō.

⁷ Chi jacuáa cúu já quíxīn nchivī, de jacuáa cúu já suni jíní ji.

⁸ Sochi ndá maá ó chí modo já jica ó nduú, de ná cóo cáji xīnī ō. De ná cúcutú ó jín tūhun já cándija ñihin ó jín tūhun já cúndáhvi inī ō táhán ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jín sahma cáa. De ná cúcutú ó jín tūhun já ñúhún inī ō já cácu ó, tá cúu nūū cúcutú soldado já ñúhún dē xīnī cáa.

⁹ Chi Yāa Dios nduú ní jáni yā yóhó já cuāha yā castigo, chí sa já scácu yā yóhó sáhá maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁰ De maá yā nī jihī yā jēhē ō, tácu cutecū inuú ó jín yā, vísó tú cutecū cá ō ñayiví yáhá á cuū ō.

¹¹ Túsaá de cáhān nū tūhun ndeé inī jín táhán nū, de scúja táhán nū jín tūhun yā, tá cúu nūū ja sáhá ndá nū.

Já jáni ichí Pablo ndācá hermano

¹² De cáhān ndáhvi ndá nī jín ndá nū hermano, já cuetáhvi nū ndá tēe já sátiñú já jito ndóhó, já cúñáhnú dē nūū nū jín tiñu maá Jētohō ō, de jáni ichí dē ndá ndóhó.

¹³ De coo yíñúhún ndasí nū nūū dē, de coo manī nū jín dē sīquī tiñu yā já sáhá dē. De cundēē mānī nū jín ndá táhán nū.

¹⁴ De suni cāhān nīhin ndá nī jín nū hermano, jā sndíhvī inī nū ndá nchivī jā jīca cúxí. De cāhān nū tūhun ndeé inī jín nchivī jā ñamā núu inī. De chindeé nū nchivī jāá nduú fuerza inī. De cuandeé inī nū jín ndihi nchivī.

¹⁵ De coto má nasāhá nāvāha nū jín ni iin nchivī de tú sāhá nāvāha ji ndóhó. Chi sa níní nducú nū nāsa sāhá nū jā váha ndá táhán nū jín ndihi-ni nchivī.

¹⁶ De níní coo sī inī ndá nū.

¹⁷ De níní cācān táhvī nū.

¹⁸ De nacuetáhvī nū jā síquī ndācá-ni. Chi súcuán cúnī Yāa Dios jā sāhá nū jā cándíja nū Cristo Jesús.

¹⁹ De mā cāsī nū nūu tiñu jā sáhá Espíritu Santo jín nū.

²⁰ De juni mā cújéhe inī nū nūu tūhun jā cāhān ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios.

²¹ Chi coto túnī nū ndācá tūhun, de tú jā váha cúu, de cuetáhvī nū.

²² De mā quívi nduū nū jín ni iin tiñu néhén.

²³ De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ñúhún inī ni jā ná sáhá ndihi yā jā coo ndoo coo ī nū nūu yā. De ná cóto váha yā ánō ndá nū jín jāá ntúnī nū jín yiqui cúñu nū, tácuā nduú nā cuāchi coo síquī nū quívi nenda maá Jētohō ō Jesucristo.

²⁴ Chi Yāa jā ní ncana ndá ndóhó, sāhá yā ndihi ñúcuán jín nū, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

Saludo jín bendición jā sándíhí

²⁵ Hermano, cācān táhvī ndá nū jēhē ndá nī.

²⁶ De tá cāhān jítáhán nū jín ndācá hermano, de techuhú yíñúhún nū ndahá ji.

²⁷ De cāhān nīhin nī jín ndá nū, chi súcuán cúnī maá Jētohō ō, jā cahvi ndá nū carta yáhá nūu ndācá hermano.

²⁸ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nū. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

¹ Ndá nduhū cúu Pablo jín Silvano jín Timoteo, de té nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī cándija ñuū Tesalónica, jā yíhí nū ndahá Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo.

² De ñúhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nū, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā sáhá ndāa yā cuāchi tá nenda Cristo

³ Cánú jā níní nacuetáhvī nī nū Yāa Dios jā síquī ndá ndóhó hermano. Chi íyó váha sūcuán, chi váha ndasí cuācuja ndá nū jín tūhun jā cándija nū yā, de cuānducahā ndasí jā cúndáhvī inī nū ndá táhán nū.

⁴ De jā ñúcuán cúu jā cúsiī ndasí inī ndá nī nacani nī tūhun nū nū ndācá grupo nchivī cándija nū Yāa Dios. Chi váha cándija ndá nū, de váha jéndeé inī nū jā jíní ūhvī nchivī ndóhó jín jā ndóho nū ndācá cā tūndóhó.

⁵ De jín ndācá yáhá cúu jā chíhi yā cuenta jā cúu ndá nū nchivī váha jā quívi nū ñuū nū tátúnī yā. Chi jā síquī ñuū ñúcuán cúu jā ndóho ndá nū. De jā sūcuán chíhi yā cuenta síquī nū, yáhá stéhēn nū ō jā váha Yāa cúu yā.

⁶ De suni íyó váha jā nasndóho yā nchivī jā sndóho ndá ndóhó.

⁷ De quívi jā nenda Jētohō ō Jesús, quívi ñúcuán sáhá Yāa Dios jā natátú ndá ndóhó jā ndóho, de saáni ndá nduhū. Chi jín ñuhūn quiji Jesús ichi andiví jín ndá ángel yā jā ndíso poder.

⁸ De cuāha yā castigo nū ndá nchivī jāa nduú ní jéhe jī tūhun cunī

jī nāsa Yāa cúu Yāa Dios, de nduú ní jétáhvī jī tūhun maá Jētohō ō Jesucristo jā scácu yā jī.

⁹ De nchivī ñúcuán chi ndoho jī ní cání, chi cujiyo jī nū maá Jētohō ō, de mā cúu quívi jī nū vī ndasí cúñáhnú yā jín poder yā.

¹⁰ Sūcuán sáhá yā quívi jā nenda yā jā vī cuñáhnú yā sáhá nchivī cándija jā yíhí ndahá yā. De sáhvi ndasí inī jī jā cunī jī nū yā. De suni sūcuán ndá ndóhó, chi nī ncandija nū tūhun jā ní nacani ndá nī nū nū.

¹¹ De jā ñúcuán cúu jā níní jícān táhvī ní jēhē ndá nū, jā ná cúu nū nchivī váha jā ní ncana yā ndóhó. De jín fuerza yā ná sáhá yā jín ndá nū jā squíncuu nū ndācá tiñu váha jā ní nchuhun inī nū jā sáhá nū síquī jā cándija nū.

¹² De sūcuán de cuñáhnú maá Jētohō ō Jesucristo sáhá nū, de suni cuñáhnú ndá maá nū sáhá yā. Chi Yāa Dios maá ó jín Jētohō ō Jesucristo, sūcuán cúu jā sáhá yā jā váha yóhó.

2

Tūhun maá tēe jā sáhá xēēn cuāchi

¹ Mitán de cāhān ní síquī jā nenda maá Jētohō ō Jesucristo jín jā ndutútú ó nū yā. Cāhān ndāhvī ndá nī jín ndá nū hermano,

² jā má cuāha nū tūhun jā sacā nuu cani inī nū, de ní mā cūnehén inī nū tú cāhān nchivī jā ja nī nquenda quívi jā nenda maá Jētohō ō. Mā cándija cuitī ndá nū vísó tú cāhān jī jā ní nīhīn jī iin tūhun síquī ñúcuán nū Espiritu, á iin tūhun jā ní ncāhān incā, á tú cachī jī jā ndá nduhū nī ntají iin carta jā cāhān sūcuán.

³ Mā cuāha cuitī nū tūhun jā stáhvī ní iin jī ndóhó. Chi jondē ncháha ca quenda quívi ñúcuán de xihna cā ndunīhin inī cuāhā nchivī nū yā, de quenda nijín maá tēe jā sáhá xēēn cuāchi, de tēe jā tānū táhvī cúu maá tēe ñúcuán.

⁴ Chi tēe jā jínī ūhvī Yāa Dios cúu dē, de nenda dē contra sīquī ndācá jā scúnaní jī yāa jī jín ndācá jā chíñúhún jī. De xēen cā sáhá dē, chi jondē cundeē dē inī templo Yāa Dios jā íyó Jerusalén, de cāhān dē jā maá dē cúu Yāa Dios.

⁵ ¿A náhán ndá nú tūhun yáhá? Chi súcuán nī ncāhān nī jín nú tá nī íyo nī jín nú.

⁶ De ja jínī ndá nú nā cuá cúu jā jāsī jāá ncháha ca quenda nijīn tēe ñúcuán, chi jondē tá quenda quívi maá dē.

⁷ Chi ja cúu yuhū ndācá cuāchi xēen inī ñayívi, sochi mitan chi íyó jā jāsī nūū, tácuā mā cāa ndasí cā cuāchi, chi jondē ná cújiyo maá jā jāsī nūū.

⁸ De sá de quenda nijīn maá tēe jā sáhá cuāchi xēen. De maá Jētohō ō Jesús cahnī yā tēe ñúcuán jín tāchī yūhú yā-ni, de jín jā jéndūtē yā tá nenda yā de stánū táhvī yā dē.

⁹ De jā quiji tēe xēen ñúcuán chi maá Satanás sáhá. De quiji dē jín cuāhā poder, de sáhá dē ndācá tiñu ñáhnú jā stáhvī dē, jā sáhvi inī nchivī cunī jī.

¹⁰ De jín ndācá tiñu néhén de stáhvī ndasí dē nchivī jā tñū táhvī, chi nduú ní ncúnī jī cuetáhvī jī tūhun ndāa jā cācu jī nícu.

¹¹ De jā ñúcuán cuāha Yāa Dios tūhun jā cuetáhvī jī tūhun jāá nduú ndāa cuitī, de candíja jī tūhun stáhvī ñúcuán.

¹² De súcuán de jēcundeē cuāchi sīquī ndihi jī jāá nduú ní ncándíja jī tūhun ndāa, chi sa tiñu néhén nī ncusiī inī jī jín.

Nchivī jā ní nacāji yā jā cācu jī

¹³ Sochi cánuú jā níni nacuetáhvī ndá nī nūū Yāa Dios jā sīquī ndá ndóhó jā cúu nú hermano jā mānī Jētohō ō jín. Chi jondē tá nī jēcōo ñayívi, de ja nī nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā scācu yā ndóhó. Chi sáhá Espiritu yā jā íyó ndoo íyó īi nū nūū yā, de candíja nú tūhun ndāa.

¹⁴ Chi jā ñúcuán nī ncana yā ndá nú jín tūhun jā scācu yā yóhó jā ní nacani ndá nī, tácuā quívi ndá nú nūū vīi cuñáhnú nú jín maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵ Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú hermano, de cunahán vāha nú tūhun jā ní ncutūha ndá nú nūū ndá nī, á jā ní ncāhān nī á jā ní ntee nī nūū carta cúu.

¹⁶ Maá Jētohō ō Jesucristo jín Tatá ó Yāa Dios nī ncundáhvī inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā coo sīi inī ō níi cáni, jín jā ñúhún inī ō ndācá jā vāha jā coo sīquī jā vāha inī yā jín ó.

¹⁷ De ná sáhá cā yā jā coo ndeē inī ánō ndá nú, de ná sáhá yā jā cuja nú cāhān nū ndācá tūhun vāha yā, jín jā sáhá nú ndācá tiñu vāha.

3

Jā ná cācān táhvī jī jēhē Pablo

¹ De íyó incā tūhun cánuú, hermano. Cācān táhvī ndá nú jēhē ndá nī, tácuā ñamā cūtē nuu tūhun maá Jētohō ō Yāa Dios, de cuetáhvī vāha nchivī, tá cúu nūū ní jetáhvī ndá máa nú.

² De suni cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe néhén jā stáhān ndá nduhū. Chi nsūū ndihi nchivī cúu jā cándíja tūhun yā.

³ Sochi maá Jētohō ō chi vāha squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, de sáhá yā jā cuja inī ndá nú jín tūhun yā, de coto yā ndá nú nūū jānēhén.

⁴ De cúcáhnú inī ndá nī sáhá maá Jētohō ō, jā cúu ndá nú jín tiñu jā ní ndacu nī nūū nū, de suni cucuu cā nū jín.

⁵ De ñúhún inī nī jā maá Jētohō ō stéhén cā yā nāsa coo manī cā nū jín yā jondē jín inī jín ánō nū, jín jā cuandeē inī nū tá cúu nūū ní nsáhá Cristo.

Jā cánuú satíñú ó

⁶ De ndácu ndá nī nūū ndá nú hermano, chi súcuán nī ndacu maá Jētohō ō Jesucristo, jā cujiyo nú nūū ndá hermano jā jica cúxí de nduú

jíca ndaā jì tá cúu nūū ní stéhēn ndá nī nūū nū.

⁷ Chì ja jíñī ndá nú nāsa cánuú ndacu nú ndá nduhū, chì nduú ní jíca cúxí ndá nī tá nī īyo nī jíñ nū.

⁸ De nī nduú ní nchájī ndá nī stāā nūū nī iin nú súcuán-ni, chì nī nchunáā nī. Chì sa nī nducú ndéé nī nī nsatíñú ndasí nī nduú ñuú, tácuā mā stáhān nī nī iin nú.

⁹ De vísō íyó derecho nī jā cācān nī nūū ndá nú nícu, sochì nduú ní jícān nī, chì súcuán nī nsáhā nī tácuā cuu nī iin ejemplo nūū nū nāsa sáhā ndá nú.

¹⁰ Chì tá nī īyo ndá nī jíñ nū, de nī ndacu nī tiñu yáhā nūū nū: Tú ní iin nchivī nduú cúñī jì satíñú jì, de suni mā cājí jì túsaá.

¹¹ Chì nī nīhīn ndá nī tūhun jā jíca cúxí sava nú, de nduú sátíñú nú, chì sa sīquī tiñu táhān nú nánducú nú.

¹² De ndácu ndá nī tiñu nūū ndá ndóhō jā sáhā súcuán, de sndíhvī inī nī ndá nú jā coo nañíí nú de satíñú nú, tácuā nīhīn nū jā cajī nū sīquī tiñu jā sáhā maá nú. Chì súcuán ndácu maá Jētohō ō Jesucristo tiñu.

¹³ Hermano, mā nūū inī ndá nú sáhā nú ndācá tiñu váha.

¹⁴ De tú ní iin jì nduú jétáhvī jì tūhun jā cāhān nī nūū carta yáhā, de cundēhé váha nú ní iin jì cúu, de mā quétáhān cā nū jíñ jì, tácuā cucanoō jì de nacani inī jì.

¹⁵ Sochì nsūū jā cunī ūhvī nū jì, chì sa cāhān nū jíñ jì tá cúu nūū cāhān nū jíñ ñanī nū jā ná sátíñú váha jì.

Bendición jā sándihí

¹⁶ De ñúhún inī nī jā maá Jētohō ō, Yāā jā jéhe tūhun ndéé tūhun sī inī, níní ná sáhā yā jā coo ndéé coo sī inī nū sīquī ndācá-ni, de coo yā jíñ ndá nú.

¹⁷ Nduhū Pablo, yáhā-ni cúu jā téé nī jíñ ndahá maá nī jā cāhān nī jā sáhā ndéé inī ndá nú. De súcuán jéhe nī firma nūū ndācá carta nī, tácuā cunī ndá nú jā carta maá nī cúu. Súcuán cáá letra nī.

¹⁸ De ñúhún inī nī jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhā cā yā jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi Yāa Dios jā scácu yóhó, jín Jētohō ō Jesucristo jā ñúhún inī ō jā cunī ō nū, nī ntajī yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

² De té nī carta yáhá cuēē nū nū Timoteo, chi cúu ndija nú tá cúu sēhe nī sīquī jā ní scándija nī ndóhó. De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī nū.

Jā má cándija ji ndācá tūhun stáhvī

³ Tá nī nquehen nī ichi jā quíhīn ni Macedonia, de nī ncāhān ndāhvī nī jín nú jā quendōo nú ñuū Efeso. De sunī súcuán cáhān nī jín nú mitan, tácu cáhān nīhin nú jín sava nchivī ñúcuán jā má stéhēn ji incā tūhun jāá nduú ndāa.

⁴ De mā cuétáhvī ji ndācá tūhun jā cúu maá cuento-nī, jín tūhun jā cáhān sīquī nása vāji ndācá tatā ō janahán. Chi ndá ñúcuán sáhá jā nahán nátúhún ji sīquī, de nduú jétíñú, de nduú sáhá jā cuja ji squíncuu ji nū Yāa Dios sīquī tūhun jā cándija ó.

⁵ De ndácu nī tiñu yáhá chi cúnī ni jā ná cundáhvī inī ji táhān ji sīquī jā íyó ndoo íyó ndāa ánō ji de cándija ndija ji yā.

⁶ Sochi sava nchivī chi nī jica yátá ji, de nī scuíta ji tūhun yā, chi nī nquívi ndá ji nū ndācá tūhun jāá nduú jétíñú.

⁷ Chi cúnī ji cuu ji maestro ley yā, de juni nduú jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā cáhān ji, jín nā cuá cúu jā stéhēn nīhin ji.

⁸ De jínī ō jā íyó vāha ley, de tū jícūhun inī ō nása jétíñú.

⁹ Chi cánuú jā sáhá ó cuenta jāá nduú ní jécōo nī iin ley jā sīquī nchivī ndāa, chi sa sīquī nchivī jāá nduú jétáhvī, jā nīhin inī, jā sáhá tiñu néhén, jā sáhá cuāchi, jāá nduú chíñúhún Yāa Dios de nī nduú cándija ley yā, jā jáhnī tatá jín naná, jín jā jáhnī ndiyi.

¹⁰ De sunī nī jécōo sīquī nchivī jā jica ndī, jín sīquī tēe jā sáhá ndī jín táhān yí, jín nchivī jā sácuihná incā nchivī, jín nchivī stáhvī, jín nchivī jā cáhān nīhin tūhun tūhún. De nī jécōo sīquī ndācá cā nchivī jā sáhá tiñu jāá nduú quétáhān jín tūhun yā jā stéhēn ndāa vāha.

¹¹ De tūhun yā ñúcuán cúu tūhun ñáhnú ndasí jā scácu Yāa Dios yóhó, de maá yā cúu Yāa ndetū ndasí. De nī ntetíñú yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

Jā nácuétáhvī Pablo sīquī jā ní ncundáhvī inī yā de

¹² De nácuétáhvī nī nū Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā ní jēhe fuerza inī ni, chi nī nacāji yā nduhū nī nsāhá yā jā cuu squíncuu nī, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun yā.

¹³ De súcuán nī nsāhá yā jín nī vísō nī ncāhān nāvāha nī sīquī yā jondē saá, de nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándija, de xēen nī nsāhá nī. De vísō súcuán de nī ncundáhvī inī yā nduhū, chi ncháha ca cándija nī yā jondē saá, de nduú ní jícūhun inī nī nā cuá cúu jā sáhá nī.

¹⁴ Súcuán nī nsāhá Jētohō ō jā váha ndasí jín nī. De nī nsāhá yā jā cándija nī jín jā cundáhvī inī ni táhān nī sīquī jā ní nquívi nī ndahá Cristo Jesús.

¹⁵ De ndāa ndija cúu tūhun yáhá, de cánuú jā cándija ndihi nchivī: Jā ní nquíji Cristo Jesús inī ñayívi tácu scácu yā nchivī íyó cuāchi. De nduhū cúu tēe jā víhī cā nī nsāhá cuāchi.

¹⁶ Sochinī ncundáhvī inī Yāa Dios nduhū, tácuá jín nduhū já víhí cā nī nsáhá cuāchi de stéhēn Jesucristo nāsa née cáhnú ndasí inī yā. De súcuán nī nsáhá yā já cúu nī iin ejemplo nū ndācá nchivī cándíja nū já cuáhān ō, tácuá nīhīn táhvī jī cutecū jī nūí cání.

¹⁷ Tú súcuán de nūí cání ná cáhān yíñuhún ó já víi ndasí cúñáhnú maá Yāa já cúu Rey síquī ndihí, já tēcū nūí cání, jáá nduú náa cuití. De nduú cúu cunī ō nūū yā mitan, de mátuhún-ni yā íyó, de ndíchí yā. Amén.

¹⁸ Tá cúu sēhe nī cúu nú Timoteo, de tiñu yáhá ndácu nī nūū nū, já nducú ndéé nú síquī tiñu váha. De candíja nīhin nú, de coo ndaā ánō nū. Chi jondē saá ja nī ncāhān ndá hermano jín tūhun Yāa Dios já súcuán cundiso nú tiñu.

¹⁹ Chi sava nchivī nduú cā íyó ndāā ánō jī nūū yā, de nī snāā jī tūhun cándíja jī.

²⁰ De Himeneo jín Alejandro cúu ūū tēe já ní nsáhá súcuán. De ja nī nsíāā nī dē já quívi dē ndahá Satanás, já sndóho jī dē, tácuá jín tūndóhó ñúcuán de cutūha dē já má cáhān nāvāha cā dē síquī Yāa Dios.

2

Síquī nāsa cācān táhvī ō

¹ Túsaá de xihna cā ndácu nī já cācān táhvī nū jēhē ndivīi nchivī. De cāhān ndáhvī nū jēhē jī, de cācān nū ná cuá cúu já jīni ñuhún jī, de nacuetáhvī nú nūū yā já síquī ndá jī.

² De cācān táhvī nū jēhē ndá tēe cúñáhnú jín já ndácu tiñu, tácuá sáhá dē já cuu cundeē vāha ó de nduú ná tūndóhó coo síquī ō, de cuu chíñuhún vāha ó Yāa Dios de sáhá yíñuhún ó jín ndācá-ni.

³ Chi yáhá cúu já vāha já jétahān inī Yāa Dios, Yāa já scácu yóhó.

⁴ Chi maá yā cúnī yā scácu yā ndācá nchivī de cunī jī nāsa íyó tūhun ndāā yā.

⁵ Chi íyó iin-ni Yāa Dios, de suni íyó iin-ni Yāa já cáhān jín Yāa Dios jēhē nchivī. De Yāa ñúcuán cúu maá Jesucristo já ní nduu tēe.

⁶ De nī nsōcō yā maá yā nī jīhī yā já ní nchunáā yā cuāchi ndihí ó. De tá nī nguenda maá quívi ñúcuán, de nī nquijéhe nchivī nácani jī tūhun ñúcuán.

⁷ De já síquī ñúcuán nī jani yā nduhū já cúu nī apóstol já nácani nī tūhun yā, tácuá stéhēn nī nūū nchivī ndācá nación jáá nduú jín tūhun yā, já ná cándíja jī tūhun ñúcuán de sáhá jī tiñu ndāā. De síquī já cándíja nī Cristo de íyó ndāā já cáhān nī.

⁸ Túsaá de cúnī nī já ndācá-ni lugar ná cācān táhvī ndācá tēe, de nanee dē ndahá dē. De ná cóo ndoo ánō dē já má quítí inī dē de nī mā tétahán dē.

⁹ De saá-ni ndācá ñahan, ná cásí vāha ña maá ña tá cúu nūū cánuú, tácuá mā cóo tūhun canoō. De mā cúndihvī inī ña já sáhá víi ndasí ña xīnī ña, á já cuhun ña síquī oro á perla á sahma vāha cā.

¹⁰ Chi sa jín tiñu vāha já sáhá ña ná quéndōo víi ánō ña, tá cúu nūū cánuú sáhá ñahan ndoo ánō já sáhá ña tiñu Yāa Dios.

¹¹ De tá íyó ña jín nchivī já scuáha tūhun yā, de ná cúnini ña-ni de cuetáhvī ña.

¹² Chi nduú jēhe nī tūhun já stéhēn ñahan nūū nchivī ndútútú, nī já ndacu ña tiñu nūū tēe. Chi vāchi já cunini ña-ni.

¹³ Chi xihna cā Adán nī nsáhá yā, de sa dē nī nsáhá yā Eva.

¹⁴ De nduú ní stáhvī tāchī cúñáhnú Adán, chí sa ñasíhí dē nī stáhvī, de nī nsáhá ña cuāchi.

¹⁵ De já scácu ndá ña sēhe de coo vāha ña, de tú quéndōo ña jín tūhun cándíja ña yā, jín já cundáhvī inī ña táhān ña, jín já coo ndoo ánō ña, jín já sáhá yíñuhún ña.

3

Nāsa cánuú coo ndá tēe já ndíso tíñu nūū nchivī cándíja

¹ Ndāā cúu tūhun yáhá: Tú iin tēe cūnī dē cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándíja, de vāha tíñu ndúcú dē sáhá dē.

² Túsāá de tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, cánuú jā má cōó ni iin jā nīhīn nchivī cuāchi sīquī dē. De ná cōo iin-ni ñasíhí dē, de cájī coo inī dē, de ndito coo xīnī dē, de sáhá yíñúhún dē. De cánuú jā níní cuāha núú dē vehe nūū nchivī jīcá, de níní stéhēn vāha dē tūhun yā.

³ De mā cūú dē tēe jīnī, de mā tétáhán dē, de mā ndíyo inī dē xūhún. Chi sa coo vāha inī dē, de coo vitá inī dē, de mā cútóó dē xūhún.

⁴ De cánuú jā ndacu vāha dē tíñu inī vehe dē, de sáhá dē jā ná squíncuu vāha sēhe dē de coo yíñúhún jī nūū dē.

⁵ Chi tú iin tēe nduú jīnī dē ndacu vāha dē tíñu inī vehe dē, ¿de nāsa cuu cundiso tíñú dē nūū nchivī cándíja nūū Yāā Dios?

⁶ Túsāá de tēe jā cundiso tíñú nūū nchivī cándíja, mā cūú cuu iin tēe jā cáta nī ncandíja, chi sanaā de sáhá vīxī dē maá dē, de iin-ni cuāchi cundeē sīquī dē jīnī tächī cúñáhnú.

⁷ De cánuú jā cuu dē tēe jā suni jondē nchivī jáá nduú cándíja, cuetúhún jī dē, tácuā mā nīhīn jī cuāchi sīquī dē, de mā cúndéē tächī cúñáhnú jīnī dē.

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā chíndeé nchivī cándíja

⁸ De saá-ni ndá tēe jā cuiñi dē chindeé dē nchivī cándíja, cánuú jā coo yíñúhún dē, de squíncuu dē jīnī tūhun cáhán dē. De mā cūú dē tēe jīnī, de nī mā ndíyo inī dē xūhún.

⁹ De ná cuiñi nīhīn dē jīnī tūhun cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán, de ná cōo ndoo ánō dē.

¹⁰ De cánuú jā xihna cā coto túnī nū dē, de tú nī jīnī nū jáá nduú nā cuāchi dē, núcuán de cuu cuiñi dē jā chindeé dē nchivī cándíja.

¹¹ De saá-ni ñasíhí ndá dē, cánuú coo yíñúhún ña, de mā sátúhún ña,

de cájī coo inī ña, de squíncuu vāha ña ndācá-ni tíñu.

¹² De ndá tēe jā chíndeé nchivī cándíja, ná cōo iin-ni ñasíhí dē, de ná ndácu vāha dē tíñu nūū sēhe dē jīnī ndá nchivī vehe dē.

¹³ Chi ndācá tēe jā chíndeé vāha nchivī cándíja, quéndōo yíñúhún dē nūū nchivī, de nīhīn dē modo jā cájī cā nācani dē tūhun Cristo Jesús jā cándíja ó.

Tūhun yuhū yā jā cándíja ó

¹⁴ De vísō ñúhún inī nī jā cuēē ñamā nī nacunī táhán ó, sochi tēe nī tūhun yáhá cuēē nūū nū,

¹⁵ tácuā tú cucuéé nī, de ja jīnī nū nāsa cánuú sáhá vāha nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios. Chi ndá máá jī cúu nchivī cándíja nūū Yāā Dios, Yāā tēcū. De maá jī sáhá jā íyó cutú tūhun ndāā, chi íñí nīhīn jī jīnī.

¹⁶ De jāndāā ndíja chi ñáhnú ndasí cúu tūhun yáhá jā cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán:

Yāā Dios nī stéhēn yā maá yā jā ní nduu yā tēe,

de Espíritu Santo nī stéhēn jā íyó ndāā tíñu jā ní nsáhá yā,

de ndá ángel andiví nī jīnī tíñu jā ní nsáhá yā.

De nī jītē nuu tūhun yā nūū nchivī ndācá nación,

de nī ncandíja nchivī ní ñayiví nūū yā,

de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

4

Sīquī nchivī jā caca yátá nūū tūhun cándíja ó

¹ De cájī stéhēn Espíritu Yāā Dios jā ndá quiví jā cuándihi de coo sava nchivī jā caca yátá jī nūū tūhun cándíja ó. De cuetáhiví jī ndācá jā cáhán tūhun stáhiví jīnī tūhun jā ní stéhēn tächī.

² Chi cunini jī tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhiví-ni, jáá nduú cáhán ndāā ndá dē. Chi tēe núcuán nī jija ndasí inī dē jīnī tūhun stáhiví, de nduú cā sáhá jīnī ánō dē jā nacani inī dē.

³ De cāhān ndá dē jā cuāchi cúu jā coo ñasíhí tēe, de saá-ni tú caji nchiví sava ndeyu. De ndeyu ñúcuán chi ní nsāhá Yāa Dios jā cuu nchiví cándíja jā jíní tūhun ndāa, tácuca caji ji de nacuetáhví ji nūū yā.

⁴ Chi ndihi jā ní nsāhá Yāa Dios, chi íyó vāha, de mā squéne yichí ō ní iin, chi sa nacuetáhví ó de caji ō.

⁵ Chi jín jā cáhvi ó tūhun Yāa Dios jín jā nacuetáhví ó nūū yā, de íyó ndoo ndihi-ni.

Tēe jā sátiñú vāha nūū Jesucristo

⁶ De tú stéhēn nū tūhun yáhá nūū ndá hermano, túsaá de cuu nú tēe jā sátiñú vāha nūū Jesucristo, de cuja nú jín tūhun vāha yā jā cándíja nú, chi ní ncutūha nú de níquín nū.

⁷ Sochi mā quívi nduū nū jín ndá tūhun jā cúu cuento-ni jā jání cāhá iní nchiví. Chi níni scuáha nú nāsa chíñúhún vāha nú Yāa Dios.

⁸ Chi jā scuáha ó ejercicio jā coo ndacuí yiqui cúñu ó, jacū-ni níhín tiñú. Sochi jā scuáha ó nāsa cánuú jā sáhá vāha ó nūū yā, ñúcuán cúu jā vāha níhín tiñú síquí ndācá-ni, jā cúu vida yáhá jín vida jā quiji.

⁹ De ndāa ndija cúu tūhun yáhá, de jā cánuú cándíja ndihi nchiví cúu.

¹⁰ De jā síquí yáhá cúu jā sátiñú níhín ó síquí tūhun yā, de ndóho ó jā cāhān nāvāha ji nūū ō. Chi ñúhún iní ō jā cuní ō nūū maá Yāa Dios, Yāa técū. De maá yā cúu jā scácu ndācá nchiví, de nchiví cándíja tūhun jā cúndáhví iní yā ji, maá ji cúu jā scácu yā.

¹¹ Ndācá tūhun yáhá cánuú jā ndacu nú nūū ji de stéhēn nū.

¹² Mā cuáha nú tūhun jā cujéhe iní ní iin ji nūū nū síquí jā suchí nú. Chi sa cuu nú iin ejemplo nūū nchiví cándíja, jā cuní ji nāsa vāha cāhān nū, nāsa vāha sáhá nú, nāsa cúndáhví iní nū táhán nú, nāsa cándíja nú, nāsa íyó ndoo ánō nū.

¹³ De juni cúcuéé ní jā cuéé ní, de cundihví iní nū jā cāhvi nú tutú īi nūū ndá hermano jā ndútútú, jín

jā sndihví iní nū ji, jín jā stéhēn nū nūū ji.

¹⁴ Mā cúhuun iní nū jín tāhví jā ní jēhe Yāa Dios nūū nū jā nācani nū tūhun yā. Chi ndá tēe ñáhnú jā ndíso tiñú nūū nchiví cándíja, ní ntee dē ndahá dē xīnī nū, de ní nsāhá Yāa Dios jā ní ncāhān dē jā súcuán cundiso tiñú nū.

¹⁵ Túsaá de cucuu nú jín ndá tiñu yáhá, de cundihví iní nū jín, tácuca cuní ndá nchiví jā vāha jija nú cuāhān nū jín.

¹⁶ Coto nú maá nú jā caca ndāa nū jín jā stéhēn vāha nú tūhun yā, de cuiñi níhín nū jín ndihi. Chi tú súcuán sáhá nú de quendōo vāha ánō maá nú jín nchiví jā chuhun iní tūhun jā cāhān nū.

5

Nāsa sáhá vāha ó jín nchiví cándíja

¹ Mā cāhān xēēn nū nūū ndá tēe ñáhnú, chi sa cāhān vāha nú jín dē jā má stíví dē, tá cúu nūū cāhān nū jín tatá nú. De ndācá tēe suchí, suni cāhān vāha nú jín dē tá cúu nūū cāhān nū jín ñanī nū.

² De saá-ni cāhān nū jín ndá ñahan ñáhnú, tá cúu naná nú. De saá-ni jín ndá ñahan suchí, suni cāhān nū jín ña tá cúu cuāha nú, de yíñúhún natúhún nū jín ña.

³ De nchiví cándíja ná cuáha ji jā jíní ñúhún ndá ñahan jā ní nguendōo ndáhví, de tú ní nguendōo ndáhví ndija ña jāa nduú nā nchiví jito ña.

⁴ Chi iin ñahan jā ní nguendōo ndáhví, tú íyó sēhe ña á sēhe ñaní ña jā jávāha, de ná cóto maá ji ña. Chi cánuú cutūha ji jā xihna cā nūū nchiví vehe ji squíncuu ji coto ji. De ná nácoto ji naná ji tatá ji síquí jā ní jito ndá ña ji. Chi yáhá cúu tiñu vāha jā jétahān iní Yāa Dios.

⁵ Sochi iin ñahan jā ní nguendōo ndáhví ndija jā mátúhún-ni cā ña, ñúhún iní ña jā maá Yāa Dios coto

yā ña, de nduú jéncuñi ña jā jícān táhvi ña nduú ñuú.

⁶ Sochi tú ndíhvi iní ña sīquī jā cúsi iní maá ña-ni, ñúcuán de vísó técu ña, de modo ja nī jīhī ña.

⁷ Tiñu yáhá ndacu nú nū nchivī, tácu mā cōó cuāchi sīquī jī.

⁸ De tú iin nchivī nduú jító jī táhán vehe jī, de víhī cā nchivī iní vehe jī, túsaá de sáhá jī tiñu jāá nduú quétáhán jín tūhun cándíja ó, de cúu jī nchivī nēhén cā nsūú cā nchivī jāá nduú cándíja.

⁹ De ñahan viuda cuu quívi sívī ña nū lista nchivī jā chindeé ndá nú jín xūhún, de tú ja nī nguenda ña ūnī xico cuīyā, de tú nī íyo iin-ni yíi ña.

¹⁰ De suni cánuú jā cuu ña ñahan jā jétúhún nchivī ña jā vāha tiñu nī nsáhā ña, á jā ní scuáhnu vāha ña sēhe ña, jín jā ní jēhe núú ña vehe nū nchivī jīcā, jín jā ní nsáhā ña ndá tiñu lúli cā nū ndá hermano cándíja, jín jā ní nchindeé ña nchivī jā ndóho tūndóhó, jín jā ní nsáhā ña ndá cā tiñu vāha.

¹¹ Sochi ndá ñahan viuda suchí cā, mā squívi nú sívī ña nū lista. Chi sanaá de nducú ña jā cusí iní maá ña-ni, de mā cúndihvi cā iní ña sīquī Cristo, chi cuu iní ña cundeca tucu ña tēe.

¹² De súcuán coo cuāchi sīquī ña, chi nduú ní squíncuu ña jā ní nquee yuhú ña nū yā tá nī jēcōso sívī ña nū lista.

¹³ De suni caca nuu ña ndācā-ni vehe de quee cúxí ña. De nsūú maá-ni jā caca cúxí ña, chi suni jā sáhá túhún ña, de quívi nduú ña cāhān ña tūhun jāá nduú íyó vāha jā cāhān ña.

¹⁴ Jā ñúcuán cúni nī jā ndācā ñahan viuda suchí, ná núcundē ña jín tēe, de scuáhnu ña sēhe, de coto vāha ña vehe ña, tácu ndá nchivī cúu contra tūhun yā, mā cúu cāhān jī sīquī ña.

¹⁵ Chi sava ñahan viuda ja nī jica yátá ña de sáhá ña tiñu jā cúni Satanás.

¹⁶ De tú iin tēe á iin ñahan cándíja, de tú íyó iin ñahan viuda vehe jī, de ná coto maá jī ña. De mā cūndēe gasto ña sīquī grupo nchivī cándíja, tácu cuu cuāha vāha jī nū ndá ñahan viuda jāá nduú nā nchivī coto jī ña.

¹⁷ De ndá tēe ñáhnú jā jító nchivī cándíja, ná jícunáá doble yāhvi dē, de tēe jā ndíhvi cā iní jā stéhén dē de nácani vāha dē tūhun yā, maá dē cánuú cā jā nihín dē doble.

¹⁸ Chi cúu tá cúu nū cāhān tutū ī: Stīquī jā jáxin trigo, cánuú jā cuāha nú jā cajī tī. De suni cāhān: Tēe jā sátīñú tátū, cánuú jā quehen dē yāhvi dē, cáchī.

¹⁹ Mā cuétúhún nú de tú cāhān nchivī cuāchi sīquī iin tēe ñáhnú jā jító nchivī cándíja, de tú nduú íyó ū á ūnī testigo.

²⁰ Sochi tú sáhá nchivī cuāchi, de cánuú cuxeēn nū nū jī, cunī jín nú ndihi nchivī, tácu cuyūhú sava cā jī.

²¹ De cāhān nīhin nī jín nú, jínī maá Yāa Dios jín Jētohō ō Jesu-cristo jín ndá ángel yā jā ní nacāji yā: Squíncuu vāha nú tiñu yáhá, de mā sáhá nú cuenta nāsa cúu iin iin jī, chi inuú-ni sáhá ndāa nū sīquī ndihi jī-ni.

²² De mā cānī ñamā nū iin tēe jā cundiso tíñú dē nū nchivī cándíja, chi xihna cā coto túnī nū dē. Chi sanaá de stívī dē, de cuāchi dē suni cundēe sīquī maá nú jín dē. De coto má quívi nú tiñu nēhén.

²³ De sīquī jā sanúú sanúú-ni cúhū chījin nú, de mā cōhó cā nū maá-ni ndute, chi suni coho nú jacū vīno.

²⁴ Cuāchi sava nchivī chi ja íyó nijīn jondē ncháha ca quívi jī nū cundāa cuāchi jī. Sochi cuāchi sava cā jī chi cúcuéé cā de natū nahñī.

²⁵ De saá-ni ndācā tiñu vāha, chi íyó nijīn. De vísó ncháha ca natū tiñu vāha ñúcuán, de mā cúu coo yuhú ní cānī, chi natū.

6

¹ Ndācā nchivī jā cúu mozo, ná cóo yíñúhún vāha jī nūū patrón jī, tácuā mā cáhān nēhén nchivī sīquī Yāa Dios jíin sīquī tūhun yā jā stēhēn ō.

² De mozo jā yíhí nūū patrón cándíja, mā cānī inī jī jā jacū-ni sáhá yíñúhún jī nūū dē sīquī jā hermano cándíja cúu dē. Chi sa satíñú vāha cā jī nūū dē, chi tēe cándíja tēe mānī jī jíin cúu ndá tēe ñúcuán jā satíñú jī nūū. Tūhun yáhá stēhēn nū de sndíhvī inī nū jī.

Sīquī jā chiñúhún vāha ó yā de cusī inī ō jíin jā névāha ó-ni

³ De tú ní tēe stēhēn tūhun jāá nduú ndāā jāá nduú quétáhán jíin tūhun vāha ndāā maá Jētohō ō Jesucristo, jíin tūhun jā ní stēhēn Yāa Dios jā cándíja ó,

⁴ túsáa de maá-ni tēe vīxī tēe jāá nduú jíicūhun cuitī inī cúu dē. Chi tēe naā xīnī cúu dē, chi maá-ni jā cúnī dē tetáhán dē sīquī ndācā tūhun jā stēhēn ō. De ndācā ñúcuán sáhá jā cúcuásún inī, jíin jā tétáhán, jíin jā cáhān nāvāha, jíin jā jáni nēhén inī sīquī táhán,

⁵ jíin jā maá-ni jā stáhán táhán. Súcuán sáhá ndá tēe jā ní ndunaā xīnī, jāá nduú jíinī tūhun ndāā. De jáni inī ndá dē jā nīhīn dē cuāhā xūhún sīquī tūhun cándíja ó de jā ñúcuán stēhēn dē. De cujiyo nū nūū nchivī jā íyó súcuán.

⁶ De jāndāā chi vāha ndasí quéndōo ó de tú chíñúhún vāha ó yā, de tú cúsi inī ō jíin jā névāha ó-ni.

⁷ Chi ni iin ndatíñú nduú ní ncácu ó jíin ñayiví yáhá, de sunī mā cúū cuitī cōhōn jíin ni iin tá cuū ō.

⁸ De tú íyó jā cajī ō jā cusúcún ó, de ná cúsi inī ō jíin ñúcuán-ni.

⁹ Chi nchivī jā cúnī cucuicá, ñamā quívi jī cuāchi jā jito túnī tāchī jī. De quívi jī jíin cuāhā tiñu nēhén tiñu stívī jā ndíyo inī jī. De ndācā ñúcuán sáhá jā tívī nchivī de tánū táhvī jī.

¹⁰ Chi jā ndíyo inī ō xūhún, ñúcuán sáhá jā quíjéhé ndācā tiñu nēhén. De sava nchivī jā ndíyo inī xūhún, nī sndóo jī tūhun cándíja jī, de nī nīhīn jī cuāhā ndasí tündóhó.

Jā ná ndúcú ndéé ó sīquī tūhun cándíja ó

¹¹ Sochi ndóhó chi tēe satíñú nūū Yāa Dios cúu nú, de cunu nú nūū ndācā cuāchi yáhá. De cuniquīn nū tiñu ndāā, de chiñúhún vāha nú Yāa Dios, de cándíja vāha nú, de cundáhví inī nū táhán nú, de cuandeé inī nū, de cóo vitá inī nū.

¹² De nducú ndéé nú sīquī tūhun jā cándíja ó yā. De cuíñi nīhīn nú jíin tūhun jā ní nīhīn táhvī ō cutedū ō níí cání. Chi jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā ndóhó, de cájī nī ncāhān nū jā vāha cándíja nú yā, nī jinī jíinū cuāhā nchivī.

¹³ De cáhān nīhīn nī jíin nú, jíinī maá Yāa Dios, Yāa jā sáhá jā tēcū ndācā-ni, jíin Jesucristo, Yāa jā cájī nī ncāhān yā nī nacani yā tūhun vāha nūū Poncio Pilato.

¹⁴ Squíncuu vāha nú tiñu jā ndácu yā nūū nú, de mā stívī nú jā sáhá nú, tácuā mā cáhān nchivī cuāchi sīquī nū. De súcuán sáhá nú níí jondē nenda Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵ Chi nenda yā maá quívi jā ní jani Yāa Dios. De Yāa Dios chi mátúhún-ni yā cúu Yāa ndetū ndasí, de tíin yā ndihi poder. De cúu yā Rey nūū ndācā rey, jíin Jētohō nūū ndācā jētohō.

¹⁶ De mátúhún-ni yā cúu jā íyó níí cání. De ndéé yā iin lugar nūū jéndūtē ndasí, nūū má cúū quívi ó. De ní iin nchivī ñayiví yáhá nduú ní jíinī cuitī jī nūū yā, de ní mā cúū cunī jī nūū yā. De níí cání ná cóo yíñúhún ó nūū yā, chi tíin maá yā poder níí cání. Amén.

¹⁷ De cáhān nū jíin nchivī jā cuicá ndatíñú ñayiví yáhá, jā má cúvixī jī. De mā cútóo jī xūhún jī, chi ñamā naā. Chi sa ná cándíja jī jā cóo vāha jī sáhá Yāa Dios, Yāa tēcū, chi maá

yā jéhe cuāhā yā ndācá-ni jā cúsi inī
ō jín.

¹⁸ De ndacu nú tiñu nūū jī jā ná
sáhá váha jī, chí jā sáhá jī ndācá tiñu
váha, ñúcuán cúu jā sáhá cuicá ndija
jī maá jī. De ná cúu jī nchivī váha inī
jā cuāha jī jā cuu táhán jī.

¹⁹ De súcuán de scáyā jī cuāhā
tiñu váha jā coo cuicá jī nūū yā ní
tiempo jā quiji. De nīhīn táhvī jī jā
cutecū jī ní cání.

*Tiñu sándihí jā ndācu Pablo nūū
Timoteo*

²⁰ De ndóhó Timoteo, coto nú
ndācá tiñu jā ní nchihi yā ndahá
nú. De mā quívi nduū nū jín ndācá
tūhun cāhá-ni, cuenta ñayíví yáhá,
jín ndācá tūhun stáhvī jā cāhān ndá
jī jā tūhun ndíhí tūhun ndāā cúu.

²¹ Chi sava nchivī jā níquín ndācá
tūhun yáhá, nī jica yátá jī nī sndóo
jī tūhun cándíja jī yā. De ñúhún inī
ni jā Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha
ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi sūcuán nī jētahān inī Yāa Dios nī ntají yā nduhū jā nācani nī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā cutecū ō nī cání sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

² De tée nī carta yáhá cuēē nū nū Timoteo, chi cúu nú tá cúu sēhe nī jā mānī nī jīn. De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jīn Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvi inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā nācani dē tūhun Cristo

³ Nīnī nduú náā inī nī cācān táhvi nī jēhē nū nū Yāa Dios nduú ñuú, de nācuetáhvī nī nū yā jā sīquī nū. Chi nū maá yā sātīñú nī, de cúu nū ní nsáhá ndācá tatā nī, de íyó ndoo ánō nī nū yā.

⁴ De núcūhun inī nī jā ní jacu nú tá nī nquee nī cuāhān nī. De cúu inī nī jā nacunī táhán ó, tácu cusiī ndasi inī nī.

⁵ De núcūhun inī nī jā cándíja váha ndíja nú Cristo, tá cúu nū xihna cā nī ncandíja naná ñáhnú nú Loida, jīn naná nú Eunice. De jáni ndíja inī nī jā suni sūcuán cándíja maá nú mitan.

⁶ De jā ñúcuán násndíhvi inī nī ndóhó jā cundíhvi cā inī nū jīn táhvi jā ní jēhe Yāa Dios nū nū jā nācani nú tūhun yā. De táhvi ñúcuán nī nīhīn nū tá nī ntee nī ndahá nī xīnī nū.

⁷ Chi Espíritu jā ní jēhe Yāa Dios nū ō, nduú sáhá jā cuyuhú ó, chi sa sáhá jā íyó fuerza inī ō, jīn jā cundáhvi inī ō táhán ó, jīn jā íyó ndito xīnī ō.

⁸ Túsaá de mā cúcanoō nū naçani nū tūhun maá Jētohō ō. De suni mā cúcanoō nū sīquī maá nī jā yíhí nī

vecāa jā sīquī tūhun yā. Chi sa cuāha nú tūhun jā ndoho nú jīn nī sīquī jā nācani ó tūhun jā scácu yā yóhó, tú nāsa jēhe Yāa Dios fuerza inī ō.

⁹ Chi nī scácu yā yóhó, de nī ncana yā yóhó jā coo ndoo ánō ō jā sātīñú ō nū yā. De nduú ní ncána yā yóhó sīquī jā ní nsáhá váha ó, chi sīquī jā ní jani inī maá yā jā cundáhvi inī yā yóhó sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayívi, de ja cundáhvi inī yā yóhó.

¹⁰ De mitan jā ní nquiji Jesu-cristo, Yāa jā scácu yóhó, de nī stéhēn cājí Yāa Dios jā cundáhvi inī yā yóhó. Chi maá Cristo nī snāa yā poder cuēhē jáhni yóhó, chi jīn tūhun jā scácu yā yóhó nī stéhēn cājí yā nū ō jā cutecū ō nī cání chi mā tánū táhvi ō.

¹¹ De nī jani Yāa Dios nduhū jā nācani nī tūhun ñúcuán, de nī ntají yā nduhū jā cúu ní apóstol jā stéhēn nī nū nchivī ndācá nación jáa nduú jīnī tūhun yā.

¹² De sīquī ñúcuán cúu jā ndóhó nī ndācá tūndóhó yáhá jā yíhí nī vecāa. Sochi nduú cúcanoō nī, chi jīnī nī nāsa Yāa cúu Yāa jā cándíja nī, de cúcáhnú inī nī jā cuu coto yā tiñu jā ní nchihi yā ndahá nī, jondē mitan de jondē quívi jā nenda yā.

¹³ De cuiñi nīhin nú jīn ndācá tūhun yā chi stéhēn ndāa, suu tūhun jā ní stéhēn nī nū nū. De caca nú jīn tūhun cándíja ó, de cundáhvi inī nū táhán nú sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

¹⁴ De coto nú ndācá tiñu váha jā ní nchihi yā ndahá nú, sáhá poder maá Espíritu Santo jā ndēe inī ō.

¹⁵ Ja jīnī nū jā ndācá nchivī jā íyó Asia ní sndóo ji nduhū. De ūu ji cúu Figelo jīn Hermógenes.

¹⁶ De jícān táhvi nī jā cundáhvi inī Jētohō ō nchivī vehe Onesíforo, chi cuāhā vuelta nī nanihīn inī nī nī nsáhá dē, de nduú ní ncúcanoō dē sīquī nī jā yíhí nī vecāa.

¹⁷ Chi sa tá nī nquiji dē Roma, de nī nanducú vāha dē nduhū jondē nī nanihīn dē nduhū.

¹⁸ De jícān táhvi nī jā maá Jētohō ō ná cúndáhvi inī yā dē quīvī jā nenda yā. De suni ja jínī vāha nú nāsa nī nchindeé ndasí dē nduhū tá nī Iyo nī űnuū Efeso.

2

Jā cúu ó tá cúu soldado vāha nūū Jesucristo

¹ Túsaá de ndóhó, sēhe mánī, coo fuerza inī nū sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús de sáhá yā jā vāha ndóhó.

² De ndācá tūhun jā ní jini nú nī ncāhān ni, nī jínī jínūū nchivī cuāhā, tūhun űnúcuān nastéhēn nū nūū ndá tēe jā squíncuu vāha, tácuā suni cuu stéhēn tucu maá dē nūū sava cā ji.

³ De ndóhó cuandee inī nū jā cunī nū tūndóhó, chí cúu nú modo iin soldado vāha nūū Jesucristo.

⁴ Ni iin soldado jā íñī nūū guerra, nduú sátéñú dē maá dē jín tiñu maá dē, chí cánuú jā sáhá dē maá-ni tiñu jā ndācu tēe jā tátunī nūū dē.

⁵ De suni súcuan tēe casíquí de-
porte, mā nihīn dē premio de tú mā cúndihvi inī dē jā casíquí vāha dē tá cúu nūū cánuú casíquí dē.

⁶ De saá-ni tēe jā sátíñú vāha űnuhun, maá dē cúu jā xihna cā nihīn jā jéhe itū.

⁷ Nacani inī nū sīquī jā cáhān ni, de maá Jētohō ō sáhá yā jā jīcūhun inī nū sīquī ndihī.

⁸ De cuhun ndasí inī nū Jesu-
cristo, Yāā jā ní nquiji chíjin tatā rey David, de nī natecū yā mähñú ndīyi, tá cúu nūū cáhān tūhun yā jā nācani nī jā scācu yā yóhó.

⁹ De jā sīquī tūhun űnúcuān ndóhó nī tūndóhó, de jondē nī juhñī ndá ji nduhū jā yíhí nī vecāa, modo iin tēe jā ní nsáhá cuāchi xēēn. Sochi tūhun Yāā Dios chí mā cúu cuhñī ji jā má cútē nuu.

¹⁰ Túsaá de jéndeé inī ni jínī ni ndācá tūndóhó yáhá sīquī jā cúndáhvi inī ni nchivī jā ní nacāji yā, tácuā suni cácu maá ji jā quívi ji ndahá Cristo Jesús, de quihñi ji nūū cuñáhnú ji ní cání.

¹¹ Chi ndāā cáhān tūhun yáhá: Vísō ná cúu ō jā sīquī yā, de suni cutecū ō jín yā,

¹² de tú cuandee inī ō ndoho ó, de suni ndacu ó tiñu jín yā.

De tú mā cuetúhún ó yā, de suni mā cuetúhún yā yóhó.

¹³ De vísō nduú squíncuu vāha ó, de maá yā chí nínī squíncuu yā, chí nduú cúu sáhá falta yā, chí squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

Tēe jā sátíñú vāha jā squíncuu jín tūhun yā

¹⁴ Tūhun yáhá nasndíhvi inī nū nchivī, de cáhān nihīn nú jín ji, cunī maá Jētohō ō, jā má tétáhān ji sīquī ndācá tūhun jā cáhān cáhā-ni. Chí nduú jétíñú cuitī, chí sa stívī nchivī jā níni.

¹⁵ De nducú ndee nú jā cuetúhún Yāā Dios ndóhó, jā cúu nú tēe sátíñú vāha jā squíncuu jín tūhun yā, tácuā mā cúcanoō nū nūū yā sīquī ni iin, chí vāha nacani nú tūhun ndāā yā.

¹⁶ De mā quívi nduú nū jín ndācá tūhun cáhā-ni űnayiví yáhá, chí suu sáhá jā ndúcuahā cā tiñu néhén jā quívi ndá nchivī jā cáhān.

¹⁷ De ndācá tūhun jā stéhēn ji chí cúu tá cúu iin ndíhyi xēēn jā ndúxeēn cā cuāhān. De Himeneo jín Fileto cúu ūū tēe jā sáhá súcuan.

¹⁸ Chí ndúū tēe űnúcuān nī jica yátá dē nūū tūhun ndāā, de cáhān dē jā ja nī natecū ndīyi. De súcuan sáca nuu dē xīnī sava nchivī cándíja.

¹⁹ Sochi Yāā Dios nī jani yā nchivī maá yā, de íyó cutú íyó nihīn ji jā má cācá yátá ji, tá cúu nūū yósō nūū tutū īi: Ja jínī Jētohō ō Yāā Dios ndācá nchivī jā yíhí ndahá yā. De suni cáhān: Ndācá nchivī jā nācunehen sívī Cristo, ná cújiyo ji nūū tiñu néhén, cáchī.

²⁰ De inī iin vehe cáhnú íyó cuāhā cōhō, de nsūú maá-ni cōhō oro jín cōhō plata, chí suni cōhō ñutun jín cōhō ñuhun. De íyó já fino de íyó já corriente.

²¹ De tú iin nchivī sáhá ndoo ji maá ji já quee ji nūū ndācá tiñu nēhén, de cuu ji tá cúu iin cōhō fino. De coo ndoo coo ī ji nūū Jētohō ō, de nīhīn tiñú ji nāsa cúnī maá yā. De coo tūha ji já sáhá ji ndācá tiñu váha.

²² Túsáa de cunu nú nūū ndācá jáa nduú váha já ndíyo inī ndá tēe suchí. De cuniquīn nū tiñu ndāa, jín tūhun já cándija nú yā, jín tūhun cúndáhvī inī, jín tūhun já ndéē mānī jín táhán. De súcuan sáhá nú jondé jín ndācá nchivī ndoo ánō já nácunehen sívī maá Jētohō ō.

²³ De mā quívi nduū nū jín ndācá tūhun naā jáa nduú íyó cájī, chí ja jínī nū já suu sáhá já tétáhán nchivī.

²⁴ De iin mozo maá Jētohō ō, nduú váha já tétáhán dē, chí sa cánuú já coo váha inī dē jín ndācá nchivī. De ná cóo váha inī dē já stēhén dē, de ná cuándeé inī dē jín ji.

²⁵ De jín já vitá inī dē de canī ichí dē nchivī nīhin inī. Chí sanaā de nacani inī ji sáhá Yāa Dios, de jīcūhun inī ji nāsa íyó tūhun ndāa.

²⁶ De nducájī inī ji de cācu ji nūū tāchī cúñáhnú já ní ntiin ji, chí ní ncundeé jín ji já sáhá ji já cúnī maá.

3

Siquī nāsa coo nchivī nēhén ndá quívi já cuándihi

¹ De suni jīcūhun inī nū já ndá quívi cuándihi de quenda quívi já coo tūndóhó.

² Chí coo nchivī já chíñúhún maá, de ndíyo inī ji xūhún, de sáhá téyí ji maá ji, de sáhá vīxī ji maá ji. De cāhān nēhén ji sīquī Yāa Dios, de cunihin inī ji nūū tatá ji nūū naná ji, de mā nácuetáhvī ji, de mā chíñúhún ji Yāa Dios.

³ De ná cóo mānī ji jín táhán ji de ní mā cúndáhvī inī jí. De sáhá tūhún

ji, de mā cúu casī ji ndācá já ndíyo nēhén inī ji, de xēen ndasí coo ji, de quítī inī ji cunī ji ndācá tiñu váha.

⁴ De suni nastúu ji táhán ji, de mā cúyūhú ji sáhá ji cuāchi, de coo vīxī ndasí ji, de nducú ji já cusī inī maá ji-ni, de mā nducú ji já quívi ji nūū Yāa Dios.

⁵ De sáhá ji-ni já chíñúhún ji yā, de casī ji nūū poder yā já má sama ji modo ji. Mā quívi nduū nū jín nchivī já sáhá súcuan.

⁶ Chí sava tēe ñúcuán quívi dē vehe de stáhvī dē ndācá ñahan naā já íyó ndasí cuāchi. De ñamā quívi ndá ña jín ndācá tūhun jáa nduú íyó ndāa já cusī inī ña jín.

⁷ De vísó nínī scuáha ña nā-ni tūhun, de nduú cúu cuítī jīcūhun inī ña tūhun ndāa yā.

⁸ De tá cúu nūū ní nsáhá nduū tēe tásī Janes jín Jambres já ní iyo janahán, já ní nducú dē já casī dē nūū Moisés, suni súcuan sáhá ndá tēe ñúcuán, chí nducú dē já casī dē nūū tūhun ndāa. Chí coo naā jáa ntúnī ndá dē, chí mā cándija ndija dē tūhun cándija ō.

⁹ De mā quēé tiñu sáhá dē, chí cunī ndācá nchivī já tēe naā cúu dē, tá cúu nūū ní jínī nchivī já ní iyo naā nduū tēe ñúcuán já ní nducú casī nūū Moisés.

Tiñu sándihí já ndácu Pablo nūū Timoteo

¹⁰ Sochi ndóhó chí ja ní ncutūha váha nú nāsa stēhén ní, nāsa jīca ndāa ní, nāsa chúhun inī ní sáhá ní, nāsa cándija ní yā, nāsa nēe ní paciencia, nāsa cúndáhvī inī ní táhán ní, jín nāsa jéndeé inī ní.

¹¹ Chí ní jínī ūhvī nchivī nduhū, de ní ndoho ní tūndóhó. De jínī nū ndācá já ní ndoho ní ñuū Antioquía jín Iconio jín Listra. De jínī nū nāsa ní jínī ūhvī ji nduhū. Sochi maá Jētohō ō ní scácu yā nduhū nūū ndihī ñúcuán.

¹² Chí ndāa cúu já ndācá nchivī já ndíhvī inī ji já sátíñú váha ji nūū

Cristo Jesús, ndoho ji jā cunī ūhvī nchivī ji.

¹³ Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén jín nchivī stáhvi, chí sa víhí cā cu-cuu ji jín tiñu néhén, chí stáhvi ji nchivī de suni candíja maá ji tūhun stáhvi.

¹⁴ De ndóhó chí sa cuiñi nñhin nú jín jā ní ncutūha nú jín jā ní ncucáhnú vāha inī nū. Chí jínī nū nāsa nchivī cúu jā ní stéhēn nū nū.

¹⁵ Chí jondé tá lulí nú, de ja jínī nū nāsa cáhān tutū ī jā stéhēn nū nū nū nāsa candíja nú jā ní jñi Cristo Jesús jēhē nū tácuā cācu nū.

¹⁶ De ní tutū ī cúu tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios, de vāha nñhin tiñú jā stéhēn nū ō, jā cáhān nū ō, jā náchuhun ichí yóhó, jín jā scuáha yóhó jā caca ndāā ō,

¹⁷ tácuā ndá tēe jā sátiñú nū Yāa Dios, cuja inī dē de coo tūha vāha dē jā sáhá dē ndācá tiñu vāha.

4

¹ De cáhān ni jín nú, jín Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā quiiji de ndacu tiñu, de sáhá ndāā yā tiñu nchivī tēcū jín nchivī jā ní jñi.

² Cáhān nñhin nī jā nacani nú tūhun yā, de sndíhvī inī nū ji jā candíja ji. De níní sáhá nú súcuan á núne ji á víso nduú núne ji. De sáhá nú jā ná jícūhun inī ji, de cáhān nū nū ji, de cani ichí vāha nú ji, de jín cuāhā paciencia stéhēn nū nū ji.

³ Chí quiiji tiempo jā má cuetúhún cuitī nchivī tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha, chí sa cuetúhún ji tūhun jā cúsi inī maá ji, de nducú ji cuāhā maestro jā stéhēn nū ji maá-ni tūhun jā jētahān inī ji cunini ji.

⁴ De cujiyo ji nū tūhun ndāā, de cundihvī inī ji ndācá tūhun jā maá cuento-ni cúu.

⁵ Sochi ndóhó chí níní coo ndito inī nū, de cuandé inī nū jín tūndóhó, de cundihvī inī nū nacani nú tūhun jā scácu yā yóhó, de squincuu vāha nú jín tiñu yā jā sáhá nú.

⁶ De nduhū chí ja nī nsócō nī maá nī jā cuū nī, de ja cuācuñatin quīvī jā cuū nī.

⁷ De ja nī ncundee nī jā ní nducú ndée nī sīquī tiñu vāha, de ja nī jñu nī jica nī ñayiví yáhá, de nduú ní nsíāā nī tūhun cándíja nī yā.

⁸ De mitan ja íyó tūha premio jā nñhin nī sīquī jā ní jica ndāā nī. Chí maá Jētohō ō taji yā ñúcuán nū nī maá quīvī jā sáhá ndāā yā tiñu, chí maá yā cúu jā ndāā sándāā sīquī ndihi. De nsúu nū maá-ni nduhū taji yā, chí suni cuāha yā nū ndācá nchivī jā cúu inī ji jā ndiji yā chí mānī ji jín yā.

Jā cána Pablo jā quiiji Timoteo nū dē

⁹ Nducú ndée nú jā quiiji ñamā nū nū nī.

¹⁰ Chí Demas nī sndóo dē nduhū, chí ndíyo inī dē ndatiñú ñayiví yáhá, de cuāhān dē ñuū Tesalónica. De Crescente chí cuāhān de Galacia, de Tito cuāhān dē Dalmacia.

¹¹ De mátúhún-ni cā Lucas íyó jín nī. De tá quiiji nú, de cueca nú Marcos quiiji nú jín dē, chí vāha cuetíñú dē jā chindee dē nduhū jín tiñu yā.

¹² Tíquico nī ntají nī dē cuāhān dē ñuū Efeso.

¹³ De tá quiiji nú de cundahá nú cotón jā ní sndóo nī vehe Carpo ñuū Troas. De suni cundahá nú ndācá libro, de jā cánuú cā cúu ndācá tutū jā ní ntee maá nī.

¹⁴ Alejandro, tēe cúu herrero, xēēn ndasí nī nsáhá dē jín nī. De maá Jētohō ō nacūāha yā yāhvī dē jā súcuan nī nsáhá dē.

¹⁵ De coto nú maá nú nū dē, chí ndasí nī íyo dē contra sīquī tūhun jā stéhēn ō.

¹⁶ De tá nī íñi nī jā xíhna ñúhún nū justicia, de nduú nī iin tēe ní íñi jín nī, chí ndihi dē nī sndóo dē nduhū. De ñúhún inī nī jā Yāa Dios cune cáhnú inī yā nū ndá dē.

¹⁷ De víso súcuan de maá Jētohō ō nī nchindee yā nduhū, de nī jēhe yā fuerza inī nī, de súcuan nī nsínu nī

nī nacani ndihi nī tūhun jā scācu yā yóhó, nī jini nchivī ndá nación jāá nduú jínī tūhun yā. Súcuán nī scācu Jētohō ō nduhū nūū ndācā tēe xēēn.

¹⁸ De scācu cā yā nduhū nūū ndācā tiñu néhén, de coto yā nduhū jondē tá quīvi nī andiví nūū tátúnī yā. De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā níí cání. Amén.

Saludo jín bendición jā sándthí

¹⁹ De cachī nū jā sāhá ndeé inī Prisca jín Aquila, jín nchivī vehe Onesíforo, cáchī nī.

²⁰ Erasto nī nguendōo dē ñuū Corinto. De nī nguendōo Trófimo ñuū Mileto, de cúhū dē.

²¹ De cundihvī inī nū quiiji nú mitan ncháha ca quijéhe tiempo vījin. Sāhá ndeé inī nū, cáchī Eubulo jín Pudente jín Lino jín Claudia jín ndá cā hermano.

²² De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná cóo yā jín nú, de Yāa Dios sāhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TITO

¹ Maá nī cúu Pablo, mozo Yāa Dios jín apóstol Jesucristo, chi nī ntají Yāa Dios nduhū jā scándíja nī nchiví jā ní nacāji yā, tácuā jicūhun iní ji tūhun ndāā yā jā cándíja ó,

² de cuhun iní ji jā cutecū ji ní cání. Chi jondē ncháha ca jécōo ñayiví de ja nī nquee yuhú Yāa Dios jā cutecū ō, de íyó ndāā tūhun jā ní ncāhān yā.

³ De mitan jā ní nguenda tiempo jā ní jani yā, de stéhēn cāji yā tūhun yā nū ō. De nī ntetiñū yā nduhū nī ndacu yā tiñū jā nacani nī tūhun yā ñúcuán. Chi Yāa jā scácu yóhó cúu yā.

⁴ De tēe nī carta yáhá cuēē nū nū Tito, chi tá cúu sēhe nī cúu ndija nú sīquī jā inuú-ni cándíja ó yā. De ñúhún iní nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētoho ō Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó, ná sáhá cā yā jā vāha ndóhó, de cundáhví iní yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī iní nū.

Tiñū yā jā ní nsáhá Tito jondē isla Creta

⁵ De nī sndóo nī ndóhó jondē isla Creta, tácuā sáhá ndāā nū sīquī tiñū jā cúmaní cā cundaā, de cani nú ndācá tēe ñáhnú jā coto grupo nchiví cándíja ndācá ñuū, tá cúu nū ní ndacu nī tiñū nū nū.

⁶ De ndá tēe ñáhnú ñúcuán cánuú jā má cōo nī iin jā ñhīn nchiví cuāchi sīquī dē. De cánuú coo iin-ñi ñasíhí dē. De sēhe dē cánuú cuu ji sūchí cándíja, jā má ñhīn nchiví cuāchi sīquī ji jāá nduú sáhá vāha ji á jā ñhīn iní ji nū dē.

⁷ Chi ndá tēe cúñáhnú jā ndíso tiñū nū nchiví cándíja, cánuú caca ndāā dē chi ndíso tiñū dē sīquī tiñū Yāa Dios. De mā sáhá téyí dē maá dē, mā quítí ñamā iní dē, mā cūú dē

tēe jíní, mā cánāá dē, de mā ndíyo iní dē xūhún.

⁸ Chi sa cánuú jā ní nī cuāha núú dē vehe nū nchiví jicá, de ní nī sáhá dē tiñū vāha, de ndito coo xīnī dē, de cuu dē tēe ndāā, de coo ndoo ánō dē, de casí dē modo jā cūnī maá dē.

⁹ De cánuú jā cuiñi ñhīn dē jín tūhun ndāā jā ní scuāha dē, tácuā cuu sndíhví iní dē nchiví jín ndācá tūhun ndāā vāha, de suni cuu sáhá dē jā jicūhun iní nchiví jā cúu contra, de casí ji yuhú ji.

¹⁰ Chi íyó cuāhā nchiví ñhīn iní, de stéhēn ji incā modo jā jání naā iní maá ji de stáhví ji nchiví. De ndá táhán ó hebreo cúu jā víhí cā sáhá súcuán.

¹¹ De cánuú jā casí nū yuhú ndācá tēe ñúcuán, chi stéhēn ndá dē tūhun jāá nduú íyó vāha jā stéhēn dē, chi cūnī dē jā ñhīn dē xūhún sīquī. De súcuán sácā nuu dē xīnī ndíhi nchiví ndācá vehe.

¹² De iin tēe isla Creta jā nacani tūhun, nī ncāhān dē sīquī táhán ñuū dē: Ndá táhán ó nchiví Creta, chi maá-ni nchiví stáhví cúu ji, de tá sáhá quiti xēen sáhá ji, de maá-ni jā ndíhví iní ji cají cuāhā ji, de cúxí ji, cáchí dē.

¹³ De ndāā cúu tūhun jā ní ncāhān tēe ñúcuán. Jā ñúcuán cuxeēn nū nū ji, tácuā ná cándíja ndāā vāha ji.

¹⁴ De mā sáhá ji cuenta ndācá tūhun jā ní ntavā ndá táhán ó hebreo, jā maá cuento-ni cúu, de juni mā squíncuu ji tiñū jā ndácu ndá tēe jā ní nquee nū tūhun ndāā.

¹⁵ De nchiví jā ní ndundoo jāá ntúní, chi ndācá-ni íyó vāha íyó ndoo nū ji. Sochi nchiví nduú cándíja jāá nduú ní ndúndoo jāá ntúní, maá-ni jā jání iní ji jāá nduú íyó ndoo nduú íyó vāha ndācá jā jíní ji nū. Chi jondē jāá ntúní ji jín ánō ji íyó téhēn.

¹⁶ De víso cáhān ji jā jíní ji Yāa Dios, sochi jín tiñū jā sáhá ji de jíní ō jāá nduú. Chi nchiví nāvāha

nchivī nīhin inī cúu ji, de nduú cúu sáhá ji ni iin tiñu vāha.

2

Tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha

¹ De maá nú chi níni cāhān nū ndācá tūhun jā quétáhān jín tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

² De cāhān nū jín ndācá tēe ñáhnú jā ná cóo cáji inī dē, de sáhá yíñúhún dē, de ndito coo xīnī dē, de candíja nīhin dē tūhun jā cundáhvi inī yā dē, de cundáhvi inī dē táhān dē, de cuandee inī dē.

³ De saá-ni ndācá ñahan ñáhnú, ná sáhá yíñúhún ña, de mā sáhá tūhún ña, de mā jini ña. De ná stéhēn ña ndācá jā vāha.

⁴ De ná stéhēn ña nū ndá ñahan súchí jā coo manī ña jín yí ña jín sēhe ña.

⁵ De ndito coo xīnī ña, de coo ndoo ánō ña, de coto vāha ña tiñu vehe ña, de coo vāha inī ña, de cuetáhvi ña nū yí ña, tácu mā cāhān nēhēn nchivī sīquī tūhun Yāa Dios.

⁶ De suni súcuan sndíhvi inī nū ndācá tēe suchí jā ndito coo xīnī dē.

⁷ De ndóhó, cuo nú iin ejemplo nū dē jā sáhá nū ndācá tiñu vāha. De tá stéhēn nū nū dē de ndāā stéhēn nū de serio coo nū.

⁸ De ndāā vāha stéhēn nū, tácu mā cúu cāhān nchivī sīquī. De súcuan de cucanoō nchivī jā cúu contra, chi mā cúu cāhān ji ni iin cuāchi sīquī nū.

⁹ De cāhān nū jín nchivī jā cúu mozo jā ná cuetáhvi ji nū patrón ji, de ná sáhá ji ndācá tiñu jā jétahān inī dē, de mā cāhān ji tá ndacu dē tiñu nū ji.

¹⁰ De mā sácuihná ji ndatíñú dē, chi ná cúu ji nchivī ndāā ndija, tácu jín ndācá tiñu jā sáhá ji, de cunī ndācá nchivī jā vii ndasí cúu tūhun jā stéhēn sīquī Yāa Dios, Yāa jā scácu yóhó.

¹¹ Chi mitan ja nī stéhēn Yāa Dios nāsa sáhá yā jā vāha nchivī, chi cunī yā scácu yā ndihi nchivī ñayiví.

¹² De sīquī jā vāha inī yā jín ó, suu stéhēn nū ō jā siáā ō tiñu nēhēn jín ndācá jā ndiyo nēhēn inī ō. De ndito ná cóo xīnī ō inī ñayiví yáhá, de caca ndāā ō, de sáhá vāha ó jā cunī Yāa Dios.

¹³ De suni stéhēn nū ō jā cuhun inī ō jā quendōo ndetū ō tá quiiji maá quívi cāhnú jā nenda nijin Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí, suu Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó.

¹⁴ Chi nī nsócō yā maá yā jēhē ō, tácu scácu yā yóhó nū ndācá tiñu nēhēn, de sáhá ndoo ndihi yā ánō ō jā cuo ō nchivī maá yā, de cundihvi inī ō sáhá ó tiñu vāha.

¹⁵ Ndācá tūhun yáhá cánuú stéhēn nū, de sndíhvi inī nū ji, de cāhān nū nū ji, chi súcuan ndiso tiñú nū. De mā cuáha nú tūhun jā sáhá jēhe inī ni iin ji nū nū.

3

Nāsa cánuú sáhá nchivī cándíja

¹ De nasndíhvi inī nū ji jā cuetáhvi vāha ji nū ndá tēe cúñáhnú jín tēe ndiso tiñú ñuū. De ná squíncuu ji tiñu jā ndacu ndá dē, de coo ñamā inī ji sáhá ji ndācá tiñu vāha.

² De mā cāhān nēhēn ji sīquī ni iin nchivī, de cundee māni ji jín nchivī, de coo vāha inī ji, de coo vitá inī ji jín ndihi nchivī.

³ Chi maá ó suni nī ncuu ó nchivī naā jāá nduú ní jícūhun inī ō jondē saá, de nī ncunihin inī ō nū Yāa Dios. De nī ncandíja ó ndācá tūhun jāá nduú ndāā, de nī nsatíñú cāhá ó nū ndācá jā ní ndiyo nēhēn inī ō jín nū ndācá jā ní ncusi inī ō. De nī jica ó jín tiñu nēhēn jín tūhun cúcuásún inī. Chi nī nquiti inī nchivī nū ō, de nī nquiti inī ō nū ji.

⁴ Núcuan de Yāa Dios, Yāa jā scácu yóhó, nī stéhēn yā jā vāha inī yā de cundáhvi inī yā ndihi nchivī ñayiví.

⁵ De nī scácu yā yóhó, de nduú ná tiñu vāha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, chi sa sīquī jā ní ncundáhvi

inī yā yóhó. Chi nī naquete yā ánō ō, de súcuán nī nacacu jeé ó, de nī ndujeé ó nī nsáhá yā jín maá Espíritu Santo.

⁶ De nī nconuú ndasí Espíritu Santo inī ánō ō, já ní nsáhá Yāa Dios já jín Jesucristo, Yāa já scácu yóhó.

⁷ De súcuán nī sndáhvā yā cuāchi ó sīquī já vāha inī yā, de nīhīn táhvī ō cutecū ō níí cání, tá cúu nūū ñúhún inī ō.

⁸ Ndāa cúu tūhun yáhá, de cúnī nī já níí cāhān nīhin nú ndācá tūhun yáhá, tácuā nchivī cándíja Yāa Dios, ná cúndihvī inī jī cucuū jī jín tiñu váha. Chi íyó vāha ndācá yáhá, de nīhīn tiñú já quéndōo vāha ánō ndihi nchivī.

⁹ De mā quívi nduū nū jín ndācá tūhun naā, jín tūhun já cāhān sīquī nāsa vāji ndācá tatā ō, jín tūhun já sáhá já tétáhán jī sīquī ley Moisés. Chi maá-ni tūhun cāhá jáa nduú nīhīn tiñú cúu.

¹⁰ De tú íyó nchivī já sáhá já ndúsín inī nchivī cándíja, de cāhān nū nūū jī iin ūū vuelta, de tú mā chūhún inī jī, de tavā nū jī.

¹¹ Chi jínī nū já iin nchivī já sáhá súcuán, stívī ndasí jī chi jínī jī jáa nduú vāha sáhá jī, de já ñúcuán jícundeē cuāchi sīquī jī.

Jā cána Pablo já quiji Tito nūū dē

¹² De tá tají nī Artemas á Tíquico cuēē dē, sá de nducú ndéé nú quiji nū nūū ni ñuū Nicópolis, chi já nī ncundaā inī ni já ñúcuán cundeē ni tiempo vījin.

¹³ De cundihvī inī nū chindeé nú Zenas, tēe cúu abogado, de saá-ni Apolos. Chi cuāha nú já jínī ñúhún dē já quíhīn cā dē ichi nūū quíhīn dē. De coto nú já má cúmanī ni iin nūū dē.

¹⁴ De nchivī já íní jín ó, cánuú já cutūha jī sáhá jī ndācá tiñu váha, de chindeé jī nchivī já cúmanī nūū, tácuā mā cútecū cāhá jī.

¹⁵ Ndācá nchivī já íyó jín nī yáhá, cāhān jī já sáhá ndeé inī nū. De cachī nū já cāhān nī já sáhá ndeé inī nchivī jīñā já māmī ō jín sīquī já cándíja ó. De ñúhún inī ni já ná sáhá cā Yāa Dios já váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

Saludo jín bendición já sándhí

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON

¹ Maá nī cúu Pablo, de yíhí nī vecāa jā sīquī tūhun Cristo Jesús. De jín hermano ō Timoteo tēe nī carta yáhá cuēē nū nū Filemón. Chi cúu nú tēe jā íyó mǎnī ndūū ni jín, chi chindee nú jín nī sīquī tiñu Yāa Dios.

² De suni tēe nī carta yáhá nū ndá nchivī cándíja jā ndútútú inī vehe nú, de saá-ni nū hermana ō Apia, jín nū Arquipo, tēe jā chindee táhán jín ó sīquī tiñu jā ndúcú ndéé ó jín.

³ De ñúhún inī ndūū ni jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Tēe cundáhvī inī de cándíja váha cúu Filemón

⁴ De tá jícān táhvī ni nū Yāa Dios de nduú náa inī ni cācān táhvī ni jēhē nū, de níní nácuētáhvī ni nū yā jā sīquī nū.

⁵ Chi nīhīn ni tūhun jā váha cándíja nú jā cundáhvī inī Jētohō ō Jesús ndóhó, de cundáhvī inī nū ndācá nchivī jā yíhí ndahá Yāa Dios.

⁶ De jícān táhvī ni jā nchivī jā ní ncandíja sīquī jā cándíja maá nú, ná jícūhun váha cā inī ji sīquī ndācá jā váha jā sáhá yā yóhó jā jín Cristo Jesús.

⁷ Chi cúsiī ndasí inī ni de íyó ndeé inī ni, hermano, sīquī jā cundáhvī inī nū ndá nchivī cándíja. Chi maá nú nī nsáhá jā ní ndusiī inī ji.

Jā jícān Pablo iin favor jēhē Onésimo

⁸ Túsaá de cáhān ndáhvī nī jín nú, vísō cuu ndacu nī nū nū nása cánuú sáhá nú, chi cúu nī apóstol Cristo.

⁹ De nduú chi sa cáhān ndáhvī nī jín nú sīquī jā íyó mǎnī ō. De

cundáhvī inī nū nduhū sáhá nú jā cúnī ni, chi ja ñáhnú nī, de yíhí nī vecāa jā sīquī tūhun Cristo Jesús.

¹⁰ De cáhān ndáhvī nī jín nú jēhē mozo nū Onésimo jā ní jeen nú de nī jinu. De mitan de cúu ji tá cúu sēhe nī, chi nī scándíja nī ji inī vecāa yáhá.

¹¹ De jondē saá chi nduú ní ncúu ji mozo jā squíncuu nū nū, chi nī jinu ji. Sochi mitan chi váha satíñú ji nū nū jín nū ni.

¹² De natajī nī ji cuēē najeē ji nū nū. Túsaá de cáhān váha nú jín ji, de sáhá nú cuenta jā modo jā maá nī nī nguenda, chi ndasí mǎnī ni jín ji.

¹³ De cusī inī ni de tú cuu quendōo ji jín nī yáhá, tácuā cuetiñú nī ji lugar maá nú juni yíhí nī vecāa jā sīquī tūhun váha yā.

¹⁴ Sochi nduú cúnī ni sáhá nī súcuan, chi jondē cuāha maá nú tūhun. Chi nsūú jā sáhá fuerza ni ndóhó, chi sīquī jā váha inī nū de sáhá nú favor jín nī, tá cúu nū cúsiī inī maá nú.

¹⁵ Chi sanaā de jā sīquī yáhá cúu jā ní jinu ji nī ncujiyo ji nū nū jacū-ni tiempo, suu tácuā níní quendōo ji jín nú sáhá Yāa Dios.

¹⁶ De mitan chi nduú cā cúu ji iin mozo jā ní jeen nú, chi nī nduu ji iin jā váha cā, suu iin hermano jā mǎnī nū jín. De nduhū chi mǎnī ndasí nī jín ji, de nā oncā cúu maá nú jā má cōó mǎnī nū jín ji. Chi nsūú jā mǎnī nū jín iin tēe súcuan-ni, chi sīquī jā cúu ji iin hermano jā cándíja nū Jētohō ō.

¹⁷ De tú sáhá nú cuenta jā nduhū cúu táhán nú jā cándíja, túsaá de cáhān váha nú jín ji tá nenda ji nū nū, tá cúu nū cáhān nū jín nduhū.

¹⁸ Tú nā-ni falta nī nsáhá ji nū nū, á tú ndíta ji nū nū, de cācān nū de chunáá maá nī.

¹⁹ Nduhū Pablo, jín ndahá maá nī tēe nī yáhá jā maá nī nachunáá. Súcuan cáhān ní vísō cuu cáhān ní jā sa maá nú ndíta nū ni jā sáhá nú

jā cusiī inī ni sīquī jā ní scándíja nī
ndóhó de nī ncācu ánō nū.

²⁰ Tūsaá, hermano, sáhá nú favor
yáhá jíín nī sīquī jā cándíja nú Jētohō
ō. Sáhá nú jā ndusiī inī ni, sīquī jā
cúu nú hermano jā cándíja Cristo.

²¹ De tēe nī yáhá nūū nū, chi
cúndeé cúcáhnú inī ni jā cuetáhvi
nú, de jondē víhí cā sáhá nú nsūú
cā jā ní jícān ni.

²² De suni jícān ni jā sáhá tūha
nú nūū cundeē nī, chi ñúhún inī ni
jā quee nī yáhá de cuēē nī nūū nū
sáhá Yāa Díos sīquī jā jícān táhvī ndá
nú jēhē ni.

Saludo jíín bendición jā sándthí

²³ Epafras, tēe jā yíhí jíín nī vecāa
jā sīquī tūhun Cristo Jesús, cáhān dē
jā sáhá ndeé inī nū.

²⁴ De suni súcuán cáhān Marcos
jíín Aristarco jíín Demas jíín Lucas,
ndá tēe jā chíndeé táhān jíín nī sīquī
tiñu yā.

²⁵ De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Je-
sucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá
ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA CUAHAN NUU NCHIVI HEBREO

*Jā ní ntají Yāa Dios Sēhe yā nī
nacani yā tūhun*

¹ Quéhén vuelta de quéhén modo
nī ncāhān Yāa Dios jíin ndá tatā ō
jondē janahán, chí nī ntají yā ndá
tēe nī nacani tūhun yā.

² De mitan de tiempo jā cuándihi
yáhá de nī ntají yā maá Sēhe yā
nī nacani yā tūhun nū ō. De jíin
Sēhe yā cúu jā ní nsáhá yā ñayíví jíin
ndihi cā, de ndivíi jā íyó nī nchihi
yā ndahá Sēhe yā.

³ De Sēhe yā chí víi ndasí cúñáhnú
yā, tá cúu nū víi cúñáhnú maá
yā. De ndihi nása cúu maá yā jā
cúu yā Yāa Dios, suni súcuan cúu
Sēhe yā. De jíin poder tūhun jā ní
ncāhān Sēhe yā de íyó cutú ndihi-ni.
De nī nasáhá ndoo yā yóhó ndācá
cuāchi ó, de sá de nī jēcundeē yā
lado cuáhá mesa maá Yāa cúñáhnú
jondē andiví.

*Jā cúñáhnú cā Sēhe Yāa Dios nsūú
cā ndá ángel yā*

⁴ De nī nduñáhnú ndasí cā Sēhe yā
nsūú cā ndá ángel andiví, chí nī
nīhīn yā táhvī jā ndíso yā tiñu ñáhnú
ndasí cā nsūú cā jā ndíso ndá ángel.

⁵ Chí yósō nū tutū jā súcuan nī
ncāhān Yāa Dios jíin Sēhe yā, de
nsūú jíin ndá ángel yā:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsáhá ñáhnú nī
ndóhó jā cúu nī Tatá nú.

De suni nī ncāhān yā tūhun Sēhe yā,
de nsūú tūhun ndá ángel yā:

Maá nī cúu Tatá nū Sēhe nī,
de maá jíi cúu Sēhe nū nī.

⁶ De suni tá nī ntají yā Sēhe yā jā
cúñáhnú, nī nquiji inī ñayíví yáhá,
de nī ncāhān yā:

Ndihí ángel nī ná chíñúhún jíi Sēhe
nī.

⁷ De súcuan nī ncāhān yā tūhun ndá
ángel yā:

Tá cúu nū yíhí táchī, súcuan cúu jā
jíca ndá ángel nī sáhá nī,
de ndācá ñúcuán jā sátíñú nū nī, tá
cúu yáñuhūn cúu.

⁸ Sochi tūhun Sēhe yā chí sa cáhān
yā:

Maá nú cúu Yāa Dios, de tatúnī nū
nīí cání,

de jā tátúnī nū chí maá-ni tiñu ndāa
cúu.

⁹ Cúsíi inī nū jíin tiñu váha, de
nduú jétahān cuitī inī nū tiñu
néhén.

Jā ñúcuán cúu jā nduhū, Yāa Dios
maá nú, nī nsáhá nī

jā cúsi ndasí cā inī nū nsūú cā ndá
cā jā íyó andiví.

¹⁰ De suni cáhān yā:

Maá nú cúu Jētohō, de jondē xihna
ñúhún nī nsáhá nú jā ní jēcōo
ñayíví.

De andiví chí suni jā ní nsáhá maá
nú cúu.

¹¹ De ndá ñúcuán chí naā, sochi
maá nú chí ní cání íyó nú.

De ndá ñúcuán chí cutúhú tá cúu
nū cutúhú iin sahma,

¹² de nacahnū nū tá cúu nū
nátahnū iin sahma, de
nasāma nú ndá.

Sochi maá nú chí mā násāma cuitī
nū,

de quíví jā cutecū nū mā ndihí cuitī.

¹³ De súcuan nī ncāhān tucu yā jíin
Sēhe yā, de nsūú jíin ndá ángel yā:

Cundeē nū lado cuáhá nī nū
cuñáhnú nū,

de sáhá nī jā candeē nū poder
ndācá jā jíiní úhvī ndóhó.

Ncachí yā.

¹⁴ De ndá ángel yā chí mozo-ni cúu,
de tájí yā cuāhān jā chíndeē ndá
nchiví jā nīhīn táhvī jā scácu yā.

2

*Jā má cúhuun inī ō jíin tūhun jā
scácu yā yóhó*

¹ Túsaá de cánú jā váha cā
chuhun inī ō ndācá tūhun yā jā

ní jini ó, chi tú nduú de sanaa de scuíta ó.

² Chi jondé janahán nī jetíñú yā ndá ángel yā nī ncachī tūhun tūhun yā, de nī jini nchivī jā íyó ndāā. De nchivī nīhin inī jín nchivī jāá nduú ní ncándija tūhun ñúcuán, vātu-ni nī nīhīn ji castigo.

³ De tú súcuán nī ncuu, de yóhó, ¿nása cācu ó de tú mā chūhún inī ō tūhun cánuú cā jā scācu yā yóhó? Chi xihna cā maá Jētohō ō nī nacani yā tūhun yáhá, de sá de ndá tēe jā ní jini, nī nacani tucu ndá dē nūū ō.

⁴ De Yāā Dios suni nī chindee yā ndá dē jā ní nacani dē tūhun yā. Chi nī nsāhá yā jín dē jā ní nsāhá dē sín sín tiñu ñáhnú jā sáhvi inī ō jā jini ō poder yā. De suni nī jēhe yā Espiritu Santo yā nūū iin iin ó, nása nī jētahān inī maá yā jā sāhá ó.

Jā ní nduu Jesús iin táhán nchivī

⁵ De Yāā Dios nsūū nūū ndá ángel yā ní jēhe yā tūhun jā cundiso tiñú sīquī ñayiví jā quiji, chi sa nūū Sēhe yā Cristo nī jēhe yā. De sīquī ñayiví ñúcuán cúu jā cáhān ní yáhá.

⁶ Chi suha yósó nūū tutū jā ní ncāhān David jín yā:

¿Nā cuá cúu nchivī jā ñúhún inī ní ji?

De ndíhvī inī ní sīquī ji, de nchivī-ni cúu ji.

⁷ Chi jacū-ni tiempo nī nsāhá ní jā nūū ji nūū ndá ángel ní.

Ñúcuán de sāhá ñáhnú ní ji de squéndōo yíñúhún ní ji, de cani ní ji jā ndacu ji tiñu nūū ndācá jā ní nsāhá ní.

⁸ De ndihi jā íyó chi sāhá ní jā cuñáhnú ji nūū.

Cáchī tutū. De jā ní nsāhá Yāā Dios jā cúñáhnú ji nūū ndihi, túsaá de mā quéndōo ni iin jā má cúñáhnú ji nūū. De vísó súcuán de mitan de ncháha ca cunī ō jā cúñáhnú ji nūū ndihi jā íyó.

⁹ Sochi jā jini ō mitan cúu Jesús, Yāā jā ní nduu nūū jacū-ni tiempo nūū ndá ángel yā. Chi súcuán nī

ncuu tácu cuū yā jēhē ndihi nchivī, sīquī jā vāha ndasí inī Yāā Dios jín ó. De mitan de vīi ndasí nī nduñáhnú tucu yā, de ndihi-ni íyó yíñúhún nūū yā, chi nī ndoho yā jā ní jihī yā jēhē nchivī.

¹⁰ De ndihi jā íyó chi cuenta Yāā Dios cúu, chi maá yā ní nsāhá. De suni ndéca yā cuāhā ndasí sēhe yā jā quihīn ji andivī nūū vīi cuñáhnú ji jín yā. De vāha nīhīn tiñú jā ní jēhe yā tūndóhó nūū Jesús, chi jā ní ndoho yā súcuán de cuu cundeca vāha yā nchivī jā ní scācu yā.

¹¹ Chi Jesús jā ní nsāhá ndoo yā ji de maá ji jā ní ndundoo ji, chi iin-ni Tatá ji jín yā. De jā ñúcuán nduú cúcanoō Jesús jā cáhān yā hermano yā ji.

¹² Chi yósó nūū tutū jā ní ncāhān yā jín Tatá yā:

Cachī sá tūhun ní nūū ndá hermano sá,

de māñú nūū ndútútú ji cata sá nása cúñáhnú ní.

¹³ De suni cáhān yā tá cúu nūū cáhān ndá hermano yā: Nduhū chi cándija nī yā.

De cáhān tucu yā:

Yáhá íyó ní jín ndá sēhe Yāā Dios jā ní jēhe yā nūū ní.

Ncachī Jesús.

¹⁴ De tá cúu nūū cácu nchivī jā cúu ji iin yiqui cúñu, suni súcuán nī ncacu Jesús, tácu cuu cuū yā jēhē ō. De súcuán nī snáa yā poder tachi cúñáhnú jā squívī nchivī nūū cuachi de jihī ji.

¹⁵ De nī ncacu yā súcuán tácu cuu tavā yā ndācá nchivī chíjin tūhun jā yúhú ji cuū ji. Chi ní vida ji ndóho ji sáhá ñúcuán.

¹⁶ De jándāā chi nduú ní nguji yā jā chindee yā ndá ángel yā, chi sa jā chindee yā ndá nchivī cándija jā ní nduu tatá Abraham.

¹⁷ Jā ñúcuán nī jini ñúhún jā nduu inuú yā jín ndācá hermano yā, tácu cuu yā sūtū cúñáhnú jā squíncuu vāha yā ndācá tiñu jēhē ji nūū Yāā Dios, chi nī ncundáhvī inī

yā ji. De súcuan nī nsáhā yā tácuā sōcō yā maá yā jēhē ji de sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁸ Chi suni jondē maá yā nī ndoho yā jā ní jito túnī tündóhó yā, de jā ñúcuán cuu chindeé yā nchivī jā jito túnī tündóhó ji.

3

Jā cúñáhnú cā Jesús nsūú cā Moisés

¹ Hermano, nī ncana Yāā Dios ndá ndóhó, de cúu nú nchivī ndoo maá yā. Túsaá de nacani vāha inī nū sīquī Cristo Jesús, Yāā jā cúu apóstol jā ní ntetíñú Yāā Dios, de suni cúu yā sūtū cúñáhnú sīquī tūhun cándíja ó.

² Chi nī squíncuu vāha yā nūū Yāā Dios, Yāā jā ní ntee tiñu ñúcuán sīquī yā, tá cúu nūū ní squíncuu vāha Moisés nūū ndá nchivī jā ní ncāhān Yāā Dios jā cúu ji nchivī vehe yā.

³ De cúñáhnú ndasí cā Jesús nsūú cā Moisés, tá cúu nūū cúñáhnú ndasí cā tēe sáhā vehe nsūú cā maá vehe.

⁴ Chi ndācā vehe íyó tēe jā ní nsáhā. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní nsáhā ndācā jā íyó.

⁵ De Moisés nī squíncuu vāha dē jín tiñu jā ní ncuu dē mozo nī jito dē nchivī vehe Yāā Dios. De nī ncachī tūhun dē sīquī ndācā tūhun jā stēhēn yā tiempo jā quiiji.

⁶ Sochi Cristo chi sa cúu yā maá Sēhe jā ndácu tiñu nūū nchivī vehe Tatá yā, de vāha squíncuu yā jēhē ji. De suni maá ó cúu nchivī vehe yā, de tú cuiñi nīhin ó jín tūhun jā cándíja ó jondē quívi sándihí, de tú cúsi inī ó jā ñúhún inī ó ndācā jā vāha jā coo.

Tūhun jā natātú nchivī Yāā Dios

⁷ Túsaá de ná chúhun inī ó jā cáhān Espíritu Santo nūū tutū īī: Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

⁸ de mā cúnihīn inī nū tá cúu nūū ní ncunihīn inī nchivī janahán.

Chi nduú ní ncándíja ji nūū yā tá nī jica ji nūū ñuhun tihá.

⁹ Chi ñúcuán nī nsáhā tatā ndá nú tiñu jā ní nquiti inī nī, ncachī yā,

vísō nī jini ji tiñu ñáhnú jā ní nsáhā nī ūū xico cuiyā.

¹⁰ Jā ñúcuán nī nquiti inī nī jín nchivī tiempo ñúcuán.

De nī ncāhān nī jā maá-nī jā sndóo ji ichi ndaā,

chi nduú cúnī ji cuniquin ji tūhun nī.

¹¹ De jā ñúcuán nī nquiti inī nī, de nī ncāhān téyí nī

jā má quívi cuiti ndá ji nūū natātú ji sáhā nī.

Ncachī yā.

¹² Túsaá, hermano, coto ndá nú jā má cōó nēhén ánō nī iin nú jā caca yátá nú jā má cándíja cā nū Yāā Dios, Yāā técu.

¹³ Chi sa ndācā quívi sndihí tāhān inī nū, juni íyó cā tiempo, tácuā mā cúnihīn inī nī iin nú jā stáhvī cuāchi ndóhó.

¹⁴ De tú ná cuiñi nīhin ó jondē quívi sándihí jín tūhun jā ní nquijéhe ó jín, ñúcuán de coo cáhnú ó jín Cristo.

¹⁵ Chi cáhān tutū: Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

de mā cúnihīn inī nū tá cúu nūū ní ncunihīn inī nchivī janahán.

Cáchī.

¹⁶ ¿De ní nchivī cúu jā ní jini tūhun yā de nī ncunihīn inī? Suu ndihī nchivī jā ní scácu Moisés jā ní nquee Egipto.

¹⁷ ¿De ní nchivī cúu jā ní nquiti inī yā nūū ūū xico cuiyā? Suu nchivī jā ní nsáhā cuāchi de nī jihī ndá ji nūū ñuhun tihá.

¹⁸ ¿De ní nchivī cúu jā ní ncāhān téyí yā jā má quívi cuiti ji nūū natātú ji sáhā yā? Suu ndá nchivī jāá nduú ní ncándíja nūū yā.

¹⁹ Túsaá de jínī ó jāá nduú ní ncúu quívi ndá ji nūū natātú ji, sīquī jāá nduú ní ncándíja ji yā.

4

¹ De juni íyó cā tūhun jā ní nquee yuhú yā jā quívi nchivī ndahá yā jā natátú jī sáhá yā, de ná cóo cuidado ō jā má stíví ó, tácuā mā cóo sava nú jā má níhīn nū quívi nú.

² Chi suni maá ó nī jini ó tūhun jā scácu yā yóhó, tá cúu nū nī jini nchivī janahán. Sochi nū maá jī chi nduú ní jétíñū tūhun jā ní jini jī, síquī jāá nduú ní ncándija jī.

³ De yóhó jā cándija, chi maá ó cúu jā quívi ndahá yā jā natátú ó. De síquī nchivī jāá nduú cándija nī ncāhān yā suha:

Jā ñúcuán nī nguítī inī ni, de nī ncāhān teyíí nī
jā má quívi cuitī ndá jī nū natátú jī sáhá nī.

De súcuán nī ncāhān yā vísó ja íyó tūha nū natátú jī jondē tá nī jēcō ñayíví.

⁴ Chi súcuán yósó tūhun nū tutū ī síquī quívi újā:
Nī nsínu Yāā Dios ndacá jā ní nsáhá yā, de nī natátú yā quívi újā.

⁵ De suni yósó tucu nū tutū ī:
Mā quívi cuitī ndá jī nū natátú jī sáhá nī.
Ncachi yā.

⁶ Túsaá de íyó cā nchivī jā quívi jī ndahá yā jā natátú jī. Chi nchivī janahán jā ní jini tūhun jā scácu yā jī, nduú ní nguívi jī síquī jāá nduú ní ncándija jī nū yā.

⁷ Jā ñúcuán nī jani tucu yā incā quívi jā quívi nchivī, de quívi ñúcuán cúu mitan. Chi tá nī ncāhā cuāhā tiempo jā ní ncāhān yā jín nchivī janahán, de yósó nū tutū jā suni nī ncāhān David suha nī nsáhá yā:
Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān yā,
de mā cúnihin inī nū túsaá.
Cáchi tutū.

⁸ De Josué nī squívi dē nchivī Israel janahán iin lugar nū natátú jī. De vísó súcuán de nduú ní ncúu squívi dē jī nū yā jā natátú ánó jī. Chi tú súcuán de mā cáhān cā Yāā

Dios jín ndacá nchivī jā mitan cúu quívi jā quívi ndá jī nū natátú jī.

⁹ Túsaá de íyó tūha iin nū natátú nchivī Yāā Dios, tá cúu nū ní natátú maá yā.

¹⁰ Chi nchivī jā quívi nū natátú jī jín yā, chi natátú jī jā ní nsatíñū jī, tá cúu nū ní natátú Yāā Dios nū tíñū jā ní nsáhá maá yā.

¹¹ Túsaá de ná ndúcú ndéé ó quívi ó ndahá yā jā natátú ó, de mā sáhá nī iin ó cuāchi jā má cándija ó yā, tá cúu nū ní nsáhá ndá jī jondē saá.

¹² Chi tūhun Yāā Dios chi técu de íyó poder. Chi cúu tá cúu iin espada jā xēen ndúu lado, chi nástúu cájī nāsa íyó jāá ntúni ō jín ánó ō, tá cúu nū sáhá espada jā jéhné de nástúu nū ñútáhān yíqui jín minqui. De tūhun yā nástúu ndihi nāsa jani inī ō jín nāsa cúnī ō sáhá ó.

¹³ De nduú íyó nī iin jā yíyuhū jāá nduú jínī maá Yāā jā náquehen cuenta, chi ndihi-ni jínī vāha yā, de ndihi-ni túu nijin nū yā.

Jesús cúu sūtū cúñáhnú cā

¹⁴ De névāha ó iin sūtū cúñáhnú cā, de ja nī ndaa yā nī ndívi yā nū íyó Yāā Dios. De Jesús Sēhe Yāā Dios cúu yā. Jā ñúcuán ná cuíñi nīhin ó jín tūhun jā ní ncándija ó.

¹⁵ Chi névāha ó iin sūtū cúñáhnú jā cúndáhvī inī yóhó jāá nduú nā fuerza ō jā squíncuu vāha ó. Chi tá cúu nū ndóho ó jā jító túnī tächī cúñáhnú yóhó, suni súcuán nī ndoho maá yā jā ní jito túnī jī yā, vísó nduú nā cuāchi cuitī yā.

¹⁶ Túsaá de mā cúyuhú ó, chi ná quívi ó yuhú mesa yā jā cācān táhvī ó. Chi mānī yā jín ó, de cúndáhvī inī yā yóhó, de síquī jā vāha inī yā de chindeé yā yóhó ndacá vuelta jā jini ñúhún ó.

5

¹ De ndacá sūtū jā ní ncuñáhnú janahán, nī nacāji Yāā Dios dē mähñú nchivī, de nī jani yā dē jā cuíñi dē nū yā jēhē nchivī, de sōcō

dē ndatíñú jíin quti nū yā jā síquī cuāchi ji.

² De cuu cāhān vitá dē jíin nchivī jāá nduú jícūhun inī jíin nchivī jā stívī, chi saá-ni maá dē nduú nā fuerza inī dē jā squíncuu vāha dē.

³ Jā ñúcuán cúu jā suni cánuú jā sōcō dē quti nū yā jā síquī cuāchi maá dē, nsūú maá-ni jā síquī cuāchi nchivī.

⁴ De ni iin tēe nduú cúu sáhá ñáhnú dē maá dē jā cuu dē sūtū cúñáhnú, chi sa maá Yāa Dios cúu jā nácāji yā dē, tá cúu nū ní nacāji yā Aarón jondē janahán.

⁵ De saá-ni Cristo, nduú ní nsáhá ñáhnú yā maá yā jā cuu yā sūtū cúñáhnú, chi sa Yāa Dios ní nsáhá, chi ní ncāhān yā tūhun yáhá:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsáhá ñáhnú ní
ndóhó jā cúu nī Tatá nú.

⁶ De suni cāhān tucu yā nū tutū ī:
Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.

⁷ De Cristo tá nī iyo yā ñayiví, de nī jicān táhvī yā, de jondē nī jacu yā de nī jacu cóhó yā. De nī ncāhān ndāhvī yā jíin Yāa Dios, Yāa jā cuu scácu yā jā má cúu yā nícu. De síquī jā yíñúhún nī nchiñúhún yā Yāa Dios, de nī nchindeé nī nchituu Yāa Dios yā jā ní jendeé inī yā jíin tündóhó.

⁸ Chi visō Sēhe Yāa Dios cúu yā, de nī ncandíja yā ní ndoho yā inī ñayiví, de sūcuán de nī jinī yā nāsa cúu tūhun cándíja.

⁹ De tá nī ncuu nī squíncuu ndihi yā jā ní ncandíja yā, de nī ncucutú tūhun jā scácu yā ndācá nchivī jā cándíja nū yā, de cutecū ji ní cání.

¹⁰ Chi nī jani Yāa Dios yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

Siqui jā má cācá yátá ji

¹¹ De iyo cuāhā tūhun jā cachī tūhun nī síquī ndācá yáhá. Sochi víjín cúu jā jícūhun inī ndá nú sáhá

nī, síquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū.

¹² De ja nī ncunahán cándíja ndá nú, de jini ñúhún jā cuu nú tēe stéhēn nícu. De nduú chi sa jini ñúhún tucu ndá máá nú tēe jā stéhēn nū nū ndācá tūhun Yāa Dios jāá nduú víjín cuitī. Chi sa nī nduu nú modo sūchí ñíquín jā jini ñúhún caxīn, chi ncháha ca cuja ji cajī ji jā cājī. Súcuán cúu ndá nú chi ncháha ca cuja nū jíin tūhun víjín cā.

¹³ Chi tú cúu ndá nú cúsá maá modo sūchí ñíquín jā jáxīn, tūsaá de nduú cúu jícūhun vāha inī nū tūhun ndāa.

¹⁴ Sochi nchivī ja nī jija, chi yájī ji jā cājī, cúu jā ní ncutūha vāha ji de ja cuu nacāji ji jā vāha jíin jā nēhēn.

6

¹ Tūsaá de ná yáha ó nū ndá tūhun Cristo jāá nduú-ni víjín, de ná cóhōn nū tūhun jā víjín cā, tácu ná cuja vāha inī ó jíin tūhun yā. De mā ndíjéhé tucu ó jíin tūhun jā ní scuáha ó xihna cā, suu tūhun jā nácani inī ó jā sndóo ó ndá cuāchi jā sáhá jā naā ó, jíin jā cándíja ó Yāa Dios,

² jíin síquī jā jénduté, jíin síquī jā tēe ndahá xīnī nchivī, jíin síquī jā natecū ndīyi, jíin síquī jā tñū táhvī nchivī ní cání.

³ Tūsaá de ná yáha ó nū ndācá yáhá de quívi ó nū tūhun víjín cā, de tú cuāha Yāa Dios tūhun.

⁴ Chi iyo nchivī jā ja nī jícūhun inī ji, de ja nī jinī ji ndācá jā jéhe Yāa Dios, de ja nī nquívi ji nū tūhun jā stéhēn Espíritu Santo,

⁵ de suni ja nī jinī ji tūhun vāha Yāa Dios jíin nāsa coo poder yā tiempo quiji.

⁶ De nchivī ñúcuán tú caca yátá ji, de mā cúu cā ndíjéhé jeé ji jā nacani inī ji. Chi jā caca yátá ji cúu modo jā jáhnī tucu ji Sēhe Yāa Dios yīcā cruz, de jéhe ji tūhun canoō yā jini nchivī.

⁷ De nchivī chi cúu ji tá cúu ñuhun jā cúun vāha sāvī nū de ndóyo vāha. De tú néne jā vāha jā cajī ndá

tēe sātíñú, ñúcuán de cúsi inī Yāa Dios jíin.

⁸ Sochi tú néne maá-ni iñu ñúcún jíin yúcú já sátéñú, túsaá de nduú jétíñú cuití, de squéne yichí yā, de iin quívi de cāyū. Súcuán tñū táhvī nchivī já jica yátá.

Jā ñúhún inī ō ndācá já váhā já coo

⁹ De ndá máá nú hermano, vísō cáhān ndá nī súcuán jíin nú, de jíin váhā nī já cúu nú nchivī já cuiñi nīhin, chi nchivī já ní scácu yā cúu nú.

¹⁰ De Yāa ndāa cúu Yāa Dios, de nduú náa inī yā tiñu já sáhá ó. Chi sīquī já iyó mñānī nū jíin yā de nī ncundáhvī inī nū ndá hermano nū já cándíja, de nī nchindeé nú jī, de súcuán sáhá ndá nú jondē mitan.

¹¹ De cúnī ndá nī já níní súcuán sáhá cá tá iin iin nú jondē quívi sándihí, chi já sáhá nú súcuán de nīhīn nū ndihī já ñúhún inī nū.

¹² De cúnī ndá nī já má cúhuun inī ndá nú, chi sa ndacu nú nchivī cándíja já jíin paciencia ndétu ndá jī, de já ñúcuán nīhīn táhvī jī ndācá já ní nquee yuhú yā.

¹³ Chi quívi já ní nquee yuhú Yāa Dios nūū Abraham, de nī nacunehen yā maá yā já ní ncāhān téyí yā, chi nduú cá nā incā cuu nacunehen yā já cúñáhnú cá nsūú cá maá yā já cuu testigo yā.

¹⁴ De nī ncāhān yā: Jāndāa ndija já váhā ndasí sáhá nī ndóhó, de sáhá nī já nducuahā ndasí tatá nū, ncachí yā jíin Abraham.

¹⁵ De jíin paciencia nī ndetu dē, de súcuán de nī nīhīn dē já ní nquee yuhú yā.

¹⁶ Chi tá cáhān téyí ndá nchivī, de nacunehen jī síví iin já cúñáhnú cá nsūú cá maá jī. De tú iyó iin tūhun jáa nduú cándíja táhān, de tú iin tēe cáhān téyí dē jíin síví Yāa Dios, ñúcuán de jécuiñī já tétáhān.

¹⁷ De saá-ni Yāa Dios, chi nī ncāhān téyí yā nūū nchivī já cuāha yā táhvī jī. Chi nī ncuu inī yā já cucáhnú váhā inī jī já má nācani

yátá inī yā sīquī já ní nquee yuhú yā já cuāha yā nūū jī.

¹⁸ Chi mā nācani yátá cuití inī yā sīquī tūhun já ní ncāhān yā ūū vuelta, iin cúu já ní nquee yuhú yā, de incā cúu já ní ncāhān téyí tucu yā sīquī tūhun ñúcuán. Chi nduú stáhvī cuití yā. De já ñúcuán ndá máá ó já ní jīquisāhvi ó nūū yā, chi iyó ndeé ndasí inī ō, de ñúhún téyí inī ō já squíncuu yā já ní ncāhān yā.

¹⁹ De sīquī já súcuán ñúhún inī ō, de suu sáhá já quéndōo cutú ánō ō jíin tūhun yā, de cúcáhnú váhā inī ō, tá cúu nūū quéndōo cutú barco já tūn gancho yūū. De sáhá já cuu quívi ó andiví nūū īī cá, já cúu modo cuarto īī cá já ní iyo ichi cháta sahma já ní ndita caa inī vehe īī janahán.

²⁰ De inī ñúcuán chi xihna cá Jesús nī nquívi, tácuu nacune yā ichi já quívi ó. De já ñúcuán níí cání cúu yā sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncuu sūtū Melquisedec.

7

Jā cúu Jesús sūtū tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec

¹ De maá Melquisedec nī ncuu dē rey ñuū Salem, de nī ncuu dē sūtū nūū Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí. De nī jētahān dē Abraham tá nī nenda Abraham já ní ncundee dē nī ncanāá ndá dē jíin ndá rey. De nī jīcān táhvī dē jēhē Abraham.

² De ndācá ūxī ndatíñú já ní ncan-dee Abraham nūū ndācá rey, nī jēhe dē iin iin nūū ñúcuán nūū Melquisedec. De síví Melquisedec cáchī: Rey já sáhá tiñu ndāa. De suni nání dē Rey Salem, de tūhun Salem cáchī: Já iyó ndeé iyó sī inī. De já ñúcuán suni nání dē: Rey já sáhá já iyó ndeé iyó sī inī nchivī.

³ De nduú cáhān tutū tūhun tatá dē nī naná dē nī ndācá tatá dē. De suni nduú cáhān já ní ncacu dē jíin já ní jīhī dē. Chi cúu dē tá cúu Jesús, Sēhe Yāa Dios, chi níí cání cúu dē sūtū.

⁴ De cündēhé ndá nú nāsa ñáhnú ní ncuu Melquisedec, chí tatā ō Abraham jā ní ncuñáhnú, ní jēhe dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū dē sīquī ndācá jā ní ncandēē dē nūū ndá rey.

⁵ De jínī ō jā ndācá úxī ndatíñú jā ní nīhīn nchivī, ní jēhe jī iin iin nūū, ní nquehen ndá tēe cúu sūtū tatā Leví, tá cúu nūū cáhān ley Moisés. De ní nquehen dē nūū nchivī jā cúu táhān dē, chí iin-ni tatā Abraham cúu ndá dē jínī jī.

⁶ De Melquisedec chí nsūú tatā Leví cúu dē, de vísō sūcuán de ní nquehen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū Abraham. De suni ní jícān táhvi dē jēhē Abraham, vísō cúu Abraham tēe jā ní nquee yuhú yā nūū dē jā sáhā yā jēhē dē.

⁷ De jínī vāha ó jā tēe cúñáhnú cā cúu jā jícān táhvi jēhē tēe núu cā.

⁸ De ñayivī yáhā chí ndācá sūtū chí quéhen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, vísō cúu ndá dē tēe jīhī. De Melquisedec suni ní nquehen dē, sochī maá dē chí cáhān tutū ī jā tēcū dē.

⁹ De suni cuu cáhān ō jā Leví, tēe jā ní nquehen iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, suni modo jā nūū maá dē ní nquehen Melquisedec iin iin nūū ndācá jā úxī. Chí jā ní jēhe Abraham nūū Melquisedec, suu cúu modo jā suni ní jēhe dē cuenta Leví jínī ndihi cā tatā dē jā quiji.

¹⁰ Chí tatā Abraham cúu Leví, de vísō ncháha ca cacu dē quivī jā ní jētahān Melquisedec Abraham, de modo jā ní jēhe maá Leví cúu jā ní jēhe Abraham.

¹¹ De chíjin tatā Leví ní nquiji sūtū Aarón jínī ndá cā sūtū jā ní nquiji. De ní stēhēn ndá dē ley yā nūū nchivī Israel janahán. De tú ní ncúu sáhā dē jā quendōo ndāa nchivī jínī ley ñúcuán nícu, de nduú cā cánuú jā nūcuñī incā clase sūtū lugar Aarón jínī ndá tatā dē. De

incā clase sūtū cúu Cristo jā cúu yā tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

¹² De tú nūcuñī incā clase sūtū, de suni cánuú jā sāma ley sīquī ndá tatā dē.

¹³ Túsaá de ní nsāma ley ñúcuán, chí cáhān tutū ī jā Jētohō ō Jesús cúu incā clase sūtū, de ní ncacu yā chíjin incā tatā. De tatā nūū ní nquiji yā, nduú ní iin ní ncúu sūtū.

¹⁴ Chí jínī vāha ó jā chíjin tatā Judá ní ncacu Jētohō ō. De tatā ñúcuán chí nduú ní ncāhān cuitī Moisés jā cuu jī sūtū.

¹⁵ De cájī cúu jā ní nūcuñī Cristo jā cúu yā incā clase sūtū tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

¹⁶ De nduú cúu yā sūtū jā ní ncacu chíjin tatā Leví tá cúu nūū cáhān ley janahán. Chí cúu yā sūtū sīquī jā ndiso yā poder jā cūtecū yā ní cání de mā cúu cuitī yā.

¹⁷ Chí sūcuán ní ncāhān Yāa Dios tūhun yā:

Ní cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

¹⁸ Túsaá de tiñū jā ní ndacu ley janahán sīquī sūtū, chí ní naā mītan, chí nduú ní níhīn tiñū quendōo ní cání.

¹⁹ Chí ley Moisés nduú ní nsáhā jā quendōo ndāa nchivī. De ní níhīn ō iin tūhun vāha cā jā ñúhún inī ō jā sndáhvā Cristo cuāchi ó, de sūcuán ní ncuñātin ó nūū Yāa Dios.

²⁰ De jínī jā ní ncāhān téyí Yāa Dios de cúu Jesús sūtū.

²¹ Chí ndá cā tēe ñúcuán, nsūú jínī tūhun jā ní ncāhān téyí yā ní ncuu dē sūtū. Sochī Jesús chí ní ncāhān téyí Yāa Dios jā cuu yā sūtū, chí sūcuán cáhān tutū:

Ní ncāhān téyí maá Jētohō ō Yāa Dios, de mā nācani yátā inī yā:

Ní cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.
Ncachi yā.

22 Túsaá de jíin Jesús nī ncucutú iin contrato vāha cā nsūú cā ley janahán.

23 De ndá cā sūtū ñúcuán, chi nī iyo cuáhā dē, sīquī jā jíhī ndá dē de nduú ní ncúu cuiñi dē ní cání.

24 Sochi Jesús chi cúu yā sūtū jā cuiñi ní cání, chi técu yā ní cání.

25 Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñú yā jā scácu yā nchivī jā quiñi nū Yāa Dios jā cutecū jī ní cání. Chi ní cání técu yā de cáhān yā jēhē jī jíin Yāa Dios.

26 Túsaá de vāha ndasí sūtū cúñáhnú cúu Jesús, tá cúu nūū jíni ñúhún ó. Chi sūtū īi cúu yā, de nduú nā cuāchi yā, de íyó ndoo yā, de nduú cúu yā táhān nchivī jā sáhā cuāchi, de cúñáhnú ndasí yā jondē nūū sūcún cā andiví.

27 De maá yā nduú jíni ñúhún jā sáhā yā tá cúu nūū ní nsáhā ndá sūtū cúñáhnú janahán, jā ndiquivī nī nsōcō dē quiti sīquī cuāchi maá dē xihna cā, de sá de sīquī cuāchi nchivī. Chi iin vuelta-nī nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, de nī ncuu-ni.

28 Chi jíin ley Moisés nī jani ndá dē ndá sūtū cúñáhnú jāa nduú nā fuerza squíncuu vāha. Ñúcuán de cuéé cā de nī ncāhān téyí Yāa Dios. De jíin jā ní ncāhān téyí yā, de nī jani yā Séhe yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, de sūtū ndāa sūtū vāha cúu yā ní cání.

8

Jā ndíso tíñú Cristo sīquī iin contrato jéé

1 Túsaá de tūhun cánuú cā jā ja nī ncāhān ndá nī cúu yáhā: Névāha ó iin sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncāhān nī, de ndéē yā lado cuáhā mesa nūū ndácu tíñú maá Yāa jā cúñáhnú jondē andiví.

2 De mitan de cúu yā sūtū jondē andiví, jā cúu lugar īi ndija jā ní nsáhā maá Jētohō ō Yāa Dios, nsūú nchivī. Chi nduú cáá tá cáá vehe īi janahán jā ní nsáhā nchivī.

3 De ndācā sūtū cúñáhnú nī jani Yāa Dios dē jā sōcō dē ndatíñú jíin quiti nūū yā. Túsaá de Jesucristo suni nī jíni ñúhún jā sōcō yā jā cúu yā sūtū.

4 De tú ní iyo cā yā inī ñayívi, de nī mā quetáhān jā cúu yā sūtū jíin ndá cā sūtū, chi níni sōcō cā ndá dē quiti tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

5 De tíñú jā sáhā ndá dē, chi nduú quetáhān jíin jā íyó andiví. Chi cúu iin muestra-nī jā stéhēn sīquī andiví. De cúu tá cúu jā ní ncāhān Yāa Dios jíin Moisés quivī jā ní nguijéhé dē nī nsáhā dē vehe īi janahán: Coto vāha nú jā sáhā nú ndācā ndatíñú tá cáá ndá jā ní stéhēn nī nūū nū jondē xīnī yucu, ncachī Yāa Dios jíin dē.

6 De mitan de sáhā Cristo tíñú ñáhnú ndasí cā nsūú cā jā sáhā ndá sūtū ñúcuán, chi ndíso tíñú yā sīquī contrato jéé jā vāha ndasí cā, chi ndíso tūhun ñáhnú cā jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā sáhā yā.

7 Chi contrato ley xīhna ñúhún, tú ní nsáhā jā quee vāha tíñú nícu, de nduú cā cánuú jā coo contrato ūū.

8 Chi nchivī janahán ñúcuán nduú ní nguéndoo ndāa jī, chi nī ncāhān Yāa Dios jíin jī, cáchī tutū: Quiñi quivī jā nasáhā nī iin contrato jéé

jíin nchivī Israel jíin nchivī Judá, cáchī Jētohō ō Yāa Dios.

9 De mā cōó tá cúu contrato jā ní nsáhā nī jíin ndá tatā jī janahán,

quivī jā ní ntiin nī ndahá ndá jī, de nī ntavā nī jī inī nación Egipto. Chi nduú ní squíncuu vāha ndá jī jíin contrato ley nī.

Jā ñúcuán nduú cā ní ntánuú nī jī, cáchī Yāa Dios.

10 Túsaá de suha coo contrato jā nasáhā nī jíin nchivī Israel, jondē tá quiñi quivī ñúcuán, cáchī Jētohō ō Yāa Dios:

Sáhā nī jā jīcūhun ley nī nūū jāa ntūnī jī,

de saá-ni iní ánō ji tee nī tūhun ley nī.

De cuu nī Yāa Dios ndá ji, de maá ji cuu nchiví maá nī.

¹¹ De nduú cā jíní ñúhún stéhēn ji nūū táhán ji nūū ñanī ji, tácuá cunī ji nāsa Yāa cúu Jētohō ji. Chi ndihí ji cunī nāsa Yāa cúu nī, jondē nchiví nūu cā jín jondē nchiví cúñáhnú cā.

¹² Chi cune cáhnú iní nī nūū ji já nī nsáhá ji tiñu néhén, de nī maá núcūhun cā iní nī cuāchi já nī nsáhá ji.

Ncachí Yāa Dios.

¹³ De já nī ncāhān yā já cuāha yā iin contrato jeé cúu já nī ncachí yā jáa nduú cā cuetíñú contrato xíhna ñúhún. De iin já nī ncutúhú jáa nduú cā jétíñú, chí jíní ō já ja ñatin naā.

9

Vehe ñi ñayiví yáhá nī stéhēn nāsa cáa andiví

¹ De ndāa chí contrato xíhna ñúhún nī ndacu tiñu nāsa chíñúhún ji yā, jín nāsa coo iin vehe ñi ñayiví yáhá.

² De nī ncuvāha vehe ñi ñúcuán, de nī iyo ūū cuarto. De cuarto xíhna ñúhún já nání cuarto ñi, nī ñi can-delero oro jín mesa oro jín pan ñi.

³ De nī iyo sahma já nī ndíta caa já ndasí incā cuarto já nání cuarto ñi ndasí cā.

⁴ De iní ñúcuán nī iyo iin altar oro nūū cáyū sūja ñi, jín jātūn já ñúhún contrato ley, de maá-ni oro cúu nī sīquí jātūn. De iní jātūn ñi iin tījēhēn oro já ñúhún maná já nī ncuun jondē andiví. De suni ñúhún vara Aarón já nī nene yūcū, jín tabla yūū já yósō tūhun contrato ley.

⁵ De sīquí jātūn nī ñi ndúū figura ángel querubín já stéhēn já ndēē Yāa Dios. De nī nsáhá cōndāhvī sīquí tapa jātūn nūū nī nchosō yúyú ñiñi já sndāhvā cuāchi. De nduú núne ō já cāhān cā ō sīquí ndá ñúcuán mitan.

⁶ De tá nī jínu ndacá ñúcuán, de sanúú sanúú-ni quívi ndá sūtū iní cuarto xíhna ñúhún já sáhá dē tiñu já cúu dē sūtū.

⁷ Sochi iní cuarto ūū, chí nduú cúu quívi nā-ni sūtū jín incā nchiví, chí mátúhún-ni sūtū cúñáhnú cā cúu já quívi, de suni iin-ni vuelta já cuíyā. De suni mā cúu quívi dē de tú nduú ñiñi quiti já sōcō dē nūū Yāa Dios já sīquí cuāchi maá dē jín sīquí cuāchi nchiví.

⁸ De jín ñúcuán stéhēn Espíritu Santo nūū ō já tá nī iyo cā cuarto ñi xíhna ñúhún iní ñayiví, de nduú nī núne ichi já quívi nchiví iní lugar ñi ndasí já cúu andiví.

⁹ Chí ndacá ñúcuán cúu já nī stéhēn nāsa cúu tiempo mitan. Chí já nī nsōcō ndá ji ndatíñú jín quiti nūū Yāa Dios, chí nduú nī ncúu cuití sáhá já quendōo ndoo ánō nchiví já nī nsōcō.

¹⁰ Chí ndá ñúcuán nī stéhēn maá-ni sīquí yiquí cúñu ō, nāsa cají ō, nāsa coho ō, nāsa ndundoo ō. De nī jetíñú jondē nī nquiji Cristo jín iin modo vāha cā, de sá de nduú cā.

¹¹ Chí mitan chí ja nī nquiji Cristo, de cúu yā sūtū cúñáhnú cā já ndiso tíñú yā sīquí ndacá já vāha já nī nquiji mitan. De cúu yā sūtū iní lugar ñi jondē andiví já cúñáhnú cā de vāha cā nsūū cā cuarto ñi janahán. De nsūū já nī nsáhá nchiví cúu, chí nsūū cuenta ñayiví yáhá cúu.

¹² De já nī nquívi yā iní lugar ñi ndasí cā jondē andiví, de nsūū jín ñiñi ndixúhú de nī ñiñi becerro, chí jín ñiñi maá yā nī nquívi yā, nī nsōcō yā iin vuelta-ni já nī cání. De sūcuán nī scácu yā yóhó já cutecū ō nī cání.

¹³ Chí jondē janahán de ñiñi stīquí jín ñiñi ndixúhú jín yāa becerro já nī ncāyū nūū altar, nī jōsō ndá dē sīquí nchiví jáa nduú íyó ndoo ánō ji, de sūcuán nī ndundoo ji nūū yā.

¹⁴ De tú nī ñiñi tíñú ñiñi ndacá quiti ñúcuán, de nā oncā cúu ñiñi

maá Cristo. Chi Yāā ndoo cúu yā, de nī nsōcō yā maá yā nūū Yāā Dios, nī nsāhá Espíritu Santo jā íyó níí cání. De nīñi yā náquete ánō ō nūū tiñu néhén jā cuū ō sáhá. De súcuán de cuu satíñú ó nūū Yāā Dios, Yāā técu.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñú yā sīquī iin contrato jeé. Chi nī jīhī yā, de súcuán nī ncandēē yā cuāchi jā ní nsāhá ndá nchivī tá nī iyo jī chijin contrato xíhna ñúhún. De nchivī jā cána Yāā Dios jī jā quívi jī ndahá yā, nīhīn jī táhvī jī jā coo níí cání, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā.

¹⁶ Chi cúu modo jā tá sáhá iin tēe acta jā cáhān sīquī táhvī, de jondē tá cuū dē sá de nīhīn tiñú.

¹⁷ Chi tú técu cā tēe jā ní nsāhá, de nduú nīhīn tiñú. De jondē tá nī jīhī dē, de sá de jétíñú.

¹⁸ De saá-ni contrato xíhna ñúhún, suni nī jini ñúhún cucutú jín nīñi quiti jā ní jīhī. De contrato jeé chi cúcutú jín nīñi Cristo jā ní jīhī yā.

¹⁹ Chi tá nī ncuu nī ncachī Moisés ndācá tiñu jā ndācu contrato ley ñúcuán nūū ndivīi nchivī, de nī nquehen dē nīñi becerro jín nīñi ndixúhú jín ndute, de jín ixi cuahá jín yūcū hisopo nī jōsō dē yúyú nīñi sīquī libro ley jín sīquī ndivīi nchivī.

²⁰ De nī ncāhān dē: Yáhá cúu nīñi jā cúcutú contrato ley jā ní nsāhá Yāā Dios jín ó, ncachī dē.

²¹ De suni nīñi ñúcuán nī jōsō dē jondē inī maá vehe ī jín nūū ndācá ndatíñú jā ní jétíñú ndá dē jā chíñúhún dē yā.

²² De ja ñatin ndihi ndatíñú, chi cáhān ley yā jā jini ñúhún ndundoo jín nīñi. De tú mā cātī nīñi de mā cúne cáhnú inī yā nūū cuāchi nícu.

Jā ní nsōcō Cristo maá yā jā candēē yā cuāchi

²³ Túsaá de ndācá ndatíñú ñúcuán jā cúu muestra ndá maa jā íyó andivī, nī jini ñúhún jā ndundoo jín nīñi quiti. De ndá maa jā íyó andivī, chi nī jini ñúhún

ndundoo jín nīñi Cristo jā váha ndasí cā.

²⁴ De Cristo chi nduú ní nquívi yā inī lugar ī jā ní nsāhá nchivī, chi iin muestra-ni nī ncuu ñúcuán jā ní stéhēn nāsa íyó lugar ī ndija jondē andivī. Chi sa maá andivī nī nquívi yā, de mitan chi íyó yā nūū Yāā Dios jā cáhān yā jēhē ō.

²⁵ De maá sūtū cúñáhnú cā quívi dē ndācá cuíyā inī cuarto ī cā jā sócō dē nīñi quiti. Sochi Cristo chi nduú ní nsōcō yā maá yā cuāhā vuelta, chi iin vuelta-ni.

²⁶ Chi tú súcuán de cánuú jā cuāhā vuelta ndoho yā jondē tá nī jēcō ñayivī de jondē mitan nícu. De nduú chi sa tiempo jā cuándihi yáhá nī nguenda nijin yā iin vuelta-ni jā níí cání, de nī nsōcō yā maá yā jā ní ncandēē yā cuāchi.

²⁷ De tá cúu nūū ní ncundaā jā cuū ndācá nchivī iin vuelta-ni, de ñúcuán de sáhá ndāā Yāā Dios tiñu jī,

²⁸ suni súcuán Cristo nī jīhī yā iin vuelta-ni jā ní nsōcō yā maá yā tácu candēē yā cuāchi cuāhā nchivī. Ñúcuán de ndiji yā incā vuelta, de nsūū jā sócō tucu yā maá yā jā candēē yā cuāchi, chi sa jā scácu yā nchivī jā ndétu jī jā ndiji yā.

10

¹ Chi ley Moisés nī ncuu iin muestra-ni ndācá jā váha jā ní nquiji jín Cristo, iin jā stéhēn-ni nāsa coo maá jā váha. Jā ñúcuán nduú cúu cuiti sáhá ley jā quendōo ndāā nchivī jā quíji jī nūū Yāā Dios de sócō jī quiti nūū cuíyā nūū cuíyā.

² Chi tú ní ncúu sáhá ley jā quendōo ndāā jī, de jencuiñi jā sócō jī quiti nícu. Chi tú ní ncúu, de iin vuelta-ni de ja nī nguendōo ndoo ánō nchivī jā sócō ñúcuán, de mā cúyūhú cā ánō jī jā ní nsāhá jī cuāchi nícu.

³ De nduú chi já sócō ndá ji quiti ndácá cuíyā, sa sáhá já núcūhun inī ji cuāchi ji.

⁴ Chi niñi stiqui jín niñi ndixúhú, mā cūu cuiti candee cuāchi.

⁵ Já ñúcuán tá nī nguiji Cristo inī ñayiví, de nī ncāhān yā jín Yāa Dios: Já jáhni ji quiti jín já jéhe ji ofrenda nūu ní, chi nduú ní jétahān inī ní.

Sochi nī nsāhá tūha ní yiqui cúñu maá sá já sócō sá.

⁶ De nduú ní ncúsii inī ní já téñuhūn ji quiti de sócō ji tī já ndundoo cuāchi ji nícu.

⁷ Ñúcuán de nī ncāhān sá: Yáhá vāji sá já squíncuu sá tiñu já jétahān inī ní, Tātā Yāa Dios.

Chi súcuán ja yósō tūhun sá nūu tutū.

Ncachī Jesús.

⁸ Xihna cā nī ncāhān yā jáa nduú ní jétahān inī Yāa Dios de nduú ní ncúsii inī yā já jáhni ji quiti de jéhe ji ofrenda, jín já téñuhūn ji tī de sócō ji tī já ndundoo cuāchi ji nícu, vísō súcuán ndácu ley tiñu.

⁹ De nī ncāhān cā yā: Yáhá vāji sá já squíncuu sá tiñu já jétahān inī ní, Tātā Yāa Dios. De já ní ncāhān yā súcuán, de nī nsāhá yā já jencuiñi já sócō ndá ji quiti, chi nī nsōcō yā maá yā.

¹⁰ De nī nsāhá Yāa Dios já íyó ndoo íyó ñi o nūu yā siquí já nī nsāhá Jesucristo já jétahān inī Yāa Dios, suu já ní nsōcō yā yiqui cúñu yā iin vuelta-ni já ní cáni.

¹¹ De ndácá sūtū ñúcuán chi ndiquiví nī iñi dē nī nsatíñu dē nūu yā, de cuāhā vuelta jáhni ndá dē quiti já sócō sócō dē. De ndácá ñúcuán chi mā cūu cuiti candee cuāchi.

¹² Sochi Cristo chi iin vuelta-ni já ní cáni nī nsōcō yā maá yā já siquí cuāchi ó. De sá de nī jécundee yā lado cuáhá Yāa Dios nūu cúñáhnú yā.

¹³ De ñúcuán ndétu yā mitan jondē quiiji quiví já candee yā poder ndácá já jíní úhvi nūu yā.

¹⁴ Chi já ní nsōcō yā maá yā iin vuelta-ni, de nī nsāhá yā já ní cáni quendōo ndāa nchiví já ní nsāhá ndoo yā.

¹⁵ De maá Espíritu Santo suni cáji cáhān yā siquí tūhun yáhá, chi xihna cā cáhān yā:

¹⁶ Suha coo contrato já nasāhá nī jín ji,

jondē tá quiiji quiví ñúcuán, cáchi Jētoho o Yāa Dios:

Sáhá nī já jicūhun ley nī inī ánō ji, de saá-ni nūu jáa ntúní ji tee nī tūhun ley ní.

¹⁷ Ñúcuán de cáhān cā yā:

Mā núcūhun cā inī nī ndácá cuāchi jín tiñu néhén já ní nsāhá ji.

Ncachī yā.

¹⁸ Túsaá de tú ja nī nee cáhnú inī yā nūu cuāchi ó, de nduú cā cánuú já sócō cā o já siquí cuāchi ó.

Jā ní nune ichi já quiví o nūu Yāa Dios

¹⁹ Já ñúcuán hermano, mā cáni inī o nī iin, chi cuu quiví o lugar ñi ndasí jondē nūu íyó Yāa Dios, siquí já ní jati niñi Jesucristo.

²⁰ Chi nī nacune yā iin ichi jéé já cutecū o ní cáni sáhá yā. Chi tá nī jihí yā de nī ntéhdē sahma já ndíta caa já ndásí lugar ñi ndasí cā inī vehe ñi. De súcuán nī stéhen Yāa Dios já núne já quiví o lugar ñi ndasí cā nūu íyó yā.

²¹ De Jesús cúu sūtū cúñáhnú ndasí já jito yóhó nchiví já cúu séhe Yāa Dios.

²² Túsaá de ná quiví o nūu Yāa Dios, de ná cóo ndāa ndija ánō o, de ná cándija nīhin ó já íyó ndāa ndihi tūhun yā. Chi jín niñi Cristo nī ndundoo ánō o nūu ndácá cuāchi já ní nsāhá ó, de nī ndundoo o nūu yā já ní jenduté o jín ndute.

²³ De ná cuiñi nīhin o jín tūhun já cáhān o, suu já ñúhún inī o já sáhá yā já váha yóhó. De má cáca yátá ó, chi váha squíncuu maá Yāa Dios já ní nquee yuhú yā nūu o.

²⁴ De ná nácani inī ō nāsa sndíhvī tāhán inī ō jā cundáhvī cā inī ō táhán ó, jín jā sáhá ó tiñu váha.

²⁵ De níní ná ndútútú ó jā chiñúhún ó yā, de mā cúhuun inī ō tá cúu nū sáhá sava ji, chi sa víhí cā ná sndíhvī tāhán inī ō, chi ja jíní ō jā cuácuñatin quiví jā nenda yā.

²⁶ De tú ja ní jícūhun inī ō de ní jetáhvī ó tūhun ndāā, de tú maá-ni cuāchi sáhá ó sáhá ó, túsaá de nduú cā nā incā íyó jā cuū sīquī cuāchi ó.

²⁷ Chi sa quéndōo maá-ni cā tūhun xēen sīquī ō jā quiji quiví juicio de quiji ñuhūn xēen jā cāyū nchiví jā jíní ūhvī ji yā.

²⁸ Nchiví jā squéne yichí ley Moisés, de tú ūū á ūnī nchiví cáhān cuāchi sīquī ji, de jíhī nahñí ji, de nduú cā nā tūhun cundáhvī inī íyó.

²⁹ De nā oncā cúu jā má ndōhó xēen cā nchiví jā squéne yichí ji maá Sēhe Yāā Dios, chi modo jā jáñū nihnu ji sīquī yā. De sáhá ji jāá nduú jétiñū cuiti nīñi yā jā ní jati sīquī contrato jā ndundoo ji nūū yā nícu. De súcuán sáhá nāvāha ji nūū maá Espiritu Yāā Dios jā sáhá jā váha yóhó.

³⁰ Chi ja jíní ō jā ní ncāhān maá yā: Maá ní sáhá jā ndutahví ji sīquī cuāchi ji, maá ní cuāha castigo ji, ncachí Jētohō ō. De suni cáhān: Maá Jētohō ō sáhá ndāā yā sīquī cuāchi nchiví yā.

³¹ Túsaá de xēen ndasí coo sīquī nchiví jāá nduú ní ncándíja jā quiví ji inī ndahá Yāā Dios, Yāā técū, jā ndutahví ji sīquī cuāchi ji.

³² De nūcūhun inī ndá nú nāsa ní ncuu ichi cháta, jondē tá cáta ní nquijéhé nú caca nú jín luz yā, de ní jendeé inī ndá nú jā ní ndoho nú quéhén tūndóhó xēen.

³³ Chi sava ndá nú ní ncāhān nēhén ji nūū nú de ní sndóho ji ndóhó ní jíní nchiví. De sava cā nū ní jēhe nú tūhun jā cuiñi nú jín nchiví jā ní ndoho súcuán.

³⁴ Chi ní ncundáhvī inī nū nchiví jā ní nchíhi vecāa jā sīquī yā, de ní

ncusií inī nū vísō ní ncandēē nchiví ndatiñū nú. Chi ní nsáhá ndá nú cuenta jā jondē andiví névāha nú iin táhvī jā váha ndasí cā jā coo ní cāni.

³⁵ Túsaá de mā siáā nū tūhun jā ní ncandíja ndija nú jā váha inī yā, chi cuāhā ndasí táhvī nīhīn nū sīquī ñúcuán.

³⁶ Chi cánuú jā cuandēé inī nū tácuā sáhá nú jā jétahān inī Yāā Dios, de nīhīn nū jā ní nquee yuhú yā.

³⁷ Chi cáhān tutú īi: Iin nūñuú-ni cā de nenda maá Yāā jā ndiji, de mā cúcuéé yā.

³⁸ De nchiví jā ní sndáhvā ní cuāchi ji, técū ji jā cándíja ji jā sáhá ní jēhē ji.

Sochi tú caca yátá ji, de mā cúsií inī ní jín ji.

Ncachi Yāā Dios.

³⁹ Sochi yóhó chi nduú cúu ó táhān nchiví jā jíca yátá jā tñū táhvī ji. Chi sa cándíja ó jā nīhīn táhvī ō cutecū ánō ō.

11

Sīquī tūhun cándíja

¹ De jā cándíja ó, suu cúu jā ní ncundaā ndija inī ō jā nīhīn ō ndācá jā ñúhún inī ō, jín jā jíní váha ó jā íyó ndija ndācá jāá nduú jíní ō nūū mitan.

² De nchiví janahán chi ní jetúhún yā ji sīquī jā súcuán ní ncandíja nīhin ji.

³ Sīquī jā cándíja ó cúu jā jícūhun inī ō jā ní nsáhá Yāā Dios ñayiví jín tūhun jā ní ncāhān yā-ni. De jín poder Yāā Dios jāá nduú jíní ō nūū, ní jēcōo ndācá jā jíní ō nūū.

⁴ Ní ncandíja Abel jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán ní nsōcō dē jā váha cā nūū Yāā Dios nsūū cā Caín. De jā ñúcuán ní jetúhún yā jā íyó ndāā dē, chi ní jetáhvī yā jā ní nsōcō dē quiti nūū yā. De vísō ní jīhī dē, de cáhān cā historia dē jín ó jondē mitan, chi tēe ní ncandíja ndāā cúu dē.

⁵ Ní ncandíja Enoc jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán ní naquehen yā dē cuāhān dē andiví, de nduú ní

jihĩ dē. De nduú ní nánihĩn nchivĩ dē, chi nĩ ndoñúhún dē-ni nĩ nsáhá yā. De cáchi tutũ já jondē ncháha ca naquehen yā dē de nĩ ncusiĩ inĩ yā jíin ndācá já ní nsáhá dē.

⁶ Sochi tú nduú cándija ó já sáhá yā jēhē ō, de nduú nā modo já cusii inĩ Yāa Dios jíin ó. Chi nchivĩ já cúnĩ quĩvi ndahá yā, cánuú já candija ji já íyó yā jíin já cuāha yā táhvi nũ nchivĩ já ndúcú ji candija ji yā.

⁷ De Noé nĩ ncandija dē já sáhá Yāa Dios jēhē dē, tá nĩ ncachĩ tũhun yā nũ dē já coo tũndóhó jáa ncháha ca cunĩ dē já coo. De já ñúcuán nĩ jetáhvi dē nĩ nsáhá dē barco cáhnú já nání arca, tácuā cācu dē jíin níi vehe dē. De já súcuan nĩ ncandija dē, de nĩ nenda cuāchi sīquĩ nchivĩ jáa nduú ní ncándija ji yā. De nĩ sndáhvā yā cuāchi dē sīquĩ já ní ncandija dē já sáhá yā jēhē dē.

⁸ De Abraham nĩ ncandija dē já sáhá yā jēhē dē, de já ñúcuán nĩ jetáhvi dē tá nĩ ncāhān yā jíin dē já quĩhĩn dē iin lugar nũ cuāha yā já cuu táhvi dē. De nĩ nquee dē cuāhān dē, vísó nduú jíin dē ní cúu nũ quĩhĩn dē.

⁹ Nĩ ncandija dē já sáhá yā jēhē dē, de já ñúcuán nĩ ndeē tátũ dē nũ ñuhun já ní nquee yuhú yā já cuāha yā nũ dē. De nĩ ndeē dē vehe ñii, de saá-ni sēhe dē Isaac jíin Jacob, chi suni inuú nihĩn táhvi ji jíin dē já ní nquee yuhú yā.

¹⁰ Chi nĩ ñuhun inĩ dē já cundee dē maá ñuú andiví já íyó cutú cimientó, de maá Yāa Dios nĩ jaquĩn yā de nĩ nsáhá yā ñuú ñúcuán.

¹¹ De saá-ni Sara nĩ ncandija ña já sáhá yā jēhē ña, de já ñúcuán nĩ nihĩn ña fuerza já ní jícũhun sēhe ña. Chi jondē tá nĩ ncháha ndasí cuiyā ña, de nĩ ncacu iin sēhe yíi ña, chi nĩ ncandija ña já squíncuu Yāa Dios já ní nquee yuhú yā.

¹² De súcuan nĩ ncuu já ní ntáhvi cuāhā nchivĩ nĩ nsáhá iin-ni Abraham, vísó já ñáhnú ndasí dē. De

tatā dē nĩ nducuahā ndasí, tá cúu tiũn andiví, jíin ñútĩn yuhú mar, já má cúu cuitĩ cahvi ó.

¹³ De ndācá nchivĩ já ní ncandija ñúcuán, nĩ jihĩ ji. De vísó nduú ní nihĩn ndá ji já ní nquee yuhú yā, sochi nĩ jinĩ váha ji já súcuan coo, de nĩ ncusiĩ inĩ ndá ji já nihĩn ji incā vida. De súcuan nĩ ncāhān ndá ji já nchivĩ ñuú jícā nchivĩ tátũ cúu ji inĩ ñayiví yáhá.

¹⁴ De ndá nchivĩ já cáhān súcuan, chi stēhēn cājí ji já ndúcú ji iin ñuú já cúu andiví nũ cúu ñuú maá ji.

¹⁵ Chi tú ní nácani inĩ ndá ji sīquĩ ñuú nũ ní nquee ji, de íyó modo já ndicó cóo ji de tú cúnĩ ji nícu.

¹⁶ De nduú chi nĩ ncuu ndasí inĩ ndá ji já cundee ji incā ñuú váha cā já cúu ñuú andiví. Já ñúcuán nduú cúcanoō Yāa Dios já nání yā Yāa Dios ndá ji, chi ja nĩ nsáhá tũha yā iin ñuú nũ cundee ji.

¹⁷ Nĩ ncandija Abraham já sáhá yā jēhē dē, de já ñúcuán nĩ jēhēn dē jíin Isaac já sōcō dē ji, tá nĩ jito túnĩ yā dē. De nĩ íyo tũha dē já sōcō dē sēhe dē já mátúhún ji-ni nũ dē, vísó nĩ nihĩn dē tũhun já ní nquee yuhú yā suha sīquĩ dē:

¹⁸ Isaac cúu tēe já squíjéhé nĩ tatā nũ quĩhĩn, cáchi tũhun já ní nquee yuhú yā.

¹⁹ De nĩ nsáhá dē cuenta já cuu nastécũ Yāa Dios ji. De modo já súcuan nĩ ncuu, chi cuu cáhān ō já modo já ní jihĩ ji de nĩ natecũ ji nũ dē, chi nĩ jasi yā-ni já má cáhnĩ dē ji.

²⁰ Nĩ ncandija Isaac já sáhá yā jēhē dē, de já ñúcuán nĩ ncāhān dē já táhvi váha nihĩn sēhe dē Jacob jíin Esaú tiempo quiji.

²¹ De suni súcuan nĩ ncandija Jacob, de já ñúcuán tá ja ñatin cuũ dē de nĩ ncāhān dē já nihĩn ndúu sēhe yíi José táhvi váha. De yítuu dē garrote dē, de nĩ nchiñúhún dē Yāa Dios.

²² De suni súcuan nĩ ncandija José, de já ñúcuán tá cuācuñatin cuũ dē, de nĩ ncāhān dē já ndācá tatā

Israel, iin quiví de quee ji iní naci6n Egipto. De nī ndacu dē jā chiyuhū ji yiquí dē ñuū nūu quiví ndá ji.

²³ De tá nī ncacu Moisés, de tatá ji naná ji nī ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jito yuhū dē ji ũnī yōō. Chi nī jiní ndúū dē jā vii cáá ji, de nduú ní nchúhú dē síquī acta jā ní nsáhá rey jā cuū ndácá sūchí yí.

²⁴ De suni sūcuán nī ncandíja Moisés, de jā ñúcuán tá nī jahnu dē de nduú cā ní jēhe dē tūhun jā cuu dē sēhe ñahan cúu sēhe síhí rey Egipto.

²⁵ Chi sa nī ncuu iní dē jā ndoho dē jín ndá táhán dē nchiví Yāa Dios, nsúū jā cusí iní dē jacū-ni tiempo jín cuāchi.

²⁶ Chi nī nsáhá dē cuenta jā tú cāhān nēhén nchiví síquī dē jā síquī Cristo, de ñúcuán sáhá jā cucuicá ndasí cā dē ndihi jā ndíso tūhun Yāa Dios nsúū cā jā cucuicá dē ndihi jā íyó naci6n Egipto. Chi nī ñūhun iní dē jā cuāha yā táhvī dē.

²⁷ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī nquee dē naci6n Egipto cuāhān dē. De nduú ní nchúhú dē jā quítí iní rey nūū dē. Chi nī tñi ñihin dē síquī tiñu sáhá dē, chi nī nsáhá dē cuenta jā ja jín dē nūū Yāa jáa nduú cúu cuní ō nūū mitan.

²⁸ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī ncāhān dē jā ná cáhnī nchiví tīcāchí pascua. De nī ndacu dē jā ná cósó ji yúyú nñi tī viéhé ji, tácuu tá quiji ángel ji cahní yā ndácá sēhe nuú nchiví Egipto, de mā cáhnī yā sēhe nuú nchiví Israel.

²⁹ De síquī jā ní ncandíja nchiví Israel jā sáhá yā jēhē ji, de nī nchāha ji-ni mähñú Mar Rojo, chi nī nacune yā ndute de nī natūu-ni ñūhun yichí. De suni sūcuán nī ncuu iní ndá tēe Egipto jā yāha dē nícu, de nī ndasí-ni ndute síquī dē, de nī jīhi ndá dē.

³⁰ Nī ncandíja ndá soldado jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jicó

cáva namā jā ní jicó ndúū jā ndásí ñuū Jericó, tá nī jicó ndúū ndá dē ũja quiví.

³¹ De Rahab, vísó ñahan ndií nī ncuu ña, sochi nī ncandíja ña jā sáhá yā jēhē ña. De nī nchindeé ña ndá tēe Israel jā ní nquindēhé ndēe dē nāsa íyó ñuū ña. De jā ñúcuán nduú ní jīhi ña jín nchiví ñuū ña jā ñihin iní.

³² ¿De nāsa cāhān cā ni túsaá? Chi nduú cā nā tiempo jā nacani cā ni tūhun Gedeón jín Barac jín Sansón jín Jefté jín David jín Samuel jín ndácá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

³³ Nī ncandíja ndá dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ncundeé dē nī natiin dē ndácá ñuū nāhnú, de vāha nī ndacu dē tiñu nūū, de nī nchindeé yā ndá dē tá cúu nūū ní nquee yuhú yā. De nūū sava dē nī jasí Yāa Dios yuhú ndicaha jáa nduú ní nchájí tī dē.

³⁴ De sava dē nduú ní ncáyū dē sáhá ñuhūn jā cáyū xēen. De sava dē nī ncācu jáa nduú ní jīhi dē jín espada. De sava dē nī nanihīn iní dē tá nduú cā nā fuerza dē nícu, de ndacuí téyí nī iyo dē nūū guerra, de nī ncundeé dē síquī soldado ndácá ñuū jicá jā jín ũhví ji dē.

³⁵ De sava ñahan nī natecū sēhe ña jā ní jīhi ji. De sava cā nchiví cándíja chi sa nī ndoho xēen ji jondē nī jīhi ji. Chi nduú ní jēhe ndá ji tūhun jā siáa ji tūhun yā de cācu ji, chi nī nchuhun iní ji jā natecū ji de cundeé vāha cā ji jondē andiví.

³⁶ De sava cā ji nī nsáhá catá nchiví nūū ji, de nī ncani nchiví ji, de jondē nī nuhní ji cadena nī nchíhi ji vecāa.

³⁷ De nī ncuun nchiví yūū xīnī ji, de nī jehndē ji jín sierra, de nī jito túnī ji jín tūndóhó, de nī jahní ji jín espada. Nī jica nuu ji cháhá chúcuán, de maá-ni ñii tīcāchí ñii ndixúhú nī ñūhun ji. Nī ndoho ndáhví ji, nī jiní ji tūndóhó, nī sndóho nchiví ji.

³⁸ Vāha ndasí cā nchivī nī ncuu ji nsūū cā ndá nchivī ñayiví, de vísō sūcuán de nī nsáhá nchivī jā ní jica nuu ji nūū ñuhun tihá jín chijin yucu, de nī iyo ji yaví cava jín yaví ñuhun.

³⁹ De ndācá nchivī yáhá, vísō nī jetúhún Yāa Dios ji jā ní ncandíja nīhin ji jā sáhá yā jēhē ji, de nduú ní nīhīn ji jā ní nquee yuhú yā nūū ji.

⁴⁰ Chi nī nsáhá tūha yā iin tiñu váha cā, de suu cúu jā sáhá Cristo jín ó, tácuā iin cáhnū-ni nīhīn ji iin tǎhvī váha cā jín ó.

12

Jā ná cūnuū ō nūū mátúhún-ni Jesús

¹ Túsaá de íyó cuāhā ndasí nchivī ñúcuán jā ní ncandíja nīhin ji jā sáhá yā jēhē ji, de modo jā ní jicó ndúū ji yóhó, de stéhēn cā ji nūū ō jondē mitan jā suni sūcuán ná cándíja ó. Túsaá de saá-ni maá ó, ná sáhá jíyo ó ndācá jā sáteñú jín cuāchi jā ní ncāan ó jín. De ná cuāndeé inī ō cunu ó jín carrera jā ní jēhe yā jā cunu ó.

² De ná cūnuū vāha ó nūū Jesús, Yāa jā ní scándíja yóhó de sáhá yā jā cuja vāha ó jín tūhun cándíja ó. Chi maá yā nī jendeé inī yā jā ní ndoho yā yīcā cruz. De vísō tūhun canoō cúu jā sūcuán cuū yā, de nduú ní nsáhá yā cuenta. Chi nī ñuhun inī yā jā cusī ndasí inī yā tá jīnu jā ndoho yā. Sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá mesa nūū tátúnī Yāa Dios.

³ De nacani inī ndá nú nāsa nī jendeé inī yā nī ndoho yā jā ní nsáhá nāvāha nchivī íyó cuāchi jín yā. De sūcuán de mā cuítá nú de nī mā nūū inī nū jín tūndóhó.

⁴ Chi junī ncháha ca ndoho nú jā jondē cuū nū jā ndúcú ndéé nú snāā nū cuāchi.

⁵ De sanaā de ja nī naā inī ndá nú jā cáhān tutū īī, jā sndíhvī inī Yāa Dios ndá nú jā cúu nú sēhe yā:

Séhē, mā quítī inī nū jā jēhe Jētohō ō castigo ndóhó,

de nī mā cúcuécá inī nū tú cáhān yā nūū nū.

⁶ Chi Jētohō ō jáhnū yā nchivī jā mānī yā jín, de jēhe yā castigo ndācá jā náquehen yā cuu sēhe yā.

Cáchī tutū.

⁷ Túsaá de cuandeé inī ndá nú jā jēhe Yāa Dios castigo ndóhó, chi sáhá yā jín nú tá cúu nūū sáhá tatá jín sēhe dē. Chi nduú ná sēhe íyó jāā nduú jēhe tatá ji castigo.

⁸ De tú mā cuāha yā castigo ndóhó, tá cúu nūū ndóho ndācá sēhe, túsaá de tá cúu sēhe ndáhvī cúu nú, de nsūū sēhe ndíja yā cúu nú.

⁹ De tatá ó ñayiví yáhá, suni nī jēhe dē castigo yóhó, de nī iyo yíñúhún ó nūū dē. De ná oncā cúu jā má cuétáhvī ó nūū maá Tatá ó andiví jā jēhe yā castigo yóhó, de cūtecū ō ní cánī.

¹⁰ De ndāā chi maá dē nī jēhe dē castigo yóhó jacū-ni quivī, nāsa nī ncuu inī maá dē. Sochi Yāa Dios chi jēhe yā castigo yóhó iin modo vāha cā jā quéndōo vāha cā ō, chi jín ñúcuán de sáhá ndoo yā yóhó tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

¹¹ De ndāā chi nduú cúsi inī ō maá hora jā ndóho ó castigo, chi sa cúcuécá inī ō. Sochi cúcuéé cā de cunī ō jā jín castigo jā ní ndoho ó de nī ncutūha ó jā caca ndāā ō de coo ndeé coo siī inī ō.

Siquī nchivī jā squéne yichī ji tūhun jā cáhān Yāa Dios

¹² Túsaá de mā cōó ndá nú tá cúu tēe jā ní ncuitá īī ndahá, de quísi xīnī jítī, chi sa ndacuī sáhá nú maá nú nūū tūndóhó.

¹³ De caca ndāā nū ichi ndoó, tácuā nduvāha ndá ndóhó jāā nduú ná fuerza inī, jā cúu nú tá cúu tēe tiácuá jāā nduú cúu caca vāha.

¹⁴ De cundíhvī inī nū jā cundeē mānī nū jín ndācá nchivī, jín jā coo ndoo coo īī nū nūū yā. Chi mā cúu cunī ní iin nchivī nūū maá Jētohō ō de tú nduú íyó ndoo ji.

¹⁵ De coto má caca yátá nī iin nú de siāā nū tūhun jā sáhá Yāa Dios jā

váha ndóhó, tácuā mā cūu nú tá cúu iin yūcū úguā jā stívī de sáhá dañó jín ndá nchivī.

¹⁶ De nī iin nú mā cācá ndiī. De nī mā cúyichī inī nū nūu ndá jā jēhe Yāa Dios, tá cúu nūu ní ncuu Esaú. Chi sīquī iin-nī cōhō ndeyu jā ní jicān dē nūu ñanī dē, de nī nsama dē jín derecho jā nīhīn dē jā cúu dē sūchí núu, de súcuan nī yīcō dē derecho dē.

¹⁷ De jín ndá nú jā cúcuéé cā de nī ncuu inī dē jā cāhān tatá dē jā nīhīn dē tāhvī dē jā cúu dē sūchí núu. De nduú ní ncúu, chi nduú cā ní ntānuú Yāa Dios dē. Chi nduú ní nīhīn tiñú cā jā ní nacani inī dē, visō nī nducú ndéé dē jondē nī jacu dē.

¹⁸ De ndá ndóhó chi nduú ní nquenda nú nūu iyo cúu, tá cúu nūu iyo ní ncuu maá yucu nūu ní jēhe yā ley yā nūu nchivī Israel. Chi nī ncāyū ñuhūn yucu Sinaí, de neē de tuún ndasí, de yíhí tāchī nīhīn.

¹⁹ De nī ntivī nīhīn trompeta, de nī ncāhān Yāa Dios. De nchivī jā ní jini jā cāhān yā, nī ncāhān ndāhvī jā mā cāhān cā yā jín ji.

²⁰ Chi nduú ní ncúndéé ji jín tūhun jā ní ndacu yā tiñu nūu ji, chi nī ncāhān yā: Visō iin quiti-nī tú quīvi tī yucu yáhá, de jini ñúhún jā cuū tī jín yūu á jín lanza, ncachī yā.

²¹ De sīquī jā iyo ndasí cúu ndá jā ní jinī ji, de jondē Moisés suni nī ncāhān dē: Quísi nduhū jā yúhú nī, ncachī dē.

²² De mitan de ndá máa nú jā cándija, chi nduú ní nquenda nú nūu yucu ñúcuán. Chi sa nūu maá yucu Sión, jín nūu maá ñuū Yāa Dios, Yāa técu, nī nquenda nú. De ñuū ñúcuán cúu Jerusalén jā íyó andiví, nūu íyó tūtú cuāhā ndasí mil ángel jā chíñúhún Yāa Dios.

²³ De nī nguīvi ndá nú nūu ndéé tūtú nchivī cándija jā cúu sēhe Yāa Dios, jā íyó lista ji andiví. De nī nguīvi nú nūu Yāa Dios, Yāa jā sáhá ndāa tiñu ndihi nchivī, jín nūu íyó

ánō nchivī vāha jā ja nī squéndōo ndāa yā ji.

²⁴ De suni nūu maá Jesús, Yāa jā ndíso tiñú sīquī contrato jeé, nī nguīvi ndá nú. De yāhvi ndasí cā tiñu sáhá nīñi yā jā ní jati jā sndáhvā cuāchi ó, nsūu cā nīñi Abel jā ní ncāhān cuāchi.

²⁵ Túsaá de coto má squéne yichī nū tūhun jā cāhān yā jín ndá nú. Chi nchivī jāa nduú ní jétáhvī tá nī ncāhān yā jín ji ñayiví yáhá, nduú ní ncacu ji. De xēen cā ndoho yóhó de tú mā cuétáhvī ó nūu yā jā cāhān yā jondē andiví túsaá.

²⁶ De tá nī ncāhān yā jondē saá, de nī nquisi ñayiví. De mitan chi cāhān yā: Iin-nī cā vuelta quisi nī ñayiví, de nsūu maá-ni ñayiví, chi saá-ni ndācá jā íyó andiví, ncachī yā.

²⁷ De tūhun yáhá jā cāhān, iin-ni cā vuelta, chi cáchī jā sáhá jíyo yā ndācá jāa nduú íyó cutú, suu jā ní ncuvāha, tácuā ná quéndōo jā coo cutú níi cáni.

²⁸ Túsaá de cuāha Yāa Dios iin ñuū nūu ó jā coo cutú níi cáni. De jā ñúcuán ná nácuétáhvī ó nūu yā, de ná chíñúhún ó yā, de ná cóo yíñúhún ó, tácuā cusī inī yā jín ó.

²⁹ Chi Yāa Dios maá ó cúu modo iin ñuhūn jā snāa ndihi jā nēhén.

13

Nāsa sáhá ó de cusī inī Yāa Dios

¹ Mā jécuiñi ndá nú jā cundáhvī inī nū ndá hermano nū jā cándija.

² Cunahán nū jā cánuu jā cuāha núu nú vehe nūu nchivī jicá. Chi íyó vuelta jā súcuan nī jēhe núu nchivī vehe, de nduú ní jinī ji jā nūu maá ángel andiví nī jēhe núu ji vehe.

³ De cunahán ndá nú jā chindeé nú nchivī jā yíhí vecāa, chi sáhá nú cuenta jā modo jā yíhí cáhnú nú jín ji vecāa. De suni nacani inī nū jēhe táhán nú jā ndóhó ji sáhá nchivī, chi tú súcuan coo jín maá nú de suni ndoho nú.

⁴ Coo yíñúhún ndá nú sīquī tūhun jā jécundeē tēe jín ñahan, de mā cásiqui ndéē tǎhán nú. Chi maá Yāa Dios sǎhá ndāa yā cuāchi nchivi ndī jín nchivi jā cásiqui ndéē tǎhán.

⁵ De mā ndíyo inī nū xūhún, chi cusī inī nū jín jā névāha nú-ni. Chi maá yā nī ncāhān: Mā siāa cuiti nī ndóhó, nī mā sndóo cuiti nī ndóhó, ncachī yā.

⁶ Túsaá de mā cānī inī ō ni iin, chi cuu cāhān ō: Maá Jētohō nī chindeē chítuu yā nduhū, de mā cūyūhū nī de tú nā cuá cūnī nchivi sǎhá ji jín nī.

Cachī ō.

⁷ De nūcūhun inī ndá nú ndācá pastor nū, jā ní stéhēn ndá dē tūhun Yāa Dios nū nū. De sǎhá vāha nū cuenta nāsa nī nīhīn tiñū jā ní nsǎhá ndá dē, de ndacu nú dē jā ní ncandija dē jā sǎhá yā jēhē dē.

⁸ De Jesucristo chi iin-ni cáa yā ichi chátā jín mitan jín ní cání.

⁹ Túsaá de mā cuāha ndá nú tūhun jā candija nú ndācá tūhun jā sīn cāhān jāa nduú quétáhán jín tūhun maá yā. Chi íyó vāha jā cuja áno ō sǎhá tūhun jā vāha inī yā jín ó. De nduú jini ñúhún ō tūhun jā tatúnī sīquī jā yáji ō, chi nduú nīhīn tiñū cuiti jín nchivi jā íyó jín.

¹⁰ De maá ó chi névāha ó maá Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō. De ndācá sūtū jā sócō cā dē modo jā cāhān ley janahán, nduú nā cuá nīhīn dē nū yā jā ní nsōcō yā maá yā.

¹¹ De sūtū cūñáhnú cā, tá nī nsōcō dē nīñi ndācá quiti inī cuarto ī cā jā sīquī cuāchi, de yiqui cūñu tī nī nteñuhún dē ichi chátā ñuū.

¹² De suni sūcuán nī ndoho maá Jesús ichi chátā ñuū, tácuā jín nīñi maá yā de sǎhá ndoo yā nchivi.

¹³ Túsaá de mā cōo inuú cā inī ō jín nchivi jāa nduú cándija, chi modo jā cohōn jín yā ichi chátā ñuū, de ná ndóho ó jín yā jā sǎhá catá ji.

¹⁴ Chi ñayīví yáhá nduú nā ñuū íyó nū coo ó ní cání, chi sa ndúcú ó maá ñuū nū cundeē ō quīví quiji.

¹⁵ Túsaá de jā jín Jesucristo de níní ná cāhān ō jā cūñáhnú ndasí Yāa Dios, chi suu cúu tá cúu iin jā sócō ō nū yā, suu jā nácuetáhvī ó nū yā.

¹⁶ De mā náa inī ndá nú jā sǎhá vāha nú nū tǎhán nú, de cuāha nú jā cúmanī nū ji. Chi modo iin jā sócō nū nū Yāa Dios cúu ndācá yáhá, de cusī inī yā jín.

¹⁷ De candija ndá nú nū ndá tēe jā cúu pastor nū, de cuetáhvī nú nū dē. Chi jito ndá dē ndóhó jā quendōo vāha áno nū, chi jínī dē jā cánuú nacuāha dē cuenta nū yā. De cundihví inī nū sǎhá vāha nú, tácuā cusī inī dē sīquī nū de mā cúcuécá inī dē. Chi tú mā sǎhá vāha nú de mā cōo jā vāha jín nú.

¹⁸ De cācān táhvī nū jēhē ndá nī. Chi nijin cúu inī áno nī jāa nduú nā cuāchi nī. Chi cūnī ndá nī caca yíñúhún nī jín ndācá tiñu.

¹⁹ De suni cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā cācān táhvī ndasí nú jēhē maá nī, tácuā cuāha yā tūhun jā ñamā cā cuēē tucu nī nū nū.

Bendición jín saludo jā sándthí

²⁰ De maá Yāa jā jēhe tūhun ndeē tūhun sī inī nū ō, nī nastécū yā Jētohō ō Jesucristo māññu ndīyi. De Jesús cúu pastor cūñáhnú jā jito nchivi jā cúu tá cúu ticāchī yā. Chi jín nīñi yā nī nsǎhá cutú yā contrato jeé yā coo ní cání.

²¹ De ñúhún inī nī jā Yāa Dios ná sǎhá yā jā cuja inī ndá nú, tácuā cuu sǎhá nú ndācá tiñu vāha nāsa jétahān inī yā. De ñúhún inī nī jā jín fuerza Jesucristo jā ndéē yā inī ō, ná sǎhá Yāa Dios jā cuu ó nchivi jā cusī inī yā jín. De ná cāhān ō jā vii ndasí cūñáhnú yā ní cání. Amén.

²² Hermano, cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā cune cáhnú inī nū jā sndihví inī nī ndá nú jín jacū-ni tūhun jā ní ntee nī nū carta yáhá.

²³ De cáchĩ tũhun nĩ jã hermano õ Timoteo, ja nĩ nquee dẽ vecãa. De tú ñamã quiiji dẽ yáhá, de cuẽẽ ndúũ ni nũũ nũ jã cuni tãhãn ó.

²⁴ De cãhãn ndá nú jíin ndá tẽe cúu pastor nũ jíin ndá hermano jã cándíja, jã sãhá ndeé inĩ dẽ, cáchĩ ni. De nchivĩ Italia suni cãhãn ji jã sãhá ndeé inĩ ndá nú.

²⁵ De ñúhũn inĩ ni jã ná sãhá cã Yãa Dios jã váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SANTIAGO NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Santiago, mozo Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo. De tēe nī carta yáhá cuēē nū ndá nú nchivī cándija jā cúu nú ndihúxī ūu tatā Israel, de nī jītē nuu ndá nú ní ñayiví. Sáhá ndeē inī ndá nú.

Yāa Dios sáhá jā jícūhun inī ō

² Ñanī mánī, cusī ndasí inī ndá nú de tú quiji quéhén nū tūndóhó síquī nū.

³ Chi jínī ndá nú jā tú jito túnī tūndóhó ndóhó tú cándija nīhin nú, de ñúcuán cúu jā scúja ánō nū jā cuandee inī nū.

⁴ De cuandee inī nū jondē cuja vāha nú jín tūndóhó, tácuu cuu sáhá nú ndácá tiñu vāha, de mā cúmanī jā squíncuu vāha nú nū yā.

⁵ De tú ní iin nú cúmanī jā jícūhun inī nū caca ndíchí nú jín tūhun Yāa Dios, de cācān nū nū yā, de sáhá yā jā jícūhun inī nū. Chi sáhá yā ndihī jā jícān nchivī, de nduú cúxeēn yā nū jī jā jícān jī.

⁶ De tá jícān nū, de cánuú cándija nú jā sáhá yā jā jícān nū, de mā cānī síquī inī nū. Chi nchivī jā jáni síquī inī, cúu jī tá cúu ndute mar jā jísō de cuāhān cháhá chúcuán sáhá tächī.

⁷ Nchivī ñúcuán mā cānī inī jī jā sáhá Jētohō ō jā jícān jī.

⁸ Chi nchivī jā jáni ūu inī, chi maá-ni jā násāma inī jī jín ndácá tiñu sáhá jī.

⁹ Ndácá hermano ndāhvī, ná cúsi inī dē jā sáhá Yāa Dios jā cuñáhnú dē.

¹⁰ Sochi hermano cuicá, ná cúsi inī dē tú nī ndundáhvī dē. Chi ndácá tēe cuicá, ñamā náā jā cuicá dē, tá cúu jā ñamā náā itā yūcū.

¹¹ Chi tá quēnda ncandī de cúhihni, de yíchī-ni yūcū, de cóyo-ni itā, de náā-ni jā vī cáá. De suni

súcuán ndoho ndá tēe cuicá juni íyó dē jín ndá tiñu sáhá dē.

Siquī jā jito túnī tūndóhó yóhó

¹² Nācā ndetū tēe jā jēndee inī dē tú jito túnī tūndóhó dē. Chi tá ja nī ncundee dē jín, de nīhīn dē premio jā cuñáhnú dē cutecū dē níí cání. Chi súcuán nī nquee yuhú Yāa Dios jā cuāha yā nū nchivī jā mānī jín yā.

¹³ Tú iin nchivī cúu inī jī sáhá jī cuāchi, de mā cānī inī jī jā nū Yāa Dios vāji jā cúu inī jī sáhá jī cuāchi. Chi ní iin mā cúu cuitī sáhá jā quīvi Yāa Dios cuāchi, de juni maá yā nduú squívi yā ní iin nchivī nū cuāchi.

¹⁴ Chi sa jā ndíyo inī maá jī, suu sáhá jā cúu inī jī sáhá jī cuāchi, de scándā inī jī, chi suu ñúcuán cúu jā stáhvi.

¹⁵ De jā ndíyo inī jī, ñúcuán cúu jā squijéhe cuāchi. De cuāchi ñúcuán, tú ja nī ncunihin, de sáhá jā tánū tāhvī nchivī.

¹⁶ Túsaá de mā stívī ndá nú jín ndá jā jáni inī nū, ñanī mánī.

¹⁷ Ndácá jā cútahvī ō jā vāha jā vī íyó, chi vāji ichi andiví nū maá Yāa Dios, Yāa jā ní nsáhá ndácá jā jéhe nduva jā íyó andiví. De maá yā nduú násāma cuitī inī yā tá cúu nū násāma nduva jín cōndāhvī.

¹⁸ De ní nsáhá yā jā cúu ó sēhe yā, chi ní ncandija ó tūhun ndāā yā. De ní nduu ó tá cúu sēhe xīhna ñúhún yā nū ndá cā sēhe yā jā quiji, chi súcuán ní jētahān inī yā sáhá yā.

Siquī nāsa chiñúhún ndāā ō yā

¹⁹ Túsaá de ndá ndóhó ñanī mánī, ñamā tee sōho nú tūhun yā, sochi mā cāhān ñamā nū ní mā quítī ñamā inī nū.

²⁰ Chi nchivī jā quítī inī, nduú sáhá jī tiñu ndāā jā cúni Yāa Dios.

²¹ Túsaá de siāā nū ndácá tiñu téhén jín tiñu néhén jā ní ncāyā jín nū. De coo vitá inī nū de cuetāhvī nú tūhun yā jā ní nquívi inī ánō nū. Chi tūhun ñúcuán ndiso poder jā cācu ánō nū.

²² De squíncuu nú jā stéhēn tūhun yā, de nsūu maá jā cunini nú súcuán-ni, chí tú súcuán de stáhví ndá nú maá nú, chí nduú níhīn tiñu de tú nduú squíncuu nú.

²³ Chi tēe jā níni dē tūhun yā súcuán-ni, de nduú squíncuu dē, cúu dē tá cúu iin tēe jā ndéhé dē nūu espejo nāsa cáá nūu dē.

²⁴ De ndéhé vāha dē nūu dē, de cuāhān dē-ni, de sá de nāā inī dē nāsa cáá nūu dē.

²⁵ Sochī tú iin tēe nduú nāā inī dē tūhun jā níni dē, chí sa chūhun vāha inī dē jā cáhān maá ley ndāā Jesús jā ní nsāhá libre yóhó, de tú cuiñi níhīn dē jín, de squíncuu dē jā ndácu, ñúcuán de coo ndetū dē jín tiñu vāha jā sáhá dē.

²⁶ De tú ní iin ndá nú jáni inī nū jā chíñúhún vāha nú Yāā Dios, de tú nduú jito nú yáá nú, túsaá de stáhví nú maá nú, de nduú jétiñú cuitī jā chíñúhún nú yā.

²⁷ Nchivī jā chíñúhún ndoo chíñúhún ndāā ji maá Tatá ó Yāā Dios, tiñu yáhá sáhá ji: Chindeé ndá ji sūchí jā ní nguendōo ndáhví, jín ndá ñahan jā ní nguendōo ndáhví, tú nā-ni tūndóhó íyó. De nduú sátehén ji áno ji jín tiñu néhén jā íyó inī ñayiví.

2

Jā má cúyichī inī ō cunī ō nchivī ndáhví

¹ Ñanī mánī, cándíja ndá nú Jētoho ō Jesucristo jā vīl cúñáhnú yā. Túsaá de mā cúyichī inī ndá nú nchivī ndáhví, chí inuú sáhá nú jín ndihī nchivī.

² Chi íyó vuelta jā quívi iin tēe inī vehe nūu ndútutú ndá nú, de ñúhún xehe oro ndahá dē, de ñúhún dē sahma vāha. De suni íyó vuelta jā quívi iin tēe ndáhví, de ñúhún dē sahma tehndé.

³ De nduú vāha de tú sáhá yíñúhún nú jín tēe ñúhún sahma vāha, de cahān nū jín dē: Cundeē ní lugar vāha yáhá. De cahān nū jín

tēe ndáhví: Ñúcuán cuiñi ní, á yáhá cundeē ní nūu ñúhún, cachī nū.

⁴ De tú súcuán sáhá ndá nú, de nduú jáni vāha inī nū siquí táhán nú, chí sín sáhá nú jín tēe cuicá jín tēe ndáhví.

⁵ Ñanī mánī, chuhun inī ndá nú tūhun cáhān ni: Yāā Dios nī nacāji yā nchivī ndáhví inī ñayiví yáhá jā coo cuicá ji jín tūhun cándíja ji yā, de níhīn ji táhví ji inī ñuū nūu tátunī yā. Chi nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ñúcuán nūu nchivī mánī jín yā.

⁶ De sa ndá máá nú jéhe nú tūhun canoō nchivī ndáhví. ¿De á nsūú ndá tēe cuicá cúu jā stáhví ndá ndóhó siquí jā níhīn dē xúhún nú, de ñamā cáhān dē cuāchi siquí nū nūu justicia?

⁷ De suni cáhān néhén ndá dē siquí Cristo, de suu sivi maá yā cúu jā nání ndá nú cristiano.

⁸ Vāha sáhá ndá nú de tú squíncuu ndija nú maá tūhun ñáhnú cā jā cáhān ley, tá cúu nūu yósō nūu tutū ī: Cundáhví inī nū táhán nú tá cúu nūu cundáhví inī nū maá nú, cáchī.

⁹ De tú sín sín sáhá nú jín nchivī cuicá jín nchivī ndáhví, túsaá de cuāchi sáhá ndá nú, de ndéē cuāchi siquí nū jā stíví nú ley Yāā Dios.

¹⁰ Chi tú iin nchivī stíví ji iin-ni tiñu jā ndácu ley, de vísō ná squíncuu ji ndihī cā, de cúu tá cúu jā ní stíví ji ndihī ley, de ndihī ñúcuán cundeē cuāchi siquí ji.

¹¹ Chi Yāā Dios jā ní ncāhān yā jā má cásiquí ndéē táhán nú, suni nī ncāhān yā jā má cáhnī nū ndiyi. De vísō nduú ní ncásiquí ndéē táhán nú, sochī tú nī jahní nū ndiyi, túsaá de ja ní stíví ndihī nú ley.

¹² De ndācá jā cáhān nū jín jā sáhá nú, chí cánuú sáhá nú cuenta jā sáhá ndāā yā ndihī ñúcuán jín maá ley Jesús jā ní nsāhá libre ndóhó.

¹³ Chi quívi jā sáhá ndāā yā tiñu, de nchivī jāá nduú ní ncundáhví inī táhán, suni mā níhīn ji tūhun cundáhví inī. Sochī nchivī jā ní

ncundáhvī inī táhán, de maá quīvī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu de cusī inī jī jā ní sndáhvā yā cuāchi jī.

Nduú jétíñú jā cándíja ó de tú nduú squíncuu ó

14 Ñanī mánī, tú cáhān iin tēe jā cándíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha, ¿de nāsa nīhīn tiñú jā sūcuán? ¿A cuu cācu áno dē jīn jā cáhān dē-ni jā cándíja dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha?

15 De tú iin hermano á hermana ndācá ó, cúmanī sahma jī jīn jā caji jī ndācá quīvī,

16 de tú ní iin ndá nú cáhān jīn jī: Sáhá ndeé inī nū, de cusúcún váha nú de caji váha nū, cachī nū jīn jī, de tú nduú jēhe nú jā jīnī ñúhún jī cutecū jī, ¿de ní tiñu jā cáhān nū sūcuán?

17 De suni sūcuán cúu jā tú cáchi nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha, túsaá de nduú nīhīn tiñú cuítī jā cáhān nū jā cándíja nú.

18 Sochi sanaā de cáhān iin nchivī: Ndóhó chí cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de nduhū chí sáhá nī tiñu váha. ¿Nāsa stéhēn nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha? De nduhū chí sáhá nī tiñu váha, de sūcuán stéhēn nī jā cándíja nī jā sáhá yā jēhē nī.

19 Ndāā chí cándíja nú jā íyó iin-ni Yāā Dios. De va íyó váha túsaá. Sochi ndá tachi chí suni sūcuán cándíja, de quísi jā yúhú, chí nduú sáhá tiñu váha.

20 ¿De nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿A nduú jīnī nū jā tú nduú sáhá nú tiñu váha, de nduú nīhīn tiñú cuítī jā cáhān nū jā cándíja nú?

21 De tatā ō Abraham, nī sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní nsáhá dē tiñu váha. Chí nī jetáhvī dē jā ní ncāhān yā jā cahnī dē sēhe dē Isaac, sōcō dē jī nūū altar.

22 De jícūhun inī ndá nú jā sīquī jā ní ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, suu sīquī ñúcuán cúu jā ní jetáhvī dē tá nī ncāhān yā jā sōcō dē sēhe dē.

De jā ní jetáhvī dē, sūcuán nī stéhēn dē jā cándíja ndíja dē jā sáhá yā jēhē dē.

23 De sūcuán nī nquee ndāā tūhun jā cáhān tutū ī: Abraham nī ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē, cáchi tutū. De nī jēcunanī dē amigo Yāā Dios.

24 Túsaá de ja nī jinī ndá nú jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā sáhá jī tiñu váha sīquī jā cándíja jī jā sáhá yā jēhē jī, de nsūū maá-ni jā cáhān jī jā cándíja jī.

25 De suni sūcuán Rahab, vísō ñahan ndīī nī ncuu ña xihna cā, de nī sndáhvā yā cuāchi ña sīquī jā ní nsáhá ña tiñu váha. Chí nī jēhe nūū ña vehe nūū ndá mozo jā ní ntajī Josué, de nī nchuhun ña dē incā ichī, tácuā cācu dē nūū ndá tēe ndúcú cahnī dē. De jā ñúcuán nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ña.

26 De iin nchivī tú nduú cā áno jī nūū yiquī cúñu jī, de ndīyi cúu jī. De suni sūcuán tú cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, sochi tú nduú sáhá ó tiñu váha, de cúu ó tá cúu ndīyi.

3

Tūhun sīquī yáá ó

1 Ñanī mánī, mā cānī inī cuāhā táhān nū jā cuu nú maestro jā stéhēn tūhun yā. Chí jīnī ndá nú jā ndá máá ó jā stéhēn tūhun, cuāhā cā cuāchi nacunehen yā sīquī ō.

2 Chí ndihi ó stívī cuāhā tiñu. De tú iin tēe cuu coto dē yáá dē jā má stívī dē jīn nī iin jā cáhān dē, tú sūcuán de váha ndasí tēe cúu dē, de suni cuu coto dē ní cā dē jā má stívī dē.

3 Chí cúu tá cúu jā chūhún ó freno yuhú caballo, de sūcuán jáhnū ō ní tī jā quīhīn tī ní-ni cúu nūū cúnī ō.

4 De suni sūcuán ndācá barco, vísō náhnū ndasí, de vísō nīhīn chīndahá tachi, de jīn iin timón lulī-ni de cuu scuicó tēe scāca, de quīhīn dē jīn ní-ni cúu nūū cúnī dē.

⁵ De suni súcuan cúu yáá ó, chi víso lulí-ni, de cuāhā ndasí sáhá ó jín. De suni jíní ó já iin ñuhūn lulí de cuu scuíquín já cāyū iin yucu cáhnú ndasí.

⁶ De suni súcuan cúu yáá ó, chi sáhá tá cúu iin ñuhūn, chi scuíquín cuāhā ndasí tiñu néhén. De yáá ó cúu iin parte lulí yiquí cúñu ó, de sáhá já quívi níí ó cuāchi. Chi jondē infierno vāji ndācá tūhun néhén já cáhān ō, de yáá ó scuíquín cuāhā tiñu néhén níí tiempo já ndēē ō iní ñayívi.

⁷ De nchiví chi cuu cáhnū ji ndācá nūu quiti jín saā jín cōō jín quiti ñúhún iní mar, de ja ní jáhnū ji cuāhā tī.

⁸ Sochi ní iin nchiví mā cūú cáhnū ji yáá ji. Chi iin já néhén já má cūú cáhnū ji cúu. De tá cúu yuhú cōō já ñúhún chitú veneno já jáhnī, súcuan cúu yáá ó.

⁹ De jín yáá ó de chíñúhún ó Tatá ó Yāa Dios, de suni jín yáá ó de cáhān néhén ó sīquí nchiví já ní nsāhá yā ánō ji tá cúu nūu íyó maá yā.

¹⁰ Iin-ni yuhú quéē tūhun chíñúhún ó yā jín tūhun cáhān nāvāha ó. Ñanī mánī, nduú íyó vāha cuiti já súcuan.

¹¹ ¿A iin-ni sócō quéne ndute vāha jín ndute úguā, á naá cúu?

¹² Ñanī mánī, ¿á cuu cuun ndihā oliva xīnī ñutun higo, de á cuu cuun ndihā higo ndahá yūcū uva, á naá cúu? De suni súcuan iin sócō mā cūú quene ndute úguā jín ndute vāha.

Tūhun ndíchí já vāji nūu Yāa Dios

¹³ De tú ní iin nú ndíchí de jícūhun vāha iní nū, túsaá de jín já jica ndāā nū de stēhēn nū já súcuan cúu nú. De sáhá suchí nú maá nú sīquí já névāha nú tūhun ndíchí yā.

¹⁴ Sochi tú cúcuásún ndasí iní ndá nú de tú ndúcú nú já cuñáhnú maá nú, túsaá de mā cútéyí nú caní iní nū já ndíchí nú. Chi suu cúu já

stáhví nú, de cúu nú contra sīquí tūhun ndāā.

¹⁵ Chi nchiví já íyó súcuan, nsūu nūu Yāa Dios vāji já ndíchí ji. Chi cuenta ñayívi cúu, jín cuenta nchiví já cánēhén ánō ji, jín cuenta maá tāchí cúñáhnú cúu.

¹⁶ Chi nūu íyó nchiví cúcuásún iní jín nchiví ndúcú já cuñáhnú maá, suu ñúcuán íyó tūhun sácā nuu jín ndācá tiñu néhén.

¹⁷ Sochi tūhun ndíchí já vāji nūu Yāa Dios, tá ní nsāhá já ní ndundíchí nchiví, ñúcuán de íyó ndoo ánō ji. De suni ndēē mánī ndá ji jín táhān ji, de vitá iní ji, de nduú ñihin iní ji. De cúndáhví iní ji táhān ji, de sáhá ji tiñu vāha. De suni íyó ndāā ji, de nduú stáhví ji.

¹⁸ De nchiví já ndēē mánī jín táhān, jín tūhun mánī sáhá ji ndācá tiñu ndāā, de ñihīn ji já quendōo ndāā ji.

4

Mā cútóó ó ndācá já íyó iní ñayívi

¹ ¿De nāsa quíjéhé já cánāā ndá nú jín já tétáhān nú? Quíjéhé sīquí já ndíyo iní nū ndācá jáā nduú vāha, de suu scāndā ndasí iní ánō nū.

² Chi ndíyo iní ndá nú, de nduú névāha nú, de suu sáhá já jáhnī nū ndíyi. Ndíyo iní ndá nú já névāha táhān nú, de nduú ñihīn nū, de suu sáhá já tétáhān nú de cánāā nú. De nduú ñihīn nū já cúnī nū, chi nduú jícān nū nūu Yāa Dios.

³ De tú jícān nū, de nduú ñihīn nū, chi nduú jícān vāha nú, chi maá-ni já cúsi iní maá nú cúu já jícān nū nūu yā.

⁴ Nchiví já sndóo Yāa Dios cúu ndá máa nú. ¿A nduú jínī nū já tú cútóó iní nū já íyó iní ñayívi, ñúcuán cúu já jínī úhvī nū Yāa Dios? Chi nchiví já cútóó iní já íyó iní ñayívi, ndúu ji nchiví já jínī úhvī nūu Yāa Dios.

⁵ De nduú cáhān cáhá tūhun yáhá já yósō nūu tutū ī: Maá Espíritu já ní jēhe Yāa Dios já ndēē iní ō, cútóó

ndasí yā yóhó, chí mānī yā jíin ó, cáchī.

⁶ De jā váha inī Yāa Dios, de jéhe yā fuerza inī ō jā má sáhá ó súcuán. Chí cáhān tutū ī: Yāa Dios jāsī yā nūū nchivī jā sáhá téyī maá, de váha inī yā chíndeé yā ndá nchivī jā sáhá suchí maá, cáchī.

⁷ Túsaá de cuetáhvi ndá nú nūū Yāa Dios. De cuiñi nihin nú jā má cuetáhvi nú tachi cúñahnú, de cunu cunī ndá ndóhó.

⁸ Mānī cā coo nú jíin Yāa Dios, de víhí cā stéhēn yā jā mānī yā jíin nú. Ndá ndóhó jā sáhá cuāchi, sáhá ndoo nú maá nú, sndóo nú cuāchi. De ndá ndóhó jā cunī nú coo manī nū jíin Yāa Dios de suni cunī nū cutóo nú jā íyó inī ñayīví, sáhá ndoo nú áno nū jā má cóo cā nū súcuán.

⁹ Natahúhvi inī nū, de cucuéca inī nū, de cuacu nú sīquī jā íyó cuāchi nú. De vísō nī jācū nū, sochi mitan de cuacu cóhó nú. De vísō nī ncusiī inī nū, sochi mitan de nducuéca inī nū.

¹⁰ Sáhá suchí nú maá nú nūū Yāa Dios, de sáhá ñahnú yā ndóhó.

Mā cúndihvi inī ō sīquī cuāchi táhán ó

¹¹ Hermano, mā cáhān nēhén ndá nú sīquī táhán nú. Chí tēe jā cáhān nēhén sīquī táhán, á jā ndíhvi inī sīquī cuāchi táhán, chí modo jā sīquī ley Yāa Dios cáhān nēhén dē. Chí nduú squíncuu dē ley jā cáhān jā cundáhvi inī ō táhán ó, de sáhá dē cuenta jāá nduú íyó ndāā ley yā. De tú cáhān nū jāá nduú íyó ndāā ley yā, túsaá de nsūū jā squíncuu nú, chí sa jā cáhān nū sīquī.

¹² Íyó iin-ni Yāa jā ní jēhe ley, de mātúhūn-ni yā cúu jā sáhá ndāā sīquī cuāchi. De scácu yā nchivī cándíja, de stánū táhvi yā nchivī nduú cándíja. ¿Túsaá de nā tiñu ndíso nú jā sáhá ndāā nū sīquī táhán nú?

Nduú váha jā sáhá téyī ó maá ó

¹³ Mitan de cáhān ní jíin ndá ndóhó jā cáhān súcuán: Mitan á

stēēn de cōhōn ñuū ñúcuán, de cundeé ō iin cuiyā, de cueen ó xīcō ó de nihin ō sīquī, cáchī nū.

¹⁴ De nduú jíin cuiti nū nāsa coo stēēn. ¿Chí nā váha víhí cúu vida nū? Cúu tá cúu iin vícō nūhún jā iin núnúú-ni núcūhun, de ñúcuán de ndúte-ni.

¹⁵ De sa váha cā cáhān nū: Tú cunī maá Jētohō ō de cutecū ō de sáhá ó yáhá á sáhá ó ñúcuán, cáchī nū.

¹⁶ Sochi cúsa maá jā cáhān téyī ndá nú. De nduú váha jā súcuán sáhá téyī nú maá nú.

¹⁷ De tú iin nchivī jíin jíi sáhá jíi tiñu váha, de tú nduú sáhá jíi, de cuāchi cúu túsaá.

5

Tūhun jā cáhān nū ndá tēe cuicá

¹ De cáhān ní jíin ndá ndóhó tēe cuicá, jā cuacu nú de cuacu cóhó nú sīquī tūndóhó jā quiji sīquī nū.

² Chí ndatiñú cuicá jā névāha nú, ja téhyū. De sahma váha nú, ja yáji tiquixīn.

³ De oro jíin plata jā névāha ndá nú, chí ja néne xaha. De xaha ñúcuán stéhēn jāá nduú ní nsáhá váha nú jíin xūhún nú. De ñúcuán cúu jā ndunihin cuāchi sīquī nū, tá cúu iin ñuhūn jā snāā yiqui cúñu nú. Chí ní nascáyā cuāhā nū ndatiñú váha ndá quivī cuándihi yáhá.

⁴ De ndá tēe jā ní jehndē trigo nū, nduú ní nchúnáa váha nú yāhvi dē. De mitan de cána jee ndá dē nūū Yāa Dios, Yāa cúu Jētohō nūū ndá ángel andivī, jā súcuán ní nsáhá ndá nú. De níni yā jā cána jee ndá tēe ní jehndē trigo nū.

⁵ Vāha ndasí tēcū ndá nú inī ñayīví yáhá, de sáhá nú ndācá jā cúsiī inī maá nú. De jíto váha nú maá nú, de cúu nú tá cúu quiti néñu jā ndētu quivī jā cuū.

⁶ De ní ntee ndá nú cuāchi sīquī ndá nchivī váha, de jondē ní jahñī nū jíi. De nduú ní ncúu casi jíi jā sáhá nú.

Jā ná cóo paciencia inī ō de cācān táhvī ō

⁷ Hermano, túsaa de coo paciencia inī ndá nú já cundetu nú jondē quīvī jā nenda maá Jētohō ō. Ndá tēe jā sātíñú ñuhun, cánuú coo paciencia inī dē cundetu dē jondē quiji sāvī néhēn jíin sāvī temporal, de sá de ñihīn dē nūnī váha já jēhe itū.

⁸ De suni súcuan coo paciencia inī nū, de ndeé coo inī nū cundetu nú, chi cuācuñatin nenda maá Jētohō ō.

⁹ De mā cāhān sōó nú sīquī jā sáhá táhán nū, hermano, tácuā mā jícundeē cuāchi sīquī nū. Chi maá Yāa jā sáhá ndāa cuāchi, ja ñatin nenda yā.

¹⁰ Ñanī mánī, cunahán ndá nú nāsa nī nsáhá ndá tēe nī nacani tūhun maá Jētohō ō jondē janahán, chi nī ncuu ndá dē iin ejemplo nū ō. Chi vísō nī ndoho dē, de nī Iyo paciencia inī dē.

¹¹ De cāhān ō jā nchivī jā jéndeé inī jíin tūndóhó, íyó ndetū ji sáhá Yāa Dios. Chi nī jini ndá nú tūhun nāsa nī jendeé inī Job jíin tūndóhó, de suni jini nū jā váha ndasí cā nī nquendōo dē nī nsáhá maá Jētohō ō tá nī nchāha tūndóhó. Chi cundáhvī ndasí inī yā yóhó, de váha ndasí inī yā jíin ó.

¹² Ñanī mánī, jā cánuú cā cúu jā má cāhān nū sívī Yāa Dios jíin tūhun jā cāhān téyí nū. Mā cāhān nū verdad de Dios, Yāa ndeé andiví, de nī mā cāhān nū verdad de Dios, Yāa xíí ñayíví, de nī iin cā tūhun súcuan mā cāhān téyí nū. Chi tú cāhān nū jā cuu, de súcuan-ni cāhān nū. De tú cāhān nū jāa nduú, de súcuan-ni cāhān nū. Mā scáa cā nū cāhān nū, tácuā mā nácunehen Yāa Dios cuāchi sīquī nū.

¹³ De tú íyó iin nú jā ndóho tūndóhó, de cācān táhvī nū. De tú íyó iin nú jā cúsi inī, de cata nú himno jā chíñúhún nú yā.

¹⁴ De tú íyó iin nú jā cúhū, de cana nú ndá tēe cúñáhnú jā jíto nchiví

cándíja. De ná cācān táhvī ndá dē jēhē nchiví cúhū. De jíin sívī maá Jētohō ō ná chíhi dē aceite ji.

¹⁵ De tú cándíja dē jā sáhá Jētohō ō jā jícān táhvī dē, ñúcuán de scácu yā nchiví cúhū. Chi nasáhá váha yā ji, de tú nī nsáhá ji cuāchi, de cune cáhnú inī yā nū ū ji.

¹⁶ Tú súcuan de nacani ndāa ndá nú cuāchi nū nū táhán nū, de cācān táhvī nū jēhē táhán nū tácuā nduvāha ndá nú. Chi tú ndíhvī inī iin nchiví ndāa jā jícān táhvī ji, de váha ndasí níhīn tñú, chi sáhá yā jā jícān ji.

¹⁷ Chi Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán, suni iin tēe jā tá cúu nū íyó maá ó nī ncuu dē. De nī jícān táhvī ndasí dē jā má cūn sāvī, de nduú ní ncuun sāvī ūnī cuīyā jíin iñū yōō.

¹⁸ Ñúcuán de nī jícān táhvī tucu dē, de nī ncuun sāvī, de nī nquene tucu ndāa jā quēne nū ñuhún.

¹⁹ Ñanī mánī, tú iin nú nī sndóo ichi ndāa, de tú incā nū nachuhun ichí nú táhán nū,

²⁰ tú súcuan de cunī nū jā tú nī nachuhun ichí nú tēe nī nquīvi cuāchi, de ja nī scácu nú dē jā tñū táhvī dē nícu, de súcuan íyó tūhun cáhnú inī nū cuāhā cuāchi dē.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Pedro, apóstol jā ní ntají Jesucristo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī jā ní jītē nuu, de ndēē jicá ndá nú níí Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, jín Bitinia.

² De maá Tatá ó Yāa Dios nī nacāji yā ndá nú, chi súcuán nī ncundaā inī yā jondē ncháha ca jēcō ñayivī. De jín Espíritu Santo nī nsáhá yā jā íyó ndoo íyó ī ndá nú de jétáhvī nū nūū yā, de nī naquete yā ánō nū jín nīñi Jesucristo. De ñúhún inī nī jā ná cáyā cā ndācá jā váha jā sáhá yā ndóhó, jín jā coo ndeé coo siī inī ndá nú.

Jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo andivī

³ Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo. Chi nī ncundáhvī ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā ní nacacu jeé ó, sīquī jā ní natecū Jesucristo. De jā ñúcuán cúu jā níñi ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

⁴ Chi nīñi nū táhvī jā ñúhún váha inī andivī jā cuu ndá nú. De táhvī ñúcuán mā nāa cuitī, nī mā tíví cuitī, de nī mā ndíhī cuitī.

⁵ Chi cándija ndá nú jā sáhá Yāa Dios jēhē nū, de jā ñúcuán jito yā ndá nú jín poder yā, tácu scácu yā ndá nú quivī sándihí, chi nī nsáhá ndāā yā jā súcuán coo.

⁶ Jā ñúcuán cúsiī ndasí inī ndá nú, visō jín nū cuāhā nūū tündóhó jacū-ni quivī.

⁷ Chi tá cúu nūū sndúhā nchivī oro jín ñuhūn, de jito túnī jī tú jā váha cúu, suni súcuán cánuú coto túnī tündóhó ndóhó tú cándija nīñi ndá nú á nduú. Chi jā cándija nīñi

nú, yāhvī ndasí cā cúu nsūū cā oro, ndatíñú jā nāa. De ñúcuán cúu jā cuetúhún yā ndá ndóhó, de sáhá ñáhnú yā ndóhó, de sáhá yíñúhún yā ndóhó quivī jā nenda nīñi Jesucristo.

⁸ De visō nduú ní jínī ndá nú nūū yā, de māñi ndasí nú jín yā. De cándija nīñi ndá nú yā visō nduú jínī nū nūū yā mitan. De víi ndasí cúsiī inī nū, chi jondē nduú cā quenda cuitī tūhun jā cachī tūhun ó nāsa cúsiī inī ō.

⁹ De nīñi táhvī nū jā cācu ánō nū, chi jā ñúcuán cúu jā cándija ndá nú.

¹⁰ De ndá tē nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, nī nanducú váha dē nī jicā tūhun váha dē sīquī tūhun nāsa scácu yā yóhó. De nī ncachī dē nāsa sáhá Yāa Dios jā váha ndá nú.

¹¹ Chi jondē ncháha ca coo, de nī stēhēn Espíritu Cristo nūū ndá dē nāsa quiji tündóhó sīquī Cristo, jín nāsa víi nduñáhnú tucu yā tá yāha tündóhó ñúcuán. De nī nanducú váha dē jā ná jicūhun inī dē nā quivī quiji Cristo de nāsa coo ndācá jā ní ncāhān maá Espíritu jā ndēē inī dē.

¹² De nī stēhēn Yāa Dios nūū dē jāá nsūū maá dē cunī ndá tiñu jā ní nacani dē ñúcuán, chi sa maá ó cúu jā cunī. De mitan jā nī jini ndá máá nú tūhun ñúcuán, chi ndācá tē nacani tūhun jā scácu yā yóhó, nī nacani dē nūū nū, nī nsáhá poder Espíritu Santo jā ní nquiji ichi andivī. De tūhun ñúcuán chi jondē ndá máá ángel Yāa Dios nānducú tácu nā jicūhun inī.

Jā cúnī yā jā coo ndoo ánō ō

¹³ Jā ñúcuán ndito coo ndá nú, de cájí coo inī nū. De cuhun ndasí inī nū jā nīñi nū ndācá jā váha jā sáhá Yāa Dios ndá ndóhó quivī jā nenda nīñi Jesucristo.

¹⁴ De cuu ndá nú sēhe jā jétáhvī váha. De mā sáhá cā nū ndācá tiñu jā ní ncusiī inī nū sáhá nú jondē ncháha ca jicūhun inī nū tūhun Yāa Dios.

15 Chi sa coo ndoo áno ndá nú jín ndácá tiñu sáhá nú, chi Yāa jā ní ncana ndóhó, Yāa ndoo cúu yā.

16 Chi súcuan cáhān tutū ī: Coo ndoo ndá nú, chi maá nī de íyó ndoo nī, cáchī yā.

17 De tú cáhān ndá nú Tatá nú Yāa Dios, túsáa de caca yíñúhún nú nū yā ndácá quívi jā jica nú ñayíví yáhá. Chi maá yā sáhá ndāa yā sīquī nāsa sáhá iin iin ó, de nduú sáhá yā cuenta nāsa cúu iin iin ó, chi inuú sáhá ndāa yā sīquī ndihi ó.

18 Chi nī scácu yā ndóhó nū ndácá costumbre jā ní jaquín ndá tatā nū jā ní jica cáhā nú jín. De jínī vāha ndá nú jā yāhvi cúu jā ní scácu yā ndóhó. Chi nduú ní nchúnáa yā jín ndatiñú jā náa, tá cúu oro jín plata,

19 chi sa jín nīñi Cristo jā yāhvi ndasí cá. Chi nī nsōcō yā maá yā tá cúu iin tīcáchī lúli, quiti íyó vāha íyó ndoo.

20 Chi jā ñúcuán nī jani Yāa Dios maá Cristo jondē ncháha ca jēcōo ñayíví, de nī nquenda nijin Cristo maá tiempo jā cuándihi yáhá, tácu quendōo vāha áno ndá nú.

21 De jā jín Cristo de cándija ndá nú Yāa Dios. Chi nī nsáhá Yāa Dios jā ní natecū yā jín jā ní nduñáhnú yā. De jā ñúcuán cándija ndá nú Yāa Dios, de ñúhún inī nū jā cunī nū nū yā.

22 De mitan chi ja nī ndundoo áno ndá nú, chi nī jetáhvī nú tūhun ndāa jā ní nsáhá Espíritu Santo jín nú, tácu cundáhvī ndija inī nū ndá hermano cándija. Túsáa de cundáhvī ndasí inī nū táhán nú jondē jín inī jín áno nū.

23 Chi ja nī nacacu jeé ndá nú, de nsū chījin tatā nchivī jā jīhī. Chi sa tūhun Yāa Dios jā tēcū de íyó ní cání nī nsáhá jā ní nacacu nú.

24 Chi súcuan cáhān tutū ī: Tá cúu yūcū cúu ndácá ndihī nchivī, chi jacū-ni quívi tēcū ji. De tá cúu itā yūcū cúu jā cúñáhnú ji. Chi yíchī-ni yūcū, de ndáhvā-ni itā.

25 Sochi tūhun Jētohō ō Yāa Dios, sa quéndōo ní cání.

Cáchī tutū. De tūhun ñúcuán cúu maá tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá nī nū nū.

2

1 Túsáa de siáa ndá nú ndácá tiñu néhén, jín ndácá jā stáhvī, de mā cáhān nīnī nú de tú nduú jáni vāha inī nū, de mā cúcuásún inī nū, de mā sātúhún nú sīquī táhán nú.

2 De tá cúu sūchī ñíquín jā cáta nī ncacu, jā jáxīn de jáhnu, suni súcuan cundihvī inī nū scuáha nú tūhun ndāa yā, tácu cuahnu nú jín de cácu áno nū.

3 Chi ja jín ndá nú jā vāha ndasí inī maá Jētohō ō.

Cristo cúu tá cúu yūu jā yítuu vehe

4 Túsáa de māñi cá coo ndá nú jín Jētohō ō Cristo. Chi cúu yā tá cúu iin yūu jā cánuú cá jā yítuu squínā templo, jā coo ní cání. De vísō nī squéne yichī nchivī yā, sochi Yāa Dios chí ja nī nacāji yā Cristo chí cánuú ndasí yā, tá cúu nū nácāji ó iin yūu vāha jā quituu squínā vehe.

5 De ndá máa nú chí cúu nú tá cúu iin iin yūu jā cúvāha templo Yāa Dios, de cutecū nū ní cání. De cuāha nú tūhun jā samā yā ndá ndóhó jā cuvāha templo yā, cúu jā ndéē Espíritu yā inī áno iin iin nú tá cúu inī iin templo. De cunī Yāa Dios jā suni cuu ndá nú tá cúu sūtū íyó ndoo jā sáhá nú tiñu jā cunī maá yā. Chi sīquī jā cándija nú Jesucristo, de sōcō nū maá nú jā sáhá nú ndácá tiñu vāha jā jétahān inī Yāa Dios.

6 Chi súcuan cáhān tutū ī: Mitan de jondē ñuū nī Sión jáquín nī iin yūu jā cánuú cá jā quituu squínā templo.

Chi nī nacāji nī yā tá cúu iin yūu vāha jā cánuú ndasí.

De nchivī jā cándija ji yā, chí squíncuu yā jā ñúhún inī ji.

Cáchī Yāa Dios, cáchī tutū.

7 De ndá máa nú jā cándija nú, chí yūu vāha jā cánuú ndasí cúu yā nū nū. De nū nchivī jāa nduú cándija

chi nduú, chi sa quée ndaā jā cāhān tutū īi:

Maā yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sámā vehe, suu cúu yūū cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

⁸ De suni quée ndaā tūhun jā cāhān tutū síquī nchivī jāá nduú cándíja: Cúu yā tá cúu iin yūū jā scáchihi jī jēhē jī,

tá cúu toto jā jícó cáva jī sáhá.

Cáchī tutū. Chi jā scáchihi jī jēhē jī cúu jā sáhá nīhin inī jī nūū tūhun yā. De ja nī ncundaā jā ndoho jī síquī jā súcuán sáhá jī.

Tūhun nchivī maā Yāa Dios

⁹ De ndá máá nú cúu nchivī jā ní nacāji Yāa Dios. De suni cúu ndá nú sūtū jā sáhá nú tiñu jā cúnī maā Yāa cúu Rey. De nchivī iyó ndoo cúu ndá nú, de nchivī maā yā cúu nú. Súcuán nī nsāhá Yāa Dios ndóhó tácuā nacani nú tūhun nāsa řáhnú ndasí tiñu sáhá yā, chi maā yā nī ncana ndá ndóhó tá nī ndeē nū modo nūū neē. De nī squívi yā ndá ndóhó nūū luz yā jā vāha ndasí stúu yā inī ánō nū.

¹⁰ Chi jondē saá de nsūú nchivī Yāa Dios cúu nú, de mitan chi ja nī nduu nú nchivī maā yā. De jondē saá chi ncháha ca cundáhvī inī yā ndóhó, de mitan chi ja cundáhvī inī yā ndá ndóhó.

Jā ná sáhá ó tiñu cúnī Yāa Dios

¹¹ Nānī mánī, inī řayívi yáhá cúu ndá nú tá cúu nchivī řuū jícá jā jícá tátū. Túsaá de cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā má sáhá nú ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī nū jín modo maā nú. Chi ndācá řúcuán cánaā jín nú, ndúcú jā tānū táhvī ánō nū.

¹² De ndāā caca ndá nú māhñú nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāa Dios. Chi vísō cāhān jī síquī nū, tá cúu nūū cāhān jī síquī nchivī jā sáhá tiñu néhén, sochi tá cunī jī tiñu vāha jā sáhá ndá nú, de quívi jā sáhá ndāā Yāa Dios tiñu de cāhān jī jā cúřáhnú ndasí yā.

¹³ Jā síquī maā Jētohō ō de cuetáhvī nú nūū ndá tēe jā ndíso tiñu nūū nchivī. Cuetáhvī nú nūū maā rey, chi tēe cúřáhnú cā cúu dē.

¹⁴ De cuetáhvī nú nūū ndācá gobernador jā ní jani rey tácuā sndóho dē nchivī jā sáhá tiñu néhén de cuetúhún dē nchivī jā sáhá tiñu vāha.

¹⁵ Chi cúnī Yāa Dios jā sáhá nú tiñu vāha, de súcuán sáhá nú jā ndá nchivī cánaā jāá nduú jícūhun inī, casí jī yuhú jī.

¹⁶ De caca ndaā ndá nú jā cúu nú nchivī jā ní nduu libre ánō, de nsūú jā ní nduu libre nū jā sáhá nú tiñu néhén. Chi sa cúu ndá nú mozo Yāa Dios de sáhá nú tiñu vāha jā cúnī maā yā.

¹⁷ Coó respeto ndá nú nūū ndá nchivī. Cundáhvī inī nū ndá hermano cándíja. Cundi hvī inī nū jā má stívi nú nūū Yāa Dios. Coó yíñúhún nú nūū maā rey.

Jā cánuú cundoho ó jēhē táhán ó tá cúu nūū ní ndoho Cristo

¹⁸ Ndá ndóhó jā cúu mozo, cuetáhvī nú nūū patrón nū, de coó respeto nū nūū dē. De nsūú mātúhún-nī nūū ndá tēe vāha inī jín tēe vitá inī, chi saá-nī nūū ndá tēe xēē inī.

¹⁹ Chi iin jā vāha cúu tú jéndeé inī iin tēe jā sndóho cāhá nchivī dē síquī jā squíncuu dē nūū Yāa Dios.

²⁰ Chi tú sndóho ndá jī ndóhó jā sáhá nú cuāchi, de ní iin mā cuetúhún ndóhó de tú jéndeé inī nū jín jā ndóho nú. Sochi tú sndóho jī ndóhó jā sáhá nú tiñu vāha, de tú jéndeé inī nū jín, suu cúu jā vāha jā jétahān inī Yāa Dios.

²¹ Chi jā řúcuán cúu jā ní ncana yā ndá ndóhó. Chi suni maā Cristo nī ndoho yā jā síquī nū, de súcuán nī ncuu yā iin ejemplo nūū nū jā cundoho nú jēhē ndá táhán nú, de súcuán cuniquín nū ichi yā.

²² De maā yā nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá yā, de ní nduú cuitī nā tūhun stáhvī ní ncāhān yā.

²³ Tá nī ncāhān nāvāha nchivī nūū yā, de nduú ní nácāhān nāvāha yā. De tá nī sndóho jī yā, de nduú ní ntétáhán yā jín jī, chí sa nī nchihi yā maá yā ndahá Yāa Dios, Yāa sándaā vāha sīquī ndihi nūcuán.

²⁴ De nī jiso maá Cristo cuāchi ó jín yiqui cúñu yā tá nī jīhī yā yīcā cruz, tácuā quee ó nūū cuāchi de caca ndaā ō. Chí nī ntacuēhé yā, de suu cúu jā ní nduvāha ndá nū jā ní nsāhā cuāchi nū.

²⁵ Chí nī nsana ndá nū tá cúu tīcāchī, de mitan de ja nī ndicó cóo nū nī ndīvi nū ndahá Cristo, Yāa cúu pastor nū de jító vāha yā ánō nū.

3

Nāsa cánuú cundeē vāha yīi jín ñasíhī

¹ Saá-ni ndá ndóhó jā cúu ñasíhī, cuetáhvi nū nūū yīi nū, tácuā tú cúu dē tēe jāá nduú cándija tūhun yā, de cuu scándija nū dē, jāá nduú cā nínī cāhān nū, chí maá jín jā sáhā vāha nū-ni.

² Chí cunī dē jā jīca ndaā nū de íyo respeto nū.

³ De jā sáhā vīi nū maá nū, chí nsūū maá-ni ichi chātā nū sáhā nū, jā sáhā vīi ndasí nū xīnī nū, á jā cuhun nū sīquī oro á sahma vāha cā.

⁴ Chí sa nducú nū jā quendōo vīi ánō nū. De coo vīi nū iin modo jā má náā cuitī, suu jā coo vitá inī nū de coo nañí inī nū. Chí suu cúu jā yāhvi ndasí cā nūū Yāa Dios.

⁵ Chí ndá ñahan jā ní íyo ndoo ánō jondē janahán, suni sūcuán nī nsāhā vīi ña ánō ña. Chí nī ñūhun inī ña Yāa Dios, de nī jetáhvi ña nūū yīi ña.

⁶ De sūcuán nī nsāhā Sara, chí nī jetáhvi ña nūū yīi ña Abraham, de nī ncāhān yíñuhún ña jín dē. De ndá ndóhó, tú sáhā vāha nū de nī mā cúyūhú nū nī iin, nūcuán de cuu nū tá cúu nūū ní íyo Sara.

⁷ De saá-ni ndá ndóhó jā cúu yīi, coo vitá inī nū jín ñasíhī nū. De yíñuhún coo nū jín ña, sīquī jā nūu

cā fuerza ña nsūū cā ndóhó, de suni sīquī jā inuú nīhīn táhvi ndūū nū cutecū nū ní cánī sīquī jā vāha inī Yāa Dios. De sūcuán sáhā nū tácuā mā cúndasī nūū tūhun jā jícān táhvi nū.

Tūhun nchivī jā ndóho sīquī jā jīca ndaā

⁸ Túsaá de inuú-ni canī inī ndá nū, de cucuécā inī nū jā ndóho táhán nū, de cundáhvi inī nū jī tá nūū cúu ñanī nū. De coo manī inī nū, de sáhā suchī nū maá nū.

⁹ Tú sáhā nāvāha nchivī ndóhó, de mā násáhā nāvāha nū jī. Tú cáhān nāvāha jī nūū nū, de mā nácāhān nāvāha nū nūū jī. Chí sa cācān táhvi nū jā quendōo vāha jī. Chí Yāa Dios nī ncana yā ndá ndóhó jā suni sūcuán quendōo vāha nū.

¹⁰ Chí sūcuán cáhān tutū īi: Nchivī jā cūnī cutecū vāha de cusīi inī ndācā quīvī, ná cóto jī yuhú jī jā má cáhān nāvāha jī, de nī mā cáhān jī tūhun stáhvi.

¹¹ Ná cújiyo jī nūū tiñu néhén, de sáhā jī tiñu vāha.

De ná cúndihvi inī jī jā cundeē mānī jī.

¹² Chí maá Jētoho ō jító yā ndá nchivī ndāā, de nínī yā jā jícān táhvi jī.

Sochi nchivī jā sáhā tiñu néhén, chí nduú jetáhvi yā jī.

Cáchī tutū.

¹³ De nī iin mā sáhā nāvāha ndá ndóhó, de tú maá-ni tiñu vāha ndíhvi inī nū sáhā nū.

¹⁴ De vísō tú ndoho ndá nū sīquī jā jīca ndāā nū, de ndetū ndasí cúu nū. Túsaá de mā cúyūhú nū nī iin nchivī, nī mā cúnēhén inī nū.

¹⁵ Chí sa jín inī jín ánō nū chíñuhún nū maá Jētoho ō Cristo. De nínī coo tūha ndá nū jā nascócóo vitá nū de cáhān yíñuhún nū jín ndá nchivī jā stichī ndóhó sīquī ndācā jā ñūhún inī nū jā coo.

¹⁶ De caca ndaā nū tácuā nduú nā cuāchi cundeē ánō nū, tácuā nchivī jā cáhān néhén sīquī nū, cucanoō jī

jā ní stáyáhvi ji ndóhó jā jíca ndaa nū chi cándíja nú Cristo.

¹⁷ Chi tú cúnī Yāa Dios de vāha cā jā ndoho ndá nū sīquī jā sáhá nū tiñu vāha nsūu cā tiñu néhén.

¹⁸ Chi maá Cristo suni nī ndoho yā, de iin vuelta-nī nī jīhī yā jā sīquī cuāchi ndihi ó. Yāa vāha cúu yā, de nī ndoho yā jā jēhē yóhó nchivī néhén, tácuā quīvi ndácá ó nū Yāa Dios sáhá yā. Chi nī jīhī yīquī cúñu yā, sochi áno yā chi técu-nī ní cání.

¹⁹ De tá nī jīhī yā de nī jēhén áno yā nī nacani yā tūhun nū áno nchivī jā yíndasí.

²⁰ Chi jondē janahán nduú ní jétáhvī ndá ji, tá nī iyo paciencia inī Yāa Dios, de nī ndetu yā juni sáhá Noé barco jā nání arca. De jín arca ñúcuán nī ncācu jacū-nī nchivī, chi ūnā ji-nī nī ncācu nū nduté.

²¹ De tá cúu jā ní ncācu ji nū nduté, súcuán cúu jā jénduté ó mitan de cácu áno ó. De jā jénduté ó, nsūu jā ndúndoo yīquī cúñu ó, chi sa jā jicān ó nū Yāa Dios jā ndundoo áno ó. De súcuán de cácu ó, sīquī jā ní natecū Jesucristo.

²² De nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ndéē yā ndahá cuáhá Yāa Dios nū cúñáhnú yā. De ndácá ángel andiví, jín ndá jā ndácu tiñu, jín jā tūn poder, jétáhvī ndá nū yā.

4

Jā ná squíncuu vāha ó jín táhvī jā ní jēhe yā nū ō

¹ Túsaá de tá cúu nū ní ndoho Cristo jēhē ō jín yīquī cúñu yā, suni súcuán quehndé inī ndá nū jā ndoho nū. Chi nchivī jā ní ndoho jín yīquī cúñu, nduú cā sáhá ji cuāchi.

² Túsaá de ní vida cā nū, de sáhá ndá nū tiñu jā cúnī Yāa Dios, de mā sáhá nū cā tiñu néhén jā ndíyo inī nū jín modo maá nū.

³ Chi jondē ní cání jā váji ndá nū, de nī nsáhá nū cuāhā cuāchi jā jétahān inī nū sīquī jāa nduú ní jín nū tūhun Yāa Dios. De

tiempo ñúcuán chi maá-ni jā néhén nī nsáhá ndá nū, de nī ndíyo inī nū ndácá jā néhén, de nī jín nū, de nī nsáhá nū vico néhén, de nī jīhi ndasí nū vico nū, de nī nchiñúhún nū ídolo jā ní ncāhān Yāa Dios jā má chíñúhún nū.

⁴ De cúnēhén inī ndá ji jāa nduú cā jíca ndá nū jín ji jā sáhá nū ndácá cuāchi xēen jín ji. De jā ñúcuán cúu jā cāhān néhén ji sīquī nū.

⁵ Sochi ndá máa ji chi iin quīvi de nacuāha ji cuenta nū maá Yāa jā íyó tūha jā sáhá ndāa yā tiñu nchivī jā técu jín nchivī jā ní jīhī.

⁶ Chi jā ñúcuán cúu jā suni nī nquiji tūhun vāha yā nū ndácá ndíyi tá nī ntecū ji. De nī ncundaā sīquī cuāchi jā ní nsáhá ji ñayívi yáhá, tá cúu nū cūndaā sīquī ndihi nchivī, tácuā nacani inī ji de cutecū áno ji ní cání tá cúu nū técu Yāa Dios.

⁷ De ja cuācuñatin quīvi jā naā ndácá jā íyó. Túsaá de ndito coo inī ndá nū, de cundihvī inī nū cācān táhvī nū.

⁸ De jā cánuú cā cúu jā cundáhvī ndasí inī nū táhán nū. Chi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de íyó tūhun cáhnú inī nū cuāhā cuāchi.

⁹ Coto ndáhvī ndá nū nchivī jā quénda vehe nū, de mā cúxi inī nū.

¹⁰ Ndácá ndá nū chindeé nū táhán nū, tú nāsa íyó maá táhvī jā ní jēhe Yāa Dios nū nū jā sáhá nū tiñu yā. De squíncuu vāha nū jín táhvī jā sín sín nī jēhe yā nū iin inī nū.

¹¹ Tú táhvī jā nācani nū tūhun cúu, de cāhān nū tá nū cāhān maá Yāa Dios. De tú táhvī jā chindeé nū táhán nū cúu, de sáhá nū jín fuerza jā ní jēhe yā nū nū, tácuā jín ndihi jā sáhá ndá nū de cāhān nchivī jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios sīquī jā ní nsáhá yā jín Jesucristo. De ná cāhān ō jā víi cúñáhnú Cristo de tūn yā poder ní cání. Amén.

Jā ndóho ó sīquī jā cándíja ó Cristo

¹² Ñānī mánī, tú váji tūndóhó xēen jā coto tūnī ndóhó, de mā cúnēhén

inĩ ndá nú cani inĩ nũ já maá nú-ni nĩhĩn tũndóhó xēen cā.

¹³ Chi sa cusii inĩ nũ já ndóho nú jacũ tũndóhó tá cúu nũu ní ndoho Cristo, tácu suni cusii ndasí inĩ nũ quĩvĩ já nenda nijĩn yā já viĩ cuñáhnũ yā.

¹⁴ De nācā ndetũ ndá nú tú cáhān nāvāha nchivĩ nũu nũ sīquĩ já cándija nú Cristo. Chi maá Espĩritu Yāa Dios já cúñáhnũ ndasí, ndéē yā inĩ nũ. Ndá máá ji chi cáhān nēhén ji sīquĩ yā, sochi ndá máá nú chi chíñuhũn nú yā.

¹⁵ De tú ndoho nú, de ná ndóho nú sīquĩ já cándija nú Cristo, nsũu sīquĩ já sáhá nú ndācá cuāchi tá cúu nũu ndóho nchivĩ jáhnĩ ndiĩ, á nchivĩ sácuĩhná, á nchivĩ sáhá tiñu nēhén, á nchivĩ já quĩvi nduũ nũu tiñu táhān jáa nduũ cánuũ quĩvi nduũ.

¹⁶ De sa tú ní iin nú ndoho sīquĩ já cándija nú Cristo, de mā cúcanoõ nũ, chi sa nacuetáhvi nú nũu Yāa Dios sīquĩ já cúu nú cristiano.

¹⁷ Chi ja nĩ nquenda quĩvĩ já quijéhe já sáhá ndāa Yāa Dios cuāchi, de xihna cā nchivĩ cúu sēhe yā sáhá ndāa yā cuāchi. De tú xihna cā cuāchi maá ó quijéhe yā sáhá ndāa yā, de nā oncā sáhá yā sīquĩ nchivĩ jáa nduũ ní jétáhvi tũhun vāha yā.

¹⁸ De tú vjín cācu nchivĩ vāha, ġtúsaá de nāsa cācu nchivĩ nēhén já sáhá ndācá cuāchi?

¹⁹ Tú súcuan de ndá ndóhó já ndóho sīquĩ já cúni Yāa Dios, mā jécuiĩ nũ sáhá nú tiñu váha, de chihi nú ánō nũ inĩ ndahá maá Yāa já ní nsáhá ndóhó, chi squĩncuu yā já ní nquee yuhũ yā.

5

Jā jéhe dē consejo nũu nchivĩ cándija

¹ Mitān de ná cáhān ni jín ndá ndóhó tēē ñáhnũ já jito nchivĩ cándija, chi suni tēē ñáhnũ já jito nchivĩ cándija cúu maá nĩ. De cúu

nĩ testigo sīquĩ já ní jinĩ ni nāsa nĩ ndóho Cristo. De suni nduñáhnũ ní jín ndá nú sáhá Cristo quĩvĩ já nenda nijĩn yā.

² Coto ñuncúun nú ndá nchivĩ já ndéē tiñũ nú já jito nú, já cúu ji tá cúu ticāchĩ Yāa Dios. De cusii inĩ nũ já coto nú ji, chi súcuan cúni Yāa Dios. De nsũu sīquĩ já sáhá fuerza yā ndóhó, de ni nsũu sīquĩ já nĩhĩn nũ xuhũn, chi sa cusii inĩ nũ sáhá nú tiñu ñúcuán.

³ De mā ndācũ nĩhĩn ndá nú nũu nchivĩ já jito nú, chi sa nducú nú cuu nú iin ejemplo nũu ji já cúu ji ticāchĩ yā.

⁴ Ñúcuán de quĩvĩ já nenda nijĩn maá Yāa cúu Pastor cúñáhnũ nũu ndá ndóhó tēē cúu pastor nũu nchivĩ cúu ticāchĩ yā, de cuāha yā premio nũu ndá nú já viĩ ndasí de mā nāa cuiti.

⁵ De saá-ni ndá ndóhó tēē suchĩ, cuetáhvi nú nũu ndá tēē ñáhnũ jĩñā. De ndihi ndá nú nchivĩ cándija, cuetáhvi nú nũu táhān nú, de sáhá suchĩ nú maá nú. Chi suha cáhān tutũ:

Yāa Dios jási yā nũu nchivĩ já sáhá vixĩ maá,

de vāha inĩ yā chíndeē yā nchivĩ já sáhá suchĩ maá.

Cáchĩ tutũ.

⁶ Túsaá de sáhá suchĩ nú maá nú, chi yihĩ nú ndahá Yāa Dios já tĩn poder. De sáhá ñáhnũ yā ndá nú tá quenda maá quĩvĩ.

⁷ Ndācá já nácani ndasí inĩ nũ sīquĩ, de chihi nú ndahá maá yā de maá yā coto, chi jito yā ndá nú.

⁸ De cáji ná cóo xĩnĩ ndá nú de ndito coo inĩ nũ. Chi tēchĩ cúñáhnũ já jinĩ uhvi ndá ndóhó, jica nuu ndúcú squĩvi ndóhó nũu cuāchi. De xēen cā sáhá nsũu cā ndicaha já xēen ndáhyũ.

⁹ De cuiñi nĩhĩn ndá nú já má cúndéē tēchĩ jín nú, de cándija nĩhĩn nú tũhun já cúndáhvi inĩ Yāa Dios ndóhó. Chi jínĩ ndá nú já suni súcuan ndóho ndá hermano nũ já ndéē níi cáhnũ ñayĩvĩ.

¹⁰ De tá nī nchāha nī ndoho ndá nú tündóhó jacū-ni tiempo, de Yāā Dios chi sáhá yā jā cuja vāha inī nū jín tūhun yā, jín jā cuiñi nīhin nú, de cuāha yā fuerza inī nū, de quendōo cutú nú nīí cání. Chi maá yā cúu jā sáhá ndācá jā vāha yóhó, de nī ncana yā yóhó jā vii cuñáhnú ó jín yā nīí cání sīquī jā inuú cúu ó jín Jesucristo.

¹¹ De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā, de tūin yā poder nīí cání. Amén.

Saludo jā sándīhí

¹² Jínī ni jā Silvano cúu iin hermano jā squíncuu vāha. De maá dē cuēē nūū ndá nú jín carta yáhá jā ní ntee nī jacū tūhun. De jín yáhá sndíhvī inī ni ndá nú, de cáhān ni jín nú jā ndāā cúu jā ndācá jā vāha jā ní nsáhá Yāā Dios ndóhó, suu stéhēn nūū nū jā cúndáhvī ndija inī yā ndóhó. De cuiñi nīhin nú jín tūhun yáhá.

¹³ Nchivī cándíja jā ndēē ñuū Babilonia, jā ní nacāji yā tá cúu nūū ní nacāji yā ndá nú, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé inī ndá nú. De Marcos, tēe cúu tá cúu sēhe nī, suni súcuán cáhān dē.

¹⁴ De tá cáhān jítáhán ndá nú, de techuhú yíñúhún nú ndahá ji. De ná cóo ndeé coo sīi inī ndihi nú jā yíhí nú ndahá Jesucristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Simón Pedro, de cúu nī mozo Jesucristo, de cúu nī apóstol jā ní ntají yā. De téé nī carta yáhá cuēē nū ndá nú jā ní nsáhá Yāa Dios jā inuú-ni nī nīhín ndá nú jín ndá nī tūhun vii tūhun vāha jā cándija ó yā. Chi Yāa ndāa cúu Yāa Dios jín Jesucristo jā scácu yóhó.

² De ñúhún inī ni jā ná sáhá cá yā jā vāha ndasí ndá nú, jín jā coo ndeé coo siī inī nū sīquī jā jícūhun vāha inī nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios jín Jētoho ó Jesús.

Sīquī nāsa cánuú coo nchivī cándija

³ De Yāa Dios jín poder yā nī jēhe yā nūū ó ndācá jā sáhá jā cuu caca ndāa ó nūū yā jín jā chiñúhún vāha ó yā. Chi nī stéhén yā maá yā nūū ó, chi maá yā cúu jā ní ncana yóhó, sīquī jā ndasí cúñáhnú yā jín ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā.

⁴ Jā ñúcuán nī nquee yuhú yā ndācá jā ñáhnú ndasí de vāha ndasí jā sáhá yā yóhó, tácuā jín ndācá ñúcuán de nduu ndá nú tá cúu nūū íyó maá yā, de cácu nū nūū ndá tiñu néhén jā ndíyo inī nchivī jā sáhá jī inī ñayíví yáhá.

⁵ Túsaá de nducú ndeé ndá nú jín tūhun yáhá. De jā cándija ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā caca ndāa nū. De jā jíca ndāa ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā cundihví inī nū jícūhun vāha inī nū sīquī maá yā.

⁶ De sīquī ñúcuán chisó nú jā casí nū jā cúnī modo maá nú. De sīquī ñúcuán chisó nú jā cuandee inī nū, de sīquī ñúcuán chisó nú jā chiñúhún vāha nū Yāa Dios.

⁷ De sīquī ñúcuán chisó nú jā coo manī nū jín táhán nú, de sīquī

ñúcuán chisó nú jā cundáhvī inī nū táhán nú.

⁸ Chi tú cāyā ndá tiñu yáhá jín ndá nú, de suu sáhá jā má cútecū cāhá nú, chi sa quee vāha tiñu sáhá nú, sīquī jā jícūhun inī nū nāsa Yāa cúu Jētoho ó Jesucristo.

⁹ De nchivī jāá nduú sáhá tiñu yáhá, cúu jī modo nchivī cuāá, chi nduú jícūhun inī jī tūhun yā, de ja nī naā inī jī jā ní nsáhá ndoo yā jī ndācá cuāchi jā ní nsáhá jī ichi chátā.

¹⁰ Jā ñúcuán nducú ndeé ndá nú hermano, tácuā coo seguro jā ní ncana yā ndá nú jín jā ní nacāji yā ndá nú. Chi tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá, de mā cācá yátá cuítī nū.

¹¹ Ñúcuán de nune vāha ichi jā quívi nú inī ñuú maá Jētoho ó Jesucristo, Yāa scácu yóhó, nūū tátúnī yā níí cánī.

¹² Jā ñúcuán mā jécuiñī ni jā nándacu nī ndá tūhun yáhá nūū ndá nú, vísó ja jínī nū de íñī nīhín nú jín tūhun ndāa jā cándija nú.

¹³ Chi jáni inī ni jā íyó vāha jā sndíhvī inī ni ndá nú mitan técu cá ni, tácuā nūcūhun inī nū.

¹⁴ Chi maá Jētoho ó Jesucristo nī ncachī tūhun yā nūū ni jā má cútecū nahán cá ni ñayíví yáhá.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā nducú ndeé cá ni sndíhvī inī ni ndá nú, tácuā tá ja nī jīhī ni, de níni nūcūhun inī nū ndācá tūhun yáhá.

Jā níjini ndá dē jā cúñáhnú Cristo

¹⁶ Tá nī stéhén ndá nī tūhun maá Jētoho ó Jesucristo nūū ndá nú, nāsa nenda yā jín poder yā, de nduú ní ncāhān ndá nī iin cuento-ni jā ní ntavā ndichí nchivī. Chi tá nī iyo ndá nī jín yā xīnī yūcú, de nī jini jínūū ndá nī jā ñáhnú nī nduu yā.

¹⁷ Chi nī jini ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios nī ncāhān yíñúhún yā jín Jesús, de ní nsáhá ñáhnú yā Jesús. Chi ichi andiví nī nguji tūhun vii, nī ncāhān Yāa Dios: Yáhá cúu Sēhe

nī jā mānī ndasí nī jín, de cúsi inī nī jín, ncachí yā.

¹⁸ De nī jini ndá nī tūhun ñúcuán jā ní ncāhān ichi andiví, chi nī iyo ndá nī jín maá Jētohō ō xīnī yucu ī ñúcuán.

¹⁹ De súcuán jínī ō jā íyó ndāā ndija ndācá tūhun jā ní ntee ndá tē nī nacani tūhun yā jondē janahán. De vāha jā chuhun inī ndá nú ndá tūhun ñúcuán, chi suu cúu tá cúu iin luz jā stúu nū neē, jondē tūu maá quívi jā nenda yā, de stúu yā inī ánō nū tá cúu nū jéndūtē lucero.

²⁰ De xihna cā ná jícūhun inī ndá nú jā ní iin tūhun jā cāhān tutū ī, nsūū jā ní jani inī iin tē súcuán-ni cúu.

²¹ Chi ndācá tē ndoo jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, nduú ní nacani cuitī dē tūhun jā cúu inī maá dē. Chi sa nī nacani dē tūhun Yāā Dios jā ní stéhēn Espiritu Santo nū dē.

2

Siquí ndá tē jā stéhēn tūhun stáhvī (Judas 4-13)

¹ De māhñū nchivī Israel suni nī iyo ndá tē jā ní nacani tūhun stáhvī. De suni súcuán coo sava tē stéhēn tūhun stáhvī māhñū ndá nú. De squívi ndá dē tūhun stáhvī jā tiví nchivī sáhá. De mā cuétúhún dē maá Jētohō ō jā scácu yā dē, de súcuán sáhá dē jā ñamā tñū táhvī dē.

² De cuāhā nchivī cuniquín ji modo nēhén jā stéhēn ndá dē. De sáhá dē jā cāhān nēhén nchivī siquí tūhun vāha yā jā cúu ichi ndāā.

³ De siquí jā ndíyo inī ndá dē xūhún, de candeē dē xūhún ndá nú siquí tūhun stáhvī jā stéhēn dē nū nū. De nduú quíxín tündóhó jā tñū táhvī dē, chi jondē janahán ja íyó tūhun jā nenda yā siquí cuāchi dē.

⁴ Chi nduú ní nēe cáhnú inī Yāā Dios nū ndācá ángel yā jā ní nsáhá cuāchi, chi sa ní ntaān yā infierno nū yindasí nū neē, de núhñi jín

cadena. De nī nchindasí yā jondē quívi jā sáhá ndāā yā siquí.

⁵ De suni nduú ní nēe cáhnú inī yā nū nchivī janahán, chi sa nī scúun yā sāvī xēen siquí nchivī nēhén ñúcuán. Chi maá-ni Noé, tē nī nacani tūhun ndāā, nī scácu yā dē jín ū jā cā nchivī.

⁶ De suni nī nenda yā siquí cuāchi nchivī ñū Sodoma jín ñū Gomorra, de nī ncāyū ñū ji nī nduu maá yāā-ni cā. De súcuán cúu ji iin ejemplo nū ndá cā nchivī nēhén jā quívi cā.

⁷ De nī scácu yā Lot, chi tē ndāā nī ncuu dē, de nī ncuuécá ndasí inī dē nī jini dē tiñu nēhén jā ní nsáhá nchivī nēhén ñúcuán.

⁸ Chi tē vāha ñúcuán nī ndeē dē māhñū ndá ji, de ndiquívi nī ncuuécá inī dē jā ní jini dē de nī jini dē ndācá tiñu nēhén jā ní nsáhá ndá ji.

⁹ Túsaá de maá Jētohō ō chi scácu yā nchivī jā chíñúhún nū yā, de tú quívi tündóhó siquí ji. De chindasí yā nchivī nēhén, tácu ndoho ji castigo quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi ji.

¹⁰ De víhi cā sndóho yā ndá tē sáhá tiñu téhén jā ndíyo nēhén inī dē, de cújehe inī dē siquí tiñu ndácu maá Jētohō ō. Nihin ndasí inī ndá dē, de chündeē inī dē sáhá dē jā cúni ndá máa dē, de nduú yúhú dē cāhān nāvāha dē siquí ndācá jā cúñáhnú nū sūcún.

¹¹ De juni ndá ángel jā íñi nū maá Jētohō ō, visō cúñáhnú cā yā jín fuerza jín tiñu ndíso yā, de nduú cāhān nāvāha yā siquí ndācá jā cúñáhnú ñúcuán.

¹² De ndá tē ñúcuán chi cúu dē tá cúu quiti yúcu jā ní jécōo tī jín modo maá tī, de táhvī ndá tī tácu nīhīn nchivī tī jā cahnī ji tī. Chi cāhān nēhén ndá dē siquí ndācá jā nduú jícūhun inī dē. De tá cúu nū jīhī ndācá quiti ñúcuán, suni súcuán cuū dē.

¹³ De jā ní sndóho ndá dē nchivī, suni súcuán nanihīn dē ndoho dē. De cúsi inī ndá dē jín ndācá jā

cútindí inī dē jā ndíyo nēhén inī dē. De cúu ndá dē tēe quini jā sáhá tiñu jā cúcanoō nchivī. De jā ndútútú ndá dē jín nū vico nú, de níní cúsi inī dē jín tiñu nēhén tiñu stáhvī.

¹⁴ De ndíyo inī ndá dē jín dē ñahan, de nduú jéncuiñī dē jā sáhá dē cuāchi. De stáhvī ndá dē nchivī tayā inī. Chi nī ncāan ndá dē jín tūhun ndíyo inī dē ndācá ndatíñú. De tēe jā tñū tñhvī cúu ndá dē.

¹⁵ Chi nī nsana ndá dē, chi nī sndóo dē tūhun jā cúu ichi ndāa. De nī niqūin ndá dē modo Balaam, tēe nī nacani tūhun jondē janahán, sēhe Beor. Chi tēe ñúcuán nī ncusi inī dē jā ñihñ dē xūhún sīquī tūhun nēhén jā cāhān dē nícu.

¹⁶ De iin burro nī ncāhān tī tá nūū cāhān iin nchivī, visō nduú cúu cāhān tī. De nī ncāhān tī nūū tēe ñúcuán, de súcuán nī jasī tī jā má quihñ dē cāhān dē ndācá tūhun nēhén stáhvī.

¹⁷ De ndá tēe jā stívī ndasí súcuán, chi cúu dē tá cúu ntesócó jā ní nchichī, jín vico jā stéchí tñchī. De ja íyó tūha nūū neē ndasí nūū cundē dē ní cání.

¹⁸ Chi ndasí sáhá vixī ndá dē maá dē jín tūhun jā cāhān cāhá dē. De ndúcú ndá dē squívi tucu dē sava nchivī nūū tiñu nēhén tiñu ndíyo inī. De súcuán stáhvī dē nchivī jā cáta nī nquee ji nī ncācu ji nūū nchivī sáhá tiñu nēhén.

¹⁹ De cāhān ndá dē jā íyó libre ji jā cuu sáhá ji nāsa-ni cúnī maá ji, de juni maá dē chi nduú íyó libre dē, chi cúu dē mozo nūū cuāchi, chi cúsá maá tiñu téhén sáhá dē. Chi ndācá tiñu jā cundē jín iin tēe jā sáhá dē, suu ñúcuán ndúu dē mozo nūū.

²⁰ Chi tú ja nī jinī ndá dē nāsa Yāa cúu maá Jētoho ō Jesucristo, Yāa jā scācu yóhó, de tú súcuán nī nquee dē nī ncācu dē nūū tiñu téhén jā íyó inī ñayíví, de tú ndívi tucu ndá dē nūū tiñu ñúcuán jā cundē tucu jín dē, túsá dē nēhén cā quendō dē jā sándihí nsūū cā jā xihna ñúhún.

²¹ Chi vāha cā tú nduú ní jinī dē ichi ndāa nícu, nsūū cā jā ní jinī dē, de sndóo tucu dē tiñu ndoo jā ní ndacu yā nūū dē.

²² Chi nī ncundāa sīquī dē tá cúu nūū cāhān iin tūhun janahán: Tinā nī nacajī tī jā ní nujan tī. De quini jā ní ndundoo, nī nacuchi tucu tī ndēhyū, cáchī.

3

Sīquī jā nenda maá Jētoho ō

¹ Ñanī mánī, yáhá cúu carta ūū jā tēe nī nūū ndá nú. De jín ndúū carta yáhá cúnī nī jā nacani inī nū sīquī ndihi jā vāha jā ndāa jā jani ichí nī ndóhó.

² De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní nacani ndá tēe ndoo jondē janahán, jín tiñu jā ní ndacu maá Jētoho ō, Yāa jā scācu yóhó. De suu cúu jā ní stēhén ndá tēe apóstol nūū nū.

³ De xihna cā tūhun yáhá ná jícūhun inī ndá nú: Jā tá cuāndihi quívi de quiji ndá tēe jā sáhá catá sīquī tūhun ndāa yā, chi sáhá dē ndá tiñu nēhén jā ndíyo inī maá dē.

⁴ De cāhān ndá dē: ¿Ñājēhē cúu jāa nduú ndíji Cristo tá cúu nūū ní nquee yuhú yā? Chi jondē quívi jā ní jihī ndá ndíyi tatá ō de jondē mitan, de nduú sáma cuitī ndihi jā íyó tá nī jēcōo ñayíví, cachí ndá dē.

⁵ Chi nduú cúnī ndá dē jícūhun inī dē jā jondē janahán nī ncuvāha andiví jín tūhun jā ní ncāhān-ni Yāa Dios. De nī ndacu yā tiñu jā ná cúvāha ñayíví jín ndute, de māhñū ndute nī nguenda ñuhun yíchí.

⁶ De suni jín ndute nī naa ñayíví janahán, chi nī ndaa ndute jā ní ncuun savi xéñ.

⁷ De suni súcuán jín tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios de nī nsáhá tūha yā jā cāyū andiví jín ñayíví jā íyó mitan. Chi maá quívi juicio de cāyū ndihi, de tñū tñhvī nchivī nēhén.

⁸ De suni mā náa inī ndá nú tūhun yáhá, ñanī mánī: Jā nūū maá Jētoho ō chi iin-ni quívi cúu tá cúu mil

cuīyā, de mil cuīyā cúu tá cúu iin-ni quīvī.

⁹ De nsūú jā cúcuée inī maá Jētohō ō sīquī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nenda yā, tá cúu nūū jāni inī sava nchivī. Chī sa íyó paciencia inī yā nūū ō, chī nduú cúnī yā jā tñnū tñhvī ní iin ó, chī sa cúnī yā jā ndihī ó nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó.

¹⁰ De quīvī jā nenda maá Jētohō ō, iin sanaā-ni quenda, tá nūū cúu jā iin sanaā-ni quēnda jācuīhnā jacuāā. De quīvī ñúcuán chī nihin ndasí andivī, de naā-ni. De ndihī jā íyó andivī chī naā sáhā ñuhūn. De ñayivī jín ndacá jā íyó inī, ndihī cāyū.

¹¹ De tú súcuán naā ndacá ñúcuán, de cánuú ndasí jā coo ndoo ánō ndá nú de chíñúhún vāha nú yā.

¹² De cundetu nú de cundihvī inī nū jā ná quīji ñamā quīvī nenda Yāā Dios. De quīvī ñúcuán cāyū andivī de naā-ni. De ndacá jā íyó chī ndute sáhā ñuhūn.

¹³ De maá ó chī ndétu ó andivī jée jín ñayivī jée, chī súcuán ní nquee yuhú Yāā Dios jā coo. De ñúcuán chī maá-ni tiñu ndāā jín tiñu vāha coo.

¹⁴ Túsaá ñanī mánī, junī ndétu ndá nú jā quee ndaā ndacá tiñu yáhá, de nducú ndée nú tácuá tá nenda yā de ñihīn yā ndá nú jā ndée mánī nū jín táhán nú, de coo ndoo nú jāá nduú nā cuāchi nú.

¹⁵ De ná jícūhun inī ndá nú jā sīquī jā íyó paciencia maá Jētohō ō, jā ñúcuán cúu jā cācu ó. Chī hermano ō Pablo jā mánī ō jín, sunī súcuán ní ntee dē nūū nū, chī súcuán ní stéhēn Yāā Dios tūhun ndíchí yā nūū dē.

¹⁶ De cáhān dē sīquī tūhun yáhá nūū ndacá carta jā ní ntee dē. De nūū ndá carta dē ñúcuán chī íyó jacū tūhun jā vījín jícūhun inī ō. De ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jín nchivī jāá nduú jía jín tūhun cándija, chī násāma jī modo jā cáhān ndá tūhun vījín ñúcuán, tá cúu nūū

násāma jī jā cáhān sava cā tutū īī. De súcuán sáhá jī jā tñnū tñhvī maá jī.

¹⁷ De ndá ndóhó ñanī mánī, mitan de ja ní jínī nū nāsa coo ndacá tiñu yáhá. Túsaá de coto nú maá nú jā má cúniquīn nū tūhun stáhví jā stéhēn ndá tēe nēhēn ñúcuán jāá nduú jétáhví dē yā. Chī tú nduú de snāā nū tūhun jā íñī ñihīn nú jín.

¹⁸ Chī sa cundihvī cā inī nū jā jícūhun inī nū nāsa Yāā cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā scācu yóhó. De ná cúja cā inī nū jín tūhun cundáhví inī yā ndóhó. De ná cáhān ō jā vīī ndasí cúñáhnú yā jondē mitan jín ní cánī. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

Tùhun jā cutecū ō ní cání

¹ Tùhun jā téé ndá ní cuēē nūū ndá nú cúu tùhun maá Yāa ja íyó jondē ncháha ca jēcōo ndācá jā íyó. De ní jini ndá ní jā ní ncāhān yā, de ní jini jínúú ní yā, chí ní ndēhé vāha ní nūū yā, de ní ntiin ní yā. De maá yā cúu Tùhun jā cutecū ō ní cání.

² Chí Yāa yáhá jā sáhá jā cutecū ō, ní nguenda nijin yā. De cáhān ndá ní tùhun yā, chí ní jini ní nūū yā. De cáhī tùhun ndá ní nūū ndá nú síquī Yāa jā cúu Tùhun jā cutecū ō ní cání, suu Yāa jā ní ndēē jín Tatá ó Yāa Dios, de ní nguenda nijin yā nūū ndá ní.

³ Jā ní jini ndá ní jín jā ní jini jín sóho ní, ñúcuán cúu jā cáhī tùhun ní nūū nū, tácu coo inuú iní ndá nú jín ndācá ó. De ndāa chí íyó inuú iní ndācá ó jín maá Tatá ó Yāa Dios jín Sēhe yā Jesucristo.

⁴ De ndá tùhun yáhá téé ní cuēē nūū ndá nú, tácu cusí ndasí iní nū.

Yāa Dios cúu luz

⁵ De yáhá cúu tùhun jā ní stēhēn Jesucristo nūū ní, de mitan cáhī tùhun ní nūū ndá nú: Yāa Dios cúu luz, chí íyó ndāa ndasí yā, de nduú cuiti nā tiñu néhén íyó jín yā.

⁶ Tú cáhān ō jā íyó inuú iní ō jín yā, de tú jica ó modo nūū neē jā sáhá ó tiñu néhén, túsaá de jā stáhví ó cúu, chí nsūú tiñu ndāa sáhá ó.

⁷ Sochi tú jica ó jín luz yā jā sáhá ó tiñu ndāa, tá cúu nūū íyó maá yā jín luz yā jā sáhá yā tiñu ndāa, ñúcuán de íyó inuú iní ō jín ndācá táhán ó. De níñi maá Sēhe yā Jesucristo sáhá ndoo yóhó nūū ndihí cuāchi ó.

⁸ Tú cáhān ō jāa nduú nā cuāchi ó, de stáhví ó maá ó jā jani iní ō súcuán, de nduú ñúhún tùhun ndāa iní ánō ō.

⁹ Sochi tú nacani ndāa ō cuāchi ó nūū yā, de cune cáhnú iní yā nūū cuāchi ó, de nasáhá ndoo yā yóhó ndācá jā néhén jā ní nsáhá ó. Chí jini ō jā Yāa vāha Yāa ndāa cúu yā.

¹⁰ De tú cáhān ō jāa nduú nā cuāchi ó, túsaá de modo jā sáhá ó jā Yāa stáhví cúu yā, de nduú cándija ndija ó tùhun yā.

2

Cristo cúu Yāa jā cáhān jēhē ō

¹ Ndācá tùhun yáhá téé ní cuēē nūū ndá nú jā cúu nú tá cúu sēhe ní, tácu mā sáhá ndá nú cuāchi. De tú ní iin nú ní nsáhá cuāchi, de íyó maá Yāa jā cáhān jēhē ō nūū maá Tatá ó Yāa Dios. Suu Jesucristo Yāa ndāa cúu yā.

² De ní nsōcō yā maá yā jā sndáhvā yā cuāchi ó, de nsūú cuāchi ndá máa ó-ni, chí suni cuāchi nchiví ní ñayívi.

³ Tú squíncuu ó tiñu jā ndácu Yāa Dios nūū ō, suu cúu jā cúcáhnú iní ō jā jini ndija ó nāsa Yāa cúu yā.

⁴ De tú cáhān iin nchiví: Nduhū chí jini ní nāsa Yāa cúu yā, cáhī jī, de tú nduú squíncuu jī tiñu ndácu yā, túsaá de stáhví jī, de nduú cáhān jī tùhun ndāa.

⁵ Sochi nchiví jā squíncuu tùhun yā, ja ní jija vāha iní jī jā mānī jī jín yā. De súcuán de cunī ō tú íñi ñihin ó jín yā á nduú.

⁶ Tú cáhān iin nchiví jā íñi ñihin jī jín yā, de cánuú caca ndāa jī tá cúu nūū ní jica maá Jesucristo.

Tiñu jée jā ndácu yā nūū ō

⁷ Hermano, nsūú iin tiñu jée ndácu ní nūū ndá nú jā cáhān ní jā cundáhví iní nū táhán nú. Chí tiñu ja jini ndá nú jondē tá ní nquijéhé nú cándija nú cúu. De tiñu yáhá jā ndácu yā, vāji jondē janahán, de suu cúu tùhun jā ní jini ndá nú jondē tá ní nquijéhé nú cándija nú.

⁸ De vísō sūcuán de níní tiñu jée cúu, de tiñu ndāa cúu nūū Cristo jíin nūū ndá máa nú. Chi ja cuāyāhá tiñu nehén ja íyó nūū neē, de ja stúu máa luz ndāa inī ánō ndācá ó mitan.

⁹ Tú iin nchivī cáhān ji ja jíca ji jíin luz yā, de tú quítī inī ji jíin ji táhán ji, túsaá de jíca cā ji nūū neē jíin cuāchi ji.

¹⁰ De nchivī ja cúndáhvi inī táhán, chi jíca ji jíin luz yā, cúu ja sáhá ji tiñu váha. De ni iin mā cúu sáhá ja quívi ji cuāchi.

¹¹ Sochi nchivī ja quítī inī jíin táhán, chi íyó ji nūū neē, de jíca ji nūū neē. De nduú jíin ji ní ichi quíhīn ji, chi jíin ja neē ní jasi jáa nduú cúu jíicūhun inī ji.

¹² Ndá ndóhó ja cúu sēhe, téē ní tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi ja síquī Jesucristo de ní nee cáhnú inī Yāa Dios nūū cuāchi nú.

¹³ Ndá ndóhó téē cúu tatá, suni téē ní nūū nū, chi jíin ndá nú nāsa Yāa cúu Yāa ja íyó jondē ja xíhna ñúhún. De ndá ndóhó téē suchí, suni téē ní nūū nū, chi ní ncundee nú jáa nduú ní ncúu squívi táchī cúñáhnú ndóhó nūū cuāchi. Ndá ndóhó ja cúu sēhe, téē ní tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jíin ndá nú nāsa Yāa cúu maá Tatá ó Yāa Dios.

¹⁴ Ndá ndóhó téē cúu tatá, suni téē ní nūū nū, chi jíin ndá nú maá Yāa ja íyó jondē ja xíhna ñúhún. Ndá ndóhó téē suchí, suni téē ní nūū nū, chi íñi níhin nú, de cándíja ndá nú tūhun Yāa Dios, de ní ncundee nú síquī táchī cúñáhnú.

¹⁵ Mā cútóó ndá nú síquī ñayiví, de ní ndācá ja íyó inī ñayiví. Chi tú ní nchivī cútóó ji síquī ñayiví, de nduú íyó māni ji jíin Tatá ó Yāa Dios.

¹⁶ Chi ndācá ja cúu cuenta ñayiví, nsūū jondē nūū Tatá ó Yāa Dios vāji, chi cuenta ñayiví cúu. De ñúcuán cúu ndācá ja cútindí ó ja cúní modo nehén maá ó, jíin ja ndíyo inī ó ja jíin ó nūū, jíin ja sáhá vīxī ó maá ó síquī ndatíñú névāha ó.

¹⁷ De cuāndihi ñayiví jíin ndācá ja nehén ja ndíyo inī ó. Sochi nchiví ja sáhá ja cúní maá Yāa Dios, chi cutecū ji ní cání.

Tūhun ndāa jíin tūhun stáhvi

¹⁸ Ndá ndóhó ja cúu tá cúu sēhe ní, cáchī ní nūū nū ja cuāndihi quívi. De ja ní jini ndá nú tūhun ja quíji maá téē ja cuu contra síquī Cristo. De mitan de ja ní nquenda cuāhā téē ja cúu contra síquī Cristo. De ja ñúcuán cúu ja jíin ó ja cuāndihi quívi.

¹⁹ Māñú maá ó ní nquee ndá dē, de nsūū táhán ó ja cándíja cúu dē. Chi tú táhán ó cúu ndá dē, de coo dē jíin ó nícu. De ní nquee ndá dē cuāhān dē, tácuca cunī cāji ó jáa nsūū táhán ó cúu ndihi dē.

²⁰ Sochi ndá ndóhó chi Cristo ní jēhe yā Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū, de ja ñúcuán cúu ja jíin nū tūhun ndāa.

²¹ Túsaá de téē ní yáhá cuēē nūū ndá nú, ja síquī ja jíin nū tūhun ndāa, nsūū síquī jáa nduú jíin nū. De jíin ndá nú jáa nduú ná tūhun stáhvi íyó nūū tūhun ndāa.

²² ¿Ní iin cúu ja cáhān maá-ni tūhun stáhvi? Suu téē ja cáhān ja Jesús, nduú cúu ndíja yā Cristo, Yāa ja ní ntají Yāa Dios. Ñúcuán cúu téē ja cúu contra síquī Cristo, chi nduú jétúhún dē maá Tatá ó Yāa Dios jíin Sēhe yā.

²³ Ndācá nchiví jáa nduú jétúhún ji Sēhe yā, suni nduú íyó maá Tatá jíin ji. De nchiví ja jétúhún ji Sēhe yā, suni íyó maá Tatá jíin ji.

²⁴ Túsaá de chuhun váha inī ndá nú maá tūhun ja ní jini nú jondē ja xíhna ñúhún. De tú ñúhún váha inī ndá nú tūhun ja ní jini nú jondē ja xíhna ñúhún, ñúcuán de suni cuiñi níhin nú jíin maá Tatá ó jíin Sēhe yā.

²⁵ De yáhá cúu tūhun ja ní nquee yuhú Jesucristo nūū ó: Ja cutecū ó ní cání sáhá yā.

²⁶ Tūhun yáhá ní ntee ní nūū ndá nú ja cáchī tūhun ní síquī nchiví ja ndúcú stáhvi ndóhó.

²⁷ Sochi ndá ndóhó, chi nī jēhe Jesucristo Espíritu Santo, ndéē yā inī áno nū. De jā ñúcuán nduú jínī ñúhún jā stéhēn nī iin nchivī nūū nū ní cúu jāndāā, chi maá Espíritu cúu jā stéhēn ndihi nūū nū, de stéhēn yā tūhun ndāā, chi nduú stáhvī cuitī yā. Túsaá de cuiñi nīhin ndá nū cā tácuá inuú-ni coo nū jín Cristo, tá cúu nūū stéhēn Espíritu nūū nū.

²⁸ Séhē, mitan de cuiñi nīhin ndá nū jín Cristo, tácuá tá nenda nijin yā, de mā cúyühú ó, de nī mā cúcanoō ō nūū yā quívi jā nenda yā.

²⁹ Chi ja jínī ndá nū jā Yāā ndāā cúu Jesucristo, de suni ná jícūhun inī nū jā ndācá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, cúu ji sēhe Yāā Dios.

3

Tūhun nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios

¹ De nācā vāha ndasí nī ncundáhvī inī Tatá ó Yāā Dios yóhó, chi nī nīhīn táhvī ō jā cúu ó sēhe yā, de suu cúu ndija ó. Jā ñúcuán nduú jínī nchivī ñayivī jā cúu ó sēhe yā, chi nduú jínī ji nāsa Yāā cúu maá yā.

² Ñanī mánī, mitan de cúu ó sēhe Yāā Dios, de ncháha ca cunī ō nāsa coo ó ní cání. De ja jínī ō jā tá nenda nijin Jesucristo, de nduú ó tá cúu nūū íyó maá yā, chi cunī ō nūū yā nāsa íyó yā.

³ De ndācá nchivī jā súcuán ñúhún inī ji, sáhá ndoo ji áno ji, tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

⁴ De ndá nchivī jā sáhá cuāchi, chi stívī ji ley Yāā Dios. Chi tú sáhá ó cuāchi, de stívī ó ley yā.

⁵ De ja jínī ndá nū jā ní nquiji Jesucristo inī ñayivī tácuá candeē yā cuāchi ó. De maá yā chi nduú nā cuāchi yā.

⁶ De ndá nchivī jā íñī nīhin jín yā, nduú jíca ji jín cuāchi. Sochi nchivī jā jíca jín cuāchi, nduú jínī ji yā, de nī nduú jícūhun inī ji nāsa Yāā cúu yā.

⁷ Séhē, coto nū maá nū jā má stáhvī nī iin ji ndóhó. Chi cuhun inī nū jā ndá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, maá ji cúu nchivī ndāā, tá cúu nūū íyó ndāā maá yā.

⁸ Sochi nchivī jā jíca jín cuāchi, ndá maá ji cúu sēhe tāchī cúñáhnú. Chi tāchī cúñáhnú cúu jā sáhá cuāchi vāji jondē jā xíhna ñúhún. Jā ñúcuán nī nquiji Sēhe Yāā Dios, jā snāā yā ndācá tiñu néhén jā sáhá tāchī cúñáhnú.

⁹ Nī iin nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, nduú jíca ji jín cuāchi, chi nī nsáhá Yāā Dios jā ní nduú ji tá cúu nūū íyó maá yā. De mā cúu cā caca ji jín cuāchi, chi sēhe Yāā Dios cúu ji.

¹⁰ Súcuán cúu jā cunī ō ní iin cúu sēhe Yāā Dios jín sēhe tāchī cúñáhnú: Ndācá nchivī jāá nduú sáhá tiñu ndāā, jín jāá nduú cúndáhvī inī táhán, nsūū sēhe Yāā Dios cúu ji.

Jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó

¹¹ Yáhá cúu tūhun jā ní jini ndá nū jondē jā xíhna ñúhún: Jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó.

¹² De mā sáhá ó tá nī nsáhá Caín, jā ní ncuu dē sēhe tāchī cúñáhnú, de nī jahní dē ñanī dē. ¿De nājēhē cúu jā ní jahní dē ñanī dē? Siquí jā ñanī dē ní nsáhá tiñu ndāā, de maá-ni tiñu néhén nī nsáhá maá dē.

¹³ Hermano, mā cānī inī ndá nū de tú nchivī ñayivī quítī inī ji jínī ji ndóhó.

¹⁴ De maá ó chi siquí jā cúndáhvī inī ō táhán ó, súcuán jínī ō jā ní ncācu ó jā cutecū ō ní cání. De nchivī jāá nduú cúndáhvī inī táhán, íyó ji jín tūhun jā tánū táhvī ji.

¹⁵ Chi ndācá nchivī jā quítī inī jínī táhán, cúu ji tá cúu nchivī jahní ndiyi. De jínī ō jā nchivī jahní ndiyi, mā nīhīn táhvī ji cutecū ji ní cání.

¹⁶ Jā ní jīhi Cristo jā jēhē ō, ñúcuán cúu jā stéhēn cājī nāsa cúu tūhun cúndáhvī inī. De maá ó chi suni súcuán cānuú jā cundáhvī inī ō táhán ó vísō ná cúu ō jā jēhē ji.

¹⁷ De tú névāha ó jā cutecū ō ñayíví, de tú jínī ō jā cúmanī nūū táhán ó, de tú nduú cúndáhvī inī ō jī jā cuāha ó jā jínī ñúhún jī, ¿túsaá de á íyó mānī ō jín Yāa Dios, á nduú?

¹⁸ Séhē, mā cúndáhvī inī ō jín maá tūhun jā cáhān ō-ni, chi sa ná cúndáhvī ndija inī ō jondē jín jā sáhá ó jēhē jī.

Nāsa cucáhnú inī ō de tú vāha sáhá ó nūū Yāa Dios

¹⁹ De súcuan cúu jā jínī ō jā squíncuu ō tūhun ndāa, de cucáhnú inī ō jā vāha sáhá ó nūū yā.

²⁰ Chi tú nátahúhvī inī ánō ō sīquī cuāchi ó, de Yāa Dios chi cúñáhnú cā yā nsūū cā ánō ō, de jínī ndihi yā ndācā-ni.

²¹ Túsaá ñanī mánī, tú jínī ánō ō jāá nduú ná cuāchi ó, ñúcuán de cucáhnú inī ō jā vāha sáhá ó nūū Yāa Dios.

²² De ndācá jā cācān ō nūū yā, de squíncuu yā jā jícān ō, chi suni squíncuu ō ndācá tiñu ndācu yā, de sáhá ó tiñu jā cúsi inī yā.

²³ De yáhá cúu tiñu ndācu yā: Jā ná cándija ó jā ní nsáhá Séhe yā Jesucristo jēhē ō, jín jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó, tá cúu nūū ní ndacu yā tiñu nūū ō.

²⁴ De ndācá nchivī jā squíncuu tiñu ndācu Yāa Dios, íñī ñihin jī jín yā, de ndéē yā inī ánō jī. De jín maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ánō ō, jín maá yā de jínī ō jā ndéē Yāa Dios inī ō.

4

Tūhun jā vāji nūū Espíritu jín tūhun jā cáhān contra sīquī Cristo

¹ Ñanī mánī, mā cándija nú ndācá tēe jā cáhān dē jā jín Espíritu Yāa Dios nácani dē tūhun. Chi sa coto túnī nū dē, tú jondē nūū Yāa Dios vāji tūhun cáhān ndá dē á nduú. Chi inī ñayíví ja nī nquenda cuāhā tēe nácani tūhun stáhvī, de cáhān ndá dē jā jondē nūū Yāa Dios vāji.

² De suha de cunī ndá nú ní iin cúu jā cáhān jín Espíritu Yāa Dios:

Ndācá nchivī jā cáhān ndāa jā ní nquiji Jesucristo jā ní nduu ndija yā tēe, maá jī cúu jā cáhān jín Espíritu Yāa Dios.

³ De ndācá nchivī jāá nduú jétúhún jā súcuan nī nduu yā tēe, maá jī chi nsūū jín Espíritu Yāa Dios cáhān jī. Chi sa cúu jī contra sīquī Cristo. De ja nī jini ndá nú tūhun jā quiji nchivī jā cáhān súcuan, de mitan ja íyó jī inī ñayíví.

⁴ Séhē, ndá máá nú cúu séhe Yāa Dios, de ja nī ncundeé nú sīquī ndá tēe stáhvī ñúcuán. Chi ñáhnú cā cúu poder maá Yāa jā ndéē inī nū, nsūū cā poder maá jā ndéē inī nchivī ñayíví jā stáhvī.

⁵ Chi ndá máá jī cúu cuenta ñayíví, de suu cúu jā cáhān jī cuenta ñayíví. De nchivī jā cúu cuenta ñayíví, níni jī tūhun ñúcuán.

⁶ Sochi maá ó chi séhe Yāa Dios cúu ó. De nchivī jā jínī nāsa Yāa cúu Yāa Dios, maá jī níni jī tūhun jā cáhān ō. De nchivī jāá nsūū séhe Yāa Dios cúu, chi nduú níni jī tūhun jā cáhān ō. De súcuan de cunī ō ní nchivī cúu jā cáhān tūhun ndāa, ní nchivī cúu jā cáhān tūhun stáhvī.

Maá-ni tūhun cúndáhvī inī íyó jín Yāa Dios

⁷ Ñanī mánī, ná cúndáhvī inī ō táhán ó, chi tūhun cúndáhvī inī, jondē nūū Yāa Dios vāji. De ndācá nchivī jā cúndáhvī inī táhán, chi séhe Yāa Dios cúu jī, de jínī jī nāsa Yāa cúu Yāa Dios.

⁸ De nchivī jāá nduú cúndáhvī inī táhán, nduú jínī jī nāsa Yāa cúu Yāa Dios, chi maá-ni tūhun cúndáhvī inī íyó jín Yāa Dios.

⁹ Suha cúu jā ní stéhēn Yāa Dios nāsa cúndáhvī inī yā yóhó, chi nī ntají yā Séhe yā nī nquiji inī ñayíví yáhá, vísō mātúhún-ni yā íyó, tácuā cutecū ō ní cání sáhá yā.

¹⁰ De yáhá cúu tūhun cúndáhvī inī: Nsūū jā xihna cā maá ó ní íyo mānī ō jín Yāa Dios, chi sa maá yā cúu jā ní ncundáhvī inī yóhó. De nī ntají

yā Sēhe yā nī nquiji, tácuā sōcō yā maá yā jā candeē yā cuāchi ó.

¹¹ Nānī mánī, tú súcuan nī ncundáhvī inī Yāā Dios yóhó, de suni súcuan cánuú jā cundáhvī inī ō táhán ó.

¹² Nī iin nchivī nduú jínī cuitī jī nūū Yāā Dios. Sochi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de ndéē Yāā Dios inī ánō ō, de ja nī jija vāha inī ō jín tūhun cundáhvī inī.

¹³ De maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ō, maá yā stéhēn jā íñī nīhin ó jín Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ō.

¹⁴ De nī jínī ndá nī de cáchī tūhun nī jā maá Tatá ó nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, tácuā scácu yā nchivī ñayíví.

¹⁵ De tú ní-ni nchivī jétúhún jī jā Sēhe Yāā Dios cúu Jesús, túsaá de íñī nīhin jī jín Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī jī.

¹⁶ De maá ó chi ja nī jínī ō de nī ncandíja ó jā cundáhvī inī Yāā Dios yóhó. Chi maá-ni tūhun cundáhvī inī íyó jín Yāā Dios. De nchivī jā cundáhvī inī táhán, íñī nīhin jī jín Yāā Dios, de ndéē yā inī ánō jī.

¹⁷ De súcuan cúu jā jija vāha inī ō jín tūhun cundáhvī inī, tácuā mā cūyūhú ó quíví juicio jā sáhá ndāā yā tiñu ó. Chi tá cúu nūū cundáhvī inī Cristo, suni súcuan sáhá maá ó inī ñayíví yáhá.

¹⁸ De tú íyó mánī ō jín yā, de nduú yúhú ó nūū yā. Chi tú nī jija ó jín tūhun mánī ō jín yā, de nduú nā sīquī cūyūhú ó nūū yā. Chi tūhun yúhú cúu jā yúhú ó cundoho ó castigo. Jā suu cúu jā nchivī jā yúhú, ncháha ca cuja vāha jī jā coo manī jī jín yā.

¹⁹ De yóhó chi mánī ndasí ó jín Yāā Dios, chi xihna cā maá yā nī ncundáhvī inī yā yóhó.

²⁰ Sochi tú iin nchivī cáhān jī jā mánī jī jín Yāā Dios, de tú quítī inī jī jín jī táhán jī, túsaá de nchivī stáhvī-ni cúu jī. Chi tú iin nchivī nduú íyó mánī jī jín táhán jī jā jínī jī nūū, de

mā cúu coo manī jī jín Yāā Dios jāā nduú jínī jī nūū.

²¹ Chi ja nī ndacu yā tiñu yáhá nūū ō: Nchivī jā íyó mánī jín Yāā Dios, suni ná coo manī jī jín táhán jī.

5

Jā cundeé ó sīquī jānēhén jā íyó inī ñayíví

¹ Ndá nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ndá máá jī cúu sēhe Yāā Dios. De nchivī jā mánī jín Yāā cúu Tatá, suni cundáhvī inī jī ndá nchivī cúu sēhe yā.

² Chi tú íyó mánī ō jín yā de squíncuu ó tiñu ndácu yā, de súcuan de jínī ō jā cundáhvī inī ō nchivī jā cúu sēhe yā.

³ Chi jā squíncuu ó tiñu ndácu Yāā Dios cúu jā mánī ō jín yā. De tiñu ndácu yā chi nduú vēe.

⁴ Chi ndacá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, cundeé jī sīquī jānēhén jā íyó inī ñayíví. De jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, ñúcuán cúu fuerza jā sáhá jā cundeé ó.

⁵ Maá-ni nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios, maá jī cúu jā cundeé sīquī jānēhén jā íyó inī ñayíví.

Tūhun jā cáhān ndāā sīquī Sēhe Yāā Dios

⁶ De tá nī nquiji Jesucristo inī ñayíví, de nī jenduté yā jín ndute, de nī jati nīñi yā jā ní jīhī yā jēhē ō. De nsūū maá-ni jā ní jenduté yā jín ndute, chi suni nī jati nīñi yā. De maá Espíritu Yāā Dios cáhān ndāā tūhun yā, chi nūū maá Espíritu vāji tūhun ndāā.

⁷ Chi inī andiví íyó ūnī jā cáhān ndāā sīquī tūhun yáhá: Maá Yāā cúu Tatá, jín Yāā cúu Tūhun, jín Espíritu Santo. De ndinúnī yā chi iin-ni cúu yā.

⁸ De inī ñayíví suni íyó ūnī jā stéhēn ndāā: Maá Espíritu, jín jā ní jenduté Jesús, jín jā ní jati nīñi yā.

De ndinúnī yáhá chi inuú-ni stéhēn tūhun yā.

⁹ De jétáhvī ó tūhun jā cáhān ndāa ndá tēe, sochi ñáhnú cá cúu tūhun jā cáhān maá Yāa Dios. De tūhun jā ní ncāhān yā cúu tūhun Sēhe yā.

¹⁰ Nchivī jā cándíja jā Sēhe Yāa Dios cúu Jesús, ja nī ncundaā inī ji tūhun yáhá jā ní ncāhān Yāa Dios. De nchivī jāá nduú cándíja jā ní ncāhān Yāa Dios, modo jā sáhá ji jā Yāa stáhvī cúu yā, chi nduú cándíja ji tūhun jā ní ncāhān ndāa yā sīquī Sēhe yā.

¹¹ De tūhun ndāa ñúcuán cúu jā ní nsáhá yā jā cutecū ō níí cání, de Sēhe yā ndíso tūhun cutecū ō.

¹² Nchivī jā íyó ji jíín Sēhe yā, ja nī nīhín táhvī ji cutecū ji. Sochi nchivī jāá nduú íyó jíín Sēhe yā, mā nīhín táhvī ji cutecū ji.

Tūhun consejo jā sándihī

¹³ Tūhun yáhá tēe nī cuēē nūū ndá ndóhó jā cándíja Sēhe Yāa Dios, tácuā cucáhnú inī nū jā ní nīhín táhvī nū cutecū nū níí cání.

¹⁴ De cūndeé cucáhnú inī ō Yāa Dios, chi jíín ō jā tú nā-ni cúu jā jíicān ō nūū yā de tú jā jétahān inī maá yā cúu, de níni yā jā jíicān ō.

¹⁵ De tú jíín ō jā níni yā jā jíicān ō, túsaá de suni jíín ō jā squíncuu yā jā ní jíicān ō.

¹⁶ Tú iin nchivī jíín ji jā sáhá táhán ji cuāchi, de tú nsūú cuāchi jā tñū tāhvī ji cúu, de ná cácan táhvī ji nūū Yāa Dios, de cuāha yā tūhun jā cutecū táhán ji, de tú nsūú cuāchi jā tñū tāhvī ji cúu. Íyó cuāchi jā tñū tāhvī ji sáhá, de nduú cáhān nī jā cácan táhvī nū jēhē nchivī jā sáhá cuāchi ñúcuán.

¹⁷ Ndācá tiñu néhén cúu cuāchi, de íyó cuāchi jāá nsūú jā tñū tāhvī ji cúu.

¹⁸ De jíín ō jā ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, nduú jíca ji jíín cuāchi. Chi Yāa cúu Sēhe Yāa Dios, jíto vāha yā ji. De nduú ná cúu sáhá tāchī cúñáhnú jíín ji.

¹⁹ De jíín ō jā sēhe Yāa Dios cúu ó. De nchivī níí ñayíví yíhí ji ndahá tāchī cúñáhnú.

²⁰ De suni jíín ō jā ní nquiji Sēhe Yāa Dios, de nī nsáhá yā jā cuu jíicūhun inī ō, tácuā cunī ō nāsa Yāa cúu maá Yāa ndāa. De íyó inuú inī ō jíín Yāa ndāa, suu jíín maá Sēhe yā Jesucristo. Maá yā cúu ndíja Yāa ndāa, de maá yā sáhá jā cutecū ō níí cání.

²¹ Séhē, cujiyo ndá nū nūū ndācá jāá nsūú Yāa ndāa cúu. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Tūhun ndāā jín tūhun cundáhví iní

¹ Maá sá cúu tēe ñáhnú já ndíso tiñú, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní já cúu ní hermana já ní nacāji Yāā Dios, jín nūū ndá sēhe ní. De mānī sá jín ndá ní sáhá tūhun ndāā yā, de nsūū mātúhún-ni sáán, chí saá-ni ndācá nchiví jíní tūhun ndāā.

² De mānī sá jín ndá ní sīquī já cándíja ó tūhun ndāā yā já íyó iní ánō ō, de coo jín ó ní cání.

³ De ñúhún iní sá já Tatá ó Yāā Dios jín Sēhe yā Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha níhín, de cundáhví iní yā níhín, de sáhá yā já coo ndeé coo sī iní ní, jín tūhun ndāā jín tūhun cundáhví iní.

⁴ Nī ncusi ndasí iní sá, chí nī jini sá já sava sēhe ní jíca jī jín tūhun ndāā, tá cúu nūū ní ndacu maá Tatá ó Yāā Dios nūū ō.

⁵ Hermana, cáhān ndáhví sá jín ní já ná cundáhví iní ō táhán ó. De tūhun yáhá já tēe sá cuēē nūū ní, nsūū iin tiñú jée já cáta ndácu yā cúu, chí tiñú já ní ndacu yā nūū ō jondē tá ní nquijéhé ó cándíja ó cúu.

⁶ De já cundáhví iní ō táhán ó cúu já caca ó tá cúu nūū ní ndacu yā nūū ō. De tiñú já ní ndacu yā cúu já caca ní jín tūhun cundáhví iní, tá cúu nūū ní jini ndá ní jondē tá ní nquijéhé ní cándíja ní.

Sīquī ndá tēe stáhví

⁷ Chí cuāhā tēe stáhví nī nquee dē ní ñayíví, de nduú jétúhún ndá dē já ní nquiji Jesucristo nī nduu yā tēe. De tēe jáá nduú jétúhún sūcuán, cúu ndá dē tēe stáhví, de cúu dē contra sīquī Cristo.

⁸ Coto ndá ní já má snāā ní táhví sīquī tiñú váha já ní nsáhá ní, chí sa já ná níhín ní ndihi táhví ní.

⁹ De tú nā-ni nchiví tiin jī incā tūhun, de chíso cā jī nūū tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaá de nduú íyó Yāā Dios jín jī. Sochi nchiví já quéndōo jín tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaá de íyó Tatá ó jín jī, de suni íyó Sēhe yā jín jī.

¹⁰ De tú quenda iin nchiví vehe ní, de tú nduú quétáhán tūhun stéhēn jī jín tūhun yáhá, de mā cuáha ní tūhun cundēē jī vehe ní, de ní mā cáhān ní tūhun ndeé iní jín jī.

¹¹ Chí nchiví já cáhān tūhun ndeé iní jín jī, chíndeé táhán jín jī sīquī tiñú néhén já sáhá jī.

Tūhun já sándihí

¹² Íyó cuāhā tūhun já cáhān cā sá jín ndá ní, sochi nduú cúní sá tee sá nūū tūtū jín tinta. Chí ñúhún iní sá já cuēē sá de nacuní táhán ó, de natúhún ó, tácu cusi ndasí iní ō.

¹³ Ndācá sēhe cūhū ní, ñahan já suni ní nacāji yā, cáhān ndá jī já sáhá ndeé iní ní. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UNI JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Jā jétúhún dē tēe nání Gayo

¹ Maá nī cúu tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, de tēe nī carta yáhá cuēē nūū nū, amigo Gayo, chi mánī nī jín nū sáhá tūhun ndāā.

² Ñanī mánī, jícān táhvi nī jā ná quíhín vāha ndācá tiñu sáhá nū, jín jā coo vāha nū, tá cúu nūū íyó vāha ánō nū jín tūhun yā.

³ Nī ncusiī ndasí inī nī tá nī nquenda sava hermano de nī ncachī tūhun ndá dē nūū nī nāsa vāha squíncuu nū ndācá tiñu ndāā, chi jícā ndāā nū.

⁴ Nduú cā nā incā tūhun sáhá jā cúsiī cā inī nī, chí maá-nī jā níhín nī tūhun jā jícā ndāā ndá nchivī jā cúu tá cúu sēhe nī sīquī jā ní scándíja nī jī.

⁵ Ñanī mánī, vāha ndasí sáhá nū jā chíndeé nū ndācá hermano, de víhí cā tú tēe ñuū jícá cúu dē.

⁶ Chi ndá tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nūū nchivī cándíja yáhá, nāsa cúndáhvi inī nū dē. De jícān nī favor jā chíndeé cā nū ndá dē, tú nā cuá jínī ñúhún dē jā caca cā dē ichi nūū quíhín dē, tá cúu nūū jétahán inī Yāa Dios.

⁷ Chi ndá tēe ñúcuán nī nquee dē jícā dē sīquī tiñu Jesucristo. De nduú nā xūhún quēhen ndá dē nūū nchivī jāā nduú jínī tūhun Yāa Dios.

⁸ Jā ñúcuán cánuú jā coto ó dē, de chíndeé ó dē jā nācani dē tūhun ndāā.

Sīquī jāā nduú vāha sáhá Diótrefes

⁹ Ja nī ntee nī iin carta nūū nchivī cándíja jīñā. Sochi Diótrefes nduú jétáhvi dē tūhun cáhān nī, sīquī jā cúni dē cuñáhnú maá dē nūū jī.

¹⁰ Jā ñúcuán de tá cuēē nī de cáhān nī nūū dē sīquī tiñu sáhá dē, chí ndasí sátúhún dē de cáhān dē

tūhun stáhvi sīquī ndá nī. De nsūú vāchi ñúcuán-ni sáhá dē, chí suni nduú jétáhvi dē ndācá hermano jā quēnda nūū dē, de jāsī dē jā má cuétáhvi nchivī nūū ndá hermano ñúcuán. De nchivī jā jétáhvi nūū ndá hermano, távā dē jī nūū nátaçā ndá nchivī cándíja.

¹¹ Ñanī mánī, mā ndācú nū nchivī jā sáhá tiñu néhén, chí sa nchivī jā sáhá tiñu vāha. Chí sēhe Yāa Dios cúu ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha. Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, nduú jínī jī nāsa Yāa cúu Yāa Dios.

Jā cáhān ndá jī jā vāha sáhá Demetrio

¹² Ndācá nchivī chí cáhān jī jā vāha sáhá Demetrio. De jín tiñu ndāā jā sáhá dē, de stéhén jā tēe ndāā cúu dē. De suni súcuán cáhān ndá máá nī, de jínī ndá nū jā íyó ndāā tūhun cáhān nī.

Tūhun jā sándíhí

¹³ Íyó cuāhā tūhun jā cáhān cā nī jín nū, de nduú cúni nī tee nī jín tinta jín pluma.

¹⁴ Chi ñúhún inī nī cuēē yachī nī tácuā nacunī tāhán ó, de natúhún ó.

¹⁵ De ñúhún inī nī jā ná cóo ndeé coo siī inī nū. Ndācá amigo ó yáhá cáhān jī jā sáhá ndeé inī nū. De suni cáhān nū jín ndācá amigo jīñā jā sáhá ndeé inī jī.

CARTA JA NI NTEE SAN JUDAS APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Judas ñanī Jacobo, de mozo Jesucristo cúu nī. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī jā ní ncana maá Tatá ó Yāā Dios, de nī nsáhá yā jā íyó ndoo íyó ī nū nūū yā jā cúu nū nchivī mānī yā jín. De Jesucristo jító vāha yā ndá nū nūū jāñēhén, sīquī jā yíhí nū ndahá yā.

² De ñúhún inī ni jā ná cúndáhvī cā inī yā ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeē coo sī inī nū, de coo manī ndasí yā jín nū, de ná ndúcuahā cā ndá ñúcuán nūū nū.

Sīquī ndá tēe jā stēhén tūhun stáhvī (2 Pedro 2.1-17)

³ Ñanī mānī, ndasí nī ncuu inī nī jā tee nī carta nūū ndá nū sīquī tūhun jā ní scácu yā ndá ndóhó de saá-ni ndá nduhū. Sochi nī jinī nī jā cánuu cā jā tee nī carta jā sndíhvī inī nī ndá nū tácuu nducú ndéé nū jā má cāsī nchivī ndá tūhun cándíja ó. De tūhun yáhá chí ja nī jēhe yā iin vuelta-ni nūū ndá nchivī maá yā.

⁴ Chí sava tēe nī stáhvī dē ndá ndóhó nī nguīvi dē mähñú ndá nú. De ndá tēe ñúcuán chí jondē janahán jā cáhān tutū ī jā tñū táhvī dē sīquī tiñu sáhá dē. Cúu ndá dē tēe ñēhén, chí cáhān dē jā vāha inī Yāā Dios, de jā ñúcuán vātu-ni sáhá dē ndá tiñu ñēhén chí mā cuáha yā castigo, cáchī dē. De nduú jétúhún ndíja dē Jētohō ó Jesucristo jín Yāā Dios, jā mátúhún yā-ni cúñáhnú nūū ō.

⁵ De mitan chí vísō ja jínī vāha ndá nú, de cúnī nī jā nandacu nī nūū nū nāsa nī nsáhá maá Jētohō ō. Chí nī scácu yā nchivī Israel janahán, nī nchindeé yā jī jā ní jinu jī inī ñuū tátú Egipto cuāhān jī. De

vísō súcuán de cuéé cā de nī snāā yā sava jī jāá nduú ní ncándíja.

⁶ De sunī nūcūhun inī nū sīquī ndá ángel yā jā ní sndóo tiñu ndíso, de nī sndóo nūū ní ndeē andivī. De Yāā Dios nī nchindasí yā, de ndétu ndá jondē quenda quīvī cāhnú jā sáhá ndāā yā tiñu. De núhnī jín cadena, de ndeē ní cání nūū cúnú nūū neē.

⁷ De sunī nī sndóho yā nchivī ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra jín sava cā ñuū jā ní īyo ñatin, chí sunī nī nsáhá ñēhén jī tá cúu nūū ní nsáhá ndá ángel ñúcuán jondē janahán cā. De ndá máá jī nī jica ndíi jī de nī nsáhá jī ndácá cuāchi ñēhén ndasí. De nī ñihīn jī castigo ñuhūn jā cáyū ní cání, de súcuán cúu jī ejemplo nūū ndíhi nchivī.

⁸ De ndá tēe stáhvī jā ní nguīvi mähñú ndá nú, vísō jínī dē jā súcuán nī nsáhá yā, de jáni cáhá inī dē, de sáhá téhén dē yiqui cúñu dē, de squéne yichī dē ndá tēe jā ndácu tiñu maá Jētohō ō, de cáhān ñēhén dē sīquī ndá ángel jā cúñáhnú nūū sūcún.

⁹ De nsūū súcuán ní nsáhá ángel Miguel, vísō ángel cúñáhnú cā cúu yā. Chí nduú ní ncáhān nāvāha yā de nī nduú ní ndácunehen yā cuāchi sīquī táchī cúñáhnú tá nī nsásáhān táhān yā jín táchī jā sīquī yiqui cúñu Moisés tá nī jīhī dē. Chí suha-ni nī ncáhān yā: Maá Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō ō, cuxeēn yā nūū nū, ncachī Miguel.

¹⁰ Sochi ndá tēe stáhvī yáhá chí cáhān ñēhén dē sīquī ndácá jāá nduú jícūhun inī dē. De ndácá modo jā névāha dē sīquī jā súcuán cáá dē, tá cúu quiti yúcú jā súcuán cáá tī, suu ñúcuán sáhá jā tñū táhvī dē.

¹¹ Nācā xēēn cundoho ndá dē túsaá, chí nduú jétáhvī dē Yāā Dios, tá cúu nūū nduú ní jétáhvī Caín. De sīquī jā cúnī ndá dē ñihīn dē xūhún de stēhén dē tūhun stáhvī, tá cúu nūū ní nsáhá Balaam. De tñū táhvī ndá dē, tá cúu nūū ní ndoho Coré,

chi nī jīhī dē sīquī jā ní ncunīhin inī dē.

¹² Ndá tēe yáhá tá ndútútú dē jín ndá nú jā yájī mánī nū, de sáhá ndá dē tiñu jā cúcanoō nū. Chi sī yájī dē jīhi dē, sochi nduú sáhá dē cuenta nāsa cajī incā nchivī, chi maá dē-ni ndíhvī inī dē cajī vāha dē. De jā stívī ndasí ndá dē, de cúu ndá dē tá cúu vícō yíchí jā stéchí tächī. De suni cúu dē tá cúu ñutun jāá nduú jéhe ndíhā. De cúu dē tá cúu ñutun jā ní nquee jondē jín yoho, de nduú nā modo cuitī cā jā nene numa.

¹³ De tá cúu nū jísō ndute mar de quéndā tiñū, súcuan cúu ndá dē jín tiñu néhén jā cúu tūhun canoō. De cúu dē tá cúu tiūn jā ní nsana ichi. De ja íyó tūha nū neē ndasí nū cundeē ndá dē ní cání.

¹⁴ De nū ní nchāha iñū tatā Adán, de ní ncacu Enoc, de ní nacani dē tūhun jā ní stéhén Yāa Dios nū dē sīquī ndá tēe yáhá, ncachī dē: Maá Jētohō ō ní stéhén yā nū ni jā iin quívi de quiji yā jín cuāhā mil ángel yā.

¹⁵ De sáhá ndāā yā tiñu ndācá nchivī, de stánū táhvī yā ndá nchivī néhén. Chi cúsa maá tiñu néhén sáhá jī sīquī jā cánéhén maá jī, de cáhān jī cuāhā tūhun nāvāha sīquī yā. Ncachī Enoc.

¹⁶ Ndācá tēe yáhá chi maá-ni jā cáhān sōō dē de cáhān dē sīquī nchivī. De maá-ni jā cúsi inī ndá máa dē cúu jā ndúcú dē. De cáhān dē jā tēe téyí cúu dē, de cáhān yíñuhún dē jín nchivī tácuā nīhīn dē jacū nū jī.

Jā sndíhvī inī Judas nchivī cándija

¹⁷ Sochi ndá máa nú, ñanī mánī, nūcūhun inī nū ndá tūhun jā ja ní nacani ndá apóstol maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁸ Chi ní ncāhān ndá dē: Tá cuāndihi quívi de quiji ndá tēe jā cuācū catá sīquī tūhun ndāā yā, de sáhá dē ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī maá dē. Súcuan ncachī tūhun ndá apóstol.

¹⁹ Ndá tēe yáhá cúu jā sáhá sīn nchivī. De maá-ni jā ndíhvī inī dē ndācá jā cútíndí inī maá dē, chi nduú íyó Espíritu yā jín dē.

²⁰ Sochi ndá máa nú ñanī mánī, cuja vāha inī nū jín ndá tūhun ndoo ndasí jā cándija nú. De cācān táhvī nū jín fuerza Espíritu Santo.

²¹ De quendōo nīhin nū jín tūhun jā cūndáhvī inī Yāa Dios ndá nú. De cundetu nú quívi jā cutecū nū ní cání sáhá maá Jētohō ō Jesucristo sīquī jā cūndáhvī inī yā ndá nú.

²² De sava nchivī jā jání sīquī inī, nducú ndá nú modo scándija nú jī.

²³ De nducú ndéé nú jā cācu jī nū cuāchi jī, chi modo jā stáá nú jī nū ñuhūn. De sava cā jī chi cūndáhvī inī nū jī scācu nú jī, de mā quétahān cuitī inī ndá nú cuāchi jī, chi cuquini inī nū jondē sahma jī jā ní ncutéhén jín tiñu néhén jā sáhá ndá jī.

Tūhun jā cúñáhnú Yāa Dios ní cání

²⁴ De Yāa Dios chi mátúhún-ni maá yā cúu Yāa ndíchí, Yāa scācu yóhó. De íyó poder yā jā coto yā ndá ndóhó jā má quívi nú cuāchi, jín jā sáhá yā jā cuiñi ndá nú nū yā nū víi ndasí cúñáhnú yā, de quívi ñúcuán de coo ndoo ndá nú nū yā, de cusíi ndasí inī nū sáhá yā.

²⁵ De ná cáhān ō jā víi ndasí cúñáhnú yā sīquī jā ní nsáhá yā jā jín Jētohō ō Jesucristo. De ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, de ndácu yā tiñu jín poder jā ndíso yā jondē janahán ndasí jín jondē mitan jín jondē ní cání. Súcuan ná cóo. Amén.

TIÑU JA COO JA NI JINI NIJIN SAN JUAN

*Jā ní stéhēn Jesucristo ndācá tiñu
já coo*

¹ Tūhun yáhá cúu jā ní ncachī Yāā Dios nūū Jesucristo nāsa coo ndācá tiñu quiiji, tácu nacachī tūhun yā nūū nchivī cándija jā cúu ndá ji mozo yā. De stéhēn yā nūū ji ndācá tiñu jā ñamā coo. De nī ntají yā ndá ángel yā nī nquiji nī stéhēn nijin tiñu ñúcuán nūū nduhū Juan jā cúu nī mozo yā.

² De maá nī cáchī tūhun ndāā nī sīquī ndācá jā ní jinī nī ñúcuán, de nācani ndāā nī tūhun Yāā Dios jín tūhun jā ní ncāhān ndāā Jesucristo.

³ Nācā ndetū nchivī jā cáhvi tutū yáhá, de suni nācā ndetū nchivī jā níni ji jā cáhvi nchivī ndācá tūhun yáhá jā ní ncachī Yāā Dios, de chūhun inī ji. Chi ja cuācuñatin quīvī jā coo ndācá tiñu jā yósō nūū tutū yáhá.

*Jā tée Juan carta nūū ndihújā
grupo nchivī cándija*

⁴ Maá nī cúu Juan, de tée nī tūhun yáhá cuēē nūū ndá ndóhó, ndihújā grupo nchivī cándija jā íyó Asia. De ñúhún inī nī jā maá Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī nū. Chi maá yā cúu Yāā jā íyó mitan, de nī iyo yā níí cání, de coo yā níí cání. De ñúhún inī nī jā suni súcuán sáhá ndihújā Espíritu jā íyó yā yuhú mesa nūū ndácu Yāā Dios tiñu.

⁵ De ñúhún inī nī jā suni súcuán sáhá Jesucristo, Yāā jā cáhān ndāā ndācá tūhun. De xihna cā maá yā nī natecū mähñú ndīyi. De cúñáhnú yā nūū ndācá rey jā íyó ñayiví. De maá yā cúndáhvi inī yā yóhó, de nī naquete yā yóhó nūū cuáchi ó jín nīñi yā.

⁶ De nī nsáhá yā jā ní nduu ó rey jín sūtū jā sátiñú ó nūū Tatá yā Yāā Dios. De ná cáhān ō jā vī ndasí cúñáhnú yā de tīn yā poder níí cání. Amén.

⁷ Cunini ndá nū tūhun yáhá, chi ndiji Cristo jín vīcō. De ndivī nchivī cunī ji nūū yā, de jondē jín nchivī jā ní stácuēhé ji yā. De ndācá raza nchivī níí cáhnú ñayiví cuacu ji jāā nduú ní ncándija ji yā. Súcuán cúu jā coo.

⁸ Suha cáhān maá Jētohō ō, Yāā tīn ndihi poder: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jín letra Z jā sándihí, chi maá nī nī squijéhé ndihi de maá nī sínú, cáchī maá Yāā jā íyó mitan, de nī iyo yā níí cání, de coo yā níí cání.

*Jā ní jinī Juan jā vī cúñáhnú
Cristo*

⁹ Maá nī cúu Juan jā cúu hermano ndá nū. De inuú-ni ndóhó nī tūndóhó jín ndá nū sīquī jā cándija ó Jesucristo, de inuú-ni ndácu Yāā Dios tiñu nūū ō, de inuú-ni jéndeé inī ō sáhá Jesucristo. De sīquī jā ní nacani nī tūhun Yāā Dios jín jā ní ncachī ndāā nī tūhun Jesucristo, jā ñúcuán nī ntiin ndá ji nduhū jā cúu nī preso, chi nī nchuhun ji nduhū isla jā nání Patmos.

¹⁰ De iin domingo nī jinī nī iin jā ní stéhēn maá Espíritu Santo nūū nī. De nī jinī nī iin jā cána jee ñihin ichi chátá nī tá nūū cúu jā tívi trompeta.

¹¹ De nī ncāhān jín nī: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jín letra Z jā sándihí, chi maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níí cání. De tee nū nūū iin tutū ndācá jā cunī nū, de tají nū quihñ nūū ndihújā grupo nchivī cándija jā íyó níí cáhnú Asia, suu inī ñuū Efeso, jín Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jín Laodicea, ncachī.

¹² Ñúcuán de nī ndicó cóto nī jā cunī nī ní iin cúu jā cáhān jín nī. De

tá nī ndicó cóto nī de nī jinī ni ūjā candelero oro.

¹³ De mähñū ndihújā candelero ñúcuán íñi maá Yāa nī nduu tēe, De ñúhún yā iin sahma cáni jā quenda jondē nūū jēhē yā. De núhñi iin cinturón oro yīcā yā.

¹⁴ De ixi xínī yā chi yaa tá cúu ixi ticāchí, tá cúu yuhvā volcán. De tñnūū yā jéndūtē tá cúu yáñuhūn.

¹⁵ De jēhē yā xiñū tá cúu cāa cuáán jā ní ndúhvā nūū horno. De níhin ndasí jā cáhān yā, tá cúu nūū níhin cuāhā yūte nāhnū.

¹⁶ De ndahá cuáhā yā tñn yā ūjā tiūūn. De yuhú yā quée jā cáá tá cáá espada jā xēen ndūū lado. De nūū yā cáá tá cáá ncandii jā ndii vāha.

¹⁷ De tá nī jinī ni yā de nī ndicó cáva nī nūū jēhē yā modo jā ní jīhī nī. De nī ntee yā ndahá cuáhā yā sīquī nī, de nī ncāhān yā: Mā cúyūhú nú. Maá nī cúu Yāa jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níi cáni.

¹⁸ De Yāa tēcū cúu nī. Chi nī jīhī nī de nī natecū nī, de mitan chi tēcū nī níi cáni. De maá nī tñn poder sīquī cuēhē jáhnī nchivī jín sīquī lugar nūū ndēē ánō ndá ndiī.

¹⁹ Túsaá de tee nú nūū tutū ndācá jā ní jinī nū, jā cúu mitan jín jā coo ichi nūū.

²⁰ De yáhā cúu tūhun yíyuhū jā stéhēn nī sīquī ndihújā tiūūn jā ní jinī nū jā tñn nī ndahá cuáhā nī, jín sīquī ndihújā candelero oro: Ndhújā tiūūn ñúcuán cúu tá cúu ndihújā jā cúñáhnú nūū ndihújā grupo nchivī cándija. De ndihújā candelero cúu tá cúu ndihújā grupo nchivī cándija.

2

Tūhun jā cuáhān ñuū Efeso

¹ Tee nú tūhun yáhā ná quíhñ nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándija ñuū Efeso: Súcuán cáhān nduhū, Yāa jā tñn ndihújā tiūūn jín ndahá cuáhā nī, de jīca nuu nī mähñū ndihújā candelero oro.

² Ja jínī nī ndācá tiñu vāha jā sáhā ndá nú, jā ndíhvī inī nū sīquī tūhun nī, jín jā jēndeé inī ndá nú. De jínī nī jāá nduú jēhe ndá nú tūhun jā quívi nchivī nēhén mähñū nú. De jínī nī jā ní jito tñn nū ndá tēe stáhvī jā cáhān dē jā cúu dē apóstol, de nī jinī nū jā tēe stáhvī cúu dē.

³ De nī jēndeé inī ndá nú nī ndoho nú tñndóhó, de nduú ní nūū inī nū jā cúu ndasí nú jín tiñu nī.

⁴ De vísō súcuán de íyó jacū jā cáhān nī nūū nū, chi nduú cā íyó mññi vāha nú jín nī tá cúu nūū ní iyo mññi nū jín nī quívi yātā.

⁵ Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nī sndóo nú tūhun jā ní iyo mññi nū jín nī, de nacani inī nū, de sáhā nú tá nī nsáhā nú jondē quívi ñúcuán. De tú mā nācani inī nū, de ñamā cuēē nī de stáá nī candelero nū nūū íñi, cúu jā má cuiñi cā nū jín nchivī cándija.

⁶ De vísō súcuán de íyó iin jā vāha jā sáhā ndá nú, chi nduú jétahān cuiti inī nū tiñu nēhén jā sáhā ndá nchivī jā níquñ tūhun jā stéhēn Nicolás. De suni maá nī nduú jétahān cuiti inī nī.

⁷ Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho ji jā cáhān maá Espiritu Santo jín ndá grupo nchivī cándija. Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jāñēhén, cuāha nī tūhun jā cajī ji jāvíxi jā cúun xññi ñutun jā sáhā jā cutecū ji níi cáni. De ñutun ñúcuán íñi jondē andiví nūū íyó Yāa Dios nūū vii ndasí cáá.

Tūhun jā cuáhān ñuū Esmirna

⁸ De tee nú tūhun yáhā ná quíhñ nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándija ñuū Esmirna: Súcuán cáhān nduhū, Yāa jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níi cáni, de nī jīhī nī de nī natecū nī.

⁹ Ja jínī nī ndācá tiñu vāha jā sáhā ndá nú, jín tñndóhó jā ndóho nú, jín jā ndóho ndáhvī nú. De vísō súcuán de cuicá ndá nú ndihī jā ndíso tūhun nī. De jínī nī jā cáhān nēhén ndá nchivī sīquī nū. Nchivī ñúcuán cáhān ji jā nchivī hebreo

nchivī maá Yāa Dios cúu ji, de nduú chi já stáhvī ji-ni, chi sa nchivī yíhí ndahá Satanás cúu ji.

¹⁰ De mā cúyühú cuitī nū ndācá já ndoho nú. Chi tächī cúñáhnú ja ñatin sähá já quívi sava ndá nú vecāa já coto túnī ndá ndóhó, de cundoho nú tündóhó ūxī quívi. De cuiñi nihin nú vísō jondē cuū nū, de cuāha nī premio nū já cutecū nū nū cání.

¹¹ Nchivī já íyó sōho ná téē sōho ji já cāhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī já cundee sīquī jānēhén, mā nīhīn ji tündóhó já tñū tāhvī ji cuū ji vuelta ū.

Tūhun jā cuāhān ñuū Pérgamo

¹² De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū já cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Pérgamo: Súcuán cāhān nduhū, Yāa névāha espada já xēen ndúū lado.

¹³ Ja jíinī ni ndācá tiñu váha já sáhá ndá nú, de jíinī ni já ndēē ndá nú māññū nchivī já tátúnī Satanás nūū. De vísō súcuán de íñī nīhīn ndá nú jíin tūhun nī, de nduú ní náyühú nú já cándíja nú nduhū, ni quívi já ní jīhī Antipas, téē nī squíncuu váha nī nacani ndaā tūhun nī. Chi ñuū ndá nú íyó ndá nchivī já jétiñū Satanás, de nī jahni ji Antipas.

¹⁴ De vísō súcuán de íyó jacū já cāhān ni nūū ndá nú. Chi māññū ndá nú nchivī ñuū Pérgamo íyó sava nchivī já níquīn tūhun já ní stéhēn Balaam. Chi téē ñúcuán nī stéhēn dē nūū Balac nāsa squívi dē nchivī Israel cuāchi já cajī ji já ní nsōcō nūū ídolo jíin já casíquí ndēē tǎhán ji.

¹⁵ De suni íyó sava nchivī māññū ndá nú já cándíja cā ji tūhun já ní stéhēn Nicolás, de tūhun ñúcuán chi nduú jétahān cuitī inī ni.

¹⁶ Túsaá de nacani inī ndá nú já sndóo nú cuāchi nú. Chi tú nduú de ñamā cuēē ní jíin espada já quēe yuhú nī. De jíin ñúcuán de sndóho

nī nchivī já cándíja cā tūhun nēhén ñúcuán.

¹⁷ Nchivī já íyó sōho ná téē sōho ji tūhun já cāhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī já cundee sīquī jānēhén, scájī ni ji maná já yíyuhū ichi andiví. De suni cuāha nī iin yūū cuijín nūū ji, de nūū yūū ñúcuán cundee iin sívī jée, de nī iin nchivī mā cūnī sívī ñúcuán, chi maá-ni nchivī já nīhīn.

Tūhun jā cuāhān ñuū Tiatira

¹⁸ De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū já cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Tiatira: Súcuán cāhān nduhū, maá Séhe Yāa Dios já jéndūte tñūū nī tá cúu yáñuhūn. De jēhē ni xíñū cáá tá cáá cāa cuāán já ní ndūhvā.

¹⁹ Ja jíinī ni ndācá tiñu váha já sáhá ndá nú, chi cundáhvi inī nū tǎhán nú, de cándíja nīhīn nú nduhū, de sátíñū nū nūū ni, de jéndēē inī nū. De jíinī ni já víhī cā sáhá ndá nú mitan nsūū cā jondē quívi yātā.

²⁰ De vísō súcuán de íyó jacū já cāhān ni nūū nū. Chi íyó iin ñahan māññū ndá nú já nání Jezabel. De jēhe ndá nú tūhun já stéhēn ña nūū nū. De cāchī ña já nācani ña tūhun Yāa Dios. De nduú chi jíin tūhun stéhēn ña de stáhvī ña nchivī cándíja já cúu ji mozo ni. De sáhá ña já casíquí ndēē tǎhán ji, jíin já yájī ji já ní nsōcō nūū ídolo.

²¹ De nī jēhe nī tiempo já nacani inī ña, de nduú cūnī ña nacani inī ña já sndóo ña já casíquí ndēē ña.

²² Túsaá de ná sáhá nī já cava ña jíin cuēhē. De ndācá nchivī já casíquí ndēē jíin ña, suni cuāha nī tündóhó xēen nūū ji, de tú mā nācani inī ji já sndóo ji tiñu nēhén tá cúu nūū sáhá ñahan ñúcuán.

²³ De sáhá nī já cuū nchivī já ní scándíja ña. De súcuán de cūnī ndācá grupo nchivī cándíja já maá nī cúu Yāa já jíinī ndihi nāsa cáá jáá ntúnī jíin ánō nchivī. De cuāha nī yāhvī iin iin nú tú nāsa nī nsáhá nú.

²⁴ De sava cā nū jā íyó ñuū Tiatira, jāá nduú ní jétáhvī tūhun jā stéhēn ñahan ñúcuán, de ni nduú ní ntíin nū tūhun jā cáhān ndá ji jā tūhun yíyuhū cā nū Satanás cúu, jíin ndá máá nū cáhān ni jā má téé cā ni incā tiñu sīquī nū.

²⁵ Chi maá-ni jā quendōo nīhin nū jíin tūhun ndāā jā cándíja nū, de quendōo nīhin nū jíin jondē quívi nenda nī.

²⁶ Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, jíin jā squíncuu vāha tiñu jā cūnī ni jondē mītan de jondē quívi sándihí, sáhá nī jā cuñáhnú ji tatúnī ji nū ndācá nación,

²⁷ tá cúu nū nī nsáhá Tatá nī jā cúñáhnú nī tátúnī ni. De tatúnī nīhin ji nū ndācá nación. Chi tá cúu nū cúun yúu ji quísi táhvī, súcuán squéne yichí ji nchivī jāá nduú cándíja nū nī.

²⁸ De sáhá nī jā cunī ji nduhū jā vii cuñáhnú nī quívi nenda nījin nī, tá cúu nū jíin ji lucero jā quenda túu.

²⁹ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

3

Tūhun jā cuáhān ñuū Sardis

¹ De tee nū tūhun yáhá ná quíhīn nū jā cúñáhnú nū nchivī cándíja ñuū Sardis: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā jā névāha ndihújā Espíritu Yāā Dios jíin ndihújā tiūūn. Ja jíin nī ndācá tiñu jā sáhá ndá nū, de cáhān nchivī jā tēcū nū, sochi nū nduhū chi modo ndīyi cúu ndá nū.

² Natahvī inī nū, de ndijéhé nīhin nū jíin tiñu jā jacū-ni cā íyó de ndúcú naā. Chi jā jíin nī jāá nduú squíncuu vāha vāha nū nū Yāā Dios.

³ De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní stéhēn ndá nū nū. De candíja nū ndá tūhun ñúcuán de nacani inī nū jā sndóo nū cuāchi nū. Chi tú mā nátahvī inī nū, de cuéé nī nū

nū iin sanaā-ni, modo jā iin sanaā-ni de quíji jācuíhna, de mā cūnī nū nā hora jíin nī nū nū.

⁴ De vísō súcuán de íyó jacū nū ñuū Sardis jāá nduú ní nsáhá nū cuāchi, jā cúu modo jāá nduú ní nsáhá téhén nū sahma nū. Jā ñúcuán vāha yaa coo sahma nū caca nū jíin nī, chi nchivī vāha cúu ndá nū.

⁵ Chi ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, cuāha nī sahma cuijīn yaa cuhun ji. De mā sndóo nī sívi ji nū libro jā yósō sívi nchivī cutecū ní cānī. De cuetúhūn nī ji nū Tatá nī jíin nū ndācá ángel yā.

⁶ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Filadelfia

⁷ De tee nū tūhun yáhá ná quíhīn nū jā cúñáhnú nū nchivī cándíja ñuū Filadelfia: Súcuán cáhān nduhū, Yāā ndoo Yāā ndāā, de névāha nī ndācāa rey David. De maá nī nácune jā quívi nchivī nū tátúnī ni, de nī iin mā cūu nacasī, de maá nī nácasī, de nī iin mā cūu nacune.

⁸ Ja jíin nī ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nū. De nī nacune nī modo iin viéhé jā quívi ndá nū, de nī iin mā cūu nacasī. Chi vísō jacū-ni fuerza nū íyó, de nī ncandíja nū tūhun nī, de nduú jāsī ndá nū yuhú nū jā cándíja nū nduhū.

⁹ De íyó sava nchivī jā yíhī ndahá Satanás, de cáhān ndá ji jā nchivī hebreo jíin nchivī maá Yāā Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhvī ji-ni. Túsaá de sáhá nī jā quenda ji nū nū de cuiñi jíin ji nū nū, de cunī ji jā mānī nī jíin nū.

¹⁰ De vāha nī squíncuu ndá nū tūhun jā ní ncāhān nī jā cuandeé inī nū. De jā ñúcuán scācu nī ndá ndóhó quívi jā quíji iin tūndóhó xéēn sīquī nchivī ní cáhnú ñayívi, jā coto túin ñúcuán ndá ji.

¹¹ De ñamā nenda nī. Túsaá de quendōo nīhin ndá nū jíin tūhun

cándija nú, tácu ni iin mā cándē premio nū.

¹² Ndācā nchivī jā cundēē sīquī jānēhēn, sáhā nī jā cuu jī tá cúu sihīn yūū luu inī templo Yāā Dios maá nī. De mā cújiyo jī nūū ndēē yā űúcuán. De tee nī sívī Yāā Dios maá nī teēn jī, jīn sívī jēē maá nī, jīn sívī űūū Yāā Dios maá nī. De űūū űúcuán cúu Jerusalén jeé, de cuun quiji ichi andiví jondē nūū Yāā Dios maá nī.

¹³ Nchivī jā íyó sōho ná téē sōho jī tūhun jā cáhān maá Espiritu Santo jīn ndá grupo nchiví cándija.

Tūhun jā cuáhān űūū Laodicea

¹⁴ De tee nú tūhun yáhá ná quīhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchiví cándija űūū Laodicea: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā cúu tūhun ndāā, Yāā cúu testigo vāha jā cáhān ndāā. De maá nī nī nsáhā ndihi jā nī ncāhān Yāā Dios jā ná jēcōo.

¹⁵ Ja jīnī nī ndācá tiñū jā sáhá ndá nú. De cúu ndá nú modo jāā nduú vījin de nī nduú ihní, cúu jā jacū-ni cándija nú tūhun nī, chi nī nduú jāsī nū de nī nduú ndíhvī inī nū sīquī. De nācā vāha de tú jā vījin nú á jā ihní nú nícu.

¹⁶ De nduú chi vāchi jā yíhī vīxī-ni ndá nú, chi nī nduú jāsī nū de nī nduú ndíhvī inī nū sīquī. De jā űúcuán squéne yichí nī ndá nú modo iin jā jātī nī ntesí nī jāā nduú jétahān inī nī.

¹⁷ De cáhān ndá nú jā cuicá nú, de quéndōo vāha nú, de nduú cúmanī nī iin nūū nū. Sochi nduú sáhá nú cuenta jā nūū maá nī chi ndáhvī ndasí ndóho nú, de cúmanī ndasí nūū nū, de cácuáá nú, de cávichí nú.

¹⁸ Túsaá de cáhān nī jīn ndá nú jā nūū nī cueen nú oro jā nī ndúhvā nūū űúhūn de nī nduū ndinuhun oro, de suu cúu jā sáhā nī jā coo cuicá ndija nú ndihi jā ndíso tūhun nī. De nūū nī cueen nú sahma cuijín cuhun nú, tácu mā cúcanoō nū jā cávichí nú, cúu jā quendōo ndāā nū sáhā nī. De cueen nú tátān nūū nī cuhun tīnūú nú, tácu

ndunijīn tīnūú nú, cúu jā jīcūhun inī nū tūhun nī.

¹⁹ Ndācā nchivī jā cúndáhvī inī nī, chi cáhān nī nūū jī de sndóho nī jī, tácu ná chúhun inī jī. Túsaá de cundihvī inī ndá nú, de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

²⁰ Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi ífī nī viéhé ánō nū cáhān nī jā quīvi nī. De tú ní-nī ndóhó cunini de nacune nū viéhé ánō nū, de quīvi nī cajī nī stāā jīn nú, de suni cajī maá nú jīn nī. De suu cúu jā cundēē nī ánō nū.

²¹ Ndācā nchivī jā cundēē sīquī jānēhēn, cuāha nī tūhun jā cundēē jī jīn nī nūū mesa nūū tátúnī nī. Chi saá-ni nduhū nī snāā nī poder jānēhēn, de nī jēcundēē nī jīn Tatá nī nūū mesa nūū tátúnī yā.

²² Nchivī jā íyó sōho ná téē sōho jī tūhun jā cáhān maá Espiritu Santo jīn ndá grupo nchiví cándija, ncachī yā.

4

Ndācā jā ndēē andiví chíñúhūn nūū yā

¹ űúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jīnī nī jā nūne iin viéhé andiví, de maá Yāā jā ní ncāhān jīn nī jā xīhna űúhūn, nī ncāhān tucu jīn nī modo jā tívi trompeta. De nī ncāhān: Caa quiji nú yáhá, de ná stéhēn nī nūū nū ndācá tiñū jā coo ichi nūū cā, ncachī yā.

² De nī jīnī cā nī jā ní stéhēn Espiritu Santo nūū nī. Chi nī jīnī nī jā andiví ífī iin mesa nūū tátúnī, de ndēē maá yā nūū mesa űúcuán.

³ De jéndūtē yā modo iin yūū cuijín ndēē nihni xīñū á iin yūū cuāhá xīñū. De iin tīcō yēhndé nī jicó ndūū yuhú mesa yā, de jéndūtē tá nūū cáá iin yūū cuií xīñū.

⁴ De xīn mesa yā nī jīnī nī jā ní jicó ndūū ōcō cūmī cā mesa nūū tátúnī. De nūū mesa űúcuán ndēē ōcō cūmī téē űáhnú jā ndíso tiñū. De űúhūn ndá dē sahma cuijín yaa, de xīnī dē űúhūn corona oro.

⁵ De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā jéndūtē sáhá taja de níhin de cána taja. De ichi nūū mesa yā íñi ndihújā Espíritu Yāā Dios, de cáá tá cáá ūjā iti náhnú jā cáyū ñuhūn.

⁶ De ichi nūū mesa yā suni íyó modo iin mar jā ndéē nihni tá cúu nūū cáá vidrio. De xiin mesa yā nī jicó ndūū cūmī jā tēcū. De íyó cuāhā tīnūū níí cáhnú ichi nūū jín ichi chātā.

⁷ De iin jā tēcū ñúcuán cáá tá cáá ndicaha. De incā cáá tá cáá stīquī. De jā únī chi nēe nūū tēe. De jā cūmī chi cáá tá cáá yaha jā jicó nūū táchī.

⁸ De ndicūmī jā tēcū ñúcuán íyó íñū nījīn jā iin iin. De maá-ni tīnūū cúu níí cáhnú jondē jín níí chījin nījīn. De nduú ñuú nduú jécuiñī cuitī jā cáhān:

Yāā ī Yāā ndoo ndasí
cúu maá Jētohō ō Yāā Dios, Yāā tīn
ndihi poder;

Yāā íyó mitan, de nī íyo yā níí cání,
de coo yā níí cání.

Cáchī.

⁹ Chi maá-ni jā cáhān ndicūmī ñúcuán jā cúñáhnú ndasí Yāā ndéē nūū mesa, Yāā tēcū níí cání cuitī. De yíñúhún cáhān ndá jín yā, de nácuetahví nūū yā.

¹⁰ De ndācā vuelta jā sáhá súcuán, de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jécuiñī jītí dē nūū Yāā jā tēcū níí cání cuitī, de chíñúhún dē yā. De távā dē corona dē, de jáquīn dē ichi nūū mesa yā. De cáhān ndá dē:

¹¹ Jētohō sá de Yāā Dios sá cúu ní.
De vāha ndasí Yāā cúu ní jā cáhān jī
jā víi cúñáhnú ní,
de íyó yíñúhún ndá jī nūū ní, de tīn
ní ndihi poder.

Chi maá ní nī nsáhá ndihi jā íyó,
de sīquī jā súcuán nī ncuu inī maá
ní de nī jēcōo ndihi.

Ncachī ndá dē.

5

*Jā ní nacune Tīcāchī Yāā Dios
tutū*

¹ Ñúcuán de nī jinī ní jā Yāā jā ndéē mesa jā tátúnī, ndahá cuáhá yā tīn yā iin tutū cānī jā ní ntuū. De yósō tūhun ndūū lado tutū ñúcuán, de ndasí jín ūjā sello.

² De nī jinī ní iin ángel yā jā ndíso poder, de nī ncāhān jee: ¿Ní iin cúu tēe vāha ndasí jā cundiso tíñú quehndē ndá sello de nacune tutū yáhá? ncachī ángel yā.

³ De nī andiví ní ñayíví ní jā íyó chījin ñayíví, nduú ní íyo ní iin jā cuu cundiso tíñú jā nacune tutū ñúcuán, de nī jā cūndēhé nūū.

⁴ De nī jacu ndasí nī, chi nduú ní íyo ní iin jā cuu cundiso tíñú nacune de cahví tutū ñúcuán, de nī jā cūndēhé nūū.

⁵ Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú ñúcuán jín nī: Mā cuācú nú, chi íyó iin Yāā jā ndíso tíñú yā quehndē yā ndihújā sello jā ndasí tutū, de nacune yā. De maá yā chí íyó cuāhā poder yā, tá cúu nūū íyó cuāhā fuerza iin ndicaha. De nī ncacu yā chījin tatā Judá, jā cúu tatā rey David. De nī snāā yā poder ndācā jāñēhén.

⁶ Ñúcuán de nī jinī ní Yāā jā cúu Tīcāchī Yāā Dios jā ní jahní ndá jī de nī natecū yā. De Tīcāchī ñúcuán íñí yā nūū íñí mesa Yāā Dios, māñū ndicūmī jā tēcū jín māñū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú. De íyó ūjā ndiquin jín ūjā tīnūū Tīcāchī ñúcuán. De tīnūū ñúcuán cúu ndihújā Espíritu Yāā Dios jā ní ntají yā nī jēhén níí cáhnú ñayíví.

⁷ De Tīcāchī ñúcuán nī jēquehen yā tutū jā tīn ndahá cuáhá Yāā jā ndéē nūū mesa.

⁸ De tá nī nquehen yā tutū ñúcuán, de ndicūmī jā tēcū jín ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú ní jécuiñī jītí nūū yā. De tá iin iin tēe ñáhnú yíndahá yaā jā nání arpa, jín cōhō cúu oro jā ñúhún chítú sūja ī. De sūja ī ñúcuán cúu ndācā tūhun jā jícán táhvī nchiví jā yíhí ndahá Yāā Dios.

⁹ De nī jita ndá dē iin yaā jeé, de suha cáhān:

Vāha ndasí Yāā cúu ní jā quehen ní tutū de quehndē ní sello jā ndásī.

Chi nī jahnī ndá ji níhín, de jín nīñī ní nī nacueen ní nchivī māhñú ndācá raza, ndācá yuhú, ndācá ñuū, ndācá nación, tácuu cuu ji nchivī Yāā Dios.

¹⁰ De nī nsāhá ní jā cuu ji rey jín sūtū nū Yāā Dios, de ndacu ji tiñu inī ñayivī. Ncachī ndá dē jita dē.

¹¹ De nī ndēhé cā ni, de nī jini nī jā cáhān cuāhā ángel yā jā ní jicó ndúu xiín mesa yā, jín xiín ndicúmī jā técu, jín xiín ndá tēe ñáhnú ndíso tiñú. De iyó cuāhā ndasí millón ángel ñúcuán.

¹² De suha nī ncāhān jee ndá yā: Vāha ndasí Yāā cúu Tīcāchí jā ní jahnī ndá ji.

De jā ñúcuán tiín yā poder, de cuicá ndasí yā,

de ndíchí ndasí yā, de ndíso yā cuāhā fuerza,

de ndihi chi iyó yíñúhún nū yā, de vii cúñáhnú yā,

de cáhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu yā.

Ncachī ndá.

¹³ De suni nī jini nī jā cáhān ndihi jā ní nsāhá Yāā Dios jā iyó inī andivī jín inī ñayivī jín chijín ñayivī jín inī mar. De ndivī ñúcuán nī ncāhān:

Cúsī inī ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā ndéē nū mesa nū tātúnī yā,

jín Yāā cúu Tīcāchí Yāā Dios.

De ná cóo yíñúhún ó nū yā, chi vii ndasí cúñáhnú yā,

de tiín yā poder ní cání cuitī.

Ncachī.

¹⁴ De nī ncāhān ndicúmī jā técu: Súcuán ná cóo, ncachī. De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tiñú nī jēcuifī jiti dē, de nī nchiñúhún dē nū Yāā jā técu ní cání cuitī.

6

Sīquī ndihújā sello

¹ Ñúcuán de nī jini nī jā Yāā cúu Tīcāchí Yāā Dios, nī jehndē yā iin jā újā sello ñúcuán. De nī jini nī jā cáhān iin táhān ndicúmī jā técu, tá cúu nū cána taja: Nehēn de cunī nū.

² De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī iin caballo cujín. De jā yósō sīquī tī yíndahá iin nduva jā sndáva flecha. De nī jicūhun iin corona xīnī. De nī nquee nī ncanāá, de nī ncundeé sīquī ndihi.

³ Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūū. De nī jini nī jā cáhān incā táhān ndicúmī jā técu: Nehēn de cunī nū.

⁴ De nī nquee iin caballo cuāhā, de jā yósō sīquī tī ndíso tiñú jā snāa tūhun jā ndéē mānī nchivī ñayivī, de quijéhé ji cahñī táhān ji. De nī níhīn ñúcuán iin espada cáhnú.

⁵ Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūnī. De nī jini nī jā cáhān incā táhān ndicúmī jā técu: Nehēn de cunī nū. De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī iin caballo tūn. De jā yósō sīquī tī yíndahá iin balanza jā chícuāhā, chí coo tāmā xēen.

⁶ De māhñú ndicúmī jā técu nī jini nī iin jā cáhān: Iin kilo-ni trigo níhīn ji jín yāhvi ji jā sátiñú ji iin quivī. De tú cebada de ūnī-ni kilo níhīn ji jín yāhvi ji jā sátiñú ji iin quivī. Sochi aceite jín vino chí mā sāhá nú jā cumanī, ncachī.

⁷ Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello cūmī. De nī jini nī jā cáhān tucu incā táhān ndicúmī jā técu: Nehēn de cunī nū.

⁸ De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī iin caballo cuāán yaa, de jā yósō sīquī tī cúu maá cuēhē jáhnī nchivī. De ichi chátā níquín maá tūhun jā quivī nchivī lugar nū ndéē áno ndīyi. De ndúu ñúcuán ndíso tiñú jā nenda sīquī iin jā ndicúmī parte ñayivī, de cuu sāhá jā cuu nchivī jín guerra, jín tāmā, jín cuēhē xēen, jín ndacá quiti xēen jā iyó ñayivī.

⁹ Sá de Tīcāchī ñúcuán nī jehndē yā sello ūhūn. De chījin altar cāhnú nī jinī nī ndá ánō nchivī jā nī ncandīja tūhun Yāā Dios de nī nacani jī tūhun yā, de jā síquī ñúcuán nī jahnī nchivī jī.

¹⁰ De nī ncana jee ndá ánō ñúcuán: Jētohō sá Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo de vāha squíncuu ní jā ní nquee yuhú ní. ¿De nāsaa cā tiempo coo de sáhá ndāā ní jēhē ndá sá, de nacuāha ní jā ndutahvī nchivī ñayivī jā ní jahnī sāan? ncachī ndá.

¹¹ Ñúcuán de nī jēhe yā sahma cuijín cuhun ndá jī, de nī ncāhān yā jín jī jā ná nátátú jī jacū cā tiempo. Chī íyó cā hermano jī jā sátínú nūū yā, jā suni cánuú cuū jī tácuā jīnu número jī, ncachī yā.

¹² Sá de Tīcāchī ñúcuán nī jehndē yā sello īñū. De nī jinī nī jā ní ntāan ndasí. De nī ncutuún ncandīi modo iin sahma túún. De ní yōō nī nduu modo nīñi.

¹³ De ndá tiūūn andivī nī nincava nūū ñūhūn modo jā cōyo ndihā yihī ñutun higo sáhá tāchī níhin.

¹⁴ De andivī nī ncuijiyo tá cúu jā nátuū iin tutū cāhnú. De ndācá yucu jín ndācá isla nī ncuijiyo cuāhān incā lado.

¹⁵ De ndācá rey ñayivī, jín ndá jā cúñáhnú, jín jā cuīcá, jín ndācá capitán, jín jā ndíso poder, jín mozo jā ní jeen ndá nchivī, jín tēe sátínú cuenta maá, nī nchiyuhū ndá maá inī yavī cava jín māhñú cava chījin yucu.

¹⁶ De nī ncāhān ndá jī jín yucu jín cava: Ndicó cáva síquī nī, ná quíyuhū nī tácuā mā cūnī maá Yāā jā ndēē nūū mesa jā tátúnī, jín Yāā cúu Tīcāchī jā cuāha yā castigo xēen nduhū.

¹⁷ Chī nī nguenda maá quivī cāhnú jā cuāha yā castigo, ¿de ní iin quenda jā cuiñi nūū yā? ncachī ndá jī.

7

Nchivī ndācá tatā Israel jā ní jēcundeē sello teēn

¹ De tá nī ncuu tiñu yáhá, de nī jinī nī cūmī ángel yā jā īñi ndicúmī lado ñayivī. De jāsī ndá yā jā má quihī tāchī ndicúmī lado, tácuā mā quihī nūū ñūhūn nī nūū mar nī nūū nī iin ñutun.

² De suni nī jinī nī incā ángel yā, vāji ichi nūū quenda ncandīi. De yíndahá yā sello Yāā Dios, Yāā tēcū. De nī ncāhān jee yā jín ndicúmī ángel ñúcuán jā ndíso tíñú jā sáhá dañō nūū ñūhūn yíchī jín nūū mar:

³ Mā sáhá nú dañō nūū ñūhūn nī nūū ndācá ñutun nī nūū mar, chī jondē tee ó sello teēn ndācá nchivī jā sáhá tiñu cūnī Yāā Dios ndācá ó, ncachī yā.

⁴ De nī jini nī jā cáchī jā íyó ciento ūū xico cūmī mil nchivī jā ní jēcundeē sello teēn. De nchivī ñúcuán cúu ndācá tatā nchivī Israel.

⁵ De íyó ūxī ūū mil nchivī jā cúu tatā Judá jā ní jēcundeē sello, jín ūxī ūū mil tatā Rubén, jín ūxī ūū mil tatā Gad,

⁶ jín ūxī ūū mil tatā Aser, jín ūxī ūū mil tatā Neftalí, jín ūxī ūū mil tatā Manasés,

⁷ jín ūxī ūū mil tatā Simeón, jín ūxī ūū mil tatā Leví, jín ūxī ūū mil tatā Isacar,

⁸ jín ūxī ūū mil tatā Zabulón, jín ūxī ūū mil tatā José, jín ūxī ūū mil tatā Benjamín. Ndihi tatā yáhá cúu jā ní jēcundeē sello.

Nchivī cuāhā jā ñūhūn sahma cuijín

⁹ De tá nī ncuu tiñu yáhá de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī nī cuāhā ndasí nchivī. De cúu jī nchivī ndācá nación jín ndācá raza jín ndācá yuhú jín ndācá ñūū. De īñi jī nūū mesa nūū tátúnī Yāā Dios jín nūū maá Yāā cúu Tīcāchī. De síquī jā cuāhā ndasí jī, de nī iin mā cúu

cahvi nāsaa ji cúu. De ñúhún ji sahma cuijín, de yíndahá ji ñúu.

¹⁰ De nī ncana jee ndá ji:

Yāa Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó, Yāa jā ndéē nūu mesa jā tátúnī, jín Yāa cúu Ticāchí Yāa Dios. Ncachī ndá.

¹¹ De ndihi ángel nī jicó ndúu yā íñi yā yuhú mesa Yāa Dios, jín xiín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jín xiín ndícumī jā técu. De nī jēcuíñi jítí ndá yā nī ntuu yā nūu yā nūu ñúhún nī nchiñúhún yā Yāa Dios ichi nūu mesa yā.

¹² De nī ncāhān ndá yā:

Amén. Cusi inī ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios maá ó.

De vii cúñáhnú yā de ndíchí yā.

De ná nácuetáhvi ó nūu yā, de ná cóo yíñúhún ó nūu yā.

Chi maá yā tén poder, de ndíso yā cuahā fuerza ní cáni cuiñi. Amén.

Ncachī ndá ángel yā.

¹³ Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú ñúcuán jín nī: ¿Ní nchiví cúu yáhá jā ñúhún sahma cuijín, de ní ichi vāji ndá ji?

¹⁴ De nī ncāhān nī jín dē: Maá ní cúu jā jínī, Señor. De nī ncāhān dē jín nī: Yáhá cúu nchiví jā ní nchāha ndá ji nī jínī ji tündóhó xéen. De nī naquete ji sahma ji jín nīñi maá Ticāchí, de nī nduyaa vāha, cúu jā ní ndundoo ánō ji nī nsāhá yā.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā íñi ji nūu mesa nūu tátúnī Yāa Dios, de sátíñú ji inī templo yā ndúu ñuú. De Yāa jā ndéē nūu mesa, coto yā ji jā quendōo vāha ji nūu yā.

¹⁶ De mā cúu cā ji sōco, nī mā yíchí cā ji ndute. De nī mā cáyū cā ji nūu ncandī, de nī mā ndóhó cā ji jā ihni.

¹⁷ Chi maá Yāa cúu Ticāchí jā ndéē nūu mesa jā tátúnī, coto yā ji modo jā cúu ji ticāchí yā. De cundeca yā ji quihín yā jín ji nūu quéne ndute jā cutecū ji ní cáni sáhá. De Yāa Dios nacuahā yā ndute nūu ndá ji,

de mā cuácú cā ji, ncachí tēe ñáhnú ñúcuán.

8

Siquí sello ūjā jín cōhō cūu oro

¹ De Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūjā jā ndásí tutū, de nañí-ni nī iyo inī andiví tá sava hora.

² De nī jinī nī ndihújā ángel jā íñi nūu Yāa Dios. De nī jēhe ūjā trompeta nūu ndá ángel ñúcuán.

³ Sá de nī nguenda incā ángel, yíndahá yā iin cōhō cūu oro, de nī jēcuíñi yā nūu altar. De nī jēhe cuahā sūja īi nūu yā, tácuā sōcō yā jín tūhun jā jicān táhvi ndihi nchiví jā cándíja Yāa Dios. De nī nsōcō yā nūu altar oro jā íyó ichi nūu mesa nūu tátúnī Yāa Dios.

⁴ De nūu cōhō cūu jā tén ángel ñúcuán nī nquene ñúhmā sūja īi, nī ncaa nūu Yāa Dios jondē jín tūhun jicān táhvi ndá nchiví cándíja Yāa Dios.

⁵ Sá de nī nquehen ángel cōhō cūu ñúcuán. De nī nchuhun chitú yā ticāyī ñuhūn jā cáyū nūu altar. De nī squéne yā jondē inī ñayiví. De nī nsāhá jā ní ncana taja, de nī nihin, de nī jēndütē nī nsāhá taja, de nī ntāan.

Tūhun siquí trompeta

⁶ Ñúcuán de ndihújā ángel jā yíndahá ndihújā trompeta, nī nsāhá tūha yā jā tiví yā.

⁷ De ángel xíhna ñúhún nī ntiví yā trompeta. De nī ncuun ñíñi jín ñuhūn inī ñayiví jā ní nsacā nuu jín nīñi. De nī ncáyū iin jā únī parte ñayiví, jín iin jā únī parte ñutun, jín iin jā únī parte itē cuiñi.

⁸ De ángel ūñ nī ntiví yā trompeta. De iin jā cúu modo iin yucu cáhnú jā cáyū ñuhūn nī nincava cuahān nūu mar. De iin jā únī parte mar nī nduu nīñi.

⁹ De nī jihí iin jā únī parte quití ñúhún inī mar. De nī naā iin iin ndācā jā únī barco.

¹⁰ De ángel ūñ nī ntiví yā trompeta. De nī nincava iin quími

cāhnú ichi andiví, de cáyū tá cáyū iin iti cāhnú. De nī nincava sīquī iin iin ndācá jā únī yūte jín nū quēne ndute.

¹¹ De quīmi ñúcuán nání quīmi ūguā. De iin jā únī parte ndute nī nduu ūguā. De nī jīhī cuāhā nchivī nī nsāhá jā ní nduu ūguā ndute ñúcuán.

¹² De ángel cūmī nī ntivī yā trompeta. De iin jā únī parte ncandī jín yōō jín tiūn nī ntivī. De nī nduneē iin jā únī parte, de nduú cā ní ncútū iin jā únī parte nduú jín ñuú.

¹³ De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī jā cána jee iin ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví: Nācā xēen cā ndoho nchivī ndēē inī ñayiví, chi ja ñatin ndāhyū únī cā trompeta jā tivī únī cā ángel, ncachī yā.

9

¹ De ángel ūhūn nī ntivī yā trompeta. De nī jinī nī jā ichi andiví nī nincava tucu iin quīmi inī ñayiví. De nū quīmi ñúcuán nī jēhe ndācá jā nune maá yavī cūnū ndasí.

² Sá de nī nacune yavī, de nī nquene ñūhmā nī ncaa modo ñūhmā iin jītūn cāhnú. De nī nsāhá ñūhmā jā ní ncuneē ncandī jín ní nū tāchī.

³ De nū ñūhmā ñúcuán nī nquenda tīca langosta, nī jītē nuu tī ní cāhnú ñayiví. De nī jēhe yā tūhun jā sāhá tī tá sāhá ndá tīsumā xēen jā íyó inī ñayiví.

⁴ De nī ndacu yā nū tī jā má sāhá tī daño itē jín yūcū cuí jín ñutun, chi maá-ni nchivī jā nduú nā sello Yāa Dios ndēē teēn jī cúu jā tuu tī.

⁵ De nduú ní jēhe yā tūhun jā cahnī tī nchivī, chi maá-ni jā sndóho tī jī ūhūn yōō. De sáhá tī jā jātū jī tá cúu nū jātū nchivī jā tū tīsumā jī.

⁶ De quīvī ñúcuán nducú ndasí nchivī modo jā cuū jī, sochi mā níhīn jī modo. De visó cūnī jī cuū jī, de nduú nā modo cuū jī.

⁷ De ndá tīca langosta ñúcuán cáá tī tá cáá caballo jā íyó tūhva quīhīn nū canaá. De xīnī tī ñūhūn modo corona oro. De nēe tī nū tēe.

⁸ De íyó ixi tī jā cáá tá cáá ixi xīnī ñahan. De nūhun tī cáá tá cáá nūhun ndicaha.

⁹ De ní tī ndásī jā cúu modo sahma cāa. De níhīn níjīn tī tá cúu nū níhīn jā cuāhān cuāhā caballo nū guerra de ñūhun tī carreta.

¹⁰ De suhmā tī íyó iñu, de sáhá tá sáhá tīsumā. De jín suhmā tī de cuu sndóho tī nchivī ūhūn yōō.

¹¹ De íyó iin jā cúñáhnū nū tī, de suu cúu tāchī jā jito yavī cūnū ndasí ñúcuán. De tāchī ñúcuán yuhú hebreo nání Abadón, de yuhú griego nání Apolión, jā cáchī: Tāchī jā snāa.

¹² Ja nī nchāha iin tūndóhó, de íyó ūū cā tūndóhó jā quiji.

¹³ De ángel iñu nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jondē māhñú ndicūmī squínā altar oro jā íñī nū Yāa Dios.

¹⁴ De nī ncāhān ñúcuán jín ángel iñu jā yindahá trompeta: Nandají nū ndicūmī ángel jā núhñi yuhú yúte cāhnú jā nání Eufrates, ncachī.

¹⁵ De nī nandají ndicūmī ángel ñúcuán, tácuca cahnī iin ndācá jā únī nchivī ñayiví. Chi ja íyó tūha ndá ángel ñúcuán jā síquī maá hora jín quīvī jín yōō jín cuīyā jā coo súcuán.

¹⁶ De nī jinī nī jā cáchī jā íyó ūū ciento millón soldado jā yósō caballo.

¹⁷ De nī stēhēn cā yā nū nī, de nī jinī nī ndācá caballo. De ndá tēe jā yósō síquī tī ñūhūn dē camisa cāa, jā cuāhá, jā ndēē, jín jā cuāán. De xīnī caballo cáá tá cáá xīnī ndicaha. De yuhú tī quēne ñūhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁸ De jín ndinūnī jā quēne yuhú caballo, de nī jīhī iin ndācá jā únī nchivī, suu jín ñūhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁹ Chi yuhú tī jín suhmā tī íyó fuerza jā cahnī tī nchivī. Chi

suhmā tī cáá tá cáá cōō, de íyó xīnī, de jín ñúcuán sndóho tī nchivī.

²⁰ De sava cā nchivī jāá nduú ní jīhī jín ndācā tündóhó yáhá, nduú ní nācani inī jī jā sndóo jī ídolo jā ní nsāhá jī. De nduú ní sndóo jī jā chíñúhún jī ndācā tāchī jín ídolo jā ní ncuvāha jín oro jín plata jín cāa cuāán jín yūū jín ñutun. De ndācā ñúcuán chí nduú cúu cunī, ni nduú cúu cunī, ni nduú cúu caca.

²¹ De ni nduú ní nācani inī nchivī jā sndóo jī jā jāhnī jī ndīyi, jín jā sáhá tásí jī, jín jā jīca ndīi jī, jín jā sácúíhná jī.

10

Tūhun ángel jā yíndahá libro lulí

¹ De nī jinī ni incā ángel yā jā ndíso poder, nī ncuun yā ichi andiví. De ñúsúcun yā vícō, de xīnī yā ñúhún ticō yēhndé. De nūū yā jéndütē modo ncandīi, de sihin yā cúu modo ūū sihin jā cáá tá cáá ñuhūn.

² De née yā iin libro lulí jā núne. De nī jani yā jēhē cuáhá yā nūū mar, de jēhē sátin yā nūū ñuhun yíchí.

³ De nī ncana jee ndasí yā, tá cúu jā ndáhyū ndicaha. De tá nī ncana jee yā, de nī ncana ūjā taja.

⁴ De tá nī ncana ūjā taja, de ja íyó tūha nī jā tee nī tūhun ñúcuán nícu. De nī jinī nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jín nī: Chuvāha nú ndācā tūhun jā ní ncāhān ūjā taja ñúcuán, de mā stéhēn nū ni mā téé nú, ncachī.

⁵ Ñúcuán de ángel jā ní jinī nī jā íñí nūū mar jín nūū ñuhún, nī nanee yā ndahá cuáhá yā ichi andiví.

⁶ De nī nacunehen yā síví maá Yāa jā tēcū níí cání, Yāa jā ní nsāhá andiví jín ñayíví jín mar jín ndācā ndihí jā íyó inī. De jín síví yā ñúcuán nī ncāhān téyíí ángel: Mā cúcuéé cā jā jīnu ñayíví.

⁷ Chí tá quijéhé ángel ūjā tivī yā trompeta, ñúcuán de squíncuu-ní

Yāa Dios tūhun yíyuhū yā, tá cúu nūū ní ncachī tūhun yā nūū ndācā mozo yā, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de maá jā ní jinī nī jā ní ncāhān ichi andiví, nī ncāhān tucu jín nī: Cuáhán de quehen nú libro lulí jā núne jā née ángel jā íñí nūū mar jín nūū ñuhún, ncachī.

⁹ De nī jēhēn nī nūū ángel ñúcuán, de nī jīcān nī jā ná cuáha yā libro lulí nūū nī. De nī ncāhān yā: Quehen de cajī nū. Chí víxī cuu inī yuhú nú modo ndūxi, sochi chíjin nú chí cuhiyá sáhá, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī nquehen nī libro lulí jā née ángel yā, de nī nchajī nī. De víxī nī ncuu inī yuhú nī modo ndūxi. De tá nī ncuu nī nchajī nī, de nī ncuhiyá inī nī.

¹¹ De nī ncāhān ndá jín nī: Cánúū jā nacani tucu nú tūhun Yāa Dios, nāsa coo sīquī nchivī cuāhā ñuū jín cuāhā nación jā sín sín yuhú, jín sīquī cuāhā rey jā tátúnī, ncachī jín nī.

11

Sīquī ūū testigo yā

¹ Ñúcuán de nī jēhe ndá iin ñutun nūū nī, jā cúu iin medida jā chícuāhá. De nī ncāhān jín nī: Nacuiñī de chīcuāhá nú templo cāhnú Yāa Dios jín altar, de cahvi nú nāsaa nchivī cúu jā chíñúhún nūū yā ñúcuán.

² De mā chícuāhá nú patio yātā templo. Chí ja nī jēhe yā nūū nchivī ndācā nación jīcá. De ndéé jī inī ciudad īī yáhá, de ūū xico ūū yōō cuāñū jī sīquī ciudad.

³ De tají nī ūū testigo nī jā nacani tūhun nī mil ūū ciento ūnī xico quívī. De cuhun dē sahma ndáyí jā cúcuécá inī dē sīquī cuāchi nchivī, ncachī yā.

⁴ De ndūū testigo ñúcuán cúu tá cúu ndūū ñutun olivo jín ndūū candelero jā íñí nūū Yāa Dios, Yāa xíí ñayíví.

⁵ De nā-ni nchivī tú ndúcú sáhá nāvāha jín ndúu testigo ñúcuán, de quee ñuhún yuhú ndúu dē, de cāyū ndihi nchivī jā jínī ūhvī jī dē. De súcuán cuū ndācá nchivī jā ndúcú sáhá nāvāha jín dē.

⁶ De íyó poder ndúu testigo ñúcuán jā casī dē jā má cūn sāvī ní tiempo jā nācani dē tūhun yā. De suni íyó poder dē sáhá dē jā nduu nīñī ndācá ndute. De cuu stívī dē ñayivī jín ndācá nūū tündóhó, tú nāsaa vuelta cūnī dē.

⁷ De tá jīnu nacani ndúu dē tūhun yā, ñúcuán de quee quitī xēen jā íyó yavī cūnú ñúcuán. De canāá jín ndúu dē, de cundee jín dē, de cahni dē.

⁸ De ndúu ndīyi ñúcuán cava nūū yáhvi ciudad cāhnú nūū ní jahnī jī maá Jētohō ō yīcā cruz. De ciudad ñúcuán cāhān yātā jī jā ñuū Sodoma jín Egipto cúu, sīquī jā íyó ndasī cuāchi ciudad ñúcuán.

⁹ De nchivī ndācá ñuū, ndācá tatā, ndācá yuhú, ndācá nación, cūnī jī jā cava ndúu ndīyi ñúcuán ūnī quivī yósavá, de mā cuáha jī tūhun jā quiyuhū.

¹⁰ De nchivī ní cāhnú ñayivī cusī ndasī inī jī jā ní jīhī ndúu dē, de sáhá jī vico, de cuāha jī regalo nūū táhān jī. Chi ndúu tēe jā ní nacani tūhun yā ñúcuán, nī nsáhá dē jā ní ndoho ndasī nchivī ñayivī.

¹¹ De tá yāha ūnī quivī yósavá, de Yāa Dios sáhá yā jā nastáá dē tachi, de nacuiñī dē-ni. De cuyuhú ndasī nchivī cūnī jī jā ní natecū dē.

¹² Ñúcuán de cūnī ndúu dē jā cana jee ichi andivī: Caa nú quiji nú jondē yāhá, cachī. De ndaa dē mähñū vīcō quihīn dē andivī, cūnī ndá nchivī jā jínī ūhvī jī dē.

¹³ De maá hora ñúcuán tāan ndasī, de ndicó cáva iin jā úxī parte ciudad ñúcuán. De jín ñutāan ñúcuán cuū ūjā mil nchivī. De ndá cā nchivī jā ndōo, cuyuhú ndasī jī, de cāhān jī jā cūñáhnú Yāa Dios jā ndēe andivī.

¹⁴ Súcuán nī nchāha tündóhó ūū, de ñamā coo tündóhó ūnī.

Sīquī trompeta ūjā

¹⁵ De ángel ūjā nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī nī ncāhān jee ichi andivī. De súcuán nī ncāhān ndá:

Ndācá nación ñayivī ja nī nūquihī ndahá maá Jētohō ō Yāa Dios jín Cristo jā ní ntetñū yā.

De ndacu yā tiñu ní cánī cuitī.

Cáchī.

¹⁶ Ñúcuán de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndiso tiñū jā ndēe dē mesa dē ichi nūū Yāa Dios, nī jēcuñī jiti dē nī ntuu dē nūū dē nūū ñuhún, de nī nchiñuhún dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān ndá dē: Ná cūtahvī sá nūū ní, Tātā Yāa Dios, chi maá ní tīn ndihi poder, de cúu ní Yāa íyó mitan, de nī iyo ní ní cánī, de coo ní ní cánī.

De nī natiin nī ndivī jā íyó, de jín poder ní nī nquijéhé ní tátúnī ní nūū.

¹⁸ Nchivī ndācá nación nī nquiti inī jī sīquī ní.

De mitan chi nī nquenda quivī jā cuāha ní castigo jī,

jín jā sáhá ndāa ní tiñu ndācá ndīyi. De cuāha ní táhvī nūū ndācá mozo ní jā ní nacani tūhun ní,

jín nūū ndācá nchivī jā jétñū ní, jín nchivī jā chíñuhún nūū ní,

cúu nchivī cūñáhnú jín jāa ndúu. De mitan de stānū táhvī ní ndá nchivī jā stívī ñayivī.

Ncachī ndá dē.

¹⁹ Ñúcuán de nī nune templo Yāa Dios jā íyó andivī. De nī jini nchivī jā ñúcuán íyó jātūn jā ñuhún contrato yā. De nī jēndūtē nī nsáhá taja, de níhin, de cána taja, de nī ntāan, de nī ncuun xēen níñī.

12

Tūhun ñahan jín cōō cāhnú

¹ Ñúcuán de inī andivī nī nquenda iin jā sáhvi ndasī inī ō jínī ō: Iin ñahan jā ñuhún ña ncandii modo sahma, de íñī jēhē ña sīquī

yōō, de ñúhún iin corona xīnī ña jā ndéē ūxī ūū tiūūn.

² De ñúhún sēhe ña. De nī jacu cóhó ña jā ndóho ña téhndē chījin ña jā scácu ña jī.

³ Ñúcuán de inī andiví nī nguenda tucu incā jā sáhvi inī ō jínī ō: Iin cōō cuāhá cáhnú ndasí. De íyó ūjā xīnī tī jín ūxī ndiquí tī. De ndihújā xīnī tī ñúhún corona.

⁴ De jín suhmā tī nī stáa tī iin jā únī parte tiūūn jā íyó andiví, de nī squéne tī inī ñayiví. De nī iñi tī nūū ñahan jā scácu sēhe ñúcuán, ndetu tī jā cocó tī sēhe ña jā tá cacu jī.

⁵ De nī scácu ña iin sēhe yíi, de sūchí ñúcuán nī jécundeē tiñú jī jā ndacu nīhin jī tiñu nūū ndivíi nación. De nī ndoñúhún-ni sēhe yíi ña ñúcuán, nī ndaa jī cuāhān jī jondē nūū iñi mesa Yāa Dios nūū tátúnī yā.

⁶ De ñahan ñúcuán nī jinu ña cuāhān ña jondē nūū ñuhun tihá nūū íyó iin lugar jā ní nsāhá tūha Yāa Dios. De ñúcuán cundeē ña nīhin ña jā caji ña mīl ūū ciento ūnī xico quiví.

⁷ Ñúcuán de nī ncanāa inī andiví. Chī ángel cúñáhnú cā jā nání Miguel jín ndacá ángel jā cúu mozo nūū yā, nī ncanāa ndá jín cōō cáhnú. De cōō ñúcuán jín ndá mozo maá, nī ncanāa jín yā.

⁸ De nduú ní ncúndéé ndá tī, de nduú cā ní ncúu cundeē tī andiví.

⁹ Súcuán nī ncuu jā ní ntavā yā cōō cáhnú ñúcuán jā íyó jondē janahán ndasí. De nání tī tachi cúñáhnú jín Satanás, de maá tī cúu jā stáhvī ndihī nchiví ñayiví. De nī squéne yā tī jondē inī ñayiví jín ndacá mozo tī.

¹⁰ Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun jā cáhān jee ichi andiví: Ja nī nguenda quiví jā scácu Yāa Dios yóhó, jín jā stéhēn nijin yā jā tīin yā poder, jín jā tátúnī yā, jín jā ndiso tiñú maá Cristo jā ní ntetiñú yā. Chī ja nī squéne yā maá jā cáhān cuāchi sīquī ndacá hermano ō. Chī nduú

ñuú nī ncāhān cuāchi sīquī jī nūū Yāa Dios maá ó.

¹¹ De nī ncundeé ndá jī sīquī Satanás ñúcuán, nī nsāhá tūhun jā ní jati nīñi Yāa cúu Tīcāchí nī jihī yā, jín jā ní ncāhān ndāa jī tūhun Yāa Dios, jín jāa nduú ní ncúndáhvī inī jī maá jī, chī nī jēhe jī tūhun candíja jī vísó cuú jī jā sīquī yā.

¹² Túsaá de ná cúsi ndasí inī ndá ndóhó jā ndéē andiví. De nācā xēen ndoho ndá ndóhó jā ndéē inī ñayiví jín nūū mar. Chī nī ncuu tachi cúñáhnú nī jín nūū ndá nú. De quítī ndasí inī, chī jínī jāa nduú cā coo cuāhā cā tiempo jā stáhvī nchiví, ncachí.

¹³ De nī jini cōō cáhnú ñúcuán jā ní squéne yā maá cuāhān inī ñayiví, de nī jinu tī nī niquín tī ñahan nī scácu sēhe yíi, jā sáhā xēen tī ña nícu.

¹⁴ De nī jēhe ndá ūū nijin yaha cáhnú nūū ñahan ñúcuán, tácu ndava ña quihín ña lugar ña nūū ñuhun tihá, de cācu ña nūū cōō ñúcuán. De ñúcuán cundeē ña ūnī cuiyā yósavá, de nīhin ña jā caji ña.

¹⁵ De yuhú cōō ñúcuán nī nquene ndute tá cúu iin yūte cáhnú, cuāhān yātā ña tácu teni ña.

¹⁶ De ñuhun chī nī nchindeé ñahan ñúcuán, chī nī nune-ni, de nī nquēe yūte jā ní nquene yuhú cōō.

¹⁷ Ñúcuán de nī nquiti xēen inī cōō cáhnú nī jini tī ña. De cuāhān tī cuācanāa tī jín ndá cā sēhe ña, suu nchiví jā squíncuu tiñu jā tátúnī Yāa Dios de cándíja nīhin jī tūhun Jesucristo.

13

Tūhun sīquī ūū quiti xēen

¹ De nī iñi nī yuhú mar. De nī jini nī jā ní nguenda iin quiti xēen inī mar. De íyó ūjā xīnī tī jín ūxī ndiquí tī. De ndihúxī ndiquí tī ñúhún corona. De ndihújā xīnī tī ndéē iin sívī néhén jā quítī inī Yāa Dios sáhā.

² De quiti xēen ñúcuán jā ní jini nī cáá tá cáá cuñi, de ndahá tī cáá tá

cáa ndahá oso, de yuhú tī cáa tá cáa yuhú ndicaha. De nūū quiti ñúcuán nī jēhe cōō cáhnú poder maá jín mesa nūū tátúnī. De nī nsáhá já cúñáhnú ndasí quiti ñúcuán.

³ De nī jinī nī já ní ntacuehé iin xīnī tī, de ja ñatin cuū tī nícu. De nī nduvāha tī já ní ntacuehé tī. De nī nsāhvi ndasí inī nchivī ní cáhnú ñayiví nī jinī jī, de nī jetáhvī jī nūū tī.

⁴ De nī nchiñúhún ndá jī cōō cáhnú sīquī já ní nsáhá tī já cúñáhnú ndasí quiti xēen, de suni nī nchiñúhún jī quiti xēen ñúcuán. De nī ncāhān ndá jī: Nduú íyó nī iin já cúñáhnú tá cúu nūū cúu quiti yáhá, de nī iin mā cúndéé canāá jín tī, ncachī ndá jī.

⁵ De nduú ní jāsī yā já cáhān téyí tī jín já cáhān nāvāha tī sīquī yā. De nī nīhīn tiñú tī já tátúnī tī ūū xico ūū yōō.

⁶ De nī nguijéhe tī nī ncāhān nāvāha tī sīquī Yāa Dios, jín sīquī sívī yā, jín sīquī nūū ndéē yā, jín sīquī ndācá já ndéē andiví.

⁷ De nduú ní jāsī yā já canāá tī jín nchivī maá Yāa Dios, de cundeé tī jín jī. De suni nī nīhīn tiñú tī já tátúnī tī nūū nchivī ndācá tatá, ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

⁸ De nchivī ní cáhnú ñayiví jáa nduú yósō sívī jī nūū tutū, nī nchiñúhún jī quiti xēen ñúcuán. De Yāa cúu Ticāhí já ní jahni ndá jī, maá yā névāha tutū ñúcuán já yósō sívī nchivī cutecū ní cání, de ja yósō sívī jī jondē quīvī já ní jēcō ñayiví.

⁹ Nchivī já íyó sōho ná tēe sōho jī tūhun já cáhān nī yáhá.

¹⁰ Ndācá nchivī já sáhá já quívi táhān vecāa, suni vecāa quīhīn maá jī. De ndācá nchivī já jáhni táhān jín espada, suni jín espada cuū maá jī. Túsaá de nchivī maá Yāa Dios chí cánuu cuandeé inī jī jín tūndóhó de mā jécuiñi jī cándija jī tūhun já cúndáhvī inī yā jī.

¹¹ Ñúcuán de nī jinī nī incā quiti xēen já ní nguenda chíjin ñuhun. De íyó ūū ndiqui tī já cáa tá cáa ndiqui ticāhí. De modo táhí cōō cáhnú, súcuán cáhān tī.

¹² De tá cúu nūū tátúnī quiti xēen xíhna ñúhún, suni súcuán tátúnī quiti ūū, íñí tī nūū quiti xíhna ñúhún. De quiti ūū sáhá tī já chíñúhún ndācá nchivī ní cáhnú ñayiví nūū quiti xíhna ñúhún, quiti já ní ntacuehé já ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹³ De quiti ūū suni sáhá ndācá tiñu ñáhnú já sáhvi ndasí inī ō. Chí nī scúun tī ñuhún ichi andiví nī nguiji inī ñayiví, nī jinī ndá nchiví.

¹⁴ De nī stáhvī tī nchivī ñayiví jín ndācá tiñu ñáhnú já ní nīhīn tī poder já sáhá tī, jín jínúu quiti xíhna ñúhún. De nī ndacu tī já ná sáhá nchiví imagen quiti xíhna ñúhún, quiti já ní ntacuehé jín espada, já ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹⁵ De quiti ūū nī nīhīn tī poder já chuhun táhí tī xītīn imagen quiti xíhna ñúhún, tácuu cuu cáhān, de cahni ndācá nchiví jáa nduú jétáhvī jī chíñúhún jī maá.

¹⁶ De ndācá nchiví cúñáhnú jín jáa nduú cúñáhnú, ndācá nchiví cuicá jín nchiví ndāhví, ndācá nchiví sátíñú cuenta maá jín mozo já ní jeen nchiví, nī nsáhá tī já ní jécundeé iin tunī ndahá cuáhá jī á teen jī.

¹⁷ De nī iin nchiví mā cúu cueen jī xícó jī de tú nduú ndíso jī tunī já cúu sívī tī á número já cúu sívī tī.

¹⁸ Tūhun ndíchí cúu já cáhān nī yáhá: Ndācá nchiví já jícūhun vāha inī cuu tavā jī cuenta número quiti xēen ñúcuán, chí número tī cúu sívī iin tēe. De número ñúcuán cúu iñū ciento ūñi xico iñū.

14

Yāa já jíta 144,000 nchiví

¹ Ñúcuán de nī nūcūndéhe nī, de nī jinī nī já íñí maá Yāa cúu Ticāhí xīnī yucu Sión. De íñí ciento ūū xico

cūmī mil nchivī jín yā. De teēn ji ndée sívī maá yā jín sívī Tatá yā Yāa Dios.

² De nī jini nī jā nīhin ndasí ichi andiví, modo jā jíca cuāhā yūte á jā cána nīhin taja. De jā nīhin ñúcuán sáhá modo jā téē cuāhā nchivī yāa nání arpa.

³ De íñí ji ichi núu mesa núu tátúnī Yāa Dios, jín núu ndicúmī jā tēcū, jín núu ndihócō cūmī téē ñáhnú jā ndíso tíñú. De nī jita ndá ji iin yāa jeé. De nī iin nchivī nduú cúu cutūha ji yāa ñúcuán, chi maá-ni ciento ūū xico cūmī mil nchivī jā ní scácu yā inī ñayiví.

⁴ De ndácá téē yáhá cúu jāá nduú ní nsáhá cuāchi jín ñahan jā sáhá nēhén, chi téē ndoo ánō cúu ndá dē. De níquīn ndá dē Tīcāchí ní-ni cúu núu cuāhān yā. Chi nī scácu yā dē inī ñayiví, de ndá máá dē cúu téē jā xihna cá nī ncandíja núu Yāa Dios jín núu Yāa cúu Tīcāchí.

⁵ De nduú cuitī nā tūhun stáhví cáhān ndá dē, chi téē ndoo ánō cúu dē, íñí dē núu mesa Yāa Dios.

Tūhun jā ní ncāhān ndinūnī ángel

⁶ Ñúcuán de nī jinī ni incā ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví. De ndíso yā tūhun jā scácu Yāa Dios nchivī jā cutecū ji níí cání. De nī nacani yā tūhun ñúcuán núu ndácá nchivī níí cáhnú ñayiví, núu nchivī ndácá nación, ndácá tatá, ndácá yuhú, ndácá ñuū.

⁷ De nī ncāhān jee yā: Coto má stíví nú núu Yāa Dios, de cáhān nū jā cúñáhnú ndasí yā, chi ja nī nguenda quiví jā sáhá ndāa yā síquī nū nāsa ní nsáhá ndá nú. De chíñúhún nú yā, chi maá yā ní nsáhá andiví jín ñayiví jín mar jín ndácá núu quēne ndute, ncachí ángel.

⁸ Ñúcuán de níquīn incā ángel vāji, de nī ncāhān yā: Ja nī naā ndihi ciudad téyí Babilonia. Chi ní nsáhá jā nchiví ndácá nación cásíquí ndée ji Yāa Dios jā ní sndóo ji yā de níquīn

ji ídolo jín ndácá tíñu nēhén, ncachí ángel ūū.

⁹ Ñúcuán de níquīn incā ángel ūnī, de nī ncāhān jee yā: Xēēn coo síquī nchiví jā chíñúhún quiti xēēn jín imagen tí, de jéhe ji tūhun cundee tuní tí teēn ji á ndahá ji.

¹⁰ Chi nīhīn ji castigo xēēn síquī ndá cuāchi jā ní nsáhá ji, chi quítī inī Yāa Dios núu ji, de mā cūne cáhnú cá inī yā. De ndoho ji núu cáyū ñuhūn jín azufre, cunī ndácá ángel Yāa Dios jín Yāa cúu Tīcāchí.

¹¹ De ñúhmā núu ndóho ndá ji cáa níí cání cuitī. De nduú ñuú nduú natátú nchiví jā ndóho, jā ní nchíñúhún quiti xēēn jín imagen tí, jín jā ní jēcundeē tuní sívī tí.

¹² Jā ñúcuán nchiví maá Yāa Dios jā squíncuu ji tíñu ndácu yā de cándíja vāha ji Jesús, cánuú jā cuandeé inī ji, ncachí ángel ūnī.

¹³ Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jín nī: Tee nú tūhun jā cáhān ní jín nú yáhá: Nācā ndetū ndá nchiví jā cándíja maá Jētohō ō, jā jíhī jondē mitan jín jondē níí cá tiempo. Jāndāa chí natátú ji jā ní nsáhá ji tíñu vāha, de tíñu ji ñúcuán mā nāa chí sáhá jā quendōo vāha ji níí cání, ncachí Espíritu Santo.

Jā ní nastútú yā nchiví ñayiví

¹⁴ Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ní iin vícō cuījín. De núu vícō ñúcuán ndée Yāa ní nduu téē. De xīnī yā ñúhún corona oro, de yíndahá yā iin hoz xēēn.

¹⁵ De nī nquee incā ángel inī templo, de nī ncana jee nī ncāhān jín Yāa jā ndée núu vícō: Quehndē ní jín hoz ní, de nastútú ní nchiví ñayiví. Chi ja nī nguenda quiví jā nastútú ní ji tá cúu núu téhndē trigo jā ní ncuaān, ncachí.

¹⁶ Ñúcuán de Yāa jā ndée núu vícō ní nastútú yā nchiví vāha inī ñayiví, tá cúu núu téhndē trigo jín hoz.

¹⁷ Sá de nī nquee incā ángel inī templo jā íyó andiví, de suni yíndahá yā iin hoz xēen.

¹⁸ De jondē nūū altar nī nquee tucu incā ángel, de ndíso tíñú yā sīquī ñuhún altar. De nī ncana jee yā cáhān yā jín ángel jā yíndahá hoz xēen: Quehndē nū jín hoz xēen nū, de nastútú nú nchiví jā sáhá nēhén inī ñayiví, tá cúu nūū jéhndē ndá ji ndahá yūcū uva jā ní nchichí, ncachí.

¹⁹ De ángel ñúcuán nī jehndē yā jín hoz yā, chi nī nastútú yā nchiví jā sáhá nēhén inī ñayiví, tá cúu nūū ndútútú ndihā uva. De nī ntaān yā ji nūū nīhīn ji castigo xēen Yāā Dios, tá cúu nūū táān ji ndihā uva jā tāxīn.

²⁰ De nī jēhe yā castigo ji yātā ñúū, de nī jica nīñi ji modo ndūxi uva. De nī ndaa nī nguenda jondē freno yuhú caballo, de nī jica jondē ũnī ciento kilómetro.

15

Ndihújā ángel jín ndihújā tūndóhó jā sándihí

¹ De nī jini nī incā tíñú ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī ō. Chi íñi ũjā ángel yā jā cuāha ndihújā tūndóhó sándihí. De tá jīnu ndihújā tūndóhó yáhá, sá de jīnu jā má cuāha cā Yāā Dios castigo xēen sīquī cuāchi.

² De suni nī jini nī iin jā cáá tá cáá mar, de ndēē nihni de jēhe nduva modo ñuhún. De yuhú mar ñúcuán íñi nchiví jā ní ncundeeé ndá ji sīquī quiti xēen jín imagen tí, jín jāá nduú ní nquehen ji tunī número jā cúu sívī tí. De née ndá ji yaā jā nání arpa jā ní jēhe Yāā Dios nūū ji.

³ De jíta ndá ji yaā jā ní ntavā Moisés, tēe cúu mozo Yāā Dios, jín yaā maá Ticāchí, de súcuán cáhān: Tātā Yāā Dios, sáhvi inī ndá sá jini sá

ndihi tíñú ñáhnú jā sáhá ní, chi tíñ ní ndihi poder. De maá-ni tíñú ndāā tíñú váha sáhá ní, jā cúu ní Rey nūū ndācá nación.

⁴ Nduú nī iin ji íyó jā má cáca yíñuhún ji nūū ní, Tātā Yāā Dios.

De ndihi ji cáhān jā cúñáhnú ndasí ní.

Chi mátuhún-ni maá ní cúu Yāā ndoo Yāā ī.

De quiji nchiví ndācá nación, chiñuhún ji níhín,

Chi ja nī jini ji jā váha ndāā sáhá ní ndācá tíñú.

Ncachí ndá ji jíta ji.

⁵ Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī jā inī andiví nūne cuarto ī inī templo nūū íyó tabla yūū jā yósō ley yā.

⁶ De inī templo nī nquee ndihújā ángel jā ndíso tíñú sīquī ndihújā tūndóhó. De ñuhún ndá yā sahma fino jā íyó ndoo de xíñú. De núhnī cinturón oro yicā yā.

⁷ De iin táhān ndicúmī jā tēcū nī jēhe iin iin cōhō oro nūū ndihújā ángel ñúcuán. De inī cōhō ñuhún chitú castigo xēen jā ní jēhe Yāā Dios, Yāā tēcū ní cání.

⁸ De nī nchitú ñuhmā níí cáhnú inī templo, de suu nī stēhén jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jín poder jā tīn yā. De nī iin nduú ní ncúu quiví inī templo, chi jondē ná ndihi ndihújā tūndóhó jā cuāha ndihújā ángel yā.

16

Sīquī ndihújā cōhō jā ñuhún castigo

¹ Ñúcuán de inī templo nī jini nī iin tūhun jā cáhān jee jín ndihújā ángel yā: Cuáhān de cati ndá nú sīquī ñayiví ndihújā cōhō jā ñuhún castigo xēen jā ní jēhe Yāā Dios, cáchí.

² De cuāhān ángel xíhna ñuhún, de nī jati yā cōhō yā sīquī ñayiví. De ndācá nchiví jā ndēē tunī quiti xēen jín jā chíñuhún imagen tí, nī nqueene ndihyi xēen jā jātū ndasí.

³ De ángel ũū nī jati yā cōhō yā nūū mar, de ndute mar nī nduu tá cúu nīñi ndiyi. De nī jihí ndācá quiti jā ñuhún inī mar.

⁴ De ángel ūnī nī jati yā cōhō yā inī ndācā yūte jīn ndācā nūū quéne ndute, de nī nduu nīñi.

⁵ De nī jini nī jā cāhān ángel jā ndiso tīñū sīquī ndute: Tātā Yāa Dios, maá ní cúu Yāa ndoo Yāa ī, Yāa íyó mitan, de nī īyo ní níí cání. De ndāa sáhá ní jā súcuán nī nenda ní sīquī cuāchi jī.

⁶ Chi nī nsáhá ndá jī jā ní jati nīñi nchivī ndoo ní jīn nchivī jā ní nacani tūhun ní. De mitan chi nī nsáhá ní jā jíhi jī nīñi, chi nchivī nēhén cúu ndá jī, de cánuú cundoho jī súcuán.

⁷ De nī jini nī jā cāhān incā jondē nūū altar: Tātā Yāa Dios, maá ní cúu jā tīn ndihi poder. De tīñū váha tīñū ndāa nī nsáhá ní jā ní nenda ní sīquī cuāchi jī, ncachī.

⁸ De ángel cūmī nī jati yā cōhō yā sīquī ncandī, de nī jēhe Yāa Dios tūhun jā nduhihnī ndasí ncandī tácuā cāyū nchivī.

⁹ De xēen ndasí nī ncāyū ndācā nchivī. De vísō súcuán de nduú ní nacani inī jī jā sndóo jī cuāchi jī, de nī nduú ní ncāhān jī jā cúñáhnū Yāa Dios. Chi sa nī ncāhān nāvāha jī sīquī yā jā ní jēhe yā ndācā castigo yáhá nūū jī.

¹⁰ De ángel ūhūn nī jati yā cōhō yā nūū mesa nūū tátúnī quiti xēen. De nī ncuneē níí cáhnū nūū tátúnī tī. De nácyihī nchivī nīí yuhú jī jā jātū ndasí jī.

¹¹ De vísō súcuán de nduú ní nacani inī jī jā sndóo jī tīñū nēhén jā sáhá jī. Chi nī ncāhān nāvāha jī sīquī Yāa Dios andiví sīquī jā jātū ndasí jī de ndóho jī ndihyī xēen.

¹² De ángel īñū nī jati yā cōhō yā sīquī yūte cáhnū jā nání Eufraates. De nī nchīchī ndihī ndute yūte űúcuán, tácuā nune iin ichi jā quiji ndācā rey ichi nūū quénda ncandī.

¹³ De nī jinī nī jā inī yuhú cōō cáhnū jīn inī yuhú quiti xēen jīn inī yuhú maá tēe jā nacani tūhun

stáhvī nī nquee ūnī tāchī jā cáá tá cáá sahvā.

¹⁴ De ndá űúcuán chi jā jétíñū ndá tāchī cúu, de sáhá tīñū űáhnū jā sáhvi inī nchivī jīnī jī. De nī nquiji ndá tāchī űúcuán jā nastútū ndācā rey níí cáhnū űayiví, jā canāá dē sīquī Yāa Dios quiví jā ndiji yā. De maá yā cúu jā tīn ndihi poder.

¹⁵ Cunini ndá nú, chi iin sanaā-ni de nenda nī, tá cúu jā iin sanaā-ni de quíjī jācuīhná. De nācā ndetū ndá nchivī jā ndito inī jī, de jito váha jī sahma jī, tácuā mā cácā űií jī, cúu jāá nduú nā cuāchi coo sīquī jī jā cucanoō jī nūū ndācā nchivī, ncachī yā.

¹⁶ De nī nastútū ndá tāchī űúcuán ndācā rey, nī ndutútū iin lugar jā nání Armagedón yuhú hebreo.

¹⁷ De ángel űjā nī jati yā cōhō yā nūū tāchī. De inī templo andiví jīn nūū mesa nūū tátúnī yā, nī nguenda iin tūhun jā ní ncāhān jee: Ja nī jīnu, ncachī.

¹⁸ űúcuán de nī jēndūtē sáhá taja, de níhin, de cána taja, de nī ntāan ndasí. Chi jondē níí cání jā íyó nchivī űayiví, nduú ní ntāan níhin ndasí tá cúu jā ní ntāan nī jinī nī.

¹⁹ De maá ciudad Jerusalén jā cúñáhnū, nī ncusíin nī ncuu ūnī parte, de níí cáhnū űayiví nī jicó cáva vehe ndá űuū. De űuū téyí Babilonia, chi nī nsáhá yā jā ní ndutahvī jī castigo xēen, chi nī nquiti ndasí inī yā sīquī cuāchi jī.

²⁰ De nī naā ndācā isla, de suni yucu nduú cā naá íyó.

²¹ De ichi andiví nī ncuun űiñí náhnū sīquī nchiví, jā vēe jondē űū xico kilo. De nī ncāhān nāvāha ndá nchiví sīquī Yāa Dios jā ní ncuun ndasí űiñí, chi iin tündóhó xēen nī ncuu.

17

Jā nenda yā sīquī űuū nēhén Babilonia

¹ űúcuán de nī nquiji iin táhán ndihújā ángel jā ní nee ndihújā

cōhō, de nī ncāhān yā jīn nī: Nehēn, de ná stéhēn nī nūū nū nāsa coo castigo siqui maā ñahan ndii jā cúu ñuū cúñáhnú jā ndéē nūū íyó cuāhā ndute.

² Chi ndācá rey ñayiví, modo jā ní ncasiquí ndéē dē jīn ñahan ñúcuán, cúu jā ní sndóo dē Yāa Dios de níquín dē tūhun nēhén jā ní stéhēn ña. De nī nsāhá ña jā nchiví ní cáhnú ñayiví, modo jā jini ji de cásiqui ndéē ji Yāa Dios cúu jā ní sndóo ji yā de sáhá ndasí ji cuāchi, ncachí ángel.

³ De nī stéhēn cā Espíritu Santo jā ní jinī ni, de ángel yā ñúcuán cuāhān jīn nī jondē nūū ñuhun tíhá. De nī jinī ni iin ñahan, yósō ña iin quiti xēen cácuahá. De ní cáhnú tī ndéē tūhun nēhén jā quiti inī Yāa Dios sáhá. De íyó ūjā xīnī tī jīn ūxi ndiqui tī.

⁴ De ñahan ñúcuán ñúhún ña sahma ndihí jīn sahma cuahá, de suni ñúhún ña siqui oro jīn yūū luu jīn perla jā ndéē yāhvi. De née ña iin cōhō oro jā ñúhún chitú jīn tiñu nēhén ndasí jīn tiñu téhén jā jica ndii ña.

⁵ De teēn ña ndéē iin sívī jā cúu iin tūhun yuhū, de suha cáhān: Yáhá cúu ñuū téyí Babilonia, jā cúu tá cúu naná ndācá jā jica ndii jīn jā sáhá nēhén ndasí inī ñayiví, cáchī.

⁶ Sá de nī jinī ni jā ñahan ñúcuán jini ña chi modo jā ní jihī ña nīñi nchiví maā Yāa Dios jīn nīñi nchiví nī jihī siqui jā ní nacani ji tūhun Jesús. De nī nsāhvi ndasí inī ni nī jinī ni ña.

⁷ Sá de nī ncāhān ángel ñúcuán jīn nī: ¿Nūcu sáhvi inī nū ndéhé nú? Ná cáchī tūhun nī nūū nū nāsa cúu jā cáhān tūhun yuhū siqui ñahan ñúcuán jīn quiti xēen jā yósō ña, jā íyó ūjā xīnī tī jīn ūxi ndiqui tī.

⁸ Quiti xēen jā ní jinī nū, chi nī ntecū tī, de mitan chi nduú cā tī. De quee tucu tī inī yaví cūnú, sá de quihín tī nūū tñū tāhvī tī. De nchiví jā ndéē ní cáhnú ñayiví,

sáhvi inī ji cunī ji nūū quiti ñúcuán jā ní ntecū tī de nī jihī tī, de nī natecū tucu tī. De cúu ndá ji nchiví jāa nduú yósō sívī ji nūū tutū jā yósō sívī nchiví cutecū ní cání jā ní jēcōsō sívī ji jondē quiví nī jēcōo ñayiví.

⁹ Ndācá nchiví jā jícūhun vāha inī, cuu tavā ji cuenta nāsa cúu: Ndihújā xīnī tī cúu tá cúu ūjā yucu nūū ndéē ñahan ñúcuán.

¹⁰ De ndihújā xīnī tī suni cúu tá cúu ūjā rey. De ūhūn rey ñúcuán ja nī naā jā tátúnī dē, de iin dē tátúnī mitan, de incā dē chi ncháha ca quiji. De tá quiji dē de jacū-ni tiempo coo dē.

¹¹ De quiti xēen jā ní ntecū, de nī jihī, maā tī nī ncuu rey ūnā. De iin táhān ndihújā rey ñúcuán cúu tī. De tá yāha jā tátúnī tucu tī de suni quihín tī nūū tñū tāhvī tī.

¹² De ndihúxi ndiqui jā ní jinī nū cúu tá cúu ūxi rey, de ncháha ca tátúnī ndá dē. De ndá máa dē jīn quiti xēen ñúcuán, chi nīhín tīñú dē cuu dē rey jacū-ni tiempo.

¹³ De ndihúxi rey ñúcuán chi squetáhān dē tūhun, de nacuāha dē poder dē jīn tiñu ndíso dē nūū quiti xēen ñúcuán tácuá tátúnī tī.

¹⁴ De canāá dē jīn Yāa cúu Ticāchí. De Yāa cúu Ticāchí candēē yā poder ndá dē. Chi maā yā cúu Jētohō nūū ndācá jētohō, de maā yā cúu Rey nūū ndācá rey. De nchiví jā inī jīn yā, chi nī nacāji Yāa Dios ji de nī ncana yā ji, de squíncuu vāha ndá ji, ncachí ángel.

¹⁵ De nī ncāhān cā yā: Cuāhā ndute jā ní jinī nū nūū ndéē ñahan ndii, suu cúu nchiví cuāhā ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

¹⁶ De ndihúxi ndiqui jā ní jinī nū jā névāha quiti xēen, suu cúu ndihúxi rey jā cunī ūhvī dē ñahan ndii ñúcuán. De sáhá dē jā quendōo ndáhvi ña de quendōo vichí ñiñ ña. De caji dē cūñu ña de teñuhūn dē ña nūū ñúhūn.

¹⁷ Chi Yāa Dios scúu yā inī dē jā ná sáhá dē tiñu jā cúnī yā. De squétáhán ndá dē tūhun jā nacuāha dē tiñu ndiso dē nūū quiti xēen, de tatúnī tī jondē squíncuu ndācā tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios.

¹⁸ De ñahan jā ní jinī nū cúu maá ñuū téyí jā cúñáhnú nūū ndācā rey ñayíví, ncachī ángel.

18

Siquí jā naā ñuū Babilonia

¹ Ñúcuán de nī jinī nī jā ní ncuun incā ángel yā nī nquiji ichi andiví. De cúñáhnú ndasí yā. De jā jéndütē yā de nī jéndütē nūū ñayíví.

² De nī ncana jee ndasí yā: Ja nī naā ndihi ñuū téyí Babilonia. De nī nduu vehe ndācā tächī, nūū yíhí ndācā nūū tächī nēhén, jín ndācā tiōcó, quiti téhén jāa nduú jétahān inī ō.

³ Chi ñuū ñúcuán cúu tá cúu iin ñahan nēhén, de nī nsáhá ña jā nchiví ndācā nación, modo jā jínī jī de cásiquí ndēē jī Yāa Dios, cúu jā ní sndóo jī yā de sáhá ndasí jī cuāchi. De ndācā rey ñayíví, modo jā ní ncasíquí ndēē dē jín ñahan ñúcuán jā ní jetáhvi ndá dē tūhun nēhén jā ní stéhén ña. De nchiví ní ñayíví jā jéen xícó, nī ncucuicá jī jín cuāhā jānēhén jā ní nevāha ña.

⁴ Ñúcuán de nī jinī nī incā tūhun jā ní ncāhān ichi andiví: Ndá ndóhó jā cúu nú nchiví maá nī, quee ndá nú inī ñuū jīñā, tácuā mā quívi nduū nū jín ndācā cuāchi jā sáhá ña, de tácuā mā ndóhó nú tündóhó xēen jā ndoho ña.

⁵ Chi nī ncāyā cuāhā ndasí cuāchi ña, modo iin montón cāhnú ndasí jā ní ncusúcun nī nguenda jondē andiví. De mitan de cuāha Yāa Dios castigo xēen siquí cuāchi ña.

⁶ Sndóhó ndá nú ña tá cúu nūū ní sndóhó maá ña incā nchiví. De nachunáa nú nūū ña doble tündóhó jā ní jēhe ña nūū incā nchiví. De sáhá nú jā nandicó cóo doble siquí

ñā nsūú cā jā ní nsáhá ña siquí incā nchiví.

⁷ De nī nsáhá téyí ndasí ña maá ña, de cuicá ndasí nī ntecū ña. De suni jín medida ñúcuán nacuāha nú jā ndoho xēen ndasí ña. Chi jání inī ña: Yáhá ndēē nī tátúnī nī, de nduú cúu nī ñahan viuda, de mā quíjī cuiti tündóhó ndoho nī, ncachī ña.

⁸ Jā ñúcuán cúu jā iin-ni quívi de quíjī cuāhā tündóhó siquí ña. Chi cuū ndíyi, de cucuécá ndasí inī ña, de coo tāmā, de cāyū ña nūū ñúhūn. Chi ndasí íyó poder maá Jētohō ō Yāa Dios, Yāa jā ní nenda siquí cuāchi ña, cáchī.

⁹ De ndācā rey ñayíví jā ní ncasíquí ndēē dē jín ña, de nī ntecū cuicá ndasí dē jín ña, cuacu dē de cuacu cóhó dē cunī dē jā quenda ñúhmā jā cāyū ña.

¹⁰ De cuiñi jícá dē chi cuyūhú dē cunī dē jā súcuán ndóhó ña castigo. De cāhān ndá dē: Nācā jā xēen ndóhó nú, ñuū cúñáhnú Babilonia, chí maá ñuū téyí nī ncuu nú nícu. De mitan chí iin núnúú-ni de nī nguenda castigo jā naā nū, cachī ndá dē.

¹¹ De ndācā tēe ñayíví jā jéen xícó inī ñuū ñúcuán, cuacu dē de cuacu cóhó dē jēhē. Chi nduú cā nī iin cuen ndatíñú jā xícó ndá dē.

¹² De ndatíñú jā xícó dē cúu oro, plata, yūū luu, jín perla jā ndēē yāhvi, jín sahma fino jín sahma seda jā ndihí jín jā cuāhā. De suni ndācā ñutun jā āsīn jéhén, jín ndācā ndatíñú luu jā ní nsáhá jín yūū marfil, jín ñutun vī jā ndēē yāhvi, jín cāa cuāán, jín cāa hierro, jín yūū cuijín luu.

¹³ De suni xícó ndá dē canela jín ndācā jā jéhén āsīn jín sūja ī jín sūja ūguā jín ndācā perfume jín vino jín aceite jín harina fina jín trigo. De suni xícó dē quiti jiso jín tīcāchí jín caballo jín carreta, de jondē nchiví xícó dē jā satíñú cāhā jī-ni.

14 De cāhān ndá dē jín űū űúcuán: Nī ncuiyo ndihi ndatíűú cuicá já ní jētahān ndasí inī nū. De ndācá já vīi já váhā já ní ntecū cuicá nú, chí nī naā ndihi, de mā nánihān cuiti cā nū, cachī ndá dē.

15 De ndācá tēe já ní jeen nī yīcō nī ncucuicá já síquī ndatíűú űū űúcuán, chí cuiűi jícá dē já yūhú dē cunī dē castigo coo űū űúcuán. De cuacu dē de cuacu cóhó dē.

16 De cāhān ndá dē: Nācā xēen ndóhó űū téyí yáhā. Chí nī ncuu tá cúu iin űahan já ní űūhun sahma fino, sahma ndihí jín já cuáhā. De nī űūhun űa síquī oro jín yū luu jín perla já ndēe yāhvi.

17 De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi ndācá ndatíűú váhā űúcuán, cachī ndá dē. De cuiűi jícá ndācá tēe scāca barco, jín nchivī já cuáhān jín barco, jín tēe sātíűú inī barco, jín ndá cā tēe já sātíűú nū mar.

18 Chí cunī dē űūhmā já cáyū űū űúcuán, de cana jee ndá dē: ¿Ní íyó cā űū téyí já cúűáhnú tá cúu nū ní íyo űū yáhā? cachī dē.

19 De cōsō ndá dē tīcāhā űūhun xīnī dē já cúcuécá inī dē. De cuacu dē de cuacu cóhó dē. De cana jee ndá dē: Nācā xēen ndóhó űū téyí yáhā. Chí jín ndatíűú cuicá já ní íyo űū yáhā nī ncucuicá ndācá nchivī névāha barco já jícá nū mar. De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi-ni, cachī dē.

20 De ná cúsi inī ndá ndóhó já ndēe andiví, síquī já ní naā űū yáhā. De ná cúsi inī ndá ndóhó tēe apóstol, jín tēe nācani tūhun Yāa Dios, jín nchivī maá Yāa Dios. Chí nī nsāhá nēhēn űū űúcuán síquī ndá nú, de já űúcuán nī nenda Yāa Dios síquī.

21 űúcuán de iin ángel já ndíso poder, nī nquehen yā iin yū cāhnú tá cúu iin yōsō cāhnú, de nī squéne yā inī mar. De nī ncāhān yā: Tá cúu nū ní naā yōsō yáhā, suni súcuán naā Babilonia, űū cúűáhnú téyí. De mā núcōo cuiti cā já cunī ō nū.

22 De nī ncāhān yā jín űū űúcuán: Inī calle nū mā cúnini cuiti cā nchivī já scāta jī yāa arpa jín flauta jín trompeta. De suni mā cōo cuiti cā nchivī já sāhá ndācá ndatíűú. De suni mā cúnini cā jī já nihin ndācá molino nū.

23 De nī iin lámpara mā sāhá cā já cunijín nū nū. De nī mā cúnini cā jī vico já cúsi inī ndá űahan ndá tēe já tándāhā māhnú nū. De nchivī já ní jeen nī yīcō nū nū, nī ncuűáhnú ndasí jī inī űayiví. De nī stáhvī nū nchivī ndācá nación jín tiűu tásí tiűu mágica, ncachī ángel.

24 Chí síquī űū űúcuán ndēe cuāchi já ní jati nīűi ndācá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, jín ndācá nchivī maá yā, jín ndá cā nchivī já ní jahnī ndá jī ní cāhnú űayiví.

19

1 De tá nī ncuu ndācá yáhā, de nī jini nī já cāhān jee cuāhā ndasí nchivī inī andiví:

Cúűáhnú ndasí Yāa Dios. Chí Yāa Dios maá ō cúu já ní scācu yóhó.

De maá yā cúűáhnú ndasí, de maá yā tīn ndihi poder.

2 De ndāa de váhā sáhā ndāa yā ndācá tiűu,

chí nī nenda yā síquī cuāchi űū nēhēn cúűáhnú űúcuán.

Chí nī stívī jī nchivī ní cāhnú űayiví, chí modo já cásíquí ndēe jī Yāa Dios já chíűúhún jī incā yāa.

De nī nsāhá yā já ní ndutahvī jī síquī já ní jahnī jī ndācá mozo yā.

Ncachī ndá.

3 De nī ncāhān tucu ndá jī: Cúűáhnú ndasí yā. Chí ní cání quenda űūhmā űū űúcuán já cáyū, cáchi.

4 De ndihócō cūmī tēe űáhnú já ndíso tiűú, jín ndicūmī já tēcū, nī jēcūűi jī dē nī ntuu dē nū dē nū űūhún, de nī nchíűúhún dē Yāa Dios, Yāa ndēe nū mesa nū tátúnī. De nī ncāhān ndá dē: Amén. Súcuán ná cóo. Cúűáhnú ndasí yā.

⁵ De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā nī ncāhān iin tūhun:
Ndá ndóhó já sátiñú nūū Yāa Dios,
jín ndóhó já jica yíñúhūn nūū yā,
já cúñáhnú jín jáa nduú,
cāhān nū já vāha ndasí Yāa cúu yā.
Ncachi.

Vico já tándāhá Yāa cúu Ticāchí

⁶ De nī jini nī já cāhān ndá nchivī
cuāhā ndasí, de níhin tá cúu nūū
níhin cuāhā yūte, jín já cána níhin
taja. De nī ncāhān:

Cúñáhnú ndasí yā. Chi Jētoho ō Yāa
Dios, Yāa tīn ndihi poder,
mitan de ndācu níhin yā tiñu.

⁷ De ná cúsi inī ō, de sūi ndasí ná cóo
inī ō,

de ná cāhān ō já cúñáhnú ndasí yā.
Chi nī nguenda quivī já maá Yāa
cúu Ticāchí, modo já tandāhá
yā.

De nchivī maá Yāa Dios cúu tá cúu
ñahan já tandāhá jín yā, de ja
íyó tūha ndá ji.

⁸ De nī níhin ji tūhun já cuhun ji
sahma fino já ndoo ndasí de
xíñū.

Ncachi ndá. De sahma fino ñúcuán
cúu ndācá tiñu ndāa já sáhá nchivī
maá Yāa Dios.

⁹ De nī ncāhān ángel jín nī: Tee
nú tūhun yáhá: Nacā ndetū ndá
nchivī já ní ncana yā já quíhīn vico
tándāhá Yāa cúu Ticāchí. De nī
ncāhān cá ángel jín nī: Ndācá tūhun
yáhá cúu tūhun ndāa já ní ncāhān
Yāa Dios, ncachī yā.

¹⁰ De nī jēcuñī jítí nī nūū jéhe
ángel já chiñúhūn nī yā nícu. De
nī ncāhān yā jín nī: Mā sáhá nú
súcuán. Chi nduhū suni mozo Yāa
Dios cúu nī, tá cúu nūū cúu maá
nú jín ndá hermano nū já cándja
vāha tūhun Jesús. Sa nūū maá Yāa
Dios chiñúhūn nú, ncachī yā. Chi
maá tūhun já ní ncāhān Jesús cúu
já cāhān ndāa ndá nchivī já nācani
tūhun Yāa Dios.

Yāa já yósō sīquī caballo cujín

¹¹ Ñúcuán de nī jinī nī já núne
nūū ndée Yāa Dios andiví. De nī

nguenda iin caballo cujín, de Yāa
já yósō sīquī tī nání yā Yāa ndāa, Yāa
squíncuu. De ndāa sáhá ndāa yā
tiñu, de ndāa nénda yā sīquī ndācá
jāñehén.

¹² De tīnūū yā jéndūtē tá cúu
yáñuhūn. De xīnī yā ñúhūn cuāhā
corona. De ndée iin sívī yā já maá-
ni yā cúu já jínī.

¹³ De ñúhūn yā iin sahma já ní
ñundaji nūū níñī, de nání yā Tūhun
Yāa Dios.

¹⁴ De ndācá ángel yā já íyó andiví,
yósō caballo cujín de níquīn yātā
yā. De ñúhūn ndá sahma fino cujín
já íyó ndoo.

¹⁵ De inī yuhú maá Yāa já yósō
sīquī caballo, quée já cáá tá cáá iin
espada xēen. De espada ñúcuán
cúu tūhun yā já sndóho yā nchivī
ndācá nación. De níhin ndacu yā
tiñu nūū ji. De sáhá ndāa yā sīquī
cuāchi ji modo já jáñū sīquī ndīhā
uva já táxīn. De cuāha yā castigo
xēen cundoho ji já quítī inī yā sīquī
cuāchi ji. Chi maá yā tīn ndihi
poder.

¹⁶ De sahma yā jín síhin yā yósō
tūhun yáhá: Rey nūū ndācá rey jín
Jētoho nūū ndācá jētoho, cáchī.

¹⁷ Ñúcuán de nī jinī nī iin ángel yā
já íñī nūū ncandiī. De nī ncana jee
yā nūū ndācá quiti ndāva nūū táchī:
Ndutútú ndá nú quiji nú cuxíní nú
iin vico cáhnú sáhá Yāa Dios.

¹⁸ De cajī nū cúñu ndācá rey jín
capitán jín ndá tēe téyí, jín cúñu
ndācá caballo jín tēe já ní nchosō
tī. De suni cajī nū cúñu ndācá cá
nchivī, cúu nchivī sátiñú cuenta
maá jín mozo já ní jeen nchivī,
cúu nchivī cúñáhnú jín nchivī jáa
nduú, ncachī ángel.

¹⁹ Ñúcuán de nī jinī nī maá quiti
xēen jín ndācá rey ñayiví jín cuāhā
soldado dē. De nī ncutútú dē já
canāa dē jín maá Yāa já yósō ca-
ballo jín ndá ángel yā.

²⁰ De nī ntiin ndá yā quiti xēen
cuāhān tī preso jín maá tēe nī

nacani tūhun stáhví já ní nsáhá ndácá tiñu ñáhnú ní jiní jínúu quiti xéen. Chi jín tiñu ñáhnú ñúcuán cúu já ní stáhví dē ndácá nchiví já ní jéhe tūhun cundiso tuní quiti xéen, jín já ní nchiñúhún imagen tí. De quiti xéen jín tēe ní nacani tūhun stáhví, técu ndúu, de ní squéne yā nūu lago ñuhūn já cáyū jín azufre.

²¹ De jín espada já quée yuhú Yāa já yósó caballo ní jihí ndácá soldado quiti xéen. De ndácá quiti já ndáva nūu táchí ní ndahá chíjin tí ní nchají tí cūnu ndá dē.

20

Siquí mil cuiyā

¹ De ní jiní ní já ní ncuun iin ángel ichi andiví. De née yā ndácaa já núne maá yaví cūnú ndasí. De suni née yā iin cadena cāhnú.

² De ní ntiin yā maá cōo cāhnú já íyó jondē janahán ndasí, de nání tí táchí cúñáhnú jín Satanás. De ní juhni yā já cunuhní mil cuiyā.

³ De ní squéne yā iní yaví cūnú ndasí. De ní jasí vāha yā, de ní nsáhá cutú yā yuhú yáví, tácu mā stáhví cā ñúcuán nchiví ndácá nación, chí jondē tá jinu mil cuiyā. De já yāha mil cuiyā, sá de cánuú já ndājí caca nuu jacū cā tiempo.

⁴ De ní jiní ní ndácá mesa nūu tátúní, de ñúcuán ndéē ndácá nchiví já ní nihín tíñú jí já sáhá ndāa jí tiñu. De suni ní jiní ní ánō ndácá nchiví já ní jehndē ndá xīnī jí siquí já ní nacani jí tūhun Jesús jín tūhun Yāa Dios. De nduú ní nchiñúhún jí quiti xéen jín imagen tí, de ní nduú ní jéhe jí tūhun já cundeē tuní tí teēn jí á ndahá jí. De ní jiní ní já ní natecū jí de ní ndacu jí tiñu jín Cristo mil cuiyā.

⁵ Yáhá cúu ndá ndīyi já natecū xihna cā. De ndá cā ndīyi, nduú ní nátecū jí, chí jondē jinu mil cuiyā.

⁶ De nācā ndetū ndácá nchiví ndoo ánō já natecū xihna cā. Chí mā cúu cuití jí vuelta ū. De cuu

jí sūtū nūu Yāa Dios jín nūu Cristo, de tatúní jí jín yā mil cuiyā.

⁷ De tá jinu mil cuiyā, de ndājí Satanás de quée nūu yíndasí.

⁸ De stáhví tucu nchiví ndácá nación ní cāhnú ñayiví. De stáhví nchiví ñuū Gog jín Magog. De sáhá já ndutútú ndácá soldado ñuū ñúcuán já canāa dē. De coo cuāhā ndasí dē tá cúu ñútín yuhú mar.

⁹ De cūte nuu dē quihín dē ní cāhnú ñayiví. De cuicó ndúu dē nūu ndéē ndá nchiví maá Yāa Dios, jín ciudad já mānī yā jín. De Yāa Dios chí scūun yā ñuhūn ichi andiví, de cáyū ndihi dē.

¹⁰ De táchí cúñáhnú já ní stáhví ndácá nchiví ñúcuán, chí squéne yā quihín nūu lago ñuhūn já cáyū jín azufre. De ñúcuán chí já ní squéne yā quiti xéen jín tēe ní nacani tūhun stáhví. De ñúcuán ndoho nduú ñuú ní cání cuití.

Jā sáhá ndāa yā tiñu nūu mesa cuijín

¹¹ Ñúcuán de ní jiní ní iin mesa cuijín cúñáhnú, de ndéē maá Yāa tátúní. De ñayiví jín andiví ní ndoñúhún cuāhān já ní ndēhé yā nūu, chí nduú cā ní ncúu coo nūu yā.

¹² De ní jiní ní ndácá ndīyi, já ní ncuñáhnú jín jáa nduú ní ncúñáhnú, íñí ndá nūu Yāa Dios. De ní nsáhá yā já núne ndácá libro, de suni ní nune incā libro já yósó sívī nchiví já cutecū ní cání. De ní nsáhá ndāa yā siquí ndácá ndīyi, tú nāsa tiñu ní nsáhá jí já yósó nūu ndácá libro ñúcuán.

¹³ De ní nquee ndácá ndīyi já ní jihí nūu mar. De suni ní nquee ndácá ndīyi já ní jihí, já íyó jí lugar nūu íyó ánō ndīyi. De ní nsáhá ndāa yā siquí, tú nāsa ní nsáhá iin iin jí.

¹⁴ Ñúcuán de cuēhē jáhní nchiví jín lugar nūu íyó ánō ndīyi, ní snāa yā ní squéne yā cuāhān nūu lago ñuhūn. De já ndoho nchiví nūu lago ñuhūn, suu cúu já cuū jí vuelta ū.

¹⁵ De ñúcuán nī squéne yā ndá nchivī nēhén jāá nduú yósó síví jī nūū libro jā yósó síví nchivī jā cutecū níí cání.

21

Andiví jée jín ñayíví jée

¹ Ñúcuán de nī jínī nī andiví jée jín ñayíví jée. Chi andiví jín ñayíví xihna ñúhún nī naā. De suni nduú cā mar.

² De nduhū Juan, nī jínī nī ciudad ī jā cúu Jerusalén jée. De nī ncuun vāji ichi andiví nūū ndēē Yāā Dios. De luu ndasí cáá tá cúu īn ñahan jā ní nsāhá tūha ña maá ña nī ncucutú ña jā tandāhá ña jín yī ña.

³ De nī jini nī īn tūhun jā ní ncāhān jee ichi andiví: Cūndēhé, chí mitan de ndēē Yāā Dios māhñú nchivī. De cundeē yā jín ndá jī, de cuu jī nchivī maá yā. De maá yā cundeē yā jín jī jā cúu yā Yāā Dios jī.

⁴ De nacuahā yā ntenúū ndá jī. De mā cúu cā nchivī, nī mā cuácú cā jī, nī mā cúcuécá cā īnī jī, nī mā játū cā jī. Chi ja nī nchāha ndācá tūndóhó jā ní īyo, cáchī.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá Yāā jā ndēē nūū mesa: Cūndēhé, chí nasāhá jée nī ndācá jā íyó, ncachī yā. De suni nī ncāhān yā: Tee nú tūhun yáhá. Chi ndācá tūhun yáhá cúu jā jínī ndija nú jā ndāā cúu.

⁶ De nī ncāhān cā yā: Ja nī jīnu. Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jín letra Z jā sándihí, chí maá nī nī squíjéhé ndihi de maá nī sínu. De ndācá nchivī jā yíchī, súcuán-ni cuāha nī ndute jā quéne coho jī jā cutecū jī níí cání.

⁷ Ndācá nchivī jā cundeē sīquī jānēhén, nīhīn jī ndācá yáhá cuu táhvī jī. De cuu nī Yāā Dios jī, de cuu jī sēhe nī.

⁸ De ndācá nchivī jā yúhú cundoho sīquī tūhun nī, jín nchivī jāá nduú cándíja, jín nchivī sáhá tñū nēhén, jín nchivī jāhnī ndiyi, jín nchivī jíca ndīī, jín nchivī sáhá

tásí, jín nchivī chíñúhún ídolo, jín ndācá nchivī stáhvī, nchivī ñúcuán chí quívi ndá jī lago ñuhūn jā cáyū jín azufre. De ñúcuán cúu jā cuū jī vuelta ūū.

Jerusalén jée

⁹ Ñúcuán de nī nguiji īn táhān ndihújā ángel jā ní nee ndihújā cōhō jā ní ñuhun chitú ndihújā tūndóhó jā sándihí. De nī ncāhān yā jín nī: Nehén de ná stéhén nī nūū nū ñahan jā tandāhá cuu ña ñasíhí Yāā cúu Tīcāchí, ncachī yā.

¹⁰ De nī nsāhá cā Espiritu Santo jā ní stéhén cā nūū nī, de ángel ñúcuán nī jeca yā nduhū cuāhān yā jín nī xīnī īn yucu cáhnú súcún. De nī stéhén yā nūū nī maá ciudad ī cúñáhnú jā cúu Jerusalén, de nī ncuun vāji jondē andiví nūū ndēē Yāā Dios.

¹¹ De jéndūtē ndasí ciudad ñúcuán tá cúu nūū jéndūtē Yāā Dios. De xīñū tá cúu nūū xīñū īn yūū luu jā ndēē yāhvī ndasí, tá cúu yūū cujín jā ndēē nihni modo vidrio.

¹² De yuhú ciudad nī jicó ndūū īn jā cáhnú súcún jā ndasí ciudad. De íyó ūxī ūū viéhé. De ndācá viéhé īñī īn ángel yā. De ndācá viéhé ndēē síví ndihúxī ūū tatā Israel.

¹³ De lado nūū quēda ncandīī íyó ūnī viéhé. De lado norte suni íyó ūnī viéhé. De lado sur suni íyó ūnī viéhé. De lado nūū quēe ncandīī suni íyó ūnī viéhé.

¹⁴ De íyó ūxī ūū yūū nāhnú jā cúu cimientó maá jā ndasí ciudad. De ndācá yūū ndēē síví ndihúxī ūū apóstol maá Yāā cúu Tīcāchí.

¹⁵ De ángel jā ní ncāhān jín nī, née yā īn metro oro jā chicuāhá yā ciudad jín ndá viéhé jín maá jā ndasí ciudad.

¹⁶ De ciudad chí īn medida-ni cúu ndicúmī lado. Chí jā cání jín jā jítē, inuú-ni cúu. De ángel nī nchicuāhá yā ciudad jín medida ñúcuán. De née ūū mil ūū ciento kilómetro jā īn īn lado. De inuú-ni medida jā cání, jā súcún, jín jā jítē.

17 De suni nī nchicuāhá yā maá jā ndásī ciudad, de nēe ūnī xico cūmī metro jā sūcūn. De medida jā jétíñú nchivī, suni jétíñú ángel ñúcuán.

18 De maá jā ndásī ciudad nī ncuvāha jín yūu cuijín ndéē nihni. De ndinuhun oro cúu ciudad, de cáá tá cáá vidrio jā ndéē nihni.

19 De ndācā yūu jā cúu cimientō maá jā ndásī ciudad, nī ncucutú jín ndinuū yūu luu jā ndéē yāhvi. Yūu xíhna ñúhún cúu yūu cuijín ndéē nihni. De jā ūu cúu yūu ndéē xíñū. De jā ūnī cúu yūu pinto. De jā cúmī cúu yūu cuií xíñū.

20 De jā úhūn cúu yūu pinto jā ñúhún raya. De jā íñū cúu yūu cuāhá pinto. De jā úja cúu yūu cuāán ndéē nihni. De jā únā cúu yūu cuií ndéē. De jā lín cúu yūu cuāán xíñū. De jā úxī cúu yūu cuií cuijín. De jā úxī iin cúu yūu cuāhá cuāán. De jā úxī ūu cúu yūu ndīhī xíñū.

21 De ndihúxī ūu viéhé ñúcuán cúu ūxī ūu perla jā ndéē yāhvi. De iin iin viéhé cúu iin iin perla. De ndinuhun oro cúu calle cāhnú ciudad, de ndéē nihni tá cáá vidrio.

22 De nduú nā templo ní jínī nī inī ciudad, chí ní cāhnú ciudad íyó maá Jētohō ō, Yāa jā tīn ndihi poder, jín Yāa cúu Ticāchí.

23 De nduú jínī ñúhún jā cutūu ncandī jín yōō. Chí jā jéndūtē maá Yāa Dios cúu jā cutūu. De maá Yāa cúu Ticāchí, cúu yā luz inī ciudad ñúcuán.

24 De nchivī ndācā nación ñayīví jā ní scācu yā, caca jī nūū luz jā stúu ciudad ñúcuán nūū jī. De ndācā rey ñayīví quiijī ndā dē ciudad jín ndācā jā stéhēn jā cúñáhnú dē.

25 De ndācā viéhé ciudad mā cūndasī cuitī nduú, de nduú nā jacuāa coo.

26 De inī ciudad quiijī nchivī cúñáhnú ndācā nación, quiijī jī jín ndācā jā stéhēn jā cúñáhnú jī.

27 De mā quívi cuitī nī iin jā tēhēn. De nī mā quívi nchivī jā sáhá tiñu

néhēn jín jā stáhvī. Chí quívi maá-nī nchivī jā yósō sívī jī nūū libro jā yósō sívī nchivī cutecū ní cání, jā névāha Yāa cúu Ticāchí.

22

1 Ñúcuán de ángel yā nī stéhēn yā nūū nī iin yūte jā íyó ndoo. De ndute ñúcuán sáhá jā cutecū ō ní cání. De ndéē nihni tá cúu vidrio, de quēne nūū mesa nūū tátúnī Yāa Dios jín Yāa cúu Ticāchí.

2 De jīca yūte sava māhñū calle cāhnú ciudad ñúcuán. De nduū lado yuhú yūte íñī ñutun jā cutecū ō ní cání sáhá. De ñutun ñúcuán jéhe jāvíxī ūxī ūu vuelta jā iin cuiyā, chí ndācā yōō cúun jāvíxī. De ndahá yúcū tū cúu tátān jā ndúvāha nchivī ndācā nación.

3 De ndācā jā ní stánū tāhvī yā, mā cōō inī ciudad ñúcuán. De inī ciudad cuiñī maá mesa nūū tátúnī Yāa Dios jín Yāa cúu Ticāchí. De nchivī cándīja jā cúu jī mozo yā, chíñúhún jī yā.

4 De cunī jī nūū yā, de cundeē sívī yā teēn jī.

5 De mā cōō cā jacuāa ciudad ñúcuán. De nchivī jā ndéē ñúcuán nduú cā jínī ñúhún jī jā stúu lámpara nūū jī, nī jā stúu ncandī. Chí jā jéndūtē maá Jētohō ō Yāa Dios cúu jā cutūu nūū jī. De ndacu jī tiñu ní cání cuitī.

Jā cuācuñatin nenda Cristo

6 Ñúcuán de nī ncāhān ángel jín nī: Ndācā tūhun yáhá cúu jā jínī ndija nú jā tūhun ndāa cúu. De Jētohō ō Yāa Dios, maá yā sáhá jín ndā tēe nācāni tūhun yā, jā jín Espiritu yā nācāni ndā dē. De suu maá yā nī ntajī ángel yā tácuā stéhēn nūū nchivī cúu mozo yā ndācā tiñu jā ñamā coo.

7 Ñamā ndijī nī, cāchī yā. De nācā ndetū nchivī jā tēe sōho tūhun Yāa Dios jā yósō nūū tutū yáhá.

8 De nduhū Juan, nī jínī nī ndācā tūhun yáhá, de nī jínī nī ndācā tiñu yáhá. De tá nī jínī jín sōho nī

de nī jinī jínúū nī, ñúcuán de nī jēcuñī jītī nī nūū jéhe maá ángel jā ní stéhēn ndācá tiñu yáhá nūū nī, jā chiñúhún nī yā nícu.

⁹ Sochi nī ncāhān ángel jín nī: Mā sáhá nú sūcuán. Chi nduhū suni mozo Yāa Dios cúu nī, tá cúu nūū cúu maá nú jín ndá hermano nū jā nácani tūhun yā, jín ndihi nchivī jā jétáhvī tūhun jā yósō nūū tutū yáhá. Sa nūū maá Yāa Dios chiñúhún nú, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncāhān cā ángel jín nī: Mā chíyuhū nū ndācá tūhun Yāa Dios jā yósō nūū tutū yáhá, chi ja cuācuñatin tiempo jā quee ndaā ndihi.

¹¹ De nchivī jā sáhá tiñu néhén, ná sáhá cā ji tiñu néhén. De nchivī jā íyó téhén ánō, ná quéndōo ji sūcuán. De sa nchivī jā sáhá tiñu ndaā, ná sáhá cā ji tiñu ndaā. De nchivī jā íyó ndoo ánō, ná cóo ndoo cā ji sūcuán, ncachī ángel.

¹² Jāndāa jā ñamā ndiji nī, cáchī Jesús. De quiiji nī jín tāhvī jā cuāha nī nūū iin iin nchivī, tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

¹³ Maá nī cúu tá cúu letra A jā xíhna ñúhún jín letra Z jā sándihí, chi íyó nī jondē jā xíhna ñúhún de coo nī ní cání.

¹⁴ Nācā ndetū nchivī jā jéhe ji tūhun ndundoo ánō ji tá cúu nūū ndúndoo sahma ji. Chi cuu cajī ji jāvíxī ñutun jā sáhá jā cutecū ji ní cání, de cuu quívi ji viéhé ciudad ī ñúcuán.

¹⁵ De ichi fuera ciudad coo nchivī jā sáhá tiñu néhén, jín nchivī sáhá tásí, jín nchivī jica ndīi, jín nchivī jáhni ndīyi, jín nchivī chíñúhún

ídolo, jín ndá nchivī jā cúsi ī inī stáhvī táhán.

¹⁶ Maá nī jā cúu Jesús, nī ntají nī ángel ní tácuā cachī tūhun yā ndācá tūhun yáhá nūū ndá grupo nchivī cándija. De maá nī nī nsáhá jā ní iyo rey David, de nī ncacu nī nūū tatā David. De cúu nī tá cúu lucero jā jéndūtē jā quénda túu, ncachī yā.

¹⁷ De maá Espíritu Santo jín ndá nchivī Yāa Dios jā cúu ji tá cúu ñahan tándāhá jín Yāa cúu Tīcāchī, cáhān ndá: Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchivī jā níni, suni ná cáhān ji: Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchivī jā yíchī jā cúnī ji coho ji, ná quívi ji ndahá yā, de sūcuán-ni ná cóho ji ndute jā cutecū ji ní cání sáhá.

¹⁸ De ndācá nchivī jā jín tūhun Yāa Dios jā yósō nūū tutū yáhá, cáhān níhīn nī jín ji: Tú ní iin nchivī chisó cā ji nūū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāa Dios suni chisó cā yā tūndóhó jā cáhān nūū tutū yáhá, cundoho ji.

¹⁹ De tú ní nchivī candeē ji jacū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāa Dios candeē yā tāhvī ji jā yósō nūū libro jā yósō sívī nchivī cutecū ní cání, de mā níhīn ji tāhvī ji inī ciudad ī ñúcuán. De tutū yáhá cúu jā cáhān sīquī ndācá ñúcuán.

²⁰ De Yāa jā ní ncāhān ndācá tūhun yáhá, suha cáhān yā: Jāndāa jā ndiji ñamā nī, cáchī yā. Amén. Sūcuán ná cóo. Jētohō sá Jesús, jícān tāhvī sá jā ndiji ñamā nī.

²¹ De ñúhún inī nī jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Amén.